Mi Namani Tino

The New Testament in the Mandara language of New Ireland Province of Papua New Guinea

Mi Namani Tino
The New Testament in the Mandara language of New Ireland Province of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Mandara long Niugini

Copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators

Language: Mandara

Translation by: Mandara Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 13 Dec 2023
1ad42eca-167e-5607-b13a-e01c001050d9

Contents

MATAIO 1
MARKO 65
LUKA 105
IOANES 172
APOSOL 219
ROMA 280
1 KORINTO 308
2 KORINTO 334
GALATIA 351
EPESO 360
PILIPPOI 369
KOLOSE 375
1 TESALONIKA 381
2 TESALONIKA 387
1 TIMOTE 390
2 TIMOTE 398
TITO 404
PILEMON 408
IBURU 410
IAKOBO 431
1 PETRO 438
2 PETRO 446
1 IOANES 451
2 IOANES 458
3 IOANES 459
IUDA 460
PUEK VASANGAN 462
Bu nama vour 494
Bu vuna vienviendon 503

Mi Banga Vinavatei
E Mataio
a nga vataro

Man vinateteik katsep mi tietie se Iesu Karisito
(Luka 3:23-38)

1 Ine arie man vinateteik katsep mi tietie se Iesu Karisito. E Iesu eie e tubuon e Davit. E Davit eie e tubuon e Abaraam.

2 E Abaraam eie e taman e Isak.
E Isak eie e taman e Iakop.
E Iakop eie e taman e Iuda ma bu kasien.
3 E Iuda eie e taman ba baser kasien e Peres ma e Tsera. E kinaguor, e Tamar.
E Peres eie e taman e Esron.
E Esron eie e taman e Ram.
4 E Ram eie e taman e Aminadap.
E Aminadap eie e taman e Nason.
E Nason eie e taman e Salmon.
5 E Salmon eie e taman e Boas, ma e kinan, e Raap.
E Boas eie e taman e Obet, ma e kinan, e Rut.
E Obet eie e taman e Iesse.
6 E Iesse eie e taman e Davit mi kovakova ka leong.

E Davit eie e taman e Solomon. E kinan, eie ta be nga muna reie e Uria.

7 E Solomon eie e taman e Reoboam.
E Reoboam eie e taman e Abia.
E Abia eie e taman e Asa.
8 E Asa eie e taman e Iospat.
E Iospat eie e taman e Ioram.
E Ioram eie e taman e Usia.
9 E Usia eie e taman e Iotam.
E Iotam eie e taman e Aas.
E Aas eie e taman e Esekia.
10 E Esekia eie e taman e Manase.
E Manase eie e taman e Amon.
E Amon eie e taman e Iosia.
11 E Iosia eie taman e Iekonia ma bu kasien. Ian simi avareit bu Babilon gi ta nga kerie sien bu Israel nia ra tsatsang vinatoreis i Babilon.

12 I murien mi kinakir sibu Israel rakot i Babilon,

e Iekonia eie e taman e Sealtiel.
E Sealtiel eie e taman e Serubabel.
13 E Serubabel eie e taman e Abiut.
E Abiut eie e taman e Eliakim.
E Eliakim eie e taman e Asor.
14 E Asor eie e taman e Sadok.
E Sadok eie e taman e Akim.
E Akim eie e taman e Eliud.

15 E Eliud eie e taman e Eleasar.
E Eleasar eie e taman e Mattan.
E Mattan eie e taman e Iakop.
16 E Iakop eie e taman e Iosep, e Iosep eie ken labeit e Maria.
E Maria e kinan e Iesu ese gi ta vuotongie va mi Messia.

17 Io, a nga sinangavur kes ma voveit bu kienakav kokouk sibu tam ma sibu nout kovuni se Abaraam beit se Davit, ma mi sinangavur kes ma voveit te buer bu kienakav sibu tam ma sibu nout kovuni se Davit beit simi avareit bu Babilon gi ta nga kerie bu Israel rakot nia tsatsang vinatoreis i Babilon. Io, vakaek ian en beit si ken kienakav mi Karisito a nga sinangavur kes ma voveit te buer bu kienakav sibu tam ma sibu nout.

Ken kienakav e Iesu Karisito
(Luka 2:1-7)

18 Ine arie vasa ken kienakav e Iesu Karisito a nga tsorubeit ven. E Maria, e kinan, gi nga kubutsie va eguor e Iosep va guor ta nga rei. Eiekesen i muan guor ta kap ngas nga mon kokouk, gi nga vorotan va e Maria a te nga kour simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat.
19 E Iosep, ken labeit, eie mi ka duis i matan e Raban. A kap nga lalaron nia vamangarie e Maria i matan mi lobaram. Io, a nga vodon nia kitipie keguor rei menemenen mo.
20 Sien ta nga vor ve vodovodon surie ine, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit seie i aron mi binorea ma a nga vakokoit ven ne, “Iosep, natuon e Davit. Kian va e ta motou nia kerie e Maria va ke vevien, simi vunan ine mi madar eie tate tian ngan, a kuvu simi Moromoruo Tamat.
21 Eie ta kava ka madar tamat, ma e ta ngas vuotongie ngan e Iesu, simi vunan eie ta vatoa ken kulou si kegi sar sinavei tsokor.”
22 Ine bu kepineits kokouk gi nga tsorubeit nia vara tuktuk ngan mi sana nama e Raban ta nga terie i ngutsuon mi propet,
23 “Mi vevien vour ese ta kap ngas telekire ka, ta tian nge kava ka natu madar tamat, ma gi ta vuotongie ngan e Immanuel”, man vuevue va “E Raban a mon meie giet.”
24 Sien e Iosep ta nga pan, a nga tsana malan ken angelo e Raban ta nga oeng sien, ma a nga reie e Maria.
25 Eiekesen, a kap nga mutur meie tuir oit ta nga kava e Natuon tamat, ma e Iosep a nga tour asan ngan e Iesu.

2

Ba ka sievei gituo nga vorotan e Iesu

1 Io, gi nga kava e Iesu i Betilem i aron mi enamon leong i Iudea sibu ra e Erot mi kovakova ka leong ta nga vuortie. Ian sibu ra, ba ka sievei kuvu simi korot mi matanias ta rar tsour en, gituo nga nemei i Ierusalem.
2 Ma gituo nga virei, “Ivangan ine mi madar gi tanga kava va eie magi Kovakova ka leong bu Iuda? Gatuo nga pare man kaemkaem sien gatuo ta nga mon simi korot mi matanias ta rar tsour en ma ine gatuo te nemei nia rangarie.”

1:17 mi Karisito - mi namani Grik ma simi namani Iburu mi Messia. Man vuevue ine ba as arie ‘mi ka ese e Raban ta vokunie ngan mi oel nian ken tsientsang.’ **1:21** e Iesu - Ine mi as a kuvu simi namani Grik ian gi ko tutuo ngan e Iosua, man vuevue ‘mi Nguts a vatoa.’ **1:23** ISA 7:14

3 Sien e Erot mi kovakova ka leong ta nga rongomie ine, ine mi nama
a nga tsola beitsak ken vienviendon ma buer kegi vienviendon mi kulou
kokouk i Ierusalem.
4 Ma sien e Erot tate nga kuk kakuon bu prist leong ma bu vavvasengei
simi vinuor kokouk, a nga vereie gie va ivie mi Messia gi ta kava en.
5 Gi nga kuil nama, "I Betilem i aron mi enamon leong i Iudea. Simi
vunan arie misa mi propet ta nga vataro,

6 " 'Ma evoi, i Betilem, simi kaber se Iuda,
e kap lili beitsak i matan bu muomuo ni vuor i Iudea,
simi vunan ka muomuo ni vuor ta kovuni sevoi
ese va ta naneie kong kulou i Israel malan mi ka nennei sipsip.' "

7 Samo e Erot a nga kukuo nge virei menentan ine ba ka sievei, ma a nga
vorotan segituo mi sana ra tuktuk mi kaemkaem a nga tsorubeit segituo.
8 A nga tura gituo rakot i Betilem meie ngan mi nama malan ne, "Ngatuo
ta veis nge neneis kalei ngan ian mi Madar. Ma sien va ngatuo tate vorotan,
ngatuo ta muerengei nemei nge me pengan seou, terengien va eou buer o
ta mang ra rangarie."
9 I murien gituo tate nga rorong simi kovakova ka leong, gituo nga
sorvekenan. Ma sien gituo ta nga tsuok nge vineis, gituo nga pare te buer
ine mi kaemkaem gituo ta be nga pare simi korot mi matanias ta rar tsour
en. Io, ine mi kaemkaem a nga muonge gituo oit a nga so tuir i popon mi
korot ivie mi natu madar ta nga mon en.
10 Ma gituo nga res beitsak sien gituo ta nga pare ine mi kaemkaem.
11 Sien gituo tate nga beit nge rubukien ian simi vonuo, gituo nga pare
mi natu madar meie e Maria e kinan. Ma gituo nga sege pukupukukaek
nge rangarie. Samo gituo nga tsitsingie kegituo sar poukpouk nge tabeir
ngan kegituo sar tienebeir. Ine bu tienebeir arie mi vout kutsukutsuleip gi
vuotongie ngan mi gold, a, mi turou sosong gi ko tsana ngan mi uiluiltan
mi ei, ma mi mira.
12 Io, gituo nga muerengei nge ka simi rosar mene rakot si kegituo
enamon, simi vunan e Raban a nga vangenge gituo simi binorea va gituo
ta kap nga muerengei rakot se Erot.

Mi vini rakot i Isip

13 I murien gituo tate nga veis, ken angelo mi Nguts a nga beit se Iosep
i aron mi binorea nge pevien, "Tsuok tamtuir, kerie mi natu madar ma e
kinan nge vi rakot i Isip. Ngatuo ta mon ian en oit simi ra o ta ba oeng
sevoi, simi vunan e Erot a nesie ine mi natu madar nia kenvamate."
14 Io, a nga tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma e kinan ian sikati
ma gituo nga tsuok nge vineis rakot i Isip.
15 Ma gituo nga mon ian en oit si ken miensei e Erot. Ine mi kepineits
a nga tsorubeit nia vaotie mi sana nama mi Nguts ta nga terie i ngutsuon
mi propet ven ne, "Kovuni i Isip, o kuk tsana e Natung tamat."
16 Sien e Erot tate nga vorotan va ba ka sievei gituo te nga bitie, a nga
kengeir beitsak. Ma a nga terie mi nama ngeisngeis nia kenvamate bu
natunatu madar tamat kokouk i Betilem ma sibu enamon vatavatat ese gi
ta nga avareit luo ma peuk i keim. A nga tsang malan ngan ine vemusurie
mi ra ba ka sievei gituo ta nga me pengan surie ken kienakav e Iesu.
17 Io, mi sana nama e Raban ta nga terie i ngutsuon e Ieremia mi propet
a nga me tsorubeit tuktuk:

2:6 MIC 5:2 **2:15** HOS 11:1

18 “Mi kulou gi nga rongomie mi tina leong beitsak i Rama,
E Rakel a nga tengisie bu natuon.
Ma mi kulou gi nga konon nia vamada,
eiekesen a kap nga tor,
simi vunan kap te ka natuon a ba buer nga to.”

Mi vineis muerengei beit i Nasaret

19 I murien e Erot tate nga maet, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit se
Iosep i Isip i aron mi binorea.
20 Ma a nga oeng ven ne, “Tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma
e kinan nge muerengei rakot simi kaber i Israel, simi vunan egie ese gi ta
nga lalaro kenvamate ine mi natu madar, gi te maet.”
21 Io, a nga tsuok tamtuir nge kerie mi natu madar ma e kinan nge
muerengei rakot simi kaber i Israel.
22 Eiekesen, sien ta nga rongomie va e Arkelaus a te nga tsorubeit mi
kovakova ka leong i Iudea i murien e taman e Erot, a nga motou nia rakot
en. Io, a nga veis rakot simi enamon i Galili vemusurie mi vienengeng ta
nga beit sien i aron mi binorea mene te buer.
23 Ma a nga veis rakot nge mon i aron mi taon mi asan i Nasaret. Ine a
nga tsorubeit nia vaotie misana nama e Raban ta nga terie i ngutsugie bu
propet ven ne, “Gi ta vuotongie va eie mi kangi Nasaret.”

3

E Ioanes mi ka ni sinusuruiv a rorois ngan mi rosar
(Marko 1:1-8; Luka 3:1-18; Ioanes 1:19-28)

1 Ian sibu ra, e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a nga beit simi beir simi
enamon leong i Iudea ma a nga tsuok vakaek nge vavatei ngan ken nama
e Raban.
2 A nga vavatei malan ne, “Nga ta ngas vodon vuris, simi vunan mi ra
va e Raban ta vuor a te vatavatat.”
3 E Isaia mi propet a te nga vakokoit surie e Ioanes sien ta nga pevien,

“Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
‘Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.’ ”

4 Io, e Ioanes a nga ko tsekie man tsetstseik gi ta nga virie ngan
mi vuruvuru kamel nge verevere ngan mi piripiri vinavinar, ma man
nginonginou mi tsiko ma mi masiu.
5 Ian sibu ra, egie i Ierusalem ma sibu enamon kokouk i Iudea meie mi
kulou kokouk gi ta nga mon vatavatat simi da i Ioridan, gi nga ra nemei
se Ioanes.
6 Ma gi nga vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor. Ma e Ioanes a
nga tsana mi sinusuruiv segie simi da i Ioridan.
7 Eiekesen, sien e Ioanes ta nga pare palan bu Parisaio ma bu Sadukaio
gi ta nga nemei nia por sinusuruiv, a nga pevien, “Enga bu natuon mi
tsotsoi tsak! Ese a nga oeng senga va nga ta oit nia vi ngan ken aor rarap
e Raban ian va ta nemei?
8 Nga ta ngas vua ngan mi banga vuovuo nia vara tuktuk ngan va nga
te vodon vuris.

2:18 JER 31:15 **3:3** ISA 40:3

9 Kian va nga ta vodon va nga ta oit nia pevien ne senga kesenga, ‘E
Abaraam, eie e tamagei.’ O oeng senga. E Raban a oit nia tsana ine bu
vunavout va gi ta tsorubeit bu natuon e Abaraam.
10 Mi matou a te mon rorois te i vunan bu ei, ma bu ei kokouk gi ta kap
vua ngan kavo banga vuovuo, gi ta tara nge tomekan simi leing.”
11 “Eou, o tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da nia tourtelekiran va nga
te vodon vuris. Eiekesen mi ka ta vemusurie iou, a ngeisngeis rio iou. Ma
o kap kalei oit nia sorokie man ba poppop. Ma eie ta tsana mi sinusuruiv
senga ngan mi Moromoruo Tamat ma mi leing.
12 Mi napa sosos a te mon siba riman. Eie ta so vitseir rivie mi biror sibu
nginonginou, ma ta teir kakuon bu banga nginonginou i aron ken vonuo
teteir nginonginou, eiekesen ta tunie bu biror simi leing ian ta kap oit nia
maet.”

Ken sinusuruiv e Iesu
(Marko 1:9-11; Luka 3:21,22)

13 Io, e Iesu a te nga kovuni simi enamon leong i Galili nge rakot simi da
i Ioridan va ta nga ra por sinusuruiv se Ioanes.
14 Eiekesen e Ioanes a nga lalaro vangenge, ma a nga pevien, “Eou o
pinat surie va o ta por sinusuruiv sevoi. Surie misa e ta ra nemei seou?”
15 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Sunuir ngan ine va ta malan.
Terengien, giet ta mang vaotie bu sinavei duis kokouk e Raban ta lalaro
giet nia tsana.” Io, e Ioanes a nga sunurie.
16 Sien e Iesu tate nga por sinusuruiv voto nge kienbeit simi da, ian ngas
te, mi rangit a nga katsep, ma a nga pare mi Morumoruan e Raban a nga
tsour peuk malan mi buen nge mogos i popon.
17 Ma mi ien kovuni simi rangit a nga vakokoit ven ne, “Ine e Natung.
Eie mi ateung tuktuk ma o resmatan beitsak.”

4

E Satan a nga konon e Iesu
(Marko 1:12,13; Luka 4:1-13)

1 Samo mi Moromoruo Tamat a nga kir terie e Iesu simi beir, terengien
va mi kovan bu tsaka moromoruo ta nga ra konon.
2 Ma e Iesu a nga vorvor ba sinangavur voveit bu ra ma ba sinangavur
voveit bu kati, ma i muir sien a nangba nga vitor.
3 Io, ine mi ka ni konokonon, a te nga beit sien nge pevien, “Sien va
evoi e Natuon e Raban, oeng ngeisngeis ine sibu vout va gi ta tsorubeit mi
tsoik.”
4 E Iesu a nga kuil nama ven ne, “Mi Pakpak Leong a pevien ne, ‘Mi ka
a kap oit nia tino ngan mi tsoik mo, eiekesen ta ngas tino ngan bu nama
kokouk ian ta kuvu i ngutsuon e Raban.’ ”
5 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo, a nga kerie rakot i Ierusalem mi
taon tamat, ma a nga ra voturie simi korot ta nga tsiroup i kur simi Vona
rengeir leong.
6 Ma a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, tsibour peuk i
keim, simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘E Raban ta turan ken sar angelo nia pernge no.
Gi ta sor terie no i kur ngan bu rimagie,
terengien va e ta kap mang duorngan mi kame si ka vout.’ ”

4:4 DEU 8:3 **4:6** PSA 91:11,12

7 E Iesu a nga kuil nama sien ven ne, “Ma buer mi Pakpak Leong a
pevien, ‘Kian va e ta konon mi Nguts, ma Raban.’ ”
8 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo a te nga kerie e Iesu kien simi
pout i kur beitsak ma a nga vasangan sien bu mangmagoso nguts kokouk
simi kaber meie magi sar matvinavaso.
9 Ma a nga pevien sien, “Sien va e ta sege pukupukukaek nge rangarie
iou, o ta terie sevoi ine bu kepineits kokouk.”
10 E Iesu a nga pevien sien, “Satan! Tsupek sorvekena iou. Mi Pakpak
Leong a pevien, ‘E ta ngas rangarie ma Raban mi Nguts ma e ta ngas
tsatsang seie mo.’ ”
11 Samo mi kovan bu tsaka moromoruo a te nga sorvekenan, ma bu
angelo gi nga ra nemei nge perngan e Iesu.

E Iesu a te tsuok vakake ken tsientsang
(Marko 1:14,15; Luka 4:14,15)

12 Sien e Iesu tate nga rongomie va gi te nga vurukude e Ioanes simi
vona vinatoreis, a nga sorvekenan i Iudea nge rakot i Galili.
13 Sien ta nga sorvekenan i Nasaret, a nga ra mon i Kapernaum ian ta
mon i gegen mi barateis i Galili, si magi kaber mi matabu Sebulon ma
Naptali.
14 E Iesu a nga veis ven ne, terengien va ta vaotie mi nama e Raban ta
nga vorotsoruo i ngutsuon e Isaia mi propet ven ne:

15 “Magi kaber mi matabu Sebulon ma magi kaber mi matabu Naptali,
simi bienangaev peuk simi barateis, i bingan mi da i Ioridan,
simi enamon leong i Galili ivie bu Kibang gi ta ko mon en.
16 Mi kulou gi ta be nga mon simi ngingi leong,
gi te nga me pare mi berber leong.
Mi kulou gi ta be nga mon simi kaberan mi minoruvien mi miensei,
mi berber a te nga rarangie gie.”

17 Tsuok vakaek ian simi ra, e Iesu a nga vakaek nge vavatei simi kulou
ven ne, “Nga vodon vuris, simi vunan mi ra va e Raban ta vuor a te
vatavatat.”

Ba Madar Tovtov Vourvour
(Marko 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i gegen mi barateis i Galili, a nga
pare ba baser kasien, e Simon gi vuotongie ngan e Petro, ma e kasien e
Andre. Guor nga tomeke ben i aron mi barateis, simi vunan eguor ba ka
vongovongon.
19 Ma e Iesu a nga oeng seguor, “Ngado nemei nge vemusurie iou. Ma o
ta tsana ngado va ngado ta tsorubeit ka nia vangoda mi kulou.”
20 Ian ngas te, guor nga sorvekenan keguor sar ben ma guor nga
vemusurie e Iesu.
21 E Iesu a te buer nga veis rakot i pek lili, ma a nga pare ba baser kasien
mene buer, e Iakobo meie e Ioanes, ba natuon e Sebedi. Guor nga mon i
popon mi galeu meie e tamaguor e Sebedi ma gi nga name kegi sar ben.
Io, e Iesu a nga kukuo guor.
22 Ian ngas te, guor nga sorvekenan mi galeu meie e tamaguor, ma guor
nga vemusurie e Iesu.

E Iesu a vatoa bu tamat mienarouk

4:7 DEU 6:16 **4:10** DEU 6:13 **4:16** ISA 9:1,2

23 E Iesu a nga veis ververiris i Galili kokouk nge vavasengei si kegi sar
vona rengeir bu Iuda. Ma a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie
ken mangmagoso Nguts e Raban ma a nga vatoa bu tamat mienarouk sibu
suasua mienarouk.
24 Surie ine ken banga tsientsang, gi nga valalame sibu korot kokouk
simi provins i Siria. Io, bu mei gi nga kir terie sien egie ese gi ta nga
suvuon bu suasua mienarouk ma vinavasor leong, ma bu mei mene bu
tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie, ma bu muru ma bu gong. Ma e
Iesu a te nga vatoa gie kokouk.
25 Ma mi bineit leong kovuni i Galili, i Dekapolis, i Ierusalem, i Iudea
ma simi kaber ta mon simi bienangaev ka nikot simi da i Ioridan, gi nga
vemusurie.

5

Mi nires leong
(Luka 6:20-23)

1 Sien e Iesu ta nga pare ine mi bineit leong, a nga veis kien i bingan mi
pout nge mogos. Ma ken sar madar tovtov gi nga nemei sien.
2 Io, a nga vakaek nge vavasengei segie nge pevien:

3 “Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko deng kielala va gi pinat simi
morumoruagie,
simi vunan gi ta so suvu vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts
e Raban.
4 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta mon ngan mi tina,
simi vunan e Raban ta so vamada gie.
5 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta vous ngan mi molu,
simi vunan e Raban ta so vosuvu vunie gie ngan mi kaber.
6 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko vietoron nge moruon nia tsana
mi sana e Raban ta lalaron va gi ta tsana,
simi vunan e Raban ta so vovosuo gie.
7 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko aor molous ngan bu mei,
simi vunan e Raban ta aor molous nge gie.
8 Mi nires leong ta mon segie ese kegi tino ta tamat,
simi vunan gi ta so pare e Raban.
9 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ko vabatie mi ni vedeng i kotubuon
mi kulou,
simi vunan mi kulou gi ta so vuotongie gie va egie bu natuon e Raban.
10 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta suvu vinekikin surie gi ta tino ngan
mi sinavei duis i matan e Raban,
simi vunan gi ta so suvu vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts
e Raban.

11 “Mi nires leong ta mon senga sien mi kulou gi ta vavangiets nge nga,
nge vikikinie nga, ma gi ta pouts bit nge nga ngan bu suasuada tsaka nama
surie iou.
12 Nga ta res beitsak simi vunan e Raban ta so rorois ngan kenga voirvoir
leong simi rangit. Ine arie simi rosar kes mo, gi te nga vikikinie bu propet
gi ta nga muna tino senga.

4:25 i Dekapolis - mi namani Grik ma man vuevue va ‘bu Taon mi sinangavur kes’

Mi barateis ma mi berber
(Marko 9:50; Luka 14:34,35)

13 “Enga man barateis mi kaber. Eiekesen sien va mi barateis va ta kapangan te ken barabaratasie, kap ka mei a ba oit nia vara barabaratasie ngan te buer. A kap ba kalei nia tsana ngan ka kepineits. Gi ta poro mo nge tomekan ma mi kulou gi ta popoporie.
14 “Enga man berber mi mangmagoso enaenamon. Mi taon i popon mi pout a kap oit nia kokoiv.
15 Mi kulou buer gi kap ko vakartie ka bember nge terie i pakien ka koi leong. Eiekesen gi ko poro nge vogosongie si man mogomogos ma ine mi bember ta teir berber sibu mei kokouk i aron mi vonuo.
16 Malan mo, kenga sar berber ta ngas ber i matan mi kulou, terengien va gi ta mang pare kenga sar banga tsientsang ma gi ta puongan e Tamanga die i kur simi rangit.

Mi vinasengei surie bu vinuor se Moses

17 “Kian va nga ta vodon va o nga nemei nia tsang rivie mi Vinuor se Moses ma bu nama sibu propet. O kap nga nemei nia tsang rivie gie eiekesen o me tsang vaotie gie.
18 O oeng tuktuk senga. Kap ka puk mat vinavataor lili o, kap ka puk ba tottok lili ine simi Vinuor ta tsereiv, tuir oit ine bu nama kokouk simi vinuor ta muna tsorubeit pu. Ma i muir, mi rangit ma mi kaber guor ta tsereiv.
19 Io, eie ese ta pop vuturungie mi meinmenien bu vuna vinuor ta lili beitsak ma ta vasangan sibu mei mene nia tsang malan ngan buer, e Raban ta so terie sien mi as lili beitsak i aron ken mangmagoso Nguts. Eiekesen eie ese ta vemusurie bu vuna vinuor nge vasangan sibu mei mene va gi ta vemusurie, e Raban ta so terie sien mi as leong i aron ken mangmagoso Nguts.
20 O oeng tuktuk senga. Sien va kenga sinavei nia vemusurie mi namanien e Raban ta kap rio ian sibu Parisaio ma sibu vavvasengei sibu vinuor se Moses, nga ta kap oit nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.

Mi sinavei nia kenvamate mi mei

21 “Nga te nga rongovan va e Raban ta nga vakokoit simi kulou muomuo malan ne, ‘Kian va e ta kenvamate ka mei. Eie ese ta kenvamate ka mei, ta so tuir simi vinuor.’
22 Eiekesen, o oeng senga, eie ese ta aor rarap veie ka kasien, eie ta so tuir simi vinuor. Ma buer, eie ese ta pevien ngan e palapalan, ‘Evoi mi mat maermaer!’, eie ta ngas so tuir i matan mi Sanedrin. Ma eie ese ta pevien ngan e palapalan, ‘Evoi mi be!’, eie ta so rubukien simi leing leong ian ta kap ko mesei.
23-24 “Io, sien va e ta visi terie ke tienebeir rakot se Raban simi korot nia tu tienebeir ma samo e si vodonomie va e palapala a suvuon mi putu veie no, vuturungie ke tienebeir i muan mi korot nia tu tienebeir ma e ta muna rakot nge vodusie mi putu meie e palapala. Samo e ta ba muerengei nge me terie ke tienebeir.
25 “Sien va mi mei mene ta visi kir terie no simi vinuor, vodusie volopusuo mi putu meie i muan va ngado ta rakot simi vinuor. Sien va e ta kap tsana malan ne, eie ta masi so terie no simi ka ni vuor nama, ma mi ka ni vuor nama ta masi so terie no simi girigirir, ma mi girigirir ta masi so terie no i aron mi vona vinatoreis.

5:21 EXO 20:13

26 O oeng tuktuk sevoi, e ta kap oit nia rov tsour simi vona vinatoreis
tuir oit va e ta voir vuruvan mi lakep vekvekitip simi vinatoreis.”

Mi sinavei tetteririv

27 “Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, ‘Kian va e
ta tsana mi sinavei nia rei puer.’
28 Eiekesen o oeng senga, eie ese ta deng aroie ka vevien, a te tsana mi
sinavei nia rei puer i aron.
29 Sien va ke katsomat suv ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei
tsokor, gaol rivie nge tomekan. Simi vunan a kalei va ka korot kes
simi kurikuri ta kapangan, surie a kap kalei va mi kurikuri kokouk gi
ta tomekan simi leing leong ian ta kap ko mesei.
30 Ma sien va ke riem suv va ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei
tsokor, tava nge tomekan. Simi vunan a kalei va ka korot kes simi kurikuri
ta kapangan, surie a kap kalei va mi kurikuri kokouk gi ta rubukien simi
leing leong ian ta kap ko mesei.

Mi vinekapot simi rei
(Mataio 19:9; Marko 10:11,12; Luka 16:18)

31 “Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, ‘Ese ka ta ture
rivie ken vevien, ta ngas terie sien mi pakapaka rorou nia tourtelekiran
va guor te vekapot si keguor mienagos ni rei.’
32 Eiekesen o oeng senga, ese ka ta vekapot sorvekenan ken vevien
misasien a kap ngas tsana ka sinavei tetteririv, a tsana ken vevien va ta
tsorubeit mi mei simi sinavei ni rei puer. Ma eie ese ta reie ine mi vevien
ken labeit ta sorvekenan, eie buer a tsana mi sinavei nia rei puer.

Mi vakavakariem

33 “Ma buer, nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit simi kulou
muomuo malan ne, ‘Kian va e ta tsana ka vakavakariem ngan mi binit,
eiekesen e ta tuir vemusurie bu vakavakariem e ta nga tsana rakot simi
Nguts.’
34 Eiekesen o oeng senga, kian rovoriu va nga ta vakavakariem ngan mi
rangit simi vunan eie ken mogomogos e Raban,
35 o, ngan mi kaber simi vunan eie ken poppop, o, ngan i Ierusalem simi
vunan eie ken taon leong mi Kovakova ka leong beitsak.
36 Ma kian va e ta vuotkov, simi vunan e kap oit nia tsana ka vurvur kes
va ta puneits o, megeot.
37 Nga ta pevien ‘io’ sien va ‘a io’ ma nga ta pevien ‘a kap’ sien va ‘a
kap.’ Ka nama mene va nga ta vuotongie a kovuni simi Tsaka Ka.

Kian va e ta kuil vinevineken
(Luka 6:29,30)

38 “Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, ‘Sien va e
ta vakale ka mei mene gi ta vakale no buer. Ma sien va e ta tsopukie ka
rivon ka mei mene, gi ta tsopukie buer ka rivo.’
39 Eiekesen, o oeng senga, kian va nga ta tuir biritie ka tsaka ka. Sien va
ka mei va ta pan ka si ke peir suv, terie buer ke peir kieir.
40 Sien va ka mei va ta lalaro terie no simi vinuor surie ma kuirkuir,
terie sien buer ke lavlav.
41 Sien va ka mei ta votsuoke no nia veis ka kilomita kes, veisngie meie
si kaba kilomita luo.

5:27 EXO 20:14 **5:31** DEU 24:1 **5:38** EXO 21:24; LEV 24:20; DEU 19:21

42 Tabarie ese ta nongie no, ma kian va e ta ruit se ese ta lalaro poro ka
kepineits sevoi.

Tovie manga sar matakorot
(Luka 6:27,28,32-36)

43 “Nga te nga rongovan e Raban ta nga vakokoit malan ne, ‘E ta ngas
tovie bu palapala, ma karto ma matakorot.’
44 Eiekesen o oeng senga, nga tovie manga sar matakorot ma nga nongie
e Raban surie gie ese gi ta vikikinie nga,
45 terengien va ta mang vara tuktuk ngan va enga bu natuon mi Tam
die i kur simi rangit. A ko tsana ken matanias va ta rar i popon mi kulou
tsokor ma mi kulou kalei. Ma a ko vovuosongie mi bat i popon mi kulou
gi ta duis i matan e Raban ma egie gi ta kap duis.
46 Ta kap man ka voirvoir sien va nga ta tovie gie ese gi ta tovie nga. Mi
kulou porpor takis buer gi ko tsana malan, va gerek?
47 Sien va nga ta kalei ngan mo bu palapalanga, nga kap kalei vekenan
bu mei mene. Bu Kibang buer gi ko tsana malan, va gerek?
48 Io, nga ta ngas dokei rovoriu malan mo e Tamanga die i kur simi rangit
ta dokei rovoriu.

6

Mi sinavei nia tabarie bu sinaortsak

1 “Nga nenei kalei va nga ta kap tsang vasangan kenga sar sinavei duis
i matan mi kulou va gi ta mang tienenge nga surie. Sien va nga ta tsana
malan ne, nga ta kap so poro kenga voirvoir se Tamanga simi rangit.
2 “Io, sien va e ta lalaro tabarie ka sinaortsak, kian va e ta tsana malan
bu malamala ka duis gi ta ko tsana. Gi ko kuiv tuvuir i aron bu vona
rengeir sibu Iuda ma sibu rosar, terengien va mi kulou gi ta mang puonge
gie. O oeng tuktuk senga, gi te por vuruvan kegi voirvoir.
3 Eiekesen, sien va e ta lalaro tabarie ka sinaortsak, vemusurie mi saran
va ke riem kieir ta kap telekiran misa ke riem suv a tsana.
4 Terengien ke sinavei nia tabeir ta mang mon mumuningei. Ma e Tama
ta pare misa e ta tsang muningan, ta terie ke voirvoir.”

Mi sinavei simi nono
(Luka 11:2-4)

5 “Ma sien va nga ta no, kian va nga ta malan bu malamala ka duis. Gi
ko lalaron beitsak nia tuir nge no i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma
sibu tangatso rosar va mi kulou gi ta mang pare gie. O oeng tuktuk senga,
gi te por vuruvan kegi voirvoir.
6 Eiekesen sien va e ta no, rubukien i ruom ma bokutie mi matavanuo
nge no rakot se Tama ese kap ka mei ta oit nia pare. Ma e Tama ta pare
misa e ta tsang muningan, ta terie ke voirvoir.
7 Ma sien va nga ta no, kian va nga ta teie bu nama palan malan bu
Kibang. Gi si vodon va e Raban ta rongomie kegi sar no simi vunan gi teie
bu nama palan.
8 Kian va nga ta mala gie, simi vunan e Tamanga a te muna telekiran mi
sana kepineits nga ta lalaro nongie sien.

9 “Io, nga ta ngas no malan ne;
“ ‘Tamagei die i kur simi rangit,
a kalei va gei ta ngas mangaran mi asa.

5:43 LEV 19:18

10 A kalei va ke vinuor ta ngas vuortie gei.
A kalei va gei ta tor sevoi ine simi mangmagoso enaenamon
malan gi ta tor sevoi die i kur simi rangit.
11 Tabarie gei ngan mi nginonginou ta oit simi ra vere.
12 Vodon rivie kegei sar sinavei tsokor
malan egei gei ta vodon rivie bu sinavei tsokor gi ta tsana segei.
13 Ma kian va e ta tsupuk rivie gei sibu konokonon,
eiekesen, vatoa gei i riman mi Tsaka Ka.
[Mi mangmagoso Nguts, ma mi ngeisngeis, ma mi matvinavaso ta mon sevoi mo sibu ra bu ra. Amen.]'

14 Sien va nga ta vodon rivie bu sinavei tsokor bu mei gi ta tsana senga, e Tamanga die i kur simi rangit ta vodon rivie buer kenga sar sinavei tsokor.
15 Eiekesen, sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu mei mene, e Tamanga ta kap oit nia vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.

Mi sinavei nia vorvor

16 "Sien va nga ta vorvor, kian va nga ta mat masitinoiv malan bu malamala ka duis. Gi kap ko vavaso kalei va mi kulou gi ta mang deng kielala va gi vorvor. O oeng tuktuk senga, gi te por vuruvan kegi voirvoir.
17 Eiekesen, sien va e ta vorvor, e ta ngas dosie mi vuruvuru kova ngan mi oel nge papariu.
18 Terengien mi kulou gi ta kap mang telekiran va e vorvor. Eiekesen e Tama mo ese kap ka mei ta oit nia dengarie, ma ese ta dengarie bu kepineits e ta tsang muningan, ta terie ke voirvoir.

Bu poukpouk simi rangit
(Luka 12:33,34)

19 "Kian va nga ta teir toungan kenga sar mos ine simi kaber ivie bu ngitsilik ma bu om gi ta tsang vatsakatie, ma bu ka puerpuer gi ta bemrubikien nge pure.
20 Eiekesen, teir toungan kenga sar mos die i kur simi rangit ivie bu ngitsilik ma bu om gi ta kap oit nia tsang vatsakatie, ma bu ka puerpuer gi ta kap oit nia bemrubikien nge pure.
21 Simi vunan ivie ke mos ta mon en, mi aro buer ta mon en.
22 "Mi katsomat eie man bember mi kuirkuir. Sien va ba katsomata ta kalei, mi kurikuri kokouk ta vous ngan mi berber.
23 Eiekesen sien va mi katsomata ta tsak, mi kurikuri kokouk ta vous ngan mi ngingi. Sien va mi berber i aro a ngingi, e tate suvuon mi ngingi e kinagie.
24 "Kap ka mei a oit nia tsatsang petspets si kaba ka leong luo. Eie ta karto ka mei ma ta lalaron ka mei mene. O, eie ta vodon veleongtie ka mei mene ma ta matagout ngan ka mei mene. Nga kap oit nia tsatsang petspets se Raban ma simi lakep.

Kian va nga ta vodovodon palan
(Luka 16:13; 12:22-31)

25 "Io, o oeng senga, 'Kian va nga ta vodovodon palan si kenga tino va misa nga ta nganie nge unumie, o misa va nga ta karie ngan kenga pirpir.' Vasa, mi tino a kap putu rio mi nginonginou, ma mi pirpir a kap putu rio bu poul?
26 Nga pare bu ma die i kur simi mariu. Gi kap ko tsutsuor niagie o, por nginonginou i tau, o toungan magi kavo nginonginou. Eiekesen e Tamanga

die i kur simi rangit a ko tabarie gie. Vasa, a kap vodon veleongtie nga rio
bu ma?
27 Ese mei senga a oit nia vakuora ka keipkepide ra si ken tino ngan mi
vodovodon palan?
28 “Ma surie misa nga ta vodovodon palan surie man poul bu piripiringa?
Nga pare bu gaelgael i uot vasa gi to ven. Gi kap ko tsatsang niagie kesegie
o, gi kap ko tsana kavo kepineits nia karie kegi pirpir.
29 Eiekesen o oeng senga, e Solomon buer i aron man sar matvinavaso
kokouk a kap nga vavaso kalei beitsak malan ka gaelgael.
30 E Raban a ko vosonie vakalaie bu uotuot tso ian gi ta to nevere ma
sivo gi ta vo tomeke terie gie simi leing. Io, eie ta vosonie nga rio ine bu
uotuot tso. Kian va kenga vodovodon tuktuk ta lili mo.
31 Io, kian va nga ta vodovodon palan nge pevien, ‘Misa gei ta nganie?
o, misa gei ta unumie? o, misa gei ta vavaso ngan?’
32 Ine arie bu kepineits bu Kibang gi ko vodovodon palan surie. E
Tamanga die i kur simi rangit a telekiran va nga pinat surie ine bu
kepineits kokouk.
33 Eiekesen, vourvour, nga ta ngas vengeis nia mon i pakien ken vinuor e
Raban ma nga ta ngas vengeis nia tino duis i matan e Raban. Ma e Raban
ta ba vosuvu vunie nga ngan ine bu kepineits kokouk.
34 Io, kian va nga ta vodovodon palan surie mi ra sivo, simi vunan mi ra
sivo ta vo suvuon man putu kesen. Mi ra keskes a suvuon man putu oit
nian ian mi ra.

7

Mi sinavei nia vuortie bu mei mene
(Luka 6:37,38,41,42)

1 “Kian va nga ta vuortie ka mene surie mi sinavien, simi vunan e Raban
ta masi so vuortie nga surie bu sinavinga.
2 E Raban ta so vuortie nga malan vasa nga ta vuortie venengan ka
ka mene. Ma mi sana puppuo nga ta pua ngan ka ka mene, arie mo mi
puppuo e Raban ta so pua nge nga.
3 “Surie misa e ta muna dengarie mi poko tsop i matan e kasi ma e kap
vodon surie mi poko ei i katsomata kese?
4 E suvuon mi poko ei i mata. Vasa e ta oit ven va e ta oeng se kasi nge
kia, ‘Kasi, o ta tsang rivie mi tsop ian i mata,’
5 Evoi mi malamala ka duis! E ta ngas muna tsang rivie mi poko ei i
katsomata kese, io, e ta mang so dedeng kalei nge tsang rivie mi poko tsop
i katsomatan e kasi.
6 “Kian va e ta terie ka kepineits tamat sibu kopuen. Gi ta vuris mo nge
aratie no. Kian va e ta tomekan ke sar re rakot sibu bor. Gi ta bumbut i
popon nge tsang vatsakatie.

No, nesie, nge pinpin
(Luka 11:9-13)

7 “Nga no ma e Raban ta tabarie nga. Nga neneis ma e Raban ta kulie
nga nia neis vorotan. Nga pinpin ma e Raban ta tsitsi vara nga.
8 Io, egie ese gi ta no, e Raban ta tabarie gie. Egie ese gi ta neisneis, e
Raban ta kulie gie nia neis vorotan. Ma egie ese gi ta pinpin, e Raban ta
tsitsi vara gie.
9 “Nga kap ko terie ka vout si ka natunga sien va ta nongie man ka puk
tsoik.

10 Ma nga kap ko terie ka tsotsoi si ka natunga sien va ta nongie man ka
ie.
11 Misasien kenga sinavei a tsokor, nga telekiran nia terie bu banga
kepineits sibu natunga. Ma ine, a tuktuk rovoriu va e Tamanga die i kur
simi rangit ta lalaron beitsak nia tabarie gie ese gi ta nongie ngan bu banga
kepineits.
12 Io, sibu kepineits kokouk, tsana sibu mei mene malan e ta lalaron va
gi ta tsana sevoi. Ine arie mi petsuon mi Vinuor se Moses ma bu nama
sibu propet.

Mi matasar bargurutsits
(Luka 13:24)

13 "Nga ta ngas rubukien ka simi matasar ta bargurutsits, simi vunan mi
matasar simi miensei a lebelebe ma mi rosar nia rakot en a molous ma
buer palan bu mei gi veis ka en.
14 Eiekesen mi matasar simi tino a bargurutsits ma mi rosar nia rakot
en a ngeisngeis beitsak ma ba mei kap vovo mo gi vorotan ian mi rosar.

Mi ei ma mi vuovuan
(Luka 6:43,44)

15 "Nga nenei kalei sibu propet bitbit va gi ta nemei. Simi baidendeng i
marar gi ta mala sipsip, eiekesen si kegi tino gi mala kopuen tso.
16 Nga ta deng kielalagie simi vuovuagie. Bu mei gi kap ko dikitie mi
vuavua ta o, mi bereu simi suo tsotso.
17 Mi banga ei ta vua ngan mi banga vuovuo ma mi tsaka ei ta vua ngan
mi tsaka vuovuo.
18 Mi banga ei a kap oit nia vua ngan ka tsaka vuovuo ma mi tsaka ei a
kap oit nia vua ngan ka banga vuovuo.
19 Ma mi sana ei ta kap vua ngan ka banga vuovuan, gi ta tara nge
tomekan simi leing.
20 Malan ine, nga ta ba deng kielalagie bu propet bitbit simi tsinatsan-
gagie.
21 "Kap va egie kokouk gi ta ko pevien seou va 'mi Nguts, mi Nguts,' gi ta
so rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban, eiekesen egie ese gi ta ko
vemusurie ken lalaron e Tamoung die i kur simi rangit, gi ta so rubukien.
22 Sien va mi ra e Raban ta vuor ta beit, palan gi ta pevien seou, 'mi
Nguts, mi Nguts. Vasa, gei kap nga vavatei ngan ken nama e Raban simi
asa? Ma vasa, gei kap nga kareir rivie bu tsaka moromoruo nge tsana
palan bu kepineits ni vovokudier simi asa?'
23 Samo, o ta vakokoit katsep segie, 'O kap telekira nga rovoriu. Nga
tsupek sorvekena iou! Mi sana nga ta nga tsana, a kap toun meie mi
vinuor.'

Mi ka sievei ma mi ka be
(Luka 6:47-49)

24 "Io, eie ese ta rongomie ine kong sar nama nge vemusurie gie, eie a
malan mi ka sievei ta nga tsana ken vonuo i popon mi ropoil.
25 Mi bat a nga uos peuk ma bu da gi nga taev, ma mi mour a nga tsour
ngeisngeis veie mi vonuo. Eiekesen mi vonuo a kap nga kor, simi vunan a
nga tuir i popon mi ropoil.
26 Eiekesen eie ese ta rongomie kong sar nama eiekesen ta kap vemusurie
gie, eie a malan mi ka be ta nga tsana ken vonuo i popon mi koen.
27 Mi bat a nga uos peuk, bu da gi nga taev, ma mi mour a nga tsour
ngeisngeis nge tsopukie mi vonuo. Ma mi vonuo a nga katsoup kor."

28 Sien e Iesu ta nga vaton ine ken sar nama kokouk, mi bineit gi nga
kudier tsak ngan ken vinasengei,
29 simi vunan, a kap nga vavasengei malan magi sar vavvasengei sibu
vinuor se Moses, eiekesen a nga vateteik ngan mi ngeisngeis.

8

Mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra
(Marko 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Sien e Iesu tate nga peuk kovuni simi pout, mi bineit leong gi nga
vemusurie.
2 Ma mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra a nga nemei seie nge sege
pukupukukaek i matan, ma a nga pevien, "Mong Nguts, sien va e ta sunuir,
e oit nia vara melemelen nge iou."
3 Io, e Iesu a nga tsotsokan mi riman nge soburo ma a nga oeng sien, "O
sunuir. E ta melemelen!" Ian ngas te, a nga tsorubeit melemelen si man
mienarouk lepra.
4 Samo e Iesu a nga oeng sien, "Rorong! kian va e ta pengan si ka mei
mene, eiekesen rakot duis nge vasanga no simi prist, ma terie mi tienebeir
rakot se Raban ian e Moses ta nga vokokotie, terengien e ta mang vara
tuktuk ngan sibu mei kokouk va e te to si ma mienarouk."

Ken vodovodon tuktuk mi muomuo simi gargar ni minakiur
(Luka 7:1-10)

5 Sien e Iesu ta nga beit i Kapernaum, mi muomuo simi kulou ni
minakiur sibu Roma a nga nemei sien nge no masitinoiv surie ken kuilkuil.
6 A nga pevien, "Mi Nguts, kong petspets a morouk mutur i popon mi tsur
nikot si kong vonuo. A kap oit va ta vovureis ma a suvuon mi vinavasor
leong."
7 E Iesu a nga oeng sien, "O ta rakot nge vatoa si man mienarouk."
8 Ine mi muomuo a nga kuil nama, "Mi Nguts! O kap kalei oit va e ta
rubukien si kong vonuo. Eiekesen, e ta vakokoit mo, ma kong petspets ta
mang ketseketseng si man mienarouk.
9 Simi vunan eou buer o mon i pakien ken vinuor mong muomuo ma o
suvuon buer kong sar petspets gi ta mon i pakien kong vinuor. Ma sien
va o ta oeng ngeisngeis seie ine, 'Veis!', io, eie ta veis. Ma sien va o ta
oeng ngeisngeis seie nikot, 'nemei!', io, eie ta nemei. Ma sien va o ta oeng
ngeisngeis si kong petspets, 'Tsana ine!', io, eie ta tsana."
10 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga kudier ma a nga pevien simi
kulou gi ta nga vemusurie, "O oeng tuktuk senga. O kap nga vorotan ka
mei i Israel va ta nga suvuon mi vodovodon tuktuk leong malan ine.
11 O oeng senga! Palan mi kulou gi ta nemei kovuni simi matanias ta rar
tsour en ma simi matanias ta ros en. Ma gi ta mogos nge ngou ngan mi
nires meie e Abaraam, e Iakop ma e Isak i aron ken mangmagoso Nguts e
Raban.
12 Eiekesen egie ese gi ta nga muna mon i aron ken mangmagoso Nguts
e Raban, gi ta tomeke vorotsoruo gie simi ngingi e kinagie ma gi ta tata
nge vengvengio bu rivogie."
13 Samo e Iesu a nga pevien simi muomuo, "Rakot si ke vonuo! Ta
tsorubeit malan e tate vodovodon tuktuk surie." Ian ngas te, ine mi
petspets a te nga ketseketseng si man mienarouk.

Iesu a nga vatoa bu mei palan
(Marko 1:29-34; Luka 4:38-41)

14 Sien e Iesu ta nga rakot si ken vonuo e Petro, a nga vorotan ken koko
e Petro ta nga mutur i popon mi tsur ngan mi mienarouk kuirkuir rarap.
15 A nga soburo mi riman ma ine mi vevien a nga to si man mienarouk.
Ma a nga tsuok tamtuir nge tsang man nginonginou e Iesu.
16 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi kulou gi nga kir nemei ngan se Iesu
palan bu mei bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie. Ma a nga kareir
rivie bu tsaka moromoruo ngan mi namanien ma a nga vatoa gie kokouk
gi ta nga morouk.
17 Ine nia vaotie misa e Isaia mi propet ta nga vokokotie,

"Eie ngas te, a nga sorokie magiet sar mienarouk
ma a nga tsang rivie magiet sar mienarouk."

Mi piner nia vemusurie e Iesu
(Luka 9:57-62)

18 Simi ra mene, sien e Iesu ta nga pare mi bineit gi ta nga beit viririsie,
a nga oeng ngeisngeis si ken sar madar tovtov va gi ta nga rakot simi
bienangaev ka nikot simi barateis i Galili.
19 Ma samo mi vavvasengei sibu vinuor se Moses a nga nemei sien ma
a nga pevien, "Vavvasengei! O ta vemusurie no ivie va e ta rakot en."
20 E Iesu a nga kuil nama, "Bu kopuen tso gi suvuon magi sar mat nia
mutur ma bu ma gi suvuon magi sar tou, eiekesen e Natuon mi Ka a kap
ken ka korot nia vuturungie mi kovan."
21 Mi meinmenien ken sar madar tovtov a nga pevien, "Mi Nguts, e ta
sunuir va o ta be ra muna puonongie e tamoung."
22 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, "Vemusurie iou. tsupuk rivie bu
tamat miensei, gi ta puonongie bu turagie miensei."

E Iesu a nga vara tiko ngan mi barateis
(Marko 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Samo e Iesu a nga ka simi galeu meie ken sar madar tovtov nge tsuk.
24 Samo mi lon a si nga tsorungie gie simi barakatsep ma bu naov gi nga
vakaek nge kopo vovoi simi galeu. Ian simi keipkepide ra e Iesu a nga
muang.
25 Bu madar tovtov gi nga rakot sien ma gi nga vapada nge oeng sien,
"Mi Nguts, Vatoa giet! Giet tate tsokor!"
26 E Iesu a nga kuil nama, "Surie misa nga ta motou? Vasa, kenga
vodovodon tuktuk a lili mo?" Samo a nga tuir nge oeng ngeisngeis simi
lon ma a nga tiko mi barateis.
27 Egie kokouk gi nga kudier tsak nge pevien, "Mi sana suada mei ine?
Misasien mi mour ma bu peiv, gi tor surie ken nama!"

E Iesu a nga vatoa ba ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie guor
(Marko 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Sien e Iesu tate nga beit simi enamon i Gadara simi bienangaev ka
nikot simi barateis i Galili, ba ka guor ta nga ko mon sibu rie puppuon
guor nga rovotsour nge suoeie e Iesu. Ine ba ka bu tsaka moromoruo gi te
nga tsegerie guor ma buer guor nga ko ngengeir beitsak, ma kap ka mei a
ba nga oit va ta nga veis ka ian simi rosar.
29 Samo guor nga koup leong, "Natuon e Raban, ke sana baitutuir meie
gor? E te nemei nia me votorosie gor i muan mi ra e Raban ta nga totok
telekiran?"
30 Mi varin bor leong gi nga vivieir nikot i pek lili.

8:17 ISA 53:4

31 Samo bu tsaka moromoruo gi nga oeng se Iesu, “Sien va e ta kareir
rivie gei, ture varakoto gei i aron nikot bu bor.”
32 “Nga rakot!” e Iesu a nga oeng segie. Io, gi nga tsour vekena guor ma
gi nga rakot i aron bu bor. Ine mi varin bor kokouk, gi nga soer peuk simi
mala tsetseir ma gi nga tsibour i rou nge kong maet.
33 Mi kulou gi ta nga naneie bu bor, gi nga vi nge soer rakot simi taon
nge pengan ine bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit ma misa ta nga beit
siba ka bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie guor.
34 Io, bu mei kokouk kovuni simi taon gi nga rovotsour va gi ta nga
ra suoeie e Iesu. Sien gi tate nga vorotan, gi nga oeng sien va ta nga
sorvekenan kegi enamon.

9

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Marko 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Io, e Iesu a nga ka simi galeu leong ma a nga tsourarak simi barateis i
Galili nia muerengei rakot si ken enamon.
2 Ma ba ka gituo nga sor terie sien mi muru ta nga mutur i popon mi
tsur. Sien e Iesu ta nga deng kielala kegituo vodovodon tuktuk, a nga oeng
simi muru, “Kian va e ta vodovodon palan, natung. Ke sar sinavei tsokor
o te vodon rivie.”
3 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga ngungu lili segie kesegie
nge kia, “Ine mi ka a oeng balapoik ngan e Raban!”
4 E Iesu a te nga telekiran misa gi nga vodonomie. Samo a nga oeng
segie, “Surie misa nga ta suvu tsaka vienviendon?
5 Mi sana nama a molous nia vokokotie? ‘Ke sar sinavei tsokor o te
vodon rivie.’ o, ‘Tsik tamtuir nge veis.’?
6 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon
mi kaber nia vodon rivie bu sinavei tsokor.” Ma a nga oeng simi muru,
“Tsik tamtuir. Sorokie ke mutumutur nge rakot si ke enamon.”
7 Io, ine mi ka a nga tsik tamtuir nge muer rakot si ken enamon.
8 Sien mi bineit gi ta nga pare ine, gi nga kudier tsak ma gi nga puongan
e Raban ese ta nga turan mi ka meie ngan ine mi suada ngeisngeis.

E Iesu a nga kukuo e Mataio
(Marko 2:13-17; Luka 5:27-32)

9 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon. Ma sien ta nga vor ve veisveis,
a nga pare mi ka porpor takis, mi asan e Mataio. A nga mogos i aron ken
korot nia tsatsang. E Iesu a nga oeng sien, “Vemusurie iou!” Ma e Mataio
a nga tamtuir nge vemusurie.
10 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga vor ve ngongou i aron
ken vonuo e Mataio, palan bu ka porpor takis ma mi kulou tsokor, gi nga
nemei nge me ngou kokouk meie gie.
11 Bu mene segie bu Parisaio gi nga pare ine ma gi nga vereie ken sar
madar tovtov e Iesu, “Surie misa manga vavvasengei ta ngou meie bu ka
porpor takis ma mi kulou tsokor?”
12 E Iesu a nga rongomie gie ma a nga kuil nama, “Mi kulou gi ta
tino kalei, gi kap pinat surie ka porpor oiv, eiekesen egie mo gi ta suvu
mienarouk.
13 Nga ta rakot nge menise surie mi sana mi vunan mi Pakpak Leong
ta vakokoit malan ne, ‘O lalaron mi aor molous, kap va mi tienebeir ni
varam. Kap va mi varam ngan mi vinavinar’ O kap nga nemei nia me

9:13 HOS 6:6

kukuo mi kulou duis i matan e Raban, eiekesen bu mei tsokor.”

Mi vinirei surie mi vorvor
(Marko 2:18-22; Luka 5:33-39)

14 Samo ken sar madar tovtov e Ioanes mi ka ni sinusuruiv gi nga nemei
se Iesu nge vosuoreie, “Surie misa egei ma bu Parisaio gei ko vorvor,
eiekesen ke sar madar tovtov gi kap ko vorvor?”
15 E Iesu a nga kuil nama, “Ken sar vasier mi ka rei vour, gi ta kap oit
nia masitinoiv sien va ta ngas mon meie gie. Eiekesen mi ra ta beit, va gi
ta kir tsana ine mi ka rei vour i kotubugie. Io, gi ta nangba so vorvor.”
16 “Kap ka mei a ko dekitie ka poko lavlav vour ta kap ngas suok si ka
lavlav kebeir, simi vunan ian mi poko lavlav vour ta suok nge tsana mi
kadeir ta leong.
17 Ma a kap buer ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut
kebeir gi ta tsana nge piripiri vinavinar. Sien va gi ta tsang malan ngan,
bu utut gi ta puor kapot, ma mi dangi vain ta puos ririv ma bu utut gi
ta tsak. Eiekesen, gi ko soe terie mi dangi vain vour i aron bu utut vour,
terengien eguor kokouk guor ta mang mon kalei.”

Mi tetsikevien mesei ma mi vevien morouk
(Marko 5:21-43; Luka 8:40-56)

18 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vokovokokotie ine bu nama, mi muomuo
simi vona rengeir sibu Iuda a nga nemei ma a nga sege pukupukukaek i
matan ma a nga pevien, “E natung vevien ine mo a ba maet. Eiekesen,
nemei nge me soburo, terengien va ta mang to.”
19 E Iesu a nga tamtuir ma a nga nomeie ine mi muomuo, ma ken sar
madar tovtov gi nga vemuir buer.
20 Samo mi vevien, ese ta nga suvuon mi mienarouk nia kavakava mi
dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luo, a nga ka i murien e Iesu. Ma
a nga tobelie ken lavlav.
21 Ine mi vevien a nga vodon i aron ven ne, “Sien va o ta tobelie mo ken
lavlav, o ta ketseketseng.”
22 E Iesu a nga vuvuris nge pare ma a nga pevien, “Natung, kian va e
ta vodovodon palan! Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no.” Ian ngas te mi
vevien a nga ketseketseng si man mienarouk.
23 Sien e Iesu tate nga so rubukien i aron ken vonuo ian mi muomuo, a
nga pare ba ka guor ta nga kuvie ba tatu ngan bu paka miensei ma egie
ian gi ta nga ta i babaren mi tetsikevien.
24 Ma a nga pevien, “Nga tsupek varan mi tetsikevien. Ine mi tetsikevien
a kap mesei, a muang mo.” Eiekesen gi si nga vavangiets ngan.
25 I murien mi bineit gi tate nga rovotsour i marar, e Iesu a nga rubukien
si ken korot mutumutur ian mi tetsikevien ma a nga por ka i riman ma mi
tetsikevien a nga tsiktamtuir.
26 Mi nama surie ine mi kepineits a nga rorongovei sibu enamon kokouk.

E Iesu a nga vatoa ba kael ma mi ngong

27 Sien e Iesu tate nga veis kovuni en ian, ba kael guor nga vemusurie,
ma guor nga koupkoup, “Tovie gor, Natuon e Davit!”
28 Sien e Iesu tate nga so rubukien i aron mi vonuo, ian ba kael guor nga
nemei seie, ma a nga vosuoreie guor, “Ngado vodovodon tuktuk va o oit
nia vakalaie bu katsomatangado?”
Guor nga kuil nama, “Io, mi Nguts.”
29 Samo a nga soburo bu katsomataguor nge pevien, “Surie mo kengado
vodovodon tuktuk ine ta tsorubeit malan sengado.”

30 Ma bu katsomataguor a nga katsep. E Iesu a nga vengeng vangvan-
gasie guor, “Ngado ta kap pengan ine si ka mei mene.”
31 Eiekesen guor nga rovotsour ma guor nga veis nge vor ve pepengan
sibu enamon kokouk misa ta nga tsorubeit seguor.
32 Sien e Iesu meie ken sar madar tovtov gi tate nga veis rovotsour, mi
kulou gi si nga kir terie se Iesu mi ka ese mi tsaka moromoruo ta nga
tsegerie nge vara ngong ngan.
33 Ma sien e Iesu tate nga kareir rivie mi tsaka moromoruo sien, a nangba
nga vakaek nge patar. Mi bineit gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, “Kap
ka kepineits malan ne gei nga pare i Israel oit nevere.”
34 Eiekesen bu Parisaio gi nga pevien, “Eie a kareir rivie bu tsaka
moromoruo ngan mi ngesengesien mi kovan bu tsaka moromoruo.”

Bu ka ni tsientsang a kap palan

35 E Iesu a nga veisngie bu taon ma bu enamon kokouk. Ma a nga
vavasengei i aron kegi sar vona rengeir bu Iuda. Ma a nga vavatei ngan
mi Banga Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e Raban, ma a nga vatoa
bu tamat mienarouk sibu suasuada mienarouk.
36 Sien e Iesu ta nga pare mi bineit, a nga tovie gie, simi vunan gi nga
mon ngan mi mientou ma mi masitinoiv malan bu sipsip kap magi ka ka
nennei.
37 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Mi nginonginou
tate komois a palan beitsak, eiekesen mi kulou ni tsientsang nia por
nginonginou i tau a kap palan.
38 Nga ta nongie e Taman mi tau ian tate komois va ta turan mi kulou
ni tsientsang nia por nginonginou si ken tau.”

10

Mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov
(Marko 3:13-19; Luka 6:12-16)

1 E Iesu a nga kukuo mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov
nemei sien ma a nga teir ngeisngeis segie nia kareir rivie bu tsaka
moromoruo ma nia vatoa bu tamat mienarouk sibu suasua mienarouk
simi kuirkuir ma bu mienarouk leong.
2 Ine arie bu asagie mi sinangavur kes ma luo bu aposol; mi mei
vourvour, e Simon (ese gi ta vuotongie ngan e Petro) ma e kasien e Andre,
e Iakobo meie e Ioanes ba natuon e Sebedi,
3 e Pilipo, e Bartolomeu, e Tomas, e Mataio mi ka porpor takis, e Iakobo
e natuon e Alpeo ma e Tadeo,
4 e Simon mi Silot, ma e Iudas Iskariot ese ta nga tuir murien veie e Iesu.
5 Ine mi sinangavur kes ma luo, e Iesu a nga ture vavasie gie ngan ine bu
nama vinavanou, “Kian va nga ta rakot i kotubuon bu Kibang o, rubukien
si ka taon mene sibu Samaria.
6 Eiekesen, nga ta rakot mo nia ra nesie bu sipsip kovuni i Israel gi ta
nga veis bebeir.
7 Sien va nga ta veis, nga ta vavatei ngan ine mi nama, ‘Mi ra va e Raban
ta vuor a te vatavatat.’
8 Nga ta vatoa bu tamat mienarouk ma bu tamat miensei. Nga ta vara
melemelen nge gie ese gi ta suvuon mi mienarouk lepra, ma kareir rivie
bu tsaka moromoruo. O te nga teir resres ngan senga ine mi ngeisngeis,
io, enga buer nga ta ngas tabeir resres.
9 Kian va nga ta poro kavo gold, silva, o, kina ma toea meie nga.

10 Kian va nga ta poro ka vovvoi nian mi vineis o, kavo vevveleis o, ka
poppop mene o, ka vaong. Simi vunan, mi ka tsientsang, gi ta vaotie ken
sar pinat.
11 “Mi sana taon o, enamon nga ta rubukien en, nga ta nesie ka mei
ta oit nia marangata nga. Ma nga ta mon meie si ken vonuo oit nga ta
sorvekenan ine mi enamon.
12 Sien va nga ta rubukien si ka vonuo, vuot kalei segie.
13 Sien va ine mi vonuo gi ta resmata nga, momonongie mi namani molu
meie gie, ma sien va gi ta kap resmata nga, por muerngan mi namani molu
segie.
14 Sien va ka mei ta kap resmata nga o, ta kap rorong si kenga sar nama,
titike rivie mi puit sibu kamenga sien va nga ta sorvekenan ian mi vonuo
o, mi taon.
15 O oeng tuktuk senga, simi rangi vinuor, mi vinatoreis segie i Sodom
ma i Gomora ta mamavuek beitsak vekenan simi kulou ian simi taon.
16 pare! O tura nga malan bu sipsip i kotubuon bu kopuen tso. Io, nga
ta sievei malan bu tsotsoi ma nga ta menemenen malan bu buen.
17 “Nenei kalei simi kulou, surie gi ta terie nga simi vinuor, gi ta tsatsakie
nga i aron bu vona rengeir sibu Iuda.
18 Surie iou mo, gi ta voturie nga i matan bu gavana ma bu kovakova ka
leong va nga ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei segie ma sibu Kibang.
19 Eiekesen, sien va gi ta voturie nga simi vinuor, kian va nga ta
vodovodon pilang surie misa nga ta pengan o, vasa nga ta vakokoit ven.
Ian simi keipkepide ra, nga ta so telekiran mi sana nga ta pengan.
20 Simi vunan kap va enga nga ta vakokoit, eiekesen mi Morumoruan e
Tamanga ta vakokoit i ngutsunga.
21 “Mi kulou gi ta so roev terie bu kasigie va gi ta kenvamate gie, ma
bu tam gi ta tsana ine mi sinavei kes malan mo sibu natugie. Bu nout gi
ta leiltsei sibu tam ma kien ma gi ta terie bu tamagie ma kinagie va gi ta
kenvamate gie.
22 Mi kulou kokouk gi ta so matakorot nge nga surie mi asoung, eiekesen
eie ese ta tuir ngeisngeis oit simi votovoto, e Raban ta so vatoa.
23 Sien va gi ta tsang vatsakatie nga si ka enamon, sorvekena gie rakot
si ka enamon mene. O oeng tuktuk senga, nga ta kap ngas oit nia vuruvan
kenga tsientsang sibu taon kokouk i Israel i muan va e Natuon mi Ka ta
muerengei.
24 “Kap ka madar tovtov a leong si man vavvasengei, o, kap ka petspets
va ta leong si man ka leong.
25 Eiekesen, a oit ka madar tovtov va ta tsorubeit malan man vavvasen-
gei, ma ka petspets ta tsorubeit malan man ka leong. Ma sien va mi kovan
mi tietie arie mi mei va gi ta vuotongie ngan e Belsebul, egie ian simi tietie,
gi ta suvuon bu as ta tsak rovoriu.
26 “Io, kian va nga ta motovagie. Mi sana kepineits ian gi ta nga sarkuva,
ta vasvas, ma mi sana kepineits ta mumuningei, ta tsorubeit simi taparang.
27 Misa o ta vokokotie senga simi ngingi, nga ta vokokotie simi taparang,
ma misa o ta vemisir ngan i tateringanga, nga ta kuiv tuvuir ngan i pungan
mi vonuo.
28 Kian va nga ta motovagie ese gi ta kenvamate mo mi pirpir eiekesen
gi ta kap oit nia kenvamate mi moromoruo. Eiekesen nga ta ngas motovan
e Raban ese ta oit nia voguersan kokouk mi moromoruo ma mi pirpir simi
leing leong ian ta kap ko mesei.
29 Nga ta oit nia vorie kaba ma luo ngan ka toea kes mo, eiekesen kap
ka ma ta kor simi kaber sien va e Tamanga ta kap sunuir.

30 Ma buer ian bu vurvur i kovanga, a te mon simi aesaes se Raban.
31 Io, kian va nga ta motou. Kenga tino a potokivout rio bu ma palan.
32 “Sien va ka mei ta vakokoit vasangan simi kulou va eie seou, eou buer
o ta ba vakokoit vasangan i matan e Tamoung simi rangit.
33 Eiekesen, sien va ka mei ta vakokoit i matan mi kulou va a kap
vodovodon tuktuk seou, eou buer o ta ba vakokoit i matan e Tamoung
va eie kap va seou.
34 “Kian va nga ta vodon va o nemei nia terie mi molu ine simi kaber. O
kap nga nemei nia terie mi molu, eiekesen mi sele nian mi minakiur.
35 Ma o nemei nia tsana va,

“ ‘mi ka ta matakorot veie e taman,
mi vevien ta matakorot veie e kinan,
ba baser anan guor ta ve matakorot,
36 man matakorot mi ka ta kovuni ngas te i aron ken vonuo.’

37 “Eie ese ta lalaron beitsak e taman o, e kinan rio iou, a kap kalei oit
nia tsorubeit kong ka ni tsientsang. Ma eie ese ta lalaron beitsak e natuon
tamat o, e natuon vevien rio iou, a kap kalei oit nia tsorubeit kong ka ni
tsientsang,
38 ma eie ese ta kap sorokie man koitskoits nge vemusurie iou, eie a kap
kalei oit nia tsorubeit kong ka ni tsientsang.
39 Eie ese ta ruit ngan ken tino ta votsorovie, ma eie ese ta votsorovie
ken tino surie iou ta suvuon mi tino.
40 “Eie ese ta suguo nga, a suguo iou, ma eie ese ta suguo iou, a suguo
eie ese ta nga tura iou.
41 Eie ese ta resmatan mi propet simi vunan eie mi propet, ta suvuon
ken potpot si ken voirvoir mi propet. Ma eie ese ta resmatan mi ka duis
simi vunan eie mi ka ta duis i matan e Raban, ta suvuon ken potpot si ken
voirvoir ine mi ka duis.
42 Ma sien va ka mei ta teir vunie ngan ka mei sasavoir ka koi da tuong
surie eie kong madar tovtov, o oeng tuktuk senga, eie ta kap ba votsorovie
ken voirvoir.”

11

Ken vinirei e Ioanes mi ka ni sinusuruiv surie e Iesu
(Luka 7:18-35)

1 I murien e Iesu tate nga vakokoit vasangan mi tsientsang simi
sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov, a nga sorvekenan ian mi
korot nge rakot sibu taon i Galili ivie a nga ra vavasengei nge vavatei
ngan mi Banga Vinavatei en.
2 Sien e Ioanes mi ka ni sinusuruiv ta nga mon i aron mi vona vinatoreis
nge rongovan bu kepineits e Iesu Karisito ta nga tsana, a nga turan ken
sar madar tovtov rakot sien.
3 Ma gi nga ra vosuoreie, “Pengan segei. Arie evoi te, ian mi Ka va ta ba
beit, o, gei ta rosie ngas ka mei mene?”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Nga ra pengan se Ioanes misa nga ta rongomie
nge pare.
5 Bu kael gi te dedeng, bu peong gi te veis, ma egie ese gi ta suvuon mi
mienarouk lepra gi te tsorubeit melemelen, bu pi gi te rorong, bu mei maet

10:36 MIC 7:6

gi te to muerengei simi miensei ma bu sinaortsak gi te rongomie mi Banga
Vinavatei.
6 Mi nires leong ta mon seie ese ken vodovodon tuktuk seou ta kap kor.”
7 Sien ken sar madar tovtov e Ioanes gi tate nga muerengei, e Iesu a nga
vakaek nge vakokoit simi bineit surie e Ioanes, “Sien nga ta nga rakot simi
beir, misa nga nga visi ra pare? Mi rir mi mour ta uvie?
8 Sien va a kap, mi sana nga nga ra visi dengarie? Mi ka ta vavaso
ngan bu banga tsetstseik? A kap, egie ese gi ta ko vavaso ngan bu banga
tsetstseik gi ko mon i aron bu vonuo sibu kovakova ka leong.
9 Io, surie misa nga ta nga rakot en? Nia ra pare mi propet? A tuktuk, o
oeng senga, nga te nga pare mi ka mi tsinatsangan ta rio mi propet.
10 Ine arie mi ka ese gi ta nga vavataor surie simi Pakpak Leong,

“ ‘O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese ta rorois ngan ke rosar i muo sevoi.’

11 O oeng tuktuk senga, i kotubugie ian mi langei gi ta nga kava gie, a kap
ka mei a leong rio e Ioanes mi ka ni sinusuruiv, eiekesen mi mei ese ta lili
sibu mei gi ta mon si ken mangmagoso Nguts e Raban, eie a leong rio e
Ioanes.
12 Vakaek sibu ra se Ioanes mi ka ni sinusuruiv tuir oit ine, ken
mangmagoso Nguts e Raban a vor ve leongleong meie ngan mi ngeisngeis
leong, ma mi kulou per gi routsana meie ngan mi ngeisngeis.
13 Bu propet ma mi Vinuor se Moses, tuir oit se Ioanes, gi nga vokokotie
surie mi sana kepineits va ta nga tsorubeit.
14 Ma sien va nga ta tor nia vodovodon tuktuk si kegi sar nama, vodovodon
tuktuk va e Ioanes arie eie e Eliia ese gi ta nga vokokotie va ta nga beit.
15 Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.
16 “Misa o ta oit nia pua ngan mi kuoluon ine bu ra? Gi malan bu natu
madar gi ta mogos simi korot nia verikuil nge kepineits. Mi gargar ka ie
gi koupkoup rakot simi gargar ka ie malan ne,

17 “ ‘Gei kuvie bu pak ngan bu poko veos va nga ta sieng,
eiekesen nga kap sieng.
Gei kavarie bu pak nian mi miensei,
eiekesen nga kap ta.’

18 E Ioanes a nga beit ma a kap nga ngou nge un dangi vain, ma bu mei
kokouk gi nga pevien, ‘Eie a suvuon mi tsaka moromoruo!’
19 E Natuon mi Ka a nga beit ma a nga ngou nge un, ma bu mei gi nga
pevien, ‘Nga pare! Eie mi ka ngo ngeis ma mi ka unun, ma e palapalan
mi kulou porpor takis meie mi kulou tsokor!’ Eiekesen mi kulou ese gi ta
tino ngan mi banga vienviendon se Raban, gi vara tuktuk ngan va ine mi
banga vienviendon a duis.”

Mi kuoluon bu taon gi ta kap nga vodovodon tuktuk se Iesu (Luka 10:13-15)

20 Samo e Iesu a nga vakaek nge vakokoit petseir veie bu taon ivie palan
bu kepineits ni vovokudier a nga tsana en, simi vunan gi kap nga vodon
vuris.
21 “Mi tsienakor leong ta ba so beit sevoi, i Korasin! Ma evoi buer i
Betsaida! Sien va ian bu kepineits ni vovokudier o ta nga tsana senga va o

11:10 MAL 3:1

nga tsana i Turos ma i Sidon, kebeir ngas te, va gi nga tsekie bu tsetstseik
bita nge soute puit i popogie nia vasangan va gi te nga vodon vuris.
22 Eiekesen o oeng sengado, simi rangi vinuor, ngado ta so suvuon mi
vinatoreis leong rio i Turos ma i Sidon.
23 Ma evoi i Kapernaum, vasa, gi ta tsuok terie no i kur kien simi rangit?
A kap, gi ta tomeka no peuk rovoriu i keim i Ades Sien va bu kepineits ni
vovokudier o ta nga tsana sevoi va o nga tsana i Sodom, nevere va a ngas
mon.
24 Eiekesen o oeng sevoi, simi rangi vinuor, e ta so suvuon mi vinatoreis
leong rio i Sodom."

Nga nemei seou nge por minaes
(Luka 10:21,22)

25 Ian simi keipkepide ra, e Iesu a nga pevien, "Tama. Evoi man Nguts mi
rangit ma mi kaber. O puonge no surie e nga muningan ine bu kepineits
sibu ka sievei ma segie ese gi ta nga suvu vinasengei, eiekesen e nga
vasangan sibu natu madar.
26 A tuktuk, Tama, si ke lalaron kese, ine mi kepineits a nga tsorubeit
malan."
27 "Ine bu kepineits kokouk e Tamoung a te nga terie seou. Kap ka mei
a telekiran va mi Nout eie ese, eiekesen mi Tam kesen mo, ma kap ka mei
a telekiran va mi Tam eie ese, eiekesen mi Nout kesen mo ma egie ese mi
Nout ta vile gie nia vasangan segie.
28 "Enga kokouk ese nga ta matpomaer nge sorokie mi sinor putu, nga
nemei seou. Ma o ta terie mi minaes senga.
29 Nga poro kong aigor nge terie i poponga, ma nga ta tovtov seou, simi
vunan o suvuon mi molu ma mi sinavei menemenen, ma nga ta so vorotan
mi minaes si kenga tino.
30 Simi vunan mi aigor va o ta terie senga, a molous ma mi sinor va o ta
terie senga, a mamavuek."

12

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Marko 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Io, ba ra a te nga rovoriu ma simi Rangi Minaes te, e Iesu meie ken sar
madar tovtov gi nga veis ka i aron bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov
gi te nga vitor ma gi nga do tsana bu kievkiev wit mene nge nganie.
2 Sien bu Parisaio gi ta nga pare ine, gi nga oeng se Iesu, "Pare! ke sar
madar tovtov gi tsana mi sinavei a kap vemusurie man vinuor mi Rangi
Minaes."
3 E Iesu a nga oeng segie, "Vasa, nga kap ngas nga ase mi sana e Davit
ma bu palapalan gi ta nga tsana sien gi ta nga vitor?
4 A nga rubukien si ken vonuo e Raban, meie bu palapalan ma gi nga
nganie mi tsoik tamat ian gi ta kap nga oit nia nganie vemusurie mi vinuor,
eiekesen bu prist mo gi ta oit nia nganie.
5 Vasa, nga kap ngas ase mi nama simi Vinuor se Moses ian ta pevien va
sibu Rangi Minaes, bu prist gi ko pop vuturungie mi Vinuor simi vunan gi
ko tsana kegi tsientsang prist simi Vona rengeir leong, eiekesen gi pevien
va bu prist gi kap tsana ka tsienakor?
6 O oeng senga, mi kepineits ian ta leong rio mi Vona rengeir leong, a te
beit.

11:23 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

7 Mi vinavataor simi Pakpak Leong a vakokoit malan ne, ‘O lalaron mi
aor molous, kap va mi tienebeir ni varam. A kap va mi varam ngan mi
vinavinar’ Sien va nga katsep si man papapleis ine mi nama, nga kap oit
nia votorosie bu mei gi ta kap suvu bienebeir,
8 simi vunan e Natuon mi Ka eie man Nguts mi Rangi Minaes.”

Mi ka riem maet
(Marko 3:1-6; Luka 6:6-11)

9 E Iesu a nga veis sorvekenan ian mi korot, ma a nga rubukien si kegi
vona rengeir bu Iuda.
10 Mi ka riem maet a nga mon ian en. Io, gi nga vosuoreie e Iesu, “A
duis simi vinuor nia vatoa ka tamat mienarouk simi Rangi Minaes?” gi
nga virei malan ne simi vunan gi nga lalaro vepitsie e Iesu.
11 E Iesu a nga oeng segie, “Sien va ka mei senga a suvuon ken ka sipsip
ma ine mi sipsip a kor loloim si ka mat simi Rangi Minaes, vasa, ine mi ka
ta kap tei terie i kur ine mi sipsip?”
12 Eiekesen, mi ka, ken tino a potokivout rio mi sipsip. Io, a duis i matan
mi vinuor va giet ta tsana mi banga sinavei simi Rangi Minaes.
13 Samo e Iesu a nga oeng ian simi ka malan ne, “Kadosan mi rima.” Io,
a nga kadosan mi riman ma mi riman a te buer nga kalei malan mi riman
ka ie.
14 Eiekesen bu Parisaio gi nga rovotsour nge ra roev nian e Iesu va vasa
gi ta nga kenvamate venengan.

E Raban a nga vile e Iesu va ken ka ni tsientsang

15 E Iesu a nga telekiran misa bu Parisaio gi ta nga tsana, ma a nga
sorvekenan ian mi korot. Palan mi kulou gi nga vemusurie ma a nga
vatoa gie kokouk si magi sar mienarouk.
16 Ma a nga vangenge gie va gi ta kap nga pepengan va eie ese.
17 Ine a vaotie mi sana e Isaia mi propet ta nga vokokotie.

18 “Ine arie kong ka ni tsientsang, ese o ta nga vile,
mi mei o ta tovie nge resmatan.
O ta terie mi Morumoruong i popon
ma eie ta vavatei ngan mi sinavei duis nia vuor sibu Kibang.
19 Eie ta kap vevvengeis nge nama o, koupkoup,
ma kap ka mei ta rongomie mi inan sibu rosar.
20 Eie a kap oit nia do rivie ka pakapaka meitsmeits ta korot tekiu.
Ma ta kap oit nia kuiv vamate ka puk berber lili,
tuir oit va ta tsana mi sinavei duis ian va ta tseiptseiprio mi sinavien mi
mangmagoso enaenamon.
21 Ma simi asan, bu Kibang gi ta terie kegi vodovodon tuktuk sien.”

E Iesu ma e Belsebul
(Marko 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Samo gi nga kir nemei ngan se Iesu mi ka ese mi tsaka moromoruo ta
nga tsegerie, a nga kael ma a nga ngong. Ma e Iesu a nga vatoa ine mi ka,
io, a nangba nga oit nia vakokoit nge dedeng.
23 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, “Tavakier, ine
mi ka eie nieng e natuon e Davit?”
24 Eiekesen sien bu Parisaio gi ta nga rongomie ine, gi nga pevien, “Ine
mi ka a kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mo mi ngesengesien e
Belsebul mi kovan bu tsaka moromoruo.”

12:7 HOS 6:6 **12:21** ISA 42:1-4

25 E Iesu a nga telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng segie, “Ka
mangmagoso nguts va ta vekapot nge veveken meie eie kesen, ta tsereir.
Ma ka enamon o, ka tietie va ta vekapot nge veveken meie eie kesen, ta
kap oit nia tuir ngeisngeis.
26 Sien va e Satan ta kareir rivie e Satan, eie a potakie eie kesen nge
veveken, vasa ta ba oit nia tuir ngeisngeis ven ken mangmagoso nguts?
27 Ma sien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien
e Belsebul, se ese ken ngeisngeis, bu natunga gi ta oit nia kareir rivie ngan
bu tsaka moromoruo? Io, gi ta so vara tuktuk ngan va enga nga kap duis.
28 Eiekesen sien va o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi
ngesengesien mi Morumoruan e Raban, ine a vasangan va nga te mon
i pakien ken vinuor e Raban.
29 “Ma buer, vasa ka mei ta oit nia rubukien ven si ken vonuo ka ka per,
nge sor vingan ken sar kepineits? Eie ta ngas muna vis vuturungie ian mi
ka per, samo ta mang ba oit nia pure ken vonuo.
30 “Eie ese ta kap tsok seou, eie a matakorot meie iou, ma eie ese ta kap
kakakir, eie a kerekereir.
31 Io, o oeng senga, bu tsaka sinavei ma bu tsaka nama mi kulou gi ta
oeng balapoik veie ngan e Raban, e Raban ta vodon rivie, eiekesen eie ese
ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon
rivie.
32 Eie ese ta oeng balapoik ngan e Natuon mi Ka, e Raban ta vodon rivie.
Eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban ta
kap oit nia vodon rivie ine sibu ra ma buer ian sibu ra va ta nemei.
33 “Mi banga ei ta vua ngan bu banga vuovuo, ma mi tsaka ei ta vua
ngan bu tsaka vuovuo. Mi ei a kilakilal ngan mi vuovuan.
34 Enga bu tsotsoi tsak! Enga mi kulou tsak! Vasa nga ta oit nia vokokotie
ven ka banga nama? Simi vunan mi ngutsuon mi mei a vokokotie misa ta
vous i aron.
35 Mi banga ka a ko vorotsoruo bu banga kepineits ta noutngan i aron,
ma mi tsaka ka a ko vorotsoruo bu tsaka kepineits ta noutngan i aron.
36 Eiekesen o oeng senga, simi rangi vinuor, nga ta ngas so vakokoit
vasangan mi vunan bu nama sasavoir kokouk nga ta nga vokokotie.
37 Io, ngan kenga sar nama, e Raban ta so tienenge nga sien va nga duis,
ma eie ta so votorosie nga sien va nga kap duis.”

Mi kulou gi nga nongie ngan ka totourlekier

38 Samo ba mei mene sibu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses gi nga oeng sien, “Vavvasengei, gei lalaro pare va e ta vasangan ka
totourlekier ni vovokudier.”
39 E Iesu a nga kuil nama, “Mi kuoluon ine bu ra ese mi sinavigie ta tsokor
meie mi sinavei tetteririv gi virei ngan ka totourlekier ni vovokudier! A
kap ka totourlekier mene gi ta pare, eiekesen man totourlekier e Iona mi
propet mo.
40 E Iona a nga mon i aron mi ie leong ba rosisiat tour ma ba rokati tour.
Ta malan mo e Natuon mi Ka ta mon i mendien mi kaber ba rosisiat tour
ma ba rokati tour.
41 Simi rangi vinuor, mi kulou i Nineve gi ta so tuir veie mi kuoluon
ine bu ra, ma gi ta so vuortie gie, simi vunan gi nga vodon vuris si ken
vinavatei e Iona, ma ine, mi mei ese ta tsiroup rio e Iona a te beit.
42 Simi rangi vinuor, mi kovakova vevien leong i Siba ta so tamtuir veie
mi kuoluon ine bu ra, ma ta so vuortie gie, simi vunan a nga kovuni

i tangatson mi kaber nia me rongomie ken sar banga vienviendon e
Solomon, ma ine, mi mei ese ta tsiroup rio e Solomon a te beit.
43 "Sien va ka tsaka moromoruo ta rovotsour vekenan ka mei, ta veisngie
bu korot kap ka da en nia nesie ka korot va ta maes en, eiekesen ta kap
vorotan.
44 Samo ta pevien, 'O ta muer surie mi vonuo o ta nga sorvekenan.' Sien
va ta muerengei, ta vorotan va ine mi vonuo kap ka mei a monongie, ma
gi te videir vakalaie, ma bu kepineits gi mon duis.
45 Samo ta muerengei nge ra kerie mi napaririem potsu luo bu tsaka
moromoruo mene gi ta tsokor rio eie, ma gi ta me rubukien nge mon ian
en. Ma ken tino ian mi ka ta tsokor vekenan vourvour. Ma ine ta malan
mo simi kuoluon ine bu ra bu sinavigie ta tsokor."

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Marko 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit simi bineit, e kinan ma bu
kasien gi nga me tuir i marar, ma gi nga lalaro vakokoit meie.
47 Mi mene a nga oeng se Iesu, "E kina ma bu kasi die gi tuir i marar. Gi
lalaro vakokoit meie no."
48 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, "Ese e kinoung ma ese bu kasiung?"
49 A nga tusuo ken sar madar tovtov ma a nga pevien, "Pare, egie ine
arie bu kinoung ma bu kasiung.
50 Eie ese ta tsang vemusurie ken lalaron e Tamoung die i kur simi rangit,
arie eie e kasiung ma e vevineung ma e kinoung."

13

Man nama puppuo mi ka tsuotstsuor
(Marko 4:1-9; Luka 8:4-8)

1 Ian simi ra, e Iesu a nga rovotsour simi vonuo nge ra mogos i gegen mi
barateis i Galili.
2 Mi bineit leong gi nga beit viririsie e Iesu. Samo a nga kesie mi galeu
nge mogos i popon. Ma mi bineit gi nga tuir i koen.
3 Io, a nga vokokotie segie bu kepineits palan ngan mi nama puppuo. A
nga pevien, "Nga rorong! Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei.
4 Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pei mene gi nga kor i gegen mi baiveisveis
ma bu ma gi nga nemei nge nganie gie.
5 Bu pi ei mene gi nga kor i popon mi popopeliets ivie mi pier a kap nga
leong en. Bu pei gi nga tsutsuleik lalapus simi vunan mi pier a nga lili mo.
6 Eiekesen sien mi matanias ta nga par, bu ei tsuotstsuor gi nga bileits
nge bukuk simi vunan a kap kavo uvigie.
7 Bu pi ei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso
gi nga to leong ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor.
8 Bu pei mene, gi nga kor simi banga pier. Gi nga to leong nge vua
nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua ngan bu vuovuo a nga oit mi
sinangavur kes koboit (100), bu mene a nga oit bu sinangavur napaririem
potsu kes ma bu mene a nga oit ba sinangavur tour rio misa gi ta nga
tsuorkie.
9 Eie ese ta suvu taterieng ta rorong."
10 Ken sar madar tovtov e Iesu gi nga nemei ma gi nga vosuoreie, "Surie
misa e ta vakokoit rakot simi kulou ngan bu nama puppuo?"
11 E Iesu a nga kuil nama, "E Raban a te nga terie senga mi sinavei nia
telekiran bu kepineits mumuningei surie ken mangmagoso Nguts, eiekesen
segie a kap.

12 Io, segie ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer
veleongtie kegi sinavei. Ma gi ta vous ngan mi sinavei. Eiekesen segie
ese gi ta kap lalaron nia tor surie kong sar vinasengei, misasien kegi puk
sinavei ta lili, e Raban ta por tsana segie.
13 O vokokotie segie bu kepineits ngan mi nama puppuo, simi vunan,

"Misasien gi ta dedeng, gi ta kap dengarie,
misasien gi ta rorong, gi ta kap rongomie o, katsep sien.

14 Ine mi sinavigie gi vara tuktuk ngan ken nama peteteir e Isaia mi propet
ian ta pevien,

" 'Nga ta munu rongomie kong sar nama
eiekesen nga ta kap katsep,
nga ta munu dengarie mi sana o ta tsana
eiekesen nga ta kap deng kielala.
15 Surie bu arogie ine mi kulou a te teng,
ma bu tateringagie a kap oit nia rorong,
ma gi te vamoge bu katsomatagie.
Sien va a kap nga malan ian, va gi nga dedeng ngan bu katsomatagie,
ma gi nga rorong ngan bu tateringagie,
ma bu arogie a nga katsep nge vuvuris,
ma o nga vatoa gie.'

16 Eiekesen nga ta ngas res simi vunan bu katsomatanga gi dengarie ma
bu tateringanga gi rongomie.
17 O oeng tuktuk senga, palan bu propet ma bu ka gi ta duis i matan e
Raban, gi nga lalaron beitsak nia dengarie nge rongomie misa nga tate
dengarie nge rongomie, eiekesen gi kap nga oit.
18 "Io, nga rong poro misa man vuevue man nama puppuo mi ka
tsuotstsuor.
19 Sien va ka mei ta rongomie mi nama surie ken mangmagoso Nguts e
Raban ma a kap katsep sien, mi Tsaka Ka ta nemei nge tsang rivie misa gi
tate nga tsuorkie i aron. Ine arie a malan mi pei ta nga kor simi baiveisveis.
20 Bu pei gi ta nga kor i popon mi popopeliets, a malan egie ese gi ta
suvuon mi nama ngan mi nires sien va gi ta rongomie.
21 Eiekesen ine mi nama a kap peuk i mendien ken tino ine mi ka, ma
a mon lili mo. Sien va ka putu o, ka vinekikin ta beit sien surie ine mi
nama, ine mi ka ta kor lalapus.
22 Bu pei gi ta nga kor i kinorotuon bu suo tsotso, a malan mi mei ese ta
rongomie mi nama, eiekesen man sar aor tsak ine mi tino ma bu lalaron
ni suvuram ta pipitsie ine mi nama ma ta tsana va ta kap vua.
23 Ma bu pei gi ta nga kor simi banga pier, a malan mi kulou gi ta
rongomie mi nama ma gi ta katsep sien. Gi ta vua nge vuovuo. Bu mei
keskes segie gi ta vua nge vuovuo ta oit mi sinangavur kes koboit (100),
bu mei mene ta oit bu sinangavur napaririem potsu kes, ma bu mei mene
buer ta oit ba sinangavur tour rio misa gi tate nga tsuorkie."

Man nama puppuo bu tsaka uotuot

24 E Iesu a nga vokokotie mi nama puppuo mene malan ne, "Mi sinavien
e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka ta
nga tsuorkie bu banga pi ei si ken tau.

13:15 ISA 6:9,10

25 Sien bu mei kokouk gi tate nga muang, man matakorot a nga nemei
nge tsuorkie mi tsaka uotuot i kotubuon bu wit, ma a nga veis sorvekenan
ine mi tau.
26 Sien bu wit gi tate nga to leong nge vua, ine bu tsaka uotuot buer gi
te nga to leong.
27 "Ken sar petspets ine mi ka ken tau, gi nga ra vosuoreie ven ne, 'Ka
leong! Vasa, e kap nga tsuorkie bu banga pi ei mo i aron ke tau? Ine bu
tsaka uotuot, ivie gi kovuni en?'
28 "Mi ka ken tau a nga kuil nama, 'Ka matakorot a tsana ine.'
"Bu petspets gi nga vosuoreie, 'E lalaron va gei ta rakot nge tet rivie ine
bu tsaka uotuot?'
29 "A nga kuil nama, 'A kap, simi vunan sien va nga ta tet rivie bu tsaka
uotuot, nga ta masi tet rivie meie ngan bu wit buer.
30 Nga ta sunuir va eguor kokouk guor ta to oit simi ra nia kakarie mi
tau. Io, sien mi ra nia kakarie mi tau ta beit, o ta oeng simi kulou nia
kakarie mi tau va gi ta muna tet rivie bu tsaka uotuot nge pokotsie gie
sibu pokpok ma gi ta tunie gie. Samo nga ta ba kakarie bu wit nge terie i
aron kong vonuo teteir nginonginou.' "

Man nama puppuo mi pi ei mastat ma mi iis

31 E Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo mene malan ne, "Mi
sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien
mi ka ta nga poro mi pi mastat nge ra tsuorkie si ken tau.
32 Misasien ine mi pei a lili beitsak sibu pei kokouk, sien va ta to leong,
ta rio bu tsientsuor kokouk i aro tau, ma ta tsorubeit mi ei leong ivie bu
ma simi mariu gi ta me tou sibu rakarakan."
33 E Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo mene buer. "Mi sinavien
e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi vevien
ta nga poro mi puk iis nge leik meie ngan ba puol plaua tuir oit ine mi
plaua kokouk a nga popoek."
34 E Iesu a nga vokokotie ine bu kepineits kokouk simi bineit ngan mo
bu nama puppuo.
35 A nga vakokoit malan ne nia vara tuktuk ngan mi sana mi propet ta
nga vokokotie,

"O ta vakokoit ngan mi nama puppuo sien va o ta vakokoit segie.
O ta pengan segie bu kepineits ian ta nga mumuningei vakaek si man
tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon."

E Iesu a nga palsie man nama puppuo mi tsaka uotuot

36 Samo a nga sorvekenan mi bineit ma a nga rubukien simi vonuo. Ken
sar madar tovtov gi nga nemei sien ma gi nga pevien, "Palsie segei man
nama puppuo mi tsaka uotuot ta to simi tau."
37 E Iesu a nga kuil nama, "Mi mei ese ta tsuorkie bu banga pi ei arie e
Natuon mi Ka.
38 Mi tau arie mi mangmagoso enaenamon ma bu banga pi ei a
tourtelekiran bu mei gi ta mon i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.
Bu tsaka uotuot arie egie bu natuon mi Tsaka Ka.
39 Ma mi matakorot ese ta tsuorkie gie arie mi kovan bu tsaka
moromoruo. Mi ra nia kakarie mi tau arie man votovoto mi mangmagoso
enaenamon. Ma mi kulou tsientsang nia por nginonginou i tau arie bu
angelo.

13:35 PSA 78:2

40 “Malan mo gi ta tet rivie nge tunie bu tsaka uotuot simi leing, ta so
kokouk si man ra vekvekitip mi mangmagoso enaenamon.
41 E Natuon mi Ka ta so turan ken sar angelo ma gi ta so vitseir rivie egie
ese gi ta vokorongie mi kulou simi sinavei tsokor ma egie ese gi ta tsana
bu sinavei tsokor si ken mangmagoso Nguts e Raban.
42 Gi ta tomeka gie i aron mi leing leong ivie va gi ta so tata nge
vengvengio en bu rivogie.
43 Samo mi kulou gi ta duis i matan e Raban gi ta so rar malan mi
matanias si ken mangmagoso Nguts e Tamagie. Eie ese ta suvu taterieng
ta rorong.”

Man nama puppuo mi mos gi ta muningan ma mi banga re

44 E Iesu a nga vor ve vakvakokoit, “Mi sinavien e Raban nia vuor a
malan mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien mi ka ta nga neis vorotan
mi mos ta nga mumuningei i aron mi tau ma a nga puonongie te buer. Io,
si ken nires a nga muerengei nge poro ken sar kepineits kokouk ma a nga
verikuil ngan nge lakep. Ma a nga ra voir tsana ian mi tau.
45 “Ma buer, mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta
nga tsorubeit sien mi ka suvuram ta nga vorotan mi banga re.
46 Io, sien tate nga ra neis vorotan ian mi banga re matkalei beitsak, a
nga muerengei nge poro ken sar kepineits kokouk ma a nga verikuil ngan
nge lakep. Ma a nga ra voir tsana ine mi banga re.

Man nama puppuo mi ben

47 “Ma buer, mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi sana kepineits ta
nga tsorubeit sien mi kulou vongovongon gi ta nga nun ngan kegi sar ben
i rou ma bu suasuada ie gi nga me tuveir sien.
48 Sien mi ben tate nga vous nge ie, mi kulou vongovongon gi te nga te
vatare i koen. Samo gi nga mogos nge vierta gie bu ie. Gi nga terie bu ie
kalei sibu leke, ma gi nga tomekan bu ie tsak.
49 Ine arie vasa ta so ven simi ra vekvekitip si man votovoto mi
mangmagoso enaenamon. Bu angelo gi ta nemei ma gi ta vierta gie bu
tsaka mei sorvekenan bu mei gi ta duis i matan e Raban.
50 Ma gi ta tomeka gie simi leing leong ivie va gi ta tata nge vengvengio
en bu rivogie.”
51 E Iesu a nga vosuoreie gie, “Vasa, nga katsep ine sibu kepineits?”
Gi nga kuil nama, “Io, gei katsep.”
52 Samo e Iesu a nga oeng segie, “Io, bu vavvasengei kokouk sibu vinuor
gi tate tsorubeit mi kulou nia vemusurie ken sar vinuor e Raban, a malan
mi mei ese ta sor vorotsoruo bu kepineits vour ma bu kepineits kebeir si
ken vonuo teteir kepineits.”

Gi nga sunuran e Iesu i Nasaret

53 Sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine bu nama puppuo, a nga
sorvekenan ian mi enamon.
54 Ma a nga muerengei rakot si ken enamon i Nasaret. Io, e Iesu a nga
vakaek nge vavasengei i aron kegi vona rengeir bu Iuda, ma egie ese gi
ta nga rongomie gi nga kudier. Gi nga pevien, “Ine mi ka ivie a poro
en ine mi banga vienviendon ma mi ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni
vovokudier?
55 Giet si kia va eie mo e natuon mi ka tsangtsang vonuo ma e kinan e
Maria, ma bu kasien, e Iakobo, e Iosep, e Simon, ma e Iudas.
56 Ma bu vevinen buer ine gi mon meie giet. Ma ine mi ka ivie a mang
poro en ine bu kepineits?”

57 Ma gi nga mekitsan e Iesu.
Eiekesen e Iesu a nga oeng segie, “Mi propet a suvu minangarei sibu
enamon mene eiekesen si ken enamon ma si ken vonuo, a kap.”
58 Ma a kap nga tsana kavo kepineits ni vovokudier palan en, simi vunan
gi kap nga vodovodon tuktuk sien.

14

Gi nga kitip tsana mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

1 Ian sibu ra e Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, a nga
rongomie mi vinavatei surie e Iesu.
2 Ma a nga pevien si ken sar ka ni tsientsang, “A tuktuk te, ine arie e
Ioanes mi ka ni sinusuruiv. A te buer to muerengei simi miensei! Arie mi
vunan a suvuon mi ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier.”
3-4 Muomuo, e Erot a nga tuturei nia rakopie e Ioanes nge terie simi vona
vinatoreis, simi vunan e Ioanes a nga ko munu oeng matan va a kap duis
simi vinuor va a nga reie e Erodias, ken vevien e Pilipo, e kasien.
5 E Erot a nga lalaro kenvamate e Ioanes, eiekesen a nga motovan mi
kulou, simi vunan gi nga telekiran va e Ioanes eie mi propet.
6 Simi nginou nia barabaramatan ken kienakav e Erot, e natuon vevien
e Erodias a nga sieng i matan bu vasier ma a nga varese beitsak e Erot.
7 Arie mi vunan e Erot a nga vakavakariem nia terie sien ka sana
kepineits ta nga nongie.
8 E kinan ine mi tosuor, a nga oeng ka i aron ngan misa va ta nga nongie.
Io, a nga oeng se Erot, “Ine ngas te, e ta terie seou mi kovan e Ioanes mi
ka ni sinusuruiv i aron ka leisleis.”
9 Ine mi kovakova ka leong a nga aor tsak, eiekesen surie ken
vakavakariem ta nga tsana i matan ken sar vasier, a nga terie mi nama
ngeisngeis nia tsang vaotie ken nono ine mi tosuor.
10 Io, a nga turan bu mei nia ra kitip tsana mi kovan e Ioanes i aron mi
vona vinatoreis.
11 Gi nga vuotie mi kovan i aron mi leisleis nge ra vetserie ine simi tosuor,
ma a nga sor rakot ngan se kinan.
12 Ken sar madar tovtov e Ioanes gi nga nemei nge me poro mi piripirien.
Ma gi nga ra puonongie. Samo gi nga rakot nge ra pengan se Iesu.

E Iesu a nga tabarie mi kulou mi 5,000
(Marko 6:30-44; Luka 9:10-17; Ioanes 6:1-14)

13 Sien e Iesu ta nga rongomie misa ta nga tsorubeit se Ioanes, a
nga sorvekena gie nge kesie mi galeu eie kesen rakot simi korot ta nga
menemenen. Sien mi kulou gi ta nga rongovan va e Iesu a nga ka galeu,
mi kulou gi nga veis vemusurie kovuni si kegi sar taon ka i sar.
14 Sien e Iesu tate nga so tsaer, a nga pare mi bineit leong ma a nga tovie
gie nge vatoa gie si magi sar mienarouk.
15 Sien tate nga reivreiv seserigo, ken sar madar tovtov gi nga nemei sien
nge vosuoreie, “Ine mi korot a mon peken bu enamon, ma a te vatvatta
ngingi. Turan mi bineit muerengei, terengien gi ta veis rakot sibu enamon
ma gi ta mang ra vorie magi kavo nginonginou.”
16 E Iesu a nga kuil nama segie, “Gi ta kap veis. Enga ngas te nga ta
tabarie gie.”
17 Gi nga kuil nama, “Giet suvuon mo ba tsoik napaririem ma ba ie luo
meses.”
18 A nga pevien, “Nga me terie gie seou.”

19 Ma a nga oeng simi kulou va gi ta nga mogos i keim simi potpotbor. A
nga poro ba tsoik napaririem ma ba ie meses ma a nga dedeng kien i kur
simi rangit nge vatamase gie. Ma a nga potakie bu tsoik. Samo a nga terie
gie sibu madar tovtov nia tabarie mi bineit.
20 Egie kokouk gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi nga vuotie bu
leke mi sinangavur kes ma luo ngan bu kepide nginonginou.
21 Mi aesaes simi kulou gi ta nga ngou a nga oit malan bu sinangavur mi
napaririem soloba (5,000). Ma gi kap nga ase mi langei ma bu natu madar.

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Marko 6:45-52; Ioanes 6:15-21)

22 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi tate nga ka galeu
nge muo rakot simi bienangaev ka nikot simi barateis. Ma eie va ta be nga
mon nge vavasie mi bineit.
23 I murien tate nga ture vavasie gie, a nga veis kien i gegen mi pout
eie kesen nia ra no. Sien tate nga reivreiv seserigo, eie kesen mo a te nga
mon.
24 Eiekesen gi te nga mon i pek sorvekenan i koen. Ma mi galeu a nga
vosuvosuvie sibu naov simi vunan gi nga samsuoeie mi mour.
25 Simi to vagoso ador tate nga ta, e Iesu a nga veis i popon mi barateis
beit segie.
26 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare e Iesu ta nga veis i popon mi
barateis, gi nga motou, ma gi nga pevien “Mi tonuo nikot!” Ma gi nga
koup ngan mi mientou.
27 Eiekesen e Iesu a nga oeng lalapus segie, “Bu aronga ta menemenen!
Arie eou mo. Kian va nga ta motou.”
28 E Petro a nga pevien, “Mi Nguts! Sien va arie evoi mo, oeng seou va
o ta veis rakot sevoi i popon mi barateis.”
29 E Iesu a nga pevien, “Nemei.”
Samo e Petro a nga tsour simi galeu nge vakaek nge veis i popon mi
barateis rakot se Iesu.
30 Eiekesen sien ta nga pare mi mour, a nga motou ma a nga vakaek nge
luluis. Ma a nga koup, “Mi Nguts, kulie iou!”
31 Puk lalapus mo e Iesu a nga tsotsokan mi riman nge takivan, ma a
nga pevien, “Ke vodovodon tuktuk a lili mo. Surie misa e ta basbaslieng?”
32 Sien guor ta nga ka simi galeu, mi mour a nga voto.
33 Samo egie ian gi ta nga mon i aron mi galeu, gi nga rangarie nge
pevien, “A tuktuk rovoriu, evoi e Natuon e Raban.”
34 Sien gi tate nga tsourarak, gi nga so tsaer i Genesaret.
35 Ma sien mi kulou ian en gi ta nga kielala va e Iesu, gi nga vavasie mi
nama rakot sibu enamon ververiris. Mi kulou gi nga kerie kegi sar tamat
mienarouk nemei sien.
36 Ma gi nga no masitinoiv va ta nga sunuir ngan bu tamat mienarouk
va gi ta nga tobelie mo mi tangatson man tsetstseik, ma egie ese gi ta nga
tobelie, gi nga ketseketseng si magi sar mienarouk.

15

Mi kepineits ta melemelen ma mi kepineits ta bita
(Marko 7:1-13)

1 Samo bu Parisaio mene ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi
nga kovuni i Ierusalem ma gi nga nemei se Iesu nge vosuoreie.

2 “Surie misa ke sar madar tovtov gi ta pop vuturungie mi sinavei sibu
tubugiet? Gi kap vavano bu rimagie i muan va gi ta ngou!”
3 E Iesu a nga kuil nama, “Ma surie misa nga ta pop vuturungie mi vuna
vinuor se Raban nia vara matkalei ngan mi sinavei sibu tubunga?
4 Surie e Raban a te nga pevien, ‘Mangaran e tama ma e kina,’ ma, ‘Eie
ese ta oeng vatsakatie e taman o, e kinan, gi ta ngas kenvamate.’
5-6 Eiekesen enga nga ko pevien, ‘Sien va ka mei ta oeng se taman o, e
kinan, “Mi sana kepineits o ta nga oit nia kulie ngado ngan, o te nga terie
se Raban,” a kalei va ta kap mangaran e taman o, e kinan.’ Io, nga te beir
rivie ken vinuor e Raban ngan mi sinavei sibu tubunga.
7 Enga bu malamala ka duis! A nga duis te ken nama peteteir e Isaia mi
propet ta nga vokokotie surie nga:

8 “ ‘Ine mi kulou gi mangara iou ngan bu ngutsugie mo,
eiekesen bu arogie a pek sorvekena iou.
9 kegi rengeir nemei seou a sasavoir mo,
kegi sar vinasengei, egie bu vinuor mo mi kulou gi te vabatie.’ ”

10 Io, i murien e Iesu ta nga kukuo mi bineit nemei sien, a nga pevien,
“Nga rorong seou terengien va nga ta mang katsep kalei.
11 Mi sana ta rubukien i ngutsuon mi mei a kap vara bita ngan, eiekesen
mi sana mi mei ta vorotsoruo kovuni i ngutsuon, arie misa a vara bita
ngan.”
12 Samo bu madar tovtov gi nga nemei sien ma gi nga vereie, “E telekiran
buer va bu Parisaio gi aor putu veie no sien gi ta rongomie ine mi nama?”
13 E Iesu a nga kuil nama, “Bu ei kokouk e Tamoung simi rangit ta kap
nga tsuorkie, gi ta tet rivie.
14 Nga vodon tsupuk rivie gie ian bu muomuo. Egie bu muomuo kael.
Sien va ka kael ta muongan ka turan kael, eguor kokouk guor ta kor i aron
ka mat.”
15 Samo e Petro a nga pevien, “Palsie segei ine mi nama puppuo.”
16 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, kenga teletelekirei a ngas poitpoit?
17 Nga kap ngas katsep? Mi sana kepineits ta rubukien i ngutsuon mi
mei a peuk mo simi kititan ma samo a te buer rovotsour.
18 Eiekesen bu kepineits ian ta rovotsour kovuni i ngutsuon mi mei a
kuvu si ken vienviendon, ma ine arie a vara bita ngan.
19 Kovuni i aron mi mei, a vorotsoruo bu tsaka vienviendon, mi sinavei
nia kenvamate ka mei, mi sinavei nia rei puer, mi sinavei tetteririv, mi
sinavei nia puer, mi sinavei nia vokokotie mi nama binit i matan mi vinuor,
ma mi sinavei nia oengoeng tsak.
20 Ine bu kepineits arie gi vara bita ngan mi mei, eiekesen simi ngou
ngan bu riem kap vavvaon a kap vara bita ngan.”

Ken vodovodon tuktuk mi vevine Kanaan (Marko 7:24-30)

21 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon, ma a nga rakot simi korot i
Turos ma i Sidon.
22 Mi vevine Kanaan kovuni ian sibu enamon vatavatat, a nga nemei se
Iesu ma a nga koupkoup, “Mi Nguts, natuon e Davit. Tovie iou! E natung
vevien a suvuon mi putu leong beitsak simi vunan mi tsaka moromoruo
a tsegerie.”

15:4 PSA 78:2 **15:4** EXO 21:17; LEV 20:9 **15:9** ISA 29:13

23 E Iesu a kap nga kulie ken ka nama. Ma ken sar madar tovtov gi
nga nemei nge no ngeisngeis sien, “Ture muerngan, simi vunan a vor ve
koupkoup vemusurie giet.”
24 Samo e Iesu a nga kuil nama, “E Raban a nga tura iou nian mo mi
kuoluon i Israel ian gi ta malan bu sipsip gi ta bebeir.”
25 Eiekesen ine mi vevien a nga nemei nge sege pukupukukaek i matan,
ma a nga pevien, “Mi Nguts, kulie iou!”
26 E Iesu a nga kuil nama, “A kap duis nia poro magi tsoik bu natu madar
nge tomeke terie sibu kopuen.”
27 Ma mi vevien a nga kuil nama, “Io, mi Nguts. Eiekesen bu kopuen
buer gi ko nganie bu mememuru nginonginou ian ta ko kor kuvu simi
tsur ngongou sibu tamagie.”
28 Samo e Iesu a nga pevien, “Vevien, ke vodovodon tuktuk a leong
beitsak! Mi sana e ta lalaron, ta tsorubeit malan.” Ma ian ngas te simi
poko keipkepide ra, e natuon vevien a nga ketseketseng si man mienarouk.

E Iesu a nga tabarie mi 4,000 mi kulou

29 E Iesu a nga sorvekenan ian mi korot ma a nga veis i gegen mi barateis
i Galili. Samo a nga veis kien i gegen mi pout nge ra mogos.
30 Mi bineit leong gi nga nemei sien, meie bu muru, bu kael, egie bu
karatogie gi ta nga tsak, bu ngong ma bu suasua tamat mienarouk mene
buer. Ma gi nga vuturungie gie i babaren ba kamen e Iesu. Ma a nga vatoa
gie kokouk.
31 Mi bineit gi nga kudier tsak sien gi ta nga pare bu ngong gi nga
vakokoit, bu mei ta nga tsokor bu karatogie gi nga tsorubeit kalei, bu muru
gi nga veis ma bu kael gi nga dedeng. Ma gi nga puongan magi Raban bu
Israel.
32 Ma e Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov nemei seie ma a nga
pevien, “O tovie gie beitsak ine mi bineit. Gi te mon meie iou ba ra tour
ma gi kap suvuon te ka kepineits nia ngou. O kap lalaro ture muer nge
gie meie ngan mi vientor. Kavo mei mene segie ta masi so girigirir bu
katsomatagie i sar.”
33 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, “Ivie a oit va giet ta por tsoik
palan en ine simi korot beir nia tabarie mi sua bineit leong malan ne?”
34 Ma e Iesu a nga virei, “A voveis bu tsoik nga suvuon?”
Gi nga kuil nama, “Mi napaririem potsu luo, ma ba natu ie meses.”
35 Io, a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos i keim simi kaber.
36 Samo e Iesu a nga poro bu tsoik mi napaririem pouts luo ma ba ie
meses, ma sien tate nga vuot kalei ngan se Raban, a nga potakie gie nge
terie si ken sar madar tovtov. Ma gi nga vakaek nge tabarie ngan mi bineit.
37 Egie kokouk gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie
bu kepide nginonginou nge vovosuo mi napaririem potsu luo bu leke
leong.
38 Mi aesaes simi kulou gi ta nga ngou a nga oit ba sinangavur voveit
soloba (4,000), ma gi kap nga ase mi langei ma bu natu madar.
39 I murien e Iesu tate nga ture vavasie mi bineit a nga ka simi galeu ma
a nga tsorurak rakot sibu enamon vatavatat i Magadan.

16

Mi vinirei surie ka totourlekier

1 Bu Parisaio ma bu Sadukaio gi nga nemei se Iesu ma gi nga konon ngan
mi vinirei. Gi nga vosuoreie va ta nga tsang vasangan segie ka totourlekier
ni vovokudier kovuni simi rangit.
2 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va tate reivreiv, nga ko pevien, ‘Mi banga
ra ta vo beit simi vunan mi rararangien mi matanias a mereik!’
3 Ma tsourvovo nga ko pevien, ‘Nevere ta uos ma ta mour, simi vunan
mi matanias a rar mereik ma a bungou.’ Nga telekiran vasa nga ta palsie
venengan mi baidendeng surie mi matanias, eiekesen nga kap oit nia
palsie man sar totourlekier ine bu ra.
4 Mi kuoluon ine bu ra ese mi sinavigie ta tsokor meie mi sinavei
tetteririv, gi nesie ka totourlekier ni vovokudier. Eiekesen a kap ka
totourlekier mene gi ta pare, eiekesen man totourlekier e Iona.” Samo
e Iesu a nga veis sorvekena gie.

Mi iis sibu Parisaio ma bu Sadukaio

5 Sien gi tate nga tsourarak simi barateis i Galili, bu madar tovtov gi
nangba nga so vodonomie va gi kap nga poro ka tsoik.
6 E Iesu a nga pevien segie, “Nga nenei kalei. Nga ta ngas naneie nga
simi iis sibu Parisaio ma bu Sadukaio.”
7 Gi nga vevuor surie ine mi nama i kotubugie ma gi nga pevien, “A
vakokoit ven ne simi vunan giet kap poro kavo tsoik.”
8 E Iesu a te nga telekiran mi sana gi nga vevuran ma a nga virei, “Kenga
sar vodovodon tuktuk a lili ngas te. Mi sana mi vunan nga ta vevuor surie
va nga kap suvu tsoik?
9 Vasa, nga kap ngas katsep? Nga te vodon punan o ta nga tabarie
bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000) mi kulou ngan ba tsoik mi
napaririem? Ma a nga voveis bu leke nga nga vovosuo nge kapekapien?
10 O, nga te vodon punan buer o ta nga tabarie ba sinangavur voveit
soloba (4,000) ngan bu tsoik mi napaririem potsu luo, ma a nga voveis bu
leke nga nga vovosuo nge kapekapien?
11 Surie misa nga ta kap katsep va o kap vakokoit senga surie mi tsoik?
Eiekesen nga ta ngas naneie nga simi iis sibu Parisaio ma bu Sadukaio.”
12 I murien ine, bu madar tovtov gi nangba nga katsep va e Iesu a kap
nga oeng segie va gi ta nga naneie gie simi iis nia tsang tsoik, eiekesen
surie bu vinasengei sibu Parisaio ma bu Sadukaio.

Ken vinakokoit katsep e Petro surie e Iesu

13 Sien e Iesu tate nga beit simi korot leong i Kaesarea Pilippoi, a nga
vosuoreie ken sar madar tovtov, “Mi kulou gi ko pevien va e Natuon mi
Ka eie ese?”
14 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va eie e Ioanes mi ka ni
sinusuruiv, a, bu mei mene gi pevien va eie e Eliia, ma bu mei mene buer
gi pevien va eie e Ieremia o, ka meinmenien bu propet.”
15 E Iesu a nga vosuoreie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?”
16 E Simon Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia e Natuon e Raban ta
tino.”
17 Io, e Iesu a nga kuil nama, “Simon, natuon e Iona. E ta res, simi vunan
kap ka mei a nga pengan sevoi ine mi nama, eiekesen e Tamoung die i kur
simi rangit a nga pengan sevoi.
18 Ma buer o oeng sevoi va evoi e Petro. Ma i popon ine mi vunavout, o
ta tsuok voturie kong kulou ni vodovodon tuktuk malan mi ka tsangtsang

16:18 Petro - man vuevue va mi vunavout

vonuo ta voturie mi vonuo i popon mi vunavout. Ma mi ngesengesien mi
miensei ta kap oit nia tseiptseiprio gie.
19 O ta terie sevoi bu tsitstsi nian mi mangmagoso Nguts se Raban. Bu
sana kepineits e ta rorotsie ine i keim simi kaber gi ta rorotsie i kur simi
rangit. Ma bu sana kepineits e ta ruobatie i popon mi kaber gi ta ruobatie
buer i kur simi rangit."
20 I murien ine, a nga vangenge gie ken sar madar tovtov va gi ta kap
nga pengan si ka mei mene va eie mi Messia.

Ken nama peteteir e Iesu surie ken miensei

21 Vakaek ian simi ra, e Iesu a nga vakaek nge palsie si ken sar madar
tovtov va eie ta ngas nga rakot i Ierusalem ma ta suvu vinekikin palan
kuvu i riman bu muomuo sibu Iuda, bu prist leong ma bu vavvasengei
simi vinuor. Ma gi ta kenvamate, ma simi ra ta tourngan ta to muerengei.
22 E Petro a nga kir terie e Iesu i gege ma a nga vakaek nge patsarie.
Ma a nga pevien, "A kap, mi Nguts! Ine mi kepineits ta kap tsorubeit
sevoi!"
23 E Iesu a nga vuris ma a nga oeng se Petro, "Satan! tsupek vekena iou.
Evoi mi kepineits nia tsuotsuobakei seou. Bu vienviendon e ta suvuon a
kap kovuni se Raban, eiekesen kovuni simi ka mo."
24 Samo e Iesu a nga pevien si ken sar madar tovtov, "Sien va ka mei
ta lalaro vemusurie iou, eie ta ngas vodon rivie ken sar lalaron surie eie
kesen ma ta ngas tsuok sorokie man koitskoits nge vemusurie iou.
25 Eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen eie ese ta kap
ruit ngan ken tino surie iou, ta so suvuon mi tino.
26 Mi sana man kienelei, sien va ka mei a suvuon mi kaber kokouk
eiekesen eie ta rivie ken tino? O, mi sana kepineits mi ka ta oit nia verikuil
meie ngan ken tino?
27 E Natuon mi Ka ta muerengei meie ken sar angelo si man matvinavaso
e Taman, ma ian simi ra ta vorie mi kulou kokouk vaotie mi sana sinavei
gi tate nga tsana.
28 O oeng tuktuk senga. Kavo mene senga gi ta tuir ine, gi ta kap so maet
i muan mi ra va gi ta pare e Natuon mi Ka va ta muerengei nia vuor malan
mi kovakova ka leong."

17

Man baidendeng e Iesu ta nga tsorubeit kekineits
(Marko 9:2-13; Luka 9:28-36)

1 I murien bu ra mi napaririem potsu kes, e Iesu a nga kerie e Petro meie
ba baser kasien e Iakobo ma e Ioanes, ma a nga kir kien nge gituo i popon
mi pout leong ivie egie mo gi ta nga mon kesegie en.
2 Ian en, a nga tsorubeit kekineits si kegituo baidendeng, ma mi matan a
nga rar malan mi matanias ma man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits
malan mi rararangien mi matanias.
3 Samo e Moses ma e Eliia guor nga beit i matagituo ma guor nga vakokoit
meie e Iesu.
4 E Petro a nga oeng se Iesu, "Mi Nguts, a kalei sien giet ta mon ine, sien
va e ta lalaron, o ta tsana kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene e
Moses, ma ken ka mene e Eliia."
5 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi balbal ta nga rar beitsak a nga
kuva gie ma mi ien kovuni simi balbal a nga pevien ne, "Ine arie e Natung,
ese o ta tovie ma o resmatan beitsak. Nga rorong sien!"

6 Sien ba madar tovtov gituo ta nga rongomie ine, gituo nga motou
beitsak ma gituo nga kor mutur matan i keim simi kaber.
7 Eiekesen e Iesu a nga nemei ma a nga soburo gituo nge pevien, “Ngatuo
tamtuir. Ngatuo ta kap motou.”
8 Sien gituo ta nga dedeng kien, gituo kap nga pare ka mei mene eiekesen
e Iesu kesen mo te.
9 Sien gi ta nga vor ve peukpeuk kovuni simi pout e Iesu a nga vengeng
vangvangasie gituo ven ne, “Kian va ngatuo ta pengan si ka mei mene
misa ngatuo tate pare, oit simi ra va e Natuon mi Ka ta to muerengei simi
miensei.”
10 Ba madar tovtov gituo nga vosuoreie, “Surie misa bu vavvasengei sibu
vinuor gi ta pevien va e Eliia ta ngas muna beit?”
11 E Iesu a nga kuil nama, “A tuktuk, e Eliia ta ngas muna beit nge vuduis
muerngan bu kepineits kokouk.
12 Eiekesen o oeng sengatuo, e Eliia a te nga beit ma gi kap nga deng
kielala. Gi nga tsana bu suada kepineits kokouk gi ta nga lalaro tsana sien.
Io, simi rosar kes mo, e Natuon mi Ka ta so suvu vinekikin i naparimagie.”
13 Samo gituo nangba nga katsep va e Iesu a nga vakokoit surie mo e
Ioanes mi ka ni sinusuruiv.

E Iesu a nga vatoa mi madar mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie (Marko 9:14-29; Luka 9:37-43)

14 Sien gi tate nga muerengei vorotan mi bineit, mi ka a nga nemei se
Iesu ma a nga sege pukupukukaek i matan.
15 Ma a nga pevien, “Mi Nguts, Tovie e natung tamat. A ko gong ma a
suvuon mi vinekikin leong. A ko munu kor i popon mi leing ma i aron mi
da.
16 O kir nemei ngan si ke sar madar tovtov, eiekesen gi kap oit nia vatoa.”
17 E Iesu a nga kuil nama, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka
vodovodon tuktuk ma mi sinavinga a tsokor. Ese a ba nga pare o ta nga
mon meie nga? Ma ese a ba nga pare o ta nga sorokie kenga sar putu?
Nga kir nemei ngan mi madar seou.”
18 E Iesu a nga patsarie mi tsaka moromoruo ma a nga tsourvekenan mi
madar. Ma ian ngas te, a nga ketseketseng si man mienarouk.
19 Samo bu madar tovtov gi nga nemei se Iesu ma gi nga virei menentan,
“Surie misa gei ta kap oit nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo?”
20 E Iesu a nga kuil nama, “Simi vunan kenga vodovodon tuktuk a lili
beitsak. O oeng tuktuk senga, sien va kenga vodovodon tuktuk va a lili
malan mo mi pi mastat, nga oit nia oeng ine simi pout, ‘Tamtuir en ne nge
rakot nikot,’ ma ta tamtuir nge rakot. Ta kap ka kepineits ta mavev senga.
21 [Eiekesen ine mi suada tsaka moromoruo nga oit nia kareir rivie ngan
mo mi nono ma mi vorvor.”]
22 Sien bu madar tovtov kokouk gi tate nga me beit kouk i Galili, e Iesu a
nga oeng segie, “E Natuon mi Ka gi ta so roev terie i napariman mi kulou.
23 Gi ta so kenvamate, ma simi ra ta tourngan ta to muerengei simi
miensei.” Ma bu madar tovtov gi nga vous ngan mi aor tsak.

Mi takis rakot simi Vona rengeir leong

24 I murien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga beit i Kapernaum,
bu ka porpor takis nian mi Vona rengeir leong gi nga nemei se Petro ma
gi nga vosuoreie, “Manga vavvasengei a ko vorie buer mi takis rakot simi
Vona rengeir leong?”
25 E Petro a nga kuil nama, “Io, a ko vovoir.”

Sien e Petro tate nga me rubukien i aron mi vonuo, e Iesu a nga muna
vakokoit nge virei, “Vasa ke vienviendon, Simon? Ese a ko voir takis rakot
sibu muomuo leong simi mangmagoso enaenamon? Bu natugie o, bu mei
mene?”
26 E Petro a nga kuil nama, “Bu mei mene.” E Iesu a nga oeng sien, “Io,
a mat malan va bu nout gi ta kap vovoir.
27 Eiekesen, giet ta masi vamangarie gie. Peuk i koen nge tomekan
ke suoauil. Poro mi ie vourvour va e ta aulie nge por vapanganga mi
ngutsuon ma e ta so vorotan kaba silva lakep. Poro nge ra terie gie sibu
ka porpor takis nian kenata takis.”

18

Mi mei ta tsiroup i aron ken mangmagoso Nguts e Raban
(Marko 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Ian simi keipkepide ra, bu madar tovtov gi nga nemei se Iesu nge vereie,
“Ese a tsiroup i aron ken mangmagoso Nguts e Raban?”
2 E Iesu a nga kukuo mi natu madar ma a nga voturie i kotubugie.
3 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga, sien va nga ta kap vurise aor
nge tsorubeit malan bu natu madar, nga ta kap oit nia rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban.
4 Io, eie ese ta vilikitie eie kesen malan ine mi natu madar, eie a leong
beitsak i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.
5 “Ma eie ese ta suguo ka natu madar malan ne simi asoung, a suguo
iou.
6 Eiekesen sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu sinavoir gi
ta vodovodon tuktuk seou va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak
va gi ta pala ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie simi raman
megeot.
7 “Mi tsienakor ta leong simi mangmagoso enaenamon surie bu kepineits
gi ta vokorongie mi kulou va gi ta tsana mi sinavei tsokor! Bu suada
kepineits ine ta ngas tsorubeit, eiekesen mi tsienakor ta leong simi ka ta
tsang vabatie ine bu kepineits!
8 Sien va mi rima o, mi kame ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei
tsokor, tav rivie nge tomekan. A kalei beitsak sien va e ta rubukien simi
tino rovoriu meie ngan mo ka riem o, ka kaek kes, sien a kap kalei va e ta
suvuon ba rima o, ba kame luo ma gi ta tomeka no simi leing ian ta kap
ko mesei.
9 Ma sien va mi katsomata ta vokorongie no va e ta tsana mi sinavei
tsokor, gaol rivie nge tomekan. A kalei beitsak va e ta rubukien simi tino
rovoriu meie ngan mo mi katsomata kes, sien a kap kalei va e ta suvuon
ba katsomata luo ma gi ta tomeka no simi leing leong ian ta kap ko mesei.”

Man nama puppuo mi sipsip ta nga bebeir
(Luka 15:3-7)

10 E Iesu a te buer nga vakokoit, “Nenei kalei, kian va nga ta matagout
ngan ka mei segie ine bu mei kap asna. O oeng senga, magi sar angelo die
i kur, gi ko munu pare mi matan e Tamoung die i kur simi rangit.
11 [E Natuon mi Ka a nga me vatoa mi kulou gi ta nga bebeir.]
12 “Sien va ka ka a suvuon bu sipsip mi sinangavur kes koboit (100),
ma ka mei segie a veis bebeir, vasa, eie ta kap be voturie bu sinangavur
napaririem potsu voveit ma mi napaririem potsu voveit (99) bu sipsip simi
kuitskuits nge ra nesie ian mi mene ta nga veis bebeir?

13 O oeng tuktuk senga, sien va ta neis vorotan, ta resmatan beitsak ine
mi sipsip rio bu sinangavur napaririem potsu voveit ma mi napaririem
potsu voveit (99) bu sipsip gi ta kap nga veis bebeir.
14 Malan mo, e Tamanga die i kur simi rangit a kap lalaron va ka mei
ine sibu mei kap asna va ta veis bebeir.

E kasi ese ta tsana mi sinavei tsokor veie no

15 "Sien va e kasi ta tsana mi sinavei tsokor veie no, rakot nge vasangan
sien ken bienebeir. Tsana i kotubungado mo. Sien va ta rorong sevoi, e te
buer kir muerngan e kasi.
16 Eiekesen sien va ta kap rorong sevoi, kerie ka ka kes o, luo meie no,
terengien bu nama kokouk e ta vokokotie sien, ine ba ka luo o, a tour gituo
ta mang vakokoit katsep ngan va a tuktuk.
17 Sien va ta mereis nia rorong segituo ine ba ka, pengan simi kulou
kokouk ni vodovodon tuktuk. Sien va ta kap rorong buer, tsana sien malan
nga ta ko tsana sibu Kibang o, sibu ka porpor takis.
18 "O oeng tuktuk senga, mi sana nga ta rorotsie ine simi kaber, e Raban
ta rorotsie buer die i kur simi rangit, ma mi sana nga ta ruobatie ine simi
kaber, e Raban ta ruobatie buer die i kur simi rangit.
19-20 "O ta buer pengan senga, sien va kaba mei luo senga guor aor kes
ngan ka kepineits, nga ta no surie ine simi kaber. E Tamoung die i kur
simi rangit ta tsang vaotie senga, simi vunan, ivie a luo o, a tour, gituo oir
kouk en simi asoung, ian en, o mon i kotubugituo."

Man nama puppuo mi petspets kap ken ka tentoiv

21 Samo e Petro a nga nemei se Iesu ma a nga vosuoreie, "Mi Nguts! Ta
voveis bu keipkepide ra o ta ngas vodon rivie bu sinavei tsak e kasiung ta
munu tsana seou? Ta oit mi napaririem potsu luo bu keipkepide ra?"
22 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng sevoi, a kap va bu keipkepide
ra mi napaririem potsu luo mo, eiekesen bu pokpok keipkepide ra simi
napaririem potsu luo va ta ra toun beit bu sinangavur mi napaririem potsu
luo (70 x 7).
23 "Mi sinavien e Raban ta vuor a malan mi muomuo leong ta nga visi
vodusie mi sinasoren ken sar lakep meie ken sar petspets,
24 Sien ta nga vakake ken tsientsang nia vuduis, gi nga kir nemei ngan
mi mei ese ta nga poro sien bu lut lakep talent bu sinangavur sinangavur
soloba (10,000).
25 Ine mi petspets a kap nga oit nia kulie ine bu lakep, io, ine mi muomuo
leong a nga tuturei va ine mi petspets meie ken vevien ma bu natuguor
ma bu kepineits kokouk ta nga suvuon va gi ta nga verikulie nge lakep ma
gi ta nga poro ine mi lakep nge kulie ngan bu lakep ta nga poro.
26 "Ine mi petspets a nga sege pukupukukaek i matan ine mi muomuo
leong ma a nga no masitinoiv, 'E ta onvidit nge iou ma o ta kuil muerngan
bu lakep kokouk.'
27 Man muomuo leong ine mi petspets a nga tovie nge beir rivie ken ora
ma a nga ture vavasie.
28 "Eiekesen sien ine mi petspets ta nga rovotsour a nga suoeie e turan
petspets ese ta nga poro sien bu lakep denari mi sinangavur kes koboit
(100). A nga rakopie nge vakaek nge kuts konokonon ma a nga oeng sien,
'Lalapus, kulie bu lakep e ta nga poro seou!'

18:16 DEU 19:15 **18:24** talent - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit mi voirvoir mi ka tsatsang ta poro sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem i popon. **18:28** denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

29 “Ine e turan petspets a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga no
masitinoiv, ‘E ta onvidit nge iou ma o ta kuil muerngan kong ora o ta nga
poro.’
30 “Eiekesen ine mi petspets a kap nga rorong, a nga poro ine e turan
petspets ma a nga vurukude simi vona vinatoreis tuir oit va ta nga kuil
vuruvan ken ora.
31 Sien bu petspets ka ie gi ta nga pare mi sana kepineits ta nga tsorubeit,
gi nga aor putu beitsak ma gi nga rakot nge pengan ian si magi muomuo
leong bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit.
32 “Ine mi muomuo a nga kuk vurukude ine mi petspets ma a nga oeng
sien. ‘Evoi mi tsaka petspets. O nga vodon rivie bu lakep kokouk e ta nga
poro, simi vunan e nga no masitinoiv seou.
33 A nga oit mo va e ta nga aor molous ngan e tura petspets malan mo
eou o ta nga aor molous nge no.’
34 Meie ngan ken pientseir leong ine mi muomuo leong a nga terie ine
mi petspets i napariman mi ka nennei simi vona vinatoreis va gi ta nga
votorosie oit va ta ngas nga kulie bu lakep kokouk ta nga poro sien.
35 “Ine arie vasa e Tamoung die i kur simi rangit ta so tsang venenga
nga keskes, sien va nga ta kap vodon rivie tuktuk sibu aronga bu sinavei
tsak bu kasinga gi ta tsana senga.”

19

Mi vinekapot simi rei
(Marko 10:1-12)

1 Sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine bu nama, a nga sorvekenan i
Galili ma a nga rakot simi enamon leong i Iudea simi bienangaev ka nikot
simi barada i Ioridan.
2 Mi bineit leong gi nga vemusurie, ma a nga vatoa gie si magi sar
mienarouk ian en.
3 Bu Parisaio mene gi nga nemei se Iesu nia konon. Ma gi nga vosuoreie,
“Vasa, a duis simi vinuor va ka mei va ta vekapot sorvekenan ken vevien
surie ka vunan vende eie a telekiran?”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, nga kap nga ase mi Pakpak Leong ian
ta pevien va simi tsuoktsuok vakaek e Raban a nga tsana mi ka ma mi
vevien?
5 Arie mi vunan mi ka ta ngas sorvekenan e taman meie e kinan ma ta
mon meie ken vevien, ma guor ta tsorubeit kes.
6 Io, guor kap ba buer luo eiekesen guor te kes. Io, misana e Raban tate
nga votsok kakakuon, kian va mi ka ta potakie.”
7 Bu Parisaio gi nga vosuoreie, “Surie misa e Moses ta nga terie mi vinuor
va mi ka ta teir vunie ngan ken vevien ka pakapaka rorou nia tourtelekiran
va keguor mienagos ni rei a te vekapot ma ta ture rivie ken vevien?”
8 E Iesu a nga kuil nama, “E Moses a nga tor va nga ta vekapot
sorvekenan kenga sar vevien simi vunan bu aronga a nga bakiet.
Eiekesen a kap nga malan ian si man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso
enaenamon.
9 Ma o oeng senga, ese ka ta vekapot sorvekenan ken vevien nge reie ka
vevien mene misasien ken vevien a kap tsana ka sinavei nia tetteririv, a
te tsana mi sinavei nia rei puer.”
10 Ken sar madar tovtov gi nga pevien, “Sien va mi mienagos ni rei ta
malan ne, a kalei va kian te mi rei.”

19:4 GEN 1:27 **19:5** GEN 2:24

11 E Iesu a nga kuil nama, “Ine bu nama vavasengei a kap rakot sibu mei
kokouk, eiekesen segie mo ese e Raban ta teir vunie nge gie.
12 Kavo mei gi kap oit nia rei simi vunan gi nga beit malan te si ken
kienakav. Ma kavo mei mene gi kap oit nia rei simi vunan mi kulou gi nga
tsana va gi ta nga tsorubeit malan. Ma kavo mei mene gi kap rei surie mi
tsientsang simi mangmagoso Nguts e Raban. Eie ese ta oit nia suvuon ine
mi nama vavasengei, ta vemusurie.”

E Iesu a nga vatamase bu natu madar
(Marko 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Mi kulou gi nga kir nemei ngan bu natu madar se Iesu va ta nga teir
riem i popogie nia vatamase nge no surie gie. Eiekesen bu madar tovtov
gi nga patsarie mi kulou.
14 Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Nga ta ngas sunuir va bu natu madar gi
ta nemei seou ma kian va nga ta vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes
kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan
ne.”
15 E Iesu a nga teir riem i popogie ma a nga veis sorvekena gie.

Mi ka vour ta nga suvuram
(Marko 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Mi ka a nga ra nemei se Iesu ma a nga virei, “Vavvasengei! Mi sana
banga kepineits o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”
17 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa e ta vosuoreie iou ngan va misa
a kalei? E Raban kesen mo a kalei. Sien va e ta lalaro suvuon mi tino
rovoriu, e ta ngas vemusurie bu vuna vinuor kokouk.”
18 A nga virei, “Bu sana vuna vinuor?”
E Iesu a nga kuil nama, “Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va e ta
tsana mi sinavei nia rei puer. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka
nama binit i matan mi vinuor.
19 E ta ngas mangaran e tama ma e kina. Ma e ta ngas tovie e palapala
malan e ta tovie no kese.”
20 Ine mi ka vour a nga kuil nama, “Ine bu vuna vinuor kokouk o te nga
vemusurie. Ma misa buer o ta ngas tsana?”
21 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e ta lalaro tsorubeit duis, veis nge
ra verikuil ngan ke sar sinsuv nge lakep ma terie sibu sinaortsak, io, e ta
ba so suvuon mi banga mos die i kur simi rangit. I muir, e ta nemei nge
vemusurie iou.”
22 Sien ine mi ka vour ta nga rongomie ine, a nga mesirik ma a nga veis
sorvekenan, simi vunan a nga suvuram beitsak.
23 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “O oeng tuktuk senga,
a ngeisngeis si ka ka suvuram va ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e
Raban.
24 O ta buer oeng senga. A ngeisngeis beitsak simi ka suvuram va ta
rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban rio mi kamel ta bilok ka i
aron mi mat simi pide re.”
25 Sien bu madar tovtov gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier ma gi nga
pevien, “Sien va ta malan, ese mo ta ba oit nia suvuon mi vavato?”
26 E Iesu a nga dedeng duis rakot segie ma a nga kuil nama, “Ine a mavev
simi kulou eiekesen se Raban bu kepineits kokouk a oit va ta tsana.”
27 Samo e Petro a nga pevien, “Pare! Gei nga sorvekenan kegei sar
kepineits kokouk nge vemusurie no. Ma mi sana kepineits gei ta so
suvuon?”

19:19 EXO 20:12-16; DEU 5:16-20 **19:19** LEV 19:18

28 E Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga. Si ka ra mene bu
kepineits kokouk gi ta so tsorubeit vour ma e Natuon mi Ka ta so mogos
si ken mogomogos ni Nguts meie ngan mi matvinavaso. Ma ian simi ra,
enga ese ine nga tate nga vemusurie iou, enga buer nga ta so mogos i
popon mi sinangavur kes ma luo bu mogomogos ni nguts nge vuortie ian
mi sinangavur kes ma luo bu matabu sibu Israel.”
29 Ma egie ese gi ta nga sorvekenan kegi sar vonuo, o, bu kasigie, o, bu
tamagie, o, bu kinagie, o, bu natugie, o, kegi sar tau surie mi asoung, gi ta
suvuon mi sinangavur kes koboit (100) i popon kegi sinsuv ian gi ta nga
sorvekenan, ma gi ta so suvuon mi tino rovoriu.
30 Eiekesen palan bu mei gi ta muomuo ine, gi ta so vevemuir te, ma
palan bu mei gi ta vevemuir ine, gi ta so muomuo.

20

Man nama puppuo bu petspets simi tau vain

1 “Io, mi sinavien e Raban nia vuor a malan ne. Mi ka a nga vo veis
sivovo nia kerie kavo petspets nia tsatsang suri lakep si ken tau vain.
2 A nga sunuir va ta nga vorie gie ngan mi silva lakep kes ian simi ra,
ma a nga tura gie nia tsatsang si ken tau vain.
3 “E taman mi tau vain a nga rakot simi korot nia verikuil nge kepineits
simi 9 kilok sivovo, ma a nga pare mi kulou mene gi ta nga veririu tuvuon
mo en ian. Gi kap nga tsana ka tsientsang.
4 A nga oeng segie, Enga buer nga rakot nge ra tsatsang si kong tau vain,
ma o ta vorie nga ngan man voirvoir mi ra kes.
5 Io, gi nga veis rakot simi tau vain.
“Samo, sisiat potaram e taman mi tau vain a te buer nga ra kakir ma
simi 3 kilok sireivreiv, a te buer nga tsana malan.
6 A te nga vatvatta mi 5 kilok sireivreiv, a te buer nga rakot simi korot
nia verikuil nge kepineits ma a nga pare bu mei mene te buer gi ta ngas
nga vor ve verveririu tuvuon mo en ian. Ma a nga vosuoreie gie, ‘Surie
misa nga ta veririu tuvuon ine simi ra pu ma nga kap tsana ka tsientsang?’
7 “Gi nga kuil nama, ‘Simi vunan kap ka mei a kerie gei nia tsatsang suri
lakep.’ Io, ine e taman mi tau vain a nga oeng segie, ‘Enga buer nga ta
rakot nge tsatsang si kong tau vain.’
8 “Sien tate nga reivreiv seserigo, e taman mi tau a nga oeng simi ka ta
nga muomuo ngan mi tsientsang ven ne, ‘Kuk kakaku gie bu petspets ma
vorie gie ngan magi sar voirvoir, vakaek nge gie gi ta beit i muir ma voto
ngan egie gi ta muna vo beit nia tsatsang.’
9 “Bu petspets gi ta nga tsuok vakaek simi 5 kilok sireivreiv a nga vorie
gie ngan mi silva lakep keskes segie kokouk.
10 Io, sien bu petspets ese gi ta nga muna beit nia tsatsang, gi nga nemei
nia por voirvoir. Gi si nga vodon va gi ta nga popor palan. Eiekesen egie
buer a nga vorie gie ngan mi silva lakep keskes mo segie kokouk.
11 Sien gi ta nga poro kegi sar voirvoir, gi nga vakaek nge nama vevengeis
meie e taman mi tau vain.
12 Gi nga pevien, ‘Ine bu petspets ese e tate kerie gie i muir, gi te tsatsang
mi aua kes mo. Eiekesen e te vorie gie malan mo e tate vorie gei ese gei
tate tsatsang ngeisngeis simi ra pu i aron mi parpar leong.’
13 “E taman mi tau a nga kuil nama simi mei segie, ‘Palapala. O kap
nga bitie no. Vasa, e kap nga tor nia tsana mi tsientsang nia poro mi silva
lakep kes mo?

14 Poro ke voirvoir nge veis. O lalaro vorie gie ese gi ta ba me tsatsang i
muir kokouk malan evoi e ta muna tsatsang.
15 Vasa, o kap suvuon mi duis nia tsana misa o lalaro tsana ngan kong
sar lakep? Tavakier nieng nga ngungutsuo iou simi vunan eou mi ka
tabetabeir?'
16 "Io, egie ese gi ta vevemuir te, gi ta so muomuo, ma egie ese gi ta
muomuo, gi ta so vevemuir te."

E Iesu a nga vakokoit surie ken miensei
(Marko 10:32-34; Luka 18:31-34)

17 Sien e Iesu tate nga veis rakot i Ierusalem, a nga kerie mi sinangavur
kes ma luo ken sar madar tovtov rakot i gege ma a nga oeng segie,
18 "Giet tate rakot i Ierusalem, ma e Natuon mi Ka gi ta terie i riman bu
prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Ma gi ta so vuor terie
simi miensei.
19 Ma gi ta terie i riman bu Kibang ese va gi ta vavangiets ngan nge
beilbeiltsie nge vetekiuo simi koitskoits. Eiekesen simi ra ta tourngan ta
ba buer to muerengei simi miensei!"

Ken no e kinan e Ioanes ma e Iakobo
(Marko 10:35-45)

20 Samo e kinan ba natuon tamat e Sebedi, e Iakobo ma e Ioanes, a nga ra
nemei se Iesu meie ba natuon, ma a nga me sege pukupukukaek i matan
nge vereie va ta nga tsang vaotie ken lalaron.
21 E Iesu a nga vosuoreie, "Misa e lalaron?"
A nga pevien, "Sunuir ngan va ka mei kes ine siba natung ta so mogos
si ke riem suv ma ka mei mene si ke riem kieir sien va e ta so tsorubeit
mi kovakova ka leong."
22 E Iesu a nga kuil nama, "Ngatuo kap telekiran misa ngatuo vovosurei
ngan. A oit va ngado ta un ine simi koi ni vinekikin ian o tate rorois nia
unumie?"
Guor nga kuil nama sien, "Gor oit."
23 E Iesu a nga oeng seguor, "Ngado oit nia un si kong koi. Eiekesen, o
kap suvuon mi duis nia vile ese va ta mogos si kong riem suv, o, si kong
riem kieir. Ine ba mogomogos segie ese e Tamoung tate tsang rosie gie
ngan."
24 Sien mi sinangavur kes bu madar tovtov mene gi ta nga rongomie ine,
gi nga aor putu veie ine ba baser kasien.
25 Io, e Iesu a nga kuk kakaku gie nge pevien, "Nga telekiran va bu
muomuo ni vuor sibu Kibang, gi suvu ngeisngeis nia vuortie mi kulou gi
ta mon si kegi nennei. Ma magi sar muomuo gi ko ngeisngeis va mi kulou
gi ta vemusurie kegi sar vinuor.
26 Kenga mienagos ta kap malan ine. Eie ese ta lalaron va ta leongleong
i kotubunga, eie ta ngas muna tsorubeit kenga petspets.
27 Ma eie ese ta lalaron va ta muomuo eie ta ngas tsorubeit va eie kenga
petspets.
28 Malan mo e Natuon mi Ka a kap nga nemei va gi ta tsatsang petspets
sien, eiekesen a nga nemei nia tsatsang petspets segie mi kulou ma nia
terie ken tino nia voir tsana mi kulou palan."

E Iesu a nga vatoa ba kael
(Marko 10:46-52; Luka 18:35-43)

29 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga sorvekenan i Ieriko,
mi bineit leong gi nga vemusurie gie.

30 Ba kael guor nga mogos i gegen mi rosar. Sien guor tate nga rongomie
va e Iesu a nga me veis rov riu ine simi rosar, guor nga vakaek nge
koupkoup, “Mi Nguts, Natuon e Davit, tovie gor!”
31 Mi bineit gi nga patsarie guor nge oeng seguor va guor ta nga bong,
eiekesen guor nga koupkoup leong beitsak, “Mi Nguts, Natuon e Davit,
tovie gor!”
32 E Iesu a nga so tuir nge kukuo guor, ma a nga vosuoreie guor, “Misa
ngado lalaron va o ta tsana sengado?”
33 Guor nga kuil nama, “Mi Nguts, gor lalaron va gor ta dedeng.”
34 E Iesu a nga tovie guor ma a nga tobelie bu katsomataguor. Ma ian
ngas te bu katsomataguor a nga katsep ma guor nga vemusurie e Iesu.

21

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong

1 Sien gi ta nga beit vatvatta i Ierusalem, gi te nga beit i Betpage i popon
mi pout i Oliv. Ian en, e Iesu a nga turan ba madar tovtov luo,
2 ma a nga oeng seguor ven ne, “Ngado ta rakot simi enamon i
muangado, ma ian en, ngado ta so pare mi kina dongki gi pala meie e
natuon i babaren. Ngado ta ruobatie guor nge kir nemei ngan.
3 Sien va ka mei ta pengan ka sana nama sengado, ngado ta oeng sien
va mi Nguts a pinat surie, ma ian ngas te ta ruom terie sengado.”
4 A nga tsorubeit malan ine nia vara tuktuk ngan mi sana mi propet ta
nga vokokotie:

5 “Pengan se natuon vevien i Sion.
‘Pare, ma kovakova ka leong ian a nemei sevoi.
A menemenen mi sinavien ma a mogos i popon mi dongki,
e natuon mi kina dongki.’ ”

6 Ine ba madar tovtov guor nga veis nge tsang malan ngan e Iesu tate
nga vokokotie seguor.
7 Guor nga kir nemei ngan mi dongki meie e natuon, ma guor nga poro
maguor sar tsetstseik nge terie i popon ba dongki ma e Iesu a nga mogos
i popon.
8 Mi bineit leong gi nga poro magi sar tsetstseik nge paparan i sar, ma
bu mei mene gi nga tara bu pakapaka bebei nge paparan i sar.
9 Mi kulou gi ta nga muo ngan e Iesu ma e gie gi ta vemuir gi nga
koupkoup,

“Osana, rakot se Natuon e Davit!
E Raban ta vatamase eie ese ta nemei simi asan mi Nguts!
Osana i kur beitsak!”

10 Sien e Iesu tate nga rubukien i Ierusalem mi kulou kokouk i aron mi
taon leong gi nga tsuorovo ma gi nga virei, “Ese ine?”
11 Mi bineit gi nga kuil nama, “E Iesu, mi propet kovuni i Nasaret i Galili.”

E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong
(Marko 11:15-19; Luka 19:45-48; Ioanes 2:13-22)

12 E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong, ma a nga
kareir vorotsoruo egie kokouk ese gi ta nga vevoir ma egie ese gi ta nga

21:5 ZEC 9:9 **21:9** PSA 118:26

terie kegi sar kepineits nia vovoir ian en. A nga vuir matan ngan i keim
kegi sar tsur vovvoturu bu ka ververieis nge lakep ma kegi sar tsur bu mei
gi ta nga verikuil nge lakep ngan bu buen.
13 Ma a nga oeng segie, "Mi Pakpak Leong a pevien, 'Kong vonuo gi ta
vuotongie va mi vonuo nia rengeir.' Eiekesen nga me tsana va magi rie
kokkoiv bu ka puerpuer!"
14 Bu kael ma bu muru gi nga nemei sien simi vona rengeir, ma a nga
vatoa gie.
15 Eiekesen sien bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor se Moses
gi ta nga pare bu banga kepineits ta nga tsana, ma buer bu natu madar
gi ta nga koupkoup i mararan mi vona rengeir ven ne, "Osana rakot se
Natuon e Davit," gi nga aor rarap.
16 Ma gi nga vereie e Iesu, "E rongomie mi sana ine bu natu madar gi ta
koupkoup pevien?"
A nga kuil nama, "Io. Vasa, nga kap ngas ase mi Pakpak Leong ian ta
pevien malan ne?

" 'Kovuni i ngutsuon bu natu madar ma bu natu madar sosor,
e Raban a te nga vasangan segie mi sinavei nia tietienengei.' "

17 Ma e Iesu a nga veis sorvekena gie i Ierusalem nge rakot i Betani ivie
a nga ra mutur en ian sikati.

Mi ei fik a nga bileits
(Marko 11:12-14,20-24)

18 Tsourvovo mokuopkuop sien e Iesu tate buer nga muerengei rakot i
Ierusalem, a nga vitor.
19 A nga pare mi ei fik i gege sar, ma a nga veis rakot sien, eiekesen a
kap nga vorotan kavo vuovuo, eiekesen bu pakpak mo. Samo a nga oeng
simi ei, "E ta kap ba buer oit nia vua ngan kavo vuovuo!" Ian ngas te ine
mi ei a nga bukuk.
20 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare ine, gi nga kudier, ma gi nga virei,
"Vasa a bileits lalapus ven ine mi ei fik?"
21 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga, sien va nga suvu
vodovodon tuktuk ma nga kap basbaslieng, nga oit nia tsana misa ta
tsorubeit ine simi ei fik, ma buer nga oit nia oeng ine simi pout, 'Tamtuir
nge tsibour i rou,' ma ta tsorubeit malan.
22 Sien va nga ta vodovodon tuktuk, nga ta suvuon mi sana nga ta nongie
i aron kenga sar nono."

Gi nga virei surie mi vunan mi duis e Iesu ta nga suvuon
(Marko 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 E Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong. Ma sien ta
nga vor ve vavvasengei, bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga
nemei sien nge vereie, "Ngan mi sana duis e tsana ine bu kepineits? Ma
ese a terie sevoi ine mi duis?"
24 E Iesu a nga kuil nama, "Eou buer o ta vereie nga ngan mi virevirei
kes. Sien va nga ta kuil vaotie ine kong vinirei, eou buer o ta pengan senga
ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.
25 Ken sinusuruiv e Ioanes, ivie a nga kovuni en? A kovuni simi rangit,
o, a kovuni simi kulou?"

21:13 ISA 56:7 **21:13** JER 7:11 **21:16** PSA 8:2

Gi nga vevuran i kotubugie ma gi nga pevien, “Sien va giet ta pevien va
a kovuni simi rangit, eie ta virei, ‘Ma surie misa nga ta kap nga vodovodon
tuktuk sien?’
26 Ma sien va giet ta pevien va a kovuni simi kulou, giet ta ngas
moungmoung simi kulou, simi vunan gi vodovodon tuktuk va e Ioanes
eie mi propet.”
27 Io, gi nga kuil nama se Iesu, “Gei kap telekiran.”
Ma a nga pevien, “Eou buer o ta kap pengan senga ngan mi sana duis o
tsana ine bu kepineits.

Man nama puppuo ba madar tamat

28 “Vasa kenga vienviendon? Mi ka a nga suvuon ba natuon luo. A nga
rakot simi mei vourvour ma a nga oeng sien, ‘Natung, nevere, rakot nge
tsatsang simi tau vain.’
29 “E natuon a nga kuil nama, ‘O ta kap ra tsatsang.’ Eiekesen i muir, a
nga vurisan ken vienviendon ma a nga veis nge ra tsatsang.
30 “Samo e tamaguor a nga rakot simi mei ka ie nge oeng sien malan
mo ken nama simi mei vourvour. A nga kuil nama, ‘O ta tsatsang, tama,’
eiekesen i muir, a kap nga ra tsatsang.
31 “Mi sana mei ine siba baser kasien a nga tsang vaotie ken lalaron e
tamaguor?”
Gi nga kuil nama, “Mi mei vourvour.”
E Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, mi kulou porpor takis ma
bu tetteririv nia por lakep, gi ta muna rubukien si ken mangmagoso Nguts
e Raban i muo senga.
32 Surie e Ioanes a nga nemei senga nia me vasangan mi saran mi duis,
ma nga kap nga vodovodon tuktuk sien, eiekesen mi kulou porpor takis
ma bu tetteririv nia por lakep, gi nga vodovodon tuktuk sien. Misasien nga
tate nga pare ine, nga kap nga vodon vuris nge vodovodon tuktuk sien.”

Man nama puppuo mi tsaka kulou nennei i tau
(Marko 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 “Nga rorong ine simi nama puppuo mene. Mi ka a nga mon ese ta nga
suvuon ken poko pier, a nga tsuorkie mi tau vain. A nga oir viririsie ine mi
tau nge tsopuo mi mat nia pop poltsan bu kievkiev vain ma a nga tsana mi
vonuo nennei tau. Samo a nga oeng terie ken tau simi kulou tsuotstsuor
va i muir gi ta ba nga pot terie ken ka potpot sibu vuovuo.
34 Sien mi ra nia kakarie mi tau tate nga beit, a nga turan ken sar petspets
rakot simi kulou tsuotstsuor nia ra poro ken potpot sibu vuavua vain.
35 “Mi kulou tsuotstsuor gi nga rakopie ken sar petspets, mi mene kes gi
nga tsatsakie, mi mene gi nga kenvamate, ma mi mene a tourngan gi nga
tome nge vout.
36 Samo a nga turan bu petspets mene te buer rakot segie, gi nga palan
rio ba mei vourvour, ma bu ka tsuotstsuor gi nga tsang malan nge gie mo
ba mei vourvour.
37 I muir rovoriu mi ka ken tau a nga turan e natuon tamat rakot segie,
ma a nga vodon nge kia, ‘Gi ta mang so mangaran e natung.’
38 “Eiekesen, sien bu ka tsuotstsuor gi ta nga pare e natuon, gi nga pevien
segie keskes, ‘Arie eie ine ta so suvuon bu sinsuv se taman. Maga, giet ta
kenvamate nge poro ken sar sinsuv.’
39 Io, gi nga raok tomeke vorotsoruo i muirmuir simi tau vain ma gi nga
kenvamate.
40 “Io, sien va e taman ine mi tau vain va ta nemei, misa ta me tsana
segie ian bu ka tsuotstsuor?”

41 Gi nga kuil nama, “Eie ta ngas kenvamate gie ine bu tsaka ka, ma
ta terie mi tau vain simi kulou tsuotstsuor mene egie ese gi ta terie ken
potpot sibu kievkiev vain simi ra nia poro bu vuovuo.”
42 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga kap ko ase bu nama simi Pakpak
Leong ian ta pevien malan ne?

“ ‘Mi vunavout ian mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos;
mi Nguts a nga tsang vabatie ine,
ma a matmatot si kegiet baidendeng.’

43 “Io, o oeng senga, kenga duis nia mon i pakien ken vinuor e Raban,
eie ta por tsana senga ma ta terie simi kulou ese gi ta vabatie bu banga
vuovuo si kegi tino.
44 Egie ese gi ta kor i popon ian mi vunavout gi ta katokatoim vuolili,
eiekesen egie ese ian mi vunavout ta kor i popogie, gi ta kaviekaviets.”
45 Sien bu prist leong ma bu Parisaio gi ta nga rongomie ken nama
puppuo e Iesu, gi nga telekiran va a nga vakokoit surie gie.
46 Io, gi nga nesie ka rosar nia rakopie, eiekesen gi nga motovan mi
bineit, simi vunan mi kulou gi nga telekiran va eie mi propet.

22

Man nama puppuo mi nginou ni verei
(Luka 14:15-24)

1 E Iesu a te buer nga vakokoit ngan mi nama puppuo sibu mei ven ne.
2 Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi kovakova ka leong ese ta nga
potsie mi nginou ni verei se natuon.
3 A nga turan ken sar petspets nia ra oeng segie ian bu mei tate nga
muna nongie gie va gi tate nga beit ian simi nginou, va gi tate nga nemei.
Eiekesen gi nga mereis nia nemei.
4 “Samo a nga turan te buer ken sar petspets mene nge pevien, ‘Nga ra
oeng segie ian bu mei o ta nga nongie gie malan ne; O te rorois ngan kong
nginou. Kong sar bulumakau tamat ma kong sar banga ginem gi te keda
gie, ma bu kepineits kokouk gi te rorois. Nga tate ra nemei ine simi nginou
ni verei.’
5 “Eiekesen gi kap nga rorong ma gi nga veis muirmuir. Mi mei mene a
nga rakot si ken tau, ma mi mei mene a nga rakot si ken vonuo nia verikuil
nge kepineits.
6 Ma bu mei mene gi nga rakopie ine bu petspets nge tsatsakie gie nge
kenvamate gie.
7 Ine mi kovakova ka leong a nga petseir beitsak, ma a nga turan ken
sar ka ni minakiur nia ra voguersan ian mi kulou kenken nge tunie kegi
taon.
8 “Samo a nga oeng sibu petspets, ‘Mi nginou ni verei a te rorois, eiekesen
ian mi kulou o ta nga kukuo gie, gi kap kalei oit nia me ngou.
9 Nga ta rakot sibu tangatso rosar nge kukuo nemei ngan simi nginou
ese mune nga ta vorota gie.’
10 Io, bu petspets gi nga rakot sibu tangatso rosar nge kerie mi kulou
kokouk gi ta nga vorota gie, bu mei kalei ma bu mei tsokor, ma ian mi
vona verei a nga vous nge vasier.

21:42 PSA 118:22,23

11 “Eiekesen, sien mi kovakova ka leong ta nga rubukien nia pare gie bu
vasier, a si nga pare mi ka mene a kap nga vavaso ngan man ka tsetstseik
nian mi verei.
12 Ma a nga pevien, ‘Palapala, vasa e rubukien ven sien e ta kap tsekie
ma ka tsetstseik nian mi verei?’ Eiekesen mi ka a nga bong mogos.
13 “Samo ine mi kovakova ka leong a nga oeng sibu petspets, ‘Nga visie
ba riman ma ba kamen nge tomeke terie simi ngingi e kinagie ivie ta so
tata nge vengvengio en bu rivon.’
14 “Io, E Raban a kukuo bu mei palan eiekesen ta vile mo ba mei kap
vovo.”

Mi vinirei surie mi takis
(Marko 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Samo bu Parisaio gi nga sorvekenan, ma gi nga roev nia romuo e Iesu
ngan kavo vinirei.
16 Io, gi nga turan kegi sar madar tovtov meie mi kulou simi gargar se
Erot. Ma gi nga pevien, “Vavvasengei, gei telekiran va evoi mi ka simi
tuktuk. Ma e ko vavasengei ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk. E
kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene, simi vunan e kap ko oeng
potakie mi ka ta asna ma mi ka ta kap asna.
17 Io, be pengan segei, vasa e vodon ven. A duis va giet ta voir takis rakot
se Kaesar o, a kap?”
18 Eiekesen e Iesu a te nga telekiran ian kegi tsaka roevroev, ma a nga
kuil nama, “Enga bu malamala ka duis! Surie misa nga ta lalaro kono iou?
19 Nga vasangan seou ka silva lakep sibu Roma nga ta ko voir takis ngan.”
Gi nga por nemei ngan seie mi mene nge silva lakep.
20 Ma a nga vereie gie, “Mi patsapatsan ma mi asan ese a mon ine simi
lakep?”
21 Gi nga kuil nama, “E Kaesar.”
Ma e Iesu a nga pevien, “Terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie
rakot se Raban ian se Raban.”
22 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier ma gi nga sorvekenan e
Iesu.

Man vinirei mi tino mumuerengei
(Marko 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Ian simi ra ngas te bu Sadukaio ese gi ta nga ko pevien va kap ka tino
mumuerengei, gi nga nemei se Iesu nge me vosuoreie ngan mi virevirei.
24 Gi nga pevien, “Vavvasengei, e Moses a nga pevien, ‘Sien va ka ka ta
maet sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta
ngas reie te buer ine mi vevien nge suvu nout ken e kasien.’
25 Mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon. Mi muariem a
nga rei ma a nga maet. Ma a kap nga suvu nout ine si ken vevien, io, e
kasien a te buer nga reie ine mi vevien.
26 Simi rosar kes mo a nga malan se kasien ta luo ngan ma ta tour ngan,
beit se kasigie mi vemuir vekvekitip ian simi napaririem potsu luo.
27 I muir nangba mi vevien a nga maet.
28 Io, simi tino mumuerengei, ese te ken vevien segie ine mi napaririem
potsu luo bu baser kasien, simi vunan egie kokouk gi nga reie?”
29 E Iesu a nga kuil nama, “Nga bebeir, simi vunan nga kap telekiran mi
nama simi Pakpak Leong o, mi ngesengesien e Raban.
30 Simi tino mumuerengei, mi kulou gi ta kap ba so rei, eiekesen gi ta
tsorubeit malan bu angelo die i kur simi rangit.

31 Eiekesen surie mi tino mumuerengei, vasa, nga kap ko ase mi nama
simi Pakpak Leong misa e Raban ta pengan senga?
32 A nga pevien, ‘Eou man Raban e Abaraam, a, man Raban e Isak, ma
man Raban e Iakop.’ Io, eie a kap va magi Raban bu mei maet, eiekesen
magi Raban bu mei gi ta tino.”
33 Sien mi bineit gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier tsak si ken
vinakokoit.

Mi Vuna Vinuor ian ta tsiroup
(Marko 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Sien bu Parisaio gi ta nga rongomie va e Iesu a te nga vabongo gie bu
Sadukaio, egie kokouk gi nga nemei.
35 Ma mi meinmenigie, eie mi ka sinavei sibu vinuor se Moses, a nga
konon e Iesu ngan mi vinirei.
36 “Vavvasengei, mi sana vinuor eie a tsiroup sibu Vuna Vinuor kokouk?”
37 E Iesu a nga kuil nama, “ ‘E ta ngas lalaron beitsak mi Nguts ma Raban
ngan mi aro kokouk ma mi morumorua kokouk ma mi vinavinadodo
kokouk.’
38 Ine arie mi vuna vinuor ian ta tsiroup ma eie mi vunan bu vuna vinuor
kokouk.
39 Ma mi vinuor a luongan a malan ne, ‘E ta ngas tovie e palapala malan
e ta tovie no kese.’
40 Bu Vinuor se Moses kokouk ma bu vinasengei sibu propet gi vunan
ine siba vuna vinuor luo.”

Mi virevirei surie mi Messia
(Marko 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Sien bu Parisaio gi ta nga mon kouk, e Iesu a nga vereie gie,
42 “Nga vodon va mi Messia eie ese? Eie mi tietie se ese?”
Ma gi nga kuil nama, “Eie mi tietie se Davit.”
43 Samo e Iesu a nga virei, “Ma surie misa mi Moromoruo Tamat ta nga
teir vienviendon se Davit va e Davit ta nga vuotongie mi Messia va ‘mi
Nguts’? E Davit a nga oeng malan ne,

44 “ ‘Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts;
“Mogos si kong riem suv
oit o ta terie ma sar matakorot
i pakien ba naparikame.” ’

45 Sien va e Davit a nga vuotongie va eie man Nguts, vasa te buer va mi
Messia eie mi tietie se Davit?”
46 A kap ka Parisaio va ta nga oit nia kulie ken vinirei e Iesu. Ma vakaek
ian ma i muir kap ka mei a ba nga vanvando vereie ngan ka vinirei te
buer.

23

Mi namani vinavanou surie bu tsaka sinavien bu Parisaio
(Marko 12:38,39; Luka 11:43,46; 20:45,46)

1 Samo e Iesu a nga oeng simi bineit ma si ken sar madar tovtov.
2 “Bu vavasengei simi vinuor se Moses ma bu Parisaio arie egie gi sievei
nia vasangan mi vinuor se Moses.

22:32 EXO 3:6 **22:37** DEU 6:5 **22:39** LEV 19:18 **22:44** PSA 110:1

3 Io, nga ta ngas vemusurie bu kepineits kokouk gi ta vokokotie senga va
nga ta tsana. Eiekesen kian va nga ta vemusurie misa gi ta ko tsana, simi
vunan gi kap ko vemusurie misa gi ta ko vavasengei ngan.
4 Gi ko puputungie nge vosorkie gie mi kulou ngan mi sinor putu,
eiekesen egie kesegie gi ta kap sunuir va gi ta terie ka pitsipitsiriem nia
kuil ian simi sinor.
5 “Gi ko tsana bu suasuada kepineits va mi kulou gi ta mang pare gie. Gi
ko vavataor tsana bu vinavataor simi Pakpak Leong nge vuotie sibu puk
vovvoi a leong rio sibu mei ka ie ma gi ko rorotsie terie i matadigie ma i
rimagie. Ma gi ko tsana mi napa lavlav kuar nge ruovan ian ta tsiu peuk
i keim.
6 Ma gi ko lalaron beitsak kegi mogomogos bu muomuo sibu nginou ma
si kegi sar vona rengeir.
7 Ma gi ko lalaron beitsak va mi kulou sibu korot nia verikuil nge
kepineits, gi ta mangara gie. Ma gi ko lalaron buer va gi ta ve vuotongie
gie va egie bu ‘Vavvasengei.’
8 “Eiekesen kian va nga ta sunuir va gi ta vuotongie nga va enga bu
‘Vavvasengei’, simi vunan enga bu baser kasien ma manga vavvasengei a
kes mo.
9 Ma kian va nga ta vuotongie ka mei ine simi kaber va e tamanga, simi
vunan e Tamanga a kes mo die i kur simi rangit.
10 Ma kian buer va nga ta sunuir va gi ta vuotongie nga va enga bu ka
leong, simi vunan manga ka leong a kes mo, ma eie mi Messia.
11 Eie ese ta muomuo senga, eie ta ngas tsorubeit kenga petspets.
12 Io, eie ese ta veleveleongtie eie kesen, e Raban ta so vilikitie, ma eie
ese ta vilikitie eie kesen, e Raban ta so veleongtie.
13 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor ma
enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga ko tuir kitipan mi kulou
va gi ta kap rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban. Ma enga buer
nga kap ko rubukien, ma nga kap ko tuir vara gie ese gi ta ko lalaron nia
rubukien.
14 [Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses ma bu Parisaio. Enga bu malamala ka duis! Nga ko bit tsana kegi
sar vonuo bu vevien naor gi tate nga mamaet labeit ma nga ko vakam
ngan mi nono kuar. Io, nga ta suvuon mi vinatoreis leong.]
15 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi Vinuor
ma bu Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga ko veisngie bu
enamon nge tsourrak barateis nia oeng vikisie bu vinavinadodon mi kulou
nia vemusurie kenga sinavei nia rengeir. Sien va nga ta vikisie kegi
vienviendon kavo mei, nga ko tsana va magi vinekikin i aron mi leing
leong ian ta kap ko mesei ta so leong vuluo rio senga.
16 “Mi tsienakor leong ta monongie nga, enga bu muomuo nga kael! Nga
ko pevien, ‘Sien va ka mei ta vakavakariem ngan mi vona rengeir, ian a
tuvuon, eiekesen sien va ka mei ta vakavakariem ngan bu gold i aron mi
vona rengeir, ian a tuktuk ma a ngeisngeis.’
17 Enga bu kael ma nga be! Misa a potokivout senga, mi gold o, mi vona
rengeir ian a tsana mi gold va ta tsorubeit tamat?
18 Ma nga ko pevien buer, sien va ka mei ta vakavakariem ngan mi korot
nia tu tienebeir, ian a tuvuon, eiekesen sien va ka mei ta vakavakariem
ngan mi tienebeir i popon mi korot nia tu tienebeir, ian a tuktuk ma a
ngeisngeis?
19 Enga bu kael! Misa a potokivout? Mi tienebeir o, mi korot nia tu
tienebeir arie eie a tsana mi tienebeir va ta tamat?

20 Io, eie ese ta vakavakariem ngan mi korot nia tu tienebeir, a
vakavakariem ngan meie ngan bu tienebeir i popon.
21 Ma eie ese ta vakavakariem ngan mi Vona rengeir leong, a
vakavakariem ngan meie ngan eie ese ta mon i aron.
22 Ma eie ese ta vakavakariem ngan mi rangit, a vakavakariem ngan ken
mogomogos e Raban meie ngan eie ese ta mogos sien.
23 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor ma
enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga ko terie se Raban
mi korot kes simi karton mi sinangavur kes si kenga sar tsientsuor nia
vesena mi nginonginou gi ta vuotongie ngan mi mint, mi dill, ma mi
kumin. Eiekesen nga te vodon sasavoir ngan bu vinasengei ian ta leong
simi Vinuor, malan mi duis, mi aor molous ma mi vodovodon tuktuk. Ine
arie ba kepineits kokouk nga ta ngas tsang vaotie ma kian va nga ta vodon
sasavoir ngan kavo vinuor ka ie.
24 Enga bu muomuo nga kael! Nga ko tsang rivie bu ngenngen i aron
manga sar koi da, eiekesen nga ko konobiel ngan mi kamel!
25 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi vinuor
ma enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga ko govorie mi
kurikurien kenga sar koi unun ma kenga sar koi ngongou, eiekesen i aron
a vous ngan mi sinavei nia ngaguo ma mi sinavei nia vavada.
26 Evoi mi Parisaio! Evoi mi kael! E ta ngas muna govoir rivie misa ta
mon i aron mi koi unun ma mi koi ngongou ma mi kurikurien buer ta
melemelen!
27 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi vinuor ma
enga bu Parisaio! Enga bu malamala ka duis! Nga malan bu monmon ian
gi ta kovuo nge puneits. Ma a matkalei ka i marar, eiekesen, i aron, a vous
ngan bu tsirien bu mei mesei ma bu kepineits molubiets.
28 Malan be mo, i marar nga matkalei i matan bu mei kokouk, eiekesen
bu aronga a vous ngan mi sinavei nia malamala ka duis ma bu sinavei
tsokor.
29 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei simi vinuor ma
enga bu Parisaio! Nga tsana magi sar tetteir bu propet ma nga vosonie
magi sar monmon mi kulou gi ta duis i matan e Raban.
30 Ma nga pevien ne, ‘Sien va gei nga mon ian sibu ra simi tubugei, gei
kap nga oit nia tuir meie gie gi ta nga kenvamate bu propet.’
31 Io, enga kesenga nga vavatei katsep ngan va enga bu natuon egie ese
gi ta nga kenvamate bu propet.
32 Maga, nga vuruvan misa bu tubunga gi tate nga tsuok vakake!
33 “Enga bu tsotsoi! Enga bu natuon bu tsotsoi tsokor! Vasa nga ta vi
ven si manga vinatoreis kuvu simi leing leong ian ta kap ko mesei?
34 Io, o te ture terie senga bu propet ma bu ka sinavei ma bu vavvasengei.
Kavo mei mene segie nga ta kenvamate, a, kavo mei mene, nga ta vetekiuo
simi koitskoits, ma kavo mei mene, nga ta tsatsakie gie i aron kenga sar
vona rengeir nge vikikinie gie sibu taon kokouk.
35 Io, surie ine, mi vinatoreis leong ta kor i poponga surie mi daran mi
kulou kokouk gi ta duis i matan e Raban, vakaek simi daran e Abel ese ta
duis i matan e Raban, beit simi daran e Sakaria e natuon e Barakia ese
nga ta nga kenvamate i kotubuon mi Vona rengeir leong ma mi korot nia
tu tienebeir.
36 O oeng tuktuk senga, man vinatoreis ine bu kiden ta kor i popon mi
kuoluon ine bu ra.
37 “Ierusalem, Ierusalem! Evoi e nga kenvamate bu propet nge tomerie
nge vunavout egie ese e Raban ta nga ture terie sevoi. Palan bu ra o nga

lalaro govite kakakuon bu natu, malan mi kina to ta govitan bu natuon i
pakien ba poroporuon, eiekesen e kap nga sunuir seou!
38 Pare! Ke vona rengeir tate mon tuvuon nge ringringidin.
39 O oeng senga, “Nga ta kap dengarie iou te buer, tuir oit va nga ta
pevien, ‘Mi vavatamaes ta mon seie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts.’ ”

24

Man sar totourlekier man votovoto mi mangmagoso enaenamon
(Marko 13:1,2; Luka 21:5,6)

1 Sien e Iesu tate nga sorvekenan mi Vona rengeir leong, ken sar madar
tovtov gi nga nemei sien nge tus vasangan seie bu vonuo i mararan mi
Vona rengeir leong.
2 Io, a nga pevien segie, “Nga pare ine bu vonuo leong? O oeng tuktuk
senga. Kap ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. A tuktuk, bu vout
kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim.”
3 Sien e Iesu ta nga mogos simi pout i Oliv bu madar tovtov gi nga
nemei kesegie mo sien ma gi nga vereie, “Pengan segei. Venenges ine
mi ra va ta beit ma man sana totourlekier ke minuer ma man votovoto mi
mangmagoso enaenamon?”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Nga ta nenei kalei. Kian va ka mei ta bitie
nga.
5 Palan bu mei gi ta nemei ngan mi asoung nge pevien, ‘Eou mi Messia,’
ma gi ta bitie palan bu mei.
6 Ma nga ta so rongovan bu vinevineken vatavatat ma bu nama i sar
surie bu vinevineken i pek. Eiekesen kian va nga ta aor tsak. Ine
bu kepineits ta ngas tsorubeit, eiekesen man votovoto mi mangmagoso
enaenamon ta kap ngas beit.
7 Bu enamon leong gi ta veken nge gie kesegie, bu mangmagoso nguts gi
ta vemikiur nge gie kesegie ma bu se ma bu oen ta beit sibu korot palan.
8 Ine bu kepineits ta malan mi vinavasor vourvour simi vevien va ta por
madar.
9 “Samo gi ta so rakopie nga nge terie nga va gi ta vikikinie nga nge
kenvamate nga. Mi kulou gi ta karto nga simi vunan nga vodovodon tuktuk
seou. Bu mei kokouk gi ta matakorot nge nga surie mi asoung.
10 Ian simi ra, palan bu mei gi ta so kor vekenan e Raban, ma gi ta so
veroev nge terie gie kesegie ma vematakorot nge gie.
11 Ma palan propet bitbit gi ta so tamtuir nge bitie palan bu mei.
12 Ma surie mi sinavei tsokor ta beit leong, palan bu mei gi ta so tsupuk
rivie kegi sar lalaron sibu palapalagie.
13 Eiekesen eie ese ta tuir ngeisngeis oit simi ra votovoto ta so suvuon
mi vavato.
14 Ma ine mi Banga Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e Raban gi ta
vavatei ngan i aron mi mangmagoso enaenamon kokouk terengien bu mei
gi ta mang oit nia vodovodon tuktuk, ma i muir mi ra votovoto ta ba beit.
15-16 “Io, sien va nga ta pare ‘mi kepineits ian ta molubiets’ va tate tuir
simi korot tamat malan e Daniel mi propet ta nga vokokotie, egie gi ta mon
i Iudea gi ta ngas vi ra kien sibu pout. Io, eie ese ta ase ine ta ngas katsep.
17 Sien va ka mei ta mon i pungan ken vonuo, kian va ta tsour nge
rubukien nia poro ken sar kepineits.

23:39 PSA 118:26 **24:15-16** DAN 9:27; DAN 11:31; DAN 12:11

18 Sien va ka mei ta mon i tau, kian va ta muerengei nge poro man
kuirkuir.
19 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei
vusus ian simi keipkepide ra.
20 Nga no va kenga vini ta kap tsorubeit sibu rangi bat o, simi Rangi
Minaes,
21 simi vunan ian simi ra mi tsienakor leong beitsak ta so beit, ian
ta kap nga tsorubeit vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso
enaenamon oit nevere, ma i murien ta kap kavo kepineits tsak malan te
buer.
22 Sien va e Raban a kap nga por potiepotien ine bu ra, va kap ka mei
a nga to, eiekesen ine bu ra, eie ta ngas por potiepotiegie nia kulie ken
kulou vivviel.
23 Ian sibu ra, sien va ka mene ta pevien senga, ‘Pare, ine arie mi Messia!
o, eie nikot!’ kian va nga ta vodovodon tuktuk sien,
24 simi vunan bu Messia bitbit ma bu propet bitbit gi ta beit ma gi ta so
tsana bu suasuada totourlekier leong ma bu kepineits leong ni vovokudier.
Sien va ta oit, gi ta bit tsana ken kulou vivviel e Raban.
25 pare! O te muna pengan senga ine bu kepineits i muan va gi ta ba so
beit.
26 “Io, sien va ka ka ta pengan senga, ‘Pare eie nikot a mon simi beir,’
kian va e ta rakot o, sien va ta pevien, ‘Pare eie die a mon i ruom,’ kian
va e ta vodovodon tuktuk sien.
27 Sien va e Natuon mi Ka ta nemei eie ta malan mi kutsukutsuleip ian ta
kutsuleip simi mariu kovuni simi matanias ta rar tsour oit simi matanias
ta ros.
28 Ivie mi piripirien bu mei maet gi ta mon en, bu moduram gi ta beit
kokouk en.

29 “I murien duis ian bu ra ni vinekikin tsokor,
“ ‘mi matanias ta rar bungou,
ma mi vura ta kap puits,
bu kaemkaem gi ta kor kovuni simi rangit,
ma man sar ngeisngeis mi mariu gi ta moruor.’

30 “Io, man totourlekier e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas simi mariu
ma bu vuna enamon kokouk simi kaber gi ta ta. Gi ta pare e Natuon mi
Ka ta nemei i popon mi balbal simi mariu meie ngan mi ngeisngeis ma mi
banga matvinavaso.
31 Ma e Raban ta turan ken sar angelo ngan mi tienengen mi tuvuir, ma gi
ta kir kakaku gie ken kulou vivviel e Raban kovuni siba mata mour voveit,
kovuni simi tangatson mi mangmagoso enaenamon, oit simi tangaots ka
ie.
32 “Nga por vavakatsep simi sinavien mi ei mi fik. Sien va bu rakarakan
va gi tate beit mangmangeda ma vakaek nge bira, nga telekiran va man
vura mi parpar a te vatavatat.
33 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits ta vor ve tsotsorubeit, nga ta
telekiran va a te vatavatat ian mi ra, ma a te tuir i matavanuo.
34 O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap ngas voto tuir oit
ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit.
35 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar nama ta kap so
voto.”

24:29 ISA 13:10; ISA 34:4

Kap ka mei a telekiran mi ra ma mi keipkepide ra
(Marko 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)

36 “Kap ka mei a telekiran venenges ian mi ra o, mi keipkepide ra va ta
beit. Bu angelo simi rangit ma e Natuon buer gi kap telekiran. E Raban
kesen mo a telekiran.
37 Sien e Natuon mi Ka va ta beit, ta malan misa ta nga tsorubeit ian sibu
ra se Noa.
38 I aron ian bu ra i muan mi tubuik leong, mi kulou gi nga mon ngan
mi ngou, a, mi un, a, mi verei, ma mi vavuo bu natugie, tuir oit simi ra e
Noa ta nga rubukien si man mon.
39 Eiekesen gi kap nga telekiran misa va ta nga beit oit mi tubuik leong
a nga nemei ma a nga sorara gie. Ine arie ta malan simi ra va e Natuon
mi Ka va ta beit.
40 Ian simi ra ba ka luo guor ta mon i tau nge tsatsang, e Natuon mi Ka
ta kir tsana mi mei kes seguor, ma mi mei mene ta mon.
41 Ba vevien luo guor ta leik leseik, e Natuon mi Ka ta kir tsana mi mei
kes seguor ma mi mei mene ta mon.
42 “Io, nga ta ngas nenei kalei simi vunan nga kap telekiran venenges
manga Nguts va ta beit.
43 Eiekesen nga ta ngas telekiran ine, sien va e taman mi vonuo a
telekiran mi keipkepide ra mi ka puerpuer va ta beit sien, eie ta pan rorois
va mi ka puerpuer ta kap mang me rubukien si ken vonuo.
44 Io, enga buer nga ta ngas rorois, simi vunan e Natuon mi Ka ta nemei
simi keipkepide ra nga ta vodon va ta kap beit sien.
45 “Ese mi banga petspets sievei ma a ko tuktuk si ken tsientsang? Arie
eie man ka leong ta terie ken baitutuir nia naneie ken sar petspets nge
tabarie gie duis sibu kato ra nia ngou.
46 Mi nires leong ian simi petspets sien va man ka leong ta me beit
vorotan va a ngas tuir si ken baitutuir simi tsientsang.
47 O oeng tuktuk senga. Ine mi ka leong ta terie ine ken petspets nia
naneie ken sar sinsuv kokouk.
48 Eiekesen, sien va ine mi tsaka petspets ta pevien seie kesen nge kia,
‘Ta potaram te mong ka leong ta ba muerengei,’
49 ma samo ta vakaek nge tsatsakie bu turan petspets, ma ta mon ngan
mi ngou ma mi un nge be,
50 io, man ka leong ian mi petspets ta ra nemei si ka ra ta vodon va ta
kap beit sien ma si ka keipkepide ra eie ta kap telekiran.
51 Ma ta me tsetstseik vatsakatie ine mi petspets nge teir meie nge gie
bu malamala ka duis ivie va gi ta so tata nge vengvengio en bu rivogie.

25

Man nama puppuo mi sinangavur kes mi langei vour

1 “Ian simi ra, mi sinavien e Raban nia vuor ta malan mi sinangavur kes
mi langei vour gi ta nga poro kegi sar bember ma gi nga rakot nia suoeie
mi ka va ta nga rei vour.
2 Ba vevien vour napaririem ka ie gituo nga be ma ba mene napaririem
ka ie gituo nga sievei.
3 Ba mei gituo ta nga be gituo nga poro mo kegituo sar bember, eiekesen
gituo kap nga por man karasin.
4 Eiekesen ba mei gituo ta nga sievei gituo nga poro kegituo sar bember
meie ngan bu utut a nga vous nge karasin.

5 Mi ka va ta nga rei vour a kap nga beit lalapus ma gi nga mat mumuang
nge muang.
6 “Sikati potaram gi nga koupkoup ‘Eie te mi ka va ta rei! Nga nemei
nge me suoeie!’
7 “Samo mi langei vour kokouk gi nga pan nia vakartie kegi sar bember.
8 Ba mei gituo ta nga be gituo nga oeng segituo ian gituo ta nga sievei,
‘Ngatuo terie segatuo kegatuo ka puk karasin mene, kegatuo sar bember
gi te maet.’
9 “Ba vevien gituo ta nga sievei gituo nga kuil nama, ‘A kap. Ta masi kap
oit segiet kokouk. Misasien, ngatuo rakot segie gi ta ko verikuil nge lakep
ngan mi karasin ma ngatuo ta ra vovoir.’
10 “Eiekesen i murien gituo ta nga veis nia ra voir karasin, mi ka rei
vour a te nga beit. Ba vevien mene ese gituo ta nga rorois, gituo nga
rubukien meie ine mi ka rei vour simi nginou ni verei. Ma gi nga bokutie
mi matavanuo.
11 “I muir sien ba vevien be gituo ta nga nemei, gituo nga virevirei, ‘Ka
leong! Ka leong! Tsitsi vara gatuo!’
12 “Eiekesen a nga kuil nama, ‘O oeng tuktuk sengatuo. O kap telekira
ngatuo!’
13 “Io, nga ta ngas nenei kalei, simi vunan nga kap telekiran mi ra ma
mi keipkepide ra va e Natuon mi Ka ta beit.

Man nama puppuo ba petspets tour
(Luka 19:11-27)

14 “Ma buer mi sinavien e Raban ta vuor a malan mi ka ese ta nga visi
veis simi vineis kuar, a nga kukuo ken ba petspets ma a nga terie ken sar
sinsuv i naparimagituo.
15 Simi mei vourvour a nga terie sien bu lut lakep talent mi napaririem,
ma simi mei vuluongan a nga terie sien ba lut lakep talent luo, ma simi mei
mene buer a nga terie sien mi lut lakep talent kes. A nga teir malan ngan
ian nia vaotie ken sinavei mi ka keskes. Samo a nga veis si ken vineis.
16 Mi ka ese ta nga tserie bu lut lakep talent mi napaririem, ian ngas te
a nga veis nge ra tsatsang ngan bu lakep, ma a nga vabatie bu lut lakep
talent mi napaririem te buer.
17 Io, ian buer mi mei ta nga tserie ba lut lakep talent luo a nga veis nge
ra tsatsang ngan ma a nga vabatie ba lut lakep talent luo te buer.
18 Eiekesen mi ka ese ta nga tserie mi lut lakep talent kes a nga veis ma
a nga ra tsuopuo mi mat ma a nga muningan ken sar lakep man ka leong.
19 “I murien bu ra palan, man ka leong ian ba petspets a nga muerengei
ma a nga me vereie gituo vasa gituo nga tsatsang venengan ken sar lakep.
20 Mi ka ese ta nga tserie ba lut lakep talent mi napaririem a nga nemei
nge pevien, ‘Ka leong e nga terie i naparimoung ba lut lakep talent mi
napaririem. Pare! O te buer vabatie ba lut lakep talent mi napaririem
mene te buer.’
21 “Man ka leong a nga kuil nama, ‘Mi banga tsientsang, evoi mi banga
petspets ma e ko tuktuk si ke tsientsang! E te nga ko tuktuk si ke tsientsang
siba kepineits kap vovo. O ta terie no va e ta kovan bu kepineits palan.
Nemei nge me suv si ken nires ma ka leong!’
22 “Mi ka ese ta nga tserie ba lut lakep talent luo a nga nemei buer nge
pevien, ‘Ka leong, e nga terie i naparimoung ba lut lakep talent luo. Pare,
o te buer vabatie ba lut lakep talent luo mene te buer.’

25:15 talent - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit mi voirvoir mi ka tsatsang ta poro sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem i popon.

23 “Man ka leong a nga kuil nama, ‘Mi banga tsientsang, evoi mi banga
petspets ma e ko tuktuk si ke tsientsang! E te nga ko tuktuk si ke tsientsang
siba kepineits kap vovo. O ta terie no va e ta kovan bu kepineits palan.
Nemei nge me suv si ken nires ma ka leong!’
24 “Samo ian mi petspets ese ta nga tserie mi lut lakep talent kes a nga
nemei nge pevien, ‘Ka leong. O nga telekiran va evoi mi ka kov ngeisngeis.
E ko por nginonginou ivie e ta kap nga tsutsuor en ma e ko sere kakakuon
ivie e ta kap nga riv pei en.
25 Io, o nga motou ma o nga veis nge ra muningan ke lut lakep talent
simi kaber. Pare, ine arie ke lut lakep talent e ta nga terie seou.’
26 “Man ka leong a nga kuil nama, ‘Evoi mi tsaka petspets mat
maermaer! Io, e telekiran va o ko por nginonginou ivie o ta kap nga
tsutsuran ma o ko sere kakakuon ivie eou o ta kap nga riv pei en.
27 Io, a nga kalei beitsak sien va e nga poro kong sar lakep nge ra terie
simi vonuo teteir lakep va gi ta nga ra tsatsang ngan, terengien sien va o
ta muerengei, o ta mang suvuon kavo lakep mene i popon kong sar lakep.
28 “ ‘Nga por tsana mi lut lakep talent sien nge terie seie ian ta suvuon
bu lut lakep talent mi sinangavur kes.’
29 Segie ese gi ta suvuon, e Raban ta buer teteir i popon ma gi ta suvuon
ta palan beitsak, eiekesen segie ese gi ta kap suvuon, misasien va ka puk
lili gi ta suvuon, e Raban ta por tsana segie.
30 ‘Nga ta tomeke vorotsoro ine mi petspets mat maermaer simi ngingi
e kinagie, ivie va ta tata nge vengvengio en bu rivon.’

Mi sipsip ma mi meme

31 “Sien va e Natuon mi Ka va ta nemei ngan man matvinavaso meie bu
angelo kokouk, eie ta mogos i popon ken mogomogos ni Nguts meie man
matvinavaso.
32 Bu vuna enamon kokouk gi ta kir kakaku gie beit i matan, ma ta vierta
gie malan mi ka nennei sipsip ta viertan bu sipsip sorvekenan bu meme.
33 Eie ta pot terie bu sipsip si ken riem suv ma bu meme si ken riem
kieir.
34 “Samo mi kovakova ka leong ta oeng segie si ken riem suv, ‘Nga nemei,
enga ese e Tamoung ta vatamase nga. Nga me suvuon kenga vavatamaes
si ken mangmagoso Nguts e Raban ian e Raban ta nga rorois ngan va senga
vakaek te simi vinagoso.
35 O nga vitor ma nga nga tabarie iou. Ma o nga moruo ma nga nga
vuvunumie iou. Ma o nga mala kibang ma nga nga marangata iou si kenga
sar vonuo.
36 O nga pinat surie lavlav ma nga nga vosonie iou. Ma o nga morouk
ma nga nga naneie iou. Ma o nga mon simi vona vinatoreis ma nga nga
nemei nia me iro iou.’
37 “Samo bu ka gi ta duis i matan e Raban, gi ta kuil nama sien, ‘Mi
Nguts, sisa gei nga pare no e nga vitor ma gei nga tabarie no, o, sien e ta
nga moruo ma gei nga vuvunumie no?
38 Sisa gei nga pare no va e nga malan mi kibang ma gei nga marangata
no si kegei sar vonuo, o, e nga pinat suri lavlav ma gei nga vosonie no?
39 Sisa gei nga pare no e nga morouk, o, e nga mon i aron mi vona
vinatoreis ma gei nga ra iro no?’
40 “Mi kovakova ka leong ta kuil nama, ‘O oeng tuktuk senga, mi sana
kepineits e ta nga tsana si ka meinmenien ine bu kasiung kap asna, e te
nga tsana seou.’

41 “Samo ta oeng segie ian si ken bieng kieir. ‘Nga tsupek sorvekena iou.
Enga e Raban a te nga oeng subira nga. Nga rakot simi leing ta kap man
ka votovoto nian e Satan ma ken sar angelo.
42 O nga vitor eiekesen nga kap nga tabarie iou. O nga moruo eiekesen
nga kap nga vuvunumie iou.
43 O nga mala kibang eiekesen nga kap nga marangata iou si kenga sar
vonuo. O nga morouk nge mon i aron mi vona vinatoreis eiekesen nga
kap nga naneie iou.’
44 “Ma egie gi ta kuil nama, ‘Mi Nguts, sisa gei nga pare no e nga vitor, o,
moruo, o, mala kibang, o, pinat suri lavlav, o, morouk, o, mon simi vona
vinatoreis, ma gei kap nga kulie no?’
45 “Eie ta kuil nama, ‘O oeng tuktuk senga, mi sana kepineits nga ta kap
nga tsana si ka meinmenien ine bu kasiung kap asna, nga kap nga tsana
seou.’
46 “Samo, gi ta rakot simi vinatoreis kap man ka votovoto, eiekesen bu
ka gi ta duis i matan e Raban, gi ta rakot simi tino rovoriu.”

26

Gi nga roev nia kenvamate e Iesu
(Marko 14:1,2; Luka 22:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 I murien e Iesu tate nga vokokotie ine bu kepineits kokouk, a nga oeng
si ken sar madar tovtov.
2 “Malan nga tate telekiran, mi Nginu Pasova ba ra luo mo a te kitipan.
Ian simi ra gi ta terie e Natuon mi Ka va gi ta vetekiuo simi koitskoits.”
3 Samo bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga beit kouk i
mararan ken vonuo e Kaiapas mi kovan bu prist,
4 ma gi nga roev nia raok menentan nge kenvamate e Iesu.
5 Gi nga pevien, “Eiekesen giet ta kap tsana i aron mi nginou. Mi kulou
gi ta masi tsuokvakake ka tseng.”

Mi vevien a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu
(Marko 14:3-9; Ioanes 12:1-8)

6 E Iesu a nga mon i Betani i aron ken vonuo e Simon ese ta nga suvuon
mi mienarouk lepra muomuo.
7 Sien e Iesu ta nga mogos i bingan mi tsur ngongou, mi vevien a nga
nemei sien ngan mi utut vout ta nga vous ngan mi da sosong ivie man
voirvoir ta nga vaen ma a nga soan i kovan.
8 Sien bu madar tovtov gi ta nga pare ine, gi nga petseir, ma gi nga virei,
“Surie misa ine mi vevien ta soe tuvuon ngan ine mi da sosong?”
9 Ine mi da sosong, a oit nia verikuil ngan nge lakep palan ma ian mi
lakep ta oit nia kulie bu sinaortsak.
10 E Iesu a nga telekiran mi sana gi ta nga vokokotie, ma a nga oeng
segie, “Surie misa nga ta nama palan ngan ine mi vevien? Eie a tsana mi
banga kepineits seou.
11 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra kokouk, eiekesen eou o ta
kap mon meie nga sibu ra kokouk.
12 Sien ta soan ine mi da sosong i kurikuriung, a te tsana nia rorrois
ngan mi piripiriung nian kong mintur simi monmon.
13 O oeng tuktuk senga, simi sana korot simi mangmagoso enaenamon
gi ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei, mi sana kepineits ine mi vevien ta
tsana gi ta vavatei ngan buer nia vodonomie ngan eie.”

E Iudas a nga roev terie e Iesu
(Marko 14:10,11; Luka 22:3-6)

14 Samo mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov, mi
asan e Iudas Iskariot, a nga rakot sibu prist leong,
15 ma a nga vereie gie, “Misa nga res nia terie seou sien va o ta roev
terie e Iesu i naparimanga?” Io, gi nga aes terie sien ba sinangavur tour
bu silva lakep.
16 Vakaek te ian, e Iudas a nga dedeng ngan ka kientsep nia roev terie e
Iesu i rimagie.

E Iesu a nga nganie mi Nginou nian mi Pasova
(Marko 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Ioanes 13:21-30)

17 Simi ra vourvour simi nginou nian mi Tsoik kap ka iis sien, bu madar
tovtov gi nga nemei se Iesu nge vereie, “Ivie e lalaron va gei ta rorois ngan
en mi Nginou nian mi Pasova va e ta ra nganie?”
18 E Iesu a nga kuil nama, “Nga rubukien simi taon nge rakot simi ka
ma nga ta oeng sien, ‘Mi vavvasengei a pevien; Kong keipkepide ra a te
vatavatat. O ta barabaramatan mi Nginu Pasova meie kong sar madar
tovtov si ke vonuo.’ ”
19 Io, bu madar tovtov gi nga tsana malan e Iesu ta nga oeng segie ma gi
nga ra tsang rorois ngan mi Nginu Pasova en.
20 Sien tate nga reivreiv seserigo, e Iesu ma mi sinangavur kes ma luo
ken sar madar tovtov gi nga mogos viririsie mi tsur ngongou.
21 Ma sien gi tate nga vakaek nge ngou, a nga pevien, “O oeng tuktuk
senga, ka mei senga ta roev terie iou simi matakorot.”
22 Gi nga mesirik ma gi nga vakaek nge virei vovokes rakot se Iesu, “A
tuktuk, kap va eou, va gerek, mi Nguts?”
23 E Iesu a nga kuil nama, “Mi mei ese ta tsonga mi poko tsoik meie iou
i aron mi koi ngongou, arie eie ta roev terie iou simi matakorot.
24 E Natuon mi Ka ta mesei malan mo mi Pakpak Leong ta vakokoit
surie. Eiekesen, mi tsienakor leong ian simi ka ese ta roev terie iou simi
matakorot! A kalei sien va gi kap nga kava.”
25 Samo e Iudas ese ta nga roev terie a nga pevien, “A tuktuk, kap va
eou, va gerek, Vavvasengei?”
E Iesu a nga kuil nama, “Io, arie evoi mo.”
26 Sien gi ta nga vor ve ngongou, e Iesu a nga poro mi tsoik, ma a nga
vuot kalei nge potakie nge terie si ken sar madar tovtov ma a nga pevien,
“Nga poro nge nganie. Ine arie mi piripiriung.”
27 Samo a nga poro mi koi unun ma a nga vuot kalei se Raban ma a nga
terie segie nge pevien, “Nga un sien ine, enga kokouk.
28 Ine arie mi daroung simi kinubuits ian ta tamasoei nian bu mei palan
nia vodon rivie kegi sar sinavei tsokor.
29 O oeng senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain vakaek
ine oit ian simi ra va o ta so unumie mi dangi vuavua vain vour meie nga
i aron ken mangmagoso Nguts e Tamoung.”
30 Sien gi tate nga keveir vaton mi paka rengeir gi nga veis rovotsour
rakot simi pout i Oliv.

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie
(Marko 14:27-31; Luka 22:31-34; Ioanes 13:36-38)

31 E Iesu a nga pevien segie, “Enga kokouk nga ta kor si kenga sar
vienviendon surie iou, surie mi Pakpak Leong a pevien ne,

“ ‘O ta keda mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi ta vi vepitsitsei.’

32 Eiekesen i murien va o ta to muerengei simi miensei, o ta muo senga
rakot i Galili.”
33 E Petro a nga oeng ngeisngeis, “Misasien va egie kokouk gi ta murien
veie no, eou kap.”
34 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng tuktuk sevoi. Ine sikati i muan va mi
to ta kurkuku, e ta so vamoie iou votour.”
35 Eiekesen e Petro a nga oeng ngeisngeis sien, “Misasien va o ta mesei
meie no, o ta kap oit nia vamoie no.” Ma bu madar tovtov kokouk gi nga
vakokoit malan buer.

E Iesu a nga no i Getsemane
(Marko 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Samo e Iesu a nga veis meie ken sar madar tovtov rakot simi korot gi
vuotongie va i Getsemane, ma a nga oeng segie, “Nga mogos en ne. O ta
rakot en nikot nge ra no.”
37 A nga kerie e Petro ma ba natuon e Sebedi meie. Ma a nga
rongmetsikien mi aor tsak leong ma mi putu.
38 Samo a nga oeng segituo, “Mi aroung a vous ngan mi aor tsak ma a
te vatvatta kenvamate iou. Ngatuo ta mon en ne nge nenei meie iou.”
39 E Iesu a nga veis rakot i pek lili ma a nga tsibour matan i keim simi
kaber ma a nga no, “Tama, sien va a oit, por tsana seou ine mi koi simi
vinekikin. Eiekesen, vemusurie ke lalaron ma a kap va kong lalaron.”
40 Samo a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma a nga vorota
gituo sien gituo tate nga muang, ma a nga vosuoreie e Petro, “Vasa, ngatuo
kap oit nia pan nge nenei meie iou ka aua kes?
41 Ngatuo ta pan nge no, terengien ngatuo ta kap mang kor simi
konokonon. Mi moromoruo a pets, eiekesen mi pirpir a kap suvu
ngeisngeis.”
42 E Iesu a nga veis sorvekena gituo te buer mi keipkepide ra a luongan,
ma a nga ra no, “Tama, sien va e kap oit nia por tsana seou ine mi koi, ma
sien va o ta ngas un sien, a kalei, tsatsang vemusurie ke lalaron.”
43 Ma a te buer nga me vorota gituo sien gituo ta nga muang simi vunan
bu katsomatagituo a nga putu.
44 Io, a nga sorvekena gituo te buer ma a nga veis nge ra no mi keipkepide
ra a tourngan. A nga no vemusurie mo malan ken nono vourvour ta nga
vuotongie.
45 Samo a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma a nga oeng
segituo, “Vasa, ngatuo ngas vor ve mumuang nge maes? Ngatuo dedeng,
mi keipkepide ra a te vatavatat, ma e Natuon mi Ka gi tate roev terie i
napariman bu ka tsokor.
46 Nga tamtuir! Giet tate ra. Eie te mi ka va ta roev terie iou simi
matakorot!”

Gi nga rakopie e Iesu
(Marko 14:43-50; Luka 22:47-53; Ioanes 18:3-12)

47 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, e Iudas mi meinmenien mi
sinangavur kes ma luo bu madar tovtov a nga beit. Mi kulou palan gi
nga nomeie ma gi nga sorokie kegi sar kuor ma bu bam. Bu prist leong
ma bu muomuo simi kulou gi nga tura gie.

26:31 ZEC 13:7

48 Io, ine mi ka ni roev terie e Iesu a nga rove mi totourkilal meie gie
ven ne, “Mi mei ese o ta so ngungurie, arie eie mi ka. Nga ta rakopie.”
49 E Iudas a nga lalapus rakot se Iesu ma a nga pevien, “Mi kati,
Vavvasengei!” Ma a nga ngungurie.
50 E Iesu a nga oeng sien, “Palapala, tsana misa e ta me visi tsana.” Samo
gi nga nemei nge rakopie e Iesu nge visie.
51 Sien gi tate nga tsang malan ngan ine, mi mene segie ese gi ta nga
mon meie e Iesu a nga te vorotsoruo ken kuor ma a nga tseir rivie mi
tateringan ken petspets mi kovan bu prist.
52 E Iesu a nga oeng sien, “Teir muerngan ke kuor si man sovsov, simi
vunan egie kokouk ese mune gi ta ken nge kuor, gi ta kenvamate gie ngan
mi kuor.
53 Vasa, e vodon va o kap oit nia kukuo e Tamoung ma ine ngas te ta turan
mi sinangavur kes ma luo bu gargar leong sibu angelo simi minakiur?
54 Eiekesen vasa ta oit nia tsorubeit tuktuk ven mi nama simi Pakpak
Leong ian ta pevien va ta ngas tsorubeit malan ne?”
55 Samo a nga oeng simi kulou, “Vasa, nga kia va eou mi ka kenken? Arie
mi vunan nga te nemei ngan bu kuor ma bu bam nia me rakopie iou? Sibu
ra kokouk o nga mogos i mararan mi Vona rengeir leong nge vavasengei
ma nga kap nga rakopie iou.
56 Eiekesen ine bu kepineits a tsorubeit nia vaotie bu vinavataor sibu
propet.” Samo ken sar madar tovtov kokouk gi nga murien veie nge vi.

E Iesu a nga tuir i matan mi Sanedrin
(Marko 14:53-65; Luka 22:54,55,63-71; Ioanes 18:13,14,19-24)

57 Egie ese gi ta nga rakopie e Iesu gi nga kerie rakot se Kaiapas, mi
kovan bu prist. Ian en bu vavasengei simi vinuor ma bu muomuo simi
kulou gi te nga oir kouk en.
58 Eiekesen e Petro a nga vor vevemuir oit te i mararan ken vonuo mi
kovan bu prist, ma a nga rubukien nge mogos meie mi kulou nennei va ta
nga pare misa va ta nga tsorubeit.
59 Bu prist leong ma bu Sanedrin kokouk gi nga nesie man kavo nama
binit e Iesu, terengien va gi ta mang nga kenvamate.
60 Eiekesen gi kap nga vorotan kavo nama, misasien palan gi ta nga
rovotsour nge vokokotie bu nama binit.
I muir, ba mei luo guor nga rovotsour,
61 ma guor nga pevien, “Ine mi ka a pevien, ‘O oit nia vatsarerie ine ken
vona rengeir e Raban, ma o ta tsang muerngan i aron ba ra tour.’ ”
62 Samo mi kovan bu prist a nga tamtuir ma a nga vereie e Iesu, “Vasa,
e ta kap kulie ka nama? Mi sana suada nama ine, ine ba ka guor vepitsie
nge no?”
63 Eiekesen e Iesu a kap nga vokokotie ka nama.
Mi kovan bu prist a nga oeng sien, “O oeng sevoi ngan mi ngesengesien
e Raban ta tino. Pengan segei sien va a tuktuk va evoi mi Messia, e Natuon
e Raban.”
64 E Iesu a nga kuil nama sien, “A malan ian e tate pengan. Eiekesen o
oeng senga kokouk, vevemuir, nga ta pare e Natuon mi Ka ta mogos si ken
riem suv eie ese ta ngeisngeis rovoriu ma ta nemei i popon mi balbal simi
rangit.”
65 Samo mi kovan bu prist a nga derikie ken lavlav ma a nga pevien, “Eie
a te oeng balapoik ngan e Raban! Surie misa nga tate buer lalaron kavo
nama mene? Nga pare, ine nga te rongomie mi namani oeng balapoik
ngan e Raban.”

66 “Vasa nga vodon ven?”
Gi nga kuil nama, “Eie ta ngas maet.”
67 Samo gi nga ebisie mi matan. Ma gi nga tutuo ngan bu rimagie. Bu
mei mene gi nga pantsie,
68 ma gi nga pevien, “Pengan segei, Messia! Ese a tutuo no?”

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Marko 14:66-72; Luka 22:56-62; Ioanes 18:15-18,25-27)

69 Ian simi keipkepide ra, e Petro a nga mogos i mararan ken vonuo mi
kovan bu prist ma mi vevien petspets a nga nemei sien ma a nga pevien,
“Evoi buer e nga ko nomeie e Iesu kovuni i Galili.”
70 Eiekesen e Petro a nga vamoi i matagie kokouk nge pevien, “O kap
telekiran misa e pengan.”
71 Samo a nga veis rovotsour simi rumrubukien. Ian en mi vevien
petspets mene a te buer nga pare ma a nga oeng segie gi ta nga mon
ian en, “Ine mi ka, a nga ko nomeie e Iesu kovuni i Nasaret.”
72 E Petro a te buer nga vamoi nge vakavakariem, “O kap telekiran ian
mi ka!”
73 Samo a kap nga potaram, egie ian gi ta nga tuir kouk gi nga nemei se
Petro ma gi nga pevien, “A tuktuk, evoi mi meinmenigie, simi vunan mi
ina a vasanga no.”
74 Samo a nga vakaek nge vakavakariem ngan e Raban i matagie, “O kap
telekiran ian mi ka!”
Ma ian ngas te, mi to a nga kurkuku.
75 Samo e Petro a nga vodonomie ken nama e Iesu ta nga vokokotie
malan ne, “I muan mi to va ta kurkuku, e ta so vamoie iou votour.” Ma e
Petro a nga rovotsour ma a nga ta beitsak.

27

E Iudas a nga lilio
(Marko 15:1; Luka 23:1,2; Ioanes 18:28-32)

1 Tsourvovo mokuopkuop, bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi
nga beit simi vienviendon kes va e Iesu ta ngas nga maet.
2 Gi nga visie ba riman nge kir rakot ngan ma gi nga terie i napariman
e Pilato mi gavana.
3 Sien e Iudas, ese ta nga roev terie ta nga pare va gi te nga votorosie
e Iesu, a nga maduo ma a nga teir muerngan ian ba sinangavur tour bu
silva lakep sibu prist leong ma bu muomuo.
4 Ma a nga pevien, “O te tsana mi sinavei tsokor, simi vunan o te roev
terie mi ka kap ken ka tsienakor.”
Ma gi nga kuil nama, “Kap kegei ka korot ba buer sien. Ian, sevoi ke
baitutuir en te.”
5 Io, e Iudas a nga tomeke vurukude bu lakep simi Vona rengeir leong.
Ma a nga veis nge ra lilio.
6 Mi meinmenien bu prist leong a nga tsuokopie ine bu lakep ma a nga
pevien, “Ine bu lakep mi dar a mon sien ma a kap duis simi vinuor va giet
ta terie simi korot teteir lakep simi Vona rengeir leong.”
7 Io, gi nga beit simi vienviendon nia poro ine bu lakep nge vorie ngan
mi poko kaber simi ka tsangtsang koi pier va ine mi poko kaber ta nga
tsorubeit mi puppuon sibu kibang.
8 Arie mi vunan gi nga vuotongie ngan va ‘mi Pier simi Dar’ oit te ine
sibu ra.

9 Io, misa e Ieremia mi propet ta nga vokokotie a nga tsorubeit tuktuk. A
nga pevien, “Gi nga poro ba sinangavur tour bu silva lakep ian mi kulou
i Israel gi ta nga sunurie nia vovoir ngan.
10 Ma gi nga vorie ngan mi poko kaber simi ka tsangtsang koi pier, malan
mi Nguts ta nga oeng seou.”

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Marko 15:2-5; Luka 23:3-5; Ioanes 18:33-38)

11 E Iesu a nga tuir i matan e Pilato ma e Pilato a nga vosuoreie, “Arie
evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
E Iesu a nga kuil nama, “A malan e tate vuotongie.”
12 Sien bu prist leong ma bu muomuo gi ta nga vepitsie nge nama, a kap
nga vuotongie ka nama.
13 Samo e Pilato a nga vosuoreie, “Vasa, e kap rongomie ine bu kepineits
gi ta vepitsie no ngan?”
14 Eiekesen e Iesu a kap nga kulie ka nama surie bu kepineits gi ta nga
vepitsie ngan. Ma mi muomuo a nga kudier beitsak.
15 Sibu Nginu Pasova kokouk, mi gavana a ko ruom rivie ka mei tsatsang
vinatoreis vemusurie kegi lalaron mi kulou.
16 Ian sibu ra mi ka tsokor a nga mon simi vona vinatoreis, mi asan e
Barabas.
17 Io, sien mi kulou gi tate nga me beit kouk, e Pilato a nga vosuoreie gie,
“Ese mei nga lalaron va o ta ruom rivie terie senga? E Barabas o, e Iesu
ese gi ta vuotongie va mi Messia?”
18 A nga telekiran va gi nga terie e Iesu i napariman simi vunan gi nga
ngungutsuo si ken tsientsang.
19 Sien e Pilato ta nga vor ve mogomogos simi mogomogos ni vuor, ken
vevien a nga turan ine mi nama rakot sien, “Kian va e ta tsana ka kepineits
ine simi ka ian ta duis i matan e Raban, simi vunan sikati o berevan ine
mi ka, ma ine mi binorea a tsang vatsakatie iou.”
20 Eiekesen bu prist leong ma bu muomuo simi kulou gi nga oeng ka i
aron mi kulou va gi ta nga nongie va ta nga ruom rivie e Barabas eiekesen
e Iesu va ta nga sunuir terie simi miensei.
21 E Pilato a nga virei, “Ese seguor ine nga lalaron va o ta ruom rivie
terie senga?”
Gi nga kuil nama, “E Barabas.”
22 E Pilato a buer nga virei, “Ma misa o ta tsana se Iesu ese gi ta vuotongie
va mi Messia?”
Egie kokouk gi nga kuil nama, “Vetekiuo simi koitskoits!”
23 E Pilato a nga virei, “Surie misa? Mi sana tsaka sinavei a nga tsana?”
Eiekesen gi nga koup ngeisngeis, “Vetekiuo simi koitskoits!”
24 Sien e Pilato tate nga deng kielala va a kap nga oit nia tsang vaotie ka
kepineits, ma mi tseng leong a te nga lalaro tamtuir, a nga poro mi da ma
a nga vavano ba riman i matagie kokouk nge pevien, “O ketseketseng simi
daran ine mi ka. Kenga baitutuir en te!”
25 Ma egie kokouk gi nga kuil nama, “E ta ngas sunuir va mi daran ta
kor i popogei ma bu natugei!”
26 Samo a nga ruom rivie e Barabas terie segie. Eiekesen a nga tuturei
ma gi nga beilbeiltsie e Iesu. Ma a nga terie va gi ta nga ra vetekiuo simi
koitskoits.

27:10 ZEC 11:12,13; JER 19:1-13; JER 32:6-9

Mi kulou ni minakiur gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Marko 15:16-20; Ioanes 19:2,3)

27 Samo ken sar ka ni minakiur mi gavana gi nga kir rubukien ngan e
Iesu si ken vonuo mi gavana gi ta vuotongie ngan mi Praetorium. Ma gi
nga kukuo mi gargar kulou simi minakiur kokouk ma gi nga tuir viririsie.
28 Gi nga tsion rivie man sar tsetstseik nge vavatsekie ngan mi lavlav
dav.
29 Ma gi nga ruonie man kovage ngan bu suo tsotso ma gi nga vavatsekie
ngan mi kovan. Gi nga poro mi poko ei nge terie i riman ma gi nga sege
pukupukukaek i matan nge vavangiets ngan. Ma gi nga pevien, "E ta tino
kuar, kovakova ka leong sibu Iuda!"
30 Gi nga ebisie, ma gi nga poro mi poko ei nge nisnis ka i kovan.
31 I murien gi tate nga vavangiets vaton, gi nga tsang rivie mi lavlav dav
sien ma gi nga vavatsekie ngan man sar tsetstseik kesen. Samo gi nga kir
varakoto nia ra vetekiuo simi koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Marko 15:21-32; Luka 23:26-43; Ioanes 19:17-27)

32 Sien gi ta nga vor ve veisveis rovotsour simi taon, gi nga suoeie
mi kangi Kurene mi asan e Simon ma gi nga votsuoke nia sorokie mi
koitskoits.
33 Gi nga beit simi korot gi ta vuotongie ngan i Golgota (man vuevue va,
'Mi Korot simi Paptikov').
34 Ian en, gi nga terie se Iesu mi dangi vain gi ta nga gula meie ngan mi
da bo va ta nga unumie, eiekesen i murien ta nga daem pare, a nga mereis
nia unumie.
35 I murien gi tate nga vetekiuo simi koitskoits, gi nga paluo satu nia
potakie man sar tsetstseik i kotubugie.
36 Ma gi nga mogos nge moun ngan e Iesu.
37 Simi napa ei i kovan mi koitskoits gi nga vataro ian mi nama gi ta nga
vuortie surie ngan, 'Ine e Iesu, magi Kovakova ka leong bu Iuda.'
38 Ba ka puerpuer luo buer gi nga vetekiuo siba koitskoits i bingan e
Iesu, mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene si ken bieng kieir.
39 Egie ese gi ta nga veis rov riu gi nga erire kov nge oeng balapoik ngan,
40 ma gi nga pevien, "E nga pevien va e ta vatsarerie mi Vona rengeir
leong nge voturie te buer siba ra tour. Maga, sien va evoi e Natuon e
Raban, vatoa no kese nge tsour simi koitskoits!"
41 Simi sinavei kes mo bu prist leong, ma bu vavvasengei sibu vinuor,
ma bu muomuo simi kulou gi nga oeng balapoik ngan, ma gi nga pevien,
42 "A nga vatoa bu mei mene, eiekesen a kap oit nia vatoa eie kesen! Eie
mi kovakova ka leong sibu Israel! Nga ta sangan, ta tsour simi koitskoits
va giet ta mang vodovodon tuktuk sien.
43 Eie a vodovodon tuktuk se Raban! Nga ta sangan e Raban ta vatoa
sien va ta lalaron, simi vunan a nga pevien va eie e Natuon e Raban."
44 Ian ba ka puerpuer gi ta nga vetekiuo guor siba koitskoits i bingan e
Iesu, guor nga oeng balapoik ngan buer.

Ken miensei e Iesu
(Marko 15:33-41; Luka 23:44-49; Ioanes 19:28-30)

45 Vakaek sisiat potaram beit simi 3 kilok sireivreiv, mi ngingi leong a
nga kuva mi enamon kokouk.

27:35 PSA 22:18

46 Vatvatta mi 3 kilok sireivreiv, e Iesu a nga koup leong, “Eloi, Eloi, lama
sabaktani?” Man vuevue va, “Mong Raban, mong Raban, surie misa e tate
murien veie iou?”
47 Sien bu mei segie gi ta nga tuir vatavatat nge rongomie ine, gi nga
pevien, “Nga rorong, eie a kukuo e Eliia.”
48 Io, ian ngas te, mi mei segie a nga soer rakot nge ra vosuvie mi kukui
kovuni i rou simi dangi vain monour, ma a nga rorotsie simi poko ei nge
vutuirse terie se Iesu va ta nga un.
49 Mi kulou kokouk gi nga pevien, “Kian be! Giet ta be pare va e Eliia ta
nemei nge me vatoa.”
50 Ma e Iesu a te buer nga koup leong ma a nga tsupuk rivie mi
Morumoruan.
51 Ian ngas te simi keipkepide ra, mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav
leong nia bangie kitipan mi Korot Tamat Rovoriu simi Vona rengeir leong
a nga kedeir napaluo kovuni i kur beit i keim. Mi kaber a nga oen ma bu
vunavout gi nga kapot.
52 Bu monmon gi nga katsep ma bu piripirien palan mi kuoluon e Raban
gi tate nga maet gi nga to muerengei.
53 Gi nga rovotsour sibu monmon. Ma i murien e Iesu tate nga to
muerengei, gi nga rubukien simi taon tamat ma gi nga beit vasvas sibu
mei palan.
54 Mi kulou ni minakiur ma magi muomuo gi ta nga naneie e Iesu, gi
nga pare mi oen ma ian bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit. Io, gi nga
kudier beitsak nge pevien, “A tuktuk te, ine mi ka eie e Natuon e Raban!”
55 Palan mi langei gi nga mon, gi nga tuir i pek nge dedeng. Ine mi langei
gi nga vemusurie e Iesu kovuni i Galili nia kulie si ken sar pinat.
56 E Maria kovuni i Magadala, e Maria e kinan e Iakobo ma e Iosep, ma
e kinan ba natuon e Sebedi, gi nga mon i kotubuon ine mi langei.

Gi nga puonongie e Iesu
(Marko 15:42-47; Luka 23:50-56; Ioanes 19:38-42)

57 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi ka suvuram kovuni i Arimatea a
nga nemei, mi asan e Iosep. Eie buer a nga vodovodon tuktuk se Iesu.
58 A nga rakot se Pilato ma a nga ra vosuoreie ngan mi piripirien e Iesu.
Io, e Pilato a nga tuturei va gi ta nga poro mi piripirien nge terie sien.
59 E Iosep a nga poro mi piripirien nge ovutie ngan mi lavlav puneits
vour.
60 Ma a nga ra vuturungie i aron ken tetteir vour ta nga kole simi
vunavout. Ma a nga vuvuil kitipan mi monmon ngan mi vunavout leong
nge veis.
61 E Maria kovuni i Magadala ma e Maria ka ie, guor nga mogos matan
veie ine mi monmon.

Mi kulou ni minakiur gi ta nga naneie mi monmon

62 Simi ra vemusurie, eie mi Rangi Minaes, bu prist leong ma bu Parisaio
gi nga rakot se Pilato, ma gi nga pevien,
63 “Ka leong, gei vodonomie ken nama ine mi nguts bitbit. Sien ta ngas
nga to, a nga pevien, ‘Simi ra a tourngan o ta to muerengei.’
64 Io, e ta ngas terie ka nama ngeisngeis va gi ta naneie vakalaie mi
monmon oit simi ra a tourngan, surie ken sar madar tovtov gi ta masi
nemei nge me pure mi piripirien nge bitie bu mei va a te to muerengei.
Ine mi binit vevemuir ta tsokor rio mi binit vourvour.”

27:46 PSA 22:1

65 E Pilato a nga kuil nama, “Nga ta kerie kavo ka ni minakiur nia ra
nenei, ma nga ta rakot nge ra biritie vakalaie ine mi monmon malan nga
ta telekiran.”
66 Io, gi nga rakot nge ra terie mi golgol mi asan e Pilato ta nga mon sien.
Ma i muir, gi nga voturie ba ka ni nenei.

28

E Iesu a nga to muerengei simi miensei
(Marko 16:1-10; Luka 24:1-12; Ioanes 20:1-10)

1 I murien mi Rangi Minaes sibu Iuda, tsourvovo mokuopkuop simi ra
vourvour simi wik, e Maria kovuni i Magadala ma e Maria ka ie, guor nga
rakot nia ra dengarie mi monmon.
2 Ian simi keipkepide ra mi oen leong a nga beit simi vunan ken angelo
mi Nguts a nga tsourpeuk kovuni simi rangit ma a nga rakot simi monmon
nge vuvuil rivie mi vunavout ma a nga mogos i popon.
3 Ken baidendeng a nga malan mi kutsukutsuleip ma man sar tsetstseik
a nga puneits malan mi busobuso naov.
4 Mi kulou ni minakiur gi ta nga naneie mi monmon gi nga motou beitsak
ma a nga sigosigong bu arogie ma gi te nga malan bu ka maet.
5 Mi angelo a nga oeng siba vevien, “Kian va ngado ta motou. O telekiran
va ngado nesie e Iesu ese gi ta nga vetekiuo simi koitskoits.
6 Eie a kap mon en ne, a te to muerengei, malan mo ta nga vokokotie.
Ngado nemei nge me pare mi korot ivie ta nga mutur en.
7 Ngado ta muerengei lalapus nge ra pengan si ken sar madar tovtov va
a te to muerengei simi miensei ma a te muo rakot i Galili. Ian en nga ta
so pare. Ngado ta vodonomie misa o tate pengan sengado.”
8 Io, ba vevien guor nga lalapus sorvekenan mi monmon. Guor nga
motou eiekesen bu aroguor a nga vous ngan mi nires, ma guor nga soer
nia ra pengan sibu madar tovtov.
9 Puk lalapus mo, e Iesu a nga beit seguor ma a nga pevien, “Mi vovo
kalei,” guor nga nemei sien ma guor nga rakopie ba kamen nge rengeir
rakot sien.
10 Samo e Iesu a nga oeng seguor, “Ngado ta kap motou. Ngado rakot
sibu kasiung nge ra oeng segie va gi ta rakot i Galili. Ian en gi ta so pare
iou.”

Kegi vinavatei mi kulou ni minakiur

11 Sien ba vevien guor ta ngas nga vor ve veisveis muerengei, bu mei
simi kulou ni minakiur gi ta nga naneie mi monmon, gi nga rubukien simi
taon nge ra pengan sibu prist leong bu kepineits kokouk ta nga tsorubeit.
12 Bu prist leong gi te nga vakokoit meie bu muomuo leong ma gi nga
rove va gi ta nga terie bu lakep palan simi kulou ni minakiur,
13 ma gi ta nga oeng segie, “Nga ta ngas pevien ne, ‘Ken sar madar tovtov
gi nga nemei sikati nge me pure mi piripirien sien gei ta nga muang.’
14 Sien va ine mi nama ta ra beit simi gavana, egei gei ta ba ra vuduis
nama meie nia piknge nga simi tsienakor.”
15 Io, mi kulou ni minakiur gi nga poro bu lakep ma gi nga tsana malan
ngan gi ta nga oeng teteir segie. Ma ine mi pinouts a nga puorkan i
kotubuon bu Iuda kokouk tuir oit ine sibu ra.

Mi vuna tinuturei nian mi tsientsang
(Marko 16:14-18; Luka 24:36-49; Ioanes 20:19-23; Aposol 1:6-8)

16 Samo ian mi sinangavur kes ma kes bu madar tovtov gi nga rakot i
Galili, simi pout ivie e Iesu ta nga oeng terie gie en.
17 Sien gi ta nga pare e Iesu, gi nga rengeir rakot sien, eiekesen bu mei
mene a nga bakiet kegi sar vienviendon.
18 Samo e Iesu a nga nemei segie ma a nga pevien, “Bu ngeisngeis kokouk
simi rangit ma simi kaber e Raban a te nga terie seou.
19 Io, nga ta veis nge ra tsana mi kuoluon bu vuna enamon kokouk va
gi ta tsorubeit kong sar madar tovtov. Io, nga ta tsana mi sinusuruiv segie
simi asan mi Tam ma e Natuon ma mi Moromoruo Tamat.
20 Ma nga ta vasangan segie nia vemusurie bu kepineits kokouk o tate
nga oeng ngeisngeis ngan senga. Ma a tuktuk rovoriu, o ta mon meie nga
tuir oit si man ra vekvekitip mi mangmagoso enaenamon.”

Mi Banga Vinavatei
E Marko
a nga vataro

E Ioanes a nga rorois ngan mi rosar
(Mataio 3:1-12; Luka 3:1-18; Ioanes 1:19-28)

1 Ine arie man tsuoktsuok vakaek mi Banga Vinavatei surie e Iesu
Karisito e Natuon e Raban.
2 E Isaia mi propet a nga vataro ven ne simi Pakpak Leong,

"O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese va ta rorois ngan ke rosar."
3 "Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
'Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.' "

4 Io, e Ioanes a nga beit ine simi beir nge tsana mi sinusuruiv. Ma a
nga vavatei va mi kulou gi ta mang nga vodon vuris nge por sinusuruiv
terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor.
5 Mi kulou kokouk kuvu i Ierusalem ma sibu enamon kokouk i Iudea gi
nga beit seie. Ma gi nga vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor. Ma
e Ioanes a nga tsana mi sinusuruiv segie simi da i Ioridan.
6 E Ioanes a nga ko tsekie man tsetstseik gi ta nga tsana ngan mi
vuruvuru kamel ma a nga ko verevere ngan mi piripiri vinavinar, ma
man nginonginou, mi tsiko ma mi masiu.
7 Ma ine arie ken vinakokoit vavakatsep, "Mi ka va ta vemusurie iou,
eie a ngeisngeis rio iou. O kap kalei oit nia korgout nge ruobatie mi suo si
man ba poppop.
8 O tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da, eiekesen, eie ta tsana mi
sinusuruiv senga ngan mi Moromoruo Tamat."

Ken sinusuruiv ma man konokonon e Iesu
(Mataio 3:13—4:11; Luka 3:21,22; 4:1-13)

9 Ian sibu ra, e Iesu a nga kovuni i Nasaret simi enamon leong i Galili,
ma a nga por sinusuruiv se Ioanes simi da i Ioridan.
10 Duis sien e Iesu ta nga kien beit simi da, a nga pare mi rangit a nga
katsep ma mi Moromoruo Tamat a nga peuk i popon malan mi buen.
11 Ma mi ien kuvu simi rangit a nga pevien, "Evoi e natung, o tovie no.
Ma o resmata no beitsak."
12 Ian ngas te, mi Moromoruo Tamat a nga turan e Iesu rakot simi beir.
13 Ma e Iesu a nga mon simi beir bu ra ba sinangavur voveit ma e Satan a
nga konon. A nga mon meie bu vinavinar tso ma bu angelo gi nga perngan
e Iesu.

E Iesu a nga kukuo bu madar tovtov vourvour
(Mataio 4:12-22; Luka 4:14,15; 5:1-11)

14 I murien gi tate nga vurukude e Ioanes simi vona vinatoreis, e Iesu a
nga rakot i Galili ma a nga vavatei ngan man Banga Vinavatei e Raban.

1:2 MAL 3:1 **1:3** ISA 40:3

15 A nga pevien, “A te beit nangba mi keipkepide ra e Raban ta nga vile.
Mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat. Nga vodon vuris nge vodovodon
tuktuk simi Banga Vinavatei!”
16 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i gegen mi barateis i Galili, a nga
pare ba baser kasien e Simon ma e Andre guor ta nga tomekan mi ben
simi barateis, simi vunan eguor ba ka vongovongon.
17 Ma e Iesu a nga oeng seguor, “Ngado nemei nge vemusurie iou. Ma o
ta me veseveie ngado nia vangoda mi kulou.”
18 Ian ngas te, guor nga sorvekenan keguor sar ben ma guor nga
vemusurie e Iesu.
19 Sien tate buer nga veis rakot i pek lili, e Iesu a nga pare e Iakobo ma
e Ioanes, ba natuon e Sebedi, i popon mi galeu guor ta nga name kegi sar
ben.
20 Ian ngas te, a nga kukuo guor ma guor nga sorvekenan e Sebedi e
tamaguor i aron mi galeu meie bu petspets nia tsatsang suri lakep. Ma
guor nga vemusurie.

E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo
(Luka 4:31-37)

21 Gi nga rakot i Kapernaum. Ma simi Rangi Minaes tate nga beit, e
Iesu a nga rubukien simi vona rengeir sibu Iuda ma a nga vakaek nge
vavasengei.
22 Mi kulou gi nga kudier si ken sar vinasengei, simi vunan a nga
vavasengei segie malan mi ka ta suvu ngeisngeis, ma a kap nga malan
bu vavvasengei sibu vinuor se Moses.
23 Ian ngas te, i aron kegi vona rengeir, mi ka mi tsaka moromoruo ta
nga tsegerie a nga koup leong,
24 “Misa e lalaro tsana segei, Iesu kovuni i Nasaret? Vasa, e nemei nia
me voguersa gei? O telekiran va evoi ese. Evoi ken Ka Tamat e Raban!”
25 E Iesu a nga patsarie, “Bong! Rovotsour sorvekenan ine mi ka!”
26 Mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie nge vedederie ine mi
ka ma a nga koup leong nge rovotsour sorvekenan.
27 Mi kulou gi ta nga mon i aron mi vona rengeir gi nga kudier tsak nge
vevuor i kotubugie nge pevien, “Mi sana ine? A vavasengei meie ngan mi
ngeisngeis! Ma a terie mi nama ngeisngeis buer sibu tsaka moromoruo
ma gi rorong sien.”
28 Ma man vinavatei e Iesu a nga puorkan lalapus te sibu enamon kokouk
i Galili.

E Iesu a nga vatoa bu mei palan
(Mataio 8:14-17; Luka 4:38-41)

29 Duis sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga sorvekenan ine
mi vona rengeir, gi nga nomeie e Iakobo ma e Ioanes rakot si ken vonuo e
Simon ma e Andre.
30 Ken koko e Simon a nga mutur simi tsur ngan mi mienarouk mi
kuirkuir rarap. Ma gi nga pengan se Iesu ine mi vevien.
31 Io, e Iesu a nga rakot sien ma a nga por ka i riman nge kulie nia tsuok
vogosongie. Io, mi kuirkuir rarap a nga sorvekenan ine mi vevien ma a
nga tsang nginonginou niagie.
32 Sien tate nga reivreiv seserigo, bu mei gi nga kir nemei ngan se Iesu
bu tamat mienarouk ma bu mei bu tsaka moromoruo ta nga tsegerie gie.
33 Bu mei kokouk ian simi taon gi nga beit kouk simi matavanuo.

34 Ma e Iesu a nga vatoa palan segie gi ta nga suvuon bu suasuada
mienarouk. Ma buer a nga kareir rivie palan bu tsaka moromoruo,
eiekesen a kap nga sunurie bu tsaka moromoruo va gi ta nga vakokoit
simi vunan gi nga telekiran va Eie ese.

E Iesu a nga ra no simi korot menemenen
(Luka 4:42-44)

35 Simi to vagoso ador, e Iesu a nga pan tamtuir nge sorvekenan mi vonuo
ma a nga rakot simi korot menemenen nge ra no en.
36 E Simon ma bu palapalan gi nga veis nge ra nesie.
37 Ma sien gi tate nga ra vorotan, gi nga oeng sien, “Bu mei kokouk gi
nesie no!”
38 E Iesu a nga kuil nama, “Giet ta rakot si kavo enamon mene vatavatat,
terengien va o ta mang ra vavatei en buer. Arie mi vunan o ta nga nemei.”
39 Ma a nga veis ververiris i Galili kokouk nge vavatei i aron bu vona
rengeir sibu Iuda ma a nga kareir rivie bu tsaka moromoruo.

Mi ka a nga suvuon mi mienarouk lepra
(Mataio 8:1-4; Luka 5:12-16)

40 Mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra a nga nemei se Iesu nge sege
pukupukukaek ma a nga no masitinoiv sien. “Sien va e ta sunuir, e ta oit
nia vara melemelen nge iou.”
41 E Iesu a nga tovie beitsak ma a nga soburo ngan mi riman. Ma a nga
pevien ne, “O sunuir, e ta melemelen!”
42 Ian ngas te mi mienarouk lepra a nga voto ine simi ka ma a nga
tsorubeit melemelen.
43 Ma e Iesu a nga ture vavasie meie ngan mi nama ngeisngeis malan
ne,
44 “Kian va e ta so pepengan ine mi kepineits si ka mene. Eiekesen, e ta
so rakot nge vasanga no simi prist, ma e ta ra terie mi tienebeir nia vara
tuktuk nge no i matan bu mei va e te melemelen, malan e Moses ta nga
vokokotie.”
45 Ma ine mi ka a nga veis, eiekesen a nga vakaek nge vavatei ngan misa
e Iesu ta nga tsana sien. Surie ine, e Iesu a kap ba nga oit nia rubukien
si ka taon i matan mi lobaram. Io, a te nga ko mon mo sibu korot beir.
Eiekesen mi kulou kovuni sibu enamon kokouk gi ngas nga ko nemei sien.

2

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Mataio 9:1-8; Luka 5:17-26)

1 I murien ba ra mene tate nga rovoriu, sien e Iesu tate buer nga
muerengei rakot i Kapernaum, mi kulou gi nga rongovan va e Iesu a te
buer nga beit ian en.
2 Mi bineit a nga palan beitsak ma a kap ba ka kientsep i aron mi vonuo
ma i matavanuo buer. Ma a nga vavatei ngan mi namanien e Raban segie.
3 Ba ka voveit gituo nga sorokie mi muru nge nemei ngan se Iesu.
4 Eiekesen gituo kap nga oit nia sor terie ine mi muru rakot se Iesu, surie
mi bineit. Io, gituo nga tseperie mi mat i pungan mi vonuo duis ivie e Iesu
ta nga tuir en. I murien gituo ta nga tseperie mi mat, gituo nga vunurie
mi tsur mi muru ta nga mutur i popon.
5 Sien e Iesu ta nga pare kegituo vodovodon tuktuk, a nga oeng simi
muru, “Natung, o te vodon rivie ke sar sinavei tsokor.”

6 Bu vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi nga mogos ian en. Ma gi
nga vukulik nge kia,
7 “Surie misa ine mi ka ta vakokoit malan ine? A oeng balapoik ngan
e Raban! Kap ka mei a oit nia vodon rivie bu sinavei tsokor, eiekesen e
Raban kesen mo a oit.”
8 Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran simi Morumoruan misa gi nga
vodonomie sibu arogie. Ma a nga oeng segie, “Surie misa nga ta suvuon
ine bu suada vienviendon?
9 Mi sana nama a molous nia vokokotie ine simi muru? ‘Ke sar sinavei
tsokor o te vodon rivie.’ o, ‘Tsik tamtuir nge poro ke tsur nge veis.’?
10 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon
mi kaber nia vodon rivie bu sinavei tsokor.” E Iesu a nga oeng simi muru,
11 “O oeng sevoi. Tsik tamtuir. Sorokie ke tsur nge rakot si ke enamon.”
12 Ine mi muru a nga tamtuir ian ngas te nge sorokie ken tsur ma a
nga veis rovotsour i matagie kokouk. Io, gi nga kudier beitsak ma gi nga
puongan e Raban nge pevien, “Gei kap ngas nga pare ka kepineits malan
ine!”

E Iesu a nga kukuo e Levi
(Mataio 9:9-13; Luka 5:27-32)

13 E Iesu a te buer nga veis rakot i gegen mi barateis i Galili. Mi bineit
leong gi nga nemei sien, ma a nga vakaek nge vavasengei segie.
14 Sien ta nga vor ve veisveis, a nga pare e Levi e natuon e Alpeo ta nga
mogos simi vona porpor takis. E Iesu a nga oeng sien, “Vemusurie iou.”
Ma e Levi a nga tamtuir nge vemusurie.
15 Sien e Iesu ta nga ngou si ken vonuo e Levi, palan bu ka porpor takis
ma bu ka tsokor gi nga ngou meie ma ken sar madar tovtov. Io, palan bu
suada mei malagie gi nga vemusurie.
16 Sien bu vavvasengei simi Vinuor ese bu meinmenigie bu Parisaio gi
ta nga pare e Iesu ta nga ngou meie bu ka tsokor ma bu ka porpor takis,
gi nga vereie ken sar madar tovtov, “Surie misa eie ta ngou nge un meie
bu ka porpor takis ma mi kulou tsokor?”
17 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga oeng segie, “Kap va egie gi ta
tino kalei gi pinat surie ka porpor oiv, eiekesen egie gi ta morouk. O kap
nga nemei surie gie mi kulou duis i matan e Raban, eiekesen o nga nemei
surie egie mi kulou tsokor.”

Bu Parisaio gi nga vereie e Iesu surie mi vorvor
(Mataio 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 Io, ken sar madar tovtov e Ioanes ma bu Parisaio gi nga ko vorvor. Bu
mei gi nga nemei nge vosuoreie e Iesu, “Surie misa bu madar tovtov se
Ioanes ma sibu Parisaio gi ko vorvor, eiekesen ke sar madar tovtov gi kap
ko vorvor?”
19 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, a oit va bu vasier simi nginou ni verei,
gi ta vorvor sien mi ka rei vour ta ngas mon meie gie? A kap, gi ta kap oit
nia vorvor sien va mi ka rei vour a ngas mon meie gie.
20 Eiekesen mi ra ta beit va ine mi ka rei vour, gi ta kir tsana segie, ma
ian simi ra gi ta nangba so vorvor.
21 “Kap ka mei a ko dekitie terie ka poko lavlav vour ta kap ngas suok,
si ka lavlav kebeir. Sien va ta tsana malan, mi poko lavlav vour ta suok
ma ta katsaep sorvekenan ine mi lavlav kebeir ma ta tsana mi kadeir ta
leong.
22 Ma kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut kebeir gi
ta tsana nge piripiri vinavinar. Sien va ta tsana malan, mi dangi vain vour

ta tsana bu utut kebeir va gi ta puor kapot, ma mi dangi vain meie bu utut
kebeir egie kokouk gie ta tsak. Eiekesen eie ta soe teir dangi vain vour i
aron bu utut vour gi ta tsana ngan mi piripiri vinavinar."

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Mataio 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga veis ka i
aron bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov gi nga do tsana bu kievkiev wit.
24 Ma bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, "Pare, surie misa gi ta tsana mi
sinavei ian ta kap vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes?"
25 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, nga kap ngas nga ase misa e Davit a
nga tsana sien eie ma bu palapalan gi ta nga vitor nge suvu pinat?
26 Sibu ra e Abiata ta nga kovan bu prist, e Davit a nga rubukien si ken
vonuo e Raban ma a nga nganie mi tsoik tamat ian mi Vinuor a kap sunuir
va ka mei mene gi ta nganie eiekesen bu prist mo. E Davit a nga tabarie
ngan buer bu palapalan."
27 Samo, e Iesu a nga oeng segie, "Mi Rangi Minaes e Raban a nga tsana
nian ken kalekalei mi ka, kap va mi ka nian mi Rangi Minaes.
28 Io, e Natuon mi Ka, eie buer man Nguts mi Rangi Minaes."

3

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk simi Rangi Minaes
(Mataio 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 Simi ra mene te buer, e Iesu a nga rubukien simi vona rengeir sibu
Iuda ma mi ka riem maet a nga mon ian en.
2 Bu Parisaio gi nga moun ngan nia telekiran va ta nga vatoa ine mi ka
riem maet simi Rangi Minaes, terengien va gi ta mang nga vepitsie.
3 E Iesu a nga oeng simi ka riem maet, "Tamtuir nge me tuir i matan mi
lobaram."
4 Samo e Iesu a nga vereie gie, "Mi sana a duis i matan mi vinuor nia
tsana simi Rangi Minaes? Nia tsana mi kienelei o, nia tsana mi tsienakor?
Nia vatoa mi tino o, nia kenvamate?" Eiekesen gi nga bong mo.
5 E Iesu a nga dedeng petseir veie gie, ma a nga aor putu beitsak surie
kegi aor papan, ma a nga oeng ian simi ka, "Kadosan mi rima." A nga
kadosan mi riman ma a te buer nga kalei ruruvei.
6 Samo bu Parisaio gi nga rovotsour ma gi nga vakaek nge roev meie mi
gargar se Erot nian e Iesu va vasa gi ta nga kenvamate venengan.

Mi bineit gi nga vemusurie e Iesu

7 E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis peuk i gege da ma ine mi
bineit leong kovuni i Galili gi nga vemusurie gie.
8 Sien gi ta nga rongovan bu kepineits kokouk e Iesu ta nga tsana, bu
mei palan gi nga nemei sien kovuni i Iudea, a, i Ierusalem, a, i Idumea ma
sibu enamon ka nikot i Ioridan ma veriris i Turos ma i Sidon.
9 Surie ine mi bineit, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi ta
nga rorois ngan ka galeu, simi vunan a nga lalaro tuir kitipan mi bineit va
gi ta masi nga vususungie.
10 Simi vunan e Iesu a te nga vatoa palan bu tamat mienarouk, bu tamat
mienarouk gi nga sikei rakot seie nia tobelie.
11 Sibu keipkepide ra kokouk bu tsaka moromoruo gi ta nga pare e Iesu,
gi nga ko kor mutur i matan ma gi nga koupkoup, "Evoi e Natuon e Raban!"

12 Eiekesen e Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga
pepengan va eie ese.

E Iesu a nga totoka bu aposol
(Mataio 10:1-4; Luka 6:12-16)

13 E Iesu a nga veis kien simi pout ma a nga kuk nemei ngan egie ese ta
nga lalaro gie, ma gi nga nemei sien.
14 Samo a nga totok telekiran mi sinangavur kes ma luo bu ka. Ma a nga
vuotongie gie va bu aposol. A nga oeng segie, “O vile nga va nga ta mon
meie iou. O ta ba tura nga nia ra vavatei.
15 Ma buer nga ta suvuon mi ngeisngeis nia kareir rivie bu tsaka
moromoruo.”
16 Ine arie mi sinangavur kes ma luo bu ka ta nga totok telekiran; e
Simon (ese e Iesu ta nga tutuo ngan mi as Petro),
17 e Iakobo ma e Ioanes ba natuon e Sebedi (seguor ine a nga tutuo
nge guor mi as Boaneges, man vuevue ine mi as va eguor ba natuon mi
tengteng),
18 e Andre, e Pilipo, e Bartolomeu, e Mataio, e Tomas, e Iakobo e natuon
e Alpeo, e Tadaios, e Simon mi Silot,
19 ma e Iudas Iskariot ese ta nga murien veie e Iesu.

Bu mei gi nga pevien va e Belsebul a nga tsegerie e Iesu
(Mataio 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

20 Samo e Iesu a nga rubukien simi vonuo ma mi bineit gi te buer nga oir
kouk. Surie ine, eie ma ken sar madar tovtov gi kap ba nga oit nia ngou.
21 Sien e kinan ma bu kasien ma bu vevinen gi ta nga rongovan ine, gi
nga nemei nia vangenge, simi vunan bu mei gi nga pevien, “Eie a te be.”
22 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ese mune gi ta nga kovuni i
Ierusalem gi nga pevien ne, “E Belsebul a tsegerie! A kareir vorotsoruo bu
tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien mi kovan bu tsaka moromoruo.”
23 Io, e Iesu a nga kukuo gie ma a nga vakokoit segie ngan bu nama
puppuo, “Vasa e Satan ta oit nia kareir rivie venengan e Satan?
24 Sien va ka mangmagoso nguts ta potakie eie kesen, ine mi mang-
magoso nguts ta kap oit nia tuir.
25 Sien va ka tietie ta potakie eie kesen, ine mi tietie ta kap oit nia tuir.
26 Ma sien va e Satan ta veveken meie eie kesen ma ta potakie eie kesen,
a kap oit va ta tuir, man votovoto a te beit.
27 A tuktuk, kap ka mei a oit nia rubukien si ken vonuo ka ka per nge
sor vingan ken sar kepineits. Eie ta ngas muna visie ine mi ka per. Samo,
ta ba oit nia pure bu kepineits si ken vonuo.
28 O oeng tuktuk senga. Bu sinavei tsokor ma bu oengoeng balapoik simi
kulou, e Raban ta vodon rivie,
29 eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban
ta kap oit nia vodon rivie. Eie a tsana mi sinavei tsokor kap man ka
votovoto.”
30 E Iesu a nga vakokoit ven ne simi vunan gi nga pevien, “Eie a suvuon
mi tsaka moromoruo.”

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Mataio 12:46-50; Luka 8:19-21)

31 Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga beit. Gi nga tuir i marar, ma
gi nga turan mi mei mene va ta nga ra kukuo.
32 Mi bineit gi nga mogos viriviririsie e Iesu ma gi nga oeng sien, “E kina
ma bu kasi gi mon i marar ma gi nesie no.”

33 A nga virei, “Ese e kinoung ma bu kasiung?”
34 Samo, a nga dengarie gie ese gi ta nga mogos viririsie ma a nga pevien,
“Ine arie egie e kinoung ma bu kasiung!
35 Eie ese ta vemusurie ken lalaron e Raban, arie eie e kasiung ma e
vevineung ma e kinoung.”

4

Man nama puppuo mi ka tsuotstsuor
(Mataio 13:1-9; Luka 8:4-8)

1 Io, e Iesu a te buer nga vavasengei i gegen mi barateis i Galili. Mi bineit
ian gi ta nga beit viririsie a nga palan beitsak. Io, e Iesu a nga ka simi galeu
nge mogos i popon. Mi galeu a nga mogos i rou ma mi bineit gi nga tuir i
koen.
2 A nga vavasengei segie ngan bu kepineits palan ngan bu nama puppuo.
Ma si ken vinasengei a nga pevien ne,
3 “Nga rorong! Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei.
4 Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pi ei mene gi nga kor simi baiveisveis. Ma
bu ma gi nga nemei nge nganie gie.
5 Bu pi ei mene gi nga kor i popon mi popopeliets ivie mi pier a kap nga
leong en. Ine bu pi ei gi nga tsutsuleik lalapus, simi vunan mi pier a nga
lili mo.
6 Eiekesen sien mi matanias ta nga par, bu ei tsuotstsuor gi nga bileits
nge bukuk, simi vunan a kap kavo uvigie.
7 Bu pei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso gi
nga to leong ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor. Io, gi kap ba nga oit nia
vua nge vuovuo.
8 Bu pei mene gi nga kor simi banga pier. Gi nga tsutsuleik rovotsour nge
to leong ma gi nga vua nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua nge vuovuo
a oit ba sinangavur tour, bu mene a oit bu sinangavur mi napaririem potsu
kes, ma bu mene a oit mi sinangavur kes koboit (100) rio misa gi ta nga
tsuorkie.”
9 Samo e Iesu a nga pevien, “Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas
rorong.”
10 Sien e Iesu ta nga mon kesen, mi sinangavur kes ma luo bu madar
tovtov ma bu mei mene gi nga nemei sien ma gi nga vosuoreie ngan mi
vunan ine ken nama puppuo.
11 E Iesu a nga oeng segie ven ne, “E Raban a te nga terie senga mi sinavei
nia telekiran bu kepineits mumuningei surie ken mangmagoso Nguts e
Raban. Eiekesen bu kepineits kokouk o vokokotie sibu nama puppuo segie
ian kap va kong kulou.
12 Terengien,

“ ‘Gi ta dedeng nge dedeng, eiekesen gi ta kap dedeng kilal
ma gi ta rorong nge rorong, eiekesen gi ta kap rong telekiran.
Sien va a kap malan ian, va gi mang vurisan bu arogie,
ma e Raban a mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor!’ ”

13 Samo e Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga kap katsep ine simi nama
puppuo? Sien va nga ta kap katsep, vasa nga ta oit nia katsep ven si ka
nama puppuo mene?
14 Mi ka tsuotstsuor a tsuorkie ken nama e Raban.

4:12 ISA 6:9,10

15 Bu pei gi ta kor simi baiveisveis arie egie ese gi ta rongomie mi nama
ma i murien ine, e Satan a nemei ma a me tsang rivie ine mi nama gi ta
nga tsuorkie i arogie.
16 Bu pei gi ta nga kor i popon mi popopeliets arie egie ese gi ta rongomie
mi nama ma ian ngas te, gi poro ngan mi nires.
17 Eiekesen, gi to lili mo, a, gi maet simi vunan a kap ka uvigie. Sien
va ka tsienakor o, kavo vinekikin va ta beit surie ine mi nama, gi ta kor
lalapus mo.
18 Bu pei gi ta kor i kotubuon bu suo tsotso arie egie ese gi tate nga
rongomie mi nama.
19 Eiekesen, man sar aor tsak ine mi tino, ma bu lalaron nia suvuram, ma
bu lalaron nia suvuon bu suasuada kepineits, gi rubukien, ma gi pipitsie
ine mi nama nge tsana va ta kap vua.
20 Bu pei gi ta kor i popon mi banga pier arie egie ese gi ta rongomie ine
mi nama nge suvuon si kegi tino. Ma gi vua nge vuovuo. Bu mene keskes
gi nga vua nge vuovuo a nga oit ba sinangavur tour, bu mene a nga oit bu
sinangavur mi napaririem potsu kes, ma bu mene a nga oit mi sinangavur
kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie."

Mi berber i popon man mogomogos
(Luka 8:16-18)

21 E Iesu a nga oeng segie, "Vasa, nga ko poro mi bember nge terie i
pakien mi utut o, mi tsur? A kap, nga ko terie i popon man mogomogos.
22 Mi sana kepineits ta mumuningei ta tsorubeit simi taparang ma mi
sana kepineits ta kokoiv ta tsorubeit vasvas.
23 Sien va ka mene a suvu taterieng nia rorong, ta rorong."
24 A nga pevien buer, "Vodon surie misa nga ta rongomie. E Raban ta
pua nga ngan mi puppuo nga ta puangan bu mei mene, eiekesen ta terie
te buer ta leong i popon vunie nga.
25 Segie ese gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer veleongtie
kegi sar sinavei. Ma segie ese gi ta kap suvu sinavei, misasien va kegi puk
sinavei ta lili mo, e Raban ta por tsana segie."

Man nama puppuo mi pi ei ta to

26 E Iesu a te buer nga pevien, "Ken sinavei e Raban nia vuor, a malan
ne. Mi ka a nga riv pi ei i popon mi pier.
27 Ma a nga muang sibu rokati nge pan sibu rosisiat ma mi pi ei a nga
papak nge to leong veisveis. Eiekesen ine mi ka a kap telekiran vasa a nga
to ven.
28 Mi pier kesen a tsana ine mi pei va ta to leong nge vua ven ne,
'vourvour mi aien, samo mi kievkiev, ma samo bu vuovuo die i aron'.
29 Sien va mi kievkiev va tate komois, ta lem tsana ngan mi sele, simi
vunan mi ra nia kakarie mi tau a te beit."

Man nama puppuo mi pi mastat
(Mataio 13:31,32,34; Luka 13:18,19)

30 E Iesu a te buer nga pevien, "Mi sana kepineits giet ta oit nia pua ngan
mi sinavien e Raban nia vuor va a malan, o, mi sana nama puppuo giet ta
oit nia vokokotie nia pua ngan?
31 Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi pi mastat. Ine mi pi mastat
a lili beitsak sibu pi ei kokouk gi ta tsuorkie simi pier.
32 Eiekesen, sien va gi ta tsuorkie, ta to ma ta leong rio bu tsientsuor
kokouk i tau. Ma buer bu ma gi ta oit nia tsana magi sar tou simi
minoruvien bu rakarakan leong."

33 Ngan bu nama puppuo palan malan ine, e Iesu a nga vasangan segie
ngan bu kepineits palan gi ta nga oit nia katsep sien.
34 E Iesu a nga ko vavasengei segie ngan mo bu nama puppuo. Eiekesen,
sien va ta nga mon kesen meie ken sar madar tovtov a nangba nga ko
palsie man vuevue bu nama puppuo.

E Iesu a nga vara tiko ngan mi mour leong
(Mataio 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 Sien tate nga reivreiv seserigo ian simi ra, a nga oeng si ken sar madar
tovtov, "Giet ta rakot simi bienangaev ka nikot."
36 Io, gi nga sorvekenan mi bineit ma gi nga tsuk ngan mi galeu e Iesu
tate nga ka sien. Bu galeu mene buer gi nga soer kokouk meie.
37 Samo mi lon a te nga tamtuir, ma bu naov gi nga vakaek nge kopo
vovoi simi galeu, ma a te nga vatvatta luluis.
38 E Iesu a nga kuraeng ngan mi kurakuraeng ma a nga muang i taven
mi galeu. Bu madar tovtov gi nga vapada nge oeng sien, "Vavvasengei, a
kap putu si ke vienviendon sien va giet ta luluis?"
39 Io, a nga tsik tamtuir nge oeng ngeisngeis simi mour ma bu peiv, "Bong
nge tiko!" Io, mi mour a nga kor girir ma a nga tiko rovoriu.
40 A nga oeng si ken sar madar tovtov, "Surie misa nga ta motou? Vasa,
nga kap ngas suvu vodovodon tuktuk?"
41 Gi nga motou beitsak ma gi nga vevirei nge gie keskes, "Ese ine?
Misasien buer mi mour ma bu peiv gi rorong sien!"

5

E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Gi nga soer kitipie mi barateis i Galili rakot simi korot leong i Gerasa.
2 Sien e Iesu tate nga tsour simi galeu, a nga suoeie mi ka ta nga rovotsour
kovuni sibu rie puppuon. Ine mi ka mi tsaka moromoruo a nga tsegerie.
3 Ma a nga ko mon i kotubuon bu monmon ma kap ka mene a ba nga
oit nia rakopie nge visie, misasien bu tsen.
4 Palan bu ra gi nga ko visie ba riman ma ba kamen, eiekesen a nga
ko motukie bu tsen ma bu baivinis aen siba kamen. Kap ka mene a nga
ngeisngeis oit nia tseiptseiprio.
5 Sibu rokati ma rosisiat, i kotubuon bu monmon ma i popon bu
kuitskuits ine mi ka a nga ko koup kuar nge tava eie kesen ngan bu poko
vunavout.
6 Sien ta nga pare e Iesu i pek lili ngas te, a nga soer rakot sien ma a nga
sege pukupukukaek i matan.
7 Ma ine mi ka a nga koup leong, "Iesu, Natuon e Raban ese ta tsiroup!
Ke sana baitutuir meie iou? O nongie no simi asan e Raban va e ta kap
votorosie iou!"
8 A nga koup ven ne, simi vunan e Iesu a te nga oeng sien, "Moromoruo
tsak! Rovotsour sorvekenan ine mi ka."
9 Samo e Iesu a nga vosuoreie, "Ese mi asa?"
A nga kuil nama, "Mi asoung e Gargarleong, simi vunan gei palan."
10 Ma a nga vor ve nono masitinoiv se Iesu va ta kap nga matokera gie
ian simi korot.
11 Mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits vatavatat.
12 Bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv se Iesu, "Tura gei rakot i
kotubugie bu bor va gei ta mang rubukien segie."

13 E Iesu a nga tor, ma bu tsaka moromoruo gi nga rovotsour ma gi
nga rubukien sibu bor. Mi varin bor, mi aesaes sien a nga vatvatta ba
sinangavur luo soloba (2,000), gi nga soer peuk simi malamala tsetseir nge
tsibour i rou, ma gi nga kong maet.
14 Bu ka gi ta nga naneie bu bor, gi nga vi nge ra vavatei ngan ine mi
kepineits i aron bu taon ma bu enamon i uot i Gerasa. Ma mi kulou gi nga
rakot nge ra pare mi sana kepineits ta nga tsorubeit.
15 Sien gi ta nga me beit se Iesu, gi nga pare ine mi ka bu tsaka
moromoruo gi ta be nga tsegerie ta nga mogos, ma a te nga lavlav nge
suvu banga vienviendon. Ma egie kokouk gi nga motou.
16 Egie ese gi ta nga me pare ine mi kepineits, gi nga potsukie simi kulou
mi sana kepineits ta nga tsorubeit ine simi ka bu tsaka moromoruo gi ta
be nga tsegerie ma buer misa ta nga tsorubeit sibu bor.
17 Surie ine, mi kulou gi nga vakaek nge nongie e Iesu nia sorvekenan
kegi enamon.
18 Sien e Iesu tate nga visi ka simi galeu, ine mi ka bu tsaka moromoruo
gi ta be nga tsegerie, a nga nongie e Iesu va ta nga nomeie.
19 E Iesu a kap nga tor ngan, eiekesen a nga oeng sien, “Muerengei rakot
sibu patsa nge vateie gie ngan mi sana kepineits mi Nguts tate nga tsana
sevoi ma vasa a nga toiv venenga no.”
20 Io, ine mi ka a nga veis rakot i Dekapolis ma a nga vakaek nge vavatei
ngan bu sana kepineits e Iesu ta nga tsana sien. Ma mi kulou kokouk gi
nga kudier tsak.

Mi tetsikevien mesei ma mi vevien morouk
(Mataio 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 E Iesu a te buer nga tsourarak nge galeu rakot simi bienengeiv ka
nikot simi barateis. Sien tate nga so mon i koen, mi bineit leong gi nga
beit viririsie.
22 Samo e Iairo mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda a nga beit en
ian. Sien ta nga pare e Iesu, a nga sege pukupukukaek i matan.
23 Ma a nga no masitinoiv ngeisngeis sien, “E natung vevien lili a te
vatvatta mesei. O nongie no va e ta nemei nge me soburo, terengien va ta
mang ketseketseng si man mienarouk ma ta to.”
24 Io, e Iesu a nga nomeie.
Mi bineit leong gi nga vemusurie ma gi nga bubutit viririsie.
25 Ma mi vevien a nga mon ian en buer ese ta nga suvuon mi mienarouk
nia kavakava mi dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luo.
26 A nga ko rongmetsikien mi vinavasor leong. Palan bu porpor oiv gi te
nga pilang nia vatoa si man mienarouk. Io, a te nga vaton ken sar lakep,
eiekesen man mienarouk a kap nga voto mo ma a si nga vor ve tsotsorubeit
leong.
27 Sien ta nga rongovan e Iesu, a nga veis nemei ka i murien e Iesu i
kotubuon mi bineit. Ma a nga tobelie ken lavlav e Iesu.
28 Simi vunan, a nga vodon ven ne, “Sien va o ta tobelie ken lavlav, ta
voto mong mienarouk.”
29 Ian ngas te, a kap nga kava te mi dar ma a nga rongmetsikien simi
kurikurien va a te nga ketseketseng si man mienarouk.
30 Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran va mi ngeisngeis a nga tsour
sorvekenan. E Iesu a nga tuir vuris ma a nga virei, “Ese a tobelie kong
lavlav?”
31 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama sien, “E pare mi bineit ine gi
ta viririsie no. Surie misa e ta virei va ese a tobelie no?”

32 Eiekesen e Iesu a ngas nga vor ve dendeng veriris nia pare ian mi
vevien ese ta nga tobelie.
33 Samo ine mi vevien ta nga tobelie a nga telekiran mi sana kepineits
ta nga tsorubeit sien. A nga nemei nge me sege pukupukukaek i kamen
ma a nga dedeir ngan mi mientou nge pengan se Iesu mi tuktuk.
34 E Iesu a nga oeng sien, “Natung, ke vodovodon tuktuk a te vatoa no si
ma mienarouk. Veis ngan mi molu. E te ketseketseng si ke sar vinavasor.”
35 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, bu mei gi nga kovuni si ken
vonuo e Iairo, mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda. Ma gi nga pevien,
“E natu vevien a te maet. Kian va e tate buer vobusie mi vavvasengei.”
36 E Iesu a nga vodon sasavoir ngan misa gi ta nga pengan ma a nga
oeng se Iairo, “Kian va e ta aor tsak, vodovodon tuktuk mo.”
37 E Iesu a kap nga tor ngan ka mei mene va ta nga vemusurie, eiekesen
mo e Petro, a, e Iakobo, ma e Ioanes e kasien e Iakobo.
38 Sien gi tate nga beit si ken vonuo ian mi muomuo simi vona rengeir,
a nga dengarie mi vegululo ma bu mei gi ta nga ta masitinoiv nge ta
koupkoup.
39 A nga rubukien ma a nga oeng segie, “Nia sa ine bu vegululo ma mi
tina? Mi tetsikevien a kap maet, eiekesen a muang mo.”
40 Eiekesen gi si nga vavangiets ngan.
I murien tate nga ture vorotsoruo gie kokouk, e Iesu a nga kerie e taman
ma e kinan ine mi tetsikevien ma ba madar tovtov ian gituo ta nga nomeie.
Ma gi te nga rubukien simi korot ivie ine mi tetsikevien ta nga mutur en.
41 E Iesu a nga popor i riman ine mi tetsikevien ma a nga oeng sien,
“Talita koum!” (man vuevue va, “Tetsikevien, o oeng sevoi, tamtuir!”.)
42 Ian ngas te, ine mi tetsikevien a nga tamtuir nge veisveis. A te nga
sinangavur kes ma luo ken sar avareit. Surie ine mi kepineits, gi nga
kudier beitsak.
43 E Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga pepengan sibu
mei mene, ma a nga oeng segie va gi ta nga tabarie ine mi tetsikevien.

6

Mi propet kap man ka minangarei
(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

1 E Iesu a nga veis sorvekenan en ne ma a nga rakot si ken enamon i
Nasaret ma ken sar madar tovtov gi nga nomeie.
2 Sien mi Rangi Minaes tate nga beit, a nga vakaek nge vavasengei simi
vona rengeir sibu Iuda ma palan bu mei gi ta nga rongomie gi nga kudier.
Gi nga vevirei nge gie, “Ivie ine mi ka a nga tserie en ine bu kepineits?
Mi sana banga vienviendon a te suvuon va ta tsana buer bu kepineits ni
vovokudier?
3 Giet si kia va eie mo mi ka tsangtsang vonuo ma e natuon e Maria, ma
bu kasien, e Iakobo, e Ioses, e Iudas ma e Simon. Bu vevinen gi mon ine
meie giet.” Ma gi nga mekitsan e Iesu.
4 E Iesu a nga oeng segie, “Mi propet a suvu minangarei sibu enamon
mene, eiekesen si ken enamon, ma sibu patsan, ma si ken vonuo, a kap.”
5 E Iesu a kap nga oit nia tsana ka kepineits ni vovokudier en ne, eiekesen
a nga teir riem i popon ba tamat mienarouk mo ma a nga vatoa gie.
6 Ma a nga nak nge gie sien gi ta kap nga vodovodon tuktuk.

E Iesu a nga turan bu madar tovtov
(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

Samo, e Iesu a nga veis rakot sibu enamon ververiris en ne ma a nga
vavasengei simi kulou.
7 A nga kukuo mi sinangavur kes ma luo ken sar madar tovtov, ma a
nga ture luoluo nge gie. Ma a nga teir ngeisngeis segie nia kareir rivie bu
tsaka moromoruo.
8 Ine, arie ken sar nama vavakatsep. “Kian va nga ta poro ka kepineits
nian mi vineis, eiekesen mi vaong mo. Kian va nga ta poro ka tsoik, lapa,
ma lakep meie nga.
9 Tseik poppop sibu kamenga, eiekesen kian va nga ta por vevveleis.
10 Sien va nga ta rubukien si ka vonuo, mon ian en oit va nga ta
sorvekenan ine mi enamon.
11 Ma sien va ka enamon ta kap resmata nga o, rorong senga, titikan mi
puit sibu kamenga nge sorvekena gie. Ine arie mi kepineits nia vasangan
segie va e Raban ta votorosie gie.”
12 Gi nga veis ma gi nga vavatei simi kulou va gi ta ngas nga vodon vuris.
13 Gi nga kareir rivie palan bu tsaka moromoruo, ma gi nga soe oel sibu
tamat mienarouk palan nge vatoa gie.

E Erot a nga kitipie mi ruan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv (Mataio 14:1-12; Luka 9:7-9)

14 E Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, a nga rongovan ine
bu kepineits surie e Iesu, simi vunan mi asan e Iesu a te nga rorongovei.
Bu mei gi nga pevien, “E Ioanes mi ka ni sinusuruiv a te buer to muerengei
simi miensei, ma arie mi vunan ine, a suvuon ine bu ngeisngeis nia tsana
bu kepineits ni vovokudier.”
15 Bu mei mene gi nga pevien, “Eie e Eliia.”
Ma bu mei mene ngas buer gi nga pevien, “Eie mi propet, malan mi
meinmenigie bu propet muomuo ngas te.”
16 Eiekesen, sien e Erot ta nga rongovan ine, a nga vor ve pepevien, “Eie
e Ioanes o ta nga kitip tsana mi kovan, a te to muerengei!”
17 E Erot a nga vakokoit ven ne, simi vunan eie ngas te a nga tuturei va gi
ta nga rakopie e Ioanes nge terie simi vona vinatoreis. A nga tsana malan
ine surie e Erodias ese ta be nga muna reie e Pilipo, e kasien. Eiekesen e
Erot a te buer nga reie ine mi vevien.
18 E Ioanes a nga ko munu oeng matan e Erot ven ne, “A kap duis sevoi
va e ta reie ken vevien e kasi.”
19 Surie ine, e Erodias a nga karto e Ioanes ma a nga lalaro kenvamate.
Eiekesen a kap nga oit nia keda,
20 simi vunan e Erot a nga motovan e Ioanes ma a nga ko tuir kitipan
va e Erodias ta masi nga kenvamate e Ioanes, surie a nga telekiran va e
Ioanes eie mi ka ese mi sinavien a nga tamat, ma a nga naneie vakalaie
e Ioanes. Sien e Erot ta nga rongomie e Ioanes, a nga mangmangarien bu
namanien, eiekesen a ngas nga ko lalaro rorong sien.
21 Simi rangi barabaramatan ken kienakav e Erot, e Erodias a nangba
nga suvuon mi kientsep nia keda e Ioanes. Ian simi ra e Erot a nga tsana
mi nginou leong nian ken sar kovakova ka i pakien ken vinuor ma bu
muomuo leong simi kulou ni minakiur ma bu muomuo i Galili.
22 Sien e natuon vevien e Erodias ta nga rubukien nge me sieng, a nga
varese e Erot ma ken sar vasier.
Mi kovakova ka leong a nga oeng simi tosuor, “Nongie ka sana kepineits
e ta lalaron seou ma o ta terie sevoi.”

23 Ma a nga kukubuits ngan mi vakavakariem, “Mi sana kepineits e
ta nongie iou, o ta terie sevoi, misasien va mi kapien buer si kong
mangmagoso nguts.”
24 Ine mi tosuor a nga veis rovotsour ma a nga ra vereie e kinan, “Mi
sana kepineits o ta virei ngan?”
E kinan a nga kuil nama, “Mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv.”
25 Ian ngas te, ine mi tosuor a nga lalapus rakot simi kovakova ka leong
meie ngan ken lalaron nge pevien, “O lalaron va e ta terie seou mi kovan
e Ioanes mi ka ni sinusuruiv i aron ka leisleis ine ngas te.”
26 Mi kovakova ka leong a nga aor tsak beitsak, eiekesen surie ken
vakavakariem ma ken sar vasier gi te nga rongomie ken vakavakariem, a
kap ba nga lalaro vuvurisei sien.
27 Io, ian ngas te, a nga turan mi ka simi minakiur ngan mi tinuturei
nia por nemei ngan mi kovan e Ioanes. Ine mi ka a nga rakot nge ra kitip
tsana mi kovan e Ioanes i aron mi vona vinatoreis.
28 Ma a nga por muerngan mi kovan i aron mi leisleis nge ra vetserie
ine simi tosuor, ma a nga sor rakot ngan se kinan.
29 Sien ken sar madar tovtov e Ioanes gi ta nga rongovan ine, gi nga
nemei nge me poro mi piripirien ma gi nga ra puonongie.

E Iesu a nga tabarie mi 5,000 mi kulou
(Mataio 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioanes 6:1-14)

30 Bu aposol gi nga muerengei ma gi nga me pengan se Iesu bu kepineits
kokouk gi ta nga tsana ma gi ta nga vasangan.
31 E Iesu ma ken sar aposol gi kap nga suvuon ka kientsep nia ngou,
simi vunan a nga palan bu mei gi nga mono nemei ma muerengei. Io,
e Iesu a nga oeng segie, “Nga nomeie iou ma giet ta rakot si ka korot ta
menemenen ma nga ta por minaes en.”
32 Io, gi nga ka simi galeu egie kesegie mo nge tsourarak rakot simi korot
ta nga menemenen.
33 Eiekesen sien gi ta nga tsuk, palan bu mei gi nga pare gie. Ma bu mei
gi nga soer kovuni sibu enamon kokouk nge muna so beit segie.
34 Sien e Iesu tate nga so tsaer nge pare mi bineit leong, a nga tovie gie,
simi vunan gi nga malan bu sipsip kap magi ka ka nennei. Io, a nga vakaek
nge vavasengei segie ngan bu kepineits palan.
35 Sien tate nga vor reivreiv, ken sar madar tovtov gi nga nemei sien, ma
gi nga pevien, “A te reivreiv ma ine mi korot a mon peken bu enamon.
36 Ture vavasie mi bineit va gi ta mang rakot sibu korot tsangtsang tau
ma sibu enamon, va gi ta mang ra vorie magi kavo nginonginou.”
37 Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Nga tabarie gie ngan kavo
nginonginou!”
Gi nga oeng sien, “E lalaron va gei ta voir nginonginou ngan ba
sinangavur luo koboit (200) bu lakep denari nge tabarie gie?”
38 A nga virei, “Nga suvuon a vovies bu tsoik? Nga ra dedeng.”
Sien gi ta nga muerengei, gi nga pevien, “Ba tsoik mi napaririem ma ba
ie luo meses gei vorotan.”
39 Samo, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos sibu gargar i
popon mi potpotbor.
40 Io, gi nga mogos sibu gargar. Bu gargar mene a nga oit mi sinangavur
kes koboit (100) mi aesaes kokouk segie ma bu gargar mene a nga oit bu
sinangavur mi napaririem (50).

6:37 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

41 E Iesu a nga poro ba tsoik napaririem ma ba ie meses luo, ma a nga
dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase gie. Ma a nga potpot terie bu
tsoik si ken sar madar tovtov nia tabarie mi bineit. A nga potakie ba ie
luo buer i kotubuon mi bineit kokouk.
42 Ma gi nga ngou ma gi nga ti.
43 Ma bu madar tovtov gi nga vovosuo bu leke mi sinangavur kes ma luo
ngan bu keipkepide tsoik ma ie.
44 Mi aesaes kokouk sibu ka gi ta nga ngou a nga oit bu sinangavur mi
napaririem soloba (5,000).

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Mataio 14:22-33; Ioanes 6:15-21)

45 Ian ngas te, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi tate nga
ka simi galeu nge muo rakot i Betsaida. Sien eie va ta be nga ture vavasie
mi bineit.
46 I murien tate nga ture vavasie gie, e Iesu a nga veis kien i gegen mi
pout nia ra no.
47 Sien tate nga reivreiv seserigo, mi galeu a te nga mon i kutum simi
barateis ma e Iesu kesen mo a te nga mon i koen.
48 A nga pare bu madar tovtov gi tate nga keilkeilgo tarave bu voes simi
vunan gi nga suoeie mi mour. Simi to vagoso ador tate nga ta, e Iesu a nga
veis i popon mi barateis rakot segie ma a te nga vatvatta veis rov rio gie.
49 Sien gi ta nga pare ta nga veis i popon mi barateis, gi si nga kia va eie
mi tonuo. Ma gi nga kudier koupkoup,
50 simi vunan egie kokouk gi nga pare ma gi nga motou beitsak.
Ian ngas te, e Iesu a nga oeng segie, “Bu aronga ta menemenen. Kian va
nga ta motou! Arie eou mo.”
51 Samo a nga rov ka simi galeu meie gie ma mi mour a nga voto. Ma gi
nga kudier beitsak,
52 simi vunan gi kap nga katsep si man vuevue ian mi kepineits ta nga
tsorubeit sibu tsoik, surie bu arogie a nga teng.
53 Sien gi tate nga tsourarak, gi nga so tsaer i Genesaret, ma gi nga koroir
vangvangasie mi galeu ian en.
54 Ian ngas te sien gi tate nga tsour simi galeu, mi kulou gi nga deng
kielala e Iesu.
55 Ma gi nga soer veriris ian simi enamon kokouk ma gi nga sorokie bu
tamat mienarouk i popon bu tsur rakot sibu sana korot gi ta nga rongovan
va e Iesu a nga mon en.
56 Ma sibu korot kokouk va ta nga rakot en, bu enamon, o, bu taon o, bu
korot tsangtsang tau, gi nga ko vogosongie bu tamat mienarouk sibu korot
nia verikuil nge kepineits. Ma gi nga ko no masitinoiv seie va ta nga tor
nge gie va gi ta nga tobelie mo mi tangatson man tsetstseik. Ma egie ese
gi ta nga tobelie, gi nga ketseketseng si magi sar mienarouk.

7

Mi kepineits ta melemelen ma mi kepineits ta kap melemelen
(Mataio 15:1-9)

1 Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta nga kovuni
i Ierusalem, gi nga oir kouk i babaren e Iesu.
2 Ma gi nga pare ken sar madar tovtov mene e Iesu gi kap nga vavano
bu rimagie ma gi nga ngou ngan bu rimagie bita.

3 (Bu Parisaio ma bu Iuda kokouk gi kap nga ko ngou oit va gi ta muna
vavano bu rimagie vemusurie bu sinavei sibu tubugie.
4 Sien va gi ta nga muerengei simi korot nia verikuil nge kepineits, gi ta
kap nga ngou oit va gi ta muna vara melemelen nge gie ngan mi da. Ma
gi nga vemusurie palan bu sinavei mene sibu tubugie, malan mi sinavei
nia govorie bu koi unun, bu utut ma bu sosopen.)

5 Io, bu Parisaio ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga vosuoreie e
Iesu, "Surie misa ke sar madar tovtov gi ta kap vemusurie bu sinavei sibu
tubugiet? Gi si ngou ngan bu riem bita."

6 E Iesu a nga kuil nama, "Ken nama e Isaia ta nga vokokotie surie nga,
a tuktuk va enga bu malamala ka duis. Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

" 'Ine mi kulou gi mangara iou ngan bu ngutsugie mo,
eiekesen bu arogie a pek sorvekena iou.
7 Kegi rengeir nemei seou a sasavoir mo,
simi vunan gi ko vasengei ngan bu vinuor mi kulou mo gi ta nga
vabatie.'

8 Nga ko tsupuk rivie bu vuna vinuor se Raban eiekesen nga ko vemusurie
bu sinavei simi kulou mo."
9 Ma e Iesu a nga oeng segie, "Nga ko sievei beitsak nia tsupuk rivie Ken
vuna vinuor e Raban terengien nga ta mang vemusurie bu sinavei sibu
tubunga!
10 E Moses a nga pevien, 'Nga ta mangaran bu tamanga ma bu kinanga',
ma 'Eie ese ta oeng vatsakatie e taman o, e kinan, gi ta ngas kenvamate.'
11 Eiekesen nga ko pevien va sien va ka mei ta oeng se taman o, se kinan,
'Mi kepineits o ta oit nia kulie ngado ngan, eie te mi Korban,' (Mi Korban
eie mi tienebeir rakot se Raban),
12 io, nga ko sunuir va mi ka ta kap tsana ka kepineits nia kulie e taman
o, e kinan.
13 Ma surie ine, nga ko beir rivie ken nama e Raban ngan bu sinavei sibu
tubunga ian nga tate vasangan sibu natunga. Ma nga ko tsana buer palan
bu kepineits malan ian."

14 Io, i murien e Iesu ta nga kukuo mi bineit nemei sien, a nga pevien,
"Nga rorong seou terengien va nga ta mang katsep kalei.
15 Kap ka kepineits ta mon i marar si ka mei a oit nia vara bita ngan sien
va ta rubukien i aron. Eiekesen, mi sana kepineits ta rovotsour kovuni i
aron, arie a vara bita ngan.
16 [Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.]"

17 I murien e Iesu tate nga sorvekenan mi bineit nge rubukien simi
vonuo, ken sar madar tovtov gi nga vosuoreie surie ngan ine mi nama
puppuo.
18 E Iesu a nga pevien, "Vasa, nga kap ngas katsep? Kap ka kepineits ta
rubukien i aron mi mei kuvu i marar, a oit nia vara bita ngan.
19 Simi vunan, a kap rubukien i aron, eiekesen a rubukien mo simi
kititan, ma samo a te buer rovotsour." (E Iesu ta nga vuotongie ine mi
nama nia vakatsepa va bu nginonginou kokouk a melemelen.)

20 E Iesu a nga pevien buer, "Mi sana kepineits ta rovotsour simi mei,
arie mi kepineits a vara bita ngan.

7:7 ISA 29:13 **7:10** EXO 20:12; DEU 5:16 **7:10** EXO 21:17; LEV 20:9

21 Bu tsaka kepineits gi ta kovuni die i aron mi ka. Arie egie bu tsaka
vienviendon, mi sinavei nia tetteririv, mi sinavei nia puer, mi sinavei nia
kenvamate mi mei, mi sinavei nia rei puer,
22 ma mi sinavei nia ngaguo, mi sinavei malangiets, mi sinavei ni pouts
bit, mi sinavei ni mala kopuen, mi sinavei ni ngunguts, mi sinavei ni
oengoeng tsak, mi sinavei ni kakaleong, ma mi sinavei ni mala be.
23 Ine bu tsaka kepineits gi kovuni die i aron mi ka ma gi vara bita ngan."

Ken vodovodon tuktuk mi vevine kibang (Mataio 15:21-28)

24 E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga veis beit vatavatat
simi enamon i Turos. Ma a nga so rubukien simi vonuo ma a kap nga
lalaron va ka mei ta nga telekiran ken bineit, eiekesen a kap nga oit nia
muningan ken bineit.
25 Io, mi vevien ese e natuon vevien mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie,
a nga nemei lalapus sien ta nga rongovan va e Iesu a te nga beit. Ma a nga
me sege pukupukukaek i kamen e Iesu.
26 Ine mi vevien eie mi Kibang, kap va mi Iuda, gi nga kava i Ponisia i
aron mi enamon leong i Siria. A nga no masitinoiv se Iesu va ta nga kareir
rivie mi tsaka moromoruo se natuon vevien.
27 E Iesu a nga oeng simi vevien, "Vourvour, gei ta be tabarie bu natu
madar vaotie kegi lalaron. Surie a kap duis va gei ta poro magi tsoik bu
natu madar nge tomeke terie sibu kopuen."
28 Mi vevien a nga kuil nama, "A tuktuk, mi Nguts, eiekesen bu kopuen
i pakien mi tsur ngongou buer gi ko nganie bu mememuru nginonginou
sibu natu madar."
29 Samo e Iesu a nga oeng ine simi vevien, "Surie ine ke nama, e tate
veis. Mi tsaka moromoruo a te sorvekenan e natu vevien."
30 Sien ine mi vevien ta nga muerengei beit si ken vonuo, a nga so
vorotan va e natuon ta nga mutur i popon mi tsur ma mi tsaka moromoruo
a te nga tsour sorvekenan.

E Iesu a nga vatoa mi ngong

31 Samo e Iesu a nga sorvekenan mi enamon vatvatta i Turos, ma a nga
veis rov riu ka i kotubuon mi enamon i Sidon, ma a nga peuk simi barateis
i Galili simi enamon leong i Dekapolis.
32 Ian en, bu mei gi nga kir nemei ngan seie mi ka ngong. Ma gi nga no
masitinoiv se Iesu va ta nga teir riem i popon ine mi ka.
33 I murien e Iesu tate nga kir kesevan ine mi ka rakot i gege sorvekenan
mi bineit, a nga tsure terie ba pitsipitsi riman siba tateringan ine mi ka.
Samo a nga kinouts simi pitsipitsiriman ma a nga tobelie mi karamen ine
mi ka.
34 E Iesu a nga dedeng kien simi rangit ma a nga maesaram nge pevien
ne simi ka, "Epata!" (man vuevue va, "E ta katsep!")
35 Ian ngas te, ba tateringan ine mi ka a nga katsep, ma mi karamen a
te nga ketseketseng ma a nga vakaek nge vakvakokoit kalei.
36 E Iesu a nga oeng ngeisngeis segie va gi ta kap nga pengan si ka
mei mene. Eiekesen, misasien ta nga vangenge gie, gi ngas nga vor ve
pepengan.
37 Mi kulou gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, "Eie a te tsang vititirie
bu kepineits kokouk. A tsana buer va mi pi ta rorong ma mi ngong ta
vakokoit."

8

E Iesu a nga tabarie mi 4,000 mi kulou
(Mataio 15:32-39)

1 Ian sibu ra, mi bineit leong mene gi te buer nga me beit kouk. Ma sien
gi ta kap nga suvuon te ka puk nginonginou, e Iesu a nga kukuo ken sar
madar tovtov ma a nga pevien,
2 "O tovie ine mi bineit. Gi te me mon meie iou en ne oit ba ra tour, ma
kap te magi kavo nginonginou.
3 Sien va o ta ture muer nge gie rakot si kegi sar enamon meie mi vientor,
ta so girigirir bu matagie i sar, simi vunan bu mei mene segie gi veis kovuni
te i pek."
4 Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, "Ivie giet ta oit nia por tsoik
en ine simi korot beir nia tabarie gie kokouk?"
5 E Iesu a nga virei, "A voveis bu tsoik nga suvuon?"
Gi nga kuil nama, "Mi napaririem potsu luo."
6 Io, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos i keim simi kaber.
Sien tate nga poro bu tsoik mi napaririem potsu luo nge vuot kalei se
Raban, a nga potakie gie ma a nga terie gie si ken sar madar tovtov va gi
ta nga tabarie ngan mi bineit. Io, gi nga tsana malan.
7 Gi nga suvuon ba natu ie meses buer. E Iesu a nga vuot kalei ngan buer
se Raban surie ine ba ie ma a nga oeng sibu madar tovtov nia potakie gie.
8 Mi kulou gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie bu
kepide nginonginou nge vovosuo ngan mi napaririem potsu luo bu leke
leong.
9 Mi aesaes kokouk ine simi bineit a nga oit malan ba sinangavur voveit
soloba (4,000). Ma e Iesu a nga ture vavasie gie,
10 ma ian ngas te, a nga rov ka simi galeu meie ken sar madar tovtov ma
gi nga rakot simi enamon leong i Dalmanuta.
11 Bu Parisaio gi nga nemei ma gi nga vakaek nge vetei nge nama meie
e Iesu. Gi nga vosuoreie nia konon va ta nga tsana ka totourlekier ni
vovokudier kovuni simi rangit.
12 E Iesu a nga maesaram ma a nga pevien, "Surie misa mi kuoluon ine
bu ra, gi ta virei surie ka totourlekier ni vovokudier? O oeng tuktuk senga,
kap ka totourlekier nga ta pare."
13 Samo a nga sorvekena gie ma a nga ka muerengei simi galeu ma a
nga tsourarak rakot simi bienengeiv ka nikot.

Mi iis sibu Parisaio ma se Erot
(Mataio 16:5-12)

14 Bu madar tovtov gi nga vodon punan nia por tsoik. Eiekesen gi nga
suvuon mi tsoik kes mo i aron mi galeu.
15 E Iesu a nga vanuo gie, "Nga nenei kalei. Nga ta ngas naneie nga simi
iis sibu Parisaio ma se Erot."
16 Gi nga vevuor surie ine mi nama i kotubugie nge pevien, "A vakokoit
ven ne simi vunan giet kap suvu tsoik."
17 E Iesu a nga telekiran mi sana gi ta nga vevuran ma a nga vereie gie,
"Surie misa nga ta vevuor va nga kap suvu tsoik? Nga kap ngas katsep?
Bu aronga a ngas bakiet?
18 'Nga suvu katsomat. Vasa, nga kap oit nia dedeng ngan? Nga
suvu taterieng. Vasa nga kap oit nia rorong ngan?' Ma vasa, nga kap
vodonomie?

19 Sien o ta nga potakie ba tsoik mi napaririem nian bu sinangavur mi
napaririem soloba (5,000) mi kulou, a voveis bu leke nga nga vovosuo ngan
bu kepide nginonginou?”
Gi nga kuil nama, “Mi sinangavur kes ma luo.”
20 Ma sien o ta nga potakie bu tsoik mi napaririem potsu luo nian
ba sinangavur voveit soloba (4,000) mi kulou, a voveis bu leke nga nga
vovosuo nge kapekapien?
Gi nga kuil nama, “Mi napaririem potsu luo.”
21 E Iesu a nga oeng segie, “Ma vasa, nga kap ngas katsep?”

E Iesu a nga vatoa mi ka kael i Betsaida

22 Gi nga beit i Betsaida, ma bu mei gi nga kerie mi kael ma gi nga no
masitinoiv se Iesu va ta nga soburo.
23 E Iesu a nga popor ka i riman mi kael ma a nga kir vorotsoruo i marar
simi enamon. I murien e Iesu tate nga kientsuo ba katsomatan nge teir
riem i popon, a nga vereie, “E pare ka kepineits?”
24 Mi kael a nga dedeng nge pevien, “O pare bu mei gi mat malan va bu
ei gi veisveis.”
25 E Iesu a buer nga teir riem i popon ba katsomatan ine mi ka, io, ine
mi ka a nga aan vangvangasie, ma samo ken baidendeng a te nga kalei ma
a nga deng vititirie te bu kepineits kokouk.
26 E Iesu a nga oeng sien, “Rakot duis si ke vonuo. Ma kian va e ta rakot
nge pengan sibu mene simi enamon.”

Ken nama vavakatsep e Petro surie mi Karisito
(Mataio 16:13-20; Luka 9:18-21)

27 E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis rakot sibu enamon viririsie
mi enamon leong i Kaesarea Pilippoi. Sien gi ta nga vor ve veisveis, a nga
vosuoreie gie, “Mi kulou gi pevien va eou ese?”
28 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va evoi e Ioanes mi ka ni
sinusuruiv; a, bu mei mene gi pevien va evoi e Eliia, ma bu mei mene ngas
buer gi pevien va evoi mi meinmenien bu propet.”
29 Ma a nga vereie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?”
E Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia.”
30 E Iesu a nga vangenge gie va gi ta kap nga pepengan si kavo mei mene
va eie ese.

Ken nama peteteir e Iesu surie ken miensei
(Mataio 16:21-28; Luka 9:22-27)

31 Samo e Iesu a nga vakaek nge vavasengei si ken sar madar tovtov va
e Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin palan. Ma bu muomuo simi kulou,
bu prist leong, ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta so sunuran
ma gi ta kenvamate. Ma i murien ba ra tour ta to muerengei.
32 E Iesu a nga vakatsepa vititirie ine mi nama. Ma e Petro a nga kir
terie i gege ma a nga vakaek nge patsarie.
33 Eiekesen sien e Iesu ta nga vuris nge pare ken sar madar tovtov, a nga
patsarie e Petro nge pevien, “Satan, tsupek vekena Iou! Bu vienviendon e
ta suvuon a kap kovuni se Raban, eiekesen a kovuni mo simi ka.”
34 Samo e Iesu a nga kuk nemei ngan seie mi bineit meie ken sar madar
tovtov nge pevien, “Sien va ka mei ta lalaro vemusurie iou, eie ta ngas
vamoie eie kesen ma ta ngas tsuok sorokie man koitskoits nge vemusurie
iou.

35 Simi vunan eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen
eie ese ta rivie ken tino surie Iou ma surie mi Banga Vinavatei, ta suvuon
mi tino.
36 Mi sana man kienelei, sien va ka mei a suvuon mi kaber kokouk
eiekesen eie ta rivie ken tino?
37 O, mi sana kepineits mi ka a oit nia verikuil meie ngan ken tino?
38 Mi kuoluon ine bu ra gi mon simi sinavei tetteririv ma simi sinavei
tsokor. Io, sien va ka mei a mengemengeir rivie Iou ma mi Namaniung, e
Natuon mi Ka ta so mengemengeir rivie buer, sien va ta nemei meie ngan
man matvinavaso e Taman meie ken sar angelo e Raban."

9

1 Ma e Iesu a nga oeng segie, "O oeng tuktuk senga, kavo mei senga gi
ta tuir en ne, gi ta kap so maet i muan va gi ta pare e Raban ta so vuor mi
mangmagoso enaenamon ngan mi ngeisngeis."

Mi kurikurien e Iesu a nga vuris simi baidendeng
(Mataio 17:1-13; Luka 9:28-36)

2 I murien bu ra mi napaririem potsu kes, e Iesu a nga kerie e Petro, a, e
Iakobo ma e Ioanes. Ma a nga kerie gituo kien i popon mi pout leong ivie
egie kesegie mo gi nga ra mon en. Ian en, e Iesu a nga tsorubeit kekineits
si kegituo baidendeng.
3 Man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits nge kutsukutsuleip. A nga
puneits beitsak rio mi busobuso naov.
4 Samo e Eliia ma e Moses guor nga beit i matagituo nge vakokoit meie
e Iesu.
5 E Petro a nga oeng se Iesu, "Vavvasengei, a kalei sien giet ta mon en ne.
Gatuo ta voturie kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene e Moses,
ma ken ka mene e Eliia."
6 E Petro a kap ba nga telekiran vasa va ta nga vakokoit ven, simi vunan
gituo te nga motou beitsak.
7 Samo mi balbal a nga tsorubeit nge kuva gie ma mi ien kovuni simi
balbal a nga pevien ne, "Ine arie e Natung ese o ta tovie beitsak. Nga
rorong sien!"
8 Puk kam lalapus, gituo ta nga dedeng veriris, eiekesen gituo kap nga
pare te ka mei mene, eiekesen e Iesu kesen mo te.
9 Sien gi tate nga vor peukpeuk kovuni simi pout, e Iesu a nga vengeng
vangvangasie gituo va gituo ta kap nga pepengan si ka mei mene misa
gituo ta nga pare oit va e Natuon mi Ka va ta ba to muerengei simi miensei.
10 Gituo nga vodon terie segituo kesegituo mo ine mi nama, ma gituo nga
vevuor tarave va misa man vuevue, "Mi tino mumuerengei simi miensei."
11 Ma gituo nga vosuoreie e Iesu, "Surie misa bu vavvasengei sibu vinuor
se Moses gi ta pevien va e Eliia ta ngas muna beit?"
12 E Iesu a nga kuil nama, "A tuktuk, e Eliia ta ngas muna beit nge tsang
muerngan bu kepineits kokouk. Ma surie misa mi Pakpak Leong ta pengan
va e Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin palan ma gi ta mugumitsan?
13 Eiekesen, o oeng sengatuo, e Eliia a te nga beit. Ma gi nga tsana bu
suada kepineits kokouk gi ta nga lalaro tsana sien malan be mo gi tate nga
vataro surie simi Pakpak Leong."

E Iesu a nga vatoa mi madar mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 17:14-21; Luka 9:37-43)

14 Sien gi tate nga muerengei vorotan bu madar tovtov mene, gi nga pare
mi bineit leong viririsie gie, ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi
nga vevuor meie gie.
15 Sien mi bineit gi ta nga pare e Iesu, gi nga kudier tsak ma gi nga soer
rakot nia ra res suoeie.
16 A nga virei, “Misa nga vevuor meie gie surie?”
17 Mi ka i aron mi bineit a nga kuil nama, “Vavvasengei, o kir nemei
ngan e natung sevoi, ese mi tsaka moromoruo ta tsegerie ma a kap oit nia
vakokoit.
18 Sibu keipkepide ra kokouk sien va mi tsaka moromoruo ta tsegerie, ta
tomekan simi kaber, ma ta kat nge guruos mi ngutsuon nge vengvengio bu
rivon, ma a ko vadotso mi kurikurien. O te vosuoreie ke sar madar tovtov
va gi ta kareir rivie mi tsaka moromoruo, eiekesen gi kap oit.”
19 E Iesu a nga oeng segie, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka
vodovodon tuktuk. Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a
ba nga pare o ta nga sorokie kenga sar putu? Nga kir nemei ngan seou mi
madar.”
20 Io, gi nga kir nemei ngan. Ine mi tsaka moromoruo sien tate nga pare
e Iesu, ian ngas te, a nga vedederie ine mi madar. Ine mi madar a nga
tsibour mutur nge vuilvuil simi kaber, ma mi ngutsuon a te nga kat nge
guruos.
21 E Iesu a nga vosuoreie e taman mi madar, “Venenges te a nga malan
ne?”
A nga kuil nama, “Vakaek ngas te ta nga natu madar.
22 A nga ko tomekan i aron mi leing ma mi da nia kenvamate. Eiekesen
sien va e ta oit nia tsana ka kepineits, tovie gei nge kulie gei.”
23 E Iesu a nga pevien, “Surie misa e ta pevien va, ‘Sien va e ta oit?’ Bu
kepineits kokouk a oit seie ese ta vodovodon tuktuk.”
24 Ian ngas te, e taman ine mi madar a nga pevien, “O vodovodon tuktuk.
Kulie iou va kong vodovodon tuktuk ta mang leong!”
25 Sien e Iesu ta nga pare mi bineit gi ta nga veis lalapus nemei, e Iesu a
nga patsarie mi tsaka moromoruo, “Evoi mi tsaka moromoruo simi pi ma
mi ngong. O oeng ngeisngeis sevoi, rovotsour sorvekenan ma kian va e ta
ba buer tsegerie.”
26 Ine mi tsaka moromoruo a nga koup nge vadotso vangvangasie ine
mi madar ma a nga rovotsour. Ine mi madar a te nga mat malan va a nga
mesei ma palan bu mei gi nga pevien, “A te maet.”
27 Eiekesen e Iesu a nga popor i riman ma a nga tsuok voturie ma a nga
tuir.
28 I murien e Iesu tate nga rubukien simi vonuo, ken sar madar tovtov
gi nga virei menentan, “Surie misa gei ta kap oit nia kareir rivie ine mi
tsaka moromoruo?”
29 E Iesu a nga pevien segie, “Ine mi suada tsaka moromoruo nga oit nia
kareir rivie ngan mo mi nono.”
30 Gi nga sorvekenan ine mi enamon ma gi nga veis ka i aron i Galili. E
Iesu a kap nga lalaron va ka mei ta nga telekiran ivie gi nga mon en,
31 simi vunan a nga vavasengei si ken sar madar tovtov. Ma a nga pevien,
“E Natuon mi Ka, gi ta roev terie i riman mi kulou. Gi ta kenvamate ma i
murien ba ra tour ta to muerengei.”
32 Eiekesen gi kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie. Ma gi nga motou
nia vosuoreie surie ine mi namanien.

9:29 Mi pakapaka rorou mene gi tanga vataor ngan mi riem a pevien, ‘mi nono meie mi vorvor’.

Ese a tsiroup?
(Mataio 18:1-5; Luka 9:46-48)

33 Samo gi nga nemei i Kapernaum. Sien e Iesu tate nga mon i aron mi
vonuo, a nga vereie gie, “Misa nga vevuor surie i sar?”
34 Eiekesen gi kap nga kuil nama simi vunan gi nga vevuor surie va ese
a tsiroup.
35 E Iesu a nga mogos, ma a nga kukuo mi sinangavur kes ma luo bu
madar tovtov nge pevien, “Sien va ka mei ta lalaro muomuo, eie ta ngas
vevemuir, ma eie ta ngas petspets segie kokouk.”
36 A nga kerie mi natu madar nge voturie i kotubugie. Ma a nga govitan
nge pevien,
37 “Eie ese ta suguo ka mei segie ine bu natu madar simi asoung, a suguo
iou. Ma eie ese ta suguo iou, kap va a suguo iou mo, eiekesen a suguo buer
eie ese ta nga tura iou.”

Eie ese ta kap murien veie giet, eie segiet
(Luka 9:49,50)

38 E Ioanes a nga pevien, “Vavvasengei, gei nga pare mi ka a nga kareir
rivie bu tsaka moromoruo ngan mi asa. Ma gei nga vangenge simi vunan
eie kap va mi meinmenigiet.”
39 E Iesu a nga pevien, “Kian va nga ta vangenge, simi vunan eie ese ta
tsana bu kepineits ni vovokudier simi asoung, a kap ba buer oit nia oeng
vatsakatie iou.
40 Eie ese ta kap murien veie giet eie segiet.
41 O oeng tuktuk senga, eie ese ta terie ka koi da senga simi vunan enga
ken sar madar tovtov e Karisito, eie ta kap ba votsorovie ken voirvoir.”

Bu kepineits nia vokorongie nga simi tsienakor
(Mataio 18:6-9; Luka 17:1,2)

42 “Ma sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu mei lili gi ta
vodovodon tuktuk seou va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi
ta pala ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie i rou.
43 Sien va mi rima ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, tav rivie.
A kalei va e ta rubukien simi tino rovoriu ngan ka riem kes mo, sien a kap
kalei va e ta suvuon ba rima kokouk nge rubukien ngan simi leing leong
ian ta kap ko mesei.
44 [Ian en, ‘Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap ko mesei.’]
45 Ma sien va mi kame ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, tav
rivie. A kalei va e ta rubukien simi tino rovoriu ngan ka kaek kes mo, sien
a kap kalei va e ta suvuon ba kame kokouk ma gi ta tomeka no simi leing
leong ian ta kap ko mesei.
46 [Ian en, ‘Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap ko mesei.’]
47 Ma sien va mi katsomata ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor,
gaol rivie. A kalei beitsak va e ta rubukien si ken mangmagoso Nguts
e Raban ngan mo ka katsomat kes, sien a kap kalei va e ta suvuon ba
katsomata kokouk ma gi ta tomeka no meie simi leing leong ian ta kap ko
mesei.
48 Ian en,

“ ‘Bu kunkun gi kap ko maet,
ma mi leing a kap ko mesei.’

9:48 ISA 66:24

49 Mi kulou kokouk mi leing ta vara melemelen nge gie malan mi barateis
ta vara melemelen ngan mi nginonginou.
50 “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ta voto ken barabaratasie, vasa
nga ta ba buer oit nia vara barabaratasie venengan? Nga ta ngas suvuon
mi barateis si kenga tino, ma nga ta suvu banga mienagos i kotubunga.”

10

Mi vinekapot simi rei
(Mataio 19:1-12; Luka 16:18)

1 Samo e Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga veis rakot simi
enamon leong i Iudea ma a nga veis kitipie mi da i Ioridan. Mi bineit gi
nga nemei sien te buer, ma a nga vavasengei segie malan ta nga ko tsana.
2 Bu Parisaio mene gi nga nemei sien nia konon. Ma gi nga vosuoreie,
“Vasa, mi vinuor a tor va mi ka ta vekapot sorvekenan ken vevien?”
3 A nga kuil nama, “Mi sana vinuor e Moses a nga oeng ngeisngeis ngan
senga?”
4 Gi nga pevien, “E Moses a nga tor ngan ka ka va ta vataro ka pakapaka
rorou nia vavakatsep va keguor rei a te vekapot ma ta ture rivie.”
5 E Iesu a nga kuil nama, “Bu aronga a nga bakiet, arie mi vunan, e
Moses a nga vataor vunie nga ngan ine mi vinuor.
6 Eiekesen simi tsuoktsuok vakaek simi vinagoso, e Raban a nga tsana
mi ka ma mi vevien.
7 Arie mi vunan, mi ka ta ngas sorvekenan e taman meie e kinan ma ta
toun meie ken vevien.
8 Ma eguor guor ta tsorubeit mi kurikuri kes. A tuktuk, guor kap ba luo
eiekesen guor te kes.
9 Mi sana e Raban tate nga votsok kakuon, e Raban a kap sunuir va ka
mei ta potakie.”
10 Sien gi tate buer nga mon i aron mi vonuo, bu madar tovtov gi nga
vosuoreie e Iesu ngan ine.
11 A nga kuil nama, “Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken vevien ma a
te buer reie ka vevien mene, eie a te tsana mi sinavei nia rei puer varaveie
ken vevien vourvour.
12 Ma sien va ka vevien ta vekapot sorvekenan ken labeit ma a te buer
reie ka ka mene, eie a te tsana mi sinavei nia rei puer.”

E Iesu a nga vatamase bu natu Madar
(Mataio 19:13-15; Luka 18:15-17)

13 Mi kulou gi nga kir nemei ngan bu natu madar se Iesu va ta nga soburo
nia vatamase gie, eiekesen bu madar tovtov gi nga patsarie mi kulou.
14 Sien e Iesu ta nga pare ine, a nga petseir veie ken sar madar tovtov
ma a nga oeng segie, “Nga ta ngas sunuir va bu natu madar gi ta nemei
seou, ma kian va nga ta vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni
si ken mangmagoso Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan ne.
15 O oeng tuktuk senga, ese mei ta kap lalaron va e Raban ta vuortie
ken tino malan mi natu madar, eie ta kap oit nia so rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban.”
16 Ma a nga govitan bu natu madar ma a nga teir riem i popogie ma a
nga vatamase gie.

Mi ka suvuram
(Mataio 19:16-30; Luka 18:18-30)

10:6 GEN 1:27 **10:8** GEN 2:24

17 Sien e Iesu tate nga vakaek nge veis, mi ka a nga soer nemei sien ma
a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga virei, “Banga vavvasengei,
misa o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”
18 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa e ta vuotongie iou va eou mi banga
vavvasengei? Kap ka mei a kalei eiekesen e Raban kesen mo.
19 E telekiran bu vuna vinuor ian ta pevien, ‘Kian va e ta kenvamate ka
mei. Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei puer. Kian va e ta puer. Kian va
e ta vokokotie ka nama binit i matan mi vinuor. Ma kian va e ta bitie ka
mei. Mangaran e tama ma e kina.’ ”
20 Ine mi ka vour a nga pevien, “Vavvasengei, o nga vemusurie ine bu
vinuor kokouk vakaek te sien o ta ngas nga madar lili.”
21 E Iesu a nga dengarie nge tovie ma a nga pevien, “Mi kepineits kes e
kap ngas tsana. E ta ngas veis nge ra verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk
nge lakep nge terie sibu sinaortsak, ma e ta ba so suvuon mi banga mos
die i kur simi rangit. I muir, nemei nge vemusurie iou.”
22 Sien ine mi ka ta nga rongomie ine mi nama, a nga mesirik ma a nga
veis sorvekenan, simi vunan a nga suvuram beitsak.
23 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga oeng si ken sar madar tovtov,
“A ngeisngeis beitsak segie gi ta suvuram va gi ta rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban!”
24 Bu madar tovtov gi nga kudier tsak ine si ken nama. Eiekesen e
Iesu a te buer nga pevien, “Bu natung, a ngeisngeis nia rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban!
25 A ngeisngeis beitsak simi ka ta suvuram va ta rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban rio mi kamel va ta bilok ka i aron mi mat
simi pide re.”
26 Bu madar tovtov gi nga kudier tsak beitsak ma gi nga veveoeng segie
keskes, “Sien va ta malan, ma ese mo a ba oit nia suvuon mi vavato?”
27 E Iesu a nga pare gie nge pevien, “Ine a mavev simi kulou eiekesen se
Raban bu kepineits kokouk a oit va ta tsana.”
28 E Petro a nga pevien, “Pare, gei te nga sorvekenan kegei sar kepineits
kokouk nia vemusurie no!”
29 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga, eie ese ta sorvekenan
ken vonuo, bu kasien, bu vevinen, e kinan, e taman, bu natuon, o, ken
sar tau surie iou ma surie mi Banga Vinavatei, ta suvuon palan i aron ken
tino.
30 Eie ta suvuon mi sinangavur kes koboit (100) i popon bu kepineits
keskes tate nga sorvekenan (ken vonuo, bu kasien, bu vevinen, e kinan,
bu natuon ma ken sar tau meie buer bu vinevinekikin.) Ma eie ta so
suvuon mi tino rovoriu ian sibu ra va ta nemei.
31 Eiekesen palan bu mei gi ta muomuo ine, gi ta so vevemuir, ma palan
bu mei gi ta vevemuir ine, gi ta so muomuo.”

E Iesu a te buer nga peterie ken miensei
(Mataio 20:17-19; Luka 18:31-34)

32 E Iesu ma mi kulou gi te buer nga veis rakot i Ierusalem ma e Iesu a
nga veis muo. Ma bu madar tovtov gi nga kudier, ma egie gi ta nga vemuir
gi nga motou. Samo, a te buer nga kerie mi sinangavur kes ma luo ken
sar madar tovtov rakot i gege, ma a nga oeng segie ngan misa va ta nga so
tsorubeit seie.

10:19 EXO 20:12; DEU 5:16-20

33 A nga pevien, “Giet ta rakot i Ierusalem. Ma e Natuon mi Ka gi ta so
terie i riman bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Ma
gi ta so vuor terie simi miensei ma gi ta terie i napariman bu Kibang.
34 Gi ta vavangiets ngan nge kientsuo ma gi ta so beiltsie nge kenvamate.
Ma i murien ba ra tour ta to muerengei simi miensei.”

Ken lalaron e Iakobo ma Ioanes
(Mataio 20:20-28)

35 Samo e Iakobo ma e Ioanes, ba natuon tamat e Sebedi, guor nga nemei
sien, ma guor nga pevien, “Vavvasengei, gor lalaron va e ta tsana segor mi
sana kepineits va gor ta vosuoreie no ngan.”
36 A nga virei, “Mi sana kepineits ngado lalaron va o ta tsana kengado?”
37 Guor nga kuil nama, “E ta ngas tor va ka mei kes segor ta mogos si ke
riem suv ma ka mei mene si ke riem kieir i aron ke banga mangmagoso
Nguts, terengien gor ta mang so vuor meie no sien va e ta so tsorubeit mi
kovakova ka leong.”
38 E Iesu a nga pevien, “Ngado kap telekiran mi sana ngado vovosurei
ngan. A oit va ngado ta un simi koi da o ta un sien? Ma ngado oit nia
suvuon mi sinusuruiv malan mi sinusuruiv o ta suvuon?”
39 Guor nga kuil nama, “Gor oit!”
E Iesu a nga oeng seguor, “Ngado ta so un simi koi da o ta un sien, ma
ngado ta so suvuon mi sinusuruiv malan mi sinusuruiv o ta suvuon.
40 Eiekesen, o kap suvuon mi duis nia vile ese va ta mogos si kong riem
suv, o, si kong riem kieir. Ine ba mogomogos segie mo ese e Raban tate
nga tsang rosie gie ngan.”
41 Sien mi sinangavur kes bu madar tovtov gi ta nga rongomie ine, gi
nga aor putu veie e Iakobo ma e Ioanes.
42 E Iesu a nga kuk kakaku gie nge pevien, “Nga telekiran va egie ese gi
ta vuotongie va bu muomuo ni vuor sibu Kibang, gi suvu ngeisngeis nia
vuortie mi kulou gi ta mon si kegi nennei. Ma magi sar muomuo gi ko
ngeisngeis va mi kulou gi ta vemusurie kegi sar vinuor.
43 Kenga mienagos ta kap malan ine. Eie ese ta lalaron va ta leongleong
i kotubunga, eie ta ngas muna tsorubeit kenga petspets.
44 Ma eie ese ta lalaron va ta muomuo eie ta ngas tsorubeit va eie kenga
petspets.
45 Surie e Natuon mi Ka buer a kap nga nemei va gi ta tsatsang petspets
sien, eiekesen a nga nemei nia tsatsang petspets segie mi kulou ma nia
terie ken tino nia voir tsana palan mi kulou.”

E Batimeus mi kael
(Mataio 20:29-34; Luka 18:35-43)

46 Samo gi nga beit i Ieriko. Ma sien e Iesu ma ken sar madar tovtov
kokouk meie mi bineit leong, gi tate nga sorvekenan i Ieriko, mi kael mi
asan e Batimeus (eie e natuon e Timeus), a nga mogos i gege sar nge vor
ve nono kepineits.
47 Sien tate nga rongomie va e Iesu kovuni i Nasaret a nga veis rov riu,
a nga vakaek nge koupkoup, “Iesu, Natuon e Davit. Tovie iou!”
48 Palan gi nga patsarie nge oeng sien va ta nga bong, eiekesen eie a ngas
nga koupkoup leong, “Natuon e Davit. Tovie iou!”
49 E Iesu a nga so tuir ma a nga pevien, “Nga kuk nemei ngan.” Io, gi
nga kukuo mi kael nge oeng sien, “E ta res! Tamtuir! E Iesu a kukuo no.”
50 A nga tsion terie man kuirkuir i gege ma a nga rov tamtuir nge nemei
se Iesu.
51 E Iesu a nga vereie, “Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?”

Mi kael a nga pevien, “Vavvasengei, o lalaron va o ta dedeng.”
52 E Iesu a nga pevien, “Veis! Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no.” Ian
ngas te, ba katsomatan guor nga katsep ma a nga vemusurie e Iesu i sar.

11

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong
(Mataio 21:1-11; Luka 19:28-40; Ioanes 12:12-19)

1 Sien gi tate nga beit i Betpage ma i Betani simi pout i Oliv vatvatta i
Ierusalem, e Iesu a nga turan ken ba madar tovtov luo.
2 Ma a nga oeng seguor, “Ngado rakot simi enamon i muangado, ma sien
va ngado ta so beit en, ngado ta so pare mi natu dongki gi pala, ivie ka
mei a kap ngas nga kesie. Ngado ta so ruobatie nge kir nemei ngan.
3 Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, ‘Surie misa ngado ta ruobatie ine
mi dongki?’ Ngado ta oeng sien, ‘Mi Nguts a pinat surie, ma samo ta ba
ture muerngan.’ ”
4 Io, guor nga veis ma guor nga so pare mi natu dongki i marar simi
rosar gi ta nga pala simi rumrubukien. Sien guor tate nga ruobatie,
5 ba mei gituo ta nga tuir ian en gituo nga vereie guor, “Misa ngado
tsana? Surie misa ngado ta ruobatie ian mi natu dongki?”
6 Guor nga kuil nama malan e Iesu tate nga vokokotie seguor, ma gituo
nga tsupuk rivie guor.
7 Guor nga kir nemei ngan mi natu dongki se Iesu. Sien guor ta nga terie
maguor sar tsetstseik i popon mi dongki, e Iesu a nga mogos i popon.
8 Palan bu mei gi nga peperan magi sar tsetstseik i sar, ma bu mei mene
gi nga peperan bu pakapaka bebei ian gi ta nga tara i uot.
9 Egie ese gi ta nga muo ma egie ese gi ta nga vemuir, gi nga koupkoup.

“Osana!”
“E Raban ta vatamase eie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts!”
10 “E Raban ta vatamase ken mangmagoso nguts e Davit e tamagiet ian va
ta nemei!”
“Osana die i kur beitsak!”

11 E Iesu a nga rubukien i Ierusalem ma a nga rakot simi Vona rengeir
leong. A nga dedeng veriris sibu kepineits kokouk. Ma sien a te nga
reivreiv, e Iesu a nga veis rakot i Betani meie mi sinangavur kes ma luo
bu madar tovtov.

E Iesu a nga nasaran mi ei mi fik
(Mataio 21:18,19)

12 Simi ra vemusurie, sien gi tate nga sorvekenan i Betani, e Iesu a nga
vitor.
13 I pek lili, a nga pare mi ei fik a nga vous nge pakpak, e Iesu a nga
rakot sien va ta nga ra pare va a nga vua, o, kap. Sien ta nga me beit simi
fik, a kap nga vorotan ka vuovuo, eiekesen bu pakpak mo, simi vunan kap
va man vura bu fik nia vua.
14 Samo a nga oeng simi ei, “Kap ka mei ta ba buer nganie ka vuovuo
sevoi.” Ma ken sar madar tovtov gi nga rongomie misa ta nga pengan.

11:9 Osana - mi namani Iburu ma man vuevue va “Vatoa ine!”. Mi kulou gi ko koup ngan ine mi kato nama nia puongan e Raban. **11:9** PSA 118:25; PSA 118:26

E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioanes 2:13-22)

15 Sien gi tate nga beit i Ierusalem, e Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong, ma a nga vakaek nge kareir vorotsoruo gie ese gi ta nga vevoir ma egie ese gi ta nga terie kegi sar kepineits nia vovoir ian en. Samo a nga vuir matan ngan i keim kegi sar tsur vovvoturu bu mei gi ta nga ververieis nge lakep, ma kegi sar tsur vovvoturu bu mei gi ta nga verikuil nge lakep ngan bu buen.
16 Ma a kap nga sunurie ka mene va ta nga sor kepineits nia vovoir ka i aron mi mararan mi Vona rengeir leong.
17 Ma sien e Iesu ta nga vavasengei segie, a nga pevien, "Mi Pakpak Leong a pevien,

" 'Kong vonuo gi ta vuotongie va mi vonuo nia rengeir
sibu mei kokouk simi mangmagoso enaenamon.'
Eiekesen enga nga te tsana va 'magi rie kokkoiv bu ka puerpuer.'"

18 Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga rongomie ine ma gi nga vakaek nge nesie ka rosar nia kenvamate e Iesu. Eiekesen gi nga motovan e Iesu, simi vunan bu mei kokouk gi nga kudier ngan ken sar nama.
19 Sien tate nga reivreiv seserigo, gi nga veis sorvekenan i Ierusalem.

Mi fik a nga bukuk
(Mataio 21:20-22)

20 Sivovo, sien gi ta nga vor veisveis, gi nga pare ian mi fik tate nga bukuk vakaek sibu pakpak peuk sibu buon.
21 E Petro a nga vodonomie misa e Iesu ta nga pengan ma a nga oeng se Iesu, "Vavvasengei, pare! Ine mi ei fik e ta subiran, a te bukuk!"
22 E Iesu a nga kuil nama, "Nga ta vodovodon tuktuk se Raban.
23 O oeng tuktuk senga. Sien va ka mei ta oeng ine simi pout, 'Tamtuir nge ra tsibour i rou,' ma a kap basbaslieng mi aron eiekesen ta vodovodon tuktuk va misa ta vokokotie ta tsorubeit malan, e Raban ta tsang vaotie ine.
24 Surie ine, o oeng senga, misa nga ta nongie si kenga sar nono, nga ta vodovodon tuktuk va nga te suvuon, ma e Raban ta terie senga.
25 Sien va nga ta tuir nge no, vodon rivie bu sinavei tsokor gi ta tsana senga, terengien, e Tamanga die i kur simi rangit ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.
26 [Eiekesen sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, e Tamanga die i kur simi rangit buer ta kap vodon rivie kenga sar sinavei tsokor."]

Bu muomuo gi nga virei surie ken duis e Iesu
(Mataio 21:23-27; Luka 20:1-8)

27 Gi te buer nga beit i Ierusalem, ma sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i mararan mi Vona rengeir leong, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou gi nga nemei sien.
28 Ma gi nga virei, "Ngan ke sana duis, e tsana ine bu kepineits? Ma ese a terie sevoi mi duis nia tsana ine?"
29 E Iesu a nga kuil nama, "O ta vereie nga ngan mi virevirei kes ma nga ta pengan seou, va o ta mang pengan senga ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.

11:17 ISA 56:7 **11:17** JER 7:11

30 Ken sinusuruiv e Ioanes, a nga kovuni se Raban, o, a nga kovuni simi
kulou? Nga pengan seou!”
31 Gi nga vevuran i kotubugie kesegie ma gi nga pevien, “Sien va giet ta
pevien, ‘A kovuni se Raban,’ e Iesu ta virei, ‘Ma surie misa nga ta kap nga
vodovodon tuktuk sien?’
32 Eiekesen sien va giet ta pevien, ‘A kovuni simi kulou,’ mi kulou gi
ta matakorot nge giet.” (gi nga motovan mi kulou simi vunan mi kulou
kokouk gi nga vodovodon tuktuk va e Ioanes eie mi propet tuktuk.)
33 Io, gi nga kuil nama se Iesu, “Gei kap telekiran.”
E Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap pengan senga mi sana duis o
tsana ngan ine bu kepineits.”

12

Mi nama puppuo surie mi kulou nennei tau
(Mataio 21:33-46; Luka 20:9-19)

1 E Iesu a nga vakaek nge vokokotie bu nama puppuo segie, “Mi ka a
nga tsuorkie mi tau vain, ma a nga oir viririsie. Samo a nga tsuopuo mi
mat nia pop poltsan bu kievkiev vain. Ma i muir, a nga tsana mi vonuo
nennei tau. I muir sien, a nga oeng terie simi kulou tsuotstsuor meie ngan
mi kinubuits va bu kievkiev vain mene, magi voirvoir te. Ma a nga veis
rakot simi enamon i pek.
2 Io, simi ra mi tau tate nga komois te, a nga turan ken petspets rakot
simi kulou tsuotstsuor nia ra poro ken potpot eie sibu kievkiev vain.
3 Eiekesen gi nga rakopie ine mi petspets nge tsatsakie. Ma gi nga ture
muerngan riem kapasen.
4 Samo a nga turan ken petspets mene te buer. Ma gi nga nis porie mi
kovan ma gi nga tsang vatsakatie nge mamangarie.
5 A te buer nga turan mi mei mene ma ian mi mei gi nga kenvamate.
Ma a nga turan te buer palan ken sar petspets mene, bu mei mene gi nga
tsatsakie gie, ma bu mei mene gi nga kenvamate gie.
6 “A te nga suvuon mo ken mei kes nia turan. Eie e natuon tamat mi
aten. I muir rovrovoriu sien kap te ka mei nia turan, a nga turan e natuon
rakot ian simi kulou tsuotstsuor. Eie a nga vodon nge kia, ‘Gi ta mang so
mangaran e natung.’
7 “Eiekesen mi kulou tsuotstsuor, gi nga roev i kotubugie ine, ‘Arie eie
ta so suvuon bu sinsuv se taman. Nga Iapus, giet ta kenvamate. Ma bu
kepineits ian va ta so suvuon, segiet mang.’
8 Io, gi nga rakopie nge kenvamate ma gi nga tomekan die i muirmuir
simi tau.
9 “Mi sana nieng, e taman mi tau ta tsana? Ta nemei nge voguersan ine
mi kulou tsuotstsuor ma ta terie mi tau simi kulou tsuotstsuor mene.
10 Vasa, nga kap nga ase ine mi vinavataor simi Pakpak Leong ian ta
pevien,

“ ‘Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos;
11 Mi Nguts a nga tsana ine,
ma a matmatot si kegiet baidendeng.’ ”

12 Bu muomuo sibu Iuda gi nga nesie ka rosar nia rakopie e Iesu, simi
vunan gi nga rong telekiran va e Iesu a nga vokokotie ine mi nama puppuo

12:11 PSA 118:22,23

surie gie. Eiekesen gi nga motovan mi bineit, ma gi nga veis sorvekenan e Iesu.

Mi takis rakot se Kaesar
(Mataio 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Io, gi nga turan bu Parisaio ma mi gargar se Erot rakot se Iesu nia ruom tsang nama sien.
14 Gi nga nemei sien ma gi nga pevien, “Vavvasengei, gei telekiran va evoi mi ka simi tuktuk. E kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene, eiekesen e ko vavasengei ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk. Vasa, a duis nia voir takis rakot se Kaesar, o, kap?
15 Vasa, giet ta ngas vovoir, o, giet ta kap vovoir?”
Eiekesen e Iesu a te nga telekiran kegi vinirei binit ma a nga virei, “Surie misa nga ta lalaro virei bitie iou? Nga terie seou ka silva lakep sibu Roma va o ta pare.”
16 Gi nga por terie mi silva lakep sien, ma e Iesu a nga vereie gie, “Mi patsapatsan ma mi asan ese a mon ine simi lakep?”
Gi nga kuil nama, “E Kaesar!”
17 Samo e Iesu a nga oeng segie, “Terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie rakot se Raban ian se Raban.”
Ma gi nga kudier beitsak sien.

Mi rei simi tino mumuerengei
(Mataio 22:23-33; Luka 20:27-40)

18 Samo bu Sadukaio ese gi ta pevien va kap ka tino mumuerengei, gi nga nemei se Iesu ngan mi virevirei.
19 Ma gi nga vereie, “Vavvasengei. E Moses a nga vavataor vunie giet ven ne, ‘Sien va ka ka ta maet sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas reie ine mi vevien ma ta suvu nout ken e kasien.’
20 Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon. Mi muariem a nga rei ma a nga maet sorvekenan ken vevien ma kap ka natuon.
21 E kasien a luongan a nga reie ine mi vevien, eiekesen eie buer a nga maet, ma kap ka natuon. A nga kokouk malan mo se kasien a tourngan.
22 Io, kap ka mei ine sibu baser kasien mi napaririem potsu luo a nga suvu madar. Vevemuir te, ine mi vevien a nga maet buer.
23 Simi tino mumuerengei, surie ine mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi ta nga reie ine mi vevien, ese te ken vevien segie?”
24 E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa nga ta tsana ine mi bienebeir? Vasa, nga kap katsep simi namanien mi Pakpak Leong, o, mi ngesengesien e Raban?
25 Simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei ma vavuo gie te buer, eiekesen gi ta tsorubeit malan bu angelo simi rangit.
26 Io, surie mi tino mumuerengei, vasa, nga kap nga ase mi vinavataor se Moses surie mi ei to ta nga ngang? Ian en, e Raban a nga oeng se Moses ‘Eou man Raban e Abaraam, man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.’
27 Eie kap va magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta tino. Enga nga te bebeir kalei te!”

Mi Vuna Vinuor ian ta tsiroup
(Mataio 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Mi vavvasengei sibu vinuor se Moses a nga nemei nge rongomie gie gi ta nga vevuor. A nga pare va e Iesu a nga terie segie bu banga nama

---

12:26 EXO 3:6

kuilkuil. Samo a nga vereie e Iesu, “Mi sana vinuor a tsiroup sibu vuna
vinuor kokouk?”
29 E Iesu a nga kuil nama, “Mi vinuor ian ta tsiroup segie kokouk, a
malan ne, ‘Rorong, Israel, mi Nguts magiet Raban, eie mi Nguts a kes mo.
30 Ma e ta ngas lalaron beitsak mi Nguts ma Raban ngan mi aro kokouk
ma mi morumorua kokouk ma mi vinavinadodo kokouk, ma mi ngisingisi
kokouk.’
31 Mi vuna vinuor a luongan a malan ne, ‘E ta ngas tovie e palapala
malan e ta tovie no kese.’ A kap kavo vinuor mene a tsiroup rio ine ba
vuna vinuor.”
32 Ine mi vavvasengei sibu vinuor a nga pevien, “Vavvasengei, ke banga
nama kuilkuil. A tuktuk e ta vakokoit malan ine. E Raban a kes mo, ma a
kap ka mei mene te buer.
33 Mi ka ta ngas lalaron beitsak e Raban ngan mi aron kokouk ma ken
teletelekirei kokouk ma ken ngeisngeis kokouk. Ma eie ta ngas tovie bu
palapalan malan ta tovie eie kesen. Ine ba vinuor a tsiroup rio kokouk bu
tintu ma bu tienebeir ni varam.”
34 E Iesu a nga pare va ine mi vavvasengei sibu vinuor a nga kuil
vakalaie ken nama, ma a nga oeng sien, “E kap mon i pek nia tsorubeit mi
meinmenigie mi kulou ese gi ta mon i pakien ken vinuor e Raban.” Ma i
murien ian, kap ka mei a ba nga vanvando vereie te buer.

Mi Messia, eie e natuon ese?
(Mataio 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 E Iesu a nga vavasengei i mararan mi Vona rengeir leong ma a nga
virei, “Surie misa bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta nga pevien
ngan mi Messia va eie e Natuon e Davit?
36 Mi Moromoruo Tamat a nga teir vienviendon se Davit va ta nga
vakokoit katsep ngan:

“ ‘E Raban a nga pevien si mong Nguts:
“Mogos si kong riem suv,
oit va o ta terie ma sar matakorot
i pakien ba naparikame.” ’

37 E Davit kesen a nga vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts’. Vasa ta me beit
ven va mi Messia eie e Natuon e Davit?”
Mi bineit leong gi nga rorong se Iesu ngan mi nires.
38 Sien e Iesu ta nga vavasengei, a nga pevien, “Nga ta nenei kalei nge nga
kesenga sibu vavvasengei sibu vinuor. Gi ko lalaro vakam nge veis tateie
magi sar tsetstseik kuar, ma gi ko lalaron va mi kulou gi ta ve mangara gie
sibu korot nia verikuil nge kepineits.
39 Ma gi ko lalaron kegi sar mogomogos bu muomuo si kegi sar vona
rengeir ma kegi sar mogomogos mi kulou asna sibu nginou.
40 Gi ko bit tsana kegi sar kepineits bu vevien naor gi tate mamaet labeit.
Ma gi ko vakam nge vuotongie kegi sar nono kuar. Mi sua kulou ine, gi ta
so suvuon mi vinatoreis leong.”

Ken tienebeir mi vevien sinaortsak
(Luka 21:1-4)

41 E Iesu a nga mogos matan veie mi korot teteir tienebeir simi Vona
rengeir leong, ma a nga pare gie gi ta nga terie kegi sar lakep i aron ine

12:30 DEU 6:4,5 **12:31** LEV 19:18 **12:36** PSA 110:1

mi korot teteir lakep. Palan mi kulou suvuram gi nga terie kegi sar lakep leong.
42 Eiekesen mi vevien sinaortsak tate nga mamaet labeit a nga nemei nge terie ba natunatu lakep luo mi putu sien a oit malan mi toea kes mo.
43 E Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov ma a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, ine mi vevien sinaortsak a terie mi tienebeir leong beitsak rio bu mei mene gi ta teteir.
44 Egie kokouk gi terie mo mi mememoruon kegi sar sinsuv, eiekesen ine mi vevien si ken mienagos ni sinaortsak, a teir vuruvan te ken sar sinsuv kokouk ian ta oit nia tino ngan.”

13

Man sar totourlekier mi votovoto
(Mataio 24:1,2; Luka 21:5,6)

1 Sien e Iesu tate nga sorvekenan mi Vona rengeir leong, mi meinmenien ken sar madar tovtov a nga pevien sien, “Pare, vavvasengei! Madar! Vasa ine bu banga vout ma bu banga vonuo!”
2 E Iesu a nga kuil nama, “E pare ine bu vonuo leong? Kap ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. Bu vout kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim.”
3 Sien e Iesu ta nga mogos simi pout i Oliv matan veie mi Vona rengeir leong, e Petro, e Iakobo, e Ioanes, ma e Andre gi nga virei menentan,
4 “Pengan segei, venenges ine bu kepineits ta ba tsorubeit? Ma bu sana totourlekier gi ta me vara tuktuk ngan?”
5 E Iesu a nga oeng segie, “Nga ta ngas nenei kalei va kap ka mei ta bitie nga.
6 Palan bu mei gi ta nemei ngan mi asoung nge pevien, ‘Arie eou mi Karisito ine.’ Ma gi ta bitie palan bu mei.
7 Sien va nga ta rongovan bu vinevineken vatavatat ma bu nama i sar surie bu vinevineken i pek, kian va nga ta kudier tsak. Bu suasuada kepineits malan ine ta ngas tsorubeit, eiekesen man votovoto ine mi kaber ta kap ngas beit.
8 Ka enamon mene ta tamtuir nge makiur meie ka enamon mene, ka mangmagoso nguts mene ta makiur meie ka mangmagoso nguts mene. Kavo enamon mene gi ta suvuon mi oen leong ma bu se. Ine bu kepineits ta malan man vakavakaek mi vinavasor simi vevien va ta por madar.
9 “Nga nenei kalei. Gi ta rakopie nga nge voturie nga i matan bu ka simi vinuor, ma gi ta tsatsakie nga i aron bu vona rengeir sibu Iuda. Surie mi asoung, gi ta voturie nga i matan bu gavana ma bu kovakova ka leong, terengien va nga ta mang vakokoit vakatsepa gie ngan mi Banga Vinavatei.
10 Eiekesen i muan man votovoto mi mangmagoso enaenamon va ta tsorubeit, gi ta ngas muna vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu vuna enamon kokouk.
11 Sien va gi ta rakopie nga nge kerie nga rakot simi vinuor, kian va nga ta vodovodon palan surie mi sana nama va nga ta so vokokotie simi keipkepide ra nia vuor nama. Nga ta so vokokotie mi sana kepineits mi Moromoruo Tamat ta terie senga ian simi keipkepide ra, simi vunan kap va enga nga ta so vakokoit, eiekesen mi Moromoruo Tamat.
12 “Ka ka ta so roev terie e kasien simi miensei, ma ta malan buer mo, si kaba baser taman. Bu madar gi ta so matakorot meie bu tamagie ma bu kinagie ma gi ta terie bu tamagie ma bu kinagie simi miensei.

13 Mi kulou gi ta so matakorot nge nga surie mi asoung, eiekesen eie ese
ta so tuir ngeisngeis oit simi ra vekvekitip, mi Nguts ta so vatoa.
14 “Nga ta ba pare ‘mi kepineits ta molubiets’ va ta tuir simi korot tamat
ivie ta kap oit va ta tuir en. (Mi mene ta ase ine mi nama, ta ngas katsep.)
Sien va ine mi kepineits ta beit, egie ese gi ta mon i Iudea, gi ta ngas vi ra
kien sibu pout.
15 Eie ese ta mon i pungan ken vonuo, kian va ta tsour nge rubukien nia
poro ken sar kepineits.
16 Ma buer eie ese ta mon i tau, kian va ta muerengei nia poro man
kuirkuir.
17 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei
vusus ian simi keipkepide ra!
18 Nga no va ine bu kepineits tsokor gi ta kap mang beit sibu rangi bat,
19 simi vunan ian simi ra mi tsienakor leong beitsak ta so beit, ian ta kap
nga tsorubeit vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi vinagoso oit nevere, ma
i murien ta kap kavo kepineits tsak malan te buer.
20 Sien va e Raban a kap nga por potiepotien ine bu ra, va kap ka mei a
to. Eiekesen surie ken kulou vivviel, a te por potiepotien ine bu ra.
21 Ian sibu ra, sien va ka mei ta pevien senga, ‘Pare, ine arie mi Messia
o, eie nikot!’ kian va nga ta vodovodon tuktuk sien,
22 simi vunan bu messia bitbit ma bu propet bitbit gi ta beit. Ma gi ta so
tsana bu suasuada totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier. Sien va ta
oit, gi ta bit tsana ken kulou vivviel e Raban.
23 Io, nga nenei kalei. Pare! O te muna pengan senga ine bu kepineits i
muan va gi ta ba so beit.”

24 “Ian sibu ra, vemusurie ine bu ra ni vinekikin tsokor,
“ ‘mi matanias ta so rar bungou,
ma mi vura ta kap so puits;
25 bu kaemkaem gi ta so kor kovuni simi rangit,
ma man sar ngeisngeis mi mariu gi ta so moruor.’

26 “Ma gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi balbal meie mi
ngeisngeis leong ma mi matvinavaso.
27 Ma e Raban ta turan ken sar angelo nia kir kakaku gie ken
kulou vivviel kuvu siba matamour voveit, kovuni simi tangatson mi
mangmagoso enaenamon, oit simi tangaots ka ie.
28 “Nga ta por vavakatsep simi sinavien mi ei fik. Sien va bu rakarakan
va gi tate beit mangmangeda ma vakaek nge bira, nga ta telekiran va man
vura mi parpar a te vatavatat.
29 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi ta vor ve tsotsorubeit, nga
ta telekiran va a te vatavatat ian mi ra.
30 O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap ngas voto rovoriu
tuir oit ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit.
31 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar nama ta kap so
voto.

Kap ka mei a telekiran ian mi ra ma mi keipkepide ra
(Mataio 24:36-44)

13:14 DAN 9:27; DAN 11:31; DAN 12:11 **13:25** ISA 13:10; ISA 34:4

32 “Kap ka mei a telekiran venenges ian mi ra ma mi keipkepide ra va
ta tsorubeit. Bu angelo simi rangit ma e Natuon buer gi kap telekiran,
eiekesen mi Tam kesen mo a telekiran.
33 Nga ta nenei kalei ma nga ta mat panpan! Simi vunan nga kap
telekiran venenges ine mi ra va ta beit.
34 Ine mi ra ta malan mi ka ta nga veis sorvekenan ken vonuo rakot simi
enamon i pek. Ma a nga teir tsientsang vovokes si ken sar petspets. Ma
a nga oeng simi petspets ta nga naneie mi matavanuo va ta nga nennei
kalei.
35 “Io, nga nenei kalei, simi vunan nga kap telekiran venenges e taman
ian mi vonuo va ta muerengei. Tavakier, sireivreiv, o, sikati potaram, o,
simi to ta kurkuku, o, sivovo mokuopkuop.
36 Sien va ta muerengei lalapus, ta masi me vorota no va e ta mon muang.
37 Misa o pengan senga, o pengan sibu mei kokouk. ‘Nga nenei kalei!’ ”

14

Mi vevien a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu
(Mataio 26:1-5; Luka 22:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 Ba ra a te nga luo karie mo, mi Nginu Pasova ma nian mi Tsoik kap
ka iis sien. Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga
vor ve nesienesie ka rosar nia raok menentan nge kenvamate e Iesu.
2 Eiekesen gi nga pevien, “Kian va giet ta tsana i kinorotuon mi nginou.
Mi kulou gi ta masi tsuok vakake ka tseng.”
3 Simi ra mene sien e Iesu ta nga mon i Betani, a nga mogos i bingan mi
tsur ngongou i aron ken vonuo e Simon ese ta nga suvuon mi mienarouk
lepra muomuo. Sien ta nga mon ian en, mi vevien a nga nemei ngan mi
utut vout ta nga vous ngan mi da sosong gi ta tsana ngan mi dangien mi
nat matan kesen. Man voirvoir ine mi da sosong a vaen beitsak. A nga
porie mi ngutsuon ine mi utut, ma a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu.
4 Bu mei mene segie gi ta nga mon, gi nga petseir nge oengoeng palan,
“Surie misa ta soe tuvuon ngan ine mi da sosong?
5 Ine mi da sosong, a oit va giet ta verikuil ngan ba sinangavur tour
koboit (300) bu lakep denari. Ma ian mi lakep giet oit nia terie sibu
sinaortsak.” Ma gi nga nasaran ine mi vevien.
6 E Iesu a nga pevien, “Nga tsupuk rivie. Surie misa nga ta nama palan
ngan ine mi vevien? Eie a tsana mi banga kepineits seou.
7 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra kokouk, ma nga ta oit nia
kulie gie sibu ra sien va nga ta lalaron. Eiekesen eou o ta kap mon meie
nga sibu ra kokouk.
8 Ine mi vevien a te tsana misa a oit va ta tsana. A soan mi da sosong i
kurikuriung nian kong mintur i aron mi monmon i muan kong miensei.
9 O oeng tuktuk senga, simi sana korot simi mangmagoso enaenamon gi
ta vavatei ngan en mi Banga Vinavatei, mi sana kepineits ine mi vevien ta
tsana gi ta vavatei ngan buer nia vodonomie ngan eie.”
10 Samo e Iudas Iskariot, mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu
madar tovtov, a nga rakot sibu prist leong nia roev terie e Iesu segie.
11 Gi nga res beitsak nia rongomie ine mi namanien ma gi nga kukubuits
nia teir lakep sien. Io, e Iudas a nga dedeng ngan ka kientsep nia roev terie
e Iesu segie.

14:5 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

Ken nginou vekvekitip mi Nguts
(Mataio 26:17-25; Luka 22:7-14,21-23; Ioanes 13:21-30)

12 Mi ra vourvour simi nginou nian mi Tsoik kap ka iis sien, a te nga
beit va gi ta keda sien ka natu sipsip va mi tienebeir ni varam simi Nginu
Pasova. Io, ken sar madar tovtov e Iesu gi nga vosuoreie, "Ivie e lalaron
va gei ta rakot nge rorois ngan en mi Nginu Pasova va e ta ra nganie?"
13 Io, a nga turan ken ba madar tovtov luo ma a nga oeng seguor, "Ngado
rubukien i Ierusalem, ma ngado ta so vesuei meie mi ka a sorokie ken utut
mi da sien. Ngado ta so vemusurie.
14 Ma ngado ta so oeng se taman mi vonuo ine mi ka ta rubukien en ven
ne, 'Mi vavvasengei a virei, "Iva ngan mi roruom ken bu vasier va o ta
nganie en mi Nginu Pasova meie kong sar madar tovtov?" '
15 Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu mogomogos ma mi
tsur ngongou a mon en. Ngado ta ra tsang rorrois ngan mi nginonginou
niagiet ian en."
16 Ba madar tovtov guor nga veis rubukien i Ierusalem nge vorotan bu
kepineits kokouk malan mo e Iesu tate nga vokokotie seguor. Io, guor nga
tsang rorrois ngan mi Nginu Pasova en.
17 Sien tate nga reivreiv seserigo, e Iesu meie ken sar madar tovtov mi
sinangavur kes ma luo gi nga beit.
18 Sien gi tate nga mogos viririsie mi tsur ngongou nge ngou, a nga
pevien, "O oeng tuktuk senga, ka mei senga ese ta ngou meie iou ta roev
terie iou simi matakorot."
19 Gi nga mesirik, ma egie keskes gi nga vereie e Iesu, "A tuktuk, kap va
eou, va gerek?"
20 E Iesu a nga kuil nama, "Mi mei senga mi sinangavur kes ma luo, ese
ta tsonga mi poko tsoik meie iou i aron mi koi ngongou, arie eie.
21 E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie malan mo mi Pakpak Leong ta
vakokoit. Eiekesen, mi tsienakor leong simi ka ese va ta roev terie iou simi
matakorot! Ta kalei sien va gi kap nga kava."
22 Sien gi tate nga vor ve ngongou, e Iesu a nga poro mi tsoik nge vuot
kalei se Raban ma a nga potakie nge terie si ken sar madar tovtov. Ma a
nga pevien, "Nga poro nge nganie, ine arie mi piripiriung."
23 Samo, a nga poro mi koi unun ma a nga vuot kalei ngan se Raban ma
a nga vetserie segie ma egie kokouk gi nga un sien.
24 A nga oeng segie, "Ine arie mi daroung nian mi kinubuits vour va ta
tamasoei nian bu mei palan.
25 O oeng tuktuk senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain
oit simi ra va o ta nangba so unumie mi dangi vain vour i aron ken
mangmagoso Nguts e Raban."
26 Sien gi tate nga keveir vaton mi paka rengeir, gi nga veis rovotsour
rakot simi pout i Oliv.

E Iesu a nga peterie e Petro va ta nga vamoie
(Mataio 26:31-35; Luka 22:31-34; Ioanes 13:36-38)

27 E Iesu a nga pevien segie, "Enga kokouk nga ta so murien veie iou
surie mi Pakpak Leong a pevien ne,

" 'O ta keda mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi ta vi vepitsitsei.'

14:27 ZEC 13:7

28 Eiekesen i murien va o ta to muerengei simi miensei, o ta muo senga
rakot i Galili.”
29 E Petro a nga oeng sien, “Misasien va egie kokouk gi ta murien veie
no, eou o ta kap.”
30 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng tuktuk sevoi. Ine sikati ngas te i muan
va mi to ta kurkuku vuluo, evoi kese ngas te, e ta so vamoie iou votour.”
31 Eiekesen e Petro a nga vakokoit ngeisngeis, “Misasien va o ta so mesei
meie no, o ta kap oit nia vamoie no.” Ma egie kokouk gi nga vakokoit
malan buer.

Getsemane
(Mataio 26:36-46; Luka 22:39-46)

32 Gi nga rakot simi korot gi ta nga vuotongie ngan i Getsemane, ma e
Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Nga mogos en ne. O ta ra no.”
33 A nga kerie e Petro, e Iakobo ma e Ioanes, ma a nga vakaek nge
rongmetsikien mi putu ma mi masitinoiv leong.
34 Ma a nga oeng segituo, “Mi aroung a te vous ngan mi aor tsak ma a
te vatvatta kenvamate iou. Ngatuo ta mon en ne nge nennei.”
35 A nga veis rakot lili sorvekena gituo. Ma a nga tsibour mutur simi
kaber. Ma a nga no va ine mi keipkepide ra ta mang nga evisie sien va a
oit.
36 A nga no, “Abba, Tama, bu kepineits kokouk a oit mo va e ta tsana.
Por tsana seou ine mi koi simi vinekikin. Eiekesen vemusurie ke lalaron
ma a kap va kong lalaron.”
37 Samo e Iesu a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma a nga
vorota gituo gituo ta nga muang. A nga oeng se Petro, “Simon Petro, e
muang? A kap oit va e ta pan meie iou si ka aua kes?
38 Ngatuo ta pan nge no, terengien ngatuo ta kap mang kor simi
konokonon. Mi moromoruo a sunuir, eiekesen mi pirpir a kap suvu
ngeisngeis.”
39 E Iesu a te buer nga veis sorvekena gituo nge ra no malan mo vourvour.
40 Sien ta nga muerengei, a te buer nga me vorota gituo gituo ta nga
muang, simi vunan bu katsomatagituo a nga putu. Gituo kap nga telekiran
misa va gituo ta nga pengan sien.
41 Sien ta nga muerengei votour ngan, a nga oeng segituo, “Ngatuo ngas
vor ve mumuang mo nge maes? A te oit! Mi keipkepide ra a te beit. E
Natuon mi Ka gi tate roev terie i riman bu ka tsokor.
42 Ngatuo tamtuir! Giet tate ra! Pare, eie te mi ka va ta roev terie iou i
rimagie bu ka tsokor!”

Gi nga rakopie e Iesu
(Mataio 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioanes 18:3-12)

43 Ian ngas te, sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, e Iudas mi
meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov a nga beit. Mi
kulou palan gi nga nomeie ma gi nga sorokie kegi sar kuor ma bu bam.
Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo
simi kulou gi nga tura gie.
44 Io, ine mi ka ni roev terie e Iesu a te nga rove mi totourkilal meie gie
ven ne, “Mi mei ese o ta so ngungurie, arie eie mi ka. Nga ta rakopie. Ma
nga ta rur kitipan si ken sar madar tovtov.”
45 E Iudas a nga lalapus rakot se Iesu ma a nga pevien, “Vavvasengei!”
Ma a nga ngungurie.
46 Mi kulou gi nga rakopie e Iesu nge visie.

47 Samo mi mene segie ese ta nga tuir vatavatat, a nga teie vorotsoruo
ken kuor ma a nga tseir rivie mi tateringan ken petspets mi kovan bu prist.
48 Samo a nga oeng simi kulou, “Vasa, nga kia va eou mi ka kenken? Arie
mi vunan nga te nemei ngan bu kuor ma bu bam nia me rakopie iou?
49 Sibu ra kokouk o nga mon meie nga nge vavasengei i mararan mi
Vona rengeir leong ma nga kap nga rakopie iou. Eiekesen ine bu kepineits
a tsorubeit nia vaotie bu nama simi Pakpak Leong.”
50 Samo ken sar madar tovtov kokouk gi nga sorvekenan nge vi.
51 Mi ka vour a nga vemusurie e Iesu ma a nga kukuov ngan mi lavlav
mo. Sien gi tate nga rakopie e Iesu,
52 ine mi ka vour a nga soer sorvekenan ken lavlav ma a nga vi beol.

E Iesu i matan mi Sanedrin
(Mataio 26:57-68; Luka 22:54,55,63-71; Ioanes 18:13,14,19-24)

53 Gi nga kerie e Iesu rakot simi kovan bu prist. Ma bu prist leong kokouk,
bu muomuo simi kulou ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga
beit kokouk.
54 E Petro a nga vemusurie e Iesu i pek lili oit a nga rubukien i mararan
ken vonuo mi kovan bu prist. Ian en, a nga mogos meie mi kulou nennei
ma a nga miriur simi leing.
55 Bu prist leong ma mi Sanedrin kokouk, gi nga nesie kavo nama
vinepipits nia vuortie e Iesu, terengien va gi ta mang nga oit nia
kenvamate, eiekesen gi kap nga vorotan kavo nama.
56 Palan bu mei gi nga vokokotie bu suasua nama binit veie. Eiekesen
kegi sar nama gi kap nga soer kokouk.
57 Samo, bu mei gi nga tamtuir ma gi nga vokokotie ine bu namani binit
surie eie,
58 “Gei nga rongomie a nga pevien malan ne, ‘O ta vatsarerie ine mi
Vona rengeir leong mi kulou gi ta nga tsana. Ma i murien ba ra tour, o ta
tsana mi mene ian mi ka ta kap oit nia tsana.’ ”
59 Eiekesen kegi sar nama gi kap ngas nga soer kokouk.
60 Samo mi kovan bu prist a nga tsik tamtuir i matagie ma a nga vereie
e Iesu, “Vasa, e ta kap kulie ka nama ine sibu nama mi kulou gi ta vepitsie
no ngan?”
61 Eiekesen e Iesu a nga tuir bong mo ma a kap nga kuil nama.
Mi kovan bu prist a te buer nga vereie e Iesu, “Arie evoi mi Messia e
Natuon e Raban ese giet ta ko puongan.”
62 E Iesu a nga pevien, “Arie eou mo, ma e ta ba pare va e Natuon mi
Ka ta mogos si ken riem suv e Raban a ngeisngeis beitsak ma ta nemei i
popon bu balbal simi mariu.”
63 Mi kovan bu prist a nga derikie man kuirkuir nge pevien, “Surie misa
giet ta pinat surie ka nama mene te buer nia vuortie?
64 Nga te rongomie ine mi namani oeng balapoik ngan e Raban. Vasa
kenga vienviendon?”
Egie kokouk gi nga vuor terie e Iesu simi miensei malan va a nga tsana
ka tsaka sinavei ian ta otien mi miensei.
65 Samo bu mei gi nga vakaek nge kientsuo ma gi nga rorotsie mi poko
lavlav i matan ma gi nga tutuo ngan bu rimagie ma gi nga pevien, “Pengan
ese a tutuo no!” Ma mi kulou nennei gi nga kerie nge tsatsakie.

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Mataio 26:69-75; Luka 22:56-62; Ioanes 18:15-18,25-27)

66 Sien e Petro ta nga mon i keim simi marara vuor nama, mi vevien
petspets simi kovan bu prist a nga ra nemei.
67 Sien ta nga pare e Petro ta nga mariur, ine mi vevien a nga deng
vangvangasie.
Ma a nga pevien, “Evoi buer e nga ko mon meie e Iesu kovuni i Nasaret.”
68 Eiekesen e Petro a nga vamoi. Ma a nga pevien, “O kap telekiran,
o, o kap katsep simi sana e ta vokokotie.” Ma a nga veis rakot simi
rumrubukien ian simi marara vuor nama. Samo mi to a nga kurkuku.
69 Sien ine mi vevien petspets ta nga pare eie ian en, a te buer nga oeng
segie ian gi ta nga tuir kouk, “Ine mi ka, eie mi meinmenigie.”
70 E Petro a te buer nga vamoi.
I muir lili, egie gi ta nga tuir kouk, gi nga pevien se Petro, “A tuktuk,
evoi mi meinmenigie, simi vunan evoi mi kangi Galili buer.”
71 Samo a nga vakaek nge vakavakariem ngan e Raban i matagie, “O kap
telekiran ian mi ka nga ta pepengan.”
72 Ian ngas te, mi to a nga kurkuku vuluongan. Samo, e Petro a nga
vodonomie mi nama e Iesu ta nga vokokotie sien ven ne, “I muan va mi
to ta kurkuku vuluo, e ta vamoie iou votour.” Ma a nga tsuok nge tina.

15

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Mataio 27:1,2,11-14; Luka 23:1-5; Ioanes 18:28-38)

1 Tsourvovo mokuopkuop, bu prist leong ma bu kovakova ka meie
bu vavvasengei sibu vinuor ma mi Sanedrin kokouk, gi nga beit simi
vienviendon kes. Ma gi nga visie e Iesu nge kir rakot ngan ma gi nga
terie i napariman e Pilato.
2 E Pilato a nga vosuoreie, “Arie evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
E Iesu a nga kuil nama, “A malan e tate vuotongie.”
3 Bu prist leong gi nga vepitsie ngan bu kepineits palan.
4 Samo e Pilato a te buer nga vosuoreie, “Vasa, e ta kap kulie ka nama?
Pare, a vovies bu kepineits palan gi ta vepitsie no ngan.”
5 Eiekesen e Iesu a kap nga kuil nama te, ma e Pilato a nga kudier ngan.
6 Sibu Nginu Pasova kokouk, mi gavana a nga ko ruom rivie ka ka
tsatsang vinatoreis vemusurie kegi lalaron mi kulou.
7 Mi ka mi asan e Barabas a nga mon simi vona vinatoreis meie egie ese
gi ta nga ko matakorot meie mi gavaman. Gi nga kenvamate bu mei sien
gi ta nga mon simi tseng leong.
8 Mi bineit gi nga beit nge vosuoreie e Pilato va ta nga ruom rivie ka ka
tsatsang vinatoreis malan ta nga ko munu tsana.
9 E Pilato a nga virei, “Nga lalaron va o ta ruom terie senga ine mi
kovakova ka leong sibu Iuda?”
10 A nga telekire vititirie va bu prist leong gi nga terie e Iesu i napariman
simi vunan gi nga ngungutsuo surie ken tsientsang.
11 Eiekesen bu prist leong gi nga tut ka i murien mi bineit va e Pilato ta
nga ruom rivie e Barabas rakot segie nia verikulie e Iesu.
12 E Pilato a nga vereie gie, “Misa o ta tsana sien ine mi ka nga ta
vuotongie va eie mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
13 Gi nga koupkoup, “Vetekiuo simi koitskoits!”
14 E Pilato a nga virei, “Surie misa? Mi sana tsienakor a nga tsana?”
Eiekesen gi nga koupkoup leong beitsak, “Vetekiuo simi koitskoits!”

15 E Pilato a nga lalaro varese mi bineit. Io, a nga ruom rivie e Barabas
terie segie. E Pilato a nga oeng va gi ta nga beilbeiltsie e Iesu. Ma a nga
terie e Iesu va gi ta nga vetekiuo simi koitskoits.

Bu ka ni minakiur gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Mataio 27:27-31; Ioanes 19:2,3)

16 Mi kulou ni minakiur gi nga kir rubukien ngan e Iesu si ken vonuo
mi gavana, gi ko vuotongie ngan va mi Praetorium, ma gi nga kuk kakuon
mi gargar simi kulou ni minakiur.
17 Gi nga vavatsekie ngan mi lavlav dav, ma gi nga ruonie man kovage
ngan bu suo tsotso nge vavatsekie simi kovan.
18 Ma gi nga vakaek nge koup rakot sien, “E ta tino kuar, mi kovakova
ka leong sibu Iuda!”
19 Gi nga nisnis ka i kovan ngan mi vaong nge kientsuo. Gi nga sege
pukupukukaek ma gi nga rangarie.
20 Ma sien gi tate nga vavangiets vaton, gi nga tsang rivie mi lavlav dav
sien ma gi nga vavatsekie ngan man sar tsetstseik kesen. Samo gi nga kir
varakoto nia ra vetekiuo simi koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Luka 23:26-43; Ioanes 19:17-27)

21 E Simon mi kangi Kurene, eie e taman e Aleksandro ma e Rupus. A
nga kovuni si ken enamon ma a nga veis rov rio gie nia rubukien simi
taon. Ma gi nga votsuoke nia sorokie mi koitskoits.
22 Gi nga kerie e Iesu rakot simi korot gi ta vuotongie ngan i Golgota
(man vuevue va, ‘Mi Korot simi Paptikov’)
23 Samo gi nga terie sien mi puk dangi vain gi nga guol meie ngan mi
dangi ei bo, eiekesen a kap nga unumie.
24 Ma gi nga vetekiuo simi koitskoits. Gi nga potakie man sar tsetstseik,
ma gi nga paluo ngan mi pinaluo nia pare va ese mei segie va ta nga poro
ken ka sana kepineits.
25 Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits simi 9 kilok sivovo.
26 Mi vinavataor vavakatsep surie mi sana nama gi ta nga vuortie ngan
a nga aes malan ne, ‘MAGI KOVAKOVA KA LEONG BU IUDA’
27 Gi nga vetekiuo ba ka puerpuer luo siba koitskoits i bingan e Iesu, mi
mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene si ken bieng kieir.
28 [Ma mi mat vinavataor simi Pakpak Leong a nga me tsorubeit tuktuk
sien ta nga pevien, “Gi nga aes meie ngan bu ka tsokor.”]
29 Egie ese gi ta nga veis rov riu gi nga erire kov nge oeng balapoik ngan
ma gi nga pevien, “Arie evoi, e pevien va e ta vatsarerie mi Vona rengeir
leong ma e ta ba buer tsuok voturie i aron ba ra tour!
30 Tsour peuk vekenan mi koitskoits nge vatoa no kese!”
31 Ine simi rosar kes mo, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor
se Moses gi nga vavangiets ngan e Iesu i kotubugie ma gi nga pevien, “A
nga vatoa bu mei mene eiekesen a kap oit nia vatoa eie kesen!
32 Giet ta be pare ine mi Messia, mi kovakova ka leong sibu Israel, va
ta tsour peuk vekenan mi koitskoits. Terengien giet ta mang pare nge
vodovodon tuktuk sien!” Ba ka gi ta nga vetekiuo siba koitskoits i bingan
e Iesu, guor nga oeng balapoik ngan buer.

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioanes 19:28-30)

15:28 ISA 53:12

33 Sisiat potaram beit simi 3 kilok sireivreiv, mi ngingi leong a nga kuva
mi enamon kokouk.
34 Ma simi 3 kilok sireivreiv e Iesu a nga koup leong, “Eloi, Eloi, lama
sabaktani?” Man vuevue va, “Mong Raban, mong Raban, surie misa e tate
murien veie iou?”
35 Sien bu mei segie gi ta nga tuir vatavatat nge rongomie ine, gi nga
pevien, “Nga rorong, eie a kukuo e Eliia.”
36 Mi ka a nga soer rakot nge ra vosuvie mi poko kukui kuvu i rou simi
dangi vain monour, ma a nga rorotsie simi poko ei nge vutuirse terie se
Iesu va ta nga un. Ma a nga pevien, “Kian be! Giet ta be pare va e Eliia ta
nemei nge por terie i keim.”
37 E Iesu a nga koup leong, ma a nga maes rivie ken tino.
38 Mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge bangie kitipan mi
Korot Tamat Rovoriu simi Vona rengeir leong a nga kedeir napaluo kovuni
i kur beit i keim.
39 Ma sien mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga tuir i muan e Iesu
ta nga pare vasa a nga mesei ven, a nga pevien, “A tuktuk te, ine mi ka eie
e Natuon e Raban!”
40 Mi langei mene gi nga tuir i pek ma gi nga dedeng. I kinorutugie ine, e
Maria kovuni i Magadala, a, e Maria e kinan e Ioses, e kasien lili e Iakobo,
ma e Salome.
41 I Galili, ine bu vevien gi nga ko vemusurie e Iesu ma gi nga ko deng
surie ken sar pinat. Palan bu vevien mene gi ta nga nomeie e Iesu rakot i
Ierusalem, gi nga mon buer.

Gi nga puonongie e Iesu
(Mataio 27:57-61; Luka 23:50-56; Ioanes 19:38-42)

42 Ine mi ra mi ra i muan mi Rangi Minaes. Mi ra nia tsatsang rorrois.
Io, sien tate nga reivreiv seserigo,
43 e Iosep kovuni i Arimatea a nga rakot ngan mi aor ngeisngeis se Pilato
nge vosuoreie nia poro mi piripirien e Iesu. Eie mi ka aiminangarei i
kotubuon mi Sanedrin ma eie buer a nga rorois surie ian mi ra va e Raban
ta vuor.
44 E Pilato a nga kudier sien ta nga rongomie va e Iesu a te nga maet.
E Pilato a nga tuturei surie mi muomuo simi kulou ni minakiur ma a nga
vosuoreie va e Iesu a nga maet kebeir te.
45 Sien e Pilato tate nga rorong kalei simi muomuo simi kulou ni
minakiur va e Iesu a te nga maet, a nga sunuir terie mi piripirien e Iesu
se Iosep.
46 Io, e Iosep a nga vorie bu lavlav puneits ma a nga por votsorungie mi
piripirien e Iesu nge gulie ngan bu lavlav puneits ma a nga ra vuturungie i
aron mi monmon ta nga kole simi vout. Samo, a nga vovulie mi vunavout
leong kitipan mi rumrubukien simi monmon.
47 E Maria kovuni i Magadala meie e Maria e kinan e Ioses, guor nga
pare ivie ta nga vuturungie en.

16

Ken tino mumuerengei e Iesu
(Mataio 28:1-8; Luka 24:1-12; Ioanes 20:1-10)

1 Sien mi Rangi Minaes tate nga voto, e Maria kovuni i Magadala, e Maria
e kinan e Iakobo, ma e Salome gituo nga voir da sosong va gituo ta mang
nga rakot nge ra vososongo mi piripirien e Iesu.

15:34 PSA 22:1

2 Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien mi matanias tate nga rar
tsour, gituo nga veis rakot simi monmon.
3 Ma gituo nga vevirei nge gituo keskes, “Ese ta so vuvuil rivie mi
vunavout i matan mi monmon?”
4 Eiekesen, sien gituo ta nga so dedeng kien, gituo nga pare ine mi vout
gi te nga vuvuil rivie. Ine mi vout a nga leong beitsak.
5 Sien gituo ta nga rubukien simi monmon, gituo nga pare mi ka vour
ta nga tsekie man tsetstseik puneits a nga mogos simi bienengeiv suv, ma
gituo nga kudier.
6 A nga pevien, “Ngatuo ta kap kudier. O telekiran va ngatuo nesie e
Iesu kovuni i Nasaret ese gi ta nga vetekiuo simi koitskoits. Eie a kap mon
ine. A te to muerengei! Ngatuo pare mi korot gi ta nga vuturungie mi
piripirien en.
7 Ngatuo veis nge ra pengan si ken sar madar tovtov ma e Petro ven ne,
‘E Iesu a te muo nge nga rakot i Galili. Ian en, nga ta so pare eie malan
mo ta nga vokokotie senga.’ ”
8 Gituo nga kudier tsak nge dendeir ma gituo nga rovotsour nge vi simi
monmon. Gituo kap nga pengan ka kepineits si ka mei mene, simi vunan
gituo nga motou.

[Bu mat vinavataor muomuo ngan te, gi kap suvuon Marko 16:9-20.]

9 Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien e Iesu tate nga to muerengei
simi miensei, a nga muna vasvas se Maria kovuni i Magadala ese e Iesu ta
nga kareir rivie sien bu tsaka moromoruo mi napaririem potsu luo.
10 E Maria kovuni i Magadala a nga rakot ma a nga pengan segie ese gi
ta nga ko nomeie e Iesu. Gi nga mon ngan mi tina ma mi aor tsak.
11 Sien gi ta nga rongomie va e Iesu a te nga to ma gi ta nga rongomie
va e Maria a te nga pare, gi kap nga vodovodon tuktuk sien.
12 I muir, e Iesu a nga beit vasvas ngan mi baidendeng vour siba mei luo
segie sien guor ta nga vor ve veisveis i sar.
13 Guor nga muerengei rakot i Ierusalem nge vateie gie kokouk, eiekesen
gi kap nga vodovodon tuktuk seguor buer.
14 I muir te buer, e Iesu a nga tsorubeit vasvas simi sinangavur kes ma
kes bu madar tovtov sien gi ta nga vor ve ngongou. Ma a nga nasara gie
surie gi ta kap nga suvu vodovodon tuktuk se Raban, ma surie bu arogie
a nga bakiet nia vodovodon tuktuk segie ese gi ta nga pare e Iesu va a te
nga to muerengei simi miensei.
15 E Iesu a nga oeng segie, “Nga ta veis rakot sibu korot kokouk simi
kaber ma nga ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu mei kokouk simi
mangmagoso enaenamon.
16 Eie ese ta vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv, e Raban ta so vatoa.
Eiekesen eie ese ta kap vodovodon tuktuk, e Raban ta so votorosie.
17 E Raban ta terie mi ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier
segie ese gi ta vodovodon tuktuk: simi asoung gi ta kareir rivie bu tsaka
moromoruo; gi ta vakvakokoit ngan bu vuna nama vour.
18 Sien va gi ta tsuokopie bu tsotsoi ngan bu rimagie, ma sien va gi
ta unumie bu dangi mu, gi ta kap oit nia babas. Gi ta soburo bu tamat
mienarouk ngan bu rimagie ma ian magi sar mienarouk ta voto.”
19 Io, i murien mi Nguts e Iesu tate nga vakokoit voto segie, e Raban a
nga kir kien ngan simi rangit ma ine a mogos simi riem suv se Raban.
20 Bu madar tovtov gi nga veis ma gi nga vavatei ngan mi Banga
Vinavatei sibu korot kokouk, ma mi Nguts a nga tsatsang meie gie. Ma a

nga vara tuktuk ngan ine mi Banga Vinavatei sibu kepineits ni vovokudier gi ta nga tsana.

Mi Banga Vinavatei
E Luka
a nga vataro

Mi nama vavakatsep

1 Ka leong Tiopilus.
Palan mi kulou gi nga konon nia vavataor vuturungie ian bu kepineits
gi ta nga tsorubeit tuktuk i kinorutugei.
2 Mi kulou ese gi ta nga pare ine bu kepineits ngan bu katsomatagie ma
mi kulou vavvatei ngan mi namanien e Raban, gi nga me vateie gei ngan
ine bu kepineits. Arie mo gi nga vavataor vemusurie.
3 Io, eou buer o nga menise vititirie ine bu kepineits kokouk ta nga
tsorubeit vakaek si man vakavakaek, ma o vodon buer va ta kalei sien
va o ta vavataor petan ine bu kepineits rakot sevoi, Tiopilus mi ka leong,
4 terengien va e ta mang telekire vititirie ine bu nama gi ta nga vateie
no ngan, va a tuktuk rovoriu.

Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

5 Sibu avareit e Erot ta nga muomuo i Iudea, mi prist a nga mon. Mi
asan e Sakaria. Eie mi prist simi tietie se Abia ma ken vevien, mi asan e
Elisabet. Eie simi tietie se Aron.
6 Keguor tino a nga dokei i matan e Raban. Guor nga vemusurie vititirie
bu vuna vinuor ma mi saran mi tino simi Nguts.
7 Eiekesen guor kap nga suvu nout, simi vunan e Elisabet a kap nga oit
nia porpor madar, ma guor te nga komois.
8 Simi ra mene sien mi gargar se Sakaria gi ta nga tsatsang prist, ine mi
ra va eie e Sakaria ta nga tsatsang prist sien i matan e Raban,
9 simi vunan gi te nga vile vemusurie mi saran mi tsinatsangagie bu prist
va ta nga rubukien simi vona rengeir simi Nguts nia ra tunie mi buliebuliet
saien sosong.
10 Ian simi poko ra ta nga tunie mi buliebuliet saien sosong, mi bineit
leong gi ta nga mon i marar, gi nga no.
11 Samo ken angelo mi Nguts a nga beit sien ma a nga tuir simi
bienengeiv suv simi korot nia tu buliebuliet saien sosong.
12 Sien e Sakaria ta nga pare mi angelo, a nga kudier tsak ma a nga
motou.
13 Eiekesen mi angelo a nga oeng sien, “Sakaria, kian va e ta motou. E
Raban a te rongomie ke sar no. Ke vevien, e Elisabet, ta kava mi madar
tamat. Ma e ta so tour asan ngan e Ioanes.
14 E ta so vous ngan mi nires leong ma palan bu mei gi ta res meie no
sien va e kinan ta kava,
15 simi vunan, eie ta suvu as leong i matan mi Nguts. Eie ta kap un dangi
vain ma da ngeisngeis. Ma sien ta ngas mon i aron e kinan, ta vous ngan
mi Moromoruo Tamat.
16 Eie ta kir muerngan palan bu Israel rakot simi Nguts magi Raban.
17 Eie ta suvuon mi moromoruo ma mi ngeisngeis malan se Eliia ma ta
muo ngan mi Nguts. Eie ta vurisan bu arogie bu tam nia aor kes meie
bu natugie, ma ta vurisan kegi tino mi kulou rong tsak va gi ta mang tino
vemusurie mi sinavien mi kulou duis. Ine arie vasa eie ta tsang rorois
venengan mi kulou nia rosie mi Nguts.”

18 E Sakaria a nga vereie mi angelo, “Vasa o ta telekire venengan va ine
mi nama a tuktuk? O te komois ma kong vevien buer a te labatevien.”
19 Mi angelo a nga kuil nama, “Eou e Gabriel. O ko munu mon i matan
e Raban. Ma a nga tura iou nia me vateie no ngan ine mi banga vinavatei.
20 Rorong. Ine e ta ngong, ma e ta kap oit nia vakokoit tuir oit simi ra va
ine bu kepineits gi ta tsorubeit tuktuk, simi vunan e kap vodovodon tuktuk
ine si kong sar nama ian va gi ta tsorubeit tuktuk si magi sar keipkepide
ra duis.”
21 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi kulou gi nga rosie e Sakaria,
ma gi nga vodovodon palan surie a te nga mon pilang te i aron mi vona
rengeir simi Nguts.
22 Sien ta nga rovotsour, a kap nga oit nia vakokoit segie. Ma gi nga
telekiran va a nga pare ka baidendeng i aron mi vona rengeir, sien tate
nga tsana mi vinakokoit ngan mo ba riman rakot segie surie a te nga ngong.
23 Sien ken tsientsang tate nga voto, a nga muerengei rakot si ken vonuo.
24 I murien ine, ken vevien e Elisabet a te nga kour. Ma a nga mon mo
simi vonuo ba vura mi napaririem, ma a nga pevien,
25 “Sibu ra ine, mi Nguts a pernge iou. Ma a te tsang rivie kong
mienengeir i matan mi kulou.”

Ken kienakav e Iesu

26 Sien tate nga napaririem potsu kes bu vura e Elisabet tate nga tian
sien, e Raban a nga turan e Gabriel mi angelo rakot simi taon i aron i
Galili gi nga vuotongie ngan i Nasaret.
27 Io, e Gabriel a nga ra vorotan mi vevien vour ese gi tate nga vouo
ngan mi ka mi asan e Iosep. E Iosep eie mi ka simi tietie se Davit. Mi asan
ine mi vevien vour e Maria.
28 Ma a nga beit sien nge pevien, “Mi molu ta mon meie no. E Raban a
resmata no! Mi Nguts a mon meie no.”
29 E Maria a nga rongomie ine mi nama ma a nga kudier nge vodon,
“Mi sana nama ine?” Mi aron e Maria a nga bakiet surie ken sar nama
ine mi angelo ma a nga vodovodon palan va mi sana man vuevue ine mi
vinakokoit.
30 Mi angelo a nga oeng sien, “Maria! Kian va e ta motou. E Raban a te
lalaro vatamase no. E Raban a resmata no.
31 Rorong! E ta so tian nge kava mi madar tamat. Ma e ta so tourasan
ngan e Iesu.
32 Eie ta suvuon mi as leong, ma gi ta vuotongie ngan e Natuon e Raban
ese ta tsiroup. Mi Nguts e Raban ta terie sien ken mogomogos ni nguts e
Davit e tubuon.
33 Ma eie ta vuortie mi tietie se Iakop sibu ra bu ra, ma ken vinuor ta
kap voto.”
34 Ma e Maria a nga vereie mi angelo, “Eou o kap ngas telekire ka. Vasa
ine mi kepineits ta tsorubeit ven?”
35 Mi angelo a nga kuil nama, “Mi Moromoruo Tamat ta nemei sevoi ma
mi ngesengesien e Raban ese ta tsiroup ta kuva no. Arie mi vunan, ine mi
madar ken tino ta tamat ma gi ta vuotongie va e Natuon e Raban.
36 Rorong! E patsa, e Elisabet, misasien a te labatevien, a te tian ngan mi
madar tamat. Gi nga ko pevien va eie mi vevien a kap ko porpor madar,
eiekesen a te tian sibu vura mi napaririem potsu kes.
37 Surie a kap ka kepineits a mavev se Raban.”

38 Ma e Maria a nga pevien, “A kalei, eou ken petspets mi Nguts. Mi sana kepineits e tate oeng ngan seou, ta tsorubeit malan.” Samo mi angelo a nga sorvekenan.

E Maria a nga ra pare e Elisabet

39 I murien ine, e Maria a nga tamtuir lalapus rakot simi taon simi enamon i popon bu kuitskuits i Iudea.
40 A nga rubukien i aron ken vonuo e Sakaria ma a nga oeng vatamase e Elisabet.
41 Sien e Elisabet ta nga rongomie ken nama e Maria, mi madar i aron a nga kolueits ma mi Moromoruo Tamat a nga vovosuo e Elisabet.
42 Ma a nga oeng leong malan ne, “Ken vatavatamse e Raban a leong sevoi i kotubuon mi langei kokouk. E Raban ta vatamase ian mi natu madar va e ta kava!
43 Surie misa ine mi kepineits ta tsorubeit seou va e kinan mong Nguts ta me iro iou?
44 Pare! Sien o ta rongomie mi ina, mi madar i aroung a kolueits ngan mi nires.
45 E Raban ta vatamase no, simi vunan evoi e vodovodon tuktuk simi sana nama mi Nguts ta vokokotie sevoi va ta tsorubeit tuktuk!”

Ken pak e Maria nia puongan e Raban

46 E Maria a nga pevien;

“Mi aroung a puongan mi Nguts.
47 Ma mi morumoruong a resmatan e Raban kong vavato,
48 surie a te nga vodonomie iou misasien eou ken petspets tuvuon mo.
Rorong! Vakaek ine ma i muir, mi kulou kokouk gi ta so pevien va a te nga vatamase iou,
49 simi vunan eie ese ta ngeisngeis beitsak, a te nga tsana bu kepineits leong surie iou,
ma mi asan a tamat.
50 Ma ta vasangan ken aor molous segie ese gi ta mangaran,
si kegi sar tietie sibu kienakav kokouk.
51 A te nga tsana bu tsientsang ngeisngeis ngan mi riman.
Ma a te nga sunura gie mi kulou gi ta vodon sibu arogie va egie gi asna.
52 A te nga pop terie gie i keim bu muomuo ni vuor si kegi sar mogomogos ni vuor,
ma a nga tsuok terie i kur egie ese gi ta nga vilikitie gie kesegie.
53 A te nga vetingie mi kulou gi ta nga vitor ngan bu banga kepineits,
ma egie ese gi ta nga suvuram a nga ture muernga gie ngan bu riem kapasen.
54 A te nga kulie i Israel ken petspets,
surie a nga vodonomie va ta aor molous nge gie,
55 e Abaraam ma bu natuon sibu ra bu ra,
malan ta nga pengan sibu tubugiet.”

56 E Maria a nga mon meie e Elisabet siba vura tour ma i muir, a nga muerengei rakot si ken enamon.

Ken kienakav e Ioanes mi ka ni sinusuruiv

57 Io, mi ra nia por madar a te nga beit se Elisabet, ma a nga kava mi madar tamat.

58 Bu palapalan ma bu patsan gi nga rongovan va mi Nguts a te nga
vasangan ken aor molous leong sien, ma gi nga res meie.
59 Simi ra ta nga naparíriem potsu tourngan, gi nga me varapuo, ma gi
te nga lalaro tourasan ngan e Sakaria vemusurie e taman.
60 Eiekesen e kinan a nga pevien, “A kap! Mi asan gi ta vuotongie ngan
e Ioanes.”
61 Gi nga oeng sien, “Eiekesen kap ka mei sibu patsa a nga suvuon ine
mi as!”
62 Samo, gi nga teik matan e taman nia telekiran vasa ken lalaron surie
mi asan.
63 A nga revie gie ngan ka napa ei ma a nga vavataor, “Mi asan e Ioanes.”
Ma egie kokouk gi nga kudier tsak.
64 Ian ngas te, mi ngutsuon ma mi karamen a nangba nga ketseketseng.
Ma a nga tsuok vakaek nge vakokoit ma a nga puongan e Raban.
65 Bu palapalan gi ta nga mon vatvatta, bu arogie a nga vous ngan mi
mientou. Ma sibu enamon i popon bu kuitskuits kokouk i Iudea, mi kulou
gi nga vor ve vokovokokotie ine bu kepineits kokouk.
66 Mi kulou kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga vodovodon palan
nge virei, “Ine mi madar, vasa ta so tsorubeit ven vevemuir?” Simi vunan
mi ngesengesien mi Nguts a te mon meie.

Ken vinakokoit peteteir e Sakaria

67 E taman e Ioanes, e Sakaria a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat
ma a nga vokokotie mi nama peteteir malan ne;

68 “Giet ta puongan e Raban mi Nguts sibu Israel,
simi vunan a nga nemei nge vara ketseketseng ngan mi kuoluon.
69 A nga terie segiet mi ka ni vavato ese ta ngeisngeis beitsak,
kuvu simi tietie se Davit, ken petspets,
70 malan tate nga vakokoit i ngutsugie ken sar propet muomuo te
71 va ta vatoa giet si magiet sar matakorot,
ma i riman bu mei kokouk gi ta nga ko karto giet.
72 A nga pevien va ta vasangan ken aor molous sibu tubugiet,
ma a nga vodonomie ken kinubuits ian ta tamat,
73 mi kinubuits ta nga tsana se tubugiet e Abaraam.
74 A te nga vatoa giet i riman magiet sar matakorot,
terengien giet ta kap motou ma giet ta mang tsatsang sien,
75 simi sinavei ta tamat ma ta duis i matan
sibu ra kokouk si kegiet sar tino.”

76 “Evoi, e natung, gi ta vuotongie no ngan ken propet e Raban ese ta tsiroup,
surie e ta muo ngan mi Nguts nia rorois ngan mi rosaran,
77 terengien va mi kuoluon gi ta mang telekiran
va ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor nge vatoa gie.
78 E Raban a nga tsana malan ne, simi vunan ken aor molous a leong beitsak.
Ma surie ine, a tsana va mi matanias ta rar tsour i popogiet kuvu simi rangit,
79 terengien va ta mang rarangie mi kulou gi ta mon simi ngingi ma simi minoruvien mi miensei,
ma nia vavasie kegiet vineis rubukien simi saran mi molu.”

80 Io, ine mi natu madar, a nga vor ve leongleong ma ken tino simi
moromoruo a nga tsorubeit ngeisngeis. Ma a nga mon simi beir tuir oit
simi ra ta nangba nga tsorubeit vasvas simi kulou i Israel.

2

Ken kienakav e Iesu
(Mataio 1:18-25)

1 Ian sibu ra, e Kaesar Augustas a nga terie mi nama ngeisngeis va gi
ta nga ra por asan bu mei kokouk i aron bu enamon bu Roma gi ta nga
naneie.
2 Sien ine mi por as vourvour ta nga tsorubeit, e Kurenio a nga vuor i
Siria.
3 Ma egie keskes gi nga rakot si kegi sar taon kesegie nia ra teir as.
4 Io, e Iosep buer a nga kien kovuni i Galili, simi taon i Nasaret rakot
i Iudea, simi taon se Davit gi nga vuotongie va i Betilem, simi vunan eie
kovuni simi tietie se Davit.
5 Eie a nga rakot ian en nia ra teir as meie e Maria, ese gi tate nga
kubutsie va ta nga reie. Ian sibu ra e Maria a te nga tian.
6 Sien guor tate nga mon ian en, mi keipkepide ra a te nga beit va e
Maria tate nga por madar.
7 Ma a nga kava ken muariem, mi madar tamat. A nga ovutie nge poko
lavlav ma a nga vuturungie i aron magi ngongou bu vinavinar, simi vunan
kap te ka niagituo simi vonuo mutumutur.

Mi Kulou nennei sipsip ma bu angelo

8 Mi kulou nennei sipsip gi nga mon si kegi sar korot i uot nge naneie
kegi sar sipsip ian sikati.
9 Samo ken angelo mi Nguts, a nga beit segie, ma man matvinavaso mi
Nguts a nga rar viririsie gie. Ma gi nga motou beitsak.
10 Eiekesen mi angelo a nga oeng segie, “Kian va nga ta motou! Nga
rorong! O nemei nia vateie nga ngan mi banga vinavatei nian mi nires
leong va ken mi kulou kokouk.
11 Nevere, i aron mi taon se Davit, mi Ka ni vavato gi te kava. Eie mi
Karisito mi Nguts.
12 Nga ta so deng kielala malan ine. Nga ta so vorotan mi natunatu
madar gi ta ovutie nge poko lavlav ma a mutur i aron magi ngongou bu
vinavinar.”
13 Ma puk kam lalapus, mi gargar angelo leong simi rangit gi nga
tsorubeit vorotan ian mi angelo, ma gi nga puongan e Raban malan ne,

14 “Mi matvinavaso rakot se Raban die i kur beitsak,
ma simi kaber, mi molu ta kuva gie ese e Raban ta resmata gie.”

15 Sien bu angelo gi tate nga sorvekena gie kien i kur simi rangit, mi
kulou nennei sipsip gi nga veveoeng i kotubugie, “Giet ma. Giet tate rakot
i Betilem nge dengarie ine mi kepineits ian ta tsorubeit, ivie mi Nguts tate
oeng ngan segiet.”
16 Io, gi nga lalapus rakot ma gi nga so vorotan e Maria meie e Iosep, ma
mi natunatu madar ta nga mutur i aron magi ngongou bu vinavinar.
17 Ma sien gi tate nga dengarie, gi nga pouts ngan ine mi nama mi angelo
ta nga vokokotie surie ine mi natu madar.

18 Ma egie kokouk ese gi ta nga rongomie ine, gi nga kudier tsak surie
mi sana mi kulou nennei sipsip gi ta nga pengan segie.
19 Eiekesen e Maria a nga rong toungan ine bu nama kokouk i aron ma
a nga ko vodonomie gie.
20 Io, mi kulou nennei sipsip gi nga muerengei. Gi nga keveir nge
puongan e Raban surie bu kepineits kokouk gi tate nga rongomie nge
dengarie malan ngas te mi angelo ta nga pengan segie.

Gi nga terie e Iesu rakot se Raban

21 I murien bu ra mi napaririem pouts tour, gi te nga varapuo ine mi
natu madar ma gi nga tourasan ngan e Iesu. Ine mi as, mi angelo a nga
terie sien, sien ta kap ngas nga vou i aron e kinan.
22 Sien keguor keipkepide ra nia tsorubeit melemelen vemusurie mi
Vinuor se Moses tate nga voto, e Iosep meie e Maria guor te nga kerie
ine mi natu madar rakot i Ierusalem nia ra vasangan va eie simi Nguts.
23 Guor nga tsana ine malan gi tate nga vataro i aron mi Vinuor simi
Nguts malan ne, “Mi muariem tamat, gi ta ngas vuotongie va eie mi natu
vavaku simi Nguts.”
24 Ma buer guor nga ra terie mi tienebeir ni varam vemusurie mi Vinuor
simi Nguts ian ta pevien, “Ka ba buen luo o, ka ba natu bour luo.”
25 Io, mi ka a nga mon i Ierusalem, mi asan e Simeon. Eie mi ka duis ma
a nga mangaran e Raban. Eie a nga rorois surie man vavaman i Israel, ma
mi Moromoruo Tamat a nga mon meie.
26 Ma mi Moromoruo Tamat a te nga vakatsepa va ta kap nga maet tuir
oit va ta nga dengarie ken Messia mi Nguts.
27 Mi Moromoruo a nga vavasie ma a nga rubukien i mararan mi Vona
rengeir leong. Sien e Maria ma e Iosep guor tate nga sor rubukien ngan
mi madar e Iesu nia tsana sien mi sana mi Vinuor ta vokokotie,
28 e Simeon a nga tserie ine mi madar ma a nga puongan e Raban nge
pevien,

29 “Mi Nguts! Vere e tate vavasie ke petspets ngan mi molu,
vemusurie ke nama.
30 Ba matoung guor te dengarie ine mi Ka ni vavato,
31 ian e tate nga rorois ngan i matan mi kulou kokouk.
32 Eie mi berber ni vavakatsep ngan e Raban rakot sibu Kibang
ma eie man matvinavaso ke kulou i Israel.”

33 E taman meie e kinan guor nga kudier tsak ngan misa ta nga vokokotie
surie ine mi madar.
34 Io, e Simeon a nga vatamase gituo ma a nga pevien ne se Maria, e
kinan mi madar, “Rorong! Ine mi madar, e Raban a te vile nia tsana palan
mi kulou i Israel gi ta kor ma palan gi ta tamtuir, ma eie mi totourlekier
kovuni se Raban ian va palan mi kulou gi ta so oge,
35 terengien, bu vinavinadodogie bu mei palan ta mang mon simi
kientsep. Ma ka kuor simi vinevineken ta tsoka buer mi ate.”
36 Mi propet vevien a nga mon buer. Mi asan e Ana, e natuon vevien e
Panuel, simi matabu Aser. Eie a te nga labatevien tsak te. Eguor ken labeit
guor nga rei sibu avareit mi napaririem pouts luo ma ken labeit a te nga
maet vekenan.
37 Ma a nga mon naor tuir oit ken sar avareit a nga oit bu sinangavur
mi napaririem pouts tour ma voveit (84). E Ana a kap nga ko sorvekenan

2:23 EXO 13:2,12 **2:24** LEV 12:8

mi vona rengeir, ma a nga ko tsatsang se Raban ma a nga ko vorvor nge
no sibu rokati ma bu rosisiat.
38 Io, ian ngas te, a nga veis kien seguor, ma a nga vakaek nge puongan
e Raban. Ma a nga vakokoit surie ine mi madar rakot segie kokouk ese gi
ta nga rorrois va e Raban ta nga vara ketseketseng ngan i Ierusalem.
39 Sien e Iosep meie e Maria guor tate nga tsang vaotie bu kepineits
kokouk vemusurie mi Vinuor simi Nguts, gituo nga muer rakot i Galili, si
kegituo taon i Nasaret.
40 Ma mi madar a nga vor ve leongleong ma mi kurikurien a nga
tsorubeit ngeisngeis. Ma a nga vous ngan mi banga vienviendon, ma ken
tentoiv e Raban a nga kuva.

Mi madar e Iesu simi Vona rengeir leong

41 Sibu avareit kokouk, e taman meie e kinan, guor nga ko rakot i
Ierusalem simi Nginu Pasova.
42 Sien tate nga sinangavur kes ma luo ken sar avareit e Iesu, gituo nga
rakot te buer ian simi Nginou malan gi ta nga ko tsana.
43 I murien mi Nginou tate nga voto, mi kulou gi te nga muerengei,
eiekesen mi madar e Iesu a ngas nga mon i Ierusalem. Ma e kinan ma e
taman guor kap nga telekiran.
44 Guor si nga vodon va eie a nga veis meie gie ian bu mei gi te nga veis
muerengei. Io, guor nga veis muer mi ra pu. Samo guor nga vakaek nge
nesie i kotubuon bu patsaguor ma bu palapalaguor.
45 Sien guor ta kap nga vorotan, guor nga muerengei rakot i Ierusalem
nia ra nesie.
46 I murien ba ra tour, guor nangba nga ra deng vorotan i aron mi Vona
rengeir leong. A nga mogos i kotubuon bu vavvasengei nge rorong segie
ma a nga ververeie gie ngan bu virevirei.
47 Egie kokouk ian gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga kudier tsak si ken
banga teletelekirei ma si ken sar nama kuilkuil sibu vinirei.
48 Sien e taman meie e kinan, guor ta nga vorotan, guor nga kudier tsak,
ma e kinan a nga pevien sien, “Natung, surie misa e ta tsang malan ngan
ine segor? Egor e tama, gor te pilang neisneis sevoi.”
49 E Iesu a nga virei, “Surie misa ngado ta nesie iou? Ngado kap telekiran
va o ta ngas mon i aron ken vonuo e Tamoung?”
50 Eiekesen guor kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie seguor.
51 E Iesu a nga muerengei rakot i Nasaret meie guor, ma a nga ko
mangara guor. Eiekesen e kinan a nga perngan ine bu nama kokouk i
aron.
52 Ma e Iesu a nga vor ve leongleong meie ngan mi banga vienviendon.
Ma buer e Raban ma mi kulou gi nga resmatan beitsak.

3

Ken vinavatei vavakatsep e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 3:1-12; Marko 1:1-8; Ioanes 1:19-28)

1 Io, simi avareit ta nga sinangavur kes ma mi napaririem ngan e
Tiberius Kaesar ta nga vuor sien, e Pontio Pilato a nga gavana i Iudea.
Ian simi avareit, e Erot a nga vuortie i Galili. Ma e Pilipo e kasien e Erot a
nga vuortie i Ituria ma i Trakonitis. Ma e Lisanias a nga vuortie i Abilene.
2 Ma, sien e Annas ma e Kaiapas guor ta nga mon kovan bu prist, ken
nama e Raban a nga beit se Ioanes e natuon e Sakaria sien ta nga mon
simi beir.

3 Io, e Ioanes a nga rakot sibu korot kokouk vatvatta mi da i Ioridan nge
vavatei simi kulou gi ta nga beit ian en va gi ta nga vodon vuris vekenan
kegi sar sinavei tsokor nge por sinusuruiv, terengien va e Raban ta mang
vodon rivie kegi sar sinavei tsokor.
4 A nga vavatei vemusurie bu vinavataor ta mon simi Pakpak Leong e
Isaia mi propet ta nga vataro, ven ne,

“Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
‘Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.
5 Vovosuo bu korot gi ta kopiekopien kokouk,
ma tsoup pepekutsie bu pout ma bu kuitskuits kokouk,
ma vodusie bu rosar vilvilguo,
ma tsang vakalaie bu rosar gi ta tsongetsonge.
6 Terengien mi kulou kokouk gi ta mang telekire surie ken vavato e
Raban.’ ”

7 Mi bineit gi nga nemei se Ioanes va gi ta nga me por sinusuruiv. Ma a
nga pevien segie, “Enga bu natuon mi tsotsoi tsak! Ese a nga oeng senga
va nga ta oit nia vi ngan ken aor rarap e Raban ian va ta nemei?
8 Nga ta ngas vua ngan bu banga vuovuo nia vara tuktuk ngan va nga
te vodon vuris. Kian va nga ta konon nia pevien ne senga kesenga, ‘E
Abaraam, eie e tamagiet.’ O oeng senga. E Raban a oit nia tsana ine bu
vunavout va gi ta tsorubeit bu natuon e Abaraam.
9 Mi matou a te mon rorois i vunan bu ei, ma bu ei kokouk gi ta kap vua
ngan kavo banga vuovuo, gi ta tara gie nge tomekan simi leing.”
10 Io, mi bineit gi nga vosuoreie, “Mi sana gei ta ngas tsana?”
11 E Ioanes a nga kuil nama, “Sien va ka mei man kaba kuirkuir luo, eie
ta ngas terie ka mei si ka mei kap man ka kuirkuir, ma sien va ka mei ken
kavo nginonginou eie buer ta ngas tsana malan mo.”
12 Bu ka porpor takis buer gi nga nemei nge me por sinusuruiv, ma gi
nga vosuoreie, “Vavvasengei, mi sana kepineits gei ta ngas tsana?”
13 A nga kuil nama, “Kian va nga ta por lakep rio misa mi vinuor ta
pengan.”
14 Samo mi kulou ni minakiur gi nga vosuoreie, “Mi sana gei ta ngas
tsana?”
Ma a nga kuil nama, “Kian va nga ta teie tsana tuvuon ngan kegi sar
kepineits bu mei mene nge vepitsie gie ngan kavo namani binit. Nga ta
ngas vodon surie va kenga sar voirvoir eie a te oit.”
15 Mi kulou gi nga vor ve rorrois surie mi Messia va ta nga beit ma i
arogie gi nga vodon va e Ioanes arie eie mi Messia.
16 Ma e Ioanes a nga kuil nama segie kokouk, “O tsana mi sinusuruiv
senga ngan mi da. Eiekesen mi ka eie ese ta ngeisngeis rio iou, ta nemei,
ma o kap kalei oit va o ta ruobatie man ba poppop. Eie ta tsana mi
sinusuruiv senga ngan mi Moromoruo Tamat ma mi leing.
17 Mi napa sosos a te mon siba riman. Eie ta so vitseir rivie mi biror
sibu nginonginou, ma ta teir kakakuon bu banga nginonginou i aron ken
vonuo teteir nginonginou, eiekesen ta tunie bu biror simi leing ian ta kap
oit nia maet.”
18 Io, e Ioanes a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei simi kulou nia
vangasie gie ngan bu suada rosar palan.

3:6 ISA 40:3-5

19 E Ioanes a nga oeng matan e Erot mi kovakova ka leong, surie mi
sinavei tsokor ta nga tsana se Erodias ken vevien e kasien ma surie palan
bu sinavei tsokor ta nga tsana buer.
20 Samo e Erot a te buer nga tsana mi sinavei tsokor mene, sien ta nga
terie e Ioanes simi vona vinatoreis.

Ken sinusuruiv e Iesu
(Mataio 3:13-17; Marko 1:9-11)

21 Io, sien mi kulou kokouk gi tate nga por sinusuruiv, e Iesu buer a nga
por sinusuruiv. Ma sien ta nga vor ve nono, mi rangit a nga katsep.
22 Ma mi Moromoruo Tamat a nga tsour peuk seie malan mi buen, ma mi
ien kovuni simi rangit a nga vakokoit malan ne, “Evoi e natung mi ateung.
Ma o resmata no beitsak.”
23 Sien e Iesu tate nga tsuok vakake ken tsientsang, ken sar avareit a te
nga oit malan va ba sinangavur tour. Ma bu mei gi nga telekiran va eie e
Natuon e Iosep.

E Iosep e natuon e Eli.
24 E Eli e natuon e Matat.
E Matat e natuon e Levi.
E Levi e natuon e Melki.
E Melki e natuon e Ianai.
E Ianai e natuon e Iosep.
25 E Iosep e natuon e Matatias.
E Matatias e natuon e Amos.
E Amos e natuon e Naum.
E Naum e natuon e Esli.
E Esli e natuon e Nagai.
26 E Nagai e natuon e Mat.
E Mat e natuon e Matatias.
E Matatias e natuon e Semein.
E Semein e natuon e Iosek.
E Iosek e natuon e Ioda.
27 E Ioda e natuon e Ioanan.
E Ioanan e natuon e Resa.
E Resa e natuon e Serubabel.
E Serubabel e natuon e Salatiel.
E Salatiel e natuon e Neri.
28 E Neri e natuon e Melki.
E Melki e natuon e Adi.
E Adi e natuon e Kosam.
E Kosam e natuon e Elmadam.
E Elmadam e natuon e Er.
29 E Er e natuon e Iosua.
E Iosua e natuon e Elieser.
E Elieser e natuon e Iorim.
E Iorim e natuon e Matat.
E Matat e natuon e Levi.
30 E Levi e natuon e Simeon.
E Simeon e natuon e Iuda.
E Iuda e natuon e Iosep.
E Iosep e natuon e Ionam.
E Ionam e natuon e Eliakim.
31 E Eliakim e natuon e Melea.

E Melea e natuon e Mena.
E Mena e natuon e Matata.
E Matata e natuon e Natan.
E Natan e natuon e Davit.
32 E Davit e natuon e Iesi.
E Iesse e natuon e Obet.
E Obet e natuon e Boas.
E Boas e natuon e Salmon.
E Salmon e natuon e Nason.
33 E Nason e natuon e Aminadap.
E Aminadap e natuon e Atmin.
E Atmin e natuon e Ram.
E Ram e natuon e Esron.
E Esron e natuon e Peres.
E Peres e natuon e Iuda.
34 E Iuda e natuon e Iakop.
E Iakop e natuon e Isak.
E Isak e natuon e Abaraam.
E Abaraam e natuon e Tera.
E Tera e natuon e Naor.
35 E Naor e natuon e Seruk.
E Seruk e natuon e Reu.
E Reu e natuon e Pelek.
E Pelek e natuon e Eber.
E Eber e natuon e Sela.
36 E Sela e natuon e Kainan.
E Kainan e natuon e Arpaksat.
E Arpaksat e natuon e Sem.
E Sem e natuon e Noa.
E Noa e natuon e Lamek.
37 E Lamek e natuon e Matusela.
E Matusela e natuon e Enok.
E Enok e natuon e Iaret.
E Iaret e natuon e Maalalel.
E Maalalel e natuon e Kainan.
38 E Kainan e natuon e Inos.
E Inos e natuon e Set.
E Set e natuon e Adam.
E Adam e natuon e Raban.

4

E Satan a nga konon e Iesu
(Mataio 4:1-11; Marko 1:12,13)

1 E Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat nge muerengei kovuni i Ioridan. Ma mi Moromoruo Tamat a nga muongan rakot simi korot beir.
2 Ian en, e Satan a nga konon sibu ra ba sinangavur voveit. E Iesu a kap nga ngou i aron ine bu ra. I murien ian bu ra, e Iesu a nangba nga vitor.
3 Ma e Satan a nga oeng sien, “Sien va evoi e Natuon e Raban, oeng ngeisngeis ine sibu vout va gi ta tsorubeit tsoik.”
4 E Iesu a nga kuil nama sien ven ne, “Mi Pakpak Leong a pevien ne, ‘Mi ka a kap oit nia tino ngan mi tsoik mo.’ ”

4:4 DEU 8:3

5 Ma e Satan a nga kerie e Iesu kien simi korot i kur ma ian ngas te, a
nga vasangan se Iesu bu mangmagoso nguts kokouk simi kaber.
6 Ma a nga oeng sien, “O ta terie kegi sar ngeisngeis kokouk nia vuor ma
magi sar matvinavaso sevoi, simi vunan o te suvuon ine bu kepineits, ma
a oit va o ta terie seie ese o ta lalaron.
7 Io, o ta terie sevoi ine bu kepineits kokouk sien va e ta rengeir nemei
seou.”
8 E Iesu a nga kuil nama sien, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘E ta ngas
rangarie mi Nguts ma Raban ma e ta ngas tsatsang seie mo.’ ”
9 Samo e Satan a nga kerie rakot i Ierusalem ma a nga ra voturie simi
korot ta nga tsiroup simi Vona rengeir leong. Ma a nga oeng sien, “Sien
va evoi e Natuon e Raban, tsibour peuk i keim,
10 simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘E Raban ta turan ken sar angelo nia pernge no.
11 Gi ta sor terie no i kur ngan bu rimagie
terengien va e ta kap mang duorngan mi kame si ka vout.’ ”

12 E Iesu a nga kuil nama, “Ken nama e Raban a pevien, ‘Kian va e ta
konon mi Nguts, ma Raban.’ ”
13 I murien e Satan tate nga vaton ken sar konokonon kokouk, a nga
sorvekenan oit ka ra mene va ta ba buer nga me konon.

E Iesu a nga tsuok vakake ken tsientsang i Galili
(Mataio 4:12-17; Marko 1:14,15)

14 Io, e Iesu a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma a nga muer
rakot i Galili. Ma man vinavatei e Iesu a nga puorkan bu enamon kokouk
ververiris i Galili.
15 Io, a nga vakaek nge vavasengei i aron bu vona rengeir sibu Iuda. Ma
bu mei kokouk gi nga puongan.

Gi nga sunuran e Iesu i Nasaret
(Mataio 13:53-58; Marko 6:1-6)

16 Io, e Iesu a nga rakot i Nasaret ivie ta nga leong en. Ma simi Rangi
Minaes, a nga rubukien simi vona rengeir sibu Iuda malan ta nga ko tsana.
Ma a nga tamtuir nia ase mi Pakpak Leong.
17 Gi nga terie sien mi Pakpak Leong e Isaia mi propet ta nga vataro. Ma
a nga pakate ine mi Pakpak Leong nge vorotan mi korot ta nga vavataor
ven ne,

18 “Mi Morumoruan mi Nguts a kuva iou,
simi vunan a te nga vokunie iou va o ta vavatei ngan mi Banga
Vinavatei sibu sinaortsak.
A te nga tura iou va o ta vakokoit katsep segie gi ta mon simi vinatoreis
va gi ta mon ketseketseng,
ma segie gi ta kael va gi ta buer dedeng,
ma a nga tura iou va o ta ra vara ketseketseng ngan mi kulou gi ta mon
simi putu leong.
19 Ma a nga tura iou va o ta vakokoit katsep ngan mi rito
mi Nguts va ta vatoa mi kuoluon sien.”

4:8 DEU 6:13 **4:11** PSA 91:1,12 **4:12** DEU 6:16 **4:19** ISA 61:1,2

20 Io, e Iesu a nga pomutie mi Pakpak Leong ma a nga teir muerngan
simi ka nennei Pakpak Leong ma a nga ra mogos. Mi kulou kokouk i aron
mi vona rengeir gi nga aan ngan.
21 Ma a nga pevien segie, “Nevere mi namanien e Raban a te tsorubeit
tuktuk si kenga bairorrong.”
22 Egie kokouk gi nga tienengan ma gi nga kudier ngan ken sar banga
nama ta nga vokokotie. Ma gi nga pevien, “Vasa! Kap va eie e natuon e
Iosep?”
23 E Iesu a nga oeng segie, “A tuktuk, nga ta vokokotie ine mi namani
vinavanou terie seou, ‘Porpor oiv! Vatoa no kese. Tsana ine si ke vuna
enamon mi sana gei ta nga rongomie va e nga tsana i Kapernaum.’ ”
24 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Kap ka propet a suvu
minangarei si ken vuna enamon.
25 Si man tuktuk, o oeng senga, sibu avareit se Eliia, palan bu vevien
naor gi tate nga mamaet labeit, gi nga mon i Israel. Ma siba avareit a
tour ma mi kapien a kap nga uos sien, ma mi se leong a nga betingie mi
enamon kokouk.
26 E Raban a kap nga turan e Eliia rakot si ka kangi Israel ngas te,
eiekesen a nga turan rakot simi vevien naor tate nga mamaet labeit i
Sarepta i aron mi enamon leong i Sidon.
27 Ma sibu avareit se Elisa mi propet, palan mi kulou i Israel gi nga
suvuon mi mienarouk lepra. E Raban a kap nga vatoa gie si magi sar
mienarouk, eiekesen e Naaman kesen mo mi kangi Siria.”
28 Bu mei kokouk gi ta nga mon i aron mi vona rengeir, gi nga aor rarap
veie e Iesu sien gi ta nga rongomie ine mi nama.
29 Gi nga tamtuir ma gi nga veis babate vorotsoruo sorvekenan ine mi
taon. Ma gi nga kerie e Iesu rakot i popon mi vam ivie ian gi ta nga tsana
ine mi taon en, simi vunan gi nga lalaron va gi ta nga ra duo tomekan e
Iesu en.
30 Eiekesen a nga veis muer duis ka i aron mi vintuir nge sorvekena gie.

Mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Marko 1:21-28)

31 Io, e Iesu a nga rakot i Kapernaum mi taon i Galili, ma a nga vavasengei
simi kulou i aron mi vona rengeir sibu Iuda simi Rangi Minaes.
32 Ma gi nga kudier si ken vinasengei simi vunan mi namanien a nga
suvu ngeisngeis.
33 I aron mi vona rengeir, mi ka a nga mon mi tsaka moromoruo ta nga
tsegerie. A nga koupkoup leong.
34 “Tsupuk rivie gei! Ke sana tsientsang meie gei, Iesu kuvu i Nasaret?
E nemei nia me voguersa gei? O telekiran va evoi ese. Evoi ken Ka Tamat
e Raban!”
35 E Iesu a nga patsarie nge pevien, “Bong! Rovotsour sorvekenan ine
mi ka!” Samo, ine mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie i keim
i matagie kokouk nge tsour sorvekenan ine mi ka ma a kap nga tsana ka
tsienakor i kurikurien.
36 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge vevirei nge gie, “Mi sana suada
nama ine? Ine mi ka a tuturei ngan mi duis ma mi ngeisngeis sibu tsaka
moromoruo ma gi rovotsour!”
37 Ma mi nama surie e Iesu a nga puorkan bu korot ververiris ine simi
enamon.

E Iesu a nga vatoa palan bu tamat mienarouk
(Mataio 8:14-17; Marko 1:29-34)

38 Io, e Iesu a nga sorvekenan mi vona rengeir ma a nga rakot si ken
vonuo e Simon. Ken koko e Simon a nga morouk, mi kurikurien a nga
rarap. Ma gi nga nongie e Iesu va ta nga me kulie.
39 E Iesu a nga ra tuir i babaren nge kareir rivie mi mienarouk kuirkuir
rarap. Io, ian ngas te mi kuirkuir rarap a nga sorvekenan ma ine mi vevien
a nga tamtuir nge tsang nginonginou niagie.
40 Sien mi matanias tate nga nane man mat, mi kulou gi nga kir nemei
ngan se Iesu egie gi ta nga suvuon bu suasua mienarouk. Ma a nga soburo
nge vatoa gie kokouk si magi sar mienarouk.
41 Bu tsaka moromoruo buer gi nga rovotsour sorvekenan bu mei palan
nge koupkoup pevien, "Evoi e Natuon e Raban!"
Eiekesen e Iesu a nga patsarie bu tsaka moromoruo va gi ta kap nga
vakokoit, simi vunan gi nga telekiran va eie mi Messia.
42 Tsourvovo mokuopkuop, e Iesu a nga veis rakot simi korot a nga
menemenen. Mi kulou gi nga nesie e Iesu ma sien gi tate nga me vorotan,
gi nga konon nia rutie va ta kap nga veis sorvekena gie.
43 Eiekesen a nga pevien, "O ta ngas vavatei sibu taon mene buer ngan
mi Banga Vinavatei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Ine arie mi
vunan e Raban ta nga tura iou surie."
44 Ma a nga ra vavatei ververiris i Iudea si kegi sar vona rengeir bu Iuda.

5

E Iesu a nga kukuo ba madar tovtov vourvour
(Mataio 4:18-22; Marko 1:16-20)

1 Simi ra mene, e Iesu a nga tuir i gegen mi barateis i Genesaret, ma mi
bineit gi nga tuir gonie nge rongomie mi namanien e Raban.
2 E Iesu a nga pare ba galeu leong luo. Bu ka vongovongon gi nga
vogosongie i bourbournga koen, ma gi nga suruvie kegi sar ben.
3 A nga ka simi galeu se Simon, ma a nga oeng se Simon va ta nga tsure
terie i rou lili. E Iesu a nga mogos i popon ine mi galeu ma a nga vavasengei
simi bineit.
4 I murien tate nga vavasengei voto, a nga oeng se Simon, "Vuruos peuk
simi raman nge vululusie kenga sar ben."
5 E Simon a nga kuil nama, "Ka leong, gei te pilang vongovongon simi
rokati pu. Eiekesen, sien e ta oeng malan, o ta vululusie ine bu ben."
6 Sien gi tate nga tsana malan, gi nga sovie bu ie palan, ma bu ben gi
nga vakaek nge kabem.
7 Io, gi nga revie bu turagie ka vongovongon simi galeu mene va gi ta
nga me kulie gie. Ma gi nga me vakaek nge vovosuo ine ba galeu kokouk,
ma guor te nga vatvatta luluis.
8 Sien e Simon Petro ta nga pare mi sana kepineits ine ta nga tsorubeit, a
nga sege pukupukukaek i matan e Iesu, ma a nga pevien, "Sorvekena iou,
mi Nguts. Eou mi ka tsokor!"
9 A nga tsana malan ine simi vunan e Petro ma bu turan ka vongovongon
gi nga kudier tsak ngan ine bu ie palan beitsak gi ta nga sovie.
10 E Iakobo ma e Ioanes, ba natuon e Sebedi, eguor ba turan ka
vongovongon e Simon, guor nga kudier tsak buer.
Io, e Iesu a nga oeng se Simon, "Kian va e ta motou. Vakaek ine, e tate
vangoda mi kulou."
11 Gi nga teie terie i kur magi ba galeu, ma gi nga sorvekenan bu kepineits
kokouk nge vemusurie e Iesu.

E Iesu a nga vatoa mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra
(Mataio 8:1-4; Marko 1:40-45)

12 Simi ra mene, e Iesu a nga mon simi meinmenien ine bu taon. Ian
en, mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra i kurikurien kokouk, a nga
nemei. Sien ta nga pare e Iesu, a nga sege pukupukukaek nge matan i
keim ma a nga no masitinoiv, "Mi Nguts, sien va e ta sunuir, e oit nia vara
melemelen nge iou."
13 E Iesu a nga tsotsokan mi riman nge soburo ine mi tamat mienarouk,
ma a nga pevien, "O sunuir. E ta melemelen!" Ma ian ngas te, man
mienarouk a nga voto.
14 E Iesu a nga oeng ngeisngeis ian simi ka, "Kian va e ta pengan
sibu mei mene eiekesen rakot nge vasanga no simi prist. Ma terie ke
tienebeir malan e Moses ta nga oeng ngan senga, simi vunan e te tsorubeit
melemelen. Ma ian ta vara tuktuk ngan sibu mei mene va ma mienarouk
a te voto."
15 Eiekesen mi vinavatei surie e Iesu a te nga puorkan bu enamon ian
en ma bu enamon i pek buer. Io, palan mi kulou gi nga ra nemei seie nia
rorong, ma gi nga nemei seie surie va ta mang nga vatoa gie si magi sar
mienarouk buer.
16 Eiekesen e Iesu a nga sorvekena gie nge rakot simi beir nge ra no.

E Iesu a nga vatoa mi muru
(Mataio 9:1-8; Marko 2:1-12)

17 Simi ra mene, sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou, bu Parisaio ma
bu vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi nga mogos. Gi nga kovuni
sibu kato enamon keskes i aron i Galili, i Iudea ma i Ierusalem. Ma mi
ngesengesien mi Nguts a nga mon meie nia vatoa bu tamat mienarouk.
18 Io, ba ka gituo nga sorokie mi muru ngan mi tsur nemei, ma gituo nga
lalaro sor terie mi muru i ruom simi vonuo nia ra vuturungie i matan e
Iesu.
19 Gituo kap nga oit nia vorotan ka kientsep nia rubukien surie mi bineit
a nga beitsak. Io, gituo nga sorvavane i pungan mi vonuo, ma gituo nga
bemvaran nge vunurie i kinorotuon mi kulou, duis peuk i matan e Iesu.
20 E Iesu a te nga telekiran kegi vodovodon tuktuk, ma a nga pevien,
"Palapala, o te vodon rivie ke sar sinavei tsokor."
21 Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu Parisaio, gi nga
ngungu lili i kotubugie kesegie ven ne, "Nge kia va eie ese ine mi ka ta
oeng balapoik ngan e Raban? Ese mei a oit nia vodon rivie mi sinavei
tsokor? Ine mi tsientsang, se Raban kesen mo."
22 E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon, ma a nga virei, "Surie
misa nga ta suvuon bu suasuada vienviendon sibu aronga?
23 Mi sana nama a molous nia vokokotie? 'Ke sar sinavei tsokor o te
vodon rivie.' o, 'Tsuok tamtuir nge veis.'?
24 Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon
mi kaber nia vodon rivie bu sinavei tsokor."
E Iesu a nga oeng simi muru, "O oeng sevoi. Tsuok tamtuir. Sorokie ke
tsur nge rakot si ke enamon."
25 Ian ngas te, ine mi ka a nga tsuok tamtuir i matagie nge tsuokopie ken
tsur ta nga ko mutur ngan ma a nga veis rakot si ken enamon ma a nga
puongan e Raban.
26 Mi kulou kokouk gi nga kudier tsak nge puongan e Raban. Gi nga
vous ngan mi mientou nge pevien, "Giet te pare mi kepineits a kekineits
rovoriu nevere."

E Iesu a nga kukuo e Levi
(Mataio 9:9-13; Marko 2:13-17)

27 I murien ine, e Iesu a nga rovotsour ma a nga pare mi ka porpor takis
ta nga mogos simi vona porpor takis. Mi asan ine mi ka e Levi. Ma e Iesu
a nga kukuo, “Vemusurie iou.”
28 Io, e Levi a nga tamtuir nge sorvekenan bu kepineits kokouk nge
vemusurie.
29 Samo e Levi a nga tsana mi nginou leong si ken vonuo nian e Iesu.
Palan mi kulou porpor takis ma palan bu mei mene buer gi nga mogos
nge ngou meie guor.
30 Ma bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses, gi nga nama
palan veie ken sar madar tovtov e Iesu nge pevien, “Surie misa nga ta
ngou ma un meie bu ka porpor takis ma mi kulou tsokor?”
31 E Iesu a nga kuil nama, “Mi kulou gi ta tino kalei gi kap pinat surie
ka porpor oiv, eiekesen bu tamat mienarouk mo.
32 O nga nemei nia kukuo mi kulou tsokor va gi ta mang vodon vuris, a
kap va mi kulou duis.”

Mi vinirei surie mi vorvor
(Mataio 9:14-17; Marko 2:18-22)

33 Ma gi nga oeng se Iesu, “Sibu ra palan ken sar madar tovtov e Ioanes
gi ko vorvor nge nono. Ma bu madar tovtov sibu Parisaio buer gi ko tsana
malan, eiekesen ke sar madar tovtov gi ko tsatsang ngan mo mi ngou ma
mi un.”
34 E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga oit nia oeng sibu vasier va gi ta
vorvor sien va mi ka rei vour a ngas mon meie gie?
35 Eiekesen mi ra ta beit va gi ta kir tsana ine mi ka rei vour segie. Ian
sibu ra gi ta nangba so vorvor.”
36 Ma e Iesu a nga vokokotie mi nama puppuo buer segie. A nga pevien,
“A kap ka mei a ko derikie ka poko lavlav simi lavlav vour nge dekitie
meie ngan mi lavlav kebeir. Sien va ta tsang malan ngan ine, eie ta tsang
vatsakatie ine mi lavlav vour. Ma ian mi poko lavlav vour ta kap venvenioit
meie mi lavlav kebeir.
37 Ma a kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut kebeir gi
ta tsana nge piripiri vinavinar. Sien va ta tsang malan ngan ine, mi dangi
vain vour ta tsana bu utut kebeir va gi ta puor kapot. Ma mi dangi vain
tate puos ririv, ma bu utut buer tate tsak.
38 Io, gi ta ngas utuvie mi dangi vain vour simi utut vour.
39 Ma eie ese ta unumie mi dangi vain kebeir, ta kap ba lalaron mi dangi
vain vour. Eie ta pevien, ‘Mi dangi vain kebeir eie a kalei.’ ”

6

Man Nguts mi Rangi Minaes
(Mataio 12:1-8; Marko 2:23-28)

1 Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga veis i aron
bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov gi nga do tsana bu kievkiev wit, ma
gi nga gosaran sibu rimagie nge nganie bu pi wit.
2 Bu meinmenien bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, “Surie misa nga ta
tsana mi sinavei ian ta kap vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “Nga kap ngas nga ase misa e Davit ta nga
tsana sien eie ma bu palapalan gi ta nga vitor?

4 A nga rubukien si ken vonuo e Raban, ma a nga poro mi tsoik tamat,
ma a nga nganie. Vemusurie mi vinuor, ine mi tsoik kap ka mene a oit nia
nganie eiekesen bu prist mo. Ma a nga tabarie ngan buer bu palapalan."
5 Samo a nga oeng segie, "E Natuon mi Ka eie man Nguts mi Rangi
Minaes."

Mi ka riem maet
(Mataio 12:9-14; Marko 3:1-6)

6 Ma simi Rangi Minaes mene e Iesu a nga rubukien i aron mi vona
rengeir sibu Iuda nge vavasengei, ma mi ka a nga mon ian en, mi riman
suv a nga maet.
7 Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu Parisaio gi nga moun ngan nia
dengarie va ta nga vatoa ka tamat mienarouk simi Rangi Minaes, terengien
va gi ta mang nga vepitsie.
8 Eiekesen e Iesu a te nga muna telekiran kegi sar vienviendon ma a nga
oeng ian simi ka riem maet, "Tamtuir nge me tuir i matan mi lobaram."
Io, a nga tsuok tamtuir nge me tuir.
9 Samo e Iesu a nga oeng segie, "O ta vereie nga, mi sana a duis i matan
mi vinuor nia tsana simi Rangi Minaes? Nia tsana mi kienelei, o, nia tsana
mi tsienakor? Nia vatoa mi mei, o, nia voguersan?"
10 E Iesu a nga dedeng veriris segie kokouk, ma samo a nga oeng ian
simi ka, "Kadosan mi rima." Io, a nga tsana malan, ma mi riman a te buer
nga kalei.
11 Eiekesen gi nga ngengeir nge vakaek nge vevuor surie mi sana va gi
ta nga oit nia tsana se Iesu.

E Iesu a nga viel tsana bu Aposol
(Mataio 10:1-4; Marko 3:13-19)

12 Ian simi ra, e Iesu a nga veis kien simi pout nia ra no ma a nga nono
rakot se Raban ian simi rokati.
13 Ma sivovo sien, a nga kuk nemei ngan ken sar madar tovtov ma a nga
me viel tsana mi sinangavur kes ma luo segie, ma a nga vuotongie gie va
bu aposol.
14 Arie egie ine. E Simon (ese ta nga vuotongie ngan e Petro), e Andre e
kasien, e Iakobo, e Ioanes, e Pilipo, e Bartolomeu,
15 e Mataio, e Tomas, e Iakobo e natuon e Alpeo, e Simon ese gi ta nga
vuotongie ngan mi Silot,
16 e Iudas e natuon e Iakobo, ma e Iudas Iskariot, ese ta nga tsorubeit
mi ka nia roev terie e Iesu.

E Iesu a nga vavasengei ma a nga tsatsang vavato
(Mataio 4:23-25)

17 E Iesu a nga tsotsour peuk meie gie nge tuir simi kato kaber duis. Mi
gargar leong si ken sar madar tovtov gi nga mon ian en meie mi bineit
leong beitsak kovuni sibu korot kokouk i Iudea, kovuni i Ierusalem, ma
kovuni sibu enamon i koen i Turos ma i Sidon.
18 Gi nga nemei nia rongomie e Iesu terengien va ta mang nga vatoa gie
si magi sar mienarouk. Ma egie ese bu tsaka moromoruo ta nga vikikinie
gie, gi nga kalei.
19 Ma mi kulou kokouk gi nga konon nia tobelie e Iesu, simi vunan mi
ngeisngeis a nga kovuni seie ma a nga vatoa gie kokouk.
20 E Iesu a nga dedeng rakot si ken sar madar tovtov nge pevien,

"Mi nires leong ta mon senga ese nga ta deng kielala va nga pinat sibu morumoruanga,
simi vunan nga ta so suvuon mi vavatamaes kovuni si ken mang-magoso Nguts e Raban.
21 Mi nires leong ta mon senga ese nga ta vitor ine,
simi vunan e Raban ta so vitingie nga.
Mi nires leong ta mon senga ese nga ta ta ine,
simi vunan nga ta so ngiets.
22 Mi nires leong senga sien gi ta karto nga nge purusie nga, ma gi ta vavangiets nge nga, nge tsang vatsakatie bu asanga surie e Natuon mi Ka.

23 "Nga ta ngas res ian simi ra nge kolueits ngan mi nires, simi vunan kenga voirvoir ta leong die i kur simi rangit. Ine simi sinavei kes mo, bu tubugie gi nga tsana sibu propet.

24 "Eiekesen mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta suvuram,
simi vunan nga te suvuon mi tino ta molous.
25 Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta ngou kalei ine,
simi vunan nga ta so vitor.
Mi tsienakor leong ta monongie nga ese nga ta ngiets ine,
simi vunan nga ta so masitinoiv nge ta.
26 Mi tsienakor leong ta monongie nga sien mi kulou kokouk gi ta vakokoit tienenge nga,
surie malan ian, bu tubugie gi nga tsana sibu propet bitbit.

Nga ta ngas aor molous ngan manga sar matakorot
(Mataio 5:38-48; 7:12)

27 "Eiekesen o oeng senga ese nga ta rorong seou. Nga ta ngas tovie manga sar matakorot, nge kalei ngan egie ese gi ta karto nga.
28 Nga ta ngas vatamase gie ese gi ta oeng subira nga. Ma no surie egie ese gi ta tsak nge nga.
29 Sien va ka mei ta pantsie ke peir kes, vuris terie sien ke peir ka ie buer. Sien va ka mei a poro ma kuirkuir ka i marar, kian va e ta vangenge va ta poro ma kuirkuir ka i ruom buer.
30 Tabarie bu mei kokouk gi ta nongie no, ma sien va ka mei a poro misa va sevoi, kian va e ta no muerngan.
31 Tsana sibu mei mene malan nga ta lalaron va gi ta tsana senga.
32 "Sien va nga ta tovie mo egie ian ese gi ta tovie nga, vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi ko tovie egie ese gi ta tovie gie.
33 Ma sien va nga ta tsana mi kepineits ta kalei segie ese gi ta muna tsana mi kienelei senga, vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi ko tsana malan buer.
34 Ma sien va nga ta vavatsir segie ese nga ta vodon va nga ta poro man venemuer, vasa nga ta suvuon ven ka vavatamaes? Misasien bu ka tsokor, gi vavatsir buer rakot sibu ka tsokor meie ngan kegi vienviendon nia por muerngan man voirvoir pu.
35 Eiekesen nga ta ngas tovie manga sar matakorot. Tsana mi kienelei segie, ma nga ta vavatsir segie nge kap vodon nia por muerngan ka kepineits segie. Ma kenga voirvoir ta so leong, ma nga ta so tsorubeit bu natuon e Raban ese ta tsiroup, simi vunan eie a kalei ngan egie gi ta kap ko vuot kalei sien ma bu tsaka mei.

36 Nga ta ngas vous ngan mi aor molous, malan mo e Tamanga ta vous
ngan mi aor molous.

Kian va nga ta vuortie ka mei
(Mataio 7:1-5)

37 “Ma kian va nga ta vuortie ka mei mene, terengien e Raban ta kap
mang vuortie nga. Kian va nga ta votorosie ka mei mene, terengien e
Raban ta kap mang votorosie nga. Nga vodon rivie kegi sar sinavei tsokor,
terengien e Raban ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.
38 Tabetabeir, terengien e Raban ta mang tabarie nga. E Raban ta
vovosuo ma ta vous puospuos vunie nga. A tuktuk, mi sana puppuo nga
ta pupuo ngan, e Raban ta tsang malan ngan mo senga.”
39 E Iesu a nga pengan segie buer ine mi nama puppuo, “Ka kael a kap oit
nia muongan ka turan kael, va gerek? Vasa, guor ta kap so kor rubukien
i aron ka mat?
40 Ka madar tovtov a kap tsiroup si man vavvasengei, eiekesen eie ese
man vavvasengei ta vavasengei kalei sien, ta so tsorubeit malan man
vavvasengei.
41 “Surie misa e ta dengarie mi kato tsop i matan e kasi ma e kap vodon
surie mi poko ei i mata kese?
42 Vasa ta oit ven va e ta oeng se kasi nge kia, ‘Kasi, o ta tsang rivie mi
tsop ian i mata,’ eiekesen evoi e kap oit nia dengarie mi poko ei i mata
kese? Evoi mi malamala ka duis. Vourvour, e ta muna tsang rivie mi poko
ei i mata, ma samo e ta nangba oit nia dedeng kalei nia tsang rivie mi tsop
i matan e kasi.

Mi ei ma mi vuovuan
(Mataio 7:16-20; 12:33-35)

43 “Kap ka banga ei a vua ngan ka tsaka vuovuo, o, ka tsaka ei ta vua
ngan ka banga vuovuo.
44 Mi ei keskes a kilakilal nan simi vuovuan kesen. Bu mei gi kap dikitie
mi vuavua ta o, mi vuavua bereu simi suo tsotso.
45 Mi banga ka a vorotsoruo bu banga kepineits sibu banga kepineits
ta noutngan i aron, ma mi tsaka ka a vorotsoruo bu tsaka kepineits sibu
tsaka kepineits ta noutngan i aron. Mi kulou gi ko vokokotie mi sana ta
vous i arogie.

Mi ka sievei ma mi ka be
(Mataio 7:24-27)

46 “Surie misa nga vuotongie iou va, ‘Mi Nguts, mi Nguts,’ ma nga kap
tsana misa o ta pengan?
47 O ta vasangan senga vasa ta ven eie ese ta nemei seou nge rongomie
kong sar nama nge tsang vemusurie.
48 Eie a malan mi ka ta nga tsana mi vonuo ese ta nga reiv peuk beitsak
i keim nge voturie man arir mi vonuo i popon mi ropoil. Mi taev a nga
nemei nge soraran ian mi vonuo eiekesen a kap nga oit nia une, simi vunan
a nga tsang vititirie.
49 Eiekesen mi mei ese ta rongomie kong sar nama ma a kap tsang
vemusurie, eie a malan mi mei ese ta nga tsana mi vonuo i popon mi
pier a kap ka poil en. Sien mi taev leong ta nga soraran ian mi vonuo, a
nga katsoup kor nge sereir ruruvei.”

7

Ken vodovodon tuktuk mi muomuo simi kulou ni minakiur

1 Sien e Iesu tate nga vavasengei voto ngan ine bu kepineits simi kulou,
a nga veis beit i Kapernaum.
2 Ian en, ken petspets mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga mon,
ma man muomuo a nga ko lalaron beitsak. Eiekesen a nga morouk nge
vatvatta mesei.
3 Mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga rongovan e Iesu ma a nga
turan bu meinmenien bu muomuo sibu Iuda rakot sien nia ra vereie va ta
nga nemei nge me vatoa ken petspets.
4 Sien gi ta nga nemei se Iesu, gi nga me no masitinoiv sien malan ne,
“Ine mi ka, a oit ngas va e ta kulie,
5 simi vunan eie a tovie gei bu Iuda ma a te nga voturie kegei vona
rengeir.”
6 Io, e Iesu a nga nomeie gie.
Sien tate nga so beit vatavatat simi vonuo, mi muomuo simi kulou ni
minakiur a nga turan bu palapalan nia ra oeng sien malan ne, “Mi Nguts,
kian va e ta voruruit beitsak, simi vunan o kap kalei oit nia tor va e ta
nemei si kong vonuo.
7 Ine arie mi vunan o kap vodon buer va o kalei oit nia nemei sevoi.
Eiekesen, vuotongie mo ka nama, ma kong petspets ta kalei.
8 Eou buer o mon i pakien mi vinuor, ma buer mi kulou ni minakiur gi
mon i pakien kong vinuor. O ta oeng seie ine, ‘Veis,’ ma eie ta veis, ma seie
nikot o ta oeng sien, ‘nemei,’ ma eie ta nemei. O oeng si kong petspets,
‘Tsana ine,’ ma eie ta tsana.”
9 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga kudier beitsak surie mi namanien
ine mi ka, ma a nga vuvuris teteir simi bineit gi ta nga vemusurie nge
pevien, “O oeng senga, o kap ngas nga vorotan ka suada vodovodon tuktuk
ta leong malan ine, misasien i Israel buer.”
10 Samo mi kulou ian mi muomuo ta nga tura gie, gi nga muer rakot si
ken vonuo ma gi nga so vorotan ine mi petspets tate nga kalei.

E Iesu a nga vatoa e natuon tamat mi vevien naor

11 I muir sien, e Iesu a nga rakot simi taon i Nain. Ma ken sar madar
tovtov meie mi bineit leong gi nga nomeie.
12 Ma sien tate nga so beit simi rumrubukien simi taon, mi kuoluon ine
mi taon gi nga sor vorotsoruo mi mei maet, eie e natuon kes mo mi vevien
naor tate nge mamaet labeit. Ma mi bineit leong simi taon gi nga nomeie.
13 Sien mi Nguts ta nga pare ine mi vevien, a nga tovie beitsak nge pevien,
“Kian va e ta ta.”
14 Samo a nga veis rakot nge soburo mi tsur gi ta nga sorokie ngan mi
tonuo, ma egie ian gi ta nga sorokie, gi nga tuir vendir. Ma a nga pevien,
“Ka vour, o oeng sevoi. Tsuok tamtuir!”
15 Mi ka ese ta nga mesei a nga mogos ma a nga vakaek nge vakokoit,
ma e Iesu a nga teir muerngan se kinan.
16 Egie kokouk gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga puongan e Raban
nge pevien, “Mi propet ngeisngeis a te tsorubeit i kotubugiet. E Raban a
te nemei nia kulie ken kulou.”
17 Ine mi vinavatei surie e Iesu a nga puorkan kokouk i Iudea ma bu
enamon ververiris.

E Iesu meie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 11:2-19)

18 Ken sar madar tovtov e Ioanes gi nga pengan sien ine bu kepineits
kokouk. Io, e Ioanes a nga kuk nemei ngan ba mei luo segie.

19 Ma a nga tura guor rakot simi Nguts nia ra vereie malan ne, “Arie
evoi te ian mi ka va ta ba beit, o, gei ta ngas rosie ka mei mene?”
20 Sien ba ka guor tate nga nemei se Iesu, guor nga pevien, “E Ioanes mi
ka ni sinusuruiv a tura gor nemei sevoi nia me virei malan ne, ‘Arie evoi
te ian mi ka va ta ba beit, o, gei ta ngas rosie ka mei mene?’ ”
21 Ian simi keipkepide ra e Iesu a nga vatoa palan egie ese gi ta nga
suvuon bu suada mienarouk ma egie ese bu tsaka moromoruo ta nga
tsegerie gie. Ma a nga vatoa palan bu kael.
22 Io, e Iesu a nga kuil nama siba ka guor ta nga veis teie mi nama,
“Ngado muer nge so pengan se Ioanes mi sana ngado tate pare nge
rongomie. Bu kael gi te dedeng, bu peong gi te veis, egie ese gi ta suvuon
mi mienarouk lepra gi te ketseketseng, bu pi gi te rorong, bu mei maet gi
te to muerengei simi miensei ma bu sinaortsak gi te rongomie mi Banga
Vinavatei.
23 Mi nires leong ta mon seie ese ken vodovodon tuktuk seou ta kap kor.”
24 I murien ine ba ka e Ioanes ta nga turan guor tate nga veis, e Iesu a
nga vakaek nge vakokoit rakot simi bineit surie e Ioanes. “Sien nga ta nga
rakot simi beir, misa nga nga visi ra pare? Mi rir mi mour ta uvie?
25 Sien va a kap, mi sana nga nga ra dengarie? Mi ka a vavaso ngan
bu banga tseteteik? A kap, egie ese gi ta vavaso ngan bu tseteteik ta
matmatot ma gi ta ko mon simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kegi lakep
leong nia varese mo kegi tino simi pirpir, gi mon i aron bu vonuo sibu
kovakova ka leong.
26 Eiekesen, surie misa nga ta nga rakot en? Nia ra pare mi propet? A
tuktuk, o oeng senga, nga te nga pare mi ka mi tsinatsangan ta rio mi
propet.
27 Ine arie mi ka ese gi ta nga vavataor surie simi Pakpak Leong:

“ ‘O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese ta rorois ngan ke rosar i muo sevoi.’

28 O oeng senga, i kotubugie ese ian mi langei gi ta nga kava gie, a kap ka
mei a leong rio e Ioanes, eiekesen mi mei ese ta lili i aron ken mangmagoso
Nguts e Raban, eie a leong rio e Ioanes.”
29 (Mi kulou kokouk ma mi kulou porpor takis buer, sien gi ta nga
rongomie ken sar nama e Iesu, gi nangba nga teorbeten va mi sinavien
e Raban a nga duis, simi vunan gi te nga por sinusuruiv se Ioanes.
30 Eiekesen bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga
purusie ken vienviendon e Raban surie egie kesegie, simi vunan gi kap
nga por sinusuruiv se Ioanes.)
31 Samo e Iesu a te buer nga vakokoit, “Mi sana o ta oit nia pua meie mi
kuoluon ine bu ra? Gi mala sa?
32 Egie gi malan bu madar gi ta mogos simi korot nia verikuil nge lakep
ma gi koupkoup vunie egie ka ie.

“ ‘Gei kuvie bu pak ngan bu poko veos va nga ta sieng,
eiekesen nga kap sieng,
gei kavarie mi pak nian mi miensei,
eiekesen nga kap ta.’

33 O pengan senga ine surie e Ioanes mi ka ni sinusuruiv tate nga nemei.
A kap nga me ngou tsoik, ma un dangi vain, ma nga ko pevien va eie a
suvuon mi tsaka moromoruo.

34 E Natuon mi Ka a nga nemei ma a nga ngou nge un, ma nga ko pevien,
‘Pare! Eie mi ka ngangeis ma mi ka unun, ma e palapalan mi kulou porpor
takis meie mi kulou tsokor!’
35 Eiekesen mi kulou ese gi ta tino ngan mi banga vienviendon se Raban,
gi vara tuktuk ngan va ine mi banga vienviendon a duis.”

Mi vevien tsokor a nga soan mi da sosong se Iesu

36 Mi meinmenien bu Parisaio a nga nongie e Iesu va ta nga ra ngou
meie. Io, e Iesu a nga rakot si ken vonuo ian mi Parisaio ma a nga so
mogos meie gie i bingan mi tsur ngongou.
37 Mi vevien ian simi taon mi sinavien a nga tsokor, a nga vakierngie va
e Iesu a nga ngou si ken vonuo ine mi Parisaio. Io, a nga por nemei ngan
mi utut mi da sosong i aron.
38 Ma a nga me tuir i murien e Iesu, ma a nga sege pukupukukaek siba
kamen nge ta. Ma a nga vakaek nge pupuluka ba kamen ngan ken sar
dunutina. Samo a nga dou vopura ngan bu vuruvuru kovan, ma a nga
ngungurie ba kamen nge soan mi da sosong i popon ba kamen.
39 Sien mi Parisaio ese ta nga nongie nemei ngan e Iesu ta nga dengarie
ine, a nga oeng veie mi aron, “Sien va eie mi propet, a oit nia telekiran mi
sana suada vevien ine a tobelie, surie eie mi vevien tsokor.”
40 E Iesu a nga kuil nama, “Simon, o lalaro pengan sevoi mi kepineits.”
E Simon a nga pevien, “Pengan seou, Vavvasengei.”
41 “Ba ka luo, guor nga por lakep nia kuil muerngan simi ka. Mi mei a
nga poro bu sinangavur mi napaririem koboit (500) bu lakep denari ma
mi mei mene bu sinangavur napaririem (50) bu silva lakep.
42 A kap ka mei seguor a nga suvu lakep oit nia kuil muerngan ine simi
ka. Io, ngan mi aor molous, a nga vodon tsupuk rivie seguor. Ma ine, e
vodon ese seguor ta lalaron beitsak ine mi ka?”
43 E Simon a nga kuil nama, “O vodon va ian mi mei ta nga poro ta palan
ma va ta kap ba kuil muerngan.”
E Iesu a nga pevien, “A duis ke nama.”
44 Samo a nga vuvuris rakot simi vevien ma a nga pevien se Simon, “E
pare ine mi vevien? O nemei i aron ke vonuo. Evoi e kap terie seou ka
da nian ba kameung, eiekesen eie a pupuluka ba kameung ngan ken sar
dunutina ma a dou vopura ba kameung ngan mi vuruvuru kovan.
45 E kap ngungurie iou, eiekesen ine mi vevien, vakaek o ta rubukien, a
kap matpomaer nia ngungurie ba kameung.
46 E kap soe teir oel i kovoung, eiekesen eie a soan mi da sosong siba
kameung.
47 Io, o oeng sevoi, ken lalaron ine mi vevien nemei seou a leong beitsak,
simi vunan o te vodon rivie palan ken sar sinavei tsokor. Eiekesen eie ese
o ta vodon rivie ken sar sinavei tsokor ta kap palan, ken lalaron nemei
seou ta lili.”
48 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.”
49 Bu vasier ka ie, gi nga vakaek nge vevuor i kotubugie kesegie, “Nge
kia va eie ese ine mi ka? Bu sinavei tsokor buer a vodon rivie gie.”
50 E Iesu a nga oeng simi vevien, “Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no.
Veis ngan mi molu.”

7:41 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

8

Mi langei gi ta nga nomeie e Iesu

1 I murien ine, e Iesu a nga veisngie bu taon ma bu enamon keskes,
ma a nga vavatei katsep simi kulou ngan mi Banga Vinavatei surie ken
mangmagoso Nguts e Raban. Mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov
gi nga nomeie.
2 Bu vevien mene e Iesu ta nga kareir rivie bu tsaka moromoruo segie
nge vatoa gie si magi sar mienarouk, egie buer gie nga nomeie. Mi
meinmenigie, e Maria kovuni i Magadala ese e Iesu ta nga kareir rivie
mi napaririem potsu luo bu tsaka moromoruo sien,
3 ma ba meinmenien mene, e Ioana ken vevien e Kusa mi ka nennei si
ken vonuo e Erot, a, e Susana, ma palan bu mei mene gi nga nomeie. Ine
bu vevien gi nga kulie e Iesu meie ken sar madar tovtov ngan kegi sar
kepineits kesegie.

Man nama puppuo bu pei
(Mataio 13:1-9; Marko 4:1-9)

4 Sien mi kulou gi ta nga vor ve beitbeit kovuni sibu taon kokouk nge
vorotan e Iesu, a nga vokokotie mi nama puppuo segie.
5 "Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei. Sien ta nga rivie bu pi ei,
bu pei mene gi nga kor i popon mi baiveisveis. Mi kulou gi nga popoporie
ma bu ma gi nga nganie gie.
6 Bu pei mene gi nga kor simi popopeliets. Gi nga tsutsuleik rovotsour
eiekesen gi nga bukuk nge maet simi vunan kap ka da simi pier.
7 Bu pei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso gi
nga to leong meie bu ei tsuotstsuor ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor.
8 Ma bu pei mene, gi nga kor simi banga pier ma gi nga to leong nge
vua nge vuovuo. Bu pei keskes gi nga vua ngan bu vuovuo a nga oit mi
sinangavur kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie."
Sien e Iesu ta nga vaton ken nama puppuo, a nga oeng leong, "Eie ese
ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong."

Man vuevue ine mi nama puppuo
(Mataio 13:10-17; Marko 4:10-12)

9 Ken sar madar tovtov gi nga vereie e Iesu ngan man vuevue ine mi
nama puppuo.
10 Io, a nga pevien, "E Raban a te nga terie senga mi sinavei nia telekiran
bu kepineits mumuningei surie ken mangmagoso Nguts. Eiekesen sibu mei
mene, o vakokoit surie ine ngan mi nama puppuo. Terengien,

" 'va gi ta kap mang dedeng kilal misasien gi ta dedeng nge dedeng,
va gi ta kap mang telekiran misasien gi ta rorong nge rorong.'

11 "Man papapleis ine mi nama puppuo a malan ne. Ine mi pi ei, eie ken
nama e Raban.
12 Bu pei gi ta nga kor simi baiveisveis, egie gi malan bu mei gi ta
rongomie mi nama. I murien ine, e Satan a nemei ma a tsang rivie ine
mi nama sibu arogie, terengien va gi ta kap mang vodovodon tuktuk ma
e Raban ta kap mang vatoa gie.
13 Bu pei mene gi ta nga kor simi korot bu vout en, egie gi malan bu mei
gi ta rong poro mi nama ngan mi nires. Eiekesen kap kavo uvigie. Kegi
vodovodon tuktuk ta to lili mo, ma gi ta kor sien va ka konokonon ta beit.

8:10 ISA 6:9

14 Bu pei gi ta nga kor i kinorotuon bu suo tsotso, egie gi malan bu mei
gi ta rongomie mi nama, eiekesen si kegi minon, bu suasua vienviendon
aor tsak, mi sinsuv ma bu nires simi tino, gi ta pipitsie ma bu vuovuan gi
kap oit nia komois.
15 Eiekesen bu pei gi ta nga kor simi banga pier, gi malan bu mei gi ta
rongomie mi nama ngan mi banga aor nge rong toungan si kegi sar tino
ma gi tuir ngeisngeis nge vua nge vuovuo.

Mi bember i pakien mi koi
(Marko 4:21-25)

16 "Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge kuva ngan mi koi o, a ko terie
i pakien mi tsur. Eiekesen a ko poro nge vogosongie si man mogomogos,
terengien egie ese gi ta rubukien gi ta mang pare mi berber.
17 Bu kepineits kokouk gi ta mon mumuningei, gi ta beit simi taparang,
ma bu kepineits kokouk gi ta mon kokoiv, bu mei gi ta telekiran o, gi ta
beit simi kientsep.
18 Io, nga ta ngas vedidir surie kenga sar bairorrong. Segie ese gi ta
tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer veleongtie kegi sinavei.
Eiekesen segie ese gi ta kap lalaron, misasien misa gi ta vodon va gi suvuon,
e Raban ta por tsana segie."

E kinan ma bu kasien e Iesu
(Mataio 12:46-50; Marko 3:31-35)

19 Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga nemei nia me pare. Eiekesen
gi kap nga oit va gi ta nga pare surie mi bineit a nga kitipan.
20 Mi ka mene a nga pengan se Iesu, "E kina ma bu kasi, die gi tuir i
marar, ma gi lalaro pare no."
21 A nga kuil nama, "Mi kulou gi ta rongomie mi namanien e Raban nge
vemusurie, arie egie bu kinoung ma bu kasiung."

E Iesu a nga vara tiko ngan mi lon
(Mataio 8:23-27; Marko 4:35-41)

22 Simi ra mene, e Iesu a nga ka simi galeu leong meie ken sar madar
tovtov ma a nga oeng segie, "Giet ta rakot simi bienengeiv ka nikot simi
barateis." Ma gi nga tsuk.
23 Simi poko ra mi galeu ta nga soer, e Iesu a te nga muang. Ma mi lon
a nga tsorungie gie i rou. A, mi naov gi nga vakaek nge kopo vovoi simi
galeu. Ma gi nga vatvatta luluis.
24 Ken sar madar tovtov gi nga vapada nge oeng sien, "Ka leong, Ka
leong, giet te vatvatta luluis!"
Ma a nga tamtuir nge oeng ngeisngeis veie mi mour ma bu peiv. Ma a
nga tiko.
25 Ma a nga vereie ken sar madar tovtov, "Iva kenga vodovodon tuktuk?"
Gi nga motou nge kudier tsak ma gi nga vevuor i kinorutugie malan ne,
"Mi sana suada ka ine? Misasien mi mour ma bu peiv, a oeng ngeisngeis
segie ma gi rorong sien."

E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie
(Mataio 8:28-34; Marko 5:1-20)

26 Samo gi nga soer rakot i Gerasa, mi enamon simi bienengeiv ta matan
veie i Galili.
27 Sien e Iesu ta nga tsour vataer simi galeu, mi ka kovuni ian simi taon
bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie, a nga veis samsuoeie. A te nga
potaram te, ine mi ka a kap nga ko lavlav ma a kap nga ko mon si ka
vonuo, eiekesen a nga ko mon sibu rie tetteir tonuo.

28 Sien ta nga pare e Iesu, a nga koup nge tsibour mutur i matan e Iesu
nge koupkoup pevien, “Iesu, evoi e Natuon e Raban ese ta tsiroup. Ke sana
baitutuir meie iou? O no masitinoiv. Kian va e ta votorosie iou!”
29 A nga koup malan ine simi vunan e Iesu a nga oeng ven va mi tsaka
moromoruo ta nga sorvekenan ine mi ka. Mi tsaka moromoruo a nga ko
tsegerie. Misasien va bu mei gi ta nga rorotsie nge tsen ba riman ma ba
kamen nge tuir karie, a nga ko motukie bu tsen. Ma mi tsaka moromoruo
a nga ko tsal ngan rakot sibu korot kap kavo mei en.

30 E Iesu a nga vereie, “Ese mi asa?”

A nga kuil nama, “e Gargarleong,” simi vunan bu tsaka moromoruo
palan gi nga tsegerie.
31 Ma bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv rakot se Iesu va ta kap
nga sunura gie rakot simi Mat kap ka vunan.

32 Ian en, mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits. Bu tsaka
moromoruo gi nga nongie e Iesu va ta nga ture vurukude gie i aron bu
bor. Ma e Iesu a nga sunuir terie gie.
33 Ma bu tsaka moromoruo gi nga sorvekenan ine mi ka rakot ine sibu
bor. Ine mi varin gi nga soer peuk simi malamala tsetseir ma gi nga tsibour
nge kong maet i rou.

34 Sien bu ka nennei bor, gi ta nga pare ine mi kepineits ta nga tsorubeit,
gi nga vi nge soer rakot nge ra vavatei ngan simi taon ma sibu enamon.
35 Ma mi kulou gi nga me pare ine mi kepineits ta nga tsorubeit. Sien
gi tate nga me beit se Iesu, gi nga vorotan ine mi ka bu tsaka moromoruo
gi tate nga tsour sorvekenan, a nangba nga lavlav ma a te nga tsorubeit
muerengei nangba ken vienviendon. Ma a nga mogos i babaren ba kamen
e Iesu. Io, gi nga motou.
36 Mi kulou gi ta nga pare ine mi kepineits, gi nga pouts ngan sibu mei
mene vasa ine mi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie, a nga
ketseketseng ven.
37 Samo mi kulou kokouk sibu enamon ververiris i Gerasa gi nga nongie
e Iesu va ta nga sorvekena gie simi vunan mi mientou leong a te nga
vara sigosigong ngan mi enamon. Ma e Iesu a nga ka simi galeu nge tsuk
sorvekena gie.

38 Ine mi ka bu tsaka moromoruo gi tate nga tsour sorvekenan, a nga no
masitinoiv se Iesu va ta nga nomeie. Eiekesen e Iesu a nga ture muerngan
ma a nga oeng sien,
39 “Muerengei rakot si ke enamon nge ra oeng katsep ngan mi sana
banga tsientsang leong e Raban a te tsana sevoi.” Io, ine mi ka a nga
veis nge ra vavatei ngan bu banga tsientsang leong e Iesu ta nga tsana
sien, simi kulou kokouk simi taon.

E natuon vevien e Iairo ma mi vevien ta nga tobelie ken lavlav e Iesu (Mataio 9:18-26; Marko 5:21-43)

40 Si ken minuer e Iesu, mi bineit gi nga res suoeie, simi vunan gi nga
vor ve rosierosie.
41 Samo, mi ka mi asan e Iairo a nga nemei, eie mi muomuo simi vona
rengeir sibu Iuda. A nga me sege pukupukukaek i matan e Iesu. Ma a nga
no masitinoiv va e Iesu ta nga nomeie rakot si ken vonuo,
42 simi vunan e natuon vevien mi kav kes, ese ken sar avareit tate nga
sinangavur kes ma luo, a te nga vatvatta mesei.

Sien e Iesu tate nga veis rakot, mi bineit gi nga vususungie.

43 Io, mi vevien a nga mon i kotubugie. Ine mi vevien a nga suvuon mi
mienarouk nia kavakava mi dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luo,
eiekesen kap ka mei a nga oit nia vatoa si man mienarouk.
44 A nga ka i murien e Iesu nge tobelie mi tangatson ken lavlav. Ma ian
ngas te, a kap nga kava te mi dar.
45 Ma e Iesu a nga virei, “Ese a tobelie iou?”
Egie kokouk gi nga pevien va gi kap nga telekiran. E Petro a nga pevien,
“Ka leong, bu mei palan beitsak ine, gi vususungie no.”
46 Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Mi mei ngas te a tobelie iou. O
rongmetsikien va mi ngeisngeis a te tsour sorvekena iou.”
47 Sien ine mi vevien tate nga telekiran va a kap ba nga oit nia
mumuningei, a nga dedeir nge veis rakot se Iesu. Ma a nga sege
pukupukukaek i matan. I matan ine mi vintuir, a nga pengan se Iesu
mi vunan ta nga tobelie ma vasa man mienarouk a nga voto lalapus ven.
48 E Iesu a nga oeng ine simi vevien, “Natung vevien. Ke vodovodon
tuktuk a te vatoa no si ma mienarouk. Veis ngan mi molu.”
49 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi ka kuvu si ken vonuo
ian mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda a nga ra nemei nge oeng
simi muomuo, “E natu a te maet. Misasien. Kia nge vururutie te mi
vavvasengei.”
50 Eiekesen e Iesu a nga rongomie ine, ma a nga oeng se Iairo, “Kian va
e ta motou. Vodovodon tuktuk mo ma e natu vevien ta to.”
51 Sien e Iesu tate nga beit si ken vonuo mi muomuo, a kap nga sunuir
va kavo mei gi ta nga vemusurie rubukien i ruom, eiekesen a nga kerie mo
e Petro, e Ioanes, e Iakobo, ma e taman meie e kinan ian mi tetsikevien.
52 Mi kulou gi nga aor tsak nge tengisie ian mi tetsikevien, ma e Iesu a
nga oeng segie malan ne, “Kian va nga ta ta, simi vunan a kap maet, a
muang be mo.”
53 Gi nga ngitsan e Iesu simi vunan gi nga telekiran va a te nga maet.
54 Eiekesen e Iesu a nga popor i riman nge pevien, “Tsuok tamtuir,
natung!”
55 Samo, mi morumoruan a nga muerengei, ma ian ngas te, a nga tsuok
tamtuir. Ma e Iesu a nga tura gie va gi ta nga tabarie ngan man ka puk
nginonginou.
56 E taman meie e kinan, guor nga kudier tsak, eiekesen e Iesu a nga oeng
ngeisngeis seguor va guor ta kap nga vateie ka mei ngan ine mi kepineits
ta nga tsorubeit.

9

E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov
(Mataio 10:5-15; Marko 6:7-13)

1 E Iesu a nga kuk kakuon mi sinangavur kes ma luo ken sar madar
tovtov nemei sien ma a nga teir ngeisngeis ma duis segie nia kareir rivie
bu tsaka moromoruo kokouk ma nia vatoa bu tamat mienarouk.
2 Ma a nga ture vavasie gie nia ra vavatei ngan mi sinavien e Raban nia
vuor ma nia vatoa bu tamat mienarouk.
3 A nga oeng segie, “Kian va nga ta poro ka kepineits nian mi vineis.
Kian va nga ta poro ka vaong, ka vovvoi, ka tsoik, kavo lakep, ma kavo
vevveleis.
4 Mi sana vonuo gi ta marangata nga en, nga mon ian en oit nga ta
sorvekenan ine mi taon.

5 Sien va mi kulou gi ta kap marangata nga, sorvekenan kegi sar taon
nge titike riv puit sibu kamenga nia vakatsepa segie va egie mo te meie e
Raban."
6 Io, bu madar tovtov gi nga sorvekenan nge veis ka i aron bu enamon
keskes, ma gi nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei nge vatoa bu tamat
mienarouk sibu enamon kokouk.

E Erot a nga basbaslieng
(Mataio 14:1-12; Marko 6:14-29)

7 Sien e Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, ta nga rongomie
bu nama surie misa ta nga tsorubeit, a nga basbaslieng beitsak simi vunan
mi kulou mene gi nga pevien va e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a te nga to
muerengei simi miensei.
8 Bu mei mene gi nga pevien va e Eliia a te nga beit vasvas, ma bu mei
mene buer gi nga pevien va eie mi meinmenien bu propet muomuo ngan
te, a nga to muerengei.
9 E Erot a nga pevien, "O nga tuturei nia kitip tsana mi kovan e Ioanes.
Eiekesen ese ine mi ka o rongomie man sar vinavatei?" Ma a nga konon
nia dengarie e Iesu.

E Iesu a nga tabarie mi kulou a oit mi 5,000
(Mataio 14:13-21; Marko 6:30-44; Ioanes 6:1-14)

10 Sien ken sar aposol gi tate nga muerengei, gi nga me pengan se Iesu
bu kepineits kokouk gi ta nga tsana. Io, e Iesu a nga kerie bu madar tovtov
rakot simi taon mi asan i Betsaida ivie gi nga oit nia ra mon egie kesegie
en.
11 Sien mi bineit gi ta nga telekiran ivie e Iesu ta nga rakot en, gi nga
vemusurie. Ma e Iesu a nga res suoeie gie nge vakokoit surie mi sinavien
e Raban nia vuor ma a nga vatoa bu tamat mienarouk gi ta nga pinat surie
mi vavato.
12 Sien tate nga vor reivreiv, mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov
gi nga me oeng se Iesu, "Ture vavasie mi bineit, terengien gi ta mang veis
rakot sibu enamon ma sibu korot tsangtsang tau gi ta mon viririsie giet nge
vorotan bu vonuo mutumutur ma magi kavo nginonginou, simi vunan ine
mi korot a mon peken bu enamon."
13 Eiekesen e Iesu a nga oeng segie, "Enga ngas te, nga tabarie gie."
Gi nga kuil nama, "Gei suvuon mo ba tsoik a napaririem ma ba ie meses
luo. Sien va gei ta kap veis nge ra voir magi nginonginou ine mi bineit
kokouk, gei kap oit nia tabarie gie."
14 Gi nga pevien malan ine, simi vunan mi aesaes sibu ka a nga oit bu
sinangavur mi napaririem soloba (5,000).
Eiekesen a nga oeng si ken sar madar tovtov, "Oeng segie mi bineit va
gi ta mogos a oit ba sinangavur mi napaririem simi gargar keskes."
15 Bu madar tovtov gi nga tsana malan, ma egie kokouk gi nga mogos.
16 E Iesu a nga poro mi napaririem bu tsoik ma ba ie meses luo ma a nga
dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase gie. Ma a nga vor ve potpot
terie bu tsoik sibu madar tovtov nia tabarie mi bineit.
17 Egie kokouk gi nga ngou nge ti, ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie
bu kapekapien nge votie mi sinangavur kes ma luo bu leke.

Ken vinakokoit katsep e Petro surie mi Karisito
(Mataio 16:13-19; Marko 8:27-29)

18 Simi ra mene sien e Iesu ta nga ra no eie kesen, ken sar madar tovtov
gi nga me vorotan, ma a nga vosuoreie gie, "Mi kulou gi ko pevien va eou
ese?"

19 Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va evoi e Ioanes mi ka ni
sinusuruiv, a, bu mei mene gi pevien va evoi e Eliia, ma bu mei mene buer
gi pevien va evoi mi propet muomuo ngan e to muerengei.”
20 E Iesu a nga vosuoreie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?”
E Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia se Raban.”
21 E Iesu a nga vangenge gie ken sar madar tovtov va gi ta kap nga vateie
ngan ka mei mene ine mi kepineits.
22 Ma a nga pevien, “E Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin palan, ma
bu muomuo, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta
sunuran. Ma gi ta kenvamate ma simi ra a tourngan, ta to muerengei.”
23 Samo a nga pevien segie kokouk, “Sien va ka mei ta lalaro vemusurie
iou, eie ta ngas vodon rivie ken sar lalaron surie eie kesen ma ta ngas
tsuok sorokie man koitskoits sibu ra kokouk nge vemusurie iou.
24 Eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen eie ese ta
tsupuk rivie ken tino surie iou, ta so suvuon mi tino.
25 Mi sana man kienelei, sien va ka mei ta suvuon mi kaber kokouk
eiekesen eie ta rivie ken tino kesen?
26 Sien va ka mei a mengemengeir rivie iou ma mi namaniung, e Natuon
mi Ka buer ta so mengemengeir rivie, sien va eie ta nemei meie ngan man
matvinavaso ma man matvinavaso mi Tam ma magi matvinavaso ken sar
angelo e Raban.
27 O oeng tuktuk senga, kavo mei senga gi ta tuir ine, gi ta kap so maet
i muan va gi ta pare e Raban ta so vuor simi mangmagoso enaenamon.”

Ken baidendeng e Iesu a nga tsorubeit kekineits
(Mataio 17:1-8; Marko 9:2-8)

28 I murien ne, a nga malan va bu ra mi napaririem potsu tour tate nga
rovoriu sien e Iesu tate nga vakokoit vaton ine ken sar nama, a nga kerie
e Petro, a, e Ioanes ma e Iakobo nge kien simi pout nia ra no.
29 Sien e Iesu ta nga no, mi matan a nga tsorubeit kekineits si kegituo
baidendeng ma man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits malan mi
busobuso naov.
30-31 Ma ian ngas te, ba ka luo, e Moses ma e Eliia, guor nga tsorubeit
vasvas ngan mi matvinavaso nge vakokoit meie e Iesu. Gituo nga vakokoit
surie ken minaet e Iesu, ian tate nga vatavatat va ta nga tsang vaotie i
Ierusalem.
32 E Petro ma ba turan madar tovtov gituo nga mat mumuang nge
muang, eiekesen sien gituo ta nga ra pan, gituo nga pare man matvinavaso
e Iesu ma ba ka luo guor ta nga tuir meie.
33 Sien ba ka guor tate nga sorvekenan e Iesu, e Petro a nga oeng sien,
“Ka leong, a kalei va giet ta mon en ne. Giet ta tsana kaba papael tour, ke
ka mene, a, ken ka mene e Moses, ma ken ka mene e Eliia.” Eie a kap nga
telekiran misa a nga pengan.
34 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi balbal a nga tsorubeit
nge kuva gituo. Ma gituo nga motou sien gituo ta nga mon i aron mi balbal.
35 Ma mi ien kovuni simi balbal a nga pevien ne, “Ine arie e Natung ese
o ta nga vile. Nga rorong sien!”
36 Sien ine mi ien tate nga vakokoit voto, gituo nga dengarie e Iesu kesen
mo te. Ba madar tovtov gituo nga toungan ine mi kepineits sibu arogie ma
gituo kap nga pengan si ka mei ian sibu ra misa gituo ta nga pare.

E Iesu a nga vatoa mi madar ta nga suvuon mi tsaka moromoruo
(Mataio 17:14-18; Marko 9:14-27)

37 Simi ra vemusurie, sien gi tate nga muerengei peuk kovuni simi pout,
mi bineit leong gi nga samsuoeie.
38 Io, mi ka a nga mon i aron mi bineit a nga koup pevien, “Vavvasengei,
o lalaron va e ta tovie e natung tamat kes.
39 Rorong! Mi tsaka moromoruo a ko tsegerie ma a ko koupkoup, ma a
ko vedederie nge tomekan i keim ma a ko kat nge guruos mi ngutsuon.
Ma a te tsang vatsakatie ma a kap lalaro sorvekenan.
40 O nongie ke sar madar tovtov nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo,
eiekesen gi kap oit nia tsang vaotie.”
41 E Iesu a nga kuil nama, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka
vodovodon tuktuk ma mi sinavinga a tsokor. Ese a ba nga pare o ta nga
mon meie nga? Ma ese a ba nga pare o ta nga sorokie kenga sar putu?
Kerie nemei ngan e natu ine.”
42 Sien ine mi madar ta nga veis nemei, mi tsaka moromoruo a nga
tomeke vuturungie i keim simi kaber nge vadotso. Eiekesen e Iesu a nga
patsarie mi tsaka moromoruo nge vatoa ine mi madar. Ma a nga teir
muerngan se taman.
43 Ma egie kokouk gi nga kudier tsak simi ngesengesien e Raban.
Sien mi kulou kokouk gi ta nga vor ve vodovodon surie bu kepineits
kokouk e Iesu ta nga tsana, a nga pevien si ken sar madar tovtov,
44 “Nga rorong kalei simi sana o lalaro pengan senga. E Natuon mi Ka
gi ta roev terie i riman mi kulou.”
45 Eiekesen gi kap nga katsep si man vuevue ine ken nama. A te nga
mumuningei segie, terengien va gi ta kap mang nga telekiran. Ma gi nga
motou nia vosuoreie ngan ine ken vinakokoit.

Ese a tsiroup?
(Mataio 18:1-5; Marko 9:33-37)

46 Mi vinetei a nga beit i kotubuon bu madar tovtov va ese segie a tsiroup
i kotubugie.
47 E Iesu a nga telekiran kegi sar vienviendon, io a nga kerie mi natu
madar ma a nga voturie i bingan.
48 Ma a nga oeng segie, “Eie ese ta suguo ine mi natu madar simi asoung
a suguo iou, ma eie ese ta suguo iou, eie a suguo ian eie ese ta nga tura
iou. Eie ese ta lili i kotubunga eie a tsiroup senga.”

Eie ese ta kap matakorot nge nga, eie senga
(Marko 9:38-40)

49 E Ioanes a nga pevien, “Ka leong, gei nga pare mi ka a kareir rivie
bu tsaka moromoruo ngan mi asa ma gei nga konon nia vangenge simi
vunan a kap va eie mi meinmenigiet.”
50 E Iesu a nga kuil nama, “Kian va nga ta vangenge, simi vunan eie ese
ta kap matakorot nge nga, eie senga.”

Mi kulou i Samaria gi kap nga lalaron e Iesu

51 Sien mi keipkepide ra tate nga vatavatat va e Iesu ta nga kien i kur
simi rangit, a nga tsana ken vienviendon va ta nga rakot i Ierusalem.
52 Ma a nga ture muongan ba ka ni tinuturei va gituo ta nga rakot simi
enamon sibu Samaria nia ra rorois ngan bu kepineits surie eie.
53 Eiekesen mi kulou ian en, gi kap nga lalaron nia suguo simi vunan a
nga tsana ken vienviendon va ta nga rakot i Ierusalem.
54 Sien ba madar tovtov e Iakobo ma e Ioanes guor ta nga rongomie ine,
guor nga pevien, “Mi Nguts, e lalaron va gor ta kukuo mi leing kovuni i
kur simi rangit va ta voguersa gie?”

55 Eiekesen e Iesu a nga vuvuris nge nasara guor [nge pevien, “Ngado
kap telekiran engado simi sana suada moromoruo. E Natuon mi Ka a kap
nga nemei nia voguersan kegi tino mi kulou, eiekesen a nga nemei nia
vatoa gie.”]
56 ma gi nga rakot simi enamon mene.

Mi piner nia vemusurie e Iesu
(Mataio 8:19-22)

57 Sien gi ta nga vor ve veisveis i sar, mi ka a nga oeng se Iesu, “O ta
vemusurie no sibu korot kokouk ivie va e ta rakot en.”
58 E Iesu a nga kuil nama sien, “Bu kopuen tso gi suvuon magi sar mat
ma bu ma gi suvuon magi sar tou, eiekesen e Natuon mi Ka a kap suvuon
ken ka korot nia vuturungie mi kovan.”
59 E Iesu a nga oeng simi ka mene, “Vemusurie iou.”
Eiekesen a nga kuil nama, “Mi Nguts. E ta sunuir va o ta be ra muna
puonongie e tamoung.”
60 E Iesu a nga oeng sien, “Tsupuk rivie bu tamat miensei gi ta puonongie
bu turagie miensei, eiekesen evoi, ra vavatei ngan ken mangmagoso Nguts
e Raban sibu enamon kokouk.”
61 Mi ka mene buer a nga pevien, “O ta vemusurie no mi Nguts, eiekesen
e ta muna sunuir nge iou va o ta be ra tsekirerіem meie kong tietie.”
62 E Iesu a nga kuil nama, “Mi ka ese ta tsatsang ngan ba bulumakau nia
tsuopuo mi kaber ma a munu ermuer, eie a kap kalei oit nian mi tsientsang
si ken mangmagoso Nguts e Raban.”

10

E Iesu a nga ture vavasie bu madar tovtov

1 I murien ine, mi Nguts a nga vile bu sinangavur napaririem potsu luo
ma luo bu mei ma a nga ture luoluo nge gie muo sien rakot sibu taon
keskes ma bu enamon keskes ivie va ta nga rakot en.
2 A nga oeng segie, “Mi nginonginou tate komois a palan, eiekesen mi
kulou nia kakarie mi tau a kap palan. Io, nga ta nongie man Nguts mi tau
ian tate komois va ta turan mi kulou nia kakarie mi tau.
3 Veis! O tura nga malan bu natu sipsip gi ta rakot i kotubuon bu kopuen
tso.
4 Kian va nga ta sorokie ka lapa o, ka vovvoi o, ka poppop ma kian va
nga ta so valalaem meie ka mei i sar.
5 “Sien va nga ta so rubukien si ka vonuo, nga muna pevien, ‘Mi molu
ta mon ine simi vonuo.’
6 Sien va ka ka simi molu a mon ian, kenga molu ta kor kuva. Sien va
kap, kenga molu ta muerengei nemei senga.
7 Mon ian simi vonuo ma nganie nge unumie mi sana gi ta tabarie nga
ngan, simi vunan mi ka ni tsientsang ta ngas suvuon ken voirvoir. Kian
va nga ta totop matavanuo.
8 “Sien va nga ta beit simi taon ma gi suguo nga, nga ta nganie mi sana
nginonginou gi ta tabarie nga ngan.
9 Ma nga ta vatoa bu tamat mienarouk gi ta mon ian en, ma nga ta oeng
segie, ‘Mi ra va e Raban ta vuor, a te vatavatat.’
10 Eiekesen sien va nga ta beit si ka taon ma gi kap suguo nga, veisngie
kegi sar rosar nge pevien,
11 ‘Misasien mi puit si kenga taon ian ta tsok sibu kamegei, gei titike veie
nge nga ngan. Eiekesen nga ta ngas katsep sien ine. Mi ra va e Raban ta
vuor a te vatavatat.’

12 O oeng senga, simi rangi vinuor, ian mi taon ta so suvuon mi tsienakor
leong rio i Sodom.”

Ba taon guor ta kap nga vodovodon tuktuk
(Mataio 11:20-24)

13 “Mi tsienakor leong sevoi i Korasin! Ma mi tsienakor leong sevoi i
Betsaida! Sien va ine bu kepineits ni vovokudier gi ta nga tsana sengado
va gi nga tsana i Turos ma i Sidon, kebeir ngas te va gi nga vodon vuris
nge tseik tsetstseik bita ma soute puit i popogie.”
14 Eiekesen simi rangi vinuor, ngado ta so suvuon mi tsienakor leong rio
bu Turos ma bu Sidon.
15 Ma evoi i Kapernaum, vasa, e ta tsuok terie no kese i kur kien simi
rangit? A kap, e ta so peuk i keim i Ades.
16 “Eie ese ta rorong senga, a rorong seou. Eie ese ta mekitsa nga, a
mekitsa iou, ma eie ese ta mekitsa iou, a mekitsan eie ese ta nga tura iou.”
17 Bu sinangavur napaririem potsu luo ma luo bu madar tovtov gi nga
muer ngan mi nires ma gi nga pevien, “Mi Nguts, bu tsaka moromoruo
buer gi nga rorong segei sien gei ta nga oeng ngeisngeis segie ngan mi
asa.”
18 E Iesu a nga kuil nama, “O te pare e Satan a kor malan mi
kutsukutsuleip kovuni i kur simi rangit.
19 Rorong! O te terie senga mi ngeisngeis nia veis i popon bu tsotsoi ma
bu novuot ma nia tseiptseiprio bu ngesengesien mi matakorot, ma ta kap
ka kepineits ta vabasa nga.
20 Eiekesen, kian va nga ta res va bu tsaka moromoruo gi rorong senga,
eiekesen nga ta res simi vunan e Raban a te vataro bu asanga die i kur
simi rangit.”
21 Ian simi ra, mi Moromoruo Tamat a nga vovosuo e Iesu ngan mi nires
ma a nga pevien, “Tama. Evoi man Nguts mi rangit ma mi kaber. O puonge
no surie e nga muningan ine bu kepineits sibu ka sievei ma segie ese gi ta
nga por vinasengei, eiekesen e nga vasangan sibu natu madar. A tuktuk,
Tama, si ke lalaron kese, ine mi kepineits a nga tsorubeit malan.”
22 Sien ta nga vaton ken nono, a nge pevien simi kulou, “Bu kepineits
kokouk e Tamoung a te nga terie seou. Kap ka mei a telekiran va mi Nout
eie ese, eiekesen mi Tam kesen mo. Ma kap ka mei a telekiran va mi Tam
eie ese, eiekesen mi Nout kesen mo ma egie ese mi Nout ta vile gie nia
vasangan segie.”
23 Samo e Iesu a nga vuris rakot si ken sar madar tovtov nge vakokoit
menen segie, “Mi nires sibu katsomat ese gi ta pare mi sana kepineits nga
tate pare.
24 O oeng senga, palan bu propet ma bu kovakova ka leong gi nga lalaron
nia pare misa nga tate pare, eiekesen gi kap nga oit nia pare, ma gi nga
lalaron nia rongomie misa nga tate rongomie, eiekesen gi kap nga oit nia
rongomie.”

Man nama puppuo mi kangi Samaria

25 Simi ra mene mi ka sinavei sibu vinuor se Moses a nga visi ruom
tsang nama se Iesu ma a nga vereie, “Vavvasengei, misa o ta ngas tsana
nia suvuon mi tino rovoriu?”
26 A nga oeng sien, “Mi Pakpak Leong, vasa a vakokoit ven? Ma vasa ke
teletelekirei surie?”

10:15 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

27 Ine mi ka a nga kuil nama, “E ta ngas lalaron beitsak ma Raban ngan
mi aro kokouk ma mi morumorua kokouk ma mi ngisingisi kokouk ma mi
vinavinadodo kokouk. Ma e ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie no
kese.”
28 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Ke nama kuilkuil a duis. Tsana malan ine
ma e ta so suvuon mi tino.”
29 Eiekesen a nga lalaro vara matkalei ngan eie kesen, io, a nga vereie e
Iesu, “Ese e polopoloung?”
30 E Iesu a nga kuil nama, “Mi ka a nga veis kovuni i Ierusalem rakot i
Ieriko. Ma i sar, a nga samsuoeie bu ka puerpuer. Gi nga tsion rivie man
sar tsetstseik nge tsatsakie ma gi nga veis sorvekenan sien tate nga mesei
oum.
31 Ma mi prist buer a si nga vemusurie ine mi rosar. Ma sien ta nga me
pare ian mi ka, a nga veis evisie nge rov riu.
32 Malan buer mo mi tu Levi a nga veis nemei. Ma sien ta nga me beit
ian simi korot, a nga me pare ma a nga veis evisie nge rov rio.
33 Eiekesen mi kangi Samaria a nga veis buer ian simi rosar. Sien ta nga
me beit ian simi korot mi ka ta nga mutur en, a nga pare ma a nga tovie.
34 A nga rakot sien ma a nga soe teir oel ma dangi vain sibu kiem nge
pipitsie. Samo a nga sor terie i popon man dongki nge por rakot ngan simi
vona vasier ivie a nga ra naneie en.
35 Simi ra vemusurie a nga poro ba lakep denari luo ma a nga terie simi
ka nennei simi vona vasier nge pevien, ‘E ta ngas naneie vakalaie ine mi
ka. Sien va o ta muerengei o ta ba me kulie kavo lakep mene e ta tomekan
nia naneie ine mi ka.’
36 “Ese segituo e vodon va eie e palapalan ine mi ka, bu ka puerpuer gi
ta nga keda?”
37 Mi vavvasengei sibu vinuor a nga kuil nama, “Mi mei ese ta nga tovie.”
E Iesu a nga oeng sien, “Veis nge ra tsana malan mo.”

E Iesu a nga ra pare e Mata ma e Maria

38 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga vor ve veisveis, gi nga
beit simi enamon ivie mi vevien mi asan e Mata a nga mon en ma e Mata
a nga kuk vurukude si ken vonuo.
39 E kasien vevien a nga mon, mi asan e Maria. A nga mogos i babaren
ba kamen mi Nguts nge rongomie misa ta nga vokokotie.
40 Eiekesen e Mata a nga vodovodon palan surie bu kepineits nia rorois
ngan niagie. Ma a nga nemei nge vosuoreie e Iesu, “Mi Nguts, a kalei sevoi
sien eou keseung mo o ta voruruit sibu tsientsang ma e kasiung vevien ta
kap kulie iou? Oeng sien va ta me kulie iou!”
41 Mi Nguts a nga kuil nama, “Mata, Mata. E vodovodon palan nge aor
putu surie bu kepineits palan,
42 eiekesen mi kepineits kes mo e pinat surie. E Maria a vile misa ta
kalei, ma o ta kap oit nia por tsana sien.”

11

E Iesu a nga vavasengei surie mi sinavei nia no (Mataio 6:9-13; 7:7-11)

1 Simi ra mene e Iesu a nga ra no simi korot. Sien ta nga no voto, mi
mei si ken sar madar tovtov a nga oeng sien, “Mi Nguts, vasangan segei mi
sinavei nia no, malan e Ioanes ta nga vasangan si ken sar madar tovtov.”

10:35 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

2 Io, a nga oeng segie, “Sien va nga ta no, nga ta pevien:

“ ‘Tama,
a kalei va gei ta ngas mangaran mi asa,
a kalei va ke vinuor ta ngas vuortie gei.
3 Tabarie gei ngan mi nginonginou ta oit simi ra vere,
4 Vodon rivie kegei sar sinavei tsokor,
malan egei gei ta vodon rivie bu sinavei tsokor bu mei gi ta tsana segei.
Ma kian va e ta tsupuk rivie gei sibu konokonon.’ ”

5 Ma a nga oeng segie, “Ka mene senga ese va ka palapalan, a nga rakot sien sikati potaram nge pevien, ‘Palapala, teir vunie nge iou kaba tsoik tour,
6 simi vunan e polopoloung a veisngie mi vineis ma a beit vorota iou, ma o kap suvuon ka nginonginou nia tabarie ngan.’
7 “Eiekesen ian mi mei i ruom a nga kuil nama, ‘Kia nge memekitsie iou. Mi matavanuo a te bouk, ma buer egei bu natung gei te muang. O kap ba buer oit nia tamtuir nge por terie ka kepineits sevoi.’
8 O oeng senga, ine e palapalan ta kap oit nia tamtuir nge terie sien kaba tsoik surie keguor baser palapalan, eiekesen surie mo ken viningir, ta tamtuir nge tsang vaotie ken pinat.
9 “Io, o oeng senga. Nga no, ma nga ta suvuon. Nga neis, ma nga ta vorotan. Nga pinpin, ma mi matavanuo ta katsep vunie nga.
10 Egie ese gi ta no, gi ta suv. Ma egie ese gi ta neisneis, gi ta vorotan. Ma egie ese gi ta pinpin, mi matavanuo ta katsep vunie gie.
11 “Ese senga bu tam, sien va ka natuon ta nongie ngan ka ie, ta si terie sien ka tsotsoi?
12 O, sien va a nongie ngan ka katoru to, ta si terie sien ka novuot?
13 Misasien enga bu tsaka mei, enga nga telekiran va nga ta terie bu banga tienebeir sibu natunga. Ma ine, a tuktuk rovoriu va e Tamoung die i kur simi rangit ta teir vunie nge gie mi Moromoruo Tamat segie ese gi ta nongie!”

E Iesu ma e Belsebul
(Mataio 12:22-30; Marko 3:20-27)

14 E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo simi ngong. Ma sien mi tsaka moromoruo tate nga sorvekenan ian mi ka ta be nga ngong, a nga vakokoit ma mi bineit gi nga kudier tsak.
15 Eiekesen bu mei segie gi nga pevien, “A kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, mi kovan bu tsaka moromoruo.”
16 Ma bu mei segie gi nga lalaro konon ma gi nga vereie ngan ka totourlekier ni vovokudier kovuni simi rangit.
17 E Iesu a te nga telekiran kegi sar vienviendon ma a nga oeng segie, “Ka mangmagoso nguts ta vekapot nge veveken, ta tsereir. Ma ka tietie ta vekapot nge veveken, ta tsereir.
18 Sien va e Satan a vekapot nge veveken meie eie kesen, vasa ta oit nia tuir ven ken mangmagoso nguts? O vakokoit ven ne simi vunan nga pevien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul.
19 Io, sien va o kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien e Belsebul, ngan mi ngesengesien ese, kenga sar madar tovtov gi ko kareir rivie bu tsaka moromoruo? Io, gi ta so vara tuktuk ngan va enga nga kap duis.

20 Ma sien va o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi pitsipit-
siriman e Raban, ine a vasangan va mi ra va e Raban ta vuor a te beit
senga.
21 “Sien va ka ka ngeisngeis, a pernge vakalaie ken vonuo kesen meie
ngan ken sar kepineits nia veveken, ma ken sar kepineits gi ta mon kalei.
22 Eiekesen sien va ka mei mene a ngeisngeis rio, ma a me veveken
meie nge tseiptseiprio, ta por tsana sien bu kepineits nia veveken ta ko
per popon ma ta pot vepats ngan bu kepineits ian tate por tsana simi
vinevineken.
23 “Eie ese ta kap mon seou, eie a matakorot meie iou, ma eie ese ta kap
kulie iou nia teie kakakuon mi kulou, eie a kareir vepitsitsei nge gie.
24 “Sien va ka tsaka moromoruo ta rovotsour vekenan ka mei, ta veisngie
bu korot kap ka da en nia nesie ka korot va ta maes en. Eiekesen va
ta kap vorotan ka korot, ta pevien, ‘O ta muer surie mi vonuo o ta nga
sorvekenan.’
25 Sien va ta muerengei, ta vorotan mi vonuo va gi tate videir vakalaie,
ma bu kepineits gi mon duis.
26 Samo ta muerengei nge ra kerie mi napaririem potsu luo bu tsaka
moromoruo mene gi ta tsokor rio eie, ma gi ta me rubukien nge mon ian
en. Ma ken tino ian mi ka ta tsak vekenan vourvour.”
27 Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vokovokokotie ine bu kepineits, mi
vevien i aron mi bineit a nga koup pevien sien, “Mi nires ta mon meie ese
ta nga kava no nge vosusuo no.”
28 Ma e Iesu a nga pevien, “Eiekesen mi nires tuktuk ta mon segie ese gi
ta rongomie mi namanien e Raban nge vemusurie.”

Man totourlekier e Iona
(Mataio 12:38-42)

29 Sien mi bineit tate nga vor ve beitbeit palan, e Iesu a nga pevien, “Mi
kuoluon ine bu ra gi tsokor. Gi virei ngan ka totourlekier ni vovokudier,
eiekesen kap ka totourlekier gi ta pare eiekesen man totourlekier e Iona.
30 E Iona a nga tsorubeit mi totourlekier sibu Nineve. Malan mo, e
Natuon mi Ka eie ta so tsorubeit man totourlekier mi kuoluon ine bu ra.
31 Simi rangi vinuor, mi kovakova vevien leong simi enamon i Siba ta so
tamtuir veie mi kuoluon ine bu ra ma ta so votorosie gie, simi vunan a nga
kovuni i tangatson mi kaber nia me rongomie ken sar banga vienviendon
e Solomon. Ma ine, mi mei ese ta tsiroup rio e Solomon a te beit.
32 Mi kuoluon i Nineve gi ta so tamtuir simi rangi vinuor veie mi kuoluon
ine bu ra nge votorosie gie, simi vunan gi nga vurise aor sibu vinavatei se
Iona, ma ine mi mei ta leong se Iona a te beit ine.

Man Bember mi kurikurien mi ka
(Mataio 5:15; 6:22,23)

33 “Kap ka mei a ko vakartie ka bember nge terie si ka korot ivie va
ta mumuningei, o, i pakien ka utut. Eiekesen eie ta vogosongie i popon
man mogomogos, terengien egie ese gi ta rubukien gi ta mang dengarie
mi berber.
34 Mi katsomat eie man bember mi kurikuri. Sien va ba katsomata ta
kalei, mi kurikuri kokouk buer ta vous ngan mi berber. Eiekesen sien va
ba katsomata ta tsak, mi kurikuri buer ta vous ngan mi ngingi.
35 Io, nennei kalei, va ian mi berber ta mon i aro, ta masi tsorubeit ngingi.
36 Sien va mi kurikuri ta vous nge berber ma kap ka korot sien a ngingi,
eie ta taparang rovoriu, malan mi rararangien mi bember ta rarangie no.”

Bu tsienakor leong mi napaririem pouts kes
(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)

37 Sien e Iesu tate nga vakokoit voto, mi Parisaio a te nga nongie va ta
nga ra ngou meie. Io, a nga rubukien nge mogos rorois nia ngou.
38 Eiekesen ine mi Parisaio a nga kudier sien ta nga pare e Iesu ta kap
nga vavaon i muan va ta nga ngou.
39 Io, mi Nguts a nga oeng sien, “Rorong. Enga bu Parisaio, nga ko
govorie mi kurikurien kenga sar koi unun ma kenga sar koi ngongou,
eiekesen bu aronga a vous ngan mi sinavei ngangaguo ma mi sinavei
malangiets.
40 Enga bu be! Vasa, e Raban a nga tsana mo bu pirpir ka i marar, ma a
kap nga tsana te buer ka i ruom?
41 Eiekesen terie misa ta mon i aron ke koi sibu sinaortsak, ma bu
kepineits kokouk ta melemelen vunie nga.
42 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi vunan nga ko
terie se Raban mi korot kes simi karton mi sinangavur kes si kenga sar
tsientsuor nia vesena mi nginonginou gi ta vuotongie ngan mi mint, a, mi
balases ma mi reie. Eiekesen nga ko vodon sasavoir ngan mi sinavei duis
ma mi lalaron rakot se Raban. Ine arie ba kepineits kokouk nga ta ngas
tsang vaotie ma kian va nga ta vodon sasavoir ngan ka mei kes seguor.
43 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu Parisaio, simi vunan nga
lalaron beitsak kegi sar mogomogos bu muomuo si kenga sar vona rengeir
ma nga lalaron va gi ta mangara nga sibu korot nia verikuil nge lakep.
44 “Mi tsienakor leong ta monongie nga, simi vunan nga malan bu
monmon kap kilakilal ivie mi kulou gi ta veis ka i popon ma gi kap
telekiran.”
45 Mi meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor a nga pevien sien ine,
“Vavvasengei, sien e ta oeng ven ian, e te oeng balapoik nge gei buer.”
46 E Iesu a nga kuil nama, “Mi tsienakor leong buer ta monongie nga
bu vavvasengei sibu vinuor, simi vunan nga terie mi sinor i popon mi
kulou ian ta mavev nia sorokie, eiekesen enga ngas te nga kap terie ka
pitsipitsiriem nia kuil ian simi sinor.
47 “Mi tsienakor ta monongie nga, simi vunan nga tsana bu totourkilal
si magi sar monmon bu propet ian bu tubunga gi ta nga kenvamate gie.
48 Io, nga te vara tuktuk nge aor kes ngan misa bu tubunga gi ta nga
tsana. Gi nga kenvamate bu propet, eiekesen nga tsana magi sar monmon.
49 Surie ine mi vunan mo e Raban si ken banga vienviendon a pevien,
‘O ta ture terie segie bu propet ma bu aposol. Gi ta kenvamate gie kavo
mei nge vikikinie gie.’
50 Io, mi kuoluon ine bu ra gi ta suvu vinatoreis surie mi daran bu propet
vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso enaenamon,
51 vakaek simi daran e Abel beit simi daran e Sakaria ese gi ta nga
kenvamate i kotubuon mi korot nia tu tienebeir ma mi korot tamat. Io, O
oeng senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta suvu vinatoreis surie gie kokouk.
52 “Mi tsienakor leong ta monongie nga bu vavvasengei sibu vinuor, simi
vunan nga te por tsana mi tsitstsi nian mi teletelekirei simi namanien e
Raban, eiekesen enga kesenga nga kap ko rubukien. Ma nga ko tuir kitipan
mi kulou gi ta nga lalaron nia rubukien.”
53 Sien e Iesu tate nga rovotsour, bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu
vinuor gi nga vakaek nge kengeir veie nge virevirei sara surie bu kepineits
palan,
54 simi vunan gi nga lalaro ruom tsang nama sien.

12

Mi namani venengeng surie bu malamala ka duis
(Mataio 10:26,27)

1 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, mi bineit leong beitsak gi nga
beit kouk, ma gi nga vekeir nge gie. Ma e Iesu a nga muna vakokoit si ken
sar madar tovtov, “Nga ta ngas naneie nga simi iis sibu Parisaio, arie ian
mi sinavei nia malamala ka duis.
2 Bu sana kepineits gi ta kuov muningan, gi ta mon vasvas, ma bu sana
kepineits gi ta mon kokoiv, gi ta mon simi kientsep ma mi kulou gi tate
telekiran.
3 Io, bu sana kepineits nga ta vokokotie simi ngingi, gi ta rongomie simi
taparang, ma mi sana kepineits nga ta vemisir ngan senga kesenga i aron
mi vonuo, gi ta vavatei katsep ngan i kur i pungan mi vonuo.
4 “O oeng senga bu polopoloung. Kian va nga ta motovagie ian gi ta ko
kenvamate mi pirpir mo ma i muir sien, gi kap oit nia tsana ka kepineits
mene te buer.
5 Eiekesen o ta oeng senga ese va nga ta motovan. Nga ta ngas motovan
e Raban ese ta oit nia kenvamate nga nge suvu duis nia tomeke nga simi
leing leong ian ta kap ko mesei. Io, o oeng senga, arie eie mo nga ta
motovan.
6 Vasa, nga kap ko verikuil ngan mi napaririem bu kamkambaliel ngan
ba natu lakep luo? Eiekesen e Raban a kap ko vodon sasavoir ngan ka mei
segie.
7 A tuktuk, bu vurvur i kovanga e Raban a te ase gie. Kian va nga ta
motou, enga nga kalei rio gie bu kamkambaliel palan.
8 “O oeng senga, eie ese ta vakokoit vavakatsep i matan mi kulou va
eie seou, e Natuon mi Ka buer ta so vakokoit vavakatsep i matan ken sar
angelo e Raban va eie seie.
9 Eiekesen eie ese ta vamoie iou i matan mi kulou, e Natuon mi Ka buer
ta so vamoie eie i matan ken sar angelo e Raban.
10 Eie ese ta tomeke man nama e Natuon mi Ka, e Raban ta vodon rivie,
eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban ta
kap oit nia vodon rivie ine.
11 “Sien va gi ta voturie nga simi vinuor i aron bu vona rengeir sibu Iuda,
o, i matan bu gavana o, bu muomuo ni vuor, kian va nga ta vodovodon
palan surie mi sana nama nga ta so pengan nia tuir karie nga,
12 simi vunan mi Moromoruo Tamat ta veseveie nga ian simi keipkepide
ra ngan misa va nga ta ngas pengan.”

Man nama puppuo mi ka suvuram ta nga be

13 Mi ka i kotubuon mi bineit a nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, oeng se
kasiung va ta potakie i kotubugor bu sinsuv se tamagor.”
14 E Iesu a nga kuil nama, “Polopoloung, kap ka mei a nga terie seou mi
duis nia vuortie o, nia potakie mi sinsuv i kotubungado.”
15 Ma a nga oeng segie, “Nga nenei kalei! Kian va nga ta lalaron beitsak
nia suvu kepineits palan, simi vunan kenga tino a kap vunan simi suvu
sinsuv palan.”
16 Io, e Iesu a nga pengan segie ine mi nama puppuo, “Ken tau mi ka
suvuram a nga konom beitsak.
17 A nga vodonomie eie kesen, ‘Misa o tate tsana? Kap kong ka vonuo
nia teir toungan kong sar nginonginou.’
18 “Ma a nga pevien, ‘Ine arie vasa o ta tsang venengan. O ta bemengie
kong sar vonuo totou nge nginonginou, ma o ta tsana kavo mene leong.

Ma i aron ine bu vonuo leong, o ta teir toungan bu nginonginou ma kong
sar sinsuv kokouk.
19 Ma o ta vakokoit seou keseung, “E suvuon ke sar kepineits palan ian
e oit nia mon kalei ngan sibu avareit palan. E tate mogos kalei nge ngou,
un, nge res.” ’
20 “Eiekesen e Raban a oeng sien, ‘Evoi mi be! Ine sikati, ke tino ta voto.
Ma ese ta so suvuon ine bu kepineits e ta nga teir toungan?’
21 “Ine arie mi sana ta tsorubeit segie bu mei gi ta teir toungan kegi sar
kepineits niagie kesegie, eiekesen gi mala sinaortsak i matan e Raban.”

Kia nge vodovodon palan (Mataio 6:25-34)

22 Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Io, o oeng senga. Kian va
nga ta vodovodon palan surie kenga tino, va misa nga ta nganie, o, surie
mi kurikuringa, va misa nga ta poul ngan.
23 Mi tino a putu rio mi nginonginou ma mi pirpir a putu rio mi poul.
24 Nga pare bu bour, gi kap ko tsuor nge por nginonginou i tau ma buer
gi kap suvuon ka vonuo totou nge nginonginou, eiekesen e Raban a ko
tabarie gie. Ma kenga tino a putu rio bu ma!
25 Ese mei senga a oit nia vakuora ken tino ngan mi sinavei nia
vodovodon palan?
26 Sien va nga ta kap oit nia tsana ka kepineits lili malan ine, surie misa
nga ta vodovodon palan surie bu kepineits ka ie?
27 “Nga vodon surie bu gaelgael vasa gi to ven. Gi kap ko tsatsang o,
tsang poul niagie kesegie, eiekesen o oeng senga, man sar matvinavaso e
Solomon buer a kap nga matmatot malan ka mene ine sibu gaelgael.
28 E Raban ngas te a ko vosonie gie bu uotuot ian gi ta to nevere ma
sivovo gi ta vo tomekan simi leing. Sien va a malan ine, vasa, e Raban a
kap oit nia vosonie nga? Madar! kenga vodovodon tuktuk a lili te!
29 Ma kian va nga ta nesie nge vodovodon palan surie mi sana va nga ta
nganie nge unumie.
30 Mi kuoluon ine mi kaber gi ko nesie ine bu kepineits, eiekesen e
Tamanga a telekiran va nga pinat surie gie.
31 Eiekesen nga ta ngas neis vorotan mi saran e Raban va ta vuortie
kenga tino, ma ine bu kepineits, e Raban ta teir vunie nge nga.
32 “Enga, mi gargar sipsip lili, kian va nga ta motou, simi vunan e
Tamanga a res nia terie senga mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso
Nguts.
33 Nga verikuil ngan kenga sar kepineits nge lakep nge terie sibu
sinaortsak. Nga tsana kenga kavo vovvoi kesenga ian ta kap oit nia
metseir. Ine mi vovvoi arie eie mi mos die i kur simi rangit ian ta kap
oit nia voto ma bu ka puerpuer gi ta kap nemei vatvatta ma bu ngitsilik gi
ta kap tsang vatsakatie.
34 Ian ke sinsuv ta mon en, mi aro ma ke vienviendon ta mon en buer.

Mi petspets ta ko nenei kalei

35 “Nga verevere kalei ma kenga sar bember ta ngas ber rorois,
36 malan bu petspets gi ta rosie magi ka leong va ta muerengei kuvu
simi nginou ni verei, terengien va puk lalapus mo, gi ta mang oit nia tsitsi
varan sien va ta ra nemei nge me pinpin.
37 Mi nires leong segie ian bu petspets sien va magi ka leong ta beit vorota
gie va gi ta rorois. O oeng tuktuk senga, ine mi ka leong ta verevere kalei

eie kesen nian mi tsientsang, ma ta kuk vogosongie gie i bingan mi tsur
ngongou nge tabarie gie.
38 Mi nires leong segie ian bu petspets, sien va magi ka leong ta beit
vorota gie va gi rorois, misasien eie ta ra nemei sikati potaram o, sivovo
tarara.
39 Eiekesen nga ta ngas telekiran ine. Sien va e taman mi vonuo ta
telekiran va simi sana keipkepide ra mi ka puerpuer va ta me puer sien,
ta kap oit nia sunuir va ian mi ka puerpuer ta bem rubukien si ken vonuo.
40 Enga buer nga ta ngas rorois, simi vunan e Natuon mi Ka ta ra nemei
simi keipkepide ra nga vodon va ta kap nemei sien.”

Mi banga petspets ma mi tsaka petspets
(Mataio 24:45-51)

41 E Petro a nga vosuoreie, “Mi Nguts, e pengan ine mi nama puppuo
segei mo o, sibu mei kokouk?”
42 Mi Nguts a nga kuil nama, “Ese eie mi ka nennei a sievei ma a ko
tuktuk si ken tsientsang? Arie eie man ka leong ta terie sien mi duis nia
naneie ken sar petspets nge tabarie gie duis sibu kato ra nia ngou.
43 Mi nires leong ian simi petspets sien va man ka leong ta me beit
vorotan va a ngas tuir si ken baitutuir simi tsientsang.
44 O oeng tuktuk senga. Ine mi ka leong ta terie ine ken petspets nia
naneie ken sar sinsuv kokouk.
45 Eiekesen, sien va ine mi petspets ta pevien seie kesen, ‘Ta potaram
te mong ka leong ta ba muerengei,’ ma ta vakaek nge tsatsakie gie bu
petspets ka ma vevien, ma ta mon ngan mo mi ngou ma mi un nge be,
46 io, man ka leong ian mi petspets ta ra nemei si ka ra va ta vodon ta
kap beit sien ma si ka keipkepide ra eie ta kap telekiran. Ma ta me tsetseik
vatsakatie ine mi petspets nge teir meie nge gie bu petspets rong tsak.
47 “Ma sien va ian mi petspets ta telekiran ken lalaron man ka leong,
eiekesen eie a kap rorois nge tsatsang vemusurie ken lalaron man ka leong,
man ka leong ta tsetseik vatsakatie.
48 Eiekesen mi mei ese ta tsana bu kepineits ian ta otien mi vinatoreis,
eiekesen a kap nga telekiran, man ka leong ta tsetseik vakalaie mo. Eie
ese ta tserie bu kepineits ta palan, eie ta kuil muerngan ta palan. Ma eie
ese ta tserie bu kepineits palan nia naneie, eie ta ngas kuil muerngan ta
palan beitsak.

E Iesu a nga me terie mi vinekapot, kap va mi molu
(Mataio 10:34-36)

49 “O nemei nia tunie mi kaber, ma o vodon ta kalei sien va a te nga
vakaek nge ngang.
50 O suvuon mi sinusuruiv mene ngas. Ine mi kepineits a tsang vatsakatie
ngas mi aroung tuir oit va ta tsorubeit tuktuk.
51 Nga si vodon va o nga nemei nia terie mi molu ine simi kaber? A kap,
kap va mi molu, eiekesen mi vinekapot.
52 Tsuok vakaek ine, mi napaririem bu baser tamagie gi ta vekapot, a
tour gituo ta matakorot ngan a luo ma a luo guor ta matakorot ngan a
tour.
53 Mi tam ma e natuon tamat guor ta vematakorot nge guor, mi kien ma
e natuon vevien guor ta vematakorot nge guor, ma ba baser anan guor ta
ve matakorot nge guor.”

Nga ta ngas telekire vakalaie mi keipkepide ra
(Mataio 16:2,3)

54 E Iesu a nga pevien simi bineit, “Sien nga ta pare mi rangit ta voturie
simi korot mi matanias ta ros, puk lalapus nga ta pevien, ‘tate uos,’ ma ta
ngas uos.
55 Ma sien va mi moru tunumeit ta beit, nga ta pevien va mi enamon ta
rarap, ma ta ngas malan te.
56 Enga bu malamala ka duis! Nga telekire vakalaie mi sana ta beit sien
nga ta pare bu kepineits ta tsorubeit simi kaber ma simi rangit. Ma surie
misa nga ta kap telekire vakalaie ine bu kepineits gi ta vor ve beitbeit duis
ine sibu ra?

Vuduis nama meie kenga matakorot
(Mataio 5:25,26)

57 “Surie misa enga kesenga nga ta kap deng kielala mi sana ta duis?
58 Sien va e ta veis rakot simi vinuor meie ian mi ka ta terie no simi
vinuor, konon nia vuduis nama meie ngas i sar. Eie ta masi so terie no
simi ka ni vuor nama, a, mi ka ni vuor nama ta masi terie no simi girigirir,
ma mi girigirir ta masi terie no simi vona vinatoreis.
59 O oeng senga, e ta kap oit nia rovotsour simi vona vinatoreis tuir oit
e ta kuil vaton bu natu lakep kokouk.”

13

Mi ni vodon vuris o, mi miensei

1 Mi kulou mene gi ta nga mon ian simi ra, gi nga pengan se Iesu mi
kulu Galili ese e Pilato ta nga kenvamate gie sien gi ta nga tu terie kegi sar
tienebeir ni varam.
2 E Iesu a nga virei, “Vasa, nga vodon va ine mi vinekikin bu kangi Galili
gi ta nga suvuon, a nga vasangan va egie gi tsokor rio bu Galili mene?
3 O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris sorvekenan kenga
sar sinavei tsokor, enga kokouk buer nga ta maet malagie.
4 Ma vasa nga vodon venengan ine mi sinangavur kes ma mi napaririem
potsu tour bu mei i Siloam ese gi ta nga maet sien mi vonuo kuar ta nga
kor i popogie? Vasa, nga vodon ine a vasangan va egie gi tsokor rio mi
kulou mene gi ta mon i Ierusalem?
5 O oeng senga. A kap! Sien va nga ta kap vodon vuris sorvekenan kenga
sar sinavei tsokor, enga kokouk buer nga ta maet mala gie.”

Man nama puppuo mi kapiek ta kap nga vua

6 Samo e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo, “Mi ka a nga
tsuorkie mi kapiek i aron ken tau. Ma a nga ko nemei nge neis vuovuo
sien, eiekesen a kap nga ko vorotan ka vuovuo kes.
7 Io, a nga oeng si ken ka nennei tau, ‘Pare, siba avareit tour, o nga munu
nemei nge me neis vuovuo sien ine mi kapiek ma o kap ngas vorotan
ka vuovuo kes sien. Tar tomekan! Surie misa ta vaton mi monokien mi
kaber?’
8 “Eiekesen ine mi ka a nga kuil nama, ‘Ka leong, be buer tsupuk rivie
si ka avareit kes. O ta be buer tsoup viririsie mi vunan ine mi kapiek nge
vomuta.
9 Io, sien va mi ei ta vua simi avareit ian i kur, eie a kalei! Sien va ta
kap, io, e ta oeng ma o ta tar tomekan.’ ”

E Iesu a nga vatoa mi vevien muru simi Rangi Minaes

10 Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga vavasengei i aron mi vona
rengeir sibu Iuda.

11 Mi vevien a nga mon ian, ese mi tsaka moromoruo a nga vaguo mi tsir
ram i vunaturuon sibu avareit mi sinangavur kes ma mi napaririem potsu
tour. Mi tsir ram a nga guo ma a kap nga oit nia vodusie mi vunaturuon
rovoriu.
12 Sien e Iesu ta nga pare, a nga kuk nemei ngan sien nge pevien.
“Vevien, e te ketseketseng si ma mienarouk.”
13 Samo a nga teir riem i popon, ma ian ngas te, a nga vodusie mi
vunaturuon ma a nga vakaek nge puongan e Raban.
14 Mi muomuo simi vona rengeir a nga petseir simi vunan e Iesu a nga
vatoa ine mi vevien simi Rangi Minaes, ma a nga vor ve vakvakokoit simi
bineit, “Giet suvuon bu ra mi napaririem potsu kes nia tsatsang. Io, nemei
i aron ine bu ra nge me suvuon mi vavato, eiekesen kap va simi Rangi
Minaes.”
15 Mi Nguts a nga kuil nama sien nge pevien, “Enga bu malamala ka
duis! Enga keskes nga ko tsitsi vorotsoruo kenga sar bulumakau o, kenga
sar dongki si magi oiroir nge kerie nia ra vuvunumie simi Rangi Minaes,
va gerek?
16 Ma ine e tubuon vevien e Abaraam ese e Satan ta nga visie bu avareit
mi sinangavur kes ma mi napaririem potsu tour, vasa, a kap oit va ta
ketseketseng ine si man baivinis simi Rangi Minaes?”
17 Sien ta nga oeng ven ne, a nga vamangarie man sar matakorot,
eiekesen mi lobaram kokouk gi nga resmatan bu banga kepineits mata
tietienengei ta nga tsana.

Man nama puppuo mi pi mastat ma mi iis
(Mataio 13:31,32; Marko 4:30-32)

18 Io, e Iesu a nga virei, “Mi sinavien e Raban nia vuor, a malan misa?
Misa o ta vepuan ngan?
19 Eie a malan mi pi mastat mi ka ta nga poro nge tsuorkie si ken tau. Ine
mi ei tsuotstsuor a nga to leong ma bu ma gi nga me tou sibu rakarakan.”
20 Ma a te buer nga virei, “Misa o ta vepuan ngan mi sinavien e Raban
nia vuor?
21 A malan mi iis mi vevien ta nga poro nge leik meie ngan ba puol plaua
tour oit ine mi plaua kokouk a nga popoek.”

Mi matavanuo matgurutsits
(Mataio 7:13,14,21-23)

22 Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis rakot i Ierusalem, a nga veisngie bu
taon ma bu enamon keskes nge vavasengei.
23 Io, mi mei a nga vosuoreie, “Mi Nguts, vasa, e Raban ta vatoa kaba
mei mene mo?”
E Iesu a nga kuil nama segie,
24 “Nga ta vengeis nia rubukien ka ian simi matavanuo matgurutsits,
simi vunan, o oeng senga, palan mi kulou gi ta konon nia rubukien
eiekesen gi ta kap oit.
25 Sien e taman mi vonuo ta bokutie mi matavanuo, nga ta tuir i marar
nge pinpin ma nga ta pevien, ‘Mi Nguts, tsitsi vadara gei!’
“Ma eie ta kuil nama, ‘O kap telekiran ivie nga kuvu en!’
26 “Samo nga ta kuil nama sien, ‘Gei nga ngou ma un meie no, ma e nga
vavasengei si kegei sar taon.’
27 “Eiekesen eie ta buer pevien, ‘O kap telekiran ivie nga kuvu en. Nga
tsupek sorvekena iou. Enga mi kulou tsokor!’

28 “Ian en, nga ta so ta nge vengvengio bu rivonga sien va nga ta pare e
Abaraam, a, e Isak, a, e Iakop ma bu propet i aron ken mangmagoso Nguts
e Raban, ma enga gi ta tomeke vorotsoruo nga.
29 Mi kulou gi ta nemei kovuni simi matanias ta rar tsour en ma simi
matanias ta ros en, ma i matan mi enamon ma i murien mi enamon, ma
gi ta so mogos i bingan mi tsur ngongou i aron ken mangmagoso Nguts e
Raban.
30 A tuktuk, egie ese gi ta vevemuir te gi ta so muomuo, ma egie ese gi
ta muomuo gi ta so vevemuir te.”

Ken tentoiv e Iesu surie i Ierusalem
(Mataio 23:37-39)

31 Ian ngas te, bu Parisaio mene gi nga nemei se Iesu nge oeng sien, “E ta
ngas tsupek en ne nge rakot si ka korot mene, simi vunan e Erot a lalaron
va ta kenvamate no.”
32 Ma e Iesu a nga kuil nama segie, “Rakot nge oeng ian simi kopuen tso
ven ne, ‘Pare! Nevere ma sivo o ta kareir rivie bu tsaka moromoruo ma
o ta vatoa bu tamat mienarouk ma simi ra ta tour ngan o ta vaton kong
tsientsang.
33 Eiekesen, nevere, sivo ma simi ra ta vemusurie, o ta ngas veisngie
kong sar vineis, simi vunan a kap duis va ka propet ta maet si ka korot
mene eiekesen i Ierusalem!’
34 “Ierusalem, Ierusalem! E ko kenvamate bu propet nge tomerie gie nge
vunavout egie ese e Raban ta nga ture terie sevoi. Palan bu ra, o nga lalaro
kir kakuon ke kulou, malan mi kina to ta govitan bu natuon i pakien ba
poruoporuon, eiekesen e kap nga sunuir.
35 Pare! Ke vonuo tate ringringidin. Ma o oeng sevoi, e ta kap buer pare
iou tuir oit va e ta pevien, ‘Mi vavatamaes ta mon seie ese ta nemei ngan
mi asan mi Nguts.’ ”

14

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk

1 Simi Rangi Minaes mene, e Iesu a nga rakot nge ngou si ken vonuo mi
muomuo mene sibu Parisaio, ma mi kulou gi nga mounnge vititirie.
2 Io, mi ka ese ba kamen ma ba riman ta nga ti, a nga mon i muan.
3 E Iesu a nga vereie bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se
Moses, “Kegiet vinuor a sunurie va giet ta vatoa ka mei simi Rangi Minaes,
o, kap?”
4 Eiekesen gi kap nga vokokotie ka nama. Io, e Iesu a nga soburo ine mi
ka nge vatoa si man mienarouk ma a nga ture vavasie.
5 Samo e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien va ka mei senga va e natuon o,
ken ka bulumakau a kor loloim si ka matada simi Rangi Minaes, vasa, eie
ta ra teie tsana ian ngas te, o, kap?”
6 Eiekesen gi kap nga oit nia kulie ine ken vinirei.

Mi sinavien mi mei nia vilikitie eie kesen ma nia suongaran bu mei

7 Sien ta nga pare bu vasier gi ta nga vile bu mogomogos ian ta otien mi
kulou asna, e Iesu a nga vokokotie segie ine mi nama puppuo.
8 “Sien va ka mei ta nongie no va e ta ra ngou si ka nginou ni verei, kian
va e ta so mogos si ka mogomogos simi kulou asna, simi vunan e taman
mi nginou ta masi nongie buer ka ka as leong rio no va ta beit.

13:35 PSA 118:26

9 Sien va ta malan ian, e taman mi nginou ese ta nongie ngado kokouk,
ta me oeng sevoi va e ta terie ke mogomogos ian simi ka as leong rio no.
Ma e ta mengemengeir nge ra mogos si ka mogomogos ian ta otien mi
kulou sasavoir.
10 Eiekesen, sien va gi ta nongie no, be ra mogos si ka mogomogos ian
ta otien mi kulou sasavoir, terengien sien va e taman mi nginou ta nemei,
ta mang me oeng sevoi, 'Palapala, ra mogos nikot simi mogomogos asna.'
Ine ta terie sevoi mi as leong i kotubuon bu vasier kokouk ian gi ta beit.
11 Eie ese ta veleveleongtie eie kesen, gi ta por terie i keim mi asan ma
eie ese ta vilivilikitie eie kesen, gi ta tsuok terie i kur mi asan."
12 Samo e Iesu a nga pevien seie ese ta nga nongie va ta nga me ngou
meie, "Sien va e ta tsana ka nginou sisiat o, sikati, kian va e ta kerie bu
palapala, bu kasi o, bu patsa o, ka palapala suvuram. Sien va e tsang malan
ngan ine, gi ta masi nongie no buer si ka nginou nge kulie sevoi.
13 Sien va e ta tsana ka nginou, kerie bu sinaortsak, bu peong, bu muru
ma bu kael.
14 Ma e Raban ta so vatamase no, simi vunan gi ta kap oit nia kulie
sevoi. Eiekesen e Raban ta ba so kulie sevoi sien va bu ka duis gi ta so to
muerengei simi miensei."

Man nama puppuo mi nginou leong
(Mataio 22:1-10)

15 Sien mi mei segie bu vasier ta nga rongomie ine mi nama, a nga oeng
se Iesu, "E Raban ta vatamase mi ka ese ta ngou simi nginou i aron ken
mangmagoso Nguts e Raban."
16 E Iesu a nga oeng sien, "Mi ka a nga potsie mi nginou leong ma a nga
nongie bu vasier palan va gi ta nga nemei.
17 Ma simi ra nian te mi nginou, a nga turan ken petspets nia ra oeng
segie ese tate nga muna nongie gie nia nemei simi nginou nge pevien, 'Nga
nemei. Mi nginou a te rorois.'
18 "Eiekesen egie kokouk gi nga vakaek nge vokokotie bu namani tuir
bibirit. Mi mei vourvour a nga pevien, 'O ba vorie mo mi poko pier, ma o
ta ngas rakot nge ra pare. A kalei va e ta vodon tsupuk rivie iou.'
19 "A, mi mei ka ie a nga pevien, 'O ba vorie mo bu bulumakau a otien
bu aigor napaririem, ma o ta ngas ra konon nia tsatsang nge gie. A kalei
va e ta vodon tsupuk rivie iou.'
20 "Ma mi mei buer ka ie a nga pevien, 'Ine mo o ba rei. O kap oit nia
nemei.'
21 "Io, ken petspets a nga muer ma a nga me pengan si man ka leong.
Samo e taman mi vonuo a nga petseir ma a nga oeng sien, 'Rakot sibu
rosar ma sibu tangatso rosar simi taon ma kir nemei ngan bu sinaortsak,
bu peong, bu kael ma bu muru.'
22 "Io, mi petspets a nga pevien, 'Ka leong, misa e tate nga tura iou nia
tsana, o te tsang vaotie, eiekesen a kap ngas vous mi vonuo.'
23 "Samo mi ka leong a nga oeng si ken petspets, 'Rakot sibu rosar ma
sibu enamon i marar simi taon nge gagei gie bu mei kokouk rubukien
terengien kong vonuo ta mang vous.
24 O oeng senga, kap ka mei segie ine mi kulou o ta nga nongie gie, ta
tsuokopie man ka puk ine si kong nginou.' "

Mi piner nia tsorubeit ken madar tovtov e Iesu
(Mataio 10:37,38)

25 Io, mi bineit leong gi nga nomeie e Iesu. Ma a nga vuris nge oeng
segie.

26 “Sien va ka mei ta nemei seou ma ta kap karto e taman ma e kinan,
ken vevien ma bu natuon, bu kasien ma bu vevinen ma buer ken tino, a
kap oit va ta tsorubeit kong madar tovtov.
27 Ma eie ese ta kap sorokie man koitskoits nge vemusurie iou, eie a kap
oit va ta tsorubeit kong madar tovtov.
28 “Sien va ka mei senga ta lalaro tsana ka vonuo kuar, vourvour ta
mogos nge ase ken sar lakep nia telekiran va ken lakep a oit nia tsang
vuruvan mi vonuo, va gerek?
29 Sien va ta kap muna ase ken lakep, eie ta kap oit nia tsang vuruvan
mi tsientsang simi vonuo i murien va tate tsuok voturie bu arir. Ma bu
mei gi ta pare ine, gi ta vavangiets ngan.
30 Ma gi ta pevien, ‘Ine mi ka a nga vakaek nge tsana mi vonuo ma a
kap oit te nia tsang vuruvan.’
31 “O, sien va ka kovakova ka leong ta lalaro veveken meie ka kovakova
ka leong mene, vourvour eie ta muna mogos nge deng telekiran va a
ngeisngeis oit ngan ine bu sinangavur sinangavur kes soloba (10,000)
ken kulou ni minakiur va gi ta veveken meie mi mei ka ie meie ngan
bu sinangavur sinangavur luo soloba (20,000) ken kulou ni minakiur, va
gerek?
32 Sien va ta deng telekiran va a kap oit, eie ta turan ken ka ka nia ra
konon nia vabatie mi ni vedeng i kotubuguor sien guor ta kap ngas me
tuir matan vesuei.
33 Io, mi mei senga ese ta kap tsupuk rivie ken sar sinsuv kokouk, eie ta
kap oit nia tsorubeit kong madar tovtov.
34 “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ken barabaratasie tate kapangan,
kap ka mei ta ba oit nia vara barabaratasie ngan te buer.
35 Ma a kap ba kalei oit buer nia terie simi kaber o, teir muneik sien,
eiekesen gi tate tomekan mo.
“Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong.”

15

Mi sipsip ta nga veis bebeir
(Mataio 18:12-14)

1 Simi ra mene mi kulou porpor takis ma mi kulou tsokor gi nga nemei
vatavatat se Iesu va gi ta nga me rongomie ken sar nama.
2 Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga ngungu lili
ngan e Iesu ven ne, “Ine mi ka a ko suguo mi kulou tsokor ma a ko ngou
meie gie.”
3 Io, e Iesu a nga oeng ngan segie mi nama puppuo.
4 “Sien va ka mene kes senga a suvuon bu sipsip mi sinangavur kes
koboit (100), ma sien va ka sipsip kes a veis bebeir, vasa, ine mi ka ta kap
be voturie bu sinangavur mi napaririem pouts voveit ma mi napaririem
pouts voveit (99) bu sipsip simi poko roterir nge ra nesie ian mi mei ta nga
veis bebeir oit va ta neis vorotan?
5 Sien va ta neis vorotan, ta tsuok sorokie terie i karakaran ngan mi
nires.
6 Ma sien ta veis muer beit ngan i marar, ta kukuo bu palapalan ma bu
patsan kokouk nge oeng segie, ‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong
sipsip kes ta nga veis bebeir.’
7 O oeng senga, simi rosar kes mo, mi nires die i kur simi rangit surie
ka ka tsokor va ta vodon vuris, ta leong beitsak rio mi nires surie bu

sinangavur mi napaririem pouts voveit ma mi napaririem pouts voveit (99) mi kulou duis ese gi ta kap ba pinat surie mi ni vodon vuris.”

Mi silva lakep ta nga kapangan

8 “Sien va ka vevien a suvuon mi sinangavur bu silva lakep ma a rivie ka mene kes segie, eie ta vakartie mi bember nge videir i aron mi vonuo, ma ta neis kalei oit va ta neis vorotan ken lakep.

9 Sien va tate neis vorotan, eie ta kuk kakuon bu palapalan ma egie ese gi ta mon kouk simi enamon kes nge pevien, ‘Nga res meie iou. O te neis vorotan kong silva lakep kes ian o ta nga rivie.’

10 Io, o oeng senga, a kokouk malan mo, ken sar angelo e Raban, gi ta res beitsak surie ka tsaka ka kes va ta vodon vuris.”

Mi madar ta nga veis bebeir

11 Ma e Iesu a nga pevien, “Mi ka a nga suvuon ba natuon tamat luo.

12 Mi vemuir ngan a nga oeng se taman, ‘Tama, e tate pot terie kong potpot ian si ke sinsuv.’ Io, e tamaguor a nga potakie ken sinsuv i kotubuguor.

13 “I murien mo ba ra, mi vemuirngan a nga por kakakuon ken sar kepineits nge veis rakot simi enamon i pek, ma ian en, a nga ra tomeke tuvuon ngan ken sar kepineits sibu suasuada sinavei tsokor.

14 I murien tate nga tomeke vaton ken sar kepineits, mi se leong a nga beit ian simi enamon. Ine mi madar a te nga suvuon mi pinat leong.

15 Io, a nga ra vire tsientsang simi ka ian simi enamon, ma a nga turan rakot si ken oiroir bor va ta nga ra tabarie gie.

16 A nga lalaron beitsak nia nganie magi sar nginonginou bu bor, simi vunan kap ka mei va ta nga tabarie ngan ka kepineits.

17 “Io, a nga tovarebar nge pevien, ‘Ken sar petspets e tamoung gi suvu nginonginou palan, eiekesen eou o tate vitor maet en ne!

18 O ta ngas tamtuir nge muerengei rakot se tamoung. Ma o ta so oeng sien, “Tama, o te nga tsana mi tsienakor se Raban ma sevoi.

19 O kap kalei oit va e ta ba buer vuotongie iou ngan va eou e natu. Tsana iou malan va eou ke petspets.” ’

20 Io, a nga tamtuir nge muerengei rakot se taman.

“Eiekesen sien ta ngas nga mon i pek, e taman a nga deng kielala, ma mi aron a nga vous ngan mi tentoiv leong. Io, a nga soer susueie, ma a nga rakopie nge ngungurie e natuon.

21 “E natuon a nga oeng sien, ‘Tama, o te nga tsana mi tsienakor se Raban ma sevoi. O kap kalei oit va e ta ba buer vuotongie iou ngan va eou e natu.’

22 “Eiekesen e taman a nga oeng si ken sar petspets, ‘Lalapus! Nga ra por nemei ngan mi banga kuirkuir vour matkalei nge me vavatsekie ngan. Ma vasoan man ka muguir i riman ma nga ta vavatsekie ngan kaba poppop siba kamen.

23 Nga ra visie mi natu bor dasong nge me keda. Giet ta tsana mi nginou ma giet ta res,

24 surie ine e natung a te nga mesei, eiekesen eie a te buer to muerengei. A nga veis bebeir ma ine a te muer beit.’ Ma gi nga me teie vabatie.

25 “Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, ken muariem a nga mon i tau. Sien tate nga muerengei nge veis vatavatat i marar, a si nga rongomie mi keneveir ma mi sinieng.

26 Io, a nga kukuo mi petspets nge vereie, ‘Mi sana kepineits a tsorubeit?’

27 Mi petspets a nga kuil nama, ‘E kasi a te muerengei beit ine. E tama
a te keda mi natu bor dasong, simi vunan e kasi a ngas to ma a te beit
muerengei.’
28 “Mi muariem a nga petseir, ma a kap nga lalaro rubukien. Io, e taman
a nga rovotsour ma a nga me oeng vamada va ta nga rubukien.
29 Eiekesen a nga kuil nama se taman, ‘Pare! ine bu avareit kokouk, o
nga tsatsang sevoi malan mi petspets mo. Ma o kap nga rong tsak si ke ka
ni tinuturei kes. Eiekesen e kap ngas terie ka natu meme nia varese iou
meie bu polopoloung.
30 Ine e natu a nga tomeke tuvuon ngan ke sar kepineits simi sinavei nia
tabeir bor nge pirpir. Eiekesen sien ta muerengei beit i marar, e tovie ma
e keda ine mi natu bor dasong!’
31 “E taman a nga oeng sien, ‘Natung, E ko mon meie iou sibu ra kokouk
ma bu kepineits kokouk o ta suvuon ine, sevoi.
32 Eiekesen, a sogove va giet ta ngas res nge teie vabatie, simi vunan ine
e kasi a te nga mesei ma ine a te to muerengei. A nga veis bebeir ma ine
a te muer beit.’ ”

16

Man Nama Puppuo mi ka nennei nguts bitbit

1 E Iesu a te buer nga oeng si ken sar madar tovtov, “Mi ka suvuram a
nga suvuon mi ka nennei ese ta nga ko naneie ken sar sinsuv. Eiekesen
mi kulou gi nga pengan sien, va ine mi ka nennei a nga tsatsang tsak ngan
bu sinsuv.
2 Io, ine mi ka suvuram a nga virei vurukude nge vereie, ‘Mi sana ine
o rongomie surie no? Me vasangan seou bu tsientsang kokouk e ta nga
tsana si kong sar sinsuv ian gi ta nga mon si ke nennei, simi vunan e ta
kap ba buer oit nia tsatsang nia naneie kong sar sinsuv.’
3 “Io, ine mi ka nennei a nga oeng veie eie kesen nge kia va, ‘Misa o
tate tsana? Mong ka leong a te tsang rivie iou si kong tsientsang. O kap
ngeisngeis te nia tsuopuo mi kaber, ma o mengemengeir nia vor ve nono
masitinoiv.
4 O te telekiran misa o ta tsana! Sien va o ta tsana ine, mi kulou gi ta
mang suguo iou si kegi sar vonuo sien va mong ka leong ta voto iou si
kong tsientsang.’
5 “Io, a nga kuk kakaku gie ese gi ta nga por kepineits si man ka leong
nge kap ngas nga kuil muerngan. Ma a nga vereie mi mei vourvour, ‘A
voveis e suvuon nia kuil muerngan si mong ka leong?’
6 “A nga pevien, ‘Bu sinangavur napaririem pouts tour koboit (800) bu
galan oel.’
“Ine mi ka nennei a nga oeng sien, ‘Poro ine mi pakapaka rorou ta
vasangan a voveis bu kepineits va e ta kulie. Ma mogos lalapus. Ma
vurisan nge vataro ba sinangavur voveit koboit (400).’
7 “Samo, a nga vereie mi ka a luongan, ‘Ma evoi a voveis e ta kuil
muerngan?’
“A nga kuil nama, ‘Mi sinangavur kes koboit (100) bu lut wit.’
“Ine mi ka nennei a nga oeng sien, ‘Poro ine mi pakapaka rorou ta
vasangan a voveis bu kepineits va e ta kulie. Ma vurisan nge vataro bu
sinangavur napaririem pouts tour (80).’
8 “Man ka leong a nga tienengan ine mi ka nennei nguts bitbit, simi
vunan ken sinavei a nga soer simi tsientsang ian ta nga tsana. A tuktuk
va mi kuoluon ine mi kaber, gi sievei beitsak nia vodusie kegi sar sinavei
mi kulou ine sibu ra rio mi kulou simi taparang.

9 Ma o oeng senga, tsatsang ngan man sar sinsuv mi kaber nia baser
palapalan meie kavo mei palan, terengien, sien va kenga sar sinsuv ta so
voto, gi ta mang so kir vurukude nga simi enamon ivie gi ta tino rovoriu
en.
10 “Eie ese ta tuktuk nia naneie ian ta lili, ta oit tuktuk nia naneie buer
ian ta palan. Ma eie ese ta kap tuktuk nia naneie ian ta lili, ta kap oit
tuktuk nia naneie buer ian ta palan.
11 Io, sien va nga ta kap tuktuk nia naneie bu sinsuv simi kaber, ese ta
oit nia terie bu sinsuv tuktuk i naparimanga?
12 Ma sien va nga ta kap tuktuk nia naneie ken ka kepineits ka mei mene,
ese ta teir vunie nge nga kenga ka kepineits kesenga?
13 “Kap ka petspets a oit nia tsatsang si kaba ka leong luo, simi vunan ta
tsak ngan ka mei ma ta tovie mi mei mene, o, eie ta tsok meie ka mei ma
ta matagout ngan mi mei mene. Nga kap oit va nga ta tsatsang kokouk se
Raban ma sibu sinsuv simi kaber.”
14 Bu Parisaio ese gi ta ko lalaron beitsak mi lakep, gi nga rongomie ine
bu namanien, ma gi nga vavangiets ngan e Iesu.
15 Ma e Iesu a nga oeng segie, “Enga arie bu mei ese nga ta vara matkalei
nge nga kesenga i matan mi kulou, eiekesen e Raban a telekiran bu aronga.
Mi sana kepineits mi kulou gi ta vodon veleongtie, eie a mat minogumiets
i matan e Raban.

Ken sar nama mene e Iesu

16 “Bu Vinuor se Moses ma bu vinavataor sibu propet, gi nga vavatei
ngan tuir oit sibu ra se Ioanes mi ka ni sinusuruiv. Vakaek sibu ra se
Ioanes, gi vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie ken sinavei nia vuor e
Raban, ma bu mei kokouk gi terie kegi ngeisngeis nia vemusurie.
17 A ngeisngeis va mi rangit ma mi kaber guor ta kapangan eiekesen a
ngeisngeis beitsak va ka puk ba tottok lili sibu mat vinavataor simi Vinuor
ta kapangan.
18 “Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken vevien nge reie ka vevien mene,
a te tsana mi sinavei nia rei puer, ma mi ka ese ta reie ka vevien ken labeit
tate nga vekapot sorvekenan, a te tsana buer mi sinavei nia rei puer.

Mi ka suvuram meie e Lasaro

19 “Mi ka suvuram a nga mon. Eie a nga ko vavaso ngan man sar
tsetstseik dav matmatot ma a nga ko mon simi sinavei nia pinike tuvuon
ngan ken lakep leong nia varese mo ken tino simi pirpir.
20 Simi rumrubukien si ken vonuo, gi nga ko me sor vogosongie mi
sinaortsak. Mi asan e Lasaro, ma mi kurikurien a nga kibakibak.
21 Ma a nga ko lalaron va ta nga ve nganie bu sumusumu nginonginou
ta nga ko korkor kovuni si ken tsur ngongou ian mi ka suvuram. Ma bu
kopuen buer gi nga ko nemei nge daemdaemkie ken sar kiem.
22 “Samo, ine mi sinaortsak a nga maet ma bu angelo gi nga me sorokie
teteir i bingan e Abaraam. Mi ka suvuram buer a nga maet ma gi nga
puonongie.
23 I Ades ivie ine mi ka suvuram ta nga mon simi vinekikin leong, a nga
dedeng kien i kur nge dengarie e Abaraam i pek beitsak. Ma e Lasaro buer
a nga mon i bingan.
24 Io, a nga koup pevien, ‘Tama Abaraam, aor molous nge iou ma turan
e Lasaro nia votsolopan mi louru pitsipitsiriman simi da nge me votunga

---

16:23 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

ngan mi karameung, simi vunan o mon simi vinekikin leong ine simi leing!’

25 “Eiekesen e Abaraam a nga kuil nama, ‘Natung, vodonomie bu ra e ta nga tino sien. E nga suvuon bu banga kepineits, eiekesen e Lasaro a nga suvuon bu tsaka kepineits. Eiekesen nevere eie a te mon simi vavaman en ne ma evoi e te mon simi vinekikin leong.

26 Ma buer, i kotubugor ma evoi, mi moror leong a mon, terengien va egie ese gi ta mon en ne nge lalaro rakot sevoi, gi ta kap mang oit, ma ta kap oit va ka mei ta tsourarak kovuni ian en nemei ne segor.’

27 “Ma ine mi ka suvuram a nga kuil nama, ‘Eiekesen o no masitinoiv sevoi, tama. Turan e Lasaro teteir si ken vonuo e tamoung,

28 simi vunan o suvuon bu kasiung a oit mi napaririem. Turan nia ra terie mi namani venengeng segie terengien va gi ta kap mang nemei ine simi enamon ni vinekikin.’

29 “E Abaraam a nga kuil nama, ‘Gi suvuon e Moses ma bu propet. Vodon tsupuk rivie gie. Gi ta ngas rorong segie.’

30 “Ma a nga pevien, ‘A kap, tama Abaraam, sien va ka mei kovuni simi miensei ta ra oeng segie, gi ta mang vodon vuris.’

31 “E Abaraam a nga oeng sien, ‘Sien va gi ta kap rorong se Moses ma bu propet, misasien buer ka ka va ta to muerengei simi miensei, ta kap oit nia vakokoit vurisan bu arogie.’ ”

17

Mi sinavei tsokor
(Mataio 18:6,7,21,22; Marko 9:42)

1 E Iesu a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Bu kepineits ta vokorongie bu mei simi sinavei tsokor, ta tamtuir, eiekesen mi tsienakor leong seie ese ta vabatie gie ine.

2 Sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu sinavoir va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va gi ta pala ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie i rou.

3 Io, naneie no kese simi sana va e ta tsana.

“Sien va ka kasi ta tsana mi sinavei tsokor, oeng matan. Ma sien va ta vodon vuris, vodon rivie ken sinavei tsokor.

4 Sien va ta tsana mi sinavei tsokor sevoi bu keipkepide ra mi napaririem pouts luo i aron mi ra kes, ma sien va bu keipkepide ra mi napaririem potsu luo a ra nemei nge me pevien, ‘O te vodon vuris,’ vodon rivie eie.”

5 Bu aposol gi nga pevien simi Nguts, “Be veleongtie kegei sar vodovodon tuktuk!”

6 Ma mi Nguts a nga kuil nama, “Sien va kenga vodovodon tuktuk a lili malan mo ine mi pi mastat, va nga oit nia oeng ine simi ei va ta tetekie bu buon nge ra tuir i rou, ma ta ngas rorong senga.

7 “Sien va ka mei kes senga a suvuon mi petspets ta ko tsatsang i tau o, naneie bu sipsip, ma sien va ta muerengei simi korot nia tsatsang, vasa, eie ta oeng si ken petspets va ta nemei nge ngou meie?

8 A kap. Eie ta oeng sien, ‘Rorois ngan mong nginonginou. Ma verevere kalei nge tsatsang vunie iou sien va o ta ngou nge un. I muir, e ta ba ngou nge un.’

9 Vasa, eie ta vuot kalei ian simi petspets surie a nga tsana bu kepineits vemusurie mi tinuturei?

10 A kokouk buer senga, sien va nga ta tsana bu kepineits kokouk
vemusurie mi tinuturei, nga ta pevien, ‘Kap va egei bu banga petspets.
Gei tsang vemusurie mo kegei sar baitutuir.’ ”

Mi sinangavur kes bu tamat mienarouk lepra

11 Sien e Iesu ta nga veis rakot i Ierusalem, a nga veis ka i kotubuon i
Samaria ma i Galili.
12 Ma sien tate nga visi beit simi enamon, mi sinangavur kes bu tamat
mienarouk lepra gi nga veis nemei sien. Ma gi nga tuir i pek
13 nge koup pevien, “Iesu, Ka leong, tovie gei!”
14 E Iesu a nga pare gie nge pevien, “Nga rakot nge vasanga nga sibu
prist.”
Ma sien gi ta nga veis sorvekenan, bu kurikurigie a te nga tsorubeit
melemelen.
15 Mi mei kes segie a nga pare va a te nga to si man mienarouk, a nga
muerengei nge puongan e Raban ngan mi kinokinoup leong.
16 A nga me sege pukupukukaek i kamen e Iesu nge vuot kalei sien. Ine
mi ka, eie mi kangi Samaria.
17 E Iesu a nga pevien, “O si kia va mi sinangavur kes gi te melemelen.
Iva ngan mi napaririem potsu voveit?
18 Surie misa ine mi kibang, eie kesen mo a muerengei nia puongan e
Raban?”
19 Ma a nga oeng sien, “Tamtuir nge veis, ke vodovodon tuktuk a te vatoa
no.”

Mi ra va e Raban ta vuor
(Mataio 24:23-28,37-41)

20 Bu Parisaio gi nga vosuoreie e Iesu va venenges mi ra va e Raban ta
vuor va ta nemei. Io, a nga kuil nama, “Mi sinavien e Raban nia vuor, eie
a kap va mi kepineits nga ta oit nia dengarie.
21 Kap ka mei va ta oit nia pevien, ‘Pare, eie te ine!’ o, ‘Eie te nikot!’
simi vunan ken sinavei nia vuor e Raban a mon i aronga.”
22 Ma a nga pevien si ken sar madar tovtov, “Mi ra ta nemei va nga ta
lalaron beitsak nia mon meie e Natuon mi Ka i aron ken sar ra, eiekesen
nga ta kap oit.
23 Mi kulou gi ta pevien senga, ‘Eie te nikot!’ o, ‘Eie te ine!’ Kian va nga
ta dederivagie.
24 Sien va e Natuon mi Ka ta nemei, eie ta tsorubeit vasvas malan mi
kutsukutsuleip ian ta kutsuleip nge rarangie bu korot kokouk simi mariu.
25 Eiekesen ta be muna suvuon bu vinekikin palan ma mi kuoluon ine
bu ra gi ta purusie.
26 “Sien e Natuon mi Ka va ta nemei, ta malan misa ta nga tsorubeit ian
sibu ra se Noa.
27 Mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, mi un, mi verei, ma mi vavuo bu
natugie, tuir oit e Noa ta nga rubukien si man mon. Samo mi tubuik leong
a nga me sorara gie.
28 “Ma sibu ra se Lot buer, mi kulou gi nga mon ngan mi ngou, un ma
verikuil nge kepineits ma tsuor tau nge sunge vonuo.
29 Eiekesen sien e Lot ta nga sorvekenan i Sodom, mi leing meie bu
vout lemlemka a nga kor kuvu simi rangit malan mi bat ma a nga tsang
vatsakatie gie kokouk.
30 “Ine arie ta malan simi ra va e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas.

31 Ian simi ra, sien va ka mene ta mon i pungan mi vonuo ken sar
kepineits ta mon i aron, kian va ta tsour nia poro ken sar kepineits. Malan
mo sien va ka mene ta mon i tau, kian va ta muerengei.
32 Vodonomie ken vevien e Lot!
33 Eie ese ta konon nia ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino, ma eie ese
ta kap ruit ngan ken tino, eie ta suvuon ken tino.
34 O oeng senga, ian sikati ba mei luo guor ta mutur simi tsur kes,
eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka mei kes seguor ma ka mei mene
ta mon.
35 Ba vevien luo guor ta leik leseik kokouk, eiekesen e Natuon mi Ka ta
kerie ka mei kes ma ka mei mene ta mon."
36 [Ba ka luo guor ta tsatsang i tau, eiekesen e Natuon mi Ka ta kerie ka
mei kes ma ka mei mene ta mon.]
37 Ma bu madar tovtov gi nga vosuoreie e Iesu, "Mi Nguts, ivie ine bu
kepineits ta tsorubeit en?"
E Iesu a nga kuil nama, "Ivie mi piripirien ka mene mesei ta mon en,
bu moduram gi ta beit kokouk en."

18

Man nama puppuo mi sinavei nia no

1 Samo e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov ngan mi nama puppuo
nia vasangan segie mi sinavei nia no va gi ta kap mang matpomaer sien.
2 "Simi taon mene mi ka ni vuor nama a nga mon. Eie a kap nga ko
motovan e Raban ma buer a kap nga ko mangaran mi kulou.
3 Ma ine simi taon mi vevien naor tate nga mamaet labeit buer a nga
mon. A nga buburikie mi nemei nge oeng sien ven ne, 'Kulie iou si mong
matakorot.'
4 "A te nga potaram te ine mi ka ni vuor nama ta nga marsi kulie ine
mi vevien, eiekesen i muir sien, a nga pevien seie kesen ven ne, 'O kap ko
motovan e Raban ma o kap ko mangaran mi kulou.
5 Eiekesen surie ine mi vevien ta munu memekitsie iou, o ta dedeng sien
nge kulie. Sien va o ta kap kulie, eie ta ngas nemei seou sibu ra ma ta
vamare iou!' "
6 Ma mi Nguts a nga pevien, "Nga rongomie nge por sinavei simi sana
ine mi tsaka ka ni vuor nama ta nga pevien.
7 Vasa, e Raban ta kap kulie ken kulou ian tate nga viel tsana gie, sien
va gi ta no masitinoiv sibu rosisiat ma sibu rokati? Ma buer eie ta kap
lalapus nia kulie gie?
8 O oeng senga, e Raban ta lalapus nge kulie gie. Eiekesen sien va
e Natuon mi Ka ta nemei, vasa, eie ta oit nia vorotan ka mei ta suvu
vodovodon tuktuk ine simi kaber?"

Man nama puppuo mi Parisaio meie mi ka porpor takis

9 E Iesu a te buer nga vokokotie ine mi nama puppuo simi kulou gi ta
vodon veleongtie gie kesegie nge matagout ngan bu mei mene.
10 "Ba ka luo guor nga kien simi Vona rengeir leong nia ra no. Mi mei
kes mi Parisaio, ma mi mei mene mi ka porpor takis.
11 Mi Parisaio a nga tuir eie kesen ma a nga no ven ne, 'O vuot kalei,
Raban, surie eou o kap malan bu ka puerpuer, bu ka tsokor, ma bu ka simi
tetteririv, ma buer o kap malan ine mi ka porpor takis.
12 O ko vorvor ba ra luo i aron mi wik kes, ma o ko terie sevoi a kes simi
sinangavur kes sibu kepineits o ta poro.'

13 “Eiekesen mi ka porpor takis a nga tuir i pek, ma kap va ta nga dedeng
kien simi rangit, eiekesen a nga tutuo mi bongabongan ma a nga pevien,
‘Raban, aor molous nge iou. Eou mi ka tsokor!’
14 “O oeng senga, ine mi ka porpor takis, arie eie e Raban a te nga
tourtelekiran va eie mi ka duis, ma kap va mi Parisaio. Egie ese gi
ta veleveleongtie gie kesegie, e Raban ta vilikitie gie, ma egie ese gi ta
vilivilikitie gie kesegie, e Raban ta veleongtie gie.”

E Iesu a nga vatamase bu natu madar
(Mataio 19:13-15; Marko 10:13-16)

15 Mi kulou gi nga kir nemei ngan buer bu natunatu madar se Iesu
terengien va ta mang nga soburo nge vatamase gie. Eiekesen ken sar
madar tovtov gi nga pare ine ma gi nga patsarie gie.
16 Eiekesen e Iesu a nga kukuo gie bu natu madar nemei seie nge pevien,
“Nga ta ngas sunuir terie bu natu madar nemei seou, ma kian va nga ta
vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts
e Raban a sogove gie bu suada mei malan ine.
17 O oeng tuktuk senga, eie ese ta kap lalaron va e Raban ta vuortie ken
tino malan ine mi natu madar, eie ta kap oit rovoriu nia rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban.”

Mi muomuo suvuram
(Mataio 19:16-30; Marko 10:17-31)

18 Mi muomuo ni vuor a nga vosuoreie e Iesu, “Banga vavvasengei, misa
o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?”
19 E Iesu a nga oeng sien, “Surie misa e ta vuotongie iou va mi banga
vavvasengei? Kap ka mei a kalei eiekesen e Raban kesen mo.
20 E telekiran bu vuna vinuor ta pevien ne, ‘Kian va e ta tsana mi sinavei
nia rei puer. Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va e ta puer. Kian va e
ta vokokotie ka nama binit i matan mi vinuor. Ma e ta ngas mangaran e
tama meie e kina.’ ”
21 Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Tsuok vakaek te, o ta ngas nga madar
vour, o nga vemusurie ine bu vinuor.”
22 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga pevien, “Mi kepineits kes e kap
ngas tsana. E ta ngas verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk nge lakep nge
terie sibu sinaortsak, io, e ta ba so suvuon mi banga mos die i kur simi
rangit. I muir, e ta nemei nge vemusurie iou.”
23 Eiekesen ine mi muomuo, sien ta nga rongomie ine, a nga aor tsak,
simi vunan eie a nga suvuram beitsak.
24 E Iesu a nga pare ken aor tsak ine mi muomuo, ma a nga pevien, “Egie
ese gi ta suvuram, a ngeisngeis segie nia rubukien si ken mangmagoso
Nguts e Raban!
25 A ngeisngeis beitsak simi ka suvuram va ta rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban, rio mi kamel ta bilok ka i aron mi mat simi
pide re.”
26 Mi kulou gi ta nga rongomie e Iesu, gi nga virei, “Sien va ta malan,
ma ese mo ta ba oit nia suvuon mi vavato?”
27 E Iesu a nga kuil nama, “Mi sana ta mavev simi kulou, a kap mavev
se Raban.”
28 E Petro a nga pevien, “Pare! Gei te sorvekenan kegei sar sinsuv ma
gei vemusurie no!”

18:20 EXO 20:12; DEU 5:16

29 E Iesu a nga pevien segie, “O oeng tuktuk senga, eie ese ta sorvekenan
ken vonuo o, ken vevien o, bu kasien o, e taman meie e kinan o, bu natuon
surie ken lalaron nia mon i pakien ken vinuor e Raban,
30 eie ta so suvuon mi voirvoir leong beitsak ine sibu ra, ma ta suvuon
mi tino rovoriu ian sibu ra va ta nemei.”

E Iesu a te buer nga peterie ken miensei
(Mataio 20:17-19; Marko 10:32-34)

31 E Iesu a nga kir kakuon terie i gege mi sinangavur kes ma luo ken
sar madar tovtov nge oeng segie, “Nga rorong! Nevere giet ta rakot i
Ierusalem. Ian en, bu kepineits kokouk bu propet gi ta nga vataro surie e
Natuon mi Ka, ta so tsorubeit tuktuk.
32 Ma gi ta terie i napariman bu Kibang. Ma gi ta so vavangiets ngan,
ma gi ta so vamangarie nge kientsuo.
33 Ma gi ta so beilbeiltsie nge kenvamate, eiekesen simi ra ta tourngan
ta to muerengei simi miensei.”
34 Eiekesen bu madar tovtov gi kap nga katsep ine sibu namanien. Man
vuevue ine mi nama a nga mumuningei segie, ma gi kap nga katsep simi
sana e Iesu ta nga vokokotie.

E Iesu a nga vatoa mi kael
(Mataio 20:29-34; Marko 10:46-52)

35 Sien e Iesu tate nga nemei vatavatat i Ieriko, mi kael a nga mogos i
gege sar ma a nga vor ve nono kepineits.
36 Sien ta nga rongomie mi bineit gi ta nga me veis rov riu, a nga virei,
“Misa ine?”
37 Io, gi nga pengan sien, “E Iesu kovuni i Nasaret die a rov riu.”
38 Ma a nga koup pevien, “Iesu, Natuon e Davit, tovie iou!”
39 Mi kulou gi ta nga veis muo, gi nga patsarie nge oeng sien va ta nga
bong. Eiekesen a nga koupkoup leong beitsak, “Natuon e Davit, tovie iou!”
40 Io, e Iesu a nga so tuir, ma a nga tuturei surie ine mi kael va gi ta nga
kir nemei ngan seie. Sien tate nga nemei vatavatat se Iesu, e Iesu a nga
vosuoreie.
41 “Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?”
Mi kael a nga kuil nama, “Mi Nguts, o lalaro dedeng te buer.”
42 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Vakakan nge dedeng! Ke vodovodon
tuktuk a te vatoa no!”
43 Ian ngas te mi kael a nga dedeng te buer. Ma a nga vemusurie e Iesu
nge puongan e Raban. Sien mi bineit gi ta nga pare ine, egie kokouk gi
nga puongan e Raban.

19

E Iesu ma e Sakaio

1 E Iesu a nga beit i Ieriko ma a te nga visi rov riu.
2 Ian en mi ka a nga mon mi asan e Sakaio. Eie mi muomuo simi kulou
porpor takis ma a nga suvuram.
3 A nga lalaron va ta nga pare e Iesu, eiekesen a kap nga oit, simi vunan
a nga poitpoit ma mi bineit buer a nga beitsak.
4 Io, a nga soer muo nge ra vaen simi ei mi Sikamo nia pare, simi vunan
e Iesu a nga visi rov riu ka ian en.
5 Sien e Iesu ta nga me beit ian simi korot, a nga dedeng kien i kur ma a
nga oeng sien, “Sakaio, tsour lalapus. Nevere, o ta ngas mon si ke vonuo.”
6 Io, ian ngas te a nga tsour ma a nga ra marangatan ngan mi nires.

7 Samo mi kulou kokouk gi nga pare ine ma gi nga vakaek nge ngungu
lili, “A te ra mon vasier si ken vonuo mi ka tsokor.”
8 I muir sien, e Sakaio a nga tamtuir nge pevien simi Nguts, “Pare, mi
Nguts! Ine o tate terie mi kapien si kong sar sinsuv sibu sinaortsak, ma
sien va o te nga bitie ka mei ngan ken kavo lakep, o ta kuil muerngan ta
vovoveit rio mi sana o ta nga poro sien.”
9 E Iesu a nga pevien, “Nevere mi vavato a te beit ine simi vonuo, simi
vunan eie buer e natuon e Abaraam.
10 E Natuon mi Ka a nga nemei nia me nesie nge vatoa ese ta nga bebeir.”

Man nama puppuo mi gold lakep
(Mataio 25:14-30)

11 Sien mi kulou gi ta ngas nga vor ve rorrong sibu nama, e Iesu a nga
vakaek nge vokokotie segie mi nama puppuo, simi vunan a te nga vatvatta
i Ierusalem ma mi kulou gi si nga vodon va mi ra e Raban ta vuor va tate
nga so beit ian ngas te.
12 Io, a nga pevien, “Mi ka asna a nga rakot simi enamon i pek va ta nga
tsorubeit mi kovakova ka leong ma i muir va ta ba nga ra muerengei.
13 A nga kukuo mi sinangavur kes ken sar petspets ma a nga terie segie
mi sinangavur kes bu gold lakep nge pevien, ‘Nga tsatsang ngan ine bu
lakep, tuir oit va o ta ra muerengei.’
14 “Eiekesen mi kuoluon ian mi enamon gi nga aor putu veie ma gi nga
turan bu mei vemusurie nia ra pevien, ‘Gei kap lalaron va ine mi ka ta
tsorubeit magei kovakova ka leong.’
15 “Io, a nga tsorubeit mi kovakova ka leong, ma i muir, a nga muerengei
nemei si ken enamon. Samo a nga tuturei surie ian bu petspets ta nga teir
gold lakep segie va ta nga me telekiran a voveis lakep gi te buer nga vabatie
ngan ian bu lakep ta nga terie segie.
16 “Mi petspets vourvour a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, o
te nga vabatie mi sinangavur kes bu lakep mene te buer i popon ke sar
lakep.’
17 “Mi muomuo a nga pevien, ‘Mi banga tsientsang, kong banga petspets!
E ta so kovan bu taon mi sinangavur kes, simi vunan e te nga tuktuk nia
tsatsang kalei simi puk tsientsang lili.’
18 “Mi petspets a luongan a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, o te
nga vabatie mi napaririem ba lakep mene te buer i popon ke sar lakep.’
19 “Mi muomuo a nga pevien, ‘E ta kovan bu taon mi napaririem.’
20 “Samo mi petspets mene a nga nemei ma a nga pevien, ‘Ka leong, ine
arie ke lakep, o nga muningan i aron mi poko lavlav.
21 O nga motova no, simi vunan evoi mi ka kov ngeisngeis. E ko por
tsana misa e ta kap nga teir toungan, ma e ko poro bu nginonginou i tau
ian e ta kap nga tsuorkie.’
22 “Mi muomuo a nga pevien, ‘O ta vuortie no ngan ke sar nama kese.
Evoi mi tsaka petspets! E telekiran va eou mi ka kov ngeisngeis, ma e
telekiran va o ko por tsana misa o ta kap nga teir toungan, ma o ko poro
bu nginonginou i tau ian o ta kap nga tsuorkie.
23 Surie misa e ta kap nga terie kong lakep simi vona teteir lakep, va gi ta
nga tsatsang ngan, terengien, sien va o ta muerengei, o ta mang me poro
kavo lakep mene i popon kong sar lakep.’
24 “Samo a nga oeng segie ian gi ta nga tuir i babaren, ‘Nga por tsana
sien ken sar lakep nge terie simi mei ian ta nga vabatie mi sinangavur kes
bu lakep.’

25 “Eiekesen gi nga pevien, ‘Ka leong! Eie a te suvuon mi sinangavur kes
bu lakep!’
26 “A nga kuil nama, ‘O oeng senga, segie ese gi ta suvuon, e Raban ta
buer teteir i popon, eiekesen segie ese gi ta kap suvuon, misasien va ka
puk lili gi ta suvuon, e Raban ta por tsana segie.
27 Eiekesen surie mong sar matakorot, ese gi ta kap nga lalaron va
o ta nga tsorubeit magi kovakova ka leong, nga kir nemei nge gie nge
kenvamate gie ine i matoung.’ ”

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong
(Mataio 21:1-11; Marko 11:1-11; Ioanes 12:12-19)

28 I murien e Iesu tate nga vokokotie vaton ine bu nama, a nga veis muo
nge gie rakot i Ierusalem.
29 Sien gi tate nga beit vatavatat i Betpage ma i Betani, simi pout i Oliv,
a nga turan ken ba madar tovtov luo, ma a nga oeng seguor,
30 “Ngado ta rakot simi enamon nikot, ma sien va ngado tate so beit,
ngado ta so vorotan mi dongki vour gi pal voturie ma kap ngas ka mei a
nga kesie. Ngado ta so ruobatie nge kir nemei ngan.
31 Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, ‘Surie misa ngado ta ruobatie?’
Ngado ta oeng sien, ‘Mi Nguts a pinat surie.’ ”
32 Io, guor nga veis ma guor nga so vorotan bu kepineits a nga malan e
Iesu tate nga vokokotie seguor.
33 Sien guor tate nga ruobatie ian mi dongki, ba taman ian mi dongki
gituo nga vereie guor, “Surie misa ngado ta ruobatie ine mi dongki?”
34 Guor nga kuil nama, “Mi Nguts a pinat surie.”
35 Io, guor nga kir nemei ngan se Iesu, ma guor nga terie maguor sar
tsetstseik i popon mi dongki nge kulie e Iesu va ta nga mogos i popon.
36 Sien tate nga mogos i popon mi dongki nge vor ve veisveis, mi kulou
gi nga poro magi sar tsetstseik nge peperan i sar.
37 Ma sien tate nga beit simi korot ivie mi rosar kovuni simi pout i Oliv
tate me tsotsour peuk en, bu madar tovtov kokouk gi nga vakaek nge
puongan e Raban ngan bu inagie i kur meie ngan mi nires leong surie
bu kepineits ni vovokudier kokouk gi tate nga pare.

38 “E Raban ta vatamase mi kovakova ka leong ese ta nemei ngan mi asan
mi Nguts;
Mi molu simi rangit ma mi matvinavaso rakot se Raban die i kur beitsak
simi rangit!”

39 Bu Parisaio mene i aron mi bineit gi nga oeng se Iesu, “Vavvasengei,
nasaran ke sar madar tovtov!”
40 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng senga, sien va gi ta bong, ine bu
vunavout gi ta koupkoup.”
41 Sien e Iesu tate nga beit vatavatat i Ierusalem nge pare, a nga tengisie.
42 Ma a nga pevien, “Sien va e nga deng kilala misa ta oit nia vabatie mi
ni vedeng nevere, va e Raban a kap nga muningan sevoi.
43 Mi ra ta beit va ke sar matakorot gi ta tutuvol viririsie no ma gi ta
sikei vatavatat sevoi siba bienengeiv kokouk.
44 Gi ta vatsarerie vuruva no meie mi kulou kokouk i aron ke oiroir, ma
gi ta kap oit nia deng rivie ka vunavout va ta mutur i popon ka turan

19:38 PSA 118:26

vunavout, simi vunan e kap nga deng kielala mi keipkepide ra e Raban ta nga me iro no sien.”

E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12-17; Marko 11:15-19; Ioanes 2:13-22)

45 Io, e Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona rengeir leong ma a nga vakaek nge kareir vorotsoruo gie ese gi ta nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kepineits.
46 Ma a nga oeng segie, “Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Kong vonuo eie mi vonuo nia rengeir’, eiekesen nga si me tsana va ‘magi rie kokkoiv bu ka puerpuer.’ ”
47 Ma sibu ra kokouk a nga vavasengei simi vona rengeir. Eiekesen bu prist leong, bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou, gi nga konon va gi ta nga kenvamate.
48 Eiekesen gi kap nga oit nia vorotan ka rosar nia keda, simi vunan mi kulou kokouk gi nga lalaron beitsak nia rongomie ken sar nama.

20

Gi nga virei surie mi duis e Iesu ta nga suvuon
(Mataio 21:23-27; Marko 11:27-33)

1 Simi ra mene sien e Iesu ta nga vavasengei simi kulou i aron mi Vona rengeir leong nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses, kokouk meie bu muomuo, gi nga nemei sien.
2 Ma gi nga pevien, “Pengan segei, ngan mi sana duis e tsana ine bu kepineits? Ma ese a teir vunie nge no ine mi duis?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “O ta vereie nga ngan buer mi vinirei. Nga pengan seou.
4 Mi sinusuruiv se Ioanes a nga kovuni i kur simi rangit o, simi ka?”
5 Gi nga vevuran i kotubugie ma gi nga pevien, “Sien va giet ta pevien, ‘A kovuni i kur simi rangit,’ eie ta virei, ‘Surie misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?’
6 Ma sien va giet ta pevien, ‘A kovuni simi kulou,’ mi kulou kokouk gi ta mekiro giet nge vout, surie gi telekiran va e Ioanes eie mi propet.”
7 Io, gi nga kuil nama, “Gei kap telekiran ivie a nga kuvu en.”
8 E Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap pengan senga ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits.”

Man nama puppuo bu tsaka kulou tsuotstsuor
(Mataio 21:33-46; Marko 12:1-12)

9 Io, e Iesu a nga vokokotie simi kulou ine mi nama puppuo, “Mi ka a nga tsuorkie mi tau vain. A nga oeng terie simi kulou tsuotstsuor ma a nga veis rakot i pek nge ra mon potaram te.
10 Simi ra mi tau tate nga komois, a nga turan mi petspets rakot ian simi kulou tsuotstsuor va gi ta mang nga teir vunie ngan kavo vuovuo ian simi tau vain. Eiekesen mi kulou tsuotstsuor gi nga tsatsakie nge ture muerngan riem kapasen.
11 Ma a nga turan mi petspets mene eiekesen gi nga ra tsatsakie te buer nge vamangarie nge ture muer ngan riem kapasen.
12 Ma a nga turan mi petspets a tourngan, ma gi nga tsetseik vatsakatie nge tomeke vorotsoruo simi tau.

19:46 ISA 56:7 **19:46** JER 7:11

13 “Io, e taman mi tau vain a nga pevien, ‘Misa o tate tsana? O ta turan
e natung tamat, mi ateung. Tavakier gi ta mang so mangaran.’
14 “Eiekesen sien mi kulou tsuotstsuor gi ta nga dengarie e natuon, gi nga
vakvakokoit surie mi sana gi ta nga lalaro tsana sien. ‘Ine arie e natuon
ese ta so suvuon bu sinsuv se taman. Giet ta kenvamate, ma bu kepineits
ian va ta so suvuon segiet mang.’
15 Io, gi nga raok tomeke vorotsoruo i muirmuir simi tau vain nge
kenvamate.
“Misa nieng e taman mi tau vain ta tsana segie?
16 Eie ta nemei ma ta me kenvamate ine mi kulou ma ta terie mi tau
si kavo mei mene.” Sien mi kulou gi ta nga rongomie ine, gi nga pevien,
“Kian va ine ta tsorubeit!”
17 E Iesu a nga dedeng duis rakot segie ma a nga virei, “Misa man vuevue
ine simi Pakpak Leong ian gi ta nga vataro ven ne?

‘Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vout mogos.’

18 Eie ese ta kor i popon ian mi vout ta katokatoim vuolili, eiekesen eie ese
ian mi vout va ta kor i popon, ta kaviekaviets.”
19 Bu vavvasengei sibu vinuor ma bu prist leong gi nga nesie ka rosar nia
rakopie e Iesu ian ngas te, simi vunan gi nga telekiran va a nga vokokotie
ine mi nama puppuo surie gie. Eiekesen gi nga motovan mi kulou.

Mi voirvoir takis rakot se Kaesar
(Mataio 22:15-22; Marko 12:13-17)

20 Io, gi nga tura gituo ba ka ese va gituo ta nga mala ka tuvuon mo
nia dedeng puer ngan e Iesu. Gi nga vodon nia ra ruom tsang nama
sien terengien va gi ta mang nga terie i riman ken ngeisngeis ma duis
mi gavana.
21 Io, ian bu ka gi nga vereie, “Vavvasengei, gei telekiran va e vokokotie
nge vavasengei ngan ian ta duis. E kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei
mene eiekesen e vavasengei ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk.
22 A duis segei va gei ta voir takis rakot se Kaesar o, kap?”
23 E Iesu a nga kielala ine kegi vinirei binit ma a nga oeng segie.
24 “Nga vasangan seou ka silva lakep sibu Roma. Mi patsapatsan ma mi
asan ese a mon sien ine?”
25 Gi nga kuil nama, “E Kaesar.”
Ma a nga oeng segie, “Io, terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie
rakot se Raban ian se Raban.”
26 Io gi kap nga oit nia ruom tsang nama sien i matan mi lobaram. Ma
gi nga kudier si ken nama kuilkuil, ma gi nga mogos bong.

Mi tino mumuerengei ma mi rei
(Mataio 22:23-33; Marko 12:18-27)

27 Bu meinmenien bu Sadukaio, ese gi ta nga ko pevien va a kap ka tino
mumuerengei, gi nga nemei se Iesu ngan mi vinirei.
28 Gi nga pevien, “Vavvasengei. E Moses a nga vavataor terie segei malan
ne, ‘Sien va ka ka ta maet sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka
kasien tuir muir ta ngas reie ine mi vevien nge suvu nout ken e kasien.’
29 Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon. Mi muariem
a nga reie mi vevien nge mesei ma a kap ka natuon.

20:17 PSA 118:22

30 Mi vemusurie a nga reie ine mi vevien,
31 a, mi mei ta tour ngan buer a nga reie, ma simi rosar kes mo ine mi napaririem potsu luo egie kokouk gi nga mesei, ma gi kap nga suvu nout.
32 I muir sien, ine mi vevien buer a nga mesei.
33 Ma ine, simi tino mumuerengei ese te ken vevien segie, sien mi napaririem potsu luo kokouk gi nga reie ine mi vevien?"

34 E Iesu a nga kuil nama, "Mi kuoluon ine bu ra, gi rei ma gi vavuo gie.
35 Eiekesen egie ese e Raban ta pevien va gi kalei oit nian mi mang-magoso enaenamon vour ian va ta nemei ma ine simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei o, gi ta kap so vavuo gie,
36 ma gi ta kap ba buer so mesei, surie gi tate so tsorubeit malan bu angelo. Egie bu natuon e Raban, surie gi nga to muerengei simi miensei.
37 Ma e Moses buer a nga vara tuktuk ngan va bu mei mesei gi ta to muerengei. I aron mi pinopinouts simi ei ta nga ngang, a nga vuotongie mi Nguts va eie 'man Raban e Abaraam, a, man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.'
38 Kap va eie magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta tino, simi vunan si ken baidendeng e Raban, egie kokouk gi tino."

39 Bu meinmenien bu vavvasengei sibu vinuor gi nga pevien, "Mi banga nama kuilkuil, Vavvasengei!"
40 Ma kap ka mei a ba nga vanvando vereie ngan ka vinirei te buer.

Mi vinirei surie mi Messia
(Mataio 22:41-46; Marko 12:35-37)

41 Io, e Iesu a nga oeng segie, "Surie misa gi ta pevien va mi Messia eie e Natuon e Davit?
42 E Davit kesen a nga pevien ne sibu Pak.

'Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts,
"Mogos si kong riem suv,
43 tuir oit va o ta tsana ma sar matakorot
va ken baipoppop ba kame." '

44 E Davit a nga vuotongie mi Messia va 'mi Nguts.' Vasa ta oit ven va e Karisito e natuon te buer?"

E Iesu a nga oeng veie bu vavvasengei sibu vinuor se Moses
(Mataio 23:1-36; Marko 12:38-40)

45 Ma sien mi lobaram kokouk gi ta nga vor ve rorong, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov.
46 "Nga nenei kalei sibu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Gi ko lalaro vakam nge veis tateie magi sar tsetstseik kuar matkalei. Ma gi ko lalaron beitsak va gi ta mangara gie sibu korot nia verikuil nge kepineits. Ma gi ko lalaron kegi mogomogos bu muomuo si kegi sar vona rengeir ma kegi mogomogos mi kulou asna sibu nginou.
47 Gi ko bit tsang kepineits sibu vevien naor gi tate nga mamaet labeit. Ma gi ko vuotongie bu no kuar nia vakam. Bu sua mei malan ine, gi ta so suvuon mi vinatoreis leong beitsak."

20:37 EXO 3:6 **20:43** PSA 110:1

21

Ken tienebeir mi vevien sinaortsak
(Marko 12:41-44)

1 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga dengarie mi kulou suvuram gi ta
nga terie kegi sar tienebeir i aron mi korot teteir lakep simi Vona rengeir
leong.
2 A nga pare buer mi vevien sinaortsak tate nga mamaet labeit ta nga
terie ken ba natunatu lakep luo i aron mi korot teteir lakep.
3 Ma a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Ine mi vevien sinaortsak a
terie ken tienebeir ian ta leong rio bu mei mene.
4 Ine mi kulou suvuram kokouk gi terie mo mi mememoruon kegi sar
sinsuv, eiekesen ine mi vevien si ken mienagos ni sinaortsak, a terie
vuruvan te ken sar sinsuv kokouk ian ta oit nia tino ngan.”

Bu totourlekier sibu ra vekvekitip
(Mataio 24:1,2; Marko 13:1,2)

5 Bu madar tovtov mene gi nga vakokoit surie vasa mi kulou gi nga
ko vosonie venengan mi Vona rengeir leong meie ngan bu banga vout
matmatot ma bu tienebeir gi ta nga ko terie rakot se Raban. Eiekesen e
Iesu a nga pevien,
6 “Egie kokouk ine bu vout nga ta pare gie, sien va mi ra ta beit, kap
ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. Egie kokouk gi ta vatsarerie
vuturungie gie i keim.”
7 Gi nga vosuoreie, “Vavvasengei, venenges ine bu kepineits gi ta
tsorubeit? Ma mi sana ta muna tsorubeit nia vasangan va mi ra a te nemei
vatavatat?”
8 E Iesu a nga pevien, “Nga nenei kalei. Gi ta masi me bitie nga. Mi
kulou palan gi ta nemei ngan mi asoung nge vakokoit ven ne, ‘Arie eou te
ine,’ ma ‘Mi ra a te vatavatat.’ Eiekesen kian va nga ta vemusurie gie.”
9 Sien va nga ta rongomie bu vinevineken ma bu tseng, kian va nga ta
motou. Ian bu kepineits gi ta ngas muna beit, eiekesen mi rangi kinitip ta
kap ngas beit lalapus.
10 Ma a nga pevien segie, “Bu vuna enamon mene gi ta matakorot meie
bu vuna enamon mene, ma bu mangmagoso nguts gi ta matakorot meie
bu mangmagoso nguts mene.
11 Ma bu oen leong ta beit simi kaber, ma si kavo korot mene mi se
leong ta tsorubeit ma mi mienarouk buer ta vevaka. Ma bu kepineits nia
vamatuo nga ma kavo suasuada totourlekier, gi ta beit kuvu simi rangit.
12 “I muan va ine bu kepineits gi ta beit, gi ta rakopie nga nge vikikinie
nga ma gi ta vuortie nga i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma gi ta terie
nga sibu vona vinatoreis ma gi ta por terie nga i matan bu kovakova ka
leong ma bu kovakova ka simi gavaman. Io, gi ta tsana ine bu kepineits
simi vunan nga vodovodon tuktuk simi asoung.
13 Ma ine ta tsitsi vara nga nia vavatei katsep ngan mi Banga Vinavatei.
14 Io, nga ta ngas tsana kenga sar vienviendon va nga ta kap muna rorois
ngan ka nama nia tuir kitipa nga,
15 simi vunan o ta terie bu nama ma mi banga vienviendon senga ian va
manga sar matakorot gi ta kap oit nia rube nge suereren bu namaninga.
16 Misasien bu kinanga, o, bu tamanga, o, bu kasinga, o, bu patsanga, o,
bu palapalanga, gi ta roev nianga. Ma kavo mei senga, gi ta terie gie simi
miensei.
17 Egie kokouk gi ta karto nga surie mi asoung.

18 Eiekesen kap ka ni vurvur kes sibu kovanga ta kapangan.
19 Nga tuir ngeisngeis ma nga ta mang suvuon kenga tino.

E Iesu a nga peterie va gi ta nga vatsarerie i Ierusalem
(Mataio 24:15-21; Marko 13:14-19)

20 "Sien va nga tate pare mi kulou ni minakiur gi ta viririsie i Ierusalem, nga ta telekiran va mi ra nia vatsarerie a te vatavatat.
21 Io, egie gi ta mon i Iudea gi ta ngas vi ra kien sibu pout, ma egie gi ta mon sibu taon gi ta ngas vi rovotsour, ma egie gi ta mon sibu tau gi ta kap rubukien simi taon,
22 simi vunan, ian bu ra nia vavatoreis, arie bu ra bu kepineits kokouk gi ta nga vataro simi Pakpak Leong ta tsorubeit tuktuk sien.
23 Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei vusus ian simi keipkepide ra, simi vunan mi putu leong beitsak ta betingie mi kaber ma ken aor rarap e Raban ta kor i popon ine mi kulou.
24 Gi ta kenvamate gie nge sele, ma gi ta kir terie gie va gi ta tsatsang vinatoreis sibu vuna enamon kokouk. Ma bu Kibang gi ta popoporie i Ierusalem oit si kegi sar ra ta voto.

Ken minuer e Natuon mi Ka
(Mataio 24:29-31; Marko 13:24-27)

25 "Kavo totourlekier ta tsorubeit simi matanias, simi vura ma sibu kaemkaem. Ma simi kaber, bu vuna enamon kokouk gi ta aor tsak nge motovan mi tienengen bu naov ma mi tinatakien mi barateis.
26 Mi kulou gi ta motou beitsak nge mesei oum surie bu sana va ta ra nemei ine simi mangmagoso enaenamon, surie man sar ngeisngeis mi mariu gi ta moruor.
27 Samo gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi balbal meie mi ngeisngeis ma mi banga matvinavaso.
28 Sien va ine bu kepineits gi tate tsorubeit, nga ta tsuok tamtuir nge tuir pidipidin, simi vunan mi ra va e Raban ta vatoa nga sien, a te vatavatat."

Man vinasengei mi fik
(Mataio 24:32-35; Marko 13:28-31)

29 Ma e Iesu a nga vokokotie segie mi nama puppuo, "Nga pare, mi fik ma bu ei kokouk.
30 Sien va nga ta pare bu ei va gi ta bira, nga telekiran va man vura mi parpar a te vatavatat.
31 Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi tate vor ve tsotsorubeit, nga ta telekiran va mi ra e Raban ta vuor a te vatavatat.
32 "O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap voto ngas tuir oit ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit.
33 Mi rangit ma mi kaber ta so voto eiekesen kong sar nama ta kap so voto.
34 "Nga nenei kalei, terengien va mi sinavei nia varese nga kesenga, ma mi da nia un nge be, ma mi vodovodon palan surie ine mi tino, ta kap vuputungie bu aronga. Ma ian mi ra ta masi beit lalapus nge vokudira nga malan mi riok ta mutur rorois.
35 Ian mi ra ta beit simi kulou kokouk gi ta tino i popon ine mi kaber kokouk.
36 Nga nenei kalei nge no sibu ra kokouk surie nga ta mang suvu ngeisngeis nia evisie ian bu putu kokouk va gi ta so tsorubeit, ma nga ta mang so oit nia tuir i matan e Natuon mi Ka."

37 Sibu ra, e Iesu a nga ko vavasengei i aron mi Vona rengeir leong, ma
sibu roreivreiv a nga ko rovotsour nge kien simi pout i Oliv nge ra mon
en sibu rokati.
38 Ma mi kulou kokouk gi nga ko pan tsourvovo nge rakot sien simi Vona
rengeir leong nia ra rorong.

22

E Iudas a nga sunuir nia roev terie e Iesu
(Mataio 26:1-5; Marko 14:1,2; Ioanes 11:45-53)

1 Io, mi Nginu Pasova ma nian mi Tsoik kap ka iis sien, a te nga vatavatat.
2 Ma bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vor
ve nesienesie ka rosar nia kenvamate e Iesu, simi vunan gi nga motovan
mi kulou.
3 Samo e Satan a nga tsegerie e Iudas, mi asan mene e Iskariot, eie mi
meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov.
4 E Iudas a nga rakot sibu prist leong ma sibu muomuo simi kulou nennei
simi Vona rengeir leong ma a nga ra vakvakokoit meie gie vasa va ta nga
roev terie venengan e Iesu segie.
5 Gi nga res nge sunuir nia teir lakep sien.
6 Io, e Iudas a nga aor kes meie gie ma a nga vakaek nge dedeng ngan
ka kientsep va ta nga roev terie e Iesu segie sien va ta nga kapkap.

E Iesu a nga nganie mi Nginu Pasova
(Mataio 26:17-25; Marko 14:12-21; Ioanes 13:21-30)

7 Samo mi ra nian mi nginou simi Tsoik kap ka iis sien, a nga beit ian va
gi ta keda sien ka natu sipsip va mi tienebeir ni varam simi Nginu Pasova.
8 Io, e Iesu a nga oeng se Petro ma e Ioanes, “Ngado veis nge ra rorois
ngan magiet Nginu Pasova va giet ta mang so nganie.”
9 Guor nga vosuoreie, “Ivie e lalaron va gor ta ra rorois ngan en ine mi
nginou?”
10 A nga kuil nama, “Ngado rorong! Sien va ngado ta so beit simi taon,
ngado ta so vesuei meie mi ka ta sorokie ken utut mi da a mon sien. Ngado
ta vemusurie rakot simi vonuo va ta rubukien en.
11 Ma ngado ta vosuoreie e taman mi vonuo ven ne, ‘Mi vavvasengei
a virei; Iva ngan mi roruom ken bu vasier va o ta nganie en mi Nginu
Pasova meie kong sar madar tovtov?’
12 Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu mogomogos ma
mi tsur ngongou a mon en. Ngado ta tsang rorois ngan mi nginonginou
ian en.”
13 Io, guor nga veis nge vorotan bu kepineits malan mo e Iesu ta nga
vokokotie seguor. Ma guor nga tsang rorois ngan mi Nginu Pasova en.

Ken nginou mi Nguts
(Mataio 26:26-30; Marko 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25)

14 Sien mi keipkepide ra tate nga beit, e Iesu ma bu aposol gi nga mogos
viririsie mi tsur ngongou.
15 Ma a nga oeng segie, “O nga masoron va o ta nganie ine mi Nginu
Pasova meie nga i muan va o ta suvuon mi vinekikin.
16 O oeng senga, o ta kap ba buer ngou ine simi Nginu Pasova tuir oit va
man vuevue ta tsorubeit tuktuk i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.”
17 Samo e Iesu a nga poro mi koi unun nge vuot kalei se Raban ma a nga
pevien, “Nga poro ine, nge veun ngan i kotubunga.

18 O oeng senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain oit va
mi ra va e Raban ta vuor va ta beit.”
19 Ma a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban ma a nga potakie nge
terie segie nge pevien, “Ine arie mi piripiriung o te terie surie nga. Nga
nganie ine mi tsoik nia barabaramata iou.”
20 Simi rosar kes mo, i murien gi tate nga ngou voto, a nga poro mi koi
unun nge pevien, “Ine mi koi eie mi kinubuits vour simi daroung, ivie a
tamasoei surie nga.
21 Eiekesen, nga pare, mi ka ese va ta roev terie iou, a te mogos meie iou
ine simi tsur.
22 E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie ngas te ken lalaron e Raban,
eiekesen mi tsienakor leong ian simi ka ese va ta roev terie iou simi
matakorot.”
23 Gi nga vakaek nge vevirei nge gie ngan ese segie va ta nga tsana ine.
24 Ma buer gi nga vakaek nge vetei nge nama i kotubugie surie ese segie
va ta leongleong.
25 E Iesu a nga oeng segie, “Bu kovakova ka leong sibu Kibang gi vuortie
bu kulugie. Ma egie ese gi ta suvu duis nia vuortie gie, gi vuotongie gie
kesegie va egie ‘Bu palapalan mi kulou.’
26 Eiekesen kenga mienagos ta kap malan ine. Mi leongleong i kotubunga
ta ngas malan va eie mi lili, ma mi muomuo ta ngas malan mi mei ese ta
petspets.
27 Ese a leongleong? Mi mei ese ta mogos i gegen mi tsur nia ngou o,
mi mei ese ta petspets? A tuktuk, mi mei ese ta mogos i gegen mi tsur nia
ngou arie eie a leongleong, va gerek? Eiekesen eou o mon i kotubunga
mala petspets.
28 Arie enga, nga nga tuir i babareung sien o ta nga suvu konokonon.
29 Ma o terie senga mi duis nia vuor malan e Tamoung ta nga terie seou
mi duis nia vuor,
30 terengien nga ta mang ngou nge un si kong tsur ngongou i aron kong
mangmagoso Nguts ma nga ta so mogos sibu mogomogos nia vuor nge
vuortie mi sinangavur kes ma luo bu matabu sibu Israel.”

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie
(Mataio 26:31-35; Marko 14:27-31; Ioanes 13:36-38)

31 “Simon, Simon, rorong! E Satan a nga vereie e Raban nia sunurie va
ta kono nga malan gi ta tsamaran mi kiev niu.
32 Eiekesen o nongie e Raban va ta kulie no, Simon, va ke vodovodon
tuktuk ta kap kor. Ma sien va e ta muer nemei seou, e ta ngas vakotsie bu
kasi.”
33 Eiekesen a nga oeng ngeisngeis, “Mi Nguts, o rorois nia nomeie no
rakot simi vona vinatoreis ma simi miensei.”
34 E Iesu a nga oeng sien, “O oeng sevoi Petro. E ta so vamoie iou votour
i muan va mi to ta kurkuku nevere.”
35 Ma e Iesu a nga vosuoreie gie, “Sien o ta nga ture tuvuon nge nga, kap
ka vovvoi, ka lapa o, ka poppop, vasa, nga nga pinat si ka kepineits?”
Gi nga kuil nama, “A kap.”
36 A nga oeng segie, “Eiekesen ine, sien va nga suvu vovvoi, poro, ma
buer ka lapa. Ma sien va nga kap suvu sele, verikuil ngan manga sar
kuirkuir nge vorie ngan kenga kavo sele.
37 Mi Pakpak Leong a pevien, ‘Ma gi nga aes meie ngan mi kulou kenken.’
Ma o oeng senga, ine mi vinavataor arie surie iou ma ta ngas tsorubeit

22:37 ISA 53:12

tuktuk si kong tino. Io, misa mi Pakpak Leong ta vokokotie surie iou, ta tsorubeit tuktuk.”
38 Bu madar tovtov gi nga pevien, “Pare, mi Nguts. Ba sele luo ine.”
E Iesu a nga kuil nama, “A te oit.”

E Iesu a nga no simi pout i Oliv
(Mataio 26:36-46; Marko 14:32-42)

39 Io, e Iesu a nga rovotsour nge kien simi pout i Oliv malan ta nga ko rarakot en, ma ken sar madar tovtov gi nga nomeie.
40 Sien gi ta nga beit ian simi korot, a nga oeng segie, “Nga no, terengien nga ta kap mang kor simi konokonon.”
41 A nga veis sorvekena gie rakot i pek malan ka mei va ta oit nia toem ngan ka vunavout ma a nga sege pukupukukaek en nge no.
42 “Tama, sien va e ta sunuir, por tsana seou ine mi koi simi vinekikin, eiekesen, vemusurie ke lalaron ma a kap va kong lalaron.”
43 Mi angelo kovuni die i kur simi rangit a nga beit sien ma a nga vangasie.
44 Meie ngan mi aor tsak leong, a nga no ngeisngeis ma mi bieneroik ta nga tsour i kurikurien peuk simi kaber a nga malan mi dar.
45 Sien tate nga no voto, a nga tamtuir nge muerengei rakot si ken sar madar tovtov. Ma a nga me vorota gie sien gi ta nga vor ve mumuang simi vunan mi aor tsak a nga vamare bu kurikurigie.
46 E Iesu a nga oeng segie, “Surie misa nga ta vor ve mumuang? Nga pan nge no terengien nga ta kap mang kor simi konokonon.”

Gi nga rakopie e Iesu
(Mataio 26:47-56; Marko 14:43-50; Ioanes 18:3-11)

47 Sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi bineit gi nga nemei sien. Ma mi ka mi asan e Iudas, mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo, a nga muonge gie. Ma a nga rakot se Iesu va ta nga ngungurie.
48 Eiekesen e Iesu a nga vosuoreie, “Iudas, vasa, e ta roev terie e Natuon mi Ka ngan mi nginunguir?”
49 Sien ken sar madar tovtov e Iesu gi ta nga pare misa ta nga lalaro tsorubeit, gi nga pevien, “Mi Nguts, gei ta veveken ngan kegei sar sele?”
50 Ma mi mei segie a nga tseir rivie mi tateringan suv ken petspets mi kovan bu prist.
51 Eiekesen e Iesu a nga pevien, “Kian ba buer ine mi sinavei!” Ma a nga soburo mi tateringan mi ka ma a nga som.
52 Samo e Iesu a nga pevien sibu prist leong, bu muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong, ma bu muomuo ese gi ta nga nemei, “Vasa, nga nemei meie bu sele ma bu bam malan nga ta tsana simi ka kenken?
53 Bu ra palan o nga mon meie nga simi Vona rengeir leong, ma nga kap nga rakopie iou. Eiekesen ine arie nangba kenga keipkepide ra ivie va mi ngesengesien mi ngingi ta vuortie nga sien.”

E Petro a nga vamoie e Iesu
(Mataio 26:57,58,69-75; Marko 14:53,54,66-72; Ioanes 18:12-18,25-27)

54 Io, gi nga rakopie e Iesu, ma gi nga kerie rakot ngan si ken vonuo mi kovan bu prist. E Petro a nga vor vevemuir kinetagie.
55 Sien mi kulou gi tate nga tsinga mi leing i kotubuon mi korot nia vuor nge mogos viririsie, e Petro a nga me mogos meie gie buer.

56 Samo mi vevien petspets a nga pare ta nga mogos simi rararan mi
berber simi leing ma a nga aan vangvangasie nge pevien, “Ine mi ka, eie
buer a nga ko mon meie e Iesu.”
57 Eiekesen a nga vamoie nge pevien, “Vevien, o kap telekiran ian mi
ka.”
58 I muir lili mo, mi mei mene a nga pare nge pevien, “Evoi buer mi
meinmenigie.”
E Petro a nga pevien, “Madar, eou kap!”
59 I murien mi aua kes ta nga rov riu, mi ka mene a nga tsue nge pevien,
“A tuktuk ine mi ka a nga ko mon meie simi vunan eie mi kangi Galili
buer.”
60 E Petro a nga kuil nama, “Madar, o kap telekiran misa e ta vokokotie!”
Duis sien ta ngas nga vakokoit, mi to a nga kurkuku.
61 Mi Nguts a nga vuvuris nge dengarie e Petro. Samo e Petro a nga
vodonomie ken nama mi Nguts ta nga vokokotie sien malan ne, “I muan
va mi to ta kurkuku nevere, e ta so vamoie iou votour.”
62 Ma a nga veis rovotsour nge ta beitsak.

Mi kulou nennei gi nga vavangiets ngan e Iesu
(Mataio 26:67,68; Marko 14:65)

63 Io, mi kulou ese gi ta nga naneie e Iesu gi nga vavangiets ngan nge
tutuo.
64 Ma buer gi nga pokutsie ba matan ma gi nga vosuoreie, “Pengan! Ese
a tutuo no?”
65 Ma gi nga vokokotie palan bu namani oeng balapoik veie.

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato ma e Erot
(Mataio 26:59-66; Marko 14:55-64; Ioanes 18:19-24)

66 Sien tate nga vo ra, bu muomuo leong simi kulou meie bu prist leong
ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga beit kouk ma gi nga kerie
e Iesu rakot simi Sanedrin.
67 Ma gi nga pevien, “Sien va evoi mi Messia, pengan segei.”
Eiekesen a nga kuil nama, “Misasien va o ta pengan senga, nga ta kap
vodovodon tuktuk seou.
68 Ma sien va o ta vosuoreie nga, nga ta kap kuil nama seou.
69 Eiekesen vakaek ine ngas te, e Natuon mi Ka ta mogos simi bienengeiv
suv se Raban ngeisngeis rovoriu.”
70 Ma egie kokouk gi nga pevien, “Arie evoi nieng e Natuon e Raban,
nge?”
A nga kuil nama, “Io, arie eou mo.”
71 Samo gi nga pevien, “Surie misa giet tate buer nesie kavo nama mene
nia patsal meie. Ègiet kesegiet giet te rorong simi ngutsuon kesen.”

23

1 Samo bu muomuo kokouk simi kulou gi nga tamtuir ma gi nga kir rakot
ngan e Iesu se Pilato.
2 Ma gi nga vakaek nge vepitsie ngan bu nama nge pevien, “Gei te
vorotan va ine mi ka a nga oengoeng ka i aron mi kulou va gi ta kap
vemusurie mi vinuor, ma a nga vangenge gie va gi ta kap voir takis rakot
se Kaesar ma a nga pevien va eie mi Messia, mi kovakova ka leong.”
3 Io, e Pilato a nga vosuoreie e Iesu, “Arie evoi mi kovakova ka leong
sibu Iuda?”
E Iesu a nga kuil nama, “A malan mo e tate vuotongie.”

4 Ma e Pilato a nga oeng sibu prist leong ma mi bineit, “O kap vorotan
ken ka bienebeir ine mi ka.”
5 Eiekesen gi nga tsue nge pevien, “Eie a tsana mi tsongetsonge i
kotubuon mi kulou ngan ken sar vinasengei simi enamon kokouk i Iudea.
A nga vakaek i Galili ma a te me beit en ne buer.”
6 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga virei va ine mi ka eie mi kangi
Galili.
7 Sien ta nga rongomie va eie a nga kovuni si ken mangmagoso nguts e
Erot, a nga ture varakoto se Erot ese ta nga mon i Ierusalem ian simi ra.
8 Sien e Erot ta nga pare e Iesu, a nga res beitsak simi vunan a nga ko
pilang te nia pare. A nga rongovan bu kepineits palan surie, io, a nga
lalaron beitsak nia pare va ta nga tsana kavo kepineits ni vovokudier.
9 A nga vosuoreie ngan bu vinirei palan, eiekesen e Iesu a kap nga kulie
ken ka virevirei.
10 Bu prist leong ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga tuir ian ma gi
kap nga maes nia vepitsie nge nama.
11 Ma i murien e Erot ma ken sar kulou ni minakiur gi tate nga purusie
nge vavangiets ngan, gi nga vavatsekie ngan mi banga kuirkuir matkalei
nge ture muerngan rakot se Pilato.
12 Ian simi ra nangba e Erot ma e Pilato guor nangba nga baser
palapalan. I muo sien ine, guor nga ko matakorot.

Gi nga vuor terie e Iesu simi miensei
(Mataio 27:15-26; Marko 15:6-15; Ioanes 18:39—19:16)

13 E Pilato a nga kuk kakuon bu prist leong, bu muomuo ni vuor ma mi
kulou.
14 Ma a nga oeng segie, “Nga kerie ine mi ka nemei seou, nge kia va a nga
oeng ka i aron mi kulou va gi ta rong tsak. O te me ververeie i matanga
eiekesen o kap vorotan ka vunan bu nama nga ta vepitsie ngan.
15 E Erot buer a kap vorotan ka vunan. Arie mi vunan a te ture muerngan
nemei segiet. Pare! Eie a kap nga tsana ka kepineits ian ta oit nia masen.
16 Io, o ta votorosie ma o ta ruom rivie.”
17 [Sibu Nginu Pasova kokouk, e Pilato ta ngas nga ruom rivie ka ka
tsatsang vinatoreis vunie gie.]
18 Eiekesen mi bineit kokouk gi nga koupkoup, “Kenvamate! Ruom rivie
e Barabas nemei segei!”
19 (Gi nga terie e Barabas simi vona vinatoreis surie ta nga tsuok vakake
mi tseng i aron mi taon ma surie mi kiden.)
20 E Pilato a nga lalaro ruom rivie e Iesu, io, a nga vakokoit te buer simi
bineit.
21 Eiekesen gi nga koupkoup, “Vetekiuo simi koitskoits! Vetekiuo simi
koitskoits!”
22 Mi keipkepide ra a tourngan a te buer nga vakokoit segie, “Surie misa?
Mi sana tsienakor ine mi ka a nga tsana? O kap vorotan sien ka tsienakor
ian ta otien mi miensei. Io, o ta votorosie ma samo o ta ruom rivie.”
23 Eiekesen gi nga tsue nge oeng ngeisngeis ngan mi kinokinoup leong va
ta ngas nga vetekiuo simi koitskoits ma kegi kinokinoup a nga tseiptseiprio
ken lalaron e Pilato.
24 Io, e Pilato a nga sunuir vemusurie kegi lalaron.
25 A nga ruom rivie mi ka gi tate nga terie simi vona vinatoreis surie mi
tseng ta nga vakake ma surie mi kiden, ese gi ta nga nongie ngan. Eiekesen
a nga terie e Iesu i naparimagie vemusurie kegi lalaron.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Marko 15:21-32; Ioanes 19:17-27)

26 Sien gi tate nga vor ve vavvasie e Iesu, gi nga rakopie e Simon mi kangi
Kurene ese ta nga kovuni si ken enamon nge visi rubukien simi taon. Ma
gi nga tsuok terie mi koitskoits i karakaran nge votsuoke va ta nga sorokie
mi koitskoits vemusurie e Iesu.
27 Io, mi bineit leong beitsak gi nga veis vemusurie, pats meie mi langei
ese gi ta nga tengisie nge ta koupkoup surie.
28 Eiekesen e Iesu a nga vuvuris matan veie gie nge pevien, "Mi langi
Ierusalem, kian va nga ta tengisie iou. Nga ta tengisie nga kesenga ma bu
natunga,
29 simi vunan mi ra ta ba beit va nga ta pevien malan ine, 'Mi nires leong
simi langei gi ta kap nga suvu madar nge kakkav nge vusus!'
30 Samo

'gi ta oeng sibu pout, "Kor i popogei!"
ma gi ta oeng sibu kuitskuits, "Puonongie gei!" '

31 Sien va mi kulou gi tsana ine bu kepineits sien mi ei ta ngas to, misa ta
tsorubeit sien va ta maraong?"
32 Ba ka luo mene, eguor ba ka kenken, gi nga vavasie guor buer nia ra
vetekiuo guor meie e Iesu.
33 Sien gi tate nga beit simi korot gi ta vuotongie ngan i Paptikov, gi nga
vetekiuo e Iesu simi koitskoits meie ian ba ka kenken, mi mei kes si ken
bieng suv ma mi mei mene si ken bieng kieir.
34 Ma e Iesu a nga pevien, "Tama, vodon rivie kegi sar sinavei tsokor,
surie gi kap telekiran misa gi ta tsana." Samo gi nga por vepats ngan man
sar tsetstseik sien gi tate nga paluo satu ngan.
35 Ma mi kulou gi nga tuir nge vor ve dedeng, ma bu muomuo ni vuor gi
nga vavangiets nge pevien, "A nga vatoa bu mei mene. Maga, giet ta pare
va ta vatoa eie kesen sien va eie ian mi Messia ese e Raban ta nga vile!"
36 Mi kulou ni minakiur gi nga vavangiets ngan buer ma gi nga me terie
sien mi dangi vain monour.
37 Ma gi nga pevien, "Sien va evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda, vatoa
no kese."
38 Mi vinavataor a nga mon i kovan mi koitskoits ian ta nga pevien, "Ine
magi Kovakova ka leong bu Iuda."
39 Mi meinmenien ian ba ka kenken a nga oeng balapoik ngan buer,
"Vasa, a kap va evoi mi Messia? Vatoa no kese ma egor!"
40 Eiekesen mi mei ka ie a nga patsarie nge pevien, "E kap motovan e
Raban? Evoi e mon i pakien mi suada vinatoreis kes mo.
41 Kenata vinatoreis a duis rovoriu, simi vunan nata suvuon misa mi
sinavinatau ta nga vabatie. Eiekesen ine mi ka a kap nga tsana ka tsaka
sinavei."
42 Samo a nga pevien, "Iesu, vodonomie iou simi ra e ta rubukien si ke
mangmagoso Nguts."
43 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk sevoi, nevere e ta so mon meie
iou simi enamon ni resres."

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Marko 15:33-41; Ioanes 19:28-30)

23:30 HOS 10:8

44 A te nga sisiat potaram eiekesen mi matanias a kap nga rar te ma mi
ngingi leong a nga kuva mi enamon kokouk tuir oit simi 3 kilok sireivreiv.
45 Ma mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge bangie kitipan mi
Korot Tamat Rovoriu i aron mi Vona rengeir leong a nga kedeir napaluo.
46 Io, e Iesu a nga koup leong nge pevien, “Tama, simi naparima, o terie
mi morumoruong!” Ma sien ta nga koup ven ne a nga maes rivie ken tino.
47 Mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga pare misa ta nga tsorubeit,
a nga puongan e Raban nge pevien, “A tuktuk te, ine mi ka a duis rovoriu.”
48 Mi bineit gi ta nga beit nia orumie ine mi kepineits, sien gi ta nga
pare ine bu kepineits ta nga tsorubeit, egie kokouk gi nga tamvie bu
bongabongagie nia vasangan kegi ni mesirik, ma gi nga veis.
49 Eiekesen egie kokouk ian gi ta nga telekiran e Iesu, meie mi langei gi
ta nga ko vemusurie kovuni i Galili, gi nga tuir i pek lili nge pare ine bu
kepineits.

Gi nga terie e Iesu simi monmon
(Mataio 27:57-61; Marko 15:42-47; Ioanes 19:38-42)

50 Mi ka, mi asan e Iosep, eie mi meinmenien bu muomuo simi Sanedrin.
Ma eie mi banga ka ma ken tino a nga duis.
51 A kap nga aor kes meie kegi sinusunuir ma misa gi ta nga tsana. Eie
a kovuni i Arimatea mi taon i Iudea ma a nga mon rorrois simi ra va e
Raban ta vuor simi mangmagoso enaenamon.
52 A nga rakot se Pilato ma a nga vosuoreie ngan mi piripirien e Iesu.
53 Samo a nga por terie i keim nge ovutie ngan man banga lavlav ma a
nga ra vuturungie i aron mi monmon gi ta nga kole simi vunavout ivie gi
kap ngas nga vuturungie ka tonuo en.
54 Ine mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes, ma mi Rangi Minaes puk
lili tate nga vakaek.
55 Mi langei ese gi ta nga ko nomeie e Iesu kovuni i Galili, gi nga
vemusurie ma gi nga ra pare ian mi monmon ma vasa e Iosep a nga
vuturungie venengan mi piripirien e Iesu.
56 Samo gi nga muerengei nge ra rorois ngan bu da saien sosong ma bu
turou sosong. Ma gi nga ra maes simi Rangi Minaes vemusurie mi vuna
vinuor.

24

E Iesu a nga to muerengei simi miensei
(Mataio 28:1-10; Marko 16:1-8; Ioanes 20:1-10)

1 Tsourvovo mokuopkuop simi ra vourvour simi wik, mi langei gi nga
vo poro kegi sar da saien sosong gi ta nga rorois ngan ma gi nga veis rakot
ian simi monmon.
2 Gi si nga so vorotan mi vout gi te nga vuvuil rivie i matan mi monmon.
3 Io, gi nga rubukien, eiekesen gi kap nga vorotan mi piripirien mi Nguts
e Iesu.
4 Ma sien gi ta ngas nga vor ve tsotsorvo surie ine mi kepineits, puk
kam lalapus, ba ka luo ian maguor sar tsetstseik ta nga ber malan mi
kutsukutsuleip, guor nga tuir i bingagie.
5 Mi langei gi nga vous ngan mi mientou ma gi nga vagotuo bu kovagie
nge matan i keim ma ba ka guor nga pevien segie, “Surie misa nga ta nesie
mi ka ta tino i kinorotuon bu miensei?
6 Eie a kap mon en ne. A te to muerengei! Nga vodonomie misa ta nga
pengan senga sien ta ngas nga mon meie nga i Galili.

7 A nga pevien, ‘E Natuon mi Ka gi ta ngas terie i napariman mi kulou
tsokor, ma gi ta vetekiuo simi koitskoits ma simi ra ta tour ngan ta to
muerengei te buer.’ ”
8 Samo gi nangba nga vodonomie ken sar nama.
9 Ma gi nga sorvekenan mi monmon nge muerengei, ma gi nga me
vavatei ngan ine bu kepineits kokouk simi sinangavur kes ma kes ma sibu
mei ka ie buer.
10 Ine mi langei arie e Maria kovuni i Magadala, e Ioana, e Maria e kinan
e Iakobo ma bu vevien mene buer ese gi ta nga nomeie gituo, gi nga vateie
bu aposol.
11 Eiekesen gi kap nga vodovodon tuktuk ine simi langei, simi vunan gi
si nga vodon va mi nama sasavoir mo.
12 Eiekesen e Petro a nga tamtuir nge soer rakot ian simi monmon. A
nga so papangiot, ma a nga pare bu poko lavlav puneits gi tate nga mutur
kesegie, ma a nga kudier tsak surie misa tate nga tsorubeit, ma a nga veis
muerengei.

Mi rosar rakot i Emaos
(Marko 16:12,13)

13 Ine simi ra, ba madar tovtov luo segie guor nga rakot simi enamon
gi vuotongie va i Emaos, a malan va mi napaririem potsu luo bu kilomita
kovuni i Ierusalem.
14 Ma guor nga veis vakvakokoit surie bu kepineits kokouk ian tate nga
tsorubeit.
15 Sien guor ta nga vor ve vakvakokoit nge pedoran ine bu kepineits i
kotubuguor, e Iesu kesen a nga veis beit nge nomeie guor,
16 eiekesen guor kap nga oit nia deng kielala.
17 Ma a nga vereie guor, “Misa ngado veis vokovokokotie?”
Guor nga tuir vedidir, ma bu mataguor a nga vuris.
18 Mi mei kes seguor, mi asan e Kleopas, a nga vereie, “E ba beit vour
mo ine i Ierusalem ma e kap telekiran bu kepineits ta nga tsorubeit die
siba ra?”
19 A nga virei, “Bu sana kepineits?”
Guor nga kuil nama, “Bu kepineits surie e Iesu kovuni i Nasaret. Eie
mi propet, ma mi namanien ma mi tsinatsangan a nga suvu ngeisngeis i
matan e Raban ma mi kulou kokouk,
20 ma bu prist leong ma kegei muomuo ni vuor gi nga vuor terie va gi ta
nga kenvamate nge vetekiuo simi koitskoits.
21 Eiekesen gei si nga vodovodon tuktuk va arie eie mi ka nia vara
ketseketseng ngan i Israel. Io, ma buer, ine a te ra tour ngan ian mi
kepineits ta nga tsorubeit.
22 I popon ine, bu mei mene si kegei sar langei gi vo me vatolala gei. Gi
vo rakot ian simi monmon ine tsourvovo,
23 eiekesen gi kap vo ra vorotan mi piripirien. Gi vo nemei nge me
pengan va gi vo deng vakalaie te ba angelo, ese guor ta pevien va a te to
muerengei.
24 Bu mei mene segei gi te vo rakot ian simi monmon nge ra vorotan
malan mo mi langei gi ta pengan, eiekesen, e Iesu, gi kap pare.”
25 Ma a nga oeng seguor, “Ngado be. Ma bu arongado a kap lalapus nia
vodovodon tuktuk simi sana bu propet gi ta nga vokokotie!
26 Vasa, a kap duis va mi Messia ta ngas muna suvu vinekikin ma samo
ta ba suvuon man matvinavaso?”

27 Io, a nga teresan bu nama kokouk simi Pakpak Leong seguor surie eie
kesen, vakaek se Moses ma bu propet kokouk.
28 Ma sien gituo tate nga so beit simi enamon ivie guor ta nga lalaro
rakot en, e Iesu a te nga visi veis rov riu.
29 Eiekesen guor nga tsue sien, “Mon meie gor, simi vunan a te reivreiv
seserigo ma a te vatavatat mi ngingi.” Io, a nga rubukien nge mon meie
guor.
30 Sien tate nga so mogos meie guor i bingan mi tsur ngongou, a nga
poro mi tsoik nge vatamase, ma a nga potakie nge terie seguor.
31 Samo bu katsomataguor a nangba nga katsep ma guor nga kielala,
eiekesen a nga kapangan i mataguor.
32 Guor nga vevirei nge guor, “Bu aronatau a tamtuir sien ta vakokoit
meie natau i sar ma ta vakatsepa mi Pakpak Leong senatau, va gerek?”
33 Io, ian ngas te, guor nga tamtuir nge muerengei rakot i Ierusalem. Ian
en, guor nga so vorotan mi sinangavur kes ma kes meie bu mei mene gi
ta nga mon kouk,
34 ma guor nga pengan segie, “A tuktuk! Mi Nguts a te to muerengei ma
a te vasvas se Simon.”
35 Samo guor nga vakaek nge vokokotie segie misa ta nga tsorubeit i sar,
ma vasa guor ba nga kielala venengan e Iesu sien tate nga potakie mi tsoik.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas si ken sar madar tovtov
(Mataio 28:16-20; Marko 16:14-18; Ioanes 20:19-23; Aposol 1:6-8)

36 Ma sien gi ta ngas nga vor ve vakvakokoit surie ine, e Iesu ngas te a
nga me tuir i kotubugie nge oeng segie, “Mi molu ta mon meie nga.”
37 Gi nga kudier nge motou, ma gi nga vodon va gi te nga dengarie ka
tonuo.
38 Eiekesen a nga oeng segie, “Surie misa nga ta aor tsak, ma surie misa
kenga sar vienviendon ta basbaslieng?
39 Nga dengarie ba rimoung ma ba kameung. Arie eou be mo! Nga
tobelie iou nge pare. Mi tonuo a kap suvu pineits ma tsir malan nga tate
pare o ta suvuon.”
40 I murien ta nga pevien ne, a nga vasangan segie ba riman ma ba
kamen.
41 Eiekesen gi kap ngas nga oit nia vodovodon tuktuk simi vunan gi nga
vous ngan mi nires ma mi nikudier tsak. Io, a nga vereie gie, “Nga suvuon
ka puk nginonginou?”
42 Gi nga terie sien mi kato ie tuttu.
43 Ma a nga poro nge nganie i matagie.
44 Ma a nga oeng segie, “Sien o ta ngas nga mon meie nga, o nga pengan
senga va bu kepineits kokouk ian gi tate nga vataro surie iou i aron mi
Vinuor se Moses, bu vinavataor sibu propet ma bu Pak, ta ngas tsorubeit
tuktuk.”
45 Samo a nga tsitsingie bu vinavinadodogie, terengien va gi ta mang nga
katsep simi Pakpak Leong.
46 Ma a nga oeng segie, “Ine arie misa gi ta nga vataro simi Pakpak Leong,
‘Mi Messia ta suvu vinekikin ma ta so to muerengei simi ra ta tourngan.
47 Ma simi asan, gi ta vateie ngan mi kuoluon bu vuna enamon kokouk
terengien gi ta mang vodon vuris ma e Raban ta vodon rivie kegi sar
sinavei tsokor. Ine ta tsuok vakaek i Ierusalem.’
48 Enga arie mi kulou nia vavatei katsep ngan ine bu kepineits.

49 O ta so ture nemei ngan senga misa e Tamoung tate nga kubutsie
nia terie, eiekesen nga ta mon simi taon tuir oit nga ta vavaso ngan mi
ngeisngeis kovuni die i kur.”

E Raban a nga kir kien ngan e Iesu i kur simi rangit
(Marko 16:19,20; Aposol 1:9-11)

50 Io, e Iesu a nga vavasie gie rovotsour rakot simi enamon i Betani, ma
a nga tsuok terie i kur ba riman nge vatamase gie.
51 Sien eie ta ngas nga vatamase gie, a nga sorvekena gie ma e Raban a
nga kir kien ngan i kur simi rangit.
52 Samo gi nga rangarie ma gi nga muer rakot i Ierusalem ngan mi nires
leong.
53 Ma gi nga ko mon sibu ra simi Vona rengeir leong nge puongan e
Raban.

Mi Banga Vinavatei
E Ioanes
a nga vataro

Mi Nama a nga tsorubeit ka

1 Simi tsuoktsuok vakaek, mi Nama a te nga mon. Ma ine mi Nama a
nga mon meie e Raban, ma mi Nama eie e Raban.
2 Mi Nama a nga mon meie e Raban simi tsuoktsuok vakaek.
3 A nga tsana bu kepineits kokouk ngan mi Nama, io, a kap ka kepineits
a nga tsorubeit va ine mi Nama a kap nga tsana.
4 Mi petsuon mi tino a nga mon seie, ma ine mi tino eie man Berber mi
kulou.
5 Ine mi Berber a rar i aron mi ngingi, ma mi ngingi a kap nga oit nia
tseiptseiprio.
6 Mi ka e Raban ta nga turan, a nga beit. Mi asan e Ioanes.
7 Eie a nga nemei nia vavatei katsep ngan ine mi Berber, terengien va
mi kulou kokouk gi ta mang vodovodon tuktuk simi Berber.
8 A kap va eie ine mi Berber, eiekesen a nga nemei nia me vavatei katsep
ngan ine mi Berber.
9 Ine mi Berber tuktuk a nga me teir tinaparang simi kulou kokouk sien
ta nga nemei simi mangmagoso enaenamon.
10 Mi Nama a nga mon simi mangmagoso enaenamon. Misasien ta nga
vogosongie mi mangmagoso enaenamon, mi mangmagoso enaenamon a
kap nga deng kielala.
11 A nga nemei si ken enamon kesen, eiekesen ken kulou gi kap nga
suguo.
12 Eiekesen segie ese gi ta nga suguo nge vodovodon tuktuk sien, a nga
terie segie mi duis nia tsorubeit bu natuon e Raban.
13 Kap va bu nout vemusurie mi saran mi matabu o, mi lalaron simi
pirpir o, mi lalaron siba tamat rei, eiekesen mi kienakav si ken lalaron e
Raban.
14 Ine mi Nama a nga me tsorubeit ka ma a nga mon i kinorutugiet. Gei
te me dengarie man matvinavaso, ine man matvinavaso e Natuon mi Tam
mi kav kes. Ma a nga vous ngan mi tentoiv ma mi tuktuk.
15 E Ioanes a nga vavatei katsep ngan eie. A nga koup pevien, “Ine arie
eie ese o ta nga vakokoit surie. Eie ese ta ba nemei vemusurie iou a tsiroup
rio iou simi vunan eie a nga muna tino seou.”
16 Surie ken tentoiv ian ta pu, egiet kokouk giet munu suvuon bu
vavatamaes.
17 E Raban a nga vuruvan bu vinuor se Moses va kegiet, eiekesen mi
tentoiv ma mi tuktuk a nga me tsorubeit tuktuk se Iesu Karisito.
18 A kap ka mei rovoriu a nga pare e Raban, eiekesen e Natuon mi kavkes,
mi aten mi Tam, a nga vutuir vasangan.

E Ioanes mi ka ni sinusuruiv eie kap va mi Karisito
(Mataio 3:1-12; Marko 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Ine arie ken vinavatei vavakatsep e Ioanes sien bu muomuo sibu Iuda
kovuni i Ierusalem gi ta nga turan bu prist ma bu Levi nia ra vereie va eie
ese.

20 Eie a kap nga muningan ka kepineits ma a nga vakokoit katsep segie
ven ne, “Eou kap va mi Messia.”
21 Gi nga vereie, “Vasa, arie evoi e Eliia?”
Ma a nga kuil nama, “A kap, kap va eou.”
Gi nga vosuoreie, “Arie evoi mi propet?”
Ma a nga kuil nama, “A kap.”
22 Samo gi nga vereie, “Evoi ese? Terie segei ka nama nia ra pengan
segie ese gi ta tura gei. Vasa e ta pevien nge no kese?”
23 E Ioanes a nga kuil nama segie ngan bu nama ta mon si ken vinavataor
e Isaia mi propet nge pevien, “Eou mi inan mi mei ta koupkoup pevien simi
beir, ‘Tsang vodusie ken rosar mi Nguts.’ ”
24 Io, egie ese bu Parisaio gi ta nga tura gie,
25 gi nga vereie e Ioanes, “Ma surie misa e ta tsana mi sinusuruiv sien
va a kap va evoi mi Messia o, e Eliia o, mi propet?”
26 E Ioanes a nga kuil nama segie ven ne, “Eou, o tsana mi sinusuruiv
ngan mi da, eiekesen mi ka ese nga ta kap telekiran a mon i kotubunga.
27 Eie ta vemusurie iou, eiekesen eou o kap kalei oit nia ruobatie ba suo
si man ba poppop.”
28 Ine mi kepineits a nga tsorubeit i Betani simi binangavien mene mi
da i Ioridan ivie e Ioanes ta nga tsana mi sinusuruiv en.

E Iesu ken Natu Sipsip e Raban

29 Simi ra vemusurie, e Ioanes a nga pare e Iesu ta nga veis nemei sien
ma a nga pevien, “Nga pare, ian arie ken Natu Sipsip e Raban, ese ta tsang
rivie ken sar sinavei tsokor mi mangmagoso enaenamon!
30 Ine arie eie o ta nga vakokoit surie, sien o ta nga pevien va, ‘Eie ese
ta nemei vemusurie iou, a tsiroup seou simi vunan eie a te nga muna tino
i muo seou.’
31 Eou ngas te o kap nga deng kielala eie, eiekesen o nga me tsang
sinusuruiv ngan mi da terengien va mi kulou i Israel gi ta mang katsep se
Eie.”
32 Io, e Ioanes a nga vavatei katsep ven ne, “O nga pare ian mi
Moromoruo ta nga tsour peuk kovuni simi rangit malan mi buen nge mon
sien.
33 Eou o kap nga deng kielala Eie, eiekesen e Raban ese ta nga tura iou
nia tsana mi sinusuruiv ngan mi da, a nga oeng seou, ‘Mi ka va e ta pare
va ian mi Moromoruo ta tsour peuk nge mon sien, arie eie ta tsana mi
sinusuruiv ngan mi Moromoruo Tamat.’
34 Io, eou ngas te o te nga dengarie ma ine o vavatei vavakatsep va ine
arie e Natuon e Raban.”

Ken sar madar tovtov vourvour e Iesu

35 Simi ra vemusurie, e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a buer nga tuir meie
ba mei luo si ken sar madar tovtov.
36 Sien ta nga pare e Iesu ta nga me veis rio, a nga pevien, “Nga pare,
ken Natu Sipsip e Raban!”
37 Ken ba madar tovtov guor nga rongomie ta nga pevien ne, ma guor
nga vemusurie e Iesu.
38 E Iesu a nga eor muer, ma a nga pare guor ta nga vemusurie ma a nga
virei, “Misa ngado nesie?”
Guor nga vereie, “Rabbi, ivie e ko mon en?” (‘Mi Rabbi’, man vuevue
va ‘mi vavvasengei’.)

1:23 ISA 40:3

39 E Iesu a nga kuil nama, “Ngado nemei, ma ngado ta so pare.”
Io, guor nga rakot nge dengarie ivie ta nga monmon en, ma guor nga
mon meie ian simi ra simi vunan a te nga malan va mi 4 kilok sireivreiv.
40 E Andre, e kasien e Simon Petro, eie mi meinmeniguor ine ba madar
tovtov guor ta nga rongomie misa e Ioanes ta nga vokokotie ma guor nga
vemusurie e Iesu.
41 Mi kepineits vourvour e Andre ta nga tsana, a nga ra vorotan e Simon,
e kasien, nge pevien sien, “Gor te vorotan mi Messia” (man vuevue va ‘mi
Karisito’).
42 Ma a nga kerie e Simon rakot se Iesu.
E Iesu a nga dengarie nge pevien, “Evoi e Simon e natuon e Ioanes, o
tate tour asan nge no va evoi e Kepas.” (simi namani Grik, ‘e Petro’, ma
man vuevue va, ‘mi vunavout’.)

E Iesu a nga kukuo e Pilipo meie e Natanael

43 Simi ra vemusurie, e Iesu a nga visi veis rakot i Galili. Ma a nga suoeie
e Pilipo nge oeng sien, “Vemusurie iou.”
44 E Pilipo eie kovuni i Betsaida, simi taon e Andre ma e Petro guor ta
kovuni en.
45 E Pilipo a nga ra vorotan e Natanael ma a nga pevien sien, “Gei te
vorotan ian mi ka e Moses ta nga vavataor surie simi Vinuor, ma bu propet
gi ta nga vavataor surie. Eie e Iesu kovuni i Nasaret, e natuon e Iosep.”
46 E Natanael a nga virei, “I Nasaret? A oit ka kepineits kalei ta kovuni
en ian?”
E Pilipo a nga oeng sien, “Nemei nge me pare.”
47 Sien e Iesu ta nga pare e Natanael tate nga veis beit, a nga vakokoit
surie, “Arie eie mi kangi Israel tuktuk. Kap ka binit a mon sien.”
48 E Natanael a nga virei, “Vasa e telekira iou ven?”
E Iesu a nga kuil nama, “O pare no sien e ta ngas mogos i pakien mi ei
fik i muan e Pilipo ta ra kukuo no.”
49 Io, e Natanael a nga kuil nama, “Vavvasengei, evoi e Natuon e Raban,
evoi mi Kovakova ka leong sibu Israel.”
50 Ma e Iesu a nga pevien, “Vasa, e te vodovodon tuktuk surie mo o ta
pengan sevoi va o pare no sien e mon i pakien mi ei fik? E ta so dengarie
kavo kepineits leong rio ine.”
51 Ma a te buer nga pevien, “O oeng tuktuk sevoi, e ta so dengarie mi
rangit ta katsep, ma ken sar angelo e Raban gi ta vaen kien ma gi ta tsour
peuk i popon e Natuon mi Ka.”

2

E Iesu a nga vurisan mi da rakot simi dangi vain

1 Simi ra a tourngan, mi nginou ni verei a nga mon i Kana simi enamon
leong i Galili. E kinan e Iesu buer a nga me mon ian en.
2 Ma e Iesu meie ken sar madar tovtov buer gi nga nongie gie nia beit
ian simi nginou ni verei.
3 Sien mi dangi vain tate nga voto, e kinan e Iesu a nga pevien sien,
“Magi dangi vain a te voto.”
4 E Iesu a nga kuil nama, “Kina, kegi sana baitutuir meie natau? Kong
keipkepide ra a kap ngas beit.”
5 E kinan a nga oeng sibu petspets, “Nga tsana mo misa ta oeng ngan
senga.”

6 Bu Iuda gi nga ko vavaon vemusurie kegi sinavei nia vara melemelen
nge gie. Io, surie ine, bu utut vout mi napaririem potsu kes a nga mon ian
en. Mi mene kes ta oit nia poro ba sinangavur luo o, tour bu galan da.
7 E Iesu a nga oeng sibu petspets, “Nga utuvie nge da ine bu utut.” Io, gi
nga utuvie gie oit sibu burigie.
8 Ma a nga oeng segie, “Ma ine, nga ut tsana kavo koip nge ra terie simi
muomuo ine simi nginou.”
Ma gi nga tsana malan.
9 Ma ine mi muomuo a nga un konon ine mi da ian tate nga tsorubeit
mi dangi vain. Ma eie a kap nga telekiran ivie a nga kovuni en eiekesen
bu petspets ese gi ta nga ut, gi nga telekiran. Io, mi muomuo a nga kukuo
mi ka ta nga rei vour nemei i bingan,
10 ma a nga pevien, “Bu mei kokouk gi ko muna tabeir ngan mi banga
dangi vain. Ma i muir sien va bu vasier gi tate un oit, gi ta nangba tabeir
ngan mi dangi vain ta kap kalei. Eiekesen evoi e por vangvangasie mi
banga dangi vain oit ine.”
11 E Iesu a nga tsana ine ken totourlekier ni vovokudier vourvour i Kana
simi enamon leong i Galili. Io, a nga vutuir vasangan man matvinavaso.
Ma ken sar madar tovtov gi nga vodovodon tuktuk sien.

E Iesu a nga vietserie mi Vona rengeir leong
(Mataio 21:12,13; Marko 11:15-17; Luka 19:45,46)

12 I murien ine, e Iesu a nga kien i Kapernaum meie e kinan ma bu
kasien meie ken sar madar tovtov. Ma gi nga mon ian en ba ra.
13 Io, sien tate nga vatvatta mi Nginu Pasova sibu Iuda, e Iesu a nga peuk
i Ierusalem.
14 I aron mi mararan mi Vona rengeir leong a nga so vorotan mi kulou
gi ta nga verikuil nge lakep ngan bu bulumakau, bu sipsip ma bu bour.
Ma bu mei gi ta nga verieis nge lakep gi nga mogos i babaren kegi sar tsur
vovvoturu.
15 Io, a nga tsana mi belibelits, ma a nga kareir vorotsoruo gie kokouk
i mararan mi Vona rengeir leong, meie bu sipsip ma bu bulumakau. Ma
a nga tsouptsan kegi sar lakep bu mei ververieis nge lakep ma a nga vuir
matan ngan i keim kegi sar tsur.
16 Segie gi ta nga verikuil ngan bu bour, a nga pevien, “Nga por rivie
gie en ne! Kian va nga ta vurisan ken vonuo e Tamoung va mi korot nia
verikuil nge lakep!”
17 Ma ken sar madar tovtov gi nga vodonomie mi nama simi Pakpak
Leong ian ta pevien, “Kong tentoiv tuktuk rakot si ke vonuo a ngang i
aroung.”
18 Ma bu muomuo sibu Iuda gi nga oeng ngeisngeis sien, “Mi sana
totourlekier ni vovokudier e oit nia vasangan segei nia vara tuktuk ngan
ke duis nia tsana ine bu kepineits?”
19 E Iesu a nga kuil nama segie, “Nga ta vatsarerie ine mi Vona rengeir
leong, ma o ta tsuok voturie siba ra tour.”
20 Bu Iuda gi nga kuil nama, “A nga oit bu avareit ba sinangavur voveit
ma mi napaririem potsu kes (46) nia tsana ine mi Vona rengeir leong. Ma
evoi vasa? E ta tsuok voturie mo siba ra tour, nge?”
21 Eiekesen mi Vona rengeir leong eie ta nga vakokoit surie, ian mi
piripirien ngas te.

2:17 PSA 69:9

22 Io, i murien e Raban ta nga vatoa simi miensei, ken sar madar tovtov
gi nga vodonomie misa ta nga vokokotie. Io, gi nga vodovodon tuktuk simi
Pakpak Leong ma bu nama ian e Iesu tate nga vokokotie.
23 Io, sien e Iesu ta nga mon i Ierusalem simi Nginu Pasova, palan mi
kulou gi nga dengarie bu totourlekier ni vovokudier ta nga tsana ma gi
nga vodovodon tuktuk simi asan.
24 Eiekesen e Iesu a kap nga vodovodon tuktuk si ka mei segie, surie a
nga telekiran bu arogie mi kulou kokouk.
25 Ma a kap nga pinat surie ka mei va ta nga vakatsepa surie mi sinavien
mi ka, simi vunan a nga telekiran misa ta mon i aron mi ka.

3

E Iesu a nga vavasengei se Nikodemo

1 Io, mi Parisaio mi asan e Nikodemo, eie mi meinmenigie bu muomuo
si kegi sar vinuor bu Iuda.
2 Simi rokati mene, a nga nemei se Iesu nge me pevien, “Rabbi, gei
telekiran va evoi mi vavvasengei kuvu se Raban. Simi vunan a kap ka
mei a oit nia tsana ine bu totourlekier ni vovokudier e ta tsana sien va e
Raban a kap mon meie.”
3 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk sevoi. Kap ka mei a oit nia
rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban sien va ta kap muna suvuon
mi kienakav vuluo ngan.”
4 E Nikodemo a nga virei, “Vasa, ka mei ta oit va gi ta kav vuluo ngan te
buer sien va a te komois? Eie a kap oit va ta rubukien i aron man tou se
kinan va ta kava te buer!”
5 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk sevoi. Kap ka mei a oit nia
rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban sien va ta kap muna suvuon
mi kienakav simi da ma simi Moromoruo Tamat.
6 Mi pirpir a kava mi pirpir, eiekesen mi Moromoruo Tamat a kava mi
moromoruo.
7 Kian va e ta kudier simi sana o ta pengan, ‘E ta ngas suvuon mi
kienakav vuluo ngan.’
8 Mi mour a ko uiv vemusurie ken lalaron. E ko rongomie mi rororotuon,
eiekesen e kap telekiran ivie a kovuni en o, ivie ta rakot en. Io, a malan
mo segie ese gi ta suvuon mi kienakav simi Moromoruo Tamat.”
9 E Nikodemo a nga virei, “Vasa ine mi kepineits ta tsorubeit ven?”
10 E Iesu a nga pevien, “Evoi mi vuna vavvasengei i Israel ma e kap
telekiran ine bu kepineits?
11 O oeng tuktuk sevoi. Gei vokokotie misa gei ta telekiran ma gei vavatei
katsep ngan misa gei tate nga pare, eiekesen kap ka mei senga a vodovodon
tuktuk si kegei vinakokoit katsep.
12 O nga vokokotie sevoi bu kepineits ine simi kaber ma e kap nga
vodovodon tuktuk sien. Sien va a malan ian, vasa e ta vodovodon tuktuk
ven, sien va o ta vokokotie bu kepineits kovuni simi rangit?
13 Kap ka mei a nga kien simi rangit eiekesen e Natuon mi Ka ese ta nga
kovuni simi rangit.
14 E Moses a nga tsuok terie i kur mi tsotsoi baras si man ei simi beir, io,
simi rosar kes mo, e Natuon mi Ka buer gi ta ngas tsuok terie i kur,
15 terengien eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta mang suvuon mi tino
rovoriu.

3:14 NUM 21:9

16 “E Raban a nga tovie beitsak mi mangmagoso enaenamon. Io, a nga
terie e Natuon mi kavkes, va eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta kap maet,
eiekesen ta suvuon mi tino rovoriu.
17 E Raban a kap nga turan e Natuon nemei simi mangmagoso
enaenamon nia me vavatoreis, eiekesen a nga turan va mi mangmagoso
enaenamon ta mang suvu vavato surie Eie.
18 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon e Raban, eie ta kap tuir simi
vinuor, eiekesen eie ese ta kap vodovodon tuktuk, a te tuir simi vinuor
simi vunan eie a kap nga vodovodon tuktuk simi asan e Natuon e Raban
mi kavkes.
19 Ine arie vasa mi vinuor a tsatsang ven. Mi Berber a te nga beit simi
mangmagoso enaenamon, eiekesen mi kulou gi nga lalaron beitsak mi
ngingi, ma kap va mi Berber, simi vunan bu sinavigie a nga tsokor.
20 Eie ese ta tsana mi tsienakor a karto mi Berber, ma eie ta kap nemei
simi Berber surie a motou va bu sinavien ta masi tsorubeit vasvas.
21 Eiekesen eie ese ta tsana mi tuktuk a ko nemei simi Berber, terengien
va mi kulou gi ta mang pare va misa ta tsana a vemusurie ken lalaron e
Raban.”

Ken vinavatei vavakatsep e Ioanes surie e Iesu

22 I murien ne, e Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis rakot i Iudea.
A nga mon en ian meie gie ma a nga tsana mi sinusuruiv simi kulou.
23 Io, e Ioanes buer a nga tsana mi sinusuruiv i Aenon vatvatta i Salim,
simi vunan mi da leong a nga mon en ma mi kulou gi nga nemei sien nia
me por sinusuruiv.
24 Ine bu kepineits a nga tsorubeit i muan gi ta nga terie e Ioanes simi
vona vinatoreis.
25 Mi nama vevengeis a nga tsorubeit i kotubuon ken sar madar tovtov
e Ioanes, meie mi kangi Iudea, surie mi sinavei nia suruvie bu mei
vemusurie mi vinuor.
26 Gi nga nemei se Ioanes nge pevien, “Rabbi, ian mi ka ta nga mon meie
no nikot simi binangavien mene mi da i Ioridan, ese e ta nga vavatei katsep
ngan, eie a tsana mi sinusuruiv, ma bu mei kokouk gi vor ve rarakot seie.”
27 E Ioanes a nga kuil nama, “Mi ka a oit nia suvuon mo misa e Raban
ta terie sien.
28 Enga ngas te nga oit nia vara tuktuk ngan misa o ta nga pengan, ‘A
kap va eou mi Karisito, eiekesen e Raban a nga tura iou nia muo seie.’
29 Mi vevien va ta rei vour, arie eie ken vevien mi ka va ta rei vour.
Eiekesen e palapalan ine mi ka ian ta tuir vatavatat, eie ta vous ngan mi
nires sien ta rongomie mi inan ine mi ka. Ine arie vasa kong nires ta me
tsorubeit pu ven.
30 Eie ta vor ve tsotsorubeit leong ma eou o ta vor ve tsotsorubeit lili.
31 “Mi ka ta kovuni die i kur, a tsiroup rovoriu. Eiekesen eie ese ta kovuni
simi kaber, eie mi kangien mi kaber, ma a vakokoit malan mi mei kuvu
simi kaber. Io, mi ka ta kovuni die i kur simi rangit, a tsiroup rovoriu.
32 Ine mi ka a vavatei katsep ngan misa ta nga pare nge rongomie,
eiekesen a kap ka mei a vodovodon tuktuk si ken vinavatei vavakatsep.
33 Eie ese a vodovodon tuktuk si ken vinavatei vavakatsep, a vara tuktuk
ngan va e Raban eie mi tuktuk.
34 Io, mi Ka ese e Raban ta nga turan, a vokokotie bu namanien e Raban,
simi vunan e Raban a vovovsuo vunie ngan mi Moromoruo Tamat.
35 Mi Tam a tovie e Natuon ma a nga terie bu kepineits kokouk i riman.

36 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon, a suvuon mi tino rovoriu,
eiekesen eie ese ta rong tsak se Natuon, ta kap so pare mi tino, eiekesen
ken aor rarap e Raban a mon i popon.”

4

E Iesu a nga vakokoit meie mi vevine Samaria

1 Bu Parisaio gi nga rongomie va e Iesu a nga tsana mi sinusuruiv nge
kerie palan mi kulou rio e Ioanes.
2 (Si man tuktuk, e Iesu a kap nga tsana mi sinusuruiv, eiekesen ken sar
madar tovtov.)
3 Sien mi Nguts tate nga vakierngie ine, a nga veis sorvekenan i Iudea
ma a nga muerengei te buer rakot i Galili.
4 Ma e Iesu ta ngas nga veis ka i Samaria.
5 Io, i Samaria, a nga beit simi taon gi vuotongie va i Sukar vatvatta mi
kato kaber e Iakop ta nga terie se Iosep, e natuon.
6 Mi matada se Iakop a nga mon en ian. E Iesu a nga maer sien ta nga
vesingie mi rosar kuar. Io, a nga mogos i gegen mi matada. Ma a te nga
sisiat potaram.
7 Mi vevine Samaria a nga nemei nia me ut ma e Iesu a nga vereie,
“Vevien, a oit va e ta vuvunumie iou?”
8 Eie a nga mon kesen ian simi keipkepide ra simi vunan ken sar madar
tovtov gi nga veis rakot simi taon nia ra voir nginonginou.
9 Mi vevine Samaria a nga pevien sien, “Evoi mi Iuda ma eou mi vevine
Samaria. Surie misa e ta nongie iou nge da?” (Simi vunan, bu Iuda gi kap
ko baser palapalan meie bu Samaria.)
10 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e nga telekiran ken tienebeir e Raban
ma sien va e nga telekiran eie ese ta vereie no nge da, va e vosuoreie ma
eie ta terie sevoi mi da ni tino.”
11 Ine mi vevien a nga pevien, “Ka leong, kap ke ka utut nia ut ma mi
matada a peuk beitsak i keim. Ivie e ta poro en ine mi da ni tino?
12 E tamagei e Iakop a nga terie segei ine mi matada. Eie ma bu natuon
ma ken sar vinavinar kokouk gi nga ko me un sien. Vasa, evoi e as leong
rio e Iakop?”
13 E Iesu a nga kuil nama, “Eie ese ta un ine simi matada ta moruo te
buer,
14 eiekesen eie ese ta unumie mi da o ta terie sien, ta kap moruo te buer.
Mi da va o ta terie sien, ta tsorubeit mi da kilikilivueit i aron nia terie mi
tino rovoriu.”
15 Mi vevien a nga pevien, “Ka leong, terie seou ian mi da, terengien va
o ta kap mang moruo te buer, ma o ta kap mang muermuerengei nemei
en te ine nia me ut.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Veis nge ra kerie ke labeit nemei ne.”
17 Mi vevien a nga kuil nama, “A kap kong ka labeit.”
E Iesu a nga pevien sien, “A duis sien e ta pevien va, ‘A kap kong ka
labeit.’
18 Si man tuktuk, e te nga reie ba ka napaririem ma mi ka ine ngado tate
mon kouk, eie kap va ke labeit. Misa e ta pengan eie a tuktuk.”
19 Mi vevien a nga pevien, “Ka leong, o kielala va evoi mi propet.
20 Bu tubugei bu Samaria gi nga ko rangarie e Raban ine simi pout,
eiekesen enga bu Iuda nga ko pevien va i Ierusalem arie eie mi korot ivie
mi kulou gi ta ngas rangarie en e Raban.”

21 E Iesu a nga oeng sien, “Vevien. Vodovodon tuktuk simi sa o ta
vokokotie. Mi ra ta nemei va nga ta kap ba buer rangarie mi Tam ine
simi pout o, i Ierusalem.
22 Enga bu Samaria nga rangarie misa nga ta kap telekiran, eiekesen
egei bu Iuda gei rangarie misa gei ta telekiran, simi vunan mi vavato a
nga vunan sibu Iuda.
23 Eiekesen mi ra ta nemei ma ine a te beit va mi kulou ese gi ta lalaro
rengeir tuktuk, gi ta rangarie mi Tam ngan mi moromoruo ma mi tuktuk,
simi vunan mi Tam a nesie mi suada kulou malan ine nia rangarie.
24 E Raban eie mi moromoruo, ma mi kulou gi ta rangarie, gi ta ngas
rangarie ngan mi moromoruo ma mi tuktuk.”
25 Mi vevien a nga pevien, “O telekiran va mi Messia ta ba beit (ian gi ta
vuotongie ngan e Karisito). Simi ra va ta beit, Eie ta me palsie bu kepineits
kokouk segei.”
26 Samo e Iesu a nga pevien, “Eou ese o ta vakokoit sevoi, arie eou Eie.”

Bu madar tovtov gi nga vorotan e Iesu

27 Ian simi keipkepide ra, ken sar madar tovtov gi nga muerengei beit
ma gi nga kudier tsak nia vorotan e Iesu ta nga vakokoit meie mi vevien.
Eiekesen a kap ka mei a nga vereie mi vevien, “Misa e lalaron?” o, nge
vereie e Iesu, “Surie misa e ta vakokoit meie?”
28 Samo ine mi vevien a nga sorvekenan ken utut da nge muerengei
rakot simi taon ma a nga ra oeng simi kulou,
29 “Nga nemei nge me pare mi ka ta pengan seou bu kepineits kokouk o
ta nga ko tsana. Tavakier ine arie eie mi Messia?”
30 Io, gi nga rovotsour simi taon ma gi nga veis rakot seie.
31 Sien ine mi vevien ta nga rakot simi taon, ken sar madar tovtov e Iesu
gi nga no ngeisngeis se Iesu nge pevien, “Vavvasengei, be nganie ma ka
puk nginonginou.”
32 Eiekesen a nga oeng segie, “Mong nginonginou a mon, ian kap kenga
ka bienengeiv sien.”
33 Ma ken sar madar tovtov gi nga vakaek nge vakokoit i kotubugie,
“Tavakier nieng, ka mei a te me tabarie?”
34 E Iesu a nga pevien, “Mong nginonginou eie nia tsang vemusurie ken
lalaron ese ta nga tura iou, ma nia tsang vuruvan ken tsientsang.
35 Vasa, nga kap ko pevien, ‘Ba vura voveit a ngas mon oit simi ra nia
kakarie mi tau’? Eiekesen o oeng senga, dedeng kalei viririsie nga nge
pare vasa a te komois ven bu tau nia por nginonginou sien!
36 Mi ka ni tsientsang nia por nginonginou a te poro ken voirvoir ma a
vor ve tsatsang nia kerie bu mei rakot simi tino rovoriu, terengien mi ka
tsuotstsuor ma mi ka popor nginonginou i tau eguor kokouk guor ta mang
res.
37 Ine a vara tuktuk ngan ine mi vinavataor ian ta pevien, ‘Mi ka kes a
tsutsuor, a, mi ka mene a por nginonginou.’
38 O nga tura nga nia ra por nginonginou ivie nga ta kap nga tsutsuor
en. Bu mei mene gi nga tsana mi tsientsang ngeisngeis ma enga nga te nga
poro mi vuovuan mi tsinatsangagie.”

Bu Samaria gi nga vodovodon tuktuk

39 Palan bu Samaria kovuni ian simi taon gi nga vodovodon tuktuk se
Iesu simi vunan ine mi vevien a nga vavatei katsep malan ine, “Eie a nga
vokokotie seou bu kepineits kokouk o ta nga tsana.”

40 Io, sien bu Samaria gi ta nga nemei sien, gi nga no va ta be nga mon
meie gie. Ma a nga mon ba ra luo en ian.
41 Ma surie ken sar nama e Iesu, palan segie gi nga vodovodon tuktuk.
42 Ma gi nga pevien ian simi vevien, “Ine, gei te vodovodon tuktuk
simi vunan egei kesegei gei te rongomie e Iesu, kap va surie mi sana e
ta nga pengan segei. A tuktuk, eie man Ka ni vavato mi mangmagoso
enaenamon.”

E Iesu a nga vatoa e natuon mi muomuo

43 I murien ine ba ra luo, e Iesu a nga veis rakot simi enamon leong i
Galili.
44 (E Iesu a nga vavatei katsep ngan va mi propet a kap suvu minangarei
si ken enamon kesen.)
45 Sien ta nga so beit i Galili, mi kulou ian en gi nga resmatan, simi vunan
egie buer gi nga ra mon simi Nginu Pasova i Ierusalem ma gi nga pare bu
kepineits ian ta nga tsana en.
46 Io, e Iesu a te buer nga rakot i Kana simi enamon leong i Galili ivie ta
nga muna vurisan en mi da rakot simi dangi vain. Ian en mi muomuo ese
ta nga ko tsatsang meie mi kovakova ka leong a nga mon. E natuon tamat
a nga morouk nge mon i Kapernaum.
47 Sien ine mi ka ta nga rongovan va e Iesu a nga beit i Galili kovuni i
Iudea, a nga rakot sien ma a nga nongie va ta nga ra vatoa e natuon tate
nga vatvatta mesei.
48 E Iesu a nga oeng sien, “Vasa, nga ta ba vodovodon tuktuk mo sien va
nga ta pare ka totourlekier ma ka kepineits ni vovokudier?”
49 Ine mi muomuo a nga pevien, “Ka leong, nemei lalapus. E natung ta
masi mesei.”
50 E Iesu a nga kuil nama, “Veis. E natu a te to.”
Ine mi ka a nga vodovodon tuktuk simi namanien ma a nga veis.
51 Sien ta ngas nga vor ve veisveis i sar, ken ba petspets gituo nga
samsuoeie nge pengan va e natuon a te nga to si man mienarouk.
52 A nga vosuoreie gituo va simi sana keipkepide ra e natuon a nga
vakaek nge kalei. Ma gituo nga pevien, “Simi 1 kilok sisiat nanor a te
vio.”
53 Samo e taman mi madar a nga vodonomie ian mi keipkepide ra sien e
Iesu ta nga oeng sien, “E natu a te to.” Io, eie ma egie kokouk si ken vonuo
gi nga vodovodon tuktuk.
54 Ine arie eie mi totourlekier ni vovokudier a luongan ian e Iesu ta nga
tsana i murien ta nga beit i Galili kovuni i Iudea.

5

E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk i Betsada

1 I murien ine, e Iesu a nga rakot i Ierusalem simi nginou sibu Iuda.
2 I Ierusalem, vatvatta mi korot mi asan va Magi Rumrubukien bu Sipsip,
mi koip a nga mon. Ine mi koip, simi namani Iburu, gi nga vuotongie ngan
i Betsada. Ma man ba papael porpor mour a nga napaririem.
3 Ma ian siba papael, palan bu tamat mienarouk gi nga mon en, bu kael,
bu peong, ma bu muru. [Gi nga ko rosie va mi da ta nga vovureis,
4 simi vunan ken angelo mi Nguts a nga ko tsour peuk sibu ra mene nge
me gula mi koip. Ma eie ese va ta nga muna popop i aron ine mi koip i
murien mi angelo ta nga me gula, ta nga ketseketseng si man mienarouk.]

5 Mi ka ese ta nga morouk bu avareit ba sinangavur tour ma mi napaririem potsu tour, a nga mon.
6 Sien e Iesu ta nga dengarie ine mi tamat mienarouk ta nga mutur, a nga telekiran va ine mi ka a nga morouk kebeir te. Ma a nga vosuoreie, “E lalaron va e ta kalei?”
7 Mi tamat mienarouk a nga kuil nama, “Ka leong. Kap ka mei va ta kulie iou nia rubukien simi koip sien ta vovureis. Sien o ta konon nia rubukien i aron, mi mei mene a ko muo seou.”
8 E Iesu a nga oeng sien, “Tsuok tamtuir! Poro ke tsur nge veis.”
9 Ian ngas te, ine mi ka a te nga ketseketseng, ma a nga poro ken tsur nge veis.
Ine mi kepineits a nga tsorubeit simi Rangi Minaes.
10 Io, bu muomuo sibu Iuda gi nga oeng simi ka tate nga kalei, “Ine mi ra, mi Rangi Minaes, ma a kap duis va e ta sorokie ke tsur sien.”
11 Eiekesen a nga kuil nama segie ven ne, “Mi ka ta vatoa iou a te oeng seou, ‘Tsuok sorokie ke tsur nge veis.’ ”
12 Gi nga vosuoreie, “Ese ian mi ka ta oeng sevoi nia tsana ine?”
13 Eiekesen ine mi ka tate nga kalei, a kap nga telekiran va ese ian mi ka, simi vunan mi bineit a nga palan beitsak ma e Iesu a nga ku menen nge veis.
14 I muir sien, e Iesu a nga vorotan i aron mi Vona rengeir leong, ma e Iesu a nga oeng sien, “Rorong, ine e te kalei. Kian va e ta tsana mi sinavei tsokor te buer. Ka kepineits tsokor rio vourvour ta masi beit sevoi.”
15 Io, ine mi ka a nga veis nge ra pengan sibu Iuda va arie eie e Iesu mo a nga vatoa.

Mi tino kuvu simi Nout

16 Io, surie e Iesu ta nga tsana ine bu kepineits simi Rangi Minaes, bu muomuo sibu Iuda gi nga vakaek nge vikikinie e Iesu.
17 E Iesu a nga kuil nama segie, “E Tamoung a ko munu tsatsang oit vere, ma eou buer o ta ngas tsatsang.”
18 Ma surie ine, kegi sar vienviendon bu Iuda nia kenvamate a te nga tsorubeit ngeisngeis beitsak segie. Kap va surie mo ta nga pop vuturungie man vinuor simi Rangi Minaes, eiekesen buer surie a nga pevien va e Raban eie e Taman ma a nga tsana eie kesen ta kokouk meie e Raban.
19 Io, e Iesu a nga kuil nama segie, “O oeng tuktuk senga. Mi Nout kesen a kap oit nia tsana ka kepineits. Eie ta tsana mo mi sana ta pare e Taman ta tsana. Ma mi sana mi Tam ta tsana, mi Nout buer ta tsana.
20 Simi vunan mi Tam a ko tovie mi Nout ma a ko vasangan sien bu kepineits kokouk Eie ta ko tsana. Ma mi Tam ta vasangan sien bu tsientsang leong sorvekenan ine va ta tsana, terengien va nga ta mang kudier.
21 Mi Tam a ko vatoa bu tamat miensei nge terie mi tino segie. Malan be mo mi Nout a ko terie mi tino segie ese ta lalaron.
22 Kap va mi Tam ta vuortie ka mei simi vinuor. Eiekesen a te terie se Natuon bu ngeisngeis kokouk nia vuor,
23 terengien egie kokouk gi ta mang mangaran mi Nout malan mo gi ta ko mangaran mi Tam. Eie ese ta kap mangaran mi Nout, a kap mangaran mi Tam ese ta nga turan mi Nout.
24 “O oeng tuktuk senga. Eie ese ta rongomie kong sar nama nge vodovodon tuktuk seie ese ta nga tura iou, eie ta suvuon mi tino rovoriu. Ma eie ta kap tuir simi vinuor, eiekesen a te evisie mi miensei nge rakot simi tino.

25 O oeng tuktuk senga. Mi ra ta beit ma ine a te beit va bu miensei gi
ta rongomie mi inan e Natuon e Raban, ma egie ese gi ta rongomie gi ta
tino.
26 Mi Tam eie mi petsuon mi tino, ma a nga sunuir va mi Nout buer ta
tsorubeit mi petsuon mi tino.
27 Ma a nga terie mi duis simi Nout nia vuor, simi vunan Eie e Natuon
mi Ka.
28 “Kian va nga ta kudier tsak surie ine, simi vunan mi ra va ta beit sien
egie kokouk gi ta mon sibu monmon gi ta rongomie mi inan.
29 Ma gi ta rovotsour. Egie ese gi ta nga tsana mi kienelei gi ta to
muerengei nge mon simi tino. Ma egie ese gi ta nga tsana mi tsienakor gi
ta to muerengei nge mon simi vinatoreis.
30 O kap oit nia tsana ka kepineits eou keseung. O ko vuor vemusurie
misa o ta rongomie simi Tam. Ma kong sinavei nia vuor a duis simi vunan
o kap vemusurie kong lalaron, eiekesen ken lalaron ese ta nga tura iou.

Bu vinavatei vavakatsep surie e Iesu

31 “Sien va O ta vavatei katsep nge iou keseung, Kong vinavatei
vavakatsep ta kap tuktuk.
32 Eiekesen mi mei mene a vavatei katsep nge iou, io, o telekiran va ken
vinavatei vavakatsep surie iou a tuktuk.
33 “Enga bu muomuo sibu Iuda, nga te nga turan kenga sar ka ni tinuturei
rakot se Ioanes, ma a nga vavatei katsep ngan mi tuktuk surie Iou.
34 O kap pinat surie ka vinavatei vavakatsep surie iou kuvu simi ka.
Eiekesen o oeng veteringa nga ngan ken vinavatei vavakatsep e Ioanes,
terengien va nga ta mang suvuon mi vavato.
35 E Ioanes eie mi bember ian ta nga ngang nge rar, ma nga nga res nia
mon i pakien ine ken berber ian ta nga mon potaram lili.
36 “Eiekesen mi vinavatei vavakatsep o ta suvuon a leong rio ken
vinavatei vavakatsep e Ioanes, simi vunan ian bu tsientsang e Tamoung
ta nga tura iou nia me tsang vuruvan, arie egie gi vavatei katsep nge Iou
va e Tamoung a nga tura Iou.
37 Ma e Tamoung ese ta nga tura Iou, arie Eie a nga vavatei katsep nge
Iou. Nga kap nga rongomie mi inan nge pare mi matan.
38 Ma nga kap suvuon ken sar nama sibu aronga simi vunan nga kap
vodovodon tuktuk seie ian ta nga turan.
39 Nga ko menise vititirie mi Pakpak Leong simi vunan nga vodon va ian
bu nama ta terie senga mi tino rovoriu. Ma arie ine mi Pakpak Leong a
vavatei katsep nge Iou.
40 Eiekesen nga ngas mereis nia nemei seou nia poro mi tino.
41 “O kap lalaro suvuon mi tietienengei kuvu simi kulou.
42 Eiekesen o telekiran va enga nga kap suvuon rovoriu ka tentoiv rakot
se Raban sibu aronga.
43 O te nga ra nemei ngan mi asan e Tamoung ma nga kap nga me
resmata iou, eiekesen sien va ka mei va ta nemei ngan mi asan eie kesen,
nga ta ba so resmatan.
44 Sien va nga ta suvuon mi tietienengei kuvu senga kesenga, ma nga kap
nesie mi tietienengei ta kuvu se Raban eie mo a kes, vasa nga ta vodovodon
tuktuk ven?
45 “Kian va nga ta vodon va o ta vepitsie nga i matan mi Tam. Eiekesen
mi ka ese ta vepitsie nga, arie eie e Moses ese nga tate nga vodon va ta
kulie nga.

46 Sien va nga te nga vodovodon tuktuk se Moses, va nga te nga
vodovodon tuktuk seou, simi vunan a nga vavataor surie Iou.
47 Eiekesen sien va nga kap vodovodon tuktuk si ken sar vinavataor, vasa
nga ta mang vodovodon tuktuk ven si kong sar nama?”

6

E Iesu a nga tabarie mi kulou mi 5,000
(Mataio 14:13-21; Marko 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 I muir sien ne, e Iesu a nga tsourarak rakot simi bienengeiv ka nikot
simi barateis i Galili (o, i Tiberias).
2 Mi bineit leong gi nga vemusurie simi vunan gi nga pare bu totourlekier
ni vovokudier ta nga tsana sibu tamat mienarouk.
3 Io, e Iesu a nga kien simi pout nge mogos i bingan meie ken sar madar
tovtov.
4 Ma mi Nginu Pasova sibu Iuda a te nga vatavatat.
5 E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga pare mi bineit leong gi nga nemei
seie, io, a nga vosuoreie e Pilipo, “Ivie giet ta voir nginonginou en nian ine
mi bineit va gi ta ngou?”
6 A nga pevien ne nia konon e Pilipo, sien eie a te nga muna vodon
vuturungie misa va ta nga tsana.
7 E Pilipo a nga kuil nama, “Sien va giet ta voir nginonginou ngan ba
sinangavur luo koboit (200) bu lakep denari eie ta kap oit segie kokouk
ine mi bineit va gi ta tsuokopie magi kavo puk lili!”
8 Io, ken madar tovtov mene, e Andre e kasien e Simon Petro, a nga
pevien,
9 “Mi madar ine a suvuon bu tsoik bali mi napaririem ma ba ie meses
luo. Eiekesen ta kap oit nieng nia vaotie ine mi kulou palan?”
10 E Iesu a nga pevien, “Nga oeng simi bineit va gi ta mogos.” Ian en mi
potpotbor a nga palan. Io, gi nga mogos ma mi aesaes kokouk sibu ka mo
segie a nga oit bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000).
11 Ma e Iesu a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban, ma a nga pot
terie segie gi ta nga mogos. Ma buer a nga tsana malan mo siba ie meses.
Ma egie kokouk gi nga ngou ti.
12 Sien gi tate nga ngou ti, a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Nga por
toungan bu kepide nginonginou, terengien va giet ta kap mang tomeke
tuvuon nge gie.”
13 Io, gi nga tsuok kakakuon ian bu kapekapien ine siba tsoik bali mi
napaririem nge vuotie sibu leke mi sinangavur kes ma luo ian gi tate nga
ti rivie.
14 Io, sien mi kulou gi ta nga pare ine mi totourlekier ni vovokudier ta
nga tsana, gi nga pevien, “A tuktuk rovoriu ine arie eie mi Propet ian va
ta nemei ine simi mangmagoso enaenamon.”
15 Io, e Iesu a nga telekiran va gi ta nga lalaro votsuoke va ta nga tsorubeit
magi kovakova ka leong, io, a buer nga sorvekena gie nge kien simi pout
eie kesen.

E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Mataio 14:22-33; Marko 6:45-52)

16 Ma sireivreiv seserigo sien te, ken sar madar tovtov gi nga peuk i koen.

6:7 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

17 Gi nga so kesie mi galeu nge tsourarak simi barateis rakot i
Kapernaum. Mi ngingi a te nga tsibour eiekesen e Iesu a kap ngas nga
vorota gie.
18 Samo, mi mour ngeisngeis a nga tsour ma mi barateis a te nga vakaek
nge sireir.
19 Sien gi ta nga vuruos ngan mi galeu rakot malan va mi napaririem o,
mi napaririem pouts kes bu kilomita, gi nga pare e Iesu a nga veis i popon
mi barateis nge beit vatavatat simi galeu, ma gi nga motou beitsak.
20 Eiekesen a nga oeng segie, “Arie eou mo. Kian va nga ta motou.”
21 Ma gi nga res nia kerie nemei i popon mi galeu, ma puk lalapus mi
galeu a te nga tsaer simi korot gi ta nga lalaro rakot en.
22 Simi ra vemusurie te, ian mi bineit gi ta nga mon simi bienengeiv ka
nikot simi barateis ivie mi galeu ta nga tsuk en, gi nga vodonomie va mi
galeu kes mo a nga mon en ian, ma gi nga vodonomie buer va e Iesu a kap
nga ka meie ken sar madar tovtov, eiekesen ken sar madar tovtov mo gi
nga tsuk.
23 Bu galeu mene kovuni i Tiberias gi nga me tsaer i babaren ian mi
korot ivie gi ta nga nganie en mi tsoik i muir sien mi Nguts tate nga vuot
kalei ngan.
24 Io, sien mi bineit gi ta nga pare va e Iesu ma ken sar madar tovtov gi
kap nga mon, gi nga ka ian sibu galeu nge rakot i Kapernaum nia nesie e
Iesu.

E Iesu eie mi tsoik ni tino

25 Io, gi nga tsaer i Kapernaum. Ma sien gi tate nga vorotan e Iesu, gi
nga pevien sien, “Vavvasengei, venenges e nemei en ne?”
26 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga. Nga lalaron nia vorota
iou surie nga ta nga nganie bu tsoik nge ti, kap va surie nga ta nga pare
bu totourlekier ni vovokudier.
27 Kian va nga ta tsatsang surie mi nginonginou ian ta tsak tuvuon,
eiekesen surie mi nginonginou ian ta terie mi tino rovoriu. Ine mi
nginonginou, e Natuon mi Ka ta terie senga, simi vunan e Raban mi Tam,
a te nga tourtelekiran va eie ta tsana ine mi tsientsang.”
28 Io, gi nga vosuoreie, “Misa gei ta ngas tsana va gei ta mang tsana bu
tsientsang e Raban ta lalaron va gei ta tsana?”
29 E Iesu a nga kuil nama nge pevien, “Mi tsientsang e Raban ta lalaron
va nga ta tsana arie ine. Nga ta vodovodon tuktuk mo seie ian tate nga
turan.”
30 Io, gi nga pevien, “Mi sana totourlekier ni vovokudier e ta tsana va
gei ta mang pare nge vodovodon tuktuk sevoi? Misa e ta tsana?
31 Bu tubugiet gi nga nganie mi manna simi beir, malan mi Pakpak Leong
ta pevien, ‘A nga terie mi tsoik kovuni simi rangit nia nganie.’ ”
32 E Iesu a nga pevien, “O oeng tuktuk senga. Kap va e Moses eie a nga
terie senga mi tsoik kuvu simi rangit, eiekesen e Tamoung arie eie a terie
senga mi tsoik tuktuk kuvu simi rangit.
33 Ian mi tsoik va e Raban ta terie, eie a kuvu simi rangit ma a terie mi
tino simi mangmagoso enaenamon.”
34 Ma gi nga pevien, “Mi Nguts, terie segei ian mi tsoik sibu ra kokouk.”
35 Io, e Iesu a nga pevien segie, “Eou mi tsoik ni tino. Eie ese ta nemei
seou ta kap ba buer vitor. Ma eie ese ta vodovodon tuktuk seou ta kap ba
buer moruo.

6:31 EXO 16:4; NEH 9:15; PSA 78:24,25

36 Eiekesen malan o tate nga oeng senga, nga te dengarie iou eiekesen
nga kap vodovodon tuktuk.
37 Egie ese e Tamoung ta terie seou gi ta nemei seou. Ma eie ese ta nemei
seou, o ta kap ba buer matokeran,
38 simi vunan O nga nemei kuvu simi rangit nia vemusurie ken lalaron
Eie ese ta nga tura Iou, kap va nia vemusurie kong lalaron.
39 Ma ine ken lalaron eie ese ta nga tura iou, va o ta kap rivie ka mei segie
kokouk tate nga terie seou, eiekesen o ta ngas vatoa gie simi ra vekvekitip.
40 Mi lalaron se Tamoung a malan ne, eie ese ta dengarie mi Nout nge
vodovodon tuktuk sien, ta suvuon mi tino rovoriu ma o ta vatoa simi ra
vekvekitip."
41 Io, bu Iuda gi nga vakaek nge nama palan surie Eie, simi vunan a nga
pevien, "Eou mi tsoik ian ta nga kuvu simi rangit."
42 Ma gi nga pevien, "Ine mi ka arie e Iesu e natuon e Iosep, va gerek?
Giet telekiran e taman ma e kinan. Ma surie misa ta si pevien va a nga
kuvu simi rangit?"
43 E Iesu a nga kuil nama, "Kian va nga ta nama palan i kotubunga
kesenga.
44 Kap ka mei a oit nia nemei seou sien va mi Tam ese ta nga tura iou ta
kap kir nemei ngan seou. Ma o ta vatoa simi ra vekvekitip.
45 Mi Pakpak Leong a pevien ne, 'E Raban ta veseveie bu mei kokouk.'
Eie ese ta rongomie mi namanien e Tamoung nge por sinavei sien, ta
nemei seou.
46 Kap ka mei a te nga pare mi Tam, eiekesen eie mo ese ta nga kuvu se
Raban arie eie a nga pare mi Tam.
47 O oeng tuktuk senga. Eie ese ta vodovodon tuktuk tate suvuon mi tino
rovoriu.
48 Eou mi tsoik ni tino.
49 Bu tubunga gi nga nganie mi manna simi beir, eiekesen gi nga maet.
50 Eiekesen ine arie mi tsoik ta nga kuvu simi rangit. Ma eie ese ta
nganie, ta kap maet.
51 Eou mi tsoik ta tino ian ta nga kuvu simi rangit. Sien va ka mei ta
nganie ine mi tsoik, ta tino rovoriu. Ma ine mi tsoik eie mi pientsiung ian
o ta terie va mi mangmagoso enaenamon ta mang suvu tino."
52 Io, bu Iuda gi te nga vevengeis nge nama i kotubugie kesegie. "Ine mi
ka, vasa ta terie ven mi pientsien va giet ta nganie?"
53 E Iesu a nga kuil nama, "O oeng tuktuk senga. sien va nga ta kap
nganie mi pientsien e Natuon mi Ka nge unumie mi daran, nga ta kap
suvuon mi tino i aronga.
54 Eie ese ta nganie mi Pientsiung nge unumie mi Daroung a suvuon mi
tino rovoriu ma o ta vatoa simi ra vekvekitip.
55 Surie mi Pientsiung eie mi nginonginou tuktuk, ma mi Daroung eie
mi kepineits tuktuk nia un.
56 Eie ese ta nganie mi Pientsiung nge unumie mi Daroung, a tino seou
ma eou o tino seie.
57 E Tamoung ese ta tino, a nga tura iou. Ma O tino simi vunan mi Tam
a terie mi tino seou. Io, eie ese ta nganie iou, ta tino buer simi vunan o
terie mi tino seie.
58 Ine arie eie mi tsoik ta nga kuvu simi rangit, a kap nga malan mi
manna ian bu tubunga gi ta nga nganie, eiekesen gi nga maet. Eie ese ta
nganie ine mi tsoik, ta tino rovoriu."

6:45 ISA 54:13

59 E Iesu a nga vuotongie ine mi nama sien ta nga vavasengei i aron mi
vona rengeir sibu Iuda i Kapernaum.

Palan ken sar madar tovtov gi nga murien veie e Iesu

60 Palan ken sar madar tovtov gi nga rongomie ine nge pevien, “Ine mi
vinasengei a ngeisngeis beitsak. Ese a oit nia katsep sien?”
61 E Iesu a te nga telekiran va gi te nga nama palan surie ine, ma a nga
pevien segie, “Vasa, ine bu nama a me vokorongie kenga sar vienviendon?
62 Sien va nga ta pare e Natuon mi Ka ta kien simi korot ta nga kuvu en
vourvour, vasa nga ta ven?
63 Mi Moromoruo Tamat a ko terie mi tino. Mi ngesengesien mi ka
a tuvuon rovoriu. Ine bu nama o ta vokokotie senga, a kuvu simi
Moromoruo ian ta terie mi tino.
64 Eiekesen kavo mei senga gi kap vodovodon tuktuk.” E Iesu a nga
vakokoit malan ine simi vunan a te nga muna telekiran ese segie gi kap
nga vodovodon tuktuk, ma ese va ta nga roev terie.
65 Ma a nga pevien, “Ine arie mi vunan, o nga pengan senga va kap ka
mei ta oit nia nemei seou sien va mi Tam ta kap tor ngan.”
66 Surie ine mi vunan, palan ken sar madar tovtov e Iesu gi nga muer
sorvekenan ma gi kap nga nomeie ba buer.
67 Io, e Iesu a nga vosuoreie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov,
“Ma enga buer nga te lalaro sorvekena iou?”
68 E Simon Petro a nga kuil nama sien, “Mi Nguts! Gei ta ba rakot se ese?
Evoi e suvuon bu nama simi tino rovoriu.
69 Gei vodovodon tuktuk nge telekiran va evoi ken Ka Tamat e Raban.”
70 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, o kap nga vile nga, mi sinangavur kes
ma luo? Eiekesen mi mei kes senga eie mi moromoruo tsak!”
71 (A nga vakokoit surie e Iudas e natuon e Simon Iskariot, surie eie mi
meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov, ma eie va ta ba
nga roev terie e Iesu.)

7

E Iesu a nga rakot simi Nginou sibu Papael

1 I muir sien ne, e Iesu a nga veis veriris i Galili, ma a kap nga lalaro
veis ka i Iudea simi vunan bu Iuda gi nga rorois nia kenvamate.
2 Eiekesen sien mi Nginou nia barabaramatan bu Papael sibu Iuda tate
nga beit vatavatat,
3 bu kasien gi nga oeng sien, “Veis sorvekenan ine mi korot nge rakot
i Iudea, terengien ke sar madar tovtov gi ta mang pare bu kepineits ni
vovokudier e ta tsana.
4 Kap ka mei a ko tsang muningan bu kepineits sien va ta lalaron va bu
mei kokouk gi ta telekiran misa ta tsana. Sien va e ta oit nia tsana ine bu
kepineits, vasanga no kese simi mangmagoso enaenamon.”
5 Misasien egie bu kasien, gi kap nga vodovodon tuktuk sien buer.
6 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Kong keipkepide ra a kap ngas beit,
eiekesen senga, bu suasua keipkepide ra a kalei mo.
7 Mi mangmagoso enaenamon a kap oit nia karto nga, eiekesen a karto
iou simi vunan o vavatei katsep ngan va mi sana ta tsana a tsokor.
8 Nga ta rakot simi nginou. Eiekesen eou o kap ngas oit nia rakot simi
nginou, simi vunan kong keipkepide ra a kap ngas beit oit.”
9 A nga vokokotie ine bu nama, ma a nga mon i Galili.

10 I murien bu kasien gi tate nga rakot simi nginou, eie buer a nga veis,
kap va i matan bu mei, eiekesen a nga veis mumuningei mo.
11 Io, simi nginou, bu Iuda gi nga vor ve dendeng nge virevirei ngan,
"Iva ngan ian mi ka?"
12 I kotubuon mi bineit gi nga vor ve virevirei menemenen surie. Bu mei
mene gi nga pevien, "Eie mi banga ka." Ma bu mei mene gi nga pevien,
"A kap, a mono bitie mi kulou."
13 Eiekesen kap ka mei a nga vokokotie ka nama surie eie i matan mi
lobaram simi vunan gi nga motovan bu muomuo sibu Iuda.

E Iesu a nga vavasengei simi Nginou

14 Simi ra i kotubuon mi nginou, e Iesu a nangba nga rakot i mararan mi Vona rengeir leong ma a nga vakaek nge vavasengei.
15 Bu Iuda gi nga kudier nge virei, "Ine mi ka vasa a nga suvu venengan
ine mi suada sinavei, sien a kap nga mon si ka vinasengei?"
16 E Iesu a nga kuil nama, "Kong vinasengei kap va seou keseung,
eiekesen a kovuni seie ese ta nga tura iou.
17 Sien va ka mei ta res nia tsang vemusurie ken lalaron e Raban, eie
ta ba telekiran va kong vinasengei a kovuni se Raban o, a kovuni seou
keseung.
18 Egie ese gi ta vokokotie bu namanigie kesegie, gi tsana nia suvuon mi
tietienengei segie kesegie. Eiekesen Eie ese ta tsatsang nia tienengan mi
Mei ese ta nga turan, Eie mi tuktuk ma a kap ka binit a mon seie.
19 E Moses a nga terie senga mi vinuor, va gerek? Eiekesen kap ka mei
senga a vemusurie. Surie misa nga ta lalaro kenvamate iou?"
20 Mi bineit gi nga kuil nama, "Mi tsaka moromoruo a tsegerie no. Ese
a lalaro kenvamate no?"
21 E Iesu a nga kuil nama segie, "O nga tsana mi kepineits ni vovokudier
kes, ma enga kokouk nga te kudier beitsak.
22 E Moses a nga terie mi vinuor senga va nga ta ngas vavaroup. (Si
man tuktuk a kap nga kovuni se Moses, eiekesen simi tubunga.) Io, arie
mi vunan nga ko varapuo bu natu madar simi Rangi Minaes.
23 Io, misasien simi Rangi Minaes, nga ta ngas varapuo ka natu madar
terengien va nga ta kap mang pop vuturungie mi Vinuor se Moses. Ma
surie misa nga ta petseir veie iou va o vatoa vuruvan ine mi ka simi Rangi
Minaes?
24 Kian va nga ta vuortie ka mei vemusurie ken baidendeng, eiekesen
nga ta ngas vuortie vemusurie misa ta tuktuk."

Arie e Iesu, mi Messia?

25 Io, bu mei mene kovuni i Ierusalem gituo nga virei, "Vasa, a kap va
arie mi ka gi ta lalaro kenvamate?
26 Pare, a vakokoit i matan mi lobaram eiekesen gi kap vokokotie ka
nama sien. Tavakier bu muomuo gi te katsep va eie mi Messia nieng?
27 Eiekesen giet telekiran va ine mi ka a kovuni ivie. Eiekesen sien va
mi Messia ta nemei, kap ka mei ta telekiran va eie a kovuni ivie."
28 E Iesu a ngas nga vavasengei i mararan mi Vona rengeir leong, samo
a nga koup pevien, "Io, nga telekira iou, ma nga telekiran va Eou kovuni
ivie. O kap mon en ne surie kong lalaron. Eiekesen eie ese ta tura iou, eie
a tuktuk. Nga kap telekiran,
29 eiekesen o telekiran simi vunan Eou o kovuni seie ma eie a nga tura
Iou."

30 Sien ta nga pevien ne, gi nga lalaro rakopie. Eiekesen kap ka mei a
nga konon nia rakopie, simi vunan ken keipkepide ra a kap ngas nga beit.
31 Eiekesen palan mi kulou simi bineit gi nga vodovodon tuktuk sien nge
pevien, “Sien va mi Messia va ta beit, ta kap oit nia tsana kavo totourlekier
ni vovokudier palan rio ine mi ka, nge?”
32 Bu Parisaio gi nga rongomie mi bineit gi ta nga vevemisir ngan ine bu
kepineits surie e Iesu. Samo bu prist leong ma bu Parisaio gi nga turan mi
kulou nennei simi Vona rengeir leong nia ra rakopie.
33 E Iesu a nga pevien, “O ta kap mon potaram meie nga ma samo o ta
muerengei rakot se ese ta nga tura iou.
34 Nga ta nesie iou eiekesen nga ta kap so vorota iou, ma ivie va o ta
mon en, nga ta kap oit nia nemei en.”
35 Bu muomuo sibu Iuda gi nga veveoeng i kotubugie, “Ivie ine mi ka
a vodon nia rakot en va giet ta kap oit nia vorotan? Tavakier nieng eie
ta rakot sibu taon sibu Grik ivie kegiet sar kulou gi ta mon en nge ra
vavasengei sibu Grik?
36 A pevien, ‘Nga ta nesie iou eiekesen nga ta kap vorota iou, ma ivie o
ta mon en, nga ta kap oit nia nemei en.’ Misa man vuevue ine ken nama?”
37 Simi ra vekvekitip, eie mi ra leong ine simi nginou, e Iesu a nga tamtuir
nge koup pevien, “Sien va ka mei a moruo eie ta ngas nemei seou.
38 Io, eie ese va ta vodovodon tuktuk seou ta ngas me un simi vunan mi
Pakpak Leong a pevien, ‘Bu kakada simi da nian mi tino ta so rovotsour
kovuni i aron.’ ”
39 E Iesu a nga vokokotie ine mi nama surie mi Moromoruo Tamat, ian
egie ese gi ta nga vodovodon tuktuk sien va gi ta ba nga so suvuon. Tuir
oit ian simi ra e Raban a kap ngas nga terie mi Moromoruo Tamat simi
vunan e Iesu a kap ngas nga suvuon man matvinavaso.
40 Sien mi kulou mene gi ta nga rongomie ine ken nama, gi nga pevien,
“A tuktuk, ine mi ka eie mi Propet.”
41 Bu mei mene gi nga pevien, “Eie mi Messia.”
Eiekesen bu mei mene ngas buer gi nga pevien, “Mi Messia ta kap oit
nia kovuni i Galili, va gerek?
42 Vasa, mi Pakpak Leong a kap pevien va mi Messia ta tubunien e Davit
ma ta kuvu i Betilem simi taon ivie e Davit ta nga mon en?”
43 Io, mi vinekopot a nga mon i kotubugie surie e Iesu.
44 Bu mei mene gi nga lalaro rakopie, eiekesen kap ka mei a nga rakopie.

Bu muomuo sibu Iuda gi kap nga suvuon mi vodovodon tuktuk

45 Sien mi kulou nennei simi Vona rengeir leong gi ta nga muerengei,
bu prist leong ma bu Parisaio gi nga vosuoreie gie, “Surie misa nga ta kap
kerie nemei ngan?”
46 Mi kulou nennei gi nga kuil nama, “Kap ngas ka mei a nga vakokoit
malan ine mi ka ta vakokoit.”
47 Bu Parisaio gi nga oeng balapoik, “Vasa, a te bitie nga buer?
48 Vasa, ka mei segei bu muomuo ni vuor o, bu Parisaio a vodovodon
tuktuk sien, nge?
49 Ine mi bineit gi kap katsep si ka puk sibu vinuor se Moses, io, gi mon
i pakien ken sinubirei e Raban.”
50 E Nikodemo, ese ta be nga muna rakot se Iesu ma eie mi meinmenigie
bu Parisaio, a nga virei,
51 “Kegiet vinuor a kap sunurie nia votorosie ka mei sien va giet ta kap
ngas muna rongomie misa ta nga tsana, va gerek?”

52 Gi nga kuil nama, “Arie evoi buer kovuni i Galili, nge? Menisan mi
Pakpak Leong nge vorotan va kap ka propet ta kovuni i Galili.”
53 Ma gi nga muerengei rakot si kegi sar vonuo.

8

Mi vevien simi sinavei nia rei puer

1 Io, gi nga muerengei, eiekesen e Iesu a nga rakot simi Pout i Oliv.
2 Tsourvovo, a te buer nga vo beit simi Vona rengeir leong. Ma mi kulou
kokouk gi nga me viririsie. Ma a nga mogos ma a nga tsuok vakaek nge
vavasengei segie.
3 Ma bu vavvasengei simi vinuor ma bu Parisaio gi nga kerie nemei ngan
mi vevien ese gi ta nga rakopie sien ta nga tsana mi sinavei nia rei puer.
Ma gi nga voturie i matan mi lobaram.
4 Ma gi nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, ine mi vevien gi te rakopie simi
keipkepide ra ta nga tsana mi sinavei nia rei puer.
5 Simi vinuor se Moses a nga oeng ngeisngeis va giet ta toem vamate bu
suada vevien malan ine. Ma evoi, vasa ke vienviendon?”
6 Gi nga vakokoit ven ne nia ruom tsang nama se Iesu va gi ta mang
vepitsie ngan ka kepineits.
Eiekesen e Iesu a nga tsologout nge vavataor ngan mi pitsipitsiriman
simi kaber.
7 Sien gi ta ngas nga tsue va ta nga kulie ka nama, a nga tsuok tamtuir
ma a nga pevien segie, “Sien va ka mei senga a ketseketseng simi sinavei
tsokor, eie ta muna tome ngan ka vout ine mi vevien.”
8 Ma a te buer nga tsologout nge vavataor simi kaber.
9 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga veis pats vo kes, vakaek sibu komois,
tuir oit e Iesu kesen mo a te nga mon meie mi vevien ta ngas nga tuir ian
en.
10 E Iesu a nga tsuok tamtuir nge vereie mi vevien, “Vevien, ivanga gie
te? Ka mei segie a votorosie no?”
11 Ine mi vevien a nga kuil nama, “Ka leong, a kap ka mei.”
Io, e Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap votorosie no. Veis. Ma kian
va e ta tsana te buer ka sinavei tsokor.”

Ken vinavatei vavakatsep e Iesu a tuktuk

12 Io, e Iesu a nga vakokoit te buer sibu Parisaio, “Eou man Berber mi
mangmagoso enaenamon. Eie ese ta vemusurie iou, ta kap veis simi ngingi
eiekesen ta suvuon man Berber mi Tino.”
13 Bu Parisaio gi nga pevien sien, “E vavatei katsep ngan evoi kese. Ke
vinavatei vavakatsep a kap tuktuk.”
14 E Iesu a nga kuil nama, “Misasien o ta vavatei katsep ngan eou
keseung, kong vinavatei vavakatsep a tuktuk simi vunan o telekiran ivie
o nga kuvu en ma ivie o ta rakot en. Eiekesen enga nga kap telekiran ivie
o nga kuvu en, ma ivie o ta rakot en.
15 Nga ko vuortie iou ngan mi sinavei simi kaber, eiekesen eou o kap
vuortie ka mei.
16 Eiekesen sien va o ta vuor, kong sinavei nia vuor a tuktuk simi vunan
a kap va eou mo o vuor, eiekesen o vuor meie mi Tam ese ta nga tura iou.
17 Gi nga vataro si kenga vinuor buer va sien va ka ba mei luo guor ta
vavatei katsep ngan mi nama kes, keguor vinavatei vavakatsep a tuktuk.

7:53 Mi pakapaka rorou kebeir gi ta nga vataro nge riem simi namani Grik muomuo ngas te, a kap suvuon bu kitsip se Ioanes 7:53 - 8:11.

18 Eou o vavatei katsep ngan eou keseung, ma mi Tam ese ta nga tura
iou a vavatei katsep nge iou."
19 Io, gi nga virei, "Iva ngan e tama?"
E Iesu a nga kuil nama, "Nga kap telekira iou ma e Tamoung. Sien va
nga nga telekira iou, va nga telekiran buer e Tamoung."
20 E Iesu a nga vokokotie ine bu nama sien ta ngas nga vavasengei i
babaren mi korot teteir lakep i aron mi Vona rengeir leong. Eiekesen kap
ka mei a nga rakopie simi vunan ken keipkepide ra a kap ngas nga beit.
21 Ma e Iesu a te buer nga pevien segie, "O ta veis sorvekena nga ma nga
ta nesie iou ma nga ta maet meie ngan kenga sar sinavei tsokor. Ivie o ta
rakot en, nga ta kap oit nia rakot en."
22 Ma bu Iuda gi nga pevien, "Vasa, eie ta kenvamate eie kesen? Arie mi
vunan nieng a pevien va giet ta kap oit nia rakot ivie ta rakot en?"
23 E Iesu a nga pevien segie, "Enga nga kovuni i keim ma eou o kovuni
die i kur. Enga mi kuoluon mi kaber, eiekesen eou kap.
24 Arie mi vunan o ta pevien senga va nga ta maet meie ngan kenga sar
sinavei tsokor. Simi vunan sien va nga ta kap vodovodon tuktuk va eou
arie Eie, nga ta maet meie ngan kenga sar sinavei tsokor."
25 Io, gi nga vereie, "Evoi ese?"
E Iesu a nga kuil nama, "Eou eie ese o ta nga pengan senga vakaek simi
tsuoktsuok vakaek.
26 O suvuon palan bu kepineits nia vakokoit surie nga ma nia oeng subira
nga. Eiekesen Eie ese ta nga tura iou a tuktuk ma misa o ta rongomie seie,
o vokokotie simi mangmagoso enaenamon."
27 Gi kap nga telekiran va e Iesu a nga vokokotie mi Tam segie.
28 Io, e Iesu a nga oeng segie, "Simi ra va nga tate tsuok terie i kur e
Natuon mi Ka simi koitskoits, nga ta telekiran va eou arie Eie. Ma nga ta
telekiran va o kap tsana ka kepineits vemusurie kong lalaron, eiekesen o
vokokotie mo misa e Tamoung ta nga veseveie iou ngan.
29 Ma eie ese ta nga tura iou, a mon meie iou. A kap nga tsupuk rivie
iou, simi vunan o ko munu tsana misa ta varese Eie."
30 Palan bu mei gi ta nga rongomie ine bu kepineits, gi nga vodovodon
tuktuk sien.

Bu Natuon e Abaraam

31 Io, e Iesu a nga oeng segie bu Iuda gi ta nga vodovodon tuktuk seie,
"Sien va nga ta por vangvangasie mi namaniung, enga kong sar madar
tovtov tuktuk,
32 ma nga ta telekiran mi tuktuk, ma mi tuktuk ta vara ketseketseng nge
nga."
33 Gi nga kuil nama, "Egei bu tubuon e Abaraam ma gei kap ngas petspets
si ka mei. Vasa e si pevien va gei ta ba ketseketseng?"
34 E Iesu a nga kuil nama segie, "O oeng tuktuk senga. Eie ese ta tsana
mi sinavei tsokor, eie a petspets simi sinavei tsokor.
35 Mi petspets a kap oit va ta ba tsorubeit mi meinmenien ken tietie man
ka leong. Eiekesen mi nout ta mon mi meinmenien ken tietie sibu ra bu
ra.
36 Io, sien va mi Nout ta vara ketseketseng nge nga, nga ta ketseketseng
tuktuk.
37 O telekiran va enga bu tubuon e Abaraam. Eiekesen nga lalaron nia
kenvamate iou, simi vunan kap man ka korot mi namaniung sibu aronga.
38 O vokokotie misa e Tamoung ta nga vasangan seou. Eiekesen enga
nga tsana misa nga ta nga rongomie se tamanga."

39 Ma gi nga kuil nama sien, “E Abaraam eie e tamagei.”
E Iesu a nga pevien segie, “Sien va enga bu natuon e Abaraam, nga ta
tsana misa eie ta nga ko tsana.
40 Eiekesen ine, nga lalaro kenvamate iou, misasien o te vokokotie mi
tuktuk ian o ta nga rongomie se Raban. E Abaraam a kap nga tsana ka
sinavei malan ine.
41 Nga ko tsana misa e tamanga ta ko tsana.”
Ma gi nga kuil nama, “A kap va egei bu natu tenei. E Raban ngas arie
eie e tamagei.”

Bu natuon mi kovan bu tsaka moromoruo

42 E Iesu a nga oeng segie, “Sien va e Raban eie e tamanga, va nga nga
lalaro iou, simi vunan o nga nemei senga kovuni se Raban ma ine o mon
ine. O kap nga nemei vemusurie kong lalaron keseung, eiekesen e Raban
a nga tura iou.
43 Surie misa nga ta kap katsep simi sa o ta vokokotie? Simi vunan nga
kap oit nia rongomie mi namaniung.
44 Enga se tamanga, mi kovan bu moromoruo tsak, ma nga ko lalaro
vemusurie ken lalaron e tamanga. Vakaek simi tsuoktsuok vakaek eie mi
ka kenken ma a kap nga ko mon simi bienengeiv simi tuktuk, simi vunan
kap ka tuktuk a mon seie. Sien ta vokokotie ka binit, a tsana ine vemusurie
mi sinavien, simi vunan eie mi ka bitbit ma e taman bu binit kokouk.
45 Eiekesen, o vokokotie mi tuktuk. Arie mi vunan nga kap vodovodon
tuktuk seou!
46 Ese senga a oit nia vara tuktuk nge iou va o suvu sinavei tsak? Sien
va o vokokotie mi tuktuk, surie misa nga ta kap vodovodon tuktuk seou?
47 Eie ese se Raban, a rorong si ken sar nama e Raban. Ma enga nga kap
rorong sien, simi vunan enga a kap va enga se Raban.”

E Iesu ma e Abaraam

48 Bu Iuda gi nga kuil nama nge oeng sien, “Vasa, a kap duis va gei ta
pevien va evoi mi kangi Samaria ma mi tsaka moromoruo a te tsegerie
no?”
49 E Iesu a nga kuil nama, “O kap suvuon ka tsaka moromoruo. Eiekesen
o mangaran e Tamoung, ma enga nga mugumitsa iou.
50 O kap nesie ka kepineits nia tienenge iou keseung. Eiekesen mi Ka ese
ta nesie ine mi tietienengei a mon. Ma eie ta vuor.
51 O oeng tuktuk senga. Eie ese ta vemusurie mi namaniung ta kap ba
maet.”
52 Ma bu Iuda gi nga oeng sien, “Ine gei te telekiran va e suvuon mi tsaka
moromoruo! E Abaraam a te nga maet, ma bu propet buer. Eiekesen evoi
e pevien va sien va ka mei ta vemusurie mi namani, eie ta kap ba maet.
53 Nge kia va evoi e tsiroup rio e Abaraam e tamagei ese ta nga maet?
Ma bu propet buer gi te nga maet. Nge kia va evoi ese?”
54 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va o ta tienenge iou keseung, mong
matvinavaso eie mi kepineits tuvuon. E Tamoung ese nga ta ko pevien va
manga Raban, a tienenge iou.
55 Nga kap ngas telekiran, eiekesen eou mo o telekiran. Sien va o ta
pevien va o kap telekiran, o ta tsorubeit mi ka bitbit mala nga. Eiekesen
o telekiran Eie nge vemusurie mi Namanien.
56 E tamanga e Abaraam a nga res sien ta nga vodon va ta nga dengarie
kong rangi bineit. A nga dengarie ma a nga res.”
57 Io, bu Iuda gi nga oeng sien, “A kap ngas sinangavur napaririem ke
sar avareit ma e te nga pare e Abaraam?”

58 E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga. I muan gi ta nga kava
e Abaraam, Eou o mon!”
59 Io, gi nga tsuok vout nia tomerie, eiekesen e Iesu a nga ku menen nge
sorvekenan mi Vona rengeir leong.

9

Mi ka ta nga kael ngas te si ken kienakav

1 Sien e Iesu tate nga vor ve veisveis, a nga pare mi ka ta nga kael ngas
te sien gi ta nga kava.
2 Ken sar madar tovtov gi nga vereie, “Vavvasengei, se ese ken sinavei
tsokor va ine mi ka ta nga kael ngas te si ken kienakav? Ken sinavei tsokor
eie kesen o, keguor sinavei tsokor e kinan ma e taman?”
3 E Iesu a nga kuil nama, “A kap va a vunan simi sinavei tsokor se kinan
o, se taman o, seie kesen. Eiekesen ine a nga tsorubeit, terengien va ken
tsientsang e Raban ta mang so tsorubeit vasvas seie.
4 Giet ta ngas tsana ken tsientsang eie ese ta nga tura iou sien ta ngas
sisiat. Mi kati ta ra nemei va ka mei ta kap ba oit nia tsatsang.
5 Sien o ta ngas mon simi mangmagoso enaenamon, eou man Berber mi
mangmagoso enaenamon.”
6 I muir sien ta nga vokokotie ine, e Iesu a nga kinouts simi pier ma a
nga lakie mi kinouts meie ngan mi pier, ma a nga poro nge mirie ngan ba
katsomatan ine mi kael.
7 Ma a nga oeng sien, “Veis nge ra suruvie ba katsomata simi matada
i Siloam (Man vuevue ine mi as, va ‘Turan’).” Io, ine mi kael a nga ra
suruvie ba katsomatan ma a nga oit nia dedeng nge muerengei.
8 Bu palapalan ma mi kulou gi ta nga ko dengarie muomuo ta nga ko
vor nono kepineits, gi nga virei, “Ine kap va arie eie mo mi ka ta nga ko
mogos nge vor nono kepineits?”
9 Bu mei mene gi nga pevien, “Arie eie mo.”
Eiekesen bu mei mene gi nga pevien, “A kap, kap va eie. A mat malan
mo ian mi kael.”
Eiekesen ine mi ka ta be nga kael a nga tsue nge pevien, “Arie eou be
mo ian mi ka.”
10 Ma gi nga vereie, “Vasa e ven ine, ma e nangba dedeng?”
11 A nga kuil nama segie, “Mi ka mi asan e Iesu a nga lakie mi pier meie
mi kientsuon nge mirie ngan ba katsomatoung ma a nga tura iou nia ra
suruvie simi matada i Siloam. Io, o nga ra suruvie ma o nangba nga oit
nia dedeng.”
12 Gi nga vereie, “Ivangan eie?”
Ma a nga kuil nama, “O kap telekiran.”

Bu Parisaio gi nga virei petise surie mi vavato

13 Ma gi nga kerie ine mi ka ta be nga kael muomuo rakot sibu Parisaio.
14 Mi ra e Iesu ta nga tsana ine mi pier nge vakalaie ine mi kael arie mi
Rangi Minaes.
15 Ma bu Parisaio gi nga vereie te buer vasa a nangba nga oit nia dedeng
ven. Ma a nga oeng segie, “A nga poro bu pier nge terie siba katsomatoung
ma o nga ra suruvie ma ine o nangba oit nia dedeng.”
16 Io, bu mei mene segie bu Parisaio, gi nga pevien, “Mi ka ine, kap va eie
kuvu se Raban simi vunan a kap mangaran man vinuor mi Rangi Minaes.”

Eiekesen bu mei mene segie gi nga pevien, “Vasa ta ven va ka mei
tsokor ta tsana bu suada totourlekier ni vovokudier malan ine?” Samo
mi vinekopot a nga mon i kotubugie.
17 Ma bu Parisaio gi te buer nga vereie ine mi kael, “Vasa e ta pevien
ngan ine mi ka sien a tsang vakalaie ba katsomata?”
Ma a nga kuil nama, “Eie mi propet.”
18 Bu muomuo sibu Iuda gi kap ngas nga vodovodon tuktuk va ine mi
ka ta nga kael muomuo ma ine a te oit nia dedeng, tuir oit gi nga kukuo e
kinan meie e taman,
19 ma gi nga vereie guor, “Ine arie e natungado? Ngado pevien va a nga
kael ngas te si ken kienakav. Ma vasa a ven ine a te dedeng?”
20 Io, e taman meie e kinan guor nga kuil nama, “Gor telekiran va eie e
natugor. Ma gor telekiran va e kinan ta nga kava a te nga kael.
21 Eiekesen gor kap telekiran vasa a ven ma ine a te oit nia dedeng. Ma
gor kap telekiran va ese a tsang vakalaie ine ba katsomatan. Nga ta vereie
eie. A te leong oit, ma a oit nia kuil nama eie kesen!”
22 E kinan meie e taman guor nga pevien ne simi vunan guor nga
motovan bu muomuo sibu Iuda. Gi te nga kubutsie mi nama nge sunurie
va eie ese ta vakokoit katsep ngan va e Iesu eie mi Messia, gi ta matokeran
si kegi vona rengeir.
23 Arie mi vunan e taman meie e kinan guor nga vakokoit ven ne, “A te
komois oit. Nga vereie.”
24 Mi keipkepide ra ta vuluo ngan gi nga kukuo ine mi ka ta be nga kael
muomuo nge oeng sien, “Pengan mi tuktuk i matan e Raban. Gei telekiran
va ine mi ka eie mi ka tsokor.”
25 Ine mi ka a nga kuil nama, “O kap telekiran va eie mi ka tsokor o,
kap. Mi kepineits kes mo o telekiran, muomuo o nga kael, eiekesen ine o
te dedeng!”
26 Io, gi nga vereie, “Mi sana ven a te tsana sevoi? Vasa a tsang vakalaie
venengan ba katsomata?”
27 A nga kuil nama, “O te muna pengan senga. Ma nga kap rorong.
Surie misa nga ta lalaro rongomie te buer? Tavakier enga buer nga lalaro
tsorubeit ken sar madar tovtov, nge?”
28 Ma gi nga oeng vatsakatie nge pevien, “Arie evoi ken madar tovtov!
Eiekesen egei ken sar madar tovtov e Moses!
29 Gei telekiran va e Raban a nga vakokoit se Moses, eiekesen gei kap
telekiran ivie ine mi ka a kuvu en!”
30 Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Ine mi kepineits a kekineits. Nga kap
telekiran ivie a kuvu en, eiekesen a tsang vakalaie ba katsomatoung!
31 Giet telekiran va e Raban a kap ko rorong si ka mei tsokor. A ko rorong
mo sibu mei gi ta mangaran nge tsana misa ta lalaron va gi ta tsana.
32 Vakaek si man tsuoktsuok vakaek ine mi mangmagoso enaenamon,
kap ka mei giet nga rongomie va a nga tsang vakalaie ka kael ta nga kael
ngas te sien gi ta nga kava.
33 Sien va e Raban a kap nga turan ine mi ka, va a kap oit nia tsana ka
kepineits.”
34 Gi nga kuil nama sien, “Gi nga kava no simi sinavei tsokor. Ma e lalaro
vavasengei segei?” Io, gi nga matokeran simi vona rengeir.

Mi kael simi moromoruo

35 Sien e Iesu ta nga rongomie va gi nga kareir vorotsoruo ine mi ka, a
nga vorotan nge vereie, “E vodovodon tuktuk se Natuon mi Ka?”

36 Ma ine mi ka a nga kuil nama, “Mi Nguts. Eie ese? Pengan seou,
terengien o ta mang vodovodon tuktuk sien.”
37 E Iesu a nga oeng sien, “E te pare, ma arie eie ine, e te vakokoit meie.”
38 Ma ine mi ka a nga pevien, “Mi Nguts, o vodovodon tuktuk!” Ma a
nga rangarie e Iesu.
39 E Iesu a nga pevien, “O nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon
nia vuor, terengien va egie ese gi ta kael, gi ta mang dedeng, ma egie ese
gi ta dedeng, gi ta mang kael.”
40 Ma bu Parisaio gi ta nga mon meie guor, gi nga rongomie ine ma gi
nga vereie, “Vasa, egei buer gei kael?”
41 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va nga nga kael, va nga kap suvu sinavei
tsokor. Eiekesen sien nga pevien, ‘Gei oit nia dedeng,’ kenga sar sinavei
tsokor a ngas mon meie nga.”

10

Mi ka nennei sipsip ma ken sar sipsip

1 E Iesu a te buer nga pevien, “O oeng tuktuk senga, eie ese ta kap
rubukien ka simi rumrubukien simi oiroir sibu sipsip eiekesen ta derak
kitip nge rubukien, eie mi ka puerpuer ma mi ka kenken.
2 Eiekesen eie ese ta rubukien ka simi rumrubukien, eie mi ka nennei
sipsip.
3 Io, mi ka nennei simi rumrubukien ta tsitsivaran mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi rong kielala mi inan. Eie a ko vuotongie bu asagie bu sipsip
keskes, ma a ko muonge gie rovotsour i marar.
4 Sien va ta kir terie ken sar sipsip kokouk i marar, ta veis muonge gie.
Ma bu sipsip gi vemusurie simi vunan gi telekiran mi inan.
5 Eiekesen gi ta kap vemusurie ka mat tso. Sien va ka mat tso va ta
kukuo gie, bu sipsip gi ta vi ngan, simi vunan gi kap telekiran mi inan mi
mat tso.”
6 E Iesu a nga vokokotie ine mi nama puppuo segie, eiekesen gi kap nga
telekiran mi vunan ine mi nama ta nga vokokotie segie.
7 Io, e Iesu a nga oeng te buer segie, “O oeng tuktuk senga, eou mi
rumrubukien nian bu sipsip.
8 Egie kokouk ese gi ta muo seou, egie bu ka puerpuer ma bu ka kenken.
Eiekesen bu sipsip gi kap nga rongomie bu inagie.
9 Eou mi rumrubukien. Sien va ka mei ta rubukien ka en seou, eie ta
suvuon mi vavato ma eie ta rubukien rovotsour ma ta vorotan mi minous.
10 Mi ka puerpuer a nemei mo nia me puer nge ken nge tsang vatsakatie
gie. Eiekesen eou, o nemei, terengien va gi ta mang suvuon mi tino, io, gi
ta suvuon mi tino ian ta vousvous.
11 “Eou mi banga ka nennei sipsip. Mi banga ka nennei sipsip a ko terie
ken tino surie ken sar sipsip.
12 Eie ese ta tsatsang suri lakep, a kap va eie mi ka nennei sipsip ian
ta taman bu sipsip. Sien va eie ta pare ka kopuen tso va ta nemei, ta
sorvekenan bu sipsip nge vi. Ma mi kopuen tso ta me keda bu sipsip nge
kareir vonuvie gie.
13 Ine mi ka ta vi, simi vunan eie a tsatsang suri lakep mo, ma a kap
vodon puputungie gie bu sipsip.
14 “Eou mi banga ka nennei sipsip. O telekiran kong sar sipsip, ma kong
sar sipsip gi telekira iou,
15 malan mi Tam a telekira iou ma o telekiran mi Tam. Ma o terie kong
tino surie bu sipsip.

16 O suvuon buer bu sipsip mene, ma egie a kap va egie kovuni ine simi
oiroir. O ta ngas kir nemei nge gie buer. Ma gi ta rongomie mi inoung, ma
mi gargar sipsip ta kes mo ma mi ka nennei ta kes mo.
17 Mi Tam a tovie iou, simi vunan eou o ta terie kong tino surie va o ta
mang por muerngan te buer.
18 A kap ka mei ta por rivie kong tino, eiekesen o terie kong tino
vemusurie kong lalaron. Ma o suvuon mi duis nia terie, ma o suvuon
mi duis nia por muerngan te buer. Ine arie e Tamoung a nga pevien va o
ta ngas tsana malan."
19 Mi vinekopot a nga tsorubeit i kotubuon bu Iuda surie ine bu nama.
20 Palan segie gi nga pevien, "Mi tsaka moromoruo a te tsegerie, ma eie
a te be. Surie misa nga ta rorong sien?"
21 Bu mei mene gi nga pevien, "Ine kap va bu namanien mi ka ese ta
suvu tsaka moromoruo. Mi tsaka moromoruo a kap oit nia vakalaie ka
kael, va gerek?"

Bu Iuda gi kap nga vodovodon tuktuk

22 Io, si man vura mi tinuong, mi Nginou nia barabaramatan mi
Vatavatamse simi Vona rengeir leong i Ierusalem a te nga beit.
23 E Iesu a nga veis i mararan mi Vona rengeir leong si ken korot porpor
mour e Solomon.
24 Ma bu muomuo sibu Iuda gi nga me viririsie ma gi nga vereie, "Vasa
ta be potaram ven te va gei ta mon ngan ine mi vienviendon basbaslieng?
Sien va evoi mi Messia, penge vakatsepa segei."
25 Ma e Iesu a nga kuil nama segie, "O te pengan senga, ma nga kap
vodovodon tuktuk. Bu tsientsang o ta tsana simi asan e Tamoung, ine a
vavatei katsep ngan senga va eou ese.
26 Eiekesen enga nga kap vodovodon tuktuk seou, simi vunan enga kap
va kong sar sipsip.
27 Kong sar sipsip gi rongomie mi inoung, ma o telekira gie, ma gi
vemusurie iou.
28 Ma o terie mi tino rovoriu segie, ma gi ta kap ba tsereiv. Ma a kap ka
mei ta rou tsana gie i rimoung.
29 E Tamoung ese ta nga terie gie seou, a tsiroup sibu mei kokouk. Io, a
kap ka mei ta rou tsana gie i napariman e Tamoung.
30 Eou meie ngan e Tamoung, gor kes mo."
31 Bu Iuda gi nga tsuokopie bu vunavout te buer nia tomerie.
32 Ma e Iesu a nga oeng segie, "O te nga vasangan senga palan bu
banga tsientsang kuvu se Tamoung. Ma surie mi sana kepineits, nga lalaro
tomerie iou?"
33 Bu Iuda gi nga kuil nama sien, "Surie mi banga tsientsang, gei ta kap
tomerie no. Eiekesen surie mo mi namani oeng balapoik rakot se Raban.
Evoi mi ka tuvuon mo ma e pevien va evoi e Raban."
34 Io, e Iesu a nga kuil nama segie, "Mi vinavataor a mon simi Vinuor
senga va e Raban a nga pevien, 'Enga bu raban.'
35 E Raban a nga vuotongie egie ese gi ta nga suvuon mi namanien e
Raban va egie bu raban. Ma mi namanien mi Pakpak Leong a kap vuris.
36 Io, mi Tam a nga vokunie iou nge tura iou nemei ine simi mangmagoso
enaenamon. O nga pevien, 'Eou e Natuon e Raban'? Ma surie misa nga ta
pevien va o te oeng balapoik ngan e Raban?

10:34 PSA 82:6

37 Sien va o ta kap tsana ken tsientsang e Tamoung, kian va nga ta
vodovodon tuktuk seou.
38 Misasien enga nga ta kap vodovodon tuktuk seou, sien va o ta tsana
bu tsientsang se Tamoung, nga ta ngas vodovodon tuktuk sibu tsientsang
o ta tsana, terengien nga ta mang telekiran nge katsep va mi Tam a tino
seou, ma eou o tino simi Tam."
39 Io, gi nga konon nia rakopie te buer, eiekesen a nga evisie gie nge veis.
40 Ma e Iesu a te buer nga rakot nge ra tsourarak simi da i Ioridan. Ma
a nga so beit ian simi enamon e Ioanes ta nga muna tsana mi sinusuruiv
en ma a nga mon ian en.
41 Ma palan mi kulou gi nga nemei sien nge pevien, "E Ioanes a kap nga
tsana ka totourlekier ni vovokudier, eiekesen ken sar vinakokoit kokouk e
Ioanes surie ine mi ka, a tuktuk."
42 Io, palan bu mei gi nga vodovodon tuktuk sien ian en.

11

Ken miensei e Lasaro

1 Mi ka, mi asan e Lasaro, a nga morouk. Eie kuvu i Betani, mi enamon
se Maria meie e Mata, eguor ba baser kasien vevien.
2 Ine e Maria eie e vevinen e Lasaro ian ta nga morouk. Arie eie mi
vevien ese ta nga soan mi da sosong simi Nguts nge dou vopura ba kamen
ngan mi vuruvuru kovan.
3 Io, ine ba baser kasien vevien guor nga vuruve nama beit se Iesu nge
pevien, "Mi Nguts, mi mei ese e ta ko tovie, eie a morouk."
4 Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga pevien, "Ine man mienarouk e
Lasaro ta kap voto ngan mi miensei, eiekesen ine nian man matvinavaso
e Raban, terengien man matvinavaso e Natuon e Raban ta mang tsorubeit
vasvas surie ine."
5 E Iesu a nga tovie beitsak e Mata meie e kasien vevien ma e Lasaro.
6 Eiekesen sien ta nga rongomie va e Lasaro a nga morouk, a nga mon
ba ra luo te buer ivie ta nga mon en.
7 Ma i murien ne, a nga oeng si ken sar madar tovtov, "Giet ta buer
muerengei rakot i Iudea."
8 Bu madar tovtov gi nga pevien, "Vavvasengei, siba ra die mo bu Iuda
gi nga lalaro tomerie no nge vout. Ma ine e lalaro muer rakot en te buer?"
9 E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, a kap sinangavur kes ma luo bu aua nian
mi taparang i aron mi ra? Eie ese ta veis simi taparang ta kap tsuobakan,
simi vunan a dedeng ngan man berber ine mi mangmagoso enaenamon.
10 Eiekesen eie ese ta veis simi ngingi ta tsuobakan, simi vunan eie a kap
suvu berber."
11 I murien ta nga pevien ne, a nga oeng segie, "E palapalagiet e Lasaro
a te muang, eiekesen o ta rakot nge vapada."
12 Samo ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, "Mi Nguts, sien va eie a
muang mo, eie ta buer kalei."
13 E Iesu a nga vakvakokoit surie ken miensei, eiekesen ken sar madar
tovtov gi si nga vodon va a nga vakokoit surie mi minuang tuktuk.
14 Io, a nga oeng katsep segie, "E Lasaro a te mesei.
15 Ma surie nga, o res sien o kap nga mon i babaren, terengien va nga
ta mang vodovodon tuktuk. Eiekesen giet ta ngas rakot sien."
16 Io, e Tomas (gi vuotongie ngan e Didimas) a nga oeng sibu madar
tovtov ka ie, "Egiet buer giet ta ra, va giet ta mang ra mesei meie."

E Iesu a nga vamada ba baser kasien vevien

17 Si ken bineit e Iesu i Betani, a nga so vorotan va e Lasaro a te nga mon
i aron mi monmon ba ra voveit.
18 I Betani a kap pek vekenan i Ierusalem, a oit mo ba kilomita tour.
19 Ma palan bu Iuda gi te nga nemei se Mata ma e Maria nia vamada
guor surie ken miensei e vevineguor.
20 Sien e Mata tate nga rongovan va e Iesu a te nga nemei, a nga veis nia
ra suoeie, eiekesen e Maria a nga mon simi vonuo.
21 E Mata a nga pevien se Iesu, “Mi Nguts, sien va e nga mon en ne, va
e vevineung a kap nga mesei.
22 Eiekesen o telekiran va misasien nevere, e Raban ta terie sevoi mi
sana kepineits e ta nongie ngan.”
23 E Iesu a nga oeng sien, “E vevine ta to muerengei.”
24 E Mata a nga kuil nama, “O telekiran va eie ta to muerengei simi tino
mumuerengei simi ra vekvekitip.”
25 E Iesu a nga oeng sien, “Eou mi tino mumuerengei ma mi tino. Eie
ese ta vodovodon tuktuk seou, ta tino, misasien ta mesei.
26 Ma eie ese ta tino ma a vodovodon tuktuk seou, ta kap ba mesei. Vasa,
e vodovodon tuktuk sien ine?”
27 E Mata a nga oeng sien, “Io, mi Nguts. O vodovodon tuktuk va evoi
mi Messia, e Natuon e Raban, ese gi ta nga pevien va ta nga nemei simi
mangmagoso enaenamon.”
28 Ma i murien e Mata ta nga pevien ne, a nga muer nge ra kukuo e
Maria e kasien vevien nge vemisir sien nge pevien, “E Vavvasengei te ine,
ma a virei nge no.”
29 Sien e Maria ta nga rongomie ine, a nga tamtuir lalapus ma a nga
rakot se Iesu.
30 Io, e Iesu a kap ngas nga beit simi enamon, eiekesen a ngas nga mon
simi korot ivie e Mata ta nga suoeie en.
31 Bu Iuda gi nga mon meie e Maria simi vonuo nia vamada, ma sien
gi ta nga dengarie ta nga tamtuir lalapus nge veis, gi nga vemusurie, simi
vunan gi si nga vodon va ta nga rakot simi monmon nia ra ta.
32 Sien e Maria ta nga so beit simi korot ivie e Iesu ta nga mon en nge
dengarie, a nga tsibour mutur i matan ma a nga pevien, “Mi Nguts, sien
va e te nga mon en ne, va e vevineung a kap nga mesei.”
33 Sien e Iesu ta nga pare e Maria ta nga ta, ma bu Iuda gi ta nga nemei
meie buer gi ta nga ta, a nga kitip mi aron ma a nga aor tsak,
34 ma a nga virei, “Ivie nga te vuturungie en?”
Gi nga kuil nama, “Mi Nguts. Nemei nge me pare.”
35 E Iesu a nga ta.
36 Ma bu Iuda gi nga pevien, “Pare! Ken tentoiv rakot se Lasaro a leong
beitsak!”
37 Eiekesen bu mei segie gi nga pevien, “Eie a nga vakalaie mi kael. Surie
misa a kap nga oit buer nia tuir karie ine mi ka simi miensei?”

E Iesu a nga vatoa e Lasaro simi miensei

38 Io, e Iesu a ngas nga kitip mi aron ma a nga rakot simi monmon. Ine
mi tetteir mi rie ma mi vunavout a nga bontie man rumrubukien.
39 A nga pevien, “Nga tsang rivie ine mi vunavout.”
Eiekesen e Mata, e vevinen ine mi ka mesei, a nga pevien, “Mi Nguts,
malan te ine, tate sien tsak simi vunan a te voveit ba ra karie ta nga mesei
sien.”

40 Samo e Iesu a nga oeng sien, “Vasa, o kap ngas pengan sevoi va sien
va e ta vodovodon tuktuk, e ta dengarie man matvinavaso e Raban?”
41 Io, gi nga vuvuil rivie mi vunavout. Samo e Iesu a nga dedeng kien i
kur ma a nga pevien, “Tama, o vuot kalei sevoi va e te rongomie iou.
42 O telekiran va e ko munu rorong seou, eiekesen o pevien ne surie ine
mi kulou gi ta tuir en ne, va gi ta mang vodovodon tuktuk va evoi e nga
tura iou.”
43 Ma sien tate nga pevien ne, e Iesu a nga koup leong nge pevien,
“Lasaro! Rovotsour!”
44 Ma samo e Lasaro a nga rovotsour. Gi nga pipitsie nge kato lavlav
puneits vakaek siba kamen oit siba riman, ma mi kato lavlav mene i matan.
E Iesu a nga oeng segie, “Nga ruobatie bu kato lavlav sien ma nga tsupuk
rivie va ta veis.”

Mi roevroev nia kenvamate e Iesu
(Mataio 26:1-5; Marko 14:1,2; Luka 22:1,2)

45 Io, palan bu Iuda ese gi ta nga me iro e Maria, ma gi tate nga pare
misa e Iesu ta nga tsana, gi nga vodovodon tuktuk sien.
46 Eiekesen bu mei segie gi nga rakot sibu Parisaio ma gi nga ra potsukie
segie misa e Iesu ta nga tsana.
47 Io, bu prist leong ma bu Parisaio gi nga kukuo mi mienagos meie mi
Sanedrin bu muomuo nia vuor.
Ma gi nga pevien, “Misa ine giet tsana? Ine mi ka a te tsana palan bu
totourlekier ni vovokudier.
48 Sien va giet ta vodon sasavoir ngan, bu mei kokouk gi tate vodovodon
tuktuk sien, ma bu Roma gi ta nemei ma gi ta me por tsana kegiet Vona
rengeir leong ma kegiet vuna enamon.”
49 Samo mi meinmenigie, mi asan e Kaiapas ese ta nga kovan bu prist
ian simi avareit, a nga pevien, “Nga kap telekiran ka kepineits tuktuk!
50 Nga kap katsep va a kalei beitsak va ka ka kes ta mesei surie mi kulou
eiekesen a kap kalei va kegiet vuna enamon kokouk ta tsereiv.”
51 Eie a kap nga vokokotie ine si ken vienviendon eie kesen, eiekesen
surie eie a nga kovan bu prist ian simi avareit, a nga peterie va e Iesu ta
nga mesei surie kegi vuna enamon bu Iuda.
52 Ine mi nama peteteir a kap va surie mo kegi vuna enamon i Iudea
eiekesen surie buer bu natuon e Raban gi ta mon sibu korot mene simi
mangmagoso enaenamon, nia teie kakaku gie va gi ta kes.
53 Io, vakaek ian simi ra gi nga vakaek nge roev nian e Iesu.
54 Io, surie ine, e Iesu a kap ba buer nga veisveis i matan mi lobaram
i kotubuon bu Iuda. Eiekesen a nga veis nge ra mon simi taon i Epraem
vatvatta mi beir, ivie a nga mon en meie ken sar madar tovtov.
55 Sien tate nga vatvatta mi Nginu Pasova sibu Iuda, palan mi kulou gi
nga veis kien vekenan bu enamon gi ta nga ko mon en rakot i Ierusalem
nia vara melemelen nge gie i muan mi Nginu Pasova.
56 Io, gi nga vor ve nesienesie e Iesu, ma sien gi ta nga so tuir i mararan
mi Vona rengeir leong gi nga vevirei nge gie, “Vasa nga vodon ven? Eie ta
kap nemei ine simi Nginou?”
57 Eiekesen bu prist leong meie bu Parisaio gi nga terie mi nama va sien
va ka mei va ta nga vorotan ivie e Iesu ta mon en, eie ta ngas me vateie
gie surie va gi ta mang nga ra rakopie.

12

E Maria a nga soan mi da sosong se Iesu i Betani

1 Bu ra mi napaririem potsu kes a ngas nga mon i muan mi Nginu Pasova,
io, e Iesu a nga beit i Betani ivie e Lasaro ta nga ko mon en, eie ian mi ka
e Iesu ta nga vatoa simi miensei.
2 A te nga reivreiv ma gi nga tutu nian e Iesu ian en. E Mata a nga tsitsik
ma e Lasaro a nga mon meie gie gi ta nga mogos viririsie mi tsur ngongou
meie e Iesu.
3 Samo e Maria a nga por nemei ngan mi koip da sosong ian gi ta nga
tsana ngan mi dangien mi nat matan kesen. Man voirvoir a nga vaen
beitsak. Io, a nga soan siba kamen e Iesu ma a nga dou vopura ngan mi
vuruvuru kovan. Ma mi aron mi vonuo a nga vous ngan mi siesienan ian
mi da sosong.
4 Eiekesen e Iudas Iskariot, mi meinmenien ken sar madar tovtov e Iesu,
ian i muir va ta nga so roev terie e Iesu, a nga pevien,
5 "Surie misa giet ta kap nga verikulie ine mi da sosong ngan mi lakep
nge terie sibu sinaortsak? Ine man voirvoir a oit ba sinangavur tour koboit
(300) bu lakep denari."
6 A nga pevien ne simi vunan eie mi ka puerpuer, a kap va eie a nga
tovie bu sinaortsak. Eie man ka nennei mi puol lakep, ma a nga ko poro
bu lakep mene ken eie kesen.
7 E Iesu a nga kuil nama, "Nga tsupuk rivie ine mi vevien. A te tsana ine
nia rorrois ngan kong mintur simi monmon.
8 Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra, eiekesen o ta kap mon meie
nga sibu ra."
9 Mi bineit leong sibu Iuda gi nga vakierngie va e Iesu a nga mon ian en.
Ma gi nga nemei nia pare e Iesu ma buer e Lasaro ian e Iesu ta nga vatoa
simi miensei.
10 Eiekesen bu prist leong gi nga roev nia kenvamate e Lasaro buer,
11 simi vunan palan bu Iuda gi nga murien veie gie ma gi nga vodovodon
tuktuk se Iesu surie mi sana ta nga tsorubeit se Lasaro.

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong (Mataio 21:1-11; Marko 11:1-11; Luka 19:28-40)

12 Simi ra vemusurie, mi bineit leong ian gi ta nga nemei simi Nginu
Pasova, gi nga rongovan e Iesu va ta nga veis nemei i Ierusalem.
13 Ma gi nga poro bu pakapaka bebei nge ra suoeie, ma gi nga vakaek
nge koupkoup,

"Osana!
E Raban ta vatamase eie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts!
E Raban ta vatamase mi kovakova ka leong sibu Israel!"

14 E Iesu a nga vorotan mi natu dongki ma a nga ka i popon, malan mo
mi Pakpak Leong ta pevien,
15 "Kian va e ta motou, e Natuon vevien i Sion!
Dengarie, ma kovakova ka leong a nemei,
a kesie mi natu dongki."

16 Vourvour, ken sar madar tovtov gi kap nga katsep surie ine bu
kepineits kokouk. Eiekesen i murien e Iesu ta nga suvuon man
matvinavaso, gi nangba nga katsep va ine mi vinavataor simi Pakpak

---

12:5 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes. **12:13** Osana - mi namani Iburu ma man vuevue va "Vatoa ine." **12:13** PSA 118:25,26 **12:15** ZEC 9:9

Leong a nga vakokoit surie e Iesu, ma buer va ine bu kepineits a nga
tsorubeit tuktuk seie.
17 Io, mi kulou ian gi ta nga mon meie eie sien ta nga kukuo e Lasaro
simi monmon nge vatoa e Lasaro simi miensei, gi nga vor ve poutspouts
ngan misa ta nga tsorubeit.
18 Palan mi kulou gi nga ra suoeie e Iesu, simi vunan gi te nga rongomie
va a nga tsana ine mi totourlekier ni vovokudier.
19 Io, bu Parisaio gi nga vevuor i kotubugie, “Pare, giet ta kap tsang vaotie
te ka kepineits. Pare, mi mangmagoso enaenamon kokouk gi te vemusurie
eie!”

E Iesu a nga peterie ken miensei

20 Kavo mei segie bu Grik gi nga nomeie egie ese gi ta nga rakot i
Ierusalem nia ra rengeir ine simi Nginu Pasova.
21 gi nga ra vorotan e Pilipo kovuni i Betsaida simi enamon leong i Galili,
ma gi nga vereie, “Ka leong, gei lalaro pare e Iesu.”
22 E Pilipo a nga ra pengan se Andre. Io, e Andre meie e Pilipo guor nga
ra pengan se Iesu.
23 E Iesu a nga kuil nama, “Mi keipkepide ra a te beit va e Natuon mi Ka
ta suvuon man matvinavaso.
24 O oeng tuktuk senga, sien va ka pidepide wit ta kap kor simi kaber
nge mesei, ta mon mi pei kes mo. Eiekesen sien va ta mesei, ta vua ngan
palan bu vuovuo.
25 Eie ese ta tovie ken tino, ta votsorovie, ma eie ese ta karto ken tino
ine simi kaber, ta suvuon mi tino rovoriu.
26 Eie ese ta tsatsang seou ta ngas vemusurie iou, ma ivie o ta mon en,
kong petspets buer ta mon meie iou en. Mi Tam ta tienengan mi mei ese
ta tsatsang seou.
27 “Ma ine mi aroung a moungmoung. Ma vasa o ta pevien? O ta pevien,
‘Tama, vatoa iou ian simi keipkepide ra’? A kap, ine arie mi vunan o nga
nemei va nian ine mi keipkepide ra.
28 Tama, vutuir vasangan man matvinavaso mi asa!”
Samo mi ien a nga pevien kovuni simi rangit, “O te nga vutuir vasangan
man matvinavaso, ma o ta vutuir vasangan te buer.”
29 Mi bineit gi ta nga mon ian en nge rongomie ine, gi nga pevien va mi
tengteng. Ma bu mei mene gi nga pevien va mi angelo a nga vakokoit sien.
30 Ma e Iesu a nga pevien, “Ine mi ien a beit nian manga kalekalei, ma
kap va nioung.
31 Mi keipkepide ra va e Raban ta viertan mi mangmagoso enaenamon a
te beit, ma tate kareir rivie man ka leong ine mi mangmagoso enaenamon.
32 Eiekesen, simi ra va gi ta tsuok terie iou i kur simi koitskoits, o ta teie
mi kulou kokouk nemei seou.”
33 A nga pevien ne nia vasangan segie mi sana suada miensei va ta nga
mesei ngan.
34 Mi bineit gi nga kuil nama, “Gei te nga rongomie simi Pakpak Leong
va mi Messia ta tino rovoriu, ma vasa e si pevien, ‘E Natuon mi Ka gi ta
ngas tsuok terie i kur simi koitskoits’? Ese ine e Natuon mi Ka?”
35 Io, e Iesu a nga oeng segie, “Mi Berber ta kap mon potaram meie nga.
Veis, sien mi Berber ta ngas mon meie nga, terengien va mi ngingi ta kap
mang tseiptseiprio nga. Eie ese ta veis simi ngingi a kap telekiran va ivie
a rakot en.

36 Nga vodovodon tuktuk ine simi Berber sien ta ngas mon, terengien va
nga ta mang tsorubeit bu natuon mi Berber.” E Iesu a te nga vokokotie ine
bu kepineits ma a nga sorvekena gie nge kokoiv.

Bu Iuda gi kap ngas nga vodovodon tuktuk

37 Misasien e Iesu tate nga tsana ine bu totourlekier ni vovokudier i
matagie bu Iuda, gi kap ngas nga vodovodon tuktuk sien.
38 Ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk nia vara tuktuk ngan mi
namanien e Isaia mi propet ian ta pevien,

“Mi Nguts, ese a te nga vodovodon tuktuk si kegei sar nama
ma se ese mi Nguts a te nga vasangan mi ngesengesien?”

39 Eiekesen gi kap nga oit nia vodovodon tuktuk, malan e Isaia ta nga
vokokotie buer.

40 “E Raban a te nga vakale bu katsomatagie
ma a te nga vara papan ngan bu arogie,
terengien gi ta kap mang oit nia dedeng ngan bu katsomatagie,
ma gi ta kap mang oit nia katsep ngan bu arogie,
nge vodon vuris, ma o ta kap mang vatoa gie.”

41 E Isaia a nga vokokotie ine surie e Iesu, simi vunan a te nga pare man
matvinavaso mi Messia.
42 Palan mi kulou meie bu muomuo sibu Iuda, gi nga vodovodon tuktuk
se Iesu. Eiekesen gi kap nga vasangan kegi sar vodovodon tuktuk simi
vunan gi nga motou va bu Parisaio gi ta masi nga matokera gie si kegi sar
vona rengeir.
43 Simi vunan gi nga lalaron beitsak mi tietienengei kuvu simi ka rio mi
tietienengei kuvu se Raban.
44 Ma e Iesu a nga koup pevien, “Eie ese ta vodovodon tuktuk seou, eie
a kap vodovodon tuktuk seou mo, eiekesen simi Ka ese ta nga tura iou.
45 Eie ese ta dengarie iou, a pare mi Ka ese ta nga tura iou.
46 O nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon malan va mi Berber,
terengien va mi kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk seou gi ta kap ba
mon simi ngingi.
47 “Egie ese gi ta rongomie bu namaniung eiekesen gi kap vemusurie gie,
o ta kap vuortie gie surie, simi vunan o kap nga nemei nia votorosie mi
mangmagoso enaenamon eiekesen o nga nemei nia vatoa mi mangmagoso
enaenamon.
48 Eiekesen mi mei a mon nia vuortie egie ese gi ta purusie iou ma bu
namaniung. Mi nama o tate nga vokokotie, arie eie ta vuortie gie simi ra
vekvekitip.
49 Simi vunan o kap nga vakokoit ngan kong lalaron keseung, eiekesen
mi Tam ese ta nga tura iou a nga oeng ngeisngeis seou ngan misa va o ta
ngas vokokotie.
50 O telekiran va ken nama ngeisngeis arie mi petsuon mi tino rovoriu.
Io, misa o ta vokokotie arie mo misa mi Tam tate nga pengan seou nia
vokokotie.”

13

E Iesu a nga suruvie bu kamegie ken sar madar tovtov

12:38 ISA 53:1 **12:40** ISA 6:10

1 Mi ra i muan mi rangi Nginu Pasova a nga beit. E Iesu a nga telekiran
va mi keipkepide ra a te nga beit va ta sorvekenan ine mi mangmagoso
enaenamon nge rakot simi Tam. Ma a nga ko tovie ken kulou gi ta nga mon
simi mangmagoso enaenamon, ma a nga tovie gie oit si ken ra vekvekitip.
2 Sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi ta nga ngou kokouk, ma mi
kovan bu tsaka moromoruo a te nga muna terie mi vienviendon i aron e
Iudas Iskariot, e natuon e Simon, va ta nga roev terie e Iesu.
3 E Iesu a nga telekiran va mi Tam a nga terie bu kepineits kokouk i
riman. Ma buer a nga telekiran va a nga kuvu se Raban ma ta ba muer
rakot se Raban.
4 Io, a nga tamtuir sorvekenan mi korot nia ngou nge kaor rivie man
tsetstseik ka i marar, ma a nga rorosan mi dondou i kinorotuon.
5 Samo a nga soan mi da i aron mi utut, ma a nga vakaek nge suruvie bu
kamegie bu madar tovtov nge vopura gie ngan mi dondou ta nga rorosan
i kinorotuon.
6 Io, a nga nemei se Simon Petro. Ma e Petro a nga oeng sien, “Mi Nguts,
vasa, e ta suruvie ba kameung?”
7 E Iesu a nga kuil nama sien, “Ine, e kap telekiran misa o tsana, eiekesen
e ta ba telekiran ba i muir.”
8 E Petro a nga pevien, “Kian va e ta suruvie ba kameung!”
Ma e Iesu a nga pevien, “Sien va o ta kap suruvie ba kame, a kap ke ka
baitutuir meie iou.”
9 E Simon Petro a nga kuil nama sien, “Mi Nguts, kap va ba kameung
mo, eiekesen suruvie ba rimoung ma mi kovoung buer!”
10 E Iesu a nga pevien, “Eie ese tate nga sisi, a te tsorubeit melemelen
te. Ma a pinat surie mo nia suruvie ba kamen. Enga nga te melemelen,
eiekesen kap va enga kokouk.”
11 E Iesu a te nga telekiran va ese ta nga roev terie eie. Arie mi vunan a
nga pevien, “Kap va enga kokouk nga melemelen.”
12 Io, sien e Iesu tate nga suruvie bu kamegie, a nga tseik muerngan man
tsetstseik ma a nga muerengei rakot si ken mogomogos simi tsur. Ma a nga
virei, “Nga telekiran misa o tate tsana senga?
13 Nga ko vuotongie iou va eou mi vavvasengei ma mi Nguts, ma a duis
simi vunan arie eou.
14 Eou manga Nguts ma manga vavvasengei. O te suruvie bu kamenga.
Enga buer nga ta ngas vesuruiv ngan bu kamenga.
15 O te vutuir vasangan mi puppuo senga surie va nga ta ngas tsana
malan o te tsana senga.
16 O oeng tuktuk senga, a kap ka petspets a leong rio man ka leong ma
a kap ka ka ni tinuturei a leong rio mi ka ta turan.
17 Io, nga te telekiran ine, ma mi nires leong ta mon senga sien va nga
ta tovtov ngan.

E Iesu a nga peterie va mi mei ta nga roev terie eie
(Mataio 26:20-25; Marko 14:17-21; Luka 22:21-23)

18 “O kap vakokoit surie nga kokouk. O telekira gie egie ese o ta nga vile
gie. Eiekesen mi nama simi Pakpak Leong a pevien ne, ‘Eie ese ta tsutsuok
meie iou si mong nginonginou a te murien veie iou.’ Ma ine mi nama ta
ngas tsorubeit tuktuk.
19 “O pengan senga ine i muan va ta tsorubeit, terengien va nga ta mang
vodovodon tuktuk va eou mi Messia sien va ine ta tsorubeit.

13:18 PSA 41:9

20 O oeng tuktuk senga, eie ese ta suguo ka mei o ta turan, a suguo iou,
ma eie ese ta suguo iou a suguo mi Ka ta nga tura iou.”
21 Sien e Iesu tate nga pevien ne, a nga aor tsak ma a nga vavatei katsep
nge pevien, “O oeng tuktuk senga, mi mei kes senga ta roev terie iou simi
matakorot.”
22 Bu madar tovtov gi nga vevededeng nge gie keskes, ma gi nga sesebetei
va a nga oeng terie se ese ine mi nama.
23 Mi meinmenien bu madar tovtov eie ese mi aten e Iesu, a nga mogos
i babaren.
24 E Simon Petro a nga teik mat rakot sien nge pengan, “Vereie, a pengan
ese?”
25 Samo a nga vevedikeir se Iesu nge vereie, “Mi Nguts, ese ian?”
26 E Iesu a nga kuil nama, “O ta tsonga mi poko tsoik i aron mi koi
ngongou ma o ta terie sien, arie eie mi ka.” Samo a nga poro mi poko
tsoik nge tsonga ma a nga terie se Iudas, e natuon e Simon Iskariot.
27 Ian ngas te, sien e Iudas ta nga poro mi tsoik, e Satan a nga rubukien
sien.
E Iesu a nga pevien sien, “Lalapus nge tsana mi sana e ta visi tsana!”
28 Eiekesen kap ka mei segie gi ta nga mogos viririsie mi tsur ngongou
a nga katsep simi sana mi vunan e Iesu ta nga vokokotie ine rakot sien.
29 E Iudas a nga ko naneie mi puol lakep. Ma surie ine, bu mei segie bu
madar tovtov gi si nga vodon va e Iesu a nga oeng sien va ta nga rakot
nge vorie misa gi ta nga pinat ngan simi nginou, o, va ta nga ra terie kavo
kepineits sibu sinaortsak.
30 I muir sien e Iudas ta nga poro ine mi poko tsoik, a nga rovotsour ian
ngas te. Ma a te nga kati.

E Iesu a nga peterie va e Petro ta nga vamoie eie

31 Io, sien e Iudas tate nga rovotsour, e Iesu a nga pevien, “Ine, man
matvinavaso e Natuon mi Ka ta tsorubeit vasvas, ma man matvinavaso e
Raban ta tsorubeit vasvas surie Eie.
32 Sien va man matvinavaso e Raban ta tsorubeit vasvas surie Eie, e
Raban buer ta vutuir vasangan man matvinavaso e Natuon mi Ka ian ngas
te.
33 “Bu natung, o ta kap mon potaram meie nga. Nga ta ba nesie iou. Ma
ine o pengan senga buer misa o tate nga pengan sibu muomuo sibu Iuda;
nga kap oit nia beit simi korot o ta rakot en.
34 “Io, mi vuna vinuor vour o ta terie senga va nga ta ngas totoiv
ververkis. Nga ta ngas totoiv ververkis malan o ta nga tovie nga.
35 Sien va nga ta totoiv ververkis, io, mi kulou kokouk gi ta telekiran va
enga kong sar madar tovtov.”
36 E Simon Petro a nga virei, “Ivie e ta rakot en, mi Nguts?”
E Iesu a nga kuil nama, “Ine, e kap oit nia vemusurie iou ivie va o ta
rakot en. Eiekesen i muir, e ta ba so vemusurie iou.”
37 E Petro a nga virei, “Mi Nguts. Surie misa o ta kap oit nia vemusurie
no ine? O rorois nia maet surie no!”
38 E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, e rorois nia maet surie iou? O oeng
tuktuk sevoi, i muan va mi to ta kurkuku, e ta so vamoie iou votour!”

14

E Iesu a nga vamada ken sar madar tovtov

1 E Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Kian va nga ta aor tsak.
Vodovodon tuktuk se Raban ma vodovodon tuktuk buer seou.

2 I aron ken vonuo e Tamoung a palan bu korot nia mon en. Sien va a
kap, va o nga pengan senga. O ta ra tsang rorois ngan kavo korot nianga.
3 I murien va o ta ra tsang rorois ngan kenga korot, o ta ba muerengei
nge kerie nga, terengien va nga ta mang ra mon ivie o ta mon en.
4 Nga telekiran mi rosar rakot ivie o ta rakot en."

E Iesu eie mi Rosar rakot simi Tam

5 E Tomas a nga pevien sien, "Mi Nguts, gei kap telekiran ivie e ta rakot
en. Vasa gei ta telekire venengan ine mi rosar?"
6 E Iesu a nga kuil nama sien, "Eou mi rosar, mi tuktuk, ma mi tino. Kap
ka mei a oit nia beit se Tamoung si ka rosar mene eiekesen seou mo.
7 Sien va nga te telekira iou, va nga telekiran buer e Tamoung. Ma
vakaek ine, nga telekiran ma nga te dengarie."
8 E Pilipo a nga pevien sien, "Mi Nguts, vasangan segei mi Tam va ta
mang vaotie gei."
9 E Iesu a nga kuil nama, "A te nga potaram te o nga mon meie nga, ma
e kap ngas telekira iou, Pilipo? Eie ese tate pare iou, a te pare mi Tam.
Surie misa e ta pevien, 'Vasangan segei mi Tam?'
10 Vasa, e kap vodovodon tuktuk va o tino simi Tam ma mi Tam a tino
seou? Bu nama o ta vokokotie rakot sevoi, a kap vemusurie kong lalaron.
Mi Tam ese ta tino seou, a tsana ken tsientsang.
11 Vodovodon tuktuk va o tino se Tamoung ma e Tamoung a tino seou.
Sien va ta kap, vodovodon tuktuk surie mi tsinatsangoung.
12 O oeng tuktuk senga, eie ese ta vodovodon tuktuk seou, ta tsana malan
o ta tsana. Ma ta tsana buer bu kepineits leong rio misa o ta nga tsana,
simi vunan o ta rakot se Tamoung.
13 Ma o ta tsana bu sana nga ta no surie simi asoung, terengien va e
Tamoung ta mang suvuon man matvinavaso surie e Natuon.
14 Sien va nga ta nongie iou ngan ka sana kepineits simi asoung, o ta
tsang vaotie.

Ken kinubuits e Iesu surie mi Moromoruo Tamat

15 "Sien va nga ta tovie iou, nga ta vemusurie kong sar nama ngeisngeis.
16 O ta nongie mi Tam, ma eie ta terie senga mi Ka ni kuilkuil mene, va
ta mang mon meie nga sibu ra bu ra.
17 Eie mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan mi tuktuk. Mi mangmagoso
enaenamon a kap oit nia suvuon, simi vunan a kap pare ma a kap
telekiran. Eiekesen enga nga telekiran, simi vunan a te mon meie nga
ma ta tsegerie nga.
18 O ta sorvekena nga eiekesen o ta kap sunuir va nga ta mon malan bu
natu tenei. O ta ba nemei senga.
19 Ta kap potaram mo, ma mi mangmagoso enaenamon ta kap ba pare
iou, eiekesen enga nga ta ba pare iou, simi vunan o tino, ma enga buer
nga ta tino.
20 Ian simi ra, nga ta telekiran va o tino se Tamoung, ma enga nga tino
seou, ma o ta tino senga.
21 Eie ese ta rong poro kong sar nama ngeisngeis nge vemusurie gie, arie
eie ese a tovie iou. Ma e Tamoung ta tovie eie ese ta tovie iou. Eou buer o
ta tovie ma o ta vasanga iou sien."
22 E Iudas (kap va e Iudas Iskariot) a nga pevien sien, "Mi Nguts, ta mang
sa va e ta vasanga no segei, eiekesen simi mangmagoso enaenamon kap?"
23 E Iesu a nga kuil nama sien, "Eie ese ta tovie iou, ta vemusurie kong
nama. Ma e Tamoung ta tovie. Ma egor e Tamoung gor ta me tino seie.

24 Eie ese ta kap tovie iou, a kap vemusurie kong sar nama, ma ine mi
nama nga ta rongomie a kap va seou, eiekesen a kuvu se Tamoung ese ta
nga tura iou.
25 “O te nga pengan senga ine sien o ta nga mon meie nga.
26 Eiekesen mi Ka ni kuilkuil, mi Moromoruo Tamat, ese e Tamoung ta
turan simi asoung, eie ta vasangan senga bu kepineits kokouk ma ta oeng
veteringa nga ngan bu sana o tate nga pengan senga.
27 Mi molu o ta sorvekene terie senga. Arie kong molu o terie. O kap
terie senga malan mi mangmagoso enaenamon ta tabeir. Kian va nga ta
aor tsak nge motou.
28 “Nga te nga rongomie va o nga pengan senga malan ine, ‘O ta
sorvekena nga, eiekesen o ta ra muerengei nemei senga.’ Sien va nga
tovie iou, va nga res va o ta rakot se Tamoung, simi vunan eie a tsiroup
seou.
29 O te muna peterie misa va ta tsorubeit, terengien va nga ta mang
vodovodon tuktuk ine simi kepineits va ta tsorubeit.
30 O ta kap vakokoit potaram meie nga, simi vunan man ka leong mi
mangmagoso enaenamon ta nemei. Eie a kap oit ngeisngeis rio iou.
31 Eiekesen mi mangmagoso enaenamon ta ngas telekiran va o tovie mi
Tam. Arie mi vunan o tsana mi sana e Tamoung ta nga oeng ngeisngeis
ngan seou.
“Lalapus ma, giet tate veis.

15

Mi vain ma bu rakarakan

1 “Eou mi vain tuktuk ma e Tamoung eie mi ka nennei tau vain.
2 A ko tar rivie bu rakrak seou gi ta kap ko vua. Io, bu rakaraka vain gi
ta vua a ko tov putiputi gie surie va gi ta mang vua palan.
3 Enga nga te melemelen surie mi nama o tate nga vokokotie senga.
4 Nga ta ngas tsok seou ma eou o ta ngas tsok senga. A kap ka rakaraka
vain a ko vua sien va ta kap tsok simi vain. Enga buer nga ta kap oit nia
vua ngan kavo vuovuo sien va nga ta kap tsok seou.
5 “Eou mi vain, enga bu rakarakan ine mi vain. Sien va ka mei ta tsok
seou ma o ta tsok sien, eie ta vua ngan kavo vuovuo palan. Sien va nga ta
kap tsok seou, nga ta kap oit nia tsang vaotie ka kepineits.
6 Sien va ka mei ta kap tsok seou, eie ta malan bu rakaraka ei gi ta
tomekan nge mamarongo, ma gi ta sere tou nge gie ma gi ta tomeke terie
simi leing nge tunie.
7 Sien va nga ta tsok seou ma kong nama a mon i aronga, nga ta nongie
mi sana kepineits nga ta lalaron, ma nga ta suvuon ine mi kepineits.
8 E Tamoung ta suvuon mi matvinavaso sien va nga ta vua ngan bu
vuovuo palan ma ta vasangan va enga kong sar madar tovtov.
9 “Malan e Tamoung a ko tovie iou, eou buer o tovie nga. Nga ta ngas
mon i aron kong tentoiv.
10 Sien va nga ta vemusurie kong sar nama ngeisngeis, nga ta mon i aron
kong tentoiv, malan o ta vemusurie ken sar nama ngeisngeis e Tamoung
ma o mon i aron ken tentoiv.
11 O te pengan senga ine mi kepineits, terengien va kong nires ta mang
mon i aronga, ma va kenga sar nires ta mang me tsorubeit pu.
12 Kong nama ngeisngeis a malan ine, ‘Nga ta ngas totoiv ververkis nge
nga malan o ta tovie nga.’

13 Mi vuna tentoiv tuktuk a oit va ta tsourbeit vasvas sien va ka mei a
tsupuk rivie ken tino nia kulie bu palapalan.
14 Enga bu polopoloung sien va nga ta vemusurie kong sar nama
ngeisngeis.
15 O ta kap vuotongie va enga bu petspets, simi vunan mi petspets a kap
telekiran mi sana man ka leong ta tsana. Io, o te vuotongie nga va enga
bu polopoloung, simi vunan bu kepineits o ta nga rongomie se Tamoung
o te pengan senga.
16 Nga kap nga vile iou, eiekesen eou o nga vile nga nia ra tsatsang nge
vua ngan kavo vuovuo ian ta mon rovoriu. Io, e Tamoung ta terie senga
mi sana kepineits nga ta nongie simi asoung.
17 Ine arie kong nama ngeisngeis. Nga ta ngas totoiv ververkis.

Mi mangmagoso enaenamon ta karto bu madar tovtov

18 "Sien va mi mangmagoso enaenamon ta karto nga, nga ta vodonomie
va a nga muna karto iou.
19 Sien va enga mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon, va a nga tovie
nga. Eiekesen enga kap va mi kuoluon. Io, o te nga viel tsana nga kuvu
simi mangmagoso enaenamon, ma arie mi vunan a ko karto nga.
20 Nga vodonomie mi nama o tate nga vokokotie senga ven ne, 'A kap
ka petspets a leong rio man ka leong.' Sien va gi te vikikinie iou, gi ta
vikikinie nga buer. Sien va gi te rorong si kong nama, gi ta rorong si kenga
sar nama buer.
21 Gi ta tsang malan ngan senga ine simi vunan enga kong sar madar
tovtov, ma gi kap telekiran mi Ka ese ta nga tura iou.
22 Sien va o kap nga nemei nge me vakokoit segie, va gi kap oit nia maduo
surie kegi sar sinavei tsokor. Eiekesen ine, kap man ka namani tuir bibirit
si kegi sar sinavei tsokor.
23 Eie ese ta karto iou, a karto buer e Tamoung.
24 Sien va o kap nga tsana i kotubugie bu kepineits ni vovokudier ian
kap ka mei mene a oit nia tsana, va gi kap oit nia maduo surie kegi sar
sinavei tsokor. Eiekesen ine, gi te nga pare bu kepineits o ta nga tsana, ma
gi karto iou ma e Tamoung buer.
25 Eiekesen gi te nga tsana ine nia vara tuktuk ngan misa gi ta nga vataro
simi Pakpak Leong malan ne, 'Gi karto iou eiekesen kap ka vunan.'
26 "O ta turan mi Ka ni kuilkuil, mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan
mi tuktuk. Eie ta nemei kuvu se Tamoung, ma ta vavatei katsep nge iou.
27 Ma enga buer nga ta vavatei katsep, simi vunan nga te nga mon meie
iou vakaek simi tsuoktsuok vakaek.

16

1 "Bu kepineits kokouk o te pengan senga, terengien va nga ta kap mang
veis bebeir.
2 Bu Iuda gi ta matokera nga si kegi sar vona rengeir, eiekesen mi
keipkepide ra va ta beit va gi ta kenvamate nga nge vodon va gi tsatsang
se Raban.
3 Gi ta tsana ine bu kepineits simi vunan gi kap ngas telekiran mi Tam
ma eou.
4 O te pengan senga ine bu kepineits, terengien va nga ta mang
vodonomie misa o te nga vakokoit surie gie, sien va ine bu kepineits va ta
tsorubeit. O kap nga pengan senga vourvour simi vunan o nga mon meie
nga.

15:25 PSA 35:19; PSA 69:4

Mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat

5 “Eiekesen ine, o ta rakot seie ese ta nga tura iou, ma kap ka mei senga
a vereie iou, ‘Ivie e ta rakot en?’
6 Nga vous ngan mi aor tsak simi vunan o te vokokotie ine bu kepineits
senga.
7 Eiekesen o oeng tuktuk senga, surie manga kalekalei, o ta sorvekena
nga. Sien va o ta kap sorvekena nga, mi Ka ni kuilkuil ta kap ra nemei
senga. Eiekesen sien va o ta veis, o ta ra turan nemei senga.
8 Eie ta ra nemei, ma ta me oeng matan mi kulou simi mangmagoso
enaenamon surie kegi baitutuir simi sinavei tsokor, simi sinavei duis, ma
simi sinavei nia viertan mi kulou.
9 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei tsokor, simi
vunan gi kap vodovodon tuktuk seou.
10 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei duis, simi vunan
o ta kien simi Tam, ma nga ta kap ba oit nia pare iou.
11 Eie ta me oeng matan surie kegi baitutuir simi sinavei nia viertan mi
kulou, simi vunan man ka leong mi mangmagoso enaenamon a te nga tuir
simi vinuor.
12 “O suvuon palan bu kepineits mene nia pengan senga, eiekesen nga
kap oit nia telekire ruobata gie.
13 Eiekesen, sien mi Moromoruo Tamat ian ta vasangan mi tuktuk va
ta nemei, eie ta muonge nga rakot simi tuktuk. Eie ta kap vokokotie
vemusurie ken lalaron kesen, eiekesen ta vokokotie mo misa ta rongomie
ma ta vakatsepa senga misa va ta ba beit.
14 Eie ta vutuir vasangan mong matvinavaso, simi vunan ta vasangan
senga misa ta poro seou.
15 Bu kepineits kokouk se Tamoung, arie seou. Arie mi vunan o te pevien
va mi Moromoruo Tamat ta vasangan senga misa ta poro seou.
16 “Ta kap potaram te va nga ta kap pare iou, ma ta kap potaram te buer,
va nga ta ba pare iou.”

Kegi aor tsak bu madar tovtov ta tsorubeit mi nires

17 Bu mei mene si ken sar madar tovtov e Iesu gi nga vevirei nge gie
kesegie, “Misa mi vunan ine mi nama ta pevien, ‘Ta kap potaram te va nga
ta kap pare iou, ma ta kap potaram te buer, nga ta ba pare iou.’? Ma misa
mi vunan ine mi nama ta pevien, ‘Simi vunan o ta kien se Tamoung.’?”
18 Io, gi nga pevien, “Ma misa mi vunan ta pevien, ‘Ta kap potaram te?’
Giet kap telekiran misa a vakokoit surie.”
19 E Iesu a nga telekiran va gi nga lalaro vosuoreie ngan ine, io, a nga
pevien segie, “Nga vevirei nge nga kesenga va misa mi vunan o ta pevien
ne, ‘Ta kap potaram te va nga ta kap pare iou, ma buer ta kap potaram te
va nga ta ba pare iou’?
20 O oeng tuktuk senga, nga ta aor tsak nge ta, eiekesen mi mangmagoso
enaenamon ta res. Nga ta aor tsak, eiekesen kenga aor tsak ta vuris nge
tsorubeit mi nires.
21 Mi vevien va ta pan ken madar ta rongmetsikien mi vinavasor, simi
vunan ken keipkepide ra a te beit, eiekesen sien tate kava ken natu madar,
ta vodon punan mi vinavasor, simi vunan a res va mi natu madar a te beit
ine simi kaber.
22 Io, ine, enga buer nga suvu aor tsak, eiekesen o ta ba buer pare nga
ma nga ta res ma a kap ka mei ta por tsana kenga nires.
23 Ian simi ra, nga ta kap vosuoreie iou surie ka kepineits. O oeng tuktuk
senga, mi Tam ta terie senga misa nga ta nongie simi asoung.

24 Oit ine, nga kap ngas nongie iou ngan ka kepineits simi asoung. Nga
ta no ma nga ta so suvuon, va kenga nires ta mang tsorubeit pu.
25 “O nga vokokotie bu kepineits ngan bu nama puppuo, mi keipkepide
ra ta beit va o ta kap ba vakokoit simi nama puppuo, eiekesen o ta vakokoit
katsep ngan mi Tam.
26 Ian simi ra, nga ta no simi asoung. O kap pevien va o ta nongie mi
Tam kenga,
27 simi vunan mi Tam kesen a tovie nga, surie nga te nga tovie iou ma
nga te nga vodovodon tuktuk seou va o nga kuvu se Raban.
28 O nga kuvu simi Tam nge beit simi mangmagoso enaenamon. Ma o
ta sorvekenan ine mi mangmagoso enaenamon nge muerengei rakot simi
Tam.”
29 Samo ken sar madar tovtov e Iesu gi nga pevien, “Pare, e nangba
vakokoit katsep, ma e kap vakokoit ngan te bu nama puppuo.
30 Ine, gei nangba katsep va e telekiran bu kepineits kokouk, ma e
kap pinat surie ka mei va ta vosuoreie no ngan kavo virevirei. Io, gei
vodovodon tuktuk va e nga kuvu se Raban.”
31 E Iesu a nga kuil nama, “Nga te vodovodon tuktuk nangba?
32 Nga rorong! Mi keipkepide ra ta beit, ma a te beit va nga ta mon
vepitsitsei, mi mei keskes si ken enamon. Nga ta sorvekena iou, eiekesen
o kap mon keseung, simi vunan mi Tam a mon meie iou.
33 “O te pengan senga ine bu kepineits, terengien va nga ta mang suvuon
mi molu surie iou. I aron mi mangmagoso enaenamon nga ta suvuon mi
tsienakor leong, eiekesen bu aronga ta ngas ngeisngeis! Simi vunan o te
tseiptseiprio mi mangmagoso enaenamon.”

17

Ken nono e Iesu surie eie kesen

1 I murien e Iesu tate nga vokokotie ine bu kepineits, a nga dedeng kien
i kur simi rangit nge pevien,
“Tama, mi keipkepide ra a te beit. Vutuir vasangan man matvinavaso
e Natu, terengien va e Natu ta vutuir vasangan ma matvinavaso.
2 E te nga terie sien mi duis va ta kovan mi kulou kokouk terengien va
ta mang terie mi tino rovoriu segie ese e tate nga terie sien.
3 Ine arie mi tino rovoriu, va gi ta mang telekira no, evoi mi Raban
tuktuk a kes mo, ma buer va gi ta telekiran e Iesu Karisito ese e ta nga
ture nemei ngan.
4 O nga vutuir vasangan ma matvinavaso simi kaber surie o te tsang
vaton ine mi tsientsang e ta nga terie seou nia tsana.
5 Ine, Tama, vutuir vasangan mong matvinavaso i mata ngan mi
matvinavaso ian nata ta nga suvuon i muan mi vinagoso.

E Iesu a nga no surie ken sar madar tovtov

6 “Ma o te nga vasanga no segie ese e ta nga terie seou kuvu simi
mangmagoso enaenamon. Egie sevoi ma e nga terie gie seou ma gi nga
vemusurie ke sar nama.
7 Ine, gi te telekiran va bu kepineits kokouk e ta nga terie seou, a
kovuni sevoi.
8 Bu nama kokouk e ta nga terie seou, o te terie segie ma gi te suvuon.
Ma gi katsep tuktuk va o nga kuvu sevoi, ma gi vodovodon tuktuk va e
nga tura iou.

9 O no kegie. O kap no ken mi mangmagoso enaenamon, eiekesen
kegie ese e ta nga terie seou simi vunan egie sevoi.
10 Mi kulou kokouk ian va seou, arie sevoi, ma ian va sevoi, arie seou.
Ma egie gi nga vutuir vasangan mong matvinavaso.
11 O ta kap ba mon simi mangmagoso enaenamon, eiekesen egie
gi ngas mon simi mangmagoso enaenamon. Ma o nemei sevoi. Tama
melemelen, pernge gie ngan mi asa, mi as ian e tate nga terie seou,
terengien va gi ta mang tsorubeit kes malan enatau nata ta kes.
12 Sien o ta nga mon meie gie, o nga pernge gie ngan mi asa ian e tate
nga terie seou. Ma o nga pernge gie va kap ka mei segie ta nga tsereiv.
Eiekesen mi mei mo ese tate nga mon ine simi rosar nia tsereiv terengien
va mi Pakpak Leong ta mang tsorubeit tuktuk.
13 "Ma ine, o nemei sevoi ma o nga vokokotie ine bu kepineits simi
ra o ta ngas nga mon simi mangmagoso enaenamon terengien va gi ta
mang suvuon kong nires ian va ta tsorubeit tuktuk si kegi tino.
14 Ma ke nama o te nga terie segie eiekesen mi mangmagoso
enaenamon a nga karto gie, simi vunan a kap va egie mi kuoluon
mi mangmagoso enaenamon malan eou buer kap va mi kangien mi
mangmagoso enaenamon.
15 O kap nongie no va e ta por tsana gie ine simi mangmagoso
enaenamon, eiekesen va e ta pernge gie simi Tsaka Ka.
16 A kap va egie mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon malan eou
buer kap va mi kangien mi mangmagoso enaenamon.
17 Vokunie gie ngan mi tuktuk. Ke nama eie mi tuktuk.
18 Malan e ta nga tura iou nemei simi mangmagoso enaenamon, eou
buer o te nga tura gie rakot simi mangmagoso enaenamon.
19 O nga teir putan kong tino sevoi nian magi kalekalei, terengien va
egie buer gi ta mang teir putan tuktuk kegi sar tino sevoi.

E Iesu a nga no surie mi kulou vodovodon tuktuk

20 "Kong nono a kap va surie gie mo, eiekesen o no buer surie egie ese
va gi ta so vodovodon tuktuk seou surie kegi sar nama vavakatsep kong
sar madar tovtov.
21 Tama, malan enatau nata ta kes, egie buer gi ta tsorubeit kes nge tsok
senatau, terengien va mi mangmagoso enaenamon ta mang vodovodon
tuktuk va e te nga tura iou.
22 Mi matvinavaso e tate nga terie seou, o te terie segie terengien va
gi ta mang tsorubeit kes malan enatau nata ta kes.
23 Egei gei kes ma enatau nata kes. Surie ine, gi ta mang tsorubeit kes
tuktuk terengien mi mangmagoso enaenamon ta telekiran va e nga tura
iou, ma e nga tovie gie malan e ta nga tovie iou.
24 "Tama, o lalaron va egie ese e ta nga terie seou, gi ta mon meie iou
ivie o ta mon en, terengien va gi ta mang pare mong matvinavaso ian e
tate nga terie seou surie e nga tovie iou i muan mi vinagoso.
25 "Tama, e duis rovoriu. Mi mangmagoso enaenamon a kap telekira
no, eiekesen eou o telekira no. Ma egie ine gi telekiran va e nga tura iou.
26 Ma o te nga penge vakatsepa mi asa segie, ma o ta vavakatsep ngas
segie, terengien mi tentoiv e ta nga tovie iou ngan ta mang mon i arogie
ma eou buer o ta mang mon i arogie."

18

Gi nga rakopie e Iesu

1 Sien e Iesu tate nga no voto, a nga tsourarak meie ken sar madar tovtov
simi malaev i Kidron. Ma ian en mi tau a nga mon. Ma e Iesu ma ken sar
madar tovtov gi nga rubukien en.
2 E Iudas ese ta nga roev terie e Iesu, a nga telekiran ian mi korot, simi
vunan palan bu ra e Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga ko ra beit kouk
en.
3 Samo e Iudas a nga kerie mi kulou ni minakiur sibu Roma ma mi kulou
nennei simi Vona rengeir leong rakot ian simi tau. Io, bu prist leong meie
bu Parisaio gi nga tura gie ese gi ta nga sorokie bu bember, a, bu berber,
ma bu kepineits nia veveken.
4 E Iesu a nga telekiran bu kepineits kokouk va ta nga tsorubeit sien, ma
a nga veis rovotsour nge vereie gie, “Ese nga nesie?”
5 Gi nga kuil nama, “E Iesu kovuni i Nasaret.”
E Iesu a nga pevien, “Arie eou mo ine.” E Iudas ese ta nga roev terie e
Iesu a nga tuir meie gie.
6 Io, sien e Iesu ta nga oeng segie, “Arie eou mo ine,” gi nga so muer nge
kor mutur i keim.
7 Samo e Iesu a te buer nga vereie gie, “Ese nga nesie?”
Gi nga pevien, “E Iesu kovuni i Nasaret.”
8 E Iesu a nga kuil nama, “O te pengan senga va arie eou mo ine. Sien
va nga ta nesie iou, nga tsupuk rivie gie ine.”
9 A nga pevien ine nia vara tuktuk ngan mi nama ta nga vokokotie,
“Tama o kap rivie ka mei kes segie ese e ta nga terie seou.”
10 E Simon Petro a nga suvuon ken kuor kenken, ma a nga teie vorotsoruo
nge ravan ma a nga tseir rivie mi tateringan ken petspets mi kovan bu
prist. Mi asan ine mi petspets e Malko.
11 E Iesu a nga oeng se Petro, “Teir muerngan ke kuor si man sovsov!
Vasa, o ta kap un te ine simi koi e Tamoung ta nga terie seou?”

E Iesu a nga tuir i matan bu prist

12 Samo mi kulou ni minakiur sibu Roma meie magi muomuo ma bu ka
nennei simi Vona rengeir leong, gi nga rakopie e Iesu nge visie.
13 Ma gi nga muna kir terie se Annas, eie e taman ken vevien e Kaiapas
ese ta nga kovan bu prist ian simi avareit.
14 E Kaiapas arie eie ese ta nga vanuo bu Iuda va ta kalei sien va ka ka
kes ta maet surie mi kulou kokouk.

E Petro a nga vamoie e Iesu vourvour
(Mataio 26:69,70; Marko 14:66-68; Luka 22:55-57)

15 E Simon Petro ma mi madar tovtov mene guor nga vemusurie e Iesu.
Mi kovan bu prist a nga telekiran ine mi madar tovtov, ma a nga nomeie
e Iesu rakot i mararan ken vonuo mi kovan bu prist.
16 Eiekesen e Petro a nga mon i marar i babaren mi rumrubukien. Io, ine
mi madar tovtov, ese mi kovan bu prist ta nga telekiran, a nga muerengei
rovotsour nge ra oeng simi tetsikevien ta nga naneie mi rumrubukien nge
kir vurukude e Petro.
17 Ine mi tetsikevien ta nga tuir simi rumrubukien a nga vereie e Petro,
“Arie evoi buer mi meinmenigie ine bu madar tovtov ine simi ka, nge?” E
Petro a nga kuil nama, “Eou kap.”
18 Mi tunga ra te, io, mi kulou nennei simi Vona rengeir leong ma bu
petspets gi te nga tsinga mi leing ma gi nga tuir viririsie nge mariur sien.
Ma e Petro a nga tuir meie gie nge mariur.

18:9 Ioanes 6:39

Mi kovan bu prist a nga vereie e Iesu
(Mataio 26:59-66; Marko 14:55-64; Luka 22:66-71)

19 Mi kovan bu prist a nga vereie e Iesu surie ngan ken sar madar tovtov
ma ken sar namani vinasengei.
20 E Iesu a nga kuil nama sien, “O nga ko vakokoit i matan bu mei kokouk
ma o nga ko vavasengei i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma mi Vona
rengeir leong, ivie mi kulou gi ta ko beit kokouk en. Ma o kap nga vakokoit
muningan kavo kepineits.
21 Surie misa nga ta vosuoreie iou? Vosuoreie mi kulou gi ta nga ko
rongomie iou. Gi telekiran misa o tate nga vokokotie.”
22 Sien e Iesu ta nga vakokoit ven ne, mi ka nennei ian ta nga tuir i
babaren a nga pantsie nge pevien, “Ke sinavei nia kuil nama simi kovan
bu prist, arie ta malan ian?”
23 E Iesu a nga kuil nama sien, “Sien va o vokokotie ka tsaka nama, e
ta vakokoit vakatsepa misa a tsak. Eiekesen sien va o vokokotie mi nama
duis, surie misa e ta pantsie iou?”
24 Ma gi kap ngas nga ruom rivie mi suo sien. Io, e Annas a nga turan
rakot se Kaiapas, mi kovan bu prist.

E Petro a nga vamoie e Iesu ba keipkepide ra luo
(Mataio 26:71-75; Marko 14:69-72; Luka 22:58-62)

25 E Simon Petro a ngas nga tuir nge mariur, io, bu mei gi nga pevien
sien, “Arie evoi buer ken madar tovtov ine mi ka, va gerek?” Eiekesen e
Petro a nga vamoi nge pevien, “Eou kap.”
26 Ma ken petspets mi kovan bu prist, eie e patsan ian mi ka e Petro ta
nga tseir rivie mi tateringan, a nga pevien, “Vasa, o nga pare no sien e ta
nga mon meie i tau?”
27 Samo e Petro a te buer nga vamoi ma ian ngas te mi to a nga kurkuku.

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato
(Mataio 27:1,2,11-14; Marko 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 Tsoruvovo mokuopkuop, gi nga vavasie e Iesu kuvu simi vonuo se
Kaiapas rakot si ken vonuo mi gavana. Ma bu Iuda gi kap nga rubukien
simi vonuo, simi vunan gi kap nga lalaro pop vuturungie kegi vinuor nge
vara bita nge gie i matan kegi vinuor, terengien va gi ta mang nga nganie
mi Nginu Pasova.
29 Io, e Pilato mi gavana a nga rovotsour surie gie nge virei, “Surie misa
nga lalaro voturie ine mi ka simi vinuor?”
30 Gi nga kuil nama, “Sien va a kap va eie mi ka tsokor, va gei kap kir
terie sevoi.”
31 E Pilato a nga oeng segie, “Enga ngas te, nga ta vuortie ngan kenga
vinuor.”
Gi nga kuil nama, “Gei kap suvuon mi duis nia terie ka mei simi
miensei.”
32 Gi nga vakokoit malan ine nia tsang vaotie mi nama e Iesu ta nga
peterie surie mi sana suada miensei va ta nga maet sien.
33 E Pilato a nga muerengei rubukien i aron mi vonuo ma a nga vereie
e Iesu, “Arie evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
34 E Iesu a nga kuil nama, “Ine mi virevirei a kuvu sevoi kese? O, bu mei
gi pengan be mo sevoi surie iou?”
35 E Pilato a nga kuil nama, “Eou kap va mi kangi Iuda. Ke sar nama kes
ma bu prist leong gi terie no seou. Misa e nga tsana?”

36 E Iesu a nga kuil nama, “Kong mangmagoso Nguts a kap mon ine simi
mangmagoso enaenamon. Sien va kong mangmagoso Nguts a mon ine
simi mangmagoso enaenamon, va kong sar petspets gi veveken karie iou
terengien va bu muomuo sibu Iuda gi ta kap mang rakopie iou. Eiekesen
kong mangmagoso nguts a kap mon en ne.”
37 Io, e Pilato a nga vereie, “Arie evoi mi kovakova ka leong, nge?”
E Iesu a nga kuil nama, “A duis e ta pevien va eou mi kovakova ka
leong. Gi nga kava iou ma o nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon
nia vavatei katsep ngan mi tuktuk. Egie ese gi ta tino ngan mi tuktuk gi ta
rorong seou.”
38 E Pilato a nga virei, “Ma misa ine mi tuktuk?”
Samo a nga muerengei rovotsour i marar simi kulou nge pevien, “O kap
vorotan ka kepineits nia voturie eie simi vinuor.
39 Eiekesen simi sinavei sibu tubunga, o ta ngas vara ketseketseng ngan
ka ka tsatsang vinatoreis simi Nginu Pasova. Nga lalaron va o ta vara
ketseketseng ngan ine mi kovakova ka leong sibu Iuda?”
40 Gi nga kuil nama sien nge koup, “A kap va eie, eiekesen e Barabas!”
E Barabas eie mi ka kenken.

19

Gi nga vuor terie e Iesu simi miensei

1 Io, e Pilato a nga kerie e Iesu nge oeng va gi ta nga beilbeiltsie.
2 Ma mi kulou ni minakiur gi nga ruonie man kovage ngan mi suo tsotso
nge vavatsekie ngan mi kovan. Ma gi nga vavatsekie ngan mi lavlav dav.
3 Ma gi nga vakaek nge nemei sien nge pevien, “E ta tino kuar mi
kovakova ka leong sibu Iuda!” Ma gi nga me pantsie mi matan.
4 E Pilato a te buer nga rovotsour i marar nge oeng segie bu Iuda, “Pare,
o ta kir vorotsoruo nemei senga va nga ta mang pare va o kap vorotan
ken ka tsienakor.”
5 Io, e Iesu a nga rovotsour teie mi kovage suo tsotso i kovan ma mi
lavlav dav i kurikurien. E Pilato a nga oeng segie, “Nga pare, ine arie mi
ka!”
6 Sien bu prist leong ma bu ka nennei simi Vona rengeir leong gi ta nga
dengarie, gi nga koup, “Vetekiuo simi koitskoits! Vetekiuo simi koitskoits!”
Eiekesen e Pilato a nga oeng segie, “Nga ta kerie nge ra vetekiuo simi
koitskoits. Eou o kap vorotan ken ka tsienakor ine mi ka.”
7 Bu Iuda gi nga kuil nama, “Gei suvuon mi vinuor. Ma vemusurie ine
mi vinuor, eie ta ngas maet simi vunan a nga pevien va eie e Natuon e
Raban.”
8 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga motou beitsak.
9 Ma a nga muerengei rubukien simi vonuo se gavana ma a nga vereie
e Iesu, “Evoi kuvu ivie?” Eiekesen e Iesu a kap nga terie sien ka nama
kuilkuil.
10 E Pilato a nga oeng sien, “E ta kap vokokotie ka nama seou, nge? Vasa,
e kap telekiran va o suvuon mi ngeisngeis nia vara ketseketseng nge no,
o, nia vetekiuo no simi koitskoits?”
11 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va e Raban die i kur simi rangit a kap
nga terie sevoi mi duis, va e kap suvu ngeisngeis nia vuortie iou. Io, mi
kulou gi ta nga terie iou sevoi, gi suvuon mi sinavei tsokor a leong beitsak.”
12 Io, e Pilato a nga vakaek nge nesie ka rosar nia ruom rivie e Iesu.
Eiekesen bu Iuda gi nga koup, “Sien va e ta ruom rivie ine mi ka, a kap va
evoi e palapalan e Kaesar. Eie ese ta pevien va eie mi kovakova ka leong,
eie a matakorot meie e Kaesar.”

13 Sien e Pilato ta nga rongomie ine, a nga kir vorotsoruo e Iesu i marar,
ma a nga mogos simi mogomogos nia vuor simi korot gi ko vuotongie ngan
i Tsur Vunavout, simi namani Iburu gi vuotongie va i Kapata.
14 Ma a te nga sisiat potaram simi ra i muan mi Nginu Pasova.
E Pilato a nga pevien sibu Iuda, “Ine arie manga kovakova ka leong!”
15 Samo gi nga koup, “Ken rivie! Ken rivie! Vetekiuo simi koitskoits!”
E Pilato a nga vereie gie, “Nga lalaron va o ta vetekiuo manga kovakova
ka leong?”
Bu prist leong gi nga kuil nama, “Gei kap suvuon ka kovakova ka leong
mene eiekesen e Kaesar mo.”
16 Io, e Pilato a nangba nga terie e Iesu i naparimagie nia vetekiuo simi
koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits
(Mataio 27:32-44; Marko 15:21-32; Luka 23:26-43)

Io, mi kulou ni minakiur sibu Roma gi nga kir tsana e Iesu.
17 Ma e Iesu a nga rovotsour nge sorokie man koitskoits, ma a nga beit
simi korot gi vuotongie ngan i Paptikov, simi namani Iburu i Golgota.
18 Ian en, gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits, ma gi nga vetekiuo buer
ba ka luo mene. Mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene si ken bieng
kieir ma e Iesu i kotubuguor.
19 E Pilato a nga tuturei nia vataro mi vinavataor nge terie i kovan
mi koitskoits. A nga aes malan ine; IESU KOVUNI I NASARET, MAGI
KOVAKOVA KA LEONG BU IUDA.
20 Palan mi kulou gi nga ase ine simi vunan mi korot gi ta nga vetekiuo
e Iesu en, a nga vatavatat simi taon leong. Ma gi nga vataro simi namani
Iburu, Latin ma Grik.
21 Io, bu prist leong gi nga oeng se Pilato, “Kian va e ta vataro va ‘Magi
kovakova ka leong bu Iuda’, eiekesen ‘Ine mi ka a nga pevien, eou magi
kovakova ka leong bu Iuda.’ ”
22 E Pilato a nga kuil nama, “Misa o tate vataro, o te vataro.”
23 I muir sien gi ta nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits, ba ka ni minakiur
gituo nga poro man sar tsetstseik ka i marar nge potakie i kotubugituo ba
ka voveit. Ma gituo nga poro buer man tsetstseik ka i ruom gi ta nga tsana
ngan mi lavlav kuar.
24 Ma mi kulou ni minakiur gi nga pevien segie kesegie, “Kian va giet ta
derikie. Giet ta paluo satu nge derie va ese ta mang poro.”
Ine mi kepineits a nga tsorubeit ni vara tuktuk ngan mi nama simi
Pakpak Leong ian ta pevien,

“Gi nga potakie mong sar tsetstseik i kotubugie
ma gi nga paluo satu surie mong tsetstseik.”

Ma ine arie misa mi kulou ni minakiur gi ta nga tsana.
25 E kinan e Iesu, e kasien vevien, e Maria ken vevien e Klopas ma e
Maria Magadala, gi nga tuir i babaren man koitskoits e Iesu.
26 Sien e Iesu ta nga pare e kinan ma mi madar tovtov ian mi aten guor
ta nga tuir vatavatat, a nga pevien se kinan, “Vevien, pare, ine arie e natu.”
27 Samo a nga pevien simi madar tovtov, “Pare, ine arie e kina.” Vakaek
ian simi ra, ine mi madar tovtov a nga naneie e kinan e Iesu si ken vonuo.

Ken miensei e Iesu
(Mataio 27:45-56; Marko 15:33-41; Luka 23:44-49)

19:24 PSA 22:18

28 I muir sien, e Iesu a nga telekiran va ine bu kepineits a te nga voto.
Ma a nga pevien, “O moruo,” ine nia vaotie bu nama simi Pakpak Leong.
29 Mi gonggoi ta nga vous nge dangi vain monour a nga mon. Io, gi nga
vosuvie mi poko dondou ine simi dangi vain monour ma gi nga ror terie
simi rakaraka ei nge vutuirse terie i ngutsuon.
30 E Iesu a nga unumie ma a nga pevien, “A te voto.” Samo a nga vosogule
mi kovan ma a nga tsupuk rivie mi morumoruan.
31 Io, arie mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes ma mi Nginu Pasova.
Bu Iuda gi kap nga lalaron va bu pirpir va gi ta nga mon simi koitskoits
simi Rangi Minaes, surie ine mi Rangi Minaes eie a tamat rovoriu. Ma gi
nga vereie e Pilato va ta nga tor va gi ta nga dokie bu legelegegituo ma gi
ta nga poro ba piripirigituo peuk i keim.
32 Io, mi kulou ni minakiur gi nga ra dokie ba legelegen mi ka vourvour gi
ta nga vetekiuo simi koitskoits i bingan e Iesu ma samo simi ka vorosurie.
33 Eiekesen sien gi ta nga nemei se Iesu, gi nga dengarie va a te nga maet.
Ma gi kap nga dokie te ba legelegen.
34 Eiekesen mi meinmenien mi kulou ni minakiur a nga tsoka mi baban e
Iesu ngan ken biul, ma ian ngas te mi dar ma mi da guor nga so rovotsour.
35 Ma ian mi ka ta nga derie misa ta nga tsorubeit, a nga vavatei katsep
ngan ine bu kepineits terengien va enga buer nga ta mang vodovodon
tuktuk. Ken vinavatei vavakatsep a tuktuk. Ma a nga telekiran va a vavatei
ngan mi tuktuk.
36 Ine bu kepineits a nga tsorubeit, terengien va gi ta vaotie misa mi
Pakpak Leong ta pevien, “Kap ka tsir kes sien ta so korot,”
37 ma buer mi nama mene simi Pakpak Leong a pevien, “Mi kulou gi ta
so dengarie eie ese gi ta nga tsoka.”

Gi nga terie mi piripirien e Iesu simi monmon
(Mataio 27:57-61; Marko 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 I muir sien, e Iosep kovuni i Arimatea a nga nongie e Pilato va ta tor va
ta nga poro mi piripirien e Iesu. (E Iosep buer a nga ko vemusurie e Iesu,
eiekesen a nga ko mumuningei simi vunan a nga motovan bu muomuo
sibu Iuda.) E Pilato a nga sunuir va e Iosep ta nga suvuon mi piripirien e
Iesu. Io, e Iosep a nga rakot nge por tsana.
39 E Nikodemo, ese ta be nga muna ra vorotan e Iesu sikati, a nga nomeie
e Iosep. A nga sorokie ba sinangavur tour kilogram mi mira ian ta nga
lakie meie ngan mi dangi alovera.
40 Ma guor nga poro mi piripirien e Iesu nge ra gulie ngan man lavlav
kuar meie bu sien sosong vemusurie mi sinavien bu Iuda gi ta nga ko
tsatsang rorois simi tienteir.
41 Ian simi korot gi ta nga vetekiuo en e Iesu simi koitskoits, mi tau a nga
mon en, ma ian en buer mi monmon vour ivie gi kap ngas nga vuturungie
ka tonuo en.
42 Guor nga vuturungie mi piripirien e Iesu en simi vunan ian mi ra eie
mi ra nia rorois nian mi Rangi Minaes ma sien ine mi korot a mang nga
vatavatat.

20

Mi tino mumuerengei simi miensei

19:36 EXO 12:46; NUM 9:12; PSA 34:20 **19:37** ZEC 12:10

1 Sivovo mokuopkuop simi ra vourvour simi wik, e Maria kovuni i
Magadala a nga vo rakot ine simi monmon ma a si nga pare va mi
vunavout gi te nga vuvuil rivie i matan mi monmon.
2 Io, a nga soer rakot se Simon Petro ma mi madar tovtov mene ian
mi aten e Iesu, ma a nga pevien seguor, “Gi te por tsana mi Nguts simi
monmon, ma gei kap telekiran ivie gi te terie en!”
3 Ma e Petro meie ngan ian mi madar tovtov guor nga rakot ine simi
monmon.
4 Eguor kokouk guor nga soer, eiekesen ian mi madar tovtov a nga soer
rio e Petro. Ma a nga muna so beit simi monmon.
5 A nga tsologout nge dedeng i aron mi monmon ma a nga pare bu lavlav,
eiekesen a kap nga rubukien.
6 Samo e Simon Petro a nga so beit nge rubukien simi monmon. Eiekesen
a si nga pare mo bu lavlav gi ta nga mutur.
7 Ma mi kato lavlav gi ta nga ovutie ngan mi kovan e Iesu, a kap nga
mutur meie ian bu lavlav, eiekesen a nga vil mutur kesen.
8 Samo ian mi madar tovtov ta nga muna so beit simi monmon, a nangba
nga rubukien nge dengarie ma a nga vodovodon tuktuk.
9 Eiekesen gi kap ngas nga katsep kalei simi Pakpak Leong ian ta pevien
va eie ta to muerengei simi miensei.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas se Maria Magadala

10 Samo ba madar tovtov guor nga veis muerengei rakot i marar.
11 E Maria a nga tuir nge ta i marar simi monmon. Sien ta ngas nga vor
ve tata, a nga tsologout nge dedeng rubukien simi monmon.
12 Ma a nga pare ba angelo luo guor nga vavaso ngan bu tsetstseik
puneits ma guor nga mogos simi korot mi piripirien e Iesu ta nga mutur
en. Mi mene kes i koruongen ma mi mei mene i pakaken.
13 Ma guor nga vereie ine mi vevien, “Misa e tengisie?”
Ma a nga kuil nama seguor, “Gi te me por tsana mong Nguts, ma o kap
telekiran ivie gi te terie en.”
14 Sien tate nga pevien ne, a nga vuvuris nge pare e Iesu ta nga tuir i
pek lili, eiekesen a kap nga telekiran va eie e Iesu.
15 E Iesu a nga vereie, “Vevien, misa e tengisie? Ese e lalaro pare?”
E Maria a si nga vodon va ine mi ka eie mi ka tsatsang simi tau. Ma a
nga oeng sien, “Sien va evoi e poro nge terie si ka korot mene, ma pengan
seou ivie e terie en. Ma o ta rakot nge ra poro.”
16 E Iesu a nga oeng sien, “Maria!”
E Maria a nga vuvuris matan veie nge oeng sien ngan mi namani Iburu,
“Raboni!” (Man vuevue va, ‘mi vavvasengei’.)
17 Ma e Iesu a nga oeng sien, “Kian va e ta soburo iou simi vunan o
kap ngas muerengei kien se Tamoung. Eiekesen rakot sibu kasiung nge
pengan segie va o tate muerengei kien se Tamoung ma e Tamanga, eie
mong Raban ma manga Raban.”
18 Io, e Maria kovuni i Magadala a nga rakot nge ra vateie bu madar
tovtov va a te nga pare mi Nguts. Ma a nga pengan segie misa e Iesu ta
nga pengan sien.

E Iesu a nga tsorubeit vasvas sibu madar tovtov
(Mataio 28:16-20; Marko 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Sireivreiv seserigo ian simi ra vourvour simi wik, bu madar tovtov gi
te nga me oir kouk. (Ma gi te nga tsekitie mi matavanuo, simi vunan gi

nga motovan bu muomuo sibu Iuda.) Samo e Iesu a nga nemei nge me
tuir i kotubugie ma a nga pevien ne, “Mi molu ta mon meie nga!”
20 I muir sien tate nga vakokoit segie, a nga vasangan segie ba riman ma
mi baban. Ma bu madar tovtov gi nga res beitsak sien gi ta nga pare mi
Nguts.
21 Ma e Iesu a nga oeng segie te buer, “Mi molu ta mon meie nga! Malan
e Tamoung ta nga tura iou, io, eou buer o ta tura nga.”
22 Samo a nga kuiv terie ken mour segie ma a nga pevien, “Nga suvuon
mi Moromoruo Tamat.
23 Sien va nga ta vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu mei mene, gi te
ketseketseng. Sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, gi kap
ketseketseng.”

E Iesu meie e Tomas

24 Mi mei segie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov, e Tomas (gi
ko vuotongie va e Didimas) a kap nga mon meie gie sien e Iesu ta nga beit.
25 Io, bu madar tovtov gi nga pengan sien, “Gei te pare mi Nguts!”
E Tomas a nga oeng segie, “Sien va o ta kap pare bu nia nil siba riman
nge tsure terie mi pitsipitsirimoung sibu nia nil nge tsure terie mi rimoung
simi nia eon i baban, o kap oit nia vodovodon tuktuk.”
26 I murien bu ra mi napaririem potsu tour, bu madar tovtov gi nga beit
kouk te buer i aron mi vonuo ma e Tomas a nangba nga mon meie gie.
Io, gi nga tsekitie bu matavanuo eiekesen e Iesu a nga beit nge me tuir i
kotubugie nge pevien, “Mi molu ta mon meie nga!”
27 Ma a nga pevien se Tomas, “Tsure terie mi pitsipitsirima en ne,
nge pare ba rimoung. Ma tsuran mi rima ine i baboung. Kian va e ta
basbaslieng si ke vodovodon tuktuk. E ta ngas vodovodon tuktuk.”
28 E Tomas a nga kuil nama sien, “Mong Nguts ma mong Raban!”
29 E Iesu a nga oeng sien, “E te vodovodon tuktuk nangba simi vunan e
te pare iou? Mi nires leong segie ese gi ta vodovodon tuktuk misasien gi
ta kap pare iou.”
30 Io, i matan ken sar madar tovtov, e Iesu a nga tsana palan bu
totourlekier ni vovokudier ian gi ta kap mon i aron ine mi pakapaka rorou.
31 Eiekesen ine o nga vataro va nga ta ngas vodovodon tuktuk va e Iesu
eie mi Messia e Natuon e Raban. Ma surie kenga vodovodon tuktuk simi
asan, nga ta mang suvuon mi tino.

21

E Iesu a nga tsorubeit vasvas si ken sar madar tovtov i Galili

1 I murien ine, e Iesu a nga tsorubeit vasvas te buer si ken sar madar
tovtov simi barateis i Tiberias. A nga tsorubeit vasvas segie ven ne.
2 E Simon Petro, e Tomas gi ta vuotongie va e Didimas, e Natanael kovuni
i Kana simi enamon leong i Galili, a, ba natuon e Sebedi, ma ba madar
tovtov luo mene, gi nga mon kokouk.
3 E Simon Petro a nga oeng segie, “O ta be ra vongon,” ma gi nga pevien,
“Gei ta nomeie no.” Io, gi nga rovotsour nge ka simi galeu eiekesen ian
simi kati gi kap nga sovie ka ie rovrovoriu.
4 Simi sir tate nga kapot, e Iesu a nga tuir i koen. Eiekesen bu madar
tovtov gi nga bangata e Iesu.
5 Samo a nga vereie gie, “Bu natung, nga sovie kavo ie?”
Gi nga kuil nama, “A kap.”

6 Ma a nga oeng segie, “Nga ra vululusie kenga ben simi bienengeiv suv
simi galeu, ma nga ta sovie kavo ie.” Io, gi nga vululusie kegi ben ma samo
gi kap nga oit nia te vavane muerngan terie i aron mi galeu simi vunan gi
nga sovie bu ie palan beitsak.
7 Ma mi madar tovtov ian mi aten e Iesu, a nga oeng se Petro, “Arie eie
mi Nguts!” Sien e Petro ta nga rongomie va eie mi Nguts, a nga tsekie man
tsetstseik ka i marar (simi vunan a nga kaor rivie sien ta nga tsatsang) ma
a nga tsibour i rou.
8 Bu madar tovtov mene gi ta nga ka simi galeu, gi nga vuruos tateie mi
ben vatare i koen tate nga vous nge ie, simi vunan a kap nga pek kuvu i
koen. A nga malan va bu sinangavur napaririem potsu voveit (90) bu mita
mo.
9 Sien gi ta nga me tsour vataer i koen, gi nga me pare mi leing ta nga
ngang meie ba ie i popon ma ba tsoik.
10 E Iesu a nga oeng segie, “Nga por nemei ngan ine kavo ie ian nga ta
sovie gie.”
11 E Simon Petro a nga peuk nge teie vatare mi ben i koen. Ine mi ben
a nga vous ngan bu ie leong. A nga oit mi sinangavur kes koboit ma bu
sinangavur mi napaririem ma a tour i popon (153) kokouk. Misasien ta
nga palan bu ie, ine mi ben a kap nga kabem.
12 E Iesu a nga oeng segie, “Nga nemei nge me ngou.” Eiekesen a kap ka
madar tovtov a nga aor ngeisngeis nia vereie va, “Evoi ese?” simi vunan
gi nga kielala va eie mi Nguts.
13 Io, e Iesu a nga me poro mi tsoik nge terie segie, ma a nga tsang malan
ngan buer simi ie.
14 Ine arie mi keipkepide ra a tourngan e Iesu a nga tsorubeit vasvas
sibu madar tovtov i murien ta nga to muerengei simi miensei.

E Iesu a nga vovoruo ken tsientsang e Petro

15 Io, sien gi tate nga ngou voto, e Iesu a nge pevien se Simon Petro,
“Simon, natuon e Ioanes. E tovie iou beitsak rio bu mei ka ine gi ta tovie
iou?”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts. E telekiran va o tovie no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Tabarie kong sar natu sipsip.”
16 Mi keipkepide ra a luongan e Iesu a te buer nga pevien sien, “Simon,
natuon e Ioanes. E tovie iou?”
A nga kuil nama, “Io, mi Nguts, e telekiran va o tovie no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Naneie kong sar sipsip.”
17 Mi keipkepide ra a tourngan e Iesu a nga pevien sien, “Simon, natuon
e Ioanes. E tovie iou?”
E Petro a nga aor putu simi vunan e Iesu a te nga virei votourngan,
“E tovie iou?”. Ma a nga oeng sien, “Mi Nguts, e telekiran bu kepineits
kokouk, ma e telekiran va o tovie no.”
E Iesu a nga oeng sien, “Tabarie kong sar sipsip.”
18 “O oeng tuktuk sevoi. Sien e ta ngas nga ka vour, evoi kese e nga ko
vevveleis rorois nge rakot sibu korot e ta lalaro rakot en, eiekesen sien va
e ta so komois, e ta so kadosan ba rima ma ka mei ta so verengie no nge
kir terie no simi korot e ta kap lalaro rakot en.”
19 A nga pevien ne nia vasangan mi suada miensei e Petro va ta nga
suvuon nia vutuir vasangan man matvinavaso e Raban. Samo e Iesu a
nga oeng sien, “Vemusurie iou!”

20 E Petro a nga vuris nge pare ine mi madar tovtov ian mi aten e Iesu
ta nga vemusurie gie. Ine arie ese ta nga vevedikeir se Iesu simi Nginu
Pasova nge pevien, “Mi Nguts, ese ta so roev terie no?”
21 Io, sien e Petro ta nga dengarie, a nga virei, “Mi Nguts, ma vasa ngan
eie ine?”
22 E Iesu a nga kuil nama, “Sien va o lalaron va eie ta mon oit va o ta
muerengei, evoi ke sana baitutuir sien? Evoi, vemusurie iou.”
23 Io, ine mi nama a nga soer i kotubugie mi kulou gi ta nga ko vemusurie
e Iesu va ine mi madar tovtov va ta kap maet. Eiekesen e Iesu a kap nga
pevien va ta kap maet. A nga pevien, “Sien va o lalaron va eie ta mon oit
va o ta muerengei, evoi ke sana baitutuir sien?”
24 Ine arie mi madar tovtov ta nga vavatei katsep ngan ine bu kepineits
nge vavataor vuturungie, ma gei telekiran va misa ta nga vavatei ngan a
tuktuk.
25 E Iesu a nga tsana palan bu kepineits mene. Sien va ine bu kepineits
kokouk o nga vavataor vuturungie, o vodon mi mangmagoso enaenamon
kokouk a kap oit nia suvuon bu pakapaka rorou kokouk.

Mi Tsinatsangan
Bu Aposol

E Raban a nga kerie e Iesu kien i kur simi rangit

1 Ka leong Tiopilus.
Si kong vinavataor vourvour, o nga vavataor surie bu sana kepineits
kokouk e Iesu ta nga tsana nge vavasengei ngan si man tsuoktsuok vakaek
ken tsientsang,
2 oit simi ra e Raban ta nga kerie kien i kur simi rangit. I muan ta
nga kien i kur, ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat, a nga oeng
votuomara gie bu aposol ta nga viel tsana gie.
3 I murien ta nga suvuon mi vinekikin, e Iesu kesen a nga tsorubeit
vasvas sibu aposol meie ngan palan bu kepineits nia vara tuktuk ngan
va eie a nga to muerengei. A nga tsorubeit vasvas segie i aron bu ra ba
sinangavur voveit ma a nga vakokoit surie mi mangmagoso Nguts e Raban.
4 Sien ta nga mon meie gie, a nga oeng ngeisngeis segie ven ne, “Kian va
nga ta sorvekenan i Ierusalem, eiekesen nga ta rosie mi sana e Tamoung
ta nga kubutsie nia terie senga malan o tate nga pengan senga.
5 E Ioanes a nga tsana mi sinusuruiv ngan mi da, eiekesen i murien ka
ba ra, nga ta ba por sinusuruiv ngan mi Moromoruo Tamat.”
6 Io, sien bu aposol gi ta nga beit kouk meie e Iesu, gi nga vosuoreie,
“Mi Nguts, ine sibu ra, e ta tsang muerngan mi mangmagoso nguts sibu
Israel?”
7 E Iesu a nga oeng segie, “A kap va kenga kepineits va nga ta telekiran
mi keipkepide ra ma mi ra ian e Tamoung tate nga totok telekiran ngan
ken duis.
8 Eiekesen nga ta suvu ngeisngeis sien va mi Moromoruo Tamat ta nemei
nge tsegerie nga ma nga ta vavatei nge iou i Ierusalem, i Iudea ma i
Samaria beit si man votovoto mi mangmagoso enaenamon.”
9 Io, i murien ta nga vakokoit ngan ine, e Raban a nga kerie e Iesu kien
i kur simi rangit i matagie, ma mi balbal a nga kitipan kegi baidendeng.
10 Gi nga dedeng ngeisngeis e Iesu sien ta nga kien i kur simi mariu,
samo ba ka luo maguor sar tsetstseik puneits guor si nga tuir i bingagie.
11 Ma guor nga pevien, “Mi kulu Galili, surie misa nga ta ngas vor
dendeng kien i kur simi mariu? Ine e Iesu e Raban ta kir tsana senga
kien i kur simi rangit, ta buer muerengei malan mo ine nga tate dengarie
ta kien i kur simi rangit.”

Gi nga vile e Matias nia kulie e Iudas

12 Samo bu aposol gi nga muerengei rakot i Ierusalem kovuni simi pout
i Oliv. Ine mi pout a mon vatavatat i Ierusalem. Kovuni simi pout i Oliv
beit i Ierusalem a oit mi kilomita kes ian va ka mei ta oit nia veisngie
vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes.
13 Sien gi tate nga beit, gi nga vaen kien simi roruom i kur simi vonuo
ivie gi ta nga ko mon en. Egie ese gi ta nga beit ian en, arie e Petro, e
Ioanes, e Iakobo, e Andre, e Pilipo, e Tomas, e Bartolomeu, e Mataio, e
Iakobo e natuon e Alpeo, e Simon simi gargar sibu Silot, ma e Iudas e
natuon e Iakobo.
14 Gi nga ko munu beit kouk nia rengeir, kokouk meie mi langei ma e
Maria e kinan e Iesu, ma bu kasien.

15 Ian sibu ra, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga oir kouk, mi sinangavur
kes koboit ma ba sinangavur luo i popon (120) egie kokouk. Ma e Petro a
nga tamtuir nge pevien,
16 “Bu kasiung, mi nama i aron mi Pakpak Leong ta ngas tsorubeit tuktuk
surie e Iudas ese ta nga muongan mi kulou nia rakopie e Iesu. Ine mi nama,
mi Moromoruo Tamat a nga vorotsoruo i ngutsuon e Davit muomuo ngas
te.
17 E Iudas eie e turagiet ka ni tsientsang.”
18 (Ngan mi voirvoir e Iudas ta nga poro simi tsaka sinavei, a nga vorie
ngan ken kato pier, ivie ta nga kor nge muongan en mi kovan, ma a nga
puor kapot, ma mi tienen a nga soer rovotsour.
19 Egie kokouk i Ierusalem gi nga rongovan ine mi kepineits. Io, gi nga
vuotongie ngan ian mi kato pier i Akeldama, man vuevue va, ‘mi pier simi
dar’.)
20 “E Davit a nga vataro simi pakapaka rorou Bu Pak ven ne,

“ ‘A kalei va ken vonuo ta mon ringringidin,
kian va ka mei ta mon sien.’

Ma

‘A kalei va ka mei mene ta poro ken mogomogos simi tsientsang.’

21-22 “Io, giet ta ngas vile ka mei mene va ta me tuir pats meie gei nia
vavatei katsep ngan ken tino mumuerengei e Iesu. Eie ngas mi mei ese
ta nga ko mon meie gei sibu ra mi Nguts e Iesu ta nga mon i kotubugei,
vakaek simi ra e Ioanes ta nga tsana mi sinusuruiv se Iesu tuir oit simi ra
e Raban ta nga kir tsana e Iesu segiet kien i kur simi rangit.”
23 Io, gi nga voturie ba ka luo, e Iosep gi nga ko tutuo ngan e Barsabas
(mi asan mene buer e Iusto) ma e Matias.
24 Samo bu aposol gi nga no, “Mi Nguts, e telekiran bu arogei kokouk.
Vasangan segei ese mei seguor e vile
25 va ta poro mi tsientsang aposol, ivie e Iudas tate nga sorvekenan nge
rakot si ken kato pier.”
26 Samo gi nga tsang vemusurie mi sinavigie nia vivviel. Ma mi vivviel
a nga beit va e Matias va arie eie. Io, gi nga kir vurukude va ta nga mon
meie bu aposol mi sinangavur kes ma kes.

2

Ken bineit mi Moromoruo Tamat simi rangi Pentekost

1 Sien mi rangi Pentekost tate nga beit, bu aposol gi nga mon kokouk
simi korot kes.
2 Samo mi tienengen mi kepineits malan va mi mour leong, a si nga beit
kovuni simi rangit nge vovosuo mi vonuo ivie gi ta nga mon en.
3 Gi nga pare misa ta nga beit malan va bu karame leing ta nga kor
mogos i popon mi kulou keskes.
4 Egie kokouk gi nga vous ngan mi Moromoruo Tamat ma gi nga vakaek
nge vakokoit ngan bu vuna nama mene ian mi Moromoruo Tamat ta nga
tsana va gi ta nga oit nia vokokotie.
5 Ian simi ra, bu Iuda ese gi ta nga ko rengeir rakot se Raban kovuni sibu
vuna enamon mene gi nga mon i Ierusalem.

6 Sien gi ta nga rongomie ine mi tienengi kepineits malan mi mour leong,
mi bineit leong gi nga me oir kouk. Gi nga kudier simi vunan egie keskes
gi nga rongomie bu ka vodovodon tuktuk gi ta nga vakokoit ngan kegi sar
vuna nama.
7 Gi nga kudier tsak ma gi nga vevirei nge gie, “Ine mi kulou gi ta
vakokoit malan ine, egie mi kulu Galili, nge?
8 Eiekesen giet si rongomie gie gi vakokoit ngan bu namanien bu enamon
gi ta nga kava giet en.
9 Egiet giet kovuni i Partia, i Media ma i Elam, ma kovuni i Mesopotamia,
i Iudea ma i Kapadokia, i Pontus ma i Asia,
10 ma kovuni i Prikia, i Pampilia, i Isip ma bu korot i Libia vatavatat i
Kurene. Bu mei segiet giet kovuni i Roma,
11 (bu Iuda ma bu Kibang gi ta vemusurie mi rengeir sibu Iuda.) Ma bu
mei segiet giet kovuni i Krete ma i Arap. Ma giet si rongomie gie va gi
vakokoit ngan kegiet sar vuna nama surie bu kepineits leong e Raban tate
nga tsana!”
12 Gi nga kudier tsak nge basbaslieng ma gi nga vevirei nge gie kesegie,
“Mi sana man vuevue ine?”
13 Eiekesen bu mei mene segie gi nga vavangiets nge gie ma gi nga
pevien, “Ine mi kulou gi te un dangi vain beitsak te.”

Ken vinavatei e Petro

14 Samo e Petro a nga tsik tamtuir meie mi sinangavur kes ma kes bu
madar tovtov ma ngan mi ien leong a nga vakaek nge vakokoit simi bineit,
“Enga bu turoung Iuda, ma enga nga ta mon i Ierusalem! Nga rorong seou
ma o ta palsie senga misa man vuevue ine.
15 Ine mi kulou gi kap un dangi vain malan nga ta pevien. Ine a ngas mi
9 kilok mo sivovo!
16 Eiekesen ine arie misa e Ioel mi propet ta nga vokokotie.

17 “E Raban a nga pevien, ‘Sibu ra vekvekitip,
o ta poek soan mi Morumoruong simi kulou kokouk.
Bu natunga tamat ma bu natunga vevien gi ta vavatei ngan mi sana nama
o ta terie segie,
kenga sar ka vour gi ta dengarie kavo baidendeng,
kenga sar komois gi ta borea ngan kavo binorea.
18 Ma buer si kong sar petspets, kokouk bu ka ma bu vevien,
o ta puek soan mi Morumoruong ian sibu ra,
io, gi ta vavatei ngan mi sana nama o ta terie segie.
19 O ta vasangan palan bu kepineits ni vovokudier die i kur simi rangit
ma palan bu totourlekier ine i keim simi kaber.
Mi dar ma mi leing ma mi kienkou leong ta beit,
20 mi matanias ta ngingi,
ma mi vura ta vuris nge mereik mala dar,
i muan mi ra leong simi Nguts ian ta va ta beit ngan man matvinavaso.
21 Ma mi kulou kokouk gi ta no simi asan mi Nguts, gi ta so suvuon mi
vavato.’

22 “Mi kulu Israel, nga rorong. E Iesu kovuni i Nasaret, eie mi ka e Raban
ta nga vara tuktuk ngan va a nga ture terie senga. E Raban a nga sunuir
va e Iesu ta nga tsana bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i
kotubunga malan nga ta telekiran.

23 Ine mi ka e Raban a nga ture terie senga vemusurie ken lalaron ian
tate nga vodon vuturungie. Ma enga, meie ngan mi kuilkuil sibu ka tsokor,
nga nga vetekiuo simi koitskoits nge terie simi miensei.
24 Eiekesen e Raban a nga vatoa simi miensei ma a nga vara ketseketseng
ngan sibu vinekikin simi miensei, simi vunan mi miensei a kap nga oit nia
por vangvangasie.
25 E Davit a nga vakokoit surie e Iesu malan ine,

“ ‘O dengarie mi Nguts i muoung sibu ra kokouk.
Simi vunan a mon si kong riem suv, o ta kap oit nia dendeir.
26 Io, mi aroung a vous ngan mi nires,
ma kong sar nama a vasangan mi nires leong.
Ma mi piripiriung ta tino ngan mi vodovodon rorrois,
27 simi vunan o telekiran va evoi mi Nguts e ta kap tsupuk rivie mi
morumoruong i Ades,
eou ke Ka Tamat, o telekiran buer va e ta kap sunuir va mi piripiriung
ta kopop.
28 E te vasangan seou mi rosar rakot simi tino,
ma e ta mon meie iou nge vovosuo iou ngan mi nires.’ ”

29 “Bu kasiung, o ta vakokoit vakatsepa va magiet kovakova ka leong e
Davit a nga mesei ma gi te nga puonongie. Ma man monmon a mon ine
meie giet ine simi ra.
30 E Davit eie mi propet, ma a nga telekiran misa e Raban ta nga
kukubuits meie eie, va e Raban ta tsana ka tubuon va ta tsorubeit
Kovakova ka leong malan eie.
31 A nga deng mua mi sana va e Raban ta ba nga tsana, io, a nga vakokoit
ngan ken tino mumuerengei simi miensei mi Messia ven ne,

‘E Raban a kap nga tsupuk rivie eie i Ades ma
mi piripirien a kap nga kopop.’

32 E Raban a nga vatoa ine e Iesu simi miensei, ma egei kokouk ine, gei
vara tuktuk ngan surie ine.
33 E Raban a nga tsuok terie i kur e Iesu nge vogosongie si ken riem suv.
Ma e Taman a nga terie seie mi Moromoruo Tamat ian ta nga kubutsie nia
terie, ma a te poek soan ine mi Moromoruo Tamat segei malan ine nga
tate dengarie nge rongomie.
34 E Davit a kap ngas nga kien i kur simi rangit, eiekesen a nga pevien,

“Mi Nguts a nga pevien si mong Nguts,
‘Mogos si kong riem suv,
35 tuir oit va o ta tsana ma sar matakorot man poppop ba kame.’

36 “Io, enga bu Israel kokouk, nga ta ngas telekiran va e Raban a te nga
tsana ine e Iesu va eie mi Nguts ma mi Messia. Eie ian mi ka nga ta nga
vetekiuo simi koitskoits.”
37 Sien mi kulou gi ta nga rongomie ine, a nga tsoka bu arogie. Ma gi
nga oeng se Petro ma sibu aposol, “Bu kasigei, mi sana gei ta ngas tsana?”
38 E Petro a nga kuil nama, “Enga kokouk nga ta ngas vodon vuris nge por
sinusuruiv simi asan e Iesu Karisito, terengien va e Raban ta mang vodon

2:27 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

rivie kenga sar sinavei tsokor, ma ta tabarie nga ngan mi Moromoruo Tamat.
39 Ine mi kinubuits arie senga, sibu tubunga ma segie gi ta mon sibu enamon i pek. Mi Nguts magiet Raban ta terie mi Moromoruo Tamat simi kulou kokouk ese ta kukuo gie nemei seie."
40 Meie ngan bu nama palan mene, e Petro a nga vokokotie segie, ma a nga vanuo vangvangasie gie nge pevien, "Nga ta ngas pits peken mi kulou tsokor ine sibu ra. Nga ta masi suvuon mi vinatoreis meie gie!"
41 Egie ese gi ta nga rong poro ken sar nama e Petro, gi nga por sinusuruiv. Io, ian simi ra, ba sinangavur tour soloba (3,000) mi kulou gi nga rubukien si kegi gargar mi kulou vodovodon tuktuk.

Kegi tino mi kulou vodovodon tuktuk

42 Gi nga terie kegi tino kokouk si kegi vinasengei bu aposol, simi sinavei nia oir kouk, simi sinavei nia vepot ngan mi tsoik, ma simi sinavei nia no rakot se Raban.
43 Bu mei kokouk gi nga kudier tsak simi vunan bu aposol gi nga ko tsana palan bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier.
44 Mi kulou vodovodon tuktuk kokouk gi nga ko oir kouk ma kegi sar kepineits kokouk a nga kes mo.
45 Gi nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kepineits ma gi nga terie segie ese gi ta nga mon pinat.
46 Sibu ra kokouk gi nga ko munu beit kokouk i mararan mi Vona rengeir leong. Gi nga ko ngou kokouk i aron kegi sar vonuo ngan mi nires ma mi banga aor.
47 Ma gi nga ko puongan e Raban ma gi nga mon nge res surie bu banga aor simi kulou kokouk. Ma sibu ra keskes mi Nguts a nga vor ve veleveleongtie mi aesaes si kegi gargar mi kulou ese e Raban ta nga vatoa gie.

3

E Petro a nga vatoa mi muru

1 Simi ra mene, e Petro ma e Ioanes guor nga rakot simi Vona rengeir leong simi 3 kilok sireivreiv, mi keipkepide ra nia rengeir.
2 Mi ka a nga muru vakaek te si ken kienakav, gi nga sor rakot ngan simi rumrubukien simi Vona rengeir leong. Mi asan ine mi rumrubukien va 'Matkalei'. Sibu ra kokouk gi nga ko vogosongie ine mi muru en va ta nga ve no lakep segie gi ta nga ko rubukien i mararan mi vona rengeir.
3 Sien ta nga pare e Petro ma e Ioanes guor tate nga visi rubukien, a nga nongie guor nge lakep.
4 E Petro ma e Ioanes guor nga deng vangvangasie. Samo e Petro a nga pevien, "Pare gor!"
5 Io, ine mi muru a nga deng vangvangasie guor, ma a nga vodon va ta nga tserie ka kepineits kovuni seguor.
6 Eiekesen e Petro a nga pevien, "Mi lakep silva ma gold o kap suvuon, eiekesen mi sana o ta suvuon o ta terie sevoi. Simi asan e Iesu Karisito kovuni i Nasaret, tamtuir nge veis."
7 Samo e Petro a nga popor ka si ken riem suv, ma a nga kulie nia tamtuir, ma ian ngas te ba kamen guor te nga tsorubeit ngeisngeis.
8 Io, a nga rov tamtuir ma a nga vakaek nge veis. Samo a nga vemusurie guor rubukien i mararan mi vona rengeir. A nga veis nge kolkolueits ma a nga puongan e Raban.

9 Mi kulou kokouk gi nga pare ta nga veis nge puongan e Raban.
10 Sien gi ta nga deng kielala va arie eie mo mi ka ta nga ko mogos nge
vor nono kepineits simi rumrubukien 'Matkalei' simi vona rengeir, gi nga
kudier tsak simi sana tate nga tsorubeit seie.

E Petro a nga vakokoit simi Vona rengeir leong

11 Sien ian mi ka ta nga popor vengeis se Petro ma e Ioanes, mi kulou
kokouk gi nga kudier tsak ma gi nga soer nemei segituo, simi korot gi
vuotongie ngan va 'Ken Korot porpor mour e Solomon'.
12 Sien e Petro tate nga pare ine, a nga oeng segie, "Kulou Israel, surie
misa nga te kudier tsak surie ine mi kepineits? Kian va nga ta aan nge gor
nge vodon va gor vatoa ine mi muru ngan mi ngisingisigor o, ngan kegor
tentoiv.
13 Man Raban e Abaraam, e Isak ma e Iakop, ma man Raban bu tubugiet,
a me terie mi as leong se Iesu, ken petspets. Eiekesen nga nga terie simi
kiden, ma nga nga matokeran i matan e Pilato, misasien e Pilato tate nga
vodon nia ruom rivie.
14 Nga te nga matokeran ken ka e Raban ese ta tamat ma duis, ma nga
te nga nongie va ta nga ruom rivie mi ka kenken nge terie senga.
15 Nga te nga kenvamate man Nguts mi tino, eiekesen e Raban a nga
vatoa simi miensei. Egor gor me vara tuktuk ngan ine.
16 Ine mi ka nga ta pare ma nga ta telekiran, a te tsorubeit ngeisngeis
ngan mi asan e Iesu. Arie mi asan e Iesu ma mi vodovodon tuktuk seie mo
a vara ketseketseng rovoriu ngan te ine mi ka si man mienarouk i matanga
kokouk.
17 "Io, bu kasi, o telekiran va nga te nga tsana mi sinavei nia vodon
sasavoir malan manga sar muomuo.
18 Eiekesen e Raban a me tsang vaotie misa ta nga peterie i ngutsugie bu
propet va ken Messia ta ngas suvu vinekikin.
19 Io, nga ta ngas vodon vuris, ma nga ta ngas vuvuris rakot se Raban,
terengien va ta mang beir rivie kenga sar sinavei tsokor, ma mi keipkepide
ra nia vovoruo mi tino ta mang kovuni simi Nguts,
20 ma ta mang turan e Iesu. E Iesu eie mi Messia ese e Raban tate nga
vile va kenga.
21 E Iesu ta ngas mon simi rangit oit simi ra va e Raban ta tsang vovoruo
bu kepineits kokouk, malan ta nga vokokotie muomuo ngas te i ngutsugie
ken sar propet e Raban.
22 E Moses a nga pevien, 'Mi Nguts manga Raban ta voturie manga ka
propet mala iou, kovuni i kotubunga ngas te. Nga ta ngas rorong sibu
kepineits kokouk va ta pengan senga.
23 Eie ese va ta kap rorong sien, e Raban ta matokeran nge tsang rivie
eie sorvekenan mi kuoluon.'
24 "A tuktuk, bu propet kokouk vakaek se Samuel ma egie i murien, palan
segie gi ta nga vakokoit, gi te nga peterie misa va tate nga tsorubeit ine
sibu ra.
25 Ma enga nga me suv sibu kinubuits e Raban ta nga tsana meie ngan
bu propet ma bu tubunga. E Raban a nga pevien se Abaraam, 'Se tubu, o
ta vatamase mi kulou kokouk simi kaber.'
26 Sien e Raban tate nga voturie ken ka ni tinuturei, a nga muna turan
rakot senga nia vatamase nga ma a nga tsana va nga ta vurisan kenga sar
tino sorvekenan bu sinavei tsokor."

3:23 DEU 18:15,18,19 **3:25** GEN 22:18

4

E Petro ma e Ioanes i matan mi Sanedrin

1 Bu prist ma mi muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong
ma bu Sadukaio gi nga nemei se Petro ma e Ioanes sien guor ta nga vor
ve vakvakokoit simi kulou.
2 Gi nga aor putu beitsak simi vunan guor nga vavasengei simi kulou
nge vavatei ngan mi asan e Iesu va mi tino mumuerengei simi miensei a
tuktuk.
3 Io, gi nga rakopie guor nge terie guor simi vona vinatoreis oit simi ra
ka ie, simi vunan a te nga reivreiv seserigo.
4 Eiekesen palan egie ese gi ta nga rongomie keguor nama, gi nga
vodovodon tuktuk ma mi aesaes kokouk simi kulou a nga beit oit malan
bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000).
5 Simi ra vemusurie, bu muomuo ni vuor, bu muomuo simi kulou ma bu
vavvasengei sibu vinuor se Moses, gi nga beit kouk i Ierusalem.
6 E Annas mi kovan bu prist a nga mon, meie e Kaiapas, e Ioanes, e
Aleksandro ma bu ka simi tietie simi kovan bu prist.
7 Gi nga voturie e Petro ma e Ioanes i matagie ma gi nga vakaek nge
vosuovosuoreie guor, “Ngan mi sana ngeisngeis ma ngan mi asan ese
ngado te tsana ine?”
8 E Petro a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat nge oeng segie, “Enga
bu muomuo ni vuor ma enga bu muomuo simi kulou!
9 Sien va gor tuir simi vinuor nevere surie mi kienelei ta nga tsorubeit
simi muru ma sien va nga lalaro telekiran vasa a te nga ketseketseng ven,
10 a kalei va enga kokouk meie mi kulu Israel nga ta ngas telekiran va
ine mi ka ta tuir i matanga, a te ketseketseng simi asan e Iesu kovuni i
Nasaret ese nga ta nga vetekiuo i popon mi koitskoits ma ese e Raban ta
nga vatoa simi miensei.
11 Eie e Iesu ian mi Pakpak Leong ta nga vakokoit surie malan ine,

“mi vunavout, enga bu ka poitspoits vonuo, nga ta nga purusie,
a me tsorubeit mi vunavout mogos.

12 Eie kesen mo a oit nia vatoa giet, simi vunan a kap ka mei mene te buer
e Raban a terie va ta oit nia vatoa giet simi sinavei tsokor i pakien mi
rangit.”
13 Sien gi tate nga pare keguor aor ngeisngeis e Petro ma e Ioanes nge
telekiran nangba va guor kap nga mon si ka vavvasengei ma eguor ba
ka tuvuon mo, gi nga kudier ma gi nga vodonomie va eguor guor nga ko
nomeie e Iesu.
14 Eiekesen gi kap nga oit nia tsana ka kepineits veie guor simi vunan gi
nga pare ine mi ka guor ta nga vatoa, a nga tuir meie guor.
15 Io, gi nga oeng ngeisngeis va gituo ta nga rovotsour sorvekenan mi
Sanedrin. Ma egie kesegie gi nga vakvakokoit ven ne,
16 “Misa giet ta tsana ine siba ka? Bu mei kokouk i Ierusalem gi telekiran
va guor tsana mi kepineits ni vovokudier a kekineits rio bu kepineits ni
vovokudier mene, ma egiet giet kap oit nia vamoie.
17 Eiekesen, nia vaton ine mi kepineits va ta kap puorkan i kotubuon mi
kulou, giet ta ngas vangenge guor va guor ta kap ba buer vakokoit si ka
mei ngan mi asan e Iesu.”

4:1 Sadukaio - mi gargar sibu Iuda gi ta kap vodovodon tuktuk simi tino mumuerengei.

18 Samo gi te buer nga kuk vurukude guor ma gi nga vengeng
vangvangasie guor va kian ba buer va guor ta nga vokokotie o, vavasengei
ngan mi asan e Iesu.
19 Eiekesen e Petro ma e Ioanes guor nga kuil nama, “Enga ngas te, nga
viertan mi sana a duis i matan e Raban. Nia rorong senga o, nia rorong se
Raban?
20 Gor kap oit nia voto simi vokokotie misa egor kesegor gor te nga pare
nge rongomie.”
21 I murien gi tate buer nga vengeng vangvangasie guor, gi nga ture rivie
guor. Gi nga ture rivie guor simi vunan gi kap nga oit nia vorotan ka vunan
nia votorosie guor, surie mi kulou kokouk gi nga puongan e Raban simi sa
tate nga tsorubeit.
22 Ine mi ka e Petro ma e Ioanes guor ta nga vatoa simi sinavei ni
vovokudier, ken sar avareit a nga rio ba sinangavur voveit.

Kegi no mi kulou vodovodon tuktuk

23 I murien gi tate nga ture rivie guor, guor nga muerengei rakot sibu
meinmeniguor ma guor nga potsukie bu kepineits kokouk bu prist leong
ma bu muomuo simi kulou gi tate nga vokokotie seguor.
24 Sien gi ta nga rongomie ine, egie kokouk gi nga rengeir rakot se Raban,
ma gi nga pevien, “Mi Nguts, e nga tsana mi rangit, mi kaber, ma mi
barateis ma bu kepineits kokouk gi ta tino segie.
25 Simi ngesengesien mi Moromoruo Tamat e nga vorotsoruo mi nama i
ngutsuon ke ka petspets e Davit, e tubugei,

“Surie misa bu vuna enamon gi nga petseir beitsak?
Surie misa mi kulou gi nga rove bu bas ian ta gov?
26 Bu kovakova ka leong simi kaber gi nga rorois nia veveken
ma bu muomuo ni vuor gi nga tuir kouk
nia matakorot meie mi Nguts ma nia matakorot meie ken Messia.

27 A tuktuk e Erot ma e Pontio Pilato, guor nga beit kouk ine simi taon
leong meie bu Kibang ma mi kulu Israel va gi ta nga rove man bas e Iesu
Ke petspets tamat ese e ta nga vokunie.
28 Gi nga tsana ine bu kepineits vemusurie mi sana e te nga pete vuturungie
va ta nga tsorubeit surie ke lalaron.
29 Ma ine, mi Nguts, vodonomie vasa gi vamatuo gei ven, ma vangasie gei
ke sar petspets nia vavatei ngan ke nama ngan mi aor ngeisngeis.
30 Parasan mi rima nge vatoa mi kulou si magi sar mienarouk nge tsana
bu totourlekier ni vovokudier ma bu kepineits ni vovokudier simi asan e
Iesu Ke petspets ese ta tamat.”
31 I murien gi tate nga rengeir voto, mi korot ivie gi ta nga mon kouk en
a nga oen. Ma egie kokouk gi nga vous ngan mi Moromoruo Tamat, ma gi
nga vavatei ngan ken nama e Raban ngan mi aor ngeisngeis.

Gi nga vevepot ngan kegi sar sinsuv i kotubugie

32 Mi kulou vodovodon tuktuk, egie kokouk gi nga aor kes ma kegi sar
vienviendon a nga kes. Kap ka mei a nga pevien va ken sar sinsuv va seie
kesen, eiekesen gi nga vevepot ngan kegi sar sinsuv kokouk i kotubugie.

4:26 Messia - mi namani Iburu ma man vuevue va ‘mi ka ese e Raban ta vokunie ngan mi oel nian ken tsientsang.’

33 Ngan mi ngeisngeis leong, bu aposol gi nga ko munu vavatei katsep
ngan ken tino mumuerengei simi miensei mi Nguts e Iesu. Ma ken tentoiv
leong e Raban a nga kuvagie kokouk.
34 Kap ka mei i kotubugie a nga pinat surie ka kepineits. Egie ese gi ta
nga suvu kaber o, vonuo gi nga verikuil nge lakep ngan kegi sar kaber ma
vonuo.
35 Ma gi nga poro bu lakep nge ra terie i napariman bu aposol ma gi nga
potakie ine bu lakep rakot segie nia vaotie kegi sar pinat vovokes.
36 E Iosep mi Levi kovuni i Kupro ese bu aposol gi ta nga tutuo ngan mi
as Barnabas, (man vuevue va, 'mi ka vokovokoits')
37 a nga verikuil nge lakep ngan ken poko kaber, ma a nga poro bu lakep
nge ra terie i napariman bu aposol.

5

E Ananias ma E Sapira

1 Simi ra mene mi ka mi asan e Ananias meie ken vevien mi asan e
Sapira, guor nga verikuil nge lakep ngan mi poko kaber.
2 Eiekesen e Ananias a nga por vangasie mi kapien sibu lakep va seie
kesen, ma ken vevien a nga telekiran ine. Samo e Ananias a nga poro ian
bu lakep ka ie nge ra vuturungie i kamen bu aposol.
3 Eiekesen e Petro a nga pevien, "Ananias, surie misa e Satan ta tsegerie
no va e ta bitie mi Moromoruo Tamat ma e te suvuon mi kapien sibu lakep
e ta nga tserie nian mi poko kaber?
4 Vasa, a kap va sevoi sien e ta kap ngas nga verikuil ngan? Ma vasa, i
murien e tate verikuil ngan, ine mi lakep a kap mon si ke nennei? E kap
bitie mi kulou, eiekesen e te bitie e Raban."
5 Sien e Ananias ta nga rongomie ine bu nama, a nga tsibour mutur ma
a nga maet. Ma mi mientou leong a nga beit segie kokouk ese gi ta nga
rongovan mi sana ta nga tsorubeit.
6 Samo ba ka vour gituo nga nemei ma gituo nga gulie mi piripirien nge
sor rovotsour ngan ma gituo nga ra puonongie.
7 Ma i murien ba aua tour tate nga voto, ken vevien a si nga rubukien
eiekesen a kap nga telekiran misa a te nga tsorubeit.
8 E Petro a nga vosuoreie, "Pengan seou. Ine arie mi voirvoir kokouk
evoi ma e Ananias ngado poro simi poko pier?"
A nga kuil nama, "Io, ian arie mi voirvoir kokouk."
9 E Petro a nga oeng seie, "Surie misa evoi ma ke labeit ngado sunurie
va ngado ta konon mi Morumoruan mi Nguts? Pare! Ba ka ese gituo ta
ra puonongie ke labeit egituo te die i matavanuo ma gituo ta sorokie no
rovotsour buer."
10 Ian ngas te, e Sapira a nga tsibour mutur i matan ma a nga maet.
Samo ian ba ka vour gituo nga rubukien ma gituo nga vorotan va a te nga
maet. Ma gituo nga sor vorotsoruo nge puonongie i babaren ken labeit.
11 Mi mientou leong a nga betingie mi kulou vodovodon tuktuk kokouk
ma egie ese gi ta nga rongovan bu sana ta nga tsorubeit.

Bu aposol gi nga vatoa bu tamat mienarouk

12 Bu aposol gi nga tsana palan bu kepineits ni vovokudier ma bu
totourlekier i kotubugie mi kulou. Ma mi kulou vodovodon tuktuk gi
nga ko beit kouk simi korot gi vuotongie ngan 'Ken Korot porpor mour
e Solomon'.
13 Kap ka mei mene a ba nga aor ngeisngeis nia tsok pekouk meie gie,
misasien gi ta nga suvu minangarei kuvu simi kulou.

14 Eiekesen palan mi kulou ma mi langei gi nga vodovodon tuktuk simi
Nguts ma mi aesaes segie a nga vor vaenvaen kien i kur.
15 Surie mi tsientsang aposol gi ta nga tsana, mi kulou gi nga sorokie bu
tamat mienarouk rakot sibu gege rosar ma gi nga vuturungie gie i popon
bu tsur mutumutur terengien sien va e Petro ta nga veis rov rio gie, mi
mommoruvien ta mang nga momoruvie gie.
16 Bu bineit buer kovuni sibu taon viririsie i Ierusalem, gi nga sor nemei
ngan kegi sar tamat mienarouk ma egie bu tsaka moromoruo gi ta nga
tsegerie gie, ma egie kokouk gi nga suvuon mi vavato.

Gi nga vikikinie gie bu aposol

17 Samo mi kovan bu prist ma bu turan prist kokouk ese gi ta mon simi
gargar sibu Sadukaio gi nga ngungutsuo gie bu aposol.
18 Gi nga rakopie bu aposol ma gi nga vurukude gie simi vona vinatoreis.
19 Eiekesen i aron mi rokati ken angelo mi Nguts a nga tsitsingie mi
matavanuo simi vona vinatoreis ma a nga kir vorotsoruo gie i marar.
20 Mi angelo a nga pevien, “Nga rakot nge tuir i mararan mi Vona rengeir
leong ma nga vateie mi kulou ngan man sar vinakokoit ine mi Tino.”
21 Sien ta nga vo ra, gi nga rubukien i mararan mi vona rengeir malan
mi angelo ta nga oeng segie ma gi nga vakaek nge vavasengei simi kulou.
Sien mi kovan bu prist ma bu turan prist gi ta nga beit, gi nga kuk kakuon
mi Sanedrin meie bu muomuo kokouk sibu Israel. Ma gi nga tuturei nia
ra kerie bu aposol nemei kuvu simi vona vinatoreis.
22 Eiekesen sien bu muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong
gi ta nga so beit simi vona vinatoreis, gi kap nga so pare gie te. Io, gi nga
muerengei ma gi nga ra pengan,
23 “Gei vorotan mi vona vinatoreis gi tsekitie, ma bu ka nennei gi tuir
sibu matavanuo. Eiekesen sien gei tate tsitsingie, gei kap vorotan ka mei
i ruom.”
24 Sien gi ta nga rongomie ine mi nama, mi muomuo simi kulou nennei
simi Vona rengeir leong ma bu prist leong, a nga bakiet bu arogie ma gi
nga vodovodon palan va misa ta tsorubeit surie ine.
25 Samo mi ka mene a nga nemei ma a nga pevien, “Bu ka nga ta terie
gie simi vona vinatoreis, gi si tuir i mararan mi Vona rengeir leong nge
vavasengei simi kulou!”
26 Io, mi muomuo simi kulou nennei simi Vona rengeir leong a nga veis
meie ken sar gargar ma gi nga ra kerie bu aposol. Eiekesen gi kap nga
votsuoke gie, simi vunan gi nga motou va mi kulou gi ta masi nga tome
gie nge vout.
27 I muir gi tate nga ra kerie gie, gi nga me voturie gie i matan mi
Sanedrin ma mi kovan bu prist a nga vosuovosuoreie gie.
28 “Gei vengeng vangvangasie nga va nga ta kap vavasengei simi asan
e Iesu, eiekesen nga vavasengei simi kulou sibu korot kokouk i Ierusalem
ngan kenga sar nama ma nga lalaro vepitsie gei va gei nga voguersan ken
tino ine mi ka.”
29 E Petro ma bu aposol gi nga pevien, “Gei ta ngas rorong surie e Raban
mo ma kap va mi kulou!
30 Magi Raban bu tamagiet a nga vatoa e Iesu simi miensei i murien nga
ta nga vetekiuo i popon mi koitskoits nge kenvamate.
31 E Raban a nga tsuok terie i kur i bingan si ken riem suv nia vasangan
va eie mi natu vavaku ma mi ka ni vavato. E Raban a nga tsana ine
terengien va ta mang kulie giet bu Israel nia vodon vuris ma va ta mang
vodon rivie bu sinavei tsokor.

32 Gei tuir nia vara tuktuk ngan ine bu kepineits, ma buer mi Moromoruo
Tamat ese e Raban ta nga terie segie ese gi ta rorong sien.”
33 Sien bu muomuo simi vinuor gi ta nga rongomie ine, gi nga aor rarap
beitsak ma gi nga lalaro kenvamate gie.
34 Eiekesen mi meinmenien ian bu muomuo, mi Parisaio mi asan e
Gamaliel, eie mi vavasengei simi Vinuor, ma mi ka aiminangarei. A nga
tuir i kotubuon mi Sanedrin ma a nga oeng ngeisngeis va mi kulou gi ta
be nga ture vorotsoruo bu aposol nia ra rorois lili.
35 Samo a nga oeng segie, “Enga mi kulou Israel, nga ta ngas meikmekikir
simi sana nga ta lalaro tsana ine simi kulou.
36 A kap ngas potaram mo sorvekenan, e Teudas a nga beit nge pevien va
eie mi ka asna, ma mi kulou a oit ba sinangavur voveit koboit (400) gi nga
vemusurie. Eiekesen mi kulou ni minakiur sibu Roma gi nga kenvamate,
ma mi kulou gi ta nga vemusurie gi nga vi vepitsitsei ma ian mi kepineits
a nga ra sasavoir mo.
37 I murien e Teudas, e Iudas mi kangi Galili a nga beit. Ian sibu ra, mi
kulou kokouk gi nga teir as simi gavaman. Ma a nga muongan mi kulou ni
rong tsak sibu Roma. Eie buer a nga maet ma mi kulou gi ta nga vemusurie
gi nga vi vepitsitsei.
38 Io, surie ine bu ka, o vanuo nga va nga ta tsupuk rivie gie ine bu ka.
Nga ta sanga gie! Sien va ine mi vienviendon a kuvu simi kulou mo, misa
ine mi kulou gi ta lalaro tsana, ta voto sasavoir mo.
39 Eiekesen sien va ine mi vienviendon a vunan se Raban, nga kap oit
nia tuir biritie ine mi kulou. Nga ta masi vorotan va nga te veveken meie
e Raban.”
40 Io, bu muomuo simi vinuor gi nga rorong vemusurie mi namanien e
Gamaliel. Gi nga kuk vurukude bu aposol ma gi nga dadakie gie. Samo
gi nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga vavatei ngan mi asan e
Iesu, ma gi nga ture rivie gie.
41 Bu aposol gi nga sorvekenan mi Sanedrin. Gi nga res simi vunan e
Raban a nga pare gie va gi nga oit tuktuk nia suvu vinekikin surie mi asan
e Iesu.
42 Ma sibu ra kokouk, i mararan mi Vona rengeir leong ma si kegi sar
vonuo keskes, gi kap nga maes nia vavasengei ma vavatei katsep ngan va
e Iesu eie mi Messia.

6

Mi napaririem potsu luo mi kulou kuilkuil

1 Ian sibu ra, mi aesaes sibu madar tovtov a nga vor vaenvaen. Bu Iuda
gi ta nga ko ogeoge Grik i kotubugie, gi nga nama palan veie bu Iuda gi ta
nga ko ogeoge Iburu, simi vunan mi langei naor segie gi tate nga mamaet
labeit gi kap nga poro kegi potpot sibu nginonginou nian bu ra keskes.
2 Io, mi sinangavur kes ma luo bu aposol gi nga kuk kakuon bu madar
tovtov kokouk ma gi nga pevien, “A kap duis va gei ta vodon sasavoir
ngan mi tsientsang nia vavatei ngan mi namanien e Raban simi vunan gei
voruruit nia pot teir nginonginou ma lakep vunie gie bu mei.
3 Bu kasiung, nga ta viel tsana mi napaririem potsu luo bu mei
aiminangarei, ma egie ese gi ta vous ngan mi Moromoruo Tamat ma mi
banga vienviendon. Gei ta terie ine mi tsientsang i naparima gie.
4 Ma gei ta terie kegei tino simi tsientsang nia rengeir ma simi tsientsang
nia vavatei ngan mi namanien e Raban.”

5 Ine mi vienviendon, egie kokouk gi nga resmatan ma gi nga viel tsana
e Stepano, mi ka a vous ngan mi vodovodon tuktuk ma mi Moromoruo
Tamat, ma buer e Pilipo, e Prokorus, e Nikanor, e Timon, e Parmenas, ma
e Nikolaus mi Kibang kovuni i Antiok ese ta be nga muna vuvuris nge
tsorubeit va eie mi Iuda.
6 Gi nga vasanga gie ine mi kulou sibu aposol. Ma i murien gi ta nga no,
gi nga teir riem i popogie nia tourtelekira gie simi tsientsang.
7 Io, ken nama e Raban a nga puorkan. Mi aesaes sibu madar tovtov i
Ierusalem a nga vaen lalapus ma buer palan bu prist gi nga me suvuon
mi vodovodon tuktuk.

Gi nga rakopie e Stepano

8 E Stepano, mi ka a nga vous ngan mi tentoiv ma mi ngeisngeis se Raban,
eie a nga tsana bu kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i kotubugie
mi kulou.
9 Eiekesen bu mei gi nga me nama vevengeis meie e Stepano. Egie
mi gargar gi vuotongie ngan ‘mi Vona rengeir sibu Iuda simi Kulou
Ketseketseng’. Ine mi kulou, egie bu Iuda kovuni i Kurene ma i Aleksandria
ma siba korot leong i Kilikia ma i Asia.
10 Eiekesen gi kap nga oit nia kulie ken ka nama e Stepano simi vunan
mi Moromoruo Tamat a nga kulie va ta nga vakokoit ngan mi banga
vienviendon.
11 Samo gi nga oeng ka i arogie mi kulou mene va gi ta nga pevien malan
ine, “Gei rongomie e Stepano a oeng balapoik ngan e Moses ma e Raban.”
12 Io, gi nga oeng ka i aron mi kulou ma bu muomuo ma bu vavasengei
simi vinuor. Gi nga rakopie e Stepano ma gi nga ra voturie i matan mi
Sanedrin.
13 Samo gi nga kir vurukude mi kulou nia me vokokotie bu nama binit
veie. “Ine mi ka a kap maer nia veke man nama mi vona rengeir tamat
ma mi Vinuor se Moses.
14 Gei te nga rongomie a nga pevien va ine e Iesu kovuni i Nasaret ta
vatsarerie ine mi Vona rengeir ma ta vurisan mi vinuor e Moses ta nga
teir vunie nge giet.”
15 Egie kokouk mi Sanedrin gi nga dedeng ngeisngeis rakot se Stepano,
ma gi nga pare mi matan a nga mat malan mi matan mi angelo.

7

Ken vinakokoit e Stepano i matan mi Sanedrin

1 Ma mi kovan bu prist a nga vosuoreie e Stepano, “Bu kepineits ine mi
kulou gi ta vokokotie surie no a tuktuk?”
2 E Stepano a nga kuil nama, “Bu kasiung ma Tamoung! Nga rorong
seou! E Raban, si man matvinavaso, a nga tsorubeit vasvas se tubugiet e
Abaraam sien ta nga mon i Mesopotamia, i muan sien ta nga veis nge ra
mon i Aaran.
3 Ma a nga oeng sien, ‘Sorvekenan bu patsa ma ke enamon nge rakot
simi enamon o ta ba vasangan sevoi.’
4 “Io, e Abaraam a nga sorvekenan mi enamon i Kaldea ma a nga ra mon
i Aaran. I murien e taman tate nga maet, e Raban a nga ture vavasie rakot
ine simi enamon ivie nga tate mon en nevere!
5 E Raban a kap nga terie ka kato kaber se Abaraam simi enamon
ine, misasien ka kato kaber a oit simi kamen. Eiekesen e Raban a nga
kukubuits va ta nga terie mi kaber se Abaraam ma bu tubuon i murien
eie, misasien e Abaraam a kap ngas nga suvu madar.

6 Ine arie mi sana e Raban ta nga vokokotie se Abaraam, ‘Bu tubu, gi ta
mon kibang si ka enamon mene, ma gi ta tsatsang petspets en ma mi kulou
en ne gi ta vikikinie gie sibu avareit ba sinangavur voveit koboit (400).’
7 E Raban a buer nga pevien, ‘O ta teir vinatoreis simi vuna enamon ivie
gi ta tsatsang petspets en. Ma i murien ine, bu tubu, gi ta tamtuir nge veis
sorvekenan ian mi enamon. Ma gi ta me tsatsang seou ine simi enamon.’
8 Samo, e Raban a nga terie se Abaraam mi sinavei nia vavaroup va eie
man totourkilal ken kinubuits meie eie. Io, e Abaraam a nga varapuo e Isak
e natuon simi ra mi napaririem potsu tour ngan i murien ken kienakav.
E Isak a nga varapuo e Iakop e natuon, ma e Iakop a nga varapuo mi
sinangavur kes ma luo bu natuon ese bu tubugiet sibu matabu i Israel.
9 “Ine bu natuon e Iakop gi nga ngungutsuo e Iosep e kasigie, ma gi nga
verikuil ngan eie nge voirvoir simi kulou ese gi ta nga por terie i Isip nia
tsatsang petspets. Eiekesen e Raban a nga mon meie
10 nge kulie sibu putu ta nga tsorubeit sien. Simi ra e Iosep tate nga
beit i matan e Parao, mi kovakova ka leong i Isip, e Raban a nga terie se
Iosep mi banga vienviendon ma e Raban a nga tsana va e Parao ta nga
resmatan. Io, e Parao a nga voturie e Iosep va ta nga gavana simi enamon
i Isip kokouk ma si ken sar sinsuv.
11 “Samo mi se leong a nga beit sibu korot kokouk i Isip ma i Kanaan ian
ta nga terie mi putu leong beitsak. Bu tubugiet gi kap nga oit nia vorote
nginonginou.
12 Io, simi ra e Iakop ta nga rongomie va mi nginonginou nia vovoir a
nga mon i Isip, a nga turan bu natuon, bu tubugiet. Ine arie kegi vineis
vourvour nia rakot i Isip.
13 Simi vineis a nga luo ngan e Iosep a nangba nga oeng katsep sibu
kasien va eie e Iosep, ma e Parao a te nga nangba vakierngie ken tietie e
taman e Iosep.
14 I murien ine, e Iosep a nga vavariu surie e taman, e Iakop, va eie
ma ken tietie kokouk va gi ta nga nemei i Isip. Egie kokouk gi nga oit bu
sinangavur mi napaririem potsu luo ma mi napaririem (75).
15 Io, e Iakop meie egie kokouk gi nga tamtuir nge veis rakot i Isip, ma
eie ma bu tubugiet gi nga maet en.
16 Gi nga sor muer ngan bu tsirigie rakot i Sekem nge puonongie gie i
aron mi monmon ivie e Abaraam ta nga voir tsana simi matabu se Aamor
ngan bu lakep.
17 “Sien tate nga beit vatavatat mi ra va e Raban tate nga vara tuktuk
ngan ken kinubuits se Abaraam, mi aesaes si kegiet kulou i Isip a te nga
leong beitsak.
18 Samo mi kovakova ka leong mene ta kap nga telekiran ka puk surie e
Iosep, a nga vakaek nge vuortie i Isip.
19 A nga bitie kegiet kulou nge terie mi putu leong sibu tubugiet ngan
mi nama ngeisngeis nia teir rivie bu natunatu madar i pek, terengien va
gi ta mang nga maet.
20 “Ian sibu ra, gi nga kava sien e Moses. Eie mi banga natu madar
rovoriu i matan e Raban. Si ba vura tour gi nga naneie i aron ken vonuo
e taman.
21 Sien gi tate nga teir rivie, e natuon vevien e Parao a nga vorotan ma
a nga suongore veleongtie malan va e natuon tuktuk.
22 E Moses a nga tovtov ngan bu suada sinavei leong i Isip, ma a nga
sievei beitsak simi sinavei nia vakokoit ma simi sinavei nia tsana bu
suasuada tsientsang.

23 “Sien tate nga sinangavur voveit ken sar avareit e Moses, a nga vodon
nia ra iro ken sar nama kes bu Israel.
24 A nga pare mi kangi Isip ta nga keda mi mei kes sibu Israel, io, e Moses
a nga rakot nge tuir kulie mi kangi Israel ma a nga kenvamate mi kangi
Isip.
25 E Moses a nga vodon va ken kulou kesen gi ta nga oit nia deng kielala
va e Raban a nga tsatsang i aron ken tino nia vatoa gie, eiekesen gi kap
nga deng kielala.
26 Simi ra vemusurie, e Moses a nga pare ba kangi Israel luo guor ta
nga veveken, ma a nga konon nia vamada guor. Ma a nga pevien, ‘Ngado
rorong. Engado ba baser kasien. Surie misa ngado ta veken nge ngado?’
27 “Eiekesen mi ka ese ta nga tsak ngan e palapalan, a nga duo subikan e
Moses rakot i gege ma a nga pevien, ‘Ese a nga voturie no va e ta muomuo
nge vuorvuor segei?
28 Vasa, e lalaro kenvamate iou malan e ta kenvamate mi kangi Isip
nanor?’
29 Sien e Moses ta nga rongomie ine mi nama, a nga vi rakot i Midia ivie
a nga ra mon vasier en ma a nga suvuon ba natuon luo en.
30 “I murien bu avareit ba sinangavur voveit tate nga rovoriu, mi angelo
a nga tsorubeit vasvas se Moses i aron mi berber simi leing ta nga ngang
i aron mi ei tsotso simi beir vatavatat simi pout i Sinai.
31 Sien e Moses ta nga pare ine, a nga kudier tsak simi sana ta nga pare.
Sien ta nga veis rakot vatavatat nia ra deng vititirie, a nga rongomie mi
inan mi Nguts,
32 ‘Eou mi Raban sibu tubunga, mi Raban se Abaraam, Isak ma e Iakop.’
E Moses a nga motou nge dendeir ma a kap nga oit ba buer nia dedeng.
33 “Samo mi Nguts a nga oeng sien, ‘Kaor rivie ma ba poppop. Mi korot
e ta tuir en, eie mi pier tamat.
34 A tuktuk o te dengarie mi vinekikin ta monongie kong kulou i Isip. O
te rongomie kegi tina ma o te tsorupeuk nia vatoa gie. Lapus, o ta ture
muer nge no rakot i Isip.’
35 “Mi kulou Israel gi nga purusie e Moses ngan mi nama ven ne, ‘Ese
a nga voturie no nia muomuo ma nia vuorvuor segei?’ Ine arie e Moses
mo ese e Raban ta nga turan va eie magi muomuo ni vuor ma mi ka nia
vatoa gie, meie mi kuilkuil simi angelo ese ta nga tsorubeit sien i aron mi
ei tsotso.
36 E Moses a nga kir vorotsoruo gie kovuni i Isip, ma a nga tsana bu
kepineits ni vovokudier ma bu totourlekier i Isip ma simi Barateis Mereik
ma i aron mi beir sibu avareit ba sinangavur voveit.
37 “Ine arie e Moses mo ese ta nga oeng sibu Israel ven ne, ‘E Raban ta
voturie ka propet mala iou kovuni senga ngas te.’
38 Arie eie mo mi ka ese ta nga mon meie bu tubugiet gi ta nga oir kouk
simi beir, meie mi angelo ese ta nga vakokoit sien i popon mi pout i Sinai,
ma a nga poro ken namani tino e Raban nia vavasie nemei ngan segiet.
39 “Eiekesen bu tubugiet gi kap nga lalaro rorong se Moses. Gi nga
mereis, ma sibu arogie gi nga vodon va a kalei gi ta nga muerengei rakot
i Isip.
40 Io, gi nga oeng se Aron, ‘Tsana kegei kavo patspats va gi ta tsorubeit
kegei sar raban va gi ta mang muonge gei. Ine mi ka e Moses ese ta nga
muonge giet sorvekenan i Isip, gei kap telekiran mi sana a te tsorubeit
sien!’
41 Io, ian simi ra ngas te, gi nga tsana mi patsapatsan mi natu bulumakau.
Ma gi nga vavadengeir ngan mi vinavinar rakot sien nge tsana mi nginou

leong nia vasangan kegi nires surie mi sana gi ta nga tsang vabatie ngan
bu rimagie.
42 Eiekesen e Raban a nga murien veie gie, ma a nga tsupuk rivie gie
va gi ta nga tsatsang sibu kepineits gi ta mon die i kur simi rangit. Ine a
kokouk meie mi sana bu propet gi ta nga vataro simi Pakpak Leong,

" 'Enga bu Israel, nge kia va nga nga terie seou bu tienebeir ni varam
i aron ba sinangavur voveit bu avareit simi beir?
43 A kap. Enga nga sorokie man vona sel e Molek mi raban bitbit,
ma ken kaemkaem e Repan manga raban bitbit.
Ine arie bu patspats nga ta nga tsana nge rengeir rakot sien.
Surie ine, o ta ture vavasie nga rakot i pek vekenan i Babilon nia tsatsang
vinatoreis.'

44 "Bu tubugiet gi nga suvuon mi vona sel simi beir ian ta nga vara tuktuk
ngan va e Raban a nga mon meie gie. Gi nga tsana malan e Raban ta nga
vokokotie se Moses, vemusurie mi puppuo ta nga vasangan sien.
45 Ma i murien bu avareit, bu tubugiet ese gi tate nga suvuon mi vona
sel, gi nga sorokie meie nge gie sien e Iosua ta nga muonge gie nge por
tsana mi kaber sibu vuna enamon e Raban ta nga kareir vorotsoruo gie
sien i muo sibu tubugiet. Ma ine mi vona sel a nga mon ian en oit sibu ra
se Davit.
46 E Raban a nga resmatan e Davit ma e Davit a nga vereie nia tsana ka
vonuo va mi kulu Israel gi ta nga rangarie e Raban en.
47 Eiekesen e Solomon arie eie ese a nga tsana mi vona rengeir ken mi
kulou nia rengeir en rakot se Raban.
48 "Eiekesen e Raban ese ta tsiroup a kap ko mon i aron bu vona rengeir
ian mi kulou gi ta tsana ngan bu rimagie malan mi namanien mi propet
ian ta nga pevien,

49 " 'Mi rangit eie kong mangmagoso Nguts nia vuor,
ma mi kaber eie man poppop ba kameung.
Mi sana suada vonuo nga ta tsana va seou? mi Nguts a pevien,
Iva ngan kong enamon va o ta maes en?
50 Vasa, a kap va eou keseung o nga tsana gie ine bu kepineits kokouk?'

51 "Io, e Stepano a nga vasoma ken vinavinakokoit rakot sibu muomuo
simi vinuor malan ine, "Enga mi kulou kov ngeisngeis! Bu aronga a mon
i pek sorvekenan e Raban, ma bu tateringanga a te pi nia rongomie mi
namanien! Nga malan mo bu tubunga. Nga ko munu rong tsak simi
Moromoruo Tamat!
52 Ese propet bu tubunga gi kap nga vikikinie? Gi nga kenvamate buer
bu propet gi ta nga vavatei katsep ngan ken bineit mi Ka Duis. Ma ine mi
Ka, nga te nga roev terie i riman mi kulou kenken ma gi te nga kenvamate.
53 Arie enga mo, nga ta nga suvuon ken vinuor e Raban, ian ta nga terie
senga i riman bu angelo, eiekesen nga kap vemusurie."

Gi nga toem vamate e Stepano nge vunavout

54 Sien bu muomuo simi vinuor gi tate nga rongomie ine, gi nga aor
rarap veie ma gi nga kengeir nge nganapas veie.

7:50 ISA 66:1-2

55 Eiekesen, e Stepano a nga vous ngan mi Moromoruo Tamat, ma a nga
dedeng kien simi rangit nge pare man matvinavaso e Raban ma e Iesu ta
nga tuir si ken riem suv e Raban.
56 “Nga rorong!” e Stepano a nga oeng segie. “O pare mi rangit a katsep
ma e Natuon mi Ka a tuir si ken riem suv e Raban!”
57 Sien bu muomuo simi vinuor gi ta nga rongomie ine mi nama, gi nga
koup leong beitsak nge tsotsongie bu tateringagie ngan bu rimagie. Ma
egie kokouk gi nga soererie nge rakopie.
58 Ma gi nga teie terie die i muirmuir simi taon nge tome nge vunavout.
Mi kulou gi ta nga vepitsie nge nama e Stepano, gi nga kaor vuturungie
magi sar kuirkuir i babaren ba kamen mi ka vour mi asan e Saulo.
59 Sien gi ta ngas nga vor ve tometome nge vunavout, e Stepano a
nga no kien simi Nguts malan ine, “Mi Nguts e Iesu, e ta suvuon mi
morumoruong.”
60 Ma a nga sege pukupukukaek ma a nga koup leong, “Mi Nguts! Kian
va e ta votorosie gie surie ine kegi sinavei tsokor gi ta tsana.” E Stepano a
nga oeng malan ine ma a nga tsupuk rivie ken tino.

8

1 Ma e Saulo a nga aor kes ngan mi kiden se Stepano.

E Saulo a nga vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk

Ian simi ra, mi vinevinekikin leong a nga tsuok vakaek nge beit simi
kulou vodovodon tuktuk i Ierusalem. Ma egie kokouk gi nga vi vepitsitsei
rakot sibu korot mene simi provins i Iudea ma i Samaria, eiekesen bu
aposol gi nga mon i Ierusalem.
2 Mi kulou gi ta nga ko mangaran e Raban gi nga puonongie e Stepano
nge ta beitsak.
3 Eiekesen e Saulo a nga vakaek nge voguersa gie mi kulou vodovodon
tuktuk. A nga veisngie bu matavanuo nge teie tsana mi kulou ma mi langei
vodovodon tuktuk nge vurukude gie simi vona vinatoreis.

E Pilipo a nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei i Samaria

4 Io, egie ese gi ta nga vi vepitsitsei gi nga veis nge vavatei ngan mi Banga
Vinavatei.
5 E Pilipo a nga rakot simi taon leong i Samaria ma a nga vavatei ngan
man Banga Vinavatei mi Messia.
6 Sien mi bineit gi ta nga rongomie nge pare bu kepineits ni vovokudier
e Pilipo ta nga tsana, gi nga rong poro mi sana ta nga pengan.
7 Bu tsaka moromoruo gi nga koup ram nge rovotsour vekenan bu mei
palan, ma palan bu peong ma bu muru gi nga ketseketseng.
8 Io, mi kulou simi taon gi nga res beitsak.

E Simon mi tamatinuom

9 Mi tamatinuom a nga mon ine simi taon mi asan e Simon. A nga ko
umuo bu kepineits sibu avareit palan ma bu Samaria gi nga kudier tsak
sien. A nga ko vakam va eie mi ka asna.
10 Misasien bu mei asna o, bu mei sasavoir, egie kokouk gi nga rong poro
seie mi sana ta nga vokokotie. Gi nga ko pevien, “Ine mi ka arie eie ese gi
ta vuotongie va ‘Mi ngesengesien leong e Raban’.”
11 Gi nga vemusurie simi vunan a nga ko umuo bu kepineits ma a nga
vokudira gie sibu avareit palan.

12 Eiekesen sien e Pilipo ta nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei surie
ken mangmagoso Nguts e Raban ma surie mi asan e Iesu Karisito, bu ka
ma bu vevien gi nga vodovodon tuktuk sien nge por sinusuruiv.
13 E Simon buer a nga vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv. Samo a
nga vemusurie e Pilipo ma a nga kudier tsak sien ta nga pare bu kepineits
leong ni vovokudier ma bu totourlekier ian ta nga tsorubeit.
14 Bu aposol gi ta nga mon i Ierusalem gi nga rongovan va mi kulu
Samaria gi nga suvuon mi namanien e Raban. Io, gi nga turan e Petro
ma e Ioanes rakot segie.
15 Sien guor tate nga so beit, guor nga no surie mi kulou gi ta nga vodon
vuris va gi ta mang nga suvuon mi Moromoruo Tamat,
16 simi vunan mi Moromoruo Tamat a kap ngas nga mon segie. Gi nga
por sinusuruiv mo simi asan mi Nguts e Iesu.
17 Samo e Petro ma e Ioanes guor nga teir riem i popogie, ma gi nga
suvuon mi Moromoruo Tamat.
18 Sien e Simon ta nga pare va mi kulou gi tate nga suvuon mi
Moromoruo Tamat sien bu aposol gi ta nga teir riem i popogie, a nga
lalaro voir tsana mi ngeisngeis se Petro meie e Ioanes.
19 Ma a nga pevien, “Ngado terie ine mi ngeisngeis seou buer, terengien
va eie ese o ta teir riem i popon ta suvuon mi Moromoruo Tamat.”
20 Eiekesen e Petro a nga oeng sien, “E Raban ta votsorovie ke lakep meie
no, simi vunan e te vodon va e oit nia voirtsana ken tienebeir e Raban ngan
mi lakep!
21 E kap suvu potpot o, sinsuv ine si kegei tsientsang, simi vunan mi aro
a kap mon duis meie e Raban.
22 Vodon vuris nge sorvekenan ke sar tsaka vienviendon nge no rakot
simi Nguts va eie ta mang vodon rivie ke sar tsaka vienviendon.
23 O pare va e vous ngan mi tsaka vienviendon ma mi sinavei tsokor a
visie no.”
24 E Simon a nga oeng se Petro ma e Ioanes, “Engado kokouk ngado no
rakot simi Nguts surie iou terengien va mi sana ngado ta pengan seou, ta
kap mang tsorubeit seou.”
25 I murien guor tate nga vakokoit vasangan nge vavatei katsep ngan
man Banga Vinavatei mi Nguts, e Petro ma e Ioanes guor nga muerengei
rakot i Ierusalem. Si keguor vineis muerengei, guor nga vavatei ngan mi
Banga Vinavatei sibu enamon palan i Samaria.

E Pilipo ma mi muomuo kovuni i Etiopia

26 Io, ken angelo mi Nguts a nga vakokoit se Pilipo, “Tsuok tamtuir nge
veis rakot simi rosar ian ta kovuni i Ierusalem rakot i Gasa.” (Ine mi rosar
a mon simi beir.)
27 Io, a nga tamtuir nge veis, ma si ken vineis a nga samsuoeie mi
muomuo leong kovuni i Etiopia ese ta nga ko naneie bu lakep simi
mangmagoso nguts simi kovakova vevien leong ta nga vuor i Etiopia. Eie
a te nga ra rengeir i Ierusalem,
28 ma si ken vineis muerengei a nga mogos simi karis. Ma a nga ase mi
Pakpak Leong e Isaia mi propet ta nga vataro.
29 Mi Moromoruo Tamat a nga oeng se Pilipo, “Veis rakot simi karis nge
veis i babaren.”
30 Io, e Pilipo a nga soer rakot simi karis nge rongomie ian mi ka ta nga
aes simi Pakpak Leong se Isaia mi propet ma a nga vosuoreie, “E katsep
simi sa e ta ase?”

31 A nga kuil nama, “Vasa o ta katsep ven, sien va ka mei va ta kap palsie seou?” Io, a nga kuk vavane e Pilipo va ta nga mogos meie.
32 Mi korot ine mi muomuo leong ta nga ase simi Pakpak Leong a nga malan ine:

“A nga malan mi sipsip gi ta kerie nia ra keda.
Ma malan mi natu sipsip ta kap kieng sien va gi ta lutuo mi vuruvuruon,
a kap nga vokokotie ka nama.
33 Gi nga mugumitsan ma a kap ka mei a nga tuir ken simi vinuor.
Kap ka mei a oit nia teresan mi tubuon,
simi vunan ken tino simi kaber a te me voto.”

34 Ine mi muomuo leong a nga vosuoreie e Pilipo, “Pengan seou, ese ine mi propet a vakokoit surie? Eie kesen o, ka mei mene?”
35 Samo e Pilipo a nga vakaek nge vakokoit, ma a nga vakake ken nama ngan ian mi korot mi muomuo leong ta nga ase simi Pakpak Leong se Isaia mi propet ma a nga vateie ngan man Banga Vinavatei e Iesu.
36 Sien guor ta nga vor ve sosoer simi rosar, guor nga beit simi da ma mi muomuo leong a nga pevien, “Pare, mi da ine. Misa a tuir biritie iou va o ta kap por sinusuruiv?”
37 [Ma e Pilipo a nga kuil nama, “Sien va evoi e vodovodon tuktuk ngan mi aro kokouk, e oit nia por sinusuruiv.” Ma mi muomuo leong a nga pevien, “O vodovodon tuktuk va e Iesu Karisito eie e Natuon e Raban.”]
38 Ma a nga oeng simi ka ta nga vasore mi karis va ta nga tuir. Samo e Pilipo ma mi muomuo guor nga tsour ma e Pilipo a nga tsana sien mi sinusuruiv ian simi da.
39 Sien guor ta nga vaen kien kovuni i da, puk lalapus mo, mi Morumoruan mi Nguts a nga kir rivie e Pilipo. Ma mi muomuo a kap ba nga pare. Ma a nga tsuok vakake ken vineis te buer ngan mi nires leong.
40 Eiekesen e Pilipo a nga vorotan va eie a te nga mon i Atsoto ma a nga veis veriris sibu taon kokouk nge vavatei ngan mi Banga Vinavatei, tuir oit a nga beit i Kaesarea.

9

E Saulo a nga vurisan ken tino

1 Io, e Saulo a ngas nga vous ngan mi aor rarap nia kenvamate ken sar madar tovtov mi Nguts. Ma a nga rakot simi kovan bu prist.
2 Ma a nga ra vosuoreie ngan kavo pakapaka rorou nia rubukien sibu vona rengeir sibu Iuda i Damasko, terengien sien va ta vorotan ese ka o, vevien ta nga vemusurie mi saran mi Nguts, ta mang nga kerie gie nia ra tsatsang vinatoreis i Ierusalem.
3 Sien tate nga veis vatavatat i Damasko, mi berber leong kovuni simi rangit a si nga ber viririsie.
4 A nga kor mutur i keim ma a nga rongomie mi ien ta nga pevien, “Saulo, Saulo, surie misa e ta vikikinie iou?”
5 E Saulo a nga virei, “Ka leong, evoi ese?”
Mi ien a nga pevien, “Eou e Iesu ese e ta vikikinie.
6 Ine, tsuok tamtuir nge veis rakot simi taon. Ian en, gi ta pengan sevoi misa e ta tsana.”

7 Mi kulou gi ta nga nomeie e Saulo gi nga tuir menemenen. Gi kap nga
vuotongie ka nama. Gi nga rongomie mi ien eiekesen gi kap nga dengarie
ka mei.
8 E Saulo a nga tsuok tamtuir i keim nge vakakan, eiekesen a kap nga
oit nia pare ka kepineits. Io, gi nga por ka i riman ma gi nga muongan
rubukien i Damasko.
9 Si ba ra tour a nga kael sien, ma a kap nga ngou nge un.

10 I Damasko mi madar tovtov a nga mon, mi asan e Ananias. I aron mi
baidendeng, mi Nguts a nga oeng sien, "Ananias!"
A nga kuil nama, "Io, mi Nguts."

11 Mi Nguts a nga pevien, "Tamtuir nge veis rakot si ken vonuo e Iudas
simi rosar gi vuotongie va mi Rosar Duis ma e ta so virei ngan mi ka kovuni
i Tarsus, mi asan e Saulo. Ine a vor ve nono.
12 Simi baidendeng, a te nga pare mi ka mi asan e Ananias a nga nemei
nge teir riem i popon, terengien va ta mang dedeng te buer."

13 E Ananias a nga kuil nama, "Mi Nguts, o nga rongomie bu nama surie
ine mi ka sibu mei palan ma surie bu tsienakor ta nga tsana si ke kulou i
Ierusalem.
14 Ma ine a nemei ngan mi duis kovuni sibu prist leong nia rakopie gie
ese gi ta vodovodon tuktuk simi asa."

15 Eiekesen mi Nguts a nga oeng sien, "Rakot! Ine mi ka o te vile nia
vavatei ngan mi asoung i kotubugie bu Kibang ma bu kovakova ka leong
ma i matan mi kulu Israel.
16 O ta vasangan sien vasa ta ngeisngeis ven mi vinekikin va ta suvuon
surie mi asoung."

17 Io, e Ananias a nga veis rakot nge rubukien simi vonuo e Saulo ta
nga mon en. Ma a nga teir riem i popon nge oeng sien, "Kasi, Saulo, mi
Nguts e Iesu ese ta nga beit sevoi simi rosar sien e ta nga nemei ine, a tura
iou terengien va e ta mang dedeng te buer ma e ta mang vous ngan mi
Moromoruo Tamat."
18 Ian ngas te, mi kepineits malan mi pipipiru ie a nga koro siba
katsomatan e Saulo ma a nga oit nia dedeng te buer. Ma a nga tamtuir
nge ra por sinusuruiv,
19 ma i murien tate nga ngou voto, a nga muerengei beit ken ngeisngeis.

E Saulo a nga vavatei i Damasko

E Saulo a nga mon ba ra mene meie mi kulou vodovodon tuktuk i
Damasko.
20 Ma a nga vakaek nge vavatei surie e Iesu sibu vona rengeir sibu Iuda
va e Iesu eie e Natuon e Raban.
21 Egie ese gi ta nga rongomie mi namanien e Saulo, gi nga kudier tsak
ma gi nga vereie, "Ine arie eie ese ta nga ko voguersa gie mi kulou i
Ierusalem ese gi ta nga ko rangarie e Iesu, nge? Ma eie a te nemei nia
rakopie nge kerie gie rakot sibu prist leong, nge?"
22 Eiekesen ken vinakokoit e Saulo a nga vor ve beitbeit ngeisngeis, ma
a nga vasangan tuktuk va e Iesu eie mi Messia. Io, bu Iuda gi ta nga mon i
Damasko gi nga rongomie mi namanien ma gi kap ba nga oit nia vokokotie
ka nama.
23 I murien bu ra palan tate nga rovoriu, bu Iuda gi nga roev nia
kenvamate e Saulo.
24 Eiekesen e Saulo a te nga vakierngie kegi roevroev. Sibu rosisiat ma
bu rokati, bu Iuda gi nga ko kok sibu mata rumrubukien simi taon nia
kenvamate.

25 Io, sikati ngas te ken sar madar tovtov gi nga vunurie e Saulo ngan mi
leke teteir i muirmuir simi mat ian simi oiroir.

E Saulo a nga mon i Ierusalem

26 Sien e Saulo ta nga nemei i Ierusalem, a nga konon nia mon kouk meie
bu madar tovtov, eiekesen gi nga motou, simi vunan gi kap nga vodon va
eie mi madar tovtov tuktuk.
27 Eiekesen e Barnabas a nga kerie ma a nga beit ngan sibu aposol. Io,
a nga pengan segie vasa e Saulo a nga samsuoeie ven mi Nguts si ken
vineis, ma vasa mi Nguts a nga vakokoit ven sien, ma i Damasko, vasa a
nga vakokoit venengan mi asan e Iesu ngan mi aor ngeisngeis.
28 Io, e Saulo a nga mon meie gie. Ma a nga veis veriris i Ierusalem nge
vavatei ngan mi asan mi Nguts meie ngan mi aor ngeisngeis.
29 A nga vakokoit nge nama vevengeis meie bu Iuda kovuni i Grik,
eiekesen gi nga lalaro kenvamate e Saulo.
30 Sien mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga vakierngie ine, gi nga kerie
e Saulo rakot i Kaesarea ma gi nga ture vavasie rakot i Tarsus.
31 Io, i aron i Iudea, i Galili ma i Samaria, mi kulou vodovodon tuktuk gi
nga tino ngan mi molu meie mi aor koits. Gi nga ko munu mon ngan mi
minangarei rakot simi Nguts. Ma mi Moromoruo Tamat a nga vakotsie bu
arogie ma mi aesaes segie a nga vor ve leongleong.

E Petro a nga mon i Lidda ma i Ioppa

32 Io, e Petro a nga vesingie bu korot kokouk, ma i aron ken vineis mene,
a nga rakot i Lidda nia ra irogie mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga mon
ian en.
33 Ian en, a nga vorotan mi ka, mi asan e Aeneas ese ta nga muru sibu
avareit mi napaririem potsu tour ma a nga ko vor ve mutumutur mo simi
tsur.
34 E Petro a nga oeng sien, “Aeneas, e Iesu Karisito a vatoa no. Tsuok
tamtuir nge vil vakalaie ke mutumutur.” Ma ian ngas te e Aeneas a nga
tsuok tamtuir.
35 Egie kokouk gi ta nga mon i Lidda ma i Saron, gi nga pare ine ma gi
nga vodon vuris rakot simi Nguts.
36 Io, i Ioppa mi vevien a nga mon en, ma a nga vodovodon tuktuk simi
Nguts. Mi asan e Tabita. Simi namani Grik gi vuotongie ngan e Dokas, ma
a nga ko tsana mi kienelei ma a nga ko kulie bu sinaortsak.
37 Ian simi ra, a nga morouk nge maet, ma mi piripirien gi nga suruvie
nge sor terie simi roruom i kur.
38 I Lidda a mon vatavatat i Ioppa. Io, sien mi kulou vodovodon tuktuk
gi ta nga rongomie va e Petro a nga mon i Lidda, gi nga turan ba ka luo
rakot sien ngan mi nama ven ne, “Lalapus nemei segei!”
39 Io, e Petro a nga tamtuir nge vemusurie guor. Sien tate nga so beit gi
nga so kerie kien simi roruom i kur. Bu vevien naor kokouk gi tate nga
mamaet labeit gi nga tuir i babaren e Petro ma gi nga ta nge vasangan
bu kuirkuir ma bu lavlav meie bu tsetstseik mene buer e Dokas ta nga ko
tsana gie sien ta ngas nga to.
40 E Petro a nga ture vorotsoruo gie kokouk, ma a nga sege
pukupukukaek nge no. Samo a nga matan veie mi vevien maet, ma a
nga pevien, “Tabita, tamtuir.” Ma mi vevien a nga vakakan, ma sien ta
nga pare e Petro a nga tsuok tamtuir nge mogos.
41 E Petro a nga por ka i riman nge kulie nia tsuok tamtuir. Samo a
nga kukuo mi kulou vodovodon tuktuk meie bu vevien naor ma a nga
vasangan segie va ine mi vevien a te to.

42 Man vinavatei misa e Petro ta nga tsana, a nga puorkan mi enamon
kokouk i Ioppa, ma mi kulou palan gi nga vodovodon tuktuk simi Nguts.
43 E Petro a nga mon i Ioppa bu ra palan meie mi ka mi asan e Simon
eie mi ka tsangtsang piripiri bulumakau.

10

E Petro ma e Konelius

1 Io, mi ka a nga mon i Kaesarea, mi asan e Konelius. Eie mi muomuo
simi kulou ni minakiur sibu Roma, mi gargar gi ta vuotongie va bu Italia.
2 Eie ma ken tietie kokouk gi nga ko mangaran e Raban. Ma a nga ko
kulie buer bu Iuda gi ta nga mogos sinaortsak, ma a nga ko no rakot se
Raban.
3 Simi ra mene, a nga malan va simi 3 kilok sireivreiv, e Konelius a nga
pare mi baidendeng a nga katsep beitsak. A nga pare mi angelo se Raban
ta nga rubukien nge pevien, “Konelius!”
4 E Konelius a nga motou beitsak ma a nga deng vangvangasie nge
pevien, “Mi Nguts, misa e lalaron?”
Mi angelo a nga kuil nama, “E Raban a resmata no surie ke sar nono
ma ke sar kuilkuil sibu sinaortsak. Ine bu kepineits e ta ko munu tsana a
malan mi tienebeir rakot se Raban.
5 Nevere, turan kaba ka rakot i Ioppa nia kerie mi ka mi asan e Simon,
mi asan mene e Petro.
6 Eie a mon si ken vonuo e Simon, mi ka tsangtsang piripiri bulumakau.
Ken vonuo a mon i koen.”
7 Mi angelo a nga pevien malan ine se Konelius ma a nga sorvekenan.
Ma e Konelius a nga kukuo ken ba petspets luo ma mi ka simi minakiur.
Ine mi ka simi minakiur a nga ko rengeir rakot se Raban, ma guor nga ko
mon e Konelius.
8 I murien ta nga pengan segituo misa ta nga tsorubeit sien, a nga tura
gituo rakot i Ioppa nia ra kerie e Petro.

Ken baidendeng e Petro ta nga pare

9 Simi ra vemusurie sien ian ba ka tour gituo ta nga vor ve veisveis rakot
vatavatat simi taon i Ioppa, e Petro a te nga vaen i popon mi vonuo nia ra
no. A nga malan va sisiat potaram.
10 E Petro a te nga vitor ma a nga lalaro ngou. Sien gi ta nga vor ve
rorrois ngan mi nginonginou, a nga pare mi baidendeng.
11 A nga pare mi rangit ta nga katsep ma a nga pare mi kepineits malan
mi lavlav leong gi nga popor ka siba tangatson voveit nge vunurie peuk i
keim.
12 A nga vous ngan bu suasuada vinavinar kaek voveit, bu vinavinar gi
ta dodoil simi kaber, ma bu ma simi mariu.
13 Samo mi ien a nga oeng sien, “Petro! Tamtuir! Keda kavo mene nge
nganie.”
14 E Petro a nga kuil nama, “O kap oit tuktuk, mi Nguts! O kap ngas
nganie ka kepineits ivie mi vinuor sibu Iuda ta nga gol kitipan nia nganie
ma gi vuotongie va a kap melemelen.”
15 Mi ien a nga oeng sien te buer, “Kian va e ta vuotongie ka kepineits
va a kap melemelen ian e Raban tate nga vara melemelen ngan.”
16 Ine mi kepineits a nga beit votour. Ma ian ngas te gi nga por muerngan
ine mi lavlav leong kien i kur simi rangit.

17 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vodovodon surie man vuevue ine ken
baidendeng, ba ka e Konelius ta nga tura gituo, gituo te nga beit si ken
vonuo e Simon ma gituo nga tuir simi rumrubukien.
18 Ma gituo nga virei va e Simon mi asan mene e Petro a mon ian o, kap.
19 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vodovodon surie ine ken baidendeng,
mi Morumoruan mi Nguts a nga oeng sien, “Petro, ba ka tour gituo nesie
no.
20 Tsuok tamtuir nge rovotsour. Kian va e ta meikmekikir nia nomeie
gituo simi vunan eou ngas te o tura gituo.”
21 E Petro a nga rovotsour nge pevien segituo, “Mi ka ngatuo ta nesie,
arie eou mo. Ngatuo nesie iou surie misa?”
22 Gituo nga kuil nama, “E Konelius, mi muomuo simi kulou ni minakiur
sibu Roma, a tura gatuo. Eie mi ka duis ma a ko mangaran e Raban, ma
bu Iuda gi ko mangaran. Ken angelo e Raban a nga oeng sien va ta tuturei
surie no va e ta nemei si ken vonuo, terengien va ta mang rongomie misa
va e ta vokokotie.”
23 Samo, e Petro a nga oeng segituo va gituo ta be nga mon meie mi kati
kes.

E Petro a nga mon si ken vonuo e Konelius

Simi ra vemusurie, e Petro ma ba ka gituo nga tsuok nge vineis meie mi
kulou vodovodon tuktuk kovuni i Ioppa.
24 Simi ra vemusurie, gi nga so beit i Kaesarea. E Konelius a nga rosie
gie. A nga kuk kakuon bu patsan ma bu palapalan tuktuk nemei si ken
vonuo.
25 Sien e Petro ta nga visi rubukien, e Konelius a nga suoeie e Petro, ma
a nga sege pukupukukaek nge rengeir rakot seie.
26 Eiekesen e Petro a nga tsuok voturie nge oeng sien, “Tsuok tamtuir.
Eou buer mi ka mo.”
27 E Petro a nga vor ve patapatar se Konelius sien guor ta nga veis
rubukien, ma a nga vorotan palan bu mei gi ta nga mon en.
28 Ma a nga pevien, “Nga telekiran a kap duis si kegei vinuor va ka mei
sibu Iuda va ta mon meie o, iro ka kibang. Eiekesen e Raban a te vasangan
va eou o ta kap pevien ngan ka mei va a kap tamat, o, a kap melemelen.
29 Io, sien nga ta tuturei surie iou, o nemei senga, ma o kap oeng ngan ka
nama va o ta kap nemei. O ta vereie nga, surie misa nga ta tuturei surie
iou?”
30 E Konelius a nga kuil nama, “Ba ra voveit a te rovoriu, o nga no rakot
se Raban i aron kong vonuo simi 3 kilok sireivreiv. Samo o nga pare mi
ka ta nga tuir i matoung, ma man sar tsetstseik gi nga kutsukutsuleip.
31 Ian mi ka a nga pevien seou, ‘Konelius! E Raban a te rongomie ke sar
nono, ma a vodonomie ke tienebeir nia kulie bu sinaortsak.
32 Turan kaba ka rakot i Ioppa nia ra kerie mi ka, mi asan e Simon,
mi asan mene e Petro. Ine mi ka a mon simi vonuo se Simon, eie mi ka
tsangtsang piripiri bulumakau. Ken vonuo a mon i koen.’
33 Ma ian ngas te, o nga tuturei surie no, ma a kalei sien e beit vorota
gei. I matan e Raban, gei rorois nia rongomie misa magiet Nguts a oeng
ngeisngeis sevoi va e ta pengan segei.”

Ken vinakokoit e Petro

34 Io, e Petro a nga tsuok vakaek nge vinakokoit, “Ine o nangba katsep
va a tuktuk rovoriu va e Raban a kap ko puluo mo ka ba mei eiekesen a
ko lalaron bu suasuada mei kokouk.

35 Sibu vuna enamon kokouk, eie ese ta mangaran e Raban ngan mi
mientou nge tsana mi sinavei duis, e Raban ta sunurie va seie.
36 Nga telekiran mi nama e Raban ta nga terie sibu Israel. Ine mi nama
a vavatei ngan man banga vinavatei mi molu ian ta nga beit ngan e Iesu
Karisito. Eie mi Nguts sibu mei kokouk.
37 Nga telekiran mi sana kepineits tate nga tsorubeit simi enamon kokouk
i Iudea vakaek i Galili, i murien e Ioanes ta nga vavatei ngan mi sinusuruiv.
38 Ma nga telekiran surie e Iesu kovuni i Nasaret va e Raban a nga
vokunie ngan mi Moromoruo Tamat ma mi ngeisngeis. E Raban a nga
mon meie. Io, e Iesu a nga rakot sibu enamon kokouk nge tsana mi kienlei
ma a nga vatoa bu mei kokouk gi ta nga mon i pakien mi ngesengesien mi
tsaka moromoruo.
39 "Egei gei vara tuktuk ngan bu kepineits kokouk ta nga tsana gie simi
enamon sibu Iuda ma i Ierusalem. Gi nga vetekiuo simi koitskoits.
40 Eiekesen, simi ra a tourngan, e Raban a nga vatoa, ma a nga tsana va
ta nga tsorubeit vasvas simi kulou.
41 A kap va simi kulou kokouk, eiekesen segei mo ese e Raban tate nga
viel tsana va gei ta vara tuktuk ngan bu kepineits tate nga tsorubeit. Egei
gei nga un nge ngou meie i murien e Iesu ta nga to muerengei simi miensei.
42 Ma e Iesu a nga tura gei va gei ta vavatei ngan mi nama rakot simi
kulou kokouk ma a nga tura gei va gei ta vakokoit vasangan va eie mi Ka
e Raban tate nga vile nia vuortie egie gi ta ngas to ma egie gi tate maet.
43 Bu propet kokouk gi nga vakokoit katsep ngan va mi kulou kokouk gi
ta vodovodon tuktuk sien, kegi sar sinavei tsokor e Raban ta vodon rivie
ngan mi ngesengesien mi asan."

Bu Kibang gi te suvuon mi Moromoruo Tamat

44 Sien e Petro ta ngas nga vor ve vakvakokoit, mi Moromoruo Tamat a
nga peuk i popogie gi ta nga rongomie ine mi vinavatei.
45 Bu Iuda simi vodovodon tuktuk gi ta nga nomeie e Petro, gi nga kudier
va e Raban a nga terie mi Moromoruo Tamat sibu Kibang buer.
46 Simi vunan, gi nga rongomie gie va gi nga vakokoit ngan bu suada
nama sibu enamon mene nge puongan e Raban.
E Petro a nga pevien,
47 "Ine mi kulou gi te suvuon mi Moromoruo Tamat malan mo egiet.
Vasa, ka mei a oit nia tuir biritie gie va gi ta por sinusuruiv ngan mi da?"
48 Ma a nga oeng ngeisngeis segie va gi ta por sinusuruiv simi asan e
Iesu Karisito. Ma gi nga vereie e Petro va ta nga mon meie gie si kaba ra.

11

E Petro a nga vakokoit vakatsepa eie kesen

1 Bu aposol ma mi kulou vodovodon tuktuk se Iesu simi enamon leong
i Iudea gi nga rongomie va bu Kibang buer gi te nga vodovodon tuktuk si
ken nama e Raban.
2 Io, sien e Petro tate nga beit i Ierusalem, egie bu Iuda simi vodovodon
tuktuk, gi nga oeng matan
3 nge pevien ne, "Surie misa e ta nga rakot simi korot sibu Kibang gi ta
kap ko vavaroup ma e nga ra ngou meie gie?"
4 Eiekesen e Petro a nga vakokoit vakatsepa segie mi sana kepineits ta
nga tsorubeit seie.
5 "Sien o ta nga mon simi taon i Ioppa nge no, o nga pare mi baidendeng.
O nga pare mi kepineits a nga malan mi lavlav leong gi ta nga popor ka

siba tangatson voveit nge vunurie peuk i keim kuvu i kur simi rangit, ma
a nga peuk duis seou.
6 O nga dedeng rakot i aron ma o nga pare bu suasuada vinavinar kaek
voveit, bu vinavinar tso, bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber, ma bu ma
simi mariu.
7 Ma o nga rongomie mi ien a nga pevien seou, ‘Tamtuir, Petro, keda
kavo mene nge nganie!’
8 “Eiekesen o nga pevien, ‘O kap oit, mi Nguts! O kap ngas nga nganie ka
nginonginou ta kap melemelen ivie mi vinuor sibu Iuda ta nga gol kitipan
nia nganie.’
9 “Ma mi ien a buer nga vakokoit kovuni simi rangit, ‘Mi kepineits e
Raban tate nga vara melemelen ngan, e ta kap pevien va a kap melemelen.’
10 Ine mi kepineits a nga tsorubeit votour seou, ma ine bu kepineits
kokouk gi nga teie muerngan kien simi rangit.
11 “Ian simi poko keipkepide ra ngas te, ba ka tour gituo te nga beit simi
vonuo ivie o ta nga mon en. Mi ka a nga mon i Kaesarea a nga tura gituo
nemei seou.
12 Ma mi Moromoruo Tamat a nga oeng seou va o ta nga nomeie gituo,
ma o ta kap nga vodovodon palan. Ma ine mi napaririem potsu kes mi
kulou vodovodon tuktuk kovuni i Ioppa gi nga nomeie iou, ma gei nga ra
beit si ken vonuo ian mi ka.
13 Ma a nga pengan segei va a nga pare mi angelo a nga tsorubeit vasvas
i aron ken vonuo. Ma mi angelo a nga pevien sien ven ne, ‘Tuturei surie
e Simon gi vuotongie buer va eie e Petro ese ta mon i Ioppa.
14 Ma eie ta vokokotie bu nama sevoi, vasa e Raban ta vatoa no ven ma
ke tietie simi sinavei tsokor.’
15 “Ma sien o ta nga vakaek nge vakokoit, mi Moromoruo Tamat a nga
tsour peuk segie malan ta nga tsorubeit vourvour te segiet.
16 Ma o nga vodonomie misa mi Nguts ta nga pengan, ‘E Ioanes a
nga tsana mi sinusuruiv ngan mi da, eiekesen enga nga ta suvuon mi
sinusuruiv ngan mi Moromoruo Tamat.’
17 E Raban a nga terie buer sibu Kibang ine mi tienebeir ta kokouk mo
meie mi tienebeir ian ta nga terie segiet sien giet ta nga vodovodon tuktuk
simi Nguts e Iesu Karisito. Ma o kap oit nia vangenge mi tsinatsangan e
Raban segie.”
18 Sien gi ta nga rongomie ine bu nama se Petro, gi kap ba buer nga
nama palan veie ma gi nga puongan e Raban ma gi nga pevien, “Ine giet
te telekiran va e Raban a te sunuir va bu Kibang buer gi ta vodon vuris
terengien va gi ta mang suvuon mi tino rovoriu.”

Mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok

19 Sien gi tate nga kenvamate e Stepano gi nga vikikinie buer egie ese gi
ta nga vodovodon tuktuk se Iesu. Io, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga
vi vepitsitsei rakot i Poinike, i Kupro, ma i Antiok. Ma gi nga ra vokokotie
man Banga Vinavatei e Iesu sibu Iuda mo.
20 Eiekesen mi kulou vodovodon tuktuk mene kuvu i Kupro ma i Kurene,
gi nga rakot i Antiok nge vokokotie man Banga Vinavatei mi Nguts e Iesu
sibu Grik buer.
21 Ma mi ngesengesien mi Nguts a nga mon segie, ma palan beitsak bu
mei gi nga vodovodon tuktuk nge vuvuris rakot simi Nguts.
22 Ine mi vinavatei a te nga beit simi kulou vodovodon tuktuk i
Ierusalem, ma gi nga turan e Barnabas rakot i Antiok.

23 Sien ta nga so beit nge pare mi sana e Raban tate nga tsana simi kulou
surie ken tentoiv, a nga res ma a nga vakotsie gie va gi ta nga tsok tuktuk
simi Nguts ngan bu arogie kokouk.
24 E Barnabas eie mi banga ka, ma a nga vous ngan mi Moromoruo
Tamat ma a nga vodovodon tuktuk rovoriu, io, palan beitsak mi kulou gi
nga vurise tino rakot simi Nguts.
25 Samo e Barnabas a nga rakot i Tarsus va ta nga ra pare e Saulo.
26 Sien tate nga ra vorotan, a te nga kir rakot ngan i Antiok. Io, ian simi
avareit kokouk, guor nga mon meie gie mi kulou vodovodon tuktuk, ma
guor nga vavasengei simi kulou palan beitsak ngan mi namanien e Raban.
Ma gi nangba nga vuotongie gie ngan va Ken kulou e Karisito vourvour i
Antiok.
27 Ian simi ra, bu propet mene gi ta nga kuvu i Ierusalem gi nga peuk i
Antiok.
28 Mi mei kes segie mi asan e Agabus, a nga tamtuir ma simi ngesengesien
mi Moromoruo Tamat a nga peterie va mi se leong va ta nga beit simi kaber
kokouk. Ma sien e Klaudio ta nga vuor i Roma, ine mi se a te nga tsorubeit.
29 Io, ine mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok gi nga vodon vuturungie
nia vavasie kegi sar lakep nia kulie bu kasigie i Iudea. Io, gi nga teteir oit
si kegi sar sinsuv.
30 Ma gi nga turan e Barnabas meie e Saulo nia ra terie ian mi lakep sibu
muomuo simi kulou vodovodon tuktuk.

12

Bu vinekikin palan

1 Ian sibu ra mi kovakova ka leong e Erot a nga rakopie mi kulou
vodovodon tuktuk nia ra vikikinie gie.
2 A nga oeng va gi tate nga kenvamate e Iakobo, e kasien e Ioanes, ngan
mi sele.
3 Sien e Erot ta nga telekiran ine mi kiden a nga varese gie bu Iuda, a
nga tuturei nia rakopie buer e Petro. Ine bu kepineits a nga tsorubeit simi
Nginou nian mi Tsoik kap ka iis sien.
4 I muir sien gi tate nga rakopie, a nga terie simi vona vinatoreis. A nga
terie i riman ba gargar voveit simi kulou ni minakiur va gi ta nga naneie
vititirie. E Erot a nga vodon nia vuortie e Petro i matan mi kulou i murien
mi Nginu Pasova va tate nga voto.
5 Io, e Petro a nga mon simi vona vinatoreis, eiekesen mi kulou
vodovodon tuktuk gi nga no ngan bu arogie kokouk rakot se Raban surie
e Petro.

Mi angelo a nga kir rivie e Petro simi vona vinatoreis

6 Simi rokati, va sivovo sien va e Erot ta nga vo vuortie, e Petro a
nga muang i kotubuon ba ka luo ni minakiur. Gi nga vis kakuon bu
rimagituo ngan ba tsen luo. Ma mi kulou nennei gi nga tuir nge nenei
simi matavanuo.
7 Puk lalapus, ken angelo mi Nguts a nga tsorubeit ma mi berber a nga
rar i aron mi vona vinatoreis. Samo a nga pan vapada e Petro, ma a nga
oeng sien, “Lalapus! Tamtuir!” Ian ngas te mi tsen a nga koro siba riman
e Petro.

12:4 Ba ka voveit gituo mon simi gargar keskes simi kulou ni minakiur sibu Roma.

8 Io, mi angelo a nga oeng sien, “Verengie no ngan ke verevere nge tsekie
ma ba poppop.” Ma e Petro a nga tsang malan ngan. Ma mi angelo a nga
oeng sien te buer, “Tsekie ma kuirkuir ka i marar nge vemusurie iou.”
9 E Petro a nga vemusurie rovotsour simi vona vinatoreis. Eiekesen a
kap nga telekiran mi kepineits mi angelo ta nga tsana va a nga tuktuk. A
si nga vodon va a nga pare mo mi baidendeng.
10 Guor nga veis evisie mi ka ni minakiur vourvour ma mi mei vorosurie
nge ra beit simi mata rumrubukien gi ta nga tsana ngan mi aen, ivie guor
nga oit nia dedeng rakot simi taon leong. Ine mi mata rumrubukien, eie
kesen a nga katsep ma guor nga rovotsour sien. Sien guor tate nga veis
rakot simi rosar, puk lalapus, mi angelo a te nga sorvekenan e Petro.
11 Io, ken vienviendon e Petro a nangba nga katsep ma a nga pevien,
“Ine, o te telekiran va ine mi kepineits a tuktuk. Mi Nguts a turan ken
angelo nemei nia me kir rivie iou si ken ngeisngeis e Erot ma simi sana
kepineits bu Iuda gi ta nga vodon nia tsana seou.”
12 Ma ian ngas te, a nga rakot si ken vonuo e Maria, e kinan e Ioanes gi
nga ko vuotongie buer ngan e Marko, ivie bu mei palan gi ta nga oir kouk
nge no en.
13 E Petro a nga me pinpin i matavanuo ma mi vevien petspets mi asan
e Roda a nga nemei nia me vavatora sien.
14 Sien ta nga rong kielala mi inan e Petro, a nga res beitsak, io, a si kap
nga tsitsingie mi matavanuo eiekesen a nga soer muerengei. Ma a nga ra
pengan va e Petro die a tuir i marar simi matavanuo.
15 Ma gi nga pevien ne, “E be goit!” Eiekesen a ngas nga vengeis va a
nga tuktuk te. Io, gi nga pevien, “Ken angelo be mo ian.”
16 Eiekesen e Petro a ngas nga vor ve pinpin, ma sien gi ta nga tsitsi nge
pare va eie, gi nga kudier ngan.
17 Ma e Petro a nga tam vosoponge gie. Ma a nga potsukie segie vasa mi
Nguts a nga kir tsana venengan simi vona vinatoreis ma a nga oeng ven
ne, “Nga vateie e Iakobo ma bu kasiung ngan ine mi kepineits.” Samo a
te buer nga rovotsour sorvekena gie nge rakot simi korot mene.
18 Sien tate nga vo ra, bu ka ni minakiur gi nga kudier tsak nge motou
simi sana ta nga tsorubeit se Petro.
19 Ma e Erot a nga terie mi nama nia nesie e Petro, eiekesen gi kap nga oit
nia vorotan. Ma a nga virei telekira gie, ma a nga terie mi nama ngeisngeis
nia kenvamate ine bu ka ni minakiur.

Ken miensei e Erot

Ma i muir sien, e Erot a te nga sorvekenan i Iudea nge ra mon i Kaesarea.
20 E Erot a nga petseir veie beitsak mi kulou kovuni i Turos ma i Sidon,
io, mi kulou gi nga veis kokouk nia ra pare e Erot. Muna, gi nga ra vuduis
nama meie e Blasto, mi ka ese ta nga vuortie ken vonuo mutumutur mi
kovakova ka leong, va ta nga kulie gie. I muir, gi nga ra vereie e Erot surie
ken aor molous, simi vunan gi nga ko por nginonginou simi enamon simi
kovakova ka leong.
21 Io, e Erot a nga terie mi ra, ma ian simi ra a nga vavaso ngan man
sar matvinavaso mi kovakova ka leong, ma a nga mogos i popon mi
mogomogos ni vuor ma a nga vakokoit rakot simi kulou.
22 Ma mi kulou gi nga koup, “A malan va mi inan mi raban, kap va mi
inan mi ka!”
23 Ma ian ngas te ken angelo mi Nguts a nga pantsie e Erot, simi vunan a
kap nga puongan e Raban, ma bu kunkun gi te nga nganie mi kurikurien
ma a te nga maet.

24 Eiekesen, mi namanien e Raban a nga puorkan bu enamon palan nge
to.
25 Sien e Barnabas meie e Saulo guor tate nga vaton keguor tsientsang,
guor nga muerengei kovuni i Ierusalem, ma guor nga kerie e Ioanes mi
asan mene e Marko.

13

Gi nga vile nge turan e Barnabas ma e Saulo

1 I kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk i Antiok, bu propet ma bu
vavvasengei simi Pakpak Leong gi nga mon. Bu asagie e Barnabas, e
Simeon mi asan mene e Niger, e Lusius kovuni i Kurene, ma e Manaen
(ese ta nga leong kouk meie e Erot mi kovakova ka leong) ma e Saulo.
2 Sien gi ta nga rengeir rakot simi Nguts nge vorvor, mi Moromoruo
Tamat a nga pevien, "Nga ta ngas totoka e Barnabas ma e Saulo nian mi
tsientsang o ta nga vile guor nia tsana."
3 Io, i murien gi ta nga vorvor nge no, gi nga teir riem i popoguor nge
vatamase guor ma gi nga ture vavasie guor.

I aron i Kupro

4 Io, guor nga veis vemusurie ken tinuturei mi Moromoruo Tamat. Guor
nga veis peuk i Seleukia ma guor nga ka mon rakot i Kupro.
5 Sien guor ta nga beit i Salamis, guor nga vavatei ngan mi namanien
e Raban sibu vona rengeir sibu Iuda. E Ioanes Marko a nga nomeie guor
nia kulie guor si keguor tsientsang.
6 Gituo nga veis viririsie bu enamon kokouk simi nuos oit gituo nga beit
i Papo. Ian en gituo nga samsuoeie e Ba-Iesu, mi tamat inum. Eie mi Iuda
ma buer mi propet bitbit.
7 Eie a nga ko mon meie mi gavana e Segio Paulo, mi ka sievei. Mi gavana
a nga tuturei surie e Barnabas ma e Saulo simi vunan a nga lalaron nia
rongomie ken nama e Raban.
8 Eiekesen e Eluma mi tamat inum (arie man vuevue ine mi asan) a nga
suerere gituo ma a nga konon nia vurisan ken vienviendon mi gavana va
ta kap nga vodovodon tuktuk.
9 Samo e Saulo, ese gi vuotongie ngan e Paulo, a nga vous ngan mi
Moromoruo Tamat, ma a nga deng vangvangasie e Eluma nge pevien,
10 "Evoi e natuon e Satan ma man matakorot bu kepineits kokouk ian ta
dokei! E vous ngan bu suada sinavei nguts bitbit ma bu sinavei nia tsik
pipius. Sisa e ta maes nia vurivurisan mi rosaran mi Nguts ian ta duis?
11 Pare, mi riman mi Nguts a mon i popo nia votorosie no. E ta so mat
kael ma si kavo ra, e ta kap oit nia pare mi rararan mi matanias."
Ian ngas te, mi ou ma mi ngingi a nga kuva ba katsomatan ma a nga
veis mat kael veririu nge nesie ka mei va ta nga por ka i riman nge muo
ngan.
12 Samo, mi gavana a nga kudier beitsak si man vinasengei mi Nguts ma
a nga vodovodon tuktuk sien ta nga pare misa tate nga tsorubeit.

E Paulo a nga vavatei i Antiok i aron i Pisidia

13 Kovuni i Papo, e Paulo ma ba palapalan, gituo nga ka mon rakot i Pega
simi enamon leong i Pampilia. Ian en e Ioanes Marko a nga sorvekena guor
nge rakot i Ierusalem.
14 Kovuni i Pega guor nga veis rakot i Antiok i aron i Pisidia. Ma simi
Rangi Minaes guor nga rakot simi vona rengeir sibu Iuda nge mogos.

15 I murien gi ta nga ase bu nama simi Vinuor se Moses ma sibu
vinavataor sibu propet, bu muomuo simi vona rengeir gi nga turan mi
nama rakot seguor nge pevien, “Ba kasi, sien va ngado suvu nama nia
vangasie mi kulou, ngado ta vakokoit.”
16 E Paulo a nga tuir ma a nga tsuok terie i kur ba riman nge pevien,
“Enga kong kulou Israel ma enga bu Kibang nga vodovodon tuktuk se
Raban, nga rorong seou!
17 Magiet Raban ine mi kulou Israel a nga vile bu tubugiet ma a nga
vara veleongtie gie si kegi minon i Isip. Ma ngan mi ngeisngeis leong, a
nga muonge gie rovotsour ian simi enamon.
18 A kap nga mekitsan mi sinavigie i aron mi beir sibu avareit ta nga oit
malan va ba sinangavur voveit.
19 E Raban a nga tsang rivie bu vuna enamon a nga napaririem potsu
luo simi enamon leong i Kanaan ma a nga potakie mi kaber nge terie simi
kuoluon.
20 Bu kepineits kokouk ine ta nga tsorubeit a nga poro malan va bu
avareit ba sinangavur voveit koboit ma bu sinangavur mi napaririem i
popon (450).
“I muir, a nga terie segie bu ka ma ba vevien nia vuortie gie, tuir oit sibu
ra se Samuel mi propet.
21 Samo mi kulou gi nga virei ngan ka kovakova ka leong ma a nga terie
segie e Saulo e natuon e Kis simi matabu Beniamin, ese ta nga vuor sibu
avareit ba sinangavur voveit.
22 I murien e Raban ta nga tsang rivie e Saulo a nga tsana e Davit va eie
magi kovakova ka leong. A nga vavatei katsep ngan surie e Davit malan
ine, ‘O te vorotan e Davit e natuon e Iesse va eie mi ka ta lalaron beitsak
nia vemusurie bu sinaviung. Eie ta tsana bu kepineits kokouk vemusurie
kong lalaron.’
23 “Kovuni sibu tubuon e Davit, e Raban a nga terie sibu Israel mi ka ni
vavato e Iesu, malan ken kinubuits.
24 I muan ken bineit e Iesu, e Ioanes a nga vavatei ngan mi sinavei nia
vodon vuris ma mi sinusuruiv simi da rakot sibu Israel kokouk.
25 Sien e Ioanes tate nga vor ve vavaton ken tsientsang, a nga pevien,
‘Nga vodon va eou ese? Kap va eou ian mi ka. Eiekesen eie ian ta
vemusurie iou, o kap kalei oit nia ruobatie man ba poppop.’
26 “Bu kasi, bu natuon e Abaraam, ma enga mi kulou vodovodon tuktuk,
ine mi vinavatei surie mi vavato, e Raban a nga terie segiet.
27 Mi kulu Ierusalem ma magi sar muomuo ni vuor gi kap nga deng
kielala e Iesu o, bu nama sibu propet gi ta nga ko ase sibu Rangi Minaes.
Ma gi nga tsang vaotie ine bu nama sien gi ta nga tsang vatsakatie e Iesu.
28 Misasien gi ta kap nga vorotan ka banga vunan nia masen, gi nga
nongie e Pilato va ta nga tor nia kenvamate.
29 Sien gi tate nga tsang vaotie bu kepineits kokouk malan gi ta nga
vataro simi Pakpak Leong surie, gi nga por terie i keim kovuni simi
koitskoits ma gi nga vuturungie i aron mi monmon.
30 Eiekesen e Raban a nga vatoa simi miensei.
31 Ma sibu ra palan, a nga tsorubeit vasvas segie ese gi ta nga nomeie
kovuni i Galili beit i Ierusalem. Arie egie ine, gi me vakokoit vasangan si
kegiet kulou.
32 “Gor vateie nga ngan mi Banga Vinavatei ian e Raban ta nga kubutsie
rakot sibu tubugiet.
33 A te me tsang vaotie niagiet, sien tate me vatoa e Iesu simi miensei,
malan mi vinavataor ta mon sibu Pak, mi korot leong sien, a luo,

“ ‘Evoi e natung,
nevere o me tsorubeit e Tama.’

34 Ine mi nama surie va e Raban ta nga vatoa simi miensei ma va ta kap
oit nia kopop, a mon simi Pakpak Leong ven ne,

“ ‘O ta terie sevoi bu vavatamaes tuktuk ian o ta nga kukubuits meie ngan
e Davit.’

35 Io, mi nama mene i aron mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘E ta kap so tsupuk rivie va ke Ka Tamat va ta oiv nge kopop i aron mi
monmon.’

36 “Sien e Davit tate nga vaotie ken lalaron e Raban sibu avareit ta
nga tino sien, a nga maet ma gi nga puon meie ngan bu tubuon ma mi
piripirien a nga oiv nge kopop.
37 Eiekesen mi ka ese e Raban ta nga vatoa simi miensei a kap nga oiv.
38 “Io, bu kasi, o lalaron va nga ta telekiran va surie mi tsinatsangan e
Iesu, man vinavatei mi vodon ririv sibu sinavei tsokor gei vateie nge nga.
39 Mi Vinuor se Moses a kap nga oit nia tsana va nga ta nga tsorubeit
duis i matan e Raban, eiekesen e Iesu a tsana ese mune gi ta vodovodon
tuktuk sien va gi ta tsorubeit duis.
40 Io, nga nenei kalei va misana nama bu propet gi ta nga vokokotie ta
kap mang tsorubeit senga.

41 “ ‘Pare! Enga mi kulou oengoeng balapoik, nga ta kudier tsak nge maet,
simi vunan o ta tsana ka kepineits si kenga sar ra
ian va nga ta kap oit rovrovoriu nia vodovodon tuktuk sien,
misasien va ka mei ta palsie senga.’ ”

42 Sien e Paulo ma e Barnabas guor tate nga visi rovotsour simi vona
rengeir, mi kulou gi nga nongie guor va guor ta nga buer me vakokoit
surie ian bu kepineits simi Rangi Minaes ka ian i kur.
43 Sien mi rengeir tate nga voto, palan bu Iuda ma bu Kibang gi ta nga
tuir pats meie bu Iuda nge rangarie e Raban, gi nga vemusurie e Paulo ma
e Barnabas. Ma guor nga vakokoit meie gie nge vakotsie va gi ta tino si
ken tentoiv e Raban.
44 Io, ian simi Rangi Minaes te, mi kulou kokouk ine simi taon gi nga
nemei nia rongomie ken nama mi Nguts.
45 Sien bu Iuda gi ta nga pare mi bineit, gi nga ngungutsuo nge oeng
balapoik ngan misa e Paulo ta nga vokokotie.
46 Samo e Paulo ma e Barnabas guor nga vakokoit ngeisngeis rakot segie,
“Gor ta ngas muna vokokotie ken nama e Raban rakot senga. Eiekesen
surie nga kap lalaron ine ma nga si vodon va nga kap kalei oit nia suvuon
mi tino rovoriu, io, ine gor te vuris rakot sibu Kibang.
47 Simi vunan mi Nguts a te nga terie mi nama ngeisngeis segor ven ne,

“O te tsana ngado va engado man berber bu Kibang,
terengien va ngado ta mang vavatei ngan mi rosaran mi vavato oit si
man votovoto mi kaber.”

13:34 ISA 55:3 **13:35** PSA 16:10 **13:41** HAB 1:5 **13:47** ISA 42:6; 49:6

48 Sien bu Kibang gi ta nga rongomie ine, gi nga res nge puongan mi
Nguts surie ken nama, ma egie kokouk ese e Raban ta nga vile gie nia
suvuon mi tino rovoriu, gi nga vodovodon tuktuk.
49 Ken nama mi Nguts a nga puorkan ian simi enamon kokouk.
50 Eiekesen bu Iuda gi nga oeng ka i aron mi langei asna gi ta nga ko
rangarie e Raban ma bu muomuo simi taon. Io, gi nga vakaek nge vikikinie
e Paulo ma e Barnabas. Ma gi nga kareir vavasie guor si kegi enamon.
51 Io, guor nga titike riv puit siba kameguor veie gie ma guor nga veis
rakot i Ikonium.
52 Ma mi kulou vodovodon tuktuk gi nga vous ngan mi nires ma mi
Moromoruo Tamat.

14

I aron mi enamon i Ikonium

1 I Ikonium e Paulo ma e Barnabas guor nga rakot simi vona rengeir
sibu Iuda malan guor ta nga ko tsana. Ian en guor nga vavatei ngeisngeis,
io, palan beitsak bu Iuda ma bu Kibang gi te nga vodovodon tuktuk.
2 Eiekesen bu mei mene sibu Iuda gi ta nga ngengeir pupuris simi
vodovodon tuktuk, gi nga oengoeng ka i arogie bu Kibang va gi ta mang
nga matakorot meie mi kulou vodovodon tuktuk.
3 Io, e Paulo ma e Barnabas guor nga mon potaram ian en nge vor ve
vavavatei ngeisngeis meie ngan mi ngeisngeis kuvu simi Nguts. Mi Nguts
a nga vaotie guor nia tsana bu kepineits ni vovokudier, terengien ta mang
nga vara tuktuk ngan man nama ken tentoiv.
4 Mi kulou ian simi taon leong gi te nga vekapot rakot siba gargar, mi
gargar mene gi te nga vemusurie bu Iuda ma mi gargar mene gi te nga
vemusurie bu aposol.
5 Bu mei mene sibu Kibang ma bu Iuda, gi nga oir kouk meie magi sar
muomuo, ma gi nga roev nia tsang vatsakatie guor ba aposol nge visi tome
guor nge vout.
6 Eiekesen sien guor ta nga vakierngie ne, guor nga vi rakot simi taon i
Lustra ma i Derbe simi provins i Laikonia ma sibu enamon ta mon viririsie.
7 Ian en, guor nga vor ve vavavatei ngan mi Banga Vinavatei.

I Listra ma i Derbe

8 Io, i Lustra, e Paulo ma e Barnabas guor nga pare mi peong ta nga
mogos. A nga muru ba kamen vakaek ngas te si ken kienakav ma a kap
nga ko oit nia veis.
9 A nga mogos nge rongomie ken sar vinakokoit e Paulo. E Paulo a nga
pare va a nga suvuon mi vodovodon tuktuk va ta nga oit nia suvuon mi
vavato. Io, a nga tomeke mat duis rakot sien.
10 Ma e Paulo a nga oeng leong, “Tsuok tamtuir ngan ba kame!” Ian ngas
te, mi ka a nga rov tamtuir ma a nga tsuok vakaek nge veis.
11 Sien mi lobaram gi ta nga pare misa e Paulo ta nga tsana, gi nga
koup ngan mi namani Laikonia, “Bu raban gi te peuk ine i keim segiet nge
tsorubeit mala ka!”
12 E Barnabas gi nga vuotongie ngan e Tseus. Ma e Paulo gi nga vuotongie
ngan e Erme simi vunan bu nama kokouk, eie a nga ko vokokotie.
13 Ken vona rengeir e Tseus a nga mon i marar simi taon leong. Ken prist
e Tseus a nga poro bu bulumakau tamat ma bu purpur gi ta nga tio ma a
nga rakot simi matavanuo rumrubukien, simi vunan eie meie mi bineit gi
nga lalaro vavadengeir ngan rakot seguor.

14 Eiekesen sien ba aposol, e Barnabas ma e Paulo guor ta nga rongomie
misa gi ta nga lalaro tsana, guor nga derikie maguor sar kuirkuir nge soer
rubukien i kotubuon mi bineit.
15 Ma guor nga kopuo gie, “Mi kulou, surie misa nga ta tsana ine?
Egor buer mo ba ka mala nga. Gor nemei nia vateie nga ngan mi Banga
Vinavatei, va nga ta ngas vuris sorvekenan ine bu kepineits sasavoir nge
vuris rakot se Raban ta tino. Ine mi Raban eie ese ta nga tsana mi rangit,
mi kaber, mi barateis ma bu kepineits gi ta tino i arogie.
16 Muomuo, a nga sunurie bu vuna enamon kokouk va gi ta nga
vemusurie kegi sar rosar.
17 Eiekesen a kap nga muningan eie kesen simi kulou va gi ta kap mang
telekiran. A nga kalei nge nga ngan bu banga kepineits nia vara tuktuk
ngan va eie a tino. A teir vunie nge nga mi bat kovuni simi rangit ma bu
suasuada tsientsuor nia ngou, duis si man sar ra. A vosuvu vunie nga nge
nginonginou ma bu aronga a vovosuo ngan mi nires.”
18 Misasien guor ta nga vokokotie ine bu nama, guor kap nga oit nia
vangenge mi bineit va gi ta kap vavadengeir ngan ka tienebeir rakot
seguor.
19 Samo bu Iuda ese gi ta nga beit kovuni i Antiok ma i Ikonium, gi nga
oeng ka i aron mi bineit ma gi nga tuir meie gie. Gi nga tome e Paulo
nge vunavout ma gi nga teie rovotsour ngan i marar simi taon. Gi si nga
vodon va e Paulo a te nga maet.
20 Eiekesen i muir sien bu mei gi ta nga vodovodon tuktuk gi tate nga
me tuir viriviririsie, e Paulo a nga tamtuir nge rubukien muerengei simi
taon. Simi ra vemusurie, eguor e Barnabas guor nga rakot i Derbe.

Keguor minuer rakot i Antiok i Suria

21 Guor nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei ine simi taon ma guor nga
teie kegi vienviendon mi kulou palan va gi ta vodovodon tuktuk se Iesu.
Samo guor nga muerengei rakot i Listra, i Ikonium ma i muir i Antiok.
22 Guor nga vakokoit vangasie nge vakotsie mi kulou vodovodon tuktuk
va gi ta ngas nga tuir ngeisngeis si kegi vodovodon tuktuk. Guor nga
pevien, “Giet ta ngas suvuon bu vinekikin palan nia rubukien si ken
mangmagoso Nguts e Raban.”
23 Sibu vona rengeir keskes, guor nga vile kegi sar komosi ka ni
tsientsang. Ma ngan mi vorvor meie bu nono, guor nga terie gie si ken
nennei mi Nguts ese gi ta nga terie kegi vodovodon tuktuk sien.
24 I murien guor tate nga veis ka i aron i Pisidia, guor nga beit i Pampilia.
25 Ma sien guor tate nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei i Pega, guor
nga peuk i Attalia.
26 Kovuni i Attalia, guor nga ka mon nge tsourarak muerengei rakot i
Antiok, mi enamon ivie gi ta be nga terie guor en si ken tentoiv e Raban
surie mi tsientsang ine guor tate nga me vaton.
27 Sien guor tate nga beit i Antiok, guor nga kir kakuon mi kulou
vodovodon tuktuk, ma guor nga pengan bu kepineits kokouk e Raban ta
nga tsana i aron keguor vineis ma vasa ta nga tsitsingie venengan mi rosar
va bu Kibang gi ta nga vodovodon tuktuk simi Nguts.
28 Ma guor nga mon potaram meie gie mi kulou vodovodon tuktuk.

15

Kegi bineit kouk bu muomuo i Ierusalem

1 Bu ka mene gi nga kuvu i Iudea rakot i Antiok gi nga vavasengei sibu
mei mene va gi ta nga vodovodon tuktuk se Raban malan ine, “Sien va
nga ta kap suvuon mi vinavaroup vemusurie mi vinuor se Moses, nga ta
kap oit nia so suvuon mi vavato.”
2 Ine mi nama a nga teie terie e Paulo ma e Barnabas va guor ta nga
vevengeis nge vevetei nge nama meie gie. Io, e Paulo ma e Barnabas gi
nga vile guor meie bu ka mene gi ta nga vodovodon tuktuk se Raban va gi
ta nga rakot i Ierusalem nia ra pare bu aposol ma bu muomuo surie ine
bu nama.
3 Io, bu muomuo simi vona rengeir gi nga ture vavasie gie. Ma sien gi
ta nga veis ka i aron i Poinike ma i Samaria, gi nga potsukie vasa e Raban
a nga vurise venengan kegi tino bu Kibang. Ine mi nama a nga terie mi
nires leong simi kulou vodovodon tuktuk.
4 Io, sien gi tate nga beit i Ierusalem, bu mei kokouk i aron mi vona
rengeir meie bu aposol ma bu muomuo gi nga marangata guor. Guor nga
pengan segie mi sana e Raban tate nga tsang vaotie seguor.
5 Eiekesen, mi kulou vodovodon tuktuk gi ta nga kovuni simi gargar sibu
Parisaio, gi nga tamtuir nge pevien, “Bu Kibang gi ta ngas suvu vinavaroup
nge vemusurie mi Vinuor se Moses.”
6 Bu aposol ma bu muomuo gi nga beit kokouk nia vakvakokoit surie ine
mi nama.
7 I murien bu vinavinakokoit palan surie ine, e Petro a nga tsuok tamtuir
ma a nga pevien, “Bu kasiung! Nga telekiran va muomuo ngas te, e Raban
a nga viel tsana iou i kinorutunga, terengien va bu Kibang gi ta mang
rongomie mi Banga Vinavatei simi ngutsuung nge vodovodon tuktuk sien.
8 E Raban a telekiran bu arogie mi kulou kokouk, ma a nga vasangan
va a suguo gie sien ta nga terie mi Moromoruo Tamat segie malan ta nga
tsana segiet.
9 A kap potakie giet mei gie, simi vunan e Raban a nga vara melemelen
ngan bu arogie ngan kegi vodovodon tuktuk sien.
10 Io, surie misa nga ta lalaro konon e Raban? Nga terie mi putu simi
vinavaroup i popon mi kulou vodovodon tuktuk. Ine mi putu bu tamagiet
ma egiet buer, egiet kokouk giet kap oit nia sorokie.”
11 A kap! Giet vodovodon tuktuk va, ngan ken tentoiv magiet Nguts e
Iesu, giet te suvuon mi vavato, malan egie buer gi ta suvuon.
12 Bu mei kokouk gi ta nga mon ian en, gi nga mon menemenen nge
rorong se Barnabas ma e Paulo guor ta nga pengan bu kepineits ni
vovokudier e Raban ta nga vaotie guor ngan nia tsana i kotubuon bu
Kibang.
13 Sien guor tate nga vakokoit voto, e Iakobo a nga pevien, “Bu kasi, nga
ta rorong seou,
14 e Simon a te palsie segiet vasa e Raban a nga muna vasangan ven ken
lalaron sien ta nga viel tsana mi kulou i kotubuon bu Kibang va egie seie.”
15 Kegi sar nama bu propet a kokouk meie ine, malan gi tate nga vataro.

16 “ ‘I murien ine, o ta muerengei
ma o ta tsang muerngan ken vonuo e Davit ian tate nga kor.
Ma ian simi tsiri vonuo, o ta tsang muerngan
malan si man matvinavaso vourvour.
17 Terengien va mi kulou kokouk gi ta mang nesie mi Nguts,
ma buer bu Kibang kokouk gi ta mang suvuon mi asoung.’

15:17 AMO 9:11-12

18 Mi Nguts ese ta nga vasangan ine bu kepineits simi kulou muomuo te a
vokokotie ine mi nama.

19 “Kong vienviendon a malan ine. Giet ta kap terie mi tsuotsuobakei
sibu Kibang gi ta vor ve vuvuvuris nemei se Raban.
20 Eiekesen giet ta ngas vavataor rakot segie va gi ta kap nganie mi tintu
gi tate nga vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit, ma gi ta kap tsana mi
sinavei tetteririv, ma gi ta kap nganie mi dar ma mi pientsien mi vinavinar
gi ta duorkie.
21 Simi vunan ine bu vinuor se Moses gi te nga vokokotie potaram te i
aron bu taon kokouk ma gi ko munu ase i aron bu vona rengeir sibu Iuda
sibu Rangi Minaes kokouk.”

Mi pakapaka rorou rakot sibu Kibang gi ta vodovodon tuktuk

22 Samo bu aposol ma bu muomuo meie mi kulou kokouk simi vona
rengeir, gi te nga viel tsana ba mei segie nia vemusurie e Paulo ma e
Barnabas rakot i Antiok. Gi nga viel tsana e Silas ma e Iudas ese gi ta
ko vuotongie ngan va e Barsabas, eguor ba muomuo i kotubuon mi kulou
vodovodon tuktuk.
23 Bu muomuo gi nga ture vavasie guor ngan ine mi pakapaka rorou ta
nga pevien,

“Egei bu aposol ma bu muomuo simi vona rengeir, ma egei bu kasinga.

Gei turan kegei ni vuot kalei rakot sibu Kibang ese gi ta vodovodon
tuktuk i Antiok, i Suria ma i Kilikia.

24 Gei nga rongomie va bu mei segei gi siger nga rakot senga nge ra
tsola kenga sar vienviendon.
25 Io, gei aor kes nia turan kaba ka rakot senga meie e Barnabas ma e
Paulo,
26 ese guor ta kap ruit ngan keguor tino surie mi asan magiet Nguts e
Iesu Karisito.
27 Gei turan e Iudas ma e Silas nia so vara tuktuk ngan mi ngutsuguor
misa gei ta vataro i aron ine mi pakapaka rorou.
28 Vemusurie ken lalaron mi Moromoruo Tamat, gei sunuir va gei
ta kap terie ka putu mene i poponga, eiekesen arie mo ine ba nama
venengeng.
29 Kian va nga ta nganie bu kepineits gi tate vavadengeir ngan rakot
sibu raban bitbit, a, mi dar, ma mi pientsien mi vinavinar gi ta duorkie.
Ma kian va nga ta tsana mi sinavei tetteririv. Sien va nga ta kap tsana ine
bu tsaka sinavei, kenga mienagos ta kalei. A kalei rovoriu.”

30 Io, gi nga turan ba ka peuk i Antiok ivie gituo ta nga ra kuk kakuon en
mi kulou sibu vona rengeir kokouk nge terie segie ine mi pakapaka rorou.
31 Mi kulou gi nga ase ma gi nga res, simi vunan ine mi nama vavakatsep
a nga vakotsie gie.
32 E Iudas ma e Silas, eguor ngas te ba propet, guor nga vakotsie nge
vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.
33 I murien ba ra gituo ta nga mon ian en, mi kulou vodovodon tuktuk
gi nga tukok tarave gituo va gituo tate nga muerengei rakot segie gi ta nga
tura gituo.
34 [Eiekesen e Silas a nga vodon va ta be buer nga mon meie gie i Antiok.]

35 Eiekesen e Paulo ma e Barnabas guor ngas nga mon i Antiok, ivie
eguor meie bu ka mene gi nga vavasengei en nge vavatei ngan ken nama
mi Nguts.

Mi vinekapot se Paulo ma e Barnabas

36 I murien ba ra e Paulo a nga oeng se Barnabas, “Giet ta muerengei
nge ra iro bu kasigiet sibu enamon ivie giet tate nga vavatei ngan en mi
namanien mi Nguts ma giet ta ra pare vasa gi te to ven.”
37 E Barnabas a nga lalaro kerie e Ioanes Marko meie guor,
38 eiekesen e Paulo a nga tsue va guor ta kap nga kerie, simi vunan a te
nga sorvekena guor i Pampilia ma a kap nga tsatsang meie guor te simi
tsientsang.
39 Guor nga vetei nge nama oit guor nga vekapot. E Barnabas a nga kerie
e Marko ma guor nga ka mon rakot i Kupro.
40 Eiekesen e Paulo a nga vile e Silas ma i murien mi kulou vodovodon
tuktuk gi tate nga terie guor si ken tentoiv mi Nguts, guor nga veis.
41 Guor nga veis ka i aron i Suria ma i Kilikia nge vangasie gie mi kulou
sibu vona rengeir.

16

E Timote a nga nomeie e Paulo ma e Silas

1 E Paulo ma e Silas guor te nga veis beit i Derbe ma i Lustra, ivie mi
ka vodovodon tuktuk mi asan e Timote ta nga ko mon en. E kina, eie mi
vevine Iuda ese ta nga vodovodon tuktuk. Eiekesen e taman, eie mi kangi
Grik.
2 Mi kulou vodovodon tuktuk kovuni i Lustra ma i Ikonium gi nga pengan
va e Timote eie mi banga ka.
3 E Paulo a nga lalaron va e Timote va ta nga nomeie, io, a nga varapuo
simi vunan e taman e Timote eie mi kangi Grik ma bu Iuda gi ta nga mon
ian en gi nga telekiran.
4 Sien gituo ta nga vesingie bu taon, gituo nga vokokotie ian bu nama bu
aposol ma bu muomuo i Ierusalem gi ta nga aor kes ngan va bu mei gi ta
vemusurie.
5 Io, mi kulou sibu vona rengeir gi nga tsorubeit ngeisngeis simi
vodovodon tuktuk ma mi aesaes a nga vor ve leongleong sibu ra kokouk.

Ken baidendeng e Paulo i Troas

6 E Paulo meie ba ka gituo te nga veis rakot simi enamon leong i Prugia
ma i Galatia simi vunan mi Moromoruo Tamat a kap nga sunuir va gituo
ta nga vavatei ngan mi namanien mi Nguts simi enamon leong i Asia.
7 Sien gituo tate nga beit simi tieng i Musia, gituo nga konon nia rubukien
simi enamon leong i Bitunia, eiekesen mi Morumoruan e Iesu a kap nga
sunurie gituo.
8 Io, gituo nga veis evisie i Musia nge rakot i Troas.
9 Ian sikati e Paulo a nga pare mi baidendeng va mi ka kovuni i
Makedonia a nga tuir nge no masitinoiv ven ne, “Nemei ine i Makedonia
nge me kulie gei.”
10 I muir sien e Paulo tate nga deng vaton mi baidendeng, gei te nga
seseing nia rakot i Makedonia, simi vunan gei te nga telekiran va e Raban
a nga kukuo gei nia ra vavatei ngan mi Banga Vinavatei simi kulou ian en.

E Ludia a nga vurisan ken tino i Pilippoi

11 Samo gei te nga ka mon kovuni i Troas ma gei te nga soer duis rakot
i Samotrake, ma simi ra vemusurie gei nga soer rakot i Neapolis.
12 Kovuni ian en, gei nga soer rakot i Pilippoi, mi taon leong i Makedonia,
ivie bu Roma gi ta nga vuor en. Ma gei nga ra mon ian en ba ra.
13 Simi Rangi Minaes gei te nga veis rovotsour simi taon nge rakot i gegen
mi da ivie va gei ta nga ra vorotan ka korot nia no en. Sien gei tate nga
mogos, gei nga vakokoit simi langei ian gi ta nga beit kouk en.
14 I kotubugie ine mi langei mi vevien kovuni i Tuateira a nga mon. Mi
asan e Ludia. Ma a nga ko tsatsang verikuil ngan ken sar lavlav dav nge
lakep. Ma a nga ko rangarie e Raban. Mi Nguts a nga tsitsingie mi aron
nia rong poro mi namanien e Paulo.
15 I muir sien eie ma egie kokouk ian si ken vonuo gi tate nga por
sinusuruiv, a nga nongie gei nia rakot si ken vonuo ma a nga pevien,
“Sien va nga ta vodovodon tuktuk va o vodovodon tuktuk simi Nguts, nga
ta ra nemei si kong vonuo.” Ma a nga tsue te va gei ta nga rakot.

E Paulo ma e Silas i aron mi vona vinatoreis i Pilippoi

16 Simi ra mene sien gei ta nga visi rakot simi korot nia no, gei nga so
samsuoeie mi tetsikevien petspets mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie ma
ta nga ko peteteir. A nga ko por lakep palan ken man sar ka leong ngan ta
nga ko vokokotie bu kepineits va ta ba nga beit i muir.
17 Ine mi tetsikevien a nga vemusurie e Paulo ma a nga vor ve koupkoup
surie gei. “Ine ba ka egituo ken ba ka ni tsientsang e Raban ese ta tsiroup.
Gituo ko vokokotie senga mi saran mi vavato.”
18 Ine mi tetsikevien a nga ko tsana ine sibu ra palan, tuir oit e Paulo a
te nga maer sien ma a nga vuvuris nge oeng simi tsaka moromoruo, “Simi
asan e Iesu Karisito, o oeng ngeisngeis sevoi. Rovotsour sorvekenan!” Ian
ngas te mi tsaka moromoruo a nga rovotsour sorvekenan.
19 Sien man sar ka leong ian mi tetsikevien petspets gi tate nga telekiran
va kegi rosar nia por lakep a te nga tsokor, gi nga rakopie e Paulo ma e
Silas nge teie guor rakot sibu muomuo simi taon simi korot nia beit kouk.
20 Ma gi nga voturie guor i matan bu muomuo sibu ka ni vuor nama nge
pevien, “Ine ba ka eguor ba kangi Iuda, ma guor me vakake bu tsienakor
i aron kegiet taon.
21 Guor vasangan simi kulou bu suada sinavei ivie ta kap duis va egei
mi kulu Roma gei ta vemusurie o, pupua.”
22 Mi bineit buer gi nga tuir kouk meie gie nge suereren e Paulo ma e
Silas, ma bu muomuo sibu ka ni vuor nama gi nga tuturei va gi ta nga deir
rivie maguor sar tsetstseik nge tsatsakie guor.
23 I murien gi tate nga tsatsakie vatsakatie guor te, gi nga tomeka guor
i aron mi vona vinatoreis ma gi nga terie mi nama ngeisngeis simi ka
nennei simi vona vinatoreis va ta nga naneie vititirie guor.
24 Sien ta nga rongomie ine mi nama ngeisngeis, a nga terie guor simi
roruom i kutum te simi vona vinatoreis ma a nga pipits pataman bu
kameguor siba mat i kotubuon ba poko ei luo.
25 Malan va sikati potaram, e Paulo ma e Silas guor nga vor ve nono nge
kavakavarie bu pak rakot se Raban, ma bu ka tsatsang vinatoreis ka ie gi
nga rongomie guor.
26 Puk lalapus, mi oen leong a nga beit nge vedederie mi mendien mi
vona vinatoreis. Ian ngas te bu matavanuo kokouk simi vona vinatoreis gi
nga katsep ma bu tsen gi ta nga rorotsie ngan mi kulou tsatsang vinatoreis
gi nga koro kor.

27 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga pan, ma sien ta nga pare bu
matavanuo kokouk gi tate nga katsep, a nga tiki tsana ken kuor ma a nga
visi kenvamate eie kesen, simi vunan a nga vodon va mi kulou tsatsang
vinatoreis kokouk gi te nga vi.
28 Eiekesen e Paulo a nga kopuo, “Kian va e ta kenvamate no kese! Egei
kokouk ine gei mon!”
29 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga tuturei surie ka berber ma a
nga bubu rubukien. Samo a nga dedeir kor i matan e Paulo ma e Silas.
30 Ma a nga kir vorotsoruo guor nge virei, “Ba ka leong, misa o ta ngas
tsana nia suvuon mi vavato?”
31 Guor nga kuil nama, “Vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu, ma e Raban
ta vatoa no, evoi ma ke tietie kokouk.”
32 Samo guor nga vateie ngan ken nama mi Nguts ma egie kokouk gi ta
nga mon si ken vonuo.
33 Ian ngas te sikati, ine mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga kerie
guor ma a nga vuie keguor sar kiem. Ma ian ngas buer te, eie ma ken tietie
gi nga por sinusuruiv.
34 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga kir rubukien nge guor si ken
vonuo ma a nga tabarie guor. Eie ma ken tietie kokouk gi nga vous ngan
mi nires, simi vunan gi te nga vodovodon tuktuk se Raban.
35 Sien tate nga vo ra, bu muomuo sibu ka ni vuor nama sibu Roma gi
nga turan bu girigirir rakot simi ka nennei simi vona vinatoreis ngan ine
mi nama, “Ruom rivie ian ba ka.”
36 Mi ka nennei simi vona vinatoreis a nga pengan se Paulo, “Bu muomuo
sibu ka ni vuor nama sibu Roma gi te tuturei va o tate ruom rivie ngado.
Io, ine ngado tate veis. Ngado veis ngan mi molu.”
37 Eiekesen e Paulo a nga oeng ine sibu girigirir, “Gi kap nga vuor nama
eiekesen gi siger nga tsatsakie gor i matan bu mei kokouk. Misasien egor
ba kangi Roma, gi siger nga tomeke vurukude gor mo i aron mi vona
vinatoreis. Ma ine gi lalaro ture menentagor? A kap! Egie ngas te gi ta
ngas nemei nge me nomeie gor rovotsour.”
38 Bu girigirir gi nga muerengei rakot nge ra pengan ine bu nama sibu
muomuo sibu ka ni vuor nama, ma sien gi ta nga rongomie va e Paulo ma
e Silas ba kangi Roma, gi nga kudier nge motou.
39 Io, gi nga rakot nge ra oeng vakalaie guor, ma gi nga kir vorotsoruo
guor simi vona vinatoreis nge no masitinoiv seguor va guor tate nga
sorvekenan mi taon.
40 I murien guor tate nga rovotsour simi vona vinatoreis, guor nga rakot
si ken vonuo e Ludia. Ian en guor nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk
ma guor nga vakotsie gie. Samo guor nga sorvekena gie.

17

E Paulo a nga vavatei i Tesalonika

1 Io, sien gituo tate nga veis ka i aron i Ampipolis ma i Apolonia, gituo
nga beit i Tesalonika ivie mi vona rengeir sibu Iuda a nga mon en.
2 Malan mi sinavien e Paulo ta nga ko tsana, eie a nga rakot simi vona
rengeir ma i aron ba Rangi Minaes tour a nga vevengeis surie bu nama
simi Pakpak Leong meie gie,
3 nge palsie nge vara tuktuk ngan va mi Messia ta ngas nga suvu
vinekikin nge to muerengei simi miensei.
E Paulo a nga pevien, “Ine e Iesu o ta vateie nge nga ngan, eie mi Messia.”

4 Ma bu mei mene segie gi nga vurisan kegi sar vodovodon surie mi
sana e Paulo meie e Silas guor ta nga vokokotie, ma gi nga tuir kokouk
meie guor, ma buer palan bu Grik gi ta nga ko rangarie e Raban ma palan
bu vevien aiminangarei buer.
5 Eiekesen bu Iuda gi nga ngungutsuo guor. Io, gi nga kir kakuon mi
kulou veisveis sasavoir simi korot nia verikuil, nge tsuok voturie mi gargar
nia tsana mi sinavei tsokor ma gi nga tsuok vakake mi tseng simi taon. Gi
nga lalapus rakot si ken vonuo e Iason nge nesie e Paulo ma e Silas va gi
ta nga kir vorotsoruo guor simi bineit.
6 Eiekesen, sien gi ta kap nga vorota guor, gi nga teie vorotsoruo e Iason
meie mi kulou vodovodon tuktuk mene i matan bu muomuo simi taon
leong nge koupkoup ven ne, “Ine mi kulou gi te tsana mi tsienakor simi
mangmagoso enaenamon kokouk. Ma gi te beit ine buer.
7 Ma e Iason a nga kerie gie rakot si ken vonuo. Egie kokouk gi kap lalaro
vemusurie ken vinuor e Kaesar nge vor ve vokovokokotie va mi kovakova
ka leong mene mi asan e Iesu.”
8 Sien gi ta nga rongomie ine, mi bineit ma bu muomuo simi taon leong
gi nga basbaslieng.
9 Bu muomuo gi nga tsana e Iason ma bu mei mene va gi ta nga vorie
mi vinuor, ma gi nga ruom rivie gie.

E Paulo ma e Silas guor nga rakot i Berea

10 Sien tate nga kati, mi kulou vodovodon tuktuk gi nga turan e Paulo
ma e Silas rakot i Berea. Sien guor ta nga beit ian en, guor nga so rubukien
simi vona rengeir sibu Iuda.
11 Io, mi kulu Berea egie mi banga kulou, ma mi sinavigie a nga kalei rio
mi kulu Tesalonika. Gi nga rong poro mi nama ma gi ngas nga masoron.
Ma sibu ra kokouk gi nga ko tiorbeten mi Pakpak Leong nia telekiran ken
nama e Paulo va a tuktuk o, a kap.
12 Palan bu Iuda, meie palan bu vevien ma bu ka aiminangarei sibu Grik
gi nga vodovodon tuktuk.
13 Sien bu Iuda i Tesalonika gi ta nga vakierngie va e Paulo a nga vavatei
ngan mi namanien e Raban i Berea, gi nga rakot buer en, ma gi nga vara
tsogolivo ngan mi bineit nge tsuok voturie mi tseng.
14 Mi kulou vodovodon tuktuk ian en gi nga ture volopusuo e Paulo peuk
i koen. Eiekesen e Silas meie e Timote guor nga mon i Berea.
15 Mi kulou gi nga veis naneie e Paulo beit i Aten. Ma gi nga muerengei
sorvekenan ngan ken nama vavakatsep rakot se Silas meie e Timote va
guor ta ngas nga nemei lalapus nge vorotan.

E Paulo a nga vavatei i Aten

16 E Paulo a nga rosie e Silas meie e Timote i Aten, ma a nga pare mi
taon a nga suvuon bu patspats sibu raban bitbit. Ine a nga puputungie mi
aron e Paulo.
17 Io, i aron kegi vona rengeir bu Iuda, a nga vetei nge nama meie bu
Iuda ma bu Kibang ese gi tate nga ko rangarie e Raban. Ma sibu ra, a nga
vakvakokoit meie mi kulou ese gi ta nga mon i aron mi korot nia verikuil.
18 Mi gargar simi kulou sievei sibu Epikurea ma bu Stoik gi nga nama
vevengeis meie e Paulo. Bu pout mene gi nga vevirei, “Mi sana ine mi be
a lalaro vokokotie?”
Bu pout mene gi nga kuil nama, “A mat malan va eie a patara magi sar
raban bu kibang.”
Gi nga oeng malan ine simi vunan e Paulo a nga vavatei ngan man Banga
Vinavatei e Iesu ma mi tino mumuerengei simi miensei.

19 Gi nga kir terie e Paulo i matan bu Areopagus, ma gi nga vosuoreie,
“Pengan segei mi sana vinasengei vour ian e ta vasangan.
20 Evoi e me terie bu vienviendon kekineits si kegei bairorrong ma gei
lalaro telekiran vasa gi vunan ven.”
21 Mi kulu Aten meie bu kibang ese gi ta nga me mon ian, gi kap nga
tsana ka kepineits mene eiekesen gi nga ko vokokotie nge rongomie bu
vienviendon vour ta nga beit.
22 Samo e Paulo a nga tsiktamtuir i kotubugie bu Areopagus ma a nga
pevien, “Mi kulou kuvu i Aten! Si kenga tino kokouk, o dengkelala sibu
binangavinga va enga mi kulou ni rengeir.
23 Sien o ta veis veriris ma deng vititirie kenga sar kepineits nia rengeir,
o deng vorotan buer mi korot nia tu tienebeir meie ngan mi vinavataor
i popon malan ine, ‘Rakot simi Raban gei kap telekiran.’ Nga ko rengeir
rakot simi sa nga kap telekiran. Ma ine o ta vateie nga ngan.
24 “E Raban ese ta nga tsana mi mangmagoso enaenamon ma bu
kepineits i aron, eie mi Nguts die i kur simi rangit ma simi kaber ma a
kap mon sibu vona rengeir mi kulou gi ta ko tsana ngan bu rimagie.
25 Ma a kap pinat surie kegiet kuilkuil simi vunan a kap pinat surie ka
kepineits. Eie mo kesen a terie simi kulou mi tino ma mi mour ma bu
kepineits kokouk buer.
26 Simi ka kes mo e Raban a nga vabatie bu matabu kokouk, va gi ta tino
simi kaber kokouk. Ma a nga totok telekiran bu poko keipkepide ra segie
ma kegi enamon ivie va gi ta mon en.
27 E Raban a nga tsana ine, terengien va mi kulou gi ta nesie nge nemei
vatavatat nge vorotan. E Raban a kap mon i pek sorvekena giet keskes.
28 Simi vunan seie mo giet suvu tino nge veisveis ma giet mon kalei,
malan kenga ba ka putput pak guor ta nga pevien,

‘Egiet bu natuon buer.’

29 “Io, giet te tsorubeit bu natuon e Raban. Giet ta kap vodon va e Raban
a malan mi patspats gi ta tsana ngan mi gold, mi silva o, mi vunavout
vemusurie kegi sar sinavei nia toik.
30 Muomuo, e Raban a kap nga vakvakokoit palan segie mi kulou gi ta
nga vodon sasavoir. Eiekesen nevere a vakokoit ngeisngeis simi kulou simi
mangmagoso enaenamon kokouk, va gi ta ngas vodon vuris.
31 E Raban a te nga totoka mi ra sien va eie ese tate nga viel tsana va
ta vuortie mi kaber ngan ken sinavei duis. E Raban a te nga vara tuktuk
ngan ine simi kulou sien ta nga vatoa simi miensei.”
32 Sien gi ta nga rongomie e Paulo ta nga vakokoit surie mi tino
mumuerengei simi miensei, bu mei mene segie gi nga vavangiets ngan
e Paulo, eiekesen bu mei mene gi nga pevien “Gei lalaro rongomie va e ta
vokokotie ian bu nama te buer.”
33 Ma samo e Paulo a nga sorvekena gie bu Areopagus.
34 Eiekesen ba mei segie gi nga tsorubeit mi kulou vodovodon tuktuk. I
kotubugie, e Dionisio, mi meinmenien bu Areopagus, ma buer mi vevien
mi asan e Damaris ma ba mei mene.

18

E Paulo a nga vorotan e Priskila ma e Akuila i Korinto

1 I murien ine, e Paulo a nga sorvekenan i Aten ma a nga veis rakot i
Korinto.

2 Ian en, a nga vorotan mi kangi Iuda mi asan e Akuila ese gi ta nga kava
i Pontus. Eie a nangba nga beit kovuni i Italia meie ken vevien e Priskila,
simi vunan e Klaudio a nga oeng ngeisngeis sibu Iuda nia sorvekenan i
Roma. E Paulo a nga ra iro guor,
3 ma a nga mon nge tsatsang meie guor simi vunan e Akuila eie buer mi
ka tsangtsang sel nia por lakep malan mo e Paulo.
4 Sibu Rangi Minaes, e Paulo a nga ko vakvakokoit vakatsepa gie i
aron kegi sar vona rengeir ma a nga konon nia vakokoit kerie kegi sar
vienviendon bu Iuda ma bu Grik.
5 Sien e Silas ma e Timote guor tate nga beit kovuni i Makedonia, e
Paulo a nga teir putan ken tino nia vavatei ngan mi namanien e Raban
nge vakokoit vasangan sibu Iuda va e Iesu eie mi Messia.
6 Eiekesen gi nga vakaek nge suereren ken sar nama e Paulo nge oeng
vatsakatie. Ma a nga tsopure riv puit si ken lavlav ma a nga oeng segie,
“Kenga miensei a kap vunan seou! Enga kesenga nga vunan! Vakaek ine
ma i muir o ta rakot sibu Kibang.”
7 Io, a nga sorvekenan mi vona rengeir ma a nga ra rubukien si ken
vonuo e Tito Iusto ese a nga ko rangarie e Raban. Ken vonuo a nga mon i
babaren mi vona rengeir sibu Iuda.
8 Mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda mi asan e Krispo, eie meie
egie kokouk si ken vonuo gi nga vodovodon tuktuk simi Nguts. Ma mi
kulou palan kovuni i Korinto gi ta nga rongomie mi namanien e Paulo, gi
nga vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv.
9 Simi kati mene, mi Nguts a nga oeng se Paulo i aron mi baidendeng
ven ne, “Kian va e ta motou. Kian va e ta maer nia vavatei ma kian va e
ta bong,
10 simi vunan o mon meie no. A kap ka mei ta oit nia tsang vatsakatie
no, simi vunan palan mi kulou i aron ine mi taon egie kong kulou.”
11 Io, e Paulo a nga mon ian en mi avareit kes ma mi kapien, ma a nga
vavasengei simi kulou ngan mi namanien e Raban.
12 Sien e Galio ta nga tsorubeit mi gavana i Akaia, bu Iuda gi nga beit
kouk. Ma gi nga rakopie e Paulo nge kerie rubukien ngan simi korot nia
vuor nama.
13 Gi nga pevien, “Ine mi ka, a ko tsue va mi kulou gi ta rangarie e Raban
simi rosar ian ta kap duis simi vinuor.”
14 E Paulo a te nga visi vakokoit eiekesen e Galio a nga pevien sibu Iuda,
“Sien va ine bu nama a vemusurie ka tsaka sinavei o, ka tsienakor leong
beitsak, a duis va o ta rorong senga.
15 Eiekesen nga nama palan ngan bu nama ma bu as ma kenga sar
vinuor. Enga kesenga nga ta vodusie. O ta kap vodusie ian bu kepineits.”
16 Ma a nga ture vorotsoruo gie simi korot nia vuor nama.
17 Samo, gi nga rakopie e Sostenes, mi muomuo simi vona rengeir sibu
Iuda, ma gi nga tsatsakie i matan mi korot nia vuor nama. Eiekesen e
Galio a nga vodon sasavoir ngan mo.

E Paulo a nga muerengei rakot i Antiok

18 E Paulo a nga mon bu ra palan i Korinto. Samo a nga sorvekena gie
mi kulou vodovodon tuktuk ma a nga ka mon meie e Priskila ma e Akuila
rakot i Suria. I muan ken vineis, e Paulo a nga varake mi kovan i Kenkrea
simi vunan eie a nga vemusurie ken vakavakariem meie e Raban.

18:2 E Klaudio - eie mi kovan bu kovakova ka leong sibu Roma.

19 Gi nga beit i Epeso ma e Paulo a nga sorvekenan en e Priskila meie e
Akuila. Samo, eie kesen mo a nga rubukien simi vona rengeir sibu Iuda
ma a nga vevuor nge nama meie bu Iuda.
20 Mi kulou gi nga oeng rutie e Paulo va ta be nga mon meie gie, eiekesen
a kap nga sunuir.
21 Ma a nga oeng segie sien ta nga sorvekena gie, “Sien va e Raban ta
sunuir, o ta muerengei vorota nga.” Ma a nga ka mon nge sorvekenan i
Epeso.
22 Sien e Paulo tate nga beit i Kaesarea, a nga veis rakot i Ierusalem ma
a nga ra irogie mi kulou simi vona rengeir, ma a nga peuk i Antiok.
23 Ma i murien mi minon potaram a nga sorvekenan i Antiok. Ma a nga
vesingie bu korot kokouk simi enamon leong i Galatia ma i Prugia nge
vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.

E Apolo a nga mon i Epeso

24 Ian sibu ra mi kangi Iuda mi asan e Apolo, ese gi ta nga kava simi
enamon i Aleksandria, a nga nemei i Epeso. Eie mi ka sievei ma a nga
telekire vititirie mi nama simi Pakpak Leong.
25 Gi te nga vavasengei sien simi saran mi Nguts. Ma ken lalaron nia
vavatei a nga leong beitsak ma ken sar namani vinasengei rakot simi kulou
surie e Iesu a nga duis rovoriu. Eiekesen a nga telekiran mo mi sinusuruiv
se Ioanes.
26 Ma a nga vakaek nge vakokoit ngan mi aor ngeisngeis segie i aron mi
vona rengeir sibu Iuda. Sien e Priskila ma e Akuila guor ta nga rongomie,
guor nga kerie rakot si keguor vonuo ma guor nga palsie vititirie sien mi
saran e Raban.
27 Sien e Apolo tate nga lalaro veis rakot i Akaia, mi kulou vodovodon
tuktuk gi nga vakotsie nge vavataor rakot simi kulou vodovodon tuktuk
ian en nia so marangatan. Sien tate nga so beit, a nga terie mi kuilkuil
leong segie gi ta nga vodovodon tuktuk se Raban surie ken tentoiv.
28 A nga ko munu tseiptseiprio bu Iuda sibu namani vevengeis i matan
bu mei palan sien ta nga vara tuktuk ngan i aron bu nama simi Pakpak
Leong va e Iesu eie mi Messia.

19

E Paulo a nga mon i Epeso

1 Sien e Apolo ta ngas nga mon i Korinto, e Paulo a nga veis ka i aron
bu enamon nge beit i Epeso. Ian en a nga vorotan mi kulou vodovodon
tuktuk.
2 Ma a nga vereie gie, “Nga te nga suvuon buer mi Moromoruo Tamat
sien nga ta nga tsorubeit mi kulou vodovodon tuktuk?”
Gi nga kuil nama, “A kap, gei kap ngas nga rongomie va ka Moromoruo
Tamat buer ine a mon.”
3 Ma e Paulo a nga virei, “Mi sana suada sinusuruiv nga te nga suvuon?”
Gi nga kuil nama, “Mi sinusuruiv se Ioanes.”
4 E Paulo a nga pevien, “Mi sinusuruiv se Ioanes eie mi sinusuruiv
nia vodon vuris. Ma e Ioanes a nga oeng simi kulou va gi ta ngas nga
vodovodon tuktuk se Iesu ese ta ba nga vemuir sien.”
5 Sien gi ta nga rongomie ine, gi nga por sinusuruiv simi asan mi Nguts
e Iesu.
6 Ma sien e Paulo ta nga teir riem i popogie, mi Moromoruo Tamat a nga
tsegerie gie ma gi nga vakokoit ngan bu namanien bu vuna enamon mene
nge vakokoit ngan mi sana nama e Raban ta nga terie segie.

7 Egie kokouk ine a nga oit mi sinangavur kes ma luo mi kulou.

8 I aron ba vura tour, e Paulo a nga ko rubukien i aron mi vona rengeir
sibu Iuda nge vavatei ngan mi aor ngeisngeis ma a nga ko vetei nge nama
ngeisngeis nia kerie kegi vodovodon surie mi mangmagoso Nguts e Raban.
9 Eiekesen bu mei mene segie bu arogie a nga bakiet. Ma gi nga ngengeir
pupuris nia vodovodon tuktuk. Ma gi nga oeng vatsakatie ine mi Saran mi
Nguts i matan mi bineit. Io, e Paulo a nga sorvekena gie. Ma a nga kerie
mi kulou vodovodon tuktuk meie, ma sibu ra a nga vakvakokoit meie gie
i aron mi vona vavasengei gi vuotongie va mi Turanno.
10 Io, a nga mon malan siba avareit luo, ma egie kokouk bu Iuda ma
bu Grik gi ta nga monongie mi enamon leong i Asia, gi nga rongomie mi
namanien mi Nguts.

Bu natuon tamat e Skeva

11 E Raban a nga tsana bu kepineits ni vovokudier ian ta nga kekineits i
riman e Paulo.
12 Io, mi kulou gi nga nemei nge poro mo ken poko lavlav dodou riv
bieneroik ma mi poko lavlav ta nga ko tsekie sien ta nga ko tsatsang va gi
ta nga vuturungie i popon bu tamat mienarouk. Ma magi sar mienarouk
a nga ko voto ma bu tsaka moromoruo gi nga ko tsourvekena gie.
13 Bu mei mene sibu Iuda ese gi ta nga veis veriris nge kareir rivie bu
tsaka moromoruo, gi nga konon nia tsatsang buer ngan mi asan mi Nguts
e Iesu segie ese bu tsaka moromoruo gi ta nga tsegerie gie. Gi nga oeng
sibu tsaka moromoruo, “Simi asan e Iesu ese e Paulo ta vavatei ngan, o
oeng ngeisngeis sevoi nia rovotsour.”
14 Mi napaririem potsu luo bu natuon tamat e Skeva, mi prist leong sibu
Iuda gi nga tsana ine.
15 Simi ra mene, mi tsaka moromoruo a nga vavatora segie, “O telekiran
e Iesu ma buer o telekiran e Paulo. Eiekesen enga ese mune?”
16 Io, ian mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie a nga rovongie gie
ma a nga tsatsakie gie nge tseiptseiprio gie. Ma gi nga soer beol rovotsour
ian si ken vonuo te bu kuirkuir daradarak.
17 Sien ine tate nga rorongovei sibu Iuda ma bu Grik gi ta nga mon i
Epeso, gi nga motou ma gi nga tsuok terie i kur mi asan mi Nguts e Iesu.
18 Palan segie gi tate nga me vodovodon tuktuk, gi nga nemei nge
vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor.
19 Ma bu mei mene segie gi ta nga ko tsang tinepekei nge poits reie, gi
nga nemei te kegi sar pakapaka rorou kokouk nge tunie gie i matan mi
lobaram. Magi voirvoir kokouk a nga oit bu sinangavur sinangavur mi
napaririem soloba (50,000) bu lakep silva.
20 Ine simi rosar, ken nama mi Nguts a nga puorkan ma a nga to meie
mi ngeisngeis.
21 I murien ine bu kepineits kokouk tate nga beit, e Paulo a te nga vodon
nia rakot i Ierusalem, i murien va tate nga muna vesingie bu enamon i
Makedonia ma i Akaia. E Paulo a nga pevien, “I murien va o tate mon ian
en, o ta ngas ra iro gie buer bu Roma.”
22 A nga turan ba ka ni kulie, e Timote ma e Erasto, rakot i Makedonia,
simi vunan eie va ta be nga mon potaram lili mo simi enamon leong i Asia.

Mi tseng i Epeso

23 Ian simi ra, mi namani vevengeis a nga tamtuir i Epeso surie mi Saran
mi Nguts.

24 E Demetrius, eie mi tunumar nia toik patspats nge silva ese ta nga ko
toke bu patsapatsan lili man vona rengeir mi raban bitbit e Atemis. Ma a
nga ko vabatie mi lakep leong beitsak kegie bu turan tunumar.
25 Io, e Demetrius a nga kuk kakaku gie bu turan tunumar ma a nga
pevien, “Mi Kulou! Nga telekiran va giet suvu banga lakep ine simi
tsientsang.
26 Nga dengarie nge rongomie vasa ine mi ka e Paulo tate vikisie
venengan bu vinavinadodogie bu mei nge tateie palan bu mei ine i Epeso
ma kokouk te ine simi enamon leong i Asia. Eie a pevien va bu raban giet
ta toke mo, a kap va bu raban tuktuk.
27 Ka tsienakor ta beit va kegiet banga as surie kegiet tsientsang nia
verikuil nge kepineits tate sasavoir, ma buer mi vona rengeir simi raban
vevien e Atemis tate kepineits tuvuon. Ma ine mi raban vevien ese gi
ta ko rangarie kokouk simi enamon leong i Asia ma simi mangmagoso
enaenamon, gi tate vodon punan ken vuna ngeisngeis.”
28 Sien gi tate nga rongomie ine, gi nga kengeir ma gi nga vakaek nge
koupkoup, “A leong beitsak, mi asan e Atemis sibu Epeso!”
29 I muir mo sien, mi taon kokouk gi nga vavaperor. Mi kulou gi nga
rakopie e Gaius ma e Aristakus, ba palapalan e Paulo kovuni i Makedonia.
Ma gi nga tateie guor rakot i mararan mi korot nia beit kouk.
30 E Paulo a nga lalaro ra beit vasvas i matan mi bineit, eiekesen mi
kulou vodovodon tuktuk gi kap nga sunurie.
31 Ma buer bu muomuo ian simi provins ese bu palapalan e Paulo, gi nga
vuruve nama nge oeng ngeisngeis sien va ta kap nga ra beit nge vasvas
ian simi korot.
32 Mi bineit gi ngas nga basbaslieng, ma bu mei mene gi nga koupkoup
ngan mi kepineits mene ma bu mei mene gi nga koupkoup ngan mi
kepineits mene buer. Ma palan simi kulou gi kap nga telekiran misa mi
vunan gi ta nga beit ian en.
33 Bu Iuda gi nga tsure terie e Aleksandro i muo ma bu mei mene
simi bineit gi nga oeng sien va ta nga vakatsepa ine mi putu. A nga
tamvosopenge mi bineit va gi ta nga bong terengien va ta mang nga
vakatsepa gie.
34 Eiekesen sien gi tate nga kielala va eie mi kangi Iuda, egie kokouk
gi nga koupkoup oit ba aua luo, “A leong beitsak, mi asan e Atemis sibu
Epeso!”
35 Mi muomuo simi taon a nga vangenge mi bineit nge pevien, “Mi kulu
Epeso, mi mangmagoso enaenamon kokouk a telekiran va mi taon i Epeso
eie a taman mi vona rengeir se Atemis ma ian simi patsapatsan ta nga kor
kovuni simi rangit.
36 Ma sien ine bu kepineits gi kap nga oit nia mumuningei, nga ta ngas
menemenen ma kian va nga ta tsana kavo kepineits be.
37 Nga te kir nemei ngan ine ba ka, eiekesen guor kap nga puer si ka
vona rengeir o, guor kap nga oeng vatsakatie magiet raban vevien.
38 Io, ma sien va e Demetrius ma bu turan tunumar va gi ta suvu putu
meie ka mei, mi vinuor a mon meie buer bu ka ni vuor nama. Gi oit nia
vuor terie mi duis.
39 Sien va kavo kepineits ngas buer vede nga lalaro vorotsoruo, nga ta
ngas vodusie i matan mi kulou nia vuor nama.
40 Malan te ne, gi tate oit nia vuortie giet surie mi tseng ian ta tsorubeit
vere. Ma sien va gi ta vereie giet nia vakatsepa mi vunan ine mi tseng,
giet ta kap oit nia vakatsepa mi vunan.”
41 I murien ta nga pevien ne, a nga vaton ian mi bineit kouk.

20

E Paulo a nga rakot i Makedonia ma i Gris

1 I murien ine mi tseng tate nga voto, e Paulo a te nga tuturei surie mi
kulou vodovodon tuktuk. Ma i murien tate nga vakokoit vakotsie gie, a
nga tsekireriem meie gie nge tsuok nge vineis rakot i Makedonia.
2 A nga vesingie ian bu korot nge vakokoit vakotsie palan mi kulou ian
en, ma i muir a ba nga so beit i Gris,
3 ivie a nga mon en ba vura tour. Samo a nga vodon nia muerengei ka i
Makedonia te buer, simi vunan bu Iuda gi nga roev nia kenvamate sien ta
nga visi soer rakot i Suria.
4 Mi kulou gi ta nga nomeie e Paulo arie egie ine, e Sopatro e natuon
tamat e Puros kovuni i Berea, e Aristakus meie e Sekoudos kovuni i
Tesalonika, e Gaius kovuni i Derbe, e Timote, ma e Tutsikos meie e Tropimo
kovuni i Asia.
5 Ine mi kulou gi te nga muo nge rosie gei i Troas.
6 Eiekesen egei gei nga ka mon kovuni i Pilippoi i murien bu ra simi
Nginou nian mi Tsoik Kap man ka iis sien. I murien ba ra napaririem, gei
nga so beit vorota gie i Troas, ma gei nga mon ian en bu ra mi napaririem
potsu luo.

E Paulo a nga vatoa e Iutukos

7 Simi ra vourvour simi wik, gei nga me beit kouk nia barabaramatan
mi nginou simi Nguts. E Paulo a nga vavatei simi kulou oit sikati potaram,
simi vunan simi ra sivo sien, eie tate nga vo veis.
8 Palan bu berber gi nga ber i kur ian simi vonuo gei ta nga beit kouk
en.
9 Mi ka vour mi asan e Iutukos a nga mogos i popon mi matavanuo
porpor mour. Ma sien e Paulo tate nga vor ve vakvakokoit rakot die, e
Iutukos a nga putu ba katsomatan ma a nga mat mumuang. Ma sien tate
nga muang tsotsoroiv te, a nga kor peuk i keim kovuni simi kato vonuo ta
tour ngan die i kur. Sien gi ta nga me tsuokopie, a te nga maet.
10 Eiekesen e Paulo a nga tsour peuk i keim nge tsiborungie ma a nga
raok terie i bongabongan ma a nga pevien, “Kian va nga ta vodovodon
palan. A te to!”
11 Samo a nga vaen muerengei te buer teteir i kur ma a nga so potakie
mi tsoik nge nganie. I muir sien a nga vakokoit oit te sivovo, e Paulo a nga
sorvekena gie.
12 Mi kulou gi nga kerie ian mi ka vour tate nga to nge rakot i marar ma
bu arogie a nga suvuon mi vavaman leong.

Ken vinakokoit vekvekitip e Paulo i Epeso

13 Gei te nga veis nia ra ka mon rakot i Asos, ivie va gei ta ba nga so
vekeisie en e Paulo. A nga oeng segei ven ne simi vunan a nga veis ka i
sar.
14 Sien tate nga so beit vorota gei i Asos, gei nga so vekeisie nge rakot i
Mitulen.
15 Simi ra vemusurie, gei nga soer kovuni ian en nge ra tsaer i Tsios. Ma
mi ra i murien te buer ian mi ra, gei te nga tsourarak rakot i Samos, ma
simi ra vemusurie te buer gei te nga rakot i Mileto.
16 E Paulo a te nga tsana ken vienviendon nia so ka i rou rovoriu mo i
Epeso, va mi minon simi enamon leong i Asia ta masi nga so vururutie,
simi vunan a nga bubu surie va ta nga so beit i Ierusalem i muan mi rangi
Pentekost, sien va ta nga oit.

17 Gei te nga so beit i Mileto, ma e Paulo a nga tuturei surie bu muomuo
simi vona rengeir i Epeso.
18 Sien gi tate nga me beit, a nga oeng segie ven ne, “Nga telekiran vasa o
nga tino ven meie nga vakaek simi ra vourvour o ta nga beit simi enamon
leong i Asia.
19 O nga tsatsang simi Nguts ngan mi sinavei nia vilikitie iou ma ngan
bu dunutina, misasien gi ta nga vosorkie iou ngan kegi sar roevroev bu
Iuda va nioung.
20 Nga telekiran o kap nga meikmekikir nia vakatsepa nga ngan bu
kepineits kokouk ian ta kulie nga. Eiekesen o nga vavatei nge vavasengei
senga i matan bu mei palan ma si kenga sar vonuo keskes.
21 O te nga vakatsepa kokouk sibu Iuda ma sibu Grik va gi ta ngas vurise
aor rakot se Raban nge suvu vodovodon tuktuk si magiet Nguts e Iesu.
22 “Ma ine, simi vunan o ta ngas vemusurie ken lalaron mi Moromoruo
Tamat, o ta ngas rakot i Ierusalem, misasien o ta kap telekiran misa ta so
tsorubeit seou nikot.
23 O telekiran mo va sibu taon kokouk, mi Moromoruo Tamat a nga ko
oeng veteringa iou ngan bu vinatoreis ma bu vinekikin va o ta ba nga
samsuoeie gie.
24 Eiekesen o vodonomie kong tino va a sasavoir mo seou. O lalaron nia
vuruvan mi sinoer nge vaton mi tsientsang mi Nguts e Iesu tate nga terie
seou ivie va eou o ta vara tuktuk ngan ine mi Banga Vinavatei surie ken
tentoiv e Raban.
25 “O nga me vateie nga ngan ken mangmagoso Nguts e Raban. Ma ine
o telekiran va kap ka mei i kotubunga ta ba buer pare iou.
26 Io, o ta vakatsepa nga nevere va o te ketseketseng simi daran mi kulou,
27 simi vunan o kap nga tekikir nia vateie nga ngan ken sar vuna
vienviendon kokouk e Raban.
28 Io, nga ta ngas naneie vakalaie nga kesenga ma mi kulou vodovodon
tuktuk se Raban ian mi Moromoruo Tamat tate nga terie si kenga nennei.
Ma nga ta ngas naneie vakalaie gie malan va enga kegi sar ka nennei
sipsip. E Raban a nga voir tsana gie ngan mi daran.
29 O telekiran va i muriung, bu kopuen tso gi ta beit nge mon i kotubunga,
ma gi ta tsang vatsakatie kenga sar sipsip.
30 Ma buer kavo meinmeninga, gi ta tsorubeit nge vakokoit puiltsan mi
nama tuktuk terengien va gi ta mang bit tsana mi kulou vodovodon tuktuk.
31 Io, nga ta ngas nenei kalei! Nga ta vodonomie va i aron ba avareit
tour, o kap nga maes nia oeng veteringa nga keskes sibu rokati ma sibu
rosisiat meie bu dunutina.
32 “Ine o te terie nga se Raban ma si man Banga Vinavatei ken tentoiv
ian ta oit nia vangasie kenga tino nge teir vavatamaes senga meie gie ken
kulou vavaku e Raban.
33 O kap nga aroie ka lakep o, ka lavlav si ka mene.
34 Enga kesenga nga telekiran va ine ba rimoung keseung a ko vaotie
kong sar pinat meie bu pinat segie buer gi ta nomeie iou.
35 Sibu kepineits kokouk o ta tsana, o nga vasangan senga va, ngan ine
mi suada perperngeits, giet ta ngas kulie gie ese gi ta sinaortsak. Ma buer
giet ta ngas vodonomie mi namanien mi Nguts e Iesu ian ta pevien, ‘Mi
nires leong ta beit simi sinavei nia tabetabeir, rio simi sinavei nia tsatsir.’ ”
36 I murien ken sar nama vokovokoits, a nga sege pukupukukaek meie
gie kokouk ma gi nga no rakot se Raban.
37 Egie kokouk gi nga ta sien gi ta nga tsekireriem meie nge veraraok.

38 Mi kepineits ta nga vakebirie beitsak bu arogie ian mi namanien ta
nga pevien, va gi ta kap nga oit ba buer nia dengarie mi matan. Samo gi
nga ra riv terie simi mon.

21

Ken vineis e Paulo rakot i Ierusalem

1 I murien gei tate nga tsekireriem meie gie bu muomuo i Epeso, gei nga
tsuk nge soer rakot duis i Kos. Simi ra vemusurie, gei nga rakot i Rodos
ma kovuni ian en, gei nga beit i Patara.
2 Gei nga vorotan mi mon a nga visi rakot i Poinike. Io, gei nga ka sien
nge tsuk.
3 I murien gei tate nga dengarie i Kupro, gei nga soer terie si kegei
bienengeiv kieir ma gei nga soer oit gei nga beit i Suria. Gei nga vataer i
Turos, ivie va ine mi mon ta nga paek rivie ken sar vinavaka en.
4 Gei nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ian en, ma gei nga mon
meie gie bu ra mi napaririem potsu luo. Simi ngesengesien mi Moromoruo
Tamat gi nga vangenge e Paulo va ta kap nga kien i Ierusalem.
5 Eiekesen sien kegei sar ra nia mon meie gie tate nga voto, gei nga
sorvekena gie ma gei te buer nga veis. Mi kulou vodovodon tuktuk ma
kegi sar vevien meie bu natugie gi nga veis meie gei rovotsour simi taon.
Sien gei tate nga so beit i koen, gei nga sege pukupukukaek nge no.
6 I murien gei tate nga tsekireriem meie gie, gei nga ka simi mon, ma mi
kulou vodovodon tuktuk gi nga muerengei.
7 Gei nga soer kovuni i Turos ma gei nga so tsaer i Tolemai, ivie gei nga
so ra vorotan mi kulou vodovodon tuktuk, ma gei nga mon meie gie mi ra
kes.
8 Simi ra vemusurie gei nga tsuk nge beit i Kaesarea ma gei nga mon
si ken vonuo e Pilipo, mi ka vavvatei ngan mi Banga Vinavatei. Eie mi
meinmenien ine mi napaririem potsu luo mi kulou ese gi ta nga vile gie i
Ierusalem.
9 A nga suvuon ba natuon vevien voveit gituo ta kap ngas nga rei ma
gituo nga ko vokokotie bu nama e Raban ta nga ko vakinebatie sibu
arogituo.
10 I murien gei tate nga mon bu ra ian en, mi propet mi asan e Agabus
a nga peuk kovuni i Iudea.
11 A nga me vorota gei ma a nga poro ken verevere e Paulo ma a
nga rorotsie ngan ba riman ma ba kamen eie kesen nge pevien, “Mi
Moromoruo Tamat a pevien, ‘Ine simi rosar kes mo, bu Iuda kovuni i
Ierusalem gi ta rorotsie e taman ine mi verevere ma gi ta terie i riman bu
Kibang.’ ”
12 Sien gei ta nga rongomie ine, egei meie mi kulou ian en gei nga no
masitinoiv se Paulo va ta kap nga kien i Ierusalem.
13 Eiekesen e Paulo a nga kuil nama, “Surie misa nga ta ta nge tsang
vatsakatie mi aroung? O kap rorois mo va gi ta so visie iou, eiekesen o
rorois buer nia so mesei i Ierusalem surie mi asan mi Nguts e Iesu.”
14 Sien gei ta kap ba nga oit nia vurisan ken vienviendon, gei nga tsupuk
ririv nge pevien, “A kalei, ken lalaron mi Nguts ta tsorubeit tuktuk sevoi.”
15 I murien ine, gei nga seseing nge veis rakot i Ierusalem.
16 Mi kulou vodovodon tuktuk mene kovuni i Kaesarea gi nga nomeie gei
nge kir rakot nge gei si ken vonuo e Nason ivie va gei ta nga mon en. Eie
kovuni i Kupro ma mi meinmenien mi kulou gi ta nga muna vodovodon
tuktuk.

E Paulo a nga beit i Ierusalem

17 Sien gei tate nga so beit i Ierusalem, mi kulou vodovodon tuktuk gi
nga marangata gei ngan mi nires leong.
18 Simi ra vemusurie, e Paulo ma egei kokouk gei nga ra vorotan e Iakobo.
Ian en, bu muomuo kovuni i Ierusalem buer gi nga mon.
19 E Paulo a nga vuot kalei segie ma a nga vakokoit vakatsepa bu
kepineits e Raban tate nga tsana si ken tsientsang nian mi Banga Vinavatei
i kotubugie bu Kibang.
20 Sien gi tate nga rongomie ine bu nama, gi nga puongan e Raban. Samo
gi nga pevien se Paulo, "Kasigei! Pare. Palan bu sinangavur soloba bu Iuda
gi te vodovodon tuktuk ma egie kokouk gi te ngeisngeis nia vemusurie mi
Vinuor.
21 Gi te nga rongovan va e vavasengei sibu Iuda ese gi ta mon i kotubuon
bu Kibang nia murien veie bu vinuor se Moses, ma buer e nga pengan segie
va gi ta kap varapuo bu natugie ma va gi ta kap mon vemusurie bu vinuor
simi tubugie.
22 A tuktuk va gi ta rongomie va e te beit. Misa giet ta oit nia tsana?
23 Io, tsana malan va gei ta pengan sevoi. Ine a voveit ba ka, gituo mon
meie gei ma gituo te vakavakariem i matan e Raban.
24 Nomeie ine ba ka nge mon meie gituo sibu tsientsang nia tsorubeit
melemelen i matan e Raban ma vovoir kegituo, terengien gi ta mang
varake bu kovagituo. Ma mi kulou kokouk gi ta mang telekiran va ine
bu nama surie no, a kap tuktuk, eiekesen e tino vemusurie mi Vinuor.
25 Ma sibu Kibang gi ta vodovodon tuktuk, gei te nga vavataor rakot
segie nge pengan kegei lalaron va gi ta ngas voto simi sinavei nia nganie
mi pineits gi tate nga vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit, o, mi dar, o,
mi pientsien bu vinavinar gi ta duorkie gie. Ma gi ta kap tsana mi sinavei
tetteririv."
26 Simi ra vemusurie te, e Paulo a nga kerie ian ba ka nge vara melemelen
ngan eie kesen meie gituo. Samo a nga rakot simi Vona rengeir leong nia
ra vakatsepa mi ra nia vaton mi tsientsang nia tsorubeit melemelen ma
va gituo ta ba terie kegituo sar tienebeir ni varam keskes.

Gi nga rakopie e Paulo

27 Sien mi napaririem potsu luo bu ra tate nga lalaro rovoriu, bu
meinmenien bu Iuda kovuni simi enamon leong i Asia, gi nga dengarie
e Paulo simi Vona rengeir leong. Gi nga tsumatsuma mi bineit ma gi nga
rakopie.
28 Ma gi nga koupkoup pevien, "Mi kulu Israel, nga kulie gei! Ine arie eie
mi ka ta nga vavasengei simi kulou sibu korot kokouk va gi ta matakorot
meie giet, ma mi Vinuor se Moses, ma ine mi Vona rengeir leong. Ma buer
a nga kerie bu Grik va gi ta rubukien i mararan mi Vona rengeir leong ma
a nga vara bita ngan ine mi korot tamat."
29 [Gi te nga muna dengarie e Tropimo mi kangi Epeso meie e Paulo simi
taon ma gi si nga vodon va e Paulo a te nga kir terie i mararan mi Vona
rengeir leong.]
30 Mi taon kokouk gi nga tamtuir, ma mi kulou gi nga soer nemei
kovuni sibu tangatso rosar kokouk. Gi nga rakopie e Paulo ma gi nga
tateie vorotsoruo simi Vona rengeir leong, ma lalapus gi nga bokutie bu
matavanuo rumrubukien.
31 Ma sien gi tate nga lalaro kenvamate, mi vinavatei a te nga ra beit
si magi muomuo leong mi kulou ni minakiur kovuni i Roma va mi taon
kokouk i Ierusalem a nga mon i aron mi tseng.

32 Lalapus mo ine mi muomuo leong a nga kerie ba muomuo i pakien
meie mi kulou ni minakiur nge soer peuk simi bineit. Sien ian mi kulou
gi ta nga lalaro kenvamate e Paulo, gi ta nga pare mi muomuo ma ken sar
ka ni minakiur, gi nangba nga maes nia tsatsakie e Paulo.
33 Mi muomuo leong a nga nemei nge rakopie e Paulo ma a nga tuturei
nia visie ngan ba tsen luo. Ma a nga vosuoreie va eie ese ma misa a nga
tsana.
34 Bu mei mene i aron mi bineit gi nga koup pengan mi kepineits mene
ma bu mei mene mi kepineits mene buer. Ma sien ian mi muomuo ta
kap nga oit nia poro ka nama tuktuk surie bu nama palan, a nga oeng
ngeisngeis va gi tate nga por terie e Paulo simi oiroir sibu ka ni minakiur.
35 Sien gi tate nga vavasie e Paulo beit simi rumrubukien, kegi lalaron
mi kulou nia kenvamate a te nga beit ngeisngeis. Ine a nga tsana mi kulou
ni minakiur va gi ta nga sorokie.
36 Mi bineit ian gi ta nga vemuir gi nga vor ve koupkoup ven ne, “Nga
ken rivie!”

E Paulo a nga oeng vakatsepa eie kesen

37 Sien mi kulou ni minakiur gi tate nga por terie e Paulo i aron mi oiroir,
a nga vereie magi muomuo leong, “A oit va o ta vakokoit meie no?”
Mi muomuo simi minakiur a nga vereie, “E ko ogeoge Grik buer?
38 O si kia va evoi ian mi kangi Isip ese ta nga tsuok vakake mi minakiur
veie mi gavaman muomuo nge muongan ba sinangavur voveit soloba
(4,000) mi kulou kenken teteir simi beir tuvuon.”
39 E Paulo a nga kuil nama ven ne, “Eou mi Iuda kovuni i Tarsus i Kilikia,
mi kangien mi taon asna. A oit va e ta sunuir va o ta be vakokoit ine simi
kulou?”
40 Ma sien mi muomuo leong simi kulou ni minakiur tate nga sunuir, e
Paulo a nga tuir i popon bu baipoppop nge tamvosopenge mi bineit. Sien
gi tate nga menen kokouk te, a nga ogeoge Iburu nge gie.

22

1 “Bu kasiung ma bu tamoung, nga ta rorong ine si kong namani
vavakatsep.”
2 Ma sien gi ta nga rongomie va a nga vakokoit ngan mi namani Iburu
vunie gie, gi nga menemenen nge rorong kalei.
Ma e Paulo a nga pevien.
3 “Eou mi Iuda gi nga kava iou i Tarsus i Kilikia, eiekesen o nga leong
ine simi taon i Ierusalem. E Gamaliel a nga vasange vakalaie te seou mi
vinuor sibu tubugiet ma o nga teir vuruvan kong tino se Raban malan mo
enga kokouk nevere.
4 O nga vikikinie mi kulou gi ta nga vemusurie mi Rosaran e Iesu va gi
ta mang nga mesei. Ma o nga rakopie palan mi kulou ma mi langei nge
terie simi vona vinatoreis.
5 Io, mi kovan bu prist meie bu muomuo simi vinuor kokouk gi oit nia
vara tuktuk ngan ine kong nama. Gi nga terie seou buer ba pakapaka
rorou vavakatsep rakot sibu turagie Iuda gi ta nga mon i Damasko. Ma o
nga rakot surie gie ese gi ta nga vemusurie ine mi Rosar va o ta nga kir
nemei nge gie i Ierusalem nia tsatsang vinatoreis.

Ken vinakokoit e Paulo surie ken tino sien ta nga vurise aor

6 “Simi rosisiat mene sien o tate nga nemei vatavatat i Damasko, puk kam
lalapus, mi berber a nga rar beitsak kovuni simi rangit nge rar viririsie
iou.

7 O nga kor mutur i keim nge rongomie mi ien ta nga vakokoit seou ven
ne, ‘Saulo! Saulo! Surie misa e ta vikikinie iou?’
8 “Ma o nga virei, ‘Evoi ese, ka leong?’ Mi ien a nga kuil nama ven ne.
“ ‘Eou e Iesu kovuni i Nasaret, ese e ta vikikinie.’
9 Mi kulou gi ta nga nomeie iou, gi nga pare mi berber eiekesen gi kap
nga rongomie mi ien ta nga vakokoit seou.
10 “Ma o nga virei, ‘Misa o ta ngas tsana, ka leong?’
“Ma mi Nguts a nga oeng seou, ‘Tamtuir nge rakot i Damasko, ma ian
en gi ta pengan sevoi mi tsientsang e Raban ta lalaron va e ta tsana.’
11 Mi kulou gi ta nga nomeie iou, gi nga por ka i rimoung nge vavasie
iou rubukien i Damasko, simi vunan mi ngesengesien ian mi berber a te
nga vakale ba matoung.
12 “Mi ka mi asan e Ananias a nga mon. Eie mi ka a nga vodovodon
tuktuk se Raban ma a nga vemusurie vititirie kegiet vinuor. Ma eie mi ka
aiminangarei sibu Iuda gi ta nga mon en ian.
13 Ma a nga me tuir i bingoung nge pevien, ‘Kasiung, Saulo, vakakan
nge dedeng!’ Ma ian ngas te, o nangba nga oit nia dedeng nge dengarie e
Ananias.
14 “Ma samo a nga pevien, ‘Man Raban bu tamagiet a te viel tsana no va
e ta mang telekiran ken lalaron surie no ma e ta mang pare ken Ka Duis
nge rongomie ken sar nama kuvu i ngutsuon.
15 E ta so tsorubeit mi ka ni vakvakokoit katsep ngan surie eie simi kulou
kokouk misa e tate dengarie nge rongomie.
16 Ma ine, misa e ngas rosie? Tsuok tamtuir nge ra por sinusuruiv. Ma
no simi asan mi Nguts va ta suruiv vara melemelen nge no sorvekenan ke
sar sinavei tsokor.’

E Raban a nga turan e Paulo nia vavatei sibu Kibang

17 “Sien o ta nga muerengei beit i Ierusalem nge no i aron mi Vona
rengeir leong, o nga dengarie mi baidendeng,
18 nge pare mi Nguts a nga vakokoit, ‘Lalapus! Ine ngas te, sorvekenan i
Ierusalem, simi vunan gi ta kap rong poro misa e ta vakokoit katsep ngan
surie iou.’
19 “O nga kuil nama, ‘Mi Nguts, ine mi kulou gi telekire vititirie iou va o
nga ko rubukien rovotsour ngan kegi sar vona rengeir nia raok vurukude
gie simi vona vinatoreis nge pantsie gie ese gi ta nga vodovodon tuktuk
sevoi.
20 Ma sien mi daran e Stepano ese ta nga ko vavatei katsep ngan mi asa,
ta nga pur, o nga sunuir meie gie ese gi ta nga kenvamate e Stepano ma o
nga naneie magi sar tsetstseik.’
21 “Io, mi Nguts a nga pevien seou, ‘Veis, o tura no rakot i pek sibu
Kibang.’ ”

E Paulo eie mi kangi Roma

22 Mi bineit gi nga rorong se Paulo tuir oit ta nga pevien ne. Samo, gi
nga koupkoup pevien, “Nga ken rivie! A kap kalei oit va ta to!”
23 Ma gi nga koupkoup nge tsion rivie magi sar kuirkuir ka i marar nge
tsouptse puit teteir i kur.
24 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur sibu Roma a nga terie mi
nama ngeisngeis si ken sar ka va gi ta vurukude e Paulo si kegi oiroir nge
beiltsie ngan mi belibelits nge virei petisan. Gi nga tsana ine nia vorotan
mi vunan bu Iuda gi ta nga koupkoup veie.
25 Eiekesen sien gi tate nga visie nia beilbeiltsie, e Paulo a nga pevien
simi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga tuir vatavatat, “Vasa, a duis

simi vinuor nia beiltsie ka kangi Roma ese a kap ngas nga tuir i matan ka vinuor?”
26 Sien mi muomuo ta nga rongomie ine, a nga rakot si magi muomuo leong nge pevien sien, “Misa e ta tsana? Ine mi ka eie mi kangi Roma.”
27 Io, mi muomuo leong a nga rakot se Paulo ma a nga vosuoreie, “Pengan seou. Evoi mi kangi Roma?”
E Paulo a nga kuil nama, “Io.”
28 Mi muomuo leong a nga pevien, “O nga tsorubeit mi kangi Roma sien o ta nga vovoir rakot simi gavaman ngan mi lakep leong.”
E Paulo a nga kuil nama, “Eiekesen eou mi kangi Roma vemusurie e tamoung ma e kinoung.”
29 Ma ian ngas te, mi kulou gi ta be nga lalaro ververeie e Paulo, gi nga sorvekenan, ma ian mi muomuo leong buer a nga motou sien tate nga telekiran va a te nga visie nge tsen e Paulo, mi kangi Roma.

E Paulo a nga vavatei i matan mi Sanedrin

30 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga lalaro vorote vititirie mi sana mi vunan bu Iuda gi ta nga vepitsie e Paulo. Io, simi ra vorosurie, a nga ruom rivie mi tsen se Paulo ma a nga oeng ngeisngeis sibu prist leong ma mi Sanedrin kokouk va gi ta nga beit kouk. Io, a nga voturie e Paulo i matagie.

23

1 E Paulo a nga dedeng ngeisngeis rakot simi Sanedrin, ma a nga pevien, “Bu kasiung. O te nga tsang vaotie kong baitinuir rakot se Raban ngan mi banga baivinakier tuir oit ine.”
2 Ma surie ine, e Ananias, mi kovan bu prist, a nga oeng simi kulou gi ta nga tuir i babaren va gi ta nga pan ka i ngutsuon e Paulo.
3 Ma e Paulo a nga pevien sien malan ine, “E Raban ta keda no, evoi mi biribirit molop gi ta kovuo nge puneits! E mogos ian en nia vuortie iou vemusurie mi Vinuor, eiekesen e rov derka mi Vinuor simi vunan e oeng segie va gi ta pantsie iou!”
4 Ma mi kulou gi ta nga tuir i babaren e Paulo, gi nga pevien, “E te oeng vatsakatie mi kovan bu prist se Raban.”
5 E Paulo a nga kuil nama, “Bu kasiung, o kap deng kielala va eie mi kovan bu prist. O telekiran va mi Pakpak Leong a pevien, ‘Kian va e ta oeng vatsakatie ma muomuo ni vuor.’ ”
6 Sien e Paulo ta nga deng kielala va bu mene bu Sadukaio ma bu mei mene bu Parisaio, a nga koup pevien simi Sanedrin, “Bu kasiung, eou mi Parisaio ma e tamoung buer mi Parisaio. O tuir simi vinuor surie si kong vodovodon tuktuk surie mi tino mumuerengei simi miensei.”
7 Sien ta nga oeng ven ne, bu Parisaio ma bu Sadukaio gi te nga tsuok vakake mi vinetei nge nama i kotubugie, ma ba gargar guor nga vekapot.
8 (Simi vunan bu Sadukaio gi ko pevien va kap ka tino mumuerengei ma kap kavo angelo ma kavo moromoruo, ivie bu Parisaio gi ko vodovodon tuktuk segituo kokouk ine.)
9 Io, mi kinokinoup a te nga leong te, ma bu vavvasengei simi vinuor simi gargar sibu Parisaio, gi nga tsuok tamtuir nge vaperor. Ma gi nga pevien, “Gei kap vorotan ka tsienakor ine simi ka. Tavakier ka moromoruo o, ka angelo ta masi vakokoit teteir sien?”
10 Mi vinetei a te nga lalaro vabatie ka tseng, io, ian mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga motou va gi ta masi nga tsaptsapkie e Paulo.

23:5 EXO 22:28

Io, a nga turan mi kulou ni minakiur nia peuk nge ra teie tsana e Paulo
segie nge kir vurukude i aron kegi oiroir.
11 Sikati ian simi ra, mi Nguts a nga me tuir i babaren e Paulo ma a nga
pevien, “Kian va e ta motou. E ta aor ngeisngeis! E nga vakokoit vasanga
iou i Ierusalem ma e ta buer so tsana malan mo i Roma.”

Gi nga roev nia kenvamate e Paulo

12 Sivovo sien te, bu Iuda gi te nga oir kouk nge rove man nama e Paulo
va gi ta nga kenvamate. Gi nga vakavakariem ven va gi ta kap nga ngou
ma un oit va gi ta nga kenvamate e Paulo.
13 Mi aesaes kokouk ine simi kulou, a nga rio ba sinangavur voveit.
14 Gi nga rakot sibu prist leong ma bu muomuo nge pevien, “Gei te tsana
kegei vakavakariem va gei ta kap ngou ma un oit gei ta kenvamate e Paulo.
15 Io, enga meie mi Sanedrin, nga ta turan ka nama simi muomuo leong
simi kulou ni minakiur va ta kir vorotsoruo e Paulo senga nge pevien va
nga lalaro telekire vakalaie mi vunan bu nama surie eie. Ma egei, gei ta
rorois nge kenvamate i muan va ta beit senga.”
16 Eiekesen e tsikien e Paulo a te nga rongomie ian kegi roevroev, ma a
nga rakot simi oiroir simi kulou ni minakiur nge ra pengan se Paulo.
17 Ma e Paulo a nga kukuo mi muomuo simi kulou ni minakiur nge oeng
sien, “Kerie ine mi madar rakot si manga muomuo leong. A lalaro pengan
sien ka kepineits.”
18 Io, ine mi ka a nga kir terie si man muomuo leong nge pevien, “E
Paulo, mi ka ta mon simi vona vinatoreis, a tura iou nia kir terie ine mi
madar sevoi, simi vunan a suvuon nieng ka nama nia pengan sevoi.”
19 Ine mi muomuo leong a nga por ka i riman rakot i gege nge vereie,
“Misa e lalaro pengan seou?”
20 A nga pevien, “Bu Iuda, gi te kukubuits va sivo gi ta vo vereie no nia
kerie e Paulo rakot simi Sanedrin va gi ta lalaro vereie te buer.
21 Eiekesen kian va e ta vo rorong segie, simi vunan mi kulou a rio
ba sinangavur voveit gi ta vo kokovan nia kenvamate. Gi tsana kegi
vakavakariem va gi ta kap ngou ma un oit va gi ta kenvamate e Paulo.
Ma ine gi te rorois mo nia tsana ine mi kepineits ma gi te rosie mo ke
tinor.”
22 Mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga oeng sien, “Kian va e
ta pengan si ka mene va e me pouts seou.” Ma a nga ture vavasie ian mi
madar.

Gi nga turan e Paulo rakot se Peliks mi gavana

23 Samo magi muomuo leong a nga kukuo ba muomuo simi kulou ni
minakiur nge oeng seguor, “Ngado ta rorois ngan kavo ka ni minakiur
oit mi sinangavur luo koboit (200) nia rakot i Kaesarea, kokouk meie bu
sinangavur napaririem potsu luo (70) egie gi ta ka oos ma ba sinangavur
luo koboit (200) mi kulou gi ta ko makiur nge eon. Ma nga ta rorois nia
tsuok nge vineis simi 9 kilok ine sikati.
24 Nga ta por terie buer ka oos se Paulo nia kesie, ma nga ta naneie ken
vineis beit se Peliks mi gavana.”
25 Ma mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga vataro mi kato pakapaka
rorou malan ine,

26 “Eou, e Klaudio Lusio.

O terie mi minangarei rakot sevoi Gavana Peliks.

27 Bu Iuda gi nga rakopie ine mi ka ma gi nga vatvatta kenvamate.
O telekiran va ine mi ka eie mi kangi Roma, io, eou ma kong kulou ni
minakiur gei nga me teie rivie nge kulie.
28 O nga lalaro telekiran misa gi ta nga vepitsie ngan, io, o te nga kir
pepekutsie si kegi Sanedrin.
29 O nga vorotan va bu nama gi ta nga vepitsie ngan, a vemusurie mo
bu vinirei si kegi vinuor kesegie. Eiekesen a kap nga tsana ka kepineits
ian ta vaotie va ta masen o, nia tsatsang vavatoreis.
30 Ma sien o ta rongomie va bu Iuda gi nga tsana kegi roevroev nia
kenvamate, o ture volopusuo nemei sevoi. Ma o te oeng ngeisngeis segie
ian gi ta nga vepitsie nge nama va gi ta ba me vodusie i mata.”

31 Io, mi kulou ni minakiur gi nga tsang vemusurie ian mi tinuturei. Gi
nga kerie e Paulo ian sikati ngas te oit i Antipatris.
32 Sivovo sien te, mi kulou ni minakiur gi te nga muerengei rakot si kegi
oiroir ma egie gi ta ko ka oos nge makiur, gi nga veis te e Paulo.
33 Sien gi tate nga so beit i Kaesarea, gi nga terie mi pakapaka rorou simi
gavana nge terie e Paulo i napariman.
34 Mi gavana a nga tiro ine mi nama simi pakapaka rorou ma a nga
vosuoreie e Paulo va eie a kovuni simi sana provins. Sien ta nga vorotan
va eie kovuni i Kilikia,
35 a nga pevien, “O ta ba rongomie ke baitutuir sien va ian mi kulou gi
ta nga vepitsie no gi ta me beit”. Samo a nga terie mi nama va e Paulo ta
nga mon i pakien mi nennei simi kulou gi ta nga ko naneie ken vonuo mi
gavana.

24

E Paulo a nga tuir i matan e Peliks

1 I murien bu ra mi napaririem, e Ananias, mi kovan bu prist, a nga beit
i Kaesarea meie bu muomuo sibu Iuda ma mi ka sinavei simi vinuor mi
asan e Tetalus. Ma gi nga vateie e Peliks mi gavana ngan bu nama gi ta
nga vepitsie ngan e Paulo.
2 Sien gi tate nga kuk vurukude e Paulo terie i matan e Peliks, e Tetalus
a nga vakaek nge vepitsie e Paulo ngan bu nama malan ine, “Gei nga res
simi vunan a nga potaram te mi molu gei tate nga suvuon i pakien ke
vuorvuor. Ma i pakien ine ke banga vuorvuor palan bu banga kepineits e
nga vabatie si kegei mienagos.
3 Gei nga deng kielala ine bu kepineits sibu korot kokouk ma surie ine
gei vuot kalei rovoriu sevoi.
4 Eiekesen o ta kap oit nia vururutie no. O te lalaron mo va e tate tovie
gei nge rorong surie mo kegei puk nama poitpoit.
5 “Gei vorotan va ine mi ka eie mi ka tsokor, ma a nga ko vakake bu tseng
i kotubuon bu Iuda simi mangmagoso enaenamon ma eie mi muomuo simi
gargar gi ta vuotongie ngan Bu Nasaret.
6 A nga konon buer nia vara bita ngan mi Vona rengeir leong, io, gei nga
rakopie. [Gei lalaron nia vuortie vemusurie kegei vinuor.
7 Eiekesen e Lusio mi muomuo leong simi kulou ni minakiur a nga me
teie tsana segei
8 ma a nga terie mi nama ngeisngeis va mi kulou gi ta vepitsie, gi ta ngas
me tuir i mata.] Sien va evoi kese e ta vosuovosuoreie, e ta oit nia vorotan
mi tuktuk surie ian bu kepineits gei ta vepitsie ngan.”
9 Ma bu Iuda buer gi nga vasom nama va ine bu nama a nga tuktuk.

E Paulo a nga oeng vakatsepa eie kesen i matan e Peliks

10 Sien mi gavana ta nga teik matan e Paulo va tate nga vakokoit, e Paulo
a nga pevien, “O telekiran va e nga vuortie ine mi enamon sibu avareit
palan te, ma ine o res nia vakatsepa iou surie ine bu nama i mata.
11 Malan evoi ngas te e ta oit nia vorotan, simi ra mi sinangavur kes ma
luo bu ra tate nga rovoriu, o nga rakot i Ierusalem nge ra rengeir.
12 Bu mei gi ta vepitsie iou, gi kap nga vorotan va o ta nga vevengeis
meie ka mei simi Vona rengeir leong, o, va o ta nga tsuok vakake ka tseng
i kotubuon mi kulou simi vona rengeir sibu Iuda o, sibu korot i Ierusalem.
13 Ma gi kap oit nia vara tuktuk ngan ine bu nama gi ta vepitsie iou ngan.
14 Eiekesen o ta vakokoit katsep va o rangarie magi Raban bu tubugei,
malan va eou mi meinmenien mi Saran mi Karisito ian gi ta pevien va mi
gargar simi vodovodon tuktuk mene. O vodovodon tuktuk sibu kepineits
kokouk ian ta venvenioit meie mi Vinuor se Moses ma o vodovodon tuktuk
sibu vinavataor sibu propet.
15 Ma o suvuon mi vodovodon rorrois se Raban mala gie ine, va bu mei
duis ma bu mei tsokor kokouk gi ta so to muerengei simi miensei.
16 Io, o ko munu vengeis nia naneie vakalaie kong baivinakier i matan
e Raban ma mi kulou.
17 “I murien ba avareit o ta nga ra mon i pek, o nga muerengei i
Ierusalem ngan mi lakep nia kulie kong kulou ma o nga me teir tienebeir
simi Vona rengeir leong.
18 O te nga vemusurie mi vinuor ian ta vara melemelen nge iou sien gi
ta nga me vorota iou i aron mi mararan mi Vona rengeir leong. Kap ka
bineit a nga mon ian, ma a kap te ka tseng buer.
19 Eiekesen bu Iuda kovuni simi provins i Asia gi ta nga mon ian, gi ta
ngas tuir i mata nevere nge vokokotie bu kepineits o ta nga tsana, sien va
gi suvuon kavo kepineits veie iou.
20 O, egie ese gi ta mon ine, a kalei va gi ta ngas vokokotie mi sana
tsienakor gi nga vorotan seou sien o ta nga tuir i matan mi Sanedrin.
21 Mi nama kes mo o ta nga koup ngan i matagie, a malan ine, ‘Nga
vuortie iou nevere, simi vunan o vodovodon tuktuk va egie ese gi ta nga
maet gi ta so to muerengei simi miensei.’ ”
22 Samo e Peliks ese ta nga katsep kalei simi gargar simi Saran mi
Karisito, a nga vaton mi vuor nama ma a nga pevien, “Sien va e Lusio
mi muomuo leong simi kulou ni minakiur ta nemei, o ta ba me pengan
kong vienviendon surie ke putu.”
23 Ma a nga terie mi nama ngeisngeis simi muomuo simi kulou ni
minakiur va ta ngas nga naneie vakalaie e Paulo, ma a nga terie sien
kavo keipkepide ra nia mon ketseketseng ma a nga sunurie bu palapalan
e Paulo va gi ta nga deng surie ken sar pinat.

E Paulo a nga tuir i matan e Peliks ma e Darusila

24 I murien ba ra pats oit tate nga rovoriu, e Peliks a nga nemei meie ngan
ken vevien, mi asan e Darusila, eie mi vevine Iuda. A nga tuturei surie
e Paulo ma a nga rorong sien ta nga vokokotie mi sinavei nia vodovodon
tuktuk se Karisito Iesu.
25 Eiekesen, sien e Paulo ta nga vakokoit surie mi sinavei ian ta duis i
matan e Raban, ma mi sinavei nia vuor vakalaie mi lalaron ma mi Rangi
Vinuor ian ta ba nemei, e Peliks a nga motou ma a nga pevien, “A te oit! E
tate veis. O ta ba buer tuturei surie no sien va o ta vorotan ka kientsep.”

26 Si ken vienviendon mene, a si nga vodon va e Paulo ta nga teir
menentan sien kavo lakep. Arie mi vunan a nga tuturei surie e Paulo
nge vakokoit meie sibu keipkepide ra palan.
27 I murien ba avareit luo tate nga rovoriu, e Posius Pestus a nga kulie
e Peliks simi mogomogos ni gavana, eiekesen e Peliks a nga sorvekenan e
Paulo simi vona vinatoreis, simi vunan a nga lalaron va ta nga varese bu
Iuda.

25

E Paulo i matan e Pestus

1 Io, e Pestus a nga beit ine simi enamon leong. I murien ba ra tour, e
Pestus a nga rakot i Ierusalem kovuni i Kaesarea.
2 Ian en, bu prist leong ma bu muomuo sibu Iuda gi nga beit i matan ma
gi nga vokokotie sien bu kepineits gi ta nga vepitsie ngan e Paulo.
3 Gi nga no ngeisngeis se Pestus va ta nga sunurie kegi lalaron va ta nga
kir nemei ngan e Paulo i Ierusalem, simi vunan gi nga roev nia kokovan
va gi ta nga so kenvamate i sar.
4 E Pestus a nga kuil nama, “E Paulo a mon i Kaesarea, ma eou buer puk
lili o ta muerengei.
5 Io, a kalei va nga ta turan manga kavo muomuo nia nomeie iou va gi
ta so vokokotie bu sana nama nga vepitsie ngan, sien va a nga tsana ka
tsienakor.”
6 I murien ken minon meie gie bu ra mi napaririem potsu tour o, mi
sinangavur kes, a nga muerengei rakot i Kaesarea. Ma simi ra vemusurie,
a nga mogos si ken mogomogos nia vuor nama, ma a nga tuturei surie e
Paulo va ta nga me tuir i matan.
7 Sien e Paulo ta nga beit, bu Iuda gi ta nga kovuni i Ierusalem, gi nga
tuir viririsie ma gi nga vakaek nge vepitsie e Paulo ngan bu kepineits ta
leong si kegi baidendeng. Eiekesen gi kap nga oit nia vara tuktuk ngan bu
nama gi ta nga vokokotie.
8 Samo e Paulo a nga vakokoit vakatsepa, “O kap nga tsana ka tsaka
kepineits veie mi Vinuor sibu Iuda, o, veie mi Vona rengeir leong, o, veie
e Kaesar.”
9 Eiekesen e Pestus a nga lalaron va ta nga varese bu Iuda, io, a nga
vosuoreie e Paulo, “Vasa, e tor va e ta rakot i Ierusalem nge ra tuir simi
vinuor i matoung surie ine bu kepineits gi ta vepitsie nge no?”
10 E Paulo a nga kuil nama, “Ine o tuir simi korot nia vuor nama segie
bu Roma, ivie a duis va gi ta ngas vuortie iou en. O kap tsana ka tsienakor
sibu Iuda, malan evoi kese e ta katsep kalei sien.
11 Sien va o tsana ka kepineits ian a oit va o ta masen, o kap mereis va
o ta maet. Eiekesen sien va bu nama bu Iuda gi ta vokokotie surie iou a
kap tuktuk, kap ka mei a oit nia terie iou i naparimagie. O no va o ta tuir
i matan e Kaesar!”
12 I murien e Pestus tate nga vakvakokoit meie ken kulou gi ta nga ko
teir banga vienviendon sien, a nga kuil nama, “E no va e ta tuir i matan e
Kaesar, io, o ta tura no rakot se Kaesar!”

E Pestus a nga nesie ka vinavanou se Agripa

13 I murien ba ra mene tate nga rovoriu, e Agripa mi kovakova ka
leong meie e Benis, guor nga nemei i Kaesarea nia me vasangan keguor
minangarei rakot se Pestus.

14 Sien guor tate nga mon ba ra meie e Pestus, e Pestus a nga vakokoit
vakatsepa e Paulo simi kovakova ka leong malan ine, “Mi ka a mon ine
ese e Peliks ta nga terie simi vona vinatoreis.
15 Sien o ta nga rakot i Ierusalem, bu prist leong ma bu muomuo sibu
Iuda, gi nga vepitsie ngan bu sua nama. Ma gi nga nongie iou va o ta vuor
terie eie simi vinatoreis.
16 “Eiekesen o nga oeng segie va ine a kap va mi sinavien bu Roma nia
teir tuvuon ngan ka mei simi miensei, sien va a kap ngas tuir matan vesuei
meie mi kulou gi ta vepitsie nge nama ma a kap ngas vakokoit vakatsepa
nia tuir kitipan eie kesen sibu namani vepipits.
17 Sien gi ta nga nemei en ne nia vuor nama, o kap nga lalaron nia rorois,
eiekesen simi ra vemusurie o nga tsuok vakake mi vuor nama, ma o nga
tuturei va gi ta nga kir rubukien ngan ine mi ka.
18 Sien mi kulou gi ta nga tamtuir nge vepitsie nge nama, gi kap nga
vuortie ngan kavo suada kepineits tsak ian o ta nga vodonomie malan.
19 Eiekesen gi si nga suvuon mo bu nama vevengeis meie surie kegi sar
sinavei nia rengeir ma surie mi ka tate nga maet mi asan e Iesu ese e Paulo
a pevien va a tino.
20 O kap nga katsep simi sinavei nia virei petisan surie ine bu kepineits.
Io, o nga vosuoreie e Paulo va a nga sunuir nia rakot nia tuir i matan mi
vinuor i Ierusalem surie ine bu nama.
21 Eiekesen e Paulo a nga no va ta mon i pakien kong nenei tuir oit va
ta nga tuir i matan e Kaesar. Io, o nga oeng ngeisngeis va gi ta nga naneie
vititirie tuir oit va o ta turan rakot se Kaesar.”
22 Samo e Agripa a nga oeng se Pestus, “O lalaron va eou keseung o ta
rongomie ine mi ka.”
E Pestus a nga kuil nama, “Sivo, e ta vo rongomie.”

E Paulo i matan e Agripa

23 Simi ra vemusurie, e Agripa meie e Benis guor nga nemei ngan maguor
matvinavaso leong ma guor nga rubukien simi korot nia vuor meie bu
muomuo leong simi minakiur ma bu muomuo i Kaesarea. Si ken tinuturei
e Pestus, gi nga kir rubukien ngan e Paulo.
24 E Pestus a nga pevien, “Kovakova ka leong Agripa, ma enga kokouk
nga mon meie gei, nga pare ine mi ka! Bu Iuda kokouk i Ierusalem ma en
ne, gi nga koupkoup nge nongie iou va ine mi ka ta ngas maet.
25 Eiekesen o vorotan va a kap tsana ka kepineits ian va ta oit nia masen.
Ma surie ken nono nia tuir i matan e Kaesar, o te tsana kong vienviendon
nia turan rakot i Roma.
26 Eiekesen o kap suvuon ka vunan nia vavataor rakot se Kaesar, mong
ka leong. Arie mi vunan o kir nemei ngan i matanga kokouk, ma i mata
evoi e Agripa mi kovakova ka leong, terengien, i murien va gei ta virei
petisan e Paulo, o ta mang oit nia suvuon ka kepineits nia vataro.
27 Simi vunan, o vodon va a kap duis nia turan ka mei tsatsatsang
vavatoreis rakot se Kaesar, sien va a kap ka nama duis simi sana tuktuk
gi vepitsie ngan.”

26

E Paulo a nga vakatsepa eie kesen i matan e Agripa

1 Samo e Agripa a nga oeng se Paulo, “O sunuir va e ta vakatsepa evoi
kese.” Io, e Paulo a nga tsuok terie i kur mi riman nia vasangan mi
minangarei ma a nga vakaek nge vakokoit vakatsepa.

2 “Kovakova ka leong, Agripa! O res beitsak nia tuir i mata va o ta
vakatsepa iou nevere sibu kepineits kokouk bu Iuda gi ta vepitsie nge iou,
3 simi vunan evoi e katsep kalei sibu sinavien mi tubugei bu Iuda ma
kegei sar nama vevengeis. Io, o nongie no va e ta rongomie kong sar nama
ma e ta kap matpomaer.
4 “Bu Iuda kokouk gi telekiran vasa o nga tino ven vakaek o ta nga lili,
kovuni si man tsuoktsuok vakaek kong tino i aron kong enamon, ma i
Ierusalem buer.
5 Gi nga telekira iou sibu avareit palan, ma sien va gi ta lalaro vavatei
katsep, gi oit nia vara tuktuk ngan va o nga tino malan va eou mi
meinmenigie bu Parisaio, mi gargar gi ta ko vemusurie vitivititirie bu
vinuor si kegei sinavei nia rengeir.
6 Ma nevere o tuir i matan mi vinuor surie kong vodovodon tuktuk si
ken kinubuits e Raban meie bu tubugei.
7 Ine arie mi kinubuits kegei matabu mi sinangavur kes ma luo gei
vodovodon rorrois va gei ta pare va ta tsorubeit tuktuk sien gei ta munu
rangarie e Raban ngan kegei tino kokouk sibu rosisiat ma rokati. Kovakova
ka leong! Surie ine mi vodovodon rorrois mo, bu Iuda gi vepitsie iou nge
nama.
8 Surie misa a mavev senga nia vodon tuktuk va e Raban ta oit nia vatoa
bu miensei?
9 “Eou keseung buer o nga ko vodon va o ta ngas nga tsana bu kepineits
kokouk nia matakorot ngan mi asan e Iesu kovuni i Nasaret.
10 Arie misa o tate nga tsana i Ierusalem. Ngan kegi sinusunuir bu prist
leong, o nga terie palan mi kulou vodovodon tuktuk simi vona vinatoreis.
Ma sien gi ta nga terie gie simi miensei, eou buer o nga sunurie.
11 Palan bu ra o nga rubukien rovotsour ngan bu vona rengeir sibu Iuda
nia ra votorosie gie, ma o nga konon nia votsuoke gie va gi ta nga oeng
balapoik ngan e Karisito. Kong pientseir veie gie a te nga vara be nge iou,
ma a nga tsana iou va o ta nga rakot buer sibu enamon sibu kibang nia ra
vikikinie gie.
12 “Simi suada vineis mene malan ine, o nga rakot i Damasko ngan mi
duis i pakien mi tinuturei sibu prist leong.
13 Kovakova ka leong! A nga malan va sisiat potaram sien o ta nga veis i
sar, samo o nga pare mi berber kovuni simi rangit. Ine mi berber a nga rar
ngeisngeis sorvekenan mi rararangien mi matanias ma a nga rar viririsie
iou meie mi kulou gi ta nga nomeie iou.
14 Egei kokouk gei nga kor mutur simi kaber ma o nga rongomie mi ien
ta nga vakokoit nemei seou simi namani Iburu, ‘Saulo, Saulo, surie misa
e ta vikikinie iou. E tsang vatsakatie evoi kese mo sien e ta veveken meie
iou.’
15 “Samo o nga virei, ‘Evoi ese, ka leong?’
“Mi Nguts a nga kuil nama, ‘Eou e Iesu ese e ta vikikinie.
16 Tsuok tamtuir! O te beit sevoi nia vile no va evoi kong ka ni tinuturei
nia vara tuktuk ngan sibu mei misa e tate pare nevere ma misa va o ta
vasangan sevoi.
17 O ta tura no rakot segie bu Israel ma bu Kibang, ma o ta pernge no va
gi ta kap mang tsang vatsakatie no.
18 Io, e ta ra tsana va gi ta dedeng va gi ta mang vuvuris sorvekenan mi
ngingi rakot simi berber ma va gi ta mang sorvekenan mi ngesengesien
e Satan rakot se Raban. Ma samo gi ta suvuon mi vodon ririv si kegi sar
sinavei tsokor ma gi ta suvuon kegi ka baimogomogos i kotubuon mi kulou
ese e Raban tate nga vokunie gie surie kegi vodovodon tuktuk seou.’ ”

E Paulo a nga vokokotie ken tsientsang

19 “Io, Kovakova ka leong Agripa! O kap nga rong tsak simi baidendeng
kovuni simi rangit o ta nga pare.
20 O nga muna vavatei segie i Damasko, samo segie i Ierusalem ma i
Iudea kokouk ma sibu Kibang buer, va gi ta ngas nga vodon vuris nge rakot
se Raban ma gi ta tsana bu kepineits nia vara tuktuk ngan kegi vurise tino.
21 Arie mi vunan bu Iuda gi nga rakopie iou i mararan mi Vona rengeir
leong ma gi nga konon nia kenvamate iou.
22 Eiekesen e Raban a nga kulie iou tuir oit simi ra nevere. Io, o tuir ine
nge vakokoit vasangan simi kulou sasavoir ma mi kulou asna, bu kepineits
kokouk o ta nga pare. O kap vokokotie ka kepineits vour i popon misa bu
propet ma e Moses gi ta nga vokokotie va ta tsorubeit.
23 Gi nga vokokotie va mi Messia ta ngas nga suvu vinekikin ma eie ta
tsorubeit mi ka vourvour nia to muerengei simi miensei, ma va ta vavatei
ngan mi berber rakot simi kuoluon ma sibu Kibang.”
24 Sien e Paulo ta nga vokokotie ine bu namani vavakatsep, e Pestus a
nga koup pevien, “Paulo, mi kova a te be! Ke sinavei leong a te vara be
nge no.”
25 Eiekesen e Paulo a nga kuil nama, “O kap be, ka leong Pestus. Misa o
ta pengan sevoi, a tuktuk ma a kap va mi namani be.
26 E Agripa, mi kovakova ka leong a telekiran ine bu kepineits, ma
o ketseketseng nia vakokoit sien simi vunan o vodovodon tuktuk va a
telekiran ine bu kepineits kokouk. Ine bu kepineits gi kap nga tsorubeit si
ka tiligu.
27 Kovakova ka leong Agripa! E vodovodon tuktuk sibu namanien bu
propet? O telekiran va e vodovodon tuktuk segie.”
28 Samo e Agripa a nga oeng se Paulo, “Vasa, e vodon va ine si puk
keipkepide ra poitpoit mo va e ta oit nia vurisan kong vienviendon va o ta
tsorubeit ken ka e Karisito?”
29 E Paulo a nga kuil nama, “Sien va a poitpoit mi keipkepide ra o, a
kuar, kong nono rakot se Raban va evoi ma egie kokouk ine gi ta mogos
nge rorong seou, nga ta tsorubeit ken kulou e Iesu mala iou, eiekesen o
kap lalaron va gi ta visie nga nge tsen mala iou.”
30 Samo mi kovakova ka leong, meie mi gavana, ma e Benis ma egie ian
gi ta nga mogos meie gie gi nga tamtuir.
31 Ma i murien gi tate nga veis rovotsour, gi nga vakokoit i kotubugie
kesegie, “Ine mi ka, a kap tsana ka kepineits ian ta oit nia masen o, mon
surie simi vona vinatoreis.”
32 Ma e Agripa mi kovakova ka leong a nga oeng se Pestus, “Ine mi ka a
oit va gi te nga ruom rivie simi vona vinatoreis, sien va a kap nga no nia
tuir i matan e Kaesar.”

27

E Paulo a nga rakot i Roma

1 Io, sien kegi vienviendon tate nga seing va gei tate nga tsuk rakot i
Italia, gi nga terie e Paulo ma bu ka tsatsang vinatoreis i napariman e
Iulius, ese ta nga muongan mi gargar mene si ken kulou ni minakiur mi
kovakova ka leong i Roma.
2 Gei nga ka simi mon kuvu i Adramitium. Ine mi mon a te nga visi soer
rakot sibu enamon mene i koen simi provins i Asia ma gei nga tsuk. E
Aristakus kovuni i Makedonia simi provins Tesalonika, a nga nomeie gei.

3 Simi ra vorosurie, gei nga tsaer i Sidon. Ma e Iulius a nga kalei ngan e
Paulo nge sunurie va ta nga ra iro bu palapalan, terengien va gi ta mang
nga ra kulie si ken kavo pinat.
4 Kovuni ian en, gei nga tsuk nge soer kokoiv simi binangavien mi nuos
i Kupro ivie ta nga tiko. (simi vunan mi mour a nga ngeisngeis)
5 Gei nga soer ka i rou i Kilikia ma i Pampilia ma gei nga beit i Mira i
aron mi enamon leong i Lukia.
6 Ian en, mi muomuo simi kulou ni minakiur a te nga vorotan mi mon
kuvu i Aleksandria ta nga visi rakot i Italia. Ma egei kokouk gei nga ka
sien.
7 Si ba ra, gei nga vor ve sosoer menemenen nge vor ve vengevengeis
tuir oit gei nga so soer rov riu i Nidos. Mi mour a nga leong beitsak ma a
nga tsana gei va gei ta kap nga oit nia soer vemusurie kegei sinoer. Io, gei
nga soer kokoiv i bingan mi nuos i Krete ta nga tiko nge soer rovoriu simi
boronguts i Salmoni.
8 Gei nga soer tam nge vor ve vengevengeis tuir oit gei nga tsaer simi
korot gi vuotongie ngan i Banga Rovang, vatvatta mi taon i Lasea.
9 Palan bu ra a te nga rovoriu ma mi barateis a te nga tsokor te nia soer
te buer, ma mi ra nia vorvor buer a te nga rovoriu. Io, e Paulo a nga vanuo
vangvangasie gie.
10 “Mi kulou, o te pare va kegiet vineis tate tsokor. Mi tsienakor leong ta
beit simi mon meie bu kepineits ta vekeisie ma si kegiet sar tino buer.”
11 Eiekesen mi muomuo simi kulou ni minakiur a kap nga rorong ian
si ken nama e Paulo, eiekesen a nga vemusurie keguor sar vinavanou mi
gonggou meie e taman mi mon.
12 Ian mi rovang a kap nga kalei va gei ta nga vitik mour en. Io, mi
kulou kokouk gi nga oeng va gei ta buer nga tsuk nge konon nia soer rakot
i Poeniks, va gei ta mang nga ra vitik mour en. Sien ian i Banga Rovang a
matan veie mi moru avareit.

Mi mour leong

13 Sien mi moru tunumeit tate nga vakaek nge uiv, mi kulou gi si nga
vodon va gi tate nga oit nia tsang vaotie kegi lalaron nia tsuk en ian. Io,
gi nga teie vavane mi aga nge tsuk ma gi nga soer tam simi nuos i Krete.
14 Eiekesen i muir lili mo sien, mi moru avareit ngeisngeis a nga mour
peuk kovuni i popon mi nuos.
15 A nga tsorungie mi mon, ma mi mon a kap nga oit nia samsuoeie. Io,
gei te nga matpomaer nge veteik surie mi mour.
16 Sien gei tate nga soer kokoiv ka i bingan puk nuos gi vuotongie ngan
i Kauda, gei nga ngeisngeis patsa man puk galeu mi mon va ta masi nga
mout tsana.
17 Gi nga teie vavane mi galeu nge pal vangasie simi mon. Surie kegi
mientou va gi ta masi nga soer nge kots sibu meit i Sirtis, gi nga votsorungie
gie bu sel simi mon, ma gei nga veteik surie mo mi mour.
18 Mi mour ma bu peiv gi te nga leong beitsak te, io, simi ra vemusurie
te, gi nga vakaek nge tomeke rivie i rou bu kepineits gi ta nga vekeisie simi
mon. Simi vunan mi mour leong a te nga tsang vatsakatie gei te.
19 Ma simi ra vemusurie, gi te nga tomeke rivie i rou man sar kepineits
mi mon.
20 Palan bu ra gei kap nga pare mi matanias ma bu kaemkaem. Ma mi
mour leong a ngas nga mon malan. Gei kap nga vodon va gei ta ba nga to.
21 A te nga palan bu ra, mi kulou gi kap nga por nginonginou. Io, e Paulo
a nga tuir i matagie ma a nga pevien, “Mi kulou, sien va nga te nga rong

surie kong sar namani vinavanou va giet ta kap nga tsuk sorvekenan i
Banga Rovang i Krete, va nga oit nia evisie ine bu bienabas.
22 Ma ine o vanuo vangvangasie nga va nga ta aor ngeisngeis. Kap ka
mei senga ta maet. Mi mon mo ta tsereiv.
23 Sikati sien ine tate vo ra, ken angelo mong Raban ese o ta ko rengeir
rakot sien, a me beit seou.
24 Ma a pevien, 'Paulo, kian va e ta motou. E ta ngas so tuir i matan e
Kaesar, ma e Raban si ken tentoiv rakot sevoi a te vatoa gie ine mi kulou
gi ta nomeie no.'
25 Io, mi kulou! Kian va nga ta motou, simi vunan o vodovodon tuktuk
se Raban va bu kepineits ta tsorubeit malan eie ta pengan seou.
26 Eiekesen mi mour ta ngas so vakotsa giet si ka nuos."

A nga puopuorie mi mon simi meit

27 Simi rokati mi sinangavur kes ma voveit ngan, gei ngas nga vor ve
boekboek simi barateis i Adria, ma a nga malan va sikati potaram bu
tetelepen gi nga rongmetsikien va gi te nga vatavatat i koen.
28 Gi nga poro mi suo mi vovoputu sien nge pepekutsie i rou ma gi nga
vorotan va a ngas nga raman oit ba sinangavur tour bu pendon. I muir lili
mo, gi te buer nga pepekutsie mi suo ma gi nga vorotan va a nga raman
oit ba sinangavur luo bu pendon.
29 Surie gi nga motou va gei ta masi nga so kots sibu aimeit, bu tetelepen
gi nga tomekan ba aga voveit i taven mi mon ma gi nga no nge rorois va
ta nga ra.
30 Bu tetelepen gi nga konon va gi ta nga vi, io, gi nga pepekutsie mi
galeu i rou nge bit va gi ta nga ra pepekutsie kaba aga mene i muan mi
mon.
31 Eiekesen e Paulo a nga oeng simi kulou ni minakiur meie magi
muomuo, "Sien va ine bu tetelepen gi ta kap mon i popon mi mon, nga ta
kap oit nia to."
32 Io, mi kulou ni minakiur gi nga kot motukie bu suo simi galeu ma gi
nga vetekiran.
33 Tsourvovo mokuopkuop, e Paulo a nga nongie gie va gi ta ngas nga
ngou. Ma a nga pevien, "I aron bu ra mi sinangavur kes ma voveit tate
nga rovoriu, kenga sar vienviendon a kap nga mogos kalei, ma nga kap
nga nganie manga kavo nginonginou.
34 O nongie nga va nga ta ngas ngou va nga ta mang to. Misasien ka
vurvur kes i kovan ka mei senga, a kap oit va ta kapangan. Kap ka mei
senga ta viruo."
35 I murien ta nga pevien ne, a nga poro mi tsoik ma a nga vuot kalei se
Raban i matagie kokouk. Samo a nga potakie nge vakaek nge ngou.
36 Ine mi sinavei a nga vangasie bu arogie ma egie buer gi nga ngou.
37 Egei kokouk i popon mi mon gei nga oit ba sinangavur luo koboit ma
bu sinangavur napaririem pouts luo ma mi napaririem potsu kes i popon.
(276).
38 Sien gi tate nga ngou ti, gi nga tomekan bu puol wit i rou nia vara
mamavuek ngan mi mon.
39 Sien tate nga vo ra, gi kap nga kielala mi enamon. Eiekesen gi nga pare
mi vatavataer meie mi rokokoen, ma gi nga konon va gi ta nga vatare en
mi mon sien va a nga oit.
40 Io, gi nga kot rivie bu aga ma ian buer simi keipkepide ra kes mo, gi
nga ruom rivie terie i rou mi voes i taven mi mon nia gogotie. Samo gi nga

tsuok voturie mi sel leong i muan mi mon ma mi mour a nga uiv vatare
gei i koen.
41 Eiekesen mi mon a nga so soer vaen i popon mi meit nge kots. Mi
ngutsuon mi mon a nga kots ngeisngeis ma a kap nga oit nia tampuots.
Ma bu naov gi nga tsiptsip volili ngan mi taven.
42 Mi kulou ni minakiur gi nga roev va gi ta nga kenvamate mi kulou
tsatsang vinatoreis kokouk nia tuir kitipa gie va gi ta masi nga kekeis
vataer nge so vi.
43 Eiekesen mi muomuo simi kulou ni minakiur a nga lalaro vatoa e
Paulo, io, a nga vangenge gie va gi ta kap tsana misa gi ta nga rove. A
nga oeng ngeisngeis va ese mune gi ta nga oit nia kekeis, gi ta nga muna
tsibour i rou nge kekeis vataer i koen.
44 Bu mei ka ie, gi ta ba nga boek vataer i popon bu poko palang o, ngan
bu kato ketsipien mi mon. Io, egei kokouk gei nga vataer kalei i koen.

28

Mi minon i Malta

1 Sien gei tate nga vataer kalei i koen, gei nga vorotan va ine mi nuos mi
asan i Malta.
2 Mi kulou ian en gi nga kuil vititirie gei. Mi bat a te nga vakaek nge
uos ma mi enamon a nga tuong, io, mi kulou gi nga tsinga mi leing nge
marangata gei.
3 Io, e Paulo a nga seran bu poko keriot ma sien ta nga tomeke terie
gie simi leing, mi kumomou a nga dodoil rovotsour sibu poko keriot simi
vunan a nga rongmetsikien mi tinarapan mi leing, ma mi kumomou a nga
aratie nge pipitsie mi riman e Paulo.
4 Sien mi kuoluon ine mi nuos gi ta nga pare ine mi kumomou ta nga
tekiu i riman e Paulo, gi nga vakokoit i kotubugie ven ne, “A tuktuk, Ine mi
ka eie mi ka kenken. Mi raban vevien ese ta ko votorosie mi kulou tsokor,
a kap sunuir va ta to, misasien va a nga evisie mi bienabas i rou.”
5 Eiekesen e Paulo a nga tsopure rivie mi kumomou rakot i aron mi leing,
eiekesen mi baiarar simi kumomou a kap nga tsang vatsakatie ken tino.
6 Gi nga moun ngan e Paulo va mi riman ta nga ti o, va ta nga tsibour
mutur nge maet. Eiekesen i murien gi tate nga pilang dedeng va ka
kepineits ta nga tsorubeit sien, gi nga vurisan kegi vienviendon nge pevien
va eie mi raban.
7 Ine mi korot a kap nga pek sorvekenan ken korot e Poplius mi muomuo
leong ine simi nuos. A nga kerie gei rakot si ken vonuo nge marangata gei
siba ra tour.
8 E taman e Poplius a nga morouk nge mutur i ruom. Eie a nga marakuon
mi kuirkuir rarap ma mi pekpek nge dar. E Paulo a nga nemei nge
rubukien vorotan ma i murien tate nga no rakot se Raban, a nga teir riem
i popon nge vatoa si man mienarouk.
9 Sien ine mi kepineits ta nga tsorubeit, bu tamat mienarouk kokouk ian
simi nuos gi nga nemei ma e Paulo a nga vatoa gie.
10 Mi kulou ine simi nuos gi nga vasangan kegi minangarei nemei segei
ngan bu suada sinavei palan, ma sien gei tate nga visi ka mon, gi nga terie
segei bu suada kepineits gei ta nga pinat surie ine simi vineis.

Mi vineis kovuni i Malta beit i Roma

11 I murien mi minon i Malta siba vura tour, gei nga ka simi mon kovuni
i Aleksandria ian gei ta nga vitik mour en ian. Ine simi mon, gi nga toik
terie i ngutsuon mi patsapatsan ba ruoruo ian magi raban.

12 Gei nga so vataer i Sirakusa ma gei nga so mon en ba ra tour.
13 Gei nga tsuk en ian ma gei nga soer vataer i Regium. Simi ra
vemusurie, mi moru tunumeit a nga vakaek nge uiv, ma i murien ba ra
luo gei nga vataer i Puteoli.
14 Ian en gei nga vorotan mi kulou vodovodon tuktuk ma gi nga nongie
gei va gei ta be nga mon meie gie bu ra mi napaririem potsu luo. Io, gei
nga so beit i Roma.
15 Mi kulou vodovodon tuktuk i Roma gi nga rongovan va gei te nga
nemei. Io, gi nga veis samsuoeie gei simi korot nia verikuil nge kepineits
i Appius ma simi korot nia por minaes simi kulou gi ta nga ko vesingie mi
rosar kuar. Sien e Paulo ta nga pare gie, a nga vuot kalei se Raban ma a
nga suvuon mi aor koits.
16 Sien gei tate nga so beit i Roma, bu muomuo i Roma gi nga sunurie va
e Paulo ta nga mon eie kesen meie mi ka ni minakiur ese va ta nga naneie.

E Paulo a nga vavatei i Roma

17 I murien ba ra tour, e Paulo a nga kuk kakuon bu muomuo sibu
Iuda. Sien gi tate nga beit kouk, e Paulo a nga oeng segie, “Bu kasiung,
misasien o kap nga tsana ka kepineits veie kegiet kulou o, veie mi sinavien
mi tubugiet, gi nga rakopie iou i Ierusalem nge terie iou i napariman bu
Roma.
18 Gi nga vosuovosuoreie iou ma gi nga lalaro ruom rivie iou, simi vunan
o kap nga tsana ka tsienakor ian va o ta nga oit nia masen.
19 Eiekesen sien bu Iuda gi ta nga oengoeng palan ngan ine mi
vienviendon, a nga terie iou va o ta nga no nia ra tuir i matan e Kaesar,
misasien o ta kap suvuon ka kepineits nia vepitsie ngan kong kulou.
20 Gi nga visie iou ngan ine mi tsen surie mi ka ese bu Israel gi ta nga
rosie va ta me vatoa gie, ma ine arie mi vunan o lalaron nia pare nga nge
vakokoit meie nga surie.”
21 Gi nga pevien, “Gei kap nga poro ka pakapaka rorou kovuni i Iudea
nia vakatsepa gei surie no. Ma a kap buer ka meinmenigei ese ta kovuni
nikot a me beit ngan ka vinavatei, o, a me vokokotie ka tsaka nama veie
no.
22 Eiekesen gei lalaro rongomie ke sar sana vienviendon, simi vunan gei
telekiran va mi kulou sibu korot kokouk gi vakokoit veie ine mi gargar
evoi mi meinmenigie.”
23 Io, gi nga kubutsie mi ra meie e Paulo va gi ta nga me vorotan. Ma
a nga palan segie gi nga nemei ian simi ra simi korot ivie e Paulo ta nga
mon en. Vakaek sivovo beit sireivreiv seserigo, e Paulo a nga vavatei nge
palsie ken mangmagoso Nguts e Raban. Ma a nga vakokoit surie mi Vinuor
se Moses ma sibu propet nia teie kegi vienviendon va gi ta mang nga
vodovodon tuktuk se Iesu.
24 Ine bu namanien e Paulo a nga tsoka bu arogie bu mei mene segie,
eiekesen bu mei mene gi kap nga lalaro vodovodon tuktuk sien.
25 Io, gi nga nama vevengeis i kotubugie ma gi nga vakaek nge
sorvekenan e Paulo sien tate nga vuotongie mi nama vekvekitip malan ine,
“Mi Moromoruo Tamat a nga vokokotie mi tuktuk sibu tubugiet i ngutsuon
e Isaia mi propet malan ine,

26 “ ‘Rakot ine si kong kulou nge pevien,
“Nga ta rorong nge rorong, eiekesen nga ta kap katsep,
nga ta dedeng nge dedeng, eiekesen nga ta kap dedeng kilal.”
27 Surie bu arogie a te teng,

bu tateringagie a kap oit nia rorong
ma gi te momoge bu katsomatagie.
Sien va a kap nga malan ian, va bu katsomatagie a nga dedeng,
ma bu tateringagie a nga rorong,
ma kegi vienviendon a nga katsep,
ma buer gi nga vuvuris nemei seou,
ma va o nga vatoa gie.’

28 “Io, nga ta ngas telekiran va man vinavatei ken vavato e Raban, a te
nga turan rakot sibu Kibang, io, gi ta rorong!”
29 [I murien e Paulo ta nga vakokoit vaton ine mi nama, bu Iuda gi nga
veis nge nama vevengeis beitsak i kotubugie.]
30 I aron ba avareit luo, e Paulo a nga monongie mi vonuo ta nga ko
vorievorie ma a nga ko marangatan bu mei gi ta nga ko me iro.
31 E Paulo a nga vavatei ngan mi sinavien e Raban nia vuor, ma a nga
vavasengei surie mi Nguts e Iesu Karisito ngan mi aor ngeisngeis, ma kap
ka mene a nga vangenge.

28:27 ISA 6:9,10

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Roma

1 Eou e Paulo, ken petspets e Karisito Iesu. E Raban a nga vile iou va ken
aposol. Io, a nga totoka iou nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei kovuni
se Raban.
2 Ine mi Banga Vinavatei, arie ken kinubuits e Raban ta nga tsana
muomuo ngas te, ma ken sar propet gi nga vataro simi Pakpak Leong
ian ta tamat.
3 Ma ine mi Banga Vinavatei arie surie e Natuon. Simi tino simi pirpir,
eie mi tubuon e Davit,
4 eiekesen surie ken tino mumuerengei e Iesu Karisito magiet Nguts, mi
Moromoruo Tamat a nga vutuir vasangan ngan mi ngeisngeis va eie e
Natuon e Raban.
5 E Raban a nga vasangan ken tentoiv seou, ma ngan e Iesu, a nga terie
seou mi tsientsang aposol nia vateie mi kulou sibu vuna enamon kokouk
ngan mi Banga Vinavatei. A nga tsana malan ine va gi ta mang mangaran
mi asan e Iesu ma gi ta mang vodovodon tuktuk nge vemusurie.
6 Ma enga buer enga bu meinmenigie mi kulou ese e Raban ta nga vile
gie va egie se Iesu Karisito.

7 O vavataor rakot senga kokouk i Roma ese e Raban ta nga tovie nga
nge vile nga va enga mi kuoluon.

Mi tentoiv ma mi molu rakot senga kovuni se Raban e Tamagiet ma
kovuni simi Nguts e Iesu Karisito.

Ken lalaron e Paulo nia iro gie bu Roma

8 Vourvour, o vuot kalei rakot si mong Raban simi asan e Iesu Karisito
surie nga kokouk, simi vunan man vinavatei kenga vodovodon tuktuk a
puorkan bu korot kokouk simi mangmagoso enaenamon.
9-10 O tsatsang se Raban ngan kong tino kokouk ma o vavatei ngan man
Banga Vinavatei e Natuon. Ma e Raban a telekiran va o ko vodonomie nga
i aron kong sar nono sibu ra kokouk. Ma o no va e Raban ta sunuir nge
tsitsingie kong ka rosar nia ra iro nga.
11 O lalaron beitsak nia pare nga, terengien va o ta mang me terie senga
bu tienebeir simi moromoruo nia vangasie nga.
12 O lalaro tsana ine nia vangasie nga si kenga vodovodon tuktuk, ma
enga buer nga ta mang vangasie iou.
13 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va palan bu ra o nga roev
nia nemei senga eiekesen bu tutuir bibirit a nga mon oit nevere. O lalaro
mon meie nga, terengien va o ta mang teie kavo mene i kotubunga nemei
se Karisito, malan o ta nga tsana i kotubuon bu vuna enamon mene.
14 E Raban a nga terie i naparimoung mi tsientsang nia vavatei ngan mi
Banga Vinavatei sibu Grik ma segie kap va bu Grik, ma simi kulou sievei
ma sibu be.
15 Arie mi vunan o lalaron beitsak buer nia me vavatei senga ese nga ta
mon i Roma.
16 O kap mangmangarien mi Banga Vinavatei, simi vunan eie mi
ngesengesien e Raban nia vatoa mi kulou kokouk ese gi ta vodovodon
tuktuk sien, vourvour, bu Iuda ma i muir bu Kibang.

17 Ine mi Banga Vinavatei a vasangan va mi vodovodon tuktuk mo eie
mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban, malan mi Pakpak Leong
ta pevien, “Mi kulou ian gi ta duis i matan e Raban, gi ta tino ngan mi
vodovodon tuktuk.”

Ken aor rarap e Raban rakot simi kulou kokouk

18 Kovuni simi rangit, e Raban a nga vasangan ken aor rarap veie bu
sinavei kokouk simi kap mangaran e Raban ma bu tsaka sinavei simi kulou
gi ta ko vara sasavoir ngan mi tuktuk ngan kegi sar tsaka sinavei.
19 Mi kulou gi te nga katsep simi sana gi ta nga oit nia telekiran surie e
Raban, simi vunan e Raban ngas te a te nga vakatsepa segie.
20 Mi ngesengesien e Raban ian ta kap man ka votovoto ma bu kepineits
gi ta vara tuktuk ngan va eie mi Raban, bu katsomat gi kap oit nia pare.
Eiekesen, vakaek simi vinagoso, mi kulou gi nga oit nia deng kielala
vititirie ian bu kepineits si ken vinagoso e Raban. Arie mi vunan mi kulou
gi kap suvu nama nia tuir bibirit va gi kap telekiran e Raban.
21 Misasien gi ta telekiran e Raban, gi kap mangaran e Raban, ma gi kap
vuot kalei sien, ma bu vinavinadodogie a sasavoir mo, ma bu arogie ian
ta be a vous ngan mi ngingi.
22 Gi si vodon va gi sievei eiekesen gi be.
23 Gi nga purusie man matvinavaso e Raban ese ta kap oit nia oiv, ma gi
nga tsana nge rangarie mi patsapatsan mi mene ese va ta oiv, meie buer
bu ma, bu vinavinar kaek voveit, ma bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber.
24 Io, e Raban a nga tsupuk rivie gie ine mi kulou va gi ta vemusurie kegi
sar lalaron sibu arogie nia tsana mi sinavei tetteririv. Ma kegi sar lalaron
a nga teie gie nia tsana mi tsienakor ngan bu kurikurigie meie bu mei ka
ie.
25 Gi nga verikulie mi tuktuk se Raban ngan mi binit, ma gi nga rangarie
bu kepineits simi vinagoso, ma a kap va mi Raban ese ta nga vogosongie
gie. Eiekesen mi kulou gi ta ngas puongan e Raban sibu ra bu ra, Amen.
26 Arie mi vunan, e Raban a nga tsupuk rivie gie va gi ta vemusurie kegi
sar tsaka lalaron ian ta nga teie teir mienengeir segie. Mi langei gi kap
nga lalaro vemusurie mi sinavei duis nia mutur meie mi ka eiekesen gi si
nga mutur meie bu turagie vevien.
27 Simi rosar kes mo, mi kulou gi nga sorvekenan mi sinavei duis nia
mutur meie mi vevien, ma gi nga dirka nia mutur meie bu turagie ka. Mi
kulou gi nga tsana bu sinavei ta teie teir mienengeir meie bu turagie ka,
ma egie kesegie gi te nga kapie mi vuovan bu tsaka sinavigie.
28 Ma gi nga vodon sasavoir nia telekiran e Raban va eie ese, io, a nga
tsupuk rivie gie va bu tsaka vinavinadodogie ta vuortie gie nia tsana bu
suasuada sinavei gi ta kap duis.
29 Gi vous ngan bu suasuada tsaka sinavei, mi sinavei nia tsak ngan bu
mei mene, mi sinavei nia ngaguo, ma mi sinavei nia karto bu mei mene.
Ma gi vous ngan mi sinavei nia aroie, mi sinavei nia ken mene, mi sinavei
nia veveken, mi sinavei nia bitbit, ma mi sinavei nia oengoeng tsak. Ma
gi ngungu lili nge meon.
30 Ma gi karto e Raban, gi vepupuris nge gie kesegie, gi vakam nge
kakaleong, gi vabatie bu tsaka sinavei vour, ma gi rong tsak sibu tam ma
bu kien.
31 Gi kap suvu banga vienviendon, kegi sar nama a gov, gi kap totoiv,
ma gi kap aor kalei ngan bu mei mene.

1:17 HAB 2:4

32 Gi telekiran va ken vinuor e Raban a pevien va egie ese gi ta pupua
ine bu suada sinavei, gi ta masen. Eiekesen gi ngas ko munu tsana malan
ine, ma gi resmatan egie buer gi ta pupua ine bu suada sinavei.

2

Ken sinavei duis nia vuor e Raban

1 Io, enga kokouk ese nga ta vuortie bu mei mene, ta kap kenga ka
nama nia tuir bibirit. Sien nga ta vuortie bu mei mene, nga votorosie
enga kesenga, simi vunan enga buer nga tsana ian bu suada kepineits.
2 Giet telekiran va e Raban ta vuortie mi kulou gi ta tsana ian bu suada
kepineits vemusurie mi tuktuk.
3 Io, sien va e vuortie gie eiekesen evoi kese e tsana ian bu suada
kepineits, madar! e si vodon va e ta oit nia vingan ken vinatoreis e Raban?
4 E Raban a ko munu kalei nge no, ma a ko munu por vururutie ken
vinatoreis, ma a ko munu onvidit, eiekesen e mekitsan ine ken kienelei.
Vasa, e kap telekiran va ine ken kienelei e Raban a teir kientsep sevoi nia
vodon vuris?
5 Eiekesen, surie ke aor teng ma ke menereis nia vodon vuris, e toungan
ma aor rarap kese rosie mi ra va e Raban ta vasangan sien ken aor rarap
meie ken sinavei duis nia vuor.
6 E Raban ta so vorie gie vaotie misa egie keskes gi ta nga tsana.
7 Sibu mei gi ta vengeis nia tsana mi kienelei nge nesie mi tietienengei,
mi asna ma mi tino ian ta kap tsereiv, e Raban ta so terie segie mi tino
rovoriu.
8 Eiekesen segie ese gi ta vodon veleongtie egie kesegie mo ma gi ta
purusie mi tuktuk nge vemusurie mi sinavei ta kap duis, e Raban ta so
poek soan ken pientseir ma ken aor rarap veie gie.
9 Mi putu leong ma mi tsienakor leong ta monongie bu mei kokouk ese
gi ta tsana mi sinavei tsokor; vourvour sibu Iuda ma i muir sibu Kibang.
10 Eiekesen mi tietienengei, mi asna ma mi molu ta rakot segie ese gi ta
tsana mi kienelei; vourvour sibu Iuda ma i muir sibu Kibang.
11 Simi vunan si ken baidendeng e Raban, mi kulou kokouk gi venvenioit
mo.
12 Egie kokouk gi ta kap telekiran mi Vinuor se Raban, ma gi tsana mi
sinavei tsokor, gi ta tsereiv misasien gi ta kap telekiran mi Vinuor. Ma
egie kokouk gi ta mon i pakien mi Vinuor nge tsana mi sinavei tsokor, mi
Vinuor ngas te ta vuortie gie.
13 Simi vunan a kap va egie ese gi ta rongomie mi Vinuor, egie bu ka
duis i matan e Raban, eiekesen egie ese gi ta vemusurie, gi ta vuotongie
gie va egie bu ka duis i matan e Raban.
14 Bu Kibang gi kap suvuon mi Vinuor. Sien va mi vinavinadodogie ta
vuortie gie nia tsana mi sana ta mon simi Vinuor, ine a me tsorubeit kegi
sar vinuor misasien gi ta kap suvuon mi Vinuor.
15 Ine a vasangan va mi sana mi Vinuor ta lalaron a mon sibu arogie,
ma kegi baivinakier a vara tuktuk ngan ine. Arie mi vunan kegi sar
vienviendon a vutuir vasangan va kegi sar tsientsang a kalei o, a tsak.
16 Mi ra ta beit va e Raban, ngan e Iesu Karisito, ta vuortie bu
vienviendon kokoiv simi kulou, malan kong vinavatei ta vokokotie.

Bu Iuda ma mi Vinuor

17 Evoi e pevien va evoi mi Iuda, ma e voturie ke tino i popon mi Vinuor
ma e vakam ngan ke banga mienagos meie e Raban.

2:6 PSA 62:12; PRO 24:12

18 Ma e telekiran ken lalaron e Raban nge resen mi sana ta duis simi
vunan mi Vinuor a vasangan sevoi.
19 E vodon tuktuk va evoi magi muomuo bu kael, ma kegi berber egie
ese gi ta mon simi ngingi.
20 Ma e vodon va e oit nia votovongie bu be, nge vavasengei sibu natu
madar simi vunan e katsep simi Vinuor ian ta vous ngan mi teletelekirei
ma mi tuktuk.
21 Io, e ko vavasengei sibu mei mene. Surie misa e ta kap vavasengei
sevoi kese? E ko vavatei va kian mi puer. Surie misa e ta puer?
22 E ko pevien simi kulou va kian mi rei puer. Ma surie misa e ta rei
puer? E ko karto bu raban bitbit. Ma surie misa e ta pure kegi sar vonuo
rengeir?
23 E ko vakam ngan ken Vinuor e Raban. Surie misa e ta but vuturungie
ken Vinuor nge vamangarie e Raban?
24 Mi Pakpak Leong a pevien, "Surie nga mo, bu Kibang gi oeng balapoik
ngan e Raban."
25 Mi vinavaroup eie mi kepineits kalei sien va e ta vemusurie mi Vinuor,
eiekesen sien va e ta but vuturungie mi Vinuor, e tate tsorubeit mi ka kap
vavavaroup.
26 Sien va mi kulou kap vavavaroup, gi vemusurie mi Vinuor, vasa, a kap
oit nia vuotongie gie va egie mi kulou vavavaroup?
27 Sien va mi ka kap vavavaroup, a vemusurie mi Vinuor, vasa, a kap oit
nia vuortie no? E nga suvuon mi vinavataor simi vinuor ma mi vinavaroup
eiekesen e nga but vuturungie mi Vinuor.
28 Simi tino evoi mi Iuda ma e suvu vinavaroup simi pirpir eiekesen ine
a kap tsana no va evoi mi Iuda tuktuk.
29 Eiekesen mi ka mi aron ta duis i matan e Raban, arie eie mi Iuda
tuktuk. Ma mi vinavaroup a kap va mi vinavaroup simi pirpir eiekesen
arie mi vurise tino ian mi Moromoruo Tamat ta vabatie, ma a kap va surie
mi vinavataor simi Vinuor. Ma kegi tietienengei ine mi suada mei a kuvu
se Raban, kap va kuvu simi kulou.

3

E Raban a ko tuktuk simi namanien

1 Mi sana kienlei bu Iuda gi suvuon? O, man sana kienlei mi vinavaroup?
2 A palan man sar kienlei sibu rosar kokouk! Vourvour, e Raban a nga
terie mi namanien i naparimagie bu Iuda.
3 A tuktuk, bu mei mene segie gi kap nga tuktuk nia vemusurie. Ma
vasa te, ine mi sinavigie a vara sasavoir ngan mi sinavien e Raban va a
kap tuktuk simi namanien?
4 A kap rovoriu! Mi kulou kokouk gi ko bit, eiekesen e Raban a ko tuktuk.
Mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi kulou gi ta telekiran va ke nama a duis
ma sien e ta tuir simi vinuor, e ta tseiptseiprio."

5 Eiekesen sien va kegiet sinavei tsokor, a vutuir vasangan ken sinavei
duis e Raban, vasa giet ta pevien? Vasa, e Raban a kap duis sien ta poek
soan ken aor rarap veie giet? (O vakokoit vemusurie mo mi vienviendon
simi kulou.)

2:24 ISA 52:5; EZK 36:22 **3:4** PSA 51:4

6 A kap rovoriu! Sien va ta malan, e Raban vasa ta vuortie venengan mi
mangmagoso enaenamon?
7 Bu mei mene gi ta oit nia pevien, “Sien va kong nama binit a vara mata
tietienengei ngan ken nama tuktuk e Raban, surie misa a ngas vuortie iou
va eou mi ka tsokor?”
8 Sien va gi ta vemusurie ine bu suada vienviendon, gi ta oit nia pevien,
“Giet ta tsana mi tsienakor, terengien va mi kienelei ta mang beit.” Ma mi
kulou gi oeng vatsakatie gei va gei vokokotie ine mi nama. Eiekesen egie
ese gi ta vokokotie ine mi nama, gi ta so suvuon mi vinatoreis.

A kap ka mene a duis i matan e Raban

9 Vasa giet ta pevien? Egiet bu Iuda, giet kalei rovoriu rio bu Kibang? A
kap rovoriu! Giet te vakokoit katsep va bu Iuda ma bu Kibang egie kokouk
gi mon i pakien mi ngesengesien mi sinavei tsokor.
10 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“A kap ka mene a duis i matan e Raban, a kap ka mei kes.
11 A kap ka mene a katsep se Raban,
a kap ka mene a nesie e Raban.
12 Mi kulou kokouk gi te nga veis sorvekenan e Raban,
egie kokouk gi te tsorubeit sasavoir.
A kap ka mene a tsana mi kienelei,
a kap ka mei kes.”
13 “Bu ngutsugie a malan mi monmon ian ta katsep.
Bu karamegie a vous ngan mi binit.”
“Bu tinumbu tsotsoi a mon sibu ngutsugie.”
14 “Bu ngutsugie a vous ngan bu namani sinubirei ma bu namani
oengoeng tsak.”
15 “Bu kamegie a lalapus nia kenvamate bu mene.
16 Gi veis nge terie mi bienabas ma mi masitinoiv sibu korot kokouk
gi ta vesingie.
17 Ma gi kap telekiran mi rosaran mi molu.”
18 “Gi kap ko motovan e Raban.”

19 Ma giet telekiran va misa mi Vinuor ta pengan, a vokokotie gie ese gi
ta mon i pakien mi Vinuor, terengien va ta mang vabongo gie mi kulou
kokouk, ma mi mangmagoso enaenamon kokouk gi ta mang tuir simi
vinuor se Raban.
20 Simi vunan kap ka mene ta tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi
sinavei nia vemusurie mi Vinuor. Eiekesen mi tsinatsangan mi Vinuor, a
me vakatsepa misa mi sinavei tsokor.

Mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban

21 Eiekesen mi rosar nia tsorubeit duis i matan e Raban a te tsorubeit
vasvas. Ine mi rosar a kap vunan sibu Vinuor, eiekesen mi Vinuor ma bu
propet gi vakokoit vasangan ine mi rosar.
22 Mi kulou kokouk gi tsorubeit duis i matan e Raban surie kegi
vodovodon tuktuk se Iesu Karisito. Si ken baidendeng e Raban, bu mei
kokouk gi venvenioit.
23 Mi kulou kokouk gi te nga tsana mi sinavei tsokor ma kegi tino a kap
oit nia vasangan man matvinavaso e Raban.

3:10 PSA 14:1-3; PSA 53:1-3 **3:18** PSA 36:1

24 Eiekesen gi oit nia tsorubeit duis i matan e Raban ngan ken tentoiv
ian ta teir tuvuon ngan. Io, gi oit nia tsorubeit duis simi vunan e Karisito
Iesu a nga vara ketseketseng nge gie simi sinavei tsokor.
25 E Raban a nga turan e Iesu va ta nga tsorubeit va eie mi tienebeir ni
varam terengien va mi kulou gi ta mang suvuon mi vodon ririv si kegi sar
sinavei tsokor surie kegi vodovodon tuktuk. E Raban a nga tsana ine nia
vasangan va eie a duis simi vunan a nga onvidit nge por vururutie ken
aor rarap veie kegi sar sinavei tsokor mi kulou gi ta nga mon muomuo.
26 Ine sibu ra, e Raban a vasangan va eie a duis sien ta vuotongie mi
kulou tsokor va egie mi kulou duis surie kegi vodovodon tuktuk se Iesu.

27 Io, mi sana kepineits giet ta oit nia vakam ngan? A kap ka kepineits.
Vasa, a oit va giet ta tsorubeit duis ngan mi sinavei nia vemusurie mi
vinuor? A kap oit, eiekesen ngan mi vodovodon tuktuk mo.
28 Giet tuir simi vienviendon va mi kulou gi ta tsorubeit duis i matan e
Raban ngan mi vodovodon tuktuk, a kap va ngan mi sinavei nia vemusurie
mi vinuor.
29 Vasa, e Raban eie magi Raban mo bu Iuda, ma a kap va magi Raban
bu Kibang? A kap, eie magi Raban buer bu Kibang.
30 Io, a kes mo mi Raban. Misasien va mi mei vavavaroup o, kap
vavavaroup, e Raban ta vuotongie guor va eguor ba ka duis surie keguor
vodovodon tuktuk.
31 Vasa, ine mi vodovodon tuktuk a me vara sasavoir ngan mi vinuor?
A kap rovoriu! Eiekesen giet vangasie mi vinuor.

4

Ken vodovodon tuktuk e Abaraam

1 Giet ta vakokoit surie mi sana e Abaraam e tubugiet ta nga vorotan
simi tsinatsangan mi vodovodon tuktuk.
2 Sien va e Abaraam a nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei
nia vemusurie mi vinuor, va a nga suvuon ka kepineits nia vakam ngan i
matan mi kulou, ma a kap va i matan e Raban.
3 Mi Pakpak Leong a pevien, “E Abaraam a nga vodovodon tuktuk se
Raban, io, e Raban a nga vuotongie va eie mi ka duis.”

4 Io, sien va ka mei ta tsatsang surie lakep, ken voirvoir a kap va mi
tienebeir eiekesen mi voirvoir nian ken bieneroik.
5 Sien va ka mei ta kap tsatsang nia tsorubeit duis eiekesen a vodovodon
tuktuk se Raban, ine mi mei ta tsorubeit duis i matan e Raban surie ken
vodovodon tuktuk, simi vunan e Raban a vuotongie mi ka tsokor va eie
mi ka duis vemusurie ken vodovodon tuktuk.
6 E Davit buer a nga vakokoit surie man vavatamaes mi ka ese e Raban
ta nga vuotongie va eie mi ka duis misasien a kap nga tsana ka kepineits
nia suvuon mi vavatamaes.

7 “Mi nires leong segie
ese e Raban ta nga vodon rivie
nge puonongie kegi sar sinavei tsokor.
8 Mi nires leong seie
ese mi Nguts ta kap ba buer tsekerie ken sar tsaka sinavei.”

4:3 GEN 15:6 **4:8** PSA 32:1,2

9 Ine mi vavatamaes arie segie mi kulou vavavaroup mo? O, segie buer
mi kulou kap vavavaroup? Giet ko pevien, “E Raban a nga vuotongie e
Abaraam va eie mi ka duis surie ken vodovodon tuktuk.”
10 Sisa ine mi kepineits a nga tsorubeit? A nga tsorubeit i murien ken
vinavaroup, o, i muan? A kap nga tsorubeit i murien eiekesen i muan ken
vinavaroup!
11 E Abaraam a nga muna tsorubeit duis surie ken vodovodon tuktuk sien
ta kap ngas nga por vinavaroup. Io, a nga por vinavaroup nia tourtelekiran
va eie mi ka duis. Surie ine, e Abaraam a nga tsorubeit va eie e tamagie
mi kulou ese gi tate tsorubeit duis surie kegi vodovodon tuktuk se Raban
misasien gi ta kap nga por vinavaroup.
12 Ma e Abaraam eie e taman buer mi kulou vavavaroup gi ta tino
vemusurie mi vienesien mi vodovodon tuktuk ian e tamagiet e Abaraam
ta nga suvuon i muan ta nga por vinavaroup.
13 E Raban a nga terie ken kinubuits se Abaraam ma simi tubuon va ta
nga terie mi mangmagoso enaenamon segie. Ine mi kinubuits a kap nga
vunan simi vinuor, eiekesen a nga vunan simi vodovodon tuktuk ian ta
nga tsana va e Abaraam eie mi ka duis.
14 Sien va e Raban a nga terie ken kinubuits se Abaraam ma simi tubuon
surie va gi ta nga vemusurie mi Vinuor, mi vodovodon tuktuk ma ine mi
kinubuits va guor sasavoir.
15 Mi Vinuor a teie terie ken aor rarap e Raban. Sien va a kap ka vinuor,
va a kap ka kepineits nia rong tsak sien.
16 Io, e Raban a terie ken kinubuits surie mi vodovodon tuktuk mo. A
nga teir tuvuon ngan ine mi kinubuits va mi tubuon kokouk gi ta ba so
suvuon. Ma ine mi kinubuits a kap va simi tubuon e Abaraam mo ese gi
ta suvuon mi Vinuor, eiekesen segie buer ese gi ta vemusurie mi vienesien
ken vodovodon tuktuk e Abaraam. E Abaraam eie e tamagiet kokouk,
17 malan mi Pakpak Leong ta pevien, “O te nga tsana no va evoi e taman
bu vuna enamon palan.” Io, e Abaraam eie e tamagiet i matan e Raban
simi vunan a nga vodovodon tuktuk se Raban ese ta vatoa bu miensei nge
vabatie misa ta kap ngas nga mon.
18 Misasien a mavev nia vodovodon rorrois surie ine mi nama, e
Abaraam a nga vodovodon tuktuk ma a nga tsorubeit e tamagie bu vuna
enamon palan vemusurie mi vinavataor simi Pakpak Leong ta pevien, “Mi
tubu gi ta palan beitsak.”
19 Ken vodovodon tuktuk e Abaraam a kap nga meur, misasien eie tate
nga komois tsokor te ma ken sar avareit a te nga oit mi sinangavur kes
koboit (100) ma e Sera, ken vevien a kap nga porpor madar.
20 Io, e Abaraam a kap nga tsupuk rivie ken vodovodon tuktuk si ken
kinubuits e Raban eiekesen ken vodovodon tuktuk a nga to nge ngeisngeis
ma a nga terie mi tietienengei se Raban.
21 Eie a nga telekiran tuktuk va e Raban a nga oit nia tsang vaotie misa
ta nga kukubuits ngan.
22 Arie mi vunan, e Raban a nga vuotongie va eie mi ka duis, malan gi
te nga vataro simi Pakpak leong.
23 Io, ine mi vinavataor, a kap va nian mo e Abaraam,
24 eiekesen nia giet kokouk buer, surie e Raban ta so vuotongie giet va
egiet mi kulou duis simi vunan giet vodovodon tuktuk seie ese ta nga vatoa
e Iesu magiet Nguts simi miensei.

4:11 GEN 17:10 **4:13** GEN 17:4-6; 22:17,18 **4:17** GEN 17:5 **4:18** GEN 15:5

25 E Raban a nga terie e Iesu va ta nga maet surie kegiet sar sinavei
tsokor, ma a nga vatoa simi miensei terengien va giet ta mang tsorubeit
duis i matan.

5

Mi molu ma mi nires

1 Io, sien giet tate nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan kegiet
vodovodon tuktuk, giet te me suvuon mi molu meie e Raban surie mi sana
magiet Nguts e Iesu Karisito ta nga tsana.
2 Surie kegiet vodovodon tuktuk se Iesu Karisito, e Raban a nga tengeip
vurukude giet ngan e Iesu Karisito i aron ken tentoiv ivie ine giet tate mon
sien. Ma giet res simi vunan giet suvu vodovodon rorrois va e Raban ta
so vosonie giet ngan man matvinavaso.
3 Ma buer giet res i aron bu vinekikin, simi vunan giet telekiran va ine
bu vinekikin a varatsangie giet nia onvidit.
4 Ine mi sinavei nia onvidit a vabatie mi sinavei nia tseiptseiprio bu
suada vinekikin ma ine mi sinavei a vabatie mi vodovodon rorrois surie
mi vavato.
5 Ma ine mi vodovodon rorrois, a kap oit nia vara aor tsak nge giet, simi
vunan e Raban a nga terie mi Moromoruo Tamat segiet ma a te me poek
soan ken tentoiv sibu arogiet.
6 Sien giet ta kap ngas nga suvu ngeisngeis, e Karisito a nga me maet
surie giet ese giet ta kap mangaran e Raban simi keipkepide ra duis ngas
te e Raban ta nga totoka terie.
7 A ngeisngeis beitsak va ka mei ta maet ken ka mei duis. Tavakier ka
mei nieng vede a oit nia maet ken ka banga mene.
8 Eiekesen e Raban a nga vasangan ken tentoiv nemei segiet, io, sien giet
ta ngas nga tino simi sinavei tsokor, e Karisito a nga me maet surie giet.
9 Giet te me tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi daran e Iesu. Ma
ine, a tuktuk rovoriu va ta so vatoa giet sorvekenan ken aor rarap e Raban!
10 Sien giet ta ngas nga matakorot veie e Raban, ken miensei e Natuon a
nga tsana giet va giet ta vedeng meie. Io, ine, giet te me baser palapalan
meie e Raban, ma a tuktuk rovoriu, e Raban ta ba vatoa giet ngan ken tino
e Natuon!
11 A kap va arie mo ian, eiekesen giet resmatan buer surie mi sana e
Raban ta nga tsana ngan magiet Nguts e Iesu Karisito ese ta nga votsokote
giet meie e Raban va giet tate me baser palapalan meie.

E Adam ma e Karisito

12 Io, mi sinavei tsokor a nga rubukien simi mangmagoso enaenamon
surie mo mi ka kes, ma mi sinavei tsokor a nga me terie mi miensei. Io,
mi miensei a nga beit simi kulou kokouk simi vunan egie kokouk gi te nga
tsana mi sinavei tsokor.
13 Misasien mi Vinuor ta kap ngas nga beit, mi sinavei tsokor a te nga
mon simi mangmagoso enaenamon. Eiekesen kap man ka vinatoreis mi
sinavei tsokor simi vunan mi vinuor a kap nga mon.
14 Eiekesen vakaek sibu ra se Adam beit sibu ra se Moses, mi miensei a
nga vuortie mi kulou kokouk, misasien gi ta kap nga tsana buer mi sinavei
tsokor malan e Adam ta nga tsana. Ken tino e Adam eie a pua ken tino eie
ese va ta ba nga beit.
15 Eiekesen mi tienebeir kuvu se Raban a kekineits sorvekenan ken
bienebeir e Adam. Ken bienebeir ian mi ka kes a nga teie terie mi miensei

4:25 ISA 53:4,5

sibu mei palan. Ma ine, a tuktuk rovoriu va ken tentoiv e Raban ma ken
tienebeir ian ta nga nemei surie ken tentoiv mi ka kes, e Iesu Karisito, ta
pusa mi kulou palan!
16 Ma ken tienebeir e Raban a kekineits sorvekenan mi vuovuan ken
bienebeir e Adam. Ken ni vuor e Raban a nga terie mi vinatoreis surie mo
mi bienebeir kes, eiekesen ken tienebeir e Raban a me tsana va mi kulou
gi ta tsorubeit duis misasien bu bienebeir a palan.
17 Mi miensei a nga vuortie mi kulou kokouk surie ken bienebeir mi ka
kes. Ma ine, a tuktuk rovoriu va egie ese gi ta vous ngan ken tentoiv e
Raban ma egie ese e Raban ta tsana va gi ta tsorubeit duis, gi ta to nge
tseiptseiprio bu sinavei tsokor surie mi sana mi Ka kes e Iesu Karisito ta
nga tsana.
18 Io, mi tsinatsangan mi bienebeir kes, a nga teie terie mi vinatoreis
simi kulou kokouk. Eiekesen mi tsinatsangan mi sinavei duis kes, a nga
tsana va mi kulou gi ta tsorubeit duis i matan e Raban nge terie mi tino
simi kulou kokouk.
19 Palan bu mene gi nga tsorubeit bu ka tsokor surie ken sinavei rong
tsak mi ka kes. Eiekesen palan bu mene gi ta so tsorubeit bu ka duis i
matan e Raban surie ken sinavei nia rorong kalei mi Ka kes.
20 Mi Vinuor a nga beit va ta mang vasangan vasa a leong ven mi sinavei
tsokor. Eiekesen, ivie mi sinavei tsokor ta vous en, ken tentoiv e Raban ta
leong rio ngas te.
21 Io, mi sinavei tsokor a nga vuortie mi kulou ngan mi miensei.
Eiekesen, ken tentoiv e Raban a vuor nia tsana va gi ta tsorubeit duis
surie mi sana e Iesu Karisito magiet Nguts tate nga tsana. Arie mi vunan
giet ta so suvuon mi tino rovoriu.

6

Mi ngesengesien mi miensei a te nga tsereiv

1 Vasa giet ta oit nia pevien? Giet ta munu tsana mi sinavei tsokor
terengien va mi tentoiv ta mang leong?
2 A kap rovoriu! Giet te nga maet sorvekenan mi sinavei tsokor, ma surie
misa va giet tate buer tino vemusurie?
3 Nga telekiran va egiet kokouk giet te nga por sinusuruiv nia mesei meie
e Karisito Iesu, simi ra giet tate nga por sinusuruiv nia tsok meie.
4 Sien giet ta nga por sinusuruiv, giet te nga maet ma gi te nga puonongie
giet meie e Karisito, terengien va giet ta mang suvuon mi tino vour malan
mo mi Tam ta nga vatoa e Karisito simi miensei ngan mi ngesengesien ian
ta tsiroup.
5 Sien va giet tate nga tsok se Karisito si ken miensei, giet ta so to
muerengei malan eie ta nga to muerengei.
6 Giet te telekiran va kegiet sinavei kebeir ni tino a te nga tekiu meie
e Karisito simi koitskoits nia vaton mi ngesengesien mi sinavei tsokor si
kegiet tino ma giet ta kap ba buer tsorubeit petspets simi sinavei tsokor.
7 Simi vunan egie ese gi tate nga maet, gi te ketseketseng simi sinavei
tsokor.
8 Io, simi vunan giet te nga maet meie e Karisito, giet vodovodon tuktuk
va giet ta ba so to meie.
9 Giet telekiran va e Karisito ta kap ba buer maet simi vunan a te nga to
muerengei simi miensei. Ma mi miensei a kap ba buer oit nia vuortie.
10 Sien e Karisito ta nga maet, a nga maet vekes surie bu sinavei tsokor
kokouk te. Eiekesen, mi tino ta tino ngan, a tino pats meie ngan e Raban.

11 Simi rosar kes mo, nga ta ngas vodon surie nga kesenga va nga te
maet sorvekenan mi sinavei tsokor, eiekesen, ine, nga te me tino pats meie
e Raban simi vunan nga te tsok se Karisito Iesu.
12 Io, kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsokor ta vuortie mi
kurikuringa, ma kian va nga ta tor vemusurie mi lalaron simi pirpir.
13 Kian va nga ta sunuir va ka karton mi kurikuringa ta tsana mi sinavei
tsokor malan bu kepineits tsatsatsang nia tsana bu sinavei ian ta kap duis.
Eiekesen nga ta ngas terie bu kurikuringa se Raban malan mi ka ta tino
muerengei simi miensei ma nga ta ngas terie bu karton mi kurikuringa se
Raban malan bu kepineits tsatsatsang nia tsana mi sinavei ian ta duis.
14 Kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsokor ta vuortie nga simi vunan
nga kap mon i pakien mi vinuor eiekesen i pakien mi tentoiv.

Mi petspets simi sinavei duis

15 Io, giet kap mon i pakien mi vinuor eiekesen i pakien mi tentoiv. Ma
vasa, a kalei va giet ta tsana mi sinavei tsokor? A kap rovoriu!
16 Nga telekiran va nga ta tsorubeit petspets simi mei ese nga ta sunuir
nia rorong sien. Nga oit nia sunuir nia rorong simi sinavei tsokor ian ta
teie terie mi miensei. O, nga oit nia sunuir nia rorong se Raban ese ta
tsana va nga ta tsorubeit duis.
17 Eiekesen o vuot kalei se Raban. Vourvour nga te nga petspets simi
sinavei tsokor, eiekesen ine, ngan bu aronga kokouk, nga te vemusurie bu
vinasengei e Raban ta nga terie i naparimanga.
18 E Raban a nga vara ketseketseng nge nga sorvekenan mi sinavei tsokor,
ma nga te tsorubeit petspets simi sinavei duis e Raban ta resen.
19 O vokokotie ine bu suada nama puppuo vemusurie kegiet mienagos
ine sibu ra simi vunan bu vinavinadodonga a poitpoit. Vourvour, nga
nga sunuir va bu karton mi kurikuringa ta tsorubeit petspets simi sinavei
tetteririv ma simi sinavei nia but vuturungie mi vinuor. Eiekesen ine,
nga ta ngas sunuir va bu karton mi kurikuringa ta tsorubeit petspets simi
sinavei duis terengien va kenga sar tino ta mang tsorubeit tamat.
20 Sien nga ta nga mon petspets simi sinavei tsokor, nga kap nga suvuon
kenga ka baitutuir nia tsana mi sana e Raban ta resen.
21 Mi sana kienelei nga nga suvuon sibu kepineits nga ta nga ko tsana?
Ian bu kepineits nga ta nga ko tsana, gi teie teir mienengeir, ma bu vuovuan
ian bu kepineits arie mi miensei!
22 Eiekesen, ine, nga te ketseketseng sorvekenan mi sinavei tsokor nge
tsorubeit petspets se Raban. Ma ine mi suada mienagos, ta vara tamat nge
nga. Ma mi vuovan arie mi tino rovoriu.
23 Man voirvoir mi sinavei tsokor eie mi miensei mo, eiekesen mi
tienebeir kovuni se Raban eie mi tino rovoriu ian ta vunan se Karisito
Iesu magiet Nguts.

7

Mi nama puppuo simi mienagos ni rei

1 Bu kasiung, nga te telekire vititirie surie mi vinuor va mi vinuor a oit
nia vuortie mi kulou sien gi ta ngas to.
2 O ta pua malan ine, mi vevien rei eie a mon i pakien ken labeit
vemusurie mi vinuor simi mienagos ni rei, eiekesen, sien va ken labeit
a maet, eie a te ketseketseng simi vinuor simi mienagos ni rei.
3 Io, sien va ken labeit a ngas to ma eie a te buer reie ka ka mene, ine mi
vevien a tsana mi sinavei ni rei puer, eiekesen sien va ken labeit a te maet,

ine mi vevien a te ketseketseng simi vinuor simi mienagos ni rei, ma sien
va a te buer reie ka ka mene, eie a kap tsana mi sinavei ni rei puer.
4 Io, bu kasiung, enga buer nga te nga maet simi vinuor simi vunan
enga bu karton mi kurikurien e Karisito. Ma enga seie ese ian ta nga to
muerengei simi miensei. Surie ine, nga oit nia vabatie mi banga sinavinga
rakot se Raban.
5 Sien giet ta nga tino vemusurie mi lalaron simi pirpir, mi Vinuor a nga
tsuok voturie bu tsaka lalaron. Ma ian bu tsaka lalaron, gi nga tsatsang
sibu karton mi kurikurigiet nia vabatie mi vuovuo ian va ta teie terie mi
miensei.
6 Eiekesen ine, giet te ketseketseng simi Vinuor simi vunan giet te nga
maet sorvekenan bu kepineits ian ta nga ko visie giet. Ma giet te oit
nia tsatsang vemusurie mi rosaran vour mi Moromoruo, ma a kap va mi
rosaran kebeir mi vinavataor simi Vinuor.

Mi vinevineken meie mi sinavei tsokor

7 Ma vasa giet ta oit nia pevien? Mi vinuor eie mi sinavei tsokor? A kap
rovoriu! A tuktuk, sien va a kap ka vinuor, va o kap nga oit nia telekiran
mi sinavei tsokor. O kap nga oit nia telekiran va misa mi sinavei nia aroie
sien va mi vinuor a kap nga pevien, “Kian va e ta aroie.”
8 Eiekesen mi sinavei tsokor a nga tsatsang i aron ine mi vuna vinuor
nge vakinebatie bu suasuada sinavei nia aroie i aroung. Sien va kap ka
vinuor, mi sinavei tsokor a te mesei.
9 Sien o ta kap ngas nga telekiran mi Vinuor, o nga to. Eiekesen sien mi
vuna vinuor ta nga beit, mi sinavei tsokor a nga to ma o te nga maet.
10 O nga vodon va mi vuna vinuor ta me terie mi tino, eiekesen a si nga
me terie mi miensei seou.
11 Mi sinavei tsokor a nga me tsatsang ka i aron mi vuna vinuor nge bitie
iou ma ngan mi vuna vinuor a nga kenvamate iou.
12 Io, mi Vinuor a tamat, ma mi vuna vinuor a tamat ma a duis nge kalei.
13 Vasa, ian mi kepineits ta kalei a vabatie mi miensei seou? A kap
rovoriu! Eiekesen mi sinavei tsokor a tsatsang ka i aron mi sana ta kalei
nge vabatie mi miensei seou, terengien va mi sinavei tsokor ta mang
tsorubeit vasvas va eie ngas mi sinavei tsokor. Io, mi tsinatsangan mi
vuna vinuor a te me vasange vuruvan vasa a tsokor ven ine mi sinavei
tsokor.
14 Giet telekiran va mi vinuor eie mi kepineits a moromoruo, eiekesen
eou mi ka simi pirpir ma o tsorubeit petspets simi sinavei tsokor.
15 O kap katsep simi sa va o ko tsana. Misa o ta lalaro tsana o kap tsana
eiekesen o si tsana misa o ta mugumitsan.
16 Sien va o ta tsana misa o ta kap lalaro tsana, a vasangan va o aor kes
ngan mi vinuor va eie a kalei.
17 Io, ine, a kap va eou o tsana ine, eiekesen mi sinavei tsokor mo ian ta
mon i aroung.
18 O telekiran va kap ka banga kepineits a mon ine si kong tino simi
pirpir. Kong lalaron nia tsana mi kienelei, eiekesen o kap oit nia tsang
vaotie.
19 Mi sana ta kalei o ta lalaron nia tsana, o kap tsana, eiekesen o si tsana
mi sana ta tsokor ian o ta kap lalaron nia tsana.
20 Ma sien va o tsana misa o ta kap lalaron nia tsana, a kap va eou o
tsana ine, eiekesen mi sinavei tsokor ian ta mon i aroung.

7:7 EXO 20:17; DEU 5:21

21 Io, o me vorotan va mi rosaran mi tino a malan ine. O lalaro tsana mi
banga sinavei eiekesen mi tsaka sinavei a mon meie iou.
22 Simi aroung, o ko resen ken vinuor e Raban.
23 Eiekesen o pare mi vinuor mene a tsatsang i kotubuon bu karton
mi kurikuriung. Ine mi vinuor a veveken meie mi vinuor ian mi
vinavinadodoung ta aor kes ngan. Ma a tsana iou va mi ka tsatsang
vinatoreis simi vinuor simi sinavei tsokor ta mon sibu kartoung.
24 O lavei! Eou mi masitinoiv. Ese ta so vatoa eou ine simi kuirkuir ian
va ta mesei?
25 O vuot kalei se Raban surie e Iesu Karisito magiet Nguts!
Io, simi vinavinadodoung, o vemusurie ken vinuor e Raban, eiekesen si
kong tino simi pirpir, o si vemusurie mi vinuor simi sinavei tsokor.

8

Mi tino ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat

1 Io, egie ese gi ta tsok se Karisito Iesu, gi ta kap ba buer suvuon ka
vinatoreis.
2 Simi vunan, ngan e Karisito Iesu, mi ngesengesien mi Moromoruo
Tamat ian ta terie mi tino, a nga vara ketseketseng nge nga simi
ngesengesien mi sinavei tsokor ma mi miensei.
3 Mi Vinuor se Moses a kap nga oit nia tsana ine, simi vunan mi tino simi
pirpir a nga vara bileits ngan. Eiekesen e Raban a nga tsana malan ine.
A nga turan e Natuon kesen va ta nga me tsorubeit ka malan va eie mi
mei tsokor ma va ta nga me tsorubeit mi tienebeir nia varam rivie kegiet
sar sinavei tsokor. Io, ine simi rosar, e Raban a nga votorosie kegi sinavei
tsokor mi kuoluon ine mi kaber,
4 terengien va misa mi vinuor ta lalaron va giet ta ngas tsana, ta mang
me tsorubeit tuktuk si kegiet tino, io, giet ko vemusurie mi lalaron simi
Moromoruo Tamat, a kap va mi lalaron simi pirpir.
5 Egie ese gi ta tino vemusurie mi lalaron simi pirpir, kegi sar
vienviendon gi vokotserie sibu kepineits mo simi pirpir. Eiekesen egie
ese gi ta tino vemusurie mi lalaron simi Moromoruo Tamat, kegi sar
vienviendon gi vokotserie sibu kepineits mo simi Moromoruo Tamat.
6 Mi vienviendon ian ta vokotserie sibu kepineits simi pirpir, arie mi
miensei, eiekesen mi vienviendon ian ta vokotserie sibu kepineits simi
Moromoruo Tamat, arie mi tino ma mi molu.
7 Simi vunan egie ese gi ta vokotserie sibu kepineits simi pirpir, gi
matakorot veie e Raban. Gi kap tor surie ken sar vinuor e Raban, ma
a tuktuk, gi kap oit nia tor surie.
8 Ma egie ese gi ta vemusurie mi lalaron simi pirpir, gi kap oit nia varese
e Raban.
9 A kap va mi lalaron simi pirpir a vuortie nga, eiekesen sien va mi
Morumoruan e Raban ta mon sibu aronga, mi Morumoruan ta vuortie
nga. Sien va ka mene a kap suvuon mi Morumoruan e Karisito, eie kap
va se Karisito.
10 Sien va e Karisito a mon senga, misasien va bu piripiringa ta so maet
surie mi sinavei tsokor, bu morumoruanga ta tino simi vunan nga te
tsorubeit duis i matan e Raban.
11 Sien va mi Morumoruan e Raban ese ta nga vatoa e Iesu simi miensei
va ta tino i aronga, eie ese ta nga vatoa e Karisito simi miensei, ta terie
buer mi tino sibu piripiringa ian va ta maet. Eie ta tsana ine ngan mi
Morumoruan ta tino i aronga.

12 Io, bu kasiung, giet suvu tsientsang va giet ta ngas tsana, eiekesen kap
va giet ta tino vemusurie ngan mi lalaron simi pirpir.
13 Sien va nga ta tino vemusurie mi lalaron simi pirpir, nga ta so maet,
eiekesen sien va nga ta kenvamate bu tsinatsangan mi pirpir ngan mi
kuilkuil simi Moromoruo Tamat, nga ta so tino.
14 Egie ese mi Morumoruan e Raban ta muonge gie, egie bu natuon e
Raban.
15 Enga nga kap suvuon mi moromoruo ian ta vara petspets nge nga ma
ian ta vamatuo nga, eiekesen nga suvuon mi moromoruo ian ta tour nout
nge nga. Ma, ngan ine mi moromoruo, giet ko vuot pevien, “Abba! Tama!”
16 Mi Moromoruo Tamat eie kesen a me vutuir vasangan simi moru-
moruagiet va egiet bu natuon e Raban.
17 Sien va ta malan, giet ta so suvu sinsuv simi Tam buer. Egiet meie
e Karisito giet ta so suvu sinsuv se Raban. A tuktuk, sien va giet ta suvu
vinekikin meie e Karisito, giet ta so suvu tietienengei meie buer.

Mi matvinavaso ian va ta ba beit

18 O telekiran va bu vinekikin ine sibu ra a kap kalei oit nia pua meie
mi matvinavaso ian va ta ba so tsorubeit vasvas segiet.
19 Mi vinagoso a mat petspets nge rorois nia pare va e Raban ta so vutuir
vasangan bu natuon.
20 Mi vinagoso a kap nga oit nia tsang vaotie ken vuna vienviendon e
Raban, a kap va vemusurie ken lalaron kesen, eiekesen vemusurie ken
lalaron e Raban.
21 Misasien va ta malan ine, mi vinagoso a vodon rorrois va ta ba so
ketseketseng si ken tsientsang petspets simi miensei ma ta so tuir pats
meie bu natuon e Raban si magi matvinavaso.
22 Io, giet telekiran va, tuir oit ine, mi vinagoso a ngas meririeng ngan
mi vinavasor malan mi vevien ta papan madar.
23 Ma a kap va mi vinagoso mo, eiekesen egiet ese giet ta suvuon mi
Moromoruo Tamat malan va mi tsiktsik eor, egiet buer giet meririeng ngan
mi vinavasor eiekesen giet rorrois ngan mi nires leong va e Raban ta tour
natuon nge giet, ma ta vara ketseketseng ngan bu piripirigiet.
24 Io, surie ine mi vodovodon rorrois, giet nga suvu vavato. Eie ese
tate pare misa ta nga ko vodovodon rorrois surie, eie a kap ba pinat nia
vodovodon rorrois surie te buer.
25 Eiekesen sien va giet ta vodovodon rorrois surie misa giet ta kap ngas
pare, giet ta ngas onvidit nge rorrois ngan mi mat petspets.
26 Simi rosar kes mo, mi Moromoruo Tamat buer a ko kulie giet sien va
giet ta kap oit ngeisngeis. Giet kap telekiran vasa giet ta no ven, eiekesen
mi Moromoruo Tamat ngas te a ko no surie giet ngan ken aor masitinoiv
kokouk ian simi sinavei ta kap ka nama a oit nia vuot pats meie ngan.
27 Ma e Raban ese ta ko deng tseptseperie bu arogiet kokouk, a telekiran
ken vienviendon mi Moromoruo Tamat, simi vunan mi Moromoruo Tamat
a ko no ngeisngeis vemusurie ken lalaron e Raban surie giet mi kuoluon.

Mi tino nia tseiptseiprio bu kepineits kokouk

28 Giet telekiran va e Raban a tsana bu kepineits kokouk va gi ta tsatsang
kokouk nia vabatie magi kienelei mi kulou gi ta lalaron beitsak e Raban.
Ine mi kulou arie egie ese e Raban ta nga vile gie vemusurie ken vuna
vienviendon.

8:15 Abba - mi namani Iburu ma man vuevue va Tama

29 E Raban a nga muna telekiran ngas te mi kuoluon ma a nga muna tov
vuturungie va gi ta tsorubeit malan e Natuon, terengien va e Natuon ta
mang tsorubeit mi muariem sibu kasien.
30 Ma egie ese e Raban ta nga muna tov vuturungie nia vile gie, a nga
vile gie nge vuotongie gie va egie mi kulou duis. Ma ine mi kulou duis, a
nga vosonie gie ngan man matvinavaso.
31 Ma vasa giet ta pevien ngan ine bu kepineits? Sien va e Raban segiet,
ese ta oit nia oge giet?
32 E Raban a kap nga ruit ngan e Natuon, eiekesen a nga terie nia giet
kokouk. Ine a nga vutuir vasangan va a oit buer nia tabarie giet tuvuon
ngan bu suada kepineits kokouk.
33 Ese a oit nia vepitsie giet sien e Raban a te nga vile giet va egiet mi
kuoluon? E Raban eie ngas te a nga vuotongie giet va egiet mi kulou duis.
34 Ma ese a oit nia votorosie giet? A kap ka mei, simi vunan e Karisito
Iesu a nga maet ma a nga to muerengei ma ine a mogos simi bienangaev
suv se Raban ma buer a no surie giet.
35 Ese a oit nia vurik rivie giet si ken tentoiv e Karisito? Bu tsienakor
leong? o, bu putu? o, bu vinekikin? o, mi se? o, mi mienagos sinaortsak?
o, bu bienabas? o, bu kiden?
36 Ine a kokouk meie misa mi Pakpak Leong ta pengan,

“Surie no, gei ko munu suoeie bu bienabas sibu ra.
Gei malan mi sipsip gi ta visi kenvamate.”

37 Eiekesen, a kap. Ine sibu kepineits kokouk, giet te nga tseiptseiprio
vuruva gie ngan e Karisito ese ta nga tovie giet.
38 O vodovodon tuktuk va bu kepineits malan mi miensei, o, mi tino, o, bu
angelo, o, bu tsaka moromoruo, o, egie sibu ra vere, o, sibu ra ian va gi ta
beit, o, bu ngeisngeis
39 o, mi enamon die i kur o, mi mendien mi kaber, o bu kepineits mene
simi vinagoso, gi kap oit nia vurik rivie giet si ken tentoiv e Raban simi
vunan giet te tsok se Karisito Iesu magiet Nguts.

9

Ken vivviel e Raban sibu Israel

1 O vokokotie mi tuktuk simi vunan eou se Karisito. O kap bit. Kong
baivinakier meie mi Moromoruo Tamat guor vara tuktuk ngan va
2 o suvuon mi aor tsak leong ma a munu ta mi aroung
3 surie kong sar nama kes. A oit va o ta mon i pakien mi sinubirei nge
tampaek sorvekenan e Karisito sien va ine ta kulie bu patsoung va gi ta
suvu vavato.
4 Egie mi kulu Israel. Ma e Raban a nga tour natuon nge gie ma a nga
vasangan segie man matvinavaso. Ma a nga tsana ken sar kinubuits meie
gie nge teir vunie nge gie mi Vinuor, ma gi suvuon mi duis nia rengeir simi
Vona rengeir leong meie bu vakavakariem se Raban.
5 Egie bu tubuon mi kulou asna. Ma e Karisito a nga tubunie gie
vemusurie mi dar. Ma eie mi Raban ese ta vuortie bu kepineits kokouk.
Mi tietienengei ta rakot seie sibu ra bu ra! Amen.
6 O kap pevien va e Raban a kap nga tsang vaotie ken nama, simi vunan
a kap va egie kokouk bu Israel egie bu Israel tuktuk.

8:36 PSA 44:22

7 Ma a kap va bu tubuon kokouk e Abaraam, egie bu natuon tuktuk. E
Raban a nga kukubuits meie ngan e Abaraam malan mi Pakpak Leong ta
pevien, “Mi tubu ta kovuni se Isak.”
8 Ine a malan ine, a kap va bu tubuon kokouk e Abaraam vemusurie mi
daran, egie bu natuon e Raban eiekesen bu natuon gi ta beit vemusurie
ken kinubuits e Raban, arie egie bu natuon e Abaraam.
9 Ine arie misa ine mi kinubuits ta pevien, “Simi ra malan ine simi avareit
ian, o ta muerengei ma e Sera ta suvuon ka madar tamat.”
10 Ma mi namani vakavakariem a nga beit buer se Rebeka sien tate nga
kour ngan ba ruoruo simi tam kes, e tubugiet e Isak.
11-12 I muan e Rebeka ta nga kava ba ruoruo ma i muan guor ta kap
ngas nga tsana ka sinavei kalei o, tsokor, e Raban a nga pevien se Rebeka,
“Mi muariem ta tsatsang se kesen lili.” Ine a vasangan va e Raban a ko
viviel vemusurie ken vienviendon kesen, a kap va vemusurie mi vuovuan
mi tsinatsangan.
13 Arie mi vunan mi Pakpak Leong ta pevien, “O tovie e Iakop eiekesen
o karto e Esau.”
14 Vasa, giet oit nia pevien? Mi sinavien e Raban a kap duis, nge? A kap
rovoriu!
15 Simi vunan a nga oeng se Moses,

“O ta vasangan kong aor molous simi mei o ta lalaro vasangan kong aor
molous sien,
ma o ta vasangan kong tentoiv simi mei o ta lalaro vasangan kong
tentoiv sien.”

16 Ken vakavakariem e Raban a kap vunan si kegi lalaron mi kulou o, simi
tsinatsangagie, eiekesen a vunan si ken aor molous.
17 Io, simi Pakpak Leong e Raban a nga pevien se Parao, “O nga tsuok
voturie no, terengien va o ta mang tsatsang nge no nia vasangan mi
ngisingisiung, ma mi asoung ta mang rorongovei simi kaber kokouk.”
18 Io, e Raban a ko vasangan ken aor molous simi mei vemusurie ken
lalaron, ma a ko vara aor teng ngan mi mei vemusurie ken lalaron.
19 Ka mei senga ta oit nia vereie iou, “Surie misa e Raban a ngas vorotan
bu bienebeir segiet? Kap ka mene a oit nia suereren ken lalaron.”
20 Madar! E vodon va evoi ese va e ta vuvurisei veie e Raban? Vasa, mi
bua pier a oit nia pevien simi tunumar, “Surie misa e ta toik malan nge
iou ine?”
21 Sien mi tunumar ta tokie bu koi ngan simi bua pier kes, vasa, a kap
suvu duis va ta tokie mi koi nian mi tsientsang ian ta potokivout ma mi
koi mene nian mi tsientsang ian ta kap potokivout?
22 Io, e Raban a nga lalaron nia vasangan ken aor rarap ma mi
ngesengesien. Eiekesen a nga onvidit nge por vururutie ken aor rarap
veie gie ese gi ta sogove mi miensei ma ken aor rarap.
23 Ma a nga lalaron buer nia vasangan man matvinavaso ian ta tsiroup
simi kulou kegi tino ta sogove ken aor molous, egie ese ta nga muna vile
gie va gi ta suv si man matvinavaso.
24 Arie egiet ine mi kulou, ese ta nga viel tsana giet i kotubuon bu Iuda
ma i kotubuon buer bu Kibang,
25 malan mo e Raban ta nga vorotsoruo ine mi nama i ngutsuon e Osea,

---

9:7 GEN 21:12 **9:9** GEN 18:10 **9:11-12** GEN 25:23 **9:13** MAL 1:2,3 **9:15** EXO 33:19
9:17 EXO 9:16 **9:20** ISA 29:16; 45:9 **9:25** HOS 2:23

"Egie ese a kap va mi kuloung,
o ta vuotongie gie va mi kuloung.
Ma o ta tovie gie
ese o ta kap nga muna tovie gie.

26 Ma

"Vourvour, a nga oeng segie,
'Enga a kap va mi kuloung.'
Eiekesen, ine, eie ta oeng segie,
'Enga bu natuon e Raban ta tino.' "

27 Surie bu Israel, e Isaia a nga koup pevien,

"Misasien mi aesaes simi kuoluon i Israel ta palan malan bu pide koen,
ka ba mei mo segie, gi ta suvuon mi vavato.
28 Mi Nguts ta lalapus nge vaton vititirie ken namani vuor i popon mi kaber."

29 Ine a malan mo e Isaia tate nga muna pengan,

"Sien va mi Nguts ngeisngeis beitsak a kap nga vatoa ka ba mei simi tubugiet,
va giet te tsorubeit malan mi kuoluon i Sodom ma i Gomora."

A kap kegi ka vodovodon tuktuk bu Israel

30 Vasa giet ta oit nia pevien? Bu Kibang ese gi ta kap nga vengeis nia tino simi sinavei duis, e Raban a nga vuotongie gie va egie mi kulou duis surie kegi vodovodon tuktuk.
31 Eiekesen bu Israel ese gi ta nga vengeis nia tino vemusurie mi vinuor nia tsorubeit duis, gi kap nga tsang vaotie.
32 Surie misa? Simi vunan gi kap nga vengeis nia tino ngan mi vodovodon tuktuk, eiekesen gi si nga vengeis nia vemusurie mo mi Vinuor. Ma gi nga tsuomtsuom nge gie ine simi vunavout nia tsuotsuobakei.
33 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Pare, o vuturungie mi vunavout nia tsuotsuobakei i Sion
ma mi vunavout leong nia tsana gie va gi ta kor,
ma eie ese ta vodovodon tuktuk sien, ta kap oit va ta mengemengeir."

10

1 Bu kasiung, mi aroung a ta surie bu Israel ma o ko no rakot se Raban surie gie va gi ta suvuon mi vavato.
2 O oeng tuktuk senga, ine mi kulou gi te teir punutan kegi tino se Raban eiekesen gi kap telekire vititirie vasa gi ta ngas tino ven.
3 Gi nga vodon sasavoir ngan mi saran mi sinavei nia tsorubeit duis i matan e Raban ma gi nga vabatie kegi rosar kesegie. Ma gi kap nga tor surie mi sinavien e Raban nia vara duis ngan mi kulou.
4 Mi tsinatsangan mi vinuor a te me voto se Karisito. Ma eie ese ta vodovodon tuktuk se Karisito, eie ta tsorubeit duis i matan e Raban.

9:26 HOS 1:10 **9:27** ISA 10:22,23 **9:29** ISA 1:9 **9:33** ISA 28:16

5 E Moses a nga vavataor surie ine mi sinavei malan ine, ‘Eie ese ta tor
surie bu vinuor nia tsorubeit duis i matan e Raban, eie ta ngas tino ngan
bu vinuor kokouk.’
6 Eiekesen mi kulou gi ta nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi
vodovodon tuktuk, gi ta kap virei, “Ese ta kien i kur simi rangit nia ra
kerie e Iesu peuk ine i keim?”
7 Ma gi ta kap virei buer, “Ese ta peuk simi mendien mi korot sibu
miensei? (nia ra kir muerngan e Iesu simi miensei.)”
8 Eiekesen gi ta pevien, “Mi nama a mon meie nga. A mon sibu
ngutsunga ma sibu aronga.” Ine mi nama surie mi vodovodon tuktuk
arie misa gei vavatei ngan.
9 Sien va nga ta vakokoit katsep ngan bu ngutsunga va e Iesu eie mi
Nguts ma nga vodovodon tuktuk sibu aronga va e Raban a nga vatoa simi
miensei, e Raban ta so vatoa nga.
10 Surie kegiet vodovodon tuktuk ngan bu arogiet kokouk, giet me
tsorubeit duis i matan e Raban ma surie kegiet vinakokoit katsep ngan
bu ngutsugiet, giet me suvuon mi vavato.
11 Simi vunan mi Pakpak Leong a pevien, “Egie ese gi ta vodovodon
tuktuk seie gi ta kap ba buer mengemengeir.”
12 A kap ka kepineits ian ta kekineits i kotubuon bu Iuda ma bu Kibang.
Magi Nguts eie a kes mo ma a ko vosuvu vunie nge gie ngan bu vavatamaes
sibu mei kokouk ese gi ta no rakot seie.
13 Simi vunan “egie kokouk ese gi ta no rakot simi Nguts, gi ta suvuon
mi vavato.”
14 Vasa gi ta oit nia no ven rakot simi Nguts, sien va gi kap vodovodon
tuktuk sien? Ma vasa gi ta oit nia vodovodon tuktuk ven seie, sien va gi
kap nga rongomie man vinavatei. Ma vasa gi ta oit nia rongomie ven, sien
va a kap ka mei a me vavatei ngan segie.
15 Ma vasa gi ta oit nia vavatei ven, sien va mi Nguts a kap tura gie?
Malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Bu kamegie mi kulou gi ta vavatei
ngan mi Banga Vinavatei a mata tietienengei!”
16 Eiekesen a kap va egie kokouk gi nga tor surie mi Banga Vinavatei.
E Isaia a nga pevien, “Mi Nguts! Ese a nga vodovodon tuktuk si kegei
vinavatei?”
17 Io, mi vodovodon tuktuk a tsorubeit sien giet ta rongomie man Banga
Vinavatei e Karisito.
18 Eiekesen, vasa, gi kap ngas nga rongomie? A kap, gi te nga rongomie.
Mi Pakpak Leong a pevien,

“Bu inagie, a rorongovei simi kaber kokouk.
Ma mi namanigie, a rorongovei oit si man votovoto mi mangmagoso
enaenamon.”

19 Ma vasa, bu Israel gi kap nga katsep? A kap, gi te nga katsep. Vourvour
te, e Moses a nga pevien,

“O ta vara ngunguts nge nga surie mi kulou ese kap va kong kulou.
O ta vara aor rarap nge nga ngan mi kulou be.

20 Ma e Isaia a nga suvu aor ngeisngeis nge pevien,

10:5 LEV 18:5 **10:6** DEU 30:12-14 **10:11** ISA 28:16 **10:13** JOL 2:32 **10:15** ISA 52:7
10:16 ISA 53:1 **10:18** PSA 19:4 **10:19** DEU 32:21 **10:20** ISA 65:1

“Mi kulou gi ta kap nga nesie iou, gi nga neis vorota iou.
O nga tsorubeit vasvas segie ese gi ta kap nga vovosurei nge eou.”

21 Eiekesen surie gie bu Israel a nga pevien,

“I aron mi ra pu o parsie riem vunie gie
ine mi kulou rong tsak ma mi kulou aor teng.”

11

Ken tentoiv e Raban sibu Israel

1 Ma o ta virei, e Raban a nga murien veie mi kuoluon? A kap rovoriu!
Eou buer mi kangi Israel, mi tubuon e Abaraam, kovuni simi matabu se
Beniamin.
2 E Raban a kap nga murien veie mi kuoluon egie ese a te nga vile gie.
Nga telekiran misa mi Pakpak Leong ta vokokotie surie e Elia sien ta nga
oge e Raban surie bu Israel malan ne,
3 “Mi Nguts, gi te kenvamate ke sar propet ma gi te vatsarerie bu
korot nia tu tienebeir rakot sevoi. Eou keseung mo o te to, ma gi lalaro
kenvamate iou buer.”
4 Eiekesen e Raban a nga kuil nama sien, “O te nga teir kakentsan va
keoung bu sinangavur mi napaririem pouts luo soloba (mi 7,000) mi kulou
ese gi ta kap nga rangarie e Baal.”
5 Io, ine sibu ra buer, e Raban a te viel tsana ken puk gargar lili ngan
ken tentoiv.
6 Ken vivviel a vunan si ken tentoiv mo, a kap va a vunan simi tsientsang.
Sien va a vunan simi tsientsang, ken tentoiv a te me sasavoir.
7 Io, bu Israel gi kap nga neis vorotan misa gi ta nga nesie, eiekesen ken
puk gargar lili ta nga vile gie, gi nga neis vorotan. Ma egie ese gi ta kap
mon si ken vivviel, e Raban a nga vara aor teng nge gie,
8 malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“E Raban a nga vamoge bu morumoruagie
terengien va bu katsomatagie gi ta kap mang oit nia dedeng
ma bu tateringagie gi ta kap mang oit nia rorong,
tuir oit ine sibu ra.”

9 Ma e Davit a nga pevien,

“A kalei va kegi sar nginou, ta tsorubeit riok nia on segie,
ma mi kepineits nia tsuotsuobakei segie ma mi kepineits nia teir
vinatoreis segie.
10 Ma a kalei va bu katsomatagie ta ngingi terengien va gi ta kap mang
dedeng,
ma va gi ta mang keilkeilgo rovoriu ngan kegi sinor.”

E Raban ta vatoa bu Kibang

11 Ma o ta buer virei. Vasa, bu Iuda gi nga tsuomtsuom nge kor tsokor
te? A kap rovoriu! Eiekesen, surie kegi sar sinavei tsokor, mi vavato a te
beit sibu Kibang, ma ine a tsana va bu Iuda gi ta ngungutsuo gie.
12 Eiekesen, kegi sar sinavei tsokor bu Iuda a teie terie mi vavatamaes
leong simi mangmagoso enaenamon, ma kegi kinor simi vodovodon tuktuk

10:21 ISA 65:2 **11:3** 1KI 19:10,14 **11:4** 1KI 19:18 **11:8** DEU 29:4; ISA 29:10 **11:10** PSA 69:22,23

a teie terie mi vavatamaes leong sibu Kibang. Sien va ta malan, sien va
bu Iuda kokouk gi ta muerengei nemei se Raban, ine ta oit nia teie terie
mi vavatamaes leong beitsak te va ta pusa mi mangmagoso enaenamon
kokouk.
13 O vakokoit senga bu Kibang. Simi vunan eou mi aposol rakot senga,
o vodon veleongtie ine kong tsientsang.
14 Tavakier, o ta mang oit nia tsana kong kulou va gi ta ngungutsuo bu
Kibang, terengien va kavo mei segie gi ta mang suvu vavato.
15 Sien e Raban ta nga matokeran bu Iuda, ine a nga teie terie mi ni
vedeng i kotubuon mi mangmagoso enaenamon meie e Raban. Ma vasa
ta mat ven sien va e Raban ta kir muerngagie? Ta mat malan mi tino
mumuerengei sibu tamat miensei.
16 Sien va ka puk simi bua plaua gi ta terie se Raban a tamat, io, ine
mi bua plaua pu buer a tamat. Sien va mi buon mi ei a tamat, io, bu
rakarakan buer a tamat.
17 Enga nga malan bu rakaraka oliv tso. Gi te nga votsok terie nga
simi oliv tavanuo simi korot ivie bu rakarakan gi te nga kor en. Enga
bu rakarakan, nga to matda kalei simi buon ine mi oliv tavanuo.
18 Io, kian va nga ta vakam matan ine bu rakaraka oliv gi tate nga tar
tomekan. Vodonomie ine! Nga kap tabarie mi buon, eiekesen mi buon a
tabarie nga.
19 Nga ta oit nia pevien, “Gi nga tar tomekan ine bu rakrak, terengien
va gi ta mang votsok terie gei.”
20 A tuktuk. Gi nga tar tomeka gie simi vunan gi kap nga vodovodon
tuktuk, eiekesen enga nga me tsok surie mo kenga vodovodon tuktuk. Kian
va nga ta vakam, eiekesen nga ta ngas motou,
21 simi vunan, sien va e Raban a nga tar tomekan bu rakarakan mi oliv
tavanuo, eie ta oit buer nia tar tomeka nga.
22 Io, nga ta ngas vodonomie ken sinavei nia kalei ngan bu mei ma ken
sinavei nia kov ngeisngeis e Raban. A kov ngeisngeis veie egie ese gi ta
kor simi sinavei tsokor, eiekesen ta kalei nge nga sien va nga ta munu veis
i aron ken kienelei. Sien va a kap, enga buer, e Raban ta tar tomeka nga.
23 Ma sien va bu Iuda gi ta vodon vuris sorvekenan mi sinavei nia kap
vodon tuktuk, e Raban ta buer votsok muerngagie simi oliv tavanuo, simi
vunan eie a oit nia tsana malan.
24 Enga bu Kibang, nga malan bu rakarakan mi oliv tso eiekesen e Raban
a tar tsana nga nge votsok terie nga simi oliv tavanuo. Ma ine, ta molous
beitsak se Raban va ta votsok muerngagie bu rakaraka oliv tavanuo simi
vunan egie bu auon mi oliv tavanuo.

E Raban ta vatoa bu Israel kokouk

25 Bu kasiung, o lalaron va nga ta kap vodon sasavoir ngan ine ken
vienviendon mumuningei e Raban, terengien va nga ta kap mang vakam.
Ken vienviendon mumuningei a malan ine. E Raban a nga vara aor teng
ngan bu mei mene sibu Israel tuir oit mi aesaes kokouk sibu Kibang e
Raban ta nga terie va gi ta nemei sien.
26 Ma samo, e Raban ta vatoa bu Israel kokouk, malan mi Pakpak Leong
ta pevien,

“Mi ka vavato ta kovuni i Sion
ma eie ta tsang rivie bu sinavei nia kap mangaran e Raban simi tubuon
e Iakop.”
27 “Ma ine arie kong kinubuits meie gie,

simi ra va o ta tsang rivie kegi sar sinavei tsokor.”

28 Simi baidendeng simi Banga Vinavatei, bu Iuda egie ken sar matakorot
e Raban. Surie ine, e Raban a nga vatamase nga bu Kibang. Eiekesen,
simi baidendeng si ken vivviel e Raban, gi suvuon ken tentoiv surie ken
kinubuits ta nga terie simi tubugie.
29 Io, e Raban a kap oit nia por muerngan ken vavatamaes ma ken vivviel
si ka mei.
30 Vourvour, nga nga rong tsak se Raban, eiekesen, ine, e Raban a te me
vasangan ken aor molous senga simi vunan bu Iuda gi rong tsak.
31 Simi rosar kes mo, misasien bu Iuda gi ta rong tsak se Raban, e Raban
ta vasangan ken aor molous segie, simi vunan a te nga vasangan ken aor
molous senga bu Kibang.
32 E Raban a te nga bouk karie bu mei kokouk nia tsatsang vinatoreis
surie kegi sar sinavei rong tsak, terengien va eie ta mang vasangan ken
aor molous segie kokouk.

Mi tietienengei rakot se Raban

33 Ba madar! A leong pilang ken banga vienviendon ma ken teletelekirei
e Raban!
Ma a mavev segiet nia telekire ruobatan ken sinavei nia vuor
ma ken vuna vienviendon!
34 Ese a oit nia telekire ruobatan ken vienviendon mi Nguts?
O, ese a oit nia vanuo?
35 Ese a te nga vutuir man ora e Raban va eie ta ba kulie?
36 Bu kepineits kokouk gi vunan seie nge suvu tino seie ma gi mon surie
eie.
Seie man matvinavaso sibu ra bu ra! Amen.

12

Mi tienebeir ni varam ian ta suvu tino

1 Io, bu kasiung, ngan ken aor molous e Raban, o nongie nga va nga ta
teir putan bu kurikuringa rakot se Raban malan va mi tienebeir ni varam
ian ta suvu tino ma ta tamat, ma ta varese e Raban. Ine arie kenga rengeir
tuktuk simi moromoruo.
2 Kian va nga ta tino vemusurie mi sinavien ine mi kaber, eiekesen nga
ta ngas sunuir va e Raban ta vovoruo bu vinavinadodonga nge vurisan
kenga sar tino, terengien va nga ta mang telekiran ken lalaron e Raban
ian va ta kalei ma ta varese ma ta dokei rovoriu.
3 Ngan ken tentoiv e Raban ta nga terie seou, o oeng senga kokouk.
Kian va nga ta vodon veleongtie nga beitsak rio misa nga ta ngas vodon
surie. E Raban a nga terie senga keskes mi puppuo ian ta sogove kenga
sar vodovodon tuktuk. Nga ta ngas pua vakalaie nga vemusurie ine kenga
sar puppuo.
4 Mi kuirkuir a suvuon bu karton palan, ma ine bu karton, kegi sar
tsientsang keskes a kekineits.
5 Simi rosar kes mo, egiet giet palan eiekesen egiet keskes bu karton mi
kuirkuir kes ian mi kurikurien e Karisito, ma egiet keskes giet pinat surie
bu karton ka ie.
6 Egiet keskes giet suvuon bu tienebeir ian ta kekineits vemusurie ken
tentoiv e Raban tate nga terie segiet. Sien va kavo mei segiet gi suvuon mi

11:27 ISA 59:20,21; ISA 27:9; JER 31:33,34 **11:34** ISA 40:13 **11:35** JOB 41:11

tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogie, kegi
vinakokoit ta ngas toun meie kegi vodovodon tuktuk.
7 Sien va kegi tienebeir, eie nia tsatsang kuilkuil, gi ta ngas tsatsang nia
kuil. Sien va kegi tienebeir, eie nia vavasengei, gi ta ngas vavasengei.
8 Sien va kegi tienebeir, eie nia vakotsie bu mene, gi ta ngas vakotsie
bu mei mene. Sien va kegi tienebeir, eie nia tabeir, gi ta ngas tabetabeir.
Sien va kegi tienebeir, eie nia muomuo, gi ta ngas terie kegi tino kokouk
nia muomuo. Sien va kegi tienebeir, eie nia vasangan mi aor molous, gi ta
ngas vasangan mi aor molous sibu mei mene ngan mi nires.

Mi sinavei nia tovie bu mei mene

9 Kenga tentoiv ta ngas tuktuk. Nga ta ngas karto misa ian ta tsokor ma
nga ta ngas por vangasie misa ta kalei.
10 Nga ta ngas totoiv ververkis nge nga malan va enga bu baser kasien.
Nga ta ngas vodon veleongtie bu palapalanga rio enga kesenga.
11 Kian va nga ta matpomaer si kenga sinavei nia teir puta nga simi
tsientsang. Nga ta ngas tsatsang simi Nguts ngan bu aronga kokouk.
12 Nga ta ngas res nge vodon rorrois sibu sana vavatamaes ta kuvu se
Raban. Nga ta ngas tuir ngeisngeis misasien bu putu. Ma nga ta ngas
tuktuk simi sinavei nia no.
13 Nga ta ngas vaotie kegi sar pinat mi kuoluon e Raban. Nga ta ngas
suguo vititirie bu vasier.
14 Nga ta ngas vatamase egie ese gi ta vikikinie nga. Io, nga ta ngas
vatamase gie ma kian va nga ta oeng vatsakatie gie.
15 Nga ta ngas res meie egie ese gi ta res, ma nga ta ngas ta meie egie
ese gi ta mon ngan mi tina.
16 Kenga mienagos ta ngas kalei. Kian va nga ta kakaleong, eiekesen nga
ta ngas sunuir nia baser palapalan meie bu sinaortsak. Kian va nga ta
vodon va nga sievei beitsak.
17 Kian va nga ta kulie mi tsienakor ngan mi tsokor si ka mei. Nga ta
ngas pik ngan kenga sinavei i matan mi kulou.
18 Nga ta ngas konon bu rosar kokouk ian ta oit nia vabatie mi ni vedeng
meie bu mei kokouk.
19 Bu banga kasiung, kian va nga ta kulie ka tsienakor, eiekesen nga ta
ngas sunuir va e Raban ta ba kulie, simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“Mi Nguts a pevien, ‘Mi sinavei nia kulie mi tsienakor, arie seou.
O ta kulie mi tsienakor.’ ”

20 Eiekesen, nga ta ngas tsana malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Sien va kenga matakorot a vitor, nga ta ngas tabarie.
Sien va a moruo, nga ta ngas vovonumie.
Sien va nga ta tsang malan ngan ine, nga ta vamangarie vakalaie gie te.”

21 Kian va nga ta sunuir va mi sinavei tsak ta rube nga, eiekesen nga ta
ngas tseiptseiprio mi sinavei tsak ngan mi banga sinavei.

13

Mi sinavei nia tor surie mi gavaman

12:19 DEU 32:35 **12:20** PRO 25:21,22

1 Mi kulou kokouk gi ta ngas tor surie bu duis simi gavaman, simi vunan
bu duis kokouk gi vunan se Raban. Ma bu duis simi gavaman gi ta mon
ine, e Raban ngas te a nga vogosongie gie.
2 Ma mi kulou gi ta matakorot veie mi gavaman, egie gi matakorot veie
misa e Raban tate nga vogosongie. Ma egie ese gi ta tsatsang malan ngan
ine, gi ta teie terie mi vinatoreis segie kesegie.
3 Mi kulou ni vuor gi kap mon nia vamatuo mi kulou gi ta tsana bu banga
sinavei, eiekesen mi kulou ese gi ta tsana bu tsaka sinavei. Io, sien va nga
ta lalaro mon ketseketseng sorvekenan ine mi mientou, nga ta ngas tsana
bu banga sinavei, terengien va gi ta mang tienenge nga.
4 Egie ken sar ka ni tsientsang e Raban nia kulie nga. Eiekesen, sien
va nga ta tsana mi tsaka sinavei, nga ta ngas motova gie, simi vunan gi
suvuon mi duis nia votorosie nga. Egie ken sar ka ni tsientsang e Raban
nia terie ken aor rarap e Raban i popogie ese gi ta tsana mi tsaka sinavei.

5 Io, nga ta ngas tor surie mi gavaman nia evisie ken aor rarap e Raban,
ma buer nia vangasie kenga baivinakier.
6 Surie ine mi vunan nga ta voir takis buer. Bu ka leong simi gavaman
arie egie ken sar petspets e Raban ma gi ko terie kegi tino ine simi
tsientsang.
7 Nga ta ngas teir vaotie bu baitutuir kokouk rakot simi gavaman. Nga
ta ngas vorie mi takis ma man voirvoir mi kuilkuil kuvu simi gavaman.
Ma nga ta ngas vasangan kenga mientou segie ese nga ta ngas motovan,
ma kenga minangarei segie ese nga ta ngas mangaran.

Giet ta ngas totoiv simi vunan mi Ra a te beit

8 Kian va nga ta suvuon ka ora. Mi ora kes nga ta ngas suvuon, arie eie
mi sinavei nia tovie bu mei mene. Sien va nga ta tovie bu mei mene, nga
te vaotie mi sana mi Vinuor ta vokokotie.
9 Mi vuna vinuor a pevien, “Kian va nga ta rei puer. Kian va nga ta ken
mene. Kian va nga ta puer. Kian va nga ta aroie ken ka kepineits mi ka
mene.” Ine bu vuna vinuor meie bu vuna vinuor ka ie, egie kokouk gi me
suovevier simi vuna vinuor kes ian ta pevien, “Nga ta ngas tovie bu mei
mene malan nga ta tovie enga kesenga.”
10 Mi tentoiv a kap ko tsang vatsakatie ka mei mene. Io, mi sinavei nia
totoiv arie eie mi sinavei ian ta tsang vaotie bu vinuor kokouk.

11 Nga ta ngas tsana ine, simi vunan nga te katsep sibu sana suada ra
ine. Simi ra giet ta nga suvuon mi vodovodon tuktuk vourvour sien, mi
ra nia suvuon mi vavato a ngas nga mon i pek. Eiekesen, ine, nga ta ngas
pan, simi vunan ine mi ra a te vatavatat.
12 Mi kati a te lalaro voto, ma a te vatvatta ra. Io, giet ta ngas voto
vuruvan bu sinavien mi ngingi nge tsekie bu kepineits nia makiur simi
taparang.
13 Giet ta ngas tino duis malan mi ka ta veis sisiat. Kian va giet ta ra mon
sibu suada tsaka bineit nia un nge be. Kian va giet ta tsana mi sinavei
tetteririv, ma kian va giet ta tino mala kopuen. Ma kian va giet ta vesas
nge ngungutsuo bu mei mene.
14 Nga ta ngas sunurie e Iesu Karisito va eie ta vuortie nga, ma kian
va nga ta vokotserie kenga vienviendon nia varese mi tsaka lalaron simi
pirpir.

13:9 EXO 20:13-15,17; DEU 5:17-19; DEU 5:21 **13:9** LEV 19:18

14

Mi sinavei nia vodon veleongtie bu mei mene

1 Nga ta ngas suguo egie ese gi ta kap ngeisngeis simi vodovodon tuktuk.
Ma kian va nga ta oeng matan nge gie surie mo kenga sar baitutuir a kap
venvenioit meie gie.
2 Ka mei a vodovodon tuktuk va a oit nia nganie bu suada nginonginou
eiekesen ka mei mene ese ken vodovodon tuktuk ta kap ngeisngeis, ta ngo
bie mo.
3 Mi mei ese ta nganie bu suada nginonginou kokouk ta kap matagout
ngan mi mei ese ta kap. Ma mi mei ese ta kap nganie bu suada
nginonginou kokouk ta kap vukulik ngan mi mei ese ta nganie bu suada
nginonginou kokouk, simi vunan e Raban a ko suguo ine bu suada mei.
4 Nge kia va evoi ese va e ta vukulik ngan ken petspets ka mei mene?
Man ka leong kesen mo, eie ta vuortie va ta tuir o, ta kor. Ma eie ta tuir
simi vunan mi Nguts a oit nia tsana va ta tuir.
5 Kavo mei gi vodon puputungie ka ra rio mi ra mene, ma kavo mei
mene gi vodon va bu ra kokouk gi venvenioit. Bu mei keskes gi ta ngas
soer surie mo kegi sar vienviendon kesegie.
6 Eie ese ta vodon puputungie ka ra kes, eie a tsana ine nian mi Nguts.
Eie ese ta nganie bu suada nginonginou kokouk, eie a tsana ine nian mi
Nguts simi vunan a vuot kalei ngan se Raban. Ma eie ese ta kap nganie bu
suada nginonginou mene, eie a tsana ine nian mi Nguts ma a vuot kalei
se Raban.
7 Kap ka mene segiet a tino nian eie kesen ma kap ka mene segiet a
mesei nian eie kesen.
8 Sien va giet ta tino, giet tino nian mi Nguts ma sien va giet ta mesei, giet
mesei nian mi Nguts. Io, misasien giet ta tino o, mesei, egiet simi Nguts.
9 Arie mi vunan, e Karisito a nga mesei ma a nga to muerengei terengien
va eie ta mang tsorubeit mi Nguts simi miensei ma simi tino.
10 Eiekesen surie misa e ta vukulik ngan e kasi? O, surie misa e ta
matagout ngan e kasi? Egiet kokouk giet ta so tuir i matan ken vinuor
e Raban.
11 Mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi Nguts a pevien, 'O vakavakariem ngan kong tino,
va mi kulou kokouk, gi ta ba sege pukupuku kaek i motoung
ma bu ngutsugie mi kulou kokouk, gi ta ba puongan e Raban.' "

12 Io, egiet keskes giet ta ngas so vakokoit vasangan bu sinavigiet kokouk i
matan e Raban.
13 Io, giet tate voto simi sinavei nia vukulik ngan bu mei mene. Eiekesen
giet ta ngas tsana kegiet vienviendon va giet ta kap terie mi tsuotsuobakei
o, mi tutuir bibirit sibu kasigiet.
14 O tsok simi Nguts e Iesu, io, o vodovodon tuktuk va bu nginonginou
kesegie gi melemelen. Eiekesen sien va ka mei ta vodon va kavo
nginonginou gi kap melemelen, seie kesen mo gi kap melemelen.
15 Sien va mi sana nginonginou e ta nganie a vara vatsakatie mi aron e
kasi, e kap ba tino vemusurie mi sinavien mi tentoiv. Kian va e ta nganie
sien va mi sa e ta nganie ta vokorongie ken vienviendon e kasi, simi vunan
e Karisito a nga maet surie.

14:11 ISA 45:23

16 Kian va e ta sunurie va gi ta oeng vatsakatie mi sana sinavei e ta vodon
va a kalei.
17 Mi sinavien e Raban nia vuor, a kap va nian mi sinavei nia un ma ngou,
eiekesen nian mi sinavei nia tino duis i matan e Raban, ma mi sinavei nia
tino simi molu meie mi nires ian ta kovuni simi Moromoruo Tamat.
18 Sien va ka mei ta tsatsang se Karisito ine simi suada rosar, a varese e
Raban ma mi kulou buer gi ta resmatan.
19 Giet ta ngas vengeis nia vemusurie mi sana ta vabatie mi molu ma ta
vakotsie egiet kesegiet.
20 Kian va giet ta tsang vatsakatie ken tsientsang e Raban surie mo mi
nginonginou. Bu nginonginou kokouk gi kalei nia nganie eiekesen a tsak
sien va mi sana giet ta nganie ta vokorongie ka mei mene.
21 Io, a kalei va giet ta kap nganie mi pineits o, unumie mi dangi vain o,
tsana ka kepineits ian va ta vokorongie bu kasigiet.
22 Ma ke vodovodon tuktuk surie ine mi kepineits, ta ngas mon kokoiv
sengado e Raban mo. Mi nires leong seie ese ta kap votorosie eie kesen
surie misa ta tsana mi kepineits ian ta vodon va a kalei.
23 Eiekesen eie ese ta suvuon ba vienviendon luo simi sa va ta nganie,
e Raban ta votorosie, simi vunan a kap ngou ngan mi vodovodon tuktuk.
Ma bu kepineits kokouk ian ta kap vunan simi vodovodon tuktuk, eie mi
sinavei tsokor.

15

1 Egiet ese kegiet vodovodon tuktuk tate ngeisngeis, giet ta ngas kulie
egie ese kegi vodovodon tuktuk ta kap ngeisngeis, terengien va gi ta mang
oit nia tseiptseiprio kegi sar putu. Kian va giet ta varese egiet kesegiet mo.
2 Giet ta ngas varese bu palapalagiet nian magi kalekalei terengien va
giet ta mang vangasie gie.
3 Ma buer, e Karisito a kap nga varese eie kesen malan mi Pakpak Leong
ta pevien, “Bu namani vinavangiets gi ta nga vavangiets ngan e Raban, a
nga kor i popoung.”
4 Bu kepineits kokouk muomuo gi ta nga vataro simi Pakpak Leong, egie
nia vanuo giet nge vakotsie giet, terengien va giet ta mang suvuon mi
vodovodon rorrois ngan mi sinavei nia onvidit.
5 E Raban a ko terie mi sinavei nia onvidit ma mi sinavei vokovokoits.
Io, o no va e Raban ta tsana nga va nga ta aor kes i kotubunga si kenga
vineis vemusurie e Karisito,
6 terengien va ngan mi aor kes ma mi ien kes, giet ta mang tsuok terie i
kur mi asan e Raban e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito.
7 Io, nga ta ngas suguo nga ververkis malan mo e Karisito ta nga suguo
nga, terengien va mi kulou gi ta mang puongan e Raban.
8 O oeng senga, e Karisito a nga tsorubeit petspets sibu Iuda nia vasangan
va e Raban a ko tuktuk si ken sar kinubuits ta nga tsana meie bu tubugie,
9 terengien va bu Kibang gi ta mang tsuok terie i kur mi asan e Raban
surie ken aor molous malan mo mi Pakpak Leong ta pevien,

“Io, o ta puonge no i kotubuon bu Kibang,
O ta kaveir nge puongan mi asa.”

10 Ma buer a pevien,

15:3 PSA 69:9 **15:9** 2SA 22:50; PSA 18:49

“Nga res, bu Kibang meie mi kuoluon e Raban.”

11 Ma a te buer pevien,

“Nga puongan mi Nguts, enga kokouk bu Kibang,
Nga keveir nge puongan, enga kokouk mi kulou.”

12 Ma e Isaia buer a pevien,

“Mi duvduv simi tietie se Iesse ta tsutsuleik,
Ma ta tamtuir nge vuortie bu Kibang,
Ma bu Kibang gi ta voturie kegi vodovodon rorrois sien.”

13 O no va e Raban, ese ta terie mi vodovodon rorrois senga, ta vovosuo nga ngan mi nires ma mi molu surie kenga vodovodon tuktuk, terengien va kenga vodovodon rorrois ta mang ngeisngeis beitsak ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat.

E Paulo ken ka ni tsientsang e Raban sibu Kibang

14 Io, bu kasiung, o telekiran tuktuk va nga vous ngan mi kienelei ma mi teletelekirei. Ma nga oit nia vanuo nga ververkis.
15 Eiekesen o vavataor rakot senga ngan mi aor ngeisngeis surie kavo baitutuir nia oeng veteringa nga ngan. E Raban, ngan ken tentoiv,
16 a nga vile iou va ken ka ni tsientsang e Karisito Iesu rakot sibu Kibang. O tsatsang malan va eou mi prist ma o vavatei ngan mi Banga Vinavatei se Raban, terengien va mi Moromoruo Tamat ta mang vokunie gie ma va gi ta mang tsorubeit mi tienebeir ian e Raban ta resen.
17 Io, o oit nia vakam ngan kong tsientsang se Raban, simi vunan o tsok se Karisito Iesu.
18 O ta kap vakam ngan ka kepineits eiekesen ngan mo misa e Karisito tate nga tsang vaotie nge iou. O nga vavatei nge tsatsang sibu Kibang ma gi te me tor surie e Raban.
19 O nga teie nemei nge gie ngan mi ngesengesien bu totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier ian mi ngesengesien mi Morumoruan e Raban ta nga vabatie. Io, o te nga vesingie bu korot kokouk, vakaek i Ierusalem rakot simi enamon leong i Ilurikon, ma o te nga vavatei vuruvan ngan man Banga Vinavatei e Karisito.
20 Ma kong lalaron a leong beitsak nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu korot ivie gi ta kap ngas nga vakierngie en e Karisito. Io, o kap nga tsatsang simi korot ivie mi mei mene ta te nga muna tsatsang en.
21 A malan mo mi Pakpak Leong ta pevien,

“Egie ese gi ta kap ngas nga rongomie man vinavatei, gi ta pare,
ma egie ese gi ta kap nga rongomie ine, gi ta katsep.”

22 Arie mi vunan, o kap nga oit nia lalapus nia me vorota nga.

Ken roevroev e Paulo nia iro i Roma

23 Eiekesen ine a kap te ka enamon mene va o ta ba tsatsang sien i aron ine mi enamon leong. Sibu avareit palan o nga lalaron beitsak nia me iro nga.

15:10 DEU 32:43 **15:11** PSA 117:1 **15:12** ISA 11:10 **15:21** ISA 52:15

24 Io, o te tsana kong vienviendon va o ta so iro nga si kong vineis rakot
i Spania. Ma i murien va o tate so ki mon meie nga, o lalaron va nga ta
kulie iou si kong vineis.
25 Eiekesen, ine, o ta rakot i Ierusalem ngan mi kuilkuil ken mi kuoluon
e Raban ian en.
26 Surie egie i Makedonia ma i Akaia gi nga res nia terie kegi tienebeir
nia kulie bu sinaortsak i kotubuon mi kuoluon e Raban i Ierusalem.
27 Gi nga res nia tsana ine. A tuktuk, gi suvu ora sibu Iuda. Simi vunan
bu Iuda gi nga pot vunie gie ngan mi vavatamaes simi moromoruo ma a
duis va bu Kibang gi ta ngas pot vunie gie bu Iuda ngan mi vavatamaes
nian mi pirpir.
28 Io, i murien va o tate so vetserie mi lakep i naparimagie, o ta so iro
nga si kong vineis rakot i Spania.
29 Ma sien va o ta beit senga, o telekiran va o ta nemei ngan mi
vavatamaes ian ta vous puospuos kuvu se Karisito.
30 Bu kasiung, o nongie nga simi asan magiet Nguts e Iesu Karisito ma
si ken tentoiv mi Moromoruo Tamat va nga ta tuir pats meie iou nia no
surie iou ngan bu aronga kokouk rakot se Raban.
31 Nga ta no va e Raban ta tuir karie iou simi kulu Iudea gi ta kap
vodovodon tuktuk, ma nga ta no va mi kuoluon e Raban i Ierusalem gi
ta mang resen kong tsientsang.
32 Io, sien va e Raban ta sunuir, o ta ra nemei senga ngan mi nires ma
ine ta vangasie giet kokouk.
33 Man Raban mi molu ta mon meie nga kokouk. Amen.

16

Ken namani vuot kalei e Paulo

1 Ine o vakokoit katsep ngan senga e vevinegiet e Poebe, eie mi muomuo
nennei simi vona rengeir i Kenkrea.
2 O nongie nga simi asan mi Nguts va nga ta marangatan simi sinavei
ian ta otien mi kuoluon e Raban ma misa ta pinat surie nga ta terie sien
mi kuilkuil, simi vunan a nga terie mi kuilkuil leong sibu mei palan, meie
iou buer.
3 Nga ta terie kong namani vout kalei rakot se Priska ma e Akuila, eguor
ba turoung ka ni tsientsang se Karisito Iesu.
4 A tuktuk, guor nga rorois nia tsupuk rivie keguor sar tino surie iou. Ma
kap va eou mo o terie kong namani vuot kalei seguor eiekesen bu vona
rengeir sibu Kibang kokouk buer.
5 Kong namani vout kalei rakot simi kulou vodovodon tuktuk ian nga ta
ko beit kouk si keguor vonuo.
Kong namani vout kalei rakot se Epaeneto eie e polopoloung mi ateung,
ma eie mi mei vourvour i Asia ta nga vodovodon tuktuk se Karisito
6 Kong namani vout kalei rakot se Maria, ese ta nga tsatsang ngeisngeis
nia kulie nga.
7 Kong namani vuot kalei rakot se Andronika ma e Iunia, eguor ba
patsoung ivie guor ta nga mon meie iou simi vona vinatoreis. Guor suvu
minangarei i kotubuon bu aposol, ma guor nga muna vodovodon tuktuk
se Karisito muna seou.
8 Kong namani vuot kalei rakot se Ampiliata, eie e polopoloung mi ateung
ma a vodovodon tuktuk simi Nguts.
9 Kong namani vuot kalei rakot se Urbana, eie e turagiet ka ni tsientsang
se Karisito, meie e Staki eie mi ateung.

10 Kong namani vuot kalei rakot se Apeles ese tate pitak ken vodovodon
tuktuk se Karisito meie mi gargar si ken vonuo e Aristobulu.
11 Kong namani vuot kalei rakot se patsoung e Erodion, meie mi gargar si
ken vonuo e Narkisu ese gi tsok simi Nguts.
12 Kong namani vuot kalei rakot se Trupaena ma e Truposa ese guor ta
tsatsang si ken tsientsang mi Nguts meie e Persi e polopoloung mi ateung
ese ta nga terie te ken tino si ken tsientsang mi Nguts.
13 Kong namani vuot kalei rakot se Rupus ese ken banga ka ni tsientsang mi
Nguts meie buer e kinan ese ta nga suguo eou malan va e natuon tuktuk.
14 Kong namani vuot kalei rakot se Asunkrito, e Plegon, e Erme, e Patrobas
ma e Erma meie bu kasigiet gi ta mon meie gie.
15 Kong namani vout kalei rakot se Pilologo ma e Iulia, e Nerio ma e kasien
vevien, meie e Olimpa ma mi kuoluon e Raban ian gi ta mon meie gie.
16 Nga terie kenga sar namani vout kalei rakot senga keskes meie mi
vinengunguir simi sinavei ian ta tamat.
Bu vona rengeir kokouk se Karisito gi terie buer kegi namani vuot kalei
rakot senga.

17 Bu kasiung, ine, o nongie nga va nga ta nenei kalei simi kulou ian gi
ta vabatie bu vinekopot ma gi ta terie bu tutuir bibirit simi rosaran mi
vodovodon tuktuk ngan mi vinasengei ian ta kap venvenioit meie misa
nga tate nga poro. Nga ta ngas tsupek sorvekena gie.
18 Simi vunan bu suada kulou malan ine, gi kap tsatsang si magiet Nguts
e Karisito, eiekesen gi si tsatsang nian mo magi sar kalekalei. Gi vadonuo
nge bitie mi kulou aor mongon.
19 Bu mei kokouk gi te vakierngie mi sinavinga nia tor simi Nguts. Io,
o vous ngan mi nires surie nga. Eiekesen o lalaron va nga ta suvuon
mi banga vienviendon surie misa ta kalei, ma nga ta mon ketseketseng
sorvekenan mi sa ta tsokor.
20 Puk lili mo, mi Raban simi molu ta voguersan e Satan i pakien bu
naparikamenga.
Mi tentoiv si magiet Nguts e Iesu ta mon meie nga.
21 E Timote, eie e turoung ka ni tsientsang, a terie buer ken namani vout
kalei rakot senga, meie buer e Lukio ma e Iason meie buer e Sosipatro,
egituo ba patsoung.
22 Eou, e Tertio, o vataro ine mi pakapaka rorou, ma o terie buer kong
namani vout kalei rakot senga simi asan mi Nguts.
23 E Gaius, ese ta nga suguo eou meie mi kulou vodovodon tuktuk
kokouk, a terie buer ken namani vout kalei rakot senga.
E Erasto, mi ka nennei lakep simi taon, meie buer e Kuarto e kasigiet
simi vodovodon tuktuk, guor terie buer keguor namani vout kalei rakot
senga.
24 [Ma mi tentoiv si magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga kokouk.
Amen.]
25 Ma ine, giet ta puongan e Raban eie ese ta oit nia vangasie kenga
vodovodon tuktuk ngan man Banga Vinavatei e Iesu Karisito o ta nga
vateie nga ngan. Ine mi vinavatei a nga mon mumuningei kebeir te,
26 eiekesen, ine, a te me beit vasvas. E Raban ese ta tino rovoriu, a nga
oeng ngeisngeis va ken sar propet gi ta nga vavataor surie ine mi vinavatei,
terengien va bu vuna enamon kokouk gi ta mang tor surie nge vodovodon
tuktuk sien.

16:16 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kasien.

27 Ma ine, surie e Iesu Karisito, giet ta puongan mi Raban kes mo ese ta
suvu banga vienviendon, sibu ra bu ra! Amen.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot Sibu Korinto (1)

Ken namani vuot kalei e Paulo

1 Eou e Paulo. Surie ken lalaron, e Raban a nga vile iou va o ta nga
tsorubeit ken aposol e Karisito Iesu.
Egor e kasigiet e Sostenes,
2 gor vavataor rakot senga mi kulou vodovodon tuktuk se Raban i
Korinto, ese e Raban ta nga vokunie nga simi vunan nga tsok se Karisito
Iesu. Ma a nga vile nga va enga mi kuoluon. Ma ine mi pakapaka rorou a
rakot buer simi kulou sibu korot kokouk ese gi ta ko rangarie magiet Nguts
e Iesu Karisito, eie magiet Nguts ma magi Nguts buer.

3 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu
Karisito, ta mon meie nga.

Ken ni vuot kalei e Paulo se Raban

4 O vuot kalei se Raban sibu ra kokouk surie ken tentoiv ta nga terie
senga simi vunan nga te tsok se Karisito Iesu.
5 A nga veleongtie kenga sinavei nia vakokoit vititirie bu kepineits
kokouk ma kenga teletelekirei surie bu kepineits kokouk.
6 Io, kenga tino a te me vara tuktuk ngan man vinavatei vavakatsep e
Karisito.
7 Io, nga kap pinat surie ka tienebeir simi moromoruo sien nga ta vengeis
nia rorois si ken minuer magiet Nguts e Iesu Karisito.
8 E Raban ta vangasie kenga vodovodon tuktuk oit simi votovoto,
terengien va ka puk bienebeir ta kap mang monongie nga simi ra magiet
Nguts e Iesu Karisito ta muerengei.
9 E Raban ese ta nga vile nia tsok pekouk meie e Natuon, e Iesu Karisito
magiet Nguts, a ko tuktuk ngan misa ta ko vokokotie.

Mi vinekopot simi vona rengeir

10 Bu kasiung, o nongie nga simi asan magiet Nguts Iesu Karisito va nga
ta aor kes, terengien va ta kap mang ka vinekopot i kotubunga ma va
kenga sar baitutuir ma bu vinavinadodonga gi ta mang tsorubeit kes.
11 Bu kasiung, bu mene si ken vonuo e Kloe, gi nga me pengan seou va
mi vinetei nge nama a mon i kotubunga.
12 Gi nga me pengan va bu mei mene senga gi pevien, “Eou o vemusurie
e Paulo,” ma bu mei mene gi pevien, “O vemusurie e Apolo,” ma bu mei
mene gi pevien, “O vemusurie e Petro,” ma bu mei mene gi pevien, “O
vemusurie e Karisito.”
13 Vasa, e Karisito a kopokopot? Vasa, e Paulo a nga tekiu simi koitskoits
surie nga? Ma vasa, nga nga por sinusuruiv simi asan e Paulo?
14 O vuot kalei rovoriu se Raban simi vunan o kap nga tsana ka
sinusuruiv si ka mene senga eiekesen se Krispo ma e Gaius mo,
15 terengien va ka mene ta kap mang pevien va a nga por sinusuruiv
simi asoung.
16 A tuktuk, o nga tsana mi sinusuruiv se Stepana meie egie ese gi ta
mon si ken vonuo. O kap vodonomie va o nga tsana ka sinusuruiv si ka
mei mene buer.

17 E Karisito a kap nga tura iou nia tsana mi sinusuruiv, eiekesen nia
vavatei ngan mi Banga Vinavatei. Sien va o ta vavatei ngan mi Banga
Vinavatei, o kap vavatei ngan mi sinavei simi ka. O ta masi tsana va
mi tsinatsangan e Karisito i popon mi koitskoits ta tsorubeit mi kepineits
sasavoir.

E Karisito eie ken banga vienviendon e Raban

18 Man vinavatei mi koitskoits eie mi kepineits be si kegi baidendeng
egie ese gi tate tsereiv. Eiekesen segiet ese giet ta suvuon mi vavato, giet
deng kielala va ine mi vinavatei eie mi ngesengesien e Raban.
19 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"O ta vatsarerie kegi banga vienviendon mi kulou sievei,
ma o ta purusie kegi teletelekirei mi kulou sievei."

20 Ivie a me terie en bu ka sievei ma bu vavvasengei simi vinuor ma mi
kulou sievei simi pedore nama ine sibu ra? E Raban a te nga vabea man
banga vienviendon mi mangmagoso enaenamon.
21 Surie ken banga vienviendon e Raban, mi kulou gi kap nga oit nia
telekiran e Raban ngan kegi sar banga vienviendon. Arie mi vunan, e
Raban a nga res nia vatoa bu mei ese gi ta vodovodon tuktuk simi vinavatei
ian mi kulou gi ta vodon va mi namani be.
22 Bu Iuda gi ko nongie ka totourlekier ni vovokudier ma bu Grik gi ko
nesie mi banga vienviendon.
23 Eiekesen egei gei vavatei ngan va e Karisito a nga tekiu simi koitskoits.
Ine a tsorubeit mi kepineits ni tsuotsuobakei sibu Iuda, ma sibu Kibang,
ma a tsorubeit va eie mi namani be.
24 Eiekesen, segie ese e Raban tate nga vile gie, misasien va egie bu Iuda
o, bu Grik, e Karisito eie mi ngesengesien ma ken banga vienviendon e
Raban.
25 Mi kepineits e Raban ta nga tsana, misasien ta matamata be, eie a
tsiroup rio mi sinavigie. Ma mi kepineits e Raban ta nga tsana, misasien
ta kap mat ngeisngeis, a ngeisngeis rio mi ngisingisigie.
26 Bu kasiung, nga vodonomie vasa nga nga ko tino ven i muan e Raban
ta nga vile nga. Simi baidendeng simi kulou simi kaber, a kap kavo mei
palan senga gi nga sievei, ma a kap kavo mei palan senga gi nga suvu
ngeisngeis, ma a kap kavo mei senga gi nga kuvu sibu tietie asna.
27 Eiekesen e Raban a nga vile bu kepineits matamata be simi
mangmagoso enaenamon nia vamangarie bu ka sievei. Ma a nga
vile bu kepineits kap mat ngeisngeis simi mangmagoso enaenamon nia
vamangarie gie gi ta ngeisngeis.
28 E Raban a nga vile bu kepineits sasavoir simi mangmagoso enae-
namon ma bu kepineits ni minogumiets, ma bu kepineits tuvuon nia
vatsarerie bu kepineits ian mi kulou gi ta vodon veleongtie,
29 terengien va kap ka mene ta mang vakam i matan e Raban.
30 Io, e Raban a nga tsana va nga ta me tsok se Karisito Iesu. Ma e
Raban a nga tsana va e Iesu ta tsorubeit mi banga vienviendon nian magiet
kalekalei. Ma e Karisito a nga tsana giet va giet ta tsorubeit duis i matan
e Raban, ma a nga vara tamat nge giet nge vara ketseketseng nge giet.
31 Io, malan ta mon simi Pakpak Leong, "Eie ese ta vakam, eie ta ngas
vakam ngan mo misa mi Nguts tate nga tsana."

1:19 ISA 29:14 **1:31** JER 9:24

2

1 Bu kasiung, sien o ta nga me vorota nga nge vavatei katsep ngan e
Raban, o kap nga nemei nia vokokotie bu nama ian ta mata tietienengei
malan bu ka sievei gi ta ko vokokotie.
2 Simi vunan o nga tsana kong vienviendon nia vavatei ngan mo e Iesu
Karisito ma ken miensei i popon mi koitskoits.
3 Sien o ta nga nemei senga, o kap nga aor ngeisngeis. O nga nemei ngan
mi mientou ma mi dendeir.
4 Kong nama o ta nga vavatei ngan, o kap nga vavatei ngan mi banga
vienviendon simi ka o, bu nama nia romuo nga, eiekesen o nga vavatei
nia vasangan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat.
5 O nga tsana ine terengien va nga ta mang vodovodon tuktuk simi
ngesengesien e Raban ma kap va simi banga vienviendon simi kulou.

Mi banga vienviendon simi Moromoruo Tamat

6 Eiekesen, sien o ta mon i kotubugie mi kulou kegi tino tate pitak, o
vokokotie mi banga vienviendon, a kap va mi banga vienviendon kuvu
simi kaber, o, mi vienviendon kuvu sibu muomuo ni vuor ine simi kaber
ese va gi ta ba so tsorubeit sasavoir.
7 A kap, gei vokokotie ken banga vienviendon mumuningei e Raban. Ine
mi banga vienviendon a nga mon kokoiv ma e Raban a nga muna vodon
vuturungie i muan mi vinagoso nian magiet kalekalei.
8 Eiekesen kap ka mene sibu muomuo ni vuor ine simi kaber a nga
katsep surie ine. Sien va gi nga katsep sien, va gi kap nga vetekiuo magiet
banga Nguts simi koitskoits.
9 Ine arie misa mi Pakpak Leong a nga vakokoit surie sien ta nga pevien,

“A kap ka katsomat a nga dengarie,
ma a kap ka taterieng a nga rongomie,
ma a kap nga beit si ka vienviendon si ka mene
misa e Raban ta nga tsang rorois ngan vunie nge gie ese gi ta lalaron
beitsak.”

10 Eiekesen e Raban a te nga puke ine bu kepineits mumuningei segei ngan
mi ngesengesien mi Morumoruan.
Mi Moromoruo Tamat a ko neis vorotan bu kepineits kokouk misasien
mi vinavinadodon kokoiv e Raban.
11 A kap ka mene a oit nia telekiran ken vienviendon mi mei mene,
eiekesen mi morumoruan kesen. Malan mo, ken vienviendon e Raban, mi
Morumoruan kesen mo a telekiran.
12 Io, e Raban a nga vosuvu vunie nge gei ngan mi Morumoruan, a kap
va mi moromoruo kuvu simi mangmagoso enaenamon, terengien va gei
ta mang telekiran bu vavatamaes e Raban ta nga tabeir tuvuon nge gei
ngan.
13 Ma gei vokokotie ine mi kepineits simi kulou. Sien gei ta vakokoit,
gei kap vokokotie misa mi kulou gi ta nga vavasengei ngan segei ngan
kegi sar banga vienviendon, eiekesen misa mi Moromoruo Tamat ta nga
vavasengei ngan segei. Gei palsie bu vinavinadodon mi Moromoruo ngan
bu nama simi Moromoruo.
14 Eiekesen mi mei ese ta kap suvuon mi Moromoruo Tamat, a kap ko
sunuir nia suvuon bu kepineits ian ta kuvu simi Morumoruan e Raban,
simi vunan gi mat sasavoir sien. Ma a kap oit nia katsep segie, simi vunan
egie mo ese gi ta suvuon mi Moromoruo Tamat gi ta oit nia katsep segie.

2:9 ISA 64:4

15 Mi mei ese ta suvuon mi Moromoruo Tamat, ta menisa gie bu kepineits
kokouk, eiekesen a kap ka mene ta oit nia menisan ine mi ka.
16 Mi Pakpak Leong a virei,

“Ese a oit nia telekire ruobatan mi vinavinadodon mi Nguts?
Ese a oit nia teir nama vinavanou sien?”

Eiekesen giet suvuon mi vinavinadodon e Karisito.

3

Mi namani vinavanou surie mi vinekopot simi vona rengeir

1 Io, bu kasiung, o kap nga oit nia vakokoit senga malan va o ta vakokoit
simi kulou gi ta tino ngan mi Moromoruo, eiekesen o nga vakokoit malan
va o ta vakokoit simi kuoluon mi kaber. Enga nga mala natunatu madar
simi sinavei nia vodovodon tuktuk se Karisito.
2 O nga tabarie nga ngan mi dangi sus, kap va mi nginonginou ngeisngeis,
simi vunan nga kap nga oit nia nganie. Io, nga kap ngas oit,
3 simi vunan nga ngas tino malan mi kuoluon mi kaber. Mi sinavei nia
ngunguts ma mi sinavei nia vetei nge nama a ngas mon i kotubunga. Ine
a vasangan va enga mi kuoluon ngas mi tino simi pirpir ma nga ngas tino
malan mi kuoluon mi kaber.
4 Bu mei mene senga gi pevien, “Eou se Paulo,” ma bu mei mene gi
pevien, “Eou se Apolo.” Vasa, ine a kap vasangan va enga mi kuoluon mi
kaber?
5 Ese e Apolo? Ma ese e Paulo? Egor e Apolo egor ba petspets mo. Surie
bu tsinatsangagor, nga te me suvuon mi vodovodon tuktuk. Egor keskes
gor nga tsana mi tsientsang ian mi Nguts tate nga pot terie segor.
6 Eou o nga tsuorkie mi pei, ma e Apolo a nga vomuta, eiekesen e Raban
a nga tsana va ta to leong.
7 Mi mei ese ta tsuorkie ma mi mei ese ta vomuta, guor tuvuon, eiekesen
e Raban kesen mo a asna simi vunan a tsana mi pei va ta to leong.
8 Mi mei ese ta tsuorkie ma mi mei ese ta vomuta, guor tsatsang ve-
musurie mi vienviendon kes mo, eiekesen guor ta por voirvoir vemusurie
keguor bieneroik.
9 Egor ba baser palapalan simi tsientsang e Raban ta nga terie. Enga ken
tau ma ken vonuo e Raban.
10 Vemusurie ken tentoiv e Raban ta nga terie seou, o nga vogosongie
man mogomogos mi vonuo malan mi banga ka poitspoits vonuo. Ma bu
mei mene gi tsang vonuo i popon. Eiekesen eie ese ta tsang vonuo i popon
ine mi mogomogos, ta ngas nenei kalei simi tsinatsangan nia voturie mi
vonuo.
11 A kap ka mei mene a oit nia vogosongie man ka mogomogos mene mi
vonuo, simi vunan e Iesu Karisito eie ine mi mogomogos.
12 Io, bu mei keskes gi ta tsang vonuo i popon ine mi mogomogos ngan
mi gold o, mi silva o, bu suada vout mat kalei o, bu ei o, mi rir o, mi
pakapaka un.
13 Eiekesen mi vuovuan mi tsinatsangagie ta tsorubeit vasvas simi
tinaparang simi vunan mi Ra nia vuor ta beit ngan mi leing ma ine mi
leing ta tunie nia konon mi kienelei simi tsinatsangagie.
14 Sien va misa mi ka ta voturie, ta ngas tuir, eie ta ba so poro man
voirvoir.

2:16 ISA 40:13

15 Sien va ta ngang, eie ta suvuon man tsienakor. Eie ta to, eiekesen ta
malan mi ka ta tsirivie mi leing.
16 Vasa, nga kap telekiran va enga ken vonuo e Raban ma mi
Morumoruan a mon i aronga?
17 E Raban ta voguersan eie ese ta vatsarerie ken vonuo e Raban, simi
vunan ken vonuo e Raban a tamat ma enga arie ken vonuo e Raban.
18 Kian va kenga vienviendon ta bitie nga kesenga. Sien va ka mene
senga a vodon va a sievei beitsak ine simi kaber, eie ta ngas tsorubeit be,
terengien va ta mang tsorubeit mi ka sievei.
19 Simi vunan ine mi banga vienviendon simi mangmagoso enaenamon
eie mi kepineits be mo i matan e Raban. Malan mi Pakpak Leong ta pevien,
"E Raban ta tsomve mi kulou sievei sien gi ta paluo ngan kegi sar sinavei."
20 Ma a pevien buer, "Mi Nguts a telekiran va bu vinavinadodogie mi
kulou sievei ta tuvuon mo."
21 Io, kian va nga ta vakam ngan ka mene! Bu kepineits kokouk egie
senga.
22 E Paulo o, e Apolo o, e Petro o, ine mi mangmagoso enaenamon o, ine
mi tino o, mi miensei o, nevere o, vevemuir, egie kokouk senga.
23 Ma enga se Karisito ma e Karisito eie se Raban.

4

Bu Aposol se Karisito

1 Io, nga ta ngas vodonomie gei va egei ken sar petspets e Karisito ma
egei bu ka nennei si ken sar vienviendon mumuningei e Raban.
2 Ma ine bu ka nennei gi ta ngas vara tuktuk ngan va gi tuktuk si kegi
tsientsang.
3 Mi kepineits lili seou sien va enga o, mi kulou nia vuor, gi vuortie iou.
A tuktuk, eou buer o kap vuortie iou keseung.
4 Kong baivinakier a ketseketseng simi bienebeir, eiekesen ine a kap va
a vara tuktuk ngan va kong tino a duis. Mi Nguts arie eie ese ta vuortie
iou.
5 Io, kian va nga ta vuortie ka mene i muan mi ra e Raban tate nga
totoka. Nga ta rorois oit si ken minuer mi Nguts. Eie ta vutuir vasangan
simi tinaparang misa ta ko mon simi ngingi ma ta vutuir vasangan ken
sar vuna vienviendon mi ka. Ma samo, mi ka keskes ta suvuon nangba mi
tietienengei kuvu se Raban.
6 Bu kasiung, o vakokoit puppuo ngan kegor tino e Apolo nia kulie
nga, terengien va nga ta mang tovtov si kegor tino, ma nga ta kap mang
solongenge si misa ta mon simi vinavataor. Ma ta kap mang ka sinavei
nia vakam ngan ka mei nge matagout ngan ka mei ka ie.
7 Ese a tsana no va e ta kalei rio bu mei mene? Misa e suvuon ian va a
kap kuvu se Raban? Ma sien va e poro seie, surie misa e ta vakam malan
va e kap nga poro sien?
8 Nga te suvuon oit si kenga lalaron! Nga te suvuram! Nga te nga
tsorubeit bu kovakova ka leong sien gei ta kap nga mon meie nga! A
tuktuk, kong lalaron te va nga ta tsorubeit bu kovakova ka leong, terengien
va gei ta mang tsorubeit kovakova ka leong meie nga! Ma samo egei buer
gei ta mang suvuon ka potpot si kenga sar mangmagoso nguts!
9 A mat malan va e Raban a te terie gei, ken sar aposol, simi korot
vekvekitip, simi gargar kulou gi tate mon simi vinatoreis va gi ta mesei.

3:19 JOB 5:13 **3:20** PSA 94:11

Gei te tsorubeit mi kepineits ni ourour simi mangmagoso enaenamon, i
matan bu angelo ma mi kulou.
10 Gei matamata be simi vunan gei terie kegei tino se Karisito, eiekesen
enga bu ka sievei simi vunan nga te vodovodon tuktuk se Karisito! Egei
gei kap ngeisngeis eiekesen enga nga ngeisngeis! Mi kulou gi mugumitsa
gei, eiekesen gi mangara nga!
11 Tuir oit ine simi keipkepide ra, gei ko vitor nge moruo, ma gei ko
lavlav ngan bu poul kedekedeir. Ma mi kulou gi ko tsak nge gei, ma gei
kap suvuon ka korot nia mutur.
12 Gei tsatsang ngeisngeis ngan bu rimagei kesegei. Sien gi ta subira gei,
gei vuot vatamase gie. Sien gi ta vikikinie gei, gei onvidit ngan.
13 Sien gi ta oeng vatsakatie gei, gei kulie ngan mo mi nama kalei. Tuir oit
ine, mi kulou gi vodon va gei mala biror ine simi mangmagoso enaenamon.
14 O kap vavataor rakot senga nia vamangarie nga, eiekesen nia vanuo
nga malan va enga bu natung bu ateung.
15 Misasien manga sar vavvasengei surie e Karisito ta palan beitsak, nga
kap suvuon kavo tamanga palan. Eou o te nga tsorubeit e tamanga, sien
o nga vateie nga ngan man Banga Vinavatei e Karisito Iesu.
16 Io, o nongie nga va nga ta ngas vemusurie mi vinisiung.
17 Ine arie mi vunan o turan e Timote rakot senga. Eie e natung mi
ateung ma a ko tuktuk si ken tsientsang simi Nguts. Eie ta so oeng
veteringa nga ngan kong tino nia vemusurie e Karisito Iesu ian ta kokouk
meie misa o tate nga vasangan sibu vona rengeir sibu korot kokouk.
18 Bu mei mene senga gi suvuon mi sinavei nia kakaleong simi vunan gi
si vodon va o ta kap me iro nga.
19 Sien va mi Nguts ta sunuir, o ta nemei lalapus vorota nga ma o ta
ba me telekiran va mi sana ngeisngeis tuktuk ine mi kulou kakaleong gi
vakokoit vakam ngan.
20 Io, mi sinavien e Raban nia vuor, eie mi ngeisngeis, a kap va mi
namanama mo.
21 Misa nga lalaron va o ta tsana? Vasa, o ta nemei ngan ka kat nia
beilbeiltsie nga? O, o ta nemei ngan mi tentoiv ma mi sinavei menemenen?

5

E Paulo a nga nasaran bu mei simi tetteririv

1 O nga vakierngie va kavo mene senga gi tino simi sinavei tetteririv. A
tuktuk, ine mi sinavei a tsak rio mi sinavigie bu Kibang. O rongomie va
mi ka a mutur meie ken vevien e taman.
2 Ma enga nga si vakam ngan! Vasa, nga kap mesirik surie ine mi sinavei
tsokor nge matokeran ian mi ka?
3 Misasien o ta kap mon i babarenga, o mon meie nga simi moromoruo.
Ma o te vuortie vaton ine mi ka ese ta nga tsana ine mi sinavei tsokor
malan mo va o mon meie nga.
4 Sien va nga ta beit kouk simi asan magiet Nguts e Iesu, ma o ta mon
meie nga simi moromoruo, ma sien mi ngesengesien magiet Nguts e Iesu
ta mon meie nga,
5 nga ta ngas terie ine mi ka i napariman e Satan, terengien va ta mang
voguersan mi piripirien ma e Raban ta mang vatoa mi morumoruan ine
mi ka si ken rangi minuer mi Nguts e Iesu.
6 A kap duis kenga sinavei nia vakam. Vasa, nga kap telekiran va ka puk
iis lili a oit va ta vara popoek ngan mi bua plaua pu?

7 Nga ta tsang rivie ian mi iis kebeir terengien va nga ta mang tsorubeit
mi bua plaua vour kap ka iis sien. Simi vunan e Karisito, kegiet natu sipsip
nian mi Nginu Pasova, a te nga tsorubeit mi tienebeir ni varam.
8 Io, giet ta ngas barabaramatan ine mi Nginou, eiekesen giet ta kap tsana
ine ngan mi iis kebeir ian ta suvuon mi sinavei malangiets ma mi sinavei
tsokor, eiekesen ngan mi Tsoik kap ka iis sien, mi tsoik ian ta melemelen
ma ta tuktuk.
9 I aron kong pakapaka rorou, o nga vavataor va nga ta kap tino pats
meie mi kulou tetteririv.
10 O kap vakokoit surie mi kulou kap vodovodon tuktuk ese gi ta ko
tino vemusurie mi sinavei tetteririv o, mi sinavei ngangaguo o, mi sinavei
puerpuer o, mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit. Sien nga ta lalaron
nia evisie gie, nga ta ngas sorvekenan ine mi mangmagoso enaenamon.
11 Eiekesen o vokokotie ine mi nama surie bu meinmeninga ese gi ta
vuotongie gie kesegie va bu kasinga eiekesen gi ngas tsana mi sinavei
tetteririv, mi sinavei ngangaguo, mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit,
mi sinavei oengoeng tsak, mi sinavei nia un nge be, ma mi sinavei
puerpuer. Kian va nga ta ngou meie ian mi suada kulou.
12 Kong sana baitutuir nia vuortie gie ese kap va bu meinmenigiet?
Eiekesen giet ta ngas vuortie mo bu meinmenigiet.
13 Io, egie ese kap va bu meinmenigiet, e Raban ta vuortie gie. Mi Pakpak
Leong a pevien, “Nga sunuragie mi kulou tsokor i kotubunga.”

6

Mi vuor nama i kotubuon mi kulou vodovodon tuktuk

1 Sien va ka mene senga ta suvu putu meie ka mei mene senga, surie
misa va ta por terie keguor putu i napariman mi vinuor simi kulou gi ta
kap mangaran e Raban? Ma surie misa va ta kap por terie keguor putu i
napariman mi kuoluon e Raban?
2 Vasa, nga kap telekiran va mi kuoluon e Raban va gi ta so vuortie
mi mangmagoso enaenamon? Ma sien va nga ta ba so vuortie mi
mangmagoso enaenamon, a kap oit va enga kesenga nga ta vodusie bu
puk putu lili i kotubunga?
3 Vasa, nga kap telekiran va giet ta ba so vuortie bu angelo? Sien va ta
malan, vasa, giet kap suvu duis nia vuortie bu kepineits ine simi tino simi
kaber?
4 Sien va nga ta suvuon ka kepineits nia vuor nama surie, surie misa nga
ta sunuir va bu mei ese gi ta kap suvu minangarei i kotubuon mi kulou
simi vona rengeir va gi ta vuortie ian mi putu?
5 O pevien ine nia vamangarie nga. Vasa, kap ka mene i kotubunga a
sievei oit nia vodusie kenga sar putu?
6 Surie misa nga ta kir terie e kasinga i napariman mi vinuor simi kulou
gi ta kap vodovodon tuktuk?
7 A tuktuk, sien va mi mene senga ta kir terie e kasien i napariman mi
vinuor, ine a vasangan va nga te kor. Surie misa nga ta kap oit nia onvidit
ngan sien va ka mene senga ta tsak nge nga nge bitie nga?
8 Eiekesen, enga kesenga nga si tsak nge gie nge bitie gie, misasien egie
bu kasinga simi vodovodon tuktuk.
9 Vasa, nga kap telekiran va mi kulou tsokor gi ta kap so suvu vavatamaes
kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban? Kian va kenga vienviendon

5:7 EXO 12:5 **5:8** EXO 13:7; DEU 16:3 **5:13** DEU 17:7

kesenga ta bitie nga. Bu mene gi ta tsana mi sinavei tetteririv o, gi ta
rangarie bu raban bitbit o, gi ta rei puer o, gi ta tsana mi sinavei tabakou,
10 o, bu mene gi ta puer o, gi ta ngangaguo o, gi ta unun nge be, o, gi
ta meon, o, gi ta tsik pipius, gi ta kap so suvu vavatamaes kovuni si ken
mangmagoso Nguts e Raban.
11 Bu mene senga gi nga ko tino ven, eiekesen, ine, simi asan mi Nguts
e Iesu Karisito ma simi ngesengesien mi Morumoruan magiet Raban, e
Raban a te vara melemelen nge nga nge vokunie nga, ma nga te me
tsorubeit mi kulou duis i matan.

Mi sinavei tetteririv

12 Nga ko pevien, "O te suvuon mi sinusunuir nia tsana bu kepineits
kokouk," eiekesen kap va egie kokouk gi ta terie mi kienelei senga. Eou
buer o ta pevien, "O te suvuon mi sinusunuir nia tsana bu kepineits
kokouk," eiekesen o ta kap tsorubeit petspets si ka kepineits.
13 Nga ko pevien, "Mi nginonginou nian mi kititei ma mi kititei nian
mi nginonginou," eiekesen o ta pengan senga, e Raban ta voguersa guor
kokouk. Mi piripirigiet eie kap va nian mi sinavei tetteririv, eiekesen giet
ta ngas terie simi Nguts, terengien va ta mang naneie mi piripirigiet.
14 Io, e Raban a nga vatoa mi Nguts simi miensei ma ta vatoa giet buer
simi miensei ngan ine mi ngesengesien.
15 Vasa, nga kap telekiran va bu piripiringa egie bu karton mi kurikurien
e Karisito? Ma vasa, o ta por tsana bu karton e Karisito nge votsok terie i
kurikurien mi mei simi tetteririv? Ta kap malan rovoriu!
16 Vasa, nga kap telekiran va mi ka ta tsok meie mi vevien simi tetteririv,
eie a me tsorubeit kes meie simi pirpir? Mi Pakpak Leong a pevien, "Ba
mene luo guor ta tsorubeit mi pirpir kes."
17 Eiekesen eie ese ta tsok simi Nguts, eguor mi Nguts, guor kes simi
moromoruo.
18 Nga ta ngas vi sorvekenan mi sinavei nia tetteririv. Bu sinavei tsokor
mene mi ka ta tsana, gi mon i marar simi piripirien, eiekesen eie ese ta
tsana mi sinavei tetteririv, eie a tsana mi sinavei tsokor veie mi piripirien
kesen.
19 Vasa, nga kap telekiran va bu piripiringa, egie ken vonuo mi
Moromoruo Tamat ese ta mon i aronga, ma ese ta nga kovuni se Raban?
Bu piripiringa a kap va senga kesenga.
20 Simi vunan e Raban a nga voir tsana nga ngan mi voirvoir leong. Io,
nga ta ngas vasangan mi minangarei rakot se Raban ngan bu piripiringa.

7

Mi mienagos ni rei

1 Io, o ta kuil nama surie misa nga tate nga vavataor surie. A kalei va
mi ka va ta kap rei.
2 Eiekesen surie mi sinavei tetteririv ta tsorubeit leong, mi ka keskes ta
ngas suvuon ken vevien kesen ma mi vevien keskes buer ta ngas suvuon
ken labeit kesen.
3 Mi ka ta ngas tsang vaotie ken baitutuir simi mienagos ni rei meie ken
vevien, ma mi vevien buer ta ngas kulie ken labeit nia vaotie keguor banga
mienagos ni rei.
4 Mi kurikurien mi vevien rei a kap va seie kesen eiekesen ken labeit a
vuortie, ine simi rosar kes mo, mi kurikurien ken labeit buer a kap va seie
kesen eiekesen ken vevien a vuortie.

6:16 GEN 2:24

5 Enga bu tamat rei, kian va nga ta mereis nia mutur meie kenga sar
vevien o, labeit keskes. Engado ba baser tamat rei, ngado ta oit nia aor
kes mo va ngado ta kap mutur kokouk terengien va ngado ta mang suvuon
ka kientsep nia ra no. I muir, ngado ta ngas me mon kouk. Simi vunan e
Satan ta masi kono ngado sien va ngado kap oit nia vuor vakalaie kengado
sar lalaron.
6 Si kong baidendeng, ine mi nama a kalei nia vemusurie, eiekesen o kap
vokokotie ine mi nama va mi vinuor.
7 O lalaron va mi kulou kokouk va gi ta mala iou. Eiekesen mi mei keskes
a suvuon ken tienebeir kovuni se Raban.
8 Io, o vakokoit rakot segie bu naor, a kalei va gi ta mon naor mala iou.
9 Eiekesen, sien va gi ta kap oit nia vuor vakalaie kegi sar lalaron, gi ta
ngas rei. Simi vunan bu arogie ta masi dirka nia mutur meie ka mei mene.
10 O oeng ngeisngeis rakot sibu tamat rei. Ine mi nama a kap va kuvu
seou eiekesen simi Nguts. Mi vevien ta kap sorvekenan ken labeit.
11 Eiekesen sien va ta sorvekenan ken labeit, eie ta ngas mon naor o, eie
ta ngas muerengei rakot si ken labeit. Ma mi ka ta kap vekapot sorvekenan
ken vevien.
12 Eou mo o vokokotie ine mi nama rakot sibu mei mene senga, a kap va
mi Nguts. Sien va mi ka a suvuon ken vevien ese ta kap ngas vodovodon
tuktuk se Karisito, ma ken vevien a res nia mon meie, eie ta kap vekapot
sorvekenan.
13 Ma sien va mi vevien a suvuon ken labeit ese ta kap ngas vodovodon
tuktuk se Karisito, ma ken labeit a res nia mon meie, eie ta kap vekapot
sorvekenan.
14 Simi vunan mi ka ese ta kap vodovodon tuktuk eie ta tsorubeit
melemelen surie ken vevien, ma mi vevien ese ta kap vodovodon tuktuk
eie ta tsorubeit melemelen surie ken labeit. Sien va a kap malan ian, va
bu natuguor gi kap melemelen, eiekesen ine gi te tsorubeit tamat.
15 Sien va ka mei ese ta kap vodovodon tuktuk va ta lalaro vekapot simi
mienagos ni rei, nga ta sunuir surie. Mi mei ese ta vodovodon tuktuk, eie
a ketseketseng si man putu ine mi vinekapot. E Raban a te nga viel tsana
giet va giet ta mang mon simi molu.
16 Evoi mi vevien, e ta ngas telekiran va ke labeit ta oit nia vurisan ken
tino surie no. Ma evoi mi ka, e ta ngas telekiran va ke vevien ta oit nia
vurisan ken tino surie no.
17 Io, mi mei keskes ta ngas tino vemusurie ken vivviel e Raban ma mi
suada tino mi Nguts tate nga pot terie sien. Ine arie mi vinuor o terie sibu
vona rengeir kokouk.
18 Mi ka ese tate nga muna suvuon mi vinavaroup sien e Raban ta nga
vile, eie ta kap konon nia tsorubeit mala ka kap vavavaroup. Ma mi ka
ese ta kap nga muna suvuon mi vinavaroup sien e Raban ta nga vile, eie
ta kap por vinavaroup.
19 Sien va mi ka a suvuon mi vinavaroup o, a kap suvuon, eie mi
kepineits tuvuon mo. Mi kepineits ian ta potokivout arie mi sinavei nia
vemusurie ken sar vuna vinuor e Raban.
20 Mi mei keskes ta ngas tino vemusurie ken sana suada baimogomogos
ta nga mon sien, sien e Raban ta nga vile.
21 Evoi mi petspets sien e Raban ta nga vile no? Kian va e ta vodovodon
palan. Eiekesen sien va e oit nia tsorubeit mi ka ketseketseng, a kalei va e
ta tsana malan.
22 Eie ese ta nga mon petspets simi ra mi Nguts ta nga vile, a te tsorubeit
mi ka ketseketseng surie e Karisito. Ine simi rosar kes mo, eie ese ta kap

nga mon petspets simi ra mi Nguts ta nga vile, a te tsorubeit ken petspets
e Karisito.
23 E Raban a te nga voir tsana nga ngan mi voirvoir. Io, kian va nga ta
petspets simi kulou.
24 Bu kasiung, mi mei keskes ta ngas mon meie e Raban si ken sana
baimogomogos ta nga mon en simi ra e Raban ta nga vile.
25 Ma surie bu vevien gi ta kap ngas telekire ka, o kap suvuon ka nama
ngeisngeis kuvu simi Nguts surie gie, eiekesen o ta terie kong vienviendon.
Ine mi vinavinadodoung, nga oit nia vodovodon tuktuk sien, simi vunan
mi Nguts a nga aor molous nge iou.
26 Surie mi putu ian ta monongie nga, o vodon a kalei va nga ta ngas
mon malan nga ta ko tino ven.
27 E suvuon ma ka matavanuo? Kian va e ta nesie ka rosar nia vekapot
nge sorvekenan. E kap suvuon ma ka matavanuo? Kian va e ta nesie ke
ka vevien.
28 Eiekesen sien va e rei, e kap tsana mi sinavei tsokor. Ma sien va
mi vevien kap ngas telekire ka a rei, eie a kap tsana mi sinavei tsokor.
Eiekesen egie ian gi ta rei gi ta samsuoeie bu putu palan ine simi tino. O
vakokoit nia tuir karie nga sibu putu.
29 Bu kasiung, o oeng senga ine. A kap palan te bu ra gi mon. Vakaek
ine egie ese gi ta rei gi ta mon malan va gi kap rei.
30 Egie ese gi ta mon ngan mi tina, gi ta mon malan va gi kap ta. Egie
ese gi ta res, gi ta mon malan va gi kap res. Egie ese gi ta vovoir, gi ta mon
malan va gi kap suvu kepineits.
31 Ma egie ese gi ta tsatsang ngan bu kepineits ine simi mangmagoso
enaenamon, gi ta mon malan va ine mi tsientsang a kap potokivout si kegi
tino. Simi vunan ine mi mangmagoso enaenamon ma bu kepineits kokouk
a vor votovoto.
32 O lalaron va kenga sar vienviendon ta ketseketseng sorvekenan mi
sinavei nia vodovodon palan. Mi ka ta kap rei, eie a vodon veleongtie ken
sar tsientsang mi Nguts ma vasa va ta varese venengan mi Nguts.
33 Eiekesen mi ka rei a vodon veleongtie bu kepineits ine simi kaber, ma
vasa va ta varese ven ken vevien.
34 Ine a tsana ken vienviendon a vetvettei. Mi vevien naor ta kap ngas
rei o, mi vevien kap telekire ka, a vodon veleongtie ken sar tsientsang mi
Nguts terengien va ta mang teir putan mi kurikurien ma mi morumoruan
si ken tsientsang mi Nguts. Eiekesen mi vevien rei a vodon veleongtie bu
kepineits ine simi mangmagoso enaenamon, ma vasa va ta varese ven ken
labeit.
35 O vokokotie ine nian manga kalekalei, kap va nia vangenge nga,
eiekesen nia vakotsie nga va nga ta mang tino simi rosar ian ta sogove
mi sinavei nia teir putan mi tino simi Nguts.
36 Sien va ka ka a tsana ka sinavei ian ta kap duis i matan ken vou ese
ken sar avareit a te oit nia rei, ma a vodon va ta ngas rei, nga ta sunuir va
guor ta rei. Eie a kap tsana mi sinavei tsokor.
37 Eiekesen mi ka ese ta tuir pidipidin si ken vienviendon va ta kap rei,
ma a kap suvuon ka potpot nia rei, ma ta suvu ngeisngeis nia vuor vakalaie
ken lalaron, ma a te tsana ken vienviendon va ta kap rei, eie buer a kalei.
38 Io, eie ese ta reie ken vou, eie a kalei, eiekesen eie ese ta kap rei, eie
a kalei beitsak.
39 Mi vevien rei a tsok meie ken labeit sien ken labeit ta ngas to, eiekesen
sien va ken labeit tate maet, eie a ketseketseng nia reie ese ka va ta lalaron,
eiekesen eie ta ngas reie ka ka vodovodon tuktuk simi Nguts.

40 Si kong baidendeng, eie ta res beitsak sien va a mon naor. Ma o vodon
va eou buer o suvuon mi Morumoruan e Raban.

8

Mi nginonginou vavadengeir sibu raban bitbit

1 Io, surie mi nginonginou gi ta nga vavadengeir ngan rakot sibu raban
bitbit, egiet kokouk giet te telekiran va misa giet ko tsana ngan. Ine mi
suada teletelekirei ta vakabangie gie mi kulou, eiekesen mi tentoiv ta
vangasie gie mi kulou.
2 Eie ese ta vodon va a telekiran ka kepineits, a kap ngas telekire vaotie
misa va ta ngas telekiran.
3 Eiekesen eie ese ta lalaron beitsak e Raban, e Raban a telekiran mi
aron.
4 Io, o ta vakokoit surie mi nginonginou gi ta nga vavadengeir ngan rakot
sibu raban bitbit. Giet te telekiran va bu raban bitbit egie bu kepineits
tuvuon mo ine simi mangmagoso enaenamon ma giet telekiran va a kes
mo mi Raban.
5 Bu kepineits palan simi rangit ma simi kaber, mi kulou gi si vuotongie
va egie bu raban o, bu nguts.
6 Eiekesen segiet, a kes mo magiet Raban, ma eie mi Tam ese ta nga
vogosongie bu kepineits kokouk ma egiet giet tino sien. Ma magiet Nguts
a kes mo, e Iesu Karisito ese ta nga vabatie bu kepineits kokouk ma a nga
terie mi tino segiet.
7 Eiekesen a kap va mi kulou kokouk gi katsep ine simi kepineits. Bu
mene gi ngas vodon va bu patspats gi suvu tino. Ma sien va gi ta nganie
bu suada nginonginou, a tsola kegi sar baivinakier ian ta kap ngeisngeis.
8 Eiekesen mi nginonginou a kap teie terie giet vatavatat se Raban.
Misasien va giet ta nganie o, va giet ta kap nganie, a kap tsana va kegiet
tino ta kalei o, tsak.
9 Nga suvuon mi duis nia siger ngou, eiekesen nga ta nenei kalei va
nga ta kap tsana va ine mi sinavinga ta masi tsorubeit mi kepineits ni
tsuotsuobakei segie ese bu arogie ta kap ngeisngeis.
10 Nga telekiran ine bu kepineits. Eiekesen sien va kavo mene ese kegi
baivinakier ta kap ngeisngeis, gi dengarie va nga ngou i aron mi vona
rengeir sibu raban bitbit, vasa, ine ta kap oit nia vakotsie gie nia ngou
simi nginonginou gi ta vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit?
11 Io, ine e kasinga ese ken baivinakier a kap ngeisngeis ma ese Karisito
ta nga maet surie, kenga teletelekirei a te vokorongie.
12 Sien va nga ta tsana mi sinavei tsokor si ka kasinga ian simi rosar, ma
sien va ine ta tsang vatsakatie ken baivinakier ta kap ngeisngeis, nga te
tsana mi sinavei tsokor veie e Karisito.
13 Io, sien va mi sana o ta nganie a vokorongie e kasiung, o ta kap ba buer
nganie ka puk pintsi vinavinar, terengien va o ta kap mang vokorongie.

9

Kegi duis bu Aposol

1 Vasa, eou o kap ketseketseng? Vasa, a kap va eou mi aposol? Vasa, o
kap ngas nga pare e Iesu magiet Nguts? Ma vasa, enga a kap va bu vovuan
kong tsientsang simi ngesengesien mi Nguts?
2 Misasien kap va eou mi aposol simi baidendeng sibu mei mene,
eiekesen senga, eou mi aposol! Simi vunan enga mi totourlekier ian ta
vara tuktuk ngan va eou ken aposol mi Nguts.

3 Sien va mi kulou gi ta menisan nge virei surie kong duis simi tsientsang
aposol, o ta kuil nama ven ne.
4 Vasa, a kap kegei ka duis nia ngou nge un?
5 Vasa, a kap kegei ka duis nia reie kavo vevien vodovodon tuktuk nge
kerie gie meie gei, malan bu turagei aposol meie ba kasien mi Nguts ma e
Petro?
6 O, vasa, egor e Barnabas mo, gor ta ngas tsatsang nia vaotie kegor
mienagos?
7 Ese mei simi kulou ni minakiur a vorie ken bieneroik eie kesen? Ma
ese a tsuorkie ka tau vain ma a si kap nganie ka vuovuo sien? Ma ese a
poltse dangi susu sipsip ma a si kap unumie?
8 Vasa, o vokokotie ine vemusurie mi vinavinadodon mo mi ka? Vasa,
mi Vinuor a kap vakokoit surie buer ine bu kepineits?
9 Mi vinuor se Moses a pevien, "Kian va e ta ror pomutie mi ngutsuon
mi bulumakau sien va e ta tsatsang ngan nia pop vetseran bu wit." Vasa,
e Raban a nga vokokotie ine mi nama surie bu bulumakau mo?
10 A kap, a nga vokokotie ine mi nama surie giet buer, va gerek? Io, mi
vinuor a mon niagiet, simi vunan mi ka ta keirkeir mat o, mi ka ta por
nginonginou i tau, eie ta tsatsang nge vodon rorois nia poro ken potpot
ine simi nginonginou.
11 Sien va gei te nga tsuorkie bu pei simi moromoruo sibu aronga, vasa,
a kap duis va gei ta poro kavo kepineits senga nia vaotie kegei mienagos?
12 Sien va bu mei mene gi suvuon ine mi duis nia poro mi kuilkuil senga,
egei buer gei suvuon mi duis ian ta leong sien.
Eiekesen gei kap puputungie kenga tino ngan ine kegei duis nia por
kuilkuil senga. Gei onvidit ngan mo ine bu kepineits terengien gei ta kap
mang tuir bibirit si man Banga Vinavatei e Karisito.
13 Vasa, nga kap telekiran va egie gi ta tsatsang simi vona rengeir gi
poro magi nginonginou simi Vona rengeir leong, ma egie gi ta tsatsang
simi korot nia tu tienebeir, gi ngou simi sana gi ta tunie i popon mi korot
nia tu tienebeir?
14 Simi rosar kes mo, mi Nguts a oeng ngeisngeis va egie ese gi ta vavatei
ngan mi Banga Vinavatei gi ta poro bu kepineits nia vaotie kegi mienagos
kuvu ine simi tsientsang.
15 Eiekesen o kap puputungie ken tino ka mene ngan ine bu duis. Ma
o kap vataro ine ngan mi vodovodon rorrois va nga ta mang tsana ka
kepineits malan ine seou. A kalei mo seou va o ta vitor maet eiekesen o
kap lalaron va ka mene ta vara sasavoir ngan kong duis nia vavatei.
16 Misasien o ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei, kap ka kepineits va
o ta vakam ngan, simi vunan e Raban a nga terie seou ine mi tsientsang.
Mi tsienakor ta so poro iou sien va o ta kap vavatei ngan ine mi Banga
Vinavatei!
17 Sien va o ta tsana ine mi tsientsang vemusurie kong lalaron, o ta poro
man voirvoir. Eiekesen o tsana ine nia vaotie mo kong potpot, surie mo
misa e Raban ta nga terie i naparimoung nia tsana.
18 Ma misa ian kong voirvoir? Mi voirvoir arie mo mi kientsep nia
tsatsang tuvuon nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei, terengien va o ta
kap mang puputungie ken tino ka mei ngan kong duis simi tsientsang nia
vavatei.
19 A tuktuk o ketseketseng ma kap ka mene a vuortie iou, eiekesen o
tsana iou va o ta tsorubeit petspets sibu mei kokouk terengien va o ta
mang teie tsana kavo mene palan nemei se Karisito.

9:9 DEU 25:4 **9:13** DEU 18:1

20 I matan bu Iuda, o tino malan buer mo va eou mi Iuda terengien o ta
mang teie tsana gie bu Iuda nemei se Karisito. Ma segie gi ta mon i pakien
mi vinuor, misasien kap kong ka baitutuir simi vinuor, o tino malan buer
mo va o mon i pakien mi vinuor, terengien va o ta mang teie tsana gie.
21 O kap vodon sasavoir ngan ken vinuor e Raban ma o mon i pakien
ken vinuor e Karisito. Eiekesen, segie ese gi ta kap mon i pakien mi vinuor,
o tino malan buer mo va o kap mon i pakien mi vinuor, terengien va o ta
mang teie tsana gie.
22 Segie gi ta kap ngeisngeis, o tsorubeit mala gie buer, terengien va o
ta mang teie tsana gie. Io, sibu suada rosar kokouk, o ko tino mala gie bu
suada mene, terengien va o ta mang teie tsana kavo mene segie nemei se
Karisito.
23 O tsana ine bu kepineits kokouk nia kulie mi Banga Vinavatei va ta
puorkan, terengien va o ta mang suvu potpot si man vavatamaes mi Banga
Vinavatei.
24 Vasa, nga kap katsep va ka mene kes mo simi kulou kokouk gi ta soer
simi sinoer, ta por voirvoir? Io, nga ta ngas soer simi sinavei ian ta oit va
nga ta por voirvoir.
25 Bu mene kokouk gi ta ko vevepen sibu pinaluo, gi pupua ngan mi
sinavei ni vuor vakalaie kegi sar lalaron sibu kepineits kokouk. Gi tsana
ine nia poro mi voirvoir ian va ta kap mon potaram, eiekesen egei gei soer
simi sinoer nia poro mi voirvoir ian va ta mon rovoriu.
26 Io, o kap soer malan mi ka ta soer si ka sinoer kap ka vunan, ma o
kap tutut malan mi ka ta vuovuorpa sien ta tutut.
27 A kap, o tut varatsangie mi kurikuriung keseung va ta mang vemusurie
kong lalaron. Terengien va i murien o ta vavatei sibu mei mene, eou
keseung o ta kap mang rivie mong voirvoir. Arie mi vunan o tsana ine.

10

Mi namani venengeng surie man vinavinateteik bu Israel

1 Bu kasiung, o kap lalaron va nga ta vodon punan bu kepineits ta nga
tsorubeit sibu tubugiet. Egie kokouk gi nga mon i pakien mi balbal ma gi
nga veis i popon mi kebeir puor ka i aron mi barateis Mereik.
2 Egie kokouk gi nga por sinusuruiv i pakien mi balbal ma i aron mi
barateis ma gi nga tsorubeit mi kuoluon e Moses.
3 Ma egie kokouk gi nga nganie mi suasuada nginonginou kes mo simi
moromoruo.
4 Ma egie kokouk gi nga unumie mi da kes mo simi moromoruo. Gi nga
un simi vout simi moromoruo ian ta nga nomeie gie, ma ine mi vout eie e
Karisito ngas te.
5 Eiekesen e Raban a kap nga resmatan palan segie, io, bu piripirigie a
nga mutur vepitsitsei simi beir.
6 Ma ine bu kepineits gi nga tsorubeit va bu puppuo nia vangenge giet,
terengien va giet ta kap mang biken bu tsaka sinavei malan bu tubugiet
gi ta nga tsana.
7 Kian va nga ta rangarie bu raban bitbit malan bu mene segie gi ta nga
tsana, malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Mi kulou gi mogos nia ngou nge
un ma gi tamtuir nge riris garamuit.”
8 Ma kian va giet ta tsana mi sinavei tetteririv malan bu mene segie gi
ta nga tsana. Simi ra kes mo mi 23,000 mi kulou segie gi nga mesei.

10:1 EXO 13:21,22; EXO 14:22-29 **10:4** EXO 17:6; NUM 20:11 **10:5** NUM 14:29,30 **10:7** EXO 32:6 **10:8** NUM 25:1-18

9 Ma kian va giet ta konon mi Nguts, malan bu mene segie gi ta nga
tsana. Bu tsotsoi gi nga keda gie.
10 Ma kian va nga ta ngengeir pupuris malan bu mene segie gi ta nga
tsana. Ken angelo kenken e Raban a nga keda gie.
11 Ine bu kepineits a nga tsorubeit segie malan va mi puppuo nia
vangenge giet, ma mi kulou gi nga vataor vuturungie ine bu kepineits
va ta tsorubeit mi namani venengeng segiet ese giet tate tino ine sibu ra
vekvekitip.
12 Io, sien va ka mei senga a vodon va a te tuir ngeisngeis te, eie ta ngas
nenei kalei va ta masi kor!
13 Sien va nga ta suoeie kavo konokonon, nga ta vodonomie va ian bu
konokonon a kap kekineits sorvekenan bu suada konokonon bu mene gi
ta ko suoeie. Eiekesen e Raban ese ta ko tuktuk si ken sar kinubuits, eie
ta kap sunurie ka konokonon ian ta ngeisngeis rio mi ngisingisinga va
ta beit senga. Eiekesen sien va nga tate mon si ka konokonon, e Raban
ta vasangan senga ka rosar nia vi sorvekenan terengien va nga ta mang
pertsan.

Mi nginou nian bu raban bitbit ma mi nginou simi Nguts

14 Io, bu banga kasiung, nga ta ngas vi sorvekenan mi sinavei nia
rangarie bu raban bitbit.
15 O ta vakokoit rakot senga mi kulou sievei, ma enga kesenga nga ta
ngas menisan ine mi namaniung.
16 Sien giet ta un simi koi unun simi nginou simi Nguts, nge vuot kalei
rakot se Raban, vasa, giet kap tsok pekouk simi vavatamaes simi daran e
Karisito? Ma sien giet ta potakie mi tsoik nge ngou, vasa, giet kap tsok
pekouk simi vavatamaes simi kurikurien e Karisito?
17 Simi vunan mi tsoik a kes, misasien egiet giet palan, giet tsorubeit mi
kuirkuir kes sien giet ta tsutsuok kokouk ine simi tsoik kes.
18 Nga vodonomie gie bu Israel. Egie ese gi ta nganie mi tienebeir ni
varam rakot se Raban, gi tuir kouk simi rengeir rakot se Raban simi korot
nia tu tienebeir.
19 Vasa, o pengan senga va bu raban bitbit ma bu kepineits mi kulou gi
ta vavadengeir ngan, arie mi kepineits tuktuk?
20 A kap. Mi sana o lalaro vokokotie, arie ine. Bu kepineits bu
Kibang gi ta ko vavadengeir ngan, gi te vavadengeir ngan rakot sibu tsaka
moromoruo, a kap va se Raban. Ma o kap lalaron va nga ta tourpats meie
bu tsaka moromoruo.
21 Nga kap oit nia un siba koi kokouk, simi Nguts ma simi tsaka
moromoruo, ma nga kap oit nia ngou siba tsur ngongou kokouk, simi Nguts
ma simi tsaka moromoruo.
22 Vasa, giet lalaro vara ngunguts ngan mi Nguts? Ma vasa, nge kia va
giet ngeisngeis rio mi ngesengesien mi Nguts?

Kegi duis nia mon ketseketseng mi kulou vodovodon tuktuk

23 Nga ko pevien, “O te suvuon mi sinusunuir nia tsana bu kepineits
kokouk,” eiekesen kap va bu kepineits kokouk va nian manga kalekalei.
Nga ko pevien, “O te suvuon mi sinusunuir nia tsana bu kepineits kokouk,”
eiekesen kap va bu kepineits kokouk a oit nia vangasie nga.
24 Giet ta kap tsatsang nia vakalaie giet mo, eiekesen nia vakalaie bu mei
mene.

10:9 NUM 21:5,6 **10:10** NUM 16:41-49 **10:18** LEV 7:6

25 Nga nganie bu suada pintsi vinavinar nga ta vorie sibu korot nia
verikuil, ma kian va nga ta virei surie va ivie a kuvu en. Tamasi tsang
vatsakatie kenga baivinakier kesenga.
26 Mi Pakpak Leong a pevien, “Mi kaber eie simi Nguts, meie bu kepineits
kokouk gi ta mon sien.”
27 Sien va ka mei ta kap vodovodon tuktuk a nongie nga nia ra ngou
meie ma nga tor sien, nga nganie mi sana vede gi ta tabarie nga ngan ma
kian va nga ta virei surie va ine mi nginonginou ivie a kuvu en. Tamasi
tsang vatsakatie kenga baivinakier.
28 Eiekesen sien va ka mene ta pevien senga, “Ine, gi nga vavadengeir
ngan rakot simi raban bitbit,” kian va nga ta nganie. Tamasi tsang
vatsakatie ken baivinakier ian mi mei ese ta pengan senga.
29 Kap va surie kenga baivinakier, eiekesen surie ken baivinakier ian mi
mei.
Misa mi vunan va ken baivinakier ka mei ta vuortie iou si kong duis nia
tsana bu kepineits?
30 Sien va o vuot kalei se Raban surie mi nginonginou o ta tsutsuok sien,
misa mi vunan va gi ta oeng vatsakatie iou surie mi kepineits o tate vuot
kalei ngan?
31 Io, sien va nga ta ngou o, nga ta un o, misana kepineits nga ta tsana,
nga tsana mo nian man matvinavaso e Raban.
32 Kian va nga ta terie mi tsuotsuobakei sibu mei misasien va egie bu
Iuda o, bu Grik o, mi kulou vodovodon tuktuk se Raban,
33 mala iou o ta ko konon nia varese bu mei kokouk sibu suada rosar
kokouk ma a kap va o tsatsang nia vakalaie iou keseung eiekesen nia
vakalaie bu mei palan terengien va gi ta mang suvuon mi vavato.

11

1 Nga ta ngas vemusurie mi vinisiung, malan eou o ta vemusurie mi
vienesien e Karisito.

Mi sinavei nia rangarie e Raban

2 Io, o tienenge nga simi vunan nga ko vodonomie iou sibu ra kokouk ma
nga ko por vangvangasie bu vinasengei o ta nga vavasengei ngan senga.
3 Eiekesen o lalaron va nga ta ngas katsep va mi kovan mi kulou kokouk
eie e Karisito, ma mi kovan mi vevien eie mi ka, ma mi kovan e Karisito
eie e Raban.
4 Sien va ka ka ta kuva mi kovan sien ta no o, ta vokokotie bu nama
kuvu se Raban, a vamangarie mi kovan.
5 Sien va ka vevien ta kap kuva mi kovan sien ta no o, vokokotie mi
nama kuvu se Raban, a vamangarie mi kovan. Ine, a kokouk malan mo
sien va gi ta vakore mi vuruvuru kovan.
6 Sien va ka vevien ta kap lalaron nia kuva mi kovan, gi ta ngas lutuo mi
vuruvuru kovan. Ma sien va ta mangmangarien mi vuruvuru kovan va gi
ta lutuo o, vakore, eie ta ngas kuva mi kovan.
7 Mi ka ta kap kuva mi kovan simi vunan eie mi patsapatsan e Raban
ma man matvinavaso. Eiekesen mi vevien eie man matvinavaso mi ka.
8 Simi vunan mi ka a kap nga kovuni simi vevien, eiekesen mi vevien a
nga kovuni simi ka.
9 Ma e Raban a nga tsana mi ka kap va nia vaotie ken pinat mi vevien,
eiekesen a nga tsana mi vevien ken mi ka.

10:26 PSA 24:1

10 Surie ine mi vunan ma surie bu angelo, mi vevien ta ngas kuva mi
kovan ngan ka kepineits nia tourtelekiran mi duis.
11 Eiekesen, i matan mi Nguts, mi vevien a kap ketseketseng vekenan mi
ka, o, mi ka a kap ketseketseng vekenan mi vevien.
12 Simi vunan mi vevien a nga kovuni simi ka, io, a malan buer mi ka a
pitier simi vevien. Eiekesen bu kepineits kokouk a kovuni se Raban.
13 Vasa nga vodon venengan ne? A duis va mi vevien ta no rakot se
Raban sien va a kap kuva mi kovan?
14 Vasa, mi tino a kap vasangan va mi ka ta suvuon mi vuruvuru kov
kuar ta ngas mangmangarien?
15 Eiekesen mi vevien ta suvuon mi vuruvuru kovan ta kuar, eie a mata
tietienengei ngan, simi vunan e Raban a nga terie sien va man ouvouv mi
kovan.
16 Sien va ka mene a kap aor kes ngan ine, gei kap suvuon ka sinavei
mene te buer surie ine mi bienangaev. Bu vona rengeir kokouk se Raban
buer gi aor kes ngan.

Mi Nginou simi Nguts

17 Ine, o ta vakokoit surie mi kepineits mene, eiekesen o kap oit nia
puonge nga surie, simi vunan kenga sar bineit kouk a ko vabatie mi
tsienakor ian ta rio mi kienelei.
18 Vourvour, o rongomie va mi vinekopot a ko mon i kotubunga si kenga
sar bineit kouk nia rengeir, ma o ki vodon tuktuk ine sibu nama.
19 Eiekesen, mi vinekopot ta ngas beit i kotubunga terengien va mi kulou
gi ta mang deng kielala gie ese mune senga gi ta duis i matan e Raban.
20 Sien nga ta ko beit kouk, nga si kap ko vodon veleongtie mi Nginou
simi Nguts.
21 Enga keskes nga siger ko bubu nia ngou ma nga kap ko rosie bu mei
mene. Io, ka mei mene ta mon vitor, ma ka mei mene tate un nge be.
22 Vasa, nga kap suvu vonuo nia ngou nge un en? O, vasa, nga
mugumitsan mi kulou vodovodon tuktuk se Raban nge vamangarie gie
ian gi ta kap suv? Vasa o ta be pevien te senga? Vasa, nge kia va o ta mang
puonge nga surie ine? A kap rovoriu!
23 O nga pengan senga misa o ta nga poro simi Nguts. Mi Nguts e Iesu
ian sikati va gi tate nga roev terie, a nga poro mi tsoik,
24 ma sien tate nga vuot kalei ngan, a nga potakie nge pevien, “Ine arie
mi kurikuriung, ian o ta teir vunie nge nga. Nga nganie ine nia vodon
barabaramata iou.”
25 Simi rosar kes mo i murien gi tate nga ngou voto, a nga poro mi koi
unun nge pevien, “Ine mi koi unun, eie mi kinubuits vour simi daroung.
Nga unumie ine nia vodon barabaramata iou.”
26 Sibu ra nga ta nganie ine mi tsoik nge un ine simi koi unun, nga ta ngas
vavatei katsep ngan ken miensei mi Nguts tuir oit va eie ta muerengei.
27 Io, eie ese ta nganie ine mi tsoik o, un ine simi koi unun simi Nguts
ngan mi sinavei ta kap otien ine, a tsana mi sinavei tsokor veie mi
kurikurien ma mi daran mi Nguts.
28 Mi ka ta ngas menise vititirie eie kesen, ma i muir, ta ngou simi tsoik
nge un simi koi unun.
29 Simi vunan mi mene ese ta ngou nge un ma a kap deng kielala va ine
arie mi kurikurien mi Nguts, eie a te teie terie mi vinatoreis i popon sien
ta nganie nge unumie.
30 Ian arie mi vunan, palan i kotubunga gi morouk nge kap ngeisngeis,
ma bu mene senga gi te mesei.

31 Eiekesen sien va giet ta menise vititirie giet kesegiet, giet ta kap suvuon
mi vinatoreis.
32 Sien va mi Nguts ta vuortie giet nge votorosie giet, a vodusie giet
terengien va giet ta kap mang suvuon mi vinatoreis meie mi mangmagoso
enaenamon.
33 Io, bu kasiung, sien nga ta beit kouk nia ngou, nga ta ngas rosie bu
palapalanga.
34 Ma sien va ka mene a vitor, eie ta ngas muna ngou en seie, terengien
va eie ta kap mang teie terie ka vinatoreis si kenga bineit kouk.
Io, sien va o ta me beit, o ta ba me terie kavo namani vinavanou mene.

12

Bu tienebeir simi moromoruo

1 Io, bu kasiung, o kap lalaron va nga ta vodon sasavoir ngan bu tienebeir
simi moromoruo.
2 Nga telekiran sien nga ta kap ngas nga vodovodon tuktuk se Karisito,
bu tioronga gi nga muonge nga nia veis bebeir rakot sibu patspats ngong.
3 Io, o oeng senga, a kap ka mene ese ta vous ngan mi Morumoruan e
Raban ta oit nia oeng subiran e Iesu, ma kap ka mene ta oit nia pevien, “e
Iesu eie mi Nguts,” sien va mi Moromoruo Tamat ta kap mon sien.
4 Bu suada tienebeir gi mon, eiekesen gi kuvu simi Moromoruo kes mo.
5 Bu suada tsientsang nia kuil gi mon, eiekesen giet tsatsang simi Nguts
kes mo.
6 Bu suada rosar nia tsatsang gi mon, eiekesen mi Raban kes mo a tsana
gie kokouk si kegiet sar tino kokouk.
7 Mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat a tsorubeit vasvas si kegiet sar
tino keskes nia kulie giet kokouk.
8 Mi Moromoruo Tamat a terie simi mei mi nama ian ta vous ngan mi
banga vienviendon, ma simi mei mene, ine mi Moromoruo Tamat a terie
mi nama ian ta vous ngan mi teletelekirei.
9 Ma ine mi Moromoruo Tamat a terie mi vodovodon tuktuk simi mei,
ma simi mei mene, ine mi Moromoruo Tamat kes mo a terie mi tienebeir
ni vatoa bu tamat mienarouk,
10 ma simi mei mene, mi tienebeir nia vabatie bu kepineits ni
vovokudier, ma simi mei mene, mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban
ta vakinebatie simi aron, ma simi mei mene, mi tienebeir nia kielala bu
suada moromoruo, ma simi mei mene, mi tienebeir nia vakokoit ngan
bu vuna nama kekineits, ma simi mei mene, mi tienebeir nia vue ine bu
nama.
11 Ine bu tsientsang kokouk mi Moromoruo kes mo a tsana, ma a terie
gie sibu mei keskes vemusurie ken lalaron.
12 Bu karton mi kuirkuir a palan eiekesen gi vabatie mi kuirkuir kes mo.
Io, e Karisito a malan buer mo. Misasien mi kuirkuir a kes mo, a suvuon
palan bu karton, ma misasien ta palan bu karton mi kuirkuir, egie kokouk
gi vabatie mo mi kuirkuir kes. Io, e Karisito a malan buer mo.
13 Egiet kokouk giet por sinusuruiv simi Moromoruo Tamat kes nge
tsorubeit mi kuirkuir kes. Misasien va egiet bu Iuda o, bu Kibang, o, bu
petspets o, kap va bu petspets, giet te suvuon mi Moromoruo kes.
14 Io, mi kuirkuir a kap suvuon mi karton kes mo, eiekesen a suvuon
palan bu karton.
15 Sien va mi kaek a pevien, “A kap va eou mi riem. Arie mi vunan, a
kap va eou mi karton mi kuirkuir,” eiekesen ine a kap vasangan va mi
kaek kap va eie mi karton mi kuirkuir.

16 Sien va mi taterieng a pevien, “A kap va eou mi katsomat. Arie mi
vunan, a kap va eou mi karton mi kuirkuir,” eiekesen ine a kap vasangan
va mi taterieng kap va eie mi karton mi kuirkuir.
17 Sien va mi kuirkuir kokouk eie mi katsomat, vasa ta rorong ven? Ma
sien va mi kuirkuir kokouk eie mi taterieng, vasa ta tsik sien ven?
18 Eiekesen e Raban a nga vasom kakuon bu karton, bu korot keskes simi
kuirkuir a vemusurie mo ken lalaron.
19 Sien va bu korot kokouk gi me tsorubeit mi suada korot kes mo, mi
kuirkuir ta tsorubeit misa?
20 Io, a palan bu korot eiekesen mi kuirkuir a kes mo.
21 Mi katsomat a kap oit nia oeng simi riem, “O kap pinat surie no!” o,
mi kov a kap oit nia oeng simi kaek, “O kap pinat surie no!”
22 Si man tuktuk, bu korot ian gi ta kap suvu ngeisngeis, egie buer gi
suvu tsientsang.
23 Ma bu korot ian giet ta vodon va gi mat sasavoir, giet vosonie gie ngan
mi kepineits ta mata tietienengei, ma bu korot ian ta kap mat kalei, giet
vosonie gie ngan mi kepineits ta matmatot,
24 eiekesen bu korot mat kalei gi kap pinat surie ka banga nennei.
Eiekesen e Raban a nga vosom kakuon bu korot kokouk ma bu korot ian
gi ta pinat, a nga vara mata tietienengei nge gie,
25 terengien va ta kap mang ka vinekopot i kotubuon mi kuirkuir,
eiekesen bu karton gi ta mang ve nenei nge gie keskes.
26 Ma sien va ka korot ta rongmetsikien mi vinavasor, bu karton kokouk
gi ta rongmetsikien mi vinavasor meie, ma sien va ka korot ta suvuon mi
minangarei, bu karton kokouk gi ta resmatan.
27 Io, enga kokouk enga mi kurikurien e Karisito, ma enga keskes enga
bu karton.
28 Ma i aron mi vona rengeir, e Raban a nga voturie kavo mei ni
tsatsang segie. Vourvour, bu aposol, a luongan bu propet, a tourngan bu
vavvasengei, ma samo mi kulou ni tsana bu kepineits ni vovokudier, ma
mi kulou nia vatoa bu mienarouk, ma mi kulou nia kulie bu mei mene,
ma mi kulou nia muongan mi tsientsang, ma mi kulou nia vakokoit ngan
bu vuna nama kekineits.
29 Vasa, enga kokouk bu aposol? Vasa, enga kokouk bu propet? Vasa,
enga kokouk bu vavvasengei? Ma vasa, enga kokouk bu ka nia tsana bu
kepineits ni vovokudier?
30 Vasa, enga kokouk nga suvuon mi tienebeir nia vatoa bu mienarouk?
Vasa, enga kokouk nga suvuon mi tienebeir nia vakokoit ngan bu vuna
nama kekineits? Vasa, enga kokouk nga suvuon mi tienebeir nia vue ine
bu nama?
31 Eiekesen nga ta ngas vingir surie mi banga tienebeir ian ta potokivout.
Ma, ine, o ta vasangan senga mi rosaran mi tino mene ian ta tsiroup.

13

Mi tentoiv kap man ka tieng

1 Misasien va o ta oit nia vakokoit ngan bu vuna nama simi kulou ma
sibu angelo, sien va o kap totoiv, o malan be mo mi garamuit o, mi tidil ta
tata.
2 Misasien va o tate suvuon mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban
ta vakinebatie simi aroung ma o oit nia palsie bu kepineits ta mumuningei
ma o suvuon mi teletelekirei, ma misasien va o tate suvu vodovodon

tuktuk oit nia vekesikan bu pout, sien va o kap totoiv, eou mi kepineits tuvuon mo.
3 Misasien va o tate terie kong sar sinsuv kokouk sibu sinaortsak ma o sunuir terie mi kurikuriung simi leing, sien va o kap totoiv, ine mi sinaviung a kap teie terie ka kienlei seou.
4 Mi tentoiv eie mi sinavei nia onvidit, ma mi sinavei nia kalei ngan bu mei mene. A kap va mi sinavei nia ngunguts, o, nia vakam, o, nia lapopo.
5 Mi tentoiv a kap va mi sinavei malangiets, o, mi sinavei nia ngaguo, o, mi sinavei nia petseir lalapus, ma a kap ko tsekirie bu bienebeir.
6 Mi tentoiv a kap ko resen mi sinavei ian ta kap duis i matan e Raban, eiekesen a ko resen mi tuktuk.
7 Mi tentoiv arie eie magi suosuovevier bu kepineits kokouk, ma a ko vakinebatie mi vodovodon tuktuk, mi vodovodon rorrois, ma mi sinavei nia tuir pidipidin.
8 Mi tentoiv a kap ko meur. Eiekesen mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogiet, ma mi tienebeir nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, ma mi tienebeir nia telekiran bu kepineits kokouk, gituo ta so voto.
9 Simi vunan ine mi tienebeir nia telekiran bu kepineits kokouk ma mi tienebeir nia vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu arogiet, eguor guor kap pu.
10 Eiekesen, sien va mi kepineits ian ta pu ta beit, ine bu kepineits ta kap pu, gi ta so voto.
11 Sien o ta ngas nga madar lili, o nga vakokoit mala madar lili. O nga vodovodon mala madar lili. Ma kong teletelekirei a nga mala madar lili. Sien o tate nga ka leong, o te nga terie bu sinavien bu natu madar lili i muriung.
12 Vere giet dengarie bu kepineits malan mi patspats simi tirotirong ian ta bou. Eiekesen i muir, giet ta ba so vevedeng. Vere kong teletelekirei a kapien mo, eiekesen i muir o ta ba so telekire vuruvan, malan e Raban ta telekire vititirie iou.
13 Ma mi vodovodon tuktuk, mi vodovodon rorrois, ma mi tentoiv, ine ba kepineits tour ta mon rovoriu. Eiekesen mi kepineits ian ta tsiroup segituo ine, arie mi tentoiv.

14

Bu tienebeir simi Moromoruo Tamat

1 Nga ta ngas vengeis nia tino ngan mi tentoiv. Ma nga ta ngas vingir surie bu tienebeir simi moromoruo. Io, mi tienebeir va nga ta ngas vingir beitsak surie, arie mi tienebeir ni vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu aronga.
2 Mi mei ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, a kap vakokoit rakot simi kulou eiekesen se Raban. A tuktuk, a kap ka mene a katsep simi sa ta vokokotie. Eie a vokokotie bu kepineits mumuningei ngan mi morumoruan mo.
3 Eiekesen mi mei ese ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, a vakokoit rakot simi kulou nia vangasie gie ma nia vakotsie gie nge vamada gie.
4 Mi mei ese ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, a vangasie eie kesen, eiekesen eie ese ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, a vangasie mi kulou vodovodon tuktuk.
5 O lalaron va enga kokouk nga ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, eiekesen o lalaron beitsak va nga ta vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sibu aronga. Eie ese ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits

ma a kap vue man vuevue nia kulie mi kulou simi vona rengeir, eie a kap
kalei rio mi mei ese ta vokokotie mi nama e Raban ta vakinebatie sien.
6 Bu kasiung, sien va o nemei senga nge vakokoit ngan bu vuna nama
kekineits, mi sana kienelei o terie senga? Tavakier nieng ta kulie nga sien
va o ta me puke vasangan senga ken nama mumuningei e Raban o, o me
terie senga mi teletelekirei o, mi nama e Raban ta nga vakinebatie i aroung
o, mi namani vinavanou.
7 Misasien bu kepineits gi ta kap suvu tino malan mi pout veos o, mi
napa ei, gi ta ko vabatie bu ien. Ma sien va bu inagie gi ta ta kokouk, ka
mei vasa ta telekire venengan va mi sana ien gi paluo ngan?
8 Ma sien va mi tuvuir ta kap ta katsep, ese ta oit nia rorois nia makiur?
9 Io, a malan buer senga. Sien va nga ta vokokotie bu nama ian mi kulou
gi ta kap katsep sien, vasa ka mene ta telekire venengan va misa nga ta
vokokotie? Nga tate vakvakokoit mo simi mariu.
10 Tavakier a palan bu suasuada vuna nama ine simi mangmagoso
enaenamon, ma egie kokouk mi kulou gi vakokoit nge gie.
11 Eiekesen sien va o kap katsep si man vuevue misa mi ka ta vokokotie
seou, eou mi kibang ian simi ka ta vakokoit, ma eie buer mi kibang seou.
12 Io, surie nga ta vingir nia suvuon bu tienebeir simi moromoruo, nga
ta ngas vengeis nia tsorubeit kalei sibu tienebeir ian va ta vangasie mi
kulou vodovodon tuktuk.
13 Mi mei ese ta vakvakokoit ngan ka vuna nama kekineits ta ngas no va
eie ta mang oit nia vue misa eie ta vokokotie.
14 Simi vunan, sien va o ta no ngan ka vuna nama kekineits, mi
morumoruong a no, eiekesen mi vinavinadodoung a mon sasavoir mo.
15 Io, misa o ta ngas tsana? O ta no ngan mi morumoruong eiekesen
o ta ngas no buer ngan mi vinavinadodoung. O ta keveir ngan mi
morumoruong, eiekesen o ta ngas keveir ngan buer mi vinavinadodoung.
16 Sien va e puongan e Raban ngan mi morumorua mo, ka mene ese ta
kap sievei, vasa ta oeng ‘Amen’ ven si ke puoppuongei, surie eie a kap
telekiran misa e vokokotie?
17 E oit nia terie ka banga pupuongei, eiekesen a kap vangasie mi mei
ka ie.
18 O puongan e Raban sien o vakokoit ngan bu vuna nama kekineits muo
senga kokouk.
19 Eiekesen, i aron mi bineit kouk simi vona rengeir, o lalaron mo va o
ta vokokotie kaba kato nama napaririem segie gi ta oit nia katsep sien
nia vanuo gie. Ine a kalei beitsak simi vakokoit ngan mi sinangavur
sinangavur soloba (10,000) bu nama si ka vuna nama kekineits.
20 Bu kasiung, kian va nga ta vodovodon malan mi madar lili. Io, nga ta
ngas ketseketseng simi sinavei tsokor malan mi natunatu madar, eiekesen
bu vinavinadodonga ta ngas pitak.
21 Simi Vinuor, mi Nguts a nga pevien,

“Kovuni simi kulou gi ta vokokotie bu vuna nama kekineits
ma kovuni i ngutsuon bu kibang
o ta vakokoit ine simi kulou,
eiekesen gi ta kap ngas rorong seou.”

22 Mi sinavei nia vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, eie mi
totourlekier nian mi kulou kap vodovodon tuktuk, a kap va nian mi
kulou vodovodon tuktuk. Mi sinavei nia vokokotie mi nama e Raban ta

14:21 ISA 28:11,12

vakinebatie sibu arogiet, eie mi totourlekier nian mi kulou vodovodon tuktuk, a kap va nian mi kulou kap vodovodon tuktuk.

23 Ma sien va enga kokouk simi vona rengeir nga ta beit kouk ma enga kokouk nga ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits, ma kavo mene a kap va bu meinmeninga o, kavo mene gi ta kap vodovodon tuktuk, gi ta me rubukien, vasa, gi ta kap oit nia pevien va nga te be?

24 Eiekesen sien va ka mene kap vodovodon tuktuk o, ka mene ese a kap va mi meinmeninga ta rubukien sien va enga kokouk nga ta vokokotie mi nama kuvu se Raban, eie ta aor kier sibu nama kokouk va eie mi ka tsokor i matanga kokouk.

25 Ma bu sinavien mumuningei ta tsorubeit vasvas. Io, eie ta tsibour mutur nge rangarie e Raban, nge pevien, “A tuktuk, e Raban a mon meie nga!”

Mi saran mi rengeir

26 Bu kasiung, misa giet ta oit nia pevien? Sien nga ta beit kouk, bu mene senga gi ta kaveir, bu mene gi ta vavasengei, bu mene gi ta puke mi nama kuvu se Raban, bu mene gi ta vakokoit ngan bu vuna nama kekineits o, bu mene gi ta vue. Egie kokouk ine gi ta ngas tsana nia vangasie mi kulou simi vona rengeir.

27 Sien va ka mei a vakokoit ngan ka vuna nama kekineits, ta luo o, ta tour mo gituo ta ngas vakokoit keskes, ma ka mene ta ngas vue.

28 Sien va a kap ka mene va ta vue ine mi nama, mi ka ta vakokoit ta ngas bong i aron kenga bineit kouk ma ta vakokoit menemenen meie mo e Raban.

29 Ta luo o ta tour kaba mene senga gituo ta ngas vokokotie mi nama kuvu se Raban, ma bu mei ka ie gi ta ngas menise vakalaie misa gi ta vokokotie.

30 Sien va ka nama kuvu se Raban a beit si ka mei segie ian gi ta mogos, mi ka ta muna vakokoit, ta ngas bong nge sunurie ine mi mei ta vakokoit.

31 Enga kokouk nga oit nia vokokotie mi nama kuvu se Raban. Eiekesen nga ta ngas vakokoit pats vokes terengien va enga kokouk nga ta mang suvu vinavanou ma ine bu nama ta mang vakotsie nga.

32 Bu ka nia vokokotie mi nama kuvu se Raban gi ta ngas vuor vakalaie ine kegi sar tienebeir simi moromoruo.

33 Simi vunan e Raban a kap va mi Raban simi sinavei nia tsolavole eiekesen nian mi molu.

Sibu vona rengeir kokouk simi kuoluon e Raban,

34 mi langei gi ta ngas mogos bong sibu bineit kouk sibu vona rengeir. Gi kap suvu duis nia vakokoit, ma gi ta ngas rorong susuir, malan mi Vinuor ta pevien.

35 Sien va gi ta lalaro virei surie ka kepineits, gi ta ngas vereie kegi sar labeit kesegie i marar, simi vunan a kap kalei rovoriu va ka vevien ta vakokoit i aron mi bineit kouk simi vona rengeir.

36 Vasa, mi namanien e Raban a nga muna vakaek senga? O, arie enga mo mi nama a ba nga me beit senga?

37 Sien va ka mene a vodon va eie mi propet o, mi ka simi moromoruo, a kalei eie ta deng kielala va misa o ta vataro rakot senga eie ken nama ngeisngeis mi Nguts.

38 Sien va eie ta vodon sasavoir ngan ine, enga buer nga ta vodon sasavoir ngan ine mi ka.

39 Io, bu kasiung, nga ta ngas vingir surie mi tienebeir nia vokokotie mi
nama kuvu se Raban, ma kian va nga ta vangenge bu mei ka ie va gi ta
kap vakokoit ngan bu vuna nama kekineits.
40 Eiekesen bu kepineits kokouk nga ta ngas tsang vakalaie ma nga ta
ngas vemusurie mi sinavei nia pete vititirie gie.

15

Ken tino mumuerengei e Karisito

1 Bu kasiung, o lalaro oeng veteringa nga ngan mi Banga Vinavatei o tate
nga vateie nga ngan ian nga tate nga suvuon nge tuir surie.
2 Ma ine mi Banga Vinavatei ta so vatoa nga, sien va nga ta por
vangvangasie ine mi nama o tate nga vateie nga ngan. Sien va ta kap,
kenga vodovodon tuktuk ta sasavoir mo.
3 O nga terie senga mi nama o tate nga muna suvuon ian ta potokivout
beitsak. Ine mi nama arie man vinavatei ken miensei e Karisito surie
kegiet sar sinavei tsokor vemusurie bu nama simi Pakpak Leong.
4 Gi nga puonongie ma simi ra ta tourngan a nga to muerengei simi
miensei vemusurie bu nama simi Pakpak Leong.
5 Io, a nga beit vasvas se Petro ma samo sibu madar tovtov mi sinangavur
kes ma luo.
6 Ma i muir, a nga beit vasvas segie mi kulou vodovodon tuktuk sien gi ta
nga beit kokouk. Mi aesaes a nga rio bu sinangavur mi napaririem koboit
(500). Palan segie gi ngas to, eiekesen bu mei mene gi te nga maet.
7 Samo a nga beit vasvas se Iakobo ma samo sibu aposol kokouk.
8 I muir ba te, a nga beit vasvas seou buer. O nga malan mi natu madar
ta beit matakut.
9 Eou mi mei lili beitsak i kotubuon bu aposol, ma o kap kalei oit va
gi ta vuotongie iou va mi aposol, simi vunan o nga vikikinie mi kulou
vodovodon tuktuk se Raban.
10 Eiekesen si ken tentoiv e Raban a me tsana iou va o tate tsorubeit
malan ine o tate malan, ma ken tentoiv nemei seou a kap nga sasavoir. O
nga tsatsang rio bu aposol kokouk, ma a kap va eou eiekesen ken tentoiv
e Raban ta nga mon seou.
11 Misasien va eou, o nga vavatei o, egie, gi nga vavatei, eie a kokouk
mo. Enga kokouk nga nga vodovodon tuktuk simi Banga Vinavatei.

Kegi tino mumuerengei bu miensei

12 Sien va gei vavatei ngan va e Karisito a nga tino muerengei simi
miensei, surie misa bu mei mene senga gi ta pevien va a kap ka tino
mumuerengei sibu miensei?
13 Sien va kap ka tino mumuerengei sibu miensei, e Karisito buer a kap
nga oit nia tino muerengei simi miensei.
14 Ma sien va e Karisito a kap nga tino muerengei, va kegei vinavatei a
sasavoir mo meie buer kenga vodovodon tuktuk.
15 I popon ine, gi ta vorotan va gei vavatei ngan mi namani binit surie e
Raban, simi vunan gei nga vakokoit katsep ngan va e Raban a nga vatoa e
Karisito simi miensei. Sien va kap ka tino mumuerengei simi miensei, va
e Raban a kap nga vatoa e Karisito.
16 Ma sien va a kap ka tino mumuerengei simi miensei, va e Karisito
buer a kap nga to muerengei.

15:4 PSA 16:8-10

17 Ma sien va e Karisito a kap nga to muerengei, va kenga vodovodon
tuktuk a sasavoir ma nga ngas mon i pakien mi ngesengesien kenga sar
sinavei tsokor.
18 Sien va a malan ine, egie ese gi ta nga mesei meie kegi vodovodon
tuktuk se Karisito, va gi te nga tsereiv buer.
19 Ma sien va kegiet vodovodon rorrois surie e Karisito va nian mi tino
ine simi kaber mo, egiet bu sinavoir rovoriu simi kulou kokouk.
20 Eiekesen e Karisito a te nga to muerengei simi miensei, ma a te
tsorubeit mi vuovuo vourvour sibu miensei ian va gi ta ba so to muerengei.
21 Simi vunan mi miensei a nga beit surie mi ka, kegi tino mumuerengei
bu miensei buer a beit surie mi ka.
22 Ma surie e Adam bu mei kokouk gi ta maet, ma surie e Karisito bu
mei kokouk gi ta tino.
23 Eiekesen gi ta to muerengei vemusurie kegi sar keipkepide ra.
Vourvour e Karisito muna, ma ken kulou kokouk ba simi ra va e Karisito
ta muerengei.
24 Samo mi votovoto ta beit, ma e Karisito ta terie ken mangmagoso
Nguts rakot se Raban mi Tam i murien va tate vatsarerie bu vinuor, bu
ngeisngeis ma bu duis kokouk.
25 Simi vunan eie ta ngas vuor tuir oit va ta pop terie man sar matakorot
kokouk i pakien ba kamen.
26 Mi matakorot vekvekitip va ta vatsarerie eie mi miensei.
27 Eiekesen mi Pakpak Leong a pevien, “E Raban a nga terie bu kepineits
kokouk i pakien ba kamen.” Sien ta pevien va ‘bu kepineits kokouk a te
nga terie i pakien’, a katsep va ine mi nama a kap pok kakuon e Raban,
ese ta nga terie bu kepineits kokouk i pakien e Karisito.
28 Sien va tate teir vaton bu kepineits kokouk i pakien mi ngesengesien
mi Nout, mi Nout buer ta terie eie kesen i pakien mi ngesengesien eie ese
ta nga terie bu kepineits kokouk i pakien, terengien va e Raban ta mang
tsiroup si kegi tino kokouk ma sibu kepineits kokouk.
29 Io, sien va kap ka tino mumuerengei, mi sana man kienelei segie ese
gi ta por sinusuruiv nia teie terie mi tino sibu miensei? Sien va bu miensei
gi ta kap to muerengei, surie misa bu mene gi ta por sinusuruiv nia teie
terie mi tino sibu miensei?
30 Ma egei, surie misa gei ta sunuir nia suoeie bu bienabas sibu ra
kokouk?
31 Bu kasiung, o oeng tuktuk senga, o suoeie mi miensei sibu ra kokouk.
O oit nia pengan senga ine, simi vunan o res beitsak surie nga ese nga ta
tsok se Karisito Iesu magiet Nguts.
32 Sien va o nga veveken meie bu vinavinar tso i Epeso surie ka kepineits
simi kaber, mi sana kienlei a nga terie seou? Sien va kap ka tino
mumuerengei simi miensei,

“Giet tate ngou nge un,
surie, giet ta vo mesei.”

33 Kian va nga ta sunuir va gi ta bitie nga. Bu palapalanga mi sinavigie ta
tsak, gi ta vara vatsakatie bu sinavinga.
34 Kenga sar vienviendon ta ngas muerengei simi sinavei duis ma kian va
nga ta tsana bu sinavei tsokor. O vokokotie ine nia vamangarie nga simi
vunan bu mei mene senga gi kap telekiran e Raban.

15:27 PSA 8:6 **15:32** ISA 22:13

Mi kuirkuir simi tino mumuerengei

35 Kovo mei senga gi ta virei, “Vasa bu miensei gi ta to muerengei ven?
Ma mi sana suada kuirkuir gi ta suvuon?”
36 Enga bu be! Mi pei nga ta tsuorkie ta ngas muna mesei ma i muir ta
ba to.
37 Sien nga ta tsutsuor, nga kap ko tsuorkie mi ei pu, eiekesen nga ko
tsuorkie mi pei, tavakier bu wit ma bu kepineits mene buer a malan.
38 Eiekesen e Raban kesen mo a terie mi piripirien mi pei vemusurie ken
lalaron. Io, bu ei keskes gi to vemusurie kegi suada pei.
39 Ma a kap kokouk bu kuirkuir. Mi kurikurien bu mei a kokouk mo,
eiekesen bu vinavinar gi suvuon mi suada kuirkuir mene, bu ma gi suvuon
mi suada kuirkuir mene, ma bu ie gi suvuon mi suada kuirkuir mene.
40 Ma bu kuirkuir simi rangit ma bu kuirkuir simi kaber buer a mon. Mi
matvinavaso sibu kuirkuir simi rangit eie mi suada matvinavaso mene,
ma mi matvinavaso sibu kuirkuir simi kaber eie mi suada matvinavaso
mene.
41 Mi matanias a suvuon mi suada matvinavaso mene, ma mi vura
mi suada matvinavaso mene, ma bu kaemkaem gi suvuon mi suada
matvinavaso mene. Ma bu kaemkaem keskes gi suvuon magi sar
matvinavaso ian ta kekineits.
42 Io, kegi tino mumuerengei bu miensei buer ta malan. Gi ta puonongie
misa ta oiv nge kopop, eiekesen misa va ta so to muerengei, eie ian mi
kuirkuir ta kap oiv nge kopop.
43 Misa gi ta puonongie meie ngan mi minogumiets, ta so to muerengei
meie ngan mi matvinavaso. Gi ta puonongie misa ta kap ngeisngeis,
eiekesen ta so to muerengei meie ngan mi ngeisngeis.
44 Gi ta puonongie mi kuirkuir simi kaber mo, eiekesen mi kuirkuir simi
moromoruo ta so to muerengei.
Sien va mi kuirkuir simi kaber ta mon, mi kuirkuir simi moromoruo
buer a mon.
45 Mi Pakpak Leong a pevien malan ine, “Mi ka vourvour, e Adam a nga
tsorubeit mi mei ian ta tino.” Mi Adam vekvekitip, a te nga tsorubeit mi
moromoruo ian ta teir tino.
46 Mi kuirkuir simi moromoruo a kap nga muna beit, eiekesen mi
kuirkuir simi kaber a nga muna beit, ma i muir mi kuirkuir simi
moromoruo.
47 Mi ka vourvour a nga kuvu simi pier simi kaber, ma mi ka a luongan
a nga kuvu simi rangit.
48 Bu mei kokouk i popon mi kaber gi suvuon bu suada kuirkuir malan
ian simi ka ta nga kuvu simi kaber. Io, malan be mo, bu mei kuvu simi
rangit gi suvuon mi kuirkuir malan ian simi ka ta nga kuvu simi rangit.
49 Giet te suvuon mi patsapatsan mi mei kuvu simi kaber, malan mo, giet
ta ba so suvuon buer mi patsapatsan ian mi ka kuvu simi rangit.
50 Bu kasiung, o oeng senga. Mi pirpir ma mi dar guor ta kap oit nia
suvu vavatamaes kuvu si ken mangmagoso Nguts e Raban, ma buer mi
mei ta oiv nge kopop ta kap oit nia so suvuon mi kepineits ian ta kap oiv.
51-52 Nga rorong! O pengan senga mi kepineits mumuningei. Kap va
egiet kokouk giet ta maet, eiekesen sien mi tuvuir vekvekitip ta ta, puk
kam lalapus, egiet kokouk giet ta ba so vuris. Simi vunan va mi tuvuir ta
ta, bu miensei gi ta ba so to muerengei meie ngan mi kuirkuir ian ta kap
oiv nge kopop, ma egiet buer giet ta ba so vuris.

15:45 GEN 2:7

53 Simi vunan mi kuirkuir ian ta oiv nge kopop ta ngas vuris rakot simi
kuirkuir ian ta kap oiv nge kopop. Ma mi kepineits ian ta kap mon rovoriu
ta vuris rakot simi kepineits ian ta mon rovoriu.
54 Simi ra mi kuirkuir ian ta oiv ta tsekie mi kuirkuir ian ta kap oiv, ma
sien mi kepineits ta kap mon potaram ta vuris rakot simi kepineits va ta
mon rovoriu, ine mi namanien e Raban ta tsorubeit tuktuk, 'Mi miensei a
te kor simi vinevineken.'

55 "Evoi, mi miensei, iva ngan ke ngeisngeis nia tseiptseiprio?
Iva ngan ke bambas?"

56 Ken bambas mi miensei eie mi sinavei tsokor, ma mi ngesengesien mi
sinavei tsokor eie mi vinuor.
57 Eiekesen giet ta vuot kalei se Raban! A nga turan magiet Nguts e Iesu
Karisito va giet ta mang tseiptseiprio mi vinevineken.
58 Io, bu banga kasiung, nga ta ngas tuir ngeisngeis nge onvidit. Ka
kepineits ta masi ura nga. Ma nga ta teir putan kenga tino si ken tsientsang
mi Nguts, simi vunan nga telekiran va kenga bieneroik surie mi Nguts a
kap va mi kepineits sasavoir.

16

Mi tienebeir nian mi kuoluon e Raban

1 Io, o lalaro vakokoit surie mi tienebeir nia kulie mi kuoluon e Raban.
Nga ta tsang malan ngan misa o tate nga pengan sibu vona rengeir i
Galatia.
2 Simi ra vourvour sibu wik keskes, enga keskes nga ta ngas teir ka
kentsan kavo lakep vemusurie kenga sar voirvoir nga ta poro. Nga ta por
toungan, terengien sien va o ta vorota nga, nga ta kap mang terie te buer
ka tienebeir mene.
3 Io, sien va o ta vorota nga, o ta ba vataro bu pakapaka rorou nge terie
si ka ba mene ese nga tate vile gie, ma o ta tura gituo rakot i Ierusalem
nia ra terie kenga sar tienebeir.
4 Sien va a kalei va eou buer o ta rakot, gi ta nomeie iou.

Ken vineis vekvekitip e Paulo

5 I murien va o ta veis ka i Makedonia, o ta ba so iro nga surie o ta veis
ka i Makedonia.
6 Tavakier, o ta me ki mon potaram meie nga, sitei, o ta masi mon oit va
bu vura tuong ta voto, terengien va nga ta mang kulie iou si kong vineis.
7 O kap lalaron va o ta iro nga ine nge veis rov riu. O lalaron va o ta
mon meie nga kavo ra sien va mi Nguts ta sunuir.
8 Eiekesen o ta mon i Epeso oit simi rangi Pentekost,
9 simi vunan e Raban a te tsitsingie mi rosar seou nia tsana mi banga
tsientsang nia vavatei, eiekesen palan bu matakorot a mon buer.
10 Io, sien va e Timote ta vorota nga, kian va nga ta vamatuo eiekesen
nga ta ngas marangatan simi vunan a tsatsang simi Nguts mala iou mo.
11 Kian va nga ta sunuir va mi kulou gi ta purusie. Eiekesen nga ta ngas
vavasie si ken vineis ngan mi molu, terengien va ta mang me vorota iou.
O lalaron va o ta pare meie bu kasien.

15:54 ISA 25:8 **15:55** HOS 13:14

12 O lalaro vakokoit surie e Apolo e kasigiet. O nga nongie va ta nga me
iro nga meie bu kasien. Ine a kap ngas me lalaro iro nga, eiekesen ta ba
me vorota nga sien va ta suvuon ka kientsep.
13 Nga ta ngas pan nge tuir ngeisngeis simi vodovodon tuktuk. Ma nga
ta ngas per nge ngeisngeis.
14 Nga ta ngas vasangan mi tentoiv si kenga sar tsientsang kokouk.
15 Nga telekiran va e Stepana meie ken tietie egie mi vuovuo vourvour
i Akaia, ma gi nga terie kegi sar tino simi tsientsang nia kulie mi kuoluon
e Raban. O nongie nga bu kasiung,
16 va enga buer nga ta tor surie ine mi gargar ma segie ese gi ta nga
tsatsang meie gie.
17 O res beitsak nia pare e Stepana, e Portunato ma e Akaiko, simi vunan
gi nga vaotie misa o ta nga pinat surie kuvu senga.
18 Gi nga vakotsie mi morumoruong ma bu morumoruanga buer. Nga ta
ngas vasangan kenga minangarei rakot simi suada kulou.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

19 Bu vona rengeir simi enamon leong i Asia gi turan kegi vuot kalei
rakot senga. E Akuila ma e Priska meie mi kulou vodovodon tuktuk gi ta
ko beit kouk si keguor vonuo, gi turan kegi ni vuot kalei kuvu sibu arogie
rakot senga simi asan mi Nguts.
20 Bu kasiung en ne, gi turan kegi ni vuot kalei rakot senga. Nga
marangata nga ververkis ngan mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat.

21 Eou e Paulo, o vataro ine mi namani vuot kalei ngan mi rimoung
keseung.
22 Sien va ka mene a kap tovie mi Nguts, mi sinubirei ta kor i popon.
Nemei magiet Nguts!
23 Ken tentoiv mi Nguts e Iesu ta mon meie nga.
24 Kong tentoiv rakot senga kokouk mi kuoluon e Karisito Iesu. Amen.

16:20 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kasien.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot Sibu Korinto (2)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu vemusurie ken lalaron e Raban.

Egor e Timote e kasigiet, gor vavataor rakot senga mi kulou vodovodon tuktuk i Korinto ma simi kuoluon e Raban simi enamon kokouk i Akaia.

2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

E Raban mi vunan mi vavaman

3 Giet ta puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito. Eie mi vunan mi aor molous ma mi vavaman ian ta pu.
4 Eie a ko vamada gei sibu vinekikin kokouk gei ta ko suvuon, terengien va gei ta mang oit nia vamada bu mei mene gi ta suvu vinekikin. Io, gei ta oit nia vamada gie ngan mi vavaman ian e Raban tate nga vamada gei ngan.
5 Gei suvuon palan beitsak bu vinekikin surie e Karisito, ma kegei vavaman kuvu se Karisito buer, a naberak.
6 Sien va gei ta suvu vinekikin, a kalei simi vunan eie nia teie terie mi vavaman ma mi vavato senga. Ma sien va gei ta suvu vavaman, a kalei simi vunan eie nia terie mi vavaman senga ian ta vabatie mi sinavei nia onvidit sibu vinekikin malan gei ta nga suvuon.
7 Ma kegei vodovodon rorrois surie nga, a kap ko moruor simi vunan gei telekiran va e Raban ta vamada nga buer sien nga ta tuir pats meie gei si kegei sar vinekikin.
8 Bu kasiung, gei lalaron va nga ta vakierngie bu vinekikin gei ta nga suoeie simi enamon leong i Asia. Ine bu vinekikin a te nga puputungie gei beitsak, io, gei kap nga oit ngeisngeis nia pertsa gie, ma kegei vodovodon rorrois nia tino a te nga tsereiv.
9 A tuktuk, gei nga rongmetsikien malan va a te tsorubeit tuktuk ine mi nama simi vinuor ta pevien va gei ta ngas maet. Eiekesen ine a nga tsorubeit nia vasangan segei va gei ta kap terie kegei vienviendon si kegei ngeisngeis eiekesen se Raban ese ta oit nia vatoa bu miensei.
10 E Raban a te nga vatoa gei simi bienabas leong, ma ta ba so vatoa gei. Io, seie mo, gei te voturie kegei vodovodon rorois va eie ta so vatoa gei buer.
11 Ma nga ta kulie gei ngan kenga sar nono, terengien va bu mei palan gi ta mang vuot kalei rovoriu se Raban surie e Raban a te nga kulie kegi sar nono bu mei palan surie mi vavatamaes ian ta nga beit segei.

E Paulo a nga vurisan ken vineis

12 Io, gei res beitsak nge vakokoit va kegei baivinakier a vara tuktuk ngan va gei te nga tino ngan mi sinavei ian ta tamat ma mi sinavei tuktuk ian ta kuvu se Raban. Gei kap nga tino vemusurie mi vienviendon kuvu simi kaber eiekesen gei nga tino vemusurie ken tentoiv e Raban. Gei nga tino malan ian i matan mi kulou simi mangmagoso enaenamon ma i matanga buer.
13-14 Io, gei kap vataro ka kepineits rakot senga ian va nga ta kap oit nia tiro nge katsep sien. Ine, nga ki vakierngie gei, eiekesen, o lalaron va nga ta ba so vakierngie vakalaie gei terengien va nga ta mang so vakokoit

puonge gei, malan mo va gei ta so vakokoit puonge nga si ken rangi minuer magiet Nguts e Iesu.

15 O nga telekiran tuktuk va nga te nga vakierngie vakalaie iou. Arie mi vunan, o nga tsana kong vienviendon va o ta muna iro nga terengien va o ta mang vatamase vuluo nge nga.

16 O nga tsana kong vienviendon nia so iro nga si kong vineis rakot i Makedonia ma si kong vineis muer buer. Ma i muir, nga ta ba so vavasie iou rakot i Iudea.

17 Vasa, nga vodon va o roev kopan ine kong vineis? O, vasa, nga vodon va o tsana kong vienviendon malan mi kuoluon ine mi kaber ese gi ta ko tor bit?

18 Eiekesen, malan e Raban ta ko tuktuk si ken sar nama, kegei sar nama rakot senga a kap va mi namani tor bit.

19 Surie e Natuon e Raban, e Iesu Karisito, ian egatuo e Silas ma e Timote gatuo ta nga vavatei ngan i kotubunga, eie a kap ko tor bit eiekesen a ko tsang vaotie ken sar nama.

20 Misasien ta palan ken sar kinubuits e Raban, gi te nga tsorubeit tuktuk se Karisito. Io, giet ko pevien “Amen” ngan e Karisito nia tsuok terie i kur mi asan e Raban.

21 Io, arie e Raban eie ese ta ko vangasie gei meie nga va giet ta mang tuir ngeisngeis se Karisito. Ma a nga vokunie giet.

22 Ma a nga totoka giet nge teir vunie nge giet mi Moromoruo Tamat sibu arogiet malan mi tsiktsik eor.

23 O pengan senga va e Raban a deng tseptseperie tuktuk kong tino. O nga tsana kong vienviendon va o ta kap rakot i Korinto, simi vunan o kap nga lalaron nia so nasara nga.

24 Gei kap lalaro vuortie kenga vodovodon tuktuk. Eiekesen gei lalaro tsatsang kokouk meie nga terengien va nga ta mang suvuon mi nires, simi vunan nga tuir ngeisngeis si kenga vodovodon tuktuk.

2

1 Io, o te nga tsana kong vienviendon va o ta kap ba buer ra iro nga, simi vunan o kap lalaron nia vara mesirik nge nga.

2 Sien va o ta vara mesirik nge nga, ese ta ba buer mon nia varese iou? A kap ka mene, eiekesen enga mo ian o ta nga vara mesirik nge nga.

3 Arie mi vunan o nga vavataor surie si kong pakapaka rorou vourvour, terengien va o ta kap mang me mesirik surie egie ese va gi ta ngas varese iou, sien va o ta nemei. O telekiran tuktuk va enga kokouk nga ta res meie iou.

4 O nga vavataor rakot senga ngan mi vinavasor leong i aroung ma mi aor tsak meie mi tina, a kap va nia vara mesirik nge nga eiekesen nia vakatsepa nga surie kong tentoiv leong senga.

Mi vodon ririv simi sinavei tsokor

5 Sien va ka mei a nga vabatie mi mesirik, a kap nga vara mesirik nge iou mo eiekesen a nga ki vara mesirik nge nga kokouk buer. O vakokoit malan ine, terengien va kong nama surie ine mi mei ta kap mang ngeisngeis beitsak.

6 Ian mi vinatoreis nga ta aor kes ngan nge terie sien, a nga otien.

7 Eiekesen, ine, nga ta ngas vodon rivie ken sinavei tsokor nge vamada, terengien va mi aor tsak leong ta kap mang oit nia tseiptseiprio.

8 Io, o nongie nga va nga ta ngas vasangan va nga ngas tovie.

9 O nga muna vataro ian mi pakapaka rorou nia kono nga terengien va
o ta mang telekiran va nga vemusurie kong sar nama kokouk.
10 Sien va nga ta vodon rivie ken sinavei tsokor ian mi ka, eou buer o
ta vodon rivie. Ma sien va o ta vodon rivie, o tsana ine i matan e Karisito
nian manga kalekalei,
11 terengien va e Satan ta kap mang so tsatsang ka i arogiet. Simi vunan
giet te vakierngie ken sar tsaka vienviendon.

Bu ka ni tsientsang simi Kinubuits Vour

12 Io, o nga rakot i Troas nia vavatei ngan man Banga Vinavatei e
Karisito. Ma o nga vorotan va mi Nguts a te nga tsitsi vadara iou.
13 Eiekesen mi aroung a kap ngas nga kalei, simi vunan o kap nga so
vorotan e kasiung e Tito ian en. Io, o nga sorvekena gie nge rakot i
Makedonia.
14 Eiekesen mi ni vuot kalei rovoriu rakot se Raban. Eie a ko vavasie
gei ese gei ta tsuok meie e Karisito nia vasangan mi ni tseiptseiprio bu
vinevineken. E Raban a ko tsana gei va gei ta mang vasangan i aron bu
enamon kokouk mi teletelekirei surie e Karisito malan mi banga sesien
mirimirir.
15 Kegei sar tino a malan va mi banga sesien mirimirir ian e Karisito ta
tabarie terie se Raban. Ma ine mi banga sesien mirimirir a rakot segie gi
ta suvuon mi vavato, ma buer segie gi ta tsereiv.
16 Sibu mei ese gi ta tsereiv, egei mi sesien mirimirir nia terie mi miensei,
ma sibu mei ese gi ta suvuon mi vavato, egei mi sesien mirimirir nia terie
mi tino. Ese a otien ine mi suada tsientsang?
17 Gei kap tsatsang malan bu mei palan ese gi ta vavatei ngan mi
namanien e Raban nia suvu lakep. Eiekesen gei vavatei ngan mi namanien
e Raban ngan mi tuktuk i matan e Raban simi vunan egei mi kuoluon e
Karisito ma e Raban a nga tura gei.

3

1 Kian va nga ta vodon va o konon nia puonge iou keseung. A tuktuk, o
kap pinat surie va kavo mene gi ta vavataor rakot senga nia puonge iou.
O, o kap pinat surie nga nia vavataor rakot sibu mei mene nia puonge iou
malan bu mei mene.
2 Enga ngas te enga kegei sar pakapaka rorou vavakatsep ian ta to sibu
arogei ma bu mei kokouk gi oit nia ase nge telekiran.
3 A tuktuk, enga mi pakapaka rorou vavakatsep kovuni se Karisito, mi
vuovuan kegei tsientsang. Ma a kap vataro ngan mi taor eiekesen ngan
mi Morumoruan mi Raban ian ta tino. Ma a kap vataro sibu kalape vout
vavvataor eiekesen a vataro sibu arogie bu mei.
4 Gei vakokoit ven ne simi vunan gei suvu aor ngeisngeis se Raban ngan
e Karisito.
5 Gei kap pevien va gei oit nia tsana ine mi tsientsang egei kesegei. Gei
oit mo nia tsana ine sien va e Raban ta vangasie gei.
6 E Raban a tsana gei va gei ta oit nia tsorubeit bu ka ni tsientsang simi
Kinubuits Vour. Ine mi Kinubuits Vour a kap va simi vinuor gi ta nga
vataro simi pakapaka rorou eiekesen kuvu simi Moromoruo. Mi vinuor gi
ta nga vataro a terie mi miensei eiekesen mi Moromoruo Tamat a terie mi
tino.

Man matvinavaso mi Kinubuits Vour

7 Mi tsinatsangan ine mi vinuor a nga terie mi miensei simi kulou. Sien
e Raban ta nga pok terie ine mi vinuor simi kalape vout nge terie segie,

a nga tsorubeit meie mi matvinavaso. Mi kulou gi kap nga oit nia aan
ngan ine mi matvinavaso ta nga rar i matan e Moses, misasien tate nga
vor meurmeur.
8 Man matvinavaso ken tsientsang mi Moromoruo a leong rio man
matvinavaso ine mi vinuor e Raban ta nga pok terie simi kalape vout.
9 Mi tsientsang ian ta votorosie mi kulou a suvuon man matvinavaso,
eiekesen man matvinavaso mi tsientsang va ta vara duis ngan mi kulou i
matan e Raban, a tsiroup rio.
10 Misa ta nga muna suvu matvinavaso, ine, a kap te man ka
matvinavaso, simi vunan man matvinavaso mi Kinubuits Vour a tsiroup
rio.
11 Ma sien va mi kinubuits kebeir ian tate nga meur ta nga beit ngan mi
matvinavaso, man matvinavaso mi kinubuits vour ian ta mon rovoriu ta
tsiroup rio.
12 Io, surie gei suvuon ine mi suada vodovodon rorrois, gei vakokoit ngan
mi aor ngeisngeis.
13 Gei kap malan e Moses, ese ta nga kuva nge poko lavlav mi matan nia
kitipan bu Israel va gi ta kap mang nga aan ngan ian mi matvinavaso ta
nga vor ve meurmeur sien.
14 Eiekesen bu vinavinadodogie a nga teng. Ma tuir oit ine sibu ra, ian
mi poko lavlav a ngas kuvagie sien gi ta ase ine mi namanien mi kinubuits
kebeir. Ma ine mi poko lavlav a oit va ta kapangan mo sien va gi ta tsok
se Karisito.
15 Tuir oit ine sibu ra, sien gi ta ase bu vinuor se Moses, ine mi poko
lavlav a ngas kitipan bu arogie.
16 Eiekesen si ka keipkepide ra va ka mei ta vuvuris rakot simi Nguts,
ine mi poko lavlav ta kapangan.
17 Io, mi Nguts eie mi Moromoruo. Ma ese mene va ta suvuon mi
Morumoruan mi Nguts, eie ta suvuon mi tino ketseketseng.
18 Bu matagiet a kap ka kepineits a kuva, ma egiet kokouk giet kutsuleip
vasangan man matvinavaso mi Nguts malan mi tirotirong. Ine mi
matvinavaso kuvu simi Nguts ian mi Morumoruan e Raban, a te tsatsang
sibu arogiet va giet ta mang vuvuris nge tsorubeit malan eie.

4

Mi mos i aron mi koi

1 Io, e Raban a nga aor molous nge gei nge terie segei ine mi tsientsang.
Arie mi vunan, gei ko aor koits.
2 Ma gei te tsang rivie bu suada sinavei mienengeir ian ta kokoiv. Ma gei
kap konon nia bitie bu mene ma gei kap vuot puiltsan ken nama e Raban.
Eiekesen kegei tino a vasangan mi tuktuk i matan e Raban, io, gei vuot
tienenge gei kesegei rakot si kegi baivinakier mi kulou kokouk.
3 Sien va mi Banga Vinavatei gei ta vavatei ngan a kokoiv, eie a kokoiv
mo segie ese gi ta so tsereiv.
4 Man raban bitbit ine mi mangmagoso enaenamon, a te vara ngingi
ngan bu vinavinadodogie mi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk, terengien
va gi ta kap mang oit nia pare mi rararangien man Banga Vinavatei mi
matvinavaso se Karisito ese mi patsapatsan e Raban.
5 Gei kap vavatei nge gei kesegei, eiekesen gei vavatei ngan e Iesu
Karisito va eie mi Nguts. Ma gei vavatei nge gei va egei kenga sar petspets
mo surie e Iesu.

6 E Raban ese ta nga pevien, “Tinaparang! Rar katsep simi ngingi,” eie
a nga tsana buer ine mi berber va ta rar i arogei, terengien va gei ta
mang katsep surie man matvinavaso e Raban ian ta rar kuvu simi matan
e Karisito.
7 Eiekesen gei suvuon ine mi mos i aron bu koi gi ta tsana ngan mi pier
nia vasangan va ine mi ngeisngeis ian ta tsiroup a kovuni se Raban, ma a
kap va kovuni segei.
8 Bu tsienakor gi viririsie gei sibu bienangaev kokouk eiekesen gi kap
tou vuturungie gei. Gei vodovodon palan eiekesen kegei vienviendon a
kap kor.
9 Gei suvu vinekikin eiekesen e Raban a kap ko vodon tsupuk rivie gei.
Gi ken vuturungie gei eiekesen gei kap tsereiv.
10 Sibu ra kokouk, gei ko suvuon bu vinekikin sibu kurikurigei malan
e Iesu ta nga suvuon mi miensei, terengien va ken tino e Iesu ta mang
tsorubeit vasvas sibu kurikurigei.
11 Io, gei ko munu tino i pakien man bienabas mi miensei simi vunan gei
ko tsatsang se Iesu, terengien va ken tino e Iesu ta mang tsorubeit vasvas
sibu kurikurigei ian ta so tsereiv.
12 Io, mi miensei a tsatsang si kegei sar tino, eiekesen mi tino a tsatsang
si kenga sar tino.
13 Mi Pakpak leong a pevien, “O nga vakokoit, simi vunan o nga
vodovodon tuktuk.” Mi morumoruagei a tuir pats meie ine mi suada
vodovodon tuktuk. Io, gei vakokoit buer simi vunan gei vodovodon tuktuk
buer.
14 Gei telekiran va e Raban ese ta nga vatoa mi Nguts e Iesu, ta so vatoa
gei meie ngan e Iesu. Ma ta tsana gei meie nga va giet ta so tuir i matan.
15 Ine bu kepineits kokouk nian manga kalekalei. Arie mi vunan, ken
tentoiv e Raban a vor ve teteie terie va ta palan mi kulou gi ta nemei se
Karisito, va kegi ni vuot kalei rovoriu se Raban surie man matvinavaso ta
mang vous puospuos.
16 Io, gei ko aor koits. Misasien mi kurikurigei gi ta vor ve peukpeuk, e
Raban a ko munu vovuro bu morumoruagei sibu ra bu ra.
17 Bu tsienakor gei ta suvuon ine, gi lili beitsak ma ta kap mon potaram,
eiekesen gi ta teie terie mi matvinavaso ian ta tsiroup rio bu tsienakor
kokouk ma ta mon rovoriu.
18 Kegei vienviendon a kap kots sibu kepineits ian gei ta oit nia pare
eiekesen sibu kepineits ian gei ta kap oit nia pare. Simi vunan bu sana
kepineits gei ta oit nia pare, gi ta kap mon potaram, eiekesen bu sana
kepineits gei ta kap oit nia pare, gi ta mon rovoriu.

5

Kegiet vonuo simi rangit

1 Bu piripirigiet a malan mi vona sel simi kaber. Giet telekiran va simi
ra ine mi vona sel ta tsereir kor, giet ta suvuon mi vonuo ta mon rovoriu
die i kur simi rangit. Ine mi vonuo, e Raban ngas te a tsana nia giet, a kap
va mi kulou gi tsana ngan bu rimagie.
2 Ma giet to meririeng i aron ine mi vona sel, ma giet lalaron beitsak va
giet ta so vavaso ngan mi vonuo kovuni die i kur simi rangit,
3 simi vunan giet ta kap beol sien giet ta vavaso ngan ine mi vonuo.
4 A tuktuk, sien giet ta mon i aron ine mi vona sel, giet meririeng nge
mon ngan mi putu. Giet kap lalaron va giet ta tsang rivie ine mi vona sel

4:13 PSA 116:10

eiekesen giet lalaron va giet ta vavaso ngan mi vonuo simi rangit, terengien va mi tino ta mang tseiptseiprio mi sana va ta maet.
5 Arie eie e Raban, a nga rorois nge giet nian ine mi vuna vienviendon, ma a te nga terie segiet mi Moromoruo Tamat va mi tsiktsik eor.

6 Io, giet ko munu suvuon mi aor koits. Giet telekiran va giet mon i pek simi Nguts sien giet ta tino i aron bu piripirigiet.
7 Simi vunan giet tino ngan mi vodovodon tuktuk, ma a kap va mi sana kepineits giet ta pare.
8 A tuktuk, giet suvuon mi aor koits, ma giet lalaron beitsak nia sorvekenan ine bu piripirigiet nge so mon meie mi Nguts.
9 Io, misasien va giet ta mon ine simi pirpir o, giet ta mon sorvekenan ine mi pirpir, kegiet vuna vienviendon arie nia varese mi Nguts sibu ra kokouk,
10 simi vunan egiet kokouk giet ta ngas so tuir i matan ken mogomogos ni vuor e Karisito. Ma egiet keskes giet ta so suvuon man voirvoir bu tsinatsangagiet ian giet ta nga tsana sien giet ta ngas nga tino simi pirpir, iva ta kalei o, ta tsokor.

Mi tsientsang ian ta vabatie mi ni vedeng

11 Io, gei telekiran vasa gei ta tino ven nia vasangan mi mientou ma mi minangarei rakot simi Nguts. Arie mi vunan gei vakokoit nia teie kegi vienviendon mi kulou nemei sien. E Raban a deng tseptseperie gei, ma o vodon tuktuk va enga buer nga oit nia deng tseptseperie gei.
12 Gei kap konon buer nia vuot tienenge gei kesegei rakot senga, eiekesen gei teir vasangan mi vunan va nga ta mang pouts vakam nge gei, terengien va nga ta mang oit nia kuil nama segie ese gi ta ko vakam ngan mo misa mi kulou gi ta oit nia pare, ma a kap va mi sa ta mon sibu arogie.
13 Sien va gei be, gei malan ine nia tsana mi kienlei se Raban. Sien va gei tsana mi banga sinavei, gei tsana ine nia kulie nga.
14 Ken tentoiv e Karisito a vuortie kegei sar tino. Gei vodovodon tuktuk va mi ka kes a nga maet surie mi kulou kokouk, io, mi kulou kokouk buer gi nga maet.
15 A nga maet surie mi kulou kokouk terengien va egie ese gi ta tino, gi ta kap mang tino vemusurie kegi lalaron kesegie, eiekesen gi ta mang tino vemusurie ken lalaron eie ese ta nga maet surie gie nge to muerengei.

16 Io, vakaek vere, gei kap teorbeten ken tino ka mei vemusurie mi baidendeng simi tino simi pirpir. Vourvour, gei nga teorbeten ken tino e Karisito ngan mi sinavei malan ne, eiekesen, ine, gei kap tsana malan ngan te.
17 Io, sien va ka mene ta tsok se Karisito, ken tino ta tsorubeit vour. Bu sinavei kebeir a te tsereiv ma bu sinavei vour a te beit!
18 Ine bu kepineits kokouk a nga vunan se Raban ese ta nga turan e Karisito nia me vabatie mi ni vedeng i kotubuon eie meie giet, ma a nga vosuvu vunie nge gei mi tsientsang nia vabatie mi ni vedeng meie e Raban.
19 E Raban a nga tsana ine ngan e Karisito terengien va mi ni vedeng ta mang nga mon i kotubuon mi kulou simi kaber meie eie, ma a kap ba nga vodonomie kegi sar sinavei tsokor. Ma a nga terie i naparimagei ine mi tsientsang nia vavatei ngan man vinavatei mi ni vedeng.
20 Io, gei tsorubeit mi kulou nia tourtelekiran e Karisito. Ma sien gei ta vavatei ngan ine man vinavatei e Karisito, a malan va e Raban kesen a vakokoit sibu ngutsugei. Io, gei tourtelekiran e Karisito ma gei nongie nga va nga ta ngas suvuon mi ni vedeng meie e Raban.

21 E Karisito a kap nga suvuon ka sinavei tsokor, eiekesen e Raban a nga
tsana va ta nga tsorubeit mi ka tsokor nia kulie giet, terengien va giet ta
mang tsok se Karisito nge tsorubeit duis i matan e Raban.

6

1 Io, egei bu turan ka ni tsientsang e Raban, ma gei oeng ngeisngeis
senga va nga ta kap vodon sasavoir ngan ken tentoiv e Raban nga tate nga
suvuon.
2 Simi Pakpak Leong e Raban a pevien,

"Duis simi keipkepide ra nia vasangan kong tentoiv,
o nga rorong senga.
Ma simi rangi vavato,
o nga kulie nga."

Nga rorong, nevere, arie mi keipkepide ra va e Raban ta vasangan ken
tentoiv, ma nevere arie mi rangi vavato.

E Paulo a nga suoeie bu putu

3 Si kegei tsientsang, gei kap ko tsana ka kepineits nia tsuotsuobakei si
ka mei, terengien va mi kulou gi ta kap mang oit nia oge gei surie ine kegei
tsientsang.
4 Eiekesen sibu kepineits kokouk gei ta tsana, gei vasangan va egei
ken sar petspets tuktuk e Raban. Gei nga mon menemenen nge onvidit
misasien gei ta suoeie bu tsienakor, bu poko ra ngeisngeis, ma bu putu.
5 Gi nga tsatsakie gei nge vurukude gei sibu vona vinatoreis. Ma sibu
tseng, gei nga suvu bienabas. Gei nga tsatsang beitsak, ma gei kap nga
muang kalei ma gei nga vitor.
6 Eiekesen, gei nga tino ngan mi sinavei melemelen, mi teletelekirei surie
mi tuktuk, mi sinavei nia onvidit, ma mi sinavei nia kalei ngan bu mei
mene. Ma mi Moromoruo Tamat a nga kulie gei ma gei nga tovie mi kulou
ngan bu arogei kokouk.
7 Gei nga vavatei ngan mi tuktuk. Ma gei nga tsatsang ngan mi
ngesengesien e Raban. Gei nga suvuon mi sinavei duis ian kegei kepineits
nia veveken, nia tuir suoeie ma nia tuir karie gei.
8 Egei ngas ken sar petspets e Raban misasien va mi kulou gi mangara
gei o, gi kap mangara gei o, gi vakokoit puonge gei o, gi nama vatsakatie
gei. Gei tino ngan mi tuktuk, eiekesen gi pevien va egei mi kulou tsiktsik
pipius.
9 Gi telekira gei, eiekesen gei mon malan va gi kap telekira gei. Gei
vatvatta maet, eiekesen gei ngas to. Gi keda gei eiekesen gi kap kenvamate
gei.
10 Mi aortsak a mon nge gei, eiekesen gei vous ngan mi nires. Gei mon
sinaortsak, eiekesen gei vara suvuram ngan palan bu mei. Gei kap suvuon
ka kepineits, eiekesen gei suvuon bu kepineits kokouk.
11 Bu palapalagei i Korinto, gei kap nga vakokoit muningan ka kepineits
senga ma gei nga tovie nga ngan bu arogei kokouk.
12 Egei gei kap ko por vururutie kegei tentoiv rakot senga, eiekesen enga
nga ko por vururutie kenga tentoiv nemei segei.
13 O vakokoit senga malan va o vakokoit sibu natung. Nga ta ngas
vasangan mi sinavei ian ta kokouk meie mi sinavei gei ta nga vasangan
senga. Nga ta ngas tovie gei.

6:2 ISA 49:8

Mi namani venengeng surie mi kulou kap vodovodon tuktuk se Karisito

14 Kian va nga ta tino pats meie mi kulou gi ta kap vodovodon tuktuk.
Mi duis ma mi bienebeir, vasa guor ta oit nia baser palapalan ven? Mi
berber, vasa ta oit nia mon kokouk ven meie mi ngingi?
15 Mi sana banga mienagos a mon i kotubuon e Karisito meie e Belial?
Mi ka vodovodon tuktuk, vasa ta me kes ven mi sinavien meie mi ka kap
vodovodon tuktuk?
16 Mi sana baitutuir a mon i kotubuon mi Vona rengeir leong se Raban
meie bu raban bitbit? Io, egiet, ken sar vonuo tamat mi Raban ian ta tino
rovoriu. E Raban ngas te a nga pevien;

"O ta mon meie gie
ma o ta veis i kotubugie,
ma eou o ta mon magi Raban,
ma egie, gi ta tsorubeit kong kulou."

17 "Io, nga ta vekapot sorvekena gie.
Kian va nga ta soburo ka kepineits ian ta kap melemelen,
terengien va o ta mang suguo nga.
18 O ta mon va eou e Tamanga,
ma enga nga ta tsorubeit bu natung tamat ma bu natung vevien,
mi Nguts ian ta tsiroup rovoriu a pevien."

7

1 Io, bu banga kasiung, giet suvuon ine bu kinubuits kuvu se Raban.
Arie mi vunan giet ta ngas vara melemelen nge giet kesegiet sorvekenan
bu kepineits kokouk ian ta vara bita ngan mi pirpir ma mi moromoruo.
Ma giet ta ngas mangaran e Raban nge tsorubeit tamat rovoriu i matan.

Mi kulou vodovodon tuktuk i Korinto gi nga varese e Paulo

2 Nga vodonomie gei ngan bu aronga kokouk. Gei kap nga tsana ka
tsienakor si ka mei. Gei kap nga tsang vatsakatie ka mei, ma gei kap nga
bit kesie ka kepineits si ka mei.
3 Nga telekiran va o kap vokokotie ine nia votorosie nga, simi vunan o
nga muna vakokoit va enga bu ategei, io, gei ta vodonomie nga sibu ra
kokouk misasien va giet tino o, giet maet.
4 O suvuon mi aor ngeisngeis surie nga. Ma o ko vuot puonge nga sibu
mei palan. Nga ko vakotsie iou beitsak. Ma mi aroung a vous ngan mi
nires leong misasien o ta suoeie bu tsienakor.
5 Ma sien gei ta nga beit i Makedonia, gei kap nga suvuon ka minaes. Gei
nga suoeie bu suada putu sibu bienangaev kokouk. Bu mei mene gi nga
vevengeis nge nama meie gei, ma mi mientou a nga monongie bu arogei.
6 Eiekesen e Raban ese ta ko vamada bu mei gi ta aor tsak, a nga vamada
gei ngan ken bineit e Tito.
7 Ma a kap va surie ken bineit mo eiekesen surie buer mi vavaman nga ta
nga terie sien. A nga pengan segei kenga lalaron beitsak nia pare gei, ma
kenga mesirik surie mi kepineits ta nga tsorubeit senga, ma a nga pengan
buer kenga lalaron nia tuir kouk meie iou. Io, kong nires a nga leong
beitsak rio vourvour.
8 Misasien va kong pakapaka rorou vavakatsep a te nga vara mesirik
nge nga, o kap tovarebar surie va o nga vataro. A tuktuk, o nga tovarebar

---

6:15 Belial - mi namani Grik, mi asan mene mi kovan bu moromoruo tsak.

eiekesen o nga telekiran va kong pakapaka rorou a nga tsang vatsakatie nga simi bo vour mo.
9 Ine, o res simi vunan kenga aor tsak a nga teie terie nga nia vurise aor misasien o ta nga vara mesirik nge nga. Ian mi suada mesirik a nga beit senga vemusurie ken lalaron e Raban. Io, kenga mesirik a kap nga vunan segei.
10 Mi mesirik kovuni se Raban a vabatie mi vurise aor ma mi vavato, ma a kap vabatie mi tovarebar. Eiekesen mi mesirik simi kaber ta vabatie mi miensei.
11 Nga pare misa ine mi mesirik kovuni se Raban a nga vabatie i aronga. A nga vabatie mi sinavei nia vengeis nia tsana bu tsientsang kokouk, mi lalaron leong nia vara tuktuk nge nga kesenga va nga ketseketseng sibu suada bienebeir, mi lalaron leong nia tuir meie mi duis, mi sinavei nia naneie vakalaie nga, mi lalaron leong nia pare iou, mi sinavei nia perngan bu mei mene ma mi sinavei nia derie mi vuduvuduis ta tsorubeit. Sibu baitutuir kokouk, nga te nga vara tuktuk nge nga kesenga va nga ketseketseng ine simi bienangaev.
12 Sien o ta nga vavataor rakot senga, a kap va o nga vavataor surie ian mi mei ese ta nga tsana mi tsienakor o, seie ese ine mi tsienakor ta nga rakot sien, eiekesen o nga vavataor terengien va enga kesenga nga ta mang so pare vasa kenga pepperengei segei a nga ven i matan e Raban.
13 Ine bu kepineits kokouk gi nga vakotsie gei.
Io, i popon ine, gei nga res beitsak buer nia pare va e Tito a nga res, simi vunan enga kokouk nga nga vadonuo mi morumoruan.
14 Ma o nga vakokoit puonge nga seie, ma nga kap nga vamangarie iou. Sibu kepineits kokouk, o nga ko vokokotie ngan mi tuktuk rakot senga, ma ine, kegei namani puonge nga se Tito a me tsorubeit tuktuk.
15 Ma ken tentoiv rakot senga a leong beitsak, sien ta ko vodonomie va enga kokouk nga nga vemusurie ken sar vinavanou nge marangatan meie mi minangarei ma mi mientou.
16 Io, o res beitsak simi vunan o te oit nia suvuon mi aor ngeisngeis senga sibu kepineits kokouk.

8

Mi sinavei nia tabetabeir

1 Bu kasiung, ine, gei lalaron va nga ta telekire surie ken tentoiv e Raban ian ta nga terie sibu vona rengeir simi enamon leong i Makedonia.
2 Gi nga suvuon palan bu vinekikin tsokor, ma gi nga sinaortsak rovoriu, eiekesen gi nga res beitsak ma gi nga parsie riem nia tabeir.
3 O oeng tuktuk senga, gi nga tabeir ngan misa gi ta nga oit nia tabeir ngan. Bu mei mene segie, gi nga tabeir rio misa gi ta nga oit nia tabeir ngan. Si kegi lalaron,
4 gi nga no masitinoiv segei va gei ta nga sunuir va gi ta mang tuir pats meie gei simi tsientsang nia kulie mi kuoluon e Raban i Iudea.
5 Gi si nga tsana rio misa gei ta nga vodon va gi ta nga tsana. Vourvour, gi nga terie kegi tino rakot simi Nguts, ma i muir, gi nga terie kegi tino nemei segei vemusurie ken lalaron e Raban.
6 E Tito a te nga muna tsuok vakake ine mi tsientsang. Io, gei nga nongie va ta ra kulie nga nia vuruvan kenga tsientsang nia tabarie gie mi kuoluon e Raban i Iudea.
7 Io, mi tsinatsanganga a nga tuir tsiroup sibu kepineits kokouk, malan mi vodovodon tuktuk se Karisito, mi sinavei nia vavatei ngan mi Banga

Vinavatei, mi teletelekirei surie e Karisito, mi aor tamtuir nia kuil, ma kenga tentoiv nemei segei. Ma o lalaron va ine mi sinavinga nia tabetabeir buer ta ngas tsorubeit kalei beitsak.

8 Kap va o votsuoke nga, eiekesen o pengan senga kegi lalaron leong bu Makedonia nia kuil, terengien va o ta mang telekiran man tuktuk kenga tentoiv.
9 Nga telekiran ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito. Eie a nga suvuram, eiekesen surie nga, a nga tsorubeit sinaortsak, terengien va nga ta mang so suvuram surie ken mienagos sinaortsak.

10-11 Simi avareit tate nga voto, enga mi gargar vourvour nia suvuon mi lalaron nia tabeir, a tuktuk, enga arie mi gargar vourvour nia tabeir. Ma si kong baidendeng, a kalei va nga ta ngas vuruvan misa nga tate nga tsuok vakaek ngan. Bu aronga a nga tamtuir surie ine mi tsientsang ngan mi nires, io, nga ta ngas vuruvan ngan misa nga ta suvuon.
12 Sien va kenga lalaron nia tabeir a leong beitsak, e Raban ta resen mi tienebeir ian ta otien mo kenga sinsuv. E Raban ta kap resmatan mi mei ese ta tabeir rio misa ta suvuon.
13 Gei kap lalaron va nga ta suvu putu i murien nga ta tabeir matabe sibu mei mene. Eiekesen gei lalaron va mi kuilkuil ta ngas venvenioit.
14 Ine sibu ra nga suvuram ma nga oit nia kulie gie ese gi ta pinat. Io, va i muir nga ta so pinat, egie ese gi ta suvuram gi ta ba so kulie nga. Io, ine simi rosar, kenga mienagos ta so venvenioit.
15 Ine simi suada mienagos a malan misa mi Pakpak Leong ta pevien, “Eie ese ta nga tsuok toungan ta palan, a kap nga suvuon palan rio ken sar pinat. Ma eie ese ta nga tsuok toungan ta lili, a kap nga suvuon ka pinat.”

E Tito meie bu palapalan

16 Eiekesen o vuot kalei rovoriu se Raban simi vunan a nga tsuok voturie ken lalaron e Tito nia pernge nga malan o ta ko pernge nga.
17 E Tito a nga sunuir ngan mi nires sien gei ta nga oeng sien va ta nga ra iro nga. A tuktuk, ken lalaron eie kesen ngas te a nga tamtuir nia ra iro nga.
18 Meie e Tito, gei nga turan e kasigiet ese mi vona rengeir ta vuot tietienengei surie ken sinavei nia tsatsang ngan mi Banga Vinavatei.
19 I popon ine, mi vona rengeir a nga vile va ta nomeie gei sien gei ta sorokie mi tienebeir rakot i Ierusalem. Ine kegei tsientsang eie nia vutuir vasangan man matvinavaso mi Nguts ma nia vasangan kegei lalaron beitsak nia kuil.
20 Gei ko naneie vakalaie kegei sar tino terengien va mi kulou gi ta kap mang vorotan ka bienebeir si kegei sinavei nia naneie ine mi tienebeir leong.
21 Gei lalaron nia tsana bu suada tsientsang ian ta duis i matan mi Nguts ma buer i matan mi kulou.
22 Gei nga turan e kasigiet mene meie guor ese ta nga ko vasangan va eie a mat petspets sibu tsientsang, ma ine, a mat petspets beitsak simi vunan a suvuon mi aor koits leong surie nga.
23 E Tito eie mi pumung ma e turoung ka ni tsientsang nia kulie nga. Ba kasigei ese gituo ta nomeie, gituo tourtelekiran bu vona rengeir ma gituo vutuir vasangan man matvinavaso e Karisito.
24 Io, nga ta ngas vasangan kenga tentoiv ine siba ka meie mi vunan kegei ni vakam surie nga terengien bu vona rengeir gi ta mang pare.

9

1 A kap pinat va o ta vavataor rakot senga surie ine mi tienebeir nian
mi kuoluon e Raban i Iudea.
2 Simi vunan o telekiran va nga lalaron beitsak nia kuil, ma o nga
vakokoit vakam ngan ine sibu Makedonia. O nga pengan va enga bu Akaia
nga nga rorois nia turan kenga tienebeir vakaek te simi avareit die tate
nga voto. Ma sien gi ta nga rongovan kenga lalaron leong nia tabeir, a nga
tsuok voturie mi lalaron sibu mei palan nia terie kegi sar tienebeir.
3 Eiekesen o turan ine ba kasigiet rakot senga va gituo ta so pare va kenga
tienebeir a te rorois malan o ta nga pevien, terengien va kong namani
vakam nge nga ta kap mang tsorubeit mi nama gov.
4 Sien va ka kangi Makedonia ta nomeie iou nge vorotan va kenga
tienebeir a kap ngas rorois, kap va enga mo nga ta mengemengeir eiekesen
eou buer, simi vunan o nga suvuon mi aor koits surie nga.
5 Io, o nga vodon va ta kalei sien va o ta ture volopusuo e Tito meie ian
ba ka rakot senga i muo seou, terengien va gituo ta mang so kulie nga nia
rorois ngan kenga tienebeir ian nga ta nga kukubuits nia terie. Ma samo
ine mi tienebeir ta mang tsorubeit mi tienebeir va nga ta tabeir ngan mi
nires ma a kap va surie mi vinotsuaek.

Nga ta ngas tsutsuor palan

6 Nga ta ngas vodonomie ine mi nama: Eie ese ta kap tsutsuor palan,
ta kap por nginonginou palan i tau. Ma eie ese ta tsutsuor palan, ta por
nginonginou palan i tau.
7 Mi mei keskes ta ngas vodovodon kalei nge tabeir vemusurie mi sana
lalaron ta tamtuir tuktuk i aron. Kian va nga ta tabeir sien va kenga lalaron
nia tabeir a kap tamtuir o, ka mei a votsuoke nga nia tabeir. E Raban a ko
lalaron mi mei ese ta tabetabeir resres.
8 Ma e Raban a oit nia vosuvu vunie nge nga rio kenga sar pinat,
terengien va nga ta mang suvuon palan beitsak mi sinavei nia tsana bu
banga tsientsang kokouk, simi vunan nga ko munu suvuon bu kepineits
kokouk nga ta pinat surie.
9 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"E Raban a ko tabeir resres vunie bu sinaortsak,
ma ine ken sinavei duis ta kap man ka votovoto."

10 E Raban a ko tabarie bu ka tsuotstsuor ngan bu pi ei ma mi tsoik nia
ngou. Io, eie ta so tabarie nga ngan bu pi ei nge tsana va ta palan ma ta
veleongtie kenga kienakeir simi sinavei duis nia tabeir.
11 Eie ta vara suvuram nge nga sibu kepineits kokouk va nga ta mang oit
nia munu tabetabeir. Ma palan mi kulou gi ta vuot kalei rovoriu se Raban
sien va gei ta ra terie kenga tienebeir.
12 Ine mi tsientsang nga ta tsana, kap va nia vaotie mo kegi pinat mi
kuoluon e Raban, eiekesen a tsana va kegi ni vuot kalei rovoriu rakot
se Raban ta vous puospuos.
13 Io, kenga tsientsang a te me vara tuktuk ngan va kenga tino a duis. Ma
mi kulou gi ta puongan e Raban surie kenga sinavei nia rorong ian ta tuir
pats meie kenga baitinuir simi Banga Vinavatei ma surie kenga sinavei nia
tabetabeir rakot segie ma simi kulou kokouk.
14 Ma gi ta no surie nga ngan bu arogie kokouk, surie ken vuna tentoiv e
Raban ta nga terie senga.

9:9 PSA 112:9

15 Giet ta vuot kalei rovoriu se Raban surie ken tienebeir leong nemei segiet!

10

Ken namani tuir bibirit e Paulo

1 Io, eou e Paulo, o nongie nga ngan ken sinavei ni molu ma ken sinavei menemenen e Karisito. Mi kulou gi si pevien nge iou va o ko aor molous nge nga sien va o ta mon meie nga, eiekesen, sien va o ta mon i pek, o ko vavataor rakot senga ngan bu nama ngeisngeis!

2 O nongie nga va nga ta kap tsana iou va o ta me petseir veie nga, simi vunan o oit nia petseir beitsak veie egie ese gi ta vodon va mi tsinatsangagei a vemusurie mo mi sinavien mi kaber.

3 Gei tino ine simi kaber, eiekesen gei kap makiur vemusurie mi sinavien mi kaber.

4 Bu kepineits nia makiur gei ta veveken ngan, a kap va bu kepineits simi kaber, eiekesen ken sar kepineits ngeisngeis e Raban nia makiur ian ta oit nia vatsarerie ken sar korot ngeisngeis mi matakorot.

5 Gei ko pop vuturungie bu vienviendon teteir ma bu namani kakaleong kokouk ian ta tamtuir nge kitipan mi rosar nia telekiran tuktuk e Raban ma gei ko teie bu vinavinadodogei kokouk nge votovongie gie nia tor surie e Karisito.

6 Ma i muir sien va kenga sinavei nia vemusurie e Karisito ta tsorubeit tuktuk, gei ta so rorois nia votorosie gie ese va gi ta kap vemusurie e Karisito.

7 Nga ko tsana kenga vienviendon vemusurie kenga baidendeng ka i marar mo. Sien va ka mei a vodon tuktuk va eie se Karisito, eie ta ngas vodonomie buer va egei buer se Karisito malan eie.

8 Misasien o ta vakam beitsak surie mi duis e Raban ta nga teir vunie nge gei, o ta kap mangmangarien, simi vunan ine mi duis arie nia vangasie nga, kap va nia vatsarerie nga.

9 O kap lalaron va nga ta vodon va o konon nia vamatuo nga ngan kong pakapaka rorou rakot senga.

10 Bu mene gi si pevien, “Bu nama i aron ken sar pakapaka rorou a putu ma ngeisngeis, eiekesen sien va ta mon meie giet, a kap mat putu ma ken sar vinakokoit a sasavoir.”

11 Ine bu suada mene, gi ta ngas telekiran va a kap kekineits misa gei ta vataro simi pakapaka rorou sien gei ta mon pekenga ma misa va gei ta so tsana sien va gei ta so vorota nga.

12 Gei kap oit nia konon va gei ta pua nge gei meie ian mi kulou gi ta vodon va gi kalei beitsak. Eiekesen gi be simi vunan gi vevepuo nge gie kesegie.

13 Eiekesen egei gei ta kap vakam nge solongenge simi tieng nian mi sinavei ni pouts vakam ngan misa e Raban tate nga terie segei. Ma ine mi tieng a oir karie kegei duis nia vangasie nga buer.

14 Gei kap siger solongenge simi sinavei ni pouts vakam surie nga simi vunan nga mon i aron ine mi tieng. Ma a tuktuk gei nga muna nemei senga ngan man Banga Vinavatei e Karisito.

15 Ma buer gei kap siger solongenge simi sinavei ni pouts vakam surie kegi bieneroik mi kulou mene. Eiekesen gei vodon tuktuk va kegei tsientsang i kotubunga ta vor ve leongleong sien va kenga vodovodon tuktuk ta vor ve toto ngeisngeis,

16 terengien va gei ta mang oit nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu
korot i pek senga ivie kap ngas kavo mene gi tsatsang en. Gei kap lalaron
nia pouts vakam surie kegi tsientsang gi ta nga tsana i aron kegi tieng.
17 Malan mi Pakpak Leong ta pevien, “Eie ese ta lalaro pouts vakam, ta
ngas pouts vakam ngan mo misa mi Nguts ta nga tsana.”
18 Simi vunan, mi mei ese ta tienengan eie kesen, e Raban a kap ko
resmatan, eiekesen a ko resmatan mi mei ese mi Nguts ta tienengan.

11

E Paulo ma bu aposol bitbit

1 O lalaron va nga ta onvidit ngan kong sar nama misasien o ta vokokotie
bu nama ian ta malan va bu namani be. A tuktuk nga te onvidit nge iou.
2 O teir putan kong vienviendon surie nga malan mo e Raban ta teir
putan ken vienviendon surie mi kuoluon. Nga malan mi vevien vour ese
ta kap ngas telekire ka, ma o nga vouo nge nga ngan mi ka kes, eie e
Karisito.
3 Eiekesen o moungmoung va bu vinavinadodonga ta masi kor sorveke-
nan kenga sinavei nia teir putan kenga sar tino se Karisito ngan mi sinavei
ian ta tuktuk ma a melemelen, malan mo e Iva ta nga rorong si ken nama
binit ian mi tsotsoi.
4 Nga ko sunurie mi siger mei nia me vavatei, misasien va ta me vavatei
ngan ka Iesu mene ian ta kekineits se Iesu gei ta vateie nga ngan o, ka
moromoruo mene ian ta kekineits simi Moromoruo Tamat nga ta nga
suvuon o, ka suada banga vinavatei mene ian ta kekineits simi Banga
Vinavatei nga ta nga vodovodon tuktuk sien.
5 Eiekesen o kap vodon va o lili segie bu ‘aposol asna’.
6 Misasien o ta vakokoit batbat, o telekiran misa o ta vokokotie. Io, gei
nga ko munu vakatsepa nga ngan ine mi kepineits sibu rosar kokouk.
7 O kap nga por man voirvoir sien o ta nga vateie nga ngan man Banga
Vinavatei e Raban. Ma o nga vilikitie iou nia tsuok terie nga i kur. Vasa,
ine mi sinaviung, a vasangan va o te nga tsana mi sinavei tsokor? A kap.
8 Sien o ta nga me tsatsang i kotubunga, bu vona rengeir mene gi nga
vorie iou. Io, o nga pure gie nieng nia me tsatsang tuvuon senga?
9 Ma si kong sar pinat simi tino i aron kong minon meie nga, o kap nga
puputungie ken tino ka mei senga. Bu kasigei kuvu i Makedonia gi nga
me vaotie kong sar pinat. Ma sibu kepineits kokouk, o te nga vuortie kong
tino va o ta kap mang nga puputungie kenga sar tino, ma o ta tsana malan
ngan buer.
10 Surie mi tuktuk se Karisito a to i aroung, o ta kap oit nia maes nia
pouts vakam ngan ine i aron mi enamon leong i Akaia.
11 Nge kia va o pevien malan ine surie o kap tovie nga? A kap, e Raban
a telekiran va o tovie nga!
12 Eiekesen, o ta vor ve tsanatsana misa o ta tsana ine, terengien va o ta
mang tsang rivie mi vunan mi sinavei ni pouts vakam segie mi kulou ese
gi ta lalaron mi kientsep nia tsorubeit venvenioit meie gei simi tsientsang
gi ta ko pouts vakam ngan.
13 Ine mi kulou egie bu aposol bitbit ma egie mi kulou tsiktsik pipius
ngan kegi tsientsang. Gi si vurisan egie kesegie nge tsorubeit malan ken
aposol e Karisito.
14 O kap kudier, simi vunan e Satan buer a ko vurisan eie kesen nge
tsorubeit malan mi angelo simi berber.

10:17 JER 9:24

15 Io, a kap ka kepineits nia kudier ngan sien va ken sar petspets gi ta
vurisa gie kesegie nge tsorubeit malan bu petspets simi sinavei duis. Si
man votovoto kegi tino, gi ta ba so suvuon misa ta sogove bu sinavigie.

Ken sar vinekikin e Paulo, mi aposol

16 Malan o tate muna vokokotie, o kap lalaron va ka mene ta vodon va
eou mi be. Eiekesen sien va nga ta vodon va eou mi be, ta kalei va nga ta
rorong seou malan va nga rorong si ka be, terengien va o ta be ki vakokoit
vakam.
17 Si kong sinavei nia pouts vakam meie ngan mi aor ngeisngeis, o kap
vakokoit malan mi Nguts ta vakokoit, eiekesen o vakokoit malan mi be.
18 Ma sien bu mene palan gi pouts vakam vemusurie mi tino simi kaber,
eou buer o ta pouts vakam malan!
19 Enga nga sievei nieng? Nga ko res nge terie nga nia rorong sibu
namani be.
20 A tuktuk, nga ko terie nga mo misasien va gi ta vara petspets nge nga,
o, bit kisie kenga sar kepineits, o, pure nga, o, kakaleong nge nga o, pantsie
bu piringa.
21 Tavakier nieng o mengemengeir nia pevien va egei gei kap nga
ngeisngeis oit nia tsang malan ngan ian.
Eiekesen misana suada kepineits gi ta lalaro pouts vakam ngan, eou buer
o oit nia pouts vakam ngan. Tavakier nieng o te buer vakokoit mala be.
22 Vasa, egie bu Iburu? Eou buer mi Iburu. Vasa, egie bu kangi Israel?
Eou buer mi kangi Israel. Vasa, egie gi tubunien e Abaraam? Eou buer o
tubunien e Abaraam.
23 Ma vasa, egie ken sar petspets e Karisito? O vakokoit malan va eou
mi be rovoriu, eiekesen eou ken banga petspets e Karisito rio gie. O nga
tsatsang ngeisngeis beitsak te. Ma o nga mon i aron bu vona vinatoreis
palan bu ra. Gi nga tsatsakie iou ngan mi belibelits palan bu keipkepide
ra. Palan bu keipkepide ra, o nga vatvatta mesei.
24 Ba keipkepide ra napaririem, bu Iuda gi nga tsatsakie iou ngan mi
belibelits mi aesaes a nga oit ba sinangavur ma mi napaririem potsu voveit
(mi 39).
25 Ba keipkepide ra tour, bu Roma gi nga tsatsakie iou ngan bu poko ei.
Mi keipkepide ra kes, bu mei mene gi nga tome iou nge vout. Ba keipkepide
ra tour, gei nga luluis ngan mi mon, io, mi ra kes sien ian ba keipkepide
ra tour o nga mon i aron mi barakatsep mi rosisiat ma mi rokati.
26 I aron kong sar vineis palan, o nga samvesuei meie bu tsienakor sibu
da gi ta nga taev ma meie mi kulou kenken. O nga samvesuei meie bu
tsienakor si kong sar nama kes meie buer bu Kibang. O nga samvesuei
meie mi tsienakor i aron bu taon leong, sibu korot beir, ma simi barateis
ta nga tsokor. Ma o nga samvesuei meie mi tsienakor sibu mei gi ta nga
pevien va egie mi kulou vodovodon tuktuk eiekesen a kap.
27 O nga tsatsang ngeisngeis beitsak ma o kap nga por minuang kalei
sibu rokati palan. Ma palan bu keipkepide ra, o nga vitor nge moruo ma
o nga mon sibu ra palan meie kap ka nginonginou. Palan bu keipkepide
ra, o nga dendeir ngan mi tinuong simi vunan o kap nga suvu lavlav.
28 Ma i popon ine bu kepineits, kong vienviendon a nga ko putu surie
mi kulou vodovodon tuktuk kokouk.
29 Sien va ka mene a kap suvu ngeisngeis, eou buer o ta kap suvu
ngeisngeis. Sien va ka mene ta vokorongie ka mei simi sinavei tsokor,
mi aroung ta ngang tamtuir veie.
30 Sien va o ta ngas pouts vakam, o ta pouts vakam ngan mo bu kepineits
ian ta vutuir vasangan bu bienangaev ivie o ta kap suvu ngeisngeis en.

31 E Raban a telekiran va o kap bit. Ma e Raban eie e Taman magiet
Nguts e Iesu, ese mi tietienengei ta ngas rakot sien sibu ra bu ra.
32 Sien o tate nga mon i Damasko, mi gavana i pakien mi kovakova
ka leong e Areta, a nga terie mi kulou ni minakiur sibu matavanuo
rumrubukien simi taon nia rakopie iou.
33 Eiekesen bu polopoloung gi nga vunurie iou ka simi mat simi oiroir
ngan mi leke ma o nga vi sorvekenan.

12

Mi baidendeng e Paulo ta nga pare

1 O ta ngas pouts vakam, misasien va a kap vabatie ka kienelei. Ine, o ta
vokokotie bu baidendeng o ta nga pare ma bu kepineits mumuningei ian
mi Nguts ta nga puke seou.
2 O telekiran mi ka ese ta vodovodon tuktuk se Karisito. E Raban a
nga kir terie ian mi ka i kur simi rangit a tourngan ian simi avareit mi
sinangavur kes ma voveit bu avareit die tate nga voto. O kap telekiran
va a nga kerie mi morumoruan mo o, meie ngan mi piripirien. E Raban
kesen mo a telekiran.
3 Io, o telekiran va e Raban a nga kir terie ine mi ka simi enamon ni
resres. O kap telekiran va a nga kerie meie mi piripirien o, a kap, eiekesen
e Raban a telekiran.
4 A nga rongomie ian bu nama ivie kap ka nama a sogove nia vakokoit
surie ngan. Mi mei ta kap oit nia vokokotie.
5 O ta pouts vakam ngan ine mi suada mei, eiekesen o ta kap pouts
vakam nge iou keseung. Sien va o ta pouts vakam, o ta pouts vakam ngan
mo bu bienangaev ivie o ta kap suvu ngeisngeis en.
6 Sien va o ta lalaron nia pouts vakam, o ta kap tsana malan va eou mi
be, simi vunan o ta vokokotie mi tuktuk. Eiekesen o ta kap pouts vakam
nge iou, terengien va mi kulou gi ta kap mang vodon veleongtie iou rio
misa gi ta deng kielala si kong tino ma simi namaniung.
7 O telekiran palan bu banga kepineits mumuningei ian e Raban ta nga
puke seou. Eiekesen e Raban a nga sunurie va ka kepineits tsuotstsuo ta
mon simi kurikuriung ian ta nga tsatsang malan va ken ka ni tinuturei
e Satan nia vikikinie iou. Ine a nga tsorubeit seou terengien va o ta kap
mang tsuok terie mi asoung keseung i kur.
8 Ba keipkepide ra tour, o nga no masitinoiv simi Nguts va ta nga tsang
rivie ine mi kepineits simi piripiriung.
9 Eiekesen e Raban a nga oeng seou, “Kong tentoiv mo eie a oit sevoi. Mi
ngisingisiung ta tsorubeit pu sien e ta kap ngeisngeis.” Io, o res beitsak nia
pouts vakam ngan va o kap suvu ngeisngeis, terengien va mi ngesengesien
e Karisito ta mang kuva iou.
10 Io, surie e Karisito, o tino resres misasien o kap ngeisngeis. O oit
nia tino resres ngan bu namani vinavangiets, bu putu, bu vinekikin ma
bu suada tsienakor, simi vunan sien o ta kap suvu ngeisngeis, o suvu
ngeisngeis.

E Paulo a nga vodovodon palan surie bu Korinto

11 O nga tsorubeit be, eiekesen enga kesenga nga me tsana iou va o ta
mala be. Si man tuktuk, nga ta ngas vakokoit tienenge iou simi vunan o
kap lili ine sibu ‘aposol asna’, misasien eou mi ka tuvuon.
12 O nga tsana bu totourlekier i kotubunga ian ta vara tuktuk ngan va
eou mi aposol tuktuk. O nga tsana bu totourlekier ma bu kepineits ni

vovokudier ma bu kepineits nia vasangan mi ngeisngeis ngan mi sinavei
ni onvidit sibu rosar kokouk.
13 O nga tsana mi sinavei kes mo senga malan o ta nga tsana sibu vona
rengeir mene. Eiekesen mi kepineits kes o ta kap nga tsana, o kap nga
puputungie kenga tino. Tavakier nieng ine mi sinaviung a tsak. Sien va ta
malan, nga ta ngas vodon rivie ine kong bienebeir.
14 Ine a votour ngan ba keipkepide ra o rorois nia ra iro nga, ma o ta kap
puputungie kenga tino. Kap va o vemusurie kenga sar sinsuv, eiekesen o
lalaro pare nga mo. Kap va bu nout gi ta ngas popor nian bu kien ma tam,
eiekesen bu kien ma tam gi ta ngas popor nian bu nout.
15 O ta res mo nia terie kong sar sinsuv kokouk nia kulie kenga sar tino
ma o ta res nia terie kong tino surie nga. Sien va kong tentoiv surie nga
ta vor ve leongleong, vasa, kenga tentoiv surie iou ta si vor ve lili?
16 Kavo mei senga gi ta pevien va o kap nga puputungie kenga sar tino,
eiekesen gi si vodon va o nga sievei beitsak nge por tsang kepineits senga
ngan mi sinavei nia tsik pipius.
17 Eiekesen vasa, o nga turan ka mei va ta nga ra bit kisie kavo kepineits
senga?
18 O nga nongie e Tito va ta nga rakot senga ma o nga turan e kasiung
va ta nomeie. Vasa, e Tito a nga me bit kisie ka kepineits senga? Ma vasa,
gor kap nga tsana bu kepineits ngan mi Moromoruo kes ma mi vinisigor
a kap kokouk?
19 Tavakier nga vodon va gei nga konon nia tuir biritie gei simi sa gei ta
tsana i matanga. Si man tuktuk, gei nga vakokoit vemusurie ken lalaron e
Karisito i matan e Raban. Ma bu banga kasiung, bu kepineits kokouk gei
ta tsana, gei tsana nia vangasie nga.
20 O meikmekikir, sien va o ta me iro nga, o ta masi me vorotan senga
misa o ta kap lalaron, ma nga ta masi me vorotan seou misa nga ta kap
lalaron. O meikmekikir va nga ta masi suvuon mi sinavei nia vetei nge
nama, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei nia aor rarap lalapus, mi sinavei
nia pepot simi mienagos, mi sinavei nia oeng vatsakatie bu mei mene,
mi sinavei nia meon, mi sinavei nia vakam, ma mi sinavei nia tsola mi
mienagos.
21 Io, sien va o ta buer nemei, o meikmekikir va mong Raban ta masi
vamangarie iou i matanga. Ma mi aortsak leong ta monongie iou surie
palan senga gi ta be nga muna kor simi sinavei tsokor, gi kap ngas vodon
vuris sibu sinavei tsokor gi ta nga ko pupua, malan mi sinavei bita, mi
sinavei tetteririv ma mi sinavei nia tino mala kopuen.

13

Bu namani vinavanou vekvekitip

1 Ine arie kong vineis a tourngan nia me iro nga. Mi Pakpak Leong a
pevien, “Bu kepineits kokouk ian ta tuir i matan mi vinuor, gi ta ngas
suvuon ka nama si ka ba mei luo o tour nia vara tuktuk ngan.”
2 O te nga muna oeng segie ese gi ta nga tsana bu sinavei tsokor sien o ta
nga mon meie nga si kong vineis a luongan. Ine, sien o ta mon i pek senga,
o ta buer oeng segie ma sibu mei kokouk. Si kong minuer rakot senga, o
ta kap so vodon tsupuk rivie egie ese gi ta nga tsana mi sinavei tsokor.
3 O ta vasangan senga bu kepineits kokouk nia vara tuktuk ngan va
bu sana kepineits o ta vokokotie a kovuni se Karisito. Mi sinavien e
Karisito nia vodusie mi sinavinga a kap molous, eiekesen a vasangan mi
ngesengesien i kotubunga.

4 Gi nga vetekiuo e Karisito i popon mi koitskoits surie a kap suvu
ngeisngeis, eiekesen, a te to ngan mi ngesengesien e Raban. Ma gei
tsok se Karisito, io, egei buer gei kap suvu ngeisngeis, eiekesen ngan mi
ngesengesien e Raban, egei buer gei te tino meie e Karisito nia tsatsang
senga.
5 Nga kono nga kesenga nia pare va nga tino ngan mi vodovodon
tuktuk. Nga menise vakalaie nga kesenga. Sien va nga ta kap kor ine
simi konokonon, nga ta deng kielala va e Iesu Karisito a tino i aronga.
6 O vodon va nga ta deng kielala va gei kap kor ine simi konokonon.
7 Io, gei no rakot se Raban va nga ta kap tsana ka bienebeir. Kegei sar no
a kap va nia vasangan simi kulou va gi ta pare gei va gei tseiptseiprio mi
konokonon, eiekesen gei no va nga ta mang tsana misa ta duis misasien
gei te mat malan va gei te kor.
8 Gei kap oit nia tsana ka kepineits ian ta suereren mi tuktuk, eiekesen
gei oit nia tsana ka kepineits nian mo mi tuktuk.
9 Gei res sien gei ta kap ngeisngeis ma enga nga ngeisngeis. Gei no va
nga ta tsorubeit pitak.
10 Arie mi vunan o vavataor rakot senga sien o ngas mon i pek, terengien
va o ta kap mang me aor rarap veie nga sien va o ta me vodusie mi
sinavinga ngan mi duis mi Nguts ta nga terie seou nia vangasie nga ma
kap va nia vatsarerie nga.

Bu namani vuot kalei vekvekitip

11 Bu kasiung, ine arie kong nama vekvekitip. Nga res. Nga tsorubeit
pitak. Nga vangasie nga ververkis. Nga tino ngan mi aor kes ma mi molu.
Ma man Raban mi tentoiv ma mi molu ta mon meie nga.
12 Nga ta marangata nga ververkis ngan mi vinengunguir simi sinavei
ian ta tamat.
13 Mi kuoluon e Raban kokouk en ne, gi turan kegi ni vuot kalei rakot
senga.
14 Ken tentoiv mi Nguts e Iesu Karisito ma ken tentoiv e Raban ma mi ni
tsok pekouk simi Moromoruo Tamat ta mon meie nga kokouk.

13:12 ‘mi vinengunguir simi sinavei ian ta tamat’ arie mi sinavei sibu Iuda nia baser kesen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot
Sibu Galatia

Ken namani vuot kalei e Paulo

1-2 Eou, e Paulo, meie bu kasiung kokouk ese gi ta mon meie iou en ne,
gei vavataor rakot sibu vona rengeir i Galatia. Eou mi aposol. Ine kong
tsientsang aposol a kap va a kuvu simi kulou o, a kap va a tourtelekiran
ka gargar simi kulou, eiekesen a kuvu ngas se Iesu Karisito ma se Raban
mi Tam ese ta nga vatoa e Iesu simi miensei.
3 Mi tentoiv ma mi molu kovuni se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e
Iesu Karisito, ta mon meie nga.
4 E Iesu a nga tsupuk rivie ken tino surie kegiet sar sinavei tsokor,
vemusurie ken lalaron e Raban e Tamagiet, terengien va ta mang vatoa
giet ine sibu ra tsokor.
5 Mi matvinavaso rakot se Raban mo sibu ra bu ra. Amen.

A kes mo mi Banga Vinavatei

6 O kudier tsak va nga si nga lalapus nia murien veie e Raban ese ta nga
vile nga ngan ken tentoiv e Karisito, nge vemusurie mi banga vinavatei
mene ian ta kekineits.
7 Io, a kap ka banga vinavatei mene. Bu mei mene mo gi konon nia tsola
kenga sar vienviendon nge puiltsan man Banga Vinavatei e Karisito.
8 Eiekesen, eie ese ta vateie nga ngan ka banga vinavatei ian ta kap toun
meie mi Banga Vinavatei gei tate nga muna vateie nga ngan, e Raban ta
subiran ine mi ka misasien va eie mi meinmenigei o, ka angelo kovuni
simi rangit.
9 Malan gei tate nga muna vokokotie, ma ine, o tate buer vokokotie. Sien
va ka mene ta vateie nga ngan ka banga vinavatei mene ian ta kap toun
meie mi Banga Vinavatei nga tate nga muna suvuon, e Raban ta votorosie
ine mi ka!
10 Vasa, nga si vodon va o konon nia teie mi tietienengei kuvu simi kulou
nemei seou? A kap, se Raban mo. Vasa, nga si vodon va o konon nia varese
mi kulou? Sien va o ngas konon nia varese mi kulou, a kap va eou ken
petspets e Karisito.

E Raban a nga vile e Paulo va eie mi aposol

11 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va ine mi Banga Vinavatei o
ta nga vavatei ngan, a kap kuvu si ken vienviendon ka mei.
12 Simi vunan o kap poro si ka mei o, kap ka mei a vasangan seou,
eiekesen o nga poro se Iesu Karisito sien ta nga puke seou.
13 Nga te nga rongovan vasa o nga tino ven muomuo vemusurie mi
sinavien bu Iuda, ma vasa o nga ko vikikinie vatsakatie venengan mi kulou
vodovodon tuktuk se Raban nge konon nia ken rivie gie.
14 O nga rio bu turoung Iuda egei mi kienakav kes nia vemusurie mi
sinavien bu Iuda. Ma o nga terie te mi ngisingisiung ma kong tino kokouk
nia vemusurie vitivititirie mi sinavien mi tubuk.
15 Eiekesen e Raban a nga muna totoka iou sien o ta ngas nga mon i
aron mong tou se kinoung ma a nga vile iou ngan ken tentoiv nia tsana
ken tsientsang.

16 Ma a nga res nia vasangan e Natuon seou, terengien va o ta mang
nga vavatei ngan sibu Kibang. Io, o kap nga rakot si ka mene nia por
vinavanou.
17 Ma o kap nga rakot buer i Ierusalem nia ra pare egie ese gi ta nga
muna tsorubeit aposol seou. Eiekesen o nga rakot duis i Arabia ma o nga
muerengei nemei te buer i Damasko.
18 Io, i murien ba avareit tour, o nga rakot i Ierusalem nia ra vakvakokoit
meie e Petro nge mon meie bu ra mi sinangavur kes ma mi naparirіem.
19 Eiekesen o kap nga pare ka aposol mene. O nga pare e Iakobo mo, e
kasien mi Nguts.
20 E Raban a deng tseptseperie te mi aroung kokouk va ine bu kepineits
o ta vataro kap va mi binit.
21 I murien ine, o nga rakot simi enamon leong i Siria ma i Kilikia.
22 Eiekesen egie mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito i Iudea, gi kap
nga deng kielala va o te nga vurise tino.
23 Gi nga rongovan mo mi pinouts malan ine, “Mi ka ese ta nga ko
vikikinie giet, ine a te vavatei ngan mi vodovodon tuktuk ian ta nga konon
nia vatsarerie.”
24 Ma gi nga puongan e Raban surie mi sana kepineits ta nga tsorubeit
seou.

2

Bu Aposol mene gi nga resmatan e Paulo

1 I murien bu avareit mi sinangavur kes ma voveit, o te buer nga rakot
i Ierusalem meie e Barnabas. Ma o nga kerie buer e Tito.
2 O nga rakot en ian surie mi baidendeng e Raban tate nga vasangan
seou. Ma o nga vorotan bu muomuo mo nge vakatsepa segie mi Banga
Vinavatei o ta nga vavatei ngan i kotubuon bu Kibang. O nga tsana malan
ine simi vunan o kap nga lalaron va kong tsientsang o ta nga muna tsana
o, ine o ta vor ve tsanatsana va ta masi sasavoir.
3 Misasien e Tito ese ta nga nomeie iou, eie mi kangi Grik, gi kap nga
votsuoke va ta nga vavaroup.
4 Ine mi kepineits a nga tsorubeit simi vunan bu mei malamala ka
vodovodon tuktuk gi nga tsiriv menen rubukien si kegei oiroir nia deng
pure mi sinavei nia mon ketseketseng giet ta nga suvuon se Karisito Iesu,
terengien va gi ta mang nga tsana giet va giet ta tsorubeit petspets simi
sinavigie.
5 Eiekesen gei kap nga teir kientsep segie si ka keipkepide ra kes. Gei
nga lalaron va man tuktuk mi Banga Vinavatei ta mang tino senga.
6 Io, bu muomuo simi kulou gi ta nga mon en ian, gi kap nga terie kavo
nama mene i popon kong sar nama. Misasien egie mi kulou asna, kegi
baitutuir ta kap oit nia vurisan kong vienviendon. Si ken baidendeng e
Raban, mi kulou kokouk gi venvenioit mo.
7 Eiekesen gi nangba nga deng kielala va e Raban a nga terie i
naparimoung mi tsientsang nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu
Kibang, malan mo e Petro ta suvuon mi tsientsang nia vavatei ngan ine
mi Banga Vinavatei sibu Iuda.
8 E Raban a nga tsana e Petro va eie mi aposol rakot sibu Iuda. Ma buer
a nga tsana iou va eou mi aposol rakot sibu Kibang.
9 E Iakobo, e Petro ma e Ioanes ese ba ka leong, sien gituo ta nga deng
kielala va ine mi tsientsang e Raban a nga terie seou, gituo nga tsekireriem
meie egor e Barnabas, nia tourtelekiran va egor ba turagie ka ni tsientsang.

Gi nga res va egor gor ta nga rakot nge vavatei sibu Kibang, ma egituo gituo
ta nga vavatei sibu Iuda.
10 Mi kepineits mo gituo ta nga nongie segor va gor ta ngas nga
vodonomie bu sinaortsak, ian mi kepineits o nga res beitsak nia tsana.

E Paulo a nga oeng matan e Petro

11 Sien e Petro ta nga nemei i Antiok, o nga oeng matan simi vunan a
nga bebeir rovoriu.
12 I muan kegituo bineit ba ka e Iakobo ta nga tura gituo, e Petro a be
nga ko ngou meie bu Kibang. Eiekesen a nga teikkir nge sorvekena gie bu
Kibang sien gituo ta nga beit, simi vunan a nga motovan va egie mi gargar
simi vinavaroup.
13 Bu Iuda mene buer gi nga tuir meie simi sinavien nia malamala ka
duis. E Barnabas buer a nga soliko ian simi sinavigie.
14 Sien o ta nga pare va gi kap nga vemusurie vititirie mi tuktuk simi
Banga Vinavatei, o nga oeng se Petro i matagie kokouk ven ne, “Evoi mi
Iuda, eiekesen e tino malan bu Kibang ma e kap tino malan bu Iuda. Surie
misa ine e ta konon nia votsuoke bu Kibang va gi ta vemusurie mi sinavien
bu Iuda?
15 “Egiet bu Iuda simi kienakav, ma egiet mi kulou tsokor eiekesen a kap
tsokor malan bu Kibang.
16 Giet telekiran va mi ka a kap tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi
sinavei nia vemusurie mi Vinuor, eiekesen ngan mo mi vodovodon tuktuk
se Karisito Iesu. Io, egiet buer giet vodovodon tuktuk se Karisito Iesu va
giet ta mang tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi vodovodon tuktuk se
Karisito, ma a kap va simi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, simi vunan,
ngan mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, kap ka mene a oit nia tsorubeit
duis i matan e Raban.
17 “Sien va giet ta konon nia tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi
vodovodon tuktuk se Karisito, eiekesen a si me tsorubeit vasvas va egiet
bu mei tsokor buer, vasa, ine a vasangan va e Iesu a vangasie mi sinavei
tsokor? A kap rovrovoriu!
18 Sien va o tate buer tsuok voturie bu sana o tate nga vatsarerie, o vara
tuktuk ngan va eou mi ka nia pop vuturungie bu vinuor.
19 Surie mi tsinatsangan mi Vinuor, o te nga masen mi Vinuor, terengien
va o ta mang tino se Raban.
20 O te nga tekiu meie e Karisito simi koitskoits ma kap va eou ba buer
o to, eiekesen e Karisito a to i aron kong tino. Mi tino ine o ta to ngan
simi pirpir, o tino ngan mi vodovodon tuktuk se Natuon e Raban ese ta
nga tovie iou nge tsupuk rivie ken tino surie iou.
21 O kap vodon sasavoir ngan ken tentoiv e Raban, simi vunan, sien
va mi ka ta oit nia tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia
vemusurie mi Vinuor, io, ken miensei e Karisito a te sasavoir!”

3

Mi vodovodon tuktuk se Iesu ma mi vinuor

1 Enga bu Galatia, enga bu be! Ese a potsie nga? O te nga vakokoit
vasangan i matanga kokouk ken miensei e Iesu Karisito i popon mi
koitskoits.
2 O lalaron va nga ta vakatsepa iou ngan mo mi kepineits kes. Vasa, nga
nga suvuon mi Moromoruo Tamat surie nga ta nga vemusurie mi Vinuor?
O, surie kenga vodovodon tuktuk simi sana nga ta nga rongomie surie e
Karisito?

3 Vasa, nga ngas be te? Nga te nga vakaek nge tino ngan mi Moromoruo
Tamat. Ma vasa, ine nga te lalaro vara pu ngan kenga tino ngan mi
ngisingisinga kesenga?
4 Vasa, nga nga suvuon palan bu vinekikin tuvuon mo? O vodon va a
kap.
5 Nga si vodon va e Raban a nga terie mi Moromoruo Tamat senga
nge tsana bu kepineits ni vovokudier i kotubunga simi vunan nga nga
vemusurie mi Vinuor? A kap. A nga tsana ine bu kepineits simi vunan
nga nga vodovodon tuktuk simi sana nga ta nga rongomie surie e Karisito.
6 Nga vodonomie e Abaraam. Mi Pakpak leong a pevien, "E Abaraam a
nga vodovodon tuktuk se Raban, ma surie ken vodovodon tuktuk, e Raban
a nga vuotongie va eie mi ka duis."
7 Io, nga ta ngas telekiran va egie ese gi ta vodovodon tuktuk se Raban,
arie egie bu natuon e Abaraam.
8 Bu nama simi Pakpak Leong a nga muna peterie va e Raban ta tsana
bu Kibang va gi ta tsorubeit duis i matan surie kegi sar vodovodon tuktuk.
Arie mi vunan e Raban a nga muna vavatei ngan mi banga vinavatei
se Abaraam malan ine, "Surie no mo, o ta vatamase bu vuna enamon
kokouk."
9 Io, egie ese gi ta suvuon mi vodovodon tuktuk, egie buer e Raban ta
vatamase gie meie e Abaraam mi ka simi vodovodon tuktuk.
10 Eiekesen egie ese gi ta vodon va gi oit nia tsorubeit duis ngan
mi sinavei nia vemusurie mi Vinuor, gi mon i pakien ken sinubirei e
Raban, simi vunan mi nama simi Pakpak Leong a pevien, "Eie ese ta kap
vemusurie bu vinavataor kokouk gi ta mon i aron mi pakapaka rorou simi
Vinuor, eie a mon i pakien ken sinubirei e Raban."
11 A katsep va kap ka mei a tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi
sinavei nia vemusurie mi Vinuor, simi vunan mi Pakpak Leong a pevien,
"Eie ese ta tsorubeit duis i matan e Raban, eie ta tino ngan mi vodovodon
tuktuk."
12 Io, mi Vinuor a kap vunan simi vodovodon tuktuk, simi vunan mi
Pakpak Leong a pevien, "Eie ese ta tovtov ngan ine bu vinuor, eie ta ngas
tino nge gie."
13 E Karisito a nga voir tsana giet nia vara ketseketseng nge giet si man
sinubirei mi Vinuor ta nga terie i popogiet. A nga terie eie kesen i pakien
ine mi sinubirei surie giet malan mi Pakpak Leong ta pevien, "Eie ese gi
ta vetekiuo simi ei, eie a mon i pakien mi sinubirei."
14 E Karisito a nga tsang malan ngan ine, terengien mi vavatamaes e
Raban ta nga kukubuits nia terie se Abaraam ta mang nemei sibu Kibang.
Ma, sien va giet ta vodovodon tuktuk, giet ta mang poro mi Moromoruo
Tamat e Raban ta nga kukubuits nia terie.

Mi Vinuor ma mi Kinubuits

15 Bu kasiung, o lalaro oeng puppuo ngan ka kepineits ine si kegiet tino.
Sien va ka ba ka guor te nga kukubuits, a kap ka mei a oit nia tsitsirie o,
toim terie ka kepineits i popon.
16 Io, e Raban a nga terie mi kinubuits se Abaraam ma simi beitpakien.
Mi Pakpak Leong a kap vakokoit va "rakot sibu beitpakien" ian a palan,
eiekesen a vakokoit va "rakot simi beitpiki" va mi mei kes mo. Ma ine arie
eie mi Karisito.
17 Mi sana o ta konon nia pengan, a malan ine. Mi Vinuor ian ta nga beit
i murien bu avareit ba sinangavur voveit koboit ma ba sinangavur tour i
popon (430), a kap tsitsirie mi kinubuits e Raban ta nga tsana ma a kap
beir rivie ken kinubuits e Raban.

18 Sien va giet ta suvuon mi sinsuv surie mi sinavei nia vemusurie mi
vinuor, ine mi sinsuv a kap ba buer vunan simi kinubuits. Eiekesen, surie
ken tentoiv, e Raban a nga terie mi sinsuv rakot se Abaraam surie ken
kinubuits ta nga tsana.
19 Io, ine mi Vinuor nia sa? E Raban a nga terie ine mi Vinuor va giet
ta mang vakierngie misa mi sinavei tsokor. E Raban a nga terie ine mi
Vinuor sibu angelo nia terie se Moses, eie mi ka ta tuir i kutum se Raban
ma mi kulou. Mi tsinatsangan ine mi Vinuor a nga tuir oit mo si ken bineit
mi beitpakien e Abaraam ese e Raban ta nga kukubuits surie.
20 Io, mi ka ta tuir i kutum kap ken ka tsientsang sien va ka gargar a kes
mo, eiekesen sien e Raban ta nga terie mi kinubuits se Abaraam, a kap
nga vuruvan si ka mei mene.
21 Vasa, ine mi Vinuor a matakorot meie ken kinubuits e Raban? A kap
rovoriu! Sien va mi vinuor a oit nia terie mi tino segiet, va giet tsorubeit
duis i matan e Raban ngan mi sinavei nia vemusurie ine mi vinuor.
22 Eiekesen mi Pakpak Leong a vakokoit vakatsepa va mi kulou kokouk
gi petspets simi sinavei tsokor. Io, mi kulou gi ta mang oit nia suvuon ken
kinubuits e Raban ngan mi vodovodon tuktuk se Iesu Karisito.
23 I muan ine mi vodovodon tuktuk ta nga beit, mi vinuor a nga vuortie
giet, tuir oit mi tsinatsangan mi vodovodon tuktuk ta nga tsorubeit vasvas.
24 Io, mi Vinuor a te nga tsorubeit mi vavvasengei nia muonge giet rakot
se Karisito, terengien va giet ta mang me tsorubeit duis i matan e Raban
ngan mi vodovodon tuktuk.
25 Eiekesen, ine, mi ra va mi vodovodon tuktuk ta terie mi tino a te beit.
Giet kap ba buer mon i pakien mi vinuor.

Bu natuon e Raban

26 Enga kokouk enga bu natuon e Raban surie kenga vodovodon tuktuk
se Karisito Iesu.
27 Enga kokouk nga te nga por sinusuruiv nge tsok se Karisito ma enga
kesenga nga te vavaso ngan e Karisito.
28 Misasien va enga bu Iuda o, bu Grik, o, enga bu petspets o, bu ka
ketseketseng, o, enga bu ka o, bu vevien, enga nga kes mo surie nga nga
tsok se Karisito Iesu.
29 Sien va enga se Karisito, enga bu natuon e Abaraam, ma nga ta suvuon
mi kinubuits e Raban tate nga terie se Abaraam.

4

1 Io, o ta pengan senga. Sien va mi nout ese va ta suvuon mi sinsuv se
taman, a ngas natu madar, ken tino a kap kekineits sorvekenan ken tino
mi petspets, misasien va eie a suvuon bu kepineits kokouk.
2 Ine mi natu madar ta ngas mon i pakien ken nennei mi ka ta naneie
meie ken sar sinsuv tuir oit simi ra e taman ta nga totok terie.
3 Ine, a kokouk malan mo, sien giet ta ngas nga natu madar, bu suada
vinuor simi kaber gi nga pipitsie giet.
4 Eiekesen, sien mi ra e Raban ta nga totoka tate nga beit, e Raban a nga
turan e Natuon, ese mi vevien ta nga kava ma ken kienakav a nga beit i
pakien mi Vinuor.
5 E Raban a nga tsana ine terengien va ta mang voir tsana giet nia vara
ketseketseng nge giet simi Vinuor nge tour natuon nge giet.
6 Io, egiet te bu natuon e Raban. Arie mi vunan, a nga turan mi
Morumoruan e Natuon rubukien sibu arogiet, ian ta kulie giet nia vuot
pevien, “Abba, Tama.”

7 Io, a kap te va enga ba buer bu petspets, eiekesen enga te bu natuon.
Ma sien va enga bu natuon, e Raban ta terie senga ken vatavatamse ian ta
otien bu natuon.

E Paulo a nga mesirik surie bu Galatia

8 Vourvour, sien nga ta kap ngas nga telekiran e Raban, nga nga petspets
sibu raban ian ta kap tuktuk.
9 Io, ine nga te me telekiran e Raban, (si man tuktuk e Raban a telekira
nga). Surie misa nga te buer muerengei rakot simi vinuor ian ta kap suvu
ngeisngeis ma ta tuvuon? Vasa, nga lalaron va nga tate buer tsorubeit ken
sar petspets mi vinuor?
10 Nga ko barabaramatan bu suasuada ra ma bu vura ma bu kentseir
ma bu rito!
11 O mesirik surie nga simi vunan kong bieneroik surie nga ta masi
tuvuon mo.
12 Bu kasiung, o nongie nga. Nga ta tsorubeit mala iou, surie o nga
tsorubeit mala nga. Nga kap nga tsana ka tsienakor seou.
13 Malan nga tate telekiran, o nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei senga
vourvour simi vunan o nga morouk.
14 Ma ine mong mienarouk a nga tsorubeit mi kepineits nia kono nga,
eiekesen nga kap nga mugumitsa iou o, matokera iou. Eiekesen nga si nga
suguo iou malan va eou mi angelo kovuni se Raban, o, malan va e Iesu
Karisito kesen.
15 Kenga tino a nga ko vous ngan mi nires, eiekesen ivangan te ian mi
nires? O oeng ngan mi tuktuk. Sien va a nga oit, va nga nga tsang rivie bu
katsomatanga nge terie seou.
16 Vasa, ine o te tsorubeit manga matakorot surie o te pengan senga mi
tuktuk?
17 Ian bu vavvasengei bitbit gi vengeis nia nesie nga meie ngan mi
vienviendon ian ta kap kalei. Gi lalaron mo va nga ta murien veie gei,
terengien va nga ta mang vengeis nia vemusurie gie.
18 A kalei va nga ta vengeis nia tsana mi sana ian ta kalei sibu ra kokouk,
misasien va o ta mon meie nga o, o ta kap mon meie nga.
19 Bu natung, o te buer rongmetsikien mi vinavasor surie nga malan
mi vevien ta rongmetsikien mi vinavasor simi por madar, oit va nga ta
tsorubeit malan e Karisito.
20 O lalaron beitsak nia mon meie nga ma nia vakokoit vakalaie nga. O
kudier beitsak simi sinavinga.

E Agar ma e Sara

21 Enga ese nga ta lalaro mon i pakien mi vinuor, nga pengan seou. Nga
kap katsep simi sa mi vinuor ta vokokotie?
22 Mi Pakpak Leong a pengan va e Abaraam a nga suvuon ba natuon
tamat luo, e natuon mene simi vevien petspets ma e natuon mene simi
vevien ketseketseng.
23 E natuon tamat simi vevien petspets, a nga beit vemusurie mi sinavei
simi kaber, eiekesen e natuon tamat simi vevien ketseketseng, a nga beit
vemusurie mi kinubuits.
24 Ine mi pinopinouts giet oit nia poro malan va mi nama puppuo,
simi vunan ba vevien guor tourtelekiran ba kinubuits luo. E Agar a
tourtelekiran mi kinubuits kovuni simi pout i Sinai ian ta nga vabatie bu
nout ese mune va gi ta nga tsorubeit petspets.
25 Io, e Agar a tourtelekiran mi pout i Sinai i Arabia ma mi taon i
Ierusalem ine sibu ra, simi vunan eie a tsatsang petspets meie bu natuon.

26 E Sara, mi vevien ketseketseng, eie a tourtelekiran mi taon i Ierusalem
die i kur. Ma arie eie e kinagiet.
27 Arie mi vunan gi nga vataro simi Pakpak Leong malan ine,

"E ta res, evoi mi vevien kap kakkav!
Keveir nge koupkoup ngan mi nires,
evoi mi vevien ese e ta kap suvuon mi vinavasor simi kienakav!
Simi vunan, evoi, mi vevien ese ke labeit tate nga rei rivie no ma e ta kap
oit nia kakkav,
e ta suvu palan bu natu rio mi vevien ese ta suvu labeit."

28 Bu kasiung, enga bu natuon e Raban vemusurie ken kinubuits, malan
e Isak.
29 Ian simi ra, ian mi madar ese gi ta nga kava vemusurie mi sinavei
simi kaber a nga vikikinie ian mi madar ese gi ta nga kava vemusurie mi
lalaron simi Moromoruo. Ma a kokouk meie ine sibu ra buer.
30 Eiekesen vasa mi Pakpak Leong a vakokoit ven? "Matokeran mi vevien
petspets ma e natuon, surie e natuon mi vevien petspets ta kap suvuon ka
potpot sibu sinsuv simi tam malan e natuon mi vevien ketseketseng ta
suvuon."
31 Io, bu kasiung, egiet kap va bu natuon mi vevien petspets, eiekesen
egiet bu natuon mi vevien ketseketseng.

5

Mi sinavei nia mon ketseketseng surie e Karisito

1 E Karisito a te nga vara ketseketseng nge giet. Io, nga ta tuir ngeisngeis
ma kian va nga tate buer sunuir va mi vinuor ta vara petspets nge nga.
2 Rorong! Eou e Paulo, o oeng senga, sien va nga ta tor ngan mi
vinavaroup nia tsorubeit duis i matan e Raban, nga kap oit nia suvuon
ka kuilkuil se Karisito.
3 O ta buer vateie vakatsepa eie ese ta tor ngan mi vinavaroup, va eie ta
ngas vemusurie bu vinuor kokouk.
4 Sien va nga ta vemusurie mo mi vinuor nia konon nia tsorubeit duis i
matan e Raban, nga te kor sorvekenan e Karisito. Nga te kor sorvekenan
ken tentoiv e Raban.
5 Eiekesen egiet ese giet ta tino ngan mi Moromoruo Tamat, giet rorrois
nia tsorubeit duis i matan e Raban surie kegiet vodovodon tuktuk se
Karisito.
6 Se Karisito Iesu, mi vinavaroup o, kap, eie mi kepineits tuvuon mo.
Eiekesen mi kepineits ian ta potokivout eie mi vodovodon tuktuk ian ta
tsorubeit vasvas simi sinavei nia totoiv.
7 Nga te nga soer simi banga sinoer. Ese a nga tsola nga nia vemusurie
mi tuktuk?
8 Ian mi suada tsotstsol a kap kovuni se Raban ese ta nga vile nga.
9 Mi puk iis lili a oit nia vara popoek ngan mi bua plaua kokouk.
10 Enga nga tsok simi Nguts. Ma o vodovodon tuktuk va nga ta kap
sunurie ka suada vienviendon mene. Eiekesen mi mei ese ta tsolatsola
nga ngan ine bu suada vienviendon, mi Nguts ta votorosie, misasien va
eie ese.
11 Bu kasiung, sien va o ngas vor ve vavavatei ngan mi vinavaroup,
surie misa o ta ngas suvu vinekikin? Sien va ta malan, mi ngesengesien
mi koitskoits ta kap ba buer va mi kepineits nia tsuotsuobakei te segie.

4:27 ISA 54:1

12 Surie ian mi kulou tsotstsol, o lalaron beitsak va gi ta varapuo nge
pokie gie kesegie!
13 Bu kasiung, e Raban a nga vile nga va nga ta ketseketseng. Eiekesen a
kap nga vara ketseketseng nge nga va nga ta vemusurie bu tsaka lalaron
simi pirpir. Eiekesen nga ta tsatsang petspets senga ververkis ngan mi
tentoiv.
14 Bu vinuor kokouk gi vunan simi vuna vinuor kes mo ian ta pevien, "E
ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie no kese."
15 Sien va nga ta vor ve vevear nge vevetsuar malan bu vinavinar, nga
ta nenei kalei, nga ta masi voguersa nga kesenga.

Mi tino ngan mi Moromoruo

16 Io, o oeng senga, nga ta sunuir va mi Moromoruo Tamat ta muongan
kenga sar tino, terengien va nga ta kap mang vemusurie mi lalaron simi
pirpir.
17 Mi lalaron simi pirpir ma mi lalaron simi Moromoruo Tamat, guor ve
matakorot nge guor. Arie mi vunan, nga kap ko tsana misa nga ta lalaron
nia tsana.
18 Eiekesen sien va mi Moromoruo Tamat ta muonge nga, nga kap ba
buer mon i pakien mi Vinuor.
19 Bu tsinatsangan mi lalaron simi pirpir a katsep ma arie egie ine. Mi
sinavei tetteririv, mi tsaka vienviendon ma mi tino mala kopuen,
20 mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit, mi sinavei nia tsang tinepekei,
mi sinavei ni matakorot, mi sinavei nia tsuok vakake mi tseng, mi sinavei
nia ngunguts, mi sinavei nia kengeir, mi sinavei ngangaguo, mi sinavei
vengevengeit, mi sinavei nia tsola mi mienagos,
21 ma mi sinavei nia matabiek, mi sinavei nia un nge be, mi sinavei nia
oir kouk nia tsana bu tsaka sinavei ma bu suada tsaka sinavei mene buer.
O tate buer terie mi namani venengeng senga malan o tate nga muna
tsana, va egie ese gi ta tino malan ine, gi ta kap so suvu vavatamaes si ken
mangmagoso Nguts e Raban.
22 Eiekesen bu vuovuan mi Moromoruo Tamat a malan ine, mi tentoiv,
mi nires, mi molu, mi tinuir pidipidin, mi sinavei nia kulie bu mei mene,
mi sinavei nia tsana mi kienelei, mi sinavei nia tino ngan mi tuktuk,
23 mi sinavei nia tino menemenen, ma mi sinavei nia vuor vakalaie ken
lalaron eie kesen. A kap ka vinuor a oit nia vangenge ine bu sinavei.
24 Mi kuoluon e Karisito Iesu gi te nga vetekiuo simi koitskoits kegi sar
lalaron simi pirpir ma kegi sar sinavei nia matabiek.
25 Sien va giet ta tino ngan mi Moromoruo Tamat, giet ta ngas pouts kaek
vemusurie mi Moromoruo Tamat.
26 Kian va giet ta vakam, o, vengevengeit, o, ngunguts.

6

Mi banga sinavei nia kulie mi kulou kokouk

1 Bu kasiung, sien va ka mene ta tuveir simi sinavei tsokor, enga ese nga
ta suvuon mi Moromoruo Tamat nga ta kir muerngan. Eiekesen nga ta
nenei kalei va enga buer nga ta masi tuveir ian simi konokonon.
2 Nga ta ve sor ngan kenga sar sinor. Simi sinavei malan ine, nga ta tsang
vaotie ken vinuor e Karisito.
3 Sien va ka mene a vodon va eie a asna, eiekesen a kap asna, a bitie eie
kesen.

4 Mi ka keskes ta ngas deng surie mi tsinatsangan eie kesen. Sien va
a kalei, eie ta nangba oit nia puongan eie kesen, ma kian va ta pua mi
tsinatsangan meie bu mei mene.
5 Surie mi mei keskes ta ngas sorokie ken sinor eie kesen.
6 Eie ese ta por vinasengei simi namanien e Raban, ta ngas potakie ken
sar banga kepineits kokouk meie man vavvasengei.
7 Kian va e ta bitie no kese. A kap ka mene a oit nia bitie e Raban. Mi
sana kepineits mi mei ta tsuorkie, eie ta so dikie bu vuovuan.
8 Eie ese ta tsutsuor simi pirpir nia varese eie kesen, eie ta so poro mi
tsienakor kovuni simi pirpir. Eiekesen eie ese ta tsutsuor simi Moromoruo
Tamat, eie ta so poro mi tino rovoriu kovuni simi Moromoruo Tamat.
9 Io, kian va giet ta matpomaer nia tsana mi kienelei, simi vunan mi ra ta
beit va giet ta kakarie mi vavatamaes sien va bu arogiet ta kap matpomaer.
10 Io, sien giet ta ngas suvuon mi kientsep nia kulie bu mei mene, giet ta
ngas tsana mi kienelei simi kulou kokouk, ma giet ta ngas vodon veleongtie
egie ese simi tietie simi vodovodon tuktuk.

Kap va mi vinavaroup eiekesen mi vinagoso vour

11 Nga pare ian bu mat vinavataor leong o ta vataro ngan mi rimoung
keseung!
12 Egie ese gi ta lalaro vasangan mi banga baidendeng simi pirpir, gi me
konon nia votsuoke nga nia vavaroup, terengien va gi ta kap mang suvu
vinekikin surie man koitskoits e Karisito.
13 Misasien gi tate nga suvuon mi vinavaroup, gi kap vemusurie mi
Vinuor, eiekesen gi si lalaron va nga ta vavaroup terengien va gi ta mang
pouts vakam ngan bu piripiringa.
14 Eiekesen o ta kap ba pouts vakam ngan ka kepineits mene eiekesen
man koitskoits mo magiet Nguts e Iesu Karisito. Si man koitskoits e Iesu, o
te nga tekiu murien veie mi mangmagoso enaenamon ma mi mangmagoso
enaenamon a te nga murien veie iou.
15 Mi vinavaroup o, kap, ine mi kepineits a tuvuon mo. Mi kepineits ta
potokivout arie mi vinagoso vour.
16 Mi molu ma mi aor molous ta mon segie ese gi ta vemusurie ine mi
rosar. Ma ine mi kulou arie egie bu Israel, mi kuoluon e Raban.
17 Io, vakaek ine, kian va ka mene ta te terie iou simi putu, surie o suvuon
bu kirakira simi kurikuriung nia vasangan va eou se Karisito Iesu.
18 Bu kasiung, ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie bu
morumoruanga, Amen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot
Sibu Epeso

1 Eou e Paulo. E Raban a nga vile iou va o ta tsorubeit ken aposol e
Karisito Iesu. O vavataor rakot senga mi kuoluon e Raban i Epeso ese nga
ta ko tuktuk si kenga mienagos meie e Karisito Iesu.
2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu
Karisito, ta mon meie nga.

Bu vavatamaes simi moromoruo

3 Giet ta puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito ese ta
nga vatamase giet ngan bu vavatamaes kokouk kuvu die i kur simi rangit
nia kulie bu morumoruagiet simi vunan giet tsok se Karisito.
4 I muan mi vinagoso simi mangmagoso enaenamon, e Raban a nga
muna vile giet ngan e Karisito terengien va giet ta mang tino tamat ma
kap ka bienebeir i matan e Raban.
5 Si ken tentoiv, a nga muna tov vuturungie ngas te va ta nga vile giet
ngan e Iesu Karisito va egiet giet ta tsorubeit bu natuon. A nga tsana ine
vemusurie ken lalaron ian ta resmatan.
6 Io, giet ta ngas puongan e Raban surie ken tentoiv leong beitsak ian ta
nga vosuvu vunie nge giet tuvuon ngan surie e Natuon mi aten.
7 E Karisito a te nga voir tsana giet nia vara ketseketseng nge giet ngan
mi daran surie giet te tsok seie. A nga tsana ine nia vodon rivie kegiet sar
sinavei tsokor, vemusurie ken tentoiv ian ta leong beitsak.
8 Io, a te nga vovosuo puospuos vunie nge giet ngan ken tentoiv. Ngan
ken banga vienviendon ma ken teletelekirei kokouk,
9 a nga vasangan ken vienviendon mumuningei si ken lalaron ian tate
nga tsana ngan mi nires. Ine arie mi sa a nga lalaron va e Karisito va ta
nga tsana.
10 Samo, sien va mi ra ta nga totok terie va tate beit, eie ta teie kakakuon
bu kepineits kokouk simi rangit ma simi kaber nemei i pakien ken vinuor
e Karisito.
11 E Raban a ko tsang vaotie bu kepineits kokouk ta nga muna tov
vuturungie ngas te vemusurie ken lalaron. Io, a nga vile gei ngan e Karisito
vemusurie misa tate nga muna vodon mua ngas te.
12 A nga tsana ine kegei mi gargar vourvour simi kulou vodovodon
tuktuk se Karisito, terengien va bu mei mene gi ta mang puongan e Raban
si man matvinavaso.
13 Ma ine enga buer nga te nga rongomie mi namani tuktuk, eie mi Banga
Vinavatei ian ta vatoa nga. Sien nga ta nga vodovodon tuktuk se Karisito,
a nga totoka nga va seie ngan mi Moromoruo Tamat ian tate nga kubutsie.
14 Mi Moromoruo Tamat eie kegiet tsiktsik ier kovuni se Raban nia vara
tuktuk ngan va giet ta so suvuon ken sinsuv ma va e Raban ta vara
ketseketseng nge gie mi kuoluon. Ine ta tsana va mi kulou gi ta puongan
e Raban si man matvinavaso.

Ken nono e Paulo surie mi kuoluon e Karisito i Epeso

15 O nga rongovan kenga vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu, ma kenga
tentoiv rakot simi kuoluon e Raban kokouk.
16 Io, o kap nga maer nia vuot kalei se Raban surie nga ma o ko
vodonomie nga si kong sar nono.

17 O munu no rakot se Tamagiet ese man matvinavaso ta leong beitsak.
Eie man Raban magiet Nguts e Iesu Karisito. O no va ta terie mi
Morumoruan ian ta vosuvu vunie nga ngan mi banga vienviendon ma
ta puek vasangan mi sinavien e Raban, terengien va nga ta mang telekire
vititirie e Raban.
18 O no buer va eie ta vakatsepa bu matan bu morumoruanga terengien
va nga ta mang telekiran mi sana kienelei va ta tsorubeit senga surie ken
vivviel nemei senga, ma vasa a leong ven man matvinavaso ken sinsuv
nian mi kuoluon.
19 Ma o no buer va nga ta telekiran ken ngeisngeis ian ta tsiroup sibu
kepineits kokouk nge kulie giet ese giet ta vodovodon tuktuk sien. Ine mi
ngesengesien leong, arie mi ngeisngeis
20 ian ta nga tsatsang ngan sien ta nga vatoa e Karisito simi miensei nge
vogosongie si ken bienengeiv suv die i kur simi rangit.
21 Io, e Karisito a tsiroup rio bu muomuo ni vuor, mi kulou gi ta suvu
duis ma ngeisngeis, bu nguts, ma bu kepineits kokouk gi ta suvu as ine
sibu ra ma sibu ra ian va ta nemei.
22 Ma e Raban a nga terie bu kepineits kokouk i pakien ba kamen e
Karisito nge totok telekiran va ta tsorubeit mi kovan bu kepineits kokouk
nian mi kulou vodovodon tuktuk.
23 Io, mi kulou vodovodon tuktuk egie mi kurikurien e Karisito ma e
Karisito a ko mon meie gie sibu ra bu ra, ma eie a ko vovosuo nge tino bu
kepineits kokouk sibu korot kokouk.

2

E Raban a nga vatoa giet ngan e Karisito

1 Io, enga nga te nga maet surie kenga sar bienebeir ma kenga sar sinavei
tsokor.
2 Io, nga nga veisngie mi saran ine mi mangmagoso enaenamon nge
rorong surie mi muomuo ni vuor simi mangmagoso nguts simi mariu.
Arie eie mi moromoruo ian tate vuortie kegi tino mi kulou rong tsak.
3 Egiet kokouk buer giet te nga ko tino surie kegiet sar lalaron simi pirpir
ma sibu vinavinadodogiet. Vakaek si kegiet kienakav, giet ngas mon i
pakien ken aor rarap e Raban malan bu mei mene buer.
4 Eiekesen e Raban a vous ngan mi aor molous, ma surie ken tentoiv
leong niagiet,
5 a nga vatoa giet simi miensei meie e Karisito, misasien giet nga maet
surie kegiet sar bienebeir. (Io, a nga vatoa nga ngan ken tentoiv.)
6 Ma a nga vatoa giet simi miensei meie e Karisito nge vogosongie giet
simi enamon die i kur simi rangit meie, simi vunan giet tsok se Karisito
Iesu.
7 E Raban a nga tsana ine terengien va ta mang vasangan ken tentoiv
ian ta tsiroup simi kuoluon ian bu ra va ta beit. A nga muna vasangan
ine ken tentoiv segiet i aron ken kienelei, simi vunan giet tsok se Karisito
Iesu.
8 Io, ngan ken tentoiv, a nga vatoa nga simi vunan nga te nga vodovodon
tuktuk sien. Ine mi vavato, eie ken tienebeir e Raban nemei senga, ma a
kap va a nga vunan senga,
9 o, simi tsinatsanganga. Io, arie mi vunan kap ka mene a oit nia vakam
ngan ine mi vavato.

1:20 PSA 110:1 **1:22** PSA 8:6

10 Egiet mi tsinatsangan e Raban, io, a nga vovoruo kegiet tino ngan e
Karisito Iesu terengien va giet ta mang tsang vaotie bu banga tsientsang
ian e Raban tate nga muna rorois ngan va giet ta tino vemusurie.

Mi ni tsuok pekouk meie e Karisito

11 Io, kian va nga ta vodon punan va enga bu Kibang simi pirpir, ma egie
ese gi ta nga suvuon mi vinavaroup kovuni simi ka, gi nga ko vuotongie
nge nga va enga mi kulou kap vavavaroup.
12 Kian va nga ta vodon punan va ian sibu ra, nga nga mon peken e
Karisito, ma kap va enga bu meinmenigie bu Israel, ma kap kenga ka
baitutuir simi kinubuits e Raban tate nga kubutsie. Nga te nga mon ine
simi mangmagoso enaenamon eiekesen kap kenga ka vodovodon rorrois
sibu banga kepineits ma nga kap nga telekiran e Raban.
13 Eiekesen, ine, enga nga te tsok se Karisito Iesu. Misasien nga te nga
mon peken e Raban, e Karisito a te nga tengeip vatvatta nga se Raban ngan
mi daran.
14 Io, e Karisito ngas te a te nga vabatie mi ni vedeng i kotubugiet. A nga
kir kakuon ba gargar nge tsana va mi gargar kes ma a nga toke mi oror
simi sinavei ni ve matakorot ian ta nga tsana mi vinekopot i kotubugiet.
15 Ngan ken miensei, a nga kitipie man tsientsang bu suada vinuor sibu
Iuda ian ta nga pot rivie bu Kibang, terengien va eie ta mang tsana va ba
mei luo va guor ta tsorubeit mi mei vour kes ma ta mang vabatie mi ni
vedeng.
16 I popon mi koitskoits, a nga varam rivie kegiet sar sinavei ni ve
matakorot. Io, a nga votsok kakuon ine ba gargar luo va guor ta tsorubeit
mi kurikurien mi mei kes nge vabatie mi ni vedeng meie e Raban.
17 E Karisito a nga me vavatei ngan mi vinavatei ni molu rakot senga ese
nga ta nga mon peken e Raban, ma buer segie ese gie ta nga mon vatvatta.
18 Io, surie e Karisito, egiet kokouk giet oit nia veis beit simi Tam ngan
mi Moromoruo Tamat eie a kes mo.
19 Surie ine, enga bu Kibang, enga kap ba buer va enga bu mat tso o, bu
kibang. Eiekesen nga te tsorubeit mi kulou simi vuna enamon kes meie
mi kuoluon e Raban. Io, enga mi kulou simi tietie se Raban.
20 Giet malan mi vonuo ian gi ta voturie i popon mi vout, man
mogomogos ine mi vonuo arie bu aposol ma bu propet, ma e Karisito Iesu
eie mi vout mogos nia sorokie ine mi vonuo.
21 Ma egiet mi kulou vodovodon tuktuk giet me som sien ma giet vor
tsotsorubeit mi vonuo tamat ken mi Nguts.
22 Surie nga te tsok se Karisito, enga bu Kibang buer nga me vosom
kakakuo nga kokouk nia tsorubeit mi vonuo va mi Morumoruan e Raban
va ta mon en.

3

Ken tsientsang e Paulo surie bu Kibang

1 Io, eou, e Paulo o mon simi vona vinatoreis surie mi tsientsang e
Karisito Iesu ta nga terie seou nia vavatei ngan mi vinavatei surie ken
tentoiv e Raban rakot senga bu Kibang.
2 A tuktuk, nga te nga rongomie va e Raban a nga terie i naparimoung
ine mi tsientsang nia vakokoit katsep ngan ken tentoiv rakot senga.
3 E Raban a nga puke seou ken vienviendon mumuningei, malan puk lili
sien o tate nga muna vavataor rakot ngan senga.

2:17 ISA 57:19

4 Sien nga ta ase ine, nga ta ba katsep simi sa o telekiran surie ken
vienviendon mumuningei e Raban surie e Karisito.
5 E Raban a kap nga vakatsepa ine mi vienviendon simi kulou muomuo.
Eiekesen ine sibu ra, a te puke ine ngan mi Moromoruo Tamat si ken sar
aposol ma bu propet ese ta nga vile.
6 Ken vienviendon e Raban a malan ine. Surie e Karisito Iesu, mi Banga
Vinavatei a te nga tsana va bu Kibang gi tate suvu potpot meie bu Israel
sibu vavatamaes kuvu se Raban, ma gi tate tsorubeit bu meinmenien mi
kuirkuir kes, ma gi tate suvu potpot si ken kinubuits ian tate nga kubutsie.
7 Ngan ken tentoiv e Raban ma mi ngesengesien, o te nga tsorubeit mi
ka ni tsientsang simi Banga Vinavatei.
8 Eou o lili beitsak te si ken kulou kokouk e Raban, eiekesen e Raban
si ken tentoiv a nga vile iou va o ta vavatei sibu Kibang surie bu banga
vavatamaes kuvu se Karisito ian giet ta kap oit nia telekire vaotie.
9 E Raban ese ta nga vogosongie bu kepineits kokouk, a nga vile iou buer
va o ta vakatsepa ken vienviendon mumuningei ian ta nga mumuningei
muomuo te tuir oit ine.
10 Io, a nga vile iou nia tsana ine va ken sar banga vienviendon ta mang
katsep sibu angelo ni vuor ma sibu angelo ese gi ta suvu duis simi rangit.
A nga tsana ine ngan misa ta nga tsana si ken kulou vodovodon tuktuk.
11 E Raban a nga vodon nia tsana ine muna ngas te, ma a nga tsang
vaotie ine ngan e Karisito Iesu magiet Nguts.
12 Simi vunan giet vodovodon tuktuk sien ma giet tsok seie, giet suvu
piner ma aor ngeisngeis nia veis beit se Raban.
13 Io, o nongie nga va nga ta kap aortsak simi vunan o suvu vinekikin
kenga. Ine arie mi kepineits va nga ta ngas res surie.

Ken nono a luongan e Paulo surie bu Epeso

14 Surie ine, o sege pukupukukaek i matan mi Tam,
15 ese ta vunan bu tietie kokouk simi rangit ma i popon mi kaber.
16 O no va eie ta vangasie bu aronga surie man matvinavaso leong ngan
mi ngeisngeis ian ta kuvu simi Morumoruan,
17 terengien va e Karisito ta mang mon sibu aronga surie kenga
vodovodon tuktuk sien. O no va nga ta mang tsotsoke bou ngeisngeis i
aron ken tentoiv,
18 terengien va enga meie mi kuoluon e Raban kokouk, nga ta mang oit
nia katsep vasa a bara, ma a kuar, ma a leong nge raman ven ken tentoiv
e Karisito.
19 Ma o lalaron va nga ta rongmetsikien ine ken tentoiv ian ta tsiroup rio
kegiet sar teletelekirei. Io, kenga sar tino ta mang vous ngan bu kepineits
kokouk se Raban.
20 E Raban a suvu ngeisngeis nia tsana bu kepineits ta leong rio bu
kepineits giet ta nongie o, vodonomie, ma eie a tsana gie ngan mi
ngeisngeis ian ta tsatsang sibu arogiet.
21 Giet ta puongan e Raban surie bu banga kepineits tate nga tsana simi
kulou vodovodon tuktuk ma se Karisito Iesu sibu ur kokouk sibu ra bu ra!
Amen.

4

Mi kulou vodovodon tuktuk gi tsok pekouk meie e Karisito

1 Io, o mon simi vona vinatoreis surie mi Nguts. Ma o nongie nga va nga
ta ngas tino simi sinavei ian ta sogove ken vivviel e Raban rakot senga.

2 Sibu kepineits kokouk nga ta tsana, nga ta ngas vilikitie nga kesenga
ma nga ta ngas tsana mi sinavei menemenen sibu mei mene. Nga ta ngas
suvuon mi sinavei ni onvidit ma mi sinavei nia mon rorrois ngan mi aor
molous. Ma nga ta ngas totoiv ververkis nge nga.
3 Nga ta ngas vengeis nia por vangasie mi sinavei nia tsok pekouk i aron
mi oiroir simi molu ian ta kuvu simi Moromoruo Tamat.
4 Egiet bu karton mi kuirkuir kes. Ma mi Moromoruo Tamat, eie a kes,
malan mo a kes kegiet vodovodon rorrois si ken vivviel e Raban nemei
segiet.
5 Mi Nguts, eie a kes. Mi vodovodon tuktuk, eie a kes. Ma mi sinusuruiv,
eie a kes.
6 E Raban, eie a kes ma eie e Taman mi kulou kokouk. Ma a kuva giet
kokouk nge tsatsang nge giet kokouk, ma a mon sibu arogiet kokouk.
7 Io, e Karisito a te nga teir vunie nge giet ken tentoiv vemusurie ken
sinavei nia tabeir.
8 Arie mi vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“Sien ta nga kien i kur,
a nga kerie egie ese ta nga tseiptseiprio gie,
ma a nga terie bu suasuada tienebeir simi kulou.”

9 Sien ian mi Pakpak leong ta pevien, “Eie a nga kien i kur,” misa man
vuevue ine? Man vuevue ine va e Karisito a te nga muna tsour peuk simi
mendien mi kaber.
10 Eie ese ta nga tsour peuk ine i keim arie eie mo mi ka ese ta nga kien i
kur beitsak rio bu enamon simi rangit kokouk, terengien va ta mang mon
meie gie bu kepineits kokouk.
11 Arie eie mo e Karisito ese ta nga terie bu suasuada tienebeir simi
kulou. A nga vile bu mei va gi ta tsorubeit bu aposol, bu mei mene va gi ta
tsorubeit bu propet, bu mei mene va gi ta tsorubeit bu ka nia vavatei ngan
mi Banga Vinavatei, bu mei mene va gi ta tsorubeit bu ka nia naneie mi
kulou simi vona rengeir, ma bu mei mene va gi ta tsorubeit vavvasengei.
12 A nga tsana ine nia rorois ngan mi kuoluon e Raban nia tsana ken
tsientsang ma nia vangasie mi kurikurien e Karisito.
13 Ine mi tsientsang ta ngas tsatsang tuir oit egiet kokouk giet ta me aor
kes si kegiet sar vodovodon tuktuk ma si kegiet sar teletelekirei surie e
Natuon e Raban nge tsorubeit pitak si kegiet sinavei va ta oit malan mi
sinavien e Karisito ian ta pu.
14 Io, giet ta kap ba buer mala natunatu madar nge sunuir va mi kulou
nguts bitbit gi ta bitie giet ngan kegi sar vinasengei binit ma ngan kegi sar
sinavei nia tsik pipius. Kian va giet ta sunuir va gi ta tsola kegiet mienagos
malan bu naov gi ta vuolovuolokie mi galeu ma mi mour ta bebaran.
15 Eiekesen, giet ta ngas vokokotie mi tuktuk ngan mi tentoiv, terengien
va bu bienangaev kokouk si kegiet tino ta mang tsorubeit pitak oit malan
ken tino e Karisito eie mi kovan mi kuoluon.
16 Ma e Karisito a votsok kakakuon ken kulou kokouk malan bu
badomdom gi ta vosom kakakuon bu karton mi kurikurien mi mei. Ma
mi kurikurien a to leong nge tsorubeit ngeisngeis i aron mi tentoiv simi
vunan ine bu karton keskes gi tsana kegi sar tsientsang keskes.

Mi tino sibu Natuon mi Berber

17 Io, o vakokoit nia vanuo nga simi asan mi Nguts, kian va nga ta tino
ba buer malan bu Kibang. Bu vinavinadodogie a gov.

4:8 PSA 68:18

18 Bu vinavinadodogie gi mon simi ngingi, ma gi mon peken mi tino ian
ta kuvu se Raban simi vunan mi sinavei ni vodon sasavoir a monongie gie
ma bu arogie a bakiet.
19 Gi kap ko mengemengeir, misasien gi ta tsana bu tsaka sinavei. Egie
kesegie gi te nga terie kegi tino simi sa mi pirpir ta lalaron, ma gi tsana bu
suada sinavei ian ta bita ma bu sinavei nia matabiek.
20 Eiekesen ine, a kap va mi rosaran ian nga tate nga tovtov ngan surie
e Karisito.
21 A tuktuk, nga te nga rongomie mi namanien e Karisito. Io, nga nga
rorong poro mi vinasengei surie mi tuktuk ian ta mon se Iesu simi vunan
nga nga tsok seie.
22 Surie kenga sar sinavei kebeir ni tino, ine mi vinasengei a pevien va
nga ta ngas tsang rivie kenga sar sinavei kebeir ni tino ian mi lalaron nia
tino ngan mi binit ta ko tsang vatsakatie.
23 Ma a pevien buer va bu aronga ma bu vinavinadodonga ta ngas
tsorubeit vour.
24 Ma buer a pevien va nga ta ngas vavaso ngan mi sinavei vour ni tino
ian e Raban tate nga tsana malan mi sinavien ian ta dokei nge tamat ma
ta tuktuk.
25 Io, nga ta ngas tsang rivie mi sinavei ni binit. Ma enga keskes nga ta
ngas vakokoit ngan mi tuktuk sibu palapalanga, surie egiet bu karton mi
kuirkuir kes.
26 Sien va nga ta aor rarap, nenei kalei va nga ta masi tsana ka sinavei
tsokor. Kian va kenga aor rarap ta mon oit mi matanias va ta ros,
27 ma kian va nga ta terie ka kientsep se Satan.
28 Eie ese ta puerpuer, ta ngas voto simi sinavei nia puer, eiekesen ta
ngas tsatsang ngan ba riman nia tsana mi kienelei, terengien va ta mang
suvu kepineits nia tabarie bu sinaortsak.
29 Kian va nga ta oengoeng tsak, eiekesen nga ta vokokotie bu nama
ian ta kulie nge vangasie gie mi kulou nia vaotie kegi sar pinat. Eiekesen
nga ta ngas vokokotie bu nama ian ta vatamase mi kulou ese gi ta rorong
senga.
30 Kian va nga ta vara masitinoiv ngan mi Moromoruo Tamat simi vunan
eie mi baitottok ian e Raban tate nga totoka nga ngan, nian mi ra va ta
vara ketseketseng nge nga simi sinavei tsokor.
31 Nga ta ngas tsang rivie mi sinavei nia aor putu ma aor rarap, ma
mi sinavei nia kengeir, mi sinavei nia vavaperor ma mi sinavei nia oeng
balapoik sibu aronga, meie ngan bu suasuada sinavei nia karto bu mei
mene.
32 Eiekesen nga ta ngas ve kalei nge nga nge totoiv ververkis nge nga.
Ma nga ta ngas ve vodon ririv ngan bu tsaka sinavinga keskes, malan mo
e Raban tate nga vodon rivie kenga sar tsaka sinavei ngan e Karisito.

5

1 Io, nga ta ngas tino vemusurie mi sinavien e Raban, simi vunan enga
bu natuon, bu aten.
2 Nga ta ngas tino ngan mi tentoiv, malan mo e Karisito ta nga tovie giet
nge tsupuk rivie ken tino surie giet malan mi tienebeir ni varam rakot se
Raban ian ta sien mirimirir.
3 Nga ta ngas kitipie vuruvan mi sinavei tetteririv, mi sinavei bita, ma
mi sinavei matabiek i kotubunga simi vunan ine bu suada sinavei a kap
sogove mi kuoluon e Raban.

4:24 GEN 1:26; Kolose 3:10 **4:25** ZEC 8:16 **4:26** PSA 4:4

4 Ma buer nga ta ngas kitipie vuruvan bu namani vamangarie bu mei,
bu namani be, ma bu vinavangiets tsak ian ta kap sogove nga, eiekesen
nga ta ngas vokokotie mo bu namani vuot kalei rovoriu.
5 Nga te telekiran tuktuk va egie ese gi ta tino simi sinavei tetteririv
o, mi sinavei bita o, mi sinavei matabiek, gi ta kap suvu vavatamaes si
ken mangmagoso Nguts e Karisito ma e Raban. Arie egie mi kulou gi ta
rangarie bu raban bitbit.
6 Kian va nga ta sunuir va mi kulou gi ta bitie nga ngan bu nama gov,
simi vunan ken aor rarap e Raban ta kor i popogie ese gi ta rong tsak.
7 Io, kian va nga ta vetala meie ine bu suada mei.
8 Muomuo, enga bu natu ngingi, eiekesen ine, enga te bu natu Berber
simi Nguts. Nga ta ngas tino malan bu natuon mi Berber,
9 simi vunan mi vuovan mi Berber arie egie bu suasuada kienlei, mi
sinavei duis, ma mi tuktuk.
10 Ma nga ta konon nia neis vorotan misa va ta varese mi Nguts.
11 Kian va nga ta tuir pats meie egie ese gi ta ko tsana bu suada tsientsang
simi ngingi ian ta gov, eiekesen nga ta ngas vutuir vasanga gie simi
taparang.
12 Giet kap oit nia vor patpatara misa mi kulou kap vodovodon tuktuk
gi ta ko tsang menentan, simi vunan egie bu kepineits ni mengemengeir.
13 Eiekesen sien mi Berber ta rarangie gie, mi kulou gi ta katsep vasa a
tsak ven ine bu kepineits.
14 Io, arie mi Berber ian va ta tsana bu kepineits kokouk va ta mon simi
taparang. Arie mi vunan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Nga pan, bu muang ngeis,
Ma nga tsuok tamtuir vekenan mi miensei.
Ma e Karisito ta rar i poponga.”

15 Io, nga ta ngas nenei vasa nga ta tino ven. Kian va nga ta tino malan
mi kulou be, eiekesen nga ta ngas tino malan mi kulou sievei.
16 Nga ta ngas tsana kenga sar keipkepide ra kokouk va gi ta vabatie mi
kienelei, simi vunan ine bu ra gi tsokor.
17 Io, kian va nga ta mala be, eiekesen nga ta ngas konon nia telekiran
misa mi Nguts a lalaron va nga ta tsana.
18 Kian va nga ta un dangi vain nge be, simi vunan ta masi tsang
vatsakatie kenga tino. Eiekesen, nga ta ngas sunuir va mi Moromoruo
Tamat va ta tsegerie nga.
19 Nga ta ngas vakokoit i kotubunga ngan bu nama sibu pak, sibu paka
rengeir ma sibu pak ian mi moromoruo Tamat ta vabatie sibu aronga. Ma
nga ta ngas kaveir nge puongan mi Nguts ngan bu aronga.
20 Ma sibu ra kokouk nga ta ngas vuot kalei rovoriu se Raban mi Tam
surie bu kepineits kokouk simi asan magiet Nguts e Iesu Karisito.
21 Nga ta ngas vevetor nge nga simi vunan nga mangaran e Karisito.

Ba baser tamat rei

22 Enga mi langei rei, enga keskes nga ta ngas tor surie kenga sar labeit
malan mo nga ta ko tor surie mi Nguts.
23 Io, mi ka rei eie mi kovan ken vevien, malan e Karisito eie mi kovan
mi kulou vodovodon tuktuk, ma egie mi kurikurien e Karisito, ma eie kegi
ka ni vavato.
24 Io, mi langei rei, gi ta ngas tor surie kegi sar labeit sibu kepineits
kokouk, malan mi kulou vodovodon tuktuk gi ta ngas tor surie e Karisito.

25 Enga mi kulou rei, enga keskes nga ta ngas tovie kenga sar vevien,
malan mo e Karisito ta nga tovie mi kulou vodovodon tuktuk nge tsupuk
rivie ken tino surie gie,
26 terengien va Eie ta mang vara melemelen nge gie ngan mi sinusuruiv
simi da nge vokunie gie ngan mi nama.
27 Io, a nga tsana ine terengien va ta mang vosonie mi kulou vodovodon
tuktuk va gi ta mata tietienengei si ken baidendeng. E Karisito a kap
lalaron va kavo katokatoka o, kavo suoksuokbour, o, kavo suada tsienakor
mene ta vara mat tsak nge gie, eiekesen a lalaron va kegi tino ta tamat ma
kap ka bienebeir.
28 Simi rosar kes mo, mi ka rei ta ngas tovie ken vevien, malan eie ta ko
tovie eie kesen. A tuktuk, mi ka ese ta tovie ken vevien, a tovie eie kesen.
29 Io, a kap ka mene a ko karto mi kurikurien eie kesen, eiekesen a
perngan nge pikngan malan e Karisito ta perngan nge pikngan mi kulou
vodovodon tuktuk,
30 surie egiet bu karton mi kurikurien.
31 Mi Pakpak Leong a pevien, “Mi ka ta sorvekenan e taman ma e kinan
nge tsok meie ken vevien, ma guor ta tsorubeit mi kuirkuir kes.”
32 Mi kepineits mumuningei ta mon i aron ine mi nama a potokivout,
io, o vokokotie ine surie mi mienagos i kotubuon e Karisito ma mi kulou
vodovodon tuktuk.
33 Io, mi ka ta ngas tovie ken vevien malan eie ta tovie eie kesen, ma mi
vevien rei ta ngas mangaran ken labeit.

6

Bu nout meie bu kien ma bu tam

1 Bu nout, nga ta ngas tor surie bu kinanga ma bu tamanga simi vunan
enga simi Nguts ma ine mi sinavei a duis nia tsana.
2 Mi vuna vinuor vourvour meie man kinubuits a pevien, “E ta ngas
mangaran e tama meie e kina,
3 terengien va bu kepineits kokouk si ke tino ta mang tsorubeit kalei ma
ke tino ta mang kuar i popon mi kaber.”
4 Enga bu tam, kian va nga ta vara aor rarap ngan bu natunga eiekesen
nga ta ngas vetedara gie ngan mi vuduvuduis ma mi namani vinavanou
simi Nguts.

Bu petspets ma bu Ka leong

5 Enga bu petspets, nga ta tor surie manga sar ka leong ine simi kaber
meie ngan mi minangarei ma mi mientou. Nga ta tsatsang segie ngan mi
tuktuk malan nga ta tsana se Karisito.
6 Kian va nga ta tsana ine nia vadengarie gie ma nia varese mo manga
sar ka leong, eiekesen nga ta tsatsang malan va enga ken sar petspets e
Karisito vemusurie ken lalaron e Raban ngan bu aronga kokouk.
7 Nga ta tsatsang meie ngan bu aronga kokouk malan va nga tsatsang
simi Nguts, ma kap va simi kulou,
8 simi vunan nga telekiran va mi Nguts ta so vorie giet vemusurie
misana kienelei giet ta tsana, misasien va egiet bu petspets o, mi kulou
ketseketseng.
9 Simi rosar kes mo, enga bu ka leong, nga ta kalei ngan kenga sar
petspets ma kian va nga ta vamatuo gie. Simi vunan enga kokouk meie

6:2 DEU 5:16

kenga sar petspets, manga Ka leong a mon i kur simi rangit, ma si ken
baidendeng, mi kulou kokouk gi venvenioit mo.

Bu kepineits se Raban nian mi minakiur

10 Ine arie kong nama vekvekitip. Nga ta tuir ngeisngeis ngan mi
ngeisngeis leong simi Nguts.
11 Nga vavaso ngan bu kepineits se Raban nian mi minakiur, terengien
nga ta mang oit nia tuir ngeisngeis karie ken sar roevroev mi kovan bu
moromoruo tsak.
12 Simi vunan kegiet vinevineken kap va veie mi pirpir o, mi dar,
eiekesen giet veveken veie bu muomuo ni vuor, ma veie bu mei gi ta suvu
duis, ma veie bu ngeisngeis ine simi kaber ngingi ma veie mi ngesengesien
bu moromoruo tsak simi rangit.
13 Io, nga ta ngas vavaso ngan bu kepineits kokouk se Raban nian mi
minakiur, terengien simi ra mi tsienakor ta beit, nga ta mang oit nia tuir
karie bu kepineits kokouk, ma i murien mi minakiur, nga ta ngas oit nia
tuir ngeisngeis.
14 Io, nga ta ngas tuir ngeisngeis nge verengie nga ngan mi verevere ian
arie mi tuktuk, ma nga ta ngas tsekie mi kakakuir nian mi bongbong ian
mi sinavei duis se Raban.
15 Ma nga ta ngas tsekie ba poppop ian mi renorois nia ra vavatei ngan
mi Banga Vinavatei ian ta vabatie mi molu.
16 Meie gie kokouk ine, nga ta ngas tsuok sorokie mi napa ei ni tutuir
kakuir, eie mi vodovodon tuktuk ian ta oit nia pusuvie bu eon lemlemka
kovuni simi ka tsokor.
17 Ma nga ta ngas tsekie mi kovamon ian mi vavato ma poro mi kuor
simi Moromoruo Tamat, arie ian mi namanien e Raban.
18 Ngan bu suada nono ma vinirei, nga ta ngas vengeis nia no sibu
ra kokouk ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat. Io, nga ta ngas
rorrois nge no surie mi kuoluon kokouk e Raban.
19 Ma nga ta ngas no surie iou buer. Nga ta ngas no rakot se Raban va
ta terie bu nama i ngutsung nia vakokoit surie bu kepineits mumuningei
simi Banga Vinavatei ngan mi aor ngeisngeis,
20 simi vunan o mon simi baivinis surie va eou mi ka ni vakokoit ken e
Karisito Iesu. Nga ta ngas no va o ta mang vakokoit ngan mi aor ngeisngeis
simi rosar ian ta duis.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

21 E Tukiko eie e banga kasinga ma mi petspets ese ta ko tuktuk si ken
tsientsang rakot simi Nguts. Ma eie ta vateie nga ngan bu kepineits kokouk
terengien va enga buer nga ta mang telekiran vasa o tino ven ma misa o
ko tsana.
22 Io, o turan rakot senga, terengien va nga ta mang telekiran vasa gei
mon ven ma eie ta vamada bu aronga.
23 Bu kasiung, mi molu, mi tentoiv meie ngan mi vodovodon tuktuk kuvu
se Raban mi Tam ma simi Nguts Iesu Karisito ta mon meie nga.
24 Ma ken tentoiv e Raban ta mon pats meie gie ese gi ta tovie magiet
Nguts e Iesu Karisito ngan mi tentoiv ian ta kap oit nia mesei.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Sibu Pilippoi

1 Eou e Paulo. Egor e Timote, egor ken ba petspets e Karisito Iesu. Gor
vavataor rakot simi kuoluon e Karisito Iesu i Pilippoi, ma rakot buer segie
bu muomuo ma bu ka tsatsang kuilkuil.
2 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu
Karisito ta mon meie nga.

Ken nono e Paulo surie mi kuoluon e Karisito i Pilippoi

3 Sibu ra kokouk o ko vuot kalei se Raban sien o ta ko vodonomie nga.
4 Ma si kong sar nono kokouk surie nga, o ko no meie ngan mi nires,
5 simi vunan nga nga tuir pats meie iou nia valalame mi Banga Vinavatei
vakaek simi ra nga ta nga rong vourvour ngan tuir oit ine.
6 Ma o vodon tuktuk va e Raban ese ta nga vakake ine mi banga
tsientsang i aronga, ta tsang vuruvan ine mi tsientsang tuir oit simi ra
va e Karisito Iesu ta muerengei.
7 A duis va kong rongrongmetsikei rakot senga ta malan ine, simi vunan
nga mon simi ateung. Io, enga nga ko tuir pats meie iou i aron ken tentoiv
e Raban, misasien o ta mon simi vona vinatoreis o, o ta tuir karie mi Banga
Vinavatei nge vara tuktuk ngan.
8 E Raban a telekiran tuktuk va o lalaron beitsak nia pare nga kokouk,
simi vunan o tovie nga malan e Karisito Iesu ta tovie nga.
9 Ma o no va kenga tentoiv ta to leong meie mi teletelekirei ma mi sinavei
nia deng mua misa ta kalei,
10 terengien va nga ta mang telekiran misa ta kalei beitsak. Io, kenga tino
ta mang tuktuk ma ta kap ka bienebeir sien, tuir oit simi ra va e Karisito
ta muerengei.
11 Ma nga ta mang vous ngan bu vuovan mi sinavei duis kovuni se Iesu
Karisito, terengien va kenga tino ta mang vasangan man matvinavaso e
Raban nge terie mi tietienengei rakot sien.

Ken baivinis e Paulo a nga velelebe mi Banga Vinavatei

12 Bu kasiung, o lalaron va nga ta telekiran va mi sana kepineits ta nga
tsorubeit seou a me kuil nia velelebe mi Banga Vinavatei.
13 Surie ine, mi kulou tutuir kakuir simi vonuo se gavana meie bu mei
mene kokouk buer gi telekiran va o mon simi baivinis surie e Karisito.
14 Surie mong baivinis, palan bu kasiung ese gi ta vodovodon tuktuk simi
Nguts, gi suvu aor ngeisngeis nia vokokotie mi namanien e Raban ma gi
kap motou.
15 A tuktuk bu mei gi vavatei ngan e Karisito simi vunan gi ngungutsuo
iou ma gi lalaro but vuturungie kong tsientsang, eiekesen bu mei mene gi
vavatei meie ngan mi banga aor.
16 Ine mi kulou gi ta vavatei ngan mi banga aor, gi tsana ine simi vunan
gi tovie iou. Ma gi telekiran va e Raban a nga vile iou nia tuir karie mi
Banga Vinavatei.
17 Eiekesen egie ian gi ta ngungutsuo iou, gi vavatei meie ngan kegi sar
vienviendon kakaleong ian ta kap duis ma meie ngan mi vienviendon nia
vikikinie iou ine simi baivinis.

18 Ma samo misa te? Sibu rosar kokouk, misasien va mi vienviendon a
duis o, a kap duis, gi ngas vavatei ngan e Karisito, ma surie ine, o res.
Io, o ta ngas res surie ine.
19 O telekiran va ine ta terie mi vavato seou vemusurie kenga sar no
surie iou meie ken kuilkuil mi Morumoruan e Iesu Karisito.
20 O vodon tuktuk nge vodon rorrois ngan mi nires leong va o ta kap
vamangarie iou si ka suada rosar, eiekesen o ta suvuon mi aor ngeisngeis
leong nge puongan e Karisito si kong tino, misasien va o tino o, o maet.
21 Sien va o ta tino, ine mi tino se Karisito ma sien va o ta maet, eie nian
mong kalekalei.
22 Sien va o ta ngas tino ine simi tino, o ta vabatie kavo banga tsientsang
eiekesen o kap katsep va mi sana rosar o tate vile.
23 A ngeisngeis seou nia vile ka mei seguor ine, o lalaron nia maet nge
so mon meie e Karisito, simi vunan ian a kalei beitsak.
24 Eiekesen a kalei beitsak buer va o ta ngas to, simi vunan nga pinat
surie iou.
25 O vodon tuktuk va ine a duis, io, o ta tino nge tsatsang meie nga,
terengien va kenga vodovodon tuktuk ta mang to leong ma nga ta mang
suvuon mi nires surie kenga vodovodon tuktuk.
26 Io, sien va o ta muerengei vorota nga, kenga nires surie iou ta vous
puospuos surie giet tsok se Karisito Iesu.
27 Nga ta ngas tino ngan mo mi tino ian ta sogove man Banga Vinavatei
e Karisito. Samo o ta mang telekiran va nga tuir kouk meie mi aor kes nge
vengeis nia tino ngan mi vodovodon tuktuk simi Banga Vinavatei, misasien
o ta me pare nga o, o ta rongova nga mo.
28 Kian va nga ta motovan egie ese gi ta matakorot veie nga. Ine
mi sinavinga ta vasangan segie va e Raban ta voguersa gie, eiekesen ta
vasangan senga va ta vatoa nga.
29 E Raban a nga sunuir va nga ta suvuon mi vodovodon tuktuk se
Karisito ma buer nia suvu vinekikin surie e Karisito.
30 Nga nga pare iou o nga suvu vinekikin, ma ine nga ngas rongovan
kong sar putu. Io, simi rosar kes mo, enga buer nga te suvu vinekikin.

2

Mi tino vemusurie mi vienesien e Karisito

1 Sien va kenga tino meie e Karisito a vakotsie nga, ma sien va ken tentoiv
a vamada nga, ma sien va nga mon aor kes simi Moromoruo Tamat, ma
sien va nga suvuon mi tentoiv ma mi aor molous veie bu mei mene,
2 io, nga ta ngas vara pu ngan kong nires. Nga ta ngas aor kes
ververkis, ma nga ta ngas totoiv ververkis, ma nga ta ngas tsatsang ngan
mi moromoruo kes ma ngan mi vienviendon kes.
3 Kian va nga ta tino ngan mi vienviendon kakaleong ma kian va nga
ta veleveleongtie nga kesenga. Eiekesen, nga ta ngas vilikitie nga kesenga
ma nga ta ngas vodon veleongtie bu mei mene rio nga kesenga.
4 Kian va nga ta tsana misa va ta vakalaie nga mo, eiekesen nga ta tsana
buer misa ta vakalaie bu mei mene.
5 Mi sinavinga ta ngas kokouk malan mi sinavien e Karisito Iesu.

6 E Karisito, eie a kokouk meie e Raban,
eiekesen a kap nga vodon va ta nga por vangasie ken duis nia mon
venvenioit meie e Raban.
7 Eiekesen a nga tsana eie kesen va ta nga tsorubeit mo mi ka tuvuon,

ma a nga mala petspets sien ta nga me tsorubeit mi ka.
8 Ma i murien ta nga tsorubeit mi ka, a nga vilikitie eie kesen
ma a nga sunurie mi miensei i popon mi koitskoits!
9 Surie ine, e Raban a nga tsuok terie i kur nge vogosongie simi mogomogos ian ta tsiroup
ma a nga terie sien mi as ian ta tsiroup rio bu as kokouk.
10 Io, mi kulou kokouk gi ta so mangaran mi asan e Iesu
nge sege pukupuku kaek i matan,
egie die i kur simi rangit ma simi kaber ma egie buer i mendien mi kaber.
11 Ma bu mei kokouk gi ta vakokoit katsep ngan va e Iesu Karisito eie mi Nguts,
terengien va kegi tino ta mang vasangan man matvinavaso e Raban mi Tam.

Nga ta rar mala kaemkaem

12 Io, bu banga polopoloung, malan nga ta nga ko tor surie iou sien o ta mon meie nga o, o ta kap mon meie nga buer, nga ta ngas vutuir vasangan mi vavato si kenga sar tino meie mi minangarei ma mi mientou.
13 Simi vunan e Raban a ko tsatsang i aronga nia tsuok voturie mi lalaron ma mi ngeisngeis nia tsang vaotie mi sana ta resmatan.
14 Nga ta ngas tsana bu kepineits kokouk ma kian va nga ta nama palan o, vetei nge nama,
15 terengien va nga ta mang vara tuktuk nge nga kesenga va kenga tino ta kap suvuon ka kepineits va gi ta oge nga ngan ma kenga tino tate tsorubeit melemelen. Nga ta ngas tsana ine simi vunan enga bu natuon e Raban ese nga ta tino i aron ine bu ra ian mi kulou gi ta ko tino ngan mi sinavei vilvilguo ma mi sinavei tsokor. Ma nga ta rar mala kaemkaem simi mangmagoso enaenamon.
16 Nga ta ngas por vangvangasie mi namani tino terengien va o ta mang resmata nga simi ra va e Karisito ta muerengei, simi vunan o kap nga soer nge biroik tuvuon.
17 Kenga tsientsang simi vodovodon tuktuk simi Nguts a malan mi tienebeir ni varam. Misasien va mi daroung ta tamasoei i popon ine mi tienebeir ni varam malan mi tienebeir dangi vain, o ta res ma o lalaron va enga kokouk buer nga ta res.
18 Ma enga buer nga ta ngas aor kalei nge res meie iou.

E Timote ma e Epaprotito

19 Sien va mi Nguts e Iesu ta sunuir, o vodon va i aron ine ba ra, o ta ba turan e Timote rakot senga, terengien va o ta mang res sien va o ta rongomie ka nama surie kenga tino.
20 Kap ka banga ka mene a mon meie iou a malan e Timote ese ta ko tovie nga tuktuk.
21 Bu mei mene kokouk gi ko lalaro vemusurie kegi sar lalaron mo, kap va ken lalaron e Iesu.
22 Eiekesen e Timote a nga vara tuktuk ngan eie kesen va eie a sogove nia tsana bu suada tsientsang sien ta nga kulie iou nia velelebe mi Banga Vinavatei malan mi natu madar ta tuir pats meie e taman.
23 Io, o vodon va o ta ba turan rakot senga ian simi ra ngas te va o tate katsep simi sa va ta tsorubeit seou.
24 Ma o vodon tuktuk va mi Nguts ta sunuir va eou buer ngas te o ta ba so vorota nga.

25 Eiekesen o vodon va o ta ngas turan e kasiung, e Epaprotito, muerengei
rakot senga. Eie e turoung ka ni tsientsang ma e turoung ka ni minakiur,
ma buer eie kenga ka ni sosoer. Nga te nga turan nia me kulie iou si kong
sar pinat.
26 Eie a lalaron beitsak nia ra pare nga kokouk ma a vodovodon palan
buer simi vunan nga te nga vakierngie va a nga morouk.
27 A tuktuk, a nga morouk beitsak ma a nga vatvatta mesei, eiekesen e
Raban a nga vasangan ken aor molous sien ma seou buer terengien va mi
aor tsak leong ta kap mang nga monongie iou.
28 Io, surie ine, o lalaron beitsak nia turan e Epaprotito muerengei rakot
senga. Enga buer nga ta res nia so pare, ma o ta kap ba buer vodovodon
palan surie.
29 Nga ta ngas suguo ngan mi nires leong simi vunan eie simi Nguts, ma
nga ta ngas vasangan kenga minangarei sibu mei malan eie,
30 simi vunan a te nga vatvatta mesei surie ken tsientsang e Karisito, ma
a nga terie ken tino nia kulie iou sibu tsientsang ian nga ta kap nga oit nia
tsana seou.

3

Mi petsuon mi Tino

1 Bu kasiung, ine kong nama vekvekitip. Nga ta ngas resmatan mi Nguts!
A kap man ka vientso seou nia vavataor te buer senga, ma o tsana ine nian
manga kalekalei.
2 Nga ta ngas nenei kalei ian sibu kopuen. Nga ta ngas nenei kalei simi
kulou gi ta tsana mi sinavei tsokor. Nga ta ngas nenei kalei simi kulou gi
ta tsana mi vinavaroup ngan mi vienviendon mene,
3 surie egiet giet te nga suvuon mi vinavaroup tuktuk simi vienviendon
duis. Giet rangarie e Raban ngan mi Morumoruan ma giet puongan e
Karisito Iesu ma giet kap vakam ngan mi pirpir.
4 A tuktuk eou keseung o suvuon bu vunan va o ta vakam ngan mi pirpir.
Sien va ka mei mene a suvuon ka vunan nia vakam ngan mi pirpir, eou
o suvuon a palan rio segie.
5 O nga suvuon mi vinavaroup i murien bu ra mi napaririem pouts tour
e kinoung ta nga kava eou, ma eou mi kangi Israel simi matabu Beniamin,
eou mi Iburu tuktuk. Ma eou mi Parisaio surie o vemusurie vititirie bu
vinuor se Moses.
6 O nga ngeisngeis nia tsana ken tsientsang e Raban, io, o nga solongenge
nge vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito. Ma eou mi ka duis
simi sinavei ni vemusurie bu Vinuor se Moses ma kap ka bienebeir a mon
seou.
7 Eiekesen bu sana kepineits o ta nga vodon va a nga potokivout, ine, o
vodon va ine bu kepineits a sasavoir mo surie mi sana e Karisito ta nga
tsana.
8 I popon ian, o vodon va bu kepineits kokouk gi sasavoir simi vunan
mi teletelekirei surie Karisito Iesu mong Nguts a tsiroup rio bu kepineits
kokouk. Io, o tsupuk rivie bu kepiniets kokouk nge vodon va egie bu biror
terengien va o ta mang suvuon e Karisito,
9 ma o ta mang tsok seie. O kap oit nia suvuon mi tino duis meie e
Raban ngan mi sinavei nia vemusurie bu vinuor se Moses eiekesen ngan
mi vodovodon tuktuk se Karisito mo. E Raban a nga tor va o ta tino duis
meie kong vodovodon tuktuk se Karisito.

10 O lalaro telekiran e Karisito ma mi ngeisngeis ian ta nga vatoa simi
miensei. Ma o lalaro suvuon mi vinekikin nge maet malan ta nga suvuon,
11 terengien va o ta mang suvuon mi tino mumuerengei simi miensei.

Mi sinoer ngeisngeis rakot simi votovoto

12 O kap vokokotie ine bu kepineits kokouk va o te tsang vaotie gie o,
o te tsorubeit kalei oit, eiekesen o nga vengeis nia vaotie misa e Karisito
Iesu ta nga vile iou nia suvuon.
13 Bu kasiung, o kap vodon va o te tsang vaotie ine, eiekesen o te suvuon
mo mi vienviendon kes. O vodon terie i muriung bu kepineits ian o ta nga
ko tsana ma o soer surie ian bu kepineits gi ta mon i muo seou.
14 O vengeis nia soer beit simi votovoto nia suvuon mi voirvoir. E Raban
a vile iou nia so suvuon ine mi voirvoir die i kur surie mi sana e Karisito
Iesu ta nga tsana.
15 Egiet ese giet tate komois simi vodovodon tuktuk se Karisito, giet
ta ngas tuir kouk surie ine mi rosar. Eiekesen sien va ka mene senga,
a suvuon ka vienviendon ta kekineits sorvekenan ine, e Raban ta puek
vasangan senga buer.
16 Giet ta ngas tino mo ian simi rosar giet tate nga muna vemusurie.
17 Bu kasiung, nga ta ngas vemusurie mi vinisiung nge deng surie gie
ese gi ta tino vemusurie mi rosar gei tate nga vasangan senga.
18 O nga ko pengan senga muomuo ma ine o te buer pengan senga meie
kong dunutina va palan segie gi matakorot ngan man koitskoits e Karisito.
19 Man votovoto kegi tino, mi tsienakor. Bu kititagie arie magi raban, ma
gi vakam ngan bu kepineits nia mangmangarien, ma gi vodonomie mo bu
kepineits simi kaber.
20 Eiekesen egiet, egiet mi kuoluon mi enamon die i kur simi rangit, ma
giet vor ve rorrois ngan mi nires surie mi Ka ni Vavato kovuni en. Magiet
Nguts e Iesu Karisito,
21 a suvu ngeisngeis ian ta oit nia tsana bu kepineits kokouk va gi ta
tor surie, ma ta vovoruo ine mi piripirigiet ian va ta oiv, rakot sibu pirpir
malan seie ian ta nga suvu matvinavaso.

4

1 Io, bu banga kasiung, o tovie nga nge lalaron beitsak nia pare nga surie
o resmata nga ma enga bu vuovan kong tsientsang. Nga ta ngas tino tuktuk
simi Nguts, bu banga polopoloung!

Mi sinavien mi kulou vurise tino

2 O nongie ngado ba vevien e Iuodia ma e Suduke va ngado ta aor kes
simi vunan engado simi Nguts.
3 Io, Sutsuge, evoi e turoung ka ni tsientsang tuktuk, o nongie no buer
va e ta kulie guor ine ba vevien. Guor nga baser palapalan meie iou simi
tsientsang nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei. Guor nga ko tsatsang
meie e Klemen ma bu turoung ka ni tsientsang mene buer ese bu asagie
ta mon simi pakapaka rorou ni tino.
4 Nga ta ngas resmatan mi Nguts sibu ra bu ra. O ta buer pevien, nga ta
ngas res!
5 Nga ta ngas ve kalei nge nga i matan mi kulou. Mi Nguts a te vatavatat.
6 Kian va nga ta vodovodon palan surie ka kepineits eiekesen sibu
suasuada baitutuir, nga ta ngas no ngan mi tietienengei. Ma si kenga sar
nono, nga ta ngas teir vasangan kenga lalaron se Raban.

7 Io, ken molu e Raban ian ta tsiroup simi teletelekirei simi kulou, ta tuir
karie bu aronga ma bu vinavinadodonga simi vunan enga se Karisito Iesu.
8 Ine kong nama vekvekitip, bu kasiung, mi sana ta tuktuk, mi sana ta
vabatie mi sinavei ni minangarei, mi sana ta duis, mi sana ta melemelen,
mi sana ta mata tietienengei, mi sana ta vabatie mi banga as, sien va kavo
kepineits ta kalei beitsak o, ta kalei oit nia vabatie mi tietienengei, vodon
surie ine bu kepineits.
9 Ma misa nga tate tovtov ngan nge suvuon ma misa nga tate rongomie
nge pare seou, nga ta pupua ine bu kepineits, ma e Raban nian mi molu
ta mon meie nga.

Mi ni vuot kalei surie mi tienebeir

10 O res beitsak surie mi sana mi Nguts ta nga tsana, simi vunan enga
buer nga vasangan kenga vienviendon nemei seou. A tuktuk, o telekiran
va nga nga vodonomie iou oit nevere eiekesen nga kap nga suvuon ka
kientsep nia vasangan kenga vienviendon.
11 O kap vokokotie ine simi vunan o suvu pinat. O nga varatsangie iou
nia res mo simi sana ta betingie iou sibu suasuada baitutuir.
12 A te dada seou vasa o ta tino ven sien o ta suvu pinat o, sien o ta
suvuram. I aron bu suasuada baitutuir, a te dada seou vasa o ta tino ven
sien va o ta ti o, o ta vitor, ma a te dada seou vasa o ta tino ven sien o ta
suv o, o ta pinat.
13 O oit nia tsana bu kepineits kokouk simi vunan e Karisito a vangasie
iou.
14 Eiekesen enga nga nga tsatsang kalei nia sor kulie iou sien o ta nga
suvu vinekikin.
15 Enga bu Pilippoi nga telekiran va enga mo nga nga kulie iou nia vaotie
kong sar pinat ngan mi lakep sien o ta nga me vavatei ngan mi Banga
Vinavatei senga nge sorvekenan i Makedonia. A kap ka vona rengeir mene
a nga kulie iou ine simi sinavei.
16 Sien o ta nga mon i Tesalonika, siba keipkepide ra mene, enga mo, nga
nga vuruve terie seou bu tienebeir nia vaotie kong sar pinat.
17 O vokokotie ine, simi vunan o lalaron va nga ta suvu vavatamaes surie
kenga sar banga sinavei, a kap va o pinat surie ka tienebeir kuvu senga.
18 Io, o te nga suvuon bu kepineits kokouk nia vaotie kong sar pinat.
Ma o kap ba buer pinat surie ka kepineits, simi vunan o te nga tserie
bu tienebeir kovuni senga i riman e Epaprotito. Ine bu tienebeir egie bu
banga tienebeir ta sien mirimirir ma bu tienebeir ni varam ian ta duis nge
varese e Raban.
19 Ma kong Raban ta vaotie kenga sar pinat kokouk ngan bu banga sinsuv
kuvu se Karisito Iesu!
20 Mi matvinavaso ta rakot si magiet Raban, mi Tam ma ta mon sibu ra
bu ra. Amen.

Mi ni vuot kalei vekvekitip

21 O terie kong vuot kalei rakot senga mi kuoluon e Karisito Iesu. Bu
kasiung gi ta mon meie iou en ne, gi terie buer kegi ni vuot kalei rakot
senga.
22 Mi kuoluon e Raban gi terie kegi ni vuot kalei rakot senga. Ine mi ni
vuot kalei a potokivout simi vunan a kuvu buer segie ese gi ta tsatsang si
ken vanuo e Kaesar.
23 Ken tentoiv mi Nguts Iesu Karisito ta mon sibu morumoruanga. Amen.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot
Sibu Kolose

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu vemusurie ken lalaron e Raban.
Egor e Timote e kasigiet,
2 gor vavataor rakot senga mi kuoluon e Raban i Kolose. Enga bu kasigei
ese mi sinavinga ta ko tuktuk si kenga vodovodon tuktuk se Karisito.

Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ta rakot senga.

Mi namani vuot kalei rovoriu ma mi nono

3 I aron kegor sar nono surie nga, gor ko munu vuot kalei rovoriu se
Raban e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito,
4 simi vunan gor te nga rongovan kenga vodovodon tuktuk se Karisito
Iesu, ma kenga tentoiv rakot simi kuoluon kokouk e Raban.
5 Nga te nga muna rongomie mi namani tuktuk, mi Banga Vinavatei,
ian ta nga teie terie senga ine mi vodovodon rorrois. Kenga vodovodon
tuktuk ma kenga tentoiv a vunan si kenga vodovodon rorrois surie mi
sana e Raban tate rorois ngan va senga die i kur simi rangit.
6 Sibu korot kokouk simi mangmagoso enaenamon, ine mi Banga
Vinavatei a ko munu puorkan nge vua ngan bu vuovuo, malan mo ta nga
ko munu tsatsang i kotubunga vakaek simi ra nga ta nga rongomie ine mi
nama nge katsep simi tuktuk surie ken tentoiv e Raban.
7 E Epapras a nga me vavasengei senga surie ine mi Banga Vinavatei.
Eie e turagei ka ni tsientsang ese ta ko tuktuk siken tsientsang se Karisito.
Ma a tourtelekira gei ine simi tsientsang rakot senga.
8 Ma a nga vateie gor ngan kenga tentoiv ian mi Moromoruo Tamat ta
nga terie senga.
9 Arie mi vunan, vakaek simi ra gor ta nga rongomie vasa nga ko tino
ven, gor kap nga maes nia no surie nga. Gor no rakot se Raban va ta kulie
nga terengien va nga ta mang telekiran bu kepineits kokouk e Raban ta
lalaron va nga ta tsana, io, gor no va ta kulie nga nia sievei beitsak sibu
kepineits simi moromoruo nge katsep surie gie kokouk.
10 Ma gor ko no ven ne terengien va nga ta mang tino ngan mi tino ian
ta sogove ken lalaron mi Nguts, ma va nga ta mang varese mi Nguts sibu
rosar kokouk. Kenga sar tino ta vua ngan bu vuovuo sibu banga tsientsang
kokouk ma kenga teletelekirei surie e Raban ta vor ve leongleong.
11 Ma gor no buer va e Raban ta vangasie nga ngan mi ngesengesien ian
ta tsiroup terengien va nga ta mang tuir ngeisngeis simi sinavei nia res
ngan mi sinavei nia onvidit.
12 O no va nga ta vuot kalei rovoriu simi Tam surie ta nga tsana nga va
nga ta kalei oit nia suv si ken sinsuv ta nga pot terie simi kuoluon gi ta
mon i aron mi berber.
13 Simi vunan a nga vatoa giet simi ngesengesien mi ngingi, ma a nga
kir vurukude giet si ken mangmagoso Nguts e Natuon, eie mi aten,
14 ese ta nga vorie giet nia vara ketseketseng nge giet nge vodon rivie
kegiet sar sinavei tsokor.

Ken tsientsang e Karisito ian ta tsiroup

15 E Raban, giet kap oit nia pare, eiekesen e Karisito eie mi patsapatsan.
Eie mi muariem sibu kepineits kokouk e Raban ta nga vogosongie.

16 Ngan e Karisito, e Raban a nga vogosongie bu kepineits kokouk simi
rangit ma simi kaber, ma buer bu kepineits giet ta oit nia dengarie ma bu
kepineits giet ta kap oit nia dengarie malan bu moromoruo ian ta suvu
ngeisngeis, bu moromoruo ian ta suvu duis, bu moromoruo ni nguts, ma
bu moromoruo ni vuor. Bu kepineits kokouk a nga tsana ngan e Karisito
ma bu kepineits kokouk gi mon ken eie.
17 E Karisito a nga muna mon i muan mi vinagoso. Ma bu vinagoso
kokouk gi mon si kegi korot duis i pakien ken nennei.
18 Mi vona rengeir eie mi kurikurien, io, e Karisito eie mi kovan mi
vona rengeir. Eie man tsuoktsuok vakaek mi vona rengeir, ma eie mi mei
vourvour nia to muerengei i kotubuon bu mei maet. Io, eie mi mei ian ta
tsiroup sibu kepineits kokouk.
19 Simi vunan e Raban a nga res nia sunuir va bu kepineits kokouk ian
ta vasangan va eie mi Raban ta mon se Karisito.
20 Ma ngan e Karisito, e Raban a nga vabatie mi ni vedeng i kotubuon
eie kesen meie bu kepineits kokouk ine i keim ma die i kur simi rangit.
Ma a nga tutuo mi molu ngan mi daran e Karisito ta nga tamasoei i popon
mi koitskoits.
21 Vourvour, nga nga mon i pek se Raban ma bu vinavinadodonga a nga
matakorot veie surie bu tsaka sinavei nga ta nga tsana.
22 Eiekesen, ine, e Raban a nga vabatie mi ni vedeng meie nga ngan ken
miensei e Karisito simi pirpir, terengien va giet ta mang oit nia tuir i matan
ngan mi tino ian ta tamat ma ta kap kavo bienebeir sien, ma mi tino ian
ta ketseketseng sibu namani vepipits.
23 Ine ta tsorubeit tuktuk sien va nga ta vor ve tutuir ngeisngeis simi
vodovodon tuktuk ma nga ta kap tampaek sorvekenan kenga vodovodon
rorrois simi Banga Vinavatei ian nga tate nga rongomie. Ine mi Banga
Vinavatei a nga puorkan mi vinagoso kokouk i pakien mi rangit, ma eou
e Paulo, o nga tsorubeit mi ka ni vavatei ngan ine.

Ken bieneroik e Paulo surie mi kuoluon e Karisito

24 Io, o res nia sorokie mi vinavasor nian manga kalekalei. O lalaro
kulie mi vona rengeir ian mi kurikurien e Karisito, io, o tsang vuruvan
kong potpot nia sorokie mi vinavasor simi kurikuriung ian ta ngas mon
va o ta sorokie surie e Karisito.
25 E Raban a nga terie mi tsientsang nia kulie mi vona rengeir i
naparimoung terengien va o ta mang vavatei vititirie mi namanien senga.
26 Ma a nga muningan ine ken vodovodon mumuningei simi kulou
vakaek ngas te si man tsuoktsuok vakaek mi vinagoso. Eiekesen, ine, a
nangba vasangan si ken kulou.
27 E Raban a nga lalaron nia vasangan sibu Kibang vasa a mata
tietienengei ven man matvinavaso ine ken vodovodon mumuningei. Ine
mi vodovodon mumuningei arie e Karisito a to si kenga tino, ma ine arie
mi vodovodon rorrois surie man matvinavaso e Raban.
28 Io, gei vavatei ngan e Karisito simi kulou kokouk. Gei vanuo nge
vavasengei simi kulou kokouk ngan mi banga vienviendon terengien va
gei ta mang vutuir vasanga gie kokouk i matan e Raban simi vunan kegi
tino a te pitak se Karisito.
29 Surie ine, o bierokien ine bu tsientsang ngan mi ngesengesien e
Karisito ian ta ko tsatsang i aroung.

2

1 O lalaron va nga ta telekiran va o tsatsang ngeisngeis beitsak nia kulie
nga ma bu Laodikea ma egie ese gi ta kap ngas pare iou.

2 Mi vunan kong tsientsang arie nia vakotsie bu arogie nge tsana va gi
ta aor kes i aron mi tentoiv, va gi ta mang suvuon mi banga vavatamaes,
terengien va gi ta mang telekire ruobatan ken vienviendon mumuningei
e Raban. Ine mi vienviendon mumuningei arie e Karisito.
3 Ma seie mo bu mos kokouk kuvu simi banga vienviendon ma
teletelekirei gi ta mumuningei.
4 O pengan senga ine simi vunan ka mene ta masi me vadonuo nga.
5 Misasien va o ta kap mon meie nga simi pirpir, simi moromoruo o mon
meie nga. Ma o res nia pare kenga sinavei nia vuor vakalaie kenga tino
ma kenga vodovodon tuktuk se Karisito ian ta tuir koits.

E Karisito a vara ketseketseng nge giet simi vinuor simi kulou

6 Io, nga te nga vodon tuktuk va e Karisito Iesu eie manga Nguts, io, nga
ta ngas tino ngan mi tino ian ta tsok se Karisito.
7 Nga ta ngas tsotsoke bou nge to matda se Karisito. Ma nga ta ngas tuir
koits simi vodovodon tuktuk malan nga tate nga tovtov ngan. Ma nga ta
ngas vous ngan mi tietienengei.
8 Kian va nga ta sunuir va kavo mei gi ta vara petspets nge nga ngan
bu vienviendon simi kaber ian ta gov ma ta suvu binit. Ine bu suada
vienviendon gi kuvu si kegi sinavei bu tubugie ma kuvu simi moromoruo
ian ta vuortie ine mi mariu ma mi kaber, ma a kap kuvu se Karisito.
9 Bu kepineits kokouk ian gi ta vasangan e Raban va eie mi Raban, a
mon simi kurikurien e Karisito.
10 Ma kenga tino a te tsorubeit pu sien nga te tsok se Karisito. Eie a
kovan bu ngeisngeis ma bu duis kokouk simi moromoruo.
11 Ma buer, sien nga ta tsok se Karisito, nga te por vinavaroup ian kap
va mi kulou gi ta tsana, eiekesen mi vinavaroup e Karisito ta tsana, eie mi
vinavaroup ian ta tov rivie mi ngesengesien mi sinavei tsokor.
12 Gi te nga puonongie nga meie e Karisito sien nga ta nga por sinusuruiv
ma e Raban a te nga vatoa nga meie e Karisito simi vunan nga te nga
vodovodon tuktuk simi ngesengesien e Raban ese ta nga vatoa e Karisito
simi miensei.
13 Nga te nga maet surie kenga sar sinavei tsokor, io, nga te nga maet
simi vunan nga kap nga tov rivie bu sinavei tsokor. Eiekesen e Raban a nga
vatoa nga meie e Karisito, io, a nga vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor
kokouk.
14 E Raban a nga tsang rivie mi ngesengesien mi pakapaka rorou ian ta
nga tourtelekiran kegiet ora ian ta tsatsang veie giet. Ma a nga por tsana
nge vetekiuo ine mi pakapaka rorou simi koitskoits.
15 E Raban a nga tsang rivie bu ngeisngeis ma bu duis simi moromoruo,
ma a nga vamangarie gie i matan mi lobaram sien ta nga tseiptseiprio gie
ngan man koitskoits e Karisito.
16 Io, kian va nga ta sunuir va ka mei ta votorosie nga surie mi sana
kepineits nga ta nganie o, unumie, o, surie bu ra leong simi rengeir ma mi
nginou simi vura vour o, mi Rangi Minaes.
17 Egie ine, bu kepineits nia vutuir vasangan mo misa va ta so beit.
Eiekesen mi kepineits tuktuk, arie e Karisito.
18 Sien va kavo mei gi ta pevien va gi te nga dengarie ka kepineits si kegi
baidendeng, ma gi ta me oeng senga va nga ta vilikitie nga nge rangarie bu
angelo, kian va nga ta rorong segie. Kian va nga ta sunuir va gi ta pevien
va nga kap kalei oit nia suvuon manga voirvoir. A kap ka vunan kegi nama
eiekesen gi ko lapopo mo ngan bu kepineits ta kuvu si kegi vienviendon.

19 Ma gi kap me tsok se Karisito mi kovan mi kuirkuir. I pakien ken
nennei e Karisito, bu karton kokouk simi kuirkuir gi to ngeisngeis nge
som kokouk sibu baivosovosom ngan bu kepkeptiniu, ma gi ta to leong
vemusurie ken lalaron e Raban.
20-21 Nga te nga maet meie e Karisito nge tampaek sorvekenan bu
moromoruo ian ta vuortie mi mangmagoso enaenamon. Kegi vinuor a
pevien, “Kian va nga ta popor ngan bu rimanga! Kian va nga ta daem
pare! Ma kian va nga ta tobelie!” Io, surie misa nga ta vemusurie bu
suada sinavei malan ine?
22 Ine bu kepineits kokouk, gi ta so tsereiv, simi vunan ine bu sinavei a
vunan si kegi vinuor ma si kegi vinasengei mi kulou simi kaber.
23 Bu suada vinuor malan ine a mat malan va gi vunan simi banga
vienviendon, simi vunan gi lalaron va mi kulou gi ta vemusurie mi sinavei
nia rengeir ian ta ngeisngeis beitsak, ma mi sinavei nia vilikitie gie ma mi
sinavei ngeisngeis nia vadakara mi kuirkuir. Eiekesen ine bu vinuor gi
kap oit nia kulie ian mi sinavei nia vuor vakalaie mi tsaka lalaron simi
pirpir.

3

Mi rosar nia tino ngan mi tino ta tamat

1 Io, sien va nga te nga to muerengei meie e Karisito, nga ta ngas
vokotserie kenga sar vienviendon sibu kepineits ta mon i kur. Ian en,
e Karisito a mogos si ken bienangaev suv e Raban.
2 Nga ta ngas vokotserie kenga sar vienviendon sibu kepineits ta mon
die i kur simi rangit, kap va bu kepineits gi ta mon simi kaber,
3 simi vunan nga te nga maet ma kenga sar tino meie e Karisito a te mon
kokoiv se Raban.
4 E Karisito eie mi vunan kenga tino ma simi ra e Karisito ta tsorubeit
vasvas, enga buer nga ta tsorubeit vasvas meie e Karisito i aron man
matvinavaso.
5 Nga ta ngas kenvamate bu sana sinavei simi kaber ian gi ta mon sibu
aronga, malan mi sinavei tetteririv, mi sinavei bita, mi sinavei matabiek,
mi tsaka lalaron ma mi sinavei ngaguo ian arie mi sinavei nia rangarie bu
raban bitbit.
6 Surie ine bu suada sinavei, mi ra va e Raban ta poik soan ken aor rarap
ta beit.
7 Nga nga ko tino vemusurie ine bu suada sinavei sien kenga sar tino ta
nga mon i kotubuon ine bu suada sinavei.
8 Eiekesen, ine, nga ta ngas tsang rivie ine bu suada sinavei kokouk,
malan mi sinavei nia petseir, mi sinavei nia aor rarap, mi sinavei nia
oengoeng tsak, mi sinavei nia meon ma bu suada nama mienengeir sibu
ngutsunga.
9 Kian va nga ta ve bit nge nga, simi vunan nga te tsang rivie kenga
sinavei kebeir ni tino.
10 Ma nga te nga suvuon mi sinavei vour ni tino ian e Raban ta vor
ve vovovoruo terengien va nga ta mang tsorubeit malan eie ese ta nga
vogosongie nga ma nga ta mang suvuon mi teletelekirei tuktuk surie eie.
11 I aron ine mi tino vour, a kap ka kepineits ta kekineits i kotubuon bu
Grik ma bu Iuda, mi kulou vavavaroup ma mi kulou kap vavavaroup, bu
mat tso, bu kangien bu enamon kapa deng, bu petspets ma mi kulou kap
petspets. Eiekesen e Karisito mo giet ta ngas vodon veleongtie ma a mon
sibu arogiet kokouk.

12 E Raban a te nga viel tsana nga va nga ta nga tsorubeit mi kulou tamat
ma bu aten. Io, nga ta ngas vavaso ngan bu suasuada sinavei, malan mi
sinavei nia totoiv, mi sinavei nia kalei ngan bu mei mene, mi sinavei nia
vilikitie enga kesenga, mi sinavei menemenen ma mi sinavei nia onvidit.
13 Sien va ka mei senga ta vabatie mi putu, a kalei va enga kesenga nga
ta onvidit ngan ian mi putu, ma a kalei va nga ta ve vodon ririv ngan
kenga sar bienebeir i kotubunga. E Raban a te nga vodon rivie kenga sar
bienebeir, io, enga buer nga ta ngas tsana malan.
14 Ma i popon ine bu suada banga sinavei, nga ta ngas vavaso ngan mi
sinavei nia totoiv ian ta te kakakuon bu kepineits kokouk nia vabatie mi
aor kes.
15 Nga ta ngas sunuir va mi molu kuvu se Karisito ta vuortie bu aronga,
simi vunan enga bu karton mi kuirkuir kes ma e Raban a nga vile nga nia
tino ngan mi molu. Ma nga ta ngas vout kalei rovoriu rakot se Raban sibu
ra kokouk.
16 Nga ta ngas sunuir va mi namanien e Karisito ta vous puospuos nge
tino sibu aronga. Nga ta ngas vavasengei nge vanuo nga ververkis ngan
bu banga vienviendon kokouk. Nga ta ngas kavarie bu pak simi buk Pak
o, bu paka rengeir o, bu pak mi Moromoruo Tamat ta vabatie sibu aronga.
Nga ta ngas kaveir ngan mi ni vuot kalei rovoriu rakot se Raban ngan bu
aronga kokouk.
17 Si kenga sar vinakokoit ma si kenga sar tsientsang kokouk nga ta tsana,
nga ta ngas tsana gie simi asan mi Nguts e Iesu. Ngan e Iesu, nga ta ngas
vuot kalei rovoriu se Raban, mi Tam.

Mi banga mienagos sibu tietie

18 Enga mi langei rei, nga ta ngas tor surie kenga sar labeit. Ine mi
sinavei eie a duis i matan mi Nguts.
19 Enga bu ka rei, nga ta ngas tovie kenga sar vevien. Kian va nga ta
tsang vatsakatie bu arogie.
20 Enga bu nout, nga ta ngas rorong sibu tamanga ma kinanga sibu ra
kokouk, simi vunan ine mi suada sinavei a varese mi Nguts.
21 Enga bu tam, kian va nga ta vavasora bu natunga, surie kegi mat
petspets ta masi kor.
22 Enga bu petspets nga ta ngas vemusurie bu tinuturei kokouk si manga
sar ka leong. Ma nga ta kap tsatsang i matagie mo nia varese gie, eiekesen
nga ta ngas tsatsang malan nga ta tsatsang simi Nguts ngan mi banga aor
ma mi mientou.
23 Bu kepineits kokouk nga ta tsana, nga ta ngas tsatsang ngan mi aronga
kokouk malan nga ta tsatsang nian mi Nguts ma a kap va nian mi kulou,
24 simi vunan nga telekiran va nga ta suv si ken sinsuv e Raban malan
mi voirvoir. Mi Nguts nga ta tsatsang sien eie e Karisito.
25 Ma egie ese gi ta tsana ka bienebeir, gi ta poro man voirvoir ian mi
bienebeir ta vabatie. Ma e Raban a ko vuortie bu sinavien mi kulou simi
rosar kes mo.

4

1 Enga bu ka leong. Nga ta ngas kalei ngan kenga sar petspets kokouk
simi rosar ian ta otie gie keskes, simi vunan nga telekiran va enga buer
nga suvuon manga ka leong die i kur simi rangit.

Mi namani vinavanou

2 Nga ta ngas vengeis nia no. Sien nga ta no nga ta ngas nennei kalei
nge vuot kalei rovoriu se Raban.

3 Ma nga ta ngas no surie gei buer va e Raban ta tsitsi vadara gei
terengien va gei ta mang vavatei ngan mi vienviendon mumuningei surie
e Karisito. Surie ine, o mon simi vona vinatoreis.
4 Nga ta ngas no va o ta mang vavatei katsep simi rosar va o ta ngas
vavatei ngan.
5 Nga ta ngas tino ngan mi banga vienviendon sien nga ta mon meie mi
kulou kap vodovodon tuktuk. Ma nga ta ngas tsana kenga sar keipkepide
ra kokouk va gi ta vabatie mi kienelei.
6 Kenga sar vinakokoit ta ngas vous ngan mi tentoiv malan mi barateis
ta tsana mi nginonginou ta kon kalei, ma nga ta ngas telekiran vasa nga
ta kuil nama ven simi kulou kokouk.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

7 E Tukiko ta ba vateie nga ngan bu sana kepineits ta nga tsorubeit seou.
Eie e banga kasigiet. A ko tuktuk si ken tsientsang ma eie e turagei ka ni
tsientsang simi Nguts.
8 O nga turan e Tukiko rakot senga surie ine, terengien va nga ta mang
vakierngie kegei mienagos ma ta mang vakotsie bu aronga.
9 E Onesimo ta nomeie. E Onesimo eie e banga kasigiet ma a ko tuktuk
si ken tsientsang, ma eie mi meinmeninga. Guor ta so vateie nga ngan bu
kepineits kokouk gi ta tsorubeit en ne.
10 E Aristakus eie a mon meie iou simi vona vinatoreis. A turan ken ni
vuot kalei rakot senga. Ma e Marko eie e tsikien e Barnabas, eie buer a
turan ken ni vuot kalei rakot senga. Malan nga te nga suvuon mi nama
vavakatsep surie e Marko, sien va ta beit senga, nga ta marangatan.
11 E Iesu mi asan mene e Iusto, eie buer a turan ken ni vuot kalei rakot
senga. Ine ba ka, egituo mo ba Iuda i kotubuon bu turoung ka ni tsatsang
surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Ma gituo nga vakotsie vakalaie iou
te.
12 E Epapras eie mi meinmeninga ma ken petspets e Iesu Karisito. A
turan ken ni vuot kalei rakot senga. A ko munu vengeis nia nono surie
nga, terengien va kenga tino ta mang pitak ma nga ta mang suvu aor koits
tuktuk surie ken lalaron e Raban sibu kepineits kokouk.
13 O oit nia vara tuktuk ngan va ta tsatsang ngeisngeis surie nga ma segie
gi ta mon i Laodikea ma i Ierapolis.
14 Ma e Luka kegei banga ka porpor oiv meie e Demas guor turan keguor
ni vuot kalei rakot senga.
15 O lalaron va nga ta terie kong namani vuot kalei rakot sibu kasigiet gi
ta mon i Laodikea, ma se Numpa meie mi kulou vodovodon tuktuk gi ta
ko beit kouk si ken vonuo.
16 Sien va nga tate ase vuruvan ine mi pakapaka rorou, nga ta vavasie
rakot simi kulou vodovodon tuktuk i Laodikea va gi ta ase vuruvan ine
buer. Ma nga ta ngas ase buer mi pakapaka rorou o ta nga vavataor rakot
segie bu Laodikea.
17 Nga oeng se Arkipo ven ne, “E ta ngas tsang vaton mi tsientsang mi
Nguts ta nga terie sevoi.”
18 Eou e Paulo, o vataro kong namani vuot kalei ngan mi rimoung
keseung. Nga vodonomie va o mon i aron mi vona vinatoreis. Ken tentoiv
e Raban ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot Sibu Tesalonika (1)

1 Eou e Paulo, egatuo e Silas ma e Timote, gatuo vavataor rakot simi
kulou vodovodon tuktuk i Tesalonika, enga ese se Raban mi Tam ma simi
Nguts e Iesu Karisito.
Mi tentoiv ma mi molu ta mon meie nga.

Mi namani vuot kalei surie kegi vodovodon tuktuk bu Tesalonika

2 Gei ko munu vuot kalei se Raban surie nga kokouk sien gei ta ko no
surie nga. Si kegei sar nono,
3 gei pengan se Raban mi Tam surie kenga sar banga tsientsang nga ta
nga tsana ngan kenga vodovodon tuktuk, ma buer kenga bieneroik meie
ngan mi tentoiv ma kenga baitinuir pidipidin i aron kenga vodovodon
rorrois surie mi ra va e Iesu ta muerengei.
4 Bu kasiung, e Raban a tovie nga, ma gei telekiran va a nga vile nga va
enga seie,
5 simi vunan mi Banga Vinavatei gei ta nga poro nemei ngan senga, a
kap nga nemei ngan mo mi nama, eiekesen a nga nemei ngan buer mi
ngeisngeis ma mi teletelekirei tuktuk ian mi Moromoruo Tamat ta nga
terie. Nga telekiran vasa gei nga ko tino ven nia kulie nga sien gei ta nga
mon i kotubunga.
6 Nga te nga pupua kegei tino ma mi tino simi Nguts. Misasien bu
vinekikin ngeisngeis, nga nga resmatan mi Banga Vinavatei ngan mi nires
simi Moromoruo Tamat.
7 Io, nga nga tsorubeit mi puppuo simi kulou vodovodon tuktuk simi
enamon leong i Makedonia ma i Akaia.
8 Ma ken nama mi Nguts a nga kovuni senga ma a nga puorkan bu
enamon kokouk ivie mi kulou gi tate me telekiran kenga vodovodon tuktuk
se Raban, a kap mo va i Makedonia ma i Akaia. Io, gei kap pinat te buer
nia vokokotie ka nama surie ine.
9 Mi kulou kokouk gi vor ve pepengan vasa nga nga resmata gei ven
sien gei ta nga mon meie nga. Gi nga pengan buer vasa nga nga vuris ven
rakot se Raban sorvekenan bu raban bitbit nge tsatsang simi Raban tuktuk
ta tino,
10 ma nia rosie e Natuon e Raban va ta kuvu simi rangit, ese e Raban ta
nga vatoa simi miensei. Eie e Iesu, ese va ta vatoa giet si ken aor rarap e
Raban va ta so beit.

2

Ken tsientsang e Paulo i Tesalonika

1 Bu kasiung, nga telekiran va kegei vineis nia me iro nga a kap nga
sasavoir.
2 Malan nga tate telekiran, gei te nga suvu vinekikin ma gi te nga
vavangiets vatsakatie gei i Pilippoi, eiekesen magiet Raban a nga kulie gei
va gei ta nga ngeisngeis nia vateie nga ngan ken Banga Vinavatei, misasien
bu tutuir bibirit ngeisngeis.
3 Kegei sar vinavanou rakot senga, a kap va mi bienebeir, o mi tsaka
vienviendon o, mi binit.

4 Eiekesen gei vavatei ngan mi Banga Vinavatei, simi vunan e Raban a
nga sunuir nia terie i naparimagei. Gei kap varese mi kulou eiekesen e
Raban ese ta ko konon bu arogiet.
5 Nga telekiran va gei kap nga vadonuo nga ma gei kap nga muningan
kegei ka sinavei matabiek senga. E Raban a vara tuktuk ngan ine.
6 Gei kap nga nesie kavo namani tietienengei kuvu senga o, sibu mei
mene. Gei kap nga nongie kavo kepineits senga, misasien egei bu aposol
se Karisito va gei suvu duis nia no.
7 Eiekesen gei nga mon menemenen i kotubunga, malan mi kien ta
naneie bu natuon.
8 Gei nga tovie nga beitsak, io, gei nga res nia terie senga ken Banga
Vinavatei e Raban meie kegei tino kokouk. Enga nga leong si kegei
vienviendon.
9 Bu kasiung, nga vodonomie kegei bieneroik ma bu putu gei ta nga
suvuon. Gei nga tsatsang sibu rosisiat ma rokati, terengien va gei ta kap
mang puputungie ka mene senga, sien gei tate nga vateie nga ngan ken
Banga Vinavatei e Raban.
10 Sien gei ta nga mon meie nga mi kulou vodovodon tuktuk, mi tino gei
ta nga tino ngan, a nga melemelen ma a nga duis, ma kap ka bienebeir
sien. Nga te nga dengarie va ine a tuktuk ma e Raban buer a oit nia vara
tuktuk ngan.
11 Nga telekiran va mi sinavei gei ta nga tsana senga keskes a nga malan
mi sinavei mi tam ta tsana sibu natuon tuktuk.
12 Gei munu vakotsie nga nge vamada nga ma gei munu oeng ngeisngeis
senga va nga ta tino simi sinavei va e Raban ta resmatan. Eie ngas te a
nga vile nga nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban ma nia suvu
pinot si ken matvinavaso.
13 Sien gei tate nga vateie nga ngan mi namanien e Raban, nga nga
suvuon ine mi nama va mi namanien e Raban ngas te, a kap va simi kulou.
Arie mi vunan gei munu vuot kalei se Raban. Ma mi namanien e Raban a
munu tsatsang sibu aronga mi kulou vodovodon tuktuk.
14 Bu kasiung, bu vinekikin nga ta nga suoeie a toun meie bu vinekikin
mi kuoluon e Raban i Iudea gi ta nga suoeie surie kegi vodovodon tuktuk
se Karisito Iesu. Nga te suvu vinekikin kovuni ngas te si kenga sar nama
kes, malan egie gi tate nga suvu vinekikin kovuni sibu Iuda.
15 Bu Iuda mene gi nga kenvamate mi Nguts e Iesu ma bu propet ma
gi nga matokera gei. Gi kap ko varese e Raban ma gi matakorot meie bu
mene kokouk.
16 Gi konon nia tuir kitipa gei va gei ta kap vavatei sibu Kibang, terengien
va e Raban ta kap mang vatoa gie. Ine simi rosar, gi ko munu vovosuo kegi
sar tino ngan mi sinavei tsokor oit ta naberak. Ma ken aor rarap e Raban
a te beit nangba segie.

Ken lalaron e Paulo nia irogie bu Tesalonika

17 Bu kasiung, gei te nga mon i pek sorvekena nga sibu ra ta kap nga
potaram, eiekesen kegei sar vienviendon a ngas nga mon meie nga ma gei
nga vengeis ngan mi lalaron leong nia me iro nga.
18 Gei nga lalaron nia rakot senga, eiekesen e Satan a nga tuir kitipa gei.
A tuktuk eou e Paulo o nga konon nge konon nia rakot senga.
19 Enga kegei vodovodon rorrois va misa ta tsorubeit. Ma enga kegei
nires ma magei kovage ian va gei ta so res ngan si ken minuer magiet
Nguts e Iesu Karisito.
20 A tuktuk enga magei matvinavaso ma kegei nires.

3

1 Io, sien gei ta nga pilang konokonon nia ra iro nga, gei nga vodon va a
kalei va gei ta nga mon kesegei i Aten,
2 ma nia turan mo e Timote rakot senga. E Timote eie e kasigei ma eie e
turagei ka ni tsatsatsang se Raban nia vavatei ngan ken Banga Vinavatei
e Karisito. Gei turan nia vangasie kenga vodovodon tuktuk nge vakotsie
nga,
3 terengien va ka mene senga ta kap mang basbaslieng surie ine bu
vinekikin. Enga kesenga, nga te telekiran va gei ta ngas suoeie ine bu
vinekikin.
4 A tuktuk sien gei ta nga mon meie nga, gei nga vor ve pepengan va gei
ta suvu vinekikin, ma a nga tsorubeit malan nga tate nga telekiran.
5 Surie ine, sien o ta kap ba buer nga oit nia rorois te, o nga turan
e Timote nia ra katsep kalei surie kenga vodovodon tuktuk. O nga
meikmekikir va e Satan ta masi nga vokorongie nga, ma kegei bieneroik
ta masi sasavoir mo.

Mi namani vokovokoits kuvu se Timote

6 Eiekesen e Timote ine mo a nangba nga beit segei kovuni senga, ma
a me pengan segei mi vinavatei kalei surie kenga vodovodon tuktuk ma
kenga tentoiv. Ma a me pengan segei buer va nga ko munu vodon muer
surie kegiet banga mienagos, ma nga lalaron beitsak nia pare gei, malan
gei ta lalaron beitsak nia pare nga.
7 Bu kasiung, misasien gei suvu putu ma vinekikin, ine mi nama surie
kenga vodovodon tuktuk a nga vakotsie gei.
8 Io, ine, gei te tino kalei nangba, surie nga ngas tuir ngeisngeis simi
Nguts.
9 Mi sana namani vuot kalei gei ta oit nia terie se Raban surie mi nires
leong gei ta nga suvuon i matan e Raban surie nga?
10 Sibu rokati ma rosisiat, gei munu no ngeisngeis va gei ta mang so pare
nga nge teir vaotie kenga sar pinat si kenga vodovodon tuktuk.
11 Io, a kalei va e Raban e Tamagiet ma e Iesu magiet Nguts va guor ta
muongan kegei vineis rakot senga.
12 A kalei va mi Nguts ta veleongtie kenga tentoiv ma ta naberak rakot
senga keskes ma simi kulou kokouk, malan mo kegei tentoiv rakot senga.
13 A kalei va Eie ta vangasie bu aronga, terengien va nga ta kap mang
suvu bienebeir ma va nga ta mang tsorubeit tamat i matan e Raban e
Tamagiet si ken minuer magiet Nguts e Iesu meie ken kulou vivviel.

4

Mi tino nia varese e Raban

1 Io, bu kasiung, gei nga vanuo nga va vasa nga ta ngas tino ven nia
varese e Raban. A tuktuk nga te tino nia varese e Raban. Ine, simi asan
mi Nguts e Iesu, gei nongie nga nge vanuo vangvangasie nga va nga ta
vengeis va kenga tino ta vor ve kalekalei.
2 Simi vunan nga te telekiran bu namani vinavanou gei ta nga vanuo
nga ngan, gei nga vokokotie ngan mi duis kuvu simi Nguts e Iesu.
3 E Raban a lalaron va nga ta tsorubeit tamat, io, nga ta ngas murien
veie mi sinavei tetteririv.
4 Ma enga keskes nga ta ngas telekiran nia naneie bu kurikuringa simi
rosar ian ta tamat ma ta mat minangarei.
5 Ma kian va nga ta vemusurie mi sinavei nia bike vevien o, bike ka,
malan bu Kibang gi ta kap telekiran e Raban.

6 Ma kian va nga ta bitie bu kasinga vemusurie ine bu suada sinavei.
Mi Nguts ta votorosie mi kulou surie bu suada sinavei tsokor malan ine,
malan gei tate nga muna oeng vakatsepa nga.
7 E Raban a nga vile giet va giet ta tino ngan mi tino tamat, a kap va mi
tino ta kap melemelen.
8 Io, eie ese ta vodon purusie ine mi namani vinavanou, eie a kap purusie
mo ken vinavanou mi ka eiekesen a purusie e Raban ese ta ko terie senga
ken Moromoruo Tamat.
9 Io, surie mi sinavei nia totoiv ververkis, nga kap pinat surie va gei ta
vavataor rakot senga, surie e Raban kesen a te nga vavasengei senga nia
totoiv ververkis nge nga.
10 Ma a tuktuk nga tovie bu kasinga kokouk i Makedonia. Eiekesen gei
vanuo vangvangasie nga va nga ta vengeis va kenga tentoiv ta vor ve
leongleong.
11 Nga ta ngas vengeis nia tino menemenen, ma nia naneie vakalaie
kenga sar tsientsang ma kian mi tsotstsol, ma nia tsatsang ngan bu
rimanga, malan mo gei ta nga oeng ngeisngeis ngan senga.
12 Terengien va mi kulou kap vodovodon tuktuk gi ta mang mangara
nga, ma va nga ta kap mang pinat surie ka kepineits.

Ken minuer mi Nguts

13 Bu kasiung, gei lalaron va nga ta vakierngie misa va ta so tsorubeit
segie ese gi tate nga maet, terengien va nga ta kap mang aortsak malan
mi kulou ese gi ta kap suvuon mi vodovodon rorrois.
14 Gei vodovodon tuktuk va e Iesu a nga maet ma a nga to muerengei simi
miensei. Ma buer, e Raban ta kerie bu tamat miensei gi ta nga vodovodon
tuktuk seie ma se Iesu.
15 Vemusurie mi namanien mi Nguts kesen, gei pengan senga va egiet
ese giet ta tino oit si ken rangi minuer mi Nguts, giet ta kap so muo segie
ine bu tamat miensei.
16 Io, mi Nguts kesen ta so tsour peuk kovuni simi rangit meie ngan
mi kinoup ngeisngeis meie mi inan mi kovakova angelo, ma meie ngan
mi kinuk si ken tuvuir e Raban ma egie mi kulou vodovodon tuktuk se
Karisito gi ta nga maet, gi ta muna to muerengei.
17 I murien ian, egiet ese giet ta tino nge mon giet ta nomeie gie i aron
mi balbal nia samvesuei meie mi Nguts simi mariu ma giet ta so mon meie
mi Nguts sibu ra bu ra.
18 Io, giet ta vakokoit vakotsie egiet ververkis ngan ine bu nama.

5

Nga ta rosie mi ra va mi Nguts ta muerengei

1 Bu kasiung, nga kap pinat surie va gei ta vavataor rakot senga surie
mi keipkepide ra o, mi ra ine bu kepineits va ta so tsorubeit sien,
2 simi vunan nga telekire vititirie va ken ra mi Nguts ta beit malan va
mi ka puerpuer simi rokati.
3 Sien mi kulou gi ta ngas pevien, “Giet te tino ngan mi molu, ma bu
kepineits kokouk gi mon kalei,” puk kam lalapus, mi tsienakor ta so beit
segie malan mi vinavasor simi por madar ta beit simi kien, ma gi ta kap
so oit nia vingan.
4 Eiekesen enga bu kasiung, nga kap mon simi ngingi, io, ine mi ra a kap
oit nia so vokudira nga malan va mi ka puerpuer.

5 Enga kokouk enga bu natuon mi berber ma enga bu natuon mi
taparang. A kap va egiet bu natuon mi kati o, mi ngingi.
6 Io, giet ta kap malan bu mei mene gi ta muang eiekesen giet ta ngas
mat panpan nge vuor vakalaie kegiet sar lalaron keskes.
7 Egie ese gi ta muang, gi ko muang sikati, ma egie ese gi ta un da be, gi
ko un nge be sikati.
8 Eiekesen sien egiet simi taparang, giet ta ngas vuor vakalaie kegiet
sar lalaron keskes nge tsekie kegiet kakakuir nian mi bongbong ian
mi vodovodon tuktuk ma mi tentoiv, ma kegiet kovamon aen ian mi
vodovodon rorrois simi vavato.
9 Surie e Raban a kap nga vile giet nia suvuon mi vinekikin si ken aor
rarap eiekesen nia suvuon mi vavato si magiet Nguts e Iesu Karisito.
10 A nga maet surie giet terengien va giet ta mang tino rovoriu meie,
misasien va giet ta to o, maet si ken rangi minuer.
11 Io, nga ta ngas vakokoit vakotsie nga nge vangasie nga ververkis malan
mo nga ta ko tsana.

Ken vinavanou vekvekitip e Paulo

12 Bu kasiung, ine, gei nongie nga va nga ta mangaran manga sar
muomuo si ken tsientsang mi Nguts. Gi tsatsang ngeisngeis i kotubunga
nge terie bu nama vinavanou senga.
13 Nga ta ngas vodon puputungie gie nge vasangan mi tentoiv leong
segie surie kegi tsientsang. Nga ta ngas tino ngan mi banga mienagos i
kotubunga.
14 Bu kasiung, gei no masitinoiv va nga ta vanuo gie bu mat maermaer
ma nga ta vangasie bu mene gi ta ko pukuo mi tsientsang ma nga ta kulie
gie ese gi ta kap ngeisngeis ma nga ta tuir pidipidin meie mi kulou kokouk.
15 Nga ta ngas vuor vakalaie gie va kap ka mene ta kulie mi tsokor ngan
ka tsienakor, eiekesen sibu ra kokouk nga ta ngas konon va nga ta tsana
mi kienelei senga ververkis ma sibu mene kokouk.
16 Nga ta ngas resres sibu ra kokouk.
17 Kian va nga ta maes simi rengeir.
18 Io, nga ta ngas vuot kalei se Raban surie bu kepineits kokouk ta
tsorubeit. Ine arie ken lalaron e Raban surie nga simi vunan enga nga
tsok se Karisito Iesu.
19 Kian va nga ta pusuvie mi Moromoruo Tamat.
20 Kian va nga ta matagout ngan bu nama kuvu se Raban.
21 Nga ta ngas menise vititirie bu kepineits kokouk, ma nga ta por
vangasie misa ta kalei.
22 Ma nga ta ngas murien veie bu suasuada sinavei tsokor kokouk.
23 A kalei man Raban mi molu ta tsana va nga ta tsorubeit tamat
rovoriu ma ta per ngan mi morumoruanga, ma mi vinavinadodonga ma mi
kurikuringa va nga ta mang ketseketseng sorvekenan bu suada bienebeir
oit si ken minuer magiet Nguts e Iesu Karisito.
24 Eie ese ta nga vile nga, a ko tuktuk si ken sar nama ma ta tsang vaotie
ine.

25 Bu kasiung, nga ta no surie gei.
26 Nga ta ngas vuot kalei sibu kasigiet kokouk ngan mi nginunguir simi
sinavei ian ta tamat.
27 O oeng ngeisngeis senga simi asan mi Nguts va nga ta ngas ase ine mi
pakapaka rorou simi kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk.

28 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot Sibu Tesalonika (2)

1 Eou e Paulo, egatuo e Silas ma e Timote, gatuo vavataor rakot simi
kulou vodovodon tuktuk i Tesalonika, enga ese va se Raban e Tamagiet
ma simi Nguts e Iesu Karisito.
2 Mi tentoiv ma mi molu kovuni se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e
Iesu Karisito ta mon meie nga.

Mi namani vuot kalei ma mi nono

3 Bu kasiung, a duis va gei ta ngas vuot kalei se Raban surie nga sibu ra
kokouk, simi vunan kenga vodovodon tuktuk a vor ve toto leong ma mi
tentoiv nga ta ko totoiv ververkis ngan a vor ve leongleong.
4 Io, gei ko vakokoit vakam nge nga rakot segie mi kuoluon e Raban
surie kenga sinavei nia tuir pidipidin ma kenga vodovodon tuktuk i aron
bu vinekikin ma bu konokonon ian nga tate suoeie.
5 Ine bu kepineits gi vara tuktuk ngan va ken sinavei e Raban nia vuor a
duis, io, nga ta so tsorubeit kalei oit nian ken mangmagoso Nguts e Raban
ian nga tate suvu vinekikin surie.
6 Io, a duis va e Raban mo ta kuil muerngan mi vinekikin segie ese gi ta
vikikinie nga,
7 ma ta vara ketseketseng nge nga si kenga sar vinavasor, ma ta tsang
malan ngan buer segei sien va magiet Nguts e Iesu ta tsorubeit vasvas
kovuni simi rangit meie ken sar angelo ngeisngeis.
8 I aron mi leing ian ta lamlamka, eie ta me votorosie egie ese gi ta kap
telekiran e Raban ma egie ese gi ta kap vemusurie man Banga Vinavatei
magiet Nguts e Iesu.
9 E Raban ta votorosie gie ngan mi vinatoreis kap man ka votovoto,
ma gi ta tampaek sorvekenan rovoriu mi Nguts ma man matvinavaso mi
ngesengesien.
10 Ine bu kepineits ta tsorubeit tuktuk simi ra va Eie ta beit. Ian simi
ra, mi kuoluon e Raban gi ta vutuir vasangan man matvinavaso. ma mi
kulou vodovodon tuktuk, gi ta vasangan mi minangarei rakot seie. Enga
buer nga ta mon i kotubugie, simi vunan enga nga te vodovodon tuktuk si
kegei vinavatei vavakatsep surie Eie.
11 Arie mi vunan gei ko munu no surie nga. Gei nongie magiet Raban
va ta tsana kenga sar tino va ta kalei oit nian ken vivviel nemei senga. Ma
gei no buer va e Raban ta tsang vaotie ngan mi ngesengesien kenga sar
lalaron kokouk nia vabatie mi kienelei ma mi tsinatsangan mi vodovodon
tuktuk.
12 Surie ken tentoiv magiet Raban ma magiet Nguts e Iesu Karisito, mi
kulou kokouk gi ta mang so vasangan mi minangarei rakot simi asan
magiet Nguts e Iesu surie nga, ma buer gi ta mang so vasangan mi
minangarei senga surie eie.

2

Mi ka leleiltsei simi vinuor

1 Bu kasiung, o oeng ngeisngeis senga surie ken minuer magiet Nguts e
Iesu Karisito ma kegiet bineit kouk meie.

2 Kian va nga ta lalapus va kenga baitutuir ta moruor o, kenga sar
vienviendon ta basbaslieng sien va nga ta rongomie mi nama va ken ra
mi Nguts a te beit. Gi si pevien va ine mi nama a kuvu si kegei namani
peteteir, o, si kegei vinavatei, o, si kegei pakapaka rorou.
3 Kian va nga ta sunuir va ka mene ta bitie nga, simi vunan ine mi ra ta
kap ngas beit, tuir oit va mi kulou gi ta muna leiltsei veie e Raban, ma tuir
oit va mi ka leleiltsei simi vinuor ta tsorubeit vasvas. Ine mi ka e Raban
ta so voguersan.
4 Eie ta matakorot veie bu kepineits kokouk ian gi ta vuotongie va mi
raban o, gi ta rangarie, ma eie kesen ta tsuok terie i kur mi asan i popogie
kokouk. Io, eie ta rubukien nge mogos i aron mi Vona rengeir leong se
Raban ma ta pevien va eie mi Raban.
5 Vasa, nga kap vodonomie te ine bu kepineits o ta nga pengan senga
sien o ta ngas nga mon meie nga?
6 Ma ine, nga me telekiran ese a raok vururutie ine mi ka. Ma ine mi ka
ta so tsorubeit vasvas si man keipkepide ra tuktuk.
7 Mi ngesengesien ine mi ka leleiltsei simi vinuor, a te tsatsang kokoiv
ma ta mon kokoiv tuir oit va eie ese ta por vururutie ta so tsupuk rivie.
8 Ma samo ine mi ka leleiltsei simi vinuor ta nangba beit vasvas, ese va
e Iesu ta so kenvamate ngan mi mour kovuni i ngutsuon ma ta voguersan
ngan man matvinavaso ken bineit.
9 Ine mi ka leleiltsei simi vinuor ta beit, ma eie ta tsatsang vemusurie
duis ken tsientsang e Satan ian ta tsang vasangan bu ngeisngeis bitbit, bu
totourlekier bitbit ma bu kepineits ni vovokudier bitbit.
10 Ma ngan bu suada binit simi sinavei tsokor eie ta bitie gie ese va gi
ta tsereiv. Gi ta tsereiv simi vunan gi kap lalaro vodovodon tuktuk simi
tuktuk va ta mang vatoa gie.
11 Io, arie mi vunan e Raban ta terie segie mi vienviendon nia
basbaslieng beitsak terengien va gi ta mang vodovodon tuktuk si ken sar
binit.
12 Egie kokouk gi ta so tuir simi vinuor simi vunan gi kap nga vodovodon
tuktuk simi tuktuk ma gi si nga resen bu sinavei tsokor.

Nga tuir ngeisngeis

13 Bu kasiung enga bu aten mi Nguts, gei ta ngas munu vuot kalei se
Raban surie nga, simi vunan e Raban a nga vile nga simi vakavakaek va
nga ta suvuon mi vavato ngan mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat ian
va ta vara tamat nge nga ma ngan mi vodovodon tuktuk simi tuktuk.
14 Surie ine mi vavato mo a nga kukuo nga sien gei ta nga vavatei
ngan mi Banga Vinavatei, terengien va nga ta mang suvu potpot si man
matvinavaso magiet Nguts e Iesu Karisito.
15 Io, bu kasiung, nga ta tuir ngeisngeis nge por vangvangasie bu
vinasengei gei tate nga vasangan senga ngan mi nama gei ta nga vokokotie
o, ngan bu pakapaka rorou gei ta nga vataro.
16 Magiet Nguts e Iesu Karisito ngas ma e Raban e Tamagiet guor nga
tovie giet ma guor nga terie segiet mi vavaman kap man ka votovoto ma
mi banga vodovodon rorrois ngan mi tentoiv.
17 Io, a kalei va guor ta vamada nga nge vangasie bu aronga sibu banga
tsientsang kokouk nga ta tsana ma simi sana nga ta vokokotie.

3

Ken lalaron e Paulo va gi ta no

1 Bu kasiung, ine kong nama vekvekitip. Nga ta no surie gei va ken nama
mi Nguts ta puorkan lalapus ma ta suvuon mi minangarei, malan ta nga
tsorubeit senga.
2 Ma nga ta no va e Raban ta vatoa gei i napariman bu ka tsokor, simi
vunan kap va bu mei kokouk gi suvuon mi vodovodon tuktuk.
3 Eiekesen mi Nguts a ko tuktuk si ken sar nama, ma eie ta vangasie nge
pernge nga simi Tsaka Ka.
4 Gei suvu vodovodon tuktuk simi Nguts va nga te tsana ma nga ta vor
ve tsanatsana bu kepineits ian gei tate nga vokokotie senga.
5 A kalei va mi Nguts ta muongan bu aronga va nga ta mang katsep nge
tovtov si ken tentoiv e Raban ma si ken sinavei e Karisito nia tuir pidipidin.

Mi namani venengeng veie bu matmaermaer

6 Bu kasiung, simi asan mi Nguts e Iesu Karisito, gei oeng ngeisngeis
senga, va nga ta ngas pits peken bu kasinga matmaermaer ma egie ese gi
ta kap tino vemusurie mi vinasengei gei tate nga vasangan senga.
7 Enga keskes nga telekire vititirie va nga ta ngas tsang vemusurie mi
sana gei ta nga tsana. Egei kap va bu mat maermaer, io, gei kap nga mon
tuvuon sien gei ta nga mon meie nga.
8 Ma gei kap nga ngou tuvuon ngan ken ka nginonginou ka mene, bu
nginonginou kokouk gei nga vorie. Eiekesen gei nga tsatsang ngeisngeis
sibu rosisiat ma rokati nia suvu kepineits nia vaotie kegei minon, terengien
va gei ta kap mang nga puputungie ka mene senga.
9 Gei nga tsana malan ine, nia tsana mi puppuo i matanga va nga ta
mang vemusurie, kap va gei kap suvu duis nia nongie nga surie kenga
kuilkuil.
10 Sien gei ta ngas nga mon meie nga, gei nga terie senga ine mi vinuor,
“Sien va ka mene ta kap tsatsang, eie ta kap ngou buer.”
11 Gei rongomie va bu mene senga va egie bu mat maermaer. Gi kap ko
tsana kavo tsientsang eiekesen gi ko tsotstsol.
12 Simi asan mi Nguts e Iesu Karisito gei oeng ngeisngeis nge nongie bu
suada mene malan ian va gi ta mogos menemenen nge tsatsang nia vaotie
kegi mienagos.
13 Eiekesen enga bu kasiung, kian va nga ta matpomaer nia tsana mi
sinavei ta duis.
14 Sien va ka mene a kap vemusurie kegei namani vinavanou ine simi
pakapaka rorou, nga ta deng vititirie ma nga ta pits peken, terengien va
eie ta mang mengemengeir.
15 Eiekesen kian va nga ta tsana malan va eie manga matakorot, eiekesen
nga ta vakokoit vanuo malan va eie e kasinga.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

16 A kalei va man Nguts mi molu eie kesen ta vovosuo kenga tino ngan
mi molu sibu suada baitutuir kokouk sibu ra. Mi Nguts ta mon meie nga
kokouk.
17 Eou e Paulo, o vataro ine kong namani vuot kalei ngan mi rimoung
keseung. Ine arie vasa o ko vataro venengan kong totourlekier si kong sar
pakapaka rorou kokouk. Ma ine arie vasa o ko vavataor ven.
18 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou vourvour e Paulo rakot Se Timote (1)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu. O nga tsorubeit mi aposol
vemusurie ken tinuturei e Raban kegiet ka ni vavato ma e Karisito Iesu
ese kegiet vodovodon rorrois nian mi vavato.
2 O vavataor rakot se Timote, e natung tuktuk simi vodovodon tuktuk.
Mi tentoiv, mi aor molous ma mi molu se Raban mi Tam ma e Karisito
Iesu magiet Nguts ta mon meie no.

Mi namani venengeng veie bu vavvasengei bitbit simi Vinuor

3 Sien o ta nga rakot i Makedonia, o nga nongie no va e ta ngas nga
mon i Epeso, terengien va e ta mang vangenge gie ese gi ta vasangan bu
vinasengei binit.
4 Ma e ta ngas vangenge gie va gi ta kap terie te kegi tino nia pouts
pinopinouts nge terese matabu ian ta kap ko voto. Ine bu suada kepineits
a ko vabatie mo mi vetei nge nama, ma a kap ko kulie mi kulou va gi ta
tsana ken tsientsang e Raban ian gi ta oit nia tsana ngan mi vodovodon
tuktuk.
5 Mi petsuon kong vinavanou arie mi tentoiv ian ta kovuni simi aor kalei
ma simi banga baivinakier ma simi vodovodon tuktuk.
6 Bu mei mene gi te nga bebeir sorvekenan ine mi vinavanou nge vuvuris
rakot sibu nama gov.
7 Ma gi lalaron nia tsorubeit vavvasengei simi vinuor, eiekesen gi kap
katsep simi sa gi ta vokokotie misasien gi ta vodon va gi katsep sien.
8 Giet telekiran va mi Vinuor a kalei sien va giet ta tsatsang kalei ngan.
9 Giet telekiran va mi Vinuor a kap va niagie mi kulou duis, eiekesen
niagie mi kulou rong tsak sibu vinuor, mi kulou leleiltsei, mi kulou gi ta
kap mangaran e Raban, mi kulou tsokor, ma buer mi kulou gi ta kap tamat,
mi kulou gi ta kap ko rangarie e Raban, mi kulou gi ta keda bu tamagie o,
bu kinagie, ma mi kulou kenken.
10-11 Ma giet telekiran buer va mi vinuor arie niagie mi kulou simi
tetteririv, mi kulou gi ta tsanatsana mi sinavei nia tabakou, mi kulou gi ta
ko raok pure bu mei nia verikuil ngan nge lakep, ma mi kulou poutspouts
bit nge vokokotie mi binit i matan mi vinuor. Ma giet telekiran buer va mi
vinuor arie niagie mi kulou gi ko tsana bu suada kepineits gi ta suereren
mi vinasengei tuktuk ian ta toun meie mi Banga Vinavatei e Raban ta nga
terie i naparimoung. Ine mi Banga Vinavatei a kuvu se Raban ese ta vunan
mi nires ma a tsiroup.

Ken tentoiv mi Nguts rakot se Paulo

12 O vuot kalei rakot se Karisito Iesu magiet Nguts, simi vunan a nga
vangasie iou nge dengarie va o nga ko tuktuk si kong sar tsientsang, ma a
nga terie ken tsientsang i naparimoung.
13 Misasien o ta nga ko oengoeng balapoik ngan mi Nguts ma o ta nga
ko vikikinie mi kulou vodovodon tuktuk nge ngengeir, a nga vasangan ken
aor molous seou simi vunan o kap nga katsep simi sa o ta nga ko tsana
ma o kap ngas nga suvuon mi vodovodon tuktuk.
14 Magiet Nguts a nga kalei nge iou beitsak. Ma a nga vovosuo puospuos
mi aroung ngan mi vodovodon tuktuk ma mi tentoiv se Karisito Iesu.

15 E Karisito Iesu a nga nemei ine simi mangmagoso enaenamon nia
vatoa mi kulou tsokor. Ine mi vinakokoit a tuktuk rovoriu ma a otien va
mi kulou kokouk gi ta vodovodon tuktuk sien. Eou mi mei tsokor rovoriu
segie kokouk.
16 Eiekesen, surie ine, e Raban a nga vasangan seou ken aor molous,
terengien va kong tino ta mang vasangan ken sinavei e Karisito Iesu nia
onvidit ian ta mon rovoriu. Ma surie ne, mi kulou gi ta mang vodovodon
tuktuk nge suvuon mi tino rovoriu.
17 E Raban eie mi Kovakova ka leong ese ta mon rovoriu ma ta kap maet,
ma ese giet ta kap oit nia pare ma eie mo mi Raban kes. Mi minangarei
ma mi matvinavaso ta rakot se Raban sibu ra bu ra. Amen.
18 Timote, natung! O terie sevoi ine mi vinavanou ian ta toun meie misa
gi tate nga peterie surie no. Terengien va e ta mang vemusurie gie nge
veveken kalei simi banga vinevineken.
19 Tuir ngeisngeis simi vodovodon tuktuk meie mi banga baivinakier. Bu
mei mene gi kap tor vemusurie kegi banga baivinakier ma gi te vokorongie
kegi vodovodon tuktuk.
20 Ma ba mei segie, e Umeneo ma e Aleksandro. O nga terie guor i
napariman e Satan, terengien va guor ta mang deng kielala va guor te nga
tsana mi tsienakor ma guor ta mang voto simi sinavei nia oeng balapoik
ngan e Raban.

2

Mi Rosar ni Rengeir ma nia no

1 O oeng ngeisngeis sevoi. I muan va e ta tsana ka kepineits mene,
e ta ngas vengeis nia no rakot se Raban va ta teir vaotie kegi pinat bu
mei kokouk, ma e ta ngas no surie bu mei mene, ma e ta ngas tuir nia
tourtelekiran bu mei kokouk nge no surie gie, ma e ta ngas vuot kalei se
Raban surie mi sana kienlei ta nga tsana sibu mei kokouk.
2 E ta ngas no surie bu kovakova ka leong ma egie ese gi ta muomuo,
terengien va kegiet mienagos ta mang menemenen ma ta suvuon mi molu
sien giet ta rangarie e Raban ngan mi minangarei.
3 Ine mi suada sinavei, eie a kalei ma a varese e Raban kegiet ka ni
vavato.
4 E Raban a lalaron nia vatoa mi kulou kokouk ma a lalaron va gi ta me
telekiran mi tuktuk.
5 Mi Raban a kes mo ma mi ka ta tuir i kutum a kes buer i kotubuon e
Raban ma mi kulou. Ine mi ka arie e Karisito Iesu,
6 ese ta nga tsupuk rivie ken tino nia voir muerngan mi kulou kokouk.
Ine arie mi vinakokoit katsep e Raban ta nga terie duis si man keipkepide
ra.
7 Arie mi vunan e Raban a nga vile iou va eou mi ka ni vavatei ma mi
aposol. O oeng tuktuk, o kap bit. A nga vile iou va o ta vavasengei sibu
Kibang surie mi vodovodon tuktuk ma mi tuktuk.
8 Io, o lalaron va bu ka sibu enamon kokouk ese kegi tino ta tamat, gi ta
tsuok terie i kur bu rimagie nia vasangan mi minangarei rakot se Raban
nge no. Sien gi ta no, gi ta ngas ketseketseng sorvekenan mi sinavei ni
petseir o, vevetsuar.
9 O lalaron va mi langei gi ta vavaso kalei mo ma mi baidendeng si magi
sar vinavaso ta matmatot, ma gi ta kap vavalos ngan mi pal vuruvuru kov
o, mi gold o, mi reamon, ma bu lavlav man lakep ta leong.
10 Eiekesen gi ta ngas vavaso ngan mi banga sinavei ian ta sogove mi
langei ese gi ta pevien va gi ko rengeir rakot se Raban.

11 Mi vevien ta ngas rorong susuir sibu vinasengei ngan mi sinavei
menemenen.
12 O kap sunurie va ka vevien ta vavasengei o, ta vuortie mi ka. Eie ta
ngas mon menemenen.
13 Simi vunan e Raban a nga muna tsana e Adam ma i muir e Iva.
14 Ma a kap va e Adam a nga muna kor simi binit, eiekesen mi vevien
arie eie a nga muna kor ma a nga tsorubeit mi mei tsokor.
15 Eiekesen mi langei gi ta suvuon mi vavato sien va gi ta tino ngan mi
vodovodon tuktuk, ma mi tentoiv ma mi tino ta tamat, meie mi sinavei nia
vuor vakalaie kegi sar lalaron, simi vunan gi ta kakkav.

3

Bu muomuo simi vona rengeir

1 Mi nama ian va mi kulou gi ta oit nia vodovodon tuktuk a malan ne,
‘Sien va ka mei a voturie ken vodovodon va ta tsorubeit muomuo simi
vona rengeir, eie ta ngas lalaron mi banga tsientsang.’
2 Io, ine mi muomuo mi sinavien ta ngas dokei i matan mi kulou, ma
ta ngas tuktuk si ken mienagos ni rei, ma eie ta ngas menemenen, ma ta
ngas vuortie vakalaie ken lalaron, ma ta ngas suvu minangarei kuvu sibu
mei mene, ma ta ngas suguo ese mune gi ta vorotan, ma ta ngas oit nia
vavasengei,
3 ma ta kap un nge be, ma ta kap ngengeir eiekesen eie ta ngas
menemenen, ma ta kap vevesas, ma ta ngas ketseketseng sorvekenan mi
sinavei nia vetoron mi lakep.
4 Eie ta ngas vuortie vakalaie ken tietie ma ta ngas deng surie va bu
natuon gi ta tor surie nge mangaran.
5 (Sien va eie a kap telekiran vasa ta vuortie venengan ken tietie, vasa
ta naneie venengan mi kulou vodovodon tuktuk se Raban?)
6 Kian va e ta sunuir va mi mei vour simi vodovodon tuktuk se Karisito
va ta tsorubeit mi muomuo. Eie ta masi vakam nge kor simi vinatoreis
malan e Satan.
7 Mi sinavien ta ngas dokei i matan mi kulou kap vodovodon tuktuk. Mi
kulou kap vodovodon tuktuk gi ta masi vamangarie ma eie ta masi on simi
riok se Satan.
8 Simi rosar kes mo, bu muomuo nennei buer, gi ta ngas suvu minangarei
kuvu sibu mei mene, ma gi ta kap karaem luo, ma mi dangi vain ta kap
sosove kegi tino, ma gi ta kap por lakep simi suada rosar ian ta kap duis.
9 Gi ta ngas por vangvangasie man tuktuk mi vodovodon tuktuk meie
mi banga baivinakier.
10 Gi ta ngas muna vara tuktuk nge gie kesegie va gi kalei. Ma sien va
mi kulou gi ta vorotan va kap ka kepineits nia oge gie surie, gi ta nangba
oit nia tsourbeit bu muomuo nennei.
11 Simi rosar kes mo, kegi sar vevien gi ta ngas suvuon mi minangarei,
ma gi ta kap oengoeng tsak, eiekesen gi ta ngas vuortie vakalaie kegi sar
lalaron, ma gi ta ngas tuktuk si kegi sar tsientsang kokouk.
12 Mi muomuo nennei ta ngas tuktuk si ken mienagos ni rei, ma ta ngas
vuortie vakalaie bu natuon ma ese mune gi ta mon si ken vonuo.
13 Egie ese gi ta vabatie mi banga tsientsang, gi ta suvuon mi as leong
ma ine ta teie terie mi aor ngeisngeis si kegi vodovodon tuktuk se Karisito
Iesu.
14 O lalaron nia ra iro no lalapus. Eiekesen o vataro ine bu namani
vinavanou rakot sevoi.

15 Sien va o ta roir, ine bu namani vinavanou gi ta kulie no nia telekiran
vasa ken tietie e Raban gi ta ngas tino ven. Egie arie mi kulou vodovodon
tuktuk se Raban ese ta tino, ma egie man arir mi tuktuk ma mi vunavunan
mi tuktuk.
16 Mi kepineits leong ta mumuningei ian giet ta vodovodon tuktuk sien
arie ine, ma kap ka vinirei surie.

E Karisito a nga tsorubeit vasvas simi pirpir.
Ma mi Moromoruo Tamat a nga vara tuktuk ngan va eie a duis i matan
e Raban.
Bu angelo gi nga pare.
Man vinavatei a nga puorkan bu vuna enamon.
Mi kulou simi mangmagoso enaenamon gi nga vodovodon tuktuk seie.
Ma e Raban a nga kir terie i kur ngan man matvinavaso.

4

Mi namani vinavanou rakot se Timote

1 Mi Moromoruo Tamat a vakatsepa va simi ra vevemuir, kavo mei mene
gi ta kor sorvekenan kegi sar vodovodon tuktuk ma gi ta vemusurie bu
moromoruo simi binit ma kegi vinasengei bu moromoruo tsak.
2 Ine bu suada vinasengei a kuvu sibu malamala ka duis gi ta ko
vokokotie mi binit ma kegi baivinakier a te maet.
3 Gi ta vangenge gie va gi ta kap rei, ma gi ta oeng ngeisngeis va gi ta
vorovoron kavo nginonginou mene. Eiekesen e Raban a nga tsana ian
bu nginonginou niagie mi kulou vodovodon tuktuk ma mi kulou gi ta
telekiran mi tuktuk va gi ta vuot kalei se Raban nge nganie.
4 Bu kepineits kokouk e Raban ta nga tsana gie, gi kalei ma a kap ka
kepineits va giet ta oit nia purusie, sien va giet ta poro nge vuot kalei ngan
se Raban.
5 Simi vunan mi namanien e Raban ma kegiet sar nono a vara melemelen
ngan ine bu nginonginou.
6 Sien va e ta vakokoit vasangan ine bu kepineits sibu kasigiet, evoi mi
banga ka ni tsientsang se Karisito Iesu simi vunan e te to leong ngan bu
nama ian ta vabatie mi vodovodon tuktuk ma mi banga vinasengei e tate
nga vemusurie.
7 Kian va e ta voruruit nia patara bu suada pinopinouts simi kaber ian
ta sogove mo kegi tino bu labatevien. E ta ngas vadakara no kese va e ta
tsorubeit mi mei ese ta ko mangaran e Raban.
8 Sien va e ta vadakara mi kurikuri, eie a kalei, eiekesen mi tino ian ta
vemusurie mi rosaran e Raban, a kalei rovoriu sibu kepineits kokouk, simi
vunan a suvuon mi kinubuits nian mi tino ine ma mi tino i muir.
9 Ine mi vinakokoit a tuktuk rovoriu ma a otien va mi kulou kokouk gi
ta vodovodon tuktuk sien.
10 Ma surie ine, giet tsatsang ngeisngeis nge biroik simi vunan giet te
vokotserie kegiet sar vodovodon rorrois se Raban ese ta tino. Eie mi ka
ni vavato simi kulou kokouk, ma segie mi kulou vodovodon tuktuk, eie a
tuktuk rovoriu.
11 E ta ngas terie segie ine bu namani vinavanou ma ine bu vinasengei.
12 Kian va e ta vodon pukuo egie ese gi ta purusie no si ke baitutuir
surie va evoi mi guam, eiekesen e ta ngas vasangan ke sinavei simi kulou
vodovodon tuktuk simi sinavei nia vakokoit, simi sinavei nia tino, simi
sinavei nia totoiv, simi vodovodon tuktuk ma simi tino ian ta tamat,
terengien va gi ta mang vemusurie ke banga sinavei.

13 Tuir oit simi ra va o ta beit, e ta ngas voruruit nia ase bu nama simi
Pakpak Leong i matan mi kulou vodovodon tuktuk ma nia vavatei nge
vavasengei ngan.
14 Mi Moromoruo Tamat a nga terie sevoi mi tienebeir sien bu propet gi
ta nga vokokotie bu nama kuvu se Raban ma bu komois simi vona rengeir
gi ta nga teir riem i popo. Kian va e ta vodon sasavoir ngan ine mi tienebeir.
15 Tovtov ngan ine bu kepineits nge terie ke tino kokouk segie, terengien
va mi kulou kokouk gi ta mang pare va ke sinavei nia tino a vor ve
pitapitak.
16 Naneie vakalaie ke tino ma ke vinasengei. Vengeis nia tsana ine
bu kepineits, surie va e ta mang vatoa evoi kese ma egie buer ese gi ta
rongomie no.

5

Mi namani vinavanou nian bu vevien naor, bu komois, ma bu petspets

1 Kian va e ta oeng matan ka komois, eiekesen vakokoit ngan mi
minangarei rakot seie malan va eie e tama. E ta ngas vakokoit sibu guam
malan va egie bu kasi.
2 E ta ngas vakokoit sibu labatevien malan va egie bu kina. Ma e ta ngas
vakokoit rakot sibu vevien vour ngan mi aor melemelen malan va egie bu
vevine.
3 Kuil vititirie bu vevien naor kegi sar labeit gi tate nga maet ma gi ta
suvu pinat.
4 Eiekesen, sien va ka vevien naor a suvuon bu natuon o, bu tubuon, ine
bu natuon o, bu tubuon gi ta ngas muna tsana kegi baitutuir kuvu se Raban
ngan mi sinavei nia kuil vititirie kegi sar tietie ma nia kuil muerngan mi
nennei sibu tam ma bu kien, simi vunan ine mi suada sinavei a varese e
Raban.
5 Mi vevien naor ese ta mon kesen ma ta suvu pinat, eie a vokotserie
ken vodovodon rorrois se Raban ma a ko rengeir sibu rokati ma rosisiat
nge no va e Raban ta kulie.
6 Eiekesen mi vevien naor ese ta terie ken tino nia varese eie kesen, a te
maet misasien ta ngas to.
7 Terie ine bu namani vinavanou simi kulou, terengien va gi ta mang
tino ketseketseng sorvekenan bu namani vepipits.
8 Sien va ka mei a kap naneie vakalaie ken tietie ma bu patsan, a
te vamoie ken vodovodon tuktuk ma a tsokor rio mi kulou gi ta kap
vodovodon tuktuk.
9 Aes terie ka vevien naor simi gargar sibu vevien naor sien va ken sar
avareit a te rio bu sinangavur mi napaririem pouts kes (60), ma buer sien
va a nga tuktuk si ken mienagos ni rei.
10 Eie ta ngas suvuon mi asna si ken sar banga tsientsang, malan va
eie mi banga kien ese ta ko naneie vakalaie bu natuon, ma eie mi vevien
sussuong, ma a ko tsatsang petspets simi kuoluon e Raban, nge kulie mi
kulou gi ta suvu putu, ma a ko terie ken tino sibu suada banga tsientsang.
11 Ma bu vevien naor vour kegi sar labeit gi tate nga maet kian va e ta
aes terie gie meie ngan ine mi gargar, simi vunan kegi vodovodon tuktuk
se Karisito ta kor sien va kegi lalaron nia rei ta tamtuir.
12 Ma gi ta tovarebar surie mi sinavigie simi vunan gi te nga tsola kegi
vakavakariem gi ta nga muna tsana.

13 I popon ine, gi ta masi tsorubeit bu vevien mat maermaer ma gi ta
totop matavanuo, ma gi ta masi ngungu lili nge tsotstsol ma gi ta masi
patara bu nama ian ta kap vaotie gie nia vokokotie.
14 Io, o lalaron va bu vevien naor vour gi ta rei, gi ta suvu nout, ma gi ta
naneie kegi sar vonuo, terengien va mi matakorot ta kap oit nia tomekan
ka tsaka nama veie gie.
15 Simi vunan bu vevien naor mene gi te vuvuris nge vemusurie e Satan.
16 Sien va ka vevien vodovodon tuktuk a suvuon kavo vevien naor si
ken tietie, eie ta ngas naneie gie ma ta kap terie mi putu simi vona rengeir,
terengien va mi vona rengeir ta mang naneie bu vevien naor ese gi ta suvu
pinat.
17 Bu komosi ka ni tsientsang ese gi ta ko muo vakalaie kegi sar tsientsang
simi vona rengeir, a sogove gie nia suvuon mi minangarei leong, ma egie
ese gi ta tsatsang ngeisngeis nia vavatei ngan mi Banga Vinavatei ma nia
vavasengei, gi ta ngas suvuon mi minangarei leong.
18 Mi nama simi Pakpak Leong a pevien, “Kian va e ta ror pomutie mi
ngutsuon mi bulumakau sien va e ta tsatsang ngan nia pop vetseran bu
wit,” ma “Mi ka ni tsientsang ta ngas poro man voirvoir.”
19 Kian va e ta rorong si ka namani vepipits surie ka komosi ka ni
tsientsang sien va a kap luo o, tour ba mei gituo ta me vakokoit katsep
ngan.
20 Egie ese gi ta ko tsana mi sinavei tsokor, e ta ngas nasara gie i matan mi
lobaram, terengien va bu mei mene gi ta mang poro malan va mi namani
venengeng.
21 I matan e Raban ma e Karisito Iesu ma bu angelo e Raban ta nga vile
gie, o oeng ngeisngeis sevoi va e ta vemusurie ine bu vinavanou. Sien va e
ta tsang vaotie ine bu vinavanou, e ta ngas tsana simi kulou kokouk ngan
mi suada sinavei kes mo. Ma kian va ke sinavei ta vuvuris surie kegie
sana suada baitutuir mi kulou.
22 Kian va e ta bubu nia teir riem i popon ka mei nia teie terie si ken
tsientsang mi Nguts. Kian va e ta tuir pats meie egie ese gi ta tsana mi
sinavei tsokor. E ta ngas mon ketseketseng sorvekenan mi sinavei tsokor.
23 Kian va e ta un da tuvuon mo, eiekesen e ta ngas unumie ka puk dangi
vain lili nia kulie mi kobikobi ma nia kitipan bu mienarouk ta ko poro no.
24 Bu tsaka sinavien bu mei a beit vasvas ian ngas te ma kegi sar sinavei
tsokor gi muna beit i matan mi vinuor, eiekesen bu tsaka sinavien bu mei
mene gi ta ba beit vasvas i muir.
25 Malan mo, bu banga tsientsang gi ko beit vasvas, ma egie buer ian gi
ta kap ngas beit vasvas, gi ta kap oit nia mon mumuningei.

6

1 Egie ese gi ta petspets gi ta ngas terie kegi minangarei rakot si magi
sar ka leong, terengien va ta kap ka mei ta tomekan ka tsaka nama veie e
Raban ma kegiet vinasengei.
2 Enga bu petspets ese manga sar ka leong gi ta vodovodon tuktuk, nga
ta kap vodon vilikitie gie, simi vunan egie bu turagie ka ni vodovodon
tuktuk. Eiekesen, nga ta ngas terie kenga sar tino nia tsatsang segie, simi
vunan egie ese gi ta suvu potpot si man kalekalei kenga sar tsientsang,
arie egie mi kulou vodovodon tuktuk ma e Karisito a tovie gie.
Io, e ta ngas vavasengei nge vavatei ngan ine bu vinavanou.

Mi sinavei nia vetoron mi lakep

5:18 DEU 25:4

3 Egie ese gi ta vavasengei ngan mi vinasengei mene ian ta kap toun
meie ken banga vinasengei magiet Nguts Iesu Karisito ma mi vinasengei
ian ta kuvu se Raban,
4 gi vakam mo ma gi kap telekiran ka kepineits. Ma gi suvuon mo mi
tsaka lalaron nia tsue ngan kegi sar vienviendon mo nge vevetei nge nama
ian ta vabatie mi sinavei nginunguts, mi sinavei nia veveken, mi sinavei
nia oeng balapoik, ma bu tsaka vienviendon.
5 Ma gi ko vabatie mi putu. Bu vinavinadodogie a te tsokor, ma gi te
votsorovie mi tuktuk. Ma gi si vodon va mi tino nia vemusurie mi rosaran
e Raban, eie mi rosar nia tsorubeit suvuram.
6 Eiekesen mi tino ian ta vemusurie mi rosaran e Raban a tsana va giet
ta tsorubeit suvuram sien va giet ta mon ngan mi nires surie mo misa giet
ta suvuon.
7 Simi vunan giet kap nga beit teie ka kepineits simi mangmagoso
enaenamon, ma giet ta kap oit nia por tsana ka kepineits sien.
8 Io, giet ta ngas mon ngan mi nires sien va giet ta suvu nginonginou ma
lavlav.
9 Eiekesen egie ese gi ta lalaro tsorubeit suvuram, gi ta kor simi
konokonon ma gi ta on sibu vienviendon be ma sibu tsaka lalaron ian
va ta teie vokorongie nge voguersa gie.
10 Mi sinavei nia vetoron mi lakep eie mi vunan bu kepineits tsokor. Bu
mei mene gi ta vetoron mi lakep, gi te tsupuk rivie kegi vodovodon tuktuk
ma mi masitinoiv leong a te monongie gie.

Mi namani vinavanou rakot se Timote

11 Eiekesen evoi, ken ka e Raban, e ta ngas vavarei sorvekenan ine bu
suada sinavei. Ma e ta ngas vengeis nia tsorubeit duis i matan e Raban
nge vemusurie mi rosaran e Raban. Ma e ta ngas vengeis nia suvuon mi
vodovodon tuktuk, mi sinavei nia totoiv, mi sinavei nia onvidit, ma mi
sinavei nia mon menemenen.
12 E ta ngas soer ngeisngeis si man sinoer mi vodovodon tuktuk. Ma e ta
ngas por vangasie mi tino rovoriu ian e Raban ta nga vile no nia suvuon
sien e ta nga vakokoit vasangan ke vodovodon tuktuk se Karisito i matan
mi lobaram.
13 I matan e Raban ese ta nga terie mi tino sibu kepineits kokouk, ma i
matan e Karisito Iesu ese ta nga vakokoit vasangan mi tuktuk i matan e
Pontio Pilato, o oeng ngeisngeis sevoi
14 va e ta ngas vemusurie vititirie ine bu namani vinavanou ngan mi
sinavei kap ka bienebeir sien tuir oit mi ra va magiet Nguts e Iesu Karisito
ta tsorubeit vasvas.
15 E Raban ta vutuir vasangan e Karisito duis simi ra tate nga totoka. E
Raban eie mi vunan mi nires ma eie kesen mo mi muomuo ni vuor ma eie
mi kovan bu kovakova ka leong ma magi Nguts bu nguts.
16 Ma eie kesen mo mi minaet a kap mon seie, ma a mon simi berber
ian a kap ka mei mene ta oit nia beit vatavatat sien. A kap ka mene a nga
dengarie, o, a oit nia dengarie. Mi minangarei ma mi ngeisngeis ta mon
seie rovoriu! Amen.
17 E ta ngas oeng ngeisngeis segie ese gi ta suvuram ine simi mangmagoso
enaenamon, va gi ta kap vakam ngan o, gi ta kap vokotserie kegi
vodovodon rorrois simi tino suvuram ian va ta tsereiv lalapus, eiekesen
gi ta ngas terie kegi vodovodon rorrois se Raban ese ta suvuram ma ta
vosuvu vunie giet ngan bu kepineits kokouk giet ta oit nia resen.

18 E ta ngas oeng ngeisngeis segie nia tsana mi kienelei. Gi ta ngas
suvuram simi banga tsientsang, ma gi ta ngas suvu sinavei nia tabetabeir
ma gi ta ngas rorois nia pot vunie bu mei ngan kegi sar sinsuv.
19 Ine simi rosar, gi ta toungan bu mos niagie malan va mi vunavunan
mi tino sibu ra ian va ta beit, terengien va gi ta mang suvuon mi tino ian
ta tuktuk.
20 Timote, e ta ngas naneie vakalaie misa e Raban tate nga terie i
naparima. E ta ngas evisie bu sinavei nia vevetei ngan bu nama gov ma
mi vinasengei gi si vuotongie ngan va ‘mi teletelekirei’ ian ta suereren mi
tuktuk.
21 Bu mei mene gi ta nga vemusurie ine bu suada sinavei, gi te tsupuk
rivie kegi vodovodon tuktuk.
Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou vuluongan e Paulo rakot Se Timote (2)

1 Eou e Paulo, ken aposol e Karisito Iesu. E Raban a nga vile iou va eou
ken aposol va o ta mang vavatei ngan ken kinubuits ian va ta terie mi tino
rovoriu segiet sien giet ta tsok se Iesu Karisito.
2 O vavataor rakot se Timote e natung mi ateung.
Mi tentoiv ma mi aor molous ma mi molu kuvu se Raban mi Tam ma se
Iesu Karisito magiet Nguts ta mon meie no.

Bu namani vokovokoits aor nia tino tuktuk

3 O tsatsang se Raban meie ngan kong baivinakier katsep malan bu tubuk
gi ta nga tsana. Ma o vuot kalei se Raban sien o ta vodonomie no i aron
kong sar nono sibu rokati ma rosisiat.
4 O vodonomie ke sar dunutina, ma o lalaron beitsak te nia pare no,
terengien va o ta mang vous ngan mi nires.
5 O vodonomie buer ke vodovodon tuktuk. Ine mi vodovodon tuktuk a
nga muna mon se tubu vevien e Lois ma se kina e Iunike, ma o telekiran
tuktuk va a mon sevoi buer.
6 Ine arie mi vunan o oeng veteringa no va e ta vatoa mi tienebeir kuvu
se Raban ian ta nga beit sevoi simi ra o ta nga teir riem i popo.
7 E Raban a kap nga terie segiet mi moromoruo simi mientou, eiekesen
mi moromoruo simi ngeisngeis ma simi tentoiv ma simi sinavei nia vuor
vakalaie kegiet sar lalaron.
8 Io, kian va e ta mengemengeir nia vavatei katsep ngan magiet Nguts,
ma kian va e ta mangmangarien simi vunan eou o mon simi vona
vinatoreis surie e Karisito. Eiekesen e ta ngas tuir pats meie iou ngan
mi ngesengesien e Raban misasien mi vinekikin surie mi Banga Vinavatei.
9 E Raban a nga vatoa giet nge vile giet, terengien va giet ta mang tino
ngan mi tino ian ta tamat. Ine a kap vunan simi tsinatsangagiet, eiekesen
a vunan ngas te si ken lalaron ma si ken tentoiv e Raban ian ta nga terie
segiet ngan e Karisito Iesu i muan mi tsuoktsuok vakaek simi vinagoso.
10 Eiekesen ine ken tentoiv a te nga me tsorubeit vasvas segiet sien
magiet ka ni vavato e Iesu Karisito ta nga beit. E Karisito a te nga
tseiptseiprio mi ngesengesien mi miensei, ma ngan mi Banga Vinavatei,
a nga vutuir vasangan mi rosar simi tino rovoriu.
11 Ma e Raban a nga viel tsana iou va eou mi ka ni vavatei ngan ine mi
Banga Vinavatei ma va eou mi aposol ma mi vavvasengei.
12 Ine arie mi vunan o suvuon mi vinekikin malan ine. Eiekesen o kap
mengemengeir, simi vunan o telekiran ese o ta vodovodon tuktuk sien, ma
o vodovodon tuktuk va e Raban a oit nia naneie vakalaie mi sana ta nga
terie i naparimoung tuir oit simi ra vekvekitip.
13 E ta ngas por vangasie kong sar banga nama malan va eie mi
vinasengei duis. E ta ngas tsana ine ngan mi vodovodon tuktuk meie ken
tentoiv e Karisito Iesu.
14 Ngan mi kuilkuil simi Moromoruo Tamat ese ta tino i arogiet, naneie
vakalaie mi banga kepineits ian e Raban tate nga terie i naparima.
15 E telekiran va mi kulou kokouk i aron mi enamon leong i Asia, pats
meie e Pugelo ma e Ermogene, gi te nga murien veie iou.

16 Mi Nguts ta vasangan ken aor molous rakot si ken tietie e Onesiporo
simi vunan a nga ko munu vakotsie iou ma a kap nga mangmangarien
sien o ta nga mon simi vona vinatoreis.
17 Ma simi ra sien tate nga beit i Roma, a nga neneis ngeisngeis surie iou
oit a nga vorota iou.
18 Mi Nguts ta sunuir va e Onesiporo ta vorotan ken aor molous si ken
rangi minuer e Karisito! Ma e telekire vititirie va a nga kulie iou sibu rosar
palan sien o ta nga mon i Epeso.

2

1 Io, Timote, evoi e natung! Tuir ngeisngeis i aron ken tentoiv e Karisito
Iesu.
2 E te nga rongomie mi sana kepineits o ta nga ko vavasengei ngan i
matan mi lobaram. Terie ine bu vinasengei i naparimagie mi kulou ese e
ta vodon va gi tuktuk si kegi sar tsientsang ma ese gi ta suvu sinavei nia
vavasengei sibu mei mene.
3 Tuir ngeisngeis meie gei sibu suada vinekikin malan ken banga ka ni
minakiur e Karisito Iesu.
4 Bu ka ni minakiur gi ta mon si kegi tsientsang, gi kap oit nia tsana ka
tsientsang mene ian kap va kegi baitutuir. Eiekesen gi ta ngas varese mo
magi ka leong simi minakiur.
5 Simi rosar kes mo, sien va ka mei ta soer si ka sinoer eiekesen a kap
soer vemusurie bu vinuor, eie ta kap poro man voirvoir.
6 Mi ka tsangtsang tau ese ta ko tsatsang ngeisngeis ta muna suvuon ken
potpot sibu nginonginou i tau.
7 Vodon surie misa o ta vokokotie simi vunan mi Nguts ta kulie no nia
katsep kalei surie ine bu kepineits kokouk.
8 Vodonomie e Iesu Karisito. Eie mi tubuon e Davit ma a nga to
muerengei simi miensei. Ine arie mi Banga Vinavatei o ta vavatei ngan.
9 Io, surie ine mi Banga Vinavatei, o mon ngan mi vinekikin ma o mon
simi baivinis malan mi ka kenken. Eiekesen mi namanien e Raban a kap
mon ngan man ka baivinis.
10 Io, o res nia onvidit ngan bu kepineits kokouk nian ken kulou vivviel
e Raban, terengien va egie buer gi ta mang suvuon mi vavato kuvu se
Karisito Iesu ma mi matvinavaso ian ta mon rovoriu.
11 Mi nama ian va mi kulou gi ta oit nia vodovodon tuktuk a malan ne,

Sien va giet te nga maet meie e Karisito,
giet ta so tino buer meie.
12 Sien va giet ta tuir ngeisngeis,
egiet buer giet ta so vuor meie.
Sien va giet ta vamoie e Karisito,
eie buer ta so vamoie giet.
13 Sien va giet ta kap tuktuk seie,
eie a ngas ko tuktuk segiet
simi vunan e Karisito eie a kap oit nia vamoie eie kesen.

Mi ka ni tsientsang ese e Raban ta resen

14 Oeng veteringa gie surie ine bu suada kepineits. Vangenge gie simi
asan e Raban va gi ta kap vetei nge nama. Ine bu suada sinavei, egie bu
kepineits sasavoir mo ma gi ta vokorongie eie ese ta rongomie gie.
15 E ta ngas vengeis nia vutuir vasanga no kese i matan e Raban malan
va mi ka ni tsientsang ese e Raban ta resen. E ta ngas tsana ine malan

mi mei ese ta kap mangmangarien ken tsientsang ma malan mi mei ese
ta vavasengei vititirie mi namani tuktuk.
16 E ta ngas sorvekenan bu sinavei nia vevetei ngan bu nama gov simi
vunan ine mi suada sinavei a teie terie mi kulou i pek sorvekenan e Raban.
17 Kegi vinasengei ta puorkan malan mi kiem tsokor. Ba mene segie arie
e Umeneo ma e Pilato.
18 Guor te nga bebeir sorvekenan mi tuktuk. Guor munu pevien va
mi tino mumuerengei a te nga voto, ma guor ko vamare kegi vodovodon
tuktuk bu mei mene.
19 Eiekesen mi kuoluon e Raban gi tuir ngeisngeis malan mi vunavunan
mi vonuo, ma e Raban a nga totoka ngan mi vinavataor ven ne, “Mi Nguts
a telekiran egie ese mi kuoluon. Io, mi kulou kokouk gi ta rangarie mi
Nguts, gi ta ngas sorvekenan mi sinavei tsokor.”
20 I aron mi vonuo leong, bu koi gi palan. A kap va bu koi kokouk gi
tsana ngan mi gold o, silva eiekesen bu koi mene gi tsana ngan mi ei ma
mi pier. Bu koi mene magi tsientsang a potokivout, ma bu koi mene magi
tsientsang a kap potokivout.
21 Sien va ka mei ta vara melemelen ngan eie kesen sibu sinavei tsokor
kokouk, eie ta tsorubeit mi koi man tsientsang ta potokivout. Ma ken tino
ta tsorubeit tamat, ma ta oit nia varese man ka leong, ma tate rorrois nia
tsana bu suada banga tsientsang.
22 E ta ngas sorvekenan bu tsaka lalaron simi tino sibu guam. E ta ngas
vengeis nia tsorubeit duis i matan e Raban. Ma e ta ngas vengeis nia
suvuon mi vodovodon tuktuk, mi sinavei nia totoiv, ma mi molu. E ta
ngas tsana ine meie mi kulou gi ta rangarie mi Nguts ngan bu arogie ta
melemelen.
23 E ta ngas tsupuk rivie mi sinavei be ma mi sinavei nia vevengeis surie
bu kepineits sasavoir simi vunan e telekiran va ine bu suada sinavei gi ko
vabatie mo mi vinesas.
24 Ken petspets mi Nguts ta kap vevesas. Eiekesen eie ta ngas kalei nge
gie mi kulou kokouk, ma ta ngas oit nia vavasengei ma ta ngas suvuon mi
sinavei nia onvidit misasien ka mene ta tsak ngan.
25 E ta ngas suvuon mi sinavei menemenen sien e ta oeng matagie ese
gi ta matakorot veie no. Tavakier e Raban ta terie mi kientsep segie va gi
ta vodon vuris nge telekiran mi tuktuk.
26 Io, kegi vienviendon ta muerengei beit, ma gi ta koro sorvekenan ken
riok e Satan ese ta nga vauna gie nge tsana gie nia vemusurie ken lalaron.

3

Mi sinavien mi kulou sibu ra vekvekitip

1 Ma e ta ngas deng kielala ine bu suada kepineits. Mi tsienakor leong
ta mon sibu ra vekvekitip.
2 Mi kulou gi ta tovie egie kesegie. Gi ta vetoron mi lakep. Gi ta vakam
nge kakaleong. Gi ta oeng balapoik ngan bu mene. Gi ta rong tsak sibu
tam meie bu kien. Gi ta kap ve vuot kalei. Gi ta kap tino melemelen.
3 Gi ta kap totoiv. Gi ta kap ve vodon rivie kegi sar sinavei tsokor bu mei
mene. Gi ta oengoeng tsak. Gi ta kap vuor vakalaie kegi sar lalaron. Gi ta
tsorubeit mi kulou ngangnga. Ma gi ta kap lalaro tsana mi kienelei.
4 Gi ta murien veie bu palapalagie. Gi ta bubulou ngan bu tsientsang
kokouk. Gi ta vodon veleongtie egie kesegie. Gi ta kap lalaron nia varese
e Raban eiekesen egie kesegie.

2:19 NUM 16:5

5 Gi ta malan va gi tino vemusurie mi rosaran e Raban, eiekesen gi ta
purusie mi ngesengesien ian mi rosar. Kian va e ta baser palapalan meie
ine bu suada mei.
6 Bu mei mene segie gi ta vadonuo kavo tietie mene ma gi ta teie kegi sar
vienviendon bu vevien bu vinavinadodogie ta kap ngeisngeis. Bu suada
vevien ine, bu sinavei tsokor a puputungie kegi sar tino ma gi ko veteik
surie bu suada tsaka lalaron.
7 Ma gi ko munu poro bu suada vinasengei vour eiekesen gi kap oit nia
telekiran mi tuktuk.
8 Ine mi kulou gi matakorot veie mi tuktuk malan e Iane ma e Iabre
guor ta nga matakorot veie e Moses. Bu vinavinadodogie a gov ma kegi
sar vodovodon tuktuk a te kor.
9 Eiekesen ta kap putpek segie nia tsana ine bu suada sinavei be simi
vunan mi kulou kokouk gi ta katsep si kegi sar binit malan misa ta nga
tsorubeit ian siba ka.

Ken namani vinavanou e Paulo rakot se Timote

10 Eiekesen evoi, e telekire vititirie kong sar vinasengei ma vasa o tino
ven. E telekiran misa o lalaron nia tsana ngan kong tino ma misa o
vodovodon tuktuk sien. E telekiran kong sinavei nia onvidit simi vinekikin,
kong sinavei nia totoiv, ma kong sinavei nia tuir ngeisngeis sibu putu.
11 Ma e telekiran bu vinekikin ma bu putu o ta nga suoeie i Antiok, i
Ikonium ma i Lustra, ma mi sana suada vinekikin o nga suvuon nge onvidit
ngan. Eiekesen mi Nguts a nga vatoa iou ine sibu suada putu kokouk.
12 A tuktuk, mi kulou kokouk ese gi ta tsok se Karisito Iesu ma ese gi ta
lalaro tino vemusurie mi rosaran e Raban, gi ta suvu vinekikin.
13 Eiekesen bu mei tsokor ma bu mei malamala ka duis, gi ta vor toto
leong simi sinavei tsokor surie gi ta ve bit nge gie kesegie.
14 Eiekesen, evoi, e ta ngas vengeis nia tino vemusurie bu sana
vinasengei e ta nga poro nge vodovodon tuktuk sien, simi vunan e
telekiran egie ese gi ta nga vavasengei sevoi ngan ine bu vinasengei.
15 Vakaek sien e ta ngas nga natunatu madar, e te nga telekiran bu nama
simi Pakpak Leong tamat ian ta oit nia terie mi banga vienviendon nia
suvuon mi vavato surie mi vodovodon tuktuk se Karisito Iesu.
16 Bu nama kokouk simi Pakpak Leong, e Raban a nga vakinebatie simi
vinavinadodon mi kuoluon. Ma ine bu nama a kalei beitsak nia vavasengei
segiet ngan mi tuktuk, ma nia vanuo giet va giet ta mang tino melemelen,
ma nia vodusie kegiet tino, ma nia varatsangie giet va giet ta tsorubeit duis
i matan e Raban.
17 Terengien va mi kuoluon e Raban gi ta mang tsorubeit dokei oit nia
tsana bu suada banga tsientsang kokouk.

4

1 Simi ra va e Karisito Iesu ta muerengei nge tsuok voturie ken
mangmagoso Nguts, eie ta me vuortie bu mei gi ta tino ma bu mei gi ta
maet. Io, i matan e Raban ma e Karisito, o oeng ngeisngeis sevoi.
2 E ta ngas vavatei ngan mi namanien e Raban. Rorois nia vavatei
ngan misasien ka kientsep ta mon o, kap. Vodusie kegi sar tino mi kulou.
Patsarie gie surie kegi sar sinavei tsokor nge vakotsie gie ngan mi sinavei
nia onvidit ma mi namani vinavanou.

3:8 Iane ma Iabre: Ba asaguor a kap mon simi Pakpak Leong. Eiekesen palan mi kulou gi vodovodon tuktuk va eguor guor ba tamatinuom i Isip. Ma guor nga matakorot veie e Moses sien ta nga visi muonge gie bu Israel sorvekenan i Isip. Pare EXO 7:11,22

3 Simi vunan mi ra ta ba beit va mi kulou gi ta kap lalaron nia rorong
simi banga vinasengei. Eiekesen gi ta nesie palan kavo vavvasengei nia
varese mo bu tateringagie.
4 Ma gi ta murien veie mi tuktuk nge vemusurie bu pinopinouts tuvuon.
5 Eiekesen evoi, e ta ngas mat petspets sibu suada tino kokouk. E ta ngas
tuir ngeisngeis sibu vinekikin. E ta ngas vavatei ngan mi Banga Vinavatei
nge tsang vaotie ke sar tsientsang.
6 O te nga soe terie kong tino se Raban malan mi tienebeir gi ta ko terie
ngan mi da o, mi dangi vain. Kong ra nia sorvekenan ine mi kaber a te
vatavatat.
7 O te nga soer simi banga sinoer, ma o te soer vaton. O te nga tuktuk si
ken tsientsang e Karisito.
8 Io, o ta so suvuon mi kovage ian ta tourtelekiran va kong tino a te
varese mi Nguts. Ian simi ra, mi Nguts ese ta ko vuor ngan mi sinavei duis
simi kulou kokouk, ta so terie seou ine mi voirvoir, ma buer segie ese gi ta
lalaron beitsak va Eie ta muerengei lalapus.

Mi namani vinavanou

9 O no va e ta nemei seou lalapus sien va e ta oit.
10 E Demas a nga murien veie iou nge sorvekena iou rakot i Tesalonika
simi vunan a nga lalaron beitsak bu kepineits simi kaber. E Kreske a nga
rakot i Galatia. Ma e Tito a nga rakot i Dalmatia.
11 E Luka mo a mon meie iou. Sien va e ta nemei, kerie e Marko simi
vunan eie a oit nia kulie iou si kong sar tsientsang.
12 O nga turan e Tukiko rakot i Epeso.
13 Sien va e ta nemei, por nemei ngan mong kuirkuir ian o ta nga
sorvekenan se Karpo i Troa meie ngan kong sar pakapaka rorou o ta nga
vavataor sien, ma kian va e ta vodon punagie bu pakapaka rorou gi ta nga
tsana ngan bu piripiri vinavinar.
14 E Aleksandro, eie mi ka ta ko tsanatsana bu kepineits ngan mi aen, a
nga matakorot veie kong tsientsang. Mi Nguts ta votorosie surie mi sana
kepineits tate nga tsana.
15 E ta ngas nennei kalei surie eie, simi vunan a nga matakorot ngeisngeis
veie kegei sar vinavatei.
16 Simi ra vourvour o tate nga tuir i matan mi vinuor, a kap ka mei a
nga me kulie iou, ma mi kulou kokouk gi nga murien veie iou. O no va mi
vinatoreis ine sibu suada sinavei ta kap kor i popogie.
17 Eiekesen mi Nguts a nga tuir meie iou nge vangasie iou, terengien va
o ta mang vavatei vuruvan mi Banga Vinavatei ma bu Kibang kokouk gi
ta mang rongomie ine. Mi Nguts a nga vatoa eou i ngutsuon mi laion.
18 Ma mi Nguts ta vatoa eou sibu suada bienabas tsokor ma ta kerie
iou rakot si ken mangmagoso Nguts e Raban die i kur simi rangit. Mi
matvinavaso ta mon seie sibu ra bu ra. Amen.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

19 Terie kong namani vuot kalei se Priska meie Akuila. Ma terie buer
kong namani vuot kalei si ken tietie e Onesiporo.
20 E Erasto a nga mon i Korinto. Ma e Tropimo a nga morouk sien o ta
nga sorvekenan i Mileto.
21 E ta ngas vengeis nia beit en ne i muan man vura mi tinuong. E Eubolo
meie e Pude, e Lino ma e Klaodia ma mi kulou vodovodon tuktuk kokouk
en ne gi vavasie kegi sar namani vuot kalei rakot sevoi.

22 O no va mi Nguts ta mon meie mi morumorua ma mi tentoiv ta mon
meie nga.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot
Se Tito

1 Eou e Paulo, ken petspets e Raban ma ken aposol e Iesu Karisito. E
Raban a nga tura iou nia vangasie kegi vodovodon tuktuk mi kulou e Raban
ta nga vile gi, ma nia kulie gie va gi ta mang telekiran mi tuktuk surie mi
tino nia vemusurie mi rosaran e Raban,
2 ma nia kulie gie va gi ta mang suvuon mi vodovodon rorrois simi tino
rovoriu ian e Raban ta nga kukubuits terie segiet muomuo ngas te. E
Raban a kap oit nia bitie giet.
3 Io, duis ian simi ra e Raban ta nga totoka, a nga vakatsepa ken
Nama ngan kong vinavatei. E Raban magiet ka ni vavato a nga terie i
naparimoung ine mi tsientsang nia vavatei.

4 O vavataor rakot se Tito, e natung tuktuk simi vodovodon tuktuk.

Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban mi Tam ma se Karisito Iesu magiet
ka ni vavato ta mon meie no.

Ken tsientsang e Tito i Krete

5 O nga sorvekena no i Krete, va e ta mang tsang vuruvan bu kepide
tsientsang ta kap ngas nga voto, ma va e ta mang voturie kavo muomuo
sibu vona rengeir sibu taon keskes malan o ta nga oeng sevoi.
6 Mi muomuo ta kap suvuon ka bienebeir. Eie ta ngas tuktuk si ken
mienagos ni rei, ma bu natuon gi ta ngas vodovodon tuktuk se Karisito
ma gi ta kap tino malan bu natu kap rorong vinavanou nge leiltsei sibu
kien ma bu tam.
7 Mi kovan bu muomuo sibu vona rengeir, eie mi ka nennei si ken sar
tsientsang e Raban. Eie ta kap suvuon ka bienebeir, ma ta kap kakaleong
nge aor rarap lalapus. Eie ta kap un nge be, ma ta kap kenken mene nge
vengeis nia por lakep simi rosar ian ta kap duis.
8 Eie ta ngas suvuon mi sinavei nia suongore mene. Ma ta ngas lalaron
misa ta kalei. Ma eie ta ngas suvuon mi sinavei nia vuor vakalaie ken
lalaron. Ma ken tino ta ngas duis nge tamat. Ma eie ta ngas suvuon mi
sinavei nia votovongie ken tino eie kesen.
9 Eie ta ngas por vangvangasie mi vinasengei tuktuk ian ta nga suvuon.
Ma ta ngas oit nia vakotsie bu mei mene ngan mi banga vinasengei nge
vodusie egie ese gi ta matakorot veie.
10 A palan mi kulou egie ese gi ta ko leiltsei ma kegi sar nama a gov ma
gi ko bitie mi kulou. Io a palan beitsak segie mi gargar ese gi ta vangasie
mi sinavei nia por vinavaroup nian mi vavato.
11 E ta ngas vangenge gie va gi ta kap vavasengei, simi vunan gi
vavasengei ngan mi sana ta kap otie gie nia vavasengei ngan, ma gi
vokorongie gie bu tietie. Gi lalaron mo nia bit kisie kegi sar lakep bu
mei mene.
12 Mi meinmenien bu propet segie, a nga pevien, “Bu Krete egie bu ka
bitbit, ma egie bu tsaka vinavinar tso, ma egie bu ka matmaermaer ma bu
ka ngangeis.”
13 Ine mi nama a tuktuk. Io, ke nama ta ngas ngeisngeis sien va e ta oeng
matagie, terengien va kegi vodovodon tuktuk ta mang tsorubeit kalei.

14 Kian va e ta sunuir va gi ta vavaterieng sibu suada pinopinouts sibu
Iuda ma si kegi sar vinuor mi kulou gi ta murien veie mi tuktuk.
15 Bu kepineits kokouk a melemelen segie ese gi ta tino melemelen,
eiekesen a kap ka kepineits a melemelen segie ese gi ta tino ngan mi sinavei
ta bita ma ese gi ta kap vodovodon tuktuk. A tuktuk, bu vinavinadodogie
ma kegi baivinakier, a te tsokor.
16 Gi si vodon va gi telekiran e Raban eiekesen mi sinavigie a vasangan va
gi kap telekiran. Gi tino ngan mi sinavei ian mi kulou gi ta ko mugumitsan,
ma gi ko rong tsak. Ma gi kap oit nia tsana ka kepineits kalei.

2

Bu namani vinavanou sibu suada gargar simi vona rengeir

1 E ta ngas vokokotie mi sana ta toun meie mi banga vinasengei.
2 E ta ngas oeng sibu komois va gi ta ngas vuor vakalaie kegi sar lalaron,
gi ta ngas tino ngan mi sinavei ian ta oit nia suvuon mi minangarei, ma gi
ta ngas vuor vakalaie kegi sar tino. Gi ta ngas suvuon mi banga vodovodon
tuktuk. Gi ta ngas totoiv. Ma gi ta ngas onvidit.
3 Simi rosar kes mo, e ta ngas vanuo gie buer bu labatevien va gi ta ngas
tino vemusurie mi rosaran e Raban, ma va gi ta kap ngungu lili ma va
gi ta kap mon petspets simi sinavei nia un nge be. Eiekesen gi ta ngas
vavasengei ngan misa ta kalei,
4 terengien va gi ta mang oit nia vakotsie gie bu vevien vour nia tovie
kegi sar labeit ma bu natugie.
5 Ma e ta ngas vanuo gie buer bu vevien vour va gi ta ngas vuor vakalaie
kegi sar lalaron, ma va kegi tino ta ngas melemelen. Ma va gi ta ngas
voruruit sibu tsientsang si kegi sar vonuo, ma va gi ta ngas tor surie kegi
sar labeit, terengien va a kap ka mei ta mang vamangarie mi Namanien e
Raban.
6 Ma buer, e ta ngas vakotsie bu guam va gi ta ngas vuor vakalaie kegi
sar lalaron.
7 Sibu kepineits kokouk evoi kese e ta ngas tsorubeit mi banga puppuo
simi banga sinavei. Ma sien va e ta vavasengei, ke tino ta ngas toun meie
ke sar vinasengei ma e ta ngas vavasengei simi sinavei ian va e ta oit nia
suvu minangarei.
8 E ta ngas vavasengei ngan mi sana ta duis ian ka mei ta kap oit nia
vukulik ngan, terengien va ma sar matakorot gi ta mang mengemengeir
simi vunan gi ta kap oit nia vokokotie kavo nama tsak surie giet.
9 E ta ngas vanuo gie bu petspets va gi ta ngas tor surie magi sar ka leong
nge varese gie, ma va gi ta kap vuvurisei segie.
10 Ma e ta ngas vanuo gie va gi ta kap puer segie, eiekesen gi ta ngas
vasangan va gi oit nia tuktuk sibu tsientsang kokouk. Ine ta tsuok voturie
kegi vienviendon mi kulou nia lalaro rongomie man vinasengei e Raban
magiet Ka ni vavato.
11 E Raban a te nga vasangan ken tentoiv ian ta terie mi vavato simi
kulou kokouk.
12 Ma a nga vavasengei segiet va giet ta ngas mugumitsan mi sinavei nia
murien veie e Raban meie bu tsaka lalaron ine simi kaber, ma va giet ta
ngas vuor vakalaie kegiet sar lalaron nge tino duis vemusurie mi rosaran
e Raban ine sibu ra.
13 A nga terie segiet mi vodovodon rorrois surie mi vavatamaes. Io, a
nga tsana va giet ta rorois nia pare man matvinavaso e Raban ngeisngeis
ma e Iesu Karisito magiet ka ni vavato.

14 A nga terie eie kesen surie giet nia vara ketseketseng nge giet sibu
suada sinavei rong tsak sibu vinuor, ma nia vara melemelen nge giet va
giet ta mang tsorubeit mi kuoluon tuktuk ese gi ta lalaron beitsak nia tsana
mi kienelei.
15 E ta ngas vavasengei ngan ine bu kepineits. E ta ngas vakotsie gie mi
kulou nge nasara gie ngan mi nama ngeisngeis. Kian va e ta sunuir va ka
mene ta purusie no.

3

Mi tino simi rosaran e Raban

1 E ta ngas oeng veteringa gie mi kulou nia tor surie magi sar muomuo
ni vuor ma bu mei gi ta suvu duis simi gavaman. Gi ta ngas rorong surie
gie nge rorois nia tsana mi sana ta kalei,
2 ma gi ta kap oeng balapoik ngan ka mei, eiekesen gi ta ngas tino
ngan mi molu ma mi sinavei ta menemenen. Ma gi ta ngas vasangan
mi minangarei tuktuk simi kulou kokouk.
3 Vourvour, egiet buer giet nga be ma giet nga ko vuvurisei, ma mi kulou
gi nga ko bitie giet. Ma giet nga ko tsatsang petspets sibu suada sinavei
simi aor tamtuir ma sibu suada lalaron simi pirpir. Ma giet nga tino ngan
mi sinavei nia aor rarap nge ngunguts, ma mi sinavei nia matakorot veie
giet kesegiet.
4 Eiekesen e Raban a nga vasangan ken aor molous ma ken tentoiv segiet.
5 A nga vatoa giet surie ken aor molous, a kap va surie bu sinavei duis
giet ta nga tsana. Io, a nga vara melemelen nge giet si kegiet sar sinavei
tsokor, ma a nga terie segiet mi tino vour, ma a nga vovoruo kegiet sinavei
nia tino ngan mi Moromoruo Tamat.
6 E Raban a nga poek soan mi Moromoruo Tamat i popogiet ngan e Iesu
Karisito magiet ka ni vavato.
7 E Karisito a nga tovie giet, io, a nga tsana va giet ta tsorubeit mi kulou
duis i matan e Raban. Ma a nga tsana va giet ta tsorubeit bu natuon e
Raban nge terie mi vodovodon rorrois nia suvuon mi tino rovoriu.
8 Ine mi nama a tuktuk. O lalaron va e ta vakokoit ngeisngeis ngan ine
bu kepineits terengien va mi kulou ese gi ta vodovodon tuktuk se Raban,
kegi vienviendon ta mang leong nia tsana bu banga sinavei. Ine bu suada
sinavei a kalei ma a ko kulie mi kulou kokouk.
9 Eiekesen e ta ngas evisie mi sinavei be nia vevetei nge nama nge terese
matabu. Ma e ta ngas evisie buer mi sinavei nia vesas ma nia vetei nge
nama surie mi Vinuor, simi vunan ine bu suada sinavei gi sasavoir ma a
kap oit nia kulie mi kulou.
10 Egie ese gi ta ko vabatie mi vinekapot, e ta ngas vengeng vuluo nge
gie. Ma i muir e ta ngas pits pekegie.
11 E telekiran va bu suada mei malan ine, kegi sinavei a te tsokor. Gi vor
tsanatsana mi sinavei tsokor ma kegi sinavei tsokor a teie teir vinatoreis
segie kesegie.

Mi nama vekvekitip

12 O ta turan e Artema o, e Tukiko rakot sevoi. Ma sien va ka mene
seguor ta so vorota no, e ta ngas vengeis nia me vorota iou i Nikopoli,
simi vunan o te tsana kong vienviendon nia so mon en ian siba vura simi
tinuong.
13 Sien va e Sena mi ka simi vinuor ma e Apolo guor ta visi veis, e ta
ngas kuil vititirie guor va guor ta kap mang pinat si ka kepineits si keguor
vineis.

14 Kenata kulou gi ta ngas tovtov nia terie kegi tino nia tsana bu kepineits
kalei, terengien va gi ta mang tsang vaotie bu suada pinat, ma gi ta kap
mang mon simi tino kap ka vuovuan.
15 Egie kokouk ese gi ta mon meie iou, gi terie kegi ni vuot kalei
rakot sevoi. Ma e ta terie buer kegei ni vuot kalei rakot segie mi kulou
vodovodon tuktuk ese gi ta ko tovie gei.
Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga.

Ken pakapaka rorou e Paulo rakot Se Pilemon

1 Eou e Paulo. O mon i aron mi vona vinatoreis surie e Iesu Karisito.
Egor e Timote, e kasigiet, gor vavataor rakot sevoi e Pilemon. Evoi e banga
palapalagor ma e turagor ka ni tsientsang se Raban.
2 Ine mi pakapaka rorou a rakot buer se Apia e vevinegiet ma se Arkipo
e turagiet ka ni minakiur se Raban ma segie mi kulou vodovodon tuktuk
gi ta ko beit kouk si ke vonuo.

3 Mi tentoiv ma mi molu kuvu se Raban e Tamagiet ma simi Nguts e Iesu
Karisito ta mon meie nga.

Ken tentoiv ma ken vodovodon tuktuk e Pilemon

4 O ko munu vuot kalei rovoriu rakot si mong Raban sien o ta vodonomie
no i aron kong sar nono,
5 simi vunan o rongovan ke vodovodon tuktuk simi Nguts e Iesu ma ke
tentoiv rakot simi kuoluon kokouk e Raban.
6 O no va kegiet ni tsok pekouk simi vodovodon tuktuk ta mang teie terie
mi teletelekirei pu surie bu kepineits kokouk giet ta suvuon si kegiet tino
ian ta tsok se Karisito.
7 Kasiung, ke tentoiv a teie terie mi nires leong ma mi vinakoits leong
seou, simi vunan e nga vakotsie mi kuoluon e Raban.

Ken vinavanou e Paulo surie e Onesimo

8 Io, e Karisito a vangasie iou ma o oit nia oeng ngeisngeis sevoi va misa
e ta ngas tsana.
9 Eiekesen o ta nongie no mo simi vunan o tovie no. O tsana malan ine
misasien eou e Paulo, ma eou mi komois ma ine, o mon i aron mi vona
vinatoreis surie e Karisito Iesu.
10 O nongie no va e ta kalei ngan e Onesimo ese ta nga tsorubeit malan
va e natung sien o ta nga mon simi vona vinatoreis.
11 Vourvour, a kap nga oit nia kulie no sibu tsientsang kokouk, eiekesen,
ine, a oit nia kulie no ma eou buer.
12 O ture muerngan e Onesimo, mi ateung, rakot sevoi.
13 O nga lalaron va ta nga mon meie iou nia sorokie ke tsientsang nia
kulie iou sibu ra o ta ngas mon simi vona vinatoreis surie mi Banga
Vinavatei.
14 Eiekesen o kap lalaron nia tsana ka kepineits sien va e ta kap sunuir,
simi vunan o kap lalaron va e ta tsana ka kienelei ngan mi vovotsuaek
eiekesen ngan ke lalaron kese mo.
15 Tavakier e Onesimo a nga vi sorvekena no nge mon i pek siba vura,
terengien va e ta mang sunuir va ta me mon meie no rovoriu.
16 Ma a kap malan va eie ke petspets eiekesen mi mei ese ta kalei rio
mi petspets malan e kasi tuktuk. Kong tentoiv rakot se Onesimo a leong
eiekesen ke tentoiv rakot seie a leong beitsak simi vunan a kap va eie ke
petspets mo eiekesen e kasi i aron ken tentoiv mi Nguts.
17 Io, sien va e vodon va eou mi pumu, e ta ngas suguo e Onesimo malan
e ta suguo iou.
18 Sien va a nga tsak nge no nge suvuon ka ora sevoi, o ta kuil muerngan
sevoi.

19 Eou e Paulo, o vataro ine mi pakapaka rorou ngan ba rimoung. O ta
kuil muerngan ine sevoi. Ma o ta kap oeng veteringa no va e suvu ora
seou surie ke tino.
20 Io, kasiung, o lalaron va e ta kerie muerngan e Onesimo surie enatau
simi Nguts, Vangasie mi aroung surie enatau se Karisito.
21 O vavataor rakot sevoi simi vunan o vodon tuktuk va e ta tsana misa
o ta lalaron va e ta tsana ma o telekiran va e ta tsang vaotie rio misa o ta
nongie sevoi nia tsana.
22 Ma mi kepineits mene, rorois ngan kong ka korot nia mutur, simi
vunan o lalaron va e Raban ta vavatora si ke sar no nge sunuir va o ta
muerengei rakot sevoi.

Mi namani vuot kalei vekvekitip

23 E Epapras a mon meie iou simi vona vinatoreis surie e Karisito Iesu.
Ma a turan ken ni vuot kalei rakot sevoi.
24 E Marko, e Aristakus, e Demas ma e Luka, egie bu turoung ka ni
tsientsang, egie buer gi turan kegi ni vuot kalei sevoi.
25 Ken tentoiv magiet Nguts e Iesu Karisito ta mon meie mi morumorua.

Mi pakapaka rorou rakot
Sibu Iburu

E Iesu Karisito eie e Natuon e Raban

1 Muomuo, e Raban a nga vakokoit sibu tubugiet i ngutsuon bu propet
sibu keipkepide ra palan ma sibu suasuada rosar palan.
2 Eiekesen ine sibu ra vekvekitip e Raban a te vakokoit nemei segiet i
ngutsuon e Natuon. E Raban a nga totoka va ta suvuon ken sar sinsuv
kokouk, ma ngan ine mi Nout mo e Raban a nga vogosongie ine mi
mangmagoso enaenamon.
3 Ine mi Nout arie mi rararangien man matvinavaso e Raban, ma mi
sinavien ine mi Nout a vutuir vasangan duis mi sinavien e Raban. Ma surie
ken nama ian ta suvu ngeisngeis, bu kepineits kokouk gi tuir ngeisngeis.
I murien tate nga tsang vaton mi tsientsang nia vara melemelen nge giet
sorvekenan mi sinavei tsokor, a nga mogos si ken riem suv e Raban ese ta
tsiroup.
4 Io, e Natuon e Raban a nga tsorubeit tsiroup sibu angelo, malan mo mi
as e Raban ta nga terie sien, a kalei beitsak rio bu asagie bu angelo.
5 Simi vunan e Raban a kap nga pengan si ka angelo malan ine,

"Evoi e Natung,
nevere o te tsorubeit va eou e Tama."

Ma e Raban a kap nga pevien buer,

"O ta tsorubeit va eou e Taman,
ma eie ta tsorubeit va eie e Natung."

6 Ma sien e Raban ta turan e Natuon mi muariem nemei simi kaber, a
pevien,

"Ken sar angelo kokouk e Raban gi ta ngas rengeir rakot sien."

7 Ma surie bu angelo, e Raban a pevien,

"E Raban a nga tsana ken sar angelo malan mi mour,
ma a nga tsana ken sar petspets malan bu berber simi leing."

8 Eiekesen surie mi Nout, e Raban a pevien,

"Oo Raban, ke mogomogos ni vuor ta mon sibu ra bu ra rovoriu,
evoi mi kovakova ka leong ma mi ngisingisi nia vuor ta tsorubeit
vasvas vemusurie mi sinavei duis mo.
9 E nga tovie mi sana ta duis ma e nga karto mi sana ta tsokor.
Io, ma Raban a te nga vokunie no ngan mi oel nia vasangan mi nires,
va evoi e tsiroup rio bu palapala."

10 Ma a pevien buer,

1:5 PSA 2:7 **1:5** 2SA 7:14; 1CH 17:13 **1:6** DEU 32:43 **1:7** PSA 104:4 **1:9** PSA 45:6,7

"Mi Nguts, simi tsuoktsuok vakaek e nga vogosongie mi tsukatsukan mi
mangmagoso enaenamon,
ma mi rangit eie mi tsinatsangan ba rima.
11 Guor ta tsereiv, eiekesen evoi e ta mon.
Eguor kokouk guor ta muduis mala lavlav kebeir.
12 E ta so lokuma guor mala kuirkuir kebeir.
Keguor baidendeng ta meur mala lavlav kebeir.
Eiekesen evoi e kap ko vevekieis.
Ma ke sar avareit ta kap ba buer voto."

13 Ma e Raban a kap ko pevien si ka angelo malan ine,

"Mogos ine si kong riem suv
oit va o ta tsana ma sar matakorot
va man poppop ba kame."

14 Bu angelo egie bu moromoruo ni tsatsang kuilkuil. Egie bu moromoruo kuvu se Raban nia tsatsang segie ese gi ta so suvuon mi vavato.

2

Mi namani venengeng surie mi sinavei basbaslieng

1 Io, giet ta ngas vokotserie bu vinavinadodogiet simi nama ian giet tate nga rongomie terengien va kegiet sar tino ta kap mang basbaslieng sorvekenan ine mi nama.
2 Mi nama e Raban ta nga terie sibu tubugiet i ngutsuon bu angelo, a nga vasangan mi tuktuk ian giet ta oit nia vodovodon tuktuk sien. Ma egie ese gi ta nga tsola ine mi nama o, gi ta kap nga vemusurie, gi te nga suvuon man vinatoreis mi sinavigie.
3 Vasa giet ta oit nia vi ven ine simi vinatoreis sien va giet ta vodon sasavoir ngan ken vavato leong e Raban? Mi Nguts eie kesen a nga muna vavatei katsep ngan ine mi vavato ma egie ese gi ta nga rongomie ine mi nama, gi nga me vara tuktuk ngan segiet.
4 E Raban buer a nga vara tuktuk ngan ken vavato meie gie, sien ta nga tsana bu suada totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier nge pot terie segie bu tienebeir simi Moromoruo Tamat vemusurie ken lalaron kesen.

Mi ka ese ta muonge giet rakot si ken vavato e Raban

5 E Raban a kap nga terie segie bu angelo mi duis nia vuortie mi mangmagoso enaenamon ian va ta ba nemei. Ine mi mangmagoso enaenamon arie giet vor ve vakvakokoit surie.
6 Eiekesen mi korot i aron mi Pakpak Leong a pevien,

"Mi ka eie misa e ko vodon puputungie?
E natuon mi ka eie misa e ko vodon puputungie?
7 Simi puk keipkepide ra poitpoit mo, e nga vilikitie eie i pakien bu angelo,
E te nga vosonie ngan mi kovage ian ta vasangan mi matvinavaso ma
mi minangarei.
8 Ma e te nga terie bu kepineits kokouk i pakien ba kamen."

1:12 PSA 102:25-27 **1:13** PSA 110:1 **2:8** PSA 8:4-6

Sien e Raban ta nga terie bu kepineits kokouk i pakien, a kap ka kepineits
va a kap nga mon i pakien ken vinuor. Ine, giet kap ngas pare ka mei va
ta vuortie bu kepineits kokouk.
9 Eiekesen giet pare e Iesu, ese e Raban ta nga vilikitie i pakien bu angelo
simi puk keipkepide ra poitpoit, terengien va ta mang maet surie mi
kulou kokouk ngan ken tentoiv e Raban. Ine, giet pare e Iesu ese e
Raban ta vosonie ngan mi kovage ian ta vasangan mi matvinavaso ma
mi minangarei, simi vunan a te nga suvuon mi vinekikin oit va ta mesei.
10 E Raban a nga vogosongie bu kepineits kokouk ma eie mi vunan bu
kepineits kokouk. Ma a nga sogove va ta ngas tsana ken tino e Iesu va
ta tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban surie ta nga suvuon mi
vinekikin. Terengien va ta mang teie terie kavo nout palan nia suvuon
mi matvinavaso. E Iesu arie eie mi mei ese ta muonge gie va gi ta mang
suvuon mi vavato.
11 Mi ka ese ta vara tamat ngan mi kulou, ma egie ese gi ta tsorubeit
tamat, egie kokouk gi kuvu simi Tam kes mo. Ine arie mi vunan e Iesu a
kap mangmangari vuotongie gie va egie bu kasien.
12 Eie a pevien,

"O ta vavatei katsep ngan mi asa rakot sibu kasiung,
i matan mi bineit nia rengeir, o ta kavarie bu pak nia puonge no."

13 Ma a pevien buer,

"O ta vokotserie kong vodovodon tuktuk seie."

Ma a pevien buer,

"Rorong, eou o mon meie bu nout e Raban tate nga terie gie seou."

14 Io, surie ine bu nout gi nga vou simi pirpir ma mi dar, e Iesu buer a nga
tsorubeit malagie, terengien va si ken miensei, ta mang oit nia voguersan
mi ngesengesien e Satan, ese ta suvuon mi ngesengesien mi miensei,
15 ma ta mang vara ketseketseng nge gie ese gi ta nga ko mon petspets
simi mientou surie mi miensei.
16 Ma a me katsep va a kap va bu angelo ese e Iesu a kulie gie, eiekesen
a kulie mi tubuon e Abaraam.
17 Io, e Iesu ta ngas tsorubeit mala gie bu kasien sibu bienangaev kokouk,
terengien va ta mang tsorubeit mi kovan bu prist ese ta ko vasangan mi
tentoiv nge tuktuk siken tsientsang i matan e Raban. Surie ine, a oit nia
varam rivie kegi sar sinavei tsokor mi kulou.
18 Simi vunan eie ngas te a te nga suoeie bu konokonon nge suvu
vinekikin, eie a oit nia kulie gie ese gi tate suoeie bu konokonon.

3

E Iesu a tsiroup rio e Moses

1 Io, bu kasiung, enga mi kuoluon e Raban simi vunan e Raban a te nga
viel tsana nga buer. Nga ta ngas teir putan mi vinavinadodonga kokouk
rakot se Iesu ese giet ta vavatei katsep ngan va eie mi Aposol ma mi Kovan
bu prist.

2:12 PSA 22:22 **2:13** ISA 8:17 **2:13** ISA 8:18

2 A nga ko tuktuk siken tsientsang se Raban ese ta nga vile, malan buer
mo e Moses ta nga ko tuktuk simi tsinatsangan kokouk si ken vonuo e
Raban.
3 E Iesu a kalei rio e Moses nia suvuon mi minangarei leong, malan mo
mi ka tsangtsang vonuo a suvuon mi minangarei leong rio mi vonuo ta
tsana.
4 Bu vonuo kokouk, bu mei mene gi tsana gie, eiekesen e Raban eie a
nga tsana bu kepineits kokouk.
5 E Moses, ken petspets, a nga ko tuktuk simi tsinatsangan si ken vonuo
e Raban. Ma a nga vakokoit vasangan bu kepineits va e Raban ta ba so
vokokotie i muir.
6 Eiekesen e Karisito, mi Nout, a nga ko tuktuk si ken tsientsang nia vuor
vakalaie bu kepineits si ken vonuo e Raban. Ma egiet ken vonuo e Raban
sien va giet ta tuir ngeisngeis si kegiet vodovodon rorrois ian giet ta ko aor
koits nge vakam ngan.

Mi namani venengeng surie mi tino ta kap suvu vodovodon tuktuk

7 Io, malan mi Moromoruo Tamat ta pevien,

"Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
8 kian va ta papan bu aronga,
malan bu tubunga gi ta nga tsana sien gi ta nga rong tsak se Raban,
ma sien gi ta nga konon e Raban simi beir.
9 Ian en, bu tubunga gi nga terie iou simi konokonon,
ma sibu avareit ba sinangavur voveit gi nga pare mi sana o ta nga
tsana.
10 Io, o nga aor rarap beitsak veie mi kuoluon ian bu ra,
ma o nga pevien, 'Bu arogie a ko mon i pek te,
ma gi kap telekiran mi sinaviung.'
11 Io, o nga aor rarap nge tsana kong vakavakariem va,
'Gi ta kap ba buer oit nia rubukien si kong minaes.' "

12 Nga nenei kalei bu kasiung, terengien va ka mene senga ta kap
mang suvu tsaka vienviendon ma ken vodovodon tuktuk ta kap mang kor
sorvekenan e Raban ese ta tino.
13 Eiekesen nga ta ngas vakotsie nga ververkis sibu ra kokouk, sien va
gi ngas vuotongie ngan ine mi ra va, "Nevere." Mi sinavei tsokor ta masi
bit tsana ken ka vienviendon ka mei senga ma mi aron ta masi papan.
14 Giet te me tuir pats meie e Karisito sien va giet ta tuir ngeisngeis simi
vodovodon tuktuk giet tate nga muna suvuon te vourvour oit si kegiet ra
vekvekitip.
15 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
kian va ta papan bu aronga,
malan bu tubunga gi ta nga rong tsak seou."

16 Ese ine mi kulou gi nga rongomie e Raban nge rong tsak sien? Arie
egie ese e Moses ta nga kir vorotsoruo gie i Isip.
17 Ese ine mi kulou e Raban a nga aor rarap veie gie i aron bu avareit ba
sinangavur voveit? A nga aor rarap veie gie ese gi ta nga tsana mi sinavei
tsokor, ma bu piripirigie a nga kor mutur simi beir.

3:11 PSA 95:7-11 **3:15** PSA 95:7,8

18 Sien e Raban ta nga tsana ken vakavakariem va gi ta kap ba buer oit
nia rubukien si ken minaes, ese mune ine mi kulou a nga vakokoit surie
gie? Arie egie ese gi ta nga rong tsak se Raban.
19 Io, giet te pare va gi kap nga oit nia rubukien, simi vunan gi kap nga
suvuon mi vodovodon tuktuk.

4

Mi Rangi Minaes simi kuoluon e Raban

1 Io, surie ken kinubuits e Raban va giet ta rubukien si ken minaes, a
ngas mon malan, nga ta ngas nenei kalei va ka mei senga ta kap mang kor
sorvekenan.
2 A tuktuk, giet te nga rong poro ian mi banga vinavatei, malan mo bu
Israel gi tate nga suvuon. Eiekesen ine mi nama gi tate nga rongomie a
kap nga vabatie ka kienelei segie, simi vunan gi kap nga rong poro meie
ngan mi vodovodon tuktuk.
3 Surie giet te nga vodovodon tuktuk, giet te nga rubukien si ken minaes
malan mo e Raban ta nga pevien,

"O nga vakavakariem sien o ta nga aor rarap,
'Gi ta kap rubukien si kong minaes.' "

A nga pevien ne, misasien a te nga tsang vaton ken tsientsang sien ta nga
vogosongie mi mangmagoso enaenamon.
4 Simi korot mene i aron mi Pakpak Leong, e Raban a nga vakokoit surie
mi ra ta napaririem potsu luo ngan ven ne, "Simi ra mi napaririem potsu
luo ngan, e Raban a nga maes rivie ken sar tsientsang kokouk."
5 Ma i aron te buer ine mi kitsip, a nga pevien, "Gi ta kap ba buer oit nia
rubukien si kong minaes."
6 Io, a ngas mon malan ven terengien va kavo mene gi ta mang rubukien
ian simi minaes. Ma egie ese gi ta nga muna rongomie mi banga vinavatei,
gi kap nga rubukien surie kegi ni rong tsak.
7 I murien bu avareit palan tate nga rov riu, e Raban a te nga vodon terie
ka ra mene ian va ta nga vuotongie ngan va "Nevere," ma a nga pevien
ne i ngutsuon e Davit malan ta nga vokokotie vourvour,

"Nevere, sien va nga ta rongomie mi inan,
kian va ta papan bu aronga."

8 Sien va e Iosua a te nga teir minaes segie, va e Raban a kap nga vakokoit
surie ka ra mene te buer.
9 Io, mi Rangi Minaes a ngas mon, mi minaes nian mi kuoluon e Raban.
10 Eie ese ta rubukien nge suvuon mi minaes meie e Raban, ta maes rivie
ken sar tsientsang kesen malan e Raban ta nga maes rivie ken tsientsang.
11 Io, giet ta ngas vengeis nia rubukien ian simi minaes, terengien va ka
mei ta kap mang kor malan egie ese gi ta nga rong tsak.
12 Mi namanien e Raban a tino ma a tsatsang ngas. Eie a va beitsak rio
bu suasua sele ni veveken ta va vuluovuluo. Ine mi nama a ko tsotsok
rubukien te i mendien ken tino mi mei nge beit simi korot ivie ken tino
ma mi morumoruan guor ta som en, ma ivie bu baivosovosom ma bu
tsimnien mi tsir gi ta som en. Eie a oit nia viertan mi vienviendon ma mi
vuna vienviendon i aron ka mei.

4:3 PSA 95:11 **4:4** GEN 2:2 **4:7** PSA 95:7,8

13 Kap ka kepineits simi vinagoso a oit nia kokoiv se Raban. Bu kepineits
kokouk gi mon simi tinaparang si ken baidendeng ma gi mon katsep i
matan. Ma seie mo giet ta ngas vutuir vasangan misa giet ta ko tsana.

E Iesu eie mi kovan bu prist ese ta tsiroup

14 Io, giet ta ngas tuir ngeisngeis si kegiet vodovodon tuktuk giet tate
nga vakokoit vakatsepa, simi vunan giet suvuon mi kovan bu prist ian ta
tsiroup, ese tate nga rubukien simi rangit. Eie e Iesu e Natuon e Raban.
15 Giet suvuon mi kovan bu prist, ma kap va eie mi mei ese ta kap oit
nia tovie kegiet tino ian ta kap ngeisngeis. Eiekesen eie mi mei ese ta nga
suvu konokonon sibu suasua baitutuir malan giet ta suvuon buer, eiekesen
a kap suvuon ka sinavei tsokor si ken tino.
16 Io, giet ta ngas beit si ken mogomogos ni vuor e Raban simi tentoiv
ngan mi aor koits, terengien va e Raban ta mang vasangan mi aor molous
meie mi tentoiv ian ta kulie giet sibu ra va giet ta pinat surie.

5

1 Bu kovan bu prist keskes, e Raban a ko viel tsana gie i kotubuon mi
kulou nge voturie gie nia tourtelekiran mi kulou i aron bu tsientsang prist
rakot se Raban ma nia terie bu tienebeir ma bu tienebeir ni varam surie
bu sinavei tsokor.
2 Mi kovan bu prist eie mi mei mo ma a kap suvu aor ngeisngeis sibu
suada sinavei palan. Arie mi vunan a oit nia vuor menemenen nge gie ese
gi ta vodon sasavoir nge veis bebeir.
3 Surie ine, eie ta ngas terie bu tienebeir ni varam nian kegi sar sinavei
tsokor mi kulou ma seie kesen buer.
4 Ma kap ka mei ta teie terie ine mi minangarei seie kesen, eiekesen ta
ba so suvuon sien va e Raban ta vile va ta suvuon. E Aron buer a nga
malan.
5 Io, e Karisito buer a kap nga teie terie seie kesen mi minangarei bu
kovan bu prist gi ta ko suvuon. Eiekesen e Raban a nga oeng seie malan
ine,

“Evoi e natung.
Nevere o te tsorubeit e Tama.”

6 Ma buer simi kitsip mene, a nga oeng sien malan ine,

“Evoi mi prist sibu ra bu ra,
malan e Melkisedek.”

7 Si ken sar ra e Iesu i popon mi kaber, a nga teir kien ngan ken sar nono
ma ken sar lalaron surie bu kepineits va e Raban ta tsang vaotie. A nga
tsana ine ngan mi tina leong ma mi dunutina rakot simi mei ese va a oit
nia vatoa eie simi miensei. Ma e Raban a nga rongomie simi vunan eie a
ko mangaran.
8 Misasien eie e Natuon e Raban, a nga tovtov ngan mi sinavei nia rorong
surie, sien ta nga suvuon mi vinekikin.
9 Ma, sien ken tino ta nga tsang vaotie ken vuna vienviendon e Raban, e
Iesu a nga tsorubeit va eie mi vunan mi vavato sibu ra bu ra segie ese gi
ta rorong surie.

5:5 PSA 2:7 **5:6** PSA 110:4

10 Ma e Raban a nga viel tsana va e Iesu ta tsorubeit mi kovan bu prist
malan e Melkisedek.

Mi namani venengeng surie mi kinor simi vodovodon tuktuk

11 Gei suvuon bu nama palan nia vakokoit surie e Melkisedek, eiekesen
a ngeisngeis beitsak nia palsie simi vunan kenga vienviendon a roir nia
rong poro.
12 A tuktuk, a te oit bu ra va nga te tsorubeit kavo vavasengei, eiekesen
nga pinat surie ngas kavo mene nia vavasengei senga ngan mi vinasengei
vourvour si ken nama e Raban ian ta molous. Nga ngas pinat surie mi
dangi sus, kap va mi nginonginou ngeisngeis!
13 Eie ese ta tino ngan mi dangi sus mo, a kap dada simi sinavei nia tsana
misa ta duis, simi vunan eie ngas mi natunatu madar.
14 Eiekesen mi nginonginou ta ngeisngeis eie nian bu mene kegi sinavei
tate pitak. Gi te nga tovtov simi sinavei nia viertan misa ta kalei o, tsokor.

6

1 Io, giet tate sorvekenan mi vinasengei vourvour surie e Karisito nge
poro mi vinasengei nian mi kulou gi ta pitak. Giet ta kap ba buer
vavasengei ngan mi vinasengei vourvour simi sinavei nia vodon vuris
sorvekenan bu kepineits ian ta vabatie mi miensei, ma simi sinavei ni
vodovodon tuktuk se Raban,
2 ma simi por sinusuruiv, ma simi teir riem i popon mi mene, ma simi
tino mumuerengei simi miensei, ma simi tsinatsangan mi vinuor ian ta
mon sibu ra bu ra.
3 Ma giet ta tsana ine bu kepineits sien va e Raban ta tor.
4 Sien va mi kulou gi te muna telekiran man tuktuk e Raban, nge daem
pare mi tienebeir kuvu se Raban, nge suvu potpot simi Moromoruo Tamat,
5 ma sien va gi te muna daem pare mi kienelei simi namanien e Raban
ma mi ngesengesien ian bu ra va ta ba nemei,
6 ma samo gi te kor sorvekenan e Raban, a kap oit va gi ta vovoruo kegi
ni vodon vuris, simi vunan gi te buer vetekiuo e Natuon e Raban simi
koitskoits nge teir mienengeir sien i matan mi lobaram.
7 Mi kaber ian ta unumie mi bat ta kor i popon nge vabatie palan bu
tsientsuor ian ta kalei segie ese gi ta tsuotsuor, ta suvuon mi vavatamaes
kuvu se Raban.
8 Eiekesen sien va mi poko kaber ta vabatie mo bu suada suo tsotso, kap
ka kienlei a mon, ma a te vatavatat va e Raban ta subiran. Ma mi leing ta
so tu vaton.
9 Bu banga polopoloung, misasien gei ta vakokoit malan ne, gei suvu aor
koits surie nga. Gei telekiran va nga suvuon mi banga kepineits ian ta me
beit meie ngan mi vavato.
10 E Raban a kap ko tsana bu kepineits ian ta kap duis. Eie ta kap vodon
punan mi tsinatsanganga ma mi tentoiv nga ta nga vasangan surie mi asan
sien nga ta nga kulie mi kuoluon e Karisito ma ine buer nga ngas kulie
gie.
11 Gei lalaron va enga keskes nga ta vasangan ine mi suada sinavei
nia vengeis, tuir oit kenga tino ta maes, terengien va bu kepineits nga
ta vodovodon rorrois surie, ta ba tsorubeit tuktuk.
12 Gei kap lalaron va nga ta matpomaer, eiekesen gei lalaron va nga ta
tsorubeit malan egie ese va gi ta so suvuon misa e Raban ta nga kukubuits
ngan surie kegi sar vodovodon tuktuk ma kegi sinavei ni onvidit.

Giet ta ngas vodovodon tuktuk si ken kinubuits e Raban

13 Sien e Raban ta nga tsana mi kinubuits meie e Abaraam, kap ka mei
a nga tsiroup oit va ta nga vakavakariem ngan. Io, a nga vakavakariem
ngan eie kesen.
14 A nga pevien, “O ta ba vatamase no ma o ta ba veleongtie mi tubu.”
15 Ma i murien e Abaraam ta nga onvidit nge rorois, a nga suvuon misa
e Raban ta nga kubutsie nia terie sien.
16 Sien va ka mei ta vakavakariem, ta vakavakariem ngan mi mei ta
leong seie. Io, ine mi vakavakariem ta oit nia vaton ka vevetei nge nama.
17 Simi rosar kes mo, segie ese va gi ta so suvuon misa e Raban tate nga
kubutsie, e Raban a lalaron va ta vakatsepa va ta kap oit nia vurisan ken
vuna vienviendon. Io, a nga vara tuktuk ngan ine ngan mi vakavakariem.
18 E Raban a nga terie segiet ken vakavakariem ma ken kinubuits. Ine
ba kepineits luo guor ta kap oit nia vuris simi vunan e Raban a kap oit nia
bit. Io, egiet ese giet ta nga vi rakot sien nge mon i pakien ken nennei, giet
ta mang suvuon mi vinekoits nia tuir ngeisngeis simi vodovodon rorrois
surie misa va ta ba beit.
19 Giet suvuon ine mi vodovodon rorrois malan mi vovoputu nian kegiet
tino ian ta kap oit nia kakasik. Ine mi vodovodon rorrois a rubukien simi
Korot Tamat Rovoriu i murien mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav
leong.
20 E Iesu a te nga muna rubukien ine simi korot i muo segiet, ma a te
nga tsorubeit va eie mi kovan bu prist sibu ra bu ra, malan e Melkisedek.

7

E Melkisedek mi Prist

1 Ine e Melkisedek eie a nga mon mi kovakova ka leong i Salem ma eie
mi prist se Raban ese ta tsiroup. Ma a nga suoeie e Abaraam nge vatamase
sien ta nga muerengei kuvu simi vinevineken ivie ta nga ra tseiptseiprio
bu kovakova ka leong en.
2 Ma e Abaraam a nga terie sien mi korot kes sibu korot mi sinangavur
kes sibu kepineits kokouk ta nga ra veveken tsana. Man vuevue ine mi
as Melkisedek arie va “Mi kovakova ka leong simi sinavei duis”. Ma buer
eie mi kovakova ka leong i Salem, man vuevue va “mi kovakova ka leong
simi molu”.
3 A kap man ka vinavinateteik surie e taman o, e kinan o, ka tubuon o,
ka nama vavakatsep surie ken kienakav ma ken miensei. Eie a malan e
Natuon e Raban ma a mon mi prist sibu ra bu ra.
4 Nga ta ngas deng kielala vasa a tsiroup ven e Melkisedek. E Abaraam
buer a nga terie sien mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu
kepineits kokouk ta nga ra veveken tsana!
5 Ma mi vinuor a pevien va bu tietie sibu Levi ese gi ta tsorubeit prist,
gi ta poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits si kegi
sar nama kes, misasien gi kuvu si ken tietie e Abaraam.
6 E Melkisedek a kap va mi beitpakien mi matabu Levi, eiekesen a nga
poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes sibu kepineits kokouk kuvu
se Abaraam, ma a nga vatamase eie ese ta nga suvuon ken sar kinubuits
e Raban.
7 Giet te telekiran va mi ka leong eie mi mei ese va ta vatamase mi ka ta
mon i pakien.
8 Bu prist, misasien va gi ta maet, gi ko poro mi korot kes sibu korot mi
sinangavur kes sibu kepineits kokouk simi kulou, eiekesen e Melkisedek

ese mi Pakpak leong ta pevien va a tino rovoriu, a nga poro mi korot kes
sibu korot mi sinangavur kes.
9 Bu Levi gi ko poro mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes. Io, giet
oit nia pevien va, sien e Abaraam ta nga terie ken korot se Melkisedek,
egie buer gi te nga terie mi korot kes sibu korot mi sinangavur kes se
Melkisedek.
10 Simi vunan e Levi a ngas nga vou i aron e tubuon sien e Melkisedek
ta nga suoeie e Abaraam.

E Iesu a malan e Melkisedek

11 Bu Israel gi nga suvuon mi vinuor surie mi tsientsang prist sibu Levi.
Sien va mi tsientsang prist sibu Levi a nga oit nia tsang vaotie ken vuna
vienviendon e Raban, surie misa e Raban a nga pevien va ka prist malan
e Melkisedek va ta ba buer beit, a kap va malan e Aron?
12 Ma sien va ka vevekieis simi tsinatsangan bu prist, ka vevekieis buer
ta ngas mon sibu vinuor.
13 Mi mei ese o te vakokoit surie, eie simi matabu mene, ma kap ka mene
kuvu ian simi matabu a nga tsatsang simi korot nia tu tienebeir.
14 A katsep va magiet Nguts eie mi tubuon mi matabu sibu Iuda, ma e
Moses a kap nga vakokoit surie ine mi matabu sien ta nga vakokoit surie
mi tsientsang prist.
15 Ma ine mi kepineits a me katsep beitsak. Mi prist mene a te beit ese
ta malan e Melkisedek.
16 A nga tsorubeit prist vemusurie mi ngesengesien mi tino ian ta kap
oit nia tsereiv, a kap va vemusurie bu vinuor simi kulou.
17 Mi Pakpak Leong a pevien,

“Evoi mi prist sibu ra bu ra,
malan e Melkisedek.”

18 Bu vinuor kebeir gi nga teir kakentsan simi vunan a kap ngeisngeis
ma a kap kalei oit nia vemusurie,
19 (simi vunan mi vinuor a kap nga oit nia tsana ka kepineits va ta tsang
vaotie ken vuna vienviendon e Raban,) ma mi banga kepineits giet ta oit
nia vodovodon rorrois surie, a te beit va giet ta mang nemei vatvatta e
Raban.
20 Ma e Raban a nga tsana ine ngan mi vakavakariem! Bu prist mene gi
kap suvuon ka vakavakariem sien gi ta nga tsorubeit bu prist.
21 Eiekesen e Iesu a nga tsorubeit prist ngan mi vakavakariem sien e
Raban ta nga pevien sien,

“Mi Nguts a te vakavakariem,
ma ta kap vurisan ken vienviendon,
‘Evoi mi prist sibu ra bu ra.’ ”

22 Surie ine mi vakavakariem, e Iesu a te me tsorubeit kegiet tsiktsik ier
nian mi banga kinubuits.
23 Bu prist muomuo gi nga palan, simi vunan mi miensei a nga ko tuir
kitipa gie nia munu tsatsang prist sibu ra.
24 Eiekesen e Iesu a to sibu ra bu ra, ma ken tsientsang prist a kap nga
terie i napariman ka mene.

7:17 PSA 110:4 **7:21** PSA 110:4

25 Io, eie a oit nia vatoa gie kokouk ese mune gi ta nemei se Raban ngan
e Iesu, simi vunan eie a to sibu ra bu ra nia nongie e Raban surie gie.
26 Eie mi kovan bu prist ese ta ko vaotie kegiet sar pinat. Ken tino a
tamat, ma a kap ken ka bienebeir, kap ken ka sinavei bita, ma a mon i pek
sorvekenan mi kulou tsokor. Ma a tsiroup rio mi rangit.
27 Eie a kap malan bu kovan bu prist mene. A kap pinat surie va ta terie
bu tienebeir ni varam sibu ra kokouk surie ken sar sinavei tsokor ma kegi
sar sinavei tsokor mi kulou. A nga terie mi tienebeir ni varam vekes nian
bu ra kokouk sien ta nga terie eie kesen.
28 Mi vinuor a ko vile bu ka va gi ta tsorubeit bu kovan bu prist, misasien
bu arogie a kap ngeisngeis, eiekesen ine mi vakavakariem ta ba nga
vemuir simi vinuor, a viel tsana e Natuon e Raban ese a te tsang vaotie
ken vuna vienviendon e Raban sibu ra bu ra.

8

Mi kovan bu prist simi kinubuits vour

1 Mi kepineits o tate vokokotie a malan ine. Giet suvuon mi kovan bu
prist ese ta mogos simi riem suv si ken mogomogos ni vuor mi Raban ian
ta tsiroup die i kur simi rangit.
2 Eie a tsatsang malan va eie mi kovan bu prist i aron mi korot ta tamat
simi vona sel tuktuk ian mi Nguts ta nga tsana ma a kap va mi kulou gi
nga tsana.
3 Vemusurie mi vinuor, bu kovan bu prist kokouk gi ta ngas tabeir ngan
bu tienebeir ma bu tienebeir ni varam. Io, ine buer, mi kovan bu prist ta
ngas suvuon ken ka tienebeir.
4 Sien va Eie a nga mon simi kaber, va a kap nga oit nia tsorubeit prist,
simi vunan bu prist gi mon nia tabeir ngan ine bu tienebeir vemusurie bu
vinuor.
5 Mi tsientsang prist gi ta tsana, eie a malan mo man puppuo misa ta
mon die i kur simi rangit. Arie mi vunan, sien e Moses ta nga visi tsana
mi vona sel, e Raban a nga terie mi nama ngeisngeis sien, “E ta ngas tsang
vititirie va e ta tsana bu kepineits kokouk vemusurie bu puppuo o ta nga
vasangan sevoi i popon mi pout.”
6 Eiekesen e Iesu a te nga suvuon mi tsientsang prist ian ta tsiroup rio
segie, simi vunan mi kinubuits ian ta nga tsana i kotubuon e Raban ma mi
kulou eie a tsiroup. Ine mi kinubuits vour a vunan bu banga kinubuits.
7 Sien va a kap ka bienebeir a mon simi kinubuits vourvour, va a kap
pinat surie ka kinubuits mene te buer.
8 Eiekesen e Raban a nga vorotan mi bienebeir simi kulou, io, a nga
pevien,

“Rorong, mi Nguts a pevien, Bu ra ta beit
sien o ta tsana mi kinubuits vour
meie gie bu Israel
ma meie gie bu Iuda.
9 Ta kap malan mi kinubuits
o ta nga tsana meie mi tubugie
sien o ta nga poro gie ngan ba rimoung
nia muonge gie sorvekenan i Isip,
simi vunan gi kap nga mon tuktuk vemusurie kong kinubuits,
ma o nga vuris murien veie gie,

8:5 EXO 25:40

mi Nguts a pevien.
10 Ine mi kinubuits vour, o ta ba tsana meie bu Israel
ian sibu ra va ta nemei, mi Nguts a pevien.
O ta terie kong sar vinuor si kegi sar vienviendon
ma o ta vataro sibu arogie.
Eou o ta tsorubeit magi Raban,
ma gi ta tsorubeit kong kulou.
11 Ma gi ta kap pinat surie va ka mei mene ta vavasengei sibu turagie enamon kes
o, si ka kasien nge pevien, 'Nga ta ngas telekiran mi Nguts,'
simi vunan egie kokouk gi ta so telekira iou,
vakaek sibu mei lili segie beit sibu mei leong.
12 O ta vodon rivie kegi sar bienebeir
ma o ta kap ba buer vodonomie kegi sar bienebeir."

13 Sien e Raban ta vuotongie ine "mi kinubuits vour", a te tsana mi mene vourvour va a te kebeir. Ma misa a te kebeir ma misa a te mouron, a te vatavatat mo va tate kapangan.

9

Bu vinuor kebeir simi sinavei nia rengeir

1 Io, mi kinubuits vourvour, a nga suvuon mi saran mi rengeir ma mi korot tamat nia rengeir ine i keim simi kaber.
2 Gi nga voturie mi vona sel. A luo ba roruom i aron. Simi roruom vourvour, man mogomogos mi bember a nga mon, ma buer mi tsur teteir kepineits meie mi tsoik ta tamat i popon. Ine mi korot gi tutuo ngan va mi Korot Tamat.
3 Io, mi roruom a luongan man baba mi lavlav leong, gi nga tutuo ngan va mi Korot Tamat Rovoriu.
4 I aron ine mi roruom, mi korot nia tu buliebuliet saien sosong gi ta nga tsana ngan mi gold, a nga mon en. Ma mi Bokis kinubuits ian gi ta nga kuva ngan mi gold, a nga mon en buer. Ma i aron ine mi bokis ine bu kepineits a nga mon, mi koi gold ngan mi Manna i aron, ma ken vaong e Aron ian ta nga duduv, ma ba kalape vout mi vinavataor simi kinubuits ta nga mon sien.
5 I popon ine mi bokis, ba patsapatsan ba vinagoso ian ta suvuon ba purupuruoguor a nga mon ngan man matvinavaso. Ma ba purupuruoguor a nga kuva mi korot nia vodon rivie bu sinavei tsokor. Eiekesen o kap oit nia palsie vititirie ine bu kepineits nevere.
6 Sien bu kepineits kokouk gi tate nga rorois ngan, bu prist gi ko rubukien simi roruom vourvour sibu ra kokouk nia ra tsana kegi sar tsientsang prist.
7 Eiekesen simi korot ta tamat rovoriu, mi kovan bu prist a ko rubukien vekes mo i aron mi avareit kes meie mi dar nia terie rakot se Raban surie ken sar sinavei tsokor ma bu sinavei tsokor simi kulou gi ta kap nga telekiran va gi nga tsana.
8 Mi Moromoruo Tamat a vasangan segiet ven ne, mi Korot Tamat Rovoriu a ngas nga mon mumuningei sien mi vona sel vourvour ta ngas nga tuir.
9 Ine a vasangan bu kepineits ian giet ta ngas vodonomie ine sibu ra. Bu tienebeir ma bu tienebeir ni varam gi ta tabeir rakot ngan se Raban, gi kap oit nia vara melemelen ngan ken baivinakier mi kulou rengeir.

8:12 JER 31:31-34

10 Gi ko tsana ine ngan mo mi nginonginou ma mi kepineits nia un ma
bu suada sinavei nia vara melemelen nge gie. Ine arie bu vinuor nian mi
kurikurigiet ian ta suvuon man tsientsang oit mi keipkepide ra va e Raban
ta so voturie mi vinuor vour.

Mi daran e Iesu

11 E Karisito a te nga tsorubeit mi kovan bu prist sibu banga kepineits
gi tate mon ine. A te nga me rubukien simi vona sel ian ta potokivout ma
ian ta vaotie ken vuna vienviendon e Raban. Ine mi vona sel a kap va ka
mene a nga tsana ma a kap va mi karton ine mi vinagoso.

12 A kap nga rubukien ngan mi daran ka meme ma ka natu bulumakau,
eiekesen, ngan mi daran eie kesen a nga rubukien simi korot ta tamat
rovoriu vekes mo nian bu ra kokouk. Ngan ine mi sinavien, a nga vabatie
mi vavato niagiet sibu ra bu ra.

13 Mi daran mi meme ma mi bulumakau gi nga ko tsopurie ngan bu
mei ma mi putien mi kina bulumakau matavour gi ta nga tunie, gi nga
ko sovutan i popogie ese gi ta kap melemelen nia vara melemelen nge gie
terengien va bu kurikurigie gi ta mang melemelen.

14 Eiekesen, mi tsinatsangan mi daran e Karisito a leong rio ine bu suada
sinavei. Ngan mi Moromoruo ian ta tino rovoriu, e Karisito ese ta kap
suvuon ka bienebeir, a nga tabeir ngan eie kesen rakot se Raban nia vara
melemelen ngan kegiet baivinakier sorvekenan mi tsinatsangagiet ian ta
vabatie mi miensei terengien va giet ta mang tsatsang se Raban ese ta tino.

15 Arie mi vunan, e Karisito arie eie mi mei ese ta vabatie mi kinubuits
vour i kotubuon e Raban ma mi kulou. Ma egie ese e Raban tate nga vile
gie, gi ta suvuon mi vavatamaes sibu ra bu ra ian e Raban ta nga kubutsie
nia terie. Ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk sien e Karisito ta nga
maet nia vara ketseketseng nge giet si man vinatoreis mi sinavei tsokor gi
ta nga tsana i pakien mi kinubuits vourvour.

16 Sien va mi tam a terie mi duis i popon e natuon, a pinat surie mi nama
nia vara tuktuk ngan ken miensei ine mi tam i muan va mi nout ta poro
ken sinsuv se taman.

17 Simi vunan ine mi suada kinubuits ta tsorubeit tuktuk mo sien va mi
tam ta maet, ma a kap oit nia tsorubeit tuktuk sien va mi tam a ngas to.

18 Arie mi vunan mi kinubuits vourvour buer a kap oit nia tsorubeit
tuktuk sien va kap ka dar.

19 E Moses a te nga vakokoit katsep simi kulou kokouk ngan bu vuna
vinuor kokouk ta nga mon simi Vinuor. Samo a nga poro mi daran mi
bulumakau ma mi meme, ma a nga gula meie ngan mi da. Ma a nga
tsopuran i popon mi pakapaka rorou sibu vinuor ma mi kulou kokouk
ngan mi aien mi ei Isop meie mi poko vuruvuru sipsip mereik.

20 Ma a nga pevien, “Ine arie mi dar simi kinubuits ian e Raban ta nga
oeng terie senga.”

21 Ine simi rosar kes mo, e Moses a nga tsopurie mi vona sel ngan mi
dar ma buer bu kepineits kokouk gi ta nga ko rengeir ngan.

22 A tuktuk, vemusurie mi Vinuor, giet ta pevien va bu kepineits kokouk
gi ta tsorubeit melemelen ngan mi dar. Ma sien va ka dar ta kap so, ta kap
ka vodon ririv sibu sinavei tsokor.

23 Io, man sar puppuo bu kepineits die i kur simi rangit, gi ta ngas
tsorubeit melemelen vemusurie ine mi sinavei, eiekesen bu kepineits simi
rangit, gi ta tsorubeit melemelen ngan bu tienebeir ni varam ian gi ta kalei
rio ine mi sinavei.

24 E Karisito a kap nga rubukien simi korot tamat rovoriu ian mi kulou
gi ta nga tsana ngan bu rimagie. Ine mi korot, arie man puppuo mo mi

korot tamat rovoriu tuktuk. Eiekesen a nga kien simi rangit, ma, ine, a tsorubeit vasvas i matan e Raban nia tourtelekira giet.

25 Ma e Karisito a kap tabeir ngan eie kesen sibu keipkepide ra palan, malan mi kovan bu prist gi ta ko rubukien simi Korot Tamat Rovoriu sibu avareit keskes meie ngan mi dar ian ta kap va seie kesen.

26 Sien va a kap malan, va e Karisito a nga oit nia maet palan bu keipkepide ra vakaek simi vinagoso simi mangmagoso enaenamon. Eiekesen, ine sibu ra vekvekitip, a nga tsorubeit vasvas vekes mo nian bu ra kokouk nia tsang rivie bu sinavei tsokor. A nga tsana ine, sien ta nga tabeir ngan eie kesen malan mi tienebeir ni varam rakot se Raban.

27 Mi kulou kokouk gi ta ngas maet vekes, ma i muir gi ta so tuir simi vinuor.

28 Io, e Karisito buer a nga tabeir ngan eie kesen vekes mo rakot se Raban malan mi tienebeir ni varam, nia tsang rivie kegi sar sinavei tsokor mi kulou. Ma ta tsorubeit vasvas vuluongan nia vatoa gie ese mune gi ta onvidit nge rosie, a kap va nian kegiet sar sinavei tsokor.

10

Mi tienebeir ni varam e Iesu vekes nian bu ra kokouk

1 Mi vinuor se Moses eie man puppuo mo bu banga kepineits ian va gi ta nemei, ma a kap va mi kepineits tuktuk. Arie mi vunan mi tienebeir ni varam gi ta ko munu tabeir ngan sibu avareit kokouk, a kap oit nia vara melemelen rovoriu ngan bu sinavigie mi kulou simi rengeir.

2 Sien va ine bu suada tienebeir a nga oit nia vara melemelen rovoriu ngan bu sinavigie mi kulou, va gi nga oit nia maes simi sinavei nia terie mi tienebeir. Simi vunan, sien va bu sinavigie mi kulou simi rengeir a te nga tsorubeit melemelen, va gi kap ba oit nia mesirik surie kegi sar sinavei tsokor.

3 Eiekesen sibu avareit, ian bu tienebeir ni varam, a ko teie terie bu vinavinadodogie va gi ta vodon muer surie kegi sar sinavei tsokor.

4 Simi vunan mi daran mi bulumakau ma mi meme a mavev nia tsang rivie mi sinavei tsokor.

5 Io, sien e Karisito ta nga nemei ine simi kaber, a nga pevien se Raban,

“E kap lalaron bu tienebeir ni varam ma bu tienebeir,
eiekesen e rorois ngan mi pirpir nioung.

6 E kap resmatan bu vinavinar ni tienebeir gi ta tunie
ma bu tienebeir nia tsang rivie bu sinavei tsokor.

7 Ma o nga pevien, ‘Pare, O te beit nia tsang vaotie ke lalaron, Oo Raban,
malan mo gi ta nga vataro surie iou simi Pakpak Leong.’ ”

8 Vourvour, e Karisito a nga pevien, “Bu tienebeir ni varam meie bu tienebeir, ma bu vinavinar ni tienebeir gi ta tunie meie bu tienebeir nia tsang rivie bu sinavei tsokor, e kap nga lalaron, ma e kap nga resmatan buer” (misasien gi te nga tabeir ngan ine bu suada tienebeir vemusurie mi vinuor).

9 Samo a nga pevien, “Pare, O te nemei nia me tsang vaotie ke lalaron.” Io, e Raban a nga beir rivie mi kinubuits vourvour terengien va ta mang voturie mi kinubuits ta luongan.

10:7 PSA 40:6-8

10 Ma vemusurie ken lalaron e Raban, giet te nga me tsorubeit melemelen
sien e Iesu Karisito ta nga tabeir vekes ngan mi kurikurien nian bu ra
kokouk.
11 Sibu ra kokouk bu prist kokouk gi ko tuir nge tsana bu tsientsang prist
ma gi ko tabeir ngan bu tienebeir ni varam ta kokouk mo, eiekesen ian ta
kap ba buer oit nia tsang rivie bu sinavei tsokor.
12 Eiekesen e Karisito a te nga terie mi tienebeir kes ni varam surie bu
sinavei tsokor nian bu ra kokouk, samo a nga mogos si ken riem suv e
Raban.
13 Vakaek ian simi ra, a mogos rosie man sar matakorot va gi ta tsorubeit
ken poppop nian ba kamen.
14 Ngan ian mi tienebeir kes, a te nga tsana gie ese gi ta tsorubeit
melemelen va gi ta vaotie ken vuna vienviendon e Raban sibu ra kokouk.
15 Mi Moromoruo Tamat buer a oeng katsep segiet ngan ine. Vourvour,
a pevien,

16 “Ine arie mi kinubuits o ta tsana meie gie
i murien ian bu ra, mi Nguts a pevien.
O ta terie kong sar vinuor i arogie,
ma o ta vataro si kegi sar vienviendon.”

17 Ma a pevien buer,

“Kegi sar sinavei tsokor ma kegi sinavei rong tsak,
o ta kap ba buer vodonomie.”

18 Sien mi vodon ririv ine sibu sinavei tsokor a te beit, a kap ka pinat te
buer nia terie kavo tienebeir.
19 Io, bu kasiung. Giet te suvuon mi aor koits nia rubukien simi Korot
Tamat Rovoriu ngan mi daran e Iesu.
20 A nga tsitsivadara giet ngan mi rosar vour ni tino terengien va giet ta
mang veis ka i kutum simi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong ian
arie mi kurikurien.
21 Ma giet suvuon mi kovan bu prist ese ta tsiroup ma a vuor vakalaie ken
vonuo e Raban.
22 Giet ta ngas nemei vatavatat se Raban ngan mi aor ian ta tuktuk
ma ta vous ngan mi vodovodon tuktuk, simi vunan a nga tsopurie bu
arogiet ngan mi daran e Karisito nia vara melemelen nge giet sorvekenan
bu baivinakier tsokor, ma a nga suruvie bu kurikurigiet ngan mi da
melemelen.
23 Giet ta ngas por vangvangasie mi vodovodon rorrois simi sana giet ta
ko vakokoit vasangan, simi vunan eie ese ta kukubuits, a ko tuktuk si ken
sar kinubuits.
24 Ma giet ta ngas vodonomie vasa giet ta oit nia vakotsie giet keskes ven
nia suvuon mi tentoiv ma bu banga tsientsang.
25 Ma kian va giet ta matpomaer simi sinavei nia tsokpekouk malan bu
mei gi ta ko matpomaer nia tsana, eiekesen giet ta ngas munu vengeis nia
vakotsie giet keskes simi vunan ken minuer mi Nguts a te vatavatat.
26 Sien va giet ta vor tsanatsana bu sinavei tsokor misasien giet tate nga
muna telekiran mi tuktuk, a kap ba buer ka tienebeir ni varam nian bu
sinavei tsokor,

10:16 JER 31:33 **10:17** JER 31:34

27 eiekesen man mientou mo mi rangi vinuor ma mi leing leong ian va
ta so voguersan man sar matakorot e Raban.
28 Eie ese va ta tsetsekie mi Vinuor se Moses ma sien va a luo o, a tour
ba mei gituo vara tuktuk ngan va eie a te tsana malan, ta ngas mesei, ma
gi ta kap vasangan sien ka aor molous.
29 Nga vodon surie ine. Sien va mi mei ta but vuturungie e Natuon e
Raban nge vodon va mi dar simi kinubuits ian ta nga vara melemelen ngan
va mi kepineits sasavoir, ma sien va ta oeng vavado ngan mi Moromoruo
simi aor molous, vasa, ta kap leong mi vinatoreis nian ine mi mei?
30 Giet te telekiran eie ese ta nga pevien, "Mi tsientsang nia kuil
muerngan mi tsienakor, arie seou ma o ta kuil muerngan." Ma a nga
pevien buer, "Mi Nguts ta vuortie ken kulou."
31 Sien va giet ta mon i pakien ken aor rarap e Raban ta tino, eie mi
kepineits ian va giet ta ngas motovan beitsak.
32 Nga vodonomie ian bu ra muomuo. I murien nga tate nga telekiran
man tuktuk e Raban, nga nga suereren bu vinekikin leong eiekesen nga
nga onvidit ngan.
33 Sibu ra mene gi nga vavangiets nge vikikinie nga i matan mi lobaram,
ma sibu ra mene nga nga tuir meie gie ese gi ta nga suvuon ian bu suada
vinekikin.
34 Nga nga tovie egie ese gi ta nga mon simi vona vinatoreis ma nga nga
res mo misasien bu mei gi ta nga por tsana kenga sar sinsuv, simi vunan
nga telekiran va enga kesenga nga te suvuon bu banga sinsuv ian va ta
mon rovoriu.
35 Io, kian va nga ta tsupuk rivie kenga aor koits, simi vunan nga ta so
suvuon man voirvoir leong.
36 Nga ta ngas onvidit, terengien sien va nga tate tsang vaotie ken lalaron
e Raban, nga ta mang so suvuon misa ta nga kubutsie.
37 Simi vunan puk lili mo te,

"Eie ese va ta so nemei ta ba beit ma ta kap roir.
38 Eiekesen kong kulou duis, gi ta tino ngan mi vodovodon tuktuk
ma sien va ka mene segie ta murien veie iou
o ta kap resmatan."

39 Eiekesen egiet kap va bu meinmenigie ese gi ta murien veie e Raban nge
tsereiv. Eiekesen egiet bu meinmenigie ese gi ta suvuon mi vodovodon
tuktuk, ian ta vatoa giet.

11

Mi Vodovodon Tuktuk

1 Io, mi sinavei nia vodovodon tuktuk arie mi sinavei nia telekiran tuktuk
va giet ta so suvuon misa giet ta vodon rorrois surie, ma arie mi sinavei
nia telekiran tuktuk va misa giet ta kap pare ta tsorubeit tuktuk.
2 Surie ine mi vodovodon tuktuk, mi kulou muomuo gi nga suvuon mi
namani tietienengei kuvu se Raban.
3 Ngan mi vodovodon tuktuk, giet telekiran va mi mangmagoso enaena-
mon a nga tsorubeit surie ken nama e Raban, io, misa giet ta pare, a nga
tsang vabatie ngan misa giet ta kap oit nia pare.
4 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abel a nga terie mi banga tienebeir ni
varam se Raban ian ta kalei rio se Kain. E Raban a nga vakokoit tienengan

10:30 DEU 32:36; PSA 135:14 **10:38** HAB 2:3,4

ken tienebeir e Abel ma a nga vuotongie ngan e Abel va eie mi ka duis
surie ken vodovodon tuktuk. Ma ngan mi vodovodon tuktuk, e Abel a
ngas vokokotie ine, misasien tate nga maet.
5 Surie ken vodovodon tuktuk e Enok e Raban a nga kir kien ngan i kur
va ta kap mang nga rongmetsikien mi miensei. Gi kap nga vorotan mi
piripirien simi vunan e Raban a te nga kerie. I muan ken kinakir, e Raban
a nga ko resmatan ken tino.
6 Sien va ka mei a kap suvuon mi vodovodon tuktuk, ta mavev seie nia
varese e Raban, simi vunan eie ese ta nemei se Raban ta ngas vodovodon
tuktuk va Eie a tino ma va Eie ta so teir voirvoir segie ese gi ta vengeis nia
nesie.
7 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Noa a nga rongomie mi namani
peperengei kuvu se Raban surie bu kepineits ta kap ngas nga pare. Ngan
mi minangarei, a nga tsana mi mon leong nia vatoa ken tietie. Io, ngan ine
ken tsientsang, e Noa a nga teie terie mi sinubirei i popon mi mangmagoso
enaenamon ma a nga tsorubeit mi ka duis i matan e Raban vemusurie mi
vodovodon tuktuk.
8 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam a nga rong vemusurie ken
nama e Raban sien ta nga kukuo nia rakot simi enamon ian va ta ba nga
suvuon, ma a nga tor nge veis, misasien a kap nga telekiran ivie va ta nga
rakot en.
9 Ngan mi vodovodon tuktuk, a nga mon kibang ine simi enamon e
Raban ta nga kubutsie nia terie sien. A nga monongie mi vonuo sel, ma e
Isak ma e Iakop buer guor nga mon ven. Gituo nga suvuon mi kinubuits
kes.
10 E Abaraam a nga tsana ine simi vunan a nga rosie mi taon ian e Raban
ta nga potsie nge voturie, meie ngan man mogomogos ian ta mon rovoriu.
11 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam, misasien ken sar avareit a te
nga komois rovoriu, ma e Sara, misasien a kap nga oit te nia tsang madar,
e Abaraam a nga oit nia tsorubeit mi tam, simi vunan a nga vodovodon
tuktuk va e Raban eie mi mei a ko tuktuk si ken sar kinubuits.
12 Io, e Abaraam, a nga malan mi mei ta maet ma a kap nga oit nia vabatie
ka madar. Eiekesen bu tubuon gi nga beit palan malan bu kaemkaem die
i kur simi rangit, ma bu pide koen ian a kap oit nia aes ruobatan.
13 Egie ine mi kulou kokouk gi ngas nga to ngan mi vodovodon tuktuk
sien gi ta nga maet. Gi kap nga suvuon bu kepineits e Raban ta nga
kubutsie. Eiekesen gi nga deng barabaramatan ngan mi nires i pek ngas
te. Ma gi nga vakokoit vasangan va gi nga mon mala kibang ma vasier i
popon ine mi kaber.
14 Egie ese gi ta vakokoit malan ine, a vasangan va gi vor ve nesienesie
kegi ka enamon kesegie.
15 Sien va gi nga vor ve vodovodonomie mi enamon gi ta nga sorvekenan,
va gi nga sievan ka rosar nia muerengei.
16 Eiekesen gi nga lalaron ka banga enamon ian ta malan mi enamon se
Raban. Io, e Raban a kap mangmangarien va gi ta vuotongie va eie magi
Raban, ma a te nga rorois ngan mi taon va segie.
17 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Abaraam a nga terie e Isak malan va
mi tienebeir ni varam, sien e Raban ta nga konon. E Abaraam eie mi mei
ta nga suvuon bu kinubuits, eiekesen a nga rorois nia terie e natuon kes
mo malan va mi tienebeir ni varam,
18 misasien e Raban ta nga oeng sien, “Ngan e Isak, bu tubu gi ta beit.”

11:18 GEN 21:12

19 E Abaraam a nga vodon ven va e Raban a oit nia vatoa mi kulou ese gi
tate maet. A malan ine ken vienviendon, e Abaraam a nga por muerngan
e Isak simi miensei.
20 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Isak a nga vatamase ba natuon, e Iakop
ma e Esau nian keguor tino vevemuir.
21 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Iakop, sien tate nga vatvatta mesei, a
nga vatamase ba natuon e Iosep ma a nga mogos vevedikeir si ken vaong
nge rangarie e Raban.
22 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Iosep, sien ken ra nia maet a te nga
vatavatat, a nga vakokoit surie mi kinakir sibu Israel sorvekenan i Isip,
ma a nga vakokoit segie surie bu tsirien.
23 Ngan mi vodovodon tuktuk, e taman meie e kinan e Moses guor nga
muningan e Moses siba vura tour i murien gi ta nga kava, simi vunan gi
nga pare va eie mi natu madar mat dokei ma gi kap nga motovan ken
vinuor mi kovakova ka leong.
24 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Moses, sien tate nga to leong, a kap nga
lalaron va gi ta nga telekiran va eie e natuon e natuon vevien e Parao.
25 A nga lalaron va ta nga sorokie mi putu meie ken kulou e Raban, ma
a kap nga tino ngan mi nires ta kuvu simi sinavei tsokor ian ta kap mon
potaram.
26 A nga vodon va mi tino nia suvu vinekikin surie mi Messia arie a
kalei beitsak rio bu sinsuv i Isip, simi vunan a nga deng barabaramatan
ken voirvoir.
27 Ngan mi vodovodon tuktuk, a nga sorvekenan i Isip ma a kap nga
motovan ken aor rarap mi kovakova ka leong. A nga tuir ngeisngeis, simi
vunan a nga pare eie ese giet ta kap oit nia pare.
28 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Moses a nga tsana mi Nginu Pasova
ma mi sinavei nia tsopurie bu matavanuo ngan mi dar terengien va mi
mei ese ta nga keda bu muariem ta kap mang nga keda bu muariem sibu
Israel.
29 Ngan mi vodovodon tuktuk, mi kulou gi nga kitipie mi barateis mereik
malan va mi kaber puor, ma sien bu Isip gi ta nga konon nia kitipie, gi nga
kong.
30 Ngan mi vodovodon tuktuk, bu oiroir i Ieriko gi nga tsereir mutur i
murien bu Israel gi ta nga veis viririsie sibu ra mi napaririem potsu luo.
31 Ngan mi vodovodon tuktuk, e Raap mi vevien tetteririv a kap nga
suoeie ka kiden meie gie ese gi ta nga rong tsak se Raban, simi vunan a
nga marangatan ba kangi Israel guor ta nga ra dedeng puer.
32 Ma misa ngas buer o ta pengan? O kap suvu keipkepide ra kuar oit nia
vakokoit surie e Gidion, e Barak, e Samson, e Iepta, e Davit, ma e Samuel
meie bu propet.
33 Ngan mi vodovodon tuktuk, ine mi kulou gi nga tseiptseiprio bu
vinevineken meie bu mangmagoso nguts mene. Ma gi nga tsana bu
kepineits duis nge suvuon misa e Raban tate nga kubutsie nia terie segie.
Ma gi nga vangongo bu ngutsuon bu laion,
34 ma gi nga pusuvie mi leing leong, ma gi nga evisie mi miensei simi
kuor. Ma gi kap nga ngeisngeis eiekesen gi te nga tsorubeit ngeisngeis. Ma
gi nga tsorubeit ngeisngeis sibu vinevineken ma gi nga tseiptseiprio mi
kulou minakiur sibu enamon mene.
35 Mi langei gi te nga por muerngan kegi tino bu patsagie simi miensei,
ma bu mei mene gi nga suvuon mi vinekikin leong eiekesen gi kap nga
sunuir nia tsorubeit ketseketseng, terengien va gi ta mang suvuon mi
banga tino mumuerengei.

36 Bu mene, mi kulou gi nga vavangiets nge beiltsie gie, io, mi kulou gi
nga visie gie ngan mi baivinis nge terie gie simi vona vinatoreis.
37 Gi nga tome gie nge vout, gi nga kitip luo segie, gi nga kenvamate gie
ngan mi kuor. Gi nga vavatsekie gie ngan mo bu piripiri sipsip ma meme.
Ma gi nga mon sinaortsak. Gi nga vikikinie gie nge tsak nge gie.
38 Ine mi mangmagoso enaenamon a kap nga kalei oit segie. Gi nga
veririu sibu korot simi beir ma bu pout. Ma gi nga kokoiv i aron bu rie
ma bu mat simi kaber.
39 Ine mi kulou kokouk, gi nga suvuon mi tietienengei surie kegi sar
vodovodon tuktuk. Eiekesen kap ka mene segie a nga suvuon misa e Raban
tate nga kubutsie,
40 simi vunan e Raban a nga vodon mua mi kepineits ta kalei beitsak
segiet, terengien va egie meie egiet kokouk giet ta mang tsang vaotie ken
vuna vienviendon e Raban.

12

E Raban a vodusie bu natuon

1 Mi kulou palan ese gi ta nga vutuir vasangan mi tino simi vodovodon
tuktuk, magi sar pinopinouts a mon sibu arogiet. Io, giet ta tsang rivie bu
kepineits gi ta ko vururutie giet ma bu sinavei tsokor ian ta ko pupurikie
giet. Io, giet tate vengeis nia soer ian simi sinoer e Raban ta nga tsana
niagiet.
2 Giet ta ngas vuvudaran e Iesu ese eie mi tsuoktsuok vakaek ma
mi vekvekitip si kegiet vodovodon tuktuk. A nga onvidit ngan mi
vinekikin simi koitskoits ma a nga vodon sasavoir ngan man mienengeir
mi koitskoits surie mi nires leong va ta ba nga so suvuon i muir. Ine, a
mogos simi bienangaev suv si ken mogomogos ni vuor e Raban.
3 Nga ta ngas vodon surie eie ese ta nga onvidit sibu suada minogumiets
bu mei tsokor gi ta nga terie sien, terengien va nga ta kap mang aor tsak
nge tsupuk rivie kenga aor koits.
4 Si kenga vinekumuir meie mi sinavei tsokor, nga kap ngas vekumuir
oit va mi dar ta so.
5 Ma nga te vodon punan ian mi nama vokovokoits ian ta vuotongie nge
nga va bu natuon,

“Natung, kian va e ta vodon sasavoir ngan ken vuduvuduis mi Nguts,
ma kian va e ta tsupuk rivie ke aor koits buer sien ta nasara no,
6 simi vunan mi Nguts a ko vodusie gie kokouk ese ta tovie gie,
ma a ko votorosie gie kokouk ese ta suguo gie va bu natuon.”

7 Nga ta ngas onvidit ngan mi vuduvuduis kuvu se Raban, surie eie a
vuortie nga malan va enga bu natuon. Ese nout e taman a kap ko vodusie?
8 Sien va e Raban ta kap vodusie nga malan ta ko vodusie bu natuon,
enga bu natu tenei, kap va bu natuon tuktuk.
9 Bu tamagiet ine simi kaber buer gi ko vodusie giet ma giet ko mangara
gie surie kegi sinavei. Kegiet renorong se Tamagiet simi moromoruo ta
ngas kalei beitsak, ma giet ta tino!
10 Bu tamagiet ine simi kaber gi nga vodusie giet vemusurie kegi lalaron
siba avareit mo sien giet ta ngas nga lili, eiekesen e Raban a vodusie giet
nian magiet kalekalei va giet ta mang tino ngan mi sinavien e Raban ian
ta tamat.

12:6 PRO 3:11,12

11 Mi vuduvuduis, sien va ta tsorubeit, a kap mat malan va mi kepineits
nia terie mi nires eiekesen mi vinavasor. Eiekesen, i muir, ine mi
vuduvuduis ta vabatie mi banga vuovuo simi sinavei duis ian ta suvu molu
niagie ese gi tate nga tovtov sien.
12 Io, nga ta ngas vangasie bu rimanga ian ta kap ngeisngeis ma bu
kamenga ian ta modokudouk.
13 "Vodusie mi baiveisveis nian bu kamenga," terengien va bu kaek tsak
gi ta kap mang kor eiekesen gi ta ketseketseng si magi sar mienarouk.

Mi namani venengeng veie mi sinavei nia vuvurisei veie Raban

14 Nga ta ngas vengeis nia suvuon mi molu si kenga mienagos meie bu
mei kokouk. Ma nga ta ngas vengeis nia suvuon mi sinavei ian ta tamat.
Sien va kap ngan ine mi sinavei, kap ka mene ta oit nia pare mi Nguts.
15 Nenei kalei va ka mene senga ta kap masi poro ken tentoiv e Raban.
Nenei kalei buer va ka vienviendon tsak ta masi tsotsok rovotsour nge
vabatie ka putu nge vara bita ngan kavo mei palan.
16 Nenei kalei va ka mei senga ta masi suvuon mi sinavei tetteririv, o,
ta masi rivie mi vodovodon tuktuk malan e Esau ese ta nga verikuil ngan
ken duis simi muariem ngan man koi nginonginou.
17 Ma, i muir, sien ta nga lalaro suvuon ian mi vatavatamse se taman,
e taman a nga purusie, simi vunan kap ka rosar nia vurise muerngan mi
sana ta nga tsana, misasien ta nga neis ngan mi dunutina.
18 Nga kap nga beit simi pout ian nga ta oit nia tobelie ma ian ta ngang
nge berber. Nga kap nga beit simi pout ian mi ngingi, mi mat melesusuir,
ma mi mour leong gi ta mon en.
19 Nga kap nga beit simi pout ian mi tienengen leong mi tuvuir ta mon
en meie ngan mi ien ian ta nga vamatuo beitsak bu tubunga. Io, gi nga no
va ta kap nga vakokoit te buer,
20 simi vunan, a nga ngeisngeis beitsak segie nia vemusurie mi nama
venengeng ian ta pevien, "Misasien ka vinavinar, sien va ta tobelie mi
pout, gi ta ngas toem vamate."
21 Ine man baidendeng a nga vamatuo gie beitsak va e Moses ta nga
pevien, "O dendeir ngan mi mientou."
22 Eiekesen enga nga te beit simi Pout i Sion, ma simi taon i Ierusalem
simi rangit, mi taon se Raban ian ta tino. En ian, bu angelo palan beitsak
gi mon ngan mi nires.
23 Ma nga te beit simi bineit kouk sibu muariem ian bu asagie ta mon simi
rangit, ma nga te beit se Raban mi ka ni vuor nama sibu mei kokouk, ma
sibu morumoruagie bu ka duis gi ta nga tsang vaotie ken vuna vienviendon
e Raban.
24 Ma nga te beit se Iesu, mi mei ese ta vabatie mi kinubuits vour i
kotubuon e Raban ma mi kulou. Ma nga te beit simi daran e Iesu ian ta
vabatie mi kinubuits ian ta kalei beitsak rio mi kinubuits simi daran e
Abel.
25 Nga ta ngas nenei kalei va nga ta masi kap rorong se Raban ese ta
vakokoit senga. Mi kulou ese gi ta nga purusie ken sar namani venengeng
mi ka simi kaber, gi kap nga vi sorvekenan mi vinatoreis. Egie ese gi ta
murien veie eie ese ta vokokotie mi namani venengeng kuvu simi rangit,
ta ngeisngeis beitsak segie nia vi sorvekenan mi vinatoreis.
26 Mi inan a nga vedederie mi kaber sien e Raban ta nga vakokoit simi
pout i Sinai. Eiekesen ine a te kukubuits nge pevien, "Si ka keipkepide ra
mene, o ta vedederie mi kaber ma buer mi rangit."

12:13 PRO 4:26 **12:20** EXO 19:12,13 **12:21** DEU 9:19 **12:26** HAG 2:6

27 Ine mi nama, “Si ka keipkepide ra mene” a vutuir vasangan va bu
kepineits simi vinagoso, e Raban ta vedederie gie nge tsang rivie gie. Ma
bu kepineits ta kap oit nia moruor, gi ta mang mon.
28 Surie e Raban tate sunuir va giet ta mon i aron ken mangmagoso
Nguts ian ta kap oit nia moruor, giet ta ngas vuot kalei rovoriu se Raban
nge rengeir simi rosar ian va ta resen meie mi minangarei ma mi mientou,
29 simi vunan magiet Raban eie mi leing ni vovogureis.

13

Mi namani vinavanou vekvekitip

1 Giet ta ngas totoiv ververkis sibu ra kokouk.
2 Kian va nga ta vodon sasavoir ngan mi sinavei nia marangatan bu
vasier. Ine simi sinavei, bu mei gi nga marangatan bu angelo, misasien gi
kap nga telekiran va ine bu vasier bu angelo.
3 Nga ta ngas vodonomie gie mi kulou vodovodon tuktuk ese gi ta
mon simi vona vinatoreis malan va enga buer nga mon i aron mi vona
vinatoreis meie gie. Nga ta ngas vodonomie gie ese gi ta suvu vinekikin,
malan va enga buer nga rongmetsikien ine mi suada vinekikin.
4 Egiet kokouk giet ta ngas mangaran mi mienagos ni rei. Ma ba baser
tamat rei guor ta ngas tuktuk si keguor mienagos ni rei. Simi vunan e
Raban ta votorosie gie ese gi ta tsana mi sinavei nia tsola mi mienagos ni
rei ma mi sinavei nia tabeir bor nge pirpir.
5 Nga ta ngas nenei kalei va kenga sinavei ta mon ketseketseng
sorvekenan mi sinavei nia vetoron mi lakep ma nga ta ngas resmatan
ngan mo mi sana nga tate suvuon. Simi vunan e Raban eie ngas te a nga
pevien ne,

“O ta kap ba buer sorvekena no,
ma o ta kap ba buer tuir murien veie no.”

6 Io, giet tate vakokoit ngan mi aor koits,

“Mi Nguts eie kong ka ni kuilkuil. O ta kap motou.
Mi sana tsienakor mi kulou gi ta oit nia tsana seou?”

7 Nga ta ngas vodonomie manga sar muomuo ese gi ta nga ko vokokotie
mi namanien e Raban senga. Ma nga ta ngas vodonomie mi vuovuan kegi
tino nge vemusurie mi vinisigie si kegi vodovodon tuktuk.
8 E Iesu Karisito a kokouk nanor, nevere ma sibu ra bu ra.
9 Kian va nga ta veteik surie bu suasuada vinasengei ta kekineits, simi
vunan a kalei va mi tentoiv ta vodusie bu aronga ma kap va mi vinuor
surie mi nginonginou. Egie ese gi ta vemusurie ine bu vinuor, gi kap poro
ka kienelei kuvu ine sibu vinuor.
10 Giet suvuon mi korot nia tu tienebeir, eiekesen bu prist ese gi ta ko
tsatsang si kegi vona rengeir sel, gi kap suvu duis nia ngou si kegiet korot
nia tu tienebeir.
11 Mi kovan bu prist a ko sorokie mi daran bu vinavinar rakot simi Korot
Tamat Rovoriu nia terie mi tienebeir nian bu sinavei tsokor. Eiekesen mi
piripirien ine bu vinavinar gi ko tunie i muirmuir simi enamon.
12 Io, e Iesu buer a nga sorokie mi vinekikin i muirmuir simi taon nia
vara tamat ngan mi kulou ngan mi daran kesen.

13:5 DEU 31:6 **13:6** PSA 118:6,7

13 Io, egiet buer giet ta ngas rakot sien i muirmuir simi taon nge suvu
potpot simi mienengeir ian ta nga sorokie.
14 Giet kap suvuon ka taon ian ta mon rovoriu ine simi kaber, eiekesen
giet vor ve nesienesie mi taon ian va ta ba beit.
15 Io, ngan ken kuilkuil e Iesu, giet ta terie kegiet tietienengei rakot se
Raban sibu ra kokouk, arie kegiet tienebeir ni varam. Ma ine mi sinavei
arie mi vuovuan bu ngutsugiet ian ta vakokoit vasangan mi asan.
16 Ma kian va nga ta vodon punan nia tsana mi kienelei ma mi sinavei
nia tabetabeir. Surie ine mi suada tienebeir e Raban a ko resen.
17 Nga ta ngas vemusurie kegi sar namani vinavanou manga sar
muomuo nge tor surie gie. Simi vunan gi ko naneie kenga tino ma gi
ta ba pengan se Raban surie mi tsinatsangagie. Rorong segie terengien va
gi ta mang tsatsang ngan mi nires. Sien va nga ta kap rorong segie, gi ta
tsatsang ngan mi minesirik. Ma ine ta kap vabatie mi kienelei senga.
18 Nga ta ngas no surie gei, simi vunan gei telekiran kegei baivinakier a
ketseketseng ma gei lalaro tino ngan mi minangarei sibu kepineits kokouk.
19 O nongie nga va nga ta ngeisngeis nia nongie e Raban, terengien va o
ta mang muerengei lalapus rakot senga.
20-21 Io, e Raban a nga kir muerngan magiet Nguts e Iesu, mi vuna Ka
Nennei Sipsip, kovuni simi miensei ngan mi dar simi kinubuits ian ta mon
rovoriu. O no va man Raban mi molu ta terie senga bu banga kepineits
kokouk nia vaotie nga nia tsana ken lalaron. O no buer va eie ta tsatsang
ngan e Iesu Karisito i kotubugiet nia vabatie bu kepineits ian ta resen si
ken baidendeng. Mi matvinavaso ta mon se Iesu Karisito sibu ra bu ra.
Amen.
22 Bu kasiung, o lalaron va nga ta rorong nge tino ngan kong nama
vokovokoits. Ine mi pakapaka rorou o tate vataor terie senga a poitpoit
mo.
23 O lalaron va nga ta telekiran e kasigiet e Timote a te nga rovotsour
simi vona vinatoreis. Sien va ta beit lalapus, o ta sunuir va ta nomeie iou
nia so pare nga.
24 Nga terie kegei ni vuot kalei si manga sar muomuo ma si ken kulou e
Raban. Egie simi enamon leong i Italia gi vavasie kegi ni vuot kalei rakot
senga.
25 Ken tentoiv e Raban ta mon meie nga kokouk.

Ken pakapaka rorou
E Iakobo

1 Eou e Iakobo, mi petspets se Raban ma simi Nguts e Iesu Karisito.

O vavataor rakot sibu matabu mi sinangavur kes ma luo gi ta mon vepitsitsei i kotubuon bu vuna enamon.

Kong ni vuot kalei rakot senga.

Bu putu ma bu konokonon

2 Bu kasiung, sien va nga ta suoeie bu suada konokonon, nga ta ngas vodonomie va ine bu konokonon, va egie bu kepineits nia resmatan,
3 simi vunan nga telekiran va ine bu konokonon ian gi ta konon kenga vodovodon tuktuk, gi ta vabatie mi sinavei nia onvidit.
4 Kenga sinavei nia onvidit ta ngas ra vua, terengien va kenga tino ta mang pitak ma nga ta kap ba buer pinat surie ka kepineits.
5 Sien va ka mei senga a pinat surie mi banga vienviendon, eie ta ngas nongie e Raban, ma e Raban ta terie. E Raban a kap ko dengarie kegi sar bienebeir mi kulou eiekesen a ko tabatabarie gie kokouk.
6 Eiekesen sien va eie ta no, ta ngas vodovodon tuktuk se Raban, ma eie ta kap suvuon ka ba vienviendon luo. Simi vunan eie ese ta suvuon ba vienviendon luo, a malan mi tesien mi barakatsep ian mi mour ta uiv vasorerie.
7-8 Ka mene malan ine, a kap ko oit nia tsana ken vienviendon ma a basbaslieng surie bu kepineits kokouk va ta tsana. Io, eie ta kap vodon va ta suvuon ka kepineits kovu simi Nguts.
9 Mi ka vodovodon tuktuk ese ta sinavoir, eie ta ngas res sien e Raban ta tsuok terie i kur.
10 Eiekesen mi ka vodovodon tuktuk ese ta suvuram, eie ta ngas res sien e Raban ta vilikitie, simi vunan eie ta tsereiv malan mi purapura ei tso.
11 Mi matanias ta vaen kien, ma mi tinarapan ngeisngeis ta vabiletsie. Io, bu purapura ei gi ta kor, ma magi matvinavaso ta tsereiv. Simi rosar kes mo, mi kulou suvuram gi ta so tsereiv misasien gi ta voruruit nia naneie kegi sar sinsuv.
12 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta onvidit sibu konokonon. Ma sien va gi ta onvidit nge tseiptseiprio bu konokonon, e Raban ta so terie segie mi kovage ni tino ian ta nga kukubuits nia terie segie ese gi ta tovie.
13 Sien va ka mei ta mon simi konokonon, kian va eie ta pevien, “E Raban a kono iou,” simi vunan mi tsaka moromoruo a kap oit nia konon e Raban, ma e Raban a kap ko konon ka mei.
14 Eiekesen mi konokonon a kuvu si ken tsaka lalaron mi mei ma ine ken tsaka lalaron ngas te a ko romuo nge teie eie kesen.
15 Io, ine mi tsaka lalaron a vabatie mi sinavei tsokor. Ma samo ine mi sinavei tsokor ta komois nge vabatie mi miensei.
16 Bu banga kasiung. Kian va nga ta sunuir va ka mei mene ta bitie nga.
17 Bu banga tienebeir kokouk ma bu tienebeir ian ta dokei rovoriu, gi kuvu die i kur simi Tam ese ta nga vogosongie bu berber. Ma mi sinavien mi Tam a kap ko vuvuris malan bu mammariu ian ta ko vurivuris vemusurie bu rararangien bu berber.

18 Vemusurie ken lalaron, a nga terie segiet mi tino vour ngan mi namani
tuktuk terengien va giet ta mang tsorubeit mi kulou ian gi ta tsiroup i
kotubuon mi vinagoso.

Mi sinavei nia rorong ma mi sinavei nia tsatsang

19 Io, bu banga kasiung. Nga ta ngas vodonomie ine. Enga kokouk nga ta
ngas lalapus nia rongomie bu nama. Ma kian va nga ta bubu nia vakokoit
nge petseir.
20 Simi vunan ken pientseir mi mei a kap vabatie mi tino ian ta duis i
matan e Raban.
21 Io, nga ta ngas tsang rivie bu suada sinavei bita kokouk ma bu suada
sinavei ian ta tsokor si kenga sar tino. Ma nga ta vilikitie nga mo nge
suvuon mi nama e Raban ta nga tsuorkie sibu aronga ian ta oit nia vatoa
nga.
22 Kian va nga ta bitie nga kesenga ngan mi sinavei nia rongomie mo
ine mi nama, eiekesen nga ta ngas puapua misa ta pevien.
23 Eie ese ta rongomie mi nama eiekesen a kap puapua, a malan mi mei
ta dengarie mi matan simi tirotirong.
24 A dengarie eie kesen, i muir, a veis vekenan. Ma ian ngas te a vodon
punan vasa eie a mat ven.
25 Eiekesen eie ese ta menise vititirie bu banga vinuor ian ta vara
ketseketseng ngan mi kulou, eie ta kap vodon punan misa ta nga rongomie
eiekesen a puapua. E Raban ta vatamase ine mi suada mei surie mi sa ta
tsana.
26 Sien va ka mene ta vodon va a suvuon mi sinavei nia rangarie e Raban
eiekesen a kap naneie mi karamen, eie a bitie eie kesen ma ken sinavei
nia rangarie e Raban a sasavoir mo.
27 Mi sinavei nia rangarie e Raban e Tamagiet ese ta melemelen ma kap
ka bienebeir sien a malan ine. Giet ta ngas kulie bu natu naor ma bu
vevien naor gi tate nga mamaet labeit ese gi ta mon simi putu ma giet
ta ngas tuir karie egiet kesegiet sibu kepineits simi kaber ian ta vara bita
ngan bu arogiet.

2

Mi sinavei nia viertan mi kulou

1 Bu kasiung, enga mi kulou vodovodon tuktuk si magiet Nguts e Iesu
Karisito ese ta mon si man matvinavaso. Io, kian va kenga sinavei ta
vuvuris surie kegi sana suada baitutuir mi kulou.
2 O ta vakokoit senga ngan mi nama puppuo. Ba meinmeninga, guor
me rubukien si kenga mienagos kouk, mi mei a vatsere bu muguir gold
nge tsekie bu bira tsetstseik, ma mi mei mene a sinaortsak nge tsekie bu
tsetstseik muduis.
3 Ma nga ko vasangan mi sinavei kalei simi mei ta vavaso ngan bu bira
tsetstseik nge pevien, “Ine, ke banga mogomogos ine,” eiekesen nga ko
pevien simi sinaortsak, “Evoi, tuir en nikot,” o, “Mogos i keim i bingan ba
kameung.”
4 Vasa, ine a kap vasangan kenga sinavei nia viertan mi kulou vemusurie
kegi baitutuir nge tsorubeit mi ka ni vuor nama ngan bu tsaka vuna
vienviendon?
5 Nga rorong, bu banga kasiung. E Raban a nga vile bu sinaortsak ine
simi mangmagoso enaenamon va gi ta suvuram simi vodovodon tuktuk,
ma gi ta suvu vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban ian
ta nga kukubuits nia terie segie ese gi ta tovie.

6 Eiekesen enga, nga si vavangiets ngan ian mi sinaortsak. Vasa, a kap
va mi kulou suvuram gi puputungie kenga tino ma a kap va egie gi tateie
nga rakot simi vinuor?
7 Vasa, a kap va arie egie gi oeng balapoik ngan mi banga asan e Iesu
Karisito ian nga ta sorokie?
8 Mi vinuor ian ta tsiroup a mon simi Pakpak leong a pevien, “E ta ngas
tovie egie ese gi ta mon kouk simi enamon kes malan e ta tovie no kese.”
Sien va nga ta tsang vaotie ine mi vinuor, nga te tsana mi sinavei duis.
9 Eiekesen sien va nga ta tino ngan mi sinavei nia viertan bu mei mene,
nga te tsana mi sinavei tsokor, ma mi vinuor a te vutuir vasangan va enga
mi kulou ruberube bu vinuor.
10 Eie ese ta vemusurie bu vinuor kokouk eiekesen a kor si ka mene kes
ine sibu vinuor, eie ta kapie man vinatoreis mi sinavei nia rube bu vinuor
kokouk.
11 Simi vunan e Raban ese ta pevien, “Kian va e ta rei puer,” a pevien
buer, “Kian va e ta kenvamate ka mene.” Io, misasien e ta kap rei puer,
eiekesen sien va e ta kenvamate ka mene, e te tsorubeit mi mei ruberube
bu vinuor.
12 Io, nga ta ngas vakokoit nge tsatsang malan mi kulou ese e Raban va
ta so vuortie gie ngan mi vinuor ian ta vara ketseketseng ngan mi kulou.
13 Sien va nga ta kap vasangan kenga aor molous sibu mei mene, e Raban
ta kap so vasangan ken aor molous sien va ta so vuortie nga. Eiekesen sien
va nga ta aor molous ngan bu mei mene, ine kenga sinavei ta tseiptseiprio
mi vinatoreis!

Mi vodovodon tuktuk ma mi tsientsang

14 Bu kasiung, sien va nga ta pevien va nga suvuon mi vodovodon tuktuk,
eiekesen kenga vodovodon tuktuk a kap ka tsinatsangan, man sana kienlei
ine? Vasa, ine mi suada vodovodon tuktuk a oit nia vatoa nga?
15 Sien va ka kasinga o, ka vevinenga a kap man ka tsetstseik nia tsekie
ma a kap man ka nginonginou nia vaotie ken tino,
16 ma sien va nga pevien sien, “Veis ngan mi molu. Vavaso nge ngou
kalei,” eiekesen nga kap tabarie ngan ka tsetstseik o, nginonginou, man
sana kienlei ine?
17 Io, mi sinavei nia vodovodon tuktuk eie buer a malan ine. Sien va
mi vodovodon tuktuk a mon eie kesen ma a kap ka tsinatsangan, ine mi
suada vodovodon tuktuk a te maet.
18 Eiekesen ka mei ta oit nia pevien, “E suvuon mi vodovodon tuktuk.
Ma eou o suvuon mi tsinatsangoung.”
Ma o ta pevien sien, “Vasangan seou ke vodovodon tuktuk ian ta kap
ken ka tsientsang. Ma o ta vasangan sevoi kong vodovodon tuktuk ngan
mi sana o ta tsana.”
19 Evoi e vodovodon tuktuk va e Raban eie a kes mo. Ian a kalei. Bu
tsaka moromoruo buer gi vodovodon tuktuk malan ian, ma gi dendeir
nge motou!
20 Oi! Evoi mi be! E ngas lalaron ka kepineits nia vara tuktuk ngan mi
vodovodon tuktuk ian ta kap ka tsinatsangan va eie mi kepineits sasavoir?
21 Nga vodonomie e Abaraam e tubugiet. E Raban a nga vuotongie va
eie mi ka duis surie mi sana ta nga tsana sien ta nga terie e Isak rakot se
Raban i popon mi korot nia tu tienebeir.
22 Pare? Ken vodovodon tuktuk a nga tsatsang meie ken sar tsientsang
ma ken vodovodon tuktuk a nga pitak ngan mi vuovuan bu tsinatsangan.

2:11 EXO 20:14; DEU 5:18 **2:11** EXO 20:13; DEU 5:17

23 Ma ine mi kepineits a nga tsorubeit tuktuk malan mi Pakpak leong
ian ta pevien, “E Abaraam a nga vodovodon tuktuk se Raban, ma surie
ken vodovodon tuktuk, e Raban a nga vuotongie va eie mi ka duis.” Ma
mi kulou gi nga vuotongie va eie e palapalan e Raban.
24 Io, nga telekiran va mi mei ta tsorubeit duis i matan e Raban ngan bu
tsinatsangan, ma a kap va surie mi vodovodon tuktuk mo.
25 Ine a kokouk meie misa ta nga tsorubeit se Raap, mi vevien tetteririv.
A nga tsorubeit duis i matan e Raban surie mi tsinatsangan sien ta nga
suguo ba ka dedeng puer sibu Israel nge kulie guor nia vi sorvekenan mi
taon simi rosar mene.
26 Io, mi pirpir a kap ka morumoruan, a te maet. Malan ine, mi
vodovodon tuktuk ian ta kap ka tsinatsangan, a te maet buer.

3

Mi sinavei nia varatsangie mi karaem

1 Bu kasiung, kian va nga ta sunuir va palan senga gi ta tsorubeit bu
vavvasengei. Simi vunan nga te telekiran va egiet bu vavvasengei giet ta
so tuir simi vinuor ian ta ngeisngeis beitsak rio mi vinuor bu mei ka ie va
gi ta suvuon.
2 Io, egiet kokouk giet ko kor simi bienebeir sibu rosar palan. Sien va
ka mei a kap bebeir simi namanien, ken tino a te pitak ma buer ta oit nia
vuor vakalaie mi kurikurien kokouk.
3 Nga vodonomie mi sinavei nia vasore mi oos. Sien va giet ta lalaron
va mi oos ta rorong segiet, giet ta terie ka poko aen i ngutsuon. Ma giet ta
oit nia tsana mi oos va ta rakot ivie giet ta lalaron.
4 Nga vodonomie buer mi mon. Misasien ta leong, ma mi mour
ngeisngeis ta vururan, mi voes lili mo ta vurisan mi mon nge soer rakot
simi korot mi gonggou ta lalaron.
5 Malan mo, mi karaem buer a lili simi kurikurigiet, ma eie a ko vakokoit
vakam ngan bu kepineits leong.
Nga vodonomie, ka puk leing lili a oit nia vara ngang ngan mi roniot
leong.
6 Mi karaem a malan mi leing. Eie mi karton mi kuirkuir, a vous ngan bu
tsaka sinavei. Ma a tsang vatsakatie mi kuirkuir kokouk nge vara ngang
ngan mi vienesien mi tino kokouk. Ma eie kesen ta ngang ngan mi leing
kuvu simi leing leong ian ta kap ko mesei.
7 Mi kulou gi oit nia varatsangie gie bu suasuada vinavinar tso, bu ma,
bu vinavinar gi ta dodoil simi kaber, o, bu ie. Io, bu vinavinar gi te rats.
8 Eiekesen a kap ka mei a oit nia varatsangie mi karaem. Eie mi tsaka
kepineits ian ta kap ko maes, ma a vous ngan mi bo ian ta vabatie mi
miensei.
9 Ngan ine mi karaem, giet puongan magiet Nguts ma mi Tam, ma buer
giet subiran ngan bu mei ese e Raban ta nga tsana bu sinavigie va ta
tsorubeit malan mi sinavien.
10 Mi namani tietienengei ma sinubirei, guor rovotsour simi nguts kes.
Bu kasiung, kian va ta malan ian.
11 Vasa, mi da ta damits ma mi da ta bo, guor oit nia kelivueit rovotsour
si ka mat kes?
12 Bu kasiung, vasa, mi ta a oit nia vua ngan ka vuavua bereu, ma mi
kapiek a oit nia vuangan ka vuavua ta? A kap. Ka matada tsak buer a kap
oit nia vabatie mi da ta damits.

Mi banga vienviendon kuvu die i kur simi rangit

13 Sien va nga sievei nge katsep surie mi rosaran e Raban, nga ta ngas
vara tuktuk ngan ine mi suada sinavei ngan kenga banga tino ma kenga
banga tsientsang menemenen ian ta kuvu simi banga vienviendon.
14 Eiekesen sien va mi sinavei nia aor tsakan mi mei mene ma mi sinavei
nia ngaguo guor ta mon sibu aronga, kian va nga ta pouts vakam nge
vamoie mi tuktuk.
15 Ine bu suada vienviendon, a kap kovuni die i kur simi rangit, eiekesen
a kovuni ine simi kaber, a kap kovuni simi morumoruan e Raban, eiekesen
a kovuni sibu tsaka moromoruo.
16 Ivie mi sinavei nia aor tsakan mi mei mene ma mi sinavei nia ngaguo
ta mon en, mi sinavei nia leiltsei ma bu suasuada tsaka sinavei ta mon en
buer.
17 Eiekesen mi banga vienviendon ian ta kuvu die i kur simi rangit,
vourvour, a ko vabatie mi sinavei melemelen. Ma buer a ko vabatie mi
molu, mi sinavei menemenen, ma mi sinavei nia baser palapalan. Ma a
ko vovovsuo giet ngan mi aor molous ma bu banga vuovuan. Ma a kap ko
viertan mi kulou, ma a ko tuktuk.
18 Mi mei ese ta ko vabatie mi ni vedeng, ta tsuorkie bu pi ei ngan mi
molu, ma ta suvuon mi vuovuo, arie mi sinavei duis i matan e Raban.

4

Mi sinavei nia tor surie e Raban

1 Surie misa nga ta veveken nge vevesas i kotubunga? Vasa, ine a kap
vunan si kenga lalaron nia varese enga kesenga ian ta ko veveken i aronga?
2 Nga ko biek suri kepineits eiekesen nga kap poro, arie mi vunan nga ko
ken mene. Nga ko ngunguts suri banga kepineits eiekesen nga kap oit nia
poro, arie mi vunan nga ko vesas nge veveken. Nga kap poro simi vunan
nga kap nongie e Raban.
3 Misasien nga ta nongie e Raban, nga kap suvuon, simi vunan nga ko
nongie ngan mi vuna vienviendon ian ta kap melemelen ma nga ko lalaron
mo nia varese nga ngan.
4 Enga mi kulou rerei puer. Vasa, nga kap telekiran va mi sinavei nia
baser palapalan meie mi mangmagoso enaenamon, ta tsana nga va nga
ta tsorubeit man matakorot e Raban? Mi mei ese ta vodon nia baser
palapalan meie mi mangmagoso enaenamon, a tsorubeit man matakorot
e Raban.
5 Mi Pakpak leong a pevien, “E Raban a ngunguts surie mi moromoruo
ian ta nga terie nia mon i arogiet.” Ma vasa, nga vodon va mi Pakpak
Leong a kap suvuon ka vunan sien ta vokokotie ine mi nama?
6 Eiekesen e Raban a vasangan segiet ken tentoiv leong beitsak. Arie mi
vunan mi Pakpak Leong a pevien,

“E Raban a matakorot veie egie ese gi ta tsuok terie gie kesegie i kur,
eiekesen a vasangan ken tentoiv segie ese gi ta vilikitie gie kesegie.”

7 Io, nga ta ngas tor surie e Raban. Nga ta ngas veveken meie e Satan
ma eie ta vi sorvekena nga.
8 Nga ta ngas rakot vatavatat se Raban ma eie ta nemei vatavatat senga.
Enga mi kulou tsokor, nga ta ngas vavaon rivie bu sinavei tsokor. Enga mi
kulou ese nga ta suvuon ba vienviendon luo, nga ta ngas vara melemelen
ngan bu aronga.

9 Nga ta ngas tovarebar nge ta ngan mi aor tsak surie kenga sar sinavei
tsokor. Nga ta ngas vurisan kenga nginiets rakot simi tina, ma kenga nires
rakot simi masitinoiv.
10 Nga ta ngas vilikitie nga kesenga i matan mi Nguts, ma eie ta tsuok
terie nga i kur.
11 Bu kasiung, kian va nga ta veveoeng vatsakatie enga keskes. Eie ese ta
oeng vatsakatie e kasien, o, ta vuor vatsakatie e kasien, a oeng vatsakatie
nge vuor vatsakatie ken vinuor e Raban. Sien va nga ta vuortie ken vinuor
e Raban, enga a kap va mi kulou nia vemusurie ken vinuor e Raban
eiekesen mi kulou nia vuortie mi vinuor.
12 E Raban, eie kesen mo a terie bu vinuor ma a vuortie mi kulou. Eie
mo a oit nia vatoa mi kulou nge voguersa gie. Mi sana duis nga suvuon
nia vuortie bu palapalanga?

Mi namani venengeng surie mi sinavei ni kakaleong

13 Nga rorong, enga mi kulou ese nga ta pevien, “Nevere, o, sivo gei ta
peuk si ka taon leong ma gei ta ra mon en ka avareit, ma gei ta tsang lakep
va gei ta mang poro kavo lakep palan.”
14 Nga kap telekiran va misa ta vo tsorubeit si kenga sar tino sivo. Kenga
sar tino a malan mi kienkou simi da rarap ian ta mon lili mo, ma samo a
te buer kapangan.
15 Eiekesen nga ta ngas pevien, “Sien va mi Nguts ta lalaron va gei ta
tsana, gei ta to nge tsana ine mi kepineits o, ian mi kepineits.”
16 Eiekesen ine, nga si vakam nge kakaleong. Ian mi suada sinavei nia
kakaleong eie mi tsaka sinavei.
17 Io, sien va nga te telekiran mi sana ta duis va nga ta ngas tsana
eiekesen nga kap tsana, nga te tsana mi sinavei tsokor.

5

Mi namani venengeng rakot sibu ka suvuram

1 Nga rorong, enga mi kulou suvuram, nga ta ngas ta nge meririeng surie
mi tsienakor leong ian a te vatvatta kor i poponga.
2 Kenga sar sinsuv a te tsokor, ma bu ngitsilik gi te nganie manga sar
banga tsetstseik.
3 Ma kenga sar gold ma silva gi te mouron. Ine bu totourlekier va a te
mouron, ta vutuir vasangan kenga bienebeir ma ta nganie bu kurikuringa
malan mi leing ta tunie rivie. Nga te nga toungan palan kenga sar sinsuv
ine sibu ra vekvekitip.
4 Pare! Nga kap ngas vorie mi kulou porpor nginonginou gi ta tsatsang
si kenga sar tau, ma gi koupkoup veie nga. Ma kegi sar kinokinoup ine mi
kulou, a te beit si ken bairorrong mi Nguts ese ta tsiroup.
5 Nga ko mon simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kenga lakep leong
nia varese mo kenga tino simi pirpir. Ma nga te nga tino ngan mi sinavei
ian va ta varese mo bu piripiringa. Nga te nga vovosuo kenga sar lalaron
ngan bu kepineits ian ta varese bu aronga mo nia soe mi kiden.
6 Nga te votorosie nge keda mi kulou ese kegi tino ta duis ma gi kap nga
matakorot veie nga.

Mi sinavei ni onvidit simi vinekikin

7 Io, bu kasiung, nga ta onvidit tuir oit si ken minuer mi Nguts. Nga
vodonomie mi kulou tsuotstsuor. Gi ko onvidit nge rorois oit bu banga
nginonginou i tau ta komois. Ma gi ko onvidit nge rorois va mi bat
vourvour ma mi bat vekvekitip ta uosangie.

8 Enga buer, nga ta onvidit. Bu aronga ta ngas ngeisngeis simi vunan
ken minuer mi Nguts a te vatavatat.
9 Bu kasiung, kian va nga ta nama palan veie nga kesenga. E Raban ta
masi so vuortie nga. Pare, mi ka ni vuor nama a te tuir i matavanuo!
10 Bu kasiung, nga ta ngas vemusurie bu vinisigie bu propet ese gi ta nga
vakokoit simi asan mi Nguts. Gi nga suoeie bu vinekikin palan, eiekesen
gi nga onvidit.
11 Surie egie ese gi ta nga onvidit, giet pevien va gi suvu nires. Nga te
nga rongomie vasa e Iop a nga onvidit ven, ma nga te nga telekiran vasa
mi Nguts a nga vakalaie ven e Iop. Mi Nguts a vous ngan mi tentoiv ma
mi aor molous.
12 Bu kasiung, o ta vokokotie mi kepineits ta leong. Kian va nga ta
vakavakariem ngan mi rangit, o, mi kaber, o, ka kepineits mene. Eiekesen
nga ta pevien “io” sien va “io”, ma “a kap” sien va “a kap”. Nga ta masi
tuir simi vinuor.

Mi nono simi ka vodovodon tuktuk

13 Sien va ka mene senga a suvu vinekikin, eie ta ngas no rakot se Raban.
Sien va ka mene senga a res, eie ta ngas kavarie bu pak nia puongan e
Raban.
14 Sien va ka mene senga a morouk, eie ta ngas nongie bu muomuo simi
vona rengeir va gi ta nemei sien, terengien va gi ta mang soe oel sien nge
no simi asan mi Nguts.
15 Ma ine mi nono gi ta no ngan mi vodovodon tuktuk, ta vatoa mi tamat
mienarouk, io, mi Nguts ta vatoa ine mi tamat mienarouk. Ma sien va a
te nga tsana kavo sinavei tsokor, mi Nguts ta vodon rivie.
16 Io, nga ta ngas vakokoit vasangan kenga sar sinavei tsokor senga
kesenga, terengien va nga ta mang ketseketseng sibu mienarouk. Ken nono
mi ka duis a tsatsang ngeisngeis nge vabatie mi kienlei.
17 E Elia eie mi ka mala giet mo. Ma sien ta nga no rakot se Raban ngan
mi aron kokouk va ta kap nga uos, a kap nga uos simi kaber siba avareit
tour ma mi kapien.
18 Ma sien ta nga no te buer rakot se Raban, mi bat a nga uos kuvu simi
mariu ma mi kaber a te nga vabatie bu nginonginou.
19 Bu kasiung, sien va ka mei i kotubunga ta veis bebeir sorvekenan mi
tuktuk ma ka mei mene a kir muerngan,
20 nga ta ngas vodonomie ine. Eie ese ta kir muerngan mi ka tsokor si
ken bienebeir, ta so vatoa ine mi mei simi miensei ma ta tsana va e Raban
ta vodon rivie palan ken sar sinavei tsokor.

Ken pakapaka rorou vourvour
E Petro (1)

1 Eou e Petro, ken aposol e Iesu Karisito.

O vavataor rakot senga ken kulou vivviel e Raban ese nga ta vepitsitsei
nge mon kibang i Pontus, i Galatia, i Kapadokia, i Asia, ma i Bitunia.
2 E Raban mi Tam a nga muna telekira nga ma a nga vara tamat nge
nga ngan mi tsinatsangan mi Moromoruo Tamat. Ma a nga vile nga va
nga ta mang tor surie ken nama e Iesu Karisito ma mi daran ta mang vara
melemelen nge nga.
E Raban ta veleongtie mi tentoiv ma mi molu si kenga sar tino.

Mi vodovodon rorrois ian va ta ba tsorubeit tuktuk

3 Puongan e Raban, e Taman magiet Nguts e Iesu Karisito! Si ken aor
molous leong, e Raban a nga vosuvu vunie giet ngan mi tino vour sen e
Iesu Karisito tanga to muerengei simi miensei. Io, a nga vosuvu vunie giet
ngan ine mi tino vour terengien va giet ta mang tino ngan mi vodovodon
rorrois ian ta ba tsorubeit tuktuk.
4 Ma giet ta vodovodon rorrois nia suvuon mi vavatamaes ian e Raban
tate rorois ngan va ken mi kuoluon. A te rorois ine mi vavatamaes nia nga
simi rangit ivie va ta kap tsak nge kopop ma ta kap meur.
5 Ma surie kenga vodovodon tuktuk se Raban, eie ta tuir karie nga ngan
mi ngesengesien, oit va nga ta so suvuon mi vavato ian tate rorois nia
vutuir vasangan simi ra vekvekitip.
6 Io, nga ta ngas res surie ine, misasien nga te mesirik simi puk
keipkepide ra ine surie bu suasuada konokonon.
7 Ine bu konokonon a beit nia vara tuktuk ngan kenga vodovodon
tuktuk. Kenga vodovodon tuktuk a kalei beitsak rio mi gold ian ta ko
tsereiv misasien mi leing ta tunie va ta tsorubeit mi gold matan kesen.
Ma kenga vodovodon tuktuk ta mang teie terie senga mi tietienengei, mi
matvinavaso ma mi minangarei simi ra va e Iesu Karisito ta tsorubeit
vasvas.
8 Misasien nga ta kap ngas nga pare e Iesu Karisito, nga lalaron beitsak.
Ma misasien nga kap pare e Iesu Karisito ine sibu ra, nga vodovodon
tuktuk sien. Ma nga vous ngan mi nires leong ian ta tsiroup ma kap ka
nama a oit nia vakokoit vasangan vasa a tsiroup ven,
9 simi vunan e Raban a nga vatoa nga surie kenga vodovodon tuktuk
sien.
10 Surie ine mi vavato, bu propet gi nga menise vititirie nge virei surie
nia telekiran vasa e Raban ta vatoa nga ven, ma gi nga vavatei ngan ken
tentoiv e Raban ian va ta ba nemei senga.
11 Mi Morumoruan e Karisito ese ta nga mon sibu arogie, a nga peterie
segie ken vinekikin e Karisito ma man matvinavaso ian va ta ba nga
suvuon i muir. Gi nga konon nia vorotan va ese mei ta nga tsorubeit e
Karisito ma venenges va ta nga beit.
12 Sien gi ta nga vavatei ngan ine bu kepineits, e Raban a nga puek
vasangan segie va ine bu kepineits ta kap nga tsorubeit tuktuk si kegi sar
ra, eiekesen ta ba nga tsorubeit tuktuk si kenga sar ra. Ine, nga te rongomie
mi Banga Vinavatei ian bu mei gi ta nga me vavatei ngan. Gi nga vavatei
ngan mi ngesengesien mi Moromoruo Tamat e Raban ta nga turan kuvu

simi rangit. Ma bu angelo buer gi lalaron beitsak nia katsep surie ine bu kepineits.

Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tamat

13 Io, bu vinavinadodonga ta ngas rorois nian mi tsientsang. Nga ta ngas mat panpan, ma nga ta ngas vokotserie kenga vodovodon rorrois simi tentoiv ian va ta nemei senga simi ra va e Iesu Karisito ta tsorubeit vasvas sien.
14 Enga bu natuon e Raban, nga ta ngas rorong sien. Kian va nga ta sunuir va kenga tsaka lalaron ta vuortie kenga sar tino. Nga te nga suvuon ine mi tsaka lalaron sien nga ta ngas nga tino sasavoir ngan mi Banga Vinavatei.
15 Eiekesen kenga sar sinavei kokouk ta ngas tamat, malan ken sinavei mi mei ese ta nga vile nga, ta tamat.
16 Simi vunan mi Pakpak leong a pevien, “Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta tamat, simi vunan o tamat.”
17 E Raban a ko vuortie mi kulou vemusurie bu tsinatsangagie ngan mi suada rosar kes mo. Sien va nga vuotongie va eie mi Tam si kenga sar nono rakot sien, nga ta ngas tino ngan mi mientou sien nga ta ngas mon kibang ine simi kaber.
18 Nga telekiran va e Raban a nga vara ketseketseng nge nga sorvekenan mi tino gov. Ine mi suada tino a nga kovuni sibu tubunga. E Raban a kap nga vara ketseketseng nge nga ngan bu kepineits ian ta tsereiv malan mi silva o, gold,
19 eiekesen ngan mi banga daran e Karisito, mi Natu sipsip kap ka bienebeir o, kirakira sien.
20 E Raban a nga vile e Karisito i muan mi vinagoso simi mangmagoso enaenamon, ma e Raban a nga vutuir vasangan ine sibu ra vekvekitip surie kenga kienelei.
21 Ngan e Karisito, nga te me vodovodon tuktuk se Raban ese ta nga vatoa e Karisito simi miensei nge tsuok terie i kur mi asan, terengien va kenga sar vodovodon tuktuk ma kenga sar vodovodon rorrois ta mang kots se Raban.
22 Ngan kenga sinavei nia rorong surie mi tuktuk, nga te nga vara melemelen ngan kenga sar tino nia suvuon mi tentoiv tuktuk rakot sibu kasinga. Nga ta ngas vengeis nia totoiv ververkis ngan bu aronga kokouk,
23 simi vunan nga te nga suvuon mi tino vour ian ta kap kuvu simi pi ei ian va ta tsereiv eiekesen a kuvu simi pi ei ian va ta kap tsereiv. Eie mi namani tino se Raban ian ta mon rovoriu.
24 Malan mi Pakpak leong ta pevien,

“Mi kulou kokouk gi malan mi uotuot,
ma magi sar matvinavaso a malan bu purapura uotuot.
Bu uotuot gi bileits ma bu puorpuor gi kor,
25 eiekesen mi namanien mi Nguts ta mon rovoriu.”

Ma ine mi nama, arie mi Banga Vinavatei gi tate nga me vateie nga ngan.

2

1 Io, nga ta ngas pits peken bu suada sinavei tsokor kokouk malan mi sinavei ni matakorot ma mi sinavei binit, mi malamala ka duis, mi sinavei nia ngunguts, mi sinavei nia meon sibu aronga.

1:16 LEV 11:44,45; LEV 19:2; LEV 20:7 **1:25** ISA 40:6-8

2 Nga ta ngas vetoron mi dangi sus simi moromoruo ian ta melemelen,
malan mi natunatu madar, terengien va kenga tino ta mang vor ve toto
leong beit simi vavato.
3 Nga ta ngas tsana malan ine simi vunan nga te nga daem pare vasa mi
Nguts a kalei rovoriu ven.

Mi vunavout ian ta tino ma ken kulou vivviel e Raban

4 Nga nemei simi Nguts. Eie a malan mi vunavout ta tino ian mi kulou
gi ta nga purusie. Eiekesen e Raban a nga vile ma si ken baidendeng, a
nga mata tietienengei.
5 Enga buer nga malan mi vunavout ta tino ma e Raban a tsana va
nga ta tsorubeit mi vonuoan mi moromoruo, terengien va nga ta mang
tsatsang malan bu prist tamat nia tabarie terie mi tienebeir ni varam simi
moromoruo ian va e Raban ta resen surie mi tsinatsangan e Iesu Karisito.
6 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

"Pare, O vogosongie mi vunavout i Sion,
mi vout mogos ian o te vile ma a mata tietienengei.
Ma eie ese ta vodovodon tuktuk sien,
ta kap so mengemengeir."

7 Io, senga ese nga ta vodovodon tuktuk, ine mi vunavout a mata
tietienengei eiekesen segie ese gi ta kap vodovodon tuktuk, ine mi
vunavout a mat sasavoir segie. Ine mi vinakokoit a kokouk malan mi
sa mi Pakpak leong ta pevien;

"Mi vunavout bu ka tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
a te tsorubeit mi vunavout mogos nia sorokie mi vonuo,"

8 Ma mi korot mene simi Pakpak leong a pevien,

"Ine mi vunavout nia tsuotsuobakei simi kulou,
ma mi vunavout nia tsana gie va gi ta kor."

Gi tsobaka gie simi vunan gi kap rorong surie mi namanien e Raban. Ma
ine arie ken bairoevroev e Raban va ta tsorubeit malan.
9 Eiekesen enga ken kulou vivviel e Raban, ma enga bu prist simi
kovakova ka leong. Enga ken vuna enamon tamat, ma enga mi kuoluon.
E Raban a nga vile nga va nga ta mang oit nia vavatei katsep ngan ken
kienlei ian ta tsiroup. A nga kuk vorotsoruo nga sorvekenan mi ngingi nge
kerie nga rubukien si ken banga berber.
10 Vourvour, kap va enga mi kuoluon e Raban, eiekesen, ine, nga te me
tsorubeit mi kuoluon. Vourvour, nga kap nga suvuon ken aor molous,
eiekesen, ine, nga te me suvuon ken aor molous.
11 Bu banga polopoloung, nga mala kibang ma mat tso ine simi
mangmagoso enaenamon. O nongie nga va nga ta pits peken mi tsaka
lalaron simi pirpir ian va ta veveken meie bu morumoruanga.
12 Nga ta ngas tino ngan mi tino ian ta kalei rovoriu i kotubuon mi kulou
gi ta kap vodovodon tuktuk, misasien gi ta vepitsie nga malan va nga te
tsana ka sinavei tsokor. Sien va nga ta tino malan, gi ta mang pare bu
banga tsinatsanganga nge puongan e Raban simi ra ta iro giet.

Mi mienagos i pakien bu muomuo ni vuor ma bu ka leong

2:7 PSA 118:22 **2:8** ISA 8:14

13 Surie ken kienelei mi Nguts, nga ta ngas tor surie bu vinuor simi kaber,
o, simi kovakova ka leong ese ta suvuon mi duis,
14 o, sibu gavana ese mi kovakova ka leong ta nga turan nia ra votorosie
egie ese gi ta tsana bu sinavei tsokor ma nia ra tienangan egie ese gi ta
tsana bu sinavei dokei.
15 Simi vunan e Raban a lalaron va nga ta ngas tsana bu sinavei duis
terengien va nga ta mang vabongo mi kulou be si kegi sar namani be.
16 Nga ta ngas mon malan va enga mi kulou ketseketseng, eiekesen kian
va nga ta kukuov ngan kenga mienagos ketseketseng nia tsana bu sinavei
tsokor. Nga ta ngas mon malan va enga ken sar petspets e Raban.
17 Nga ta ngas mangaran bu mei kokouk, nga ta ngas tovie bu kasinga
simi vodovodon tuktuk, nga ta ngas motovan e Raban, ma nga ta ngas
vasangan mi minangarei simi kovakova ka leong.
18 Enga bu petspets, nga ta tor surie manga sar ka leong ngan mi
minangarei kokouk. A kap va segie ese mo gi ta kalei nge nga ma gi ta
vodonomie nga, eiekesen segie buer ese gi ta tsak nge nga.
19 Mi ka a oit nia suvuon mi vinekikin ian ta kap ka vunan. Eiekesen
sien va ta vodonomie e Raban nge onvidit ngan ine mi vinekikin, e Raban
ta resmatan.
20 Mi sana tietienengei ta tsorubeit senga sien va nga ta onvidit ngan mi
vinatoreis surie mi sinavei tsokor nga ta tsana? Eiekesen, sien va nga ta
onvidit ngan mi vinekikin surie mi banga sinavei nga ta tsana, ine arie mi
kepineits va e Raban ta tienenge nga ngan.
21 E Raban a nga kuk tsana nga nia suvuon ine mi suada sinavei, simi
vunan e Karisito a nga suvuon mi vinekikin surie nga. A nga tsana ine va
ta nga tsorubeit mi puppuo si kenga tino va nga ta mang oit nia vemusurie
ba naparikamen.

22 “A kap nga tsana ka sinavei tsokor
ma a kap ka nama binit gi nga rong vorotan i ngutsuon.”

23 Sien gi ta nga vavangiets ngan, a kap nga kulie kegi ka namani
vinavangiets. Sien ta nga rongmetsikien mi vinavasor i kurikurien, a kap
nga vamatuo gie. Eiekesen a nga terie eie kesen i napariman e Raban ese
ta ko vuor vaotie mi sinavien mi ka keskes.
24 E Karisito a nga sorokie kegiet sar sinavei tsokor simi kurikurien i popon
mi koitskoits, terengien va giet ta mang maet simi sinavei tsokor ma giet
ta mang tino surie mi sinavei duis. Ma surie mo ken sar nia bienabas, nga
te nga to.
25 Nga te nga malan mi sipsip ta veis bebeir, eiekesen ine, nga te muerengei
nemei simi ka nennei sipsip ian ta ko perngan kenga sar tino.

3

Mi mienagos ni rei

1 Simi rosar kes mo, enga mi langei rei, nga ta ngas tor surie kenga sar
labeit, misasien kavo mei segie gi ta kap vodovodon tuktuk simi Namanien
e Raban. Io, ine kenga banga sinavei ta mang teie kegi vienviendon nemei
se Raban, ma a kap va surie mi namaninga.
2 Simi vunan gi ta pare bu sinavinga ian ta melemelen ma ian ta suvu
minangarei.

2:22 ISA 53:9

3 Kian va nga ta vosonie bu kurikuringa ngan misa ta mat matot simi
baidendeng mo, malan mi sinavei nia virie bu vuruvuru kovanga, ma mi
sinavei nia tsekie bu kepineits gi ta tsana ngan mi gold meie bu poul ta
mat matot.
4 Eiekesen, manga matvinavaso ta ngas kuvu sibu aronga ian ta mon
mumuningei, malan mi sinavei menemenen ma ian gi ta kap ko meur. Ine
bu suada sinavei, gi mata tietienengei i matan e Raban.
5 Ine simi rosar kes mo, mi langei muo ese kegi tino ta tamat nge terie
kegi sar vodovodon rorrois se Raban, gi nga ko vavaso malan. Gi nga ko
tor surie kegi sar labeit.
6 E Sara a nga ko malan ine. A nga ko tor surie e Abaraam ma a nga ko
tutuo ngan va eie man nguts. Nga tate tsorubeit bu natuon vevien, sien va
nga ta vemusurie misa ta duis, ma va nga ta kap motovan ka kepineits va
ta vamatuo nga.
7 Enga mi kulou rei, ian simi suada rosar, nga ta ngas tino meie kenga sar
vevien ngan mi teletelekirei va mi kurikurien mi langei a kap ngeisngeis
beitsak. Nga ta ngas vasangan kenga sar minangarei rakot segie simi
vunan egie buer gi ta so suvuon mi tino ian va ta kuvu se Raban vemusurie
ken tentoiv. Nga ta ngas tsana malan ine terengien ka kepineits ta kap oit
nia tuir karie kenga sar nono.

Mi vinekikin surie mi sinavei nia tsana mi kienlei

8 Ine o te lalaro vaton misa o tate nga vokokotie. Enga kokouk nga ta
ngas suvuon mo mi aor kes ma mi rongrongmetsikei kes. Nga ta ngas
totoiv ververkis malan bu baser kasien, ma nga ta ngas ve kalei nge nga
nge vilikitie enga kesenga.
9 Kian va nga ta kulie mi tsienakor ngan mi tsienakor ma kian va nga
ta kulie mi sinubirei ngan mi sinubirei, eiekesen nga ta ngas vatamase
gie, simi vunan e Raban a nga vile nga nia tsana ine ma enga buer nga ta
suvuon mi vavatamaes kuvu se Raban.
10 Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“Eie ese ta lalaro res si ken tino
nge pare bu banga ra,
ta ngas vuor vakalaie mi karamen sibu tsaka nama
ma mi burien sibu suada nama binit.
11 Eie ta ngas vuvuris vekenan mi tsaka sinavei nge tsana mi kienelei.
Eie ta ngas vengeis nia suvuon mi molu.
12 Simi vunan mi matan mi Nguts a ko deng surie mi kulou duis
ma mi tateringan a ko rongomie kegi sar nono,
eiekesen mi Nguts a ko matakorot veie eie ese ta tsana mi tsaka sinavei.”

13 Ese a oit nia voguersa nga sien va nga ta vengeis nia tsana mi kienlei?
14 Eiekesen, misasien va nga ta so suvuon mi vinekikin surie mi sinavei
nia tsana mi kienlei, ine arie mi kepineits nia resen. Kian va nga ta
motovan misa mi kulou gi ta vamatuo nga ngan, ma kian va nga ta pukuo.
15 Eiekesen, i aronga, nga ta ngas vodon veleongtie va e Karisito eie mi
Nguts. Sibu ra kokouk, nga ta ngas rorois nia vakokoit vakatsepa kenga
baitutuir sien va ka mei ta vosuoreie nga surie kenga vodovodon rorrois
se Raban. Eiekesen nga ta ngas tsana ine ngan mi sinavei menemenen ma
ngan mi minangarei.

3:12 PSA 34:12-16

16 Ma kenga sar baivinakier ta ngas melemelen. Terengien, egie ese gi ta
oeng vatsakatie nga surie kenga banga sinavei nga ta suvuon se Karisito,
va gi ta mang mangmangarien bu tsaka namanigie kesegie.
17 A kalei va nga ta suvuon mi vinekikin surie mi kienlei nga tate tsana
sien va ine ken lalaron e Raban. Eiekesen ta tsokor rovoriu sien va mi
vinekikin ta beit senga surie bu tsaka kepineits nga ta tsana.
18 E Karisito a nga maet vekes mo surie kegiet sar sinavei tsokor kokouk.
A tuktuk, mi ka duis a nga maet surie mi kulou tsokor nia kerie giet rakot
se Raban. Mi kulou gi nga kenvamate mi piripirien e Karisito, eiekesen e
Raban a nga vatoa mi morumoruan.
19 Ma simi tino ni moromoruo, a nga ra vavatei sibu morumoruagie mi
kulou ese gi ta nga mon simi korot nia tsatsang vinatoreis.
20 Ine bu moromoruo, arie bu morumoruagie mi kulou ese gi ta kap nga
rorong vemusurie e Raban, sien e Raban ta nga rorois menemenen va gi
ta nga vodon vuris sibu ra e Noa ta nga tsana sien mi mon leong. Io, ian
mi napaririem potsu tour bu mei gi ta nga ka simi mon mo, e Raban a nga
vatoa gie simi tubuik leong.
21 Ine mi da simi tubuik leong a me vutuir vasangan mi sinusuruiv
ian tate vatoa nga ngan simi ngesengesien ken tino mumuerengei e Iesu
Karisito, ine sibu ra. Ine mi sinusuruiv a kap va nia suruiv rivie bu bita
i kurikuringa, eiekesen eie kenga kinubuits meie e Raban va kenga sar
baivinakier ta mon kalei.
22 E Iesu Karisito a te nga kien i kur simi rangit ma a te mon si ken
bienangaev suv e Raban. Bu angelo ma bu kepineits ian gi ta suvuon mi
duis ma mi ngeisngeis, gi mon i pakien ken vinuor.

4

Mi tino surie e Raban

1 Io, e Karisito a nga suvuon mi vinekikin i kurikurien. Ma enga buer
nga ta ngas rorois ngan bu vinavinadodonga ngan ine mi suada vuna
vienviendon, simi vunan eie ese tate suvuon mi vinekikin i kurikurien,
a te voto nia tsana mi sinavei tsokor.
2 Io, sien ta ngas tino simi kaber, ken tino ta ngas vemusurie ken lalaron
e Raban, a kap va mi tsaka lalaron simi kaber.
3 A te me oit en ne kenga tino muomuo ian ta nga vemusurie mi lalaron
simi kulou kap vodovodon tuktuk. Gi ko tino simi sinavei mala kopuen,
simi sinavei matabiek, simi sinavei nia un nge be, simi sinavei nia oir kouk
nge tsana mi tsaka sinavei, simi sinavei nia beit kouk nia un nge be, ma
simi sinavei nia rangarie bu raban bitbit ngan mi sinavei minogumiets.
4 Gi kudier va nga kap volopusuo nge tuir pats meie gie simi sinavei ian
ta tsokor rovoriu ma gi oeng vatsakatie nga.
5 Eiekesen gi ta ngas vakokoit vasangan mi sinavigie se Raban ese ta
rorois va ta vuortie egie ese gi ta ngas tino ma egie ese gi tate nga maet.
6 Arie mi vunan, mi Banga Vinavatei a te nga beit buer segie ese gi tate
nga maet, terengien va, sibu morumoruagie, gi ta mang tino vemusurie
ken lalaron e Raban, misasien, sibu piripirigie, gi ta suvu vinatoreis malan
mi kulou kokouk gi ta suvuon.
7 Mi kinitip sibu kepineits kokouk a te vatavatat. Io, nga ta ngas mat
panpan nge vuor vakalaie bu vinavinadodonga terengien va nga ta mang
oit nia no.
8 Mi sinavei ian ta tsiroup a malan ine. Nga ta ngas vengeis nia totoiv
ververkis, simi vunan mi tentoiv a ko kuva palan bu sinavei tsokor.

9 Nga ta ngas suguo bu palapalanga si kenga sar vonuo keskes ma nga
ta kap nama palan.
10 Enga keskes nga te suvuon bu suasuada banga tienebeir. Io, nga ta
ngas tsatsang nge gie nia vangasie bu mei mene, malan bu banga ka nia
naneie vakalaie ken tentoiv e Raban
11 Eie ese ta vavatei, eie ta ngas tsana malan mi mei ese ta vavatei ngan
mi namanien e Raban. Eie ese ta ko kuliekulie bu mei mene, eie ta ngas
tsana malan mi mei ese ta ko kuil ngan mi ngeisngeis ian e Raban ta terie
sien. Terengien va nga ta mang oit nia puongan e Raban sibu kepineits
kokouk surie e Iesu Karisito. Mi matvinavaso ma mi ngeisngeis ta mon
seie sibu ra bu ra. Amen.

Mi vinekikin surie mi tino nia vemusurie e Karisito

12 Bu banga polopoloung, sien va nga ta suoeie mi vinekikin ian va ta
kono nga, kian va nga ta kudier malan va nga te suoeie mi kepineits ian
ta kekineits rovoriu.
13 Eiekesen nga ta ngas res simi vunan nga te tuir pats meie e Karisito
si ken sar vinekikin, terengien va nga ta mang vous ngan mi nires leong
simi ra va man matvinavaso ta tsorubeit vasvas.
14 Nga ta ngas res sien va mi kulou gi ta oeng vatsakatie nga surie nga
te sorokie mi asan e Karisito, simi vunan mi Morumoruan e Raban ian ta
suvu ngeisngeis a mon meie nga.
15 Nga ta ngas nenei kalei va nga ta kap suvu vinekikin surie mi sinavei
simi ken mene, o, mi sinavei nia puer, o, bu suada sinavei tsokor mene, o,
mi sinavei nia tsotstsol si ken baitutuir bu mei mene.
16 Eiekesen sien va nga ta suvu vinekikin surie va enga mi kuoluon
e Karisito, nga ta kap mangmangarien, eiekesen nga ta ngas puongan e
Raban simi vunan nga sorokie mi asan e Karisito.
17 Simi vunan mi ra nia vuor a te beit ma mi kuoluon e Raban arie egie
bu mei vourvour nia tuir simi vinuor. Sien va ta malan, vasa ta ven kegi
votovoto mi kulou gi ta kap rorong surie ken banga vinavatei e Raban?
18 Malan mi Pakpak leong ta pevien,

"Sien va a ngeisngeis va mi kulou duis gi ta suvuon mi vavato,
misa ta tsorubeit segie mi kulou tsokor ese gi ta vodon sasavoir ngan
e Raban?"

19 Io, egie ese gi ta suvu vinekikin vemusurie ken lalaron e Raban, gi ta
ngas tsana mi kienlei nge terie kegi sar tino i napariman e Raban ese ta
nga vogosongie mi mangmagoso enaenamon. Eie a ko tuktuk si ken sar
vakavakariem.

5

Sibu komosi ka ni tsientsang ma bu ka vour

1 Io, bu komosi ka ni tsientsang, eou e turanga komois. Ngan ba
katsomatoung o nga pare vasa e Karisito a nga suvu vinekikin ven. Ma
eou buer o ta so tuir pats meie e Karisito si man matvinavaso sien va ta
tsorubeit vasvas. O nongie nga ngan mi aroung kokouk.
2 Nga ta ngas naneie vakalaie mi kuoluon e Raban ian ta nga terie i
naparimanga. Nga ta ngas sunuir nge vuor vakalaie gie vemusurie ken
lalaron e Raban, kap va mi vinotsuaek. Sien va nga ta tsana ine, kian
va nga ta tsana ngan mi sinavei nia bike lakep, eiekesen nga ta ngas
vemusurie kenga lalaron ian ta tamtuir nia tsatsang.

4:18 PRO 11:31

3 Kian va nga ta vuortie gie ese e Raban ta nga terie i naparimanga.
Eiekesen nga ta ngas tsorubeit mi banga puppuo i matagie.
4 Ma sien va mi kovan bu ka nennei sipsip ta tsorubeit vasvas, nga ta
so suvuon mi kovage ta mata tietienengei ian va man matvinavaso ta kap
meur.
5 Enga mi kulou vour, simi rosar kes mo, nga ta ngas tor surie kenga
sar komosi ka ni tsientsang. Ma enga kokouk nga ta ngas vavaso ngan mi
sinavei ni vilikitie nga kesenga nge tsatsang sibu mei mene senga. Simi
vunan mi Pakpak leong a pevien,

"E Raban a matakorot veie mi kulou ese gi ta ko veleveleongtie gie kesegie
eiekesen a terie mi tentoiv rakot simi kulou ese gi ta ko vilikitie gie
kesegie."

6 Io, nga ta ngas vilikitie nga kesenga i pakien mi ngesengesien e Raban
ian ta tsiroup, terengien va Eie ta mang so tsuok terie nga i kur simi ra
tate nga muna vile.
7 Nga ta ngas terie kenga sar minesirik se Eie simi vunan a ko pernge nga.
8 Nga ta ngas vuor vakalaie kenga sar tino nge mat panpan. Kenga
matakorot, e Satan, a veririu malan mi laion ese ta kengeir nge nesie ka
mei va ta soba.
9 Nga ta ngas matakorot veie, ma nga ta ngas tuir ngeisngeis si
kenga vodovodon tuktuk, simi vunan nga telekiran va bu kasinga simi
vodovodon tuktuk simi mangmagoso enaenamon, gi ko munu suoeie buer
bu suada vinekikin nga ta ko suoeie.
10 E Raban a nga vile nga va nga ta tsok se Karisito si man matvinavaso
ian ta mon rovoriu. Nga ta so suvuon mi vinekikin simi puk keipkepide ra
poitpoit, ma man Raban mi tentoiv kokouk, eie kesen ta so tsang vakalaie
nga nge vangasie bu aronga terengien va nga ta mang suvuon mi aor koits
nge tuir ngeisngeis.
11 Mi ngeisngeis ta mon meie e Raban sibu ra bu ra. Amen.

Mi ni vuot kalei vekvekitip

12 O vodon tuktuk va e Silvanus eie e banga kasigiet ese ta ko tuktuk si
ken tsientsang. Ngan ken kuilkuil, o nga vataro ine mi pakapaka rorou
vavakatsep poitpoit nia vakotsie nga nge vakokoit vasangan va ine mi
nama arie ken tentoiv tuktuk e Raban. Nga ta ngas tuir ngeisngeis i aron
ken tentoiv.
13 Mi kulou vodovodon tuktuk i Babilon ese e Raban ta nga vile gie meie
nga, gi turan kegi ni vout kalei rakot senga, ma e Marko, e natung simi
vodovodon tuktuk, buer a turan ken ni vuot kalei senga.
14 Nga ta ngas vuot kalei senga keskes ngan mi vinengunguir nia
vasangan kenga tentoiv.
Mi molu ta mon meie nga kokouk ese nga ta tsok se Karisito.

5:5 PRO 3:34 **5:12** Greek Silvanus, mi asan mene e Silas

Ken pakapaka rorou vuluongan
E Petro (2)

1 Eou e Simon Petro, ken petspets ma ken aposol e Iesu Karisito.
O vavataor rakot senga ese nga tate suvuon mi vodovodon tuktuk ian
ta potokivout malan segei. Nga te suvuon ine mi vodovodon tuktuk simi
vunan ken sinavei magiet Raban ma mi Ka ni Vavato e Iesu Karisito a duis.
2 Mi tentoiv ma mi molu ta vous si kenga sar tino simi vunan nga te
telekiran e Raban ma e Iesu magiet Nguts.

Ken vivviel e Raban

3 Ngan ken ngeisngeis, e Raban a nga teir vunie nge giet bu kepineits
kokouk nia tino simi sinavei nia rengeir. Giet suvuon ine bu kepineits
simi vunan giet telekiran eie ese ta nga vile giet va giet ta suvuon man
matvinavaso ma man kienelei.
4 Ine simi rosar, a nga terie segiet ken sar banga kinubuits ian ta
potokivout. Ngan ine bu kinubuits, nga ta oit nia vi sorvekenan bu sinavei
matabiek ian ta ko tsang vatsakatie mi mangmagoso enaenamon ma nga
ta oit nia suvu potpot si ken banga sinavei e Raban.
5 Surie ine mi vunan, nga ta ngas vengeis nia puapua ine bu kepineits.
I popon mi vodovodon tuktuk, nga ta ngas vengeis nia suvuon mi kienlei,
ma i popon mi kienlei, mi teletelekirei,
6 ma i popon mi teletelekirei, mi sinavei ni vuor vakalaie kenga lalaron
kesenga, ma i popon mi sinavei ni vuor vakalaie kenga lalaron kesenga,
mi sinavei ni onvidit, ma i popon mi sinavei ni onvidit, mi sinavei nia
mangaran e Raban,
7 ma i popon mi sinavei nia mangaran e Raban, mi sinavei nia mon baser
palapalan, ma i popon mi sinavei nia mon baser palapalan, mi tentoiv.
8 Sien va nga suvuon ine bu suada sinavei ma gi ta vor ve toto leong i
aronga, ine bu suada sinavei gi ta tsana va nga ta oit nia telekire vititirie
magiet Nguts e Iesu Karisito ma gi ta tsana va kenga sar tino ta vua ngan
palan bu banga vuovuo.
9 Eiekesen eie ese ta kap suvuon ine bu sinavei, eie a kap oit nia dengarie
ine bu kepineits ta mon i pek, ma eie a malan mi kael. A te vodon punan va
e Raban a te nga vara melemelen ngan sorvekenan ken sar sinavei tsokor
kebeir.
10 Io, bu kasiung, nga ta ngas vengeis nia vara tuktuk ngan va enga bu
meinmenien mi kulou ese e Raban tate nga kukuogie nge vile gie. Sien va
nga ta tsana malan ine, nga ta kap oit nia kor.
11 Ma nga ta suvuon mi duis nia rubukien ngan mi nires leong si ken
mangmagoso Nguts e Iesu Karisito magiet Nguts, ma mi Ka ni Vavato ian
ta vuor sibu ra bu ra.

Mi namani propet simi Pakpak leong

12 Io, sibu ra kokouk o ta ba oeng veteringa nga surie ine bu kepineits
misasien nga te telekira gie ma kenga tino a tuir ngeisngeis i popon ine mi
tuktuk nga tate suvuon ne.
13 O vodon va a duis va o ta vovoruo kenga sar vienviendon tuir oit mi
ra va o ta sorvekenan ine kong tino simi piripiriung, terengien va nga ta
mang vodonomie ine bu kepineits.

14 Simi vunan o telekiran, puk lili mo te va o tate tsupuk rivie kong tino
simi pirpir malan magiet Nguts e Iesu Karisito tate nga vakatsepa seou.
15 Ma o ta vengeis nia tsana va nga ta vodonomie ine bu kepineits sibu
ra kokouk i murien o ta sorvekenan ine kong tino simi pirpir.
16 Sien gei ta nga pengan senga surie mi ngesengesien magiet Nguts e
Iesu Karisito, ma ken minuer, gei kap nga vemusurie bu pil ka mei a nga
vodon terie. Ngan bu katsomatagei ngas te, gei nga pare mi ngesengesien
ian ta tsiroup.
17 A nga suvuon mi minangarei ma mi matvinavaso kuvu se Raban mi
Tam, sien mi ien ta nga beit seie kuvu se Raban si man matvinavaso ian
ta tsiroup nge pevien, "Ine arie e Natung mi ateung. O resmatan beitsak."
18 Ma gei nga mon meie simi pout ian ta tamat, ma egei ngas te, gei nga
rongomie ine mi ien ta nga kuvu simi rangit.
19 Io, gei suvuon mi nama sibu propet ta nga tsorubeit tuktuk. Ma a kalei
va enga buer nga ta vodonomie ine mi nama, simi vunan ine mi nama a
malan mi bember ta rar simi korot ngingi tuir oit sivovo mokuopkuop, ma
a malan mi matalala ta rar tsour nge rarangie bu aronga.
20 Eiekesen mi kepineits leong nga ta ngas telekiran a malan ne. Nga ta
ngas telekire vititirie va kap ka namani propet simi Pakpak Leong, a nga
kuvu si kegi papapleis bu propet.
21 Simi vunan a kap ka namani propet a nga beit vemusurie ken lalaron
ka ka, eiekesen mi Moromoruo Tamat ngas te, a nga tsegerie mi ka va ta
nga vokokotie mi nama kuvu se Raban.

2

Bu vavvasengei bitbit

1 Eiekesen bu propet bitbit gi te nga tamtuir i kotubugie mi kuoluon e
Raban. Malan be mo, kavo vavvasengei bitbit gi ta tamtuir i kotubunga.
Ma gi ta me vavasengei menemenen ngan kegi vinasengei ian ta voguersan
kenga sar vodovodon tuktuk. Ma gi ta vamoie mi Nguts ese ta nga voir
tsana gie nge vara ketseketseng nge gie. Ma gi ta so teie terie mi tsienakor
i popogie kesegie ian ta voguersa gie ine ngas te.
2 Palan mi kulou gi ta vemusurie bu suada sinavei tetteririv, ma surie
ine mi sinavigie, mi kulou gi ta oeng balapoik ngan mi saran mi tuktuk.
3 Ma gi ta bit kisie nga ngan kegi sar pil ian ta vunan si kegi sinavei
matabiek. Magi vinatoreis ian ta nga vakaek ngas te muomuo, a ngas mon
rorois, ma mi ka va ta voguersa gie, a kap muang.
4 E Raban a kap nga vodon tsupuk rivie bu angelo sien gi ta nga tsana
mi sinavei tsokor, eiekesen a nga votorosie gie nge tomeke terie gie simi
mat ian gi ta ba so suvuon mi vinavasor leong en. Ma gi mon rosie mi
Rangi Vinuor.
5 Ma e Raban a kap nga vodon rivie mi kulou simi mangmagoso
enaenamon si ken sar ra e Noa, eiekesen a nga vatoa e Noa, mi ka
ni vavatei surie mi sinavei ian ta duis i matan e Raban, meie ba mei
mi napaririem pouts luo sien ta nga terie mi tubuik leong i popon mi
mangmagoso enaenamon simi kulou ian gi ta kap nga mangaran e Raban.
6 Ma e Raban a nga votorosie nge voguersan mi taon leong i Sodom ma
i Gomora ma guor nga tsorubeit mi puti leing mo. A nga tsana ine nia
vasangan mi puppuo simi sana kepineits va ta beit segie mi kulou gi ta
murien veie e Raban.
7 Ma a nga vatoa e Lot mi ka duis sien ta nga mesirik surie mi kulou
rong tsak gi ta nga ko tino simi sinavei tetteririv.

8 Io, e Lot eie mi ka duis i matan e Raban ma a nga mon i kotubugie sibu
ra kokouk. Ma sien ta nga ko pare nge rongomie kegi sinavei rong tsak,
ine kegi sinavei a nga ko vakebirie ken banga aor.
9 Io, e Raban a telekiran vasa ta vatoa ven mi kulou duis simi konokonon,
ma a telekiran vasa ta terie ven mi kulou tsokor simi vinatoreis tuir oit
simi Rangi vinuor.
10 Ine a sogove mi kulou ese gi ta ko vemusurie mi tsaka lalaron simi
pirpir nge mugumitsan mi ngesengesien e Raban.

Ma ine bu vavvasengei bitbit gi ko aor ngeisngeis nge kakaleong ma gi
kap motou nia oeng balapoik ngan bu angelo.
11 Bu angelo gi ngeisngeis rio gie, eiekesen gi kap ko oeng vatsakatie gie
nge vepitsie gie i matan mi Nguts.
12 Eiekesen ine bu vavvasengei bitbit gi malan va egie bu vinavinar gi
kap suvu vienviendon, ma gi ko vorosurie bu lalaron simi pirpir be mo.
Gi malan bu vinavinar tso gi ta nga beit simi kaber va mi kulou gi ta oit
nia riko gie nge kenvamate gie. Gi ko oeng balapoik ngan bu kepineits gi
ta kap telekiran. Gi ta ngas babas malan bu vinavinar tso.

13 Gi ta suvu bienabas malan va man voirvoir bu bienabas gi tate nga
tsana. Gi si vodon va mi sinavei simi ngou ma un nge be sisiat, eie mi
sinavei nia resen. Egie bu katokatoka ma mi kepineits mengemengeir i
kotubunga. Ma gi ko resen kegi sar binit sien gi ta ngou meie nga.
14 Bu katsomatagie a vous ngan mi sinavei tetteririv ma gi kap maes nia
tsana mi sinavei tsokor. Ma gi ko ketie gie mi kulou kegi sar vodovodon
tuktuk ta kap ngeisngeis nia tsana mi sinavei tsokor. Gi ko vadakara bu
arogie ngan mi sinavei matabiek. Gi mon i pakien ken sinubirei e Raban!
15 Gi nga murien veie mi sinavei duis, ma gi te nga veis bebeir. Gi
nga vemusurie mi sinavien e Balaam, e natuon e Beor, ese ta nga lalaron
beitsak mi lakep nia tsana mi sinavei ian ta kap duis.
16 Eiekesen mi dongki ngong ese ta nga vakokoit malan mi ka, a nga
nasaran e Balaam surie mi sinavei tsokor ta nga tsana. Ma ine mi dongki
a nga ken vangenge ine mi propet e Balaam si ken sinavei be.

17 Ine bu vavvasengei bitbit gi malan mi matada tate maes. Ma gi malan
bu balbal mi mour leong ta ko vasorerie. Mi ngingi e kinagie a te rorois
niagie.
18 Gi ko vakokoit vakam ngan bu nama gov. Ma ngan mi tsaka lalaron
simi pirpir, gi ko ketie mi kulou ese ine ba mo gi tate vi sorvekena gie mi
kulou ese gi ta ko mon simi bienebeir.
19 Gi ko kukubuits nia terie simi kulou mi tino ketseketseng sien egie
ngas te gi petspets sibu sinavei malangiets. Mi ka ta tsorubeit petspets
simi kepineits ian ta tseiptseiprio ken tino.
20 Sien va mi kulou gi te nga vi sorvekenan bu sinavei malangiets simi
mangmagoso enaenamon ngan mi teletelekirei surie magiet Nguts ma
e Iesu Karisito mi ka ni vavato, ma gi te buer tuoer nge petspets simi
sinavei malangiets, kegi sar tino ta me tsak rovoriu sorvekenan kegi sar
tino vourvour.
21 Sien va gi kap ngas nga telekiran mi saran mi duis, eie a ki kalei. Simi
vunan a kap kalei va gi te nga telekiran, samo gi te buer murien veie mi
nama ngeisngeis ian ta tamat gi tate nga suvuon.
22 Ine mi kepineits a vara tuktuk ngan ba namani vinavanou ian ta
pevien, “Mi kopuen a muerengei rakot simi mutan kesen,” ma “Mi bor
ian tate sisi, a muerengei nge ra pipie te buer simi pipia bor.”

3

Mi Ra simi Nguts

1 Bu banga polopoloung, ine kong pakapaka rorou a luongan o tate
vataro rakot ngan senga. Ine siba pakapaka rorou o lalaro oeng veteringa
nga nge vapada kenga sar vuna vienviendon ian ta tuktuk.
2 O lalaron va nga ta ngas vodon muerengei surie mi nama ken sar
propet e Raban gi ta nga vokokotie muomuo ngas te ma mi nama
ngeisngeis simi Nguts, mi ka ni vavato, ta nga terie i ngutsuon bu aposol
nianga.
3 Vourvour, nga ta ngas telekiran va mi kulou ni oeng balapoik gi ta
nemei sibu ra vekvekitip nge oeng balapoik nge nga vemusurie kegi sar
tsaka lalaron.
4 Ma gi ta pevien, “A nga kukubuits va ta nemei, va gerek? Ma ivangan
te? Bu tubugiet gi te nga maet, eiekesen bu kepineits kokouk gi mon malan
ngas te vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi vinagoso.”
5 Gi tsana kegi vienviendon va gi ta ngas vodon sasavoir ngan man
tuktuk mi vinagoso. Ma ngan mi nama, e Raban a nga vakinebatie mi
rangit ma mi kaber ian ta nga kovu simi da ma ngan mi da.
6 Ngan ine mi da a nga vabatie mi tubuik leong nge vatsarerie mi
mangmagoso enaenamon.
7 Eiekesen surie ngas ine mi nama, a nga tsana mi rangit ma mi kaber
va ta mon rosie mi leing va ta ba so beit simi Rangi vinuor ma mi ra nia
voguersan mi kulou ese gi ta kap mangaran e Raban.
8 Bu banga polopoloung, kian va nga ta vodon punan ine mi kepineits
kes. Si ken baidendeng mi Nguts, mi ra kes a malan va bu avareit mi 1,000,
ma bu avareit mi 1,000 a malan va mi ra kes.
9 Mi Nguts a kap tumar nia vaotie ken kinubuits malan kavo mei gi ta
vodon malan. Eie a onvidit nge nga va a kap lalaron ka mene ta tsereiv,
eiekesen mi kulou kokouk gi ta ngas vodon vuris.
10 Eiekesen ken ra mi Nguts va ta nemei malan mi ka puerpuer. Ine simi
ra, mi rangit ta kapangan ngan mi tienengen leong. Ma bu kepineits simi
rangit gi ta dumuits simi leing. Ma mi kaber meie bu kepineits kokouk i
popon gi ta tsereiv.
11 Io, ine bu kepineits kokouk ta tsereiv ine simi rosar. Sien va ta malan,
mi sana suada mei nga ta tsorubeit malan? Nga ta ngas tino ngan mi tino
ian ta tamat nge mangaran e Raban,
12 sien nga ta vengeis nia rorrois surie ian mi ra se Raban va ta tsorubeit
lalapus. Ian simi ra, mi rangit ta ngang nge tsereiv, ma bu kepineits kokouk
simi rangit ta dumuits ngan mi tinarapan mi leing.
13 Eiekesen vemusurie ken kinubuits e Raban, giet vokotserie kegiet
vienviendon simi rangit vour ma mi kaber vour ivie mi kulou gi ta suvuon
mi banga mienagos meie e Raban.
14 Io, bu banga polopoloung, surie nga ko rorois ian sibu kepineits, nga
ta ngas vengeis nia suvuon mi tino ta melemelen ma kap ka bienebeir sien
i matan e Raban nge suvuon mi banga mienagos meie.
15 Nga ta ngas vodonomie va ken sinavei nia onvidit magiet Nguts, eie
mi vavato, malan mo e banga kasigiet e Paulo buer ta nga vavataor nemei
senga ngan mi banga vienviendon e Raban ta nga terie sien.
16 Si ken sar pakapaka rorou kokouk, a nga vakokoit ngan ine bu
kepineits. Ken sar nama mene ine sibu pakapaka rorou a ngeisngeis nia
telekire ruobatan, ma mi kulou vodon sasavoir ma mi kulou gi ta kap tuir

pidipidin gi ko puiltsan ine mi nama malan gi ta ko tsana sibu nama mene
simi Pakpak leong. Gi voguersa gie kesegie.
17 Io, bu banga polopoloung, simi vunan nga te katsep surie ine, nga ta
ngas peperengei kalei terengien va nga ta kap mang veteik surie mi kulou
rong tsak ma nga ta kap mang kor sorvekenan kenga baitinuir.
18 Eiekesen nga ta ngas to leong i aron mi tentoiv ma mi teletelekirei
surie magiet Nguts ma kegiet ka ni vavato e Iesu Karisito. Mi matvinavaso
ta mon seie ine ma sibu ra bu ra ma ta kap man ka votovoto! Amen.

Ken pakapaka rorou vourvour
E Ioanes (1)

Mi Namani Tino

1 Gei vavataor rakot senga surie mi Namani tino ian tate nga mon ngas
te simi tsuoktsuok vakaek. Gei te nga rongomie nge pare ine mi Nama, io,
gei te nga pare ngan bu katsomatagei nge tobelie ngan bu rimagei.
2 Sien ine mi tino tate nga me tsorubeit vasvas, gei te nga pare. Io, ine, gei
vavatei katsep ma gei vavatei ngeisngeis ngan senga ine mi tino rovoriu
ian ta nga mon meie mi Tam nge me beit vasvas segei.
3 Misa gei ta nga pare nge rongomie, gei vavatei ngan senga buer,
terengien va nga ta mang me tsok pekouk meie gei. Ma a tuktuk, egiet
giet tsok pekouk meie mi Tam ma meie e Natuon, e Iesu Karisito.
4 Gei vataro ine terengien va kegiet nires ta mang tsorubeit pu.

Mi vineis simi Tinaparang

5 Ine arie mi vinavatei gei ta nga rongomie se Natuon ma gei vavatei
ngan senga, va e Raban eie mi tinaparang ma a kap ka ngingi rovoriu a
mon seie.
6 Sien va giet ta pevien va giet tsok pekouk meie eie, eiekesen giet ngas
veis simi ngingi, giet bit ma giet kap tino vemusurie mi tuktuk.
7 Eiekesen sien va giet ta veis simi Tinaparang malan eie ta mon simi
Tinaparang, egiet giet tsok pekouk, ma mi daran e Iesu, e Natuon e Raban,
a vara melemelen nge giet sibu sinavei tsokor kokouk.
8 Sien va giet ta pevien va giet kap suvu sinavei tsokor, giet bitie giet
kesegiet ma mi tuktuk a kap mon segiet.
9 Sien va giet ta vakokoit katsep ngan kegiet sar sinavei tsokor, eie
ta vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor nge vara melemelen nge giet
sorvekenan bu sinavei ta kap duis i matan e Raban, simi vunan eie a ko
tuktuk si ken sar kinubuits ma mi sinavien a duis.
10 Sien va giet ta pevien va giet kap nga tsana mi sinavei tsokor, giet
tsana e Raban va eie mi nguts bitbit, ma ken nama a kap mon segiet.

2

1 Bu natung, o vataro ine mi nama rakot senga, terengien va nga ta kap
mang tsana mi sinavei tsokor. Eiekesen sien va ka mei a tsana ka sinavei
tsokor, giet suvuon mi Ka a ko vakokoit simi Tam kegiet. Eie e Iesu Karisito
mi ka duis i matan e Raban.
2 Eie a nga me varam rivie kegiet sar sinavei tsokor ngan ken tino, ma
kap va segiet mo eiekesen mi kuoluon mi mangmagoso enaenamon kokouk
buer.
3 Sien va giet vemusurie ken sar vinuor e Raban, giet telekiran va giet
te me telekiran tuktuk va eie ese.
4 Eie ese ta pevien, “O telekiran eie ese,” eiekesen a kap vemusurie ken
sar vinuor, eie mi nguts bitbit, ma mi tuktuk a kap mon seie.
5 Eiekesen, sien va ka mei ta vemusurie mi namanien e Raban, ken
lalaron rakot seie a te tsorubeit pu. Ine arie vasa giet telekire venengan
va giet tino seie.

1:1 Gei E Ioanes, e Petro ma e Iakobo. **1:1** Ioanes 1:1

6 Eie ese ta pevien va a tino seie, ta ngas tino malan e Iesu ta nga tino ven.
7 Bu banga kasiung, o kap vataro ka vinuor vour rakot senga, eiekesen mi vinuor kebeir mo ian nga tate nga muna suvuon. Ine mi vinuor kebeir arie mi nama nga tate nga rongomie.
8 Eiekesen, simi bienangaev mene, o vataro rakot senga mi vinuor vour. Man tuktuk ine mi vinuor vour a beit vasvas se Karisito ma senga, simi vunan mi ngingi a te vor ve votovoto ma mi Tinaparang tuktuk a te rar.
9 Eie ese ta pevien va a mon simi Tinaparang eiekesen a karto e kasien, eie a ngas mon simi ngingi.
10 Eie ese ta tovie e kasien, eie a mon simi Tinaparang ma kap ka kepineits i aron ken tino va ta vara tsuotsuobakei ngan.
11 Eiekesen eie ese ta karto e kasien, eie a mon simi ngingi ma a veisveis i aron mi ngingi. A kap telekiran va ivie a veis rakot en, simi vunan mi ngingi a te vakale ba katsomatan.

12 Bu natu madar, o vavataor rakot senga,
simi vunan e Raban a te nga vodon rivie kenga sar sinavei tsokor simi asan e Karisito.
13 Bu tam, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga telekiran ese ta nga tino te vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
Bu madar vour, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga te tseiptseiprio mi Tsaka Ka.
14 Bu natu madar, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga te telekiran mi Tam.
Bu tam, o te vavataor rakot senga,
simi vunan nga te telekiran ese ta nga tino te vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
Bu madar vour, o vavataor rakot senga,
simi vunan nga ngeisngeis,
ma ken nama e Raban a mon senga,
ma nga te tseiptseiprio mi Tsaka Ka.

Kian va nga ta lalaron mi sinavien mi kaber

15 Kian va nga ta lalaron mi sinavien mi kaber, o, bu suasua kepineits simi kaber. Sien va ka mene ta lalaron mi sinavien mi kaber, ken tentoiv mi Tam a kap mon seie.
16 Simi vunan bu sinavei kokouk simi kaber, malan mi sinavei nia vetoron bu sinavei tsokor, mi sinavei nia aroie, ma mi sinavei nia vakam, egie ine gi kap kovuni simi Tam, eiekesen gi kovuni simi kaber.
17 Mi mangmagoso enaenamon ma ken sar sinavei nia vetoron bu sinavei tsokor ta voto, eiekesen mi ka ese ta vemusurie ken lalaron e Raban ta tino rovoriu.

Mi namani venengeng surie man matakorot e Karisito

18 Bu natung, mi ra vekvekitip a te vatavatat. Ma nga te rongomie va man matakorot e Karisito ta beit. Ma ine, palan man sar matakorot e Karisito gi te beit. Ine arie vasa giet telekire venengan va mi ra vekvekitip a te vatavatat.
19 Gi nga veis sorvekena giet, simi vunan a kap va egie bu meinmenigiet. Sien va egie bu meinmenigiet, va gi nga mon meie giet. Eiekesen gi te nga sorvekena giet. Ma ine a nga vasangan va kap ka mene segie va eie mi meinmenigiet.

20 Eiekesen e Karisito a nga vokunie nga ngan mi Moromoruo Tamat,
ma enga kokouk nga telekiran mi tuktuk.
21 Mi vunan o vavataor rakot senga, a kap va nga kap telekiran mi tuktuk,
eiekesen nga te telekiran, simi vunan kap ka binit a ko kovuni simi tuktuk.
22 Ese mi ka bitbit? Eie ese ta vamoie e Iesu va eie mi Karisito, ine
mi suada ka arie eie man matakorot e Karisito. A vamoie mi Tam ma e
Natuon.
23 Eie ese ta vamoie mi Nout, a kap suvuon mi Tam, eiekesen eie ese ta
vakokoit katsep ngan mi Nout, a suvuon mi Tam buer.
24 Nga ta ngas nenei va mi sana nga tate nga muna rongomie ta mon
senga. Sien va ta malan, enga buer nga ta tino simi Nout ma simi Tam.
25 Mi Nout a nga kubutsie va ta terie segiet mi tino rovoriu.
26 O vataro ine bu kepineits rakot senga surie egie ese mune gi ta konon
nia bitie nga.
27 Eiekesen senga, ine mi Moromoruo Tamat ian e Karisito tate nga
vokunie nga ngan, a te mon meie nga. Ma nga kap pinat surie ka mene
va ta vavasengei senga simi vunan mi Moromoruo Tamat a vavasengei
senga surie bu kepineits kokouk. Ken vinasengei a tuktuk ma a kap va mi
namani binit. Io, nga tino se Karisito malan mo mi Moromoruo Tamat tate
nga vavasengei senga.

Bu natuon e Raban

28 Io, bu natung, nga ta ngas tsok se Karisito, terengien va giet ta mang
aor ngeisngeis ma giet ta kap mang mengemengeir sien va ta beit.
29 Sien va nga ta telekiran va eie mi ka duis i matan e Raban, nga ta
telekiran va egie ese gi ta pupua mi sana ta duis i matan e Raban, egie bu
natuon e Raban.

3

1 Madar! Ken tentoiv mi Tam ta nga vosuvu vunie nge giet a leong
beitsak! Ma a te vuotongie giet va bu natuon. Ma a tuktuk, egiet bu natuon
e Raban. Mi mangmagoso enaenamon a kap telekira giet, simi vunan a kap
nga telekiran buer e Raban.
2 Bu banga kasiung, ine egiet te bu natuon e Raban, eiekesen giet kap
katsep vasa giet ta so tsorubeit ven. Giet telekiran va giet ta so tsorubeit
malan e Karisito sien va ta muerengei, simi vunan giet ta pare eie malan
eie ngas te.
3 Eie ese ta suvuon ine mi vodovodon rorrois se Karisito, a ko vara
melemelen ngan eie kesen malan mo e Karisito ta melemelen.
4 Eie ese ta pupua mi sinavei tsokor, eie a pupua mi sinavei nia leiltsei
simi vinuor. Ine mi sinavei nia leiltsei simi vinuor, eie mi sinavei tsokor.
5 Eiekesen nga telekiran e Karisito a nga beit va ta mang tsang rivie
kegiet sar sinavei tsokor, ma si ken tino a kap ka sinavei tsokor.
6 Eie ese ta tino se Karisito, a kap ba vor ve tsanatsana mi sinavei tsokor.
Eie ese ta vor ve tsanatsana mi sinavei tsokor, eie a kap ngas pare nge
telekiran e Karisito.
7 Bu natung, kian va nga ta sunurie ka mei va ta bitie nga. Eie ese ta
pupua mi duis, eie mi ka duis i matan e Raban malan mo e Karisito eie ta
duis.
8 Eie ese ta pupua mi sinavei tsokor, eie se Satan, simi vunan e Satan a
nga tsana bu sinavei tsokor kovuni te simi tsuoktsuok vakaek. E Natuon e
Raban a nga peuk simi kaber nia vatsarerie mi tsinatsangan e Satan.

9 Kap ka natuon e Raban a ko pupua mi sinavei tsokor, simi vunan mi
tino se Raban a mon seie. Eie ta kap oit nia tsana mi sinavei tsokor, simi
vunan eie te e natuon e Raban.
10 Ine arie vasa giet telekire venengan ese va bu natuon e Raban ma ese
va bu natuon e Satan. Eie ese va ta kap pupua mi duis, o, ta kap tovie e
kasien, a kap va eie e natuon e Raban.

Giet ta tovie giet ververkis

11 Ine arie mi vinavatei nga ta nga rongomie ngas te simi tsuoktsuok
vakaek, “Giet ta ngas tovie giet ververkis.”
12 Kian va nga ta vemusurie mi sinavien e Kain. Eie simi Tsaka Ka ma a
nga keda e kasien. Ma surie misa ta nga keda? Simi vunan mi sinavien a
nga tsokor ma mi sinavien e kasien a nga duis i matan e Raban.
13 Bu kasiung, kian va nga ta kudier tsak sien va mi mangmagoso
enaenamon ta karto nga.
14 Giet telekiran va giet te sorvekenan mi miensei rakot simi tino, simi
vunan giet tovie bu kasigiet. Eie ese ta kap totoiv, a ngas mon simi miensei.
15 Eie ese ta karto e kasien, eie mi ka kenken. Ma nga telekiran va mi ka
kenken a kap suvuon mi tino rovoriu si ken tino.
16 Ine arie vasa giet telekire venengan va misa mi tentoiv. E Karisito a
nga tsupuk rivie ken tino surie giet. Ma egiet buer giet ta ngas tsupuk rivie
kegiet sar tino surie bu kasigiet.
17 Sien va ka mei a suvu kepineits ma a pare e kasien ta pinat eiekesen
a deng sasavoir ngan, vasa ta suvuon venengan ken tentoiv e Raban?
18 Bu natung, kian va giet ta totoiv ngan mi namanigiet o, mi ngutsugiet
mo, eiekesen giet ta ngas totoiv ngan mi tsinatsangagiet ma mi tuktuk.
19-20 Surie ine, giet telekiran va egiet simi tuktuk. Io, misasien giet ta
tovarebar surie bu sinavigiet, giet ta ngas aor ngeisngeis i matan e Raban,
simi vunan e Raban a leong beitsak rio bu vinavinadodogiet, ma eie a
telekiran bu kepineits kokouk.
21 Bu banga kasiung, sien va bu arogiet ta ketseketseng, giet te suvuon
mi aor ngeisngeis nia tuir i matan e Raban.
22 Ma giet poro seie mi sana kepineits giet ta nongie ngan, simi vunan
giet vemusurie ken sar vuna vinuor ma giet tsana bu sinavei eie ta resen.
23 Ma ine arie ken sar vuna vinuor e Raban, va giet ta vodovodon tuktuk
simi asan e Natuon, e Iesu Karisito. Ma giet ta tovie giet ververkis, malan
mo e Karisito ta nga oeng ngeisngeis ngan segiet.
24 Egie ese gi ta vemusurie ken sar vuna vinuor, gi tino seie ma eie a tino
segie. Giet telekiran va e Raban a tino segiet simi vunan mi Moromoruo
Tamat ta nga terie segiet a vara tuktuk ngan ine.

4

Mi moromoruo tuktuk ma mi moromoruo bitbit

1 Bu banga kasiung, kian va nga ta vodovodon tuktuk sibu moromoruo
kokouk, eiekesen nga ta kono gie nia telekiran va gi kovuni se Raban o,
a kap, simi vunan palan bu propet bitbit gi te vesingie mi mangmagoso
enaenamon.
2 Ine arie vasa nga ta deng kielala venengan va mi Morumoruan e Raban.
Eie ese ta vakokoit katsep va e Iesu Karisito a nga tsorubeit ka, ine mi
moromoruo a kovuni se Raban.

3 Eiekesen eie ese ta kap vakokoit katsep ngan e Iesu, a kap kovuni se
Raban. Ine arie mi morumoruan man matakorot e Karisito ian nga tate
nga rongovan va ta beit. Ma ine a te mon simi mangmagoso enaenamon.
4 Bu natung, enga kovuni se Raban ma nga te tseiptseiprio bu propet
bitbit, simi vunan mi Moromoruo Tamat ian ta mon i aronga, a tsiroup rio
mi moromoruo i arogie ese mune kovuni simi mangmagoso enaenamon.
5 Egie gi kovuni simi mangmagoso enaenamon, ma surie ine, gi vokokotie
bu kepineits mo simi mangmagoso enaenamon, ma mi kuoluon mi
mangmagoso enaenamon gi rorong segie.
6 Egiet giet kovuni se Raban. Ma eie ese ta telekiran e Raban, a rorong
segiet, eiekesen eie ese ta kap kovuni se Raban ta kap rorong segiet. Ine
arie vasa giet ta oit nia deng kielala venengan mi potpot i kotubuon mi
moromoruo simi tuktuk ma mi moromoruo simi binit.

Ken tentoiv e Raban ma kegiet tentoiv

7 Bu kasiung, giet ta ngas tovie giet ververkis, simi vunan mi tentoiv a
kovuni se Raban. Eie ese ta ko totoiv, eie e natuon e Raban ma a telekiran
e Raban.
8 Eie ese ta kap ko totoiv a kap telekiran e Raban, simi vunan e Raban
eie mi tentoiv.
9 Ine arie vasa e Raban a nga vasange venengan ken tentoiv segiet. A
nga turan e Natuon tamat mi kav kes peuk simi mangmagoso enaenamon,
terengien va ta mang vosuvu vunie nge giet ngan mi tino.
10 Ine arie mi tentoiv. A kap va egiet giet nga muna tovie e Raban
eiekesen e Raban a nga tovie giet ma a nga turan e Natuon va ta nga
me varam rivie kegiet sar sinavei tsokor ngan ken tino.
11 Bu kasiung, e Raban a te nga tovie giet, ma egiet buer giet ta ngas
totoiv ververkis nge giet.
12 Kap ngas ka mei a nga pare e Raban, eiekesen sien va giet ta totoiv
ververkis, e Raban a tino segiet ma a me vara pu ngan ken tentoiv i arogiet.
13 Giet telekiran va giet tino seie ma eie a tino segiet, simi vunan a te
terie segiet mi Morumoruan.
14 Ma gei te nga pare nge vavatei vakatsepa va e Raban a nga turan e
Natuon tamat va eie man ka ni vavato mi mangmagoso enaenamon.
15 Sien va eie ese va ta vakokoit katsep ngan mi aron va e Iesu eie e
Natuon e Raban, e Raban a tino seie ma eie a tino se Raban.
16 Ma ine, giet telekiran nge vodovodon tuktuk simi tentoiv ian e Raban
ta suvuon niagiet.
E Raban eie mi tentoiv. Eie ese ta tino ngan mi tentoiv, a tino se Raban
ma e Raban a tino seie.
17 Ine simi sinavei, mi tentoiv a tsorubeit pu i kotubugiet, terengien, giet
ta mang so mon ngan mi aor ngeisngeis simi rangi vinuor, simi vunan ine
simi mangmagoso enaenamon giet tino malan e Karisito.
18 Kap ka mientou a mon simi tentoiv simi vunan mi tentoiv ian ta pu, a
kareir rivie mi mientou. Mi vienviendon surie mi vinatoreis a vabatie mi
mientou. Arie mi vunan eie ese ta suvu mientou, mi tentoiv si ken tino a
kap tsorubeit pu.
19 Giet totoiv simi vunan e Raban a nga muna tovie giet.
20 Sien va ka mei a pevien, “O tovie e Raban,” eiekesen si ken tino a karto
bu kasien, eie mi nguts bitbit, simi vunan ka mei ta kap tovie e kasien ian
ta oit nia pare, a kap oit nia tovie e Raban ian ta kap oit nia pare.
21 Ma e Raban a te terie segiet ine mi vinuor, “Eie ese ta tovie e Raban
ta ngas tovie buer bu kasien.”

5

Mi vodovodon tuktuk se Natuon e Raban

1 Eie ese ta vodovodon tuktuk va e Iesu Eie mi Karisito, eie e natuon e
Raban. Ma eie ese ta tovie e Raban a ko tovie buer e Natuon.
2 Giet telekiran va giet tovie bu natuon e Raban simi vunan giet tovie e
Raban ma giet vemusurie ken sar vinuor.
3 Giet tovie e Raban, arie mi vunan giet vemusurie ken sar vinuor. Ma
ken sar vinuor a kap mavev nia vemusurie,
4 simi vunan bu natuon kokouk e Raban gi ko tseiptseiprio mi sinavien
mi mangmagoso enaenamon. Kegiet vodovodon tuktuk, arie kegiet
ngeisngeis nia tseiptseiprio mi sinavien mi mangmagoso enaenamon.
5 Ese a ko tseiptseiprio mi sinavien mi mangmagoso enaenamon? Eie
mo ese ta vodovodon tuktuk va e Iesu eie e Natuon e Raban.
6 Ine arie e Iesu Karisito ese ta nga nemei ngan mi da ma mi dar. Eie a
kap nga nemei ngan mo mi da, eiekesen ngan mi da ma mi dar kokouk.
Ma mi Moromoruo Tamat eie mi tuktuk ma a vavatei katsep ngan ine.
7-8 Mi Moromoruo Tamat, mi da, ma mi dar gituo vavatei katsep va eie
e Natuon e Raban. Ma egituo kokouk gituo aor kes.
9 Giet vodovodon tuktuk simi nama vavakatsep simi kulou, eiekesen ken
nama vavakatsep e Raban a tsiroup. Ma ine mi nama vavakatsep se Raban,
a vakokoit katsep ngan e Natuon.
10 Eie ese ta vodovodon tuktuk se Natuon e Raban a suvuon ine ken
nama vavakatsep e Raban si ken tino. Eie ese ta kap vodovodon tuktuk
se Raban, a te me tsana e Raban va eie mi nguts bitbit, simi vunan a kap
nga vodovodon tuktuk si ken nama vavakatsep ta nga vokokotie surie e
Natuon.
11 Ma mi nama vavakatsep a malan ine, e Raban a te nga terie segiet mi
tino rovoriu, ma ine mi tino a mon se Natuon.
12 Eie ese ta suvuon e Natuon e Raban, a suvuon ine mi tino. Eie ese ta
kap suvuon e Natuon e Raban, a kap suvuon ine mi tino.

Man votovoto bu nama vinavanou

13 O vataro ine bu kepineits rakot senga nga ta vodovodon tuktuk simi
asan e Natuon e Raban, terengien va nga ta mang telekiran va nga suvuon
mi tino rovoriu.
14 Egiet giet suvu aor ngeisngeis i matan e Raban, simi vunan a rongomie
giet sien va giet ta nongie ngan ka sana kepineits vemusurie ken lalaron.
15 Ma sien va giet telekiran va e Raban a rongomie giet sien giet ta no,
giet telekiran va eie ta teir vunie nge giet mi sana kepineits giet ta nongie
ngan.
16 Sien va ka mei a pare e kasien a tsana ka sinavei tsokor eiekesen ine
mi sinavei tsokor a kap oit nia teie terie eie simi miensei, eie ta ngas no
rakot se Raban va ta terie se kasien mi tino. O vakokoit surie eie ese ta
tsana mi sinavei tsokor ian ta kap oit nia teie terie simi miensei. Eiekesen
a mon buer bu sinavei tsokor ian ta teie terie simi miensei. O kap pevien
va eie ta no surie ine.
17 Bu sinavei kokouk iva ta kap duis, arie bu sinavei tsokor, ma a mon
buer bu sinavei tsokor mene gi ta kap oit nia teie terie simi miensei.
18 Giet telekiran va ka natuon e Raban a kap ba buer tsanatsana mi
sinavei tsokor simi vunan e Natuon e Raban ta naneie, ma mi Tsaka Ka ta
kap oit nia voguersan.
19 Giet telekiran va egiet bu natuon e Raban, ma giet telekiran mi Tsaka
Ka a vuortie mi mangmagoso enaenamon.

20 Giet telekiran va e Natuon e Raban a te nga beit ma a te nga vakatsepa
giet terengien va giet ta mang telekiran va e Raban eie mi tuktuk. Ma giet
tino seie ese ian mi tuktuk ma buer se Natuon ese ian e Iesu Karisito. Eie
mi Raban tuktuk ma eie mi petsuon mi tino rovoriu.
21 Bu natung, nga ta nennei kalei senga kesenga sibu raban bitbit.

Ken pakapaka rorou vuluongan
E Ioanes (2)

1 Eou mi komosi ka ni tsientsang,

O vavataor rakot sevoi mi vevien ese e Raban ta nga vile no meie bu natu. O tovie nga ngan mi tuktuk. Kap va eou mo eiekesen egie kokouk gi ta telekiran mi tuktuk, gi tovie nga buer,
2 simi vunan ine mi tuktuk a tino segiet nge mon meie giet sibu ra bu ra.

3 Mi tentoiv, mi aor molous ma mi molu se Raban mi Tam, ma se Iesu Karisito, e Natuon mi Tam, ta mon meie giet ese giet ta tino ngan mi tuktuk ma mi tentoiv.

4 O nga res beitsak nia vorotan ba mei mene sibu natu ese gituo ta tino vemusurie mi tuktuk, malan mo mi Tam ta nga oeng ngeisngeis segiet nia tino ven.
5 Vevien, ine, o nongie no va giet ta ngas totoiv ververkis. Ine kap va mi vinuor vour o vataro rakot senga eiekesen mi vuna vinuor giet tate nga suvuon vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
6 Ma ine arie mi tentoiv. Giet ta ngas tino vemusurie ken vuna vinuor e Raban. Ken vuna vinuor a pevien va giet ta ngas tino simi tentoiv malan nga tate nga rongomie vakaek simi tsuoktsuok vakaek.
7 Palan bu mei nguts bitbit gi ta kap vakokoit katsep ngan e Iesu Karisito va a nga tsorubeit ka, gi te vesingie mi mangmagoso enaenamon kokouk. Mi suada mei malan ne, eie mi nguts bitbit ma man matakorot e Karisito.
8 Nga ta nenei kalei va nga ta masi rivie misa nga tate nga biroik surie, terengien nga ta mang so poro mi voirvoir pu.
9 Eie ese ken vinasengei ta solongenge sibu vinasengei se Iesu Karisito, eie a kap suvuon e Raban. Eie ese ta tino vemusurie ken vinasengei e Iesu Karisito, eie a suvuon kokouk mi Tam ma mi Nout.
10 Sien va ka mei ta nemei senga eiekesen a kap vavasengei ngan ken vinasengei e Iesu Karisito, kian va nga ta marangatan si kenga sar vonuo, o, resmatan.
11 Eie ese ta resmatan, eie a tuir meie si ken sar sinavei tsokor.
12 O suvuon bu kepineits palan o ta lalaro vataro rakot senga, eiekesen o kap lalaron nia vataro simi pakapaka rorou. Simi vunan o lalaron beitsak va eou ngas te o ta ra vorota nga nge vakokoit meie nga, terengien kegiet nires ta mang tsorubeit pu.

13 Bu natuon e kasi vevien ese e Raban ta nga vile, gi terie kegi ni vuot kalei buer rakot sevoi.

Ken pakapaka rorou votourngan
E Ioanes (3)

1 Eou mi komosi ka ni tsientsang.

O vavataor rakot se Gaius, e banga polopoloung ese o ta tovie ngan mi tuktuk.

2 Io, banga polopoloung, o no rakot se Raban va bu kepineits kokouk va gi ta tsorubeit kalei mo sevoi ma mi kurikuri ta mon kalei, malan mo mi morumorua ta mon kalei.
3 O nga res beitsak sien bu mene sibu kasinatau gi ta nga me vavatei katsep ngan ke baitinuir ngeisngeis simi tuktuk ma vasa e tino ven i aron mi tuktuk.
4 Kong nires a leong beitsak rovoriu sien o ta rongomie va bu natung gi tino vemusurie mi tuktuk.
5 Banga polopoloung, e ko tuktuk sibu tsientsang e ta tsana nia kulie bu kasinatau, misasien va egie bu kangien bu enamon mene.
6 Gi te vavatei katsep ngan ian ke tentoiv simi kulou vodovodon tuktuk. E tsatsang kalei nia ture vavasie gie si kegi vineis ngan mi sinavei e Raban ta resmatan.
7 Simi vunan gi nga veis nia vavatei ngan mi asan e Karisito ma gi kap nga poro ka kuilkuil segie ese gi ta kap vodovodon tuktuk.
8 Io, giet ta ngas kulie bu sua mei malan ine, terengien giet ta mang tuir kouk si man tsientsang mi tuktuk.
9 O te vavataor rakot si ke kulou vodovodon tuktuk, eiekesen e Diotrepes ese ta ko kakaleong, ta kap rorong simi sa gei ta vokokotie.
10 Io, sien va o ta rakot, o ta vakokoit vasangan bu suada sinavien ta ko tsana. A ko vepitsie gei simi rosar ian ta kap duis ngan bu tsaka nama. Ma kap va arie mo ine, a kap res nia marangatan bu kasinatau ma buer a vangenge gie ese gi ta lalaron nia marangata gie, ma a matokera gie simi vona rengeir.
11 Banga polopoloung, kian va e ta pupua misa ta tsokor, eiekesen e ta ngas pupua misa ta kalei. Eie ese ta tsana mi kienelei, eie se Raban, ma eie ese ta tsana mi tsienakor eie a kap ngas telekiran e Raban.
12 Bu mei kokouk gi tienengan e Demetrius, ma buer ken tino a vasangan mi tuktuk. Egei buer gei tienengan, ma e telekiran va mi sana gei ta vokokotie, a tuktuk.
13 O suvuon palan bu kepineits nia pengan sevoi, eiekesen o kap lalaron nia vataro rakot sevoi simi pakapaka rorou.
14 O lalaron beitsak nia pare no ine mo, ma eou ngas te o ta ba vorota no ma enatau nata ta ba vevededeng nge vakokoit.

15 Mi molu ta mon meie no.
Bu palapala en ne gi terie kegi ni vuot kalei rakot sevoi. Ma e ta vuruvan kong vuot kalei rakot sibu palapalanatau keskes.

Ken pakapaka rorou
E Iuda

1 Eou e Iuda, ken petspets e Iesu Karisito ma e kasien e Iakobo.
O vavataor rakot simi kulou ese e Raban ta nga vile gie va gi ta tino si
ken tentoiv e Raban ma si ken pepperengei e Iesu Karisito.
2 Mi aor molous, mi tentoiv ma mi molu se Raban ta vousvous vunie
nga.

Bu vavvasengei bitbit

3 Io, bu banga polopoloung, o nga lalaron tuktuk nia vavataor rakot
senga surie mi vavato giet tate suvuon. Eiekesen o rongmetsikien va o
ta ngas vavataor nge vakotsie nga nia tuir ngeisngeis surie mi vodovodon
tuktuk ian e Raban tate nga teir vuruvan rovoriu segie mi kuoluon simi
keipkepide ra a kes mo nian bu ra kokouk.
4 O pengan senga ine, simi vunan kavo mei ese gi ta kap nga mangaran
e Raban, gi te nga tsiriv menemenen rubukien i kotubunga. Egie arie bu
mei ese gi ta vurisan mi vinasengei surie ken tentoiv e Raban nge pevien
va a sunuir va giet oit nia tino simi sinavei tetteririv. Ma gi vamoie e Iesu
Karisito, magiet Ka leong ma magiet Nguts. Muomuo ngas te, mi Pakpak
Leong a nga pevien va bu sua mei malan ine, e Raban ta so votorosie gie.
5 Misasien nga te telekiran kokouk te ine, o lalaro oeng veteringa nga va
mi Nguts a nga kir tsana mi kuoluon kovuni i Isip, eiekesen i muir a nga
tsang vatsakatie egie ese gi ta kap nga vodovodon tuktuk.
6 Ma bu angelo gi ta kap nga mon tsok si kegi sar tsientsang nge
sorvekenan kegi korot, egie ine, e Raban a nga terie gie simi ngingi, nge
visie gie ngan bu tsen ta mon rovoriu nia voturie gie simi vinuor ian simi
Ra leong.
7 Simi rosar kes mo, i Sodom ma i Gomora ma bu taon vatvatta guor, gi
nga rubukien i aron mi sinavei tetteririv ma mi sinavei ni tabakou. Ma gi
nga suvuon mi vinatoreis simi leing ta kap man ka votovoto. Ine arie man
puppuo mi sana va ta ba tsorubeit segie mi kulou tsokor.
8 Simi rosar kes mo, ine bu mei gi ta ko pare mi baidendeng, gi tino ngan
mi sinavei tetteririv nge purusie mi duis se Raban ma gi oeng balapoik
ngan bu angelo.
9 Eiekesen misasien e Mikael mi kovan bu angelo, sien ta nga vevetei nge
nama meie mi kovan bu tsaka moromoruo surie mi piripirien e Moses, a
kap nga aor ngeisngeis nia oeng matan ngan ka tsaka nama, eiekesen a
nga pevien mo, “Mi Nguts ta patsarie no!”
10 Eiekesen ine bu mei gi oeng vatsakatie bu sana kepineits gi ta kap
katsep sien. Ma malan bu vinavinar tso, gi vemusurie ngas te mi sinavigie
gi tate nga beit malan te, ma ine arie bu kepineits a voguersa gie.
11 Mi tsienakor leong ta monongie gie! Gi te vemusurie mi sinavien e
Kain. Surie mi lakep, gi te verou surie mi bienebeir e Balaam ta nga tsana.
Gi te leiltsei malan e Kora ta nga leiltsei ma gi ta so maet.
12 Ine bu mei, gi malan mi mu tsokor ma gi malan bu lopo kap
minangarigie si kenga sar nginou kouk, ma gi vodonomie egie kesegie
mo. Egie bu balbal ta kap vabatie mi bat, eiekesen mi mour ta vasore gie

---

1:7 GEN 19:1-24 **1:11** GEN 4:3-8; NUM 22:1-35; 16:1-35

mo. Egie bu ei kap kavo vuovuagie ma gi te tetekie gie, ma gi te maraong
rovoriu.
13 Egie bu tadaro peiv simi barateis, gi vasangan simi kientsep mi
minangarigie malan mi peiv ta sireir. Egie bu kaemkaem tsongtsong, egie
nian mi ngingi e kinagie ian ta kap man ka votovoto.
14 E Enok, simi kienakav ta napaririem potsu luo ngan i murien e Adam,
a nga oeng peteteir surie ine bu mei, “Pare, mi Nguts a nemei meie ngan
ken sar angelo bu sinangavur bu sinangavur i popon bu sinangavur soloba,
15 nia vuortie mi kulou kokouk, ma nia votorosie mi kulou kokouk gi ta
kap mangaran e Raban surie kegi sar sinavei tsokor kokouk gi ta nga tsana
simi rosar ian ta murien veie e Raban, ma surie bu tsaka nama kokouk mi
kulou tsokor gi ta kap mangaran e Raban gi tate nga vokokotie veie ngan.”
16 Ine bu mei egie mi kulou namanama palan ma mi kulou nia vepitsie
mi kulou mene. Gi vemusurie kegi sar tsaka lalaron kesegie. Ma
gi veleveleongtie egie kesegie ma gi vadonuo bu mei mene nian magi
kalekalei egie kesegie.

Mi vinavanou nia tuir ngeisngeis

17 Eiekesen enga bu banga polopoloung, nga ta ngas vodonomie misa bu
aposol si magiet Nguts e Iesu Karisito gi tate nga peterie.
18 Gi nga pevien senga, “I aron bu ra vekvekitip, ta so beit kavo mei nia
oeng vavangiets ngan e Raban ma gi ta vemusurie kegi sar tsaka lalaron
kesegie.”
19 Ine arie mi kulou ese gi ta tsana mi vinekopot senga, gi vemusurie mi
lalaron simi pirpir, ma gi kap suvuon mi Morumoruan e Raban.
20 Eiekesen enga, bu banga polopoloung, nga ta vakotsie nga keskes
i popon kenga sar vodovodon tuktuk ian ta tamat ma nga ta no simi
ngesengesien mi Moromoruo Tamat.
21 Nga ta tuir ngeisngeis i aron ken tentoiv e Raban, sien nga ta rosie mi
tino rovoriu ian magiet Nguts e Iesu Karisito ta ba me terie senga si ken
aor molous.
22 Nga ta ngas aor molous ngan egie ese kegi sar vienviendon ta moruor.
23 Nga ta ngas tiki tsana mi kulou mene simi leing nge vatoa gie, ma
nga ta ngas vasangan mi aor molous simi kulou mene nge nenei kalei. Mi
sinavigie ta masi tseiptseiprio nga. Io, nga ta ngas pits pekegie ma buer
magi sar tsetstseik ian ta katokatoka ngan mi sinavei tsokor.

Bu namani pupuongei rakot se Raban

24 E Raban ta oit nia pernge nga va nga ta kap mang kor. Ma eie ta beir
rivie kenga sar bienebeir ma ta so voturie nga meie ngan mi nires leong i
matan man matvinavaso.
25 Io, surie e Iesu Karisito magiet Nguts, mi matvinavaso, mi minangarei,
mi ngeisngeis, ma mi duis ta mon se Raban magiet Ka ni vavato, vakaek
muomuo ngas te, nevere ma sibu ra bu ra ma ta kap man ka votovoto!
Amen.

Mi namani
Puek Vasangan

Mi nama vavakatsep vourvour

1 Ine man nama e Iesu Karisito ian tate nga puek vasangan surie bu
kepineits va ta ngas tsorubeit tuktuk lalapus. E Raban a nga terie ine mi
nama se Iesu va e Iesu ta nga vasangan si ken sar petspets. Io, a nga turan
ken angelo ma mi angelo a nga vateie e Ioanes, ken petspets.
2 E Ioanes a nga vavatei vakatsepa bu kepineits kokouk tate nga pare.
Io, a nga vavatei vakatsepa mi namanien e Raban ma ken vinavatei
vavakatsep e Iesu Karisito.
3 Mi nires leong ta mon segie ese gi ta ase nge rongomie ine mi namani
peteteir kuvu se Raban, ma segie ese gi ta tino vemusurie bu vinavataor
ta mon ine simi pakapaka rorou, simi vunan mi Ra a te vatavatat.

Mi namani vuot kalei ma mi namani tietienengei

4 Eou e Ioanes. O vavataor rakot sibu vona rengeir mi napaririem potsu
luo gi ta mon simi enamon leong i Asia.
Mi tentoiv ma mi molu rakot senga kovuni se Raban ese ta mon ine ma
ese ta nga muna mon ma ese va ta ba nemei, ma kovuni sibu Moromoruo
mi napaririem potsu luo ese gi ta tuir i matan ken mogomogos ni vuor,
5 ma kovuni se Iesu Karisito. Eie mi ka ese ta ko tuktuk si ken sar namani
vavatei katsep, ma eie mi ka vourvour nia to muerengei simi miensei, ma
eie mi ka ese ta suvu ngeisngeis nia vuortie bu kovakova ka leong simi
kaber.
E Iesu a tovie giet ma a nga vara ketseketseng nge giet si kegiet sar
sinavei tsokor ngan mi daran,
6 ma a te nga tsana va egiet mi kuoluon ken mangmagoso Nguts e Raban
ma a te nga tsana va egiet bu prist ese va giet ta tsatsang se Raban mi Tam.
Mi matvinavaso ma mi duis nia vuor, seie sibu ra bu ra! Amen.

7 Pare, a nemei ngan mi balbal,
ma bu katsomatan mi kulou kokouk gi ta dengarie,
misasien egie buer ese gi ta nga tsoka.
Ma bu suasua vuna matabu kokouk simi kaber gi ta ta surie eie.
Io, ine bu kepineits ta tsorubeit malan! Amen.

8 Mi Nguts e Raban a pevien, “Eou mi Alpa ma mi Omega, mi tsuoktsuok
vakaek ma mi votovoto. Eou mi Raban ese ta mon ine ma ese ta nga muna
mon ma ese va ta ba nemei, ma kong ngeisngeis a tsiroup.”

Mi ka ese ta malan e Natuon mi Ka

9 Eou, e Ioanes, e kasinga. Eou e turanga ka ni tsientsang se Iesu. Ma o
tuir pats meie nga si ken vinekikin ma si ken mangmagoso Nguts ma simi
sinavei ni onvidit. O nga ra mon simi nuos gi vuotongie ngan i Patimos
simi vunan o te nga vavatei ngan mi namanien e Raban nge vavatei katsep
ngan e Iesu.
10 Si ken Ra mi Nguts, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou, ma o
nga rongomie mi ien leong kuvu i muriung malan mi tienengen mi tuvuir,

11 ian ta nga pevien, “Vataro sika pakapaka rorou misa e ta pare, ma
vuruve terie sibu vona rengeir mi napaririem potsu luo, i Epeso, i Semena,
i Pegamum, i Tiatira, i Sadis, i Piladelpia, ma i Laodikea.”
12 Samo o nga vuvuris nia pare mi ien ian ta nga vakokoit seou. Ma o
nga pare man sar mogomogos bu bember mi napaririem potsu luo gi ta
tsana ngan mi gold.
13 Ma o nga pare mi mei a mat malan ‘e Natuon mi Ka’ i kotubuon ine
bu mogomogos. A nga tsekie man tsetstseik kuar beit siba tsingotsingo
kamen, ma a nga sasvekvek ngan i karakaran mi poko lavlav kuar ta nga
kutsukutsuleip malan mi gold.
14 Mi vuruvuru kovan a nga puneits beitsak malan mi vuruvuru sipsip
o, mi busobuso naov. Ma ba katsomatan a nga berber malan mi leing.
15 Ba kamen a nga lemlemka malan mi baras mi leing ta tunie. Ma mi
inan a nga malan mi tienengen mi da leong va ta taev.
16 A nga poro bu kaemkaem mi napaririem pouts luo ngan mi riman
suv. Ma mi sele ian ta va vuluovuluo a nga rovotsour i ngutsuon. Ma mi
matan a nga malan mi matanias ian ta rar ngeisngeis beitsak.
17 Sien o ta nga dengarie, o nga tsibour mutur i kamen malan mi mei ta
mesei. Ma a nga soburo iou ngan mi riman suv nge pevien, “Kian va e ta
motou. Eou mi tsuoktsuok vakaek ma mi votovoto.
18 Eou mi mei ian ta tino. O te nga maet, eiekesen, pare, o tino rovoriu!
Ma o suvuon bu tsitstsi nian bu miensei ma nian i Ades.
19 “Io, vataro ine bu kepineits e tate pare, ma bu kepineits ine tate
tsorubeit, ma bu kepineits ian va ta tsorubeit tuktuk i muir.
20 Man vuevue ine mi nama mumuningei surie ine bu kepineits a malan
ine. Mi napaririem pouts luo bu kaemkaem ian e ta nga pare gie si kong
riem suv, egie man sar angelo bu vona rengeir mi napaririem pouts luo,
ma mi napaririem pouts luo man sar mogomogos bu bember gi ta tsana
ngan mi gold, egie bu vona rengeir mi napaririem pouts luo.

2

Mi nama rakot simi vona rengeir i Epeso

1 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Epeso malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta poro mi napaririem pouts luo bu
kaemkaem ngan mi riman suv nge veis ka i kotubuon mi napaririem
pouts luo man sar mogomogos bu bember gi ta tsana ngan mi gold.
2 ‘O telekiran misa e ta ko tsana. E ko vengeis nge onvidit simi sa e ta
ko tsana. Ma e kap ko terie no simi kulou tsokor. Ma e te nga menisa gie
ese gi ta vuotongie gie kesegie va egie bu aposol eiekesen si man tuktuk a
kap, ma e te nga vorotan va egie mi kulou nguts bitbit.
3 O telekiran va e te nga onvidit nge tuir ngeisngeis simi vinekikin
surie mi asoung. Ma mi minaer simi tsientsang a kap nga monongie no.
4 Eiekesen o suvuon mi kepineits nia patsarie no surie. E te nga tsupuk
rivie ke tentoiv ian e tate nga muna suvuon vourvour.
5 Io, e ta ngas vodonomie ivie e ta nga kor kuvu en! Ma e ta ngas
vodon vuris nge tsana mi tsientsang e ta nga ko tsana vourvour. Sien va
e ta kap vodon vuris, o ta nemei sevoi nge por tsana man mogomogos mi
bember sevoi sorvekenan man korot tutuir.

1:18 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei. **1:20** angelo - mi namani Grik ma man vuevue va mi ka ni tinuturei **2:1** O, mi ka tinuturei; a mon buer simi kitsip 8, 12 ma 18

6 Eiekesen e suvuon ine mi kepineits o ta resmatan. Arie e ko karto
bu tsinatsangagie bu Nikolaita ian o ta karto buer.
7 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo
ta vokokotie sibu vona rengeir. Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien
mi kaber, o ta terie sien mi duis nia ngou simi ei ni tino ian ta mon si
ken enamon ni resres e Raban.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Semena

8 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Semena malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese eie mi Tsuoktsuok vakaek ma mi
Votovoto, ma ese ta nga maet nge to muerengei.
9 O telekiran mi vinekikin e ta suvuon. Ma o telekiran e mon
sinaortsak, eiekesen si man tuktuk, e suvuram! O telekiran va e suvuon
bu namani vepipits kuvu sibu mei gi ta vuotongie gie va egie bu Iuda,
eiekesen si man tuktuk, egie mi gargar se Satan.
10 Kian va e ta motovan mi sana vinekikin e ta so suvuon. O oeng
sevoi, e Satan ta tomeke terie kavo mei senga simi vona vinatoreis nia
kono nga. Ma nga ta so suvuon mi vinekikin sibu ra mi sinangavur kes.
Eiekesen e ta ngas tuir ngeisngeis sike vodovodon tuktuk seou misasien
va e ta suoeie mi miensei, ma o ta so terie sevoi mi kovage ni tino.
11 Eie ese ta suvu taterieng, ta rorong simi sana mi Moromoruo ta
vokokotie sibu vona rengeir. Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi
kaber, eie ta kap so suvuon man vinavasor mi miensei a luongan.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Pegamum

12 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Pegamum malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta suvuon mi sele ian ta va
vuluovuluo.
13 O telekiran ivie e ko mon en. Ine mi korot, ken mogomogos ni vuor
e Satan a mon en. Eiekesen e te por vangvangasie mi asoung, ma e kap
nga vamoie ke vodovodon tuktuk seou ian sibu ra se Antipas, kong ka ni
vavatei ese ta ko tuktuk si ken tsientsang, misasien ta nga suoeie mi kiden
nge maet simi korot e Satan ta ko mon en.
14 Eiekesen, o suvuon ba kepineits nia patsarie no surie. Ba mei gituo
mon sevoi ese gituo nga vemusurie ken vinasengei e Balaam. E Balaam
a nga vavasengei se Balak nia teir tsuotsuobakei sibu Israel va gi ta nga
nganie bu kepineits gi ta nga vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit
nge tsana mi sinavei tetteririv.
15 Ine simi rosar kes mo, ba mei mene buer sevoi gituo vemusurie kegi
vinasengei bu Nikolaita.
16 Io, e ta ngas vodon vuris! Sien va ta kap, o ta nemei lalapus sevoi
ma o ta veveken meie gituo ngan ian mi sele i ngutsuung.
17 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo
ta vokokotie sibu vona rengeir. Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien
mi kaber, o ta tabarie nge manna, mi nginonginou tamat ian o tate nga
muningan. Ma o ta terie sien mi vout puneits ian mi as vour o tate pok
terie sien. A kap ka mei a telekiran ine mi as eiekesen eie mo ese ta
tserie ine mi vout.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Tiatira

18 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Tiatira malan ine.

Ine mi nama a kuvu se Natuon e Raban ese ba katsomatan ta malan mi leing ian ta ber ngeisngeis ma ba kamen ta malan mi brons ian ta lemlemka.

19 O telekiran misa e ta ko tsana. E ko totoiv nge vodovodon tuktuk, ma e ko vengeis nge onvidit si ke kuilkuil. O telekiran va e ko tsatsang rio misa e ta nga ko tsana vourvour.

20 Eiekesen o suvuon ine mi kepineits nia patsarie no surie. E kap ko vangenge e Isabel. Ine mi vevien, a vuotongie eie kesen va eie mi propet ma a ko vavasengei si kong sar petspets nge muonge gie rakot simi sinavei nia tetteririv ma simi sinavei nia nganie bu kepineits gi ta vavadengeir ngan rakot sibu raban bitbit.

21 O nga terie mi kientsep ine simi vevien nia vodon vuris, eiekesen a kap nga lalaron nia vuvuris sorvekenan ken sinavei tetteririv.

22 Rorong, o ta tsana ine mi vevien va ta morouk beitsak. Ma o ta tomeke terie gie ese gi ta tsana mi sinavei tetteririv meie simi tsienakor leong, sien va gi ta kap vodon vuris sorvekenan mi sinavien ine mi vevien.

23 O ta kenvamate bu natuon. Samo bu vona rengeir kokouk gi ta telekiran va o ko deng tseptseperie bu arogie ma bu vinavinadodogie mi kulou. O ta kuil muerngan segie keskes vemusurie bu tsinatsangagie.

24 Eiekesen enga bu mei mene i Tiatira, nga kap vemusurie ken vinasengei ine mi vevien ma nga kap tovtov sibu kepineits mumuningei se Satan. Ma o oeng senga, o ta kap terie ka putu i poponga.

25 Eiekesen nga ta ngas por vangvangasie misa nga ta suvuon oit simi ra o ta nemei.

26 Seie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber ma ese ta tsatsang vemusurie kong lalaron oit simi ra vekvekitip, o ta teir vunie ngan mi duis nia vuortie bu vuna enamon,

27 ‘Eie ta vuortie gie ngan mi poko aen kuar,
malan mi tunumar ta tang porie mi koi pier,

malan mi duis o ta nga tserie se Tamoung.

28 Ma o ta terie sien mi matalala.

29 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta vokokotie sibu vona rengeir.

3

Mi nama rakot simi vona rengeir i Sadis

1 “Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Sadis malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta suvuon mi napaririem potsu luo bu Morumoruan e Raban ma mi napaririem potsu luo bu kaemkaem. O telekiran misa e ta ko tsana. E si vodon va mi kulou gi telekiran va ke vodovodon tuktuk a tino eiekesen ke vodovodon tuktuk a te maet.

2 E ta ngas pan! Ma e ta vangasie mi sana ta ngas mon sevoi ian tate visi maet. Simi vunan o kap vorotan ka kepineits si ke sar tsientsang va a dokei si ken baidendeng kong Raban.

3 Io, e ta ngas vodonomie mi sana e tate nga rong poro nge tino vemusurie. Ma e ta ngas vodon vuris sorvekenan ke sar sinavei tsokor. Sien va e ta kap pan, o ta nemei malan mi ka puerpuer, ma e ta kap telekiran simi sana poko keipkepide ra va o ta beit sevoi.

2:27 PSA 2:9

4 Eiekesen ba mei senga i Sadis, gituo kap ngas vara bita ngan magituo
sar tsetstseik. Ma gituo ta tsekie magituo sar tsetstseik puneits nge veis
meie iou, simi vunan mi sinavigituo a kalei oit nia veis meie iou.
5 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, gi ta vavatsekie
ngan man tsetstseik puneits mala gituo ine ba mei. Ma o ta kap beir rivie
mi asan simi pakapaka rorou ni tino, ma o ta vakokoit katsep ngan mi
asan i matan e Tomoung ma ken sar angelo.
6 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo ta
vokokotie sibu vona rengeir.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Piladelpia

7 "Ma vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Piladelpia malan
ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese ta tamat ma a tuktuk. Ine mi mei
a poro ken tsitstsi e Davit. Ma misa ta tsitsingie, a kap ka mei a oit nia
bokutie, ma misa ta bokutie, a kap ka mei a oit nia tsitsingie.
8 O telekiran misa e ta ko tsana. Misasien e suvuon mi ngeisngeis lili
mo, e te nga vemusurie kong sar nama ma e kap nga vamoie mi asoung.
Arie mi vunan, i mata, o te nga tsitsingie mi kokkou ma a kap ka mene a
oit nia bokutie.
9 Rorong, mi gargar se Satan, gi si pevien va egie bu Iuda eiekesen
si man tuktuk a kap. Egie mi gargar nguts bitbit. Io, o ta tsana gie va
gi ta nemei nge sege pukupukukaek siba kame ma o ta tsana gie va gi ta
vakierngie va o tovie no.
10 Simi vunan e te nga vemusurie kong sar nama ngeisngeis ian ta
pevien va e ta ngas onvidit sibu vinekikin, o ta kir tsana no sorvekenan
mi keipkepide ra simi konokonon ian va ta beit i popon mi mangmagoso
enaenamon kokouk nia konon mi kulou gi ta to i popon mi kaber.
11 O ta beit lalapus sevoi. E ta ngas por vangvangasie misa e tate
suvuon, terengien va kap ka mene ta mang por tsana ma kovage.
12 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta voturie malan
va eie mi arir nian ken vonuo tamat kong Raban, ma eie ta kap ba buer
rovotsour ine simi vonuo. Ma o ta vataro sien mi asan kong Raban ma
mi asan ken taon kong Raban. Ine mi taon arie mi Ierusalem vour ian ta
tsour peuk sorvekenan mi rangit kuvu si kong Raban. Ma eou o ta vataro
sien mi asoung vour buer.
13 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo
ta vokokotie sibu vona rengeir.

Mi nama rakot simi vona rengeir i Laodikea

14 "Vavataor rakot si man angelo mi vona rengeir i Laodikea malan ine.

Ine mi nama a kuvu simi mei ese eie mi Amen. Eie a ko tuktuk
siken sar nama ma a ko vavatei katsep ngan mi tuktuk ma buer eie
mi muomuo ni vuor si ken vinagoso e Raban.
15 O telekiran misa e ta ko tsana. E kap ko tuong o, e kap ko rarap. O
lalaron va e ta ngas tuong o, e ta ngas rarap!
16 Eiekesen e ko rarap lili mo, e kap rarap ma e kap tuong. Io, o ta loke
rivie no i ngutsuung.
17 E ko pevien, 'O suvuram ma o te kalei ngan bu kepineits nia vakalaie
iou ma o kap pinat surie te buer ka kepineits.' Eiekesen e kap deng kielala
va e te mon masitinoiv te. Ma e te mon sinaortsak ma e te beol nge kael.

18 Ine arie kong namani vinavanou rakot sevoi. A kalei va e ta vorie
mi gold seou ian gi tate nga tu rivie bu biror sien, terengien va e ta mang
tsorubeit suvuram. Ma a kalei va e ta vorie bu tsetstseik puneits nia karie
mi piripiri, terengien va e ta kap mang beol nge mengemengeir. Ma a
kalei va e ta vorie mi marasin nian ba katsomata, terengien va e ta mang
dedeng.
19 Egie ese o ta tovie gie, o ko vodusie nge patsarie gie. Io, e ta ngas
vengeis sibu tsientsang kokouk, ma e ta ngas vodon vuris.
20 Rorong! O tuir i matavanuo nge pinpin. Sien va ka mei ta rongomie
mi inoung nge tsitsi vadara iou, o ta so rubukien vorotan nge ngou meie
ma eie ta ngou meie iou.
21 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, o ta sunurie va ta
mogos meie iou si kong mogomogos ni vuor, malan mo eou o tate nga
tseiptseiprio nge mogos meie e Tomoung si ken mogomogos ni vuor.
22 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong simi sana mi Moromoruo
ta vokokotie sibu vona rengeir.”

4

Mi mogomogos ni vuor simi rangit

1 Io, i murien ine bu kepineits, o nga dengarie mi matavanuo simi rangit
ta nga katsep, ma ine mi ien vourvour o ta nga rongomie, ian ta nga malan
mi tienengen mi tuvuir ta nga vakokoit seou, a nga pevien, “Ra nemei kien
ine i kur, ma o ta vasangan sevoi misa va ta ba tsorubeit i murien ine bu
kepineits.”
2 Ian ngas te, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou ma o nga pare mi
mogomogos ni vuor simi rangit ma mi mei a nga mogos i popon.
3 Ian mi mei ta nga mogos i popon mi mogomogos ni vuor, a nga rar
malan mi vunavout davadavak gi ta vuotongie ngan mi Iaspa ma mi
vunavout mereik gi ta vuotongie ngan mi Kanelian. Ma mi todar ta nga
rar malan mi vunavout mangmangeda gi ta vuotongie ngan mi Emerald,
a nga viririsie mi mogomogos ni vuor.
4 Bu mogomogos ni vuor ba sinangavur luo ma voveit gi nga mon
viririsie ian mi mogomogos ni vuor ma bu komosi ka ni tsientsang ba
sinangavur luo ma voveit gi nga mogos i popon. Gi nga tsekie mi tsetseik
puneits kuar ma gi nga tsekie magi sar kovage gi ta nga tsana ngan mi
gold.
5 Kovuni ian simi mogomogos ni vuor, mi rararangien mi kutsukutsuleip
ma mi tienengen mi tengteng a nga beit. I matan ian mi mogomogos
ni vuor, mi napaririem potsu luo bu berber gi nga ber. Arie egie mi
napaririem potsu luo bu Moromoruo se Raban.
6 Ma buer i matan ian mi mogomogos ni vuor, mi barateis a mon ian ta
tiko nge katsekatsepa malan mi vunavout Kristal.

Viririsie ine mi mogomogos ni vuor, ba vinagoso voveit ian ta tino, gituo
mon vokotubuo siba binangavien voveit. Palan bu katsomat gi nga kuva
gituo, i muagituo ma i murigituo.
7 Mi vinagoso vourvour a nga matamatan mi laion, ma mi mei a luongan
a nga matamatan mi natu bulumakau tamat, ma mi mei a tourngan a nga
matamatan mi ka, ma mi mei a voveitngan a nga matamatan mi talagou
ta rovrov.
8 Mi mei keskes ine siba vinagoso, a nga suvuon bu poruoporuon mi na-
paririem potsu kes ma bu katsomat palan a nga kuva bu purupuruogituo

ka i kur ma ka i pakien. Sibu rosisiat ma sibu rokati, gituo kap maes nia
kaveir ven ne,

"A tamat, a tamat, a tamat
mi Nguts e Raban, ian ta tsiroup ngeisngeis,
ese ta nga muna mon ma ine a mon, ma va ta nemei."

9 Sien ba vinagoso ian ta tino gituo terie mi matvinavaso, mi minangarei,
ma mi ni vuot kalei rakot seie ese ta mogos i popon mi mogomogos ni vuor
ma ta tino rovoriu,
10 ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang gi sege
pukupukukaek i matan eie ese ta mogos i popon ine mi mogomogos ni
vuor nge rengeir rakot seie ese ta tino rovoriu. Gi kaor vuturungie magi
sar kovage i matan mi mogomogos ni vuor nge pevien,

11 "Magei Nguts ma magei Raban,
evoi e kalei oit nia suvuon mi matvinavaso,
mi minangarei, ma mi ngeisngeis ni vuor,
surie e ta nga vogosongie bu kepineits kokouk,
ma vemusurie ke lalaron e nga vogosongie gie
ma gi mon."

5

Mi pakapaka rorou vivvil ma Mi Natu Sipsip

1 Samo, o nga dengarie mi pakapaka rorou vivvil simi riman suv eie ese
ta nga mogos simi mogomogos ni vuor. Ma mi vinavataor a nga mon siba
bienengeiv kokouk ma gi nga buliet vangvangasie ngan mi napaririem
potsu luo bu poko buliebuliet.
2 Ma o nga dengarie mi angelo ngeisngeis ta nga vakokoit katsep ngan
mi ien leong nge pevien, "Ese a kalei oit nia tsang rivie sien ine bu poko
buliebuliet nge vueie ine mi pakapaka rorou vivvil?"
3 Eiekesen kap ka mei simi rangit ma simi kaber o, i mendien mi kaber,
a nga oit nia tsitsingie ian mi pakapaka rorou vivvil nge dedeng i aron.
4 O nga ta masitinoiv beitsak simi vunan gi kap nga vorotan ka mei va a
nga kalei oit nia tsitsingie ine mi pakapaka rorou vivvil nge dedeng i aron.
5 Samo mi mei kes sibu komosi ka ni tsientsang a nga oeng seou, "Kian va
e ta ta! Pare, mi Laion simi matabu Iuda, mi Buon e Davit, a te tseiptseiprio.
Eie a oit nia tsang rivie ian bu poko buliebuliet mi napaririem pouts luo
nge vueie ine mi pakapaka rorou vivvil."
6 Samo o nga dengarie mi Natu Sipsip ian ta nga mat malan va gi te nga
muna kenvamate. Eie a nga tuir i kotubuon mi mogomogos ni vuor meie
ba vinagoso voveit ian ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. Ine mi Natu
Sipsip a nga suvuon bu koum mi napaririem potsu luo ma bu katsomat mi
napaririem potsu luo. Ine bu katsomat, arie egie mi napaririem potsu luo
bu Moromoruo se Raban ian e Raban ta nga turan rakot sibu korot kokouk
simi kaber.
7 Ine mi Natu Sipsip a nga nemei nge por tsana ian mi pakapaka rorou
vivvil simi riman suv eie ese ta nga mogos simi mogomogos ni vuor.
8 Ma sien tate nga poro ine mi pakapaka rorou vivvil, ba vinagoso voveit
ian ta tino meie bu komosi ka ni tsientsang ba sinangavur luo ma voveit gi
nga sege pukupukukaek i matan ian mi Natu Sipsip. Bu mei keskes segie

gi nga suvuon bu aap ma bu koi gi ta tsana ngan mi gold ian ta nga vous
ngan mi buliebuliet saien sosong, arie kegi sar nono mi kuoluon e Raban.
9 Ma gi nga kavarie mi pak vour,

"Evoi e kalei oit nia poro ine mi pakapaka rorou vivvil
ma nia tsang rivie ian bu buliebuliet sien,
simi vunan gi nga kenvamate no,
ma ngan mi dara e nga voir tsana mi kulou va ken e Raban
kuvu sibu matabu kokouk ma bu vuna nama kokouk ma bu suasuada kulou kokouk ma bu vuna enamon kokouk.
10 E te nga tsana gie va egie mi kuoluon ken mangmagoso Nguts magiet Raban ma e te nga tsana gie va egie bu prist nia tsatsang sien.
Ma gi ta vuor i popon mi kaber."

11 Samo o nga dengarie nge rongomie mi inan bu angelo gi ta nga
viririsie mi mogomogos ni vuor ma ba vinagoso ian ta tino ma bu komosi
ka ni tsientsang. Mi aesaes segie a palan beitsak a kap ka mei a oit nia ase.
12 Ngan mi ien leong gi nga pevien,

"Ine mi Natu Sipsip gi ta nga kenvamate eie a kalei oit.
Eie a kalei oit nia suvuon mi ngeisngeis ni vuor, bu sinsuv, bu banga vienviendon, mi ngeisngeis,
ma mi minangarei, mi matvinavaso ma mi tietienengei!"

13 Samo o nga rongomie bu vinagoso kokouk simi rangit ma simi kaber
ma i mendien mi kaber ma i popon mi barateis ma bu kepineits kokouk i
aron, gi nga kaveir,

"Rakot seie ese ta mogos simi mogomogos ni vuor ma rakot simi Natu Sipsip
mi tietienengei ma mi minangarei ma mi matvinavaso ma mi ngeisngeis,
ta mon rovoriu sibu ra bu ra!"

14 Ian ba vinagoso voveit ian ta tino, gituo nga pevien, "Amen" ma bu
komosi ka ni tsientsang gi nga sege pukupukukaek nge rengeir.

6

Bu buliebuliet mi napaririem potsu luo

1 Samo, o nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet
vourvour sibu buliebuliet mi napaririem potsu luo ian gi ta nga buliet
vangsie ngan mi pakapaka rorou vivvil. Samo o nga rongomie mi mei kes
siba vinagoso voveit ian ta tino a nga vakokoit meie ngan mi ien malan
mi tengteng nge pevien, "Nemei!"
2 Simi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie mi oos puneits!
Mi mei ese ta nga kesie, a nga suvuon mi penepeneok ma a nga tserie
mi kovage, ma a nga rovotsour nge tseiptseiprio bu vinevineken ma ta ba
buer tseiptseiprio bu vinevineken mene.
3 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a luongan, o nga
rongomie mi vinagoso ian ta tino a luongan ta nga pevien, "Nemei!"
4 Samo mi oos mene ian ta nga mereik a nga rovotsour. Mi mei ta nga
kesie a nga suvuon mi ngeisngeis nia por tsana mi molu simi kaber va mi

5:8 Mi aap eie kegi kepineits nia togo bu Iuda malan mi napa ei taongtaong

kulou gi ta mang veken nge gie nge kenvamate gie kesegie. A nga tserie
buer mi sele leong.
5 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a tourngan, o nga
rongomie mi vinagoso ian ta tino a tourngan ta nga pevien, “Nemei!” Io,
o nga dengarie mi oos megeot! Mi mei ta nga kesie a nga suvuon i riman
ba kepineits nia pua nge telekiran mi putu.
6 Samo o nga rongomie mi kepineits malan mi ien i kotubuon ba
vinagoso voveit ian ta tino a nga pevien, “Mi koi wit kes man voirvoir mi
tsientsang nian mi ra kes. Ma ba koi bali tour man voirvoir mi tsientsang
nian mi ra kes. Kia nge tsang vatsakatie mi dangi oel ma mi dangi vain!”
7 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet a voveitngan, o
nga rongomie mi ien kuvu simi vinagoso ian ta tino a voveitngan a nga
pevien, “Nemei!”
8 Ma o nga dengarie mi oos putiputiet! Mi asan mi mei ta nga kesie
ine mi oos ‘E Miensei’ ma e Ades a nga vemusurie. Guor nga suvuon mi
ngeisngeis nia vuortie mi korot kes siba korot voveit simi kaber kokouk
nia kenvamate gie ngan mi sele, mi vientor, ma bu mienarouk tsak ma bu
vinavinar tso simi kaber.
9 Sien mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet mi napaririem
ngan, o nga dengarie, i pakien mi korot nia tu tienebeir, bu morumoruagie
gi tate nga maet surie mi namanien e Raban ma surie gi ta nga tuktuk simi
tsientsang nia vavatei ngan.
10 Gi nga koup ngan mi ien leong, “O, mi Nguts ngeisngeis, evoi e tamat
ma e tuktuk. Vasa, a ngas potaram te i muan va e ta voturie gie simi vinuor
gi ta mon i popon mi kaber? Ma sisa e ta ba ken kuilkulien mi daragei?”
11 Samo ine bu moromoruo egie keskes gi nga tserie mi tsetstseik kuar
puneits, ma e Raban a nga oeng segie va gi ta mon nge maes lili te buer tuir
oit mi aesaes sibu turagie ka ni tsientsang ma mi kulou vodovodon tuktuk
ese va gi ta suoeie mi kiden malan egie gi tate nga suoeie, ta tsorubeit pu.
12 O nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet mi
napaririem potsu kes ngan. Ma mi oen leong a nga beit, ma mi matanias
a nga tsorubeit ngingi malan mi deuv, ma mi vura a nga tsorubeit mereik
malan mi dar.
13 Ma bu kaemkaem simi mariu gi nga kor simi kaber malan bu vuavua
eits gi ta korkor simi mour leong.
14 Samo mi mariu a nga vil nge kapangan malan mi pakapaka rorou
vivvil, ma bu pout ma bu nuos kokouk gi nga kakasik sorvekenan magi
sar mogomogos.
15 Samo magi sar kovakova ka leong mi kaber, bu ka leong simi gavaman,
bu ka leong simi kulou ni minakiur, bu ka suvuram, bu ka ngeisngeis, bu
petspets ma bu ka ketseketseng kokouk, gi nga kokoiv i aron bu rie ma i
pakien bu vam sibu pout.
16 Ma gi nga oeng sibu pout ma sibu vuna vout, “Kor kuva gei nge
muninga gei simi matan eie ese ta mogos i popon ian mi mogomogos ni
vuor ma si ken aor rarap mi Natu Sipsip!
17 Simi vunan mi ra tsokor si keguor aor rarap a te beit. Ma ese a oit nia
pertsan ian mi ra?”

7

Mi 144,000 bu Israel

6:8 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

1 I murien ine, o nga pare ba angelo voveit gituo ta nga tuir siba
tangatson voveit mi kaber. Gituo nga por vangvangasie ba mata mour
voveit simi kaber, terengien va mi mour ta kap mang uvie mi kaber ma
mi barateis ma bu ei.
2 Samo o nga pare mi angelo mene ta nga kien kuvu simi korot mi
matanias ta rar tsour en. A nga poro mi totourkilal se Raban ian ta tino.
Ma a nga koup ngeisngeis rakot siba angelo voveit ese e Raban ta nga teir
ngeisngeis segituo nia tsang vatsakatie mi kaber ma mi barateis.
3 A nga koup ven ne, "Kian va nga ta tsang vatsakatie mi kaber o, mi
barateis o, ka ei, tuir oit gei ta terie ka totourkilal i matadigie ian ta
tourtelekiran va egie ken sar petspets magiet Raban."
4 Ma o nga rongomie mi aesaes kokouk simi kulou gi ta suvu totourkilal,
a nga oit mi 144,000 i kotubuon bu matabu kokouk sibu Israel.

5 Io, mi 12,000 kulou simi matabu se Iuda gi nga suvuon mi totourkilal,
ma simi matabu se Ruben, mi 12,000,
ma simi matabu se Gat, mi 12,000,
6 ma simi matabu se Aser, mi 12,000,
ma simi matabu se Naptali, mi 12,000,
ma simi matabu se Manase, mi 12,000,
7 ma simi matabu se Simeon, mi 12,000,
ma simi matabu se Levi, mi 12,000,
ma simi matabu se Isakar, mi 12,000,
8 ma simi matabu se Sebulon, mi 12,000,
ma simi matabu se Iosep, mi 12,000,
ma simi matabu se Beniamin, mi 12,000.

Mi bineit leong gi nga tsekie bu tsetseik puneits

9 Ma i muir sien, i aron ine mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga
pare mi bineit leong ian a kap ka mene va a nga oit nia ase mi aesaes
kakakuon segie. Ine mi bineit, gi nga kuvu sibu vuna enamon kokouk,
sibu matabu kokouk, sibu suasua da kuirkuir, ma sibu suada vuna nama.
Gi nga tuir i matan mi mogomogos ni vuor ma i matan mi Natu sipsip. Gi
nga tsekie magi sar tsetstseik kuar puneits, ma sibu rimagie gi nga poro
bu pakapaka bebei.
10 Ma gi nga koup ngan mi ien leong ven ne,

"Mi vavato a kuvu si magiet Raban
ese ta mogos i popon ken mogomogos ni vuor,
ma a kuvu simi Natu sipsip."

11 Ma bu angelo kokouk gi nga tuir viririsie mi mogomogos ni vuor meie
bu komosi ka ni tsientsang ma ba vinagoso voveit ian ta tino. Gi nga sege
pukupukukaek i matan mi mogomogos ni vuor nge rengeir rakot se Raban.
12 Gi nga pevien,

"Amen!
Mi tietienengei ma mi matvinavaso
ma mi banga vienviendon ma mi ni vuot kalei ma mi minangarei
ma mi ngeisngeis ni vuor ma mi ngeisngeis
ta mon rovoriu si magiet Raban.
Amen!"

13 Ma samo mi mene segie bu komosi ka ni tsientsang a nga vereie iou,
“Ine mi bineit gi ta tsekie bu tsetstseik kuar ian ta puneits, egie ese mune?
Ma ivie gi nga kuvu en?”
14 Ma o nga kuil nama, “Mi ka leong, evoi ngas e telekira gie.”
Ma a nga pevien, “Ine mi bineit arie egie ese gi tate nga rovotsour
vekenan mi vinekikin leong. Ma gi nga suruvie magi sar tsetstseik nge
vara puneits nge gie ngan mi daran mi Natu sipsip.
15 Surie ine mo,

“gi tuir i matan ken mogomogos ni vuor.
Ma sibu rosisiat ma sibu rokati gi ko tsatsang sien i aron ken vona rengeir.
Ma eie ese ta mogos si ken mogomogos ni vuor, eie ta kuva gie ngan mi minoruvien.
16 Ma gi ta kap ba buer vitor.
Ma gi ta kap ba buer moruo.
Ma mi matanias ta kap ba buer rapa gie.
Ma ka kepineits rarap beitsak ta kap ba buer asuo gie.
17 Simi vunan, mi Natu sipsip ese ta mon i kutum si ken mogomogos ni vuor, ta tsorubeit mi ka nennei segie malan mi ka nennei sipsip.
Eie ta kir terie gie simi matada ni tino ian ta kilikilivueit.
Ma e Raban ta dou vopura kegi sar dunutina kokouk sibu katsomatagie.”

8

Mi buliebuliet mi napaririem potsu luo ngan

1 Sien mi Natu sipsip ta nga tsang rivie mi buliebuliet mi napaririem
potsu luo ngan, mi rangit a nga tuno mi kepide aua kes.
2 Ma o nga pare mi napaririem potsu luo bu angelo gi ta nga tuir i matan
e Raban. Ma gi nga tserie mi napaririem potsu luo bu tuvuir.
3 Mi angelo mene ese ta nga suvuon mi koi gi ta tsana ngan mi gold nia
tu buliebuliet saien sosong, a nga me tuir i gegen mi korot nia tu tienebeir.
Ma a nga tserie bu buliebuliet saien sosong palan nia tutu rakot se Raban
meie ngan kegi sar nono mi kuoluon e Raban. A nga tsana ine simi korot
nia tu tienebeir gi ta tsana ngan mi gold ian ta mon i muan ken mogomogos
ni vuor.
4 Kuvu i riman mi angelo, mi kienkou simi uiluiltan saien sosong meie
ngan kegi sar nono mi kuoluon e Raban, a nga kien beit i matan e Raban.
5 Samo mi angelo a nga poro mi koi nia tu buliebuliet saien sosong nge
vovosuo ngan mi leing kuvu simi korot nia tu tienebeir, ma a nga tomeke
peuk ngan ine simi kaber. Ma mi kutsukutsuleip a nga kutsuleip ma mi
tengteng a nga puorpuor, ma mi kaber a nga oen.

Bu tuvuir

6 Ma ian mi napaririem potsu luo bu angelo gi nga poro mi napaririem
potsu luo bu tuvuir nge rorois nia kuvie gie.
7 Mi angelo vourvour a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi bat ais meie ngan
mi leing gi te nga leik meie ngan mi dar a te nga uos peuk nge kor i popon
ine mi kaber. Mi korot kes mene siba korot tour simi kaber kokouk ma bu
ei meie bu uotuot mangmangeda egie kokouk ian gi ta mon ine simi korot,
gi nga ngang nge dumuits.
8 Ma mi angelo a luongan a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi kepineits a
nga malan mi pout leong a nga ngang, gi nga tomeke vetseboruo simi

barateis. Ma mi korot kes siba korot tour simi barateis kokouk a nga vuris
nge tsorubeit dar.
9 Ma mi gargar kes siba gargar tour sibu vinagoso kokouk simi barateis,
gi nga maet. Ma mi gargar kes siba gargar tour sibu mon kokouk, gi nga
tsereiv.
10 Mi angelo a tourngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma mi kaemkaem ram
ta nga ber malan mi berber, a nga kor kovuni simi rangit. Ma a nga kor i
popon mi gargar kes siba gargar tour sibu da ma bu da kilikilivueit kokouk.
11 Mi asan ine mi kaemkaem mi Ei Bo. Ma bu da simi gargar kes siba
gargar tour sibu da kokouk, gi nga tsorubeit bo. Ma palan mi kulou gi nga
maet surie ine bu da ian gi ta nga tsorubeit bo.

12 Mi angelo a voveitngan a nga kuvie ken tuvuir. Mi korot kes siba korot
tour simi matanias pu, ma mi korot kes siba korot tour simi vura pu, ma
mi gargar kes siba gargar tour sibu kaemkaem kokouk, gi nga kapokapot
ma bu rararangigie a te nga mesei. Ma mi korot kes siba korot tour simi
rosisiat a nga ngingi, ma mi rokati buer a nga malan.

13 Samo simi baidendeng ian ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie nge
rongomie mi talagou ta nga rov i kur te simi balbal. Ma a nga koup ngan mi
ien leong, “Tsenakor leong! Tsenakor leong! Tsenakor leong ta monongie
mi kulou gi ta mon ine simi kaber. Simi vunan ba angelo tour mene gituo
ngas rorois nia kuvie kegituo sar tuvuir!”

9

1 Samo mi angelo mi napaririem ngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma o
nga dengarie mi kaemkaem ta nga kor kuvu simi mariu peuk ine simi
kaber. Ian mi kaemkaem a nga tserie mi tsitstsi nia tsitsingie mi Mat kap
ka vunan.
2 Sien ta nga tsitsingie mi Mat kap ka vunan, mi kienkou a nga kien i kur
kuvu sien malan mi kienkou simi leing leong beitsak. Mi kienkou kuvu ine
simi Mat a nga bokutie mi rararangien mi matanias ma mi mariu.
3 Ma kuvu ian simi kienkou bu tsiko gi nga pits peuk ine simi kaber ma
gi nga tserie mi ngeisngeis malan kegi ngeisngeis bu novuot simi kaber.
4 Gi kap nga suvuon mi sinusunuir nia tsang vatsakatie bu uotuot simi
kaber o, bu roniot o, bu ei eiekesen mi kulou egie ese mo gi ta kap nga
suvuon ken totourkilal e Raban i matadigie.
5 Ine bu tsiko gi kap nga suvuon mi sinusunuir nia kenvamate gie,
eiekesen gi nga suvuon mo mi sinusunuir nia vikikinie gie siba vura mi
napaririem. Ma mi vinavasor gi ta nga suvuon ine simi vinekikin a nga
malan mi vinavasor ka mei ta suvuon sien mi novuot ta novuo.
6 Ian sibu ra mi kulou gi ta nesie mi miensei eiekesen gi ta kap vorotan;
gi ta lalaron beitsak nia mesei eiekesen mi miensei ta vi nge gie.
7 Bu tsiko gi nga matamatan bu oos gi ta nga rorois ngan nian mi
vinevineken. I popon bu kovagie gi nga tsekie bu kepineits gi ta nga malan
bu kovage gi ta tsana ngan mi gold, ma bu matagie a nga mat malan bu
matan bu ka.
8 Mi vuruvuru kovagie a nga malan mi vuruvuru kovagie bu vevien, ma
bu rivogie a nga malan bu rivogie bu laion.
9 Gi nga suvuon bu kakakuir nian mi bongbong malan mi kakakuir
bongbong aen, ma mi tienengen bu purupuruogie a nga malan mi
tienengen bu karis ma bu oos palan gi ta soer tateie gie lalapus rakot simi
vinevineken.

10 Gi nga suvuon bu bakenken sibu lutulutugie malan sibu novuot, ma
ian sibu lutulutugie gi nga suvuon mi ngeisngeis nia vabasa mi kulou siba
vura mi napaririem.
11 Magi kovakova ka leong eie mi angelo simi Mat kap ka vunan. Mi
asan simi namani Iburu eie e Abadon, ma simi namani Grik, e Apolion.
12 Mi tsienakor vourvour a te rovoriu; ma ba tsienakor luo mene buer
ta ngas ra nemei.
13 Mi angelo mi napaririem potsu kes ngan a nga kuvie ken tuvuir. Ma
o nga rongomie mi ien a nga kovuni siba koum voveit simi korot nia tu
tienebeir i matan e Raban ian gi ta tsana nge gold.
14 Mi ien a nga vakokoit simi angelo mi napaririem potsu kes ngan ese
ta nga suvuon mi tuvuir, “Ruom rivie ba angelo voveit gituo ta mon simi
baivinis simi da leong i Iupurates.”
15 Ma ian ba angelo gituo ta nga mon rorois nian ine mi keipkepide ra,
ine mi ra, ine mi vura, ma ine mi avareit, gituo nga tsorubeit ketseketseng
nia kenvamate mi gargar kes siba gargar tour simi kulou kokouk.
16 Mi aesaes ian simi kulou ni minakiur gi ta nga ka oos a nga oit mi 200
million. O nga rongomie ine kegi aesaes kakuon.
17 Bu ka gi ta nga kesie bu oos ma bu oos o ta nga dengarie i aron kong
baidendeng, gi nga mat malan ine. Kegi sar kakakuir nian mi bongbong
a nga mereik ngeisngeis ma mangmangeda ngingi nge ngongo malan mi
salpa. Bu kovagie bu oos gi nga mat malan bu kovagie bu laion, ma kuvu
sibu ngutsugie mi leing, mi kienkou, ma mi salpa gi nga rovotsour.
18 Mi gargar kes siba gargar tour simi kulou kokouk gi nga masen ian
ba suada tsienakor leong, arie mi leing, mi kienkou, ma mi salpa gi ta nga
kuvu sibu ngutsugie.
19 Mi ngisingisigie bu oos a mon sibu ngutsugie ma sibu lutulutugie. Bu
lutulutugie gi malan bu tsotsoi ma gi suvuon bu kovagie ian gi ta ko vabasa
bu mei ngan.
20 Mi kulou gi ta kap nga maet ine sibu tsienakor leong, gi kap nga vodon
vuris sorvekenan mi tsinatsangan bu rimagie, ma gi kap nga voto simi
sinavei nia rangarie bu tsaka moromoruo ma bu patspats gi ta tsana ngan
mi gold, silva, brons, vunavout ma mi poko ei. Ian bu patspats gi kap oit
nia dedeng o, rorong o, veis.
21 Ma gi kap nga vodon vuris buer sorvekenan kegi sar kiden, kegi sar
tinepekei, kegi sar sinavei tetteririv, ma kegi sinavei nia puer.

10

Mi angelo ma mi pakapaka rorou lili vivvil

1 A samo o nga dengarie mi angelo mene ian ta ngeisngeis beitsak, ma
a nga tsour peuk kuvu simi rangit. A nga vavaso ngan mi balbal ma mi
todar a nga tuir ka i kur i kovan, ma mi matan a nga malan mi matanias,
ma ba kamen a nga malan ba poko arir kuar ta ngang.
2 Ma a nga suvuon i riman mi pakapaka rorou lili ian tate nga vue. A
nga voturie mi kamen suv i popon mi barateis ma mi kamen kieir i popon
mi kaber.
3 Ma a nga koup ngan mi ien leong malan mi inan mi laion ta kengeir
ma sien ta nga koup, bu inagie mi napaririem potsu luo bu tengteng gi nga
vakokoit.

9:11 Abadon ma Apolion - man vuevue va mi ka nia vovogureis

4 Ma sien bu inagie mi napaririem potsu luo bu tengteng gi ta nga
vakokoit, o nga visi vavataor, eiekesen o si nga rongomie mi ien kuvu simi
rangit a nga pevien, “Buliet vangvangasie bu kepineits ian bu inagie mi
napaririem potsu luo bu tengteng gi ta vokokotie ma kian va e ta vavataor
vuturungie.”
5 Samo mi angelo ese o ta nga pare ta nga tuir i popon mi barateis ma i
popon mi kaber, a nga vavane terie i kur mi riman suv rakot simi rangit.
6 Ma a nga vakavakariem ngan e Raban ese ta tino rovoriu sibu ra bu ra,
ese ta nga vogosongie mi rangit meie bu kepineits gi ta mon sien, mi kaber
meie bu kepineits gi ta mon i popon, ma mi barateis meie bu kepineits gi
ta mon sien. Ma a nga pevien, “E Raban ta kap ba buer rorois te buer!
7 Eiekesen sibu ra ian mi angelo mi napaririem potsu luo ngan va ta visi
kuvie ken tuvuir, ken vienviendon mumuningei e Raban ta tsorubeit pu,
malan mo ta nga vakokoit katsep ngan si ken sar petspets, bu propet.”
8 Samo ian mi ien kuvu simi rangit o ta nga muna rongomie, a te buer
nga oeng seou, “Rakot nge poro mi pakapaka rorou vivvil ian tate vue i
riman mi angelo ese ta tuir i popon mi barateis ma i popon mi kaber.”
9 Io, o nga rakot simi angelo nge oeng sien va ta nga terie seou mi
pakapaka rorou vivvil lili. Ma a nga oeng seou, “Poro nge nganie. Ine ta
tsana va mi tia ta tsorubeit mamagits, eiekesen simi ngutsu ine ta damits
malan mi masiu.”
10 O nga poro ine mi pakapaka rorou vivvil lili simi riman mi angelo nge
nganie. A nga damits malan mi masiu i ngutsuung, eiekesen sien o tate
nga konomie, a nga tsana va mi tioung a nga mamagits.
11 Samo ine mi ien a nga oeng seou, “E ta ngas buer vokokotie bu nama
e Raban ta vakinebatie i aro surie bu suada kuirkuir, bu vuna enamon, bu
vuna nama ma bu kovakova ka leong.”

11

Ba ka luo ni vavvatei katsep

1 Io, o nga tserie mi poko ei kuar nia pua bu kepineits, ma mi mei a nga
oeng seou ven ne, “Ra pua ken vonuo tamat e Raban meie mi korot nia tu
tienebeir. Ma ase bu mei kokouk gi ta rengeir en.
2 Eiekesen e ta kap pua mi mararan, simi vunan eie mi korot nian bu
Kibang. Gi ta poporie mi taon tamat sibu vura ba sinangavur voveit ma
luo.
3 Ma o ta terie mi duis si kong ba ka luo ni vavatei katsep. Guor ta tsekie
mi suada tsetstseik nia vasangan mi masitinoiv, ma guor ta vokokotie mi
nama kuvu se Raban simi 1260 bu ra.”
4 Ine ba ka luo, eguor ba ei oliv luo ma ba mogomogos luo sibu bember
ian ta tuir i matan man Nguts mi kaber.
5 Sien va ka mei ta konon nia vabasa guor, mi leing ta kuvu sibu
ngutsuguor nge tu vudumutsie maguor sar matakorot, io, eie ese ta konon
nia vabasa guor ta ngas maet ine simi rosar.
6 Ine ba ka, guor suvuon mi ngeisngeis nia bokutie mi rangit va mi bat
ta kap mang uos sibu ra guor ta vokokotie mi nama kuvu se Raban. Ma
guor suvu ngeisngeis nia vurisan bu da va gi ta tsorubeit dar, ma nia tsang
vatsakatie mi kaber ngan bu suasuada tsienakor leong sibu keipkepide ra
guor ta lalaron nia tsang malan ngan.
7 Sien va guor tate vavatei katsep voto, ine mi vinavinar tso ta vaen kien
nge rovotsour kuvu simi Mat kap ka vunan, ta veveken meie guor. Ma eie
ta tseiptseiprio guor nge kenvamate guor.

8 Ma bu piripiriguor ta mutur simi rosar ian simi taon leong. Mi as
puppuo ine simi taon, arie i Sodom ma i Isip. Ine arie mi taon ivie gi ta
nga vetekiuo en maguor Nguts simi koitskoits.
9 Mi kulou kuvu sibu suada kuirkuir, sibu matabu, sibu vuna nama ma
sibu vuna enamon, gi ta pare ba piripiriguor siba ra tour ma mi kapien.
Eiekesen gi ta kap sunuir va ba piripiriguor ta mutur si ka monmon.
10 Ma mi kulou simi kaber gi ta res nia pare guor va guor te maet. Ma
gi ta sieng nge ngou nge vevekuil nge tienebeir, simi vunan ine ba propet
guor nga vikikinie vatsakatie te mi kulou gi ta mon simi kaber.
11 Eiekesen, i murien ba ra tour ma mi kapien, mi mour ni tino kuvu se
Raban a nga rubukien seguor. Ma guor nga tsuok tamtuir. Ma egie ese gi
ta nga dengarie guor, mi mientou a nga tseiptseiprio gie.
12 Ma samo guor nga rongomie mi ien kovuni simi rangit ta nga oeng
seguor ven ne, "Ngado vaen kien en ne." Io, guor nga kien i kur simi rangit
i aron mi balbal ma maguor sar matakorot gi nga dengarie guor.
13 Ma ian simi keipkepide ra duis, mi oen leong a nga beit, ma mi korot
kes sibu korot mi sinangavur kes ian simi taon, a te nga tsereir. Ma mi
7,000 mi kulou gi te nga mesei simi oen. Ma mi kulou gi ta ngas nga mon,
gi nga motou beitsak te ma gi nga tsuok terie i kur mi asan e Raban simi
rangit.
14 Io, mi tsienakor a luongan a te voto. Eiekesen mi tsienakor a tourngan
ta nemei lalapus.

Mi tuvuir mi napaririem potsu luo ngan

15 Io, mi angelo mi napaririem potsu luo ngan, a nga kuvie mi tuvuir ma
bu ien leong simi rangit gi nga koupkoup ven ne,

"Mi mangmagoso enaenamon kokouk a te tsorubeit ken mangmagoso
Nguts magiet Nguts meie ken Karisito,
ma eie ta vuor sibu ra bu ra kap man ka votovoto."

16 Samo ian ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang gi ta
nga mogos i popon kegi sar mogomogos ni vuor i matan e Raban, gi nga
sege pukupukukaek nge rangarie e Raban.
17 Ma gi nga pevien,

"Gei vuot kalei sevoi, mi Nguts mi Raban ese ta tsiroup,
mi mei ese ta mon ine ma ese ta nga muna mon,
simi vunan e te nga poro mi ngisingisi leong beitsak
nge vakaek nge vuor.
18 Bu vuna enamon gi nga aor rarap, ma ke aor rarap a te beit.
Mi keipkepide ra a te beit nia vuortie bu miensei,
ma nia teir voirvoir si ke sar petspets, bu propet,
ma si ke kulou ma segie ese gi ta mangaran mi asa,
misasien mi kulou sasavoir o, mi kulou asna.
Ine arie mi keipkepide ra nia voguersa gie ese gi ta nga voguersan mi
kaber."

19 Samo ken vonuo tamat e Raban simi rangit a nga katsep, ma o nga
dengarie man vovvoi ken kinubuits e Raban i aron. Ma mi kutsukutsuleip
a nga kutsuleip, mi tengteng a nga puorpuor, ma mi oen leong a nga beit
ma mi bat ais a nga num ngan.

12

Mi vevien ma mi Dregon

1 Samo, mi totourlekier leong a nga tsorubeit vasvas simi rangit. Ma
mi vevien a nga mon. Eie a nga vavaso ngan mi matanias, ma mi vura i
pakien ba kamen, ma i kovan, a nga tsekie mi kovage ta nga suvuon mi
sinangavur kes ma luo bu kaemkaem.
2 Ine mi vevien a nga tian ma a nga koup simi vunan mi vinavasor nia
por madar a te nga beit sien.
3 Ma samo, mi totourlekier mene a si nga tsorubeit vasvas simi rangit.
Mi dregon mereik leong beitsak a nga mon. Eie a nga suvuon bu kovan mi
naparíriem potsu luo, ma mi sinangavur kes bu koum ma mi naparíriem
potsu luo bu kovage a nga mon i popon bu kovan.
4 Mi lotoloton a nga darasan mi gargar kes siba gargar tour sibu
kaemkaem kokouk simi rangit nge tomeka gie simi kaber. Ma ine mi
dregon a nga tuir i matan ian mi vevien ta nga visi kakav, terengien va ta
mang nga nganie mi natunatu madar sien va mi vevien ta kava.
5 Io, mi vevien a te nga kava mi madar tamat ese va ta vuortie bu vuna
enamon kokouk ngan mi poko aen kuar. Ma, puk lalapus mo, gi nga por
tsana e natuon nge kien ngan i kur se Raban ma si ken mogomogos ni
vuor.
6 Ine mi vevien a nga vi rakot simi beir ivie e Raban tate nga rorois ngan
va mi korot nia naneie en simi 1,260 bu ra.
7 Ma mi vinevineken leong a nga tamtuir simi rangit. E Mikael meie ken
sar angelo gi nga veveken meie ian mi dregon. Ma mi dregon meie ken
sar angelo gi nga kuil vinevineken segie.
8 Eiekesen mi dregon meie ken sar angelo gi kap nga ngeisngeis oit, ma
kap kegi ka korot nia mon te simi rangit.
9 Ma gi nga tomekan ine mi dregon leong peuk ine i keim. Ine mi dregon
muomuo ngan te, gi vuotongie va e Diabolo o, e Satan ian ta ko bitie mi
kulou kokouk simi mangmagoso enaenamon. Gi nga tomekan peuk ine i
keim simi kaber meie ken sar angelo.

10 Samo o nga rongomie mi ien leong kuvu simi rangit a nga pevien,

"Ine, mi vavato ma mi ngeisngeis ma ken mangmagoso Nguts magiet Raban
ma ken duis e Karisito a te beit.
Io, mi ka ese ta ko vepitsie bu kasigiet
i matan magiet Raban sibu rosisiat ma rokati
gi te tomekan peuk i keim.
11 Gi nga tseiptseiprio
ngan mi daran mi Natu Sipsip
ma ngan kegi namani vavatei katsep.
Gi kap nga ruit ngan kegi sar tino
misasien gi ta nga suoeie mi kiden.
12 Io, enga bu Rangit ma enga ese mune nga ta mon sien,
nga ta ngas res!
Eiekesen mi tsienakor leong ta rakot simi kaber ma mi barateis,
simi vunan e Satan a te tsour peuk sengado!
Eie a vous ngan mi aor rarap,
simi vunan a te telekiran va ken keipkepide ra a te poitpoit."

13 Ma sien ine mi dregon tate nga deng kielala va gi te nga tomeke terie i
keim simi kaber, a nga ra kararie ian mi vevien ese ta nga kava mi madar
tamat.
14 Eiekesen ine mi vevien a nga tserie ba poroporuon luo mi talagou
leong, terengien va ta mang nga oit nia rov rakot si ken korot simi beir,
ivie va gi ta naneie en siba avareit tour ma mi kapien ma ta mon peken
ian mi dregon.
15 Ma ine mi dregon a nga mutan mi da kuvu i ngutsuon terengien va
ta mang nga so surie ine mi vevien nge taev rivie.
16 Eiekesen mi kaber a nga kulie ine mi vevien, io, a nga pangang nge
un vamsa ian mi da leong mi dregon ta nga mutan i ngutsuon.
17 Ma mi dregon a nga aor rarap veie ine mi vevien. Ma a nga ra veveken
meie bu natuon mene ine mi vevien. Ine bu natuon arie egie ese gi ta
ko vemusurie bu vuna vinuor se Raban nge por vangasie ken vinavatei
vavakatsep e Iesu.
18 Ma samo mi dregon a nga tuir i bourbournga koen.

13

Ba vinavinar tso luo

1 Samo i aron kong baidendeng, o nga dengarie mi vinavinar tso leong
ta nga kienbeit rovotsour simi barateis. Ine mi vinavinar tso a nga suvuon
mi napaririem potsu luo bu kovan ma mi sinangavur kes bu koum, ma i
popon ken sar koum mi sinangavur kes bu kovage, ma i popon bu kovan,
bu as ian ta oeng balapoik ngan e Raban.
2 Ine mi vinavinar tso o ta nga pare, a nga matamatan mi leopat, eiekesen
ba kamen a nga malan ba kamen mi bea ma mi ngutsuon a nga malan mi
ngutsuon mi laion. Mi dregon a nga terie ken ngeisngeis simi vinavinar
tso ma ken mogomogos ni vuor meie mi duis leong.
3 Mi kov kes sibu kovan ine mi vinavinar tso a nga malan va a te nga suvu
bienabas, eiekesen ken sar kiba bienabas a te nga maov. Mi mangmagoso
enaenamon kokouk gi nga dederivan nge vemusurie ine mi vinavinar tso.
4 Mi kulou gi nga rangarie mi dregon simi vunan a te nga terie mi duis ine
simi vinavinar tso, ma gi nga rangarie buer mi vinavinar tso nge pevien,
“Ese a malan ine mi vinavinar tso? Ese a oit nia veveken meie?”
5 Ine mi vinavinar tso a nga suvuon mi ngutsuon nia vokokotie mi
namani vakam ma nia oeng balapoik ngan e Raban. Ma a nga tserie mi
duis nia tsatsang ngan sibu vura ba sinangavur voveit ma luo.
6 A nga pangang nge oeng balapoik ngan e Raban, ma a nga oeng
vatsakatie mi asan ma ken vonuo ma egie ese gi ta mon simi rangit.
7 A nga tserie mi ngeisngeis nia veveken meie mi kuoluon e Raban ma nia
tseiptseiprio gie. Ma a nga tserie mi duis nia vuortie bu matabu kokouk,
bu suada kuirkuir kokouk, bu vuna nama kokouk, ma bu vuna enamon
kokouk.
8 Mi kulou kokouk gi ta mon simi kaber gi ta rangarie ine mi vinavinar
tso. Arie egie bu asagie gi ta kap mon i aron mi pakapaka rorou ni tino
simi Natu sipsip vakaek si man vakavakaek mi mangmagoso enaenamon.
Ine mi Natu sipsip eie ese ta nga suoeie mi kiden.
9 Eie ese ta suvu taterieng, ta ngas rorong.

10 Sien va ka mei va ta ngas mon simi baivinis,
eie ta ba so mon simi baivinis.
Sien va ka mei va ta ngas suoeie mi kiden ngan mi sele,

eie ta ba so suoeie mi kiden ngan mi sele.

Ine mi nama nia oeng votuomaran mi kuoluon e Raban va gi ta ngas suvuon mi sinavei ni onvidit ma mi vodovodon tuktuk.

Mi vinavinar tso kuvu simi kaber

11 Samo o nga dengarie mi vinavinar tso mene ian ta nga kienbeit kuvu simi kaber. A nga suvuon ba koum luo malan mi natu sipsip, eiekesen a nga vakokoit malan mi dregon.

12 Eie a nga tsatsang ngan ken sar duis kokouk ian mi vinavinar tso vourvour nia tuir nge tourtelekiran. A nga tsana ine, terengien va mi kaber meie mi kulou gi ta mon sien va gi ta mang rangarie ian mi vinavinar tso vourvour ken sar kiba bienabas tate nga maov.

13 Ma a nga tsana bu totourlekier leong ni vovokudier, a nga tsana buer va mi leing ta peuk i keim simi kaber kuvu simi rangit i matan mi lobaram.

14 A nga tserie mi sunusunuir nia tsana bu totourlekier ni vovokudier i matan ian mi vinavinar tso vourvour. Ngan ine bu totourlekier ni vovokudier, a nga bitie mi kulou simi kaber. A nga oeng segie va gi ta nga tsana mi patsapatsan ian mi vinavinar tso vourvour ese ta nga suvuon mi kiba bienabas eiekesen a te buer nga tino.

15 Ma a nga tserie mi ngeisngeis nia teir mour si man patspats mi vinavinar tso vourvour, terengien va ta mang oit nia vakokoit nge terie egie ese gi ta kap tor nia rangarie mi patspats simi miensei.

16 A te buer nga votsuoke mi kulou kokouk, bu ka lili ma bu ka leong, bu ka suvuram ma bu sinaortsak, bu ka petspets ma bu ka ketseketseng, va gi ta suvuon mi totourkilal sibu rimagie suv o, sibu matadigie.

17 Terengien va kap ka mei ta mang oit nia vorie ka kepineits o, verikuil nge lakep ngan ken sar kepineits sien va a kap suvuon ine mi totourkilal ian ta vutuir vasangan mi asan mi vinavinar tso o, mi aesaes ian ta tourtelekiran mi asan.

18 A pinat surie mi banga vienviendon nia katsep surie ine mi aesaes. Mi mei ese ta suvuon mi teletelekirei mo a oit nia vorotan man vuevue ine man aesaes ian mi vinavinar tso, simi vunan ine mi aesaes a tourtelekiran mi ka. Io, man aesaes arie mi 666.

14

Mi Natu Sipsip ma mi 144,000 mi kuoluon

1 Samo, i aron mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie mi Natu Sipsip ta nga tuir i popon mi pout Sion. Ma mi 144,000 mi kulou ese gi ta nga vataro ba asaguor mi Natu Sipsip meie e Taman sibu matadigie, gi nga mon meie.

2 Ma o nga rongomie mi ien kuvu simi rangit malan mi tienengen mi taev leong ma mi tienengen mi tengteng ian ta puor leong. Ine mi ien o ta nga rongomie a nga malan mi tienengen bu aap mi kulou gi ta togo.

3 Ian mi 144,000 mi kulou gi nga kavarie mi pak vour i muan mi mogomogos ni vuor ma ba vinagoso voveit ian ta tino ma bu komosi ka ni tsientsang. A kap ka mene a nga oit nia tovtov ngan ine mi pak, eiekesen ian mi 144,000 mi kulou ese e Raban tate nga voir tsana gie nia vara ketseketseng nge gie sorvekenan mi kaber, egie mo gi nga oit.

4 Ine mi kulou, gi kap nga vara bita nge gie kesegie ngan bu vevien, simi vunan gi nga naneie vakalaie egie kesegie va gi ta mang mon melemelen.

14:2 Mi aap eie kegi kepineits nia togo bu Iuda malan mi napa ei taongtaong

Gi ko vemusurie mi Natu Sipsip sibu korot kokouk ta rakot en. E Raban
a te nga voir tsana nge vara ketseketseng nge gie sorvekenan mi kuoluon
ine mi kaber. Arie egie bu vuovuo vourvour nian mi tienebeir rakot se
Raban ma simi Natu Sipsip.
5 A kap ka binit a nga mon i ngutsugie, ma gi kap suvuon ka bienebeir.

Ba angelo tour

6 Samo, o nga dengarie mi angelo mene ta nga rovrov simi mariu. A nga
suvuon mi Banga Vinavatei ian ta mon rovoriu nia vavatei rakot segie ese
gi ta tino i popon mi kaber, sibu vuna enamon, sibu matabu, sibu vuna
nama, ma sibu suada kuirkuir.
7 A nga oeng ngan mi ien leong, “Nga mangaran e Raban nge tsuok terie
i kur mi asan, simi vunan man keipkepide ra ken vinuor a te beit. Nga
rangarie eie ese ta nga vogosongie mi rangit, mi kaber, mi barateis ma bu
da kilikilivueit.”
8 Ma mi angelo a luongan a nga vemuir nge pevien, “E Babilon a te
nga kor! Mi taon leong a te nga kor. Ine arie ese ta nga tsana va bu
vuna enamon gi ta unumie mi dangi vain ian ta vunan si ken lalaron simi
sinavei tetteririv.”
9 Samo mi angelo a tourngan a nga vemusurie guor ma a nga oeng ngan
mi ien leong, “Sien va ka mei ta rangarie ine mi vinavinar tso meie man
patspats, ma ta suvuon mi totourkilal i matadien o, i riman,
10 eie buer ta unumie mi dangi vain si ken aor rarap e Raban. Ine mi
dangi vain a nga matan kesen mo ma gi nga soan i aron man koi ken aor
rarap. I matan ken sar angelo e Raban ma mi Natu Sipsip, gi ta vikikinie
ngan mi leing ma mi salpa ian ta ngang.
11 Ma mi kinokuvu leing ian ta vikikinie gie ta tobous kien i kur sibu ra
bu ra. Kap ka ra o, kati nia por minaes segie ese gi ta rangarie mi vinavinar
tso meie man patspats, o, egie ese gi ta suvuon mi totourkilal ian arie mi
asan.”
12 Mi kuoluon e Raban ese gi ta ko vemusurie ken sar vuna vinuor nge
vodovodon tuktuk se Iesu, gi ta ngas onvidit.
13 Ma samo, o nga rongomie mi ien kuvu simi rangit, “Vavataor malan
ine, ‘Mi nires leong segie ese gi ta maet simi vunan gi tsok simi Nguts
vakaek ine simi ra ma sibu ra vevemuir.’ ”
Mi Moromoruo a nga pevien, “Io, gi ta maes si kegi tsientsang ngeisngeis,
simi vunan bu vuovuan kegi sar tsientsang ta so nomeie gie.”

Mi kienakeir simi kaber

14 Samo, i aron mi baidendeng ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie mi
balbal puneits, ma mi mei a nga malan e natuon mi ka a nga mogos i
popon. A nga tsekie mi kovage gi ta tsana ngan mi gold i kovan ma a nga
suvuon mi sele va i riman.
15 Ma mi angelo mene a nga rovotsour simi vona rengeir, ma a nga koup
ngan mi ien leong seie ese ta nga mogos i popon mi balbal nge pevien,
“Poro ke sele nge ra lem tsana bu nginonginou, simi vunan mi ra nia
kakarie mi tau a te beit, io, mi tau simi kaber a te komois.”
16 Samo, eie ese ta nga mogos i popon mi balbal, a nga ravan ken sele i
popon mi kaber, ma a nga kakarie tsana bu nginonginou simi kaber.
17 Ma mi angelo mene a nga rovotsour kuvu simi vona rengeir ian ta
mon simi rangit, ma eie buer a nga suvuon mi sele ian ta va.
18 Samo mi angelo mene ese ta suvuon mi ngeisngeis nia vuortie mi leing,
a nga rovotsour kuvu simi korot nia tu tienebeir. Ma a nga koup ngan mi
ien leong rakot seie ese ta nga suvuon mi sele va nge pevien, “Poro ke sele

va nge ra lem tsana nge por kakakuon bu kievkiev vain simi kaber, simi vunan bu kievkiev vain gi te komois.”

19 Io, mi angelo a nga ravan ken sele i popon mi kaber nge por kakakuon bu kievkiev vain simi kaber, ma a nga tomeke terie gie simi korot nia pop poltse vain ian si ken aor rarap e Raban.

20 Ine mi korot nia pop poltse vain a nga mon i mararan mi oiroir simi taon. Ma gi nga popoporie gie, ma mi dar a nga so rovotsour kuvu ine simi korot nge vaen kien beit malan mi kuar simi ka ma a nga so rakot simi korot ian ta mon i pek te malan ba sinangavur tour koboit (300) bu kilomita.

15

Bu angelo mi 7 meie bu tsienakor leong mi 7

1 Samo, o nga dengarie mi totourlekier ni vovokudier mene simi rangit ian ta potokivout. O nga dengarie mi napaririem potsu luo bu angelo meie mi napaririem potsu luo bu tsienakor leong. Arie egie bu tsienakor leong vekvekitip. Surie gie ken aor rarap e Raban a te voto.

2 Ma o nga dengarie mi kepineits ta nga mat malan mi barateis a tiko rovoriu meie mi leing. Ma egie ese gi tate nga tseiptseiprio mi vinavinar tso meie man patspats ma man aesaes mi asan, gi nga tuir i popon mi barateis ian ta tiko rovoriu, ma gi nga suvuon bu napa ei se Raban.

3 Ma gi nga kavarie ken pak e Moses, ken petspets e Raban, ma gi nga kavarie buer ken pak mi Natu Sipsip,

“Ke sar tsientsang a leong nge mata tietienengei,
Mi Nguts e Raban ese ta tsiroup.
Mi sinavei duis ma mi tuktuk arie mi Rosara,
Mi kovakova ka leong sibu vuna enamon.
4 Mi Nguts, a kap ka mene va ta kap mangara no,
ma a kap ka mene va ta kap tsuok terie i kur mi asa.
Simi vunan evoi kese mo e tamat.
Bu vuna enamon kokouk gi ta nemei
nge rengeir rakot sevoi,
simi vunan bu tsinatsanga ian ta dokei, gi te tsorubeit vasvas.”

5 A samo, i aron mi baidendeng ian ta nga tsorubeit seou, o nga dengarie simi rangit, mi vona rengeir ian arie mi vona sel simi Vinavatei vavakatsep, a nga katsep.

6 Ma mi napaririem potsu luo bu angelo ese gi ta nga suvuon mi napaririem potsu luo bu tsienakor leong, gi nga rovotsour simi vona rengeir. Gi nga vavaso ngan mi banga tsetstseik ian ta melemelen nge matarar, ma gi nga sasvekvek ngan i karakaragie mi poko lavlav kuar ian ta nga kutsukutsuleip malan mi gold.

7 Samo mi mene segie ba vinagoso voveit ian ta tino, a nga teir vunie nge gie mi napaririem potsu luo bu angelo bu koi mi napaririem potsu luo gi ta nga tsana ngan mi gold. Ine bu koi gi nga vous ngan ken aor rarap e Raban ese ta tino rovoriu sibu ra bu ra.

8 Ma mi vona rengeir a nga vous ngan mi kienkou kuvu si man matvinavaso ma mi ngesengesien e Raban, ma kap ka mene a nga oit nia rubukien simi vona rengeir tuir oit mi napaririem potsu luo bu tsienakor leong kuvu sibu angelo mi napaririem potsu luo gi nga voto.

16

Bu koi mi 7 ian ta vous ngan ken aor rarap e Raban

1 Samo o nga rongomie mi ien leong kovuni simi vona rengeir leong ta
nga oeng sibu angelo mi napaririem potsu luo, "Nga ra soan ken aor rarap
e Raban ian ta mon sibu koi mi napaririem potsu luo i popon mi kaber."
2 Mi angelo vourvour a nga veis nge soan ken koi i popon mi kaber, ma
bu tsaka kiem meie ngan mi vinavasor gi nga tsorubeit simi kulou ese
gi ta nga suvuon man totourkilal ian mi vinavinar tso nge rangarie man
patspats.
3 Mi angelo a luongan a nga soan ken koi i popon mi barateis, ma mi
barateis a nga tsorubeit malan mi daran mi ka maet. Ma bu kepineits
kokouk ta suvu tino i aron mi barateis gi nga maet.
4 Mi angelo a tourngan a nga soan ken koi i popon bu da leong ma bu
da kilikilivueit. Ma gi nga tsorubeit dar.
5 Samo o nga rongomie mi angelo ta nga vuortie bu da, a nga pevien ne,

"E duis si ke sinavei nia viertan mi kulou,
O, evoi e tamat, evoi e mon ine, ma e nga muna mon.
6 Gi nga tsana va mi daran ke kulou ma bu propet, ta nga so.
Ma e te terie segie mi dar va gi ta unumie. Ine, a sogove kegi sinavei."

7 Ma o nga rongomie mi ien kuvu simi korot nia tu tienebeir a nga pevien,

"A tuktuk, mi Nguts mi Raban ese ta tsiroup,
Ke sinavei nia viertan mi kulou a tuktuk ma a duis."

8 Mi angelo a voveitngan a nga soan ken koi i popon mi matanias, ma
ine a nga tsana va mi matanias ta asuo bu kurikurigie mi kulou ngan mi
tinarapan malan mi leing.
9 Mi tienarap leong a nga asuo mi kulou. Ma gi nga oeng balapoik ngan
mi asan e Raban ian ta suvu ngeisngeis nia vuortie bu tsienakor leong, ma
gi kap nga vodon vuris nge tsuok terie i kur mi asan.
10 Mi angelo mi napaririem ngan a nga soan ken koi i popon ken
mogomogos ni vuor ian mi vinavinar tso. Ma samo mi ngingi a nga kor
kuva ken mangmagoso nguts ian mi vinavinar tso, ma mi kulou gi nga
aratie bu karamegie surie mi vinavasor.
11 Ma gi nga subiran mi Raban simi rangit surie kegi sar vinavasor ma
kiem, eiekesen gi kap nga vodon vuris nge sorvekenan misa gi ta nga ko
tsana.
12 Mi angelo mi napaririem potsu kes ngan a nga soan ken koi i popon
mi da leong beitsak i Iupurates, ma samo mi da sien a te nga maes nia
rorois ngan mi rosar sibu kovakova ka leong kuvu simi korot mi matanias
ta rar tsour en.
13 Ma samo o nga pare ba moromoruo tsak tour gituo ta nga matamatan
bu kurou. Gituo nga rovotsour kuvu i ngutsuon ian mi dregon, kuvu i
ngutsuon ian mi vinavinar tso ma i ngutsuon mi propet bitbit.
14 Egituo arie ba moromoruo tsak gituo ta nga ko tsana bu totourlekier
ni vovokudier, ma gituo nga rovotsour rakot si man sar kovakova ka mi
mangmagoso enaenamon nia por kakaku gie nian mi vinevineken si ken
Ra leong e Raban ese ta tsiroup.

15 “Rorong, o ta nemei malan mi ka puerpuer! Mi nires leong seie ese ta
mon nge pan nge naneie vakalaie man tsetstseik va ta kap mang veisveis
beol nge mengemengeir i matan mi lobaram.”
16 Samo gi nga por kakakuon bu kovakova ka leong simi korot gi ta
vuotongie simi namani Iburu va ‘i Amagedon’.
17 Mi angelo mi napaririem potsu luo ngan a nga soan ken koi simi
mariu, ma samo mi ien leong kuvu simi mogomogos ni vuor a nga
rovotsour kovuni simi vona rengeir, a nga pevien, “Bu kepineits kokouk
gi te tsorubeit tuktuk!”
18 Samo mi kutsukutsuleip, mi rororotuon ma mi puorpuor mi tengteng
ma mi oen leong beitsak a nga beit. Ine mi oen a nga ngeisngeis beitsak
ma kap ka oen mene a nga tsorubeit ngeisngeis malan ine, vakaek simi ra
mi ka ta nga vakaek nge mon simi kaber. Io, ine mi oen a nga leong ma a
nga tsak rovoriu.
19 Ian mi taon leong beitsak a nga kapot siba korot tour. Ma bu taon sibu
vuna enamon gi nga sereir. E Raban a kap nga vodon punan i Babilon mi
taon leong ma a nga vuvunumie ngan mi koi ta nga vous ngan mi dangi
vain si ken aor rarap beitsak.
20 Bu nuos kokouk gi nga vi ma bu pout a nga kapanga gie.
21 Kuvu simi rangit mi bat ais leong beitsak a nga uosangie mi kulou. Mi
pide bat ais keskes a nga putu malan bu sinangavur mi napaririem (50) bu
kilogram. Ine mi bat ais arie mi vinatoreis kuvu se Raban. Ma mi kulou
gi nga subiran e Raban surie ine mi vinatoreis simi vunan a te nga tsokor
rov riu.

17

Mi vevien tetteririv asna

1 Mi mene kes simi napaririem pouts luo bu angelo ese gi ta nga suvuon
mi napaririem pouts luo bu koi a nga nemei nge pevien seou, “Nemei, o
ta vasangan sevoi mi vinatoreis ian ta beit simi vevien tetteririv asna ese
ta mogos i popon bu da palan.
2 Bu kovakova ka leong simi kaber, gi nga tsana mi sinavei tetteririv
meie, ma mi kulou simi kaber gi nga un nge be ngan mi dangi vain ian ta
tourtelekiran mi sinavei tetteririv ine simi vevien.”
3 Ma samo, mi Moromoruo Tamat a nga tsegerie iou ma ine mi angelo
a nga sorokie iou rakot simi beir tuvuon, ma o nga pare mi vevien a nga
mogos i popon mi vinavinar tso mereik ngeisngeis. Ine mi vinavinar tso a
nga vous ngan bu as palan ian ta oeng balapoik ngan e Raban ma a suvuon
mi napaririem pouts luo bu kovan ma mi sinangavur kes man sar koum.
4 Mi vevien a nga tsekie man tsetstseik ian ta dav nge mereik ngeisngeis,
ma a nga vavaso ngan mi gold, bu vunavout ta matmatot ma bu banga
reamon simi kiem. Simi riman, a nga poro mi koi gi ta tsana ngan mi gold
ian ta nga vous ngan bu suada kepineits ni minogumiets ma bu kepineits
bita ian ta vunan si ken sar sinavei tetteririv ine mi vevien.
5 I matadien, gi nga vataro mi as ian man vuevue ta mumuningei malan
ne,

E BABILON LEONG ROVORIU
E KINAN BU VEVIEN TETTERIRIV
MA MI KEPINEITS NI MINOGUMIETS SIMI KABER.

6 O nga pare va ine mi vevien a nga un nge be ngan mi daran mi kuoluon
e Raban ma bu daragie ese gi ta nga ko vavatei katsep ngan e Iesu.

Sien o ta nga pare ine mi vevien, o nga kudier tsak.
7 Ma samo, mi angelo a nga pevien seou, “Surie misa e ta kudier? O
ta vakatsepa no si man vuevue ta mumuningei ine mi vevien ma mi
vinavinar tso ta ka sien, ian ta suvuon mi napaririem pouts luo bu kovan
ma mi sinangavur kes man sar koum.
8 Mi vinavinar tso ian e ta nga pare, a nga muna mon, eiekesen ine a
kap mon te. A visi vaen kien i kur kovuni simi Mat kap ka vunan ma ta ra
tsereiv. Mi kulou simi kaber ese e Raban ta kap nga vataro bu asagie simi
pakapaka rorou ni tino i muan man tsuoktsuok vakaek mi mangmagoso
enaenamon, gi ta kudier sien gi ta pare ine mi vinavinar tso, simi vunan
muomuo a nga muna mon, ma ine a kap mon te, eiekesen ta ba buer so
tsorubeit.
9 “Ine bu kepineits, mi ka ese ta suvuon mi banga vienviendon mo a
oit nia katsep sien. Mi napaririem pouts luo bu kovan gi tourtelekiran mi
napaririem pouts luo bu pout ivie mi vevien ta mogos i popogie.
10 Ma gi tourtelekiran buer mi napaririem potsu luo bu kovakova ka
leong. Mi napaririem segie gituo te nga kor, mi mene a te mon ine, ma mi
mene ka ie a kap ngas beit. Sien va ta nemei, eie ta ngas mon lili mo.
11 Mi vinavinar tso ian ta be nga muna mon, eiekesen ine a kap mon te,
eie mi kovakova ka leong mi napaririem potsu tour ngan. Si man tuktuk,
eie mi meinmenien mi napaririem potsu luo bu kovakova ka leong, ma
eie ta ra tsereiv.
12 “Mi sinangavur kes bu koum e ta nga pare gi tourtelekiran mi
sinangavur kes bu kovakova ka leong ese gi ta kap ngas suvuon kegi kavo
mangmagoso nguts, eiekesen simi aua kes mo gi ta suvuon mi duis nia
vuor malan mi kovakova ka leong meie ine mi vinavinar tso.
13 Gi suvuon mi aor kes ma gi ta terie kegi sar ngeisngeis ma duis simi
vinavinar tso.
14 Gi ta veveken meie mi Natu sipsip ma mi Natu Sipsip ta tseiptseiprio
gie simi vunan eie mi Nguts sibu nguts ma mi Kovakova ka leong sibu
kovakova ka leong, ma egie ese gi ta mon meie eie, arie egie ian ta nga
kukuogie nge vile gie ma gi ko tuktuk seie.”
15 Samo, mi angelo a nga pengan seou, “Bu da ian e ta nga pare, ivie
ian mi vevien tetteririv ta nga mogos i popon, a tourtelekiran mi kulou
kokouk sibu vuna enamon ma sibu vuna nama.
16 Mi vinavinar tso ma mi sinangavur kes man sar koum e ta nga pare,
gi ta karto ine mi vevien tetteririv. Gi ta tsang vatsakatie eie ma gi ta
tsupukrivie va eie ta beol, ma gi ta nganie mi pientsien nge tunie simi
leing.
17 Simi vunan e Raban a te nga terie mi lalaron sibu arogie va gi ta mang
tsang vaotie ken bairoevroev. Gi ta aor kes va gi ta terie kegi sar duis nia
vuor ian simi vinavinar tso. Gi ta tsana malan ine tuir oit bu namanien e
Raban ta tsorubeit tuktuk.
18 Mi vevien e ta nga pare, eie a tourtelekiran mi taon leong ian ta vuortie
bu kovakova ka leong simi kaber.”

18

1 I muir sien, o nga pare mi angelo mene ta nga tsour peuk kuvu simi
rangit. A nga suvuon mi duis leong, ma man matvinavaso a nga rarangie
mi kaber.
2 Ngan mi ien leong a nga koup ven ne,

“E Babilon a te nga kor! Mi taon leong a te nga kor!

Eie a te tsorubeit kegi enamon bu moromoruo tsak,
ma mi korot ian bu moromoruo bita kokouk gi ko oir kouk en,
ma mi korot ian bu suada ma bita ma bu ma minogumiets gi ko oir kouk en.
3 Surie bu vuna enamon kokouk gi nga unumie
mi dangi vain be si ken sinavei tetteririv.
Bu kovakova ka leong simi kaber gi nga tsana mi sinavei tetteririv meie,
ma bu ka ververkuil nge kepineits simi kaber gi te nga tsorubeit suvuram surie ken sinavei tetteririv ian ta kap man ka oiroir."

4 Samo o nga rongomie mi ien mene kuvu simi rangit ta nga pevien ne,

"Enga kong kulou, nga rovotsour ine simi taon,
terengien va nga ta kap mang suvuon ka potpot si ken sar sinavei tsokor,
terengien va nga ta kap mang suvuon man sar tsienakor leong,
5 surie ken sar sinavei tsokor a te tutuvol nge kien i kur beit simi rangit,
ma e Raban a te vodonomie ken sar sinavei malangiets.
6 Nga ta kulie ngan mi sana tate nga tsana senga.
Nga ta kuil vuluo ngan mi sana tate nga tsana.
Io, nga ta vovous vuluovuluongan ken koi ngan misa ta nga terie.
7 Terie sien mi vinavasor ma mi masitinoiv ian ta leong kokouk meie
ken sinavei nia tienangan eie kesen ma ken sinavei nia pinike tuvuon ngan ken lakep leong nia varese mo ken tino simi pirpir.
Surie a ko vakam ven ne,
'Eou o mogos malan mi kovakova vevien leong, kap va eou mi vevien naor tate nga mamaet labeit,
ma o ta kap ba buer ta masitinoiv.'
8 Io, i aron mi ra kes mo mi tsienakor leong ta pop vuturungie,
mi miensei, mi masitinoiv, ma mi se leong.
Mi leing leong ta tu vudumutsie,
surie mi Nguts e Raban ese ta vuortie, a ngeisngeis.

9 "Bu kovakova ka leong simi kaber gi ta nga tsana mi sinavei tetteririv meie nge mon meie simi sinavei nia pinike tuvuon ngan kegi lakep leong nia varese mo kegi tino simi pirpir, gi ta ta masitinoiv nge maduo surie ine mi taon sien gi ta dengarie mi kienkou simi leing ian ta tu vudumutsie.
10 Gi ta tuir i pek, simi vunan gi motou va gi ta masi suvuon ine mi vinekikin meie. Gi ta pevien,

" 'Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo, mi taon leong,
Oo, Babilon, evoi mi taon ngeisngeis!
I aron mi aua kes mo, ma vinatoreis a te beit!'

11 "Bu ka ververkuil nge lakep ngan bu kepineits simi kaber gi ta ta masitinoiv nge tengisie simi vunan kap ka mene a ba vorie te buer ken sar kepineits;
12 bu gold, bu silva, bu bira vunavout matmatot, bu vunavout simi kiem, bu banga lavlav ian ta dav nge siksik, ma mereik ngeisngeis, bu suasuada ei saien sosong, bu suasuada kepineits gi ta tsana ngan mi kuruban mi elepant, mi ei man voirvoir ta vaen, mi brons, mi aen, ma mi vunavout mabel,

13 ma bu sinemon, bu kepineits kon sosong, bu kepineits saien sosong,
mi turou sosong gi ko tsana ngan mi uiluiltan mi ei, mi dangi vain, mi
oel, mi plaua ma bu wit, bu bulumakau, bu sipsip, bu oos ma bu karis, bu
petspets, ma mi tino simi ka buer.
14 "Gi ta pevien, 'Ian mi ei vuovuo e ta pilang rorrois sien, a kap mon te
sevoi, ma ke suvuram ma bu kepineits ian ta matmatot a te kapanga gie,
ma e ta kap oit nia vorotan te buer.'
15 Bu ka ni verikuil nge lakep ngan bu kepineits ese gi ta nga tsorubeit
suvuram surie eie, gi ta tuir i pek sien nge motovan man vinavasor leong.
Gi ta ta masitinoiv nge tengisie,
16 ma gi ta pevien,

" 'Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo, mi taon leong.
A te vavaso ngan mi banga lavlav dav ma mereik ngeisngeis,
ma a te vavaso ngan mi gold ta kutsukutsuleip, bu vunavout matmatot,
ma bu banga reamon simi kiem!
17 I aron mi aua kes mo, ian mi sinsuv leong a te tsereiv!'

"Bu gonggou sibu mon ma bu mei gi ta ka sien, bu tetelepen, ma bu mei
kokouk gi ta tsang lakep i rou, egie kokouk gi ta tuir i pek.
18 Sien gi ta nga dengarie mi kienkou kuvu simi leing ian ta tu
vudumutsie, gi ta koup nge pevien, 'Ese a ba nga pare ka taon leong malan
ine?'
19 Ma gi ta sovutan mi puit i kovagie nge ta masitinoiv. Ma gi ta pevien,

"Mi tsienakor leong! Mi tsienakor leong, Oo mi taon leong,
ngan ine mi taon leong egie kokouk ese gi ta nga suvuon bu mon i rou,
gi te nga tsorubeit suvuram ngan ken sar sinsuv!
I aron mi aua kes mo, a te sereir!
20 Oo mi rangit, e ta res surie eie a te sereir!
Enga mi kuoluon e Raban ma bu aposol ma bu propet, nga ta res!
E Raban a te terie sien man vinatoreis surie ken sinavei ta nga tsana
senga."

21 Samo mi angelo ngeisngeis a nga tsuokopie mi vunavout ta nga malan
mi vunavout leong nia vamama bu wit ma a nga tomekan simi barateis
nge pevien,

"Ngan ken sinavei ian ta per beitsak,
eie ta tomekan mi taon leong e Babilon i rou
ma kap ka mene ta ba oit nia neis vorotan te buer.
22 Mi tienengen mi napa ei ian bu mei gi ta togo, ma bu pout veos ma bu
tuvuir gi ta kuvie,
kap ka mene ta ba oit nia rongomie gie i aron ke oiroir.
Ka ka ni tsientsang sibu suada tsientsang,
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia vorotan i aron ke oiroir.
Mi tienengen mi vunavout leong nia vamama bu wit,
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia rongomie i aron ke oiroir.
23 Mi bember ta kap ba buer oit nia ber i aron ke oiroir.
Mi inaguor mi ka rei vour ma mi vevien rei vour
mi kulou gi ta kap ba buer oit nia rongomie guor i aron ke oiroir.
Ke kulou ni verikuil nge lakep ngan bu kepineits, gi nga asna simi
mangmagoso enaenamon.

Ngan ke sar tinepekei, e te tsana va bu vuna enamon kokouk gi tate
veis bebeir.
24 I aron ine mi taon mi kulou gi te vorotan mi daragie bu propet ma mi
daran mi kuoluon e Raban,
ma mi daran mi kulou ese gi ta nga suoeie mi kiden simi kaber.”

19

Alleluia!
1 I murien ine, o nga rongomie mi kepineits malan mi ien leong simi
bineit leong simi rangit a nga pevien,

“Alleluia!
Mi vavato ma mi matvinavaso ma mi ngeisngeis egie kokouk se Raban,
2 simi vunan ken sinavei nia viertan mi kulou, a tuktuk ma a duis.
A nga votorosie mi vevien tetteririv asna
ese ta nga vokorongie mi kaber ngan mi sinavien tetteririv.
E Raban a kuil kiden simi vevien surie bu daragie ken sar petspets.”

3 Ma gi te buer nga koup ven ne,

“Alleluia!
Mi kienkou kuvu ine simi vevien a tobous kien i kur sibu ra bu ra.”

4 Ba sinangavur luo ma voveit bu komosi ka ni tsientsang ma ba vinagoso
voveit ian ta tino gi nga sege pukupukukaek nge rengeir rakot se Raban
ese ta nga mogos i popon ken mogomogos ni vuor. Ma gi nga pevien,

“Amen, Alleluia!”

5 Samo mi ien ta nga kuvu simi mogomogos ni vuor a nga pevien,

“Puongan kegiet Raban,
enga kokouk ese ken sar petspets,
enga ese nga ta ko mangaran,
enga kokouk mi kulou sasavoir ma mi kulou asna!”

6 Samo, o nga rongomie mi kepineits malan mi ien simi bineit leong ma
malan mi tienengen bu da ta taev ngeisngeis ma malan mi tienengen mi
tengteng ta puorpuor leong. A nga koup pevien,

“Alleluia! Giet ta puongan e Raban!
Simi vunan magiet Nguts mi Raban ian ta tsiroup, a vuor.
7 Giet ta res nge res
ma giet ta tsuok terie i kur mi asan!
Simi vunan mi ra ni verei simi Natu Sipsip a te beit,
ma ken vevien ni rei vour a te mon rorois.
8 A nga tserie mi banga lavlav ta matarar nge melemelen nia tsekie.”

(Ine mi banga lavlav a tourtelekiran mi sinavei dokei simi kuoluon e
Raban.)
9 Samo, mi angelo a nga oeng seou, “Vataro mi nama malan ine, ‘Mi
nires leong ta mon segie ese gi ta suvuon mi sunusunuir nia nemei simi

nginou leong ni verei simi Natu Sipsip!′ ” Ma a nga oeng buer seou, “Ine bu nama tuktuk se Raban.”

10 Samo, o nga sege pukupukukaek i matan ba kamen mi angelo nia rangarie. Eiekesen a nga oeng seou, “Kian va e ta tsana malan ian! Eou mi petspets mala no meie bu kasi. Enga nga ko tino tuktuk si ken vinavatei vavakatsep e Iesu. E ta ngas rangarie e Raban! Simi vunan, mi tuktuk e Iesu ta vavatei katsep ngan, a tsana va mi kulou va gi ta vavatei katsep ngan mi namani peteteir kuvu se Raban.”

Mi ka ta kesie mi oos puneits

11 Ma o nga pare mi rangit a nga katsep ma mi oos puneits a nga mon i muoung. Mi asan mi ka ta kesie a malan ne, ‘Mi ka ta ko tuktuk si ken sar nama’, ma ‘Mi Tuktuk’. Ngan ken sinavei ian ta duis, a ko vuortie mi kulou ma a ko veveken sibu vinevineken.

12 Ba katsomatan a nga malan mi berber simi leing, ma a nga tsekie bu kovage palan i kovan, ma simi kurikurien man vinavataor mi asan a mon ma eie kesen mo a telekiran ine mi as. Bu mei mene gi kap telekiran.

13 Man tsetstseik kuar ta nga tsekie, a nga vosuvie simi dar. Ma mi asan ‘mi Namanien e Raban’.

14 Mi kulou ni minakiur simi rangit gi nga vavaso ngan mi banga lavlav ian ta puneits nge melemelen, ma gi nga kesie magi sar oos puneits nge vemusurie eie.

15 Kuvu i ngutsuon, mi sele va a nga rovotsour. Ma ngan ine mi sele a nga keda bu vuna enamon. Ma eie ta vuortie gie ngan mi poko aen kuar, ma ta popoporie bu vuavua vain i aron mi korot nia pop poltse vain ian si ken aor rarap leong e Raban ese ta tsiroup.

16 I popon man tsetstseik kuar ma i popon ba tuvukamen man vinavataor ine mi asan a nga mon:

“Mi Kovan bu kovakova ka leong kokouk, ma Man Nguts bu Nguts kokouk.”

17 Ma samo, o nga pare mi angelo a nga tuir i aron mi matanias nge koup leong sibu ma kokouk gi ta rov simi mariu malan ne, “Enga kokouk nga nemei simi nginou leong se Raban.

18 Nga nemei nge nganie mi pientsien bu kovakova ka leong ma mi pientsien bu muomuo simi kulou ni minakiur ma mi pientsien bu ka per ma mi pientsien bu oos meie egie ese gi ta ka sien ma mi pientsien mi kulou, bu petspets meie bu ka ketseketseng, ma mi kulou sasavoir meie mi kulou asna.”

19 Ma samo, o nga pare ian mi vinavinar tso ma bu kovakova ka leong simi kaber meie kegi sar ka ni minakiur, gi nga me beit nia veveken meie ian mi ka ta nga kesie mi oos puneits ma ken kulou ni minakiur.

20 Eiekesen ine mi ka a nga rakopie ine mi vinavinar tso meie ken propet bitbit ese ta nga tsana bu kepineits ni vovokudier i matan mi vinavinar tso. Ngan ine bu suada kepineits ni vovokudier, ine mi propet bitbit a nga bit tsana gie mi kulou gi tate nga suvuon ken totourkilal mi vinavinar tso nge rangarie man patspats. Ine mi vinavinar tso ma ine mi propet bitbit guor ngas to, ma ian mi ka ta nga kesie mi oos a nga tomeke guor i aron mi tuo leong simi leing ian mi salpa ta ngang ngeisngeis en.

21 Ma ine mi ka ta nga kesie mi oos, a nga kenvamate keguor sar ka ni vinevineken ngan mi sele ta nga rovotsour i ngutsuon. Io, bu ma gi nga nganie bu pientsigie ine mi kulou ni vinevineken nge ti.

20

Bu avareit mi 1,000

1 Samo, o nga pare mi angelo ta nga tsour peuk kuvu simi rangit. Simi riman a nga poro man tsitstsi mi Mat kap ka vunan. Ma a nga poro buer mi tsen leong.

2 A nga rakopie mi dregon. Ine mi dregon arie mi tsotsoi ta nga mon muomuo ngas te ma arie e Diabolo o, e Satan. Ma ine mi angelo a nga visie ngan man tsen va ta mon oit mi 1,000 bu avareit.

3 Mi angelo a nga tomekan i aron mi Mat kap ka vunan, ma a nga bokutie ine mi mat nge tsekirie nge buliet vangvangasie, terengien va e Satan ta kap mang bit tsana gie te buer mi kulou sibu vuna enamon tuir oit bu avareit mi 1,000 ta rovoriu. I murien ian, eie ta ngas mon ketseketseng simi puk keipkepide ra poitpoit mo.

4 Samo o nga pare bu mogomogos ni vuor ma bu mei gi ta nga mogos sien. Gi nga tserie mi duis nia vuor nama. Egie arie ian bu mei ese mi kulou gi ta nga ol rivie bu kovagie surie gi ta nga vavatei katsep ngan e Iesu nge vemusurie mi namanien e Raban. Gi kap nga rangarie mi vinavinar tso o, man patspats ma gi kap nga suvuon ken totourkilal sibu matadigie o, sibu rimagie. Ma gi nga to muerengei nge vuor meie e Karisito oit sibu avareit mi 1,000.

5 Ine, mi tino mumuerengei vourvour. (Mi kulou mene gi ta nga muna maet, gi kap ngas nga to muerengei tuir oit bu avareit mi 1,000 ta voto.)

6 Mi nires leong segie ese gi ta suvuon mi potpot simi tino mumuerengei vourvour simi vunan egie mi kulou tamat. Surie egie ine, mi miensei vuluongan a kap suvuon te mi ngeisngeis nia vuortie gie eiekesen gi ta tsorubeit ken sar prist e Raban meie e Karisito ma gi ta vuor meie sibu avareit mi 1,000.

Man keipkepide ra tsokor e Satan

7 Sien bu avareit mi 1,000 ta voto, io, e Raban ta ruom rivie e Satan sorvekenan ken vinatoreis.

8 Ma ta rovotsour nge me bit tsana mi kulou sibu vuna enamon kokouk gi ta mon siba tangatsuon voveit mi kaber. Ine bu vunan enamon gi vuotongie ngan i Gok ma i Magok. E Satan ta kuk kakaku gie nia vakake mi vinevineken. Mi aesaes si ken sar ka ni minakiur a malan mi ngirngir i koen.

9 Ma gi nga veis garagara rakot sibu korot kokouk simi kaber, nge me viririsie mi korot simi kuoluon e Raban ma mi taon ian e Raban ta tovie. Eiekesen mi leing a nga tsour peuk kuvu simi rangit nge me voguersa gie.

10 Ma e Satan ese ta nga bit tsana mi kulou, e Raban a nga tomeke peuk ngan simi tuo leong simi leing ian bu salpa ta nga ngang en. Mi vinavinar tso ma mi propet bitbit guor te nga mon ian simi tuo leong simi leing ma gituo ta suvuon mi vinavasor sisiat ma sikati sibu ra bu ra.

Bu miensei gi ta tuir simi vinuor

11 Samo, o nga pare mi mogomogos puneits leong ni vuor, ma mi ka ta nga mogos i popon. Ma mi kaber ma mi rangit guor nga vi sorvekenan mi matan, ma guor nga tsereiv.

12 Ma o nga pare bu miensei, egie ian mi kulou asna ma mi kulou sasavoir, gi ta nga tuir i muan mi mogomogos ni vuor. Ma bu angelo gi nga vue bu pakapaka rorou vivvil ma gi nga vue mi pakapaka rorou vivvil mene arie mi pakapaka rorou ni tino. Ma e Raban a nga vuortie bu miensei vemusurie bu tsinatsangagie ian ta mon sibu pakapaka rorou.

13 Mi barateis a nga tsupuk rivie bu miensei gi ta nga mon sien, ma mi
miensei ma mi Ades guor nga tsupuk rivie gie bu miensei gi ta nga mon
sien. Ma e Raban a nga vuortie gie kokouk vemusurie bu tsinatsangagie.
14 I murien ian, a nga tomeka guor mi miensei meie mi Ades simi tuo
leong simi leing. Ine mi tuo leong simi leing arie mi miensei a luongan.
15 Ma egie ese bu asagie gi ta kap nga vorotan simi vinavataor i aron
mi pakapaka rorou ni tino, e Raban a nga tomeka gie simi tuo leong simi
leing.

21

Mi Ierusalem vour

1 Samo, o nga pare mi rangit vour ma mi kaber vour. Mi rangit vourvour
ma mi kaber vourvour a te nga voto rovoriu ma kap ba buer ka barateis.
2 Ma o nga pare mi taon tamat, mi Ierusalem vour, ta nga tsour peuk simi
rangit kuvu se Raban. Eie a nga suvuon mi banga matvinavaso malan mi
vevien rei vour ta vavaso nge rorois nia reie ken labeit.
3 Ma o nga rongomie mi ien leong kuvu simi mogomogos ni vuor a nga
pevien, “Pare, ken vonuo e Raban a mon i kotubuon mi kulou, ma eie ta
mon meie gie, ma gi ta tsorubeit mi kuoluon e Raban, ma e Raban ngas te
ta mon meie gie.
4 Eie ta dou vopura bu dunutina kokouk sibu matagie. Ma ta kap ba
buer ka miensei, ka masitinoiv, ka tina, o, ka vinavasor, simi vunan bu
kepineits kebeir gi te voto rovoriu.”
5 Ma mi ka ta mogos i popon mi mogomogos ni vuor a nga pevien,
“Pare, o te tsang vovoruo bu kepineits kokouk!” Ma a nga pevien buer
ine, “Vataro ine bu nama, simi vunan ine bu nama a tuktuk ma a kalei oit
nia vodovodon tuktuk sien.”
6 Samo a nga pengan seou ine, “Bu kepineits kokouk gi te tsorubeit
tuktuk. Eou mi Alpa ma mi Omega, mi vakavakaek ma mi votovoto. Seie
ese ta moruo, o ta teir tuvuon ngan sien mi matada kilikilivueit ni tino.
7 Eie ese ta tseiptseiprio mi ngesengesien mi kaber, ta so to suvuon bu
sinsuv kuvu seou, ma eou o ta tsorubeit man Raban, ma eie ta tsorubeit e
natung.
8 Eiekesen mi kulou mat motomotou ma mi kulou kap vodovodon tuktuk
ma mi kulou tsokor ma mi kulou kenken ma mi kulou tetteririv ma bu
tamat inum ma mi kulou gi ta rangarie bu raban bitbit ma mi kulou nguts
bitbit, kegie korot a mon i aron mi tuo leong simi leing ian ta ngang ngan
mi salpa. Arie mi miensei a luongan.”
9 Samo, mi angelo kes sibu angelo mi napaririem potsu luo ese gi ta nga
suvuon bu koi mi napaririem potsu luo ta nga vous ngan mi napaririem
potsu luo bu tsienakor leong vekvekitip, a nga nemei nge oeng seou,
“Nemei, o ta vasangan sevoi ian mi vevien rei vour, eie ken vevien mi
Natu Sipsip.”
10 Ma mi Moromoruo a nga tsegerie iou, ma mi angelo a nga kerie
iou rakot simi pout leong beitsak nge vasangan seou mi taon tamat, i
Ierusalem, ian ta nga tsour peuk simi rangit kuvu se Raban.
11 Ine mi taon a nga rar meie ngan man matvinavaso e Raban. A nga
kutsukutsuleip malan mi vunavout Iaspa ian ta matmatot nge katsekatsepa
malan mi vunavout gi ta vuotongie ngan mi kristal.
12 Ine mi taon man oiroir a nga leong nge kien i kur. Man sar
rumrubukien a nga oit mi sinangavur kes ma luo ma mi sinangavur kes

20:13 Ades - mi namani Grik ma man vuevue va mi korot sibu miensei.

ma luo bu angelo gi nga tuir sibu rumrubukien. Gi nga vataro bu asan mi sinangavur kes ma luo bu matabu sibu Israel i popon bu rumrubukien.

13 Ba rumrubukien tour simi bienangaev mi matanias ta rar tsour en, ba mene tour simi bienangaev mi matanias ta ros en, ba mene tour simi bienangaev suv ma ba mene tour simi bienangaev kieir.

14 Ma man oiroir ine mi taon a nga suvuon mi sinangavur kes ma luo bu vunavout nian man sar mogomogos mi taon, ma bu asagie mi sinangavur kes ma luo ken sar aposol mi Natu Sipsip gi nga mon i popon ine bu vunavout.

15 Ine mi angelo ta nga vakokoit meie iou, a nga suvuon mi poko pupuo kuar gi ta tsana nge gold nia pua mi taon meie man sar rumrubukien ma man sar oiroir.

16 Man kuar ba oiroir voveit a nga kokouk, mi lebelebe sien ma mi leong sien a nga kokouk. Ma a nga pua ine mi taon ngan ine mi poko pupuo kuar gi ta tsana nge gold ma a nga vorotan va mi lebelebe sien, mi leong sien ma mi kuar sien, egituo keskes a nga oit ba sinangavur luo soloba ma ba sinangavur luo koboit i popon (2,200) bu kilomita.

17 Ma a nga pua mi butuo simi oiroir ma a nga vorotan va a nga oit bu sinangavur mi napaririem potsu kes ma mi napaririem i popon (65) bu mita. Eie a nga pua vemusurie mo kegi sinavei nia pupuo mi kulou ma bu angelo.

18 Man oiroir mi taon, e Raban a nga tsana ngan mi vunavout Iaspa ma a nga tsana ine mi taon ngan mi gold matan kesen mo malan mi vout katsekatsepa.

19 Man sar mogomogos ba oiroir simi taon, e Raban a nga vosonie ngan bu suada vunavout matmatot. Mi mogomogos vourvour eie mi vunavout Iaspa, mi mene a luongan, mi vunavout Sapaia, ma mi mene a tourngan, mi vunavout Kalkedon, ma mi mene a voveitngan, mi vunavout Emerald.

20 Ma mi mene mi napaririem ngan, mi vunavout Sadonuks, mi mene mi napaririem potsu kesngan, mi vunavout Sadius, mi mene mi napaririem potsu luo ngan, mi vunavout Krisolait, mi mene mi napaririem potsu tourngan, mi vunavout Beril, mi mene mi napaririem potsu voveitngan, mi vunavout Topas, mi mene mi sinangavur kesngan, mi vunavout Krisopras, mi mene mi sinangavur kes ma kesngan, mi vunavout Iasin, ma mi mene mi sinangavur kes ma luongan, mi vunavout Ametis.

21 Ma bu rumrubukien mi sinangavur kes ma luo, e Raban a nga tsana ngan bu banga reamon simi kiem. Bu rumrubukien keskes, a nga tsana ngan mi banga reamon simi kiem kes. Ma mi rosar simi taon, a nga tsana ngan mi gold matan kesen mo malan mi vunavout ian ta katsekatsepa.

22 O kap nga pare ka vona rengeir i aron ine mi taon, simi vunan mi Nguts e Raban ian ta tsiroup ma mi Natu Sipsip arie eguor man vona rengeir ine mi taon.

23 Ine mi taon a kap pinat surie mi matanias ma mi vura nia teir berber sien simi vunan man matvinavaso e Raban a teir berber sien, ma mi Natu Sipsip arie man bember.

24 Bu vuna enamon, gi ta so veis i aron mi tinaparang ian simi berber, ma bu kovakova ka leong simi kaber gi ta me vurukude magi sar matvinavaso ma minangarei en.

25 Sibu ra kokouk, man sar rumrubukien, gi ta kap ba buer bokutie simi vunan kap ka kati ta mon sien.

26 Ma gi ta me vurukude magi sar matvinavaso ma minangarei bu vuna enamon kokouk en.

27 Ka kepineits ian ta kap melemelen, o, ese mune gi ta ko tsana bu
suada sinavei ni minogumiets ma mi sinavei bitbit, gi ta kap oit rovoriu
nia rubukien sien. Eiekesen egie ese bu asagie gi ta mon si ken pakapaka
rorou ni tino mi Natu Sipsip, egie mo gi ta rubukien ine simi taon.

22

Mi da leong ma mi ei ni Tino

1 Samo, mi angelo a nga vasangan seou mi da leong simi da ni tino
ian ta kadakadapeir malan mi vunavout Kristal ma ian ta so kuvu si ken
mogomogos ni vuor e Raban ma simi Natu Sipsip.
2 Ine mi da, a nga so peuk i kutum simi rosar leong ine simi taon. Si
ba gegen ine mi da, mi ei ni tino a nga tuir, ma a nga vua ngan bu suada
vuovuo mi sinangavur kes ma luo. Ma a nga ko vua mi keipkepide ra
kes sibu vura keskes. Ma bu pakapakan ine mi ei eie nia vatoa bu vuna
enamon si magi sar mienarouk.
3 Kap ka sinubirei te buer ta mon. Ma ken mogomogos ni vuor e Raban
ma simi Natu Sipsip, ta so mon i aron ine mi taon, ma ken sar petspets, gi
ta so tsatsang sien.
4 Gi ta so pare mi matan, ma mi asan ta mon i matadigie.
5 Ma ta kap te ka rokati mene te buer, ma gi ta kap pinat surie ka rararan
mi berber o, mi matanias, simi vunan mi Nguts e Raban ta teir berber segie,
ma gi ta vuor mala kovakova ka leong sibu ra bu ra.
6 Ma mi angelo a nga pengan seou, “Ine bu nama a tuktuk ma a kalei oit
nia vodovodon tuktuk sien. Ma mi Nguts, magi Raban bu morumoruagie
bu propet, a nga turan ken angelo nia vasangan si ken sar petspets bu
kepineits ian va ta ngas so tsorubeit tuktuk lalapus.”

Ken minuer e Iesu

7 E Iesu a nga pevien, “Rorong, o ta nemei lalapus! Mi nires leong
segie ese gi ta rorong sibu namani peteteir kuvu se Raban ta mon ine
simi Pakpak Leong.”
8 Eou e Ioanes, arie eou mo ese ta nga rongomie nge dengarie ine
bu kepineits. Sien o ta nga rongomie nge dengarie gie, o nga sege
pukupukukaek i matan ba kamen nia rangarie mi angelo ese ta nga
vasangan seou ian bu kepineits.
9 Eiekesen a nga oeng seou, “Kian va e ta tsana malan ian! Eou mi
petspets mala no meie bu kasi ian bu propet ma egie ese gi ta nga
vemusurie bu nama ine simi pakapaka rorou. Rangarie e Raban!”
10 Ma a nga oeng seou, “Kian va e ta muningan ine bu namani peteteir
kuvu se Raban ian ta mon ine simi pakapaka rorou, simi vunan mi Ra a
te vatavatat.
11 Eie ese ta ko tsana bu sinavei tsokor, tsupuk rivie va ta vor ve tsanat-
sana bu sinavei tsokor. Eie ese ta ko tsana bu sinavei ni minogumiets,
tsupuk rivie va ta vor ve tsanatsana bu sinavei ni minogumiets. Eie ese ta
ko tsana bu sinavei dokei, tsupuk rivie va ta vor ve tsanatsana bu sinavei
dokei. Ma eie ese ken tino ta tamat, tsupuk rivie va ta tino malan.”
12 “Rorong, o ta nemei lalapus! O ta nemei ngan bu voirvoir meie iou,
nia vorie enga keskes vemusurie kenga sar sinavei nga tate nga tsana.
13 Eou mi Alpa ma mi Omega, mi Muomuo ma mi Vevemuir, ma mi
Vakavakaek ma mi Votovoto.”
14 “Mi nires leong segie ese gi ta poltsan magi sar tsetstseik kuar,
terengien va gi ta mang suvuon mi duis nia ngou simi vuovuan mi ei
ni tino ma va gi ta mang rubukien ka sibu rumrubukien ine simi taon.

15 Eiekesen i muirmuir simi taon, mi kulou ese gi ta tino mala kopuen,
mi kulou gi ta ko tsang tinepekei, mi kulou tetteririv, mi kulou kenken,
mi kulou gi ta ko rangarie bu raban bitbit, ma egie kokouk ese gi ta ko
vetoron nia tsana mi sinavei bitbit, gi mon en.
16 “Eou e Iesu, o te nga turan kong angelo nia vavatei vakatsepa bu
kepineits senga bu vona rengeir. Eou mi Buon ma mi Tubuon e Davit, ma
eou mi Matalala ian ta rar ngeisngeis.”
17 Mi Moromoruo Tamat meie mi vevien rei vuor, guor pevien, “Nemei!”
Ma eie ese ta rongomie ine mi nama, eie ta ngas pevien, “Nemei!” Ma eie
ese ta moruo, eie ta ngas nemei nge un tuvuon ngan mi da ni tino sien va
ta lalaron.
18 O oeng terie mi namani vienengeng segie ese gi ta rongomie bu
namani peteteir kuvu se Raban ian ta mon ine simi pakapaka rorou. Sien
va ka mei ta teim terie ka nama mene ine sibu nama, e Raban ta so
terie i popon bu tsienakor leong ian ta mon simi vinavataor i aron ine
mi pakapaka rorou.
19 Ma sien va ka mei ta tsang rivie ka nama ine sibu namani peteteir
kuvu se Raban ian ta mon ine simi pakapaka rorou, e Raban ta so tsang
rivie sien ken potpot simi ei ni tino ma ta so tsang rivie sien buer ken
potpot simi taon tamat ian ta mon simi vinavataor i aron ine mi pakapaka
rorou.
20 Eie ese ta vavatei katsep ngan ine bu kepineits, a pevien, “Io, o ta
nemei lalapus!”
Amen, Nemei, Mi Nguts Iesu.
21 Mi tentoiv simi Nguts Iesu ta mon meie mi kuoluon kokouk e Raban!
Amen.

Bu nama vour meie man sar vuevue

mi aigor [yoke] - (Mataio 11:28). 'Mi aigor' eie mi kato ei kuar ngeisngeis ian bu Iuda gi ta ko ror terie i popon ba karakaran ba bulumakau va guor ta teie mi kepineits nia momol0suo mi pier i tau. Ine mi kato nama gi ko vuotongie nia pua mi vinasengei ian mi vavvasengei ta vavasengei ngan si ken madar tovtov.

i Ades [Hades] – 'I Ades' eie mi as simi namani Grik gi ta vuotongie ngan kegi enamon bu mensei. Ine mi as a mon simi Pakpak Leong Vour.

mi aloe - (Ioanes 19:39). 'Mi aloe' eie mi suada da sosong gi ko tsana ngan mi uiluiltan mi ei alovera. Bu Iuda gi ko terie mi aloe sibu lavlav nge outie ngan mi tonuo nia rorois simi puppuon.

Aleluia - (Puek Vasangan 19:1, 3-4, 6) Sien va bu Iuda gi ta lalaro puongan e Raban, gi ko koup ngan ine mi kato nama "Aleluia". Ine mi namani Iburu ma man vuevue va, "Puongan e Ieova." o, "Puongan e Raban".

mi Alpa - (Puek Vasangan 1:8; 21:6; 22:13). 'Mi Alpa' eie mi mat vinavataor vourvour sibu mat vinavataor simi namani Grik, malan mi 'a' eie mi mat vinavataor vourvour sibu mat vinavataor simi namani Iglis [English]. Io, sien gi nga pevien va e Iesu eie ine mi Alpa, a pevien va eie man tsuoktsuok vakaek bu kepineits kokouk. Ma buer gi vuotongie va e Iesu eie mi Omega ian mi mat vinavataor vekvekitip sibu mat vinavataor simi namani Grik. Malan mo e Iesu eie man tsuoktsuok vakaek bu kepineits kokouk, ma eie buer man votovoto bu kepineits kokouk. Bu kepineits kokouk gi ta beit si magi votovoto simi vunan gi mon i pakien ken nennei e Iesu.

Amen - (Roma 1:25, 9:5; 1 Korinto 14:16; 2 Korinto 1:20; etc.) Simi namani Iburu, man vuevue ine mi kato nama 'Amen' arie "a tuktuk", "o te aor kes va ta tsorubeit malan." Sien ka mei ta no, bu mei mene gi ta tor ngan ine mi kato nama 'Amen.' Simi Namani Puek Vasangan 3:14, gi vuotongie va e Iesu eie mi Amen simi vunan eie mi tuktuk.

mi angelo - 'Mi angelo' eie ken ka ni tinuturei e Raban. A ko mon simi Rangit i matan e Raban. Mi angelo a kap va mi ka (eie mi moromoruo). Giet kap oit nia pare gie sien va egie kesegie gi ta kap tsorubeit vasvas sibu matagiet. E Raban a ko turan ken sar angelo nia tsang vemusurie ken sar nama. Kegi tsientsang arie nia naneie ken kulou e Raban (Aposol 12:6-11 27:23 Iburu 1:14). Sibu ra mene e Raban a ko tura gie nia vatie ka mei ngan ken nama. Mi kovan bu angelo eie e Mikael (Iuda 1:9). Mi angelo mene ta potokivout eie e Gabriel (Luka 1:19, 26)

mi aposol - (Mataio 10:1-4; Marko 3:13-19; Luka 6:12-16). E Iesu a nga vile mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov va gi ta tsorubeit ken sar aposol. E Iesu a nga teir ngeisngeis segie nge turagie nia ra vavatei ngan mi Banga vinavatei sibu enamon kokouk. Ine mi kulou gi nga mon meie e Iesu ma a nga vavasengei segie. Ma ngan bu katsomatagie kesegie, gi nga pare e Iesu ta nga maet simi koitskoits nge to muerngei. Gi nga tsourbeit bu muomuo simi kulou gi ta nga vodovodon tuktuk se Karisito Iesu. E Paulo ma e Barnabas eguor buer ba aposol eiekesen e Iesu a kap nga viel kakaku guor meie bu aposol vourvour.

bu Areopagus - (Aposol 17:19, 34). 'Mi Areopagus' eie mi asan mi kuitskuits simi taon i Aten i aron mi vuna enamon i Grik. Mi kulou asna i Aten gi nga ko beit kouk i popon ine mi kuitskuits. Ine mi bineit, gi ko vuotongie va bu Areopagus.

i Arimatea - Mi asan ken enamon e Iosep ese ta nga puonongie mi piripirien e Iesu.

e Atemis - (Aposol 19:24-35). E Atemis eie mi asan mi raban vevien bitbit ese mi kuoluon mi enamon leong i Asia gi ta nga ko rangarie.

e Baal - (Roma 11:4). E Baal eie mi asan mi raban bitbit. Muomuo ngas te, i muan mi kuoluon e Raban gi tanga ra mon simi korot gi vuotongie ngan i Israel, mi kulou gi ta nga ko mon en an gi nga ko rangarie e Baal. Sien mi kulu Israel gi ta nga ra mon en, bu keipkepide ra mene, gi nga maes nia rangarie e Raban ma gi nga ra rangarie e Baal. Surie ine, e Raban a nga aor rarap beitsak veie gie.

e Balaam - (2 Petro 2:15; Iuda 1:11; Puek Vasangan 2:14). E Balaam eie mi propet ese mi kovakova ka leong e Balak ta nga turan va tanga ra subiran mi kulu Israel terengien va ta mang nga tseiptseiprio gie simi vinevineken. E Balak eie magi kovakova ka leong bu Moab, eie a nga dendeir sien bu Israel gi ta nga beit i Moab. Vourvour, e Balaam a nga mereis nia rakot i Moab nia ra oeng subiran mi kuoluon e Raban, eiekesen i muir a nga rakot. Sien tanga veis rakot, mi angelo a nga tuir kitipan i sar eiekesen e Balam a kap nga oit nia dengarie. Eiekesen mi dongki ta nga kesie a nga pare, io, a nga mereis nia veis misasien e Balaam tanga tsatsakie. Samo mi dongki a nga vakokoit nge patsarie e Balaam. Io, e Balaam a kap nga oit nia nga ra oeng subira gie simi vunan e Raban a nga vatamase gie. Simi Pakpak Leong Vour gi nga vavataor surie e Balaam va a nga bike lakep arie mi vunan a nga sunuir nia kulie e Balak, misasien eie man matakorot mi kuoluon e Raban.

mi bali [barley] - (Ioanes 6:9, 13; Puek Vasangan 6:6) – Mi suada rais bu Israel gi ta nga ko tsuorkie nge tsang plaua ngan mi pien. Man voirvoir a kap nga vaen beitsak malan mi wit.

mi banga reamon simi kiem [pearl] – (Mataio 7:6; 13:45-46; 1 Timote 2:9; Puek Vasangan 17:4; 18:12, 16; 21:21). 'Mi banga reamon simi kiem' eie mi suada kepineits malan mi pide re, eiekesen a leong malan miekatoru kutsitsiel ma a puneits nge kutskutsleip. Man voirvoir a vaen i kur ma a matmatot rovoriu. Mi kulou gi ko tsana ngan bu suada kepineits nia vavaso.

e Barak - (Iburu 11:32) E Barak eie mi meinmenien bu muomuo sibu Israel. A nga muonge gie sibu vinevineken palan ma gi nga tseiptseiprio magi sar matakorot. (Judge 4 ma 5)

mi bea [bear] – 'Mi bea' eie mi suada vinavinar a leong beitsak ma a ko mon sibu pout ma roniot. Eie a oit nia kenvamate ka mei. Ine mi vnavinar a kap mon ine si kegiet enamon.

e Belsebul - (Mataio 10:25; 12:24, 27; Marko 3:22; Luka 11:15, 18-19). E Belsebul eie mi asan kovakova muomuo sibu moromoruo tsak. Bu matabu mene gi ta nga mon vatvatta bu Israel gi nga ko rangarie. Muomuo gi nga vuotongie ngan va e Belsebul. Mi asan mene arie e Satan mo, eie mi kovan bu moromoruo tsak.

mi Bokis Kinubuits – (Iburu 9:4; Puek Vasangan 11:19). Mi Bokis Kinubuits eie mi bokis gi nga tsana nge ei ma gol. Gi nga votie i aron ian ba kalpe vout vavavataor e Raban ta nga vatoro sien mi sinangavur kes bu vuna vinuor. Bu kepineits gi ta mon i aron mi bokis kinubuits gi nga tourtelekiran ken kinubuits e Raban meie bu Israel. Gi nga ko terie ine mi bokis i aron mi Korot Tamat Rovoriu simi vona rengeir.

mi buliebuliet saien sosong [incense]- (Luka 1:9-11; Puek Vasangan 5:8; 8:3-4; 18:13). Mi buliebuliet saien sosong gi ko tsana ngan mi dangien mi ei o, bu pakapakan meie bu buon. Gi nga ko tunie nia

vara saien sosong ngan mi Vona rengeir leong sien va mi kulou gi tanga no rakot se Raban.

mi denari - 'Mi denari' eie mi asan mi suada silva lakep simi namani Grik. I aron bu ra e Iesu ta nga tino sien, mi kulou gi nga ko poro mi denari sien gi ta nga tsatsang mi ra pu.

mi dongki - 'Mi dongki' eie mi asan mi vinavinar bu Iuda gi ta ko kesie. Ma gi ko vekeisie buer kegi sar kepineits i popon. E Iesu buer a nga kesie mi dongki sien tanga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong.

mi dregon - (Puek Vasangan 12:3; 13:4; 16:13; 20:2). 'Mi dregon' eie mi vinavinar a mon simi pinopinouts mo. A suvuon mi ngeisngeis leong, ma mi kurikurien a mat malan mi kopo ma mi tsotsoi. Simi buk Puek Vasangan, mi dregon a tourtelekiran e Satan, mi kovan bu tsaka moromoruo kokouk.

bu Epikurea - (Aposol 17:18) 'Bu Epikurea' eie mi gargar kulou sievei gi tanga vemusurie ken vinasengei mi ka sievei e Epikurus. Eie a nga vavasengei simi kulou va gi ta ngas vodon veleongte mo mi nires ine simi tino ma gi ta ngas evisie bu vinavasor ma mi mentou.

e Erme - (Aposol 14:12) 'E Erme' eie mi asan mi raban bitbit sibu Grik gi ta ko rangarie. Bu Grik gi nga ko pevien va eie mi ka ni tinuturei sibu raban ka ie.

e Erot - 'E Erot' eie mi as gi nga vuotongie ngan bu kovakova ka leong. Ine bu kovakova ka leong gi nga vuortie bu poko kaber leong ma gi nga tsatsang i pakien mi vinuor simi kovan bu kovakova ka leong i Roma.

mi fik [fig] - 'Mi fik' eie mi asan mi ei ngongou ta to i Israel. Bu vuovuan ine mi ei a damits, ma a kon kalei. E Iesu a nga nasaran mi fik mene ian ta kap nga vua.

i Getsemane - Mi asan mi tu ian ta mon i muirmuir simi taon i Ierusalem. Palan bu ra e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga ko ra mon en, ma buer mi tu ivie bu ka tsokor gi tanga rakopie en e Iesu.

mi iis [yeast] - (Mataio 12:33; 16:12; 1 Korinto 5:6-8; Galatia 5:9; etc.). Mi asan mi kepineits bu Iuda gi ko leik meie ngan mi plaua va ta mang popoek. Gi ko lakie mi iis meie ngan mi plaua nia tsang bret. Puk iis lili mo a oit nia vara popoek ngan mi plaua leong.

e Kaesar [Caesar] - Mi as gi nga ko vuotongie ngan mi kovan bu kovakova ka leong. A nga ko vuortie bu enamon leong kokouk ta nga mon i pakien mi vinuor sibu Roma.

mi kamel [camel]– (Mataio 3:4; 19:24; 23:24; Marko 1:6; 10:25; Luka 18:25). Mi asan mi vinavinar leong beitsak. Ine mi vinavinar a kap mon ne si kegiet enamon. Gi ko kesie sibu vineis ma vekeisie bu kepineits palan i popon. Bu Iuda gi ko tsana mi lavlav ngan bu vuruvuru kamel.

mi Karisito – Ine mi as Karisito, gi ko vuotongie buer va mi Messia. Mi as Karisito a kovuni simi namani Grik, mi as Messia a kovuni simi namani Iburu. Man vuevue ine mi as va "mi ka gi ta soan mi oel i kovan". Sien va e Raban va ta nga vile ka ka va eie ta tsourbeit kovakova ka leong sibu Iuda, gi nga ko soan mi oel i kovan nia totok telekiran va e Raban a vile va eie mi kovakova ka leong.

mi kinubuits - (*Mi Kinubuits kebeir:* Luka 1:72; Aposol 3:25; 7:8; Galatia 3:17; Iburu 9:1. *Mi Kinubuits vour:* Mataio 26:28; Marko 14:24; Luka 22:20; Roma 11:27; 1 Korinto 11:25; 2 Korinto 3:14; Iburu 7:22; 8:6–13; 9:15; 10:16, 29; 12:24; 13:20). 'Mi kinubuits' eie mi kepineits gi kubutsie i kotubuon ba mei o, ba gargar. I aron mi kinubuits mi

mei ta kubutsie nia tsana ka kepineits nian mi mei ka ie, ma mi mei ka ie tangas tsang vaotie misa guor tate kubutsie. I aron ken kinubuits e Raban, e Raban a nga kubutsie va ta tsorubeit mi Tam ma mi Nguts simi kuoluon ma mi kuoluon gi tangas tor surie. Ken ba kinubuits e Raban arie mi Kinubuits Kabeir ma mi Kinubuits Vour. Mi Kinubuits Kabeir eie mi kinubuits e Raban ta nga tsana i Sinai. E Raban a nga kubutsie va ta tsana bu Israel va mi kuoluon, sien va gi ta vemusurie bu vinuor ta nga terie se Moses. Eiekesen kap ka mei a oit nia vemusurie vititirie ken sar vinuor kokouk e Raban. Io, kap ka mei a nga tsorubeit duis i matan e Raban ngan mi Kinubuits Kabeir. Mi Kinubuits Vour arie eie ken kinubuits e Raban ian ta pevien va ta vuotongie egie ese gi ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito, va egie mi kulou duis, simi vunan e Iesu Karisito a nga sorokie man vinatoreis kegi sar sinavei tsokor mi kulou kokouk sien tanga maet simi koitskoits. Io, ese mei ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito a te tsorubeit duis i matan e Raban, malan va gi kap nga tsana ka sinavei tsokor o, derka ken vinuor e Raban.

mi korban - (Marko 7:11-12). 'Mi korban' eie mi sinavien bu tubugie bu Iuda. Ine mi sinavei a pevien va mi kulou gi tangas pot terie kegi sar lakep nia tabeir rakot si ken tsientsang e Raban. Sien va gi ta tsang malan ngan, gi ta oit nia ketseketseng sorvekenan mi duis nia naneie bu tamagie ma kinagie. Eiekesen gi kap tabeir rakot ngan se Raban misasien gi tate nga kubutsie nia tsang malan ngan, gi ko por vangasie ine mi Korban nia vaotie mo kegi sar pinat.

mi kovage – Ba suada kovage luo a mon: Mi kovage vourvour eie mi kovage bu kovakova ka leong gi ko tsekie ma a tourtelekiran va eie mi kovakova ka leong. Ma mi kovage a luongan, eie mi kovage gi ko terie sibu mei ese gi ta tseiptseipriuo bu suada sinoer o, sika ka ni minakiur ese ta tseiptseiprio man sar matakorot simi vinevineken.

mi lepra (Mataio 8:3; Marko 1:42; Luka 5:12-13; 7:22; etc.) Mi Lepra eie mi mienarouk. Simi Pakpak Leong, ine mi mienarouk lepra a kuva bu suasuada mienarouk simi kuirkuir. Bu prist gi tangas muna pare mi mei ese a vodon va a suvuon mi mienarouk simi kurikurien ma mi prist ngas te ta vuot vasangan va ine mi mei a suvuon mi mienarouk lepra o, kap.

mi Manna - (Ioanes 6:31, 49; Iburu 9:4; Puek Vasangan 2:17). I murien e Moses tanga kir vorotsoro gie bu Israel sorvekenan i Isip, bu Israel gi nga veis viririsie mi beir sibu avareit ba sinangavur voveit. I aron ine bu avareit, e Raban a nga tabarie gie ngan mi nginonginou simi rosar ni vovokudier. Ine mi Manna a nga ko kor kuvu simi rangit sibu ra kokouk, eiekesen simi Sabat mo a kap.

ken mangmagoso Nguts e Raban [kingdom of God]– Ine 'ken mangmagoso Nguts e Raban' a tourtelekiran mi mienagos i kotubuon e Raban ma mi kuoluon. Mi kovakova ka leong a vourtie ken kulou, ma e Raban eie a malan mi kovakova ka leong simi vunan a ko tuir kitipan mi kuoluon sibu suada bienabas ma a ko vaotie kegi sar pinat ma a ko muongan nge vuortie kegi sar tino. Mi kuoluon ken mangmagoso Nguts e Raban, egie ese gi ko vodovodon tuktuk se Raban nge vemusurie mi namanien. Giet oit nia vuotongie 'ken mangmagoso Nguts e Raban' siba gargar nama mene malan 'mi ra va e Raban ta vuor' o, 'ken sinavei nia vuor e Raban' eiekesen mi potsuon ine ba gargar nama a kokouk mo. Sien e Iesu tanga beit simi mangmagoso enaenamon, 'ken sinavei nia vuor e Raban' a tenga tsorubeit simi rosar vour simi vunan e Iesu Karisito a nga teie terie mi rosar vour

nian mi kuoluon va gi tangas tino vemusurie nia mon simi banga mienagos meie e Raban. Giet oit nia pevien va 'ken mangmagoso Nguts e Raban' a mon sibu korot kokouk ivie mi kulou gi ta ko deng kilala va e Raban eie magi kovakova ka leong. Si ken minuer e Iesu Karisito, ken mangmagoso Nguts e Raban ta tsorubeit pu ma ta tsorubeit vasvas simi kulou kokouk.

mi Moromoruo Tamat – 'Mi Moromoruo Tamat' eie mi asan mi Morumoruan e Raban. Eie mi Raban, a kokouk malan mi Tam eie mi Raban ma e Iesu Karisito eie buer mi Raban. Egituo kokouk mi Raban kes mo. (Mataio 28:19). Mi Morumoruan e Raban a ko mon sibu arogie ese gi ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito. Eie a tsana va mi kulou gi ta telekiran mi tuktuk (Ioanes 16:13; 1 Korinto 2:10-13). Eie a ko no rakot se Raban surie gie ese gi ta vodovodon tuktuk se Iesu Karisito (Roma 8:26-27). A ko muongan mi kulou va gi ta mang telekiran mi rosaran e Raban (Aposol 13:2; 16:6-7). Eie a terie simi kulou mi ngeisngeis va gi ta mang oit nia vakokotie mi Namanien e Raban nge tsana ken tsientsang (1 Korinto 2:4-5). A ko terie bu tienebeir sibu mei va gi ta mang tsana bu kepineits ian ta vangasie mi kulou vodovodon tuktuk. (1 Korinto 12:4-11)

mi mastat [mustard]- 'Mi mastat' eie mi asan mi ei ian ta to i Israel. Mi pei sien a lili beitsak, eiekesen sien va gi ta tsuorkie ta leong rio bu ei tsuotstsuor kokouk sika tu.

mi Messia - Pare mi 'Karisito'.

mi mint - 'Mi mint' eie bu suada ei ian ta saien sosong. A sien mala 'tiger balm'.

mi mira [myrrh] – (Mataio 2:11; Puek Vasangan 18:13). 'Mi mira' eie mi uliuliet saien sosong gi ta tsana ngan mi uiluiltan mi suada ei ta to i Arabia. Sien va gi ta tunie, a saien kalei beitsak. Man voirvoir a nga vaen simi vunan gi nga ko poro te i pek. Bu Iuda gi nga ko tsatsang ngan ine va mi marasin nia kenvamate mi vinavasor sibu tamat menorouk. Gi nga ko suruvie ngan buer bu tonuo rorrois nian mi tenteir.

mi nat - 'Mi nat' eie mi asan mi suada ei ian mi kulou gi ta ko tsana mi da sosong ngan mi dangien ine mi ei nat. Man voirvoir ine mi da sosong, a vaen beitsak.

Ken Natu sipsip e Raban - (Ioanes 1:29, 36) – E Ioanes, mi ka ni sinusuruiv, a nga vuotongie ngan e Iesu va eie Ken Natu sipsip e Raban. Simi sinavien bu Iuda, gi nga ko kenvamate ka natu sipsip nge tu terie rakot se Raban malan va mi tienebeir ni varam, terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor. Sien va mi ka ta keda ka natu sipsip ma mi natu sipsip ta votutur dar nge maet, gi pevien va ine a tuir kulie ken vinatoreis ine mi ka surie ken sinavei tsokor. Ine simi rosar, mi kulou gi nga ko tsorubeit melemelen ngan i matan e Raban. Gi nga vuotongie e Iesu va eie Ken Natu sipsip e Raban simi vunan a nga tsupuk rivie ken tino nia varam rivie kegiet sar sinavei tsokor. Simi buk Puek Vasangan, mi korot leong sien mi napaririem a vuotongie e Karisito va eie mi Natu sipsip.

e Natuon mi Ka - Muomuo te, e Daniel, mi propet, a nga vuotongie mi ka ni vavato ngan ine mi as 'e Natuon mi Ka' ese va e Raban ta ba nga turan nia vatoa mi kulou kokouk si kegi sar sinavei tsokor. E Iesu a nga ko vuotongie eie kesen ngan ine mi as. Ine mi as 'e Natuon mi Ka' a tourtelekiran va eie mi ka ese e Raban ta nga turan nemei simi kaber, ma a suvu duis kovuni se Raban. Eie mi ka, ma eie buer mi Raban.

bu Nginou sibu Iuda - Bu Iuda gi ko barabaramatan bu ra leong sibu avareit kokouk, nia vodonomie ken kienlei e Raban segie. A napaririem kegi sar ra leong gi vokokotie i aron mi Pakpak Leong Vour.

mi Nginou nia barabaramatan mi vavatamaes simi Vona rengeir leong - (Ioanes 10:22) Ine mi nginou sibu Iuda arie mi nginou nia barabaramatan vasa e Iudas Makabaeus a nga vara melemelen venengan ken vonuo e Raban te buer i murien man sar matakorot e Raban gi ta nga rubukien simi Vona rengeir leong nge tsang vatsakatie. Bu Iuda gi ko vuotongie ngan ine mi nginou va 'mi Hanuka' o, 'mi Nginou sibu Bember'.

mi Nginou nian mi Papael – (Ioanes 7:2). Simi Nginou nian mi Papael, bu Iuda gi ko res simi vunan mi kienakeir sibu tu a te voto. Gi ko tsana bu papael nge mon i arogie sibu ra mi napaririem potsu luo. Ine simi sinavei gi ko vodonomie bu tubugie ese gi tanga ko mon sibu vona sel sien gi tanga veis veririu simi beir i Sinai sibu avareit mi sinangavur voveit i muan va gi tanga rubukien simi kaber e Raban ta nga kubutsie terie segie.

mi Nginou nian mi tsoik kap ka iis sien – (Mataio 26:17; Marko 14:1), 12; Luka 22:1, 7). Ine mi Nginou nian mi tsoik kap ka iis sien, gi ko barabaramatan sibu ra mi napaririem potsu luo i murien duis mi Nginu Pasova. I aron ine bu ra mi napaririem potsu luo, bu Iuda gi ko nganie mi tsoik kap ka iis sien. Ine simi rosar, gi ko vodonomie vasa bu Iuda gi nga vi ven i Isip. Kegi vini a nga lalapus beitsak ma gi kap nga suvuon ka kientsep nia teir iis nge rosie va tanga popoek mi bua tsoik i muan va gi tanga tunie nge nganie.

mi Nginu Pasova - (Mataio 26:2, 5, 18-19; etc.) Mi Nginu Pasova eie mi Nginou ian ta potokivout beitsak sibu Iuda. Man vuevue mi asan ine mi Nginou va 'rov rio'. I aron mi Nginou, bu Iuda gi ko barabaramatan vasa gi nga vi sorvekenan ven mi minon petspets i Isip. Ian sibu ra, e Raban a nga terie mi nama ngeisngeis va ta nga turan ken angelo nia kenvamate bu muariem ka sibu tietie kokouk i Isip. Eiekesen e Raban a nga oeng segie bu Iuda nia kenvamate ka natu sipsip nge tsopurie kegi sar matavonuo kokouk ngan mi daran ian mi natu sipsip. Sien va mi angelo ta pare ian mi dar, eie ta rov rio ian mi vonuo ma ta kap kenvamate ka muariem i aron. Vakaek te ian oit ne, sibu Nginu Pasova kokouk, bu vonuo keskes sibu Iuda gi ko keda mi natu sipsip nge tunie. Ma gi ko nganie. (Luka 22:7-8)

mi Nginu Pentikos (Aposol 2:1; 20:16; 1 Korinto 16:8). Man vuevue mi kato nama Pentikos va 'bu sinangavur mi napaririem'. Bu Iuda gi ko rorois sibu ra mi sinangavur napaririem i murien mi Nginu Pasova, ma gi ta nangaba barabaramatan ine mi Nginu Pentikos. Ine simi Nginou gi ko barabaramatan mi ra nia kakarie bu wit simi vura May. Simi Nginu Pentikos mene, mi Moromoruo Tamat a nga tsorupeuk vourvour sien i popon mi kulou ese gi tanga vodovodon tuktuk se Iesu Karisito.

mi oliv – (Roma 11:17, 24; Iakobo 3:12; Puek Vasangan 11:4). Mi ei oliv eie mi suada ei vuovuo. Bu Iuda gi ko poro bu vuovuan nia tsang oel, ma gi ko tunie ngan bu nginonginou, ma gi ko potso ngan bu vuruvuru kovagie buer. Man tsentsang ine mi oel simi oliv a leong si kegi tino bu Iuda. Gi ko soan ine mi oel sibu tamat mienorouk sien va gi ta no surie gie. Ma buer gi ko soan i kovan mi mei nia vasanga ken vivviel e Raban sien.

mi Omega - (Puek Vasangan 1:8; 21:6; 22:13). Pare mi 'Alpa'.

Osana - (Mataio 21:9, 15; Marko 11:9-10; Ioanes 12:13). "Osana" eie mi namani vuot kalei simi namani Iburu. Mi kulou gi ko koup pevien rakot sibu mei mene. Ine mi sinavei eie nia vasangan kegi minangarei buer. Man vuevue 'E Raban ta vatoa no!' o, 'Puongan e Raban.'

mi Parisaio – 'Bu Parisaio' egie mi gargar muomuo leong sibu Iuda. Gi nga ko baser palapalan meie bu vavvasengei sibu Vinuor. Bu Parisaio gi nga telekire vititirie bu vinuor e Raban ta nga terie se Moses. Ma gi nga vavasengei buer simi kulou nia vemusurie vititirie ian bu vinuor ma bu vinuor mene egie kesegie gi ta nga vabatie. Gi nga ko vakam simi vunan gi nga vodon va kegi sinavei a nga kalei rio bu mei mene. Gi nga kalei ka i marar mo, eiekesen bu arogie a nga vous ngan bu tsaka vienviendon. Bu Parisaio gi nga murien veie e Iesu ma gi nga roev nia kenvamate.

mi Praetorium - 'Mi Praetorium' eie mi asan mi vonuo bu kovakova ka simi minakiur sibu Roma gi ta nga ko mon en.

mi prist [priest] - 'Bu prist' egie mi kulou ivie gi tanga viel tsana gie nia tu tienebeir rakot se Raban ken mi kuoluon i Israel. Sibu ra e Iesu tanga tino sien, gi nga ko tu tienebeir simi vona rengeir leong i Ierusalem. Ine bu prist gi nga viel tsana gie simi tietie se Aron i aron mi matabu se Levi. Mi kovan bu prist eie a muongan bu prist kokouk. Bu prist gi ko viel tsana mi kovan bu prist nia tsana mi tsientsang simi avareit kes mo. I murien mi avareit kes, gi te buer ko vile mi kovan bu prist mene. Mi kovan bu prist eie mi ka kes mo a oit nia rubukien simi Korot Tamat Rovoriu i aron mi Vona rengeir leong, ma a ko ra tu tienebeir rakot se Raban surie ken sar sinavei tsokor ma kegi sar sinavei tsokor mi kulou.

mi propet [prophet] - 'Mi propet' eie mi ka nia vavatei ngan mi namanien e Raban ian e Raban ta vasangan sien. Muomuo e Raban a nga turan bu propet palan, malan e Samuel ma e Isaia ma e Ieremia. E Raban a nga ko vasangan segie bu kepineits va ta ba tsourbeit i muir. Bu avareit palan i muan ken kienakav e Iesu Karisito, bu propet gi nga vakokoit surie ken bineit ine simi kaber ma gi nga vakokoit vasangan palan bu kepineits va e Iesu ta nga me tsana ma bu sana kepineits va ta nga me tsourbeit sien. Gi nga vokokotie buer bu kepineits palan ian va ta beit si man votovoto ine mangmagoso enaenamon, i muan va e Iesu ta muerngei nge vuortie mi kulou kokouk.

mi Sadukaio - 'Bu Sadukaio' egie mi gargar muomuo sibu Iuda. Gi ko vavasengei sibu mei mene va gi ta ngas vemusurie bu vinuor ma bu sinavei sibu Iuda mo. Ma gi kap lalaron va mi kulou gi ta vemusurie bu vinuor mene ma bu sinavei mene ian mi kulou egie kesegie gi ta nga vakinebatie. Ine mi gargar egie gi malan bu Parisaio. Eiekesen, gi ko mogos matakorot meie bu Parisaio simi vunan bu Parisaio gi vodon tuktuk simi tino mumuerengei eiekesen bu Sadukaio a kap.

mi salpa [sulfur] – (Luka 17:29; Puek Vasangan 9:17-18; 14:10; 19:20; 20:10; 21:8). Mi salpa eie mi suada kepineits ian ta ngongo. A ko ngang ngan mi berber ngeisngeis ma a ko saien tsak.

i Samaria - 'I Samaria' eie mi asan mi enamon. A mon vatavatat i Iudea. Bu Samaria kap va bu Iuda tuktuk simi vunan muomuo ngas te, gi nga ko rei gie bu kibang. Bu Iuda gi ko mugumitsa gie.

mi Sanedrin – 'Mi Sanedrin' eie mi gargar simi kulou ni vuorvuor sibu Iuda. Ine mi gargar gi sinangavur mi napaririem potsu luo ma kes (71). Ma mi kovan bu prist a ko muonge gie.

mi Silot - 'Mi Silot' eie mi gargar kulou sibu Iuda gi nga ko leiltsei veie bu Roma gi ta nga vuortie bu Iuda.

i Sinai – I Sinai arie mi asan mi pout ian e Moses ta nga vaen kien sien nia nga ra mon meie e Raban. Ian en, e Raban a nga terie sien bu vuna vinuor mi sinangavur kes.

mi sinamon [cinnamon] - (Puek Vasangan 18:13). 'Mi sinamon' eie mi asan mi suada sien sosong gi ta tsana ngan mi piripirien mi ei. Man voirvoir a ko vaen. Gi ko guol meie ngan mi oel nia vabatie mi banga oel sien sosong nia soan i kovan bu mei ma gi ko soan buer sibu tonuo.

mi sinusuruiv - Mi Pakpak Leong a pevien va e Ioanes mi ka ni sinusuruiv a nga tsana mi sinusuruiv simi kulou palan simi da i Ioridan. A nga oeng simi kulou va gi tangas vodon vuris si kegi sar sinavei sar tsokor terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sinavei tsokor, ma gi ta mang suvuon mi vavato simi vunan gi vodon tuktuk se Iesu Karisito. Ine simi rosar, e Ioanes a nga rorois ngan kegi sar tino mi kulou nian ken minuer e Iesu.

i Sion [Zion] - (Mataio 21:5; Ioanes 12:15; Roma 9:33; 11:26; 1 Petro 2:6). 'I Sion' eie mi asan mi kuitskuits ivie mi taon i Ierusalem ta tuir en. Sibu ra mene gi ko vuotongie i Sion nia tourtelekiran mi taon pu i Ierusalem, ma sibu ra mene, gi ko vuotongie i Sion nia tourtelekiran mi rangit, mi enamon ivie e Raban ta mon en (Iburu 12:22; Puek Vasangan 14:1)

mi sipsip - Mi suada vinavinar mi vuruvuruon a leong ma mi kulou gi ko tsang lavlav ngan. A kap ko ar, ma mi kulou gi ko nganie buer mi pentsien.

i Sodom – (Mataio 10:15; 11:23-24; Luka 17:29; Puek Vasangan 11:8; etc.). 'I Sodom' eie mi taon ivie e Lot meie ken tietie gi nga mon en. A nga mon vatvatta mi taon i Gomora. Mi kuoluon ine ba taon gi nga tsana palan bu sinavei tsokor. Io, surie ine, e Raban a nga voguersa guor ngan mi leing.

mi tienebeir ni tintu [burnt offering]– Mi tienebeir ni tintu eie mi suada tienebeir ni varam ian bu prist gi ta ko tunie bu karton kokouk mi vinavinar i popon bu korot keskes sibu vinavinar. Mi tienebeir ni varam mene, gi ta poro mo mi kapien sibu karton mi vinavinar nge tunie.

mi tsaka moromoruo – Bu tsaka moromoruo egie ken sar petspets e Satan. Gi ko vabasa mi kulou nge tsana mi kulou va gi ta kap mang rorong se Raban ma va gi ta mang vemusurie e Satan. Si bu ra mene gi ko tsegerie ka mei sien va ine mi mei ta tuir pats meie e Satan si ken tsentsang nia tsana bu tsaka sinavei.

e Tseus (Zeus) - (Aposol 14:12). 'E Tseus' eie mi asan mi kovan bu raban bitbit ese bu Grik gi tanga ko rangarie. Mi asan mene e Tsupita [Jupiter]. Mi raban bitbit mene bu Grik gi nga vodon va eie mi ka ni tinuturei, mi asan e Erme [Hermes].

mi vinavaroup - (GEN 17:9-14) Mi vinavaroup eie kegi sinavei bu Iuda nia varapuo mi madar tamat simi ra mi napaririem potsu tour ngan i murien ken kienakav. Gi nga tsana ine surie e Raban tanga oeng se Abaraam va tangas nga tsana malan ngan. Mi vinavaroup arie mi totourlekier va ian mi ka eie mi Iuda. Gi ko vuotongie bu Iuda va egie 'mi kulou simi vinavaroup'. Sibu ra vourvour mi kulou gi tanga vavatei ngan man Banga vinavatei e Iesu Karisito, bu mei mene sibu Iuda gi nga pevien va mi ka ese kap va mi Iuda ta lalaro tsorubeit mi meinmenien mi kulou vodovodon tuktuk se Karisito, eie tangas muna por vinavaroup. Ma ine man totourlekier va a te tsorubeit mi Iuda nge tor va ta vemusurie bu Vinuor se Moses. Eiekesen e Paulo a kap nga aor kes ngan ine mi vienviendon. E Paulo a nga vavataor surie

ine mi sinavei i aron ken pakapaka rorou rakot sibu Galatia, ma si ken sar pakapaka rorou mene buer. A nga pevien va mi rosar kes mo a mon va mi mei tangas tsana sien va ta lalaron nia suvu vavato ma ine mi rosar eie mi vodovodon tuktuk se Iesu Karisito mo.

mi Vinuor – Mi Vinuor se Raban gi nga vataro i aron mi napaririem ba buk vourvour simi Pakpak Leong Kabeir. Ine ba buk a suvuon bu vinuor e Raban tanga terie se Moses nian mi kuoluon meie buer man vinavinateteik bu Israel.

Man sar kitsip bu vuna vienviendon

[1] mm

Man sar kitsip bu vuna vienviendon

Bu muomuo simi vona rengeir

Mi sinavien bu muomuo - Aposol 6:1–6; 14:23 † 1 Timote 3:1–13 † Tito 1:5–9.

Mi saran mi tsientsang sibu muomuo - Mataio 28:18–20 † Luka 22:24–27 † Aposol 20:17–35 † 1 Tesalonika 2:1–12 † 1 Timote 4:1–16 † 2 Timote 2:1–26, 3:10–17, 4:1–5 † Tito 2:7–8 † 1 Petro 5:1–4.

Magi minangarei bu muomuo - 1 Korinto 9:14 † Galatia 6:6 † 1 Tesalonika 5:12–13 † 1 Timote 5:17–22 † Iburu 13:7; 13:17.

Bu natuon e Raban

Ioanes 1:12–13 † Roma 8:14–17 † Galatia 4:6–7 † Iburu 12:5–11 † 1 Ioanes 3:1–3.

Bu tienebeir ni varam nge vinavinar

Mataio 9:13 † Marko 12:33 † Roma 12:1 † Iburu 9:6–10:18.

E Iesu Karisito

E Iesu Karisito eie e Natuon e Raban - Mataio 11:27–30; 16:13–17 † Luka 1:35 † Ioanes 1:1–18; 5:19–29; 6:35–40; 8:58; 11:25–27; 14:5–11; 17:1–5; 20:26–31 † Aposol 3:13–16; 4:10–12 † Roma 1:3–4 † 1 Korinto 3:11 † 2 Korinto 4:4–6; 5:21 † Galatia 4:4–5 † Pilippoi 2:5–11 † Kolose 1:15–20; 2:9–10 † Iburu 1:1–14; 7:26–28 † 1 Ioanes 2:1–2; 5:20 † Puek Vasangan 1:12–18; 19:11–16.

E Natuon e Raban a nga tsourbeit ka - Ioanes 1:14 † Luka 1:26–38 † Mataio 1:18–25 † Luka 2:1–20 † Mataio 2:1–23 † Galatia 4:4–5 † Pilippoi 2:6–7 † Iburu 2:14–18.

E Iesu a nga vavasengei simi kulou nge vatoa bu tamat mienarouk - Mataio 4:23–25; 7:28–29; 9:35–36; 11:1–6 † Luka 4:14–44 † Aposol 10:36–38, Ioanes 20:30–31.

E Iesu a nga tsana palan bu kepineits ni vovokudier - Mataio 8:1–4; 8:5–13; 8:14–15; 8:23–27; 8:28–33; 9:1–7; 9:18–26; 9:27–31; 9:32–33; 12:9–14; 12:22; 14:15–21; 14:22–32; 15:22–28; 15:32–38; 17:14–18; 20:29–34; 21:18–22 † Marko 1:21–28; 7:32–37; 8:22–25 † Luka 5:4–8; 7:11–15; 13:10–13; 14:1–4; 17:12–14; 22:50–51 † Ioanes 2:1–11; 4:46–54; 5:5–9; 9:1–7; 11:11–44; 21:4–6 † Aposol 2:22.

Bu muomuo gi nga rakopie e Iesu nge terie simi miensei - Mataio 26:47–68; 27:1–2; 27:11–31 † Marko 14:43–65; 15:1–20 † Luka 22:47–53; 22:63–71; 23:1–25 † Ioanes 18:1–14; 18:19–24; 18:28–19:16.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits - Mataio 27:32–56 † Marko 15:21–41 † Luka 23:26–49 † Ioanes 19:17–37.

Gi nga puonongie e Iesu - Mataio 27:57–66 † Marko 15:42–47 † Luka 23:50–56 † Ioanes 19:38–42.

E Iesu a nga to muerngei simi miensei ma bu mei gi nga dengarie - Mataio 28:1–20 † Marko 16:1–8 † Luka 24:1–49 † Ioanes 20:1–21:14 † Aposol 1:3–8; 2:24–32; 3:15; 4:10; 4:33; 10:39–43; 13:29–39; 17:2–3; 17:30–31 † Roma 1:4; 4:24–25 † 1 Korinto 15:3–8; 15:12–21 † Puek Vasangan 1:18.

E Iesu a nga kien i kur simi rangit - Luka 24:50–51 † Aposol 1:9–11; 2:32–36; 5:30–31 † Roma 8:34 † Epeso 1:20–23 † Pilippoi 2:9–11 † Iburu 1:3–11; 2:9; 4:14–16; 7:25–26; 10:12–14 † 1 Petro 3:22.

E Iesu ta ba muer peuk i keim - Mataio 24:29–44 † Ioanes 14:1–3 † Aposol 1:10–11; 3:19–21 † Pilippoi 3:20–21 † Kolose 3:4 † 1 Tesalonika 1:9–10; 3:13; 4:13–5:11 † 2 Tesalonika 1:6–10; 2:1–4 † 1 Timote 6:13–15 † 2 Timote 4:8 † Iburu 9:28 † 2 Petro 3:1–18 † 1 Ioanes 3:1–3 † Puek Vasangan 1:7; 22:12–13.

E Raban

Marko 10:27; 12:29–30 † Luka 1:37; 6:35–36 † Ioanes 4:24 † Aposol 14:14–17; 17:22–31 † Roma 1:18–23; 11:33–36 † 1 Korinto 8:4–6 † 2 Korinto 1:3 † 1 Timote 1:17; 6:15–16 † Iburu 4:13; 10:30–31 † Iakobo 1:17 † 1 Petro 1:14–17 † 1 Ioanes 1:5; 4:7–12; 4:16 † Iuda 24–25 † Puek Vasangan 4:8–11; 15:3–4.

E Satan

Mataio 13:19; 25:41 † Luka 4:1–13; 22:3–4 † Ioanes 8:42–44 † 2 Korinto 2:10–11; 4:4; 11:13–15 † Epeso 2:2 † 1 Tesalonika 2:18 † 2 Tesalonika 2:9–12 † 1 Petro 5:8–9 † 1 Ioanes 3:8–10 † Puek Vasangan 12:7–12; 20:1–3; 20:10.

Ketseketseng simi sinavei tsokor ngan ken miensei e Karisito

Mataio 26:26–29 † Roma 3:25; 5:9–10 † Epeso 1:7 † Iburu 9:11–14 † 1 Ioanes 1:6–7 † Puek Vasangan 7:14–17.

Ken vinuor e Raban ngan e Iesu Karisito

Mataio 7:21–23; 16:24–27; 25:31–46 † Ioanes 3:18–21; 5:24–29 † Aposol 17:30–31 † Roma 2:1–11; 14:10–12 † 1 Korinto 3:10–15; 4:5 † 2 Korinto 5:9–10 † 2 Tesalonika 1:5–10 † Iburu 9:27–28; 10:26–31 † 1 Petro 1:17; 4:3–5 † Puek Vasangan 20:11–15.

Ken nginou vekvekitip mi Nguts

Mataio 26:26–30 † Marko 14:22–26 † Luka 22:14–20 † 1 Korinto 10:14–22; 11:17–34.

Kulie bu mei mene

Mataio 6:1–4; 7:12; 25:31–46 † Luka 3:10–11; 6:38 † Aposol 11:27–30 † 1 Korinto 10:24 † 2 Korinto 8:1–15; 9:1–15 † Galatia 6:9–10 † Pilippoi 4:14–19 † Iburu 10:24; 13:1–3; 13:16 † Iakobo 1:27; 2:15–16 † 1 Ioanes 3:16–18.

Mi banga mienagos sibu tietie

Bu ka rei ma bu vevien rei - Mataio 19:4–6 † 1 Korinto 7:1–16 † Epeso 5:21–33 † Kolose 3:18–19 † Tito 2:3–5 † Iburu 13:4 † 1 Petro 3:1–7.

Bu nout - Mataio 15:3–6 † Luka 2:51 † Epeso 6:1–3 † Kolose 3:20 † 1 Timote 5:4; 5:8 † Iburu 12:7–11.

Bu tam ma bu kien - Epeso 6:4 † Kolose 3:21 † 1 Timote 3:4–5.

Bu vevien naor gi tate nga mamaet labeit - Aposol 6:1 † Roma 7:2–3 † 1 Korinto 7:39–40 † 1 Timote 5:3–16 † Iakobo 1:27.

Mi Banga vinavatei

Aposol 20:24 † Roma 1:2–4; 16–17 † 1 Korinto 1:17–25; 15:1–7 † Galatia 1:6–12 † Epeso 1:13 † Pilippoi 1:27 † Kolose 1:5–6 † 1 Tesalonika 1:5 † 2 Tesalonika 2:14 † 2 Timote 1:8–11; 2:8–10.

Mi gavaman

Mataio 22:15–22 † Aposol 5:27–29 † Roma 13:1–7 † 1 Timote 2:1–4 † Tito 3:1 † 1 Petro 2:13–17.

Mi kuoluon e Iesu Karisito

Mataio 16:13–20 † Aposol 2:41–42 † Roma 12:4–8 † 1 Korinto 12:12–30 † Epeso 1:22–23; 2:19–22; 4:1–16 † Kolose 1:18 † Iburu 10:24–25 † 1 Petro 2:4–10 † Puek Vasangan 19:5–10.

Mi lakep, bu sinsuv

Mataio 6:19–21; 6:24–34 † Luka 12:13–21; 12:32–34 † Aposol 20:35 † 1 Timote 6:6–10; 6:17–19 † Iburu 13:5–6 † Iakobo 2:1–9; 5:1–6.

Mi mat kap ka vunan/mi korot mi leing ta ko ngang sibu ra bu ra
Mataio 10:28; 13:41–42; 47–50; 25:41 † Luka 16:23–26 † 2 Tesalonika 1:9 † Puek Vasangan 20:10–15; 21:8.

Mi miensei
Ioanes 6:39–40, 11:17–27, 14:1–4 † Roma 8:10–11; 8:38–39; 14:7–9 † 1 Korinto 15:12–58 † 2 Korinto 5:1–10 † Pilippoi 1:20–24 † 1 Tesalonika 4:13–18 † Iburu 2:14–15 † Puek Vasangan 14:13; 21:1–4, 22:1–5.

Mi Moromoruo Tamat
Mataio 28:19 † Marko 1:9–11; 3:28–30 † Luka 1:35; 3:16; 4:1; 11:13; 12:12 Ioanes 1:32–34; 3:5–8; 7:37–39; 14:15–17; 14:26; 15:26; 16:7–15; 20:19–23 † Aposol 1:4–5; 1:8; 2:1–18; 2:38–39; 4:31; 5:3–5; 8:14–17; 10:44–48; 13:2–4; 15:28; 16:7–10; 19:1–7 † Roma 5:5; 7:6; 8:9–16; 8:26–27 † 1 Korinto 2:4; 2:9–16; 3:16; 6:11; 6:19; 12:1–13 † 2 Korinto 1:21–22; 5:5; 13:14 † Galatia 3:2–5; 4:6; 5:16–18; 5:22–25 † Epeso 1:13–14; 1:17; 3:16; 4:3–4; 4:30; 5:18–20; 6:17–18 † 1 Tesalonika 1:5–6; 5:19 † 2 Tesalonika 2:13 † Tito 3:5–6 † Iburu 2:4; 9:14 † 1 Petro 1:2; 1:11 † 2 Petro 1:20–21 † 1 Ioanes 2:20; 3:24; 4:13; 5:6–8.

Mi nono
Mi saran mi nono Mataio 6:5–13; 7:7–11; 18:19–20 † Marko 11:24–25 † Luka 11:1–13; 18:1–8; 21:36 † Ioanes 14:13–14; 15:7; 16:23–26 † Roma 8:26–27; 12:12 † Epeso 2:18; 6:18 † Pilippoi 4:6–7 † Kolose 4:2 † 1 Tesalonika 5:17 † 1 Timote 2:1–4; 2:8; 4:4–5 † Iburu 4:16; 10:19–22 † Iakobo 1:5–8; 4:2–3; 5:13–18 † 1 Petro 4:7 † 1 Ioanes 3:21–22; 5:14–15.
Bu suada nono i aron mi Pakpak Leong vour - Mataio 11:25–26; 14:23; 19:13–15 † Marko 1:35 † Luka 5:16; 6:12; 22:32; 22:39–46 † Ioanes 11:41–42; 17:1–26 † Aposol 4:24–31; 16:25; 20:36; 21:5 † Roma 1:9–10; 10:1–2; 15:30–33 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 1:15–20; 3:14–21; 6:19–20 † Pilippoi 1:3–5; 1:9–11 † Kolose 1:9–12; 4:3–4 † 1 Tesalonika 3:9–13 † 2 Tesalonika 1:11–12; 3:1–5 † Iburu 5:7; 7:25.

Mi rangit
Luka 12:32–34 † Ioanes 14:1–3 † 2 Korinto 5:1–8 † Pilippoi 1:23 † Kolose 3:1 † 1 Petro 1:4–5 † Puek Vasangan 4.1–11; 21:1–4; 21:22–22:5; 22:14–15.

Mi renorong se Raban
Ioanes 14:15; 14:21; 14:23–24; 15:10–17 † Roma 13:8–10 † 1 Petro 1:14–16 † 1 Ioanes 2:3–8; 3:22–24 † 2 Ioanes 5–6.

Mi sinavien mi kuluon e Karisito
Ioanes 13:34–35; 14:27 † Roma 12:9–13 † Galatia 5:22–26 † Kolose 3:12–17 † 1 Tesalonika 5:16–18.

Mi sinavei ni oir kouk meie mi kulou vodovodon tuktuk
Mataio 18:19–20 † Aposol 2:41–47 † Roma 12:4–8 † Epeso 1:22–23; 4:11–16 † Kolose 3:15–17 † 1 Timote 4:13 † Iburu 10:24–25.

Mi sinavei nia rangarie bu raban bitbit ma mi sinavei nia tsang tinepekei ma mi tinuom
Mataio 4:10 † Aposol 13:4–12; 17:22–31; 19:11–20 † 1 Korinto 5:11; 6:9–11; 8:1–13; 10:1–22 † 2 Korinto 6:14–18 † Galatia 5:19–21 † 1 Tesalonika 1:9–10 † 1 Ioanes 5:21 † Puek Vasangan 21:8; 22:15.

Mi sinavei ni rei puer (ma mi sinavei tetteririv)
Mataio 5:27–30 † Ioanes 8:2–11 † Roma 13:8–10 † 1 Korinto 5:9–11; 6:9–20 † Galatia 5:19 † Epeso 5:3 † Kolose 3:5–6 † 1 Tesalonika 4:1–8 † Iburu 13:4 † Iuda 7.

Mi sinavei nia vilikitie eie kesen
Mataio 5:3–12; 18:1–5 † Luka 14:7–11; 18:9–14 † Epeso 4:2 † Pilippoi 2:3–11 † Kolose 3:12–13 † Iakobo 4:5–10 † 1 Petro 5:5–7.

Mi sinavei nia tsourbeit duis i matan e Raban
Aposol 13:38–39 † Roma 1:16–17; 3:21–26; 5:1; 5:9–10; 5:18–19 † Galatia 2:16; 3:6–9 † Tito 3:7.

Mi sinavei nia terie mi putu i riman mi vinuor
Mataio 5:25–26; 5:38–42; 18:15–17 † Roma 12:14–21 † 1 Korinto 6:1–8.

Mi sinavei nia tseiptseiprio e Satan ma bu putu
Mataio 4:1–11; 6:13 † Luka 22:31–32 † Ioanes 17:14–19 † Roma 8:31–39; 12:12; 16:19–20 † 1 Korinto 10:12–13; 16:13 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 3:20–21; 6:10–18 † Pilippoi 4:13 † 1 Tesalonika 3:5–8 † 2 Tesalonika 3:3 † 2 Timote 1:7–8 † Iburu 2:18; 4:14–16; 12:1–2 † Iakobo 4:7 † 1 Petro 1:5; 5:8–11 † 1 Ioanes 4:4; 5:3–5 † Puek Vasangan 12:7–12.

Mi sinavei ni un nge be
Roma 13:13 † 1 Korinto 5:11; 6:9–11 † Galatia 5:19–21 † Epeso 5:18 † 1 Timote 3:1–3 † Tito 1:7 † 1 Petro 4:3–5.

Mi sinavei tsokor
Misa mi sinavei tsokor - Roma 1:18–32; 8:5–8 † Galatia 5:19–21 † Epeso 2:1–3; 5:3–5 † Kolose 3:5–10 † Iakobo 4:17 † 1 Petro 4:3 † 1 Ioanes 3:4–5.
Bu mei kokouk gi suvu sinavei tsokor - Ioanes 8:7–9 † Roma 3:9–20; 3:23; 5:12 † Galatia 3:22 † 1 Ioanes 1:8–10.
Mi kulou gi pinat surie mi vavato nia evisie man vinatoreis kegi sar sinavei tsokor - Mataio 10:28; 13:41–42 † Ioanes 3:18–20; 3:36 † Aposol 17:30–31 † Roma 1:18–19; 6:23 † Galatia 6:7–8 † Kolose 3:5–6 † 2 Tesalonika 1:7–9 † Iburu 9:27; 10:26–31 † 1 Petro 1:17; 4:3–5 † Iuda 7 † Puek Vasangan 20:11–15.

Mi sinusuruiv
Mataio 28:18–20 † Ioanes 3:22; 4:1–2 † Aposol 2:37–42; 8:12; 8:36–38; 10:44–48; 16:14–15; 16:31–33; 19:1–7; 22:12–16 † Roma 6:1–4 † Galatia 3:26–27 † Kolose 2:12 † 1 Petro 3:20–22.

Mi tientoiv
E Raban a tovie giet - Ioanes 3:16 † Roma 5:8 † Epeso 2:4–5 † 1 Ioanes 4:9–10.
Giet tangas tovie e Raban - Mataio 22:37–38 † Marko 12:28–30 † Ioanes 14:21 † 1 Petro 1:8 † 1 Ioanes 5:3
Giet tangas totoiv ververkis - Mataio 5:43–48; 22:39 † Ioanes 13:34–35; 15:12–17 † Roma 12:9–10; 13:8–10 † 1 Korinto 13:1–13; 16:14 † Galatia 5:13–14 † 1 Tesalonika 4:9–10 † 1 Petro 4:8 † 1 Ioanes 2:9–11; 3:11–18; 4:7–21.

Mi tino rovoriu / Mi tino kap man ka votovoto
Mi tino rovoriu eie mi tino vour e Iesu Karisito ta terie segie ese gi ta vodovodon tuktuk sien - Mataio 19:16–30 † Luka 10:25–28 † Ioanes 3:1–16; 5:19–29; 10:10; 11:25–26; 14:6; 17:2–3; 20:31 † Roma 5:21; 6:5–14; 8:10–17 † 2 Korinto 5:17 † Galatia 2:20 † Epeso 2:1–6 † Kolose 2:13; 3:1–4 † 2 Timote 1:10 † Tito 3:4–7 † 1 Petro 1:23 † 1 Ioanes 5:11–13.

Mi vavato simi mienarouk
Mataio 4:23–25; 9:35; 11:2–5 † Aposol 3:1–6; 8:4–8; 19:11–16; 28:8–9 † 1 Korinto 12:9; 12:29–30 † 2 Korinto 12:7–10 † 1 Timote 5:23 † 2 Timote 4:20 † Iakobo 5:14–15.

Mi vinagoso
Mataio 19:4 † Ioanes 1:3 † Aposol 14:15; 17:24–26 † 1 Korinto 8:6 † Kolose 1:15–16 † Iburu 1:2; 11:3 † Puek Vasangan 4:11.

Mi vinekapot simi rei
Mataio 5:31–32, 19:3–9 † Luka 16:18 † Roma 7:2–3 † 1 Korinto 7:10–16.

Mi vodon ririv

E Raban a vodon rivie kegiet sar sinavei tsokor - Mataio 26:28 † Marko 11:25–26 † Aposol 5:31; 10:43; 26:18 † Epeso 1:7 † Kolose 1:13–14; 2:13–14 † Iburu 10:17–18 † 1 Ioanes 1:8–2:2.

Giet ta ngas vodon rivie kegi sinavei tsokor bu mei mene - Mataio 6:12–15; 18:21–35 † Marko 11:25 † Luka 6:37; 17:3–4 † 2 Korinto 2:5–11 † Epeso 4:31–32 † Kolose 3:13.

Mi vodovodon tuktuk

Mi vodovodon tuktuk nia suvuon mi vavato - Ioanes 1:12; 3:15–18; 3:36; 6:47; 14:6; 20:31 † Aposol 4:12; 16:30–31 † Roma 3:20–22; 10:9–10 † Galatia 2:16 † Epeso 2:8–9.

Mi vodovodon tuktuk nian ken tino mi mei ta vodovodon tuktuk se Karisito - Marko 11:22–25 † Luka 17:5–6 † Ioanes 14:1 † Roma 5:1–2; 14:22–23 † 1 Korinto 13:13 † 2 Korinto 5:6–7 † Galatia 5:6 † Iburu 11 † Iakobo 1:2–8; 2:14–26 † 1 Petro 1:3–9.

Mi vorvor

Mataio 6:16–18 † Marko 2:18–20 † Aposol 13:1–3; 14:23.

Mi vinekikin

Mataio 5:10–12 † Marko 13:9–13 † Luka 12:4–9 † Ioanes 15:18–21; 16:1–4 † Aposol 5:41 † Roma 8:35–37; 12:12–14; 12:17–21 † 1 Korinto 4:11–13 † 2 Korinto 4:8–11; 12:10 † Pilippoi 1:28–29 † 2 Tesalonika 1:4–8; 3:2–4 † 2 Timote 3:10–13 † Iburu 10:32–39; 12:3–4 † 1 Petro 3:13–17; 4:12–19 † Puek Vasangan 2:10.

Mi ni vodon vuris

Mataio 4:17 † Marko 6:12 † Luka 13:1–5; 15:1–31; 24:45–47 † Aposol 2:37–40; 3:19–20; 17:29–31; 20:21; 26:19–20 † 2 Korinto 7:8–11 † 2 Petro 3:9 † Puek Vasangan 9:20–21.

Mi vavato

Ioanes 3:16–17 † Aposol 2:37–39; 4:11–12 † Roma 5:1–11; 10:9–13 † Epeso 2:1–10 † 1 Timote 1:15–16; 2:3–7 † 1 Petro 1:3–5.

Mi Namanien e Raban

Mataio 4:1–4; 5:17–20; 22:29 † Ioanes 8:31–32; 20:31 † Aposol 20:32 † Roma 15:4; 16:26 † Kolose 3:16 † 1 Tesalonika 2:13 † 1 Timote 4:13 † 2 Timote 3:14–17; Iburu 4:12 † 1 Petro 1:22–25 † 2 Petro 1:19–21 † 2 Ioanes 9–10 † Puek Vasangan 1:3.

Mi vinavasor

Roma 8:18–25; 8:28 † 2 Korinto 1:4; 4:16–18 † Iakobo 1:2–4 † 1 Petro 1:6–9; 2:19–21; 5:8–10.

Mi ni vuot kalei

Luka 17:11–19 † Ioanes 6:11 † Roma 1:21 † Epeso 5:20 † Pilippoi 4:4–7 † Kolose 2:7; 3:17; 4:2 † 1 Tesalonika 5:18 † 1 Timote 2:1; 4:4–5.

Bu kitsip nia kulie no sibu susuada mienagos

Sien va e lalaro telekire surie e Raban, ase ine bu kitsip:

Aposol 14:14–17; 17:22–31 † Roma 1:18–23; 11:33–36 † 1 Korinto 8:4–6 † Marko 12:29–30 † Ioanes 4:23–24 † 1 Timote 1:17; 6:15–16 † Iburu 4:13; 10:30–31 † Iakobo 1:17 †1 Petro 1:14–17 † 1 Ioanes 1:5; 4:7–12; 4:16 † 2 Korinto 1:3 † Iuda 24–25 † Puek Vasangan 4:8–11; 15:3–4.

Sien va e lalaro telekire surie e Iesu Karisito, e Natuon e Raban, ase ine bu kitsip:

Ioanes 1:1–18 † Pilippoi 2:5–11 † Kolose 1:15–20; 2:9–10 † Iburu 1:1–14 † Roma 1:3–4 † 2 Korinto 4:4–6 † Luka 1:26–38 † Galatia 4:4–5 † Mataio 16:13–17 † Ioanes 5:19–29; 6:35–40; 11:25–27; 14:5–11; 17:1–5; 20:26–31 † Aposol 3:13–16; 4:10–12 † 1 Ioanes 2:1–2; 5:20 † Puek Vasangan 19:11–16.

Sien va e vodon va e Raban a vodon sasavoir nge no, ase ine bu kitsip:
1 Ioanes 4:9–10 † Roma 5:8 † Ioanes 3:16 † 1 Timote 2:3–6 † 2 Petro 3:9.

Sien va e vodon va e kap ko tsana ka sinavei tsokor, ase ine bu kitsip:
Roma 3:10–12; 3:23–24; 5:12 † Galatia 3:22 † 1 Ioanes 1:8–10. Ioanes 3:18–20; 3:36 † Aposol 17:30–31 † Kolose 3:5–10 † Roma 6:23 † Galatia 6:7–8 † 2 Tesalonika 1:7–9 † 1 Petro 4:3–5 † Puek Vasangan 20:11–15.

Sien va e vodon va e Raban ta kap vodon rivie ke sar sinavei tsokor, ase ine bu kitsip:
Aposol 5:31; 10:43; 26:18 † Epeso 1:7 † Kolose 1:13–14; 2:13–14 † 1 Timote 1:15–16 † Iburu 10:17–18 † 1 Ioanes 1:8–10.

Sien va e lalaron va e Iesu Karisito ta vatoa no, ase ine bu kitsip:
Ioanes 1:12; 3:15–18; 3:36; 14:6; 20:31 † Aposol 4:12; 16:30–31 † Roma 3:20–22; 10:9–10 † Galatia 2:16 † Epeso 2:8–9.

Sien va e kap katsep va e suvuon mi tino rovoriu o, kap, ase ine bu kitsip:
Ioanes 3:1–16; 5:19–29; 11:25–26; 14:6; 17:2–3; 20:31 † Roma 8:10–17 † 2 Korinto 5:17 † Epeso 2:1–6 † Kolose 2:13 † Tito 3:4–7 † 1 Ioanes 5:11–13.

Sien va e lalaro telekiran va e ta ngas no rakot simi Nguts, ase ine bu kitsip:
Mataio 6:5–13; 7:7–11; 14:23; 18:19–20 † Marko 1:35; 11:24–25 † Luka 5:16; 6:12; 18:1–8; 21:36 † Ioanes 14:13–14; 15:7; 16:23–24 † Roma 8:26–27; 12:12 † Epeso 6:18 † Pilippoi 4:6–7 † Kolose 4:2 † 1 Tesalonika 5:17 † 1 Timote 2:1–4; 2:8; 4:4–5 † Iburu 4:16; 10:19–22 † Iakobo 1:5–8; 4:2–3; 5:13–18 † 1 Petro 4:7 † 1 Ioanes 3:21–22; 5:14–15.

Sien va e lalaro telekiran vasa e ta ngas no ven, ase ine bu kitsip:
Luka 11:1–4; 22:32; 22:39–45 † Ioanes 17:1–26 † Aposol 4:24–31; 16:25 † Roma 1:9–10; 10:1–2; 15:30–33 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 1:15–20; 3:14–21; 6:19–20 † Pilippoi 1:3–5; 1:9–11 † Kolose 1:9–12; 4:3–4 † 1 Tesalonika 3:9–13 † 2 Tesalonika 1:11–12; 3:1–2 † Iburu 5:7; 7:25.

Sien va e suvu putu ma mesirik, ase ine bu kitsip:
Roma 8:18–25; 8:28; 8:35–37; 12:12 † 2 Korinto 1:3–5; 4:16–18 † Iakobo 1:2–4 † 1 Petro 1:3–9; 2:19–23; 5:8–10.

Sien va e morouk, ase ine bu kitsip:
Mataio 4:23–25; 9:35; 11:2–5 † Aposol 3:1–6; 8:4–8; 19:11–16; 28:8–9 † 1 Korinto 12:9; 12:29–30 † 2 Korinto 12:7–10 † 1 Timote 5:23 † 2 Timote 4:20 † Iakobo 5:14–15.

Sien va e motou nia mesei, ase ine bu kitsip:
Ioanes 6:39–40; 11:17–27; 14:1–4 † Roma 8:38–39; 14:7–9 † 1 Korinto 15:12–58 † 2 Korinto 5:1–10 † Pilippoi 1:20–24 † 1 Tesalonika 4:13–18 † Iburu 2:14–15 † Puek Vasangan 14:13; 21:1–4, 22:1–5.

Sien va e lalaro telekiran vasa ken kulou e Karisito gi ta ngas tino ven, ase ine bu kitsip:
Ioanes 13:34–35 † Roma 12:9–13 † Galatia 5:22–26 † Epeso 4:25–32 † Kolose 3:12–17 † 1 Tesalonika 5:12–22 † Tito 2:11–14 † Iakobo 3:13–18 † 2 Petro 1:3–9.

Sien va e lalaro telekiran va mi kepiniets e lalaro tsana a duis o, kap, ase ine bu kitsip:
Roma 1:18–32 † 1 Korinto 6:9–11 † Galatia 5:19–21 † Epeso 5:3–5 † Kolose 3:5–10 † Iakobo 4:17 † 1 Petro 4:3 † 1 Ioanes 2:15–17; 3:4–5.

Sien va e rongmetsikien va e kap oit nia tino vemusurie ken lalaron e Raban, ase ine bu kitsip:

Ioanes 14:16–23 † 1 Korinto 10:13 † Epeso 3:20–21 † Pilippoi 1:6; 4:13 † Kolose 1:11–12 † 1 Tesalonika 5:23–24 † Iburu 13:5–6 † 1 Ioanes 5:3–5.

Sien va e suvu vinekikin surie ke vodovodon tuktuk se Karisito, ase ine bu kitsip:

Mataio 5:10–12 † Marko 13:9–13 † Luka 12:4–9 † Ioanes 15:18–21; 16:1–4 † Aposol 5:41 † Roma 8:35–37; 12 14; 12:17–21 † 1 Korinto 4:11–13 † 2 Korinto 4:8–12; 12:10 † Pilippoi 1:28–29 † 2 Tesalonika 1:4–8 † 2 Timote 3:10–13 † Iburu 10:32–39; 12:3–4 † 1 Petro 3:13–17; 4:12–19 † Puek Vasangan 2:10.

Sien va e vodon va e kap pinat nia oir kouk meie mi kulou vodovodon tuktuk mene, ase ine bu kitsip:

Mataio 18:19–20 † Aposol 2:41–47 † Roma 12:4–8 † Epeso 1:22–23; 4:11–16 † Kolose 3:15–17 † 1 Timote 4:13 † Iburu 10:24–25.

Sien va ka mei a tsang vatsakatie no, ase ine bu kitsip:

Mataio 6:12–15; 18:21–35 † Marko 11:25 † Luka 17:3–4 † Roma 12:17–21 † Epeso 4:31–32 † Kolose 3:13.

Sien va evoi mi mei rei, ase ine bu kitsip:

1 Korinto 7:1–16 † Epeso 5:21–33 † Kolose 3:18–19 † Tito 2:3–5 † Iburu 13:4 † 1 Petro 3:1–7 † Mataio 5:31–32; 19:3–9 † Luka 16:18 † Roma 7:2–3.

Sien va mi lalaron nia tsana mi sinavei tetteririv ta tamtuir, ase ine bu kitsip:

Mataio 5:27–28 † Ioanes 8:2–11 † Roma 13:8–10 † 1 Korinto 6:9–20 † Galatia 5:19 † Epeso 5:3 † Kolose 3:5–6 † 1 Tesalonika 4:1–8 † Iburu 13:4 † Iuda 7.

Sien va e suvu nout, ase ine bu kitsip:

Epeso 6:1–4 † Kolose 3:20–21 † 1 Timote 3:4–5.

Sien va e kina meie e tama guor ngas tino, ase ine bu kitsip:

Mataio 15:3–6 † Epeso 6:1–3 † Kolose 3:20 † 1 Timote 5:4–8.

Sien va e dengarie ka mei a suvu pinat, ase ine bu kitsip:

Mataio 7:12; 25:31–46 † Luka 3:10–11; 6:38 † Aposol 11:27–30 † 1 Korinto 10:24 † 2 Korinto 8:1–15; 9:1–15 † Galatia 6:9–10 † Pilippoi 4:14–19 † Iburu 10:24; 13:1–3; 13:16 † Iakobo 1:27; 2:15–16 † 1 Ioanes 3:16–18.

Sien va mi konokonon ta tsourbeit sevoi, ase ine bu kitsip:

Mataio 6:13; 26:41 † 1 Korinto 10:13 † Iburu 2:18; 4:14–16 † Iakobo 1:12–15.

Sien va e te tsana mi sinavei tsokor, ase ine bu kitsip:

Luka 15:11–24 † Roma 6:1–23 † 1 Ioanes 1:9–2:2 † Iakobo 4:7–10 † Puek Vasangan 3:19–20 † Iburu 12:1–2.

Sien va e motovan e Satan ma bu moromoruo tsak, ase ine bu kitsip:

Mataio 4:1–11; 6:13 † Luka 22:31–32 † Ioanes 17:14–19 † Roma 16:19–20 † 1 Korinto 16:13 † 2 Korinto 12:7–10 † Epeso 3:20–21; 6:10–18 † 1 Tesalonika 3:5–8 † 2 Tesalonika 3:3 † Iakobo 4:7–8 † 1 Petro 5:8–11 † 1 Ioanes 4:4 † Puek Vasangan 12:7–12.

Sien va e aor putu veie ka mei, ase ine bu kitsip:

Galatia 5:22–23 † Epeso 4:26 † Kolose 3:8; 3:13 † Iakobo 1:19–20.

Sien va e ko vakam nge kakaleong, ase ine bu kitsip:

Mataio 5:3–12; 18:1–5 † Luka 14:7–11; 18:9–14 † Roma 12:16 † 1 Korinto 4:7 † 2 Korinto 10:17–18 † Epeso 4:2 † Kolose 3:12–13 † Iakobo 4:6; 4:13–16 † 1 Petro 5:5–7.

Sien va e ko tottot, ase ine bu kitsip:

Epeso 4:29; 5:4 † Pilippoi 4:8 † Kolose 3:8 † 1 Timote 4:12 † Iakobo 1:26; 3:9–10.

Sien va mi konokonon nia pouts bit a beit sevoi, ase ine bu kitsip:

Epeso 4:25 † Kolose 3:9 † 1 Petro 3:10 † Ioanes 8:44 † Puek Vasangan 21:8; 22:15.

Sien va bu mei gi ta lalaron va e ta un nge be meie gie, ase ine bu kitsip:

Roma 13:13 † 1 Korinto 5:9–11; 6:9–10 † Galatia 5:19–21 † Epeso 5:18 † 1 Timote 3:1–3 † Tito 1:7 † 1 Petro 4:3–5.

Sien va e ko vodon puputungie beitsak ke sinsuv, ase ine bu kitsip:

Mataio 6:19–21; 6:24–34 † Luka 12:13–21; 12:32–34 † Aposol 20:35 † 1 Timote 6:6–10; 6:17–19 † Iburu 13:5–6.

Sien va bu mei gi lalaron va e ta rangarie bu raban bitbit, ase ine bu kitsip:

Mataio 4:10 † Aposol 17:22–31; † 1 Korinto 5:11; 6:9–11; 8:1–13; 10:1–22 † 2 Korinto 6:14–18 † Galatia 5:19–21 † 1 Tesalonika 1:9–10 † 1 Ioanes 5:21 † Puek Vasangan 21:8; 22:15.

Sien va e lalaro telekiran ke baitutuir rakot si ma sar muomuo, ase ine bu kitsip:

Mataio 22:15–22 † Roma 13:1–7 † 1 Timote 2:1–4 † Tito 3:1 † Iburu 13:17 † 1 Petro 2:13–17.